

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

**EJUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. ET L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.**

PARS XIX.

NICEPHORUS GREGORAS.

VOLUMEN I.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXIX.**

Y42.8
Corpus
Gregoras
v. 1

**NICEPHORI GREGORAE
BYZANTINA HISTORIA**

GRAECE ET LATINE

**CUM ANNOTATIONIBUS HIER. WOLFFII, CAR. DUCANGII,
IO. BOIVINI ET CL. CAPPERONNERII.**

C U R A

LUDOVICI SCHOPENI.

V O L U M E N I.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
M D C C C X X I X.**

PRAEMONITUM.

Nicephori Gregorae Historiam Byzantinam, sive, ut ipse more graeco dicit, Romanam, primus in lucem protulit Hieronymus Wolfius Basileae anno 1562., graece et latine, nonnullis annotationibus de critico potissimum genere additis. Quae editio cum ex codicibus ducta esset perquam mendosis et qui undecim tantum libros priores, id est, paullo minus quam quartam totius operis partem complecterentur, accidit opportune, ut Ioannes Boivinus initio saeculi proximi, magno Ducangio auctore, huius scriptoris denuo vulgandi atque ad integritatem propius adducendi curam susciperet. Erat autem Io. Boivinus vir praestanti doctrina, et egregia librorum, maxime Parisinorum, copia instructus: quorum ope non solum ea, quae Wolfius mutila et lacunosa habet, quae sane innumera sunt, feliciter supplevit et alia haud pauca librorum vitia sustulit, verum etiam altero tanto maiore librorum numero Nicephori opus locupletavit. Prodiit eius editio Parisiis e typographia regia anno 1702., tomis duobus, quorum prior libros undecim a Wolfio vulgatos continet, alter ineditos tredecim, quos ipse e MSS. eruit. Idem pollicitus est, se quatuordecim reliquos libros una cum Variorum opusculis, quae ad historiam eam illustrandam facerent, duobus aliis tomis comprehensos, editurum. Sed promissum non ap-

paruit, neque eius cura ultra librum vicesimum quartum processit. Illa postrema operis pars etiamnum inedita in bibliotheca Vaticana, partim etiam in Parisina, latet; unde ut in lucem eruditorumque usum aliquando prodeat, idque potissimum opera ill. Hasii, qui eius rei spem fecit, harum litterarum causa vehementer optamus. Nunc id operam dedimus, ut Nicephori historia, quatenus in editione Parisina extaret, in hoc Byzantinorum Scriptorum Corpore ad eiusdem editionis fidem exhiberetur atque adeo, novae recognitionis cura suscepta, correctior aliquot partibus et emendatior prodiret. In quo genere multum mihi profuit insignis variarum lectionum copia, quam Boivinus cum aliis e codicibus, tum praecipue e Parisino 2558, eximiae bonitatis libro, curiose congestam in marginibus editionis suae posuit. Adhibui praeterea lectionum varietates, quas e codice Vaticano idem amicorum opera describendas curaverat, sed cum serius, quam oportebat, Roma allatae essent, ad calcem tomi secundi inter Annotationes rejecerat. Hinc eas in sedes suas revocavi et si quae Wolfianis lectionibus meliores visae essent, in ipsum verborum ordinem admisi. Quod ubi faciendum putavi, vetus lectio prima Wolfiani nominis littera diligenter indicata est. Ceterum quidquid marginibus editionis Parisinae adscriptum legitur, quod rem criticam non attingat, id genus notarum omne Annotationibus ipsis inseram, quae extremo operi subiungentur.

Scribebam Bonnae, mense Augusto a. 1828.

IO. BOIVINI DEDICATIO.

L U D O V I C O

M A G N O.

Res gerere et leges dare populis Regium est. At non caetera omnia, tametsi minus illustria sunt, sic Principes magnos dedecent, ut Artium quoque et Scientiarum curam negligere, litterasque et libros aspernari debeant. Hoc certe apud omnes constat, Historiarum lectionem utilem admodum et frugiferam esse imperantibus. Itaque, REX AUGUSTISSIME, qui huius generis libros oblatum Tibi veniunt, iis iusta ratio non deest, qua audaciam suam excusent; neque adeo mirum cuiquam esse debet, quod ego hos rerum Byzantarum Commentarios MAJESTATI TUAE ausim offerre. Enimvero me, id ut facerem, privatae etiam rationes, ac eae quidem graves, timidum ancipitemque perpulerunt. Eccui enim laboris mei fructum hunc et has velut studiorum primitias potius consecrassem quam Tibi, a quo id omne habui quod affero? Tu otium, Tu libros, Tu facultates suppeditasti. Regiis typis, Regiis sumptibus Tuis perfecta haec Editio. Opus ipsum magna sui parte ex Bibliotheca Tua prodit. Quod ad Historiam his libris comprehensam attinet, ea est eiusmodi, ut Francisci nominis non heredem modo ac vindicem, sed et quemcunque amatorem, vel primo narrationis exordio statim allecet. Initium quippe est, capta a nostris Constantinopolis: divisum gentilibus Tuis, Balduino Flandro et Ludovico Blesensi, nobilissimum Imperium: Comnenorum opes accisae; vires attritae ac dispersae.

Magna haec et praeclara. Sed ulterius deinde progressis non minora occurrant; Francorum ingens exercitus, sub CHRISTI signis militans: Asia subacta: res terra et mari a CAROLO, Divi LUDOVICI fratre, contra Michaëlem Palaeologum fortiter gestae: Catalanorum denique (nam et horum gloria ad nos pertinet) victoriae incredibiles de Turcis, de Byzantiis, de Aethiis. His, REX MAXIME, ornamentis insignem, et virtutis Francicae quibusdam quasi luminibus illustratam, *Nicephori Gregorae* Historiam benigne, ut spero, excepturus es. Habet vero Historicus ipse laudes proprias, quarum commendatione optimum Principem facile sibi conciliet; nobile apud nos *Philosophi* nomen: omnium fere doctrinarum professionem publicam: Imperatorum familiaritatem: supremam in Ecclesia Graeca dignitatis insignia repudiata: et (quo nihil apud Te, religionis verae defensorem, maius futurum est) labores pro recta Fidei doctrina ad extremum spiritum exhaustos. Sed quid ego haec Tecum, REX AUGUSTISSIME, alieno plane tempore? cum omnes cogitationes Tuas tot et tanta negotia sibi vindicant; cum cogendae undecunque legiones, classes armandae, munienda oppida; hostes non nostris solum, sed et sociorum finibus arcendi; cum denique et populorum salus, et Regum tutela, et totius paene orbis terrarum cura providentiam Tuam ad se revocant. Plura desino. At Tu, REX MAXIME, tum sapientibus consiliis, tum armis victricibus bella compone; ut, pace hostibus imperata, Tibi et Tuis longum vivas. Haec sunt vota publica. Hoc Religio, hoc alumnae Tuae, Artes et Scientiae; hoc novis quotidie per Te opibus florentes, Bibliotheca Regia et Luparaea typographia mecum vovent.

IO. BOIVINI
P R A E F A T I O.

Annus hic decimus quartus est, ex quo Carolus Ducangius, Vir de litteris praeclare meritus, mihi auctor fuit, ut Nicephori Gregorae libros sex historicos, qui in Bibliotheca Regia manuscripti extarent, Latine verterem; ut postquam absoluta esset editio Chronici Paschalis, cui ille manum extremam imponebat, ii sex libri, ad eos quos Wolfius vulgavisset adiuncti, Regiis typis mandarentur. Eram tum ego colligendis Libanii Epistolis intentus; et Latinas iam e Graecis feceram non paucas. Senis doctissimi consilio iuvenem me et novitium parere aequum fuit. Tametsi igitur amoenitatibus et elegantibus Libanianis mire delectabar, et ab iis aegre discedebam, tamen illi sum obsequutus; idque eo maxime, quod ad ipsius adhortationes accedebat voluntas illustrissimi Abbatis CAMILLI TELLERII, eximia indole praestantis et supra aetatem docti adolescentis, cui me et mea omnia studia voveram, Bibliothecae Regiae Praefecto, atque eo munere iam tum sese dignum probanti. Hic ut laborem impositum alacriore animo susciperem, etiam Patris, Viri summi, auctoritatem interposuit, non belli solum sed et scientiarum bonarumque artium curam demandatam a Rege tunc sustententis.

His auspiciis ad libros Gregorae interpretandos aggressus laeta et fausta omnia mihi spondebam: sed res ipsa opinionem meam multum fefellit. Etenim paucis post diebus obiit is, qui mihi novum iter ingresso praesire ac praelucere unus maxime omnium poterat, optimus et eruditissimus Ducangius. Hac Byzantinae historiae face extincta, viae non satis gnarus laborem ac diligentiam subsidio mihi comparavi; et eorum sex librorum,

quorum ille vix unum Latine versum proximus morti relegerat, interpretationem integram post obitum eius utcumque absolvi. Bello demum atroci per universam Europam saeviente interrupta pacis opera. Itaque et Gregorae nostri editio in aliud tempus dilata: cui deinde mora alia funestissima accidit, Marchionis ΤΑΛΛΕΡΙΗ ΛΥΒΟΥΣΗ mors repentina; quae praeclaras illas cogitationum mearum spes omnino ferè evertit.

Caeterum ex iis ipsis publicis privatisque calamitatibus fructum hunc cepi, quod mihi per decem annos ea quae scripsissem corrigere et accurare, ac praeterea alios Gregorae libros eruere e tenebris et ad illos quos primum habuissem addere vacavit. Variis nempe codicum manuscriptorum catalogis perlectis intellexi, editos fuisse a Nicephoro Gregora historiae Byzantinae libros multo plures, quam quot sive impressi sive manuscripti in pluteis Regiis extarent. Docuit me Labbeus, repositos latere in Bibliotheca Scorialensi libros eius auctoris historicos undetriginta: nec multo post in codicem Regium incidi, qui vigesimum octavum et vigesimum nonum historicos habebat, cum quatuor dogmaticis coniunctos. Didici ex Apparatu sacro Antonii Possevini et ex veteri catalogo Ms., asservari in Bibliotheca Vaticana historiam eiusdem Gregorae Ecclesiasticam, et Acta Concilii, seu (ut ibidem vocatur) ΑΗΣΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ; ac narrationem persecutionis in Orthodoxos motae a Palamitis. Demum R. P. D. Ioannes Mabillonius, qui nostra haec studia adiuvandi nullam occasionem praetermittit, communicavit mecum indicem accuratum librorum XXI. in uno codice Vaticano extantium; quorum primus esset δευτέρου βιβλίου λόγος ζ', id est, *Secundae Partis liber septimus*, seu totius historiae decimus octavus; ultimus vero inscriberetur, Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας λή', seu *Byzantinae Historiae liber xxxviii*.

Peropportune autem accidit, ut Romae per id tempus commoraretur vir humanitate singulari praeditus I. Vivantius, S. T. Doctor Parisiensis, idemque Socius Sorbonicus. Huius cura et officiosa R. P. D. Stephanotii sedulitate, sumptibus autem Ill. Abbatis CAMILLI TELLERII, libros novem ex codice Vaticano descriptos et Roma ad me allatos cum avide legissem, animadverti eam ipsam esse historiam Ecclesiasticam, cuius mentio facta esset a Possevino in Apparatu sacro. Hi novem libri, ad undecim

Wolfianos et ad illos sex, qui penes me erant, adiecti, librorum viginti sex numerum efficiebant. Post vigesimum sextum deerat adhuc nobis vigesimus septimus. Caeteros in Bibliotheca Regia habebamus, exceptis quinque ultimis. Tandem et hi quoque, una cum vigesimo septimo, integri ad nos pervenerunt, Friderici Rostgaardii nobilis Dani opera et sumptibus; qua quidem de re infra fusius.

Inter haec aequitate et moderatione victoris LUDOVICI MAGNI pax Europae restituta est. Solutus iam urgentibus difficultatum temporum curis Regni administer (nunc Franciae Cancellarius) LUDOVICUS PONCHARTRAEIUS ad ea, quae sibi commendata a Rege erant, pacis ornamenta amplificanda totum se animo et cogitatione convertit.

Luparaeae officinae typos Graecos, omnium qui unquam fuerunt elegantissimos, inutiles et otiosos vacare aegre ferebat IOANNES PAULUS BIGNONIUS, Abbas nobilissimus, Comes hodie Consistorianus: qui ipso belli tempore, cum avunculus PONCHARTRAEIUS infinitis negotiis distringeretur, Reip. litterariae et Academicarum iura sic tutatus fuerat, ut et suus litteris honos perpetuo tum constiterit, et viris Academicis praemia de more persoluta sint. Ei igitur, pacatis iam et tranquillis rebus, cura haec fuit non postrema, Graecos libros typorum Regionum luce illustrare. Unde et me, longo familiaritatis usu coniunctum, hortatus est, ut Nicephori Gregorae scripta, quae parata habere me saepe dixissem, Regii typographi praelis committerem quamprimum. Ego vero permittentibus, immo iubentibus iis, quorum summa est apud me auctoritas, oblatam occasionem statim arripui; et paucis post diebus Tomi primi editio coepta est. Qua in parte, quoniam Wolfius mihi praecivit, quid privatim ipse praestiterim exponam.

Inter codices manuscriptos Bibliothecae Regiae unus chartaceus, cui inscriptus est numerus 2558, praeter historiam omnem Pachymerianam, libros Gregorae historicos undecim complectitur, eos videlicet qui a Wolfio primum editi sunt. In eo codice, bonae alioqui notae et satis antiquo (nam scriptus est ante captam a Turcis Constantinopolin), hoc singulare est, quod quae in libris editis manca sunt et imperfecta, ea ibi integra reperiantur. Deerant autem in libris editis tria illa fragmen-

ta, quae Petavius a Frontone Ducaeo accepta primus vulgavit, et Nicephori patriarchae Breviario historico subiunxit. Deerant et alia non minora; quale est insigne illud de Athanasii patriarchae severitate, et de monachorum moribus emendatis; item quae pertinent ad eiusdem libri caput septimum, ad libri noni caput secundum, et ad libri undecimi caput item secundum. Denique in singulis fere paginis dictio aliqua aut etiam plures desiderabantur. Eos omnes defectus ex codice illo Regio supplevimus in hac editione. Maiora supplementa in marginibus indicata: minora cancellis *) inclusa; mendae praeterea, quae innumerae erant, ope eiusdem codicis sublatae.

Rursus in eo ipso codice hoc notatu dignissimum est, quod quae Gregoras libris quatuor postremis plurima inseruit, variis temporibus a se elucubrata, ea fere omnia ibidem desint; sic autem suis quaeque locis recisa fuerint, ut narrationis contextus nullo hiatu abruptus sit, sed omnibus partibus apte cohaerentibus integer et continuus procedat. Id Gregorae ipsius iudicio factum velim: neque a vero abhorret, eum primae editionis amore refrigerato suum opus recognovisse, ac ea quae ostentandi ingenii causa assuerat, monodias, orationes, aliaque id genus resecurasse. Vereor tamen, ne et gloriae paulo avidior eos pannos, in prima descriptione omissos, repetito deinde operi intertexerit. Haec ipsa certe, quae a codice Regio abesse dicimus, nihil ad historiam pertinent: immo historicam rerum seriem interrumpunt, et lectori ad maiora festinanti moram obiciunt. Tamen quia in illo, quo usus est Wolfius, codice manuscripto eum locum obtinebant quem in libris editis habent, non ausi sumus ea loco movere et alio relegare: sed eadem, et alia quaedam uncis inclusa, non comparere in codice Regio, lectorem admoneri satis esse putavimus.

Varias lectiones plerasque suppeditavit idem Bibliothecae Regiae codex; paucas vero is cuius numerus est 2078, parum ab editis diversus; nisi quod in librorum et capitum divisione discrepat: libros autem non plures continet quam quatuor, tametsi praefixus est index librorum sex. Monodiae duae, eae scilicet quae initium libri decimi constituunt, castigatae et aliquot lectionibus

*) [Minora quoque huius codicis supplementa, cancellis sublatis, indicantur in hac nova editione formula: *edd. A.*]

illustratae fuerunt ex codice Colbertino 4950; cuius nobis copiam fecit Vir quam doctus tam amabilis, Stephanus Baluzius. Habuimus praeterea lectiones nonnullas, ex Vaticano codice descriptas Friderici Rostgaardii studio et diligentia. Sed eas, quia sero allatae sunt, perfectis nempe et iam sub praelo multiplicatis iis paginis ad quas pertinebant, idcirco huius voluminis appendicibus annectendas reservavimus. Constat ex Bibliothecae Seguerianae catalogo, extare illic, inter codices manuscriptos Graecos, *Nicephori Syntaxin historiae Romanae*, cum Chronico Zonarae coniunctam. Eum codicem, in quo libros Nicephori Gregorae undecim priores titulus ipse contineri innuit, operae fuisset conferre cum impressis. Sed mihi ad eam Bibliothecam aditus nondum patuit.

Latinam interpretationem, cuius auctor esset Hieronymus Wolfius, magnum apud eruditos nomen, sinceram et intactam summa fide repraesentare initio decreveram: consilii deinde huius mutandi causae plures fuerunt. Gregoras multiuguae eruditionis et artis rhetoricae ostentator saepe aberrat a proposito, et ad ea quae parum aut nihil ad rem pertinent digreditur. In iis *παράλογος* mirum est quam sit verbosus. Ea Wolfius, rebus magis quam verbis intentus, breviora facere studuit. Itaque et luxuriantia compescuit, et quae omnino redundabant suppressit. Ego vero facturum me operae pretium putavi, si auctoris Graeci vestigiis inhaererem, atque eius verba lectoribus, si minus annumerarem, saltem religiose et fideliter appenderem; quae, ut opinor, optima est ratio interpretandi. In quibusdam etiam a vero sensu deflexisse mihi visus est interpres doctissimus; aut sententiam auctoris obscure et contorte expressisse. Nihil dico de minoribus vitiis, quibus nullum opus, quantumvis tersum et limatum, carere omnino potest: quae quidem vitia ut plerumque nos in lubricationibus nostris fallunt, ita in alienis vix unquam fugiunt. Equidem eos naevos, corpori alioquin egregio inspersos, ut eximerem sedulo operam dedi: nec me ea re iniuriam Wolfio fecisse arbitror, sed de eo bene meruisse aio et contendo. Nec enim quia illum identidem lapsum corrigo, idcirco me vel doctiorem statuo vel diligentioram; neque ei propterea

detrahere ausim

Haerentem capiti multa cum laude coronam.

In hunc modum tam Graeca quam Latina a nobis aucta et recognita fuerunt. Ad haec libri nova ratione divisi; quoniam in prioribus editionibus capita, temere et inconcinne prorsus digesta, etiam numeris carebant. Additae minores sectiones. Praefixa singulis capitibus argumenta, seu breviora, vulgatis accuratiora et ad sectionum numeros accommodata. Anni, menses, dies, siderum ortus et obitus, solis et lunae defectus, et varii temporum characteres subinde adnotati. Sententias, et crebra de moribus iudicia, item alia quaedam levioris momenti, ne oneri essent marginibus, omittere visum est. Notae breves, ubi opus fuit, adiectae: uberiori reiectae ad calcem Tomi secundi. Porro in his primas tenent doctissimi Ducangii Notae postumae; quas paulo post illius mortem meae fidei commendaverat optimi patris filius dignissimus Philippus Ducangius, Franciae Quaestor apud Pictavos. His partibus ac numeris editio haec Regia differt a vulgatis: quas ego ad hunc diem usque non plures vidi quam quatuor: sex tamen prodierunt, aut saltem quinque. Primam anno MDLIX. Graece et Latine in Germania prodiisse Fridericus Rostgaardus colligebat ex Wolfiana praefatione, seu potius epistola prosphonetica ad Antonium Fuggerum, illo ipso anno data. Hoc posito *), secunda fuerit ea quae Latine prodiit Basileae a. MDLXII. Tertia, quae Lat. Paris. a. MDLXVII. Quarta, quae Italice, interprete Lud. Dulci, accurante Augustino Ferentilli, Venet. a. MDLXIX. in 4. Quinta, quae Lat. Francofurti ad Moenum, a. MDLXXXVII. Sexta, quae Graece et Latine, Coloniae Allobrogum, a. MDCXV. Hankius Gregorae Historiam Coloniae Planicianae etiam a. C. MDCXVI. editam observat; Warthonus duas Francofurtenses numerat; primam a. MDLXVIII., secundam a. MDLXXXVII.

In Tomo secundo usi sumus duobus apographis, utroque ex veteribus exemplaribus Romae descripto.

Primum apographum, quod in Bibliotheca Regia extat numero 2079. docta et eleganti manu ante annos plus centum et quinquaginta exaratum fuit, ut patet ex ipsius librarii testimonio, qui peracto opere haec subscripsit. *Τέλος ἔλαβεν τοῦτο τὸ σύνταγμα τῆ ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ ὀκτωβρίου, ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ, σπουδῇ καὶ φιλοπονίᾳ Χριστοφόρου*

*) [Non erat ponendum; vid. Fabricii Bibl. Vol. VII. p. 652. Harl.]

τοῦ Ἀουέρου Γερμανοῦ μεταγεγραμμένον· δαφίλειά δὲ καὶ φλογεῖν πρὸς τὰ μαθήματα πόθῳ Γιωργίου τοῦ Ἀρμενικακοῦ, τοῦ Ρουθένων καὶ Βάβρων ἐπισκόπου, πρὸς Παῦλον τὸν τρίτον, τὰ τῆς ἱερουσῦνης οἰκονομοῦντα, παρὰ Κελτῶν βασιλῆως ἐν τῇ Πρώμῃ τῇ πᾶν πρὸςβέυσαντος. id est: *Absolutum est hoc opus Octobris die 18, anno MDXLIII. Christophori Aweri Germani opera ac diligentia transcriptum; munificentia autem et studio in litteras ardentissimo Georgii Armeniaci (D' Armagnac), Rutenorum et Vabrorum episcopi, a Gallorum Rege ad Summum Pontificem Paulum III. legati Romam missi. Ex hoc cod. libros Tomi istius secundi sex priores accurate descriptos (nam codicem ipsum quominus typographis committeremus religio nobis fuit), typis exprimendos curavimus.*

Alterum apographum, ante hos quinque annos Romae scriptum et a clarissimo viro I. Vivantio Lutetiam allatum, valde mendosum erat. Nimirum ut apud nos, ita etiam Romae magna est paucitas eorum calligraphorum, qui manum in Graecis exercitatem habeant; adeoque necesse est ad librarios rudes et imperitos recurrere, quotiescunque agitur de exscribendis eodicibus Graecis. Ex eo apographo prodeunt hodie in lucem libri septem, qui reliquam huius Tomi secundi partem explent; iique, ultimis tribus non totis exceptis, castigati ex Vaticano exemplari; cum quo lectiones dubias contulimus per viros eruditissimos, quos laboris huius per se ingrati taedium ac fastidium nostra et publicae utilitatis causa ferre non piguit. Itaque iis hoc loco, si facile paterentur, magnas gratias ageremus; praesertim Abbatibus illustrissimis, Laurentio Alexandro Zaccagnio, et R. P. D. Delmiro; qui Bibliothecae Vaticanae praefecti creditum sibi pretiosissimum thesaurum ea fide integrum et illibatam custodiunt, ut tamen magnum ex eo communicato fructum omnes eruditi percipiant, atque ex illa totius litterati orbis luce conspicua clarum sibi ac suis lumen accendant. Ex illo ipso Vaticano exemplari libros, ut iam dixi, quinque integros Fridericus Rostgaardus per hominem eruditum, popularem suum, transcriptos Bibliothecae Regiae dicavit, suumque illud votum praefixis elegantibus heroëlegis consignavit. Sed de iis libris alias opportunius. Pertinent enim ad tertium Tomum.

Variae lectiones nullae fere in huius partis marginibus anno-

tatae sunt; quoniam eorum librorum, quibus constat hic Tomus, unicum exemplar possedimus. Unicum dico: nam Vaticana exemplaria nec penes nos fuerunt, nec pro diversis reputanda sunt, cum nostra ex iis descripta sint. Quas autem ex iis lectiones a viris doctis suppeditatas habuimus, eas, ut veram et genuinam scripturam, non in margines, sed in mediam paginam et in ipsum (ut aiunt) contextum transtulimus; exceptis iis, quas ab amico carissimo Ludovico Tarnio nuper allatas ad calcem Tomi secundi in Notas retulimus.

Equidem hoc loco temperare mihi non possum, quin et mea et Nicephori Gregorae causa doleam; quod cum hic per nos posset non modo integer, sed etiam tersus et limatus, in publicum emitti, idem tamen pluribus fortasse maculis respersus ac deformis lucem demum aspiciat. Fieri enim haud potuit, ut non multa in apographo mendosissimo oculos meos fugerint, et incorrecta remanserint. Poterat autem hic scriptor longe castigatior dari a nobis, si quae in pluteis Vaticanis vetera extant exemplaria, ea penes nos fuissent. Sed nimirum uni non omnia data sunt. Quod autem facere ego non potui, id quondam fortasse, si tanti res esse videbitur, felicior alterius industria praestabit.

Ad Latinam interpretationem nostram quod attinet, scriptoris Graeci mentem si me ubique assequutum fuisse affirmem, arrogans sim: praesertim cum nec Wolfio ipsi, veterano et emerito interpreti, id contigerit. Possumus vero uterque hac ratione nos defendere, quod qui viam nullius gressu tritam ingrediatur, ei difficillimum sit non labi; praesertim si ea lubrica sit et confragosa et salebris plena, quales passim obiicit Nicephorus noster; qui quoties evagam libuit (libet autem nimis saepe) tum demum disertum se et elegantem credit, cum sententiam suam verborum ambagibus quam maxime perplexis involvere potuit.

Tomii primi singulis paginis, quoniam temporum ratio in ea historiae parte non satis certa esse videbatur, annum praescribere non potuimus. Itaque illic pro annis Imperia, seu regnantium Imperatorum nomina, posita sunt. In Tomo secundo, annos ipsos, quoniam de iis constabat, apposuimus; Imperatorum autem nomina omisimus. Quippe cum per annos decem perpetuos, quos continet hic Tomus, potestas Imperatoria penes duos Principes fuerit, Palaeologum et Cantacuzenum, inutile esse duxi-

mus repetere in singulis paginis id, quod semel monuisse satis foret. Libros in capita, capita in sectiones eadem methodo divisimus, qua in Tomo primo. In breviariis quoque et in notis eandem prorsus rationem sequenti sumus.

Disputationem cum Cabasila, libris tribus non totis comprehensam (nam ea a vigesimo secundo inchoato ad vigesimum quartum fere medium excurrit), quod ad historiam haud satis pertinere videretur, ad secundi voluminis calcem reicere animus primum fuit. Demum, ne continua librorum series abrumperetur, rectius facturum me existimavi, si suum ei ac proprium locum servarem. Una me res morabatur; quod eam disputationem nondum Latine vertissem, nec mihi otium superesset ad istud quoque pensum absolvendum. Inter haec commodam suam mihi operam obtulit M. Claudius Capperonmerius, Licentiatuſ Theologus Parisiensis. Huic ego, Graece et Latine doctissimo, facile equidem adductus sum, ut eas partes traderem; eo praesertim, quod quae ille interpretanda suscepturus foret, ea essent fere dogmatica, adeoque vix possent verbis propriis ac perspicuis a quoquam exprimi, nisi qui in rebus theologicis multum versatus et quotidiano scholarum usu subactus foret: id quod, si cui unquam, cumulativissimum certe isti contigit.

Tomum tertium constituent libri quatuordecim; historici quidem octo, dogmatici vero sex; de quibus nil necesse est praefari initio huius voluminis.

Tomus quartus, praeter poëma ingens Graecobarbarum de bello sacro, item de Constantinopolitanis, Peloponnesiacis et Neapolitanis Francorum expeditionibus, selecta variorum opuscula continebit; ea scilicet, quae Nicephori Gregorae historiam possunt illustrare. In iis erunt:

I. Narratio Nicetae Choniatae de statuſ Constantinopolitanis, quas Latini, capta Urbe contractas, in monetam conflaverunt. Cuius narrationis, ex codice Bodleiano descriptae, copia mihi a Viro clarissimo Ioanne Ernesto Grabio facta est.

II. Theodori Lascaris orationes duae. 1^a. Encomium patris eius, Ioannis Ducae Imp. 2^a. Laus urbis Nicaeae, ex cod. Reg.

III. Testamentum Arsenii patriarchae, editum a Cotelerio.

IV. Athanasii patriarchae ad senioreſ Andronicum episto-
Nicephorus Gregor. Vol. I. b

lae et relationes selectae, ex codice singulari, quem Bibliothecae Regiae cum aliis multis nuper donavit C. MAUR. TELLERIVS, archiepiscopus Dux Rhemensis.

V. Manuëlis Philae poëma historicum de Michaëlis Glabae rebus gestis, ex alio cod. Regio (olim Telleriano) descriptum.

VI. Tomus pseudosynodi Palamiticae, editus a Combesio.

VII. Excerpta ex scriptis Nicephori Blemmydae, Gregorii Cyprii, Theoduli Rhetoris, Nicephori Chumni, Barlaami, Acindyni, Palamae, Nicolai Cabasilae, Philothei patriarchae, Medici Taronitae, Cantacuzeni, Demetrii Cydonii, ipsius Gregorae, et aliorum, omnia paucissimis exceptis anecdota.

Ita quatuor tomis integrum opus constabit: quod brevi, ut spero, absolvetur, favente hisce studiis nostris Illustrissimo Comite, Cancellarii filio, HIERONYMO PONCHARTRAENIO. Nempe hic ad secretiora Regis consilia admissus, atque ipsius rei navalis administrationi praefectus, artium praeterea et Academiarum rebus ordinandis incumbit, successor idem et aemulus patris; quem litterarum ac litteratorum amore et exculcto liberalibus disciplinis ingenio sic refert, ut ei non tam in curas quam in laudem successisse videatur.

NICEPHORI GREGORAE

VITA. OPERA. ELOGIA.

Ad III. Abbatem CAMILLUM TELLERIUM, Bibliothecae Regiae
Praefectum, scripsit IO. BOIVINUS.

V I T A.

Gregorae vitam, accurate enarratam, non ita pridem vulgavit Martinus Hankius, vir doctus et in historiis Graecis Latinisque haud mediocriter versatus. Sed is libros Gregorae alios non viderat, nisi undecim priores, ab Hieronymo Wolfio editos. Ego, ut Tute scis **ABBAS NOBILISSIMA**, integros duodequadraginta habui; item alia quaedam eiusdem auctoris anecdota, ac in iis dialogum *de Sapientia*, qui et *Florentius* inscribitur. His omnibus, et aliis praeterea aequalium Gregorae scriptorum libris perlectis, plurima ad hunc diem paucis investigata didici; remque ab homine erudito, sed illis ipsis adiumentis destituto, iam (ut diximus) tractatam, de novo explicare institui. Caeterum si Hankii exemplo, alienorum operum pannis undique collatis, quendam veluti centonem texuissem, veritus sum, ne parvum per se argumentum in magnum sensim volumen excresceret. Malui itaque meis verbis, et continenti fere narratione, sigillatim quaeque et breviter commemorare: nimirum ut cuius historici libros, per varias Bibliothecas antea dispersos, tuis sumptibus tuaque, **ABBAS ILLUSTRIS**, auctoritate collegissemus, eius tu dicta et facta brevi per nos libello comprehensa haberes; et hinc quanta apud suos celebritate Gregoras noster floruiisset, facilius intelligeres; nec te navatae huic scriptori operae nostrae poeniteret. Non sum autem adeo iniquus, ut hac qualicumque grati animi significatone satis me tibi pro officio meo fecisse existimem: nec tuorum erga me meritorum magnitudinem sic ignoro, ut pares unquam beneficiis gratias relaturum me esse confidam.

Circiter annum Christi **MCCXCV**, imperante Andronico seniore, Nicephorus Gregoras natus est in Asia. Paphlagonem

eum facit patriarcha Philotheus in Antirrheticis ¹⁾). Ipse in *Dialogo de Sapientia* vocat se Heracleotam. Avunculum certe habuit Ioannem ²⁾ Heracleae metropolitanum, eius scilicet, quae Heraclea Ponti dicitur et sita est in finibus Paphlagoniae. De parentibus aliisque cognatis nihil memoriae proditum est.

In ea urbe educatus prima puerilis doctrinae rudimenta sub antistite avunculo posuit. Inde ³⁾ translatus Byzantium tradidit se in disciplinam patriarchae Ioannis Glyceos, qui apud illius aevi homines disertissimus et *Attici* sermonis peritissimus habebatur ⁴⁾). Eius autem pontificis consuetudine studiosus iuvenis ⁵⁾ tantopere delectabatur, ut diu noctuque ab illius ore penderet. Vicissim ipsi patriarchae sic discipuli stilus placebat, ut eum, longo morbo debilitatus ⁶⁾, testamentum sibi scribere et componere iusserit ⁷⁾.

Ut in rhetoricis patriarcham, ita in astronomicis magnum Logothetam magistrum excellentem habuit. Erat is Theodorus Metochites: qui quidem initio, sive Gregorae adolescentis ingenium nondum pernoverat, sive arcana scientiarum temere divulgari nefas putabat, parcius cum eo colloquebatur, nec rerum cognitionem integram ei communicabat. Deinde enixus precibus et ad persuadendum composita eiusdem oratione victus perfectè et cumulate ei omnia reconditae artis praecepta tradidit ⁸⁾. Quin et eum doctrinae heredem a se institutum praedicavit non semel ⁹⁾; idque in iis versibus, quos exul scripsit, apertius professus est. Tanti denique ipsum fecit, ut liberis suis paene exaequarit. Itaque monasterio Chorae magnis sumptibus instaurato, socium illic et adiutorem eum ad omnia fere habuit ¹⁰⁾: rerum ibidem pretiosissimarum procuracionem ei vivus commisit; moriens suam quodammodo vicem suamque in ea domo munus eidem administrandum legavit ¹¹⁾.

Contra Gregoras Metochitae liberos, filium nempe et filiam, erudiit, et obscurissima quaeque veterum auctorum scripta iis praelegit atque interpretatus est ¹²⁾. Metochitam ipsum omni semper officii genere coluit: imminenti calamitatis metu perculsum et affli-

- 1) Lib. XII. cod. reg. 1996. fol. 283. 2) Gregoras Hist. lib. IX. c. 7. 3) Anno Christi MCCCXVI. 4) Eo patriarcha, A. C. MCCCXVII, cum Andronicus Imperator Iustiniani statuam equestrem, venti impetu quassatam, fulciri et columnam ipsam suppositam resarciri curavisset, Gregoras per ligneos gradus, a fabris extrinsecus circumductos, facilem ascensum nactus statuam curiose contemplatus est, atque ex mensura quarundam partium totius Colossi magnitudinem aestimavit: ea scilicet opera rem antiquariis gratam facere se arbitratus. Vide Hist. lib. VII. c. 12. 5) Anos natus circiter 21. Vide lib. VII. c. 11. s. 1. 6) Testamenti scilicet exordium, quod extat Histor. lib. VII. 7) Anno Christi MCCCXX. 8) Lib. VIII. c. 7. 9) Lib. VIII. c. 5. 10) Lib. IX. c. 13. 11) Lib. XXII. c. 2. 12) Lib. VIII. c. 5.

ctum verbis confirmavit ¹⁾: mortuum funebri oratione publice deflevit ²⁾. Scitum est eius de illo dictum. Nempe ab Andronico seniore interrogatus, quo pacto Metochites, a tenuibus initiis profectus (nam ex Bryennio praeceptore perpauca didicerat), summus astronomus evasisset, *nihil mirum*, inquit Gregoras, *ex parva lampade magnam facem accendi*. Cantacuzenus laudatum ait ³⁾ ab Imperatore acumen respondentis, qui imagine obvia ac familiari naturam rei ob oculos posuisset.

Florebat aula Byzantina studiis bonarum artium, favente viris doctis Andronico Imperatore; sic ut eius domus non modo honestatis et omnis virtutis officina, sed et litterariae eruditionis gymnasium et dicendi certaminibus quoddam veluti curriculum apertum esse videretur ⁴⁾. Itaque eo tempore maximus fuit apud Graecos oratorum, philosophorum, aliorumque eruditorum proventus. Gregoras magni Logothetae consuetudine satius expedire sibi credidit, iam annos xxvii. nato, usum ad doctrinam adiungere et ex umbra in lucem prodire ⁵⁾. Quamobrem studiorum suorum fiducia fretus ad Imperatorem ipsum se contulit, ut se, si posset, in eius familiaritatem insinuaret. Peramanter et ultra quam speraverat benigne exceptus orationem apud eum habuit, duasque in ipso virtutes, sapientiam et eloquentiam, laudavit ⁶⁾. Tempore procedente ita benevolam eundem expertus est, ut aliqui indignarentur iuvenem, nulla dignitate, nullo sacerdotio comendatum, tanta apud Principem gratia valere. Andronicus, ut os obstrueret obrectatoribus, primos ecclesiae honores conferre ei iuveni statuit, et Chartophylacis dignitatem, velut pignus, statim obtulit: ac iam eidem, tanquam haud dubie accepturo, vestes et insignia dignitatis parabat. Gregoras, immaturam aetatem et studiorum suorum rationem causatus, gratiis actis, et laudato Imperatore, oblatum honorem repudiavit. Repudianti vis paene illata ⁷⁾.

Aliquanto post ⁸⁾ orta inter eruditos nobilis controversia. Conveniebant crebro in palatium viri sapientes et docti, atque illic certatim de rebus quibuslibet scitu dignis coram Andronico seniore disputabant. Cum igitur frequentes ibi aliquando adessent ⁹⁾, Andronicus, ut Nicephoro Gregorae, quem valde diligebat ¹⁰⁾, dicendi occasionem praeberet, mentionem iniecit de astronomia. Tum Gregoras, qui de Paschate ad Imperatorem referre cupiebat iam pridem, astronomiam ipsam primum coepit laudare: deinde usum eius etiam ad Paschatis correctionem perti-

1) Lib. viii. c. 5. 2) Lib. x. c. 2. 3) Cantac. Hist. lib. i. c. 11.

4) Lib. viii. c. 8. 5) Anno Christi mcccxxii. 6) Lib. viii.

c. 7. 7) Lib. viii. c. 9. 8) A. C. circiter mcccxiv. 9) Hist.

lib. viii. c. 13. 10) Quotopere Gregoram dilexerit, vel ex eo apparet, quod aegrotantem visitaverit. Extat hac de re in codice Vaticano *λόγος προσηφνητικός*.

nere dixit. Ita sensim et sine sensu producta in medium ea quam erat praemeditatus quaestione, suam de die paschali constituendo sententiam luculenter explicuit: investigandi aequinoctii verni, item plenilunii observandi rationem tradidit: ad dies cccxxv, qui annum solarem constituerent, integrum unius diei quadrantem non debere addi ostendit, sed deducendam inde partem diei brevissimam, non tamen trecentessimam ipsam prorsus, ut censuisset Ptolemaeus: alia denique multa in eam rem congressit, ex quibus id efficiebatur, ab anno mundi fere vi. mccc, qui fuit Christi dcccxcii, erratum esse in ponenda temporum ratione, atque in Paschatis die observando; eum vero errorem ita posse corrigi, si de dierum summa paulo plus biduo integro detraheretur, et Paschatis observatio proxime ante diem Martii vigesimum institueretur, quae a vigesimo secundo perperam institui solet. Imperator consilium de Paschate corrigendo probavit; rem ipsam aggredi noluit, quod negaret facile esse omnium nationum suffragia colligere, et receptum toto orbe usum abolere. Gregorae sententiam alii postea astronomi chronologiquae defenderunt, atque inprimis Isaac Argyrus. Saeculo demum decimo sexto, ea quaestione apud Latinos quoque agitata, Kalendarium ex auctoritate Gregorii XIII, eo fere modo, quem Gregoras designaverat, reformatum fuit.

Anno mcccxxvi. legatus ivit ad Cralem ¹⁾. Eius legationis causa haec fuit. Theodori Metochitae filia Irene, mortuo coniuge Ioanne Palaeologo, qui ex Panhypersebasto Caesar creatus novissime fuerat, apud Cralem generum morabatur, ac domum redire ad patrem recusabat. Itaque Metochites pater auctor fuit Imperatori, ut eam redire cogeret. De ea re missi ad Cralem legati, quorum unus fuit Gregoras, comes datus fratri ipsius Irenes. In ea legatione, quae sibi et sociis suis in itinere acciderint, errores, pericula, et alios casus fuse describit in Historia. Crales audita legatione socrum Irenen dimisit. Haec, ut viro iusta persolveret, Thessalonicam inde profecta est. Gregoras vero, acceptis ab ea mandatis, Byzantium rediit.

Biennio post ²⁾ iunior Andronicus Constantinopolin noctu per proditionem ingressus est. Seniori potestas omnis abrogata. Theodori Metochitae domus direpta: ipse Didymotichum relegatus ³⁾, unde post biennium revocatus domum rediit. Gregoras, qui easdem partes sequutus fuerat, bonis spoliatus, at non etiam in exilium missus ⁴⁾. Nimirum huic, quia otio et tranquillitati semper studuerat, nec publica negotia tractaverat, levior poena irrogata est. Fuit quoque ei is annus ⁵⁾ Ioannis Heracleae archie-

1) Hist. lib. viii. c. 14. 2) A. C. mcccxxviii. mense Maio. Lib. ix. c. 6. et 7. 3) Dialog. περί σοφίας cod. reg. 3234. fol. 247.

4) Ibidem. 5) Lib. ix. c. 7.

piscopi morte luctuosus, avunculi scilicet optime meriti, et sui post Deum, ut loquitur, *ab infantia usque curatoris*: cuius de ingenio, doctrina, et moribus obiter tantum et strictim agit in Historia, quia de eiusdem vita peculiarem librum ediderat. Anno, ut apparet, proxime insequuto mcccxxix, libelli prophetici ex Italia et ex Colchide Byzantium allati; quos Gregoras, amicis instantibus, partim refutavit, partim contempsit: refutavit autem per epistolam ¹⁾, quae extat Historiae lib. ix. cap. ii.

Ante iunioris Andronici principatum magna iam Nicephoro Gregorae erat discipulorum frequentia. Converso rerum statu, totum se moerori dedit; adeo ut docendi munere abiecto, et auditoribus valere iussis, silentium deinceps perpetuum agere decreverit. Ac fortasse in proposito constans permansisset, nisi eum inopina res brevi coegisset pristinam philosophandi consuetudinem repetere. Id ut acciderit, fuse ipse, sed mutatis nominibus ²⁾, narrat in eo dialogo, qui, ut iam dixi, *Florentius* seu *de Sapientia* inscribitur ³⁾. Totius narrationis summa haec est. Barlaamus ⁴⁾ Calaber ⁵⁾, cum ex Italia in Graeciam commigrasset, ut Aristotelis philosophiam, quam ab interpretibus Latinis non satis puram acceperat, e Graecis fontibus sinceram et incorruptam hauriret, in Aetolia primum coesedit. Ibi Latina veste exuta, habitum et morem Graecum induit, et Graece loqui didicit. Inde Thessalonicam se contulit; atque in ea urbe, in qua tum litterae florebant, diutius commoratus sermonis Graeci maiorem sibi usum comparavit. Hinc superbia elatus magni facere se ipsum, caeteros autem coepit despiciere. Tandem et Byzantium appulit. Quo cum advenisset, prima ei cura haec fuit, ut quam plurimos ad se discipulos undecunque congregaret ⁶⁾. Illustre erat apud lit-

- 1) ad Pepagomen. 2) Nomina sunt, *Nicagoras*, pro *Nicephoro Gregoras*; *Xenophanes*, pro *Barlaam*; *Metrodorus*, pro *Theodoro Metrochites* etc. 3) Extat in cod. reg. 3284. 4) De quo Cantacuzenus Hist. lib. ii. c. 39. 5) Natus Seminariae. Vide L. Allatium de Eccl. Occid. et Orient. perp. cons. 6) Ita Gregoras in dialogo. At longe aliter in libro Historiae xix. c. 1. sect. 4. ubi ait Barlaamum, cum e Calabria ad Romanos commigrasset, innotuisse Principibus et, quod doctrina praestaret, carissimum eis fuisse; praesertim Cantacuzeno, qui et eum ad immodicos honores evexisset, dato ei munere interpretandi doctrinam S. Dionysii, ac theologiae studiosos erudiendi. Cantacuzenus quoque, Hist. lib. ii. c. 39, *μοναχός τις, inquit, ὀρμώμενος ἐν Καλαβρίας, τοῖς Λατίνων ἤθεσι καὶ νόμοις ἐπικρατεῖς, ὄνομα Βαρλαάμ, ἄλλως δὲ νοῆσαι τὸ ὄξύς καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἱκανώτατος, καὶ τὰ Ἐνκλειδῶν καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐμμελήσας, καὶ διαβόητος περὶ τὰυτα ὧν, ἐπὶ κακῷ τῇ Ῥωμαίων ἐπεδήμησε βασιλείᾳ. Τὸν paulo post, διὰ ταυτὰ τε οὖν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν, τῆς τε παρὰ βασιλείως ἀπέλεγεν εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ παρὰ μέγαν Δομαστικὸν οὐδὲν ἦτρον ἤγακαστο, καὶ προσιῶς ἤξειούτο, καὶ οὐδὲν ἐνέδει αὐτῷ τοῦ μὴ ἐν τῷ προαίτιῳ εἶναι.*

teratos nomen Theodori Metochitae, nuper ab exilio revocati; nec minor Gregoram eruditionis fama commendabat. His Barlaamus obtrectando, se ipsum venditare et fucam imperitis facere instituit: ac nonnullos, morum similitudine conciliatos, ad se allexit; cum quibus diu spes vanas aluit. Demum, quia haud succedebat, et hominem ambitiosum Nicephori Gregorae fama urebat, ideo hunc, suadentibus nonnullis, aperte lacescere et ad dialecticam pugnam provocare ausus est. Gregoras propriis cladibus ac insuper amici Metochitae morbo gravissimo afflitus certamen initio detrectabat. Deinde amicis rogantibus, et ut suam suorumque popularium gloriam tueretur hortantibus, iubente etiam et minis urgente nescio quo ¹⁾ magnae auctoritatis viro, in arenam aegre descendit, de eruditionis palma cum Italo decertaturus. In ea disputatione adversarium, qui se omnia scire gloriatus fuerat, eo redegit, ut se astronomiae, grammaticae, rhetoricae et poëticae plane rudem esse fateretur: immo nec libros Aristotelis alios nosse, nisi qui de rebus physicis agerent, aut ad dialecticam pertinerent. Praeterea logicam et syllogismos, quibus Itali unice gauderent, non scientiam sed scientiae instrumentum, adeoque humilis ingenii ornamentum esse docuit. Aristotelem vero, quem Barlaamus per omnia sibi constare affirmaret, non semel ipsum secum pugnasse ostendit. Cedente Barlaamo, alter ²⁾ athleta surrexit et pro Aristotele propugnavit; sed frustra ipse quoque. Gregoras victor ³⁾ declaratus, Principum benevolentia eo merito collecta, in pristinum gratiae et honoris locum restitutus est. Barlaamus, maculam sibi inustam delere saepius conatus, postquam omnium Byzantium voluntates a se aversas et in Gregoram propensas animadvertit, recepit se ad Thessalonicenses.

Ita Gregoras ad primum vitae institutum, hoc est ad publicam docendi professionem rediit. Eo autem munere plurimos omnium gentium, ordinum, conditionum, homines obstrictos et quasi mancipatos habuit; ut et parentes et liberi, et totae civium familiae, maximas ei gratias haberent, velut patri et ad pulcherrima quaeque praeceunti studiorum moderatori. Unde et nomen sibi fecit, toto fere orbe notum ac celebratum, et per antonomasiam Philosophus ⁴⁾ vulgo dictus est, ut hodie in scholis Aristoteles. Neque vero imberbes solum adolescentes in eius do-

1) Gregoras in dialogo Demaratum eum vocat, ficto nomine. Fortasse is fuit Cantacuzenus. 2) In dialogo vocatur is Xenocrates, Nausiclis filius. 3) De ea victoria passim gloriatur in Historia lib. XI. c. 10. lib. XVIII. c. 7. lib. XIX. c. 1. s. 4. etc. 4) *Σοφὸν* et *φιλόσοφον* et *ἀστρονόμον* vocatum fuisse, testatur Philotheus in Antirrheticis, cod. reg. 1996. fol. 10. vers. passim vero ipse Philosophum vocat. Vide Hist. lib. XXV. cap. ult. et epistolam Lampeni Tarchnotae infra.

nam quotidie conveniebant, sed et consummatae doctrinae ¹⁾ philosophi, astronomi, rhetores, aliique aetatis protractae litterati; quos videlicet Gregorae eruditio omnigena et supellectili mathematica librariaque instructissimum ²⁾ museum undecumque excitos alliciebant.

Interea obiit ³⁾ senior Andronicus, utroque oculo captus, cucullatus, et ad summam redactus omnium rerum inopiam. Gregoras, qui illum coluerat Imperatorem, eidem privato, ac etiam monacho, assiduus consolator affuit, sic ut eum tertia aut quarta quaque die inviseret. Itaque eo ipso vespere, qui illius mortem antecessit, cum illo familiariter colloquutus est. Consueverat autem is eruditos et graves cum Gregora sermones habere, quadam urbanitate et gratia temperatos. Ultimus sermo ultra mediam noctem productus, ad primum usque galli cantum. Demum, iis qui aderant dimissis, senex subito morbo correptus, ante exitum noctis exspiravit. Gregoras altero luctus die, Cralaenae hortatu (erat haec mortui Principis filia, et funebrem pompam ducebat), monodiam ex tempore recitavit ⁴⁾. Triginta diebus ex eo elapsis, decessit ⁵⁾ et magnus Logotheta Metochites, non ita pridem ⁶⁾ ab exilio reversus, et monachum mutato habitu in Chorae monasterio novissime professus. Eius quoque mortem Gregoras, monodia publice recitata, lamentatus est; qua audita, magnus cognatorum luctus et miserabilis comploratio extitit. Extincto Andronico, iuniorem demereri et iisdem quibus antea avum officii iisdemque artibus conciliare sibi studuit: nec longo post apud eum, matris morte afflictum, orationem consolatoriam habuit ⁷⁾. Eundem, cum haberetur quaestio de coniuratis, acclamationibus et applausu delinivit, ac ne in Demetrium Despotam inquireretur, pro virili effecit.

Fuerat senior Andronicus ab ecclesia Romana alienissimus. Patrem Michaëlem, quod Latinorum dogma approbasset, vix humari passus fuerat: in caeteros *Λατινόφρονας* severe animadverterat. Itaque quamdiu vixit, de componendis ecclesiarum discordiis nemo agere ausus est. Post eius mortem res denuo tentata. Anno Christi MCCCXXXIII. ⁸⁾ antistites duo Latini, Franciscus ⁹⁾

1) Hist. lib. xxii. pag. 661. C. D. 2) Vide libellum, κατὰ τῶν τοῦ Γρηγοῦ ἀληθειῶν, ubi Gregoras ridetur, eo quod ἐν γλαύσῳ μὲν οὐδὲν φέρει τῆς ἐπιστήμης· σφαιρῶν δὲ ἐμπλήσει τὴν οἰκίαν, καὶ πάντα βιβλίον γίμει καὶ διαγραμμάτων, καὶ σκιμποδᾶς καὶ τοὺς ὀρόφους μεσοῦς ἐπιδείκνυσσι σοφίας. Cod. reg. 2965. 3) A. C. MCCCXXXII. mense Februar. Hist. lib. ix. c. ult. et lib. x. c. 1. 4) Hist. lib. x. c. 1. 5) Martii die 15. 6) Biennio ante. Nam in dialogo περὶ σοφίας dicitur ἐπὶ δυοῖν ἔξοστραμῶσθηναι τοῖν ἐνιαυτοῖν· ἔπειτα ἐπανελευθῆν οἰκίαν, καὶ μικρὸν ἐπιβιούς τελευτῆσαι. 7) A. C. MCCCXXXIII. 8) exeunte. 9) De Camerino.

et Ricardus, hic episcopus Chersonensis ¹⁾, ille Bospori ²⁾ archiepiscopus, a Papa Ioanne XXII. legati Byzantium venerunt, de rebus controversis disceptaturi. Ioannes Calecas patriarcha, qui nec ipse linguam dicendi usu exercitatum habebat, et suos episcopos maximam partem indoctissimos esse cernebat, Nicephorum Gregoram, laicum quidem, sed eruditum et inprimis disertum, illico advocavit, et ad ineundum cum Latinis certamen hortatus est. Hic initio silentium suadebat: mox futuras inde suspiciones et iniqua hominum iudicia reveritus amplius deliberandum censuit, ac super eo negotio habita coram selectis episcopis apud patriarcham longa oratione, sententiam suam hanc esse declaravit: primo non cuivis permittendum disputare cum Italis: deinde scopum aliquem disputationi proponendum: tum constituendum esse iudicem; id vero munus ad Graecos pertinere: fidei controversias omnibus ecclesiae praesulibus convocatis oportere definiri: syllogismum, qua argumentandi ratione plurimum Itali ³⁾ valerent, ubi de Deo disputaretur, locum minime habere: ne ipsa quidem Patrum testimonia accipienda, nisi quae perspicua essent: denique disputationem omnem hodie supervacaneam; eas quaestiones iam pridem agitatas: definita ab antiquis doctoribus non esse in dubium revocanda, nec licere in rebus divinis temere ratiocinari. Haec et alia, eodem fere spectantia, cum dixisset, visus est eruditiorum episcoporum opinioni congruentia dixisse, cum aliorum, tum maxime Dyrrhachini. Horum auctoritatem caeteri, qui eloquentia minus valebant, omni contentionis studio abiecto, sequuti sunt. Ita Graeci oblatum a Latinis certamen declinarunt ⁴⁾. Tamen Barlaamus pro Graecorum dogmate multa tum scripsit ⁵⁾ adversus Romani pontificis le-

- 1) Vulgo Cersonensis. 2) Vulgo Vosprensis. Vide epistolam Ioannis XXII. ad hunc archiepiscopum, datam Avenione A. C. 1333. vi. Non. Iul. Vide et Odoricum Raynaldum ad ann. 1333. num. 17. 18. 19. item ad annum 1334. num. 4. 5. 3) Graeci Latinos theologos passim notant et vellicant, ut syllogismi nimium studiosos. Cantacuzenus in Antirrhethico contra Prochorum Cydonium (cod. reg. 1999. pag. 41.) *εἰ δ' οὐκ ἀντάρχη ταῦτα, καίτοι πολλά γε ὄντα καὶ μέγιστα, καὶ τοῦ παρὰ Λατίνους διδασκάλου Θωμᾶ, συλλογισμὸν μᾶλλον ἢ ἀέρα πνέοντος, τὴν μαρτυρίαν σοι παρεξέμεθα· πρὸς ἣν οὐκ αἶν εἰς δικαίως ἀντιβαίνειν, τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἐπιχαίρων, καὶ ταῦτα καθάπερ κλάκας ἔχων ἀκαταλύτους.* Id est: quod si haec, licet multa et maxima, non sufficiunt; ipsius quoque Thomae, Latini doctoris, qui syllogismum magis quam aërem spirabat, testimonium tibi exhibebimus: cui tu certe repugnare non debes, cum et illius scriptis delecteris, et ea pro inviolabilibus legum tabulis habeas. 4) Zoëp. ad ann. 1333. num. 1. Leo Allat. De Eccles. Occid. et Orient. perp. cons. col. 800. 5) Cantacuz. Hist. lib. II. c. 39. Odoric. Rayn. ad A. C. 133. num. 18. Vide et epistolam Barlaami ad Demetrium Thessalonicensem, quae extat apud Bzov. ad ann. 1333. num. XI.

gatos: quorum pauca typis expressa, pleraque autem extant manuscripta in codicibus regijs ¹⁾).

Annis ex eo septem elapsis ²⁾, idem Barlaamus, Avenione, quo ab Imperatore ad Papam clandestina ³⁾ legatione missus fuerat, Thessalonicam reversus magnas turbas in ecclesia Graeca excitavit; ex quibus postea multae in Gregoram molestiae redundarunt. Nimirum ille advena, monachos Graecos nactus qui se divinum lumen oculis corporeis intueri dicebant, Massalianismum iis et Omphalopsychorum ⁴⁾ errorem obiecit. Monachorum patrocinium suscepit vir magnae apud eos existimationis, Gregorius Palamas, iampridem ipse quoque ideo notatus, quod divinam substantiam oculis corporeis visam a se iactavisset. Nam hunc Gregoras ⁵⁾, et ei cognominem Drimyn, antequam ⁶⁾ Barlaamus in Graeciam venisset, id de se praedicantes audierat, et acribus iam tum verbis utrumque reprehenderat: idemque eam rem magno Logothetae et antistitibus aliquot doctis declaraverat. Hi vero eam Massalianorum haeresin esse dixerant, et eiusmodi hominum consuetudinem ut fugeret praeceperant; idque eo magis, quod novam haeresin, ex aliis omnibus conflata, olim exorituram esse, et generalis Concilii decreto correctum iri, veteris cuiusdam prophetiae admonitu didicerant. Monachis igitur, Palama duce, pro suo errore propugnantibus, et lumen, quod in monte Thabor discipulos Christi circumfulsisset, increatum simul et aspectabile fuisse dictitantibus; Barlaamo autem *διόξταν*, seu duplicis Dei cultum, per eam opinionem inveni affirmante, Andronicus Imperator litis dirimendae causa Concilium habendum censuit. Itaque anno Christi MCCCXLI, mense Iunio, in S. Sophiae aedem Byzantium lectissimi ac doctissimi conveniunt ⁷⁾. Gregoram ab Imperatore et a patriarcha invitatum domi detinuit capitis dolor vehementissimus; qui morbus ⁸⁾, per intervalla et certis temporibus recurrens, tota vita eum afflicta- vit. Imperator illa die praeclare et magno omnium plausu concionatus absentem desideravit, eoque auditore moleste caruit. Caeterum in ea synodo quid actum sit non constat, propterea quod illius aevi scriptores alii aliter, et pro suo quisque affectu, rem narrant ⁹⁾. In eo tamen Cantacuzenus et Gregoras consen-

1) Codd. 1997. 2950. 2951. 2) A. C. MCCCXL. 3) Odoric. Rayn. ad ann. 1339. num. 19. Item num. 23. et 31. 4) Umbilicanimorum. 5) Vide Hist. Byz. lib. XIX. c. 1. sect. 4. 6) Ante annum 1328. 7) Hist. lib. XI. c. 20. 8) Gregoras passim in libris suis mentionem eiusce morbi inculcat. Vide libellum, *κατὰ τῶν τοῦ Γρηγοροῦ ληρημάτων*. 9) Cantacuzenus victum Barlaamum veniam petiisse et Palamae doctrinam approbasse scribit. Ioannes patriarcha, qui synodo praefuit, de duobus tantum capitulis, nempe de Thaborio lumine et de preceatione latam sententiam ait apud Leon. Allat. De Eccles. Occid. et Orient. perp. cons. lib. II. c. 17. Gregoras denique solam questionem de preceatione agitatam; quod ad caetera attine-

tiant, quod Barlaamum uterque, iudicio iniurioso offensum, in Italiam dicant remigrasse, et ad Latinorum instituta ac dogmata rursus se convertisse. Triduo vel quadriduo post habitam synodum Imperator morti proximus ad Gregoram misit, qui ex eo sciscitarentur, facilemne curationem astra sponderent, an conatibus medicorum obstarent. Responso nondum accepto, in lethargum relapsus, vitam finivit Iunii die xv, anno Christi mcccxli. Tertio luctus die Gregoras vix tum convalescens, patriarchae et eorum qui aderant domus Augustae Principum hortatu, mortuum Imperatorem flebili oratione prosequutus est.

Post haec civili bello Byzantii laborarunt: ecclesia ipsa dogmaticis Palamitarum et Acindynianorum rixis perturbata. Nam Gregorius Acindynus, Barlaamo in Italiam reverso, desertae ab eo causae patrocinium susceperat ¹⁾; et quamquam eodem quo Barlaamus Tomo ²⁾ synodico, statim fere post Andronici Imperatoris mortem, esset damnatus, Palamam nihilominus variorum errorum accusare pergebat. Hinc magnum inter theologos certamen. Gregoras, cuius pacifica consilia nihil tum apud quemquam valebant, ab aulae tumultu et hominum frequentia in otium et solitudinem ultro concessit, atque ab omni disputatione diu abstinuit.

Interea astrologus quidam, e Gallia profectus, Constantino-polin venit, et felicem belli exitum in aula vaticinatus est ³⁾. Gregoras ab Augusta accitus, ac de novis illis praedictionibus quid sentiret eloqui iussus, vanas eas esse arguit. Ita refutato hariolo Augustam a se alienavit, homini illi, populari suo et placentia annuncianti, benevolam. Tamen haec, dissimulata ira, nihil tum durius dixit; sed eorum qui aderant gratia vultum hilarem induit, et ultionem in aliud tempus distulit. At Gregoras, donum reversus, omni in posterum contentionis studio abdicato, rursus se suo otio et tranquillae solitudinis umbra involvit.

Per illud tempus, circiter annum mcccxlv, Ioannes patriarcha, convocata synodo, Palamam ut haeticum damnavit, ac priora illa in Barlaamum et Acindynum decreta sua abrogavit. Acindynus non longum ea victoria laetatus est. Anno quippe mcccxlvj Palamae cum Augusta in gratiam rediit, eaque instigante patriarcham et Acindynianos continuo scriptis acerbis oppugnavit ⁴⁾. Tum vero Acindynus Gregoram coepit orare, ut expersceretur, et iambis ⁵⁾ hisce parum modulatis, figurarum au-

ret, cognitionem dilatam fuisse contendit: itaque nec de Massalianismo, nec de aliis criminibus Palamae obiectis, actum fuisse.

- 1) Vide Hist. Byz. lib. xiv. c. 8. 2) *συνόδου συγκροτηθείσης δευτέρας*, Tom. Palamit. 3) Vide Hist. Byz. lib. xiv. c. 8. 4) Quae extant in codice regio 2411. 5) Eos ex cod. Vaticano descriptos communicavit mecum R. P. D. Bernardus de Montfaucon.

tem insolentia aevum et solum redolentibus, cunctantem increpavit.

Σὺ σίμβλον ἤδῦ καὶ λόγου μέλι βρούεις,
 Ἄνθη συνάξας νοῦ πτεροῖς εὐομαῖοις,
 Ἐκ Πιερίας καὶ Ἑλικῶνος λόφων,
 Ταῖς τῶν προσώπων ἱκμάσι καθυγράνας,
 Καὶ θερμάνας βράσμασι τοῖς ἐγκαρδίοις·
 Ἄλλὰ καλύπτῃ τῆς σιγῆς τῷ πῶματι.
 Σὺ κῆπος ἡδύς· ἀλλὰ καρποὺς οὐ τρέφεις·
 Ὁ κρύσταλλος γὰρ τῶν παθῶν σε ψυχράνας
 Καταμαραίνει τοῦ λόγου σου τὴν γλῶσσην.
 Σὺ γῆ πολύχους· ἀλλὰ χαλάζης βάρος
 Δεινῶς κατακλᾷ τοῦ λόγου τὸν ἄσταγνον·
 Καὶ τὴν διόπτραν τῶν ἀδήλων ὀμμάτων
 Ὁ τῶν δυναστῶν ἀντιφραττεῖ πως γνόφος.
 Σὺ καὶ φρέαρ πότιμον· ἀλλ' οὐκ ἐκρέεις·
 Τῶν γὰρ ἀγωγῶν ἐμφραγέτων τῇ ζάλῃ
 Τῶν ὑδάτων ἔκρυσεν οὐκ ἔστι βλέπειν.

*Tu dulce succis alveare melleis
 Ferves: volucris mente tu per arduum
 Heliconae perque Pierum flores legis;
 Sudore deinde frontis irriguos doces
 Vapore cordis igneo calescere:
 Sed premeris alto conditus silentio.
 Tu dulce ridens hortus, at non fructifer:
 Pigro timoris quippe tardatus gelu
 Florentis in te torpet eloquii vigor.
 Tu fertile uber: grando sed densa irruit,
 Et adulta diro contudit sata impetu;
 Oculisque lumen inditum latentibus
 Nubes minacis obruit potentiae.
 Tu pura fontis unda, sed non profluis:
 Laticis meatum nam quia obstruxit ferox
 Procella, rivum cernere liquidum haud datur.*

Hæc Acindyni expostulatio quantum apud Gregoram valuerit, incertum est: sane eum ut silentium rumperet, ac ut suam de opinionibus novis sententiam publica professione declararet, maioris auctoritatis vis permovit. Anna Augusta, Palamae (ut diximus) reconciliata, Gregoram omnibus theologis altercantibus unum tacentem ad se accivit ¹⁾; eo nempe consilio, ut si cum ipsa sentiret, tum ei quoque, veteres iras oblita, reconciliaretur; sin minus, apertum ipsi bellum indiceret. Ac initio quidem verbis mollioribus compellavit et amice alloquuta est: deinde ei Palamae dogmata proposuit. Illo autem improbante, et quamlibet

1) Gregoras Hist. lib. xv. c. 7.

opinionum novitatem omnino respuente, vehementer irritata, scriptam sententiam confestim ut traderet efflagitavit. Ex eo Gregoras Palamam et Palamitas omnes, qua scriptis, qua dictis insectari usque perstitit, exulaturus fortasse ob eam rem, nisi Cantacuzenus Byzantium interea cepisset. Acindynus lecta oratione ¹⁾, qua Gregoras orthodoxos ad causam verae Fidei defendendam hortabatur, tanta laetitia ²⁾ affectus est, ut his rursum iambis eum alloquutus sit:

Ὄτω μὲ τοῖς σοῖς ἐξανηρτήσω λόγοις,
 Καὶ τοῖς καλοῖς ἀγῶσι τοῖς ὑπὲρ λόγου,
 Ὡς καυστικοῖς ἀνθραξιν ἐξάψασί με,
 Ὡ τῶν λόγων καύχημα καὶ τῶν δογμάτων,
 Καὶ τοῦ λόγου σφράγισμα τοῦ παντουργέτου,
 Καὶ θαῦμα τῆς γῆς τῶν σοφῶν φροντισμάτων,
 Ὡστε σφαδάζειν πρὸς ξιφῶν ἀμάς ὄλας,
 Ὡς ἂν πρὸς ἀδραν καὶ καλὴν εὐωχίαν.
 Τίς μοι παράσχοι μουσικὴν τὴν Πινδάρου,
 Ὡς τὴν ὑπερθαύμαστον ὑμνήσω κάραν,
 Νικητικοῖς στέψω τε τὸν Νικηφόρον
 Ἐκ καρδίας βλύζουσιν ἐνθέου λόγοις.
 Ὅρῳ σε etc.

*Sic me efficacis eloquii potentia,
 Sic me eruditus pro Fide laboribus
 Incendis, ac si facibus admotis agas,
 O litterarum dogmatumque ingens decus,
 Expressa imago Conditoris, omnia
 Verbo creantis; orbis o miraculum,
 Sapientis animi sensa quam docte explicas!
 Nunc nunc furentes ensibus strictis minas
 Molles ut auras appeto, ut festas dupes.
 O quis sonantem Pindari lyram dabit,
 Insigne meritis laudibus tollam ut caput,
 Verbisque vates corde fuisis entheo,
 Victrice donem laurea Nicephorum!*

Sub illud ipsum tempus Anna Augusta, Palamiticae factionis antistitibus in palatium congregatis, Ioanni Calecae patriarchatum abro-

- 1) Lectis fortasse prioribus Antirrheticis: de quibus infra in Indice Operum dogmaticorum. 2) Gregoras tamen nec Barlaami nec Acindyni sectatorem sese unquam professus est. Immo, teste Philotheo patriarcha, Antirrheth. lib. xi.: ἀπαναίνεται σφόδρα Γρηγορᾶς καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀρνείται τὴν ἐκείνων μυσταγωγίαν. et paulo infra ibidem: λόγοις μὲν ἀποκηρυττων καὶ ἄμφω, καὶ μηδὲ τούτομα προσποιούμενος ἐπαλεῖν ἐθέλειν. Ἐργῶ δὲ τὰ ἐκείνων ἀνακηρυττων, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ Βαρλαάμ τε καὶ Ἀκίνδυνος ὧν ἐν τοῖς γράμμασιν.

gavit. Nocte autem proxime subsequuta Byzantium occupatum a Cantacuzeno ¹⁾).

Hic longo ante quam esset ad supremam dignitatem evectus Nicephorum Gregoram in intimis habuerat. Litterarum quippe studiùs a puero usque deditus ²⁾ amabat viros doctos, et cum iis frequens conversabatur. Ubi rerum potitus est ³⁾, veteris quidem familiaritatis ius integrum illi servavit: sed plus aequo in Palamitas propensus spes praeclaras, quas is de ipso conceperat, omnino frustratus est. Gregoras vero de amici (ita de Imperatore loquitur) salute sollicitus in eam curam totus incubuit, ut eum aberrantem in viam reduceret. Quin etiam cognitis adversariorum machinationibus, qui ut quam primum exilio mulctaretur clanculum et palam apud Cantacuzenum agebant, liberius hunc arguere instituit, ut vel convictum pudore afficeret, vel ipse Byzantio exactus ecclesiae oppressae conspectu saltem careret. At ille tenax propositi, nec hominis irati verbis offensus, pari usque iure Imperator cum privato disputabat; ut illius clementiam, magis quam huius zelum, plerique admirarentur. Tandem Gregoras, quoniam hac minus succedebat, aliam viam ingreditur. Cantacuzeno Didymotichum profecto ⁴⁾, Irenen adit illius uxorem, recenti filii morte afflictam. Eam cladem erroris per Cantacuzenum grassantis fructum esse affirmat, et fidem facit. Ita suas partes Augustae patrocinio roborat. Ea re audita Palamitae, ac imprimis Isidorus patriarcha, ad Irenen accedunt, eique, ut ab omni cum Gregora consuetudine absteineat, persuadere contendunt: Repulsi Cantacuzenum Didymoticho evocant. Hic tumultum veritus Byzantium advolat et litigantes arcessit, Isidorum nempe et Gregoram. Multis ultro citroque sermonibus habitis, pervicit Gregoras, ut Isidori Canones, seu Hymnodiae, igne delerentur, ac ut loquendi libertatem ii reciperent, quibus adempta esset. His conditionibus in concordiam reditum est, et sumptuoso convivio sancita pax. Sed eae quidem breves induciae fuerunt. Nam Palamas, quod illi colloquio praesens haud interfuisset, Didymoticho postmodum accitus, lites renovavit. Disputatum rursus apud Imperatorem acri contentione, nullo autem successu. De toto illo negotio plura scire qui voluerint, ii Gregoram ipsum adeant, Historiae libro xv. Cap. v.

Biennio fere postquam haec gesta sunt, sub exitum anni mcccxlx, obiit Constantinopolitanus patriarcha Isidorus. Cantacuzenus Imperator et Irene Augusta Gregorae animum blanditiis, promissis, largitionibus, aliisque artibus iam saepe tentatum, etiam patriarchali dignitate ostentata flectere et sibi mancipare conati sunt. Gregoras ut sententiam mutaret adduci non

1) A. C. mcccxlviij. mense Februar. 2) Greg. Hist. lib. xix. c. 1. sect. 4. 3) Lib. xvi. c. 5. 4) A. C. mcccxlviij. autumno exeunte.

potuit: sed et illos verbis castigatos officii admonuit, et oblatum honorem repudiavit. Itaque creatus patriarcha monachus montis Atho, nomine Callistus, vir illiteratus et Acindynianorum hostis acerrimus. Anno demum mcccxi. Cantacuzenus, ut Acindynianis turbantibus et Constantinopolitanam ecclesiam criminantibus silentium imponeret, synodum convocare statuit ¹⁾, at non occumenicam, ut saepe et iam pridem pollicitus fuerat. Gregoras, ea re audita, privatim illum convenit, atque ut ne episcopis paucis, iisque maximam partem indoctis, iudicium permetteret, enixe contendit: tum ne errori suffragaretur, multis rationibus deterere ipsum conatus est. Sed longa et aspera admonitione ²⁾ nihil profecit: immo hominem magis a se alienavit. Caeterum ne religioni periclitanti in ipso articulo deesset, statim se ad certamen accinxit, et ei qui pro Fidei veritate pugnaturus foret convenientem armaturam induit, habitum videlicet monasticum. Id vero factum citra ullam caeremoniam, unius sacerdotis religiosi interventu; e cuius manu vestem cum acciperet, professus est, se mutato deinceps vivendi genere vitae aulicae prorsus renunciatum ³⁾.

Ubi indictus dies advenit, convenere in aulam factionis Palamiticae episcopi ⁴⁾. Eodem quoque Gregoras cum sociis et discipulis affuit. Inter huius socios eminebant tres pontifices; primus Ephesi, alter Gani metropolita; tertius Tyri episcopus, idemque Antiocheni patriarchae vicem gerens; nec non viri duo eruditione praestantes, Dexius et Athanasius ⁵⁾. Cum his Gregoras, circiter horam diei secundam, palatium ingressus, atque ab interioris aulae aditu per lictores exclusus, diu mansit in vestibulo, epulantibus interea apud Imperatorem Palamitis. Quibus post prandium in Alexii Triclinium ⁶⁾ hora ipsa meridiana introductis, et cum Cantacuzeno quid agendum esset praemeditatis, tandem et Acindyniani impransi iussi sunt intrare. Singula huius pseudosynodi acta recensere longum fuerit; nec vero necesse est, cum ea quisvis possit ex ipsius Gregorae libris ⁷⁾ et ex Tomo Palamitico abunde cognoscere. Totius disputationis, quae intra quindecim dies sessionibus quatuor absoluta est, exitus hic fuit. Confirmata Palamae doctrina. In Barlaamum et Acindynum mortuos horrendi carminis ⁸⁾ anathema pronunciatum ⁹⁾. Ephesi et Gani metropolitibus adempta per vim insignia dignitatis;

1) Cantacuz. Hist. lib. iv. c. 23. Greg. Hist. lib. xviii. c. 3. 2) Extat oratio lib. xviii. c. 4. 3) Ibid. sect. 4. 4) A. C. mcccxi. Maii die 27. 5) Ioh. Cyparissiotis Palamic. transgression. libro secundo, cap. ult. tres Acindynianos memorat ut illustres, Burden, Polerianitam, et Lybdicen. 6) Quod erat in Blachernensi palatio. 7) xviii. xix. xx. xxi. 8) *μάλιστα και φοβηθεσταταις αραϊς αποκηρυχθεντας*, inquit Philotheus patriarcha. Cod. reg. 1996. fol. 319. 9) Ut in eos, quorum salus esset desperata.

non item episcopo Tyri, qui ultimae sessioni haud interfuit. Gregorae discipuli alii in custodias dati, alii omnem cum magistro consuetudinem coacti eiurare. Gregoras tamen ipse nullo dicto violatus; sed ei et aliis quibusdam facile permissum est, domum ut abirent. Tomus synodicus ¹⁾ non statim, sed post duos menses promulgatus ²⁾. Subscripsere Imperatores, Ioannes Cantacuzenus, et eius gener Ioannes Palaeologus; tum Callistus patriarcha, et alii pontifices ³⁾. Paulo post ⁴⁾ Cantacuzenus, sumpto omni ornatu Imperatorio, adyta ingressus, Tomum illum propriis manibus gestans altari imposuit, Palamitis applaudentibus et finium Imperii propagationem ob illud meritum spondentibus. Gregoras, statim ut audivit Palamitas Cantacuzeno, si Tomum suum novo illo et inusitato ritu consecraret, fausta omnia promississe; immo, inquit, cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto, cognoscite quoniam appropinquavit desolatio Imperii Romani ⁵⁾. Atque hanc eius praedictionem eventus veram fuisse comprobavit, praeclara autem Palamitarum promissa ad nihilum reciderunt. Ob eam rem, item alias ob causas, silentium impositum Gregorae caeterisque orthodoxis. Horum quidam parvere: alii, quod contumaces essent, in vincula confecti. Illustriores inclusi suis ipsorum aedibus, ne quinquam alloqui possent. Ita metu coacti obtulerunt.

At Nicephorus Gregoras ne tum quidem linguam calamumve continuit: sed scriptis ad Trapezuntios et ad Cyprios amicos ⁶⁾ litteris Byzantinam ecclesiam perversae doctrinae accusavit, et ab ea, velut morbo infecta, ut secederent, eos commonefecit. Quin et Principes ipsos criminari ausus est. Quamobrem ei, domus suae parietibus septo et incluso, custodes monachi appositae sunt. Nimirum ille, etsi habitum religiosum non induit nisi post annum aetatis quinquagesimum sextum, tamen apud Chorae monachos domicilium sibi admodum iuvenis constituerat, ac Theodoro Metochitae, ut iam dictum est, commendatae eius monasterii administrationis socium se et vicarium addiderat. Quin et mortuo successerat in procurationem et conservationem rerum eiusdem coenobii praecipuarum. Habebat itaque in monasterio propriam et ab aliis separatam domum; humilem quidem illam, et nulla sui parte vias publicas attingentem, si patriarchae Philo-

1) Editus a Combefisio Auctarii novissimi parte altera pag. 170. 2) A. C. MCCC.LI. mense Augusto, ante festum Assumptionis. 3) Subscriperunt metropolitani propria quidem manu viginti quinque; duo autem διὰ γρομῶν. Affuerunt praeterea episcopi septem, ut constat ex subscriptionibus pseudosynodi Palamiticae, a Combefisio editae. Tamen Gregoras duos tantum et viginti arcessitos affirmat. 4) In festo Assumptionis. 5) Hist. lib. xxv. cap. ult. 6) Inprimis ad Georgium Lapitham. Vid. Cantacuz. Hist. lib. iv. c. 24.

theo ¹⁾. credimus: sed quam adeunti cuilibet multos per annos patuisse, et magna discipulorum frequentia, tum cum res tranquilla essent, quotidie floruisse certum est.

Illic itaque incluso custodes et exploratores additi ii ipsi monachi, quorum erat iampridem convictor et contubernalis; mandatumque illis, neminem ut ad eum ingredi sinerent, caverentque, ne eius litterae foras ad quenquam perferrentur. Hi munere imposito diligenter atque adeo parum humaniter functi sunt ²⁾; immemores quippe beneficiorum, quibus innumeris affecti erant ab hoc vetere hospite et altero quasi monasterii conditore. Qua de re ipsum Gregoram praestat audire acerbissime conquerentem Historiae libro xxii. Haec cum ita se haberent, tamen variis modis tentata illius constantia. Preces, et minae alternis adhibitae, ac de concordia reconcilianda subinde actum per internuncios. Sed nec missi a Cantacuzeno senatores, nec episcopi, aliive a patriarcha oratores delegati, nec praesens ipse patriarcha, hominem movere potuerunt, ut novis decretis subscriberet, e quibus illi voces suspectas et litigiosas sublatas esse affirmabant.

Magna erat et perquam vetus Gregoram inter et Cabasilam amicitiae studiorumque coniunctio: par amborum fama. Sed Gregoram omne eruditionis genus, Cabasilam non tam doctrina, quam ingenium excellens et naturalis quaedam facundia ornat ³⁾. Et hunc igitur, quum caeteris oratoribus male cessisset, ad Gregoram mitti placuit, comesque ei datus unus ex primariis Callisti patriarchae administris. Ab his eadem rursus quaestiones agitatae. Longi autem colloqui ⁴⁾ idem qui priorum disputationum fructus extitit. Ac illi quidem, minati extrema (nempe eius orationes, in Sanctorum festis recitari solitas, ignem esse deleturum; ipsum vero post mortem extra Urbis moenia proiectum iri ac sepultura cariturum), successu desperato recesserunt. Ilum autem durior quam antea circumsevit vigilum monachorum custodia.

At morosam excubitorum vigilantiam brevi fefellit veteris fidelisque amici solertia, si modo vera sunt ea, quae Gregoras de Agathangelo, Callistrati filio, memorat. Nempe exeunte anno

1) Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκείθεν προσγενομένης ἀθυρίας (φησὶν ὁ φιλόσοφος) ἀλγῶν τὴν ψυχὴν, καὶ συγχυθεὶς τοὺς λογισμοὺς καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ δυσχεραίνων ὡσαύτως καὶ πρὸς αὐτὴν τῆς συνήθη καθέδραν καὶ τὸν οἰκίσιον, ἐξ ἀπόπτου διὰ τινος παρακτύφας θυρίδος (καίτοι γε ψεύδος καὶ αὐτὸ τοῦτο, τῆς οἰκίας αὐτῷ χαμαιζήλου καὶ ταπεινῆς οὔσης, καὶ μηδαμῶς πεφνυκίας πρὸς ταῦτα· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀμφοδῶσι τοῖς ἐξω μηδὲως προσεγγιζούσης, καθὰ δὴ καὶ ὁρᾶται) τὰς ἀγνίας καὶ τὰς τριόδους ἐσκόπει, παραψυχὴν τινα πορίζων τοῖς λογισμοῖς ἐκείθεν βουλόμενος. Philotheus Antirr. I. Cod. reg. 1996. fol. 7. 2) Greg. Hist. lib. xxii. c. 2. 3) Greg. Hist. lib. xxi. c. 5. 4) Gregorae disputatio cum Cabaalla extat Hist. lib. xxii. xxiii. et xxiv.

ccccli. Decemb. die viii. in pervigilio Conceptionis B. Virginis Dei matris, cum in Chorae monasterii aedem magna et promiscua hominum turba convenisset, eodem cum caeteris irrepsit Agathangelus, Gregorae quondam discipulus; ac circiter secundam noctis vigiliam in magistri cubiculum per fenestram admissus est. Aegre ab illo agnitus, propterea quod annis decem totis patria abfuerat, post amicas ultro citroque allocutiones primum res inter peregrinandum visas vel auditas, deinde et ea, quae post suum in Urbem reditum ad Gregoram pertinentia didicerat, summam exposuit. Tum ea ipsa nocte nondum elapsa dimissus domum abiit. Idem sexto post mense sub exitum veris reversus ¹⁾ res domi ac militiae superiore anno gestas narravit. Ita per tres annos intervendo effecit, ne inclusum quicquam lateret earum rerum, quas scire eius interesset. Ex his Agathangeli narrationibus Gregoras libros quinque historicos texuit, continua orationis serie in dialogum mutata; eo scilicet consilio, ut posset alterius verbis tum adversarios arguere liberius, tum se ipsum minore invidia laudare, ubi res postulare: id quod alioqui turpe et indecorum, fortasse isti condonandum est, optimam causam defendenti, et cum haereticis decertanti. Mihi quidem verisimile fit, totum illud Agathangeli subinde euntis redeuntisque episodium confictum esse ab historico ea licentia, qua philosophi et oratores plerique in dialogis uti solent: quamquam hoc satis constat, floruisse illo saevo quendam nomine Agathangelum, qui et adversus Gregoram librum pro Aristotele apologeticum ²⁾ scripserit.

Ab illo tempore, quo Tomus Palamiticus promulgatus est, ad illum diem, quo Ioannes Palaeologus, Byzantium repente ingressus, summam potestatem recepit, Gregoras domo tanquam carcere inclusus multa incommoda pertulit. Ipse ad eam inopiam redactam se queritur, ut cum hiemis frigus acutissimum esset, gelidae aquae pocula aliter tepefacere haud potuerit, nisi solis radiis per fenestram in cubiculum intromissis ³⁾. Idem memorat, aquam se ex puteo coactum haurire ad saxum noctu offendisse, atque hinc multis diebus pede aegrotante necesse sibi fuisse aquam pigram et putridam potare, donec Agathangeli ministerio aliam paravisset ⁴⁾. Basilio Magno et aliis compluribus viris sanctis, qui persecutionis metu in speluncas et in solitudines fugissent, permissum olim fuit, ubi sacerdos abesset, sacrosanctum Christi corpus propriis manibus sumere et ori suo admove-
vere. Illorum exemplo Gregoras, cum aliter non liceret, propterea quod nullus ad eum domo inclusus sacerdos orthodoxus accedere audebat, Eucharistiae sacramentum sibi ipsi privatim

1) Iunio mense. 2) Indicatum in Catalogo Bibliothecae Scorialensis.

3) Hist. lib. xxviii. 4) Hist. lib. xxvii.

ministravit. Nimirum habebat penes se hostiarum consecratarum copiam longo ante provisam, quas postquam omnes consumpsisset, amicum Agathangelum rogasse se ait, ut alias sibi cum Antidoris, seu panis benedicti frustis, afferret. Itaque ei ab adversariis omni fere tam animae quam corporis solatio interdictum fuit. Ab iisdem adeptos sibi per vim sacrae Scripturae libros ¹⁾ narrat; item anno quoque redeunte tentatum se a Principibus per emissarios (quos *ἀσθημερινοὺς θεολόγους*, seu *unius diei theologos*, vocat), ut aut captiosis argumentationibus deceptus perverteretur; aut, si eum nulla ratione flecti posse appareret, statueretur denique, utrum expediret, carcerisne aerumnis et longa veluti morte eum confici, an manu violenta subito opprimi ²⁾).

Inter hos metus libros Historiae Byzantinae decem composuit tanta celeritate, ut vix dies quadraginta ei scriptioni impenderit ³⁾. Ii sunt liber decimus octavus et novem deinceps continui; quibus tum alia multa continentur, tum Acta synodi Palamiticae, et habita cum Cabasila disputatio; nec non triplex cum Agathangelo colloquium. Porro in his praecipua observatio dignum videtur testamentum ipsum auctoris ⁴⁾: cuius quidem testamenti tria sunt capita. Primo iubet Gregoras illorum decem librorum exemplaria quam plurima summa cautione describi, et amicis ubique terrarum degentibus distribui. Altero Fidem exponit, de Barlaamo et Acindyno ecclesiae decreta approbat, et in Sacramento Eucharistiae verum Christi corpus et sanguinem agnoscit. Tertio cadaver suum, quod Palamitae insepultum proiecturi sint, sepeliri vetat. Haec vero omnia docet scripsisse se raptim ac furtim in charta vilissima, nec aut corrigere aut expolire potuisse, anxium videlicet, ac ne ab inimicis deprehenderetur perpetuo sollicitum. Non mirum itaque, si illi decem libri et minus castigati sunt, et magnam doloris acerbiteriam produunt; quae et in reliquis, ad illos postea adiectis, non minor quidem existit, abest autem a septemdecim prioribus; quos ex eo apparet, et aliunde etiam constat, ante synodum Palamiticam integra adhuc auctoris libertate conditos fuisse. Praeterea libros decem in Tomum Palamiticum Antirrheticos, eodem illo domestico carcere inclusus, scripsit: manum autem huic operi tum primum admovit, cum Agathangelus, quarta vice in eius cubiculum furtim ingressus, professionem fidei editam a Palama, et selecta ex synodico Tomo capita, ita ut mandatum ei a magistro fuerat, secum attulisset ⁵⁾. Eorum librorum fragmenta extant apud Philotheum patriarcham;

1) Gregoras libros habuit bene multos, ut supra observatum. Quosdam in Bibliotheca Regia agnovi, ac in iis codicem 2259, qui et chirographum eius praefert. Est autem is codex, *Flavii Iosephi Historia Iudaica de excidio Hierosolymitano*. 2) Hist. lib. xxviii. Hist. lib. xxvii. 3) A. C. mcccclii. Iulio et Augusto mensibus. 4) Hist. Byz. lib. xxvii. 5) Hist. Byz. lib. xxvii. in fine.

qui Tomi Palamitici defensione suscepta, Antirrheticos Antirrheticis opposuit, ac mortuum Gregoram refutare Cantacuzeno hortante conatus est.

Anno Christi MCCCLIV. vere ineunte Matthaeus, Cantacuzeni filius, in templo Blachernensi, Philothei patriarchae opera ac ministerio, coronatus et solenni ritu socius Imperii cooptatus est a patre ¹⁾: atque huius missu paucis post diebus ad Gregoram accessit, animum eius denuo tentaturus, et praemiorum spe oblata suasurus, ut in aulam, quemadmodum antea, frequens veniret. Cumque is nec adhortationibus nec promissis ullis flecteretur, saltem hoc persuadere conatus est, publicarum calamitatum causam non Cantacuzeno Imperatori, sed Providentiae divinae decretis et fatali necessitati attribuendam. Gregoras contra validioribus argumentis probavit, quaecumque homines facerent, ea ipsos non divina praesentia aut fato cogente, sed privatae voluntatis libero instinctu ductos facere; ac proinde frustra Cantacuzenum ea ratione excusari, quod quicquid peccavisset, id non sponte sed fato subigente peccasset. At Matthaeus, ubi illum vidit immotum et inexorabilem in sententia perstare, ac sibi plura dicturo audientiam denegare, tristis abiit: factumque inde, ut severius quam antea Gregoras custoditus, gravissimo terrae motu ²⁾ concussis aliquanto post domus suae parietibus, non ausus sit foras exire ³⁾.

Eodem anno exeunte ⁴⁾ Ioannes Palaeologus Byzantio potitus est: Gregoras, recepta libertate et custodum metu excusso, cum in aulam se contulisset, de novorum dogmatum impietate apud Principem non adeo aequum ⁵⁾ Palamitis liberius disseruit: hortatus est, ut religionem afflictam erigeret; paratumque se ostendit ad ea refellenda, quae Cantacuzenus et Palamas, decretis suis per vim confirmatis, iniqua et absurda definivissent. At Ioasaphus (id Cantacuzeno, monasticam disciplinam professo, nomen erat) ubi haec agitari rescivit, Palamam, qui tum a Turcis captivus tenebatur, grandi pecunia statim redimi curavit, ut is causam suam per se ipse praesens ageret: tum filiae Helense, Ioanni Palaeologo Imperatori nuptae, auctoritatem interposuit, ne iudicium constitueretur, quod sibi futurum esset ignominiosum. Ita Gregorae studium omne in praesens irritum fuit.

Anno proxime insequuto episcopus Latinus, Palaeologi amicus, Byzantium legatus advenit. Eius nomen silet Gregoras, doctrinam autem commendat, ut hominis in sacrarum Scripturarum commentatione versati, et exercitationibus theologicis in scho-

1) Hist. Byz. lib. XXVIII. 2) Eum terrae motum Villanus confert in annum 1354. Kalend. Martii. 3) Eiusdem libri cap. ult. 4) A. C. MCCCLIV. autumnano exeunte. 5) Cur Palamitis infensus fuerit, docet Gregoras Hist. lib. XXVII.

lis Latinorum eruditi. Erat is procul dubio Paulus ¹⁾ archiepiscopus Smyrnensis, quem exeunte anno mccciv. obsequium et debitam Romanae sedi reverentiam a Ioanne Palaeologo Imperatore pactum fuisse, discimus ex Annalibus ecclesiasticis. Hic cum de ecclesiae Graecae opinionibus novis multa audivisset, ab Imperatore postulavit, ut sibi cum Palama, earum opinionum auctore, congregari liceret: mox autem, facta colloquendi copia, ubi eum re ipsa multis magnisque erroribus imbutum esse comperit, ipsum quoque Gregoram cum eo disputantem velle se audire significavit ²⁾. Itaque Gregoras, per magnum Logothetam ab Imperatore accitus, in aulam venit, ignarus quam ob causam vocaretur. Nam illum Helena Augusta, parentis sui Cantacuzeni amicis favens, praemoneri vetuerat, ne praemeditatus ad disputandum accederet. Vix palatium ingresso nunciatur, Palamam illic adesse. Eo nuncio primum percussus haesit; et parum abfuit, quin pedem statim referret. Deinde animo obfirmato, et e re nata consilium capiens, ulterius perrexit. Aderat tum apud Palaeologum generum suum Irene Augusta: aderant aulae primores. Gregoras, salutato Imperatore, consedit; atque ut ne in praeludiis recensendis diutius immoremur, proposita ab adversario quaestione de substantia et operationibus divinis, haec in Deo nihil differre multis rationibus probavit. Imperator, utraque parte audita, sive incertior esset quam antehac, sive Cantacuzenum socerum suum damnato Palama nollet contristare, sententiam ferre noluit. At Palamas, benigni Principis silentium prout libuit interpretatus, postridie per totam urbem discurrit, et suae (ut aiebat) victoriae famam ubique disseminavit. Ea re Imperatorem valde offendit; aulicos vero, qui hesterno colloquio praesentes interfuerant, sic irritavit, ut ex urbe in aulam reversus male et sinistre ab iis exceptus sit. In ea disputatione quid actum, quidve a se aut ab adversario dictum fuerit, Gregoras duobus de ea re scriptis dialogis fuse tradidit ³⁾. De Latino episcopo, cuius gratia disputatum erat, dicere oblitus est quodnam de tota illa concertatione iudicium eius extiterit.

Caeterum Cantacuzenus ex Imperatore monachus, cum novos dialogos publice lectitari et omnium manibus teri videret, sua interesse credidit, ut quam primum refellerentur ⁴⁾. Statim itaque, eo urgente, varii libelli a Palamitis compositi prodierunt. Extat nunc quoque in cod. ms. Biblioth. Regiae ⁵⁾, inter opera Nic. Cabasilae, Satyricum opusculum hoc titulo: *κατὰ τῶν Γρηγοῦ ἀληθειῶν*, in *Gregorae deliramenta*. Extat in alio cod. ⁶⁾

- 1) Hic Paulus postea Constantinopolitanus patriarcha *titularis* fuit. Eius cum Ioanne Cantacuzeno disputatio manuscripta extat in codice regio 1999. 2) Hist. Byz. lib. xxx. cap. ult. 3) Hist. Byz. lib. xxx. et xxxi. 4) Hist. Byz. lib. xxxii. 5) Num. 2965. fol. 282. 6) Num. 2409. fol. 41.

ἐπίτομος κατὰ τὸ δυνατὸν διήγησις τῆς ἐπὶ τοῦ παλατίου ἐνώπιον τοῦ βασιλέως γενομένης διαλέξεως τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκοποῦ Θεσσαλονίκης καὶ Γρηγοῦ τοῦ φιλοσόφου. id est, *narratio quam maxime compendiaria disputationis inter sanctum Patrem nostrum Gregorium archiepiscopum Thessalonicensem et Gregoram Philosophum in palatio coram Imperatore habitae*: eaque narratio dogmaticis Palamae operibus praefixa est. Is autem qui eam texuit Gregoram argumentis futilibus et sermone inconcinno; Palamam vero non rationum vi solum, sed et verbis elegantibus sese defendentem inducit. Denique Mediolani in Bibliotheca Ambrosiana libellus ¹⁾ extat inscriptus, *περὶ τῆς τοῦ Γρηγοῦ ψευδογραφίας ἑμοῦ καὶ δυσσεβείας, de Gregorae scriptis mendacibus, et de eiusdem impietate*: quem qui composuit, is in ipso exordio significat, oppugnari a se τὴν τῆς διαλέξεως διήγησιν, id est, *narrationem disputationis*. Hi sunt nimirum illi, quos Cantacuzenus Gregorae opposuit, frivoli certe et parvi ponderis libelli; ut non immerito eos Gregoras *λογάρια* vocet ²⁾, et ἀμβλωθρίδια, ἑμοῦ τῶ πληγέντι ἀέρι πρὸς τὸ ἀφανῆς ἀπίοντα, *fabellas scilicet et vilia quaedam embrya, percusso aëre statim evanescentia*.

Nihilominus idem qui eos libellos vulgaverat Ioasaphus Cantacuzenus, elapso inde anno integro et dimidio, ubi spes suas ipso eventu delusas vidit, Gregoram rursus experiri statuit, et per amicos domum invitavit ³⁾. Gregoras amicitiae redintegrandae spe allectus, et quia illum putabat, mutata forte sententia, velle errata confiteri et corrigere, non gravate paruit, et summo mane ad eum venit. Ac sermo quidem, ut inter amicos eosque veteres, blandus primum et hilaris fuit. Deinde, Palamae mentione iniecta, cum et Cantacuzenus et assentatores monachi illum laudare et admirari coepissent, ita Gregoras excanduit, ut ex familiari colloquio ad iurgia protinus et ad convicia ventum fuerit. Tantum igitur abfuit, ut eo colloquio lites componerentur, ut novis offensionibus irritata odia recruderint. De hac postrema disputatione Gregoras dialogos quatuor scripsit; eos videlicet, qui Historiae libros totidem constituunt; trigesimum secundum dico, et tres deinceps continuos. Sunt autem ii mere dogmatici, primo excepto, cuius exordium historicum est.

Sub illud credo tempus Ioasaphus Cantacuzenus, pervolutis Historiae Byzantinae libris, quorum Gregoras auctor esse ferebatur, cum alia multa in iis notavit ⁴⁾; tum illud de se inprimis, quod ibi diceretur, *superstite Andronico Imperatore monachos montis Atho fatidicos adiiisse, et an rerum potiturus esset, ab iis sciscitatus fuisse*. Idem etiam gravissima crimina, religiosis

1) Num. O. I. 2) Hist. Byz. lib. xxxii. circiter initium. 3) A. C. mcccxvii. 4) Cantacuz. Hist. lib. iv. cap. 24. et 25.

eum montem incolentibus ab historico obiecta, in iisdem libris observavit. Quae ut falsa esse argueret, arbitros convocare et eorum iudicio censuram libri permittere constituit. Acciti igitur viri illustres, et civium Byzantinorum lectissimi: qui ubi criminosas illas narrationes per lectorem recitatas audiverunt, una omnes voce *Gregoram valde mendacem et impudentem et levem esse pronunciarunt*. Ita Gregoras absens et inauditus damnatus est. At hic, ubi rem rescivit, aegre admodum tulit, et Cantacuzeno convento hunc triumphum ut iniquum exprobravit: neque enim quaecunque nomen suum praeferrerent, ea omnia scripsisse se: *quae contra Tomum scripta circumferrentur, sua esse; quae contra Cantacuzenum, nescire se cuius forent: velle autem, ubi nactus esset, ea suppressere; quae si prius accepisset, quam ad aliorum aures venirent, igni mandaturum*. Haec ille; ad quae Cantacuzenus ironice respondit, ut ridere potius quam refellere videretur. Atqui Gregoras, cum negaret sua esse quae Cantacuzenus publice arguisset, haud mentiebatur; nisi forte diversos ab iis qui supersunt Historiae Byzantinae libros condiderat. Nam in his quos habemus (sunt autem duodequadragenta continui) de illis montanis oraculis a Cantacuzeno consultis nihil omnino scriptum occurrit; de montis Atho monachis multa quidem; sed non illa ipsa, quae Cantacuzenus apud se lecta esse memorat; immo ea, quae et montem et monachos mire commendant ¹⁾.

Hinc adeo apparet, libros Gregorae ab hominibus improbis iam tum fuisse corruptos ac depravatos; proinde vera esse, quae hic ultimo Historiae libro de adversariorum nequitia et malis artibus queritur, quod ii multa clanculum ex suis operibus ferro resecta sustulissent, et littera una vel etiam pluribus seu additis, seu invicem permutatis, verum ac rectum sensum omnino invertissent, ut *φῆν* pro *εῦ*, *κακὸν* pro *καλόν*, *κατὰ* pro *περὶ*, legeretur. Quamobrem etiam lectores admonet, hortaturque, ut librorum suorum exemplaria conferant; quae plurima ait extare: quippe se, eiusmodi fraudes praemetuentem, operam dedisse, ut multa apographa discipulorum manu quam accuratissime suo vel amicorum sumptu describerentur.

Fortasse igitur, ut plerisque auctoribus, ita etiam Nicephoro Gregorae quaedam falso adscribuntur, spuria videlicet et supposititia: cuiusmodi esse existimo somnium illud propheticum, a Philotheo patriarcha productum ²⁾ et explosum: quod quoniam nondum typis editum est, iuvat hoc loco integrum apponere. Gregoras domo inclusus ³⁾ Agathangelum furtim ingressum et mox abiturum, in epilogo Operis Antirrhethici, quod Philotheus refutandum suscepit, his alloquitur. *Ἐπεὶ δὲ πρόφῃα νυκτῶν τὰ τῆς*

1) Vide Hist. lib. xiv. cap. 7. 2) Antirrheth. xii. Cod. reg. 1996. fol. 297. 3) A. C. MCCCLIII.

ὀμιλίας ἡμῖν, ὡς ὁρᾷς, ἐκτίεται, καὶ δεῖν ἀπιέναι σε, καθενδόντων οἷς τὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιτέραται φυλακῆς, φέρε καὶ περὶ τῶν συμβησομένων βραχέα τὸν ἐνόντα διέλθωμεν τρόπον. οὐ γὰρ ἄξιον οὔτε σέ γε ἀγνοεῖν, οὔθ' οἷς μέλλεις φίλοις ἡμῶν ὀμιλεῖν καὶ συνεπάθλοις, ἵνα μὴ πρὸς τὸ τῆς ἐλπίδος ἀποβλέποντες ἀθῆλον ἄχθωνται. τετύχηκε γὰρ μοι διφέντι πρὸς δεσμοτήριον ἤδη τουτεῖ περικεχύσθαι μακρὰν ἀθυμίαν, κἀνυ κεντοῦσαν καὶ ὀδυνώσαν μου τὸ λογιζόμενον τῆς ψυχῆς, οὐχ ὅτι πάσχων αὐτὸς διετέλουν εἰργόμενος, ἀλλὰ τοὺς τῆς ἐκκλησίας ὁρῶν ὑψουμένους χειμῶνας κατὰ τῶν θεῶν δογμάτων καὶ τὸ πλῆθος αἰεὶ ἐλανόμενον· καὶ τὸ μὲν δεσμούμενον, τὸ δ' ἐξόριστον γενόμενον· καὶ τὸ μὲν κάμπτον γόνυ τῷ Βααλ διὰ τὸ τοῦ λιμοῦ βίαιον καὶ τὴν τῶν οὐκείων ἀφαίρεσιν· ¹⁾ καὶ τὸ σῶζον ἦν οὐδαμοῦ. τηρικαῦτα μεστός γενόμενος λογισμῶν ἔνδακρός τε γεγένημαι, καὶ πολλὰ τῷ θεῷ προσευξάμενος καὶ καθίσας καπὶ τῆς δεξιᾶς ἐρείδας τὴν κεφαλὴν ὑπὸν λεπτῷ συνεσχέθην· καὶ μοι ἔδοξεν ὄναρ τῶν φίλων τις ἐπιστάς „χαῖρε” (φάσκειν), „καὶ μὴ ἀθύμει, θεὸν ὑπὲρ σὺ τοῖς ἀθλοῖς ἐγκαρτερεῖς τουτοῖσι κράτιστον ἔχων ἐπικουρον. ὄψει γὰρ οὐκ εἰς μακρὰν τουτουσι τοὺς τῆς εὐσεβείας διώκτας, οὐχ οἷα μόνον ὑμῖν ἐπήνεγκαν πάσχοντας τὰ δεινὰ, ἀλλὰ καὶ μακροῦ σχετλιάτερα. ἐκπολεμωθήσονται γὰρ κατ' ἀλλήλων, βασιλεὺς κατὰ πατριάρχου καὶ κατ' ἐπισκόπων· καὶ αὐ κατ' ἀλλήλων ἐπισκοποῖ· καὶ τοῖς ἀλλήλων ἀναθεματισμοῖς, καὶ τοῖς οὐκείοις, περιπεσοῦνται· καὶ ἐξωσθήσεται μὲν τῶν θρόνων ὁ πατριάρχης· ἀντισταθθήσεται δ' ἕτερος· καὶ μετ' ὀλίγον τὰ ὅμοια πέσειται καὶ αὐτός· καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν βασιλείαν ἅμα ζημιώσεται σὺν ἀτιμίᾳ ποικίλῃ· καὶ πρό γε τούτων ὁ Παλαμᾶς τοῖς βαρβάροις ἀλώσεται, καὶ μὴ ὅτι τὰ ἔχθιστα, ὅτι μὴ καὶ τὰ αἰσχίστα πέσειται. οἱ δὲ πλείους τῶν ἐπισκόπων, σεισμῷ κλονηθείσης τῆς Ῥωμαίων γῆς βιαίῳ, αὐταῖς ἐπισκοπαῖς καὶ οἰκλαῖς συγχωσθήσονται, καὶ αὐτάνδροις φάναι ταῖς πόλεσι. καὶ τοῦτ' ἂν εἴη καθαιρέσεις ἐκ θεοῦ σφισι δίκαια, ἀνθ' ἃν αὐτοὶ καθεῖλον ἀδίκως ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγωνισαμένων ὀρθῶς ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ σοφῶν, καὶ ὅσοι ὁμότροποι τὴν εὐσέβειαν.” *At quoniam in multam noctem, ut vides, colloquium nostrum produximus, oportetque te custodibus nostris dormientibus domum abire; age, etiam de futuris pauca utcunque disseramus. Ea quippe nec te, nec eos, quos aditurus es, amicos nostros et laborum socios, ignorare aequum est, ne in incertum exitum intuentes ancipiti spe torqueamini. Cum ego iam in hunc carcerem coniectus forem, incidi in magnam tristitiam, ac dolore circumfusus sum animum meum vehementer pungente et excruciante; non quia ipse iniuriam paterer, in custodiam inclusus; sed quia adversus sacra Dei dogmata procellas alte assurgere ac multos quotidie vexari vide-*

1) Deest τὸ δὲ etc.

rem, et alios quidem vinculis coerceri, alios exulare; alios denique fame violenta et bonorum ademptione adigi ad genua flectendum coram idolo Baal; salus autem nulla appareret. His tum cogitationibus plenus illacrymavi, et multis precibus Deum oravi. Deinde cum resedissem, et capiti dextram supposuissem, levi somno correptus sum; ac mihi in somnis amicus quidam visus astare, et ave dicere, atque ut ne animum desponderem hortari. „Deum quippe,” inquit, „cuius causa hos labores fortiter toleras, potentissimum habes adiutorem. Itaque hos verae Fidei persecutores, non ea solum quae vobis intulerunt, sed longe graviora mala perferentes videbis non longo post. Nam et Imperator patriarchae et episcopis, et episcopi sibi invicem evadent inimici; utrique utrorumque anathematismis, et suis propriis, obnoxii tenebuntur. Sua sede exturbabitur patriarcha: in eius locum intrusus alius succedet: atque hic ipse mox similem fortunam experietur. Imperator vero et summa potestates excidit; et afficietur variis ignominis. Ante autem quam haec fiant Palamas, captus a barbaris, non modo acerbissima, sed et turpissima passurus est. Plerique item episcoporum, Romanis provinciis violento terrae motu concussis, cum ipsis episcopatibus et domibus et civium plenis urbibus, obruti sepelientur: eaque illis iusta sacerdotii abrogatio divinitus rependetur, eo quod ipsi episcopis et presbyteris, aliisque doctis et pari pietate insignibus viris, qui pro vera religione bonum certamen certaverant, suas dignitates abrogaverint.” Haec si, ut apud Philotheum extant, ita a Gregora antequam res evenissent pronunciata sunt (id quod creditu difficile immo prorsus incredibile est), eum oportet divinitus afflatum futura praescivisse¹⁾. Sin eventibus posteriora, perfecto iam operi ab ipso auctore assuta fuerunt, eum rursus necesse est, cum haec scriberet, simpliciorum hominum credulitati voluisse illudere. Porro hoc videtur ab ingenio et moribus eius viri alienum. Itaque istius fraudis crimen in Palamitas reiici fortasse aequius sit. Minime certe probabile est id Gregoram fecisse, quod ab aliis factum reprehenderit. Reprehendit autem in Historia²⁾ Isidorum patriarcham propriis somniis intentum atque ex iis futura augurantem: caeterorum Palamitarum visiones nocturnas Diabolo et crapulae ascribit³⁾: passim denique astrologos, hariolos, et eos qui divinandam artem quamlibet profiteantur, exagitat ac deridet⁴⁾.

Quo tempore et ubi et qua tandem morte Gregoras supremum diem clauserit, nondum mihi compertum est. Historia quidem eius Byzantina ad annum Christi MCCCCLIX. ineuntem pro-

- 1) Praedixerat Cantacuzeno unum ex eius liberis moriturum; coniectura scilicet, non divinatione. Vide Hist. lib. XVIII. c. 4. sect. 2.
 2) Hist. lib. XVIII. c. 1. 3) Lib. XXI. c. ult. Lib. XXV. c. ult.
 4) Lib. IX. c. 11. Lib. XIV. c. 8. etc.

greditur; atque hinc auctorem eo ipso anno decessisse credi possit: sed ea tantum coniectura est, non argumentum omnino certum. Neque vero deest suspicio, idcirco Gregoram ad annum Christi MCCCLIX. narrationem perduxisse, quo haeretici Palamae phrenesim et exitum ex hac vita foedissimum in fine operis describeret; ut quem virum capitali ira vivum persequuntur fuerat, in eius morte velut stadio decurso victor conquiesceret.

Ea fuit Palamitarum, inprimis Callisti patriarchae, inhumanitas, ut qui ab eorum communione separati vixissent, eos post mortem insepultos proiici iuberent, canibus et lupis praedae futuros ¹⁾. Quod si qui, communis naturae verecundia et miseratione permoti, illorum corpora humassent, novum crimen simili poena luebatur. Eam ignominiam Palamitae ²⁾ iampridem Nicephoro Gregorae denunciaverant ³⁾. Huic autem optatissimum id erat, ad martyrii palmam aspiranti. Itaque et hoc praeter alia Agathangelo praeceperat ⁴⁾, ut cum sese mortuum ferisque expositum conspecturus esset, omni prorsus cadaveris humandi cura et inani labore supersederet. Porro et Palamitarum minae et Gregorae vota hactenus rata fuerunt. *Spectandum illud corpus magni Fidei verae praeconis* (inquit Cyparissiotae ⁵⁾) *diu ludibrio habitum et circumlatum; eius nempe viri, quo nec inter philosophos quisquam excellentior, nec inter ascetas disciplinae observantior; nec in obeundis pro religione certaminibus, nec in iis quibus tentatores eum vexarunt persecutionibus, contumeliis, carcerisque angustiis tolerandis constantior fuit; admirandi inquam illius NICEPHORI GREGORAE, de quo per utramque appellationem nihil Deus aliud significavit, nisi eum animo vigili et expectato victorias ab hostibus veritatis reportaturum.* Hoc elogio mortuum Gregoram ornabat Ioannes Cyparissiotae; ex cuius grandi volumine *Παλαμικῶν παραβάσεων* libros duos selectos Latine vertit, et in lucem primus edidit, R. P. Franciscus Combefisius.

Gregorae vitia (neque enim eius scriptoris tam inepte sum fautor, ut nulla habuisse eum contendam) maxime conspicua haec fuerunt. Asper, austerus, pertinax, Principes aequae ac privatos linguae petulantia offendit: philosophus, animo haud imperavit: historicus, partium affectum non exiit: gloriae denique cupiditate et amore sui ipsius nimio laboravit. Plura in stilo reprehendenda; inprimis *κακοξηλλία*, seu ambitiosa elegantiae affectatio; poetica verborum luxuries; figurae insolentes; hyperbata; crebrae non modo verborum sed et sententiarum repetitiones. Quod si conferendum exemplum est, in libris eius-

- 1) Lib. XVIII. c. 1. 2) Lib. XXIV. 3) Ac ipsi etiam Ignatio, patriarchae Antiocheno. Vide Io. Cyparissiotam Palamitarum transgressionum Serm. IV. c. ult. 4) Histor. lib. XXVII. 5) Palam. transgress. Serm. IV. cap. 1.

dem argumenti historicis Cantacuzenus longe praestat. In Chronologia tamen Gregoras diligentior: immo apud Cantacuzenum fere nulla. Cantacuzenus quaedam videtur consulto omisisse, quae Gregoras haud praetermisit. Eiusmodi sunt ea quae hic narrat de Synadeni erga Andronicum seniore inhumanitate, de Ioannis Palaeologi natalibus, de legatis a Papa Constantinopolin missis, et alia innumera. Haec inquam omnia Gregoras, qui nec illatas a barbaris clades dissimulat. Catacuzenus vero nec de Nicomedia quidem aut de Nicaea ipsa amissa mentionem fecit. Hic solas quodammodo res Byzantinas, noster etiam externas Historia sua complexus est. Uterque igitur legendus et alter ex altero supplendus.

O P E R A.

Scriptis Gregoras permulta variae eruditionis opuscula, quorum pauca typis mandata; pleraque autem extant manuscripta in codicibus Vaticanis, Caesareis, Scorialensibus, Baroccianis, et aliis multis, ut Regios sileam: quaedam item videntur temporis longi iniuria intercidisse. Eorum fere omnium notitiam dabit index uberrimus, ex R. P. D. Bernardi ¹⁾ schedis, Roma ad nos transmissis, et ex variis codicum manuscriptorum catalogis concinnatus. Hunc tu quaeso indicem, *ΑΒΥΣ* nobilissime, quantumvis longum, totum oculis percurre. In tanta librorum copia, quot hic videbis enumeratos, erit credo aliquid quod ipso argumento placeat; quod amissum doleas; quod ex Bibliothecarum pulvere erui cupias. Erunt etiam aliqua fortasse, quorum iacturam facile feras. Mihi quidem librorum catalogos perlegisse hoc saepe iucundum fuit, quod ex iis intellexerim deesse mihi multa, vel inutilia, vel etiam mala.

De mensura Arcae Noë, ex Origene. Cod. Barocc. 48. 19.

Ex Prophetis maioribus et minoribus dicta excerpta, cum prologo et commentariis. Cod. Caesar. Vindobon. theolog. 174. Vide et indicem prologorum inter opuscula rhetorica.

Ἀρίστη ἐπιλογή θείων τινῶν βήσεων τοῦ μακαρίου καὶ γενναίου Ἰωβ, συμβαλλομένη παντὶ Χριστιανῷ εἰς ὠφέλειαν. Optimus delectus sacrarum quarundam sententiarum beati et fortis Iobi, cuius Christiano utilissimus. Initium, καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὐτῆ, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ παραστήναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου. Cod. Caesar. Vindobon. theolog. 174.

Antirrhethici et Steliteutici priores. Scripserat Gregoras libros in Palamam Antirrhethicos, antequam ²⁾ Cantacuzenus im-

1) De Montfaucon.

2) Hoc est, ante annum MCCCXLVII.

perio potitus esset, ut ipse testatur, *Historiae libro xxv*¹⁾. Eos decem fuisse indicat hoc programma, codici Vaticano praefixum: *πίναξ τῶν ἐκλεγέντων ἐκ τῆς καθόλου ἱστορίας Ῥωμαϊκῆς λόγων τοῦ Γρηγοῦ, καὶ συντεθέντων ἐνταῦθα τοῖς ΠΟΤΕΡΟΙΣ αὐτοῦ ΔΕΚΑ*²⁾ *ANTIPPHTIKOIS*. Id est: *Index librorum Gregorae ex generali Historia Romana selectorum, et cum DECEM eius PRIORIBUS ANTIRRHETICIS hic coniunctorum*. At in Colvilliano Scorialensis Bibliothecae catalogo³⁾ (qui in Mediolanensi seu Ambrosiana extat manuscriptus) indicantur tantum tres Stelitentici in Palamam, cum selectis *Historiae Romanae decem libris coniuncti*, idque in duobus codicibus; quorum numeri sunt *V. H. 19. et I. A. 4.*

*Antirrhethici posteriores*⁴⁾. Scripsit Gregoras libros decem *Antirrhethicos* in Tomum Palamiticum, anno Christi MCCCXIII; quos statim post Tomum promulgatum minatus erat se editurum, ut constat ex his Agathangeli verbis⁵⁾: *πρὸς ἀπειλῆς ἀνήνεγκας σῆμα λόγοις ἀντιῤῥητικοῖς καταλύειν τὸν τόμον, ὃν αὐτοὶ νεωστὶ καὶ λάθρα συνθεῖναι τετολυμῆκεσαν*. Id est: *Minatus es, te eorum Tomum orationibus Antirrhethicis refutaturum; eum scilicet Tomum, quem novissime et clandestinè ii componere ausi fuissent*. In Colvilliano catalogo hi quoque *Antirrhethici* indicantur⁶⁾ (sed octo tantum) cum hac inscriptione: *λόγοι ἀντιῤῥητικοὶ κατὰ τοῦ Παλαμικοῦ τόμου*⁷⁾. *Orationes Antirrhethicae contra Tomum Palamiticum*. In hos posteriores *Antirrhethicos* Philotheus patriarcha libros duodecim edidit, qui extant in Bibliotheca Regia N. 1996.

Dialogus, cuius titulus: *Τίνα δῆποτε ἄρα θεὸς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀρχὴν ἐποίησεν, ἤτοι θνητὸν, ἤτοι ἀθάνατον*. *Quem initio Deus hominem creaverit, mortalemne, an immortalem*. Biblioth. Caesar. Vindobon. cod. theol. 174.

Quaestio soluta. Graece inscribitur, *ἐπιλυσις περὶ τοῦ τίνος χάριν ὁ ὕμνωδὸς ἐνδοξότεραν τῶν Σεραφίμ τὴν θεοτόκον ὕμνησας, διὰ τῆς προσθήκης αὐτῆς τοῦ, ΑΣΤΓΚΡΙΤΩΣ, ἀσύγκριτον τὸ συγκεκριμένον ἐποίησε καὶ πρὸς τίνα δὲ δόξαν ὁρῶν ταύτη τὸν ὕμνον ἐξῤῥήηνεν*. *Quare auctor Hymnodiarum, postquam Dei-*

1) Eorundem meminit Hist. lib. xviii. c. 7. s. 2. lib. xxiii. p. 697. lib. xxiv. p. 708. et 713. 2) Ita cod. Vaticani titulus. At illi libri in codice ipso desiderantur. 3) Cuius partem, ex ms. Bibliothecae Ambrosianae codice descriptam, communicavit mecum Fridericus Rostgardius. 4) De quibus supra diximus in Vita. 5) Quae apud Gregoram leguntur, Hist. lib. xv. 6) Cod. vi. E. 22. 7) *Ἀδίδιται, ὃ δὲ δεσμοφυλάκας ἐνταῦθα λαθῶν καὶ εἰσαλθῶν καὶ διαλεγόμενος ἀπὸ Ἀγαθᾶγγελος τῶν πάλαι φοιτητῶν καὶ φίλων ἐστὶν εἰς, περὶ οὗ κλειστερώς εἰρηται ἐν τῷ κδ λόγῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. Agathangelus autem ille, qui clam custodibus ingressus cum eo in his dialogis colloquitur, veterum discipulorum et amicorum unus est, de quo fusius disseruit Hist. lib. xxiv.*

bum construi oporteat. Catal. Morell. fol. 26. It. cod. reg. 2737.

Πῶς δεῖ κατασκευάζειν τὴν ἐν ἀστρολάβῳ ἀράχνην. *Quomodo Aranea in Astrolabo construenda sit.* Ibid. It. cod. reg. 2737.

Περὶ τῆς ἐν ἐπιπέδῳ καταγραφῆς τοῦ ἀστρολάβου, προομιακὸς λόγος πρὸς τινα φίλον ¹⁾. *De Astrolabi in plano delineatione, praefatio ad amicum.* Ibid. fol. 27. It. cod. reg. 2737. fol. 105.

Πρὸς τὸν σεβασμιώτατον Ἰωσήφ, περὶ τοῦ πάσχα, ἀπόδειξις ὅπως ἐσφάλη πρὸ χρόνων, καὶ ὅπως δεῖ ποιεῖσθαι τὴν τούτου διορθωσιν. *Ad reverend. Iosephum, de Paschate, ut iampridem in eo erratum sit, et quomodo corrigi debeat.* Initium, ἐπειδὴ μοι φίλος εἶ τῶν πάντων ²⁾. Extat in cod. Vat. 1086. fol. 75. et editus est Hist. Byz. lib. viii. cap. 13.

Ad eundem, ut videtur, de eodem argumento. Initium, αἱ δευτέραι πως φροντίδες, Εὐρυπίδης φησί που, σοφώτεραι. Cod. Vatic. 1086. fol. 79.

Τὸ διορθωθὲν πασχάλιον ἐπὶ Νικηφόρου φιλοσόφου τοῦ Γρηγορά, περὶ οὗ καὶ ὁ Ἄργυρος ἐν τῇ ᾠθησίῳ μεθόδῳ διαλαμβάνει. *Paschalion a Nicephoro Gregora Philosopho correctum; de quo Argyrus in methodo supra dicta ³⁾ loquitur.* Extat in Uranologio Petaviano. Vide et catalog. Morel. fol. 26.

Libri duodequadraginta Historiae Byzantinae; in quibus nonnulli mere dogmatici. Ex iis libri undecim priores editi saepius. Qua de re supra in praefatione.

Oratio encomiastica, prolisa et elegans, in Imperatorem Constantinum Magnum; dignissima (inquit Nesselius) ut supplemento corporis Historiae Byzantinae aliquando inseratur. Cod. Caesar. Hist. 104.

Ex Eusebii Historia Ecclesiastica. Cod. Caesar. theol. 174.

De vita et moribus et conflictu S. Patris Michaëlis Syncelli. Initium, νόμος οὗτος ἤνθησε πάλαι παρ' Ἑλλήσι, καὶ μέγα τῷ χρόνῳ τὸ κράτος εἰλήφει. Leo Allat. de Symeon. pag. 100.

Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Βασιλίσσης. *Vita et disciplina S. Basilissae, seu Reginae.* Initium, Νικομήδεια πόλις ἐστὶ περικρατής. Cod. Vatic. 1086. fol. 197. Adnotat R. P. D. Bernardus, eam Βασιλίσσαν virginem et martyrem fuisse.

Vita Ioannis, Heraclae Ponticae archiepiscopi, qui avunculus fuit auctoris. Indicatur ab ipso Gregora Hist. Byzant. lib. ix. cap. 7.

- 1) Recensetur a Ph. Labbe, in Bibliotheca nova, *Nicephorus in Ptolemaei libros, cum Aristoxeno et aliis.* Sed is, ut puto, Nicephorus Bryennius est, non Gregoras. 2) Item est initium dialogi, qui inscribitur *διάλογος δευτερος.* Vide Miscellaneorum indicem infra. 3) Nempe opusculum illud subiunctum est Isaaci Argyri libro.

Vita ¹⁾ *Antonii patriarchae Constantinopolitani, Cauleae dicti* ²⁾. Initium, εἰ δὲ καὶ θνητὴν φύσιν ³⁾ ὁ χρόνος, καὶ πάντων ἐστὶ πατὴρ, ὅποσα φθορὰ καὶ γένεσις βόσκει. Leo Allat. de Symeon. pag. 87.

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Κοδράτου τοῦ ἐν Κορίνθῳ τῆς Πελοποννήσου. Init., ἐμοὶ δὲ τὸν τοῦ ἁγίου Κοδράτου βίον διηγεῖσθαι προελομένῳ. Vide acta SS. Martii, Tom. II. ad diem 10. mensis. Vide et L. Allatii diatribam de Symeonum scriptis, p. 88.

Τεχνολογία γραμματικῆς. Ars grammatica. Indicatur a Morrello in catalogo Biblioth. Vatic. fol. 5.

Παρακολουθήματα καὶ ζητήματα γραμματικά ⁴⁾. *Enarrationes* ⁵⁾ *et quaestiones grammaticae.* Catalog. Morell. ibid.

Περὶ κανόνων ἀστασίας. De instabilitate regularum. Extat in cod. Reg. Fortasse ii sunt κανόνες ὀνομάτων, indicati a Morrello, fol. 5. catal. Bibl. Vat.

Περὶ ὀρθογραφίας ⁶⁾. Initium, τὸ ἄ δασύνεται, catal. Bibl. Barocc. N. 48.

Περὶ ἀντιστοίχων, seu de vocibus quae varie scriptae variae significant, ut ἄγνός, purus; ἄγνωσ, ignotus. Idem catal. ibid.

Μελέτη προεβουτικῆ. Declamatio legatorum. Initium, ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι. . . . Argumentum sumptum ex Thucydide. Lacedaemonii cum Thebanis Plataeam exercitu infesto petebant. Ad eos legati Plataenses veniunt, et ut ne bellum inferant petunt. Cod. Vat. 1086. fol. 167.

Συμβουλευτικὸς εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον. Suasoria ad sacrosanctam synodum. Initium, ἐμοὶ μὲν οὕτως ἔχειν πρὸς τὴν παρούσαν ἄμιλλαν. . . . Extat haec oratio in fine libri decimi Historiae Byzant. Extabat etiam in ms. cod. Vatic. 1086. Sed hodie supersunt tantum primi duo versiculi: caetera abscissa ⁷⁾.

Παραινετικὸς τῇ βασιλίῳ ἐξ αὐτοσχεδίου συντεθειμένος ἐπὶ τελευτῇ τοῦ Φιλαδελφείας κυροῦ Θεολήπτου. Ad Imperatricem de obitu Dom. Theolepti, Philadelphiae [episcopi], paraeneticus ex tempore compositus. Initium, βασίλισσα, τὸ μέγα ἐν γυναιξὶ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα· βασίλισσα, τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστοῦ κειμήλιον. Cod. Caesar. Vindobon. theolog. 174.

Ἐκφρασις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Christi resurrectionis depictae narratio. Initium, πάνν μοι δοκεῖ τῶν ἀτοκωτάτων εἶναι, παῖδας μὲν Ἑλλήνων φιλοτιμείσθαι τῆς κακοδαίμονος αὐτῶν κλάνης ἑορτὰς τε καὶ θέατρα. . . Cod. Caesar. theol. 174.

Λόγος εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Μερκούριον. Oratio in

- 1) Extat apud Bolland. ad diem 12. Febr. 2) Vossius de Histor. Graec. lib. II. cap. 26. auctori longe antiquiori tribuit. 3) An ἔχει? 4) Incertum an Gregorae. 5) An glossae? 6) Incertum an Gregorae. 7) Nempe eo quod haec oratio in Latinos scripta sit.

rationem de Susanna. Initium, οὐκ ἔμελλεν οἶμαι οὐδὲ τὸ τῶν γυναικῶν φύλον χωρὶς ὑποδείγματος. Cod. Caesar. theol. 174.

Πρόλογος ἐγκωμιαστικός εἰς τοὺς θεσπεσίους καὶ μακαρίους προφήτας, ἐπὶ τῇ κατ' ἡμῶν σὺν θεῷ φιλοπονηθείσῃ τῶν καιριωτάτων αὐτῶν δήσειον συλλογῇ, μετὰ τῆς προσηκούσης αὐταῖς ἐξηγήσειος. *Praefatio encomiastica de divinis et beatis prophetis, accommodata operi, in quo eorum dicta Deo iuvante collegimus, addita interpretatione convenienti.* Initium, πάντων μὲν ἐγὼ θεῶν λόγους ἀνδρῶν. Cod. Caesar. theol. 174.

Πρόλογος διὰ βραχέων ἐγκωμιαστικός εἰς τὸν Ὅμηρον, ὅπως τε καὶ μεθ' οἷας τῆς γνώμης τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσεῖα ἐπραγματεύσατο. *Praefatio brevis encomiastica de Homero, quomodo et quo consilio Odysseam composuerit.* Initium, ποιητὰ μὲν καὶ φῆτορες καὶ ὅσοι τὸν φιλόσοφον εἴλοντο βίον. Cod. Caesar. theol. 174.

Προοίμιον εἰς πατριαρχικὸν σιγίλλιον. *Exordium patriarchalis diplomatis* ¹⁾. Initium, εἰ δὲ καὶ πάντα μαραινεται. Cod. Vatic. 1086. fol. 211.

Aliud. Ibid. fol. 213. Initium, ἐπειδήπερ ἐν κρήσει.

Προοίμιον χρυσοβούλλου. *Exordium Bullae aureae.* Initium, πολλῶν ὄντων ὀπόσα τὴν β. Ibid. fol. 216.

Προοίμιον εἰς διαθήκην. *Exordium Testamenti.* Initium, γῆ δ' καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Ibid. fol. 213.

Διαθήκη, ὡς ἀπὸ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος τὰ ἔσχατα πνέοντος. *Testamentum tanquam patriarchae Ioannis Glyceos, extremum spiritum efflantis.* Initium, καὶ πᾶσι μὲν ἀνθρώποις θανάτου μεμνησθαι. Est exordium Testamenti, non Testamentum ipsum; et editum extat Hist. Byzant. lib. viii. cap. 2. Extat etiam in cod. Vatic. 1086. fol. 210.

Διαθήκη, ὡς ἀπὸ τινος μοναχοῦ. *Testamentum, tanquam alicuius monachi.* Initium, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν αἱ ψυχαί.... Ibid. fol. 213.

Διαθήκη, ὡς ἀπὸ τοῦ Πελοποννησίου μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου. *Testamentum, tanquam magni Protosyncelli Peloponnesii.* Initium, εἰ μὲν ἀθανάτων ὁ παρῶν ἐτύγγανε βίος. Ibidem.

Ὡς ἀπὸ τινος πρὸς τὸν βασιλέα ²⁾. *Tanquam alterius cuiuspiam, Imperatorem alloquentis.* Initium, πολλάκις αἰτήσεις καὶ πολλάκις . . . Cod. Vatic. 1086. fol. 213.

Ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ μεγαλωτάτου βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, seu τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ γηραιοῦ. *In obitum maximi Imperatoris Andronici Palaeologi, senioris scilicet.* Initium, τὸ μὲν τῆς συμφορᾶς μέγεθος. Edita extat Hist. Byzant. lib. x. Extat etiam in cod. Vatic. 1086. item in cod. Colbert. 4950.

1) Bullae. 2) Incertum an epistola, an Testamenti exordium.

Ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ σοφωτάτου μεγάλου Λογοθέτου. *In obitum sapientissimi viri, magni Logothetae.* Initium, ἔμοι δὲ, ὃ παρόντες, αὐτόν τι. Edita extat eodem Hist. Byz. lib. Item in cod. Vatic. 1086. fol. 208. et in cod. Colb. 4950.

Εἰς τὸν βασιλέα νέον Ἀνδρόνικον. *In obitum Imperatoris Andronici iunioris.* Initium, ἡμεῖς δὲ, ὃ παρόντες, ἐπινικίους ᾄδειν. Edita est Hist. Byz. lib. xi. Extat etiam in cod. Vatic. 1086. fol. 188.

Ἐπὶ τῷ Χούμνῳ κυρῷ Ἰωάννῃ, ἀποτεταμένη πρὸς τὴν θειοτάτην βασίλισσαν, μετὰ βραχέως τινὸς παραινέσεως παραμυθουμένη τὸ ἄλγος. *In obitum Dom. Ioannis Chumni, ad divam Imperatricem* ¹⁾, *cuius dolorem haec monodia solatur, adiuncta brevi admonitione* ²⁾. Initium, ἀθλῆται μὲν καὶ πύκται καὶ σταδιοδρόμοι. Cod. Caesar. theolog. 174.

Ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ φιλιτάτου Καλλιέργου. *In obitum carissimi Calliergae.* Initium, ὃ Θεσσαλῶν πόλις, τίνα κατὰ Ῥωμαίων κοινῇ πρότερον, καὶ νῦν δὲ κατ' ἔμοῦ τὴν ἐχθρὰν ἀνῆρημένη. Eod. cod.

Παραμυθητικός εἰς τὸν βασιλέα, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. *Ad Imperatorem consolatoria, de obitu matris.* Initium, σὲ δὲ, ὃ μέγιστε καὶ θειότατε βασιλεῦ, πολλάκις. Edita Hist. Byz. lib. x. cap. 6.

Ἐξηγήσεις τῶν εἰς τὸ γριφωδέστερον τοῖς παλαιοῖς ἐρῶμιμένων. *Eorum quae a veteribus obscurius dicta* ³⁾ *sunt, enarrationes.* Indicantur ab ipso Gregora Histor. lib. xviii. cap. 7. sect. 2.

Commentarius in librum Synesii de insomniis; cum praefatione ad magnum Logothetam. Extat ms. in codicibus Regiis; et in lucem editus est a Petavio cum operibus Synesii. Latinus vero interpres Pichonius Gregoram in libri inscriptione patriarcham Constantinopolitanum fecit.

Ἀντιλογία πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι οὐκ ἔστι ταπεινώσις ἐν ἀνθρώποις. *Adversus eos qui dicunt, humiliationem apud homines locum non habere.* Initium, ἔχω σοί τι διηγῆσασθαι, ὃ φίλε Δεμόκρατες. Cod. Vatic. 1086. fol. 49.

Φιλομαθῆς, ἢ περὶ ὕβριστῶν, διάλογος. *Philomathes, seu de contumeliosis, dialogus.* Initium, ἐπειδὴ μοι φίλος εἶ τῶν πάντων. Personae colloquentes, Aristobulus et Philomathes. Cod. Vatic. 1086. fol. 60. Fortasse is est dialogus indicatus in catalogo Morel. fol. 21.

Opusculum initio mutilum; cuius auctor narrat commissam versus Peloponnesum navalem pugnam; fratrem vero suum

1) Eulogiam, ut opinor: de qua Hist. Byz. lib. xxix. 2) Vel adhortatione. 3) *lacta Graec.* Sed legendum fortasse *εἰρημένων.*

vulneribus confossum et paucis post diebus extinctum lamentatur. Cod. Vatic. 1086¹⁾.

Codici Vaticano 1086. praefixus est hic titulus, τῶν τοῦ Νικηφόρου Γρηγοῦρα ποιημάτων βιβλίον δεύτερον. Ea inscriptione quidam decepti putaverunt, Gregorae poemata extare in Bibliotheca Vaticana. Sed eo loco ποιήματα non carmina significat, sed quaelibet scripta seu opera.

Versus paucissimos a Gregora conditos fuisse existimo²⁾. Extat in codice Vaticano 1086. fol. 46. post orationem εἰς τὴν ἀμυγδαλὴν iambicum de eadem arbore Decastichon. Initium, Ἀμυγδαλῆς ἦνθησεν ἡμῖν ἢ φράσις. Extat etiam Tetrastichon, in obitum Theodori Metochitae, initio codicis Regii 2541. et est minime modulatum.

Epistolae Gregorae, ordine alphabetico enumeratae:

ΑΙΓΕΛΩ. Initium, Οἱ τοῦ κομίζοντός σοι τὸ γράμμα γεννήτορες. Cod. Vatic. 1086. fol. 218.

Ἀγιωτάτοις τρισὶν τοῦ.....πρὸς οὓς ἔστειλε καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ. Initium, Τὸ τῆς φιλαλληλίας χρῆμα κἀν τοῖς.....memorat quosdam libros ab se conscriptos, iisdem missos. Cod. Vatic. fol. 92.

ΑΘΑΝΑΣΙΩ. [ἀγιωτάτω ΑΘΑΝΑΣΙΩ, τῷ ΠΑΛΛΙΟΛΟΓΩ.]

Σὲ δὲ θαυμάζειν οὐ χρεῖ. Cod. Vatic. fol. 91.

ΑΚΙΝΑΤΝΩ,

Ἐγένετό τις ἀνὴρ, Κλεόδημος ὄνομα. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 120.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΩ, τῷ ΖΑΡΙΔΗ.

Οἶμαι μὴ ἀνεγκλήτους καθάπαξ. De itinere, et quae in via sibi acciderint. Cod. Vatic. fol. 141.

Καὶ Πλάτων ὁ Ἀριστωνος οὐ μῖσς. Philologica. Cod. Vatic. fol. 168.

Εἶσιν οἱ σέ φασι, καὶ αὐτὰ δὴ ἤδη. Philologica. Cod. Vatic. fol. 172.

ΒΕΚΩ, [τῷ μεγάλῳ οἰκονόμῳ.]

Λόγος τοῦ Πυθαγορείου οὕτω τοι. Philosophica. Cod. Vatic. fol. 178.

ΓΑΒΡΑ,

Οἶσθα τὸν οὐ πρὸ πολλῶν. Cod. Caesar. theolog. 174.

Χθὲς τὴν τοῦ θεοῦ βιβλίον ἀνέχων ἐπὶ τῶν χειρῶν. Cod. Caesar. 174. fol. 15.

ΓΕΩΡΓΙΩ, [τῷ ΛΑΠΙΘΗ.] De ecclesia Constantinop. in errorem lapsa. Desideratur ea epistola, de qua Cantacuzenus Hist. lib. iv. c. 24.

ΓΑΑΒΑ, [τῷ μεγάλῳ διοικητῇ.]

Λέγεται πρὸς ἄλληλα στοιχεῖα συνθέσθαι. Philologica. Cod. Vatic. fol. 126.

1) Ante fol. 22. 2) Tamen ut poeta laudatur. Vide Elogia.

ΓΛΑΒΑ, [τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης.]

Οὐκ οἶδ' ὅ,τι τις ἂν ἐν τῷ βίῳ νουῦν ἔχων. Cod. Reg. 2257. fol. 265.

ΓΑΤΚΕΙ, [τῷ υἱῷ τοῦ πατριάρχου.]

Ἐμοὶ δὲ τοσοῦτον ὁ σὸς ἐντέτηκε πόθος. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 175.

ΔΗΜΗΤΡΙΩ. [τῷ ΚΑΒΑΣΙΑ, κυρῷ ΔΗΜΗΤΡΙΩ.]

Ἐπειδὴ μοι γενναίε θαναμάζειν. Philolog. et Philosoph. C. V. f. 148. Vide et infra in K.

ΖΑΡΙΔΗ. Vide supra in **ΑΝΔΡΟΝΙΚΩ**.

Θείω. [τῷ θείῳ τοῦ βασιλέως.] Vide infra τῷ **ΦΛΑΝΘΡΩΠΗΝΩ**.

ΘΕΟΔΩΤΩ, [τῷ σοφῷ **ΘΕΟΔΩΤΩ**, τῷ μαγίστρῳ, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ¹⁾.]

Πολλοὶ μοι τὸν σὸν ἐμήνυσαν. Philologica. Cod. Vatic. fol. 108.

Πρότερον μὲν ἡμῖν ἐδέησε λόγων. Cod. Vatic. fol. 109.

ΙΩΣΗΦ [τῷ φιλοσοφωτάτῳ].

Ἀριστοτέλης ὁ Νικομάχου καὶ ὄσοι. Philosophica. Cod. Vatic. fol. 99.

Ἔσσι πόλις παράλιος Ἑλληνῆς Σινώπη. Philologica. Cod. Vatic. fol. 155.

ΚΑΒΑΣΙΑ.

Ἵσα μὲν δὴ ἔτετρα πρότριτα. Agit de scriptis suis Imperatori nuncupatis. Cod. Vatic. fol. 177.

Ἦκει τις ἡμῖν ἐκ βασιλέως πρότριτα σπουδῇ, τοὺς ἐμοὺς ἐξαιτούμενος λόγους. Eiusdem argumenti, brevissima. Cod. Vatic. fol. 178.

Τῷ καθολικῷ κριτῇ. Vide supra **ΑΓΓΕΛΩ**.

ΚΑΛΟΕΙΑ, [τῷ σεβαστῷ.]

Τὸν Πυθαγόραν ἐκείνον τὸν Σάμιον. Philologica. Cod. Vatic. fol. 94.

Τὴν ἀλώπεκα τοῖς λαγωῖς. Philologica. Cod. Vatic. fol. 204.

ΚΑΡΒΩΝΗ.

Ἵρῳῶν τοὺς πολλοὺς, ᾧ βέλτιστε, ταῖς. Philologica. Cod. Vatic. fol. 176.

Τῷ Κρήτης ²⁾.

Ἦ μὲν δὴ βιβλος. Cod. Caesar. theol. 174.

ΛΑΜΠΗΝΩ. [ἀμοβαία εἰς τὸν πρωτονοτάριον τὸν **ΛΑΜΠΗΝΩΝ**.]

Ἔθνος ἐστὶ Περσικόν. Philologica. Cod. Vatic. fol. 100.

ΛΑΠΙΘΗ. Vide supra in **ΓΕΩΡΓΙΩ**.

ΛΕΟΝΤΙΩ.

Τὴν μὲν Ἐπικτήτου κτήσιν κτήσασθαι. Philologica. Cod. Vatic. fol. 193.

1) Gregorae epistola una ad Theodulum edita est Gr. Lat. a Normanno inter opuscula Theoduli. Upsal. 1693. 4. 2) Supple, Μητροπολίτῃ.

ΛΕΠΕΝΤΡΗΝΩ.

Λυοῖν τῶν ἡγεμονικωτέρων οὐσῶν αἰσθήσεων. Philologica. Cod. Vatican. fol. 157.

ΛΟΥΚΙΤΗ, [τῷ πρωτοβεστιαρίῳ τῆς Τραπεζοῦντος.]

Παρακέθητό μοι τῶν ἔλλογίμων πολλοί Philologica. Cod. Vatican. fol. 110.

ΜΑΣΙΜΩ, [τῷ δσιατάτῳ καθηγουμένῳ τῆς μονῆς τοῦ Χορταίτου.]

Ὅψὲ καὶ μόλις ὥσπερ ἀπὸ βαθέος. Consolatoria. Cod. Vatican. fol. 121.

Ὅσα τῶν ἐν τῇ ψυχῇ γινομένων παθῶν. Consolatoria. Cod. Vatican. fol. 128.

Ἀλέξανδρον φασιν ἐκείνον τὸν Μακεδ. Cod. Vatican. fol. 140.

Θαλῆν τὸν Μιλήσιον ἔγραψε. Philologica. Cod. Vatican. fol. 145.

ΜΑΣΙΜΩ, [τῷ μαγίστρῳ.]

Πολλὰ κίς κατ' ἔμαντὸν ἐπῆει τεθναμακίτι. Familiaris et philologica. Cod. Vatican. fol. 126.

ΜΑΤΘΑΙΩ, [τῷ Ἐφέσου.]

Ἦρετό ποτε κολοῖδς ἀηδόνα. Philologica. Cod. Vatican. fol. 130.

Μεγάλῳ Διοικητῇ [τῷ ΓΛΑΒΑ]. Vide supra in Γ.**Μεγάλῳ Δομειστικῷ.**

Κύρος ἐκείνος ὁ Καμβύσου. Philologica. Cod. Vatican. fol. 84.

Αἰσώπου τοῦ Φρυγῶς οὐκ ὀλίγοι τὸν βίον. Philolog. Cod. Vatican. fol. 99.

Ἐπειδὴ σε προᾶξιν δρωμέν ἅπασαν. Philolog. Cod. Vatican. fol. 103.

Γινώσκοντες οἱ πολλοὶ με φιλοῦντα. Laudat bellicam eius virtutem. Cod. Vatican. fol. 107.

Οἱ πολλοὶ με τὰ μέγιστα δύνασθαι παρὰ σοί. Commendatitia. Cod. Vatican. fol. 190.

Ἐγὼ δὲ τὸν Ὀμηρικὸν Philolog. Cod. Vatican. fol. 219.

Μεγάλῳ Δρουγγαρίῳ.

Μακρὸς ἤδη ὁ χρόνος, ἐξότου σοί. Encomiastica. Cod. Vatican. fol. 111.

Ὅ μὲν κοινῇ τῇ τῶν ἀνθρώπων. Encomiastica. Ibid.

Ἐν πόθοις ἀνθρώπων ἐδούλευεν ᾄδης. Encomiastica. Cod. Vatican. fol. 113.

Μεγάλῳ Λογοθέτῃ.

Τὸν μὲν ἔμον εἰς τὸν ὀμῶννυμον ἔρωτα. Philolog. Cod. Vatican. fol. 125.

Τοὺς τῶν Αἰγυπτίων Τερογραμματα. Philolog. Cod. Vatican. fol. 164.

His addenda epistola παρακλητικῇ περὶ ἀστρονομίας, de qua supra in opusculis astronomicis. Cod. Vatican. fol. 123.

Μεγάλῳ Οἰκονόμῳ. Vide supra in BEKΩ.**Μεγάλῳ Ποιμμικηρίῳ.**

Πάλαι μὲν ἤνεγκεν ἡ τὰ μέγιστα πάλαι. Philolog. Cod. Vatican. fol. 162.

Μητροπολίτη Ἀπρω, περὶ τῶν ὑβρίζοντων τὴν ἀστρονομίαν. Vide supra inter astronomica.

Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης. Vide supra in ΓΛΑΒΑ.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΗ.

Ἀπαλλάξαντος Ἀλεξάνδρου πάλαι. Philologica, et de Imperatore carptim. Cod. Vatic. fol. 113 ¹⁾. et fol. 196.

ΠΑΛΛΑΙΟΛΟΓΩ. Vide supra in ΑΘΑΝΑΣΙΩ.

ΠΕΠΛΑΓΩΜΕΝΩ. [ΝΙΚΟΛΑΩ.]

Περὶ τῶν ἐλθουσῶν αὐτῷ τερατολογιῶν, τῶν μὲν ἄνωθεν, ἔκ Τραπεζοῦντος· τῶν δὲ κάτωθεν, ἐξ Ἰταλίας. Edita extat Hist. Byz. lib. ix. cap. 11. Extat etiam in cod. Vatic. fol. 17. Initium, Ὅποσα τῶν λεγομένων νοῦν ἡγεμόνα προβάλλεται.

Ὅσον εὐφραίνεις χαριζόμενος μὴ ζητοῦσι. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 129.

Πρωτοβεστιαρίῳ.

Διὰ χρόνου σὰ πρὸς ἡμᾶς πέμπων γράμματα. Familiaris. Cod. Vatic. fol. 122.

Πρωτοβεστιαρίῳ [τῆς Τραπεζοῦντος, τῷ ΛΟΤΚΙΤΗ]. Vide supra in ΛΟΤΚΙΤΗ.

Πρωτονοταρίῳ. Vide supra in ΛΑΜΠΙΗΝΩ.

Πρωτοσεβάστῳ.

Σὺ δὲ, ὦ βέλτιστε, ταῦτόν ποιεῖς τὸν μὲν ὑβριστὴν . . . Philolog. Cod. Vat. fol. 81.

Τῷ Σακελλίῳ τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐγὼ δὲ σοὶ πλέον τῶν ἄλλων θαρρόησας. Familiaris. Cod. Vat. fol. 106. Manu recentiori.

Σεβαστῷ. Vide supra in ΚΑΛΟΕΙΛΑ.

Σοφωτάτῳ.

Τὸν Νικοκλέα φασὶν ἐκείνον τὸν Νεοκλέους. Philolog. Cod. Vat. fol. 193.

ΣΤΥΝΑΛΗΝΩ.

Ἔστι παλαιὰ παροιμία. Philolog. Cod. Vat. fol. 102.

ΣΥΓΤΗΡΙΩΤΗ. [τῷ πρωτονοταρίῳ Θεσσαλονίκης.]

Ἐξ ἡμισείας μοι φαίνη χρηστός. Cod. Reg. 2257. fol. 265.

Τῷ ἐπὶ τραπέζης.

Σὺ μὲν, ἄριστ' ἀνδρῶν, ἐγκωμοίς. Philolog. Cod. Vat. fol. 97.

Τῷ Ἐπάτῳ τῶν φιλοσόφων.

Εἰ σὺ μὲν ὁ τοσοῦτος ἐν ἀνθρώποις ἦρας.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΗΝΩ. [τῷ θεῷ τοῦ βασιλέως.]

Αὐτὰρ ἐμοὶ κραδίη καὶ θυμός ἐνὶ στήθεσσιν ἰάνθη ²⁾. Cod. Vat. fol. 84.

Τοῦτο ἐκείνο τοῦ Ξενοκράτους. Philolog. Cod. Vat. fol. 96.

Φιλοσοφωτάτῳ. Vide supra in ΙΩΣΗΦ.

1) Fol. 113. erasum nomen Metrophanis.

2) Laudat illum, quasi insulae alicuius servatorem. An Cretae?

ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ.

Τὴν ¹⁾ μὲν παροιμίαν, αἰεὶ τι Λιβύη. De astronomia. Cod. Vat. fol. 190.

Extant praeterea epistolae aliquot ad anonymos scriptae. Earum haec sunt initia.

Ἄλλω μὲν ἴσως, πρὸς τὰς νῦν ἀποβλέψαντι τύχας. Brevissima. Philolog. Cod. Vat. fol. 154.

Εἰ ὅσα τῇ φύσει πρότερα. Philolog. Cod. Vat. fol. 105.

Ἐμοὶ δὲ εἴ τις φιλίαν οὔσαν. Philolog. Cod. Vat. fol. 95.

Ἐτέροις διδόναι τρουφῶν, ἡμῖν δ' ἀνθρακας τοὺς θησαυροὺς ἀποφαίνειν. Cod. Vat. fol. 195.

Ἴδού σοι καὶ ἕτερος ἦκει διάκονος. Cod. Vat. fol. 206.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν στολιχῶν δυοῖν συνεχ. Cod. Vat. fol. 154.

Ὅλον εὐωδίας περὶ τὸν ἀέρα χεθείσης ²⁾. Cod. Vat. fol. 204.

Ὁ παρὼν οὔτος, ὥσπερ ἐφόκιον. Cod. Vat. fol. 206.

Ὅτι δὲ τῷ λαμπροτάτῳ τοῦ βασιλέως νύχ ³⁾. Cod. Vat. fol. 217.

Πένης ὁ παρὼν καὶ δυνάμενος. Brevissima. Cod. Vat. fol. 194.

Σὺ δ' ἐγγώριον οἶμαι τῇ διανοίᾳ. Philolog. Cod. Vat. fol. 98.

Τὸ μὲν πρὸς ἀνδρα. Cod. Caesar. 174.

Τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ παρόντος λέγειν. Breviss. Cod. Vat. fol. 206.

His addatur epistola, περὶ στρατηγοῦ τινος φαύλου, κακῶς τῆς ⁴⁾ πόλεως διατιθέντος. Cod. Caesar. theol. 174.

In eodem codice Caesareo extant epistolae duae, scriptae a Gregora; quarum Nesselius nec inscriptiones nec initia declaravit.

E L O G I A.

Incredibile dictu est, quam diversa fuerint de Nicephori Gregorae ingenio, doctrina et moribus iudicia eruditorum, qui vel aequales ei vel aetati eius suppare vixere. Alii enim ipsum immodice, ne dicam putide, laudarunt; alii contumeliose oblatrarunt. En Tibi, ΑΒΒΑΣ Nobilissime, utriusque generis elogia, eo ordine digesta, ut laudem reprehensio, adulationem obtrectatio excipiat et proxime subsequatur. Est itaque hoc quasi certamen de fama et existimatione Gregorae; cuius tu incorruptus et affectu vacuus iudex sedebis: quae pro eo, quae contra afferentur, alternis audies; ac demum variorum hominum suffragiis perpensis, sententiam feres quam aequissimam. Certe, qua perspicacitate es, facile secernes vera a falsis, et neutri, ut puto, nec adulatori nec obtrectatori assentieris.

1) Idem est initium atque orationis ab Irene Augusta habitae apud Matthaëum filium. Hist. Byz. lib. xvi. 2) Vide supra inter astronomica. 3) Significat se semper erga filium Imperatoris probe affectum fuisse: cuius rei signa erant tot proemia operum suorum, eisdem nuncupata. 4) Legendum τὰ τῆς π.

Caeterum (ne vulgaria et de medio sumpta proponi tibi indignere) quidquid hic testimoniorum congestum vides, id fere omne vel ex codicibus mss. depromptum, vel ex libris minus obvis excerptum scias.

I. Γεωργίου τοῦ Λαπίθου ¹⁾ ἐκ Κύπρου εἰς Νικηφόρον τὸν Γρηγορᾶν ²⁾.

Τὰς τῶν σωμάτων ἐνεργείας, ὅσῳ ἂν μείζονος ᾖσι τὰ ἐνεργούντα δυνάμει, τοσοῦτῳ περαιτέρω γ' ἐπικνεῖσθαι φυσικῶν ἀποφαίνονται παιδεῖς. οὐκ οὖν θαυμάζειν χρεῶν, ᾧ φίλη μοι καὶ πόθῳθεν κεφαλῇ, εἰ τηλικούτος ᾦν ἐκεῖθεν ἡμᾶς ἀκτινοβολεῖς. φήμη γὰρ, ἣν θεὸν ἄδουσι ποιηταί, καὶ περαιτέρω γε ἡμῶν σὲ διαπορθεμεῖν πειρᾶται· κἄν αὐτὴν ἀφίκετο τὴν Ἰνδῶν, εἰ μὴ τὸ βάρος ἔθνος ἀνεπιτηδεϊότητι σφῶν αὐτῶν διέκοψε τὰς τῆς φήμης αὐτάς. ὕμνει μὲν οὖν ἡ φήμη σε, βέλτιστε, πολὺν μὲν ἐν γραμματικαῖς ἀκριβείαις, μείζονα δὲ ἐν ῥητορικαῖς εὐροίαις καὶ χάρισιν, οὐκ ὀλίγον δ' ἐν λογικαῖς στροφαῖς καὶ κομψαῖς· ἃς δὴ πλοκάς συλλογιστικὰς, ὀρθὰς τε καὶ διεστραμμένας, ὁ νουνεχῆς Ἀριστοτέλης σοφῶς μεμηχάνηται, ἣ τάληθέστερον φάναί, τῷ βαθεῖ κεκαλυμμένας τῆς φύσεως σκέμμασι καὶ ταῖς ὑπὲρ τοῦτο τοῦ ὄντος, ἣ ὄν, ἐποπτεῖαις καὶ καταλήψεις· κἄθ' οὕτω καὶ οἶα δὴ τιμὴ πολυτίμῳ στεφάνῳ ταῖς μαθηματικαῖς αἰεὶ κοσμεῖ τῶν ἐπιστημῶν, κατ' ἐξαιρετον μέντοι τῇ κορωνίδι τούτων, ἣ τὰς τῶν ἀεικινήτων σωμάτων κινήσεις τε καὶ δυνάμεις εἰδέναι μέλει. ταῦτα μὲν ἡ φήμη, ἣ θέμις οὐκ ἀπιστεῖν. σὺ δ' ᾧ θαυμάσιε, τέμενος ἱερὸν ὄλου τοῦ τῶν μουσῶν χοροῦ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν εἰργασμένος, εὐδαιμονεῖν ἔχεις τῇ μακαριότητι τῶν νοήσεων. ἐπεὶ δὲ ψυχὴν τοῖς θεοῖς εἶδαι μορφωθείσαν (τοῦτο γὰρ ἡ ἐπιστήμη) πολὺ πρότερον εἰκὸς καὶ τὴν ἔφασιν ἡγαθύνθαι (τοῦτο γὰρ πάντως τοῦ πρωτοτύπου ἐκμάττεται, ἡκιστα πιστευομένου ἀγαθοῦ τινος μετασχέιν τοῦ βασκανίαν νοσοῦντος) ὁμοίους σεαυτῷ, ὅσους οἷόν τε ποιεῖν ἐκάστοτε, ἐν μεγίστῃ σοι γενέσθαι σπουδῇ, ἣ ταῦτα μὲν βέλτιος ³⁾ αὐτὸς πάντως φιλοσοφεῖς, τοῦ εὐ πάσχειν τὸ ποιεῖν τιθεῖς ἄμεινον καὶ θειώτερον. ἐμοὶ δὲ γε τῆς σῆς ὡς οἷόν τε ἐφιγμένῳ ⁴⁾ πληρότητος, ὥσπερ τὴν ὕλην φασὶ τοῦ εἶδους, ἀξίωσον ἀποκρίνασθαι βραχέα ταυτὶ· διαποιῶν κανόνων τὰς ψηφηφορίας περαίνεις· τίνας τε καὶ πηλικά εἰλημμένας λαμβάνεις ἐποχὰς, καὶ πόσος δ' ἐκ τῶν ἐποχῶν εἰς τὸ παρὸν χρόνος. οὐ γὰρ οἶμαι σε χρῆσθαι τοῖς Πτολεμαϊκοῖς, τῷ τοῦ χρόνου πλήθει τῆς ἀκριβείας, ἐκπίπτουσιν· ἔτι δὲ τὰς τῶν ἀποτελεσμάτων κρίσεις τίνι πιστεύων ἐκτίθησι ⁵⁾ πρότερον Πτολεμαῖῳ μόνῳ, ἣ καὶ τῶν ἄλλων. Ἴταλοί γὰρ, οἷς ἐλάχομεν συν-

1) De Georgio Lapitha vide quae Leo Allatius scripsit in diatriba de Georgiis. 2) Epistola descripta ex cod. Vatic. 1086. manu R. P. D. Bernardi de Montfaucon. 3) An βέλτιον αὐτὸς παντός? 4) An ἐφιγμένῳ? 5) Lego ἐκτίθης, πότερον.

οικεῖν, καὶ κατ' ἄμφω τὰ μέρη, τὸ θεωρητικὸν φημι καὶ τὸ πρα-
 πτικόν, ἐλάχιστα τῷ Πτολεμαίῳ χρώμενοι τῷ ¹⁾ πλείω τοῖς νεωτέ-
 ροις πιστεύουσιν· οὐ γὰρ τοῖς Ἀράβικοις μόνοις ἀρκοῦντες ²⁾
 κανόνει, ἐκ τοῦ Μωαμέθ ἠργμένοις, ἀλλὰ πολλοῖς καὶ ἄλλοις προσ-
 χρωῶνται. ταῦτά τε οὖν σαφῶς ἐκδίδαξον, καὶ εἶπερ οἶόν τε τοὺς
 τῆς ψηφορίας κανόνας (οὕτω δὲ τὰ παραγγέλματα τοῦ ψηφηφορεῖν
 καλοῦσι Λατίνοι) κέλευσον μετεγγραφέντας σταλῆναι μοι, ὡς ἂν
 ἔχω τούτους τοῖς ἐκείνων παραβαλεῖν. ἡμεῖς γὰρ ἄκρω τὸ τοῦ λό-
 γου γεγευμένοι δακτύλῳ τῆς κλεινῆς ἐπιστήμης φλεγόμεθα μὲν
 πλειονος ἐφιέμενοι· τῷ γε μὴν ἀπορεῖν βιβλίων, ἐκκρουόμεθα τοῦ
 σκοποῦ. ἐπεὶ οὖν ἔγνωσ, ὡς θαυμάσιε, τὰ κατ' ἐμὲ, καὶ ὅτου δεοί-
 μην ἀκριβῶς οἶσθα δῆπουθεν. σὸν τοίνυν ἔργον ἤδη, ὅτι καὶ δύ-
 ναι βοηθεῖν οὕτω πόδῳ γε ἰδρυμένῳ, ἐπεὶ τοῖς τε ³⁾ συμπολί-
 ταις πρὸς ἅπαν ἀρκεῖς. ἐβρωμένος διαβιώης, ὁ τῆς Ἑλλάδος
 ὀξυδορκῆς ⁴⁾ ὀφθαλμός, ὁσήμεραι τοῖς ὑψηλοτέροις προβαίωνων, καὶ
 τοὺς κάτω κειμένους πρὸς σεαυτὸν ἐφελκόμενος.

Georgius Lapithes Nicephoro Gregorae; ex Cypro.

Aiunt physici corporum impressiones eo ulterius progredi,
 quo ea, quae vim imprimunt, maiorem in se virtutem habent.
 Itaque nil mirum (o mihi, etiam istinc procul, dilectum caput),
 quod cum tantus ipse sis, inde usque nos irradies. Etenim fama,
 quam poëtae Deam fingunt, ultra nos quoque conatur te prove-
 here; ac in ipsam Indiam penetraret, nisi gens barbara importu-
 nitate sua illius voces frangeret ac retunderet. Porro te fama,
 vir optime, accurata grammaticorum arte praestantem, dicendi
 copia et elegantia praestantiorum canit: in dialecticis captioni-
 bus et argutiis (artificiosas dico argumentationes, quas ingenio-
 sus Aristoteles rectas et his diversas acute excogitavit, aut, ut
 verius dicam, profundo naturae sinu abditas investigavit et in
 apertum protulit), in iis inquam fama te non mediocre praedi-
 cat. Eadem in cognoscendis rebus naturalibus, et (quod maius)
 in eo quod est, quatenus est, contemplando et comprehendendo
 sagacem clamat: denique, velut pretiosissima corona, scientiis
 ornat mathematicis; ea praesertim, quae est omnium apex, in-
 tenta nempe explicandis motibus et virtutibus corporum perpe-
 tuo motu agitatorum. Haec de te quidem fama, cui fas credere
 est. At tu, vir admirande, quando effecisti ut mens tua toti Mū-
 sarum choro velut templum pateret, cogitationibus tuis beatus,
 habes unde sis felix. Quoniam tamen animo, divinis speciebus
 informato, id quod scientia est, multo prius voluntatem rectam
 accessisse par est arbitrari (nam ea est plane expressa prototypi
 virtus, nec boni ullius particeps quisquam esse creditur, qui in-
 vidia laboret), in id te summo studio oportet incumbere, ut si-

1) τὰ. 2) Fort. ἀρκοῦνται. 3) γε. 4) ὀξυδορκῆς.

miles tui quam plurimos quotidie efficias. Atque hoc tu melius ipse quam alius quisquam philosopharis, cum benefacere quam affici beneficio praestantius diviniusque esse statuis. Mihi autem, qui earum rerum quibus abundas ita sum appetens, ut formae materia, ne graveris quaeso respondere pauca haec interroganti: quarum tabularum ope numeros astronomicos computare soles; quaenam a te ponantur epochae, et quando eae primum positae fuerint: quantum ab illis epochis ad hunc diem usque tempus fluxerit. Neque enim puto te uti Ptolemaicis, quae exactam veritatem longo tempore amiserunt. Item cui auctori credas in iudiciis astrologicis, Ptolemaeone soli, an et alii cuiquam. Nam Itali, quibuscum nobis sedes communis obtigit, neutra in parte, nec in speculatione, nec in praxi, Ptolemaeum ducem sequuntur; sed recentioribus ut plurimum adhaerescunt: nec contenti tabulis, quae a Mohammede initium ducunt, multis praeterea aliis utuntur. Haec tu fac certo sciam: ac si fieri potest, etiam Psephoriae regulas ¹⁾ (ita Latini vocant praecepta computandi) iube ad me transcriptas mitti, ut istas possim cum illorum regulis conferre. Scilicet nos, qui praeclaram scientiam extremo, ut aiunt, digito delibatam gustavimus, incendimur quidem desiderio plura discendi; at quia libris caremus, ideo inde repellimur, quo aspiramus. Itaque, vir praestantissime, quae sint mea studia intelligis, atque adeo quid sit quo indigeam explore cognoscis. Tuum est igitur, quod in te erit, mihi, qui remotissimus dego, opem ferre; quandoquidem ad omnia civibus tuis unus sufficis. Vive et vale, Graeciae lumen clarissimum; altius quotidie progredere, et eos qui infra iacent ad te ipsum attrahe.

II. Κατὰ τῶν τοῦ Γρηγοῦ ἀληθειῶν ²⁾).

Ὁ δὲ σοφώτατος Γρηγοῦς, ὥσπερ οὐκ ἀρκούντων αὐτῷ τῶν Βυζαντιῶν εἰς θαῦμα, καὶ Θεσσαλονικίας ἐνάγει πρὸς τοὺς ὕμνους τοὺς ἐαυτοῦ, γράμματα πέμπων καὶ προσκυνεῖν μονοноῦ κελεύων, ἄνδρας ἐλευθέρους καὶ μηδὲν εἰδότες ἢ λέγειν ἢ πράττειν πρὸς ἡδονὴν οὐδενί Θαυμάζω δὲ πρῶτον, εἰ τὴν γλωττίαν ἠγνόησε τοῦ θαυμαστοῦ Θεσσαλονικίης, καὶ τὸ παρ' ἐκείνης κατ' αὐτοῦ πῦρ· ἔπειτα εἰ προσεδόκησε παρὰ Θεσσαλονικίων καλῶς ἀκοῦσαι· οἱ φανότατον τε αὐτόν, οὐκ οἶδ' ὅπως, πάλαι ἠγούντο τὴν εἰς λόγους δύναμιν, ἣν ἐπαγγέλλεται τοσοῦτον ἤδη χρόνον· καὶ νῦν περὶ τὸν θεόν, ἀσεβῆ Καὶ τὸ σύνταγμα πολλήν τινα καταψήφίζεται ζάλην τῆς τεκούσης κεφαλῆς, καὶ οἶον δεῖξαι ἱκανῶς τὸν πατέρα, θερμὸν δὲ κινήσαι γέλωτα. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ τοῦνομα τοῦ συγγράμματος ἀγνοεῖται, καὶ ὅ,τι δεῖ καλεῖν οὐκ ἔχομεν, ὥσπερ τῶν παρὰ φύσιν γεννωμένων Ἐπειτα καὶ εἰ τις ἀνάσχοιτο κατὰ

1) Ex Graeco ψηφφορία. Atque hinc fortasse Siphra seu Ciphra.

2) Vide opuscula Nicolai Cabasilae, cod. Reg. 2965. fol. 232.

μέρος ἐπελθεῖν, τὸ Ἀριστοφάνους ἐκείνο βοήσει· ὅτε μοι λεκά-
νην, ἔν' ἐμέσω. τοσαύτης γέμει τῆς ἀηδίας· καὶ οὕτω παντοδαπὴ
τίς ἐστι καὶ ποικίλη κακῶν φορὰ Ἐρωτᾷ δὲ πάνυ ἀγροίκως,
ἀφανίζων τὸν περὶ ταῦτα κόσμον, καὶ οὐκ ᾔδεδόθη τὴν ἐπανυμίαν,
ἧς κοινώνει τοῖς φιλοσόφοις Ἀλλὰ τάλλα μιμησάμενος Πλά-
τωνα, ὅτι τε διαλόγους τὰ συγγράμματα καλεῖ, καὶ ὅτι τὸ, ᾧ ἔταίρε,
καὶ τὸ, μάλα μόλις, καὶ τὸ, οὐχ ἔπη ᾧ ἔταίρε, καὶ τὰ τοιαῦτα συν-
εἶρει, τοῦτο μόνον οὐκ ἐμιμήσατο Τὰ λήμματα δὲ γενναῖα,
καὶ ὅλα σιωπὴν ἐπενέγκαι τῷ Παλαμᾷ. λοιδορία γὰρ ἕκαστον μα-
κρὰ τις καὶ παντοδαπὴ καὶ τῆς διανοίας ἀξία τοῦ φιλοσόφου· ὃς
εἰδέναι μὲν ἐπαγγέλλεται τὰ τ' ὄντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἔοντα.
καὶ γὰρ καὶ χρησμολόγος τις εἶναι βούλεται δοκεῖν, καὶ Χαλδαϊκὰ
τινα συνείρει, καὶ μύθους καὶ ἐπωδᾶς πανταχοῦ καταχεῖ τῶν λό-
γων. ὁ τοίνυν πᾶν μέρος λόγου συναγαγὼν ἠγνόησεν ὅτι καλοῦσιν
οἱ ἀποδεικνύοντες λήμμα, ἂν τε λογικῶς ἂν τε μαθηματικῶς ἀπο-
δείξει δέη· ἀλλὰ τὴν λοιδορίαν λήμμα ἐκάλεσεν Καὶ ἀστρο-
νομῶν, ἐν γλώσση μὲν οὐδὲν φέρει τῆς ἐπιστήμης· σφαιρῶν δὲ
ἐμπλήρησι τὴν οἰκίαν· καὶ πάντα βιβλίων γέμει καὶ διαγραμμάτων·
καὶ σκίμποδας καὶ ὀρόφους μεστούς ἐπιδεικνυσι τῆς σοφίας, καὶ
πάντα μᾶλλον ἢ τὴν ψυχὴν Οὐ τοῦτο τοίνυν θαυμάζω τὸν
ἄνθρωπον· ἀλλ' ἀνθ' ὧν ἐδυνήθη, τὰ μὲν διδάσκων, τὰ δὲ μαν-
θάνων, ἐν τοσούτῳ πελάγει καὶ χρόνου καὶ λόγων, τὴν ψυχὴν ἀμα-
θῆ διατηρῆσαι· καθάπερ τοὺς θαυματοποιοὺς θαυμάζομεν, ἀπα-
θεῖς κακῶν καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ξίφη διερχομένους.

In Gregorae deliramenta.

At Gregoras, vir scilicet sapientissimus, ac si ei satis non sit Byzantios in sui admirationem convertisse, ipsos quoque Thessalonicensis, datis litteris, in suas laudes cogit, et adorari se tantum non iubet; nempe ab hominibus liberis, qui nihil ad cuiusquam gratiam aucupandam seu dicere seu facere didicerunt, etc. Primum illum miror, quod admirandi Thessalonicensium antistitis linguam et ignem in se inde erumpentem ignoraverit: tum etiam, quod se a Thessalonicensibus bene auditurum sperarit, qui et olim nescio quo fato vilissimum eum habuerunt, quod ad dicendi facultatem attineret, quam tanto iam tempore profitetur: et eundem nunc de Deo male et impie sentire credunt, etc. Ac liber quidem ipse parentis sui caput magna quadam et turbidissima procella agitatum arguit, adeo ut illum cuius foetus est satis declaret, et risum vehementem moveat. Nam primo eiusce operis nomen incertum est, nec ullum suppetit quod ei conveniat, ut nec iis quae praeter naturam gignuntur, etc. Deinde singulas libri partes legere si quis est qui sustineat, is illud Aristophanis exclamabit, *date pelvim, ut vomam*: tanta abundat insulitas; adeo multiplex et varia inest malarum rerum colluvio, etc. Est autem in interrogando omnino agrestis, et probatum hac in re le-

gitimumque morem sustulit; nec eum subiit reverentia eius nominis, quod cum philosophis commune habet, etc. Enimvero caetera Platonem imitatus, eo videlicet quod dialogos vocet ea quae scribit, et quod illa [Platoni familiaria] ὡς ἑταίρε, μάλα μόλις, οὐχ ἔπη ὡς ἑταίρε, aliaque eius generis subinde assuta repetat, hoc solo haud imitatus est, etc. Iam vero lemmata egregia atque eiusmodi sunt, ut Palamae silentium imponant. Est enim unumquodque lemma atrox et multiplex convitium; dignum scilicet ingenio et mente philosophi, qui se et praesentia, et futura, et praeterita scire gloriatur. Quippe et vaticinator videri vult; et Chaldaica quaedam annectit, et fabellas, et carmina magica orationibus suis passim aspergit. Itaque hic qui singula dicendi genera collegit, id quod ab argumentantibus (sive logica sive mathematica demonstratione opus sit) lemma dicitur, quodnam esset nescivit, et quod convitium erat, lemma id vocavit, etc. Idem cum re astronomicas tractat, non ore et lingua scientiam praefert; at sphaeris domum implet: omnia ei libris et figuris delineatis referta sunt: grabata ipsa et tectorum fastigia doctrinae plena ostentat, quidvis denique potius quam ingenium, etc. Hominem itaque non ea re admiror; sed quod potuerit, cum docendo, tum discendo, in tanto temporis et [perpetuarum] dicendi exercitiorum curriculo, rudem et imperitum animum servare; itidem ut praestigiatores admiramur, igneam, undas, gladios, impune pertranseuntes.

III. Τοῦ Λαμπηνοῦ Ταρχανειώτου εἰς τὸν Γρηγορᾶν 1).

Εἶτ' ἐς ἄγαλμα μὲν ἂν τις βλέψας εὐφωῶς τῆς τέχνης ἔχων οὐκ ἂν δήπου ῥαδίως ἀποσταλῆ ὅτι μὴ σὺν ἀηδία, ἀλλ' ἀκροέστας ἔξει τῆς ἀπὸ τοῦ βλέπειν ἠδονῆς· τοὺς δὲ τοῖς σοῖς λόγοις ὅλον ἐμπύχοις ἀγάμασιν ἐνατενίζοντας ἔστι κόρον τοῦ κάλλους λαβεῖν, ἢ θάττον ἀπὸ τούτων ἀναχωρεῖν, ἢ τοὺς τῆς διανοίας ὀφθαλμοὺς ἐστιᾶ τε καὶ τέρπει, οὐκ ἂν οἶμαι τινα φάναι ῥαδίως τῶν εἰδόντων λογίζεσθαι. ἐγὼ γοῦν ὀπηνίκα τὴν μεγάλην οἰκῶν ἐτύγγανον πόλιν, τὰ σά θαναμάζων οὐ διελίπον ἀγωνίσματα, καὶ τὰς τῆς σῆς φύσεως γοὰς ἦν οὐδεὶς τῶν ἰλλογίμων, ὃς οὐ συνῆδει μοι κροτοῦντι καὶ δι' εὐφῆμον μνήμης αὐτὰς τιθεμένῳ. νυνὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐπήρθησιν τοῖς βιβλίοις, ἢ τῆτες ἐξήνεγκας μετὰ πλείστους πρότερον καὶ γενναίους λόγους, καὶ κατ' οὐδὲν τῶν Πλάτωνος ἀποδέοντας, ὅσα γ' εἰς ἡθους σεμνότητα, ἀξίωμα νοῦ, καὶ μεγαληγορίαν, καὶ εἴ τι ἄλλο τὴν Πλατωνικὴν ἰδέαν χαρακτηρίζει. τοῖς γὰρ δὴ σχήμασι καὶ τῇ συνθήκῃ καὶ εὐρυθμίᾳ τῶν λέξεων καὶ εὐγλωττίᾳ καὶ ῥητορικῇ πιθανότητι εἰς ἴσον τοῖς τῷ ῥητορικῆς προΐσταμένῳ πεποημένοις ἀφίκοντο. τοῖς σὺν τοιοῦτοις λόγοις καὶ τοῖς περὶ τοῦ γενναίου Δημητρίου, καὶ τῆς λόγους ἀπορρήτοις θεῶν τετοκυίας συν-

1) Descripta ex cod. Vaticano, manu R. P. D. Bernardi.

ἄσπας ἐπαίνοις, πῶς οἶει τοὺς φιλοκάλους διέθηκας ἐν τοῖς περὶ
 σαυτοῦ· ὧν τοὺς ἐνθάδε πρῶτος αὐτὸς καὶ μόνος συνεπήρα τῷ
 θαύματι. καὶ εἰ χρὴ καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον τὸ
 τῆς σῆς φύσεως διεδείχθη μέγεθος. τὴν γὰρ τοῖς συντάγμασι τοῖς
 σοῖς ἐγκεκρυμμένην σοφίαν, τοῦτο μὲν καὶ τοῖς πλειοσιν ἀγνοου-
 μένην, τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ὀπωσοῦν συνεισὶν ἐπίτηδες φθονουμένην,
 ὡς ἐνῆν ἡμεῖς ἀναπτύξαντες καὶ τοὺς φθονοῦντας ἐπεστομίσασαμεν,
 καὶ συμπήφους ἡμῖν αὐτοῖς ἐπ' ἐκείνους ἔσομεν μάλα συχνούς·
 ὡς ἐγώ σε μὴ ὅτι τῶν ἐφ' ἡμῶν ἀπάντων ὑπεραιρεῖν ἠγοῦμαι σοφῶν·
 οὐδὲ τῶν ὀλίγων πρότερον γεγονότων, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ἐπὶ τῶν
 ἄνω χρόνων· ὧν αἱ βίβλοι τὰ γενναίων μνημεῖα φύσεων. ὅτι δ'
 οὐ λόγος ἄλλως τοῦτι, οὐδὲ πρὸς χάριν ἠντινοῦν λέγοντος, εὐ μάλα
 δεικνυταὶ πολλαχῆ μὲν καὶ ἄλλῃ, καὶ οἷς δὲ δήπου μέλλω λέγειν
 αὐτίκα. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἄλλα τοῦ βίου προεστήσαντο σοφίας εἶδη
 καὶ σπουδάσματα, ὡς ἕκαστος ἠβουλήθη τε καὶ προείλετο, ἢ μάλ-
 λον ἐρεῖν φύσεως εἶχε· καὶ περὶ ταῦτα διενεγκόντες τε καὶ ἀνύ-
 σαντες οὕτω τοὺς ἐφ' ὁμοίοις κατατετριφότας ἀγωνίσασιν ἔδοξαν
 νενικηκέναι. σὺ δὲ πρὸς οὐδὲν ἀποπέφυκας, οὐδ' ἔστιν ᾧ μὴ προσ-
 ἐνιμας σαυτὸν, οὐδ' ἦνυσας ἀριστα· ἀλλὰ τὰ πάντα μετιῶν, ὡς
 ἔν τῶν πάντων οὐδεῖς, ἐπίδηλον σαυτοῦ τε κἀκείνων ἐποίησας δια-
 φοράν. περὶ ἃ γὰρ ἑκάστοις ἐξαιρέτως διεσπούδασαι κατὰ μέρος,
 ἔστι μὲν οὐς παρήνεγκας, ἔστι δ' οἷς ἐφάμιλλον κατέστης, καὶ τῶν
 ἄκρων οὐδαμοῦ ἀπολέλειψαι· ἀλλ' ὡς ἀπλῶς εἶπεῖν καὶ τῷ γι-
 γνομένῳ καὶ τούτους παρήλθες, οἷς ὅτι τὰ πλείστα τῆς πολυειδοῦς
 σοφίας ἐκείνοις¹⁾ παρείται. σὺ δὲ σύμπασαν ἀθρόον ἐξηρευνήσω·
 καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ταύτης εἰδῶν καρπούς γενναίους ἐνηνοχας,
 καὶ ἀπὸ πάντων γνωρίζῃ καὶ προσαγορεύσῃ²⁾. καὶ σέ τις ποιη-
 τὴν, δῆτορα, σοφιστὴν, συγγραφέα, τῶν ἄλλων ἕκαστον προσει-
 πῶν οὐκ ἂν ἀμάροτο. ἀλλ' ὁ τῆς σεμνοτάτης καθαρῶς ἐπάννυμος
 φιλοσοφίας, τίς ἐστίν· οὐ τῷ πράγματι μόνον, ὡς οὕτως εἶναι,
 ἀλλὰ καὶ τῷ ἀντ' ἄλλης προσηγορίας οὕτω παρα πάντων καλεῖσθαι.
 πολλῶν γὰρ ὄντων τῶν περὶ φιλοσοφίαν ἐσχοληκότων³⁾, διαφε-
 ρόντως αὐτὸς ἐκληρώσω τοῦνομα. τὴν γὰρ τῶν ὄντων κατανόησιν
 σαυτῷ προμνύμενος, καὶ τοὺς τούτων λόγους ἀκριβῶς βουλόμενος
 ἐκμαθεῖν, φυσιολογίαν μὲν σύμπασαν, καὶ θεολογίαν, καὶ τὰς λο-
 γικὰς ἀποδείξεις διηρευνήσω μᾶλλον, ἢ τὴν καλουμένην προπαι-
 δεῖαν οἱ τοὺς παιδας προδιδάσκοντες. ταῖς δὲ τῶν πρῶτων ἐπιστή-
 μαις μαθημάτων, ἡλίου τε κινήσεις καὶ δρόμους καὶ τῶν ἄλλων
 ἀστέρων δυνάμεις, καὶ τὴν τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ τῶν ἐν τού-
 τῳ πρὸς ἄλληλα μερῶν ἀρμονίαν καὶ θέσιν καὶ συμμετρίαν ὑπέρ
 ἅπαντας ἔγνωσ. ὧν καὶ πολλοῖς ἐξηγητῆς γινόμενος καὶ διδάσκα-
 λος, κατὰ τὴν ἐνοῦσαν ἑκάστοις δυνάμιν αὐτὰ δεχομένοις, οὐ παν-
 τάπασιν ἕσεις τὸ κάλλιστον ἀνθρώπων κτῆμα καὶ οἰκείστατον φι-
 λосоφίαν ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, οὐδ' ἀμαυρωθῆναι καθάπαξ·

1) Leg. ἐπαίτης. 2) Fort. προσαγορεύη. 3) ἐσχοληκότων.

ἀλλὰ σοῖς λόγοις πρὸς δὴ τὸ σαφέστερον συνταθειμένοις τὴν ἀσάφειαν ἐνίων μετασκευάσας, καὶ ταῖς πρὸς τοὺς ἀκροαμένους ἐξηγήσεις καὶ διδασχαῖς ἀνθούσαν αὐτὴν τῷ εἰσέπειτα βίῳ παραπέμφεις, καὶ μὴν αὐτίς τῶν λογοποιῶν ἔνιοι τῆς μὲν γνώμης οὐκ εὐφυῶς, τῆς δὲ γλώττης μακρῶ ἄριστα εἶχον· ἕτεροι δὲ τούναντιον τὸν μὲν νοῦν ἐρόωντο, τῇ φωνῇ δ' ἀνασκήτω καὶ ἀνεπιμελήτῳ κέχρηται· κατῖδοι δ' ἂν τις ἐνλους καὶ τῇ τῶν γραμματιστῶν τέχνῃ, τῶν ἤκιστα περὶ λόγους συνιέντων κατ' οὐδὲν διεννηγοτάς, ὡς συμφέρειν αὐτοῖς σιγῆν μᾶλλον, ἢ τὰ τῆς ἀμαθίας ἀσχη προσεγκαλεῖσθαι. σὺ δὲ σοφία μὲν καὶ εὐφυΐα τοὺς περὶ ταῦτα δεινούς, καλλιπερία δὲ καὶ τῇ τῶν ὀνομάτων ὀρθότητι τοὺς ταύτῃ διενεγκόντας ἐμιμήσω· καὶ σοῦ τὴν γλώτταν ὥσπερ ἐξ Ἀττικῶν ἀμέσως κήπων προκύπτουσαν προσβάλλειν ἡμῖν γινώσκωμεν, ὅσταν τὰ σῆς διανοίας ἔκγονα μεταχειρίζομεθα· καὶ πάντας ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς αἶρει τὰ τῶν σῶν λόγων θέλητρα, τῆς ἐξανθούσης αὐτοῖς χάριτος τὸν ἀκροατὴν ἐφελκόμενης, καὶ τῆς περὶ λέξιν κατασκευῆς ἄριστα ἐσχηματισμένης. ἤκιστα δὲ σοὶ καὶ τὸ τῆς πολυμαθίας περὶ τὴν τῶν λόγων ἀρίστην ἀπεργασίαν προσέστη, ὃ σχεδὸν πᾶσι συμβέβηκεν, οὐδ' ἔλυμήνατ' οὐδὲν τῷ τῆς σῆς φωνῆς τε καὶ γλώττης ἀπεξευγμένῳ¹⁾. ἀλλὰ τῇ ἄκρῃ φιλοπονίᾳ τε καὶ ἀσκήσει πάνθ' ὅσα τῆς σοφίας εἶδη καὶ κόμματα συλλεξάμενος, καὶ τοῖς τῆς μνήμης καὶ διανοίας ἐνθέμενος σκεύεσιν, ὥσπερ τις ταμίης αὐτῶν δεικνύμενος, τὰ κρείττω ταῖς χρεῖαις ἐπικρίνει, καὶ τὰ κράτιστα τῆς ἐγκυκλίου παιδείας, ῥᾶστα καὶ ἐξ ἐτοίμου μεταλαμβάνων ἐκείθεν, τοῖς σπουδαζομένοις ἐκάστοτε συνεισάγεις. ἔτι δ' ἀγλάττους τε τοὺς σοφοὺς καὶ ἀφιλοσόφους τοὺς ῥητορικοὺς ἀπέφηνας. τῷ γὰρ ῥητορικῇ καταμιῆσαι φιλοσοφία, καὶ τοσαῦτα βιβλία ἐξ ἀμφοτέρων συντάξασθαι, οἷς ἔνεστι τὰ ἐξ ἀμφοῖν ὁμοῦ κάλλη συνοραῖν, πῶς οὐχ ὃ λέγω συμβαῖνον δεικνυται; οὕτω περὶ τῶν σῶν ἐμοὶ λόγων ἔπεισι φρονεῖν τε καὶ λέγειν. καίτοι καὶ ταῦτ' ἐκ τοῦ παρήκοντος εἰρησθαι συμβέβηκε. δεῆσαν δ' εἰς ἀγῶνα ἐγκωμίαν καταστήναι, σοῦ πάντως ἔδει τὴν ἀξίαν σῶσαι, καὶ μεθ' ἧσπερ τοὺς λόγους τῆς βώμης ἐξήνεγκας, μετὰ ταύτης δήπου καὶ τοῖς περὶ αὐτῶν ἐπαινοῖς ἐγγειρηῆσαι. σὺ δ' ἡμᾶς ὥσπερ παρῶν, οὕτω καὶ ἀπῶν εὐφραίνεις. ἔχοντες μὲν γὰρ τάγαθὸν ἐν χερσίν, ὥσπερ εἰκὸς, ἐκαρπούμεθα· τὸ δ' εἶναι τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων καὶ ἡμετέρῃ πατρίδι τοσαύτην φιλοτιμίαν, πασης ἡδονῆς ἐμπλήρησι. καὶ τόπῳ μὲν διεστηκότες φιλοῦμεν οὐχ ἦτον ἢ παρόντες· αὐτοπροσώπως δὲ οὐκ ἐξόν, διανοίας σοὶ γε κινήμασι σύνεσμεν. τὴν μέντοι φύσιν τὴν σὴν τοῖς ὑμετέροις λόγοις ἐνορῶμεν, καὶ τῆς σῆς εἰς μνήμην ἦκοντες διατριβῆς, καὶ τῶν ὁσημέραι φοιτῶντων τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὸ Λύκειον φανταζομεθα. καὶ σοὶ μὲν τὰ κάλιστα ταῦτα συγγαίρομεν· μακαρίζομεν δ' ἡμᾶς αὐτούς τῆς σῆς κατὰ τὸν βίον φορέας καὶ συνόδοι. εἴη δὲ σε κάπλι πλείστον προελ-

1) Leg. ἀπεξευγμένῳ.

θεῖν τοῦ χρόνου, ὅπως καὶ πλείστοι τῶν ¹⁾ ἀγαθῶν μετασχοῖεν ἄνθρωποι.

Lampenus Turchaniotes Gregorae.

Nempe quilibet, habili ad percipiendam artem ingenio praeditus, si simulacrum aspexerit, non facile ab eo nec nisi moleste discedet, ac spectandi voluptate expleri non poterit: illos autem qui in orationes tuas, quasi in simulacra animata, oculis defixis haerent, illos inquam pulchri satietas capiet, aut citius ii discedent ab illis rebus, quae oculorum mentis epulae et deliciae sunt? Id quidem nemo, ut opinor, dicturus est, qui rationis usu instructus sit. Ego, quo tempore magnam urbem habitabam, praeclaras tuas disputationes mirari haud desinebam: nemo erat eruditus, qui non conscius mihi esset applaudenti ingenii tui foetibus, et honorificis praeconiis eos commendanti. At nunc eos libros, quos hoc anno in lucem emisisti, magis admiror; quamquam egregias orationes quam plurimas iam ante edideras, morum gravitate, sententiarum dignitate, verborum maiestate nihilo inferiores Platonis orationibus. Quippe et figuris et compositione et verborum apta collocatione et coniuncta cum suavitate copia et persuadendi vi rhetorica illas aequiparant, quae ab oratoriae artis principe elucubratae fuerunt. Ad eiusmodi orationes cum et magnanimi Demetrii, et eius quae Deum arcanis rationibus peperit, laudes adiunxeris, quoniam (putas) erga te sensu affecisti politioris litteraturae studiosos? Equidem quotquot hic degunt, eos primus ac solus mecum in admirationem rapui. Quod si et illud dici debet, magis profecto quam antea ingenii tui magnitudo nunc demum eluxit. Nimirum doctrinam in tuis operibus reconditam, partim a plerisque ignoratam, partim eorum, qui utcunque intelligerent, praemeditatae invidiae obnoxiam, quantum in nobis fuit ita explicuimus, ut et invidi praeccluso ore obmutescerent, et nostrae approbationi aliorum praeterea complurium suffragia accederent. Iamque adeo te non huius tantum nostrae, aut eius quae proxime praecessit aetatis, sed et superiorum temporum eruditis omnibus, quorum libri monumenta sunt magnorum ingeniorum, maiorem atque excellentiorem statuo. Quod autem non temere id a me nec ad gratiam ullo modo dicatur, cum alia multa abunde declarant, tum ea, quae statim dicturus sum. Alii quidem alias disciplinas et alia studia professi sunt, prout cuiusque voluntas et institutum fuit, aut (ut verius dicam) natura: in quibus cum excelluissent et ad summum pervenissent, tum demum aemulos et similibus laboribus exercitatos visi sunt superasse. At tu nihil est ad quod natus non sis; nihil, quo non te ipsum aggregaveris; nihil, in quo haud felicissime elaboraris. Sed in omnibus sic versatus, ut nemo in singulis, tui

1) Fort. σῶν.

et caeterorum discrimen evidens fecisti. Nam in quibus particulatim quisque praecipuam et singularem operam posuerunt, in iis quosdam supergressus es, cum aliis de palma contendisti; nusquam infra primos substitisti: immo, ut summam dicam, unus hos omnes re ipsa superasti, eo quod ab illis pleraque multiplicis doctrinae genera neglecta sunt; tu vero universa simul perserutatus es, et ex omni eruditionis parte fructus eximios produxisti, habesque ab omni scientia famam et nomen; sic ut poetam te, oratorem, sophistam, historicum, et aliis singulis nominibus si quis compellet, is a vero aberraturus non sit. Iam ab philosophia, scientiarum augustissima, quis vere est denominatus? Nonne is, qui non solum re (ut ita dicam) philosophus est, sed cui hoc nomen ¹⁾ ab omnibus pro alia quavis appellatione tribuitur? Multi philosophiae studuerunt: unus tu nomen ex ea sortitus es eximium. Etenim rerum cognitionem certam tibi providere et harum causas perfecte explorare cum velles, physiologiam quidem universam, et theologiam, et logicas argumentationes diligentius pervestigasti, quam ea quae dicuntur rudimenta primi puerorum doctores. Tum scientiarum primariarum seu mathematicarum studio id assequutus es, ut solis motum et cursum, reliquorum siderum potestates, totius mundi et partium eius inter se connexarum concentum, dispositionem, proportionem, magis quam alius quisquam intelligeres. Quae tu docendo cum enarres et plurimis discipulis tradas, singulis pro suo captu accipientibus, non sines philosophiam, cuius rei possessio homini pulcherrima est, penitus ex hominibus sublatam obscurari: sed libris maiori perspicuitate compositis quorundam obscure dicta reformabis, interpretationibusque et praeceptis auditores ita erudies, ut eam scientiam posteritati florentem transmissurus sis. Ac nonnulli quidem oratores, cum ingenio minus valerent, dicendo longe praestiterunt. Alii contra intelligendi facultate pollentes rudi et incomposito sermone usi sunt. Quosdam videas, etiam quod ad grammaticam artem attinet, nihil ab illis differre, qui minime loqui sciunt, ut iis magis expediat ailere, quam turpi ignorantiae crimine argui. Tu doctrina et ingenio eos qui his rebus instructissimi fuerunt, facundia et verborum delectu eos qui in hac parte excelluerunt aemulatus es. Itaque tuam eloquentiam ex ipsis quasi hortis Atticis prodeuntem in nos invadere sentimus, quoties libros tuos in manus sumimus: ac sermonum tuorum illecebris velut machinis quibusdam capti omnes expugnantur, propterea quod efflorescens ex iis lepos et verborum apparatus speciosissimus auditorem alliciunt. Neque vero multa te eruditio prohibuit, ne orationes quam optime elaborares, nec sermonem tuum ulla labe corrupit, eiusve expolitioni obfuit.

1) Gregoras *Philosophus* per antonomasiam dicitur.

Sed summo labore, et per exercitationes plurimas, omnis generis omnis notae eruditionem collectam in thesauris memoriae et ingenii reposuisti; atque eius velut promus condus existis; quae-nam meliora sint, ex usu aestimas ¹⁾, et ex omnigena doctrina facile ac velut ex parato optima quaeque decerpis, et studiosis subinde contribuis. Quinetiam effecisti, ut et philosophi elingues, et oratores minime philosophi esse viderentur. Hoc ipso enim, quod philosophiae rhetoricam miscueris, et ex ambabus tot libros conflaveris, in quibus observare est coniunctas utriusque virtutes, nonne palam existit id quod dico? Equidem sic de orationibus tuis sentio et pronuncio. Atqui haec strictim et velut obiter a me dicta sunt. Oportebat autem in tuarum laudum curriculum descendentem cavere omnino, ut tua tibi dignitas salva constaret, et quantum ipse facundiae robur in orationibus tuis exprompsisses, tanto etiam ad eas verbis praedicandas instructum accedere decebat. Tu nos, ut praesens, ita et absens delectas. Bonum enim, cum esset in manibus, eo quo par erat sensu percipiebamus. At quod urbium princeps, eademque patria nostra, tantum sibi honorem ambitiose vindicet, id quidem me summa voluptate afficit: ac quanquam locorum intervallo disiungamur, nihilo tamen minus te diligimus quam si praesentes adessemus; et quia coram non licet, ideo cogitationis motu tecum versamur. Caeterum indolem tuam in orationibus tuis expressam cernimus. Memoria autem consuetudinis tuae, et eorum qui discendi causa quotidie ad te ventitant, animum subeunte, Academiae et Lycei imaginem nobis effingimus. Ac tibi quidem, quod praeclara ista obtigerint, gratulamur; nos vero ipsos, quod te haec aetas tulerit et vitae tuae tempus in hoc nostrum saeculum inciderit, felices praedicamus. Eius tibi quam longissimum spatium utinam prorogetur, ut earum rerum, quae in te eximiae sunt, homines quam plurimi participes fiant.

IV. *Philotheus patriarcha, Antirrhet. XII* ²⁾.

Γρηγορᾶς δ' οὐτοσίην, ἐκ βαρβάρων παρὰ τὴν τῶν κόλεων βασιλίδα ταυτηνὴ καὶ τὴν μεγάλην ἑλθῶν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ μητέρα (τῆς γὰρ Παφλαγόνων ὠρητο γῆς) καὶ ἀγωγῆς καὶ παιδείας ἐνταῦθα καὶ μουσῆς Ἑλληνικῆς μετασχῶν, ὡς καὶ μεταίφρων ἀσκήσαι τινα δόξαν καὶ ὀνόματος εὐμοιρῆσαι τινος, μᾶλλον δὲ καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν πράγματος ὑψηλοτέρου καὶ μείζονος, τὸ μὲν βάρβαρον ἦθος ἀμηγέπη καὶ τὴν φωνὴν ἀποβαλεῖν ἔσχε· τῶν δὲ τρόπων τε καὶ τῆς γνώμης τὸ βάρβαρον οὐ μόνον οὐκ ἔσχεν ἀποβαλεῖν, ἀλλὰ καὶ προσεξεργάσατο καὶ προσέθηκεν ἐκ πάντων τοι πολλοῦ τοῦ περιόντος, τῶν ὁμοφύλων χείρων τὰ τοιαῦτα φανείς, ὡς μηδὲ παραβάλλειν ἐξείναι. μᾶλλον δ' ἐπεινοὶ μὲν, εἰ καὶ βάρβα-

1) Vel meliora usu probas.

2) Ex cod. Reg. 1996. fol. 283.

Acindynus Gregorae. Epistola Thessalonicae data.

Balsamon, vir egregius, cum et amicus meus sit et mei studio amicos omnes vincat, tuas mihi litteras (sciebat enim me et tui et scriptorum tuorum amore vehementer inflammatum), tuas inquam litteras mihi obtulit, insignis et magni cuiuslibet beneficii loco habendas; illas videlicet, quae caelestia ignaris pandunt. Una haec laus iis pro alio omni elogio sufficiat: immo et epistola et epistolae pater istam laudem boni consulant, si minus parem rei dignitati, at pro captu nostro, quatenus nempe et perspicere et eloqui possumus, satis magnificam. Ego vero litteras ab illo acceptas cum perlegissem, sensum reconditum, Graecae linguae proprietatem, dictionum ex horto quasi Attico decerptarum floridam elegantiam, argumentorum varietatem, ex Platonis (si qua nobis fides in his rebus) penu depromptam, totam denique, ut verbo dicam, compositionem venustam et concinnam admiratus sum: quamquam ea, quae dixi, veris minora et longe infra rem fuerunt. Attamen eas litteras pro virili admiratus eis tradidi, qui magnopere expetebant. Erant porro plurimi, ac per omnes admiratio pervasit. Tum passim tibi theatra plaudere, passim omnes prae gaudio exsilire, aliis alia suspicientibus, immo omnia omnibus, pro sua singulis facultate. Ita tu quidem homines suspensos litterarum suavitate tenuisti. Quod autem eruditione tua aequae omnibus profueris, tum iis qui eandem ipsi quoque disciplinam excoluissent, tum iis qui rudes essent; his quidem eas res, quas nunquam audierant, edoctis; illis vero earum, quas perperam didicerant, recta et accurata cognitione instructis: quis non tibi eo nomine gratias [maximas] ¹⁾ agit, at minores tamen quam quas re ipsa habet? Equidem mihi videor haud temere iudicasse, illam epistolam grata lyricorum modulorum varietate a Thebano vate elaboratam, et Veneris, eius nimirum quae a Platone caelestis dicitur, plenam credidisse. Atqui multa tua apud me collecta excellentis ingenii et facundiae monumenta alia admirationem habent: quae tu, si meministi, beato illi viro et doctissimo philosopho ²⁾ Iosepho divini sapientisque Palamae ³⁾ interventu ante hoc biennium misisti. Hic ⁴⁾

- 1) Si legas *μείζους*, vertendum erit, *gratias agit maiores, quam re ipsa habeat*, quod absurdum est. 2) Extat inter Gregorae opuscula cod. Vatic. 1086. fol. 75. *πρὸς τὸν σεβασμώτατον Ἰωσήφ πρὸς τοῦ πάρα ἀπόδειξις, ὅπως ἐσφάλη πρὸ χρόνων, καὶ ὅπως δεῖ ποιεῖσθαι τὴν τοῦτον διόρθωσιν*, parum diversa ab eiusdem argumenti disputatione, quae edita est Hist. Byz. lib. VIII. cap. 13. 3) Acindynus, cum hanc epistolam scripsit, amicus Palamae erat. At postea cum illo capitale odium ipse et Gregoras exercuerunt. Non est itaque ut credamus, Acindynum ideo in hac epistola blanditum esse Gregorae, quod is secum adversus Palamam conspiraret. Vide cod. Reg. 2409. fol. 183. ubi Palamas magistrum se Acindyni fuisse gloriatur. 4) Palamas.

autem, ubi philosophum ¹⁾ ad illum cuius iampridem desiderio arsiasset migravisse comperit, cum et ipse ²⁾ sciret tuorum operum fervidum me amatorem, ac se, si librum afferret, maximam a me gratiam initurum, illum ipsum librum allatum mihi tradidit, et verbis perquam honorificis alloquitur, accipe (inquit) quas amabas orationes. Pro quo munere gratias ei persolvimus nec parvas, nec quarum illum poeniteret. Ex illo nostri in te amoris vis magna extitit, *o ingens gloria Achivum*. Graecorum quippe tu gloria; nisi potius eorum pudor es et dolor, eo quod illos superaveris, qui in eloquentiae studio aetatem omnem contriverunt. Nos certe ii minime sumus [quibus pudorem simul doloremque ea re afferas]. Immo vero gratulamur, ac triumphum de omnibus lubentissime uni tibi decernimus. At si id tute ipse aequum iudicaveris, iudicabis autem, ut spero, aequum esse, ne qui sic tua amet, *solus de gente Pelasga Indonatus eat* litterisque careat, quae, non solum ad alios sed ad eum etiam scriptae, ipsi sint in deliciis, ad nos quoque scripturus es, ut ne frustra amare videamur. Quod si ego, licet aureum caput tuum nondum aspexerim, nec aliunde sim valde notus, nihilominus tamen ad te scribo, id tu ne audaciae sed amoris esse ducas. Caeterum quoniam animus corpori praestat, meliore utique nostri parte tecum sumus; siquidem foetus mentis est id quod scribitur.

VI. Philotheus iterum ³⁾.

Ὁ Γρηγοῤῃς Νικηφόρος καὶ πάλαι μὲν ἦν προσκειμένος ταῖς τοῦ Βαριλαάμ καὶ Ἀκινδύνου κακαῖς δόξαις. διὸ καὶ ἐπηρεάζων ἦν τῇ ὀρθοδόξῳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, εἰ καὶ λάθρα τέως καὶ πρὸς ὀλίγους ἐποίει τοῦτο, τοὺς προσιάντας αὐτῷ· καὶ πρὸς τοῦ ὀρθοῦ λόγου προστάτας κακῶς πάνυ διέκειτο. τῆς δὲ τελευταίας συγκροτηθείσης ἐκείνης συνόδου, ἧς προεκάθητο ὅτε εὐσεβέστατος καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς κῦρος Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς καὶ ὁ πατριάρχης ἐκείνος κῦρος Κάλλιστος, ἐπεὶ καὶ Γρηγοῤῃς, εἰς τὴν ἱερὰν ἐκείνην σύνοδον παρελθὼν, ἐξηλέγχθη σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ τὰ Βαριλαάμ τε καὶ Ἀκινδύνου νοσῶν, εἰς τε τὴν θεότητα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν φυσικὴν τῆς τριάδος ἐνεργειαν καὶ χάριν καὶ Ἐλλαμψιν κάκιστα βλασφημῶν, καὶ οὐ μόνον τοῖς ἀρχαίοις ἀρετικοῖς σχεδὸν πᾶσι, ἀλλὰ δὴ καὶ ταῖς Ἑλληνικαῖς συμπεριφερόμενος πλάναις καὶ δόξαις· δι' ἃ δὴ πονεῖ παρα τῆς ἱερᾶς ἐκείνης συνόδου αὐτὸς τε καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ, μὴ μεταμηθέντες, τοῦ πληρώματος τῶν ὀρθοδόξων καλῶς ἀπετημήθησαν καὶ τῷ ἀναθέματι παρεδόθησαν κατὰ τὰ πατρικὰ καὶ συνοδικὰ θεσμά· καὶ τόμου προβάντος τὸ τηνικαῦτα συνοδικοῦ, ὃν δὴ καὶ βασιλεὺς καὶ πατριάρχης ἐκείνος καὶ ἡ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων

1) Iosephum. 2) Non minus scilicet quam Balsamon, de quo supra.

3) Cod. Reg. 1996. fol. 1.

ιερά σύνοδος ὑπέγραψαν ὁμοῦ· ὁ Γρηγοῤῃς τὴν ἤτταν καὶ τὴν αἰσχύνην μὴ φέρων, ἅμα δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ κινήσεις, ὡς αὐτὸς ἐκείνος ἐν τοῖς οἰκείοις λόγοις φησὶ, κατὰ τῆς συνόδου καὶ τοῦ ἱεροῦ τόμου χωρεῖ καὶ πειρᾶται λόγοις ἀπιβήτητοις, ὡς ἐκείνος ὑπέλαβεν, ἀνατρέπειν ἐκεῖνα. συγγραφεῖται τῶν λόγων ἢ διαλόγουσ δέκα, οὓσ καταέχων ἦν παρ' ἑαυτῶ, καὶ τοῖς ὁμόφροσιν ἑαυτοῦ μόνοισ κατ' οἶκον ἐπιδεικνύμενοσ, etc.

Nicephorus Gregoras Barlaami et Acindyni opinionibus perversis iam olim adhaerescebat, atque idcirco orthodoxam Dei ecclesiam obtrecebat, licet clanculum et apud paucos ad se adeuntes id faceret; denique erga sanioris doctrinae defensores male omnino erat affectus. Demum coacta novissima illa synodo, cui praesidebant religiosissimus et amans Christi Imperator Dom. Ioannes Cantacuzenus et is qui tum patriarcha erat Dom. Callistus, tum vero Gregoras et alii cum eo sentientes, in illam sacram synodum ingressi, convicti sunt errorum Barlaami et Acindyni: nempe in divinitatem unigeniti Filii Dei, et in naturalem Trinitatis operationem gratiamque et splendorem pessime blasphemantes, ac non modo veterum fere omnium haeticorum, sed et gentilium erroribus opinionibusque temere abrepti et velut circumacti. Quamobrem sacra synodus ipsum et socios, haud poenitentes, ab universo Orthodoxorum coetu iure ac merito abscisos anathema esse iussit, prout Patrum Conciliorumque decretis cautum esset. Tunc et synodicus Tomus prodiit, cui et Imperator, et ille quem dixi patriarcha, et sanctissimorum pontificum sacra synodus, una omnes subscripserunt. At Gregoras hanc de se victoriam et dedecus non ferens, sociis praeterea instigantibus, ut ipse in libris ait, synodum simul et sacrum Tomum aggreditur, et orationibus (ut ipsi videbatur) antirrheticis conatur evertere. Conscribit itaque orationes seu dialogos decem, quos apud se servabat, domique iis solum qui secum consentirent ostendebat.

VII. *Acindynus iterum.*

Σὺ σίμβλον ἡδὺ, καὶ λόγου μέλι βρύεις,
Ἄνθη συνάξας, etc. ut supra in Vita.

Adde,

Ὅτι με πῶσ γοῦν καὶ κινεῖσθαι καὶ πνεῖν,
Καὶ τοὺσ ἀγαγοὺσ τῆσ ψυχῆσ διευθύνειν,
Καὶ τῆσ ἀνάγκησ τασ στροφασ ἀποπλέκειν,
Σοὺ μὴ λαλοῦσησ τῆσ πνοῆσ μου τῶν λόγων;
Νὴ τοὺσ λόγουσ, ἀψυχον ἀντικρουσ βρέτας
Εἰμι Βυζαντίδι κακῶσ πεπηγμένον,
Κἂν τοῖσ θεάτροισ ἀκλεῶσ ἀνηρμένον.
Ἄν γοῦν ἀνολεξῆσ πνευμάτιω σου τοὺσ τόνουσ,
Καὶ πνεῦμα πνεύσησ ζωτικῶν ἐξ ὀργάνων,

Τοῦ Θεσβίτου πως ἐμφανίσαις τὴν χάριν,
 Καὶ ζῶντα δείξεις ὡς ἐκείνος τὸ βρέφος,
 Καὶ προσλαλοῦντα φίλοις προσρήμασι,
 Καὶ μακαρίαν ἀναδείξεις τὴν πόλιν,
 Ἦν δυστυγῶν ἔγωγε δυστυχῆ κρίνω.

*Quomodo igitur putas me et moveri et spirare,
 Et meatus animae dirigere,
 Et necessitatis nodos expedire,
 Te non loquente, qui spiritus es meorum sermonum?
 Per eloquentiam [iuro], inanimatum plane simulacrum
 Sto Byzantino in solo male fixum,
 Et in theatris indecore erectum.*

*Quod si aperueris pulmonum tuorum arterias,
 Et spiritum inspiraveris vitalibus ex organis,
 Thesbitae ¹⁾ virtutem quodammodo repraesentabis,
 Infantemque, ut ille, exhibebis viventem
 Et alloquentem amicis alloquiis,
 Ac beatam reddes Urbem,
 Quam ego, cum sim infelix, infelicem iudico.*

Idem.

Οὕτω με τοῖς σοῖς ἐξανηγήσω λόγοις
 Καὶ τοῖς καλοῖς ἀγῶσι, etc. ut supra in Vita.

Adde,

Ὅρω σε, Χριστὲ, νῦν ἀκραιφνεῖ λαμπάδι
 Ποιούμενον πρόνοιαν, οὐδ' ἀπασμένον
 Τὴν σὴν ταπεινὴν παντελοῦς κληρουχίαν.
 Ἡ λαμπὰς οὗτός ἐστιν ἡ φέγγουσά μοι·
 Ἡμεῖς δὲ κλήρος, οὗς ἐπεκρίβεις, λόγε.
 Φύλαττε λοιπὸν, σωστικὴ θεαρχία,
 Τὸν ἐς κράτος λάμψαντα τῆς ἐκκλησίας
 Θεσαυρὸν αὐτὸν παμφαῶν ἀγαλμάτων.

Video te, Christe, pura nunc lampade ²⁾

Curae habere nec repudiare

Humilem tuam prorsus hereditatem.

Iste lampas est, quae mihi lucet;

Nos hereditas, quos sperare iubes, o Verbum.

Conserva demum, salutifera Dei potestas,

Eum, qui ad gloriam ecclesiae illuxit,

Thesaurum ipsum splendidissimorum ornamentorum.

VIII. Gregorius Palamas, in epistola ad Nomophylacem ³⁾.

Οὐκ ἄλογον ὄντως πέπονθε πάθος, ᾧ βλος ὁ λόγος· οὗτος
 οὐδ' τὰ κατηλογημένα βιβλία πέπομφας ἡμῖν ἔναγχος· καὶ, ἔν'

1) Eliae. 2) Supple, mihi praesuccente. 3) Cod. Reg. 2409. fol. 259.

εἶπω τὸ τῆς γραφῆς, οὐκ ἐμωράνθη φάσκων εἶναι σοφός;
 Εἰ δ' ἄρα φησὶν οὗτος ὁ ἀμαθὴς οὕτω καὶ σκαιῶς συγγραφόμε-
 νος σοφός, ὡς ἑτέραν κρύπτει διάνοιαν αὐτοῦ τὰ βήματα, γνώτω
 μὴ τοῦ κρύπτειν ἔνεκεν, ἀλλὰ τοῦ ἐκφαίνειν τὴν τοῦ λέγοντος διά-
 νοιαν, λεγόμενά τε καὶ γραφόμενα τὰ βήματα. διὸ κατὰ τὴν ὑγιᾶ
 δῆκονθεν ἀντιστροφῆν, ἄσοφον τὸ ἀσαφές, ὡςπερ τὸ σοφὸν σα-
 φές 'Ὁ καθ' ἑαυτοῦ μεμηνὼς οὗτος ὁ λογογράφος, καὶ αὐ-
 τοκατάκριτος λογοποιός, καὶ τάναντιώτατα πρὸς ἄλληλα καθ' ἑαν-
 τοῦ τε καὶ ἡμῶν λογογραφεῖν οὐκ ᾔκνησε 'Ὁ παρ' ἑαυτῷ
 σοφός οὗτος, ἀλλ' ἀδιάβατον ἔχων ἐπὶ τὰ κρείττω τὸ τῆς ψυχῆς
 λογιζόμενον, ἃ μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φρυσιούμενος ὑπὸ
 τοῦ νοός τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, πολλαῖς μὲν καὶ δειναῖς βλασφημίαις
 περιπίπτει πρώτων, πολλαῖς δὲ κατεφθαρμέναις ἄλλως διανοίαις,
 καὶ ἀνακολούθως ἐχούσαις πρὸς ἀλλήλας

Nonne prorsus ratione excidit hic, cuius omnis vita in ratio-
 nis excolendae studio posita est; hic, cuius nobis libros futiles et
 absurdos nuper misisti; atque, ut Scripturae verbis utar, *nonne
 stultus factus est, dicens se esse sapientem?* . . . Quod si hic sa-
 piens, qui tam indocte et imperite scribit, alium sensum subesse
 verbis suis occultum dicit; meminerit, non ad occultandam sed
 ad declarandam mentem eius qui loquitur et pronunciari verba et
 scribi. Quamobrem recte utique et alienum a sapientia esse dici-
 tur id quod est obscurum, et vicissim sapientiae consentaneum
 esse id quod est clarum et dilucidum. . . . Hic in se ipsum furens
 sermonum scriptor et suomet iudicio damnatus fabulator non du-
 bitavit in se pariter et in nos ea scribere, quae secum maxime
 pugnant. . . . Hic sibi ipsi sapiens, sed qui mentem et cogitatio-
 nem ad meliora transferre haud quaquam potest; *quo* ¹⁾ *non vi-
 dit, ambulans; frustra inflatus sensu carnis suae;* in plurimas
 deinde et graves blasphemias impingit, atque in multas senten-
 tias incidit, cum alioqui vitiosas, tum ex se invicem minime con-
 sequentes ²⁾).

- 1) Quae vulg. 2) Haec convitia in Gregoram, non autem in Acindyn-
 num, iacta esse, apparet ex his verbis, quibus epistola clauditur: οὐκ
 ἄκομψον, εἰ καὶ καταγέλαστον, ὅτι τὸ πλεῖστον αὐτῷ τῶν γεγραμ-
 μένων τὴν τοῦ Ἀκινδύνου δόξαν καθαιρεῖ, ἀνοήτος τοῦ γράφοντος
 καὶ ἀγνωσοῦντος. Non illepidum hoc, tametsi ridiculum est, quod
 quae scripsit, eorum maxima pars Acindyni opinionem convellit, in-
 vito eo qui scribit et insciente. Item ex his, in quibus ad nomen
 Gregorae evidenter alludit, et eius patriam notat, quae erat Paphla-
 goniam: ἢ τῶν ἐπὶ τούτῳ συγκεκοτημένων ἐφ' ἡμῶν δυεῖν μεγίστων
 ἐνοήτων ψήφος οὐ μὲν οὐδένα τῶν ἐγρηγορότων κέληθε, μέλε-
 στα Ῥωμαίων ὄντα καὶ πόλτην ἡμέτερον. Nemo est, quem duorum
 super ea re maximorum Conciliorum, nostra aetate habitorum, deci-
 sio latuerit; nemo inquam expectatus, praesertim si Romanus et ci-
 vis noster sit.

IX. *Demetrius Cydonius, in epistola ad patriarcham Philotheum* ¹⁾.

Τί τοίνυν ἀπειλεῖς; ἵνα τὰς ἐταίρας συναγαγῶν τοὺς ἐμούς καταφλέξης λόγους, ὥσπερ ἄλλον τινός, ἀρετῇ μὲν καὶ σοφίᾳ συζήσαντος, τοῖς δὲ σοῖς ἐλέγχοις λαμπρότερον αὐτῷ τὸν βίον κατασκευάσαντος; οὐ πρὸς τοὺς λόγους ἀντιβλέψαι μὴ δυνηθεῖς ἐπὶ τὸ πῦρ εἶδες καὶ τὰς ψήφους τῶν γυναικῶν.

Quid minare igitur? An te orationes meas, collecta amicorum turba, combusturum, ut alterius ²⁾ cuiusdam, qui quamdiu vixit virtutem et sapientiam coluit, te ipso autem confutato vitam suam fecit illustriorem? in cuius adversos libros intueri cum haud posses, ad ignem statim et ad suffragia mulierum respexisti.

X. *Cantacuzenus, initio Antirrheticorum de lumine Thaborio adversus Prochorum* ³⁾.

Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ἀνίσταται ὁ φιλόσοφος Γρηγορᾶς Νικηφόρος, ἐπεδικῶν τὰ τε Ἀκινδύνου καὶ Βαρλαάμ. καίτοι γε τὸν φιλόσοφον, ὡς φιλόσοφον, πείθεσθαι ἔδει τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἡρεμεῖν. ὁ γὰρ φιλοσοφίας ὄρος τοιοῦτός ἐστιν, ὥστε τὸν ταύτην ἀσπασάμενον ἄπλαστον εἶναι προσήκειν καὶ συνετόν· ὥσπερ τουναντίον ἀναίσχυντον πάντη καὶ ἰταμόν, τὸν πονηρίᾳ συζῶντα καὶ βασκανίᾳ. ὁ γὰρ τοι τοιοῦτος, κἂν μυριάκις ἐπιστομηθῇ, τασαυτάκις ἀνθίσταται πάλιν. ὁ δὲ τὴν φιλίην ἀλήθειαν ἀποθέμενος καὶ ἑτέρους προσλαβόμενος ἱκανούς κατὰ τῆς ἀληθείας ἴσταται. ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ κυρτοὶ ἐψεύσαντο αὐτῷ. καὶ τοίνυν καὶ αὐθις τρίτης συνόδου συγκροτηθείσης καὶ αὐτῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρ' ἐμοῦ, τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τοῦ μακαρίου Καλλίστου κοσμοῦντος, πάλιν γίνεται τόμος, ἐπεδικῶν μὲν καὶ ἐπιστηρίζων τὸν τε πρῶτον καὶ δεύτερον τόμον, καταδικάζων δὲ τὸν Γρηγορᾶν σὺν τε τῷ Ἀκινδύνῳ καὶ Βαρλαάμ. ὁ δὲ τὴν τοιαύτην ἐνεχθεῖσαν ψήφον μὴ ἐνεγκῶν κατὰ τοῦ τόμου χωρεῖ· καὶ οὐτ' ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς, οὐτ' ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν θείων πατέρων καὶ θεολογῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοιλίας αὐτοῦ βλάσφημα ἐρεύγεται ῥήματα. ἔνθεν τοι καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ Φιλοθέῳ βιβλίον ἐξεπονήθη κατὰ πάντων αὐτῶν, τῷ Σοδομιτικῷ πυρὶ ἰοικός, τῷ τεφροῦντι γλώσσας βλασφήμους καὶ ἀσεβεῖς.

Οὐκ οἶσθα ⁴⁾ ὡς πρῶτος καὶ κορυφαῖος καὶ πάντων ἡμῶν Ἱεραρχος Βαρλαάμ, προστάτης τῆς ἀθέου ταύτης ἀφέσεως σχηματίσας διαπυρότατος, συνοδικῶς ἀπηλέγχθη, καὶ πάσαις ψήφοις τὴν ἦτταν ἠνέγκατο· καὶ τόμος ἐξετέθη συνοδικός τε καὶ πατριαρχικός, κηρύττων τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν; ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τὰ ἐκείνου ἀνυλαβῶν Ἀκινδύνος οὐ καὶ αὐτὸς ταῦτα δὴ ταῦτα τῷ Βαρλαάμ

¹⁾ Ex cod. Reg. 8118. fol. 28. ²⁾ Scil. Gregorae. ³⁾ Ex cod. Reg. 1999. fol. 24. ⁴⁾ Ex eodem cod. fol. 49.

etiam Caleca simul cum illis refutato? Iam vero nec philosophum Gregoram, nec Ephesi metropolitam, nec Gani, nec Dexium, nec Athanasium plane ignoras; nec te fugit, tertiam eorum causa coactam esse synodum mea et beati illius patriarchae Callisti adhuc superstitis auctoritate, atque hos, iis qui praecesserant exaequatos, parem damnationem subiisse. Unde et tertius Tomus promulgatus est, cui ego et filius meus Ioannes Palaeologus Imperator subscripsimus. Hos tu si non satis idoneos, si ad ea quae nunc obiciis vel excogitanda tardiores, vel dicenda infirmiores fuisse existimas, nec sic quidem te recte contendere dixerim: veniam tamen utcunque dederimus. Quod si quisquis res vestras novit, is illos multo maiores esse fatebitur, eo praesertim quod de his contentio sit; palam est, postquam eversa sunt ea quae firmiora erant, prorsus ridiculos esse eos, qui viribus defecti adversarios provocent, et de iisdem rebus pugnam instauratum eant. Eqquid ergo tibi videtur? etc.

XI. *Ioannes Cyparissiota, Palamitarum Transgressio-
num Part. I. Lib. IV. cap. III.*

Εἰ δὲ καὶ μακρόθεν ἐπισκέπτεσθαι ταῦτα θέοι, καὶ καθέκαστον ἐπιζητεῖν, τὴν περὶ ταῦτα συγγραφείσαν τῷ μεγάλῳ τῆς ἀληθείας ἀγωνιστῇ Νικηφόρῳ διῆτω τις βίβλον· καὶ πάντ' ἀκριβῶς εἴσεται, μηδενὸς ἐν ἐκείνοις ἀποδέοντα ¹⁾ τῶν εἰς ἀλήθειαν καὶ κάλλος εὐήσκημένων.

Quod si ista longius repetita explorare et singula inquirere oporteat, legat quilibet librum de his rebus a magno veritatis propugnatore Nicephoro conscriptum: quem qui legerit, is omnia penitus pergnoscat, cum illic nihil desideretur sive ad veritatem sive ad elegantiam pulchre accommodatum.

XII. *Ἀνώνυμος, περὶ τῆς τοῦ Γρηγοῦ ψευδογραφίας ὁμοῦ
καὶ δυσσεβείας ²⁾.*

Τοσαύτην δὲ κεκτημένος ἀσυνείδαν περὶ τὴν τῶν θεοφόρων πατέρων διδασκαλίαν, καὶ οὕτω πλημμελῶς ἐκδεχόμενος αὐτὰ ³⁾, ὡς καὶ πρὸς πᾶν τούναντιον ἀποβουκολεῖσθαι, πᾶσαν αἴρεσιν ὁ τάλας ἀπεσώρυσσε ⁴⁾ τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ τε καὶ ψυχῇ. διὸ καὶ ἀντικείμενος κατέστη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῶν αὐτῆς περιβόλων δικαίως ἀπηλάσθη καὶ ἀπεκηρύχθη παρόρση καὶ τοῖς ἀναθέματι καθυποβληθεῖσιν ἐγγράφως συνετάχθη, εἰ μὴ ἄρα μεταμεληθεῖ καὶ τῶν πονηρῶν δογματῶν ἀποσταίη, συμφωνήσας ἡμῖν κατὰ τὴν τῆς εὐσεβείας ἀλήθειαν. ὅπερ μὲν ἡμῖν εὐχῆς ἐργον· καὶ ἐλπίς. ἀπογινώσκειν γὰρ εἰς τέλος, πρὸ τοῦ πᾶσιν ὀφειλομένου τέλους, οὐδένα δεῖ. προστιθεὶς δ' ὅμως οὕτως ὁσημέραι ταῖς

1) An ἀποδέοντος? 2) Ex cod. O. 1. Bibliothecae Mediolan. Ambrosianae, quem Friderico Rostgaardio communicavit L. Anton. Muratorius. 3) An αὐτήν? 4) ἐπεσώρυσσε.

δυσσεβείαις, ἀπροσδόκητον αὐτοῦ σχεδὸν ἀπεργάζεται τὴν ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπάνοδον.

Cum autem is sanctorum Patrum doctrinam tam male intelligat, tam perperam accipiat, ut ad quemlibet contrarium errorem seductus divertatur, omnem haeresin infelix capiti et animae suae accumulavit. Quamobrem ecclesiae Christi adversarius extitit, et extra septa eius ab ea iuste eiectus, publico praeconio damnatus et scripto anathemate cum alienis a communione annumeratus est, nisi eum poeniteret, nisi veram nobiscum religionis doctrinam professus a pravis dogmatis absteret: id quod nos et vovemus et speramus. Neminem quippe, ante destinatum omnibus finem, desperare oportet. Caeterum ille, quando novis quotidie accessionibus cumulat impietatem, futurae ad meliorem frugem conversionis nullam fere spem facit ¹⁾.

XIII. *Ioannes Cyparissiota, Palamicarum Transgressionum Part. I. Lib. IV. cap. ult.*

Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ θαυμαστὸν ἐκείνο σῶμα τοῦ μεγάλου τῆς ἀληθείας κήρυκος παιζόμενόν τε καὶ περιφερόμενον· καὶ τοῦτο μὲν ἐν φιλοσόφοις ὄντος, ὅλος οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς θαυμασιώτερος· τοῦτο δ' ἐν ἀσκηταῖς, ὅλος οὐδεὶς ἕτερος σπουδαιότερος· τοῦτο δ' ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσιν καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πειρατῶν προσηλακισμοῖς καὶ λοιδορῆαις καὶ καθειρήξεσιν, ὅλος οὐδεὶς ἄλλος ἐν ἅπασι καρτερικώτερος· Νικηφόρου φημι τοῦ θαυμαστοῦ Γρηγοῤῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλήσεων περὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ δηλώσαντος, ἀλλ' ἢ νίκας ἐν ἐγρηγοῤῃ τῷ νῦν κατὰ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν ἄρασθαι.

Ad haec spectandum corpus magni Fidei verae praeconis diu ludibrio habitum, etc. Vide supra in Vita.

XIV. *Symeon Thessalonicensis adversus Haereses cap. XXX. sq.*

Contra Barlaamum, Acindynum et iis similes.

Τοῖς ἱεροῖς δὲ τόμοις ἐντυχῶν ὁ βουλόμενος, οὓς ἢ τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος ἀνεστήλωσεν ἐκκλησία, εἴσεται ἀκριβῶς πάντα· πρῶτον μὲν τῷ ἐκτεθέντι κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκείνου Βαρλαάμ τοῦ Καλαβροῦ· δεύτερον δὲ τῷ τοῦ κινδυνεύσαντος ἐν ὁμοίοις τῷ Βαρλαάμ πολυκινδύνου Ἀκινδύνου· τρίτω δὲ γε κατὰ τοῦ τρίτον καὶ πολλὰκις (ἐπεὶ καὶ πολλάκις παρ' αὐτοῦ τε καὶ διαφόρων ἄλλων αἰρετιζόντων ὁμοίως Ἰσχε τὰς ταραχὰς ἢ ἐκκλησία Χριστοῦ) φημι δὲ τοῦ λίαν νενεκρωμένου τὴν ψυχὴν, καὶ κάρφ δυσσεβείας καὶ ὕπνω βαρεῖ κατεχομένου Γρηγοῤῃ, συντεθέντι· καὶ γινώσεται ὅλον τὸ τῆς αἰρέσεως ταύτης ποικίλον τε καὶ δολερὸν, καὶ ἅμα τὸ ἄθεον

1) Huc pertinet narratio disputationis in palatio habitae coram Imperatore Ioanne Palaeologo, quae extat in cod. Reg. 2609.

καὶ ἐπιβλαβῆς, καὶ τίς ὁ ταύτης προστάτης, καὶ τίνες οἱ ἐξ ἐκείνου φυίντες, οὐκ ἄκαρποι μόνον καὶ καταργοῦντες τὴν γῆν τῆς εὐσεβείας βλαστοὶ, ἀλλὰ καὶ ἀκανθώδεις καὶ λίαν τραχεῖς, παραλυποῦντες καὶ διασπῶντες τὰ τῆς ἐκκλησίας γεννήματα.

Ἐν αἷς δὴ περ ἀσεβείαις καὶ ἀποστασίαις καὶ διάδοχον ἑαυτοῦ τὸν δόστηνον ἐκείνου ἔσχεν Ἀκύνδυνον· καὶ ἔτι Δεξιόν τινα, τὸν τῆς ἀφιστερᾶς μερίδος· καὶ Ἀργυρὸν, τὸν τοῦ μεστοῦ, τὸν καὶ πολὺ τὸ κίβδηλον τῆς Ἑλλήνων φλυαρίας πλουτήσαντα· καὶ πρὸ αὐτῶν Γρηγορᾶν ἐκείνον τὸν ἀποστάτην. οἱ καὶ τὴν χάριν καθάπαξ ἤθετήκασιν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐξηγήσαντο, μηδεμίαν δύναμιν προσεῖναι λέγοντες τῷ θεῷ, μηδὲ θαρσῆν τε καὶ χάριν ἐξ αὐτοῦ προιοῦσαν.

Sacros Tomos, ab orthodoxa Christi ecclesia publice expositos, qui voluerit legat, et omnia explore cognoscat: primo quidem eum Tomum, qui in impium illum Barlaamum Calabrum editus est: tum illum, qui adversus temerarium ¹⁾ Acindynum, eadem quae Barlaamus tentare ausum ²⁾; denique eum qui tertius prodiit, compositus videlicet in eum qui ter et saepius ³⁾ (siquidem ab eo saepe et a variis praeterea haeretice ecclesiae Christi similiter perturbata est), Gregoram dico, morte animae penitus mortuum, eundemque impietatis veterno et gravi sopore oppressum. Cognoscat is quam varia et quam subdola sit haec haeresis, quam Dei inimica et noxia; quis ipsius propugnator primus fuerit; quinam denique inde exorti non modo infructuosi et verae religionis solum infestantes surculi, verum etiam spinosi et multum asperi, eos quos genuit ecclesia foetus molestia afficiant et dilacerent.

Horum [Barlaamus] impiorum dogmatum et errorum heredem habuit infelicem illum Acindynum; item Dexium, sinistrarum partium hominem ³⁾; nec non Argyrum, aeruginis ³⁾ plenum et Graecanicae vanitatis falsa moneta ³⁾ instructissimum; et ante hos apostatam illum Gregoram. Ii gratiam Dei omnino contempserunt, naturalem eius virtutem et operationem repudiarunt, nullam Deo adiunctam virtutem, nullum ex eo donum, nullam gratiam procedere dixerunt.

Habes, Vir illustrissime, selecta e multis Nicephori Gregorae elogia; honorifica pariter et iniuriosa: quae longo intervallo distantia et plane disparata ideo coniunximus et oculis tuis alterna subiecimus, quo facilius perspiceres quam iniqua essent iudicia hominum, quam caeca et affectui obnoxia. Illud tamen hac in parte diligenter velim attendas, a quibus Gregoras reprehensus et contumeliis vexatus sit, eos illi infensos fuisse ob eam prorsus causam, quia saniores doctrinam et verae fidei dogmata propu-

1) Graecae allusiones reddere non licuit.

2) Supple, eadem tentavit.

3) Allusiones ad nomina.

gnaret; a quibus vero laudatus, eorum plerosque non studio partium ductos, sed vel opinione sua deceptos, vel amori (ut fit) indulgentes, plus nimio blanditos esse ei, quem laudibus ornarent. Ne autem, suffragiis computatis, dubites utri, seu benignae seu duriori, sententiae accedas, eo quod utrobique pares numero calculi iudicium ambiguum faciant, adnumerentur isthaec quoque supra allatis testimonia amica et mere *ἔγκωμιστικά*.

XV. *Cantacuzenus Hist. Lib. I. Cap. xi.*

Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Μετοχίτης ὁ μέγας, ὃς μεσιτεύων μὲν τότε τῇ διοικήσει τῶν βασιλικῶν πραγμάτων ἦν, ἄλλως δὲ ἀγγίλους, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἕξω σοφίας εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς. τὴν γὰρ ἀστρονομίαν, ἀπὸ τινος Βρυεννίου φανίλας τινᾶς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πάννυ παραλαβὼν ἀρχάς, αὐτὸς ἰδίως πόνοις ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθημάτων σὺν ἀκριβεῖα γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας. ὃ καὶ θαυμάζοντος βασιλέως, καὶ πρὸς τινὰ τῶν ἐκείνῳ φοιτησάντων ἐρομένου, ὁ Γρηγοῦρ ὁ οὗτος ἦν, πῶς ὁ Μετοχίτης, ἐκ φανίλων τῶν ἀρχῶν ἀρμημένος, οὕτως ἠδυνήθη πρὸς τελείαν ἐξεύρεσιν τοῦ μαθημάτων ἔλθειν· οὐ θαυμαστόν, φάναι, βασιλεῦ, τὸν ἐρωτηθέντα, ἐκ λαμπάδος μικρᾶς πυρσὸν ἀναφθῆναι μέγαν· ἐπαινέσαι τε τοῦτον τῆς ἀγγιολίας τὸν βασιλέα, καὶ τὸ οἰκίειον τῆς εἰκόνας θαυμάσαι.

Id ipsum et magnus Logotheta Metochites praestitit, qui tum domum Imperatoriam sive aulam regebat, vir alioqui solers, et non Christianis modo, sed externis etiam litteris politissimus. Etenim cum astronomiae principia a quodam Bryennio minuta et imperfecta accepisset, ipse in eo studio accuratissima diligentia sua tantos progressus fecit, ut deinde quoque permulti in eadem scientia ipso praeceptore progressus eximios adepti sint. Quod cum Imperator admirans Gregoram eius auditorem percunctaretur, qui tandem Metochites, a tam tenuibus profectus initis, ad plenam huius disciplinae cognitionem aspirare potuisset, audivit ab eo, *nihil esse mirum ex parva lampade luculentam facem accendi*. Laudavit respondentis acumen Imperator, et imagine obvia ac familiari naturam rei ante oculos ponente delectatus est.

XVI. *Isaac Argyrus, Cap. xvi. Computi a Petavio editi* 1).

Ταῦτα μὲν οὖν ἡμεῖς, καὶ πρὸ ἡμῶν ὁ σοφώτατος Γρηγοῦρ ἀπέδειξε, τὸν περὶ τούτων λόγον ἐκθέμενος, μηδεμιᾶς σοφίας ἀπολειπόμενον, καὶ αὐτὸ τὸ κανόνιον μεταποιήσας καὶ ἀποκαταστήσας εἰς τὴν κατὰ τοὺς νῦν χρόνους ὀφειλομένην αὐτῷ διορθώσιν· ὃς καὶ τοῖς πᾶσιν ἐμφανῆς καταστάς ἄχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐνώπιον καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συγκλήτου, ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς

1) Uranolog. pag. 382.

Nicephorus Gregor. Vol. I.

ἐκκλησίας λογάδων, ἐπηνέθη τε παρὰ πάντων, καὶ πάντες, εἰ δυνατόν, εἰς τὸ ἐξῆς τελείσθαι τὸ πάσχα κατὰ τὴν τοῦ νέου κανόνος διόρθωσιν εὐλογον εἶναι κεκρίκασι, τὴν τῶν λόγων δυσωπηθέντες ἀλήθειαν.

Et quidem ante nos doctissimus Gregoras de hoc scripsit, edito libro, in quo nullam eruditionem desideres, et transformato canone, et in eum qui huic saeculo competit statum restituto: qui et in populo, et in conspectu Imperatoris et ipsius Senatus, et lectissimorum ecclesiae virorum, ab omnibus laudatus est; et universi Pascha, si fieri posset, ex emendatione canonis celebrandum esse decreverunt, ipsa veritate verborum confutati.

XVII. Τοῦ πρωτονοταρίου τοῦ Λαμπηνοῦ, εἰς Νικηφόρον τὸν Γρηγορᾶν ¹⁾).

Ὅν ἐπὶ τ' ἀριστεῖ Χριστοῦ καὶ γενναίῳ διέθηκα μάρτυρι λόγον, ἤτηκόσι σοφῶς ἐν ὑπερορίᾳ κἀνταυθοῖ, πέπομφα, ὅπη κρινούσιν οὐ πεφροντικῶς, τῷ θ' ὑπερορίους εἶναι τοὺς κρινούντας, καὶ ἄλλως ἤκιστ' ἐπιτετραφῶς σφισι τὴν κρίσιν. ἐπιψηφίζεσθων ἢ βούλοινθ' ἕκαστος· καὶ οἱ ²⁾ ὄροις ἐπιστήμης ἐπόμνητοι, οἷς κρινούσιν ἀγαπήσομεν· εἰ δὲ καὶ ἀνεπιστημοσύνην ἔνιοι καταψηφιοῦνται τοῦ λόγου, ἤκιστ' ἀνιασόμεθα. σοὶ δὲ πέμψαι τὸν λόγον, τέως μὲν ὠκνουν. ἦδειν γὰρ τ' ἀρίστῳ τῶν Ἑλλήνων ἀκριβασομένῳ περὶ αὐτοῦ πέμπων, καὶ μεθ' ὅσης ἐκάστην αὐτοῦ μοῖραν ἐπιστήμης ἐπισκεψομένῳ, οὐχ ὅπως ὅσα γε εἰς νοῦν ἐρχεται καὶ τὴν ὄλην διασκευὴν, ἀλλ' ὅσα καὶ ὄνομα ἀποξέει τε καὶ ἀποτορνεύει, καὶ λαλεῖει συνθήκην, καὶ ἀπόθεσιν ἀναπαύει, καὶ διὰ τῆς, τρόπον ψυχῆς, τὸν λόγον εὖ ἰδνυούσης ἀρμονίας εὖ ἤρμοσται. καὶ τέκτοντες ³⁾ γὰρ, καὶ τῶν γενικωτέρων ἐπιτηδευμάτων οἱ προὔσταμοι, τοῖς ἐφ' ἑκάστοις αὐτῶν μέγα δυναμένοις σὺν ὄκνῳ φιλοῦσιν ἄτι' ἐφθησαν κατασκευασάμενοι ἐπιδεικνυσθαι. καὶ σοὶ τῷ πᾶν εἶδος σοφίας ἐξησκηκότι, καὶ διαιρεῖν εὖ οἶδ' ⁴⁾ ὅτι λόγους καὶ κρίνειν, εἴπερ τις τῶν ἐπὶ σοφίᾳ τεθρυλλημένων, σὺν ὄκνῳ εἴ τις αὐτοῦ λόγους κρίνοιτο πέμψει. ταῦτ' ἄρα κἀγὼ σὺν ἀγωνίᾳ πέμπων ⁵⁾ τὸν λόγον, δεδιῶς μὴ παρὰ σοὶ κριτῆ οὐ κατ' ἐπιστήμην, οὐδ' ἐπ' εὐφημίᾳ τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ἐφ' ὕβρει παρὰ τὴν αὐτοῦ φαιλότητα ἐξηνενκται. εἰ δὲ σοὶ μέλον δέουσι ἡμᾶς ἀπηλλάχθαι, τὴν παρὰ σαυτοῦ ψῆφον μὴ ἀποκνήσῃς θέσθαι τῷ λόγῳ. εἶναι γὰρ ὃ σὺ ψηφισῆ, ὄρων ἐπιστήμης εἶσω. εἰ δ' ἐλλέλειπται τι τῷ λόγῳ, εἰ προσθήσεις, οὐκ ἀνιάσεις· εἰ δ' ἡμᾶς προσθεῖναι δηλώσεις, καὶ οὕτως εὐφρανεῖς.

XVIII. Τοῦ Ζαρίδου, εἰς τὸν αὐτόν.

Τί με κινεῖς ὅστις εἰ λυπούμενον καὶ οὐκ ἔξς θρήνοις καὶ οἰμωγαῖς τὴν συμφορὰν ἀφοσιούσθαι, τραγικαῖς σκηναῖς φιλοχῶ-

1) Hanc epistolam, et decem sequentes, ex codice Vaticano partim sua partim viri doctissimi Belmanni Sueci manu descriptas, communicavit mecum R. P. D. Bernardus de Montfaucon. 2) Legendum εἰ. 3) τέκτονες. 4) εἰδοί. 5) πέμπω.

ροῦντα, ἴν' ἐκείθεν ἐραυζομένην τὰ τὸ πάθος ἐπιβδωννύντα καὶ ἀκήλητον φρουροῦντα τὸν αἰὲ χρόνον; ἐς τοσούδε γὰρ ἀτοπίας προήκομεν, ὥσθ' ἂ μάλιστα ὀδυνῶσιν ἡμᾶς, ταῦτα φιλοκρινεῖν καὶ ρινηλατεῖν, ἵνα τῷ παρόντι δαίμονι ἀξίως ὑψηροῦτομεν, καὶ μὴ κατειρωνευοίμεθα, οἷς σύνεσμεν δεινοῖς. ἀλλ' εἴτε φειδοῖη ¹⁾ ἡμῶν, ἴν' ἐκείθεν ἀποσπᾶσωμεν ²⁾, καὶ μὴ λάθωμεν ἐκτακέντες εἰς δάκρυα, εἴτε καὶ τὰ σαυτοῦ εὐ τιθέμενος ἐκ τοῦ περιόντος, ὅπως τὴν δλαιταν ποιοῖτο ³⁾ τοῦτόν σοι ἀγνοεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰς σαφειστάτην τεινον γινῶσιν, αὐτὸν καθ' αὐτοῦ ἔχειν μηνυτήν· ἀλλ' εἰθ' οὕτως, εἴτ' ἐκείνως, εἴτε καὶ ἀμφοτέρωθεν ἄλλοχῶν ἡμᾶς ἡμέτερα γράμματα προκαλῆ, εὐ ἴσθι, ἐξεῖλες ἡμᾶς κατὰ κράτος, καὶ τὰ ὄπλα σοι συγγωροῦμεν, τῆς τοῦ λανθάνειν αἰρέσεως ὡσπερ ἀροπόλεως ἐφοικετώντες. αἱ γὰρ τῶν ⁴⁾ συγγραμμάτων Σειρήνες τὰς φρένας μετώπισαν, καὶ ὅτι βούλοιντο χροῦνται ἡμῖν, καὶ ὅποι τράποιοντο οὐκ ἀπολειπόμεθα. πλὴν παρ' ὅσον τοῦτο, τὴν μῆρινθον ἐκείνην μὴ οἶον σπεῦσαι ⁵⁾ ἡμᾶς· φῆς γὰρ (ὡς ταύτη αἰρήσων) ὡς ἐφ' ἑκάτερα ταλαντεύη, καὶ παραλλάξ ταῖς γνώμαις φέρη, καὶ τῶν ἀμηχάνων οὐδὲν ἐνδεῖς, οὐδ' ὀποτέρως δυνάμενος ἔχειν τῆς περὶ ἡμῶν δόξης, νῦν μὲν κινδυνευον τοῖς ἔλλογίμοις ἡμᾶς ἐγκρίνειν, νῦν δὲ . . . ἀλλ' εὐφημεῖν χροῖ. ὅς γὰρ ἂν καὶ προσειδῆ χάριτας, εἴ τις αὐτὸν ἐξ ὀφθαλμῶν τε καὶ ἀπὸ μνήμης εἶναι (μικροῦ δέω πάντων φάναι) ἐς τὰκριβὲς ἀγγείλειεν, ἢ που ἡδύς ἂν ὄδ' εἴη ὅψι τῆς ἡλικίας ἐπιδείξεισι δεδωκῶς, τοῦ μήτινα τῆς ὀρθῆς ψήφου περὶ αὐτοῦ ἀμαρτεῖν. ὃ μούσαις ἀπάσαις κεχαρισμένη, ὅσον ἐπ' ἄλλω φάνας (μὴ ἀλαζονεῖα τις ἢ τὸ τοῦ ἔπους) οὐκ ἐμέλλομεν ἀφνειοὶ ποτ' εἶναι ἐν λόγοις, οὐδ' ἐπαφειν, οὐδ' ἐφιστάειν τούτοις περιεργότερον. νῦν δὲ καὶ παντάπασιν ἀπηρηροικίσαμεθα, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ συμφορὰ συνεκέρησεν ἡμῖν ἀργαλειωτάτη· ἀπεσκήκαμεν καὶ ἀπειπάμεθα καὶ λόγοις καὶ ἔργοις, εἴπερ ἦν χάριν ἔχον ἡμῖν. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἐμέλλομεν συμφορᾶ καὶ οὐτωσὶ βαλέσθαι εἰς νοῦν, οὐχ ⁶⁾ οἶαι τε οὕση προσεπταικότες, εἰ καὶ ἄλλως τίσις ἐστὶ καὶ καθάρσιον τῶν ἡμῖν βεβιωμένων. καὶ μῖα γέ τω σοφῆ διαχειρήσει μεμηχάνητον ⁷⁾. μὴ γὰρ οὕτω τὸ πάθος κατασῦραι δυνηθεῖη τοῖς τοιοῦτοις δόγμασι συνειθισμένους λογισμοὺς ἡμῶν, ὡς μὴ ταῦτα ταύτη διωκίσθαι τῷ κρείττονι οὐρανομήκει φωνῆ διατρανοῦν. ἀλλὰ μέχρι τούτου θάρρει. ὑγαινομέν σοι, καὶ οἱ αὐτοὶ ἐσμέν, νῦν τε καὶ ὅτε εὐθνηοῖτο τὰ καθ' ἡμᾶς. τὰ δ' ἄλλα πρὸς τὸ ζῆν ἀπονενομημένως ἔχομεν· καὶ μὴ μικρολογοῦ περὶ ἡμῶν, περὶ δόξης κινδυνευοντας ἐπιστρέφεισθαι οἰόμενος. ἐχόντων αἱ περὶ ἡμῶν ὑπολήψεις κατὰ τὸ ἐπίον ἐκάστω, καὶ ὅπως ποτὲ ἔχουσιν ἕκαστος περὶ τοῦ τᾶλλότρια κακὰ περιεργάζεσθαι φιλονεικίας. ἀλλὰ ταύτη μὲν οὐχ ἤλωμεν ἡμεῖς, ἄλλη δὲ πολλαγῆ· ἢ τᾶληθέστερον φάναι, οὐκ ἔστιν ὄθεν οὐ. καὶ προσέχειν σοι ἐπεισαν μὲτα πολλοῦ θανάτου καὶ βοῆς· καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν,

1) φειδοῖ. 2) An ἀποσπασθῶμεν? 3) Subest aliquod mendum.
4) An ὁδῶν? 5) An σπᾶσαι? 6) Haec, et quae sequuntur,
mendosa sunt et obscura. 7) An μεμηχάνηται?

καὶ κατὰ μόνας οὔσι, καὶ μεθ' ὧν ἐκάστοτε συμβαίνει, ἡμῖν
 σύνοι· καὶ μεμηρόσι θείαν τιὰ μανίαν εἰλόκαμεν, οὐκ ἐπὶ ποσόν τε,
 ἀλλ' ὅσον οἶόν τε πορφόωτάτω. καὶ γὰρ χορηγεῖ τῷ πάθει τῆς¹⁾ ἐπι-
 στολῆς συννεχῆς ἀνάληψις, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτῇ δις καὶ τρις ἐπανά-
 ληψις γινομένη, καὶ ταῦτα²⁾ ἀπὸ τῶν αὐτῶν πρόεισι, λήθη καὶ
 ἄγνοια τῶν παρόντων, καὶ σοῦ τοῦ ἀπόντος φαντασία, ἐκκρούου-
 σα τῶν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν· καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν διενηνόχα-
 μεν τῶν ἐνθουσιῶντων, πρὸς σκιαῖ τινα ἀνασπῶντες λόγους· καὶ
 συγχαιρομεν τοῖς λόγοις, οἷον ἐπλούτησαν σπουδαστήν, οἷον ἔχον-
 τες οὗτοι ἄγαλμα ἡμᾶς ἐλάνθανον. καὶ μὴ ἄλλως οἶον με ταῦτα
 φασφθεῖν· οὐ μὰ τοὺς λόγους αὐτούς, καὶ τὸ κατακλῶν καὶ κατα-
 σπῶν ἡμᾶς βάθος, ὃ νῦν ἐξε τοῖς σοῖς γραμμασιν, οὐ πρὸς χάριν
 ὁ λόγος, οὐδ' ἐπιτηδῆς οὐδὲν, ἀλλὰ ψυχῆς οὐδὲν εἰδυίας τεχνικόν,
 οὐδ' ἀγεννῶς ὑπέρχεσθαι συγχαιρούσης ἀνδρὶ τῆς ἐπὶ λόγοις ὄσης
 οἴας εὐδοκίμησεως, καὶ τοῦ γνώμης εἶναι τοῦτον, τῷ μετρίῳ καὶ
 εὐπροσίτῳ, καὶ αὐθις τῷ σεμνῷ καὶ σωφρονῶς διαιρομένῳ, πεκρα-
 μένης. ἀλλ' εἰς³⁾ τὸ πάθος, ὃ τὴν πρώτην ἀναγινώσκοντα με τὰ
 σα γραμματα ἐσηλάτω, καὶ ἐς δεῦρο παρακατέχει, αἰεὶ διεξίλοιμι, ταῖς
 ὑπερβολαῖς δυσάρεστος δόξεις⁴⁾. ἀλλ' οὐδὲν μᾶλλον ὁ λόγος τὴν
 ἀλήθειαν ἀσχυρῆσεται. ἐναργέστατα γὰρ φέρω κατὰ τοῦ προσώ-
 που σημεῖα πολλοῦ θαύματος, τὴν ἐπιστολὴν ἢ μνημῆ ἀναλαμβά-
 νων, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπαφίεις ταύτη. καὶ συνλήμι ἠδόμενός τε
 καὶ ὀνινάμενος, ὡσπερ ἐπὶ τρυτάνης, ταῖς Ἰσαις βοφαῖς. καὶ σὺ μὲν
 τὴν τοῦ Σωκράτους προλίστασαι ἀπὸ τοῦ δογματικωτέρου ἀπόδρασιν,
 ὅταν δὲ περὶ ἡμῶν σε ψῆφον ἀπεινεγκεῖν, τίνες τε καὶ οἶοι· ἡμεῖς
 δὲ τὴν αὐτοῦ τούτου ἔστιν οὐ περὶ ὧν ἀνήκεστον τόλμαν, ὡς ἂν
 ἡμεῖς φαιήτε, περὶ τὸ διαιρεῖν τε καὶ ἀφορρίζειν, ὅταν καθώμεθα
 κριταὶ τῶν σῶν. οἴσθα δὲ πάντως τὸν ἐπε Σωκράτην βούλει, εἴτε
 καὶ Πλάτωνα, ὡς ἐς τοσοῦτον ἦκει, πόρβω τοῦ διχιδῆς εἶναι, περὶ
 ὅταν δὴ θεμιστεύων, ὡς καὶ ἐπιστήμην εἶναι τοῦτο μαρτύρεσθαι,
 καὶ πολὺς ἐστὶ καὶ ἀπαραίτητος τοὺς τὴν ἐναντίαν ἰόντας ἀποξέων
 τῶν ἀτόπων προλήψεων καὶ μὴ σύ γε ὅσα περὶ τοῦ λαβεῖν θάρσος
 ἀποφαίνεσθαι ὅποτε ῥαοῦν⁵⁾ περὶ ἡμῶν στασιώτης, ἢ τὸ σὺν δὴ
 αἰρεσιώτης ἡμῖν γένοιο· ὡς ἡμεῖς ἀγαπήσομεν οἱ ταττολίμεθα παρα
 σοῦ, ἐν τῷ καλλίστῳ τοῦ τῶν σοφῶν χοροῦ ἀνάγκραπτόν σε θέντες·
 καὶ τὴν ἔνστασιν ταύτην ἀκίνητον τηρήσομεν· καὶ οὐδ' ἦν τὰ δι-
 νότατα ἀκούωμεν (ὅπερ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ γένοιτ' ἂν) αἰ περὶ σοῦ
 ψῆφοι ἐπὶ θάτερα χωρήσουσιν· οὐκ οὐν⁶⁾ ἔως ἂν τὰ σα μέλη λι-
 γυρὸν οὔτω καὶ μουσικὸν ὑπηγῶσιν. ὡς ἔγωγε ταυτό δοκῶ μοι πε-
 πουθέναι, οἷον εἰ χρόνιος ἐν σκότῳ που καθειργμένος διάδυσίν
 τινα καὶ ἀνάλυσιν ἐς αὐγὰς ἡλλου εἶδρον. ὦμην γὰρ ἐφ' ἡμῶν
 ἐκλειοπέται τοὺς λόγους, ἢ τὸ παράπαν, ἢ τῷ πλείστῳ μέρει, ὡς
 καὶ μεταμέλειν τοῖς φιλοτεχνήσασι περὶ τούτους τῶν μακρῶν πό-
 νων, οἳ τούτοις καταβέβληνται, ἵνα τὴν ἀρχαίαν καὶ πάτριον ἡγῶ
 ἀπολαύοιεν, ὀρῶσιν ὡς συνοιχῆσεται τούτοις ἢ τοσαύτη φιλοσο-

1) Fort. ἡ τῆς. 2) Ἀν ταῦτα? 3) Ἀν εἰ σοι? 4) Ἀν δόξεις
 dempto puncto? 5) Ἀν ὀκότεραοῦν? 6) Ἀν οὐζον?

φία, καὶ οὐ τοῖς μετὰ τὴν αὐτῶν ἡλικίαν ὡς κληῖρος παισὶ καταβήσεται. ταῦτ' ἀναπεμπάζονται ἤκειν ἐπιστολῇ ἐγγυωμένη, ὡς σύγα πάντα τὸν κληῖρον εἰσφοκίω τῇ σῇ ψυχῇ· καὶ ὡς πάντα νωμῆς τὰ τ' οὐράνια καὶ χθονοσιβῆ· καὶ σὺν εὖ ρήτοροι καὶ συγγραφεῦσι, καὶ ὅσον ἐν ποιηταῖς· καὶ ὁμοσε τοῖς φυσικοῖς καὶ ἠθικοῖς κερῶ-ρηκας· καὶ τὴν τῶν μαθημάτων τετρακτὺν ὡς οὐδεὶς ἐν 1) τούτων ἠκριβώσω.

XIX. Τοῦ Σχολαστικοῦ Θεοδοῦλου τοῦ μαγίστρου ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Καὶ κάλαί μὲν ἔγωγε σὺν ἄρα πολλοῖς ἑτέροις τῇ σῇ φήμῃ κάτοχος γεγονῶς οὐχ ὅσον ἐρωτικῶς ἔχω τῶν σῶν, καὶ μανικῶς πως περὶ ταῦτα βακχεύω, καὶ πάνυ τοι φιλῶν καὶ θαυμάζων οὐ παύομαι, ἀλλὰ καὶ ὅπως ὅτι μοι τάχιστ' ἰδεῖν ἐξέσται τὸν θαυμαστὸν ἐρωμένον καὶ πάντ' ἄριστόν σε, τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ταῖς εὐχαῖς ὅσον τιμῶμαι· καὶ νῦν δ' οὐχ ἤκιστ' αὐτὸς οἷς ἐπίσταλας, ἔρωσας, ὁμοῦ μὲν ἐμὲ τε καὶ σαυτὸν συνάγων ἐντεῦθεν, καὶ ἐν' οὕτως εἶπω συμπλάττων, καὶ ἐν ἄμφω τιθεῖς, ὁμοῦ δὲ καὶ ὡς ἐγὼ πνέω τὰ σά, καὶ τοῦτον ἴσχω τὸν τρόπον εὐ μάλα δεικνύς, δι' ὧν φῆς βεβουληῖσθαι μὲν ἐμὲ πολλὰς πρὸς σὲ γράμματα πέμψαι, τῷ δὲ μὴ τοὺς σοὺς τρόπους εἰδέναι, τῆς ὀρμῆς ἀποσχέσθαι. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ταύτης ἐγενομένη τῆς γνώμης, καὶ οἷος ἦν ἐπιστέλλειν, ὁμολογῶ· οὐ μὴν ὑφ' ὧν ἔφης αὐτὸς κεκαλώσθαι, οὐδὲ μικροῦ δεῖ. τοσοῦτον οὖν ἀπέχω τοῦ ταῦτα σοῦ πέρι καὶ φρονεῖν καὶ δοξάζειν, ὡς καὶ πρὶν ἤκειν εἰς πείραν, ἀγώνισμα γλώττης καὶ τρυφῆν ποιεῖσθαι τὰ σά, σὲ μὲν θαυμάζων, διὰ πάσης ἐκαινουμένης ἰδέας λόγων τε καὶ τρόπων μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἰόντα· τῆς δὲ κατὰ σὲ φορᾶς τῷ βίῳ συγκαίρων, ὃ πολλοῦ ποιεῖν ἔδει τοὺς γε ἀμφισβητοῦντας. οὐκ οὖν διὰ ταῦτα σιγᾶν ὤμην δεῖν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν γε διὰ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ μὴ χρῆναι τοῖς τοιοῦτοις ἐκ τοῦ εὐθέως ἐπισηθᾶν· ἔπειθ' ὅτι καὶ βουλομένῳ σκοπεῖν, δίκαιος αὐτὸς ἦσθα πρῶτος ἄρχην γραμμάτων, ὃ καὶ πρῶτος ἡμᾶς διὰ τῆς θαυμαστῆς φήμης εἰς τοὺς κατὰ σοῦ θεοῦ βου-βους ἐκμήνας· ὃ δὴ καὶ πράττειν ἤξίωσας, εὐ ποιῶν, καὶ ἡμῖν πάνυ κεχαρισμένος 2). εἰ γὰρ δὴ πρόσθεν λεγόμενός τε καὶ ἀκνούμενος οὕτως ἐξέπληττες, νῦν διὰ τῆς ἐπιστολῆς ὀρώμενος καὶ φθεγγόμενος, καὶ τὰ εἰκότα ξυνῶν, πόσον τι νομίζεις ἡμῖν εἰς τοὺς σοὺς εἰργάσθαι παιάνας, τὰ τᾶλλα καὶ ὅτι τὰ κάλλιστα τε καὶ ἠθίστα παρέχεις ὄρν· τοῦτο μὲν τὸ τῆς σῆς διανοίας ἐμβριθές καὶ γενναῖον, φιλοσοφία μάλιστα κρέπον, καὶ προσέτ' ἀγγίχουν καὶ περιττόν καὶ ὄξυ, καὶ περιδέξιον τὰ ἐς πάντα 3)· τοῦτο δ' ὡς παντοδαπῶς ἔχεις τῆς Μούσης, καὶ φέρεις ἐκασταχόσε, καὶ τῆς Ἐρμού τελετῆς, ἦν ἂν τις καὶ φῆσαι, δαδουῆγός τις εἴης καὶ θαυμαστός σπουδαστής, ῥητορικῇ φιλοσοφίαν συνάπτων, καὶ ἄμφω γε ταῦτα τοῖς περὶ οὐρανοῦ πράγμασι, καὶ οὕτω κράτιστος ἐν ἅπασιν ὧν, ὡς ἐνὶ γέ τῳ τῶν ἄλλων οὐδεὶς. ταῦτ' ἄρα καὶ πανταχόθεν πάντας ἔχεις

1) Fort. ἄν. 2) An κεχαρισμένος? 3) An ἐς τὰ πάντα? Google

ἐπάγεσθαι καὶ χειροῦσθαι, καὶ νῦν μὲν ἐκπλήττειν, νῦν δὲ κη-
 λειν γε καὶ θάλλειν, καὶ ὅπως ταῖς σαῖς ταύταις καταγοητεύειν
 ἔωγε. σὺ μὲν οὖν ἡμᾶς οἶσι δι' ὧν ἤδη γράφεις πρὸς ἐταιρίαν
 μάλιστα προκαλεῖσθαι, καὶ συνήθεις καὶ φίλους ἀμέλει παρασκευά-
 ζειν σαυτῷ· καὶ τῆς παροιμίας κοινὰ τὰ τῶν φίλων νομοθετούσης,
 αὐτὸς τὴν διὰ γραμμάτων κοινωνίαν προτέραν λέγεις τῆς φιλάς
 ποιεῖσθαι, ὡς καὶ ταύτης γε πάντως ἐψομένης αὐτίκα. λανθάνεις
 δ' εὖ ἴσθι σαυτὸν, φίλοις ὡς ἀληθῶς ἐπιστέλλον, οὐ τοῦτ' ἂν ¹⁾
 κατὰ σέ γενομένοις, ἀλλ' ἤδη πόρρωθεν γεγονόσιν ἐξ ἄρα μόνης
 τῆς φήμης, καὶ τῶν τῆς φήμης βελῶν· οἷς ἡμεῖς ἐπὶ τοσοῦτον
 ἐτρῶθημεν, καὶ οὕτως ἀξιοῦμεν στέργειν τὰ σά, ὡς καὶ τοῖς ἐκ
 πολλοῦ σοὶ τὰ φιλικὰ ξυνημμένοις ἀμφισβητεῖν ἔχειν τῶν ἴσων.

XX. Τοῦ Ἀκινδύνου, πρὸς τὸν αὐτόν.

Οὐδὲν θαυμαστόν ἴσῃν Κλειοθήμῳ σε δόξαν ἀποφέρεσθαι πρὸς
 ἀνθρώπων· ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμαστόν, εἰ μὴ πλέον ἔχεις ἢ κατ' ἐκεῖ-
 νον κλέους, εἴπερ ὁ μὲν ὄρνιθας τινὰς ἑαυτὸν ἄδειν ἐδίδασκε, πε-
 ριεργαζόμενος δὴ πού, καὶ ὄθεν οὐκ ἐνεδέχτο δόξαν θηρώμενος·
 ταῦτ' ἄρα καὶ περιττὸς ἂν οἶμαι μᾶλλον ἢ ἔπαινετὸς ἐδόκει τοῖς
 ἡσθημένοις τὸ τέχνασμα· σὲ δὲ οὐκ ὄρνιθες, οὐδ' ἑτέρα συσκευη τις
 τοιαύτη πεπλασμένη, τῷ μηδὲν ἔχειν οἰκοθεν ἀναπεφάνθαι σοφόν,
 εἰς ἀσόφου σοφίας ἐπίδειξιν, ἀλλὰ λόγων κάλλος τε καὶ δύναμις
 μέγαν πανταχῇ γῆς κηρύττουσι, καὶ πείθουσιν ἕκαστον, μηδένα
 πρὸ τοῦ σφετέρου πατρὸς αὐτῶν ἄγειν Ἑλλήνων, οἷοι νῦν εἰσιν
 Ἕλληνες, ὥσπερ τὰ Ὀμήρου τὸν Ὀμηρον, καὶ τὰ Πινδάρου τὸν
 Πινδαρον, καὶ εἰ βούλει γε τὰ Δημοσθένους τὸν Δημοσθένην, καὶ
 ὄντιν οὖν εἴποι τις ἂν ἕτερον ἐκείνου δὴ τοῦ χοροῦ. καὶ μὴν οὐχ ὅπως
 οἱ σοὶ σε λόγοι κηρύττουσιν, οὐδ' ἀνθρώπων οἱ τῆς σῆς θευπεσίας
 φωνῆς γεγευμένοι καὶ ἀπολελαυκότες, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ οὐράνια,
 ἥλιος αὐτὸς, καὶ σελήνη, καὶ ἄστρα κατὰ τὴν σὴν ὑφήγησιν ἡμῖν
 ἐκλείποντά τε καὶ πάλιν φαινόμενα, καὶ ὡς ἔχει κινούμενα· ὥστ'
 οὐτ' αὐτὸς εἰκότως ἀπορεῖν μοι δοκεῖς ὅτω τρόπον καὶ παρ' ἡμῖν
 εὐδοκίμηκας, οὐτ' ἐγὼ μοι δοκῶ πως ἀπεικότως ἀλῶναι σου. ἀλλ'
 οὐδὲ μόνος τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀλοίην ἐγὼ, οὐχ οὕτως ἀπειροκά-
 λως ἔχω. ἀλλ' ὅτι φύσιν ἔχει τὰ σά χειροῦσθαι καὶ τῶν ἄλλων
 ἀπάντων τοὺς αὐτοῖς ἐντυγχάνοντας, καθάπερ τὰ Σειρήνων μέλη
 τοὺς διαπλέοντας, διὰ τοῦτο καὶ αὐτῷ μοι συμβέβηκεν αὐτῶν ἐξηρ-
 τῆσθαι. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό μοι παννυ δοκεῖς ἀκριβῶς ἐσκεμμένος
 εἰπεῖν, ὡς ἄρα μηδὲν τῶν ἀνθρωπείων τοῖς ἀνθρώποις ὁμολογεῖ-
 ται· ἀλλ' ὁ μὲν οὗτος τεθαύμακεν, ἐκείνω φαῦλον, καὶ τοῦμπαλιν.
 ἐγὼ γὰρ ὅτι μὲν δυσχερῆς ἢ τῶν καλῶν ἐστὶ γινῶσις, οἶδα κούκ
 ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ. πῶς γὰρ, μέγα βωῶσης τῆς παροιμίας ὅτι χα-
 λεπὰ ἐστὶ τὰ καλὰ, ὅπως ἔχει ²⁾ μαθεῖν οὐκ ἔστι παντάπασιν, οὐδ'
 ἔστι τούτων παρ' ἀνθρώποις ἀριστένη τις φύσις, ἀλλ' ὅπῃ τύχῃ
 τούτοις κρινόμενα, ταύτη ταῦτ' ἔχειν ἀνάγκη, κρίνεται δὲ ἀπο-
 χρώντως οὐδέποτε, τούτοις δὲ πολλοῦ δέω τίθεσθαι. ἢ γὰρ ἂν κό-

1) Fort. οὐ τοῦτο νῦν.

2) Fort. ὅτι δὲ ὅπως ἔχει. Google

σμος μὲν ἦν οὐδαμοῦ, πᾶσα δὲ ἀκοσμία. ἀλλὰ φημι καὶ εἶναι χω-
 ρίς τὰ καλά, καὶ οὐκ ἄγνωστα ¹⁾ εἶναι παντάσῃ, καὶ πολλοὺς ἐπι-
 ταῦτα χωρεῖν, εἰ δὲ δεῖ πείθεσθαι καὶ Σοφοκλεῖ, καὶ πάντας τού-
 των ἐπιθυμῆναι· φιλεῖ γὰρ, φησὶν ἐκεῖνος, πρὸς τὰ χρηστά πᾶς
 ὄρᾳν. εἰ δ' οὐ καὶ πᾶς ἐπὶ ταῦτα χωρεῖ, ἕτερος λόγος οὗτος, καὶ
 οὐδὲν τοῦτο πρὸς τὸ καλόν. ἄρ' οὖν σε φῶμεν ταυτὶ ληληθῆναι, καὶ
 τινα μᾶλλον ταῦτα φῶμεν εἰδέναι; ἀλλὰ μοι δοκεῖς τῷ μετριάξαιεν
 ἐθέλειεν ὑπαχθῆναι πρὸς ταῦτα. ἀλλὰ μὴ σὺ μετριάξων ἡμῶν ἀναι-
 σθησίαν κατηγορεῖς, οἷς καλῶς ἐκρίναμεν ἀκρισίαν προφέρων; καί-
 τοι τῇ περὶ τὰ σὰ μακία, παρά γε σοῦ καὶ τοῦθ' ἡμῖν ἡδιστον,
 ὥσπερ καὶ κληγαὶ τοῖς σφόδρ' ἐρωῶσι τῶν καλλίστων σωματίων. ἀλλὰ
 τίς ἀνθρώπων ἡμῶν σοὶ τοῦτο συγκαταγνώσεται, μέχρις ἂν ἐκ σέ ²⁾
 καὶ τὰ σὰ δὴ που βλέπω· μᾶλλον μὲν τούναντιον πᾶς ἐπιεικῶς ταυ-
 τησὶ τῆς κρίσεως ἐπαινεσεται, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου σχολῆ. ὡς γὰρ
 οὐκ ἐκολακεύομεν, ἀλλ' ὑπ' ἀληθείας ἡναγκασμεθα φρονεῖν τε
 καὶ λέγειν ταυτὶ περὶ τῆς σῆς σοφίας, ἀκαεῖθεν δήλον· οἱ γὰρ λέ-
 γειν ἡσημένοι πρὸς χάριν, ἦτοι χρημάτων χάριν, ἢ δόξης, ἢ τοι-
 σούτου τινὸς ἄλλου, λέγουσιν ἢ λέγουσι, πρὸς ὅτι δὴ βούλονται τὸν
 κολακευόμενον, εἰ χαίρει τούτοις, ὑπάγοντες τοιοῦτοις λόγοις. ἐγὼ
 δὲ οὐκ ἔσθ' ὅπως ἔνεκα τοῦ τοιούτου περὶ σοῦ πρὸς σέ τοὺς λόγους
 ἐποιούμην ἐκείνους· οὐδ' ἔχεις εἰπεῖν, ὃ γενναίε· ὥστε λείπεται
 ἀληθῆ με περὶ τῶν σῶν εἰρηκέναι. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ οἶδα πλείστα
 τῶν ἄλλων καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν μὴ ἀσφαλίστατος ἂν, οὕτω τὰ
 ὄντα περὶ τῶν σῶν καὶ δοξάζειν καὶ λέγειν λίαν ἂν ἀσφαλίστατος
 οἶδα, ὡς καὶ αὐτὰ μαρτυρεῖ μοι τὰ πράγματα. τινα γὰρ τῶν παρ'
 ἡμῖν περὶ λόγους ἐχόντων ἦν νῦν ἡμῖν ἐπεπόμφεις ἐπιστολῶν, οὐκ
 ἐδόνησεν; ἴνα τάλλα παρωῶμεν· τί δ', ἐπειδήπερ ἀνεγινώσκετο, μὴ
 τῶν εὐφημίαν ἐχόντων ἠνέχθη σοὶ πρὸς τῶν ἀκροωμένων πολλῶν
 ἀπαντησαντων καὶ πολλαχῆ; τίς δ' οὐκ ἐπήδησε; τίς δ' οὐκ ἐκρό-
 τησεν; ἔνθα πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἐπειδήπερ οὐκ ἦν μοι πρὸς σέ,
 τοῦτο διελέχθην· ἄρ' οὖν ἐμὸν μόνον Γρηγορᾶν θαυμάζειν τὸν
 ἄριστον; ἢ δὲ μόνον οὐκ ἠφίλει φωνῆν, ὡς οὐμενοῦν εἰπεῖν ἔστι
 τοῦτό γε· ἀλλ' ὁπόσοις ἂν καὶ ὁπωσοῦν πείραν τάνδρὸς εἰληφέ-
 ναι συμβαίη. οὐκοῦν σὺ μὲν οὐκ εἰκότως θαυμάξεις ὅπως εὐδοκι-
 μεῖς παρ' ἡμῖν· ἐγὼ δὲ τούναντιον εἰκότως ὅπως τοῦτο θαυμάξεις.
 οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁ Πλάτων, οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς τοῦ κατ' ἐκείνον κύ-
 κλου, λανθάνειεν ᾗτε τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν· οὐδ'
 ἂν ἐθαυμάζε διαπορούμενος, εἴ τις τῶν ἀπωτάτω διεξήκει περὶ τῶν
 αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' εἰδὼς οἶμαι τὴν ἑαυτοῦ περὶ τὰς Μούσας
 ἰσχὺν, καὶ ἅττα ταύτη βιβλία δεδημιούργηκε, καὶ ὡς πτερόεντες οἱ
 λόγοι δοκοῦσί τε εἶναι καὶ λέγονται τοῖς ποιηταῖς, τὸ εἰκὸς ἂν ἐποίη-
 ἐδέχεται ἂν τοὺς λόγους. πρὸς ταῦτα πείθου μὴ κολακεύειν ἐμὲ, τὸ
 γε μὴν ἀληθὲς οὐκ οἰεσθαι δεῖν ἀποκρύπτεσθαι, οὐδὲ σιγᾶν ἀνέχε-
 σθαι. πολλὰ δὲ ἡσθεῖς σου τοῖς γράμμασι μάλιστα παρα τὴν ὑπό-
 σχεσιν τῆς βεβαίου φιλίας ἐώρτασα, καὶ μάλα εἰκότως. αὐτὸ τε γοῦν

1) An ἄγνωστα? 2) Locus mendosus.

καθ' αὐτὸ τὸ χρῆμα τοῦτο παρὰ πάντα γῆς τὰ λαμπρότατα· τὸ δὲ καὶ παρὰ τοιοῦτω γενέσθαι, τίνα ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας ἀφήσει; βασιλέα δὲ τὸν θειότατον ὅταν λέγῃς τοὺς τε λόγους αὐτοὺς καὶ τοὺς περὶ λόγους θαυμάζοντα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι, πιστεύω τε καὶ πῶς οἶει τῆς αὐτοῦ γνώμης ἄγαμαι, ὅτι θαυμάζειν ἔγνωκε τὰ βασιλεῖ θαυμάζειν προσήκοντα, εἰδὼς ὡς οὐδὲν οὕτως οἰκείον, ὡς λόγοι τῆ βασιλείας φύσει· ὅταν δὲ ὅτι σου διεξιόντος ἐγκώμια κατ' ἔμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν γραμμάτων ἀκούσεις, τοῦτο δὲ σοι μικροῦ πιστεύειν, εἴ μοι δίδως εἰπεῖν, οὐκ ἔχω. οὔτε γὰρ οἷα βασιλεῖ γνώριμα εἶναι τὰμὰ, οὔτ' ἂν ἐκείνος παρέσχετο τὰς ἀκοάς. εἰ δ' ἔστι τοῦτο καὶ γέγονε, σὸν ὡς ἔοικε μόνου καὶ Σειρήνος τῆς σῆς, βασιλέως ἀκοὰς καὶ φαυλοτάτοις αἰρεῖν. ὅθεν συμβάλλομεν μάλιστα, ὅτι σοι ἄντα φιλούμεθα. τῶ γάρ τοι διαφερόντως φιλεῖν, καὶ βασιλεῖ συστήσαι τὰμὰ βουλευθεῖς, οὐκ εἰ προσήκοι βασιλέα γνωρίζειν ἐξήτησας· ἀλλ' ὥσπερ ἄττα σὺ στέργεις, πάντα ταῦτα δεῖν εἶναι καὶ βασιλέα γνωρίζειν (μᾶλλον δὲ οὐκ ἄλλως ταῦτ' ἔοικεν ἔχειν) μηδὲν ἐσκεμμένος μηδ' ὑπολογισάμενος¹⁾, διελέχθης ἂ διελέχθης ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς αὐτόν. ἀνθ' ὧν παρὰ μὲν ἡμῖν κείσεται σοι χάρις ὅση δυνατῆ, συμμετρομένη τῷ βίῳ τῷ ἡμετέρῳ· παρὰ δὲ θεῶν καὶ μισθός.

XXI. Θεοδώρου τοῦ Κοντάλα ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Ὅτι μὲν ἡμᾶς εὖ ποιεῖς οἷς ποιεῖς, οἰδᾶ τε καὶ ἄλλους ἐδίδαξα· ὅτι δὲ τὸ τῆς σαυτοῦ γνώμης χάριεν δεικνὺς φαίνῃ, ἅπασι δῆλον. τῷ γὰρ τὰ ἡμέτερα ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν, καὶ μετέχοντά τινος ἀγαθοῦ λέγειν τὴν περὶ τοὺς νόμους καὶ παντάπασιν ἀσθενοῦντα βῶμην, πῶς οὐκ ἂν μαρτυρήσαιεν πάντες, ὅτι τὴν περὶ σοῦ κρείττω δόξαν ἐπιψηφίζεις, ἢ πάντας κατασχοῦσα λαμπροῦς ἐπαινέτας τῆς σῆς κερφαλῆς ἀποφαίνει καὶ ἀναγκάζει ταύτην μόνην ἄδειν, ὡς ταύτην μόνην εὐφημιῶν οὐσαν ἀξίαν καὶ πλείστων ὅσων τῶν κρότων; τοῦτο γὰρ λέγομεν, οὐκ ὡς ἐν μείζοσιν ἑαυτοὺς τιθέμενοι· οὐδὲν γὰρ ἴσον τὸ καθ' ἡμᾶς· ἀλλ' ὅτι γε μάλιστα τοιοῦτους ὄντας οὐ φανούλους ἤγη, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν τάττεις. ἐκ τούτων τολύμν πῶς οὐκ εἰκός ἡμᾶς ἀπορεῖν τῶν εἰκότων λόγων, οὓς προσάπτειν χρειῶν τῇ γλώττῃ τῇ σῇ, ἢ τοσοῦτον ἀρετῆς καὶ λόγου περιέσσει καὶ ἢ μόνῃ τὸ πείθειν παρὰ Μουσῶν ὥσπερ ἄλλο τι δῶρον δέδοται; ὡς γὰρ ἔπος εἰπεῖν, ταύτην χάρισι καὶ πάσαις ἄλλαις εὐαρμοστίαις καὶ συμφωνίαις οἰκειομένην, καὶ²⁾ πάντα τις τὰ βέλτεστα προσείπη, οὐδ' οὕτω τοῦ κρέποντος, εὖ οἶδ' ὅτι, τεύξεται. τίς γὰρ ἂν λέγων διαγένοιτο περὶ τηλικούτων ἀγαθῶν; σὺ δὲ τῶν ἡμετέρων ἀπτόμενος γραμμάτων ὕλην ἐπαίναν ταῦτα ποιῇ, καὶ κοσμεῖς τοῖς λόγοις τοῦ προσήκοντος πλέον. ἢ μὲν οὖν εὐγνωμοσύνη πρὸς ἅπαντας αἰεὶ κέχρησαι, τοσοῦτόν ἐστι περιφανῆς, ὅσον οὐκ ἂν τις εἰπεῖν δυνήσθαι· ἢ δὲ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς κερχημένους φάλη, πολλῶ μείζων. οὐδεὶς γὰρ ἐστὶ τῶν ἐκείθεν ἀφικνουμένων, ὃς ἡμᾶς οὐ φάσκει τὰ μέγιστα ὑπὸ σοῦ φιλεῖσθαι, ὡς ἂν ὑφ' ἡμῶν καταγεγοητευμένου καὶ τοῖς ἡμετέροις φίλτροις ἐξηρημένου. ταῦ-

1) ὑπολογισ. 2) Fort. κἄν.

τὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡμᾶς εὖ ἴσθι περὶ σὲ ποιούοντας, ἐρῶντας μὲν καὶ
 πρότερον Σιρηνῶν τῶν σῶν· πῶς γὰρ οὐ; νῦν δὲ πολλῶ πλέον.
 εἰ δὲ δεῖ τό τε ¹⁾ ἀληθέστερον φάναι, οὐχ ἡμεῖς μόνον οὕτω ἠτή-
 μεθα, ἀλλὰ καὶ ἡ πόλις ἡμῖν ἅπασα, ἅμα μὲν ὡς Ἑλλήνων ἀγάλ-
 ματος, ἅμα δ' ὡς παραδείγματος πάσης σεμνότητος. οὐ γὰρ τοῖς
 ἰδοῦσι καὶ ὁμιλήσασι πέφυκας ποθευνὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκοῇ
 κατελιημένοις πάντα πᾶσιν ²⁾ ἔραστός. τό τε γὰρ ἦδὺ τῆς γνω-
 μης, καὶ ἡ ἐγκαθημένη τοῖς χεῖλεσιν ἴνυξ, καὶ χάρις ἡ μετα πει-
 θούς τῇ γλώσση κάλλιστα περικεχυμένη, ταῦθ' ὥσπερ ἄνθος ἀκή-
 ρατον ἐκανθούοντα τῇ σῆ κεφαλῇ, ἀκήρατον ὥσπερ καὶ ἀθάνατον
 ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς τῆν περὶ σοῦ μνήμην ἐντίθησι, καὶ πάντας
 ἐπιστρέφει τε καὶ ἔραστὰς ἐπισπᾶται. τοιαῦτα τοίνυν ὁρῶν τις καὶ
 μηδὲν τῶν σῶν κάλλους γυμνὸν εὐρίσκων ἢ που φρενῶν γυμνὸς ἂν
 εἴη, εἰ μὴ θαυμάζων ἐπὶ πλείστον καὶ πρὸς ἅπαντας φαίνοιτο. ἐγὼ
 δ' ἔβουλόμην πῶς οἶαι καὶ δι' εὐχῶν ἐποιούμην συνεῖναι τέ σοι
 καὶ τῶν τῆς γλώττης κρατήρων γενεσθαι, καὶ τούτοις κοσμεῖσθαι
 τε καὶ τροφῆν, ὧν ἐφιένται μὲν Ἑλλήνων οἱ πλείστοι, οὐδεὶς δὲ
 ὡς ³⁾ τούτων γευσάμενος ἀποκνεῖ διδόναι σοι τὸ τῶν λόγων κρά-
 τος. εἰ δὲ τοῦτο, πῶς τοὺς τῆς γλώττης ἐκάστοτε γευομένους οὐκ
 ἂν εἰς εὐδοκίμονοῦντας θείημεν; εἰ γὰρ τοῖς εἰς ἅπασι ὁμιλήσασι
 γάννος ἄρῶρητον ἐγγίνεται, ποίας εἰκὸς ἀπολαύειν ἡδονῆς καὶ ἁ-
 σιάνης τοὺς συνδιαιωμένους σοι καθάπαξ; ἢ που πανήγυριν καὶ
 πομπὴν ἄγειν ὅσαι ὄραι νομίζοιτ' ἂν ⁴⁾. παρῶν οὖν καὶ αὐτὸς καὶ
 ἐφίλων καὶ ἐθαύμαζον· ἀπῶν δ' εὖ ἴσθι, ἄδων πάλιν διατελεῶ,
 καὶ τῶν σῶν αἰεὶ μεμνημένος ἀνίσταμαι τὴν ψυχὴν, καὶ διαλέγε-
 σθαι δοκῶ τῇ Πλάτωνος γλώσση. ἐπεὶ τοι καὶ περιεχέμεναι τῶ τῆν
 σῆν ἁρμονίαν κρούοντι, καὶ οὐκ ἀποσπῶμαι πρότερον ἐκείθεν, πρὶν
 ἂν ὄλως τῶν σῶν διὰ πάντων ἀγαλμάτων ἔλθῃ. τοιοῦτος γὰρ ὢν,
 οὐδὲν οὐδέποτε ἀφίεις ἀλμυρὸν ἐκ τῆς γλώττης πεφώρασαι. καὶ
 θαυμαστοὶ τινες ἴμεροι, τῶν χειλῶν ἐκφυόμενοι, τὴν ἐμφιλοχω-
 ρούσαν τῇ ψυχῇ δεικνύουσι τέρψιν, καὶ τοὺς συνόντας θέλγουσι,
 καὶ πάντας ἀνιστάσι λαμπροὺς ἐπαινέτας. ταῦτ' οὖν λογιζόμενος
 καὶ ἀπολαύειν οὐκ ἔχων λύπη καταβαπτίζομαι· καὶ ἀναδύναμι μὴ
 δυνάμενος ἐπὶ πλέον ἀνιῶμαι· καὶ ποτε τὴν ἐκ τῆς λύπης νεφέλην
 ἀποσεισάμενος ὑπόπτερος εὐχομαι φανῆναι, καὶ περὶ σὰς γενεσθαι
 θύρας, ὥστε μικρὸν γοῦν ἀπολαῦσαι τῶν σῶν μυστηρίων. δεῖ δὲ
 καὶ σὲ τὸν χρηστὸν ἐπικουφίσαι καὶ παραμυθίαν δοῦναι· τί δ' ἂν
 γένοιτο ⁵⁾, εἰ γράμματα πέμψεις. ἂν μὲν οὖν ἐπιστελλῆς, τιμήσεις
 τοῖς γράμμασι, καὶ θαυμάζειν τὰ σά μάλιστα δώσεις. εἰ δ' ἄρα
 σιαπήσεις, ἴσθι παντάπασιν ἀνιῶν τοὺς γε διαφερόντως που τῶν
 ἄλλων σου καὶ τῶν σῶν λόγων ἐρῶντας.

XXII. Τοῦ Βαλσαμῶν ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐπὶ τῇ σῇ φίλῃ στεφανηφορῶ, καὶ χοροῦς Ἰσημι, καὶ χαίρω
 μᾶλλον τῶν ὀλυμπιασῶν νενικηκότων· καὶ νῦν ἐμαυτὸν δεῖν ἡγοῦ-

1) Ἄν τό γε?
 μιζοῖντ' ἂν?

2) παντάπασιν.

3) Legendum ὅς.

4) Ἄν νο-

μιζοῖντ' ἂν? 5) Fort. τό δ' ἂν γένοιτο.

μαι καλεῖν εὐδαιμονα, ὅποτε φίλας μὲν ἀντικρυς ἔσχον τὰς Μούσας αὐτάς, παρα δὲ τὸν Ἑλικῶνά μοι φοιτᾶν ἔξεστιν. ἐγὼ γὰρ λέγειν Πλάτωνα καὶ Σωκράτην, Ἀκαδημῖαν τε καὶ Στοᾶν. ἐπὶ τούτοις σεμνύνομαι καὶ δοκῶ μέγα φρονεῖν, ὁ τὸ μηδὲν ἄγαν πρότερον φροντίζων κατὰ Δελφούς. ἀλλ' ἔοικα τᾶλλα μὲν εὐδαιμων εἶναι· ἐνὸς δ' ἀπολείπεσθαι τοῦ μεγίστου. τῷ γὰρ ἄριστον ἄνδρα φιλεῖν, ὃν ἐν τοῖς πρώτοις αἱ Μούσαι τῶν Ἑλλήνων ἠρίθμησαν, καὶ τῶν αὐτῶν δὴ τούτων μετέχειν δοκεῖν, ὡς ἐκείνος κεκόσμηται, ὑπὲρ πᾶσαν εὐτυχίαν εὐπρατειν ἠγοῦμαι· τῷ μέντοι μὴ τῶν ἐκείνου χαρίτων ἀπολαῦσαι οὐ μικρὸν τι τῆς εὐδαιμονίας ἀφηρησθαι νομίζω. μηχανὴν οὖν τινα κάλαι ζητῶν, δι' ἧς ἔσομαι τῶν σῶν ἀπολαυκῶς, νῦν εὐρεῖν μοι δοκῶ. κεκλήσθω γάρ μοι Περσέες, τὸν ἐν ἡμῖν λέγω νοῦν, καὶ τὰ αὐτοῦ παρασχέτω πτερά, ταύτην δὲ τὴν διάνοιαν, καὶ νῦν πρὸς τὸ εὐδαιμον Βυζάντιον ἐπειγώμεθα. ὡς οὖν ἤδη τούτῳ ¹⁾ τυχῶν ἀσπάζομαι τὸν σοφὸν Γρηγορᾶν, καὶ ἑμαυτὸν ὅστις εἶη ²⁾ πυνθανομένην συνίστημι, καὶ χαίρων ἀπολαύω τῶν σῶν ἀγαθῶν, καὶ τῇ πατρίδι ἐπανιῶν τοῖς φίλοις συγγίνομαι, μεθ' ἡδονῆς τὰ σὰ διηγούμενος. οὕτως ἑμαυτὸν τῇ σιῶ τέρπω τῶν σῶν. σοῦ δ' ὀφθέντος ἡμῖν, τοῦτο δὲ δοῖη θεός, ποίαν οὐκ ἀποκρύψω πανήγυριν;

XXIII. Βρυεννίου τοῦ σακελλίου ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Οὐκ οἶδα τί τῶν ἀπάντων πέμψας τοσοῦτον ἂν ἡμᾶς εὐφρανῶς, ὅσον διὰ τῶν τιμῶν τούτων καὶ ἡδίστων ἀνδρῶν, οὓς ὁ τρόπος ἀξίους τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν καὶ τοῦ σχήματος δεικνυσιν. ὡσπερ γὰρ ἀπὸ τινος βαθμίδος ἀρξάμενοι εἰς τὴν κορωνίδα τῆς ἡδονῆς με ἀνήγαγον, προσεῖπον πρότερον· ἔπειτα τὸ σὸν φθεγγάμενοι ὄνομα, τὸν ἀπὸ σοῦ μοι προσαπέδωκαν ἀσπασμόν· καὶ τέλος τὸν λόγον δεδώκασι, τὸ τιμιώτατον τῶν σῶν γεννημάτων, οὐ τῇ ἀξίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ αἰτίᾳ. βασιλεὺς γάρ ἐστιν ὁ παρ' αὐτοῦ κηρυττόμενος, τὸ πάντων ἀγαθῶν ἀκροθίνιον. ἡσθεῖς ³⁾, ὡς εἰκὸς, οὐχ ἦττον διὰ τοὺς μοναχοὺς, οὓς μοι συνεστήσω φίλους αὐτοὺς ἐκ τοῦδε τοῦ τρόπου, ἢ ὅτι καὶ περὶ ⁴⁾ φίλου ἀφίκοντο, εἰκόνα τινὰ τῆς σῆς σοφίας καὶ ἰδέας ⁵⁾, ὡς εἰπεῖν, τὸν λόγον κομίζοντες, ἀνέγνων τούτον εὐθύς μεθ' ὅσης ἂν εἴπης τῆς ἡδονῆς· σὲ γὰρ ἐφανταζόμην ὄρᾳ ἐν τούτῳ, καὶ τῶν σῶν Σειρήνων ἀκούειν ἐκείνων, αἷς με κατεγοήτευσας, ὅποτε σὲ κατὰ ταύτην εἶδον τὴν περιδοξὸν πόλιν. ἀναγνοὺς δὲ ἐθαύμασα τὴν οἰκονομίαν καὶ τὸ ἀττικίζον δι' ὅλου τῆς γλώττης· ἐξαιρέτως δὲ, πῶς συντομίαις ἐλόμενος ἱστοριῶν ἐμνησθη τοσοῦτων τε καὶ τοιοῦτων, καὶ γενναίους ἐνθυμήμασι κατακαλίζεται καὶ πυκνοῖς· μᾶλλον δὲ, πῶς τοσαύτην ὕλην ἱστοριῶν καὶ ἐνθυμημάτων ἐν ὀλίγαις περιέκλεισε συλλαβαῖς. τὸ δὲ τοῦ λόγου τέλος τίς οὐκ ἂν ἐκπλαγείη, οὕτω μὲν φρονήσεως ἔχον, οὕτω δὲ φράσεως ἀρίστης, οὕτω δὲ συνδέσεως καὶ εὐρυθμίας; πεποίηκας γὰρ παραπλήσιον ἐν τῷδε τῷ μέρει τοῦ λόγου, ὡσπερ

1) An τούτου? 2) An εἶην? 3) An ἡσθεῖς δέ? 4) An παρὰ?
5) An ἰδέαν?

ἄν τις ὕφασμά τι πολυτελὲς ὑφαίνων καὶ χρήσιμον, λώρους προσυφάνας τῷ τέλει ἐξ ἄλλης τινὸς ὕλης, ἢ πορφύρας, ἢ χρυσοῦς, ἐκασάτο τοῦ ὑφαίνειν. οὐ μόνον δὲ αὐτὸς τὸν λόγον τοῦτον τεθαύμακα, ἀλλὰ καὶ ὅποσοι τοῦτον εἶδον τῶν καθ' ἡμᾶς, μάλιστα δὲ πάντων ὁ διδάσκαλος, ὃς διαφερόντως τιμᾷ τὰ σά. ὄψονται δὲ καὶ πάντες, καὶ οὐδεὶς ἀνήκοος τοῦτου γενήσεται. σὺ μὲν οὖν μηδέποτε παύσαιο τοιαῦτα λέγων καὶ γράφων καὶ τοῖς φίλοις κοινόμενος· ὁ θεὸς δὲ ἄνωθεν ἐπιχορηγῶν τὰς ἀφορμὰς καὶ τοὺς πορισμοὺς τῶν τοιούτων διὰ τοῦ πανταρίστου καὶ χρηστοῦ βασιλέως ἡμῶν. ὁ πανάγαθος θεὸς εἴη διατηρῶν τὴν ἀντίληψίν σου πάσης κακίας ἀνώτερον.

XXIV. Δημητρίου τοῦ Κυθωνίου ἐκ Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐγὼ τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εἶναι οὐποτ' ἂν ἀξιῶσαιμι, ἴσως ἂν ἄριστ' ἔχον νομίζω, τὸ γινώσκειν αὐτόν ¹⁾ τινὰ τῶν μὲν τῶν ²⁾ τοὺς τοιοῦτους φιλοῦντων καὶ χαιρόντων τῶν ἀνδρῶν τοῖς σπουδαιωτάτοις, εἰ μὴ πρῶτον, ἀλλὰ δευτέρον εἴποιμ' ἂν ἑμαυτὸν· ἐπεὶ καὶ πάντες τοῦτ' ἀξιούσι, τοῦ ἀγαθοῦ πάντ' ἐφιέσθαι, εἰ μὴ καὶ αὐτὰ τοιαῦτ' ὄντα τυγχάνει. εἰ δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει, κἀγὼ τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐκ εἰμι, ἀσπάζομαι μέντοι τοὺς τοιοούτους ἐπιεικῶς, σὺ δὲ τοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς ἀνδρας τοσοῦτον παρήνεγκας, ὅσον ἐκείνων οἱ πονηρὰ συζῶντες ἤττωται, ἔξεστι συλλογίσασθαι, ὅπως ἔχω γνώμης ἐγὼ περὶ σὲ τὴν θαυμασίαν ψυχὴν, εἰ μὴ τοὺς μάτην ἐνοχλήσαντας ἐκείνους βούλει λογίεσθαι, καὶ τοὺς ἐν τῷ τῶν ἄλλων κατηγορεῖν οἰομένους χαρίζεσθαι· ὡστ' ἀδικοῖς ἂν τάναντία δοξάζων περὶ τῶν οὕτω γνώμης ἐχόντων πρὸς σέ, οἷς εἴποιεν ἂν ἐκείνοι περὶ σοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις. εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ φήσεις, πονηροὶ δὲ τινες ἡμεῖς καὶ κακοῦθεις, καὶ χρηστῶν ἡθῶν ἡκιστα μετέχειν δοκοῦντες, τὸ γοῦν σπένδασθαι παραιτούμενοις, καὶ κατηγοροῦσιν αὐτῶν ³⁾ συγγνώμην διδόναι, μὴ καλῶς ἔχειν ἡκιστ' ἂν ἀξιῶσαις. τοῦτο τοίνυν γινέσθω καὶ γράμμασι χαρισάμενος ἡμῖν τὴν συγγνώμην, γεῦσον τῶν σῶν ἡθῶν τοὺς ἐφιεμένους.

XXV. Γεωργίου τοῦ Λαπιδίου ἐκ Κύπρου, εἰς τὸν αὐτόν.

Εἴπερ οἷόν τε, σοφώτατε, τῶν περὶ ψυχᾶς κατατιθεμένων χαρίτων ἐν ἴσῳ τὰς ἀμοιβὰς τοῖς κατάρξασι παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων γίνεσθαι ἦν, οὐκ ἂν ὠκνησα πᾶν ὅτι ἂν ἔδει ποιοῦντα τὴν ὀφειλὴν ταύτην ἐκτίνειν. ἐπεὶ δ' ὡσπερ παῖδας τοκεῦσιν εἰς ἅπαν ἐκτίσαι τὰς χάριτας τῶν οὐκ ἐνδεχομένων ἐστὶ (δεήσειε γὰρ ἂν αὐτοὺς συλλαβεῖν καὶ τεκεῖν, οὐκ ἐθελούσης τοῦτο τῆς φύσεως) οὕτω δὴ καὶ τοῖς καθηγησαμένοις τοὺς μαθητὰς οὐχ οἷόν τε ὄντως τοῦ ⁴⁾ τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἀντιστρέφειν πρὸς τοὺς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν αὐτῶν· συνέβαινε γὰρ ἂν τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡς ποιητικὸν ἔχειν καὶ

1) Ἀν αὐτόν? 2) Ἀν μέντοι τοὺς? 3) Ἀν αὐτῶν? 4) Legendum videtur, οὐχ οἷον τε ὅστος πον τὴν αὐτὴν etc.

ὡς παθητικόν· καὶ τὸν Ἡσίωδον τοῖς κερημένοις, οὐκ ἐπὶ τῶν οὕτω
 μεγάλων, οἴομεθα παραινεῖν, τῷ αὐτῷ μέτρῳ καὶ λαΐον αἶ κε δύ-
 νανται, ἀποδίδουαι τὸ δάνειον. ἀλλ' ¹⁾ εἴπερ ἄρα ἐπὶ τῶν Πέρσου
 ἀξίω, ἀνδρὸς ἤκιστα πρὸς τὸν ἀδελφοῦ βίον ὄρωντος. ἐπεὶ οὖν
 οὕτω ταῦτα, καὶ ἡμῖν οἶμαι τῆς ἀξίας ἀμοιβῆς οὐκ ἐπιπνουμένοις
 συγγνώμη· ἐπεὶ ὄση γε δυνατῇ, σὺν θεῷ δ' εἰρήσθω, οὐδαμῶς
 ἐλλείψειν ἡγοῦμαι, κἂν ὑπὸ πολλῆς εὐγνώμοσύνης ἢ σὴ καλοκά-
 γαθία, οὐδὲ τοῖς ὀφειλέταις ὅπως ἡμᾶς ἀξιοῖς ἐγγράφειν. πῶς δ'
 οὐκ ἂν σοι χάριν ὅτι κλειστέην εἰδείημεν, λογιώτατε, προθυμίαν
 μὲν περὶ τὰ ἡμέτερα οὐκ ἐλάσσοινα ἡμῶν ἐπιδειξαμένῳ· τὰ γε μὴν
 περιπόθητα ἡμῖν παρασχομένῳ· τοῦτο μὲν πόνοσι τῶν ἐπὶ σοφίᾳ
 βεβοημένων παλαιῶν ἀνδρῶν· τοῦτο δὲ γράμματα σὰ τῆς φίλης
 μοι κεφαλῆς, οὐχ ἦττον ἐμοὶ φίλα ἐκείνων, δι' ὧν καὶ τὰς ἀδο-
 μένας Σειρῆνας νικᾶς, τὸ μὲν τέρπον οὐχ ἦττον ἐκείνων, τὸ δὲ βλά-
 πτον, οὐδ' ὡς περ ἐκείναι, τούναντιον μὲν οὖν τὸ λυσιτελοῦν πα-
 ρεχόμενος; ἐγὼ δὲ καὶ ἀσφοδελουῶς ²⁾ αὐτὰ λειμῶνα καλῶ, καὶ πεδίον
 Ἠλύσιον, καὶ χρῶμαί γε ὡς τοιούτοις, νῆ τὴν σὴν κεφαλῆν. ἐπει-
 δὴν γὰρ ὑπὸ τῶν ἐν χειρὶ πραγμάτων πλέον ἢ ἱκανῶς ἔχει ἐπιβρι-
 σάντων ἀποκναίσθω, ἐπὶ τὸν λογικὸν τοῦτον εἶμι παραδείσειν· ᾧ
 ἔφ' ἱκανὸν ὀμιλήσας τότε τῆς ἀθυμίας εὐθύς ἀποτίθεμαι νέφος,
 καὶ ἔμαντόν ἀνακτῶμαι πρὸς εὐθυμίαν ἀγόμενος. ᾧ μὲν οὖν ἡμῖν
 παρὰ τῆς σῆς ὑπῆρξε σοφίας, τοιαῦτα· καὶ οὐδ' ἂν μακρὰν ³⁾
 ἀποτείνουμι λόγον, τῆς ἀξίας αὐτῶν ἐφικοιόμεθα. τὰ γε μὴν εἰς
 τὸ ἐξῆς, τοῖς προλαβοῦσιν ἀκόλουθα πεποιθόμενοι ἔσεσθαι, καὶ ἐπι-
 δίδουαι γε καθ' ἡμέραν εὐχόμεθα. ἐπεὶ δὲ γε τῷ ⁴⁾ καταλόγῳ τῶν
 σῶν φίλων ἀριθμῆιν ἡμᾶς κατηξίωσαι, χαίρομεν μὲν ταύταις μᾶλλον
 ἐγγραφέντες ταῖς κύρβεισιν, ἢ ταῖς Ἀθηναίων οἱ πάλαι. σὺ δ' ᾧ
 βέλτιστε μὴ ἀποκάμοις φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν, εἰδῶτα φιλεῖν καὶ
 χάριν εἰδέναι.

XXVI. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐγὼ μὲν, ᾧ φίλη μοι κεφαλῇ, ταυτόν μοι περὶ σὲ πεπονθέ-
 ναι δοκῶ, τοῖς πόρρωθεν μὲν ἄρτι θάλασσαν τεθεαμένοις, καὶ τὸ
 μέγεθος αὐτῆς ὑπὲρ ἅπαν ὕδατος ἄλλο τῶν εἰωθότων σύστημα φαι-
 νομένης ἐκπεπληγμένοις· ὅσῳ δὲ μᾶλλον προσίασι τῆς ὄψεως πε-
 λάγῳ γεγεμιζομένης ⁵⁾ ἀνέτου καὶ οὐχ ὀρίζοντος, ἔτι μᾶλλον ἀγο-
 μένοις καὶ παιδιᾶν ἡγουμένοις τὰ πρόσθε. τῆς μὲν γὰρ φήμης ἡμῖν
 τὸ πρὶν πυνθανομένοις τὰ σὰ θαυμαῶσαι ἀορίστως ἔπει τὴν δύνα-
 μιν. νυκτὶ μὲντοι γε λόγοις τε σοῖς ἐντυχόντες καὶ τῶν τεθεαμένων
 πυνθόμενοι κατόπιν τὴν φήμην ἐκείνην τῶν πραγμάτων ἡγουμέθα,
 ἄλλοιόν ⁶⁾ ἢ ἐπάρουθεν ὄρωντες τὸν ξεῖνον, καὶ ὅλος εὐχεται ἂν
 εἶναι νοῦν ἔχων πᾶς, κἂν σκῆπτρον φέρῃ Φαιάκων· ὥστε καὶ,
 ἀπορεῖν πότερον τὸ ποικίλον μᾶλλον ἢ τὸ ἄκρον ἐν ἐκάστῳ θαυμά-
 σαμι· καίτοι καὶ οὕτω γε τῆς ἀληθείας ἔτι πεπεισόμεθα ἀποδεῖν.

1) Locus mendosus. 2) Leg. ἀσφοδελόν, ut apud Homer. 3) Fort.
 μακρόν. 4) Fort. ἐν τῷ. 5) An πελάγους γεμιζομένης? 6) Al-
 ludit ad Homeri versum Odys. π. 181.

τῆ γε μὴν τηλικαύτῃ περὶ λόγους ἰσχυρὴ τὰς τοῦ ἤθους συνάπτοντες χάριτας ὅλον ὀρωμεν ἀπηρητισμένον, ὡς ἐν πανσελήνῳ, οὐδ' ὅτου οὖν μέρους σκιαζομένου, τὸν κύκλον. ἀλλὰ πόθεν, ἴσως ἂν φαίης, ταῦτ' ἔχεις εἰδῶς, ὥστε καὶ ἀξιόπιστος μάρτυς ἦκειν ἡμῖν; ἀλύτοις δ' τῶν ἔχω τεκμηρίοις συλλελογισμένους ταυτὶ, γλώττῃ τε περιτρῶν τοῦ αἰδεσίμου πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφάνου ἃ θεάεται σαφῶς ἐκτιθέντος· ὃς δὴτ' ἡμῖν καὶ τὰ ἠδιστα σου διεκόμισε γράμματα· ὃν ἠκιστ' ἂν τις φαίη τῶν ἐγνωστων, τῆς ἀληθείας ἄλλο τι πρότερον ἄγειν· καὶ αὐτοῖς δὴ που θαυμασίοις σου γράμμασιν· ἃ δὴ ἐπὶ δέδεγμαί ἐπιῶν, ὃ ἂν μᾶλλον ἀγασθείην οὐκ εἶχον, ἐπίσης ἐκάστου δικαιούντος θαυμάζεσθαι, τῶν νοημάτων τὸ μέγεθος, τῆς ἱστορίας τὸ πολυειδές, τὸ κάλλος τῶν ὀνομάτων, τῆς συνθήκης τὸ εὐκρουστον, τῶν σχημάτων τὰ καινοπρεπῆ, ὅλης τῆς ἐρμηνείας τὴν φώμην ὁμοῦ τε καὶ εὐροϊαν, τὸ ἦθος δι' ὅλης ταύτης ἀνακρινόμενον. ὃ πολυανθεστάτου λειμῶνος εἶτ' ἠπόρουεν ἐν ἑμαυτῷ, εἰ ἔστι τῷ ὄντι νῦν ἐπὶ γῆς τοιαῦτα κάλλη λόγων ἀποτίκτειν δυναμένος. ἀρὰ σοι δοκοῦμεν ὀρθῶς συλλελογισθαι τὰ κατὰ σέ, ἢ σοφιστικαῖς ἡμᾶς ἐρεῖς ἐπι περιπίπτειν ἀπάταις; πλὴν ἄλλ' ἐπὶ σε τοῦ ἤθους κείθει τὸ μέτριον τοῖς τοιοῦτοις ἅπασιν ἀπιστεῖν, καὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης βῆρος ἠκιστα ριπίζεσθαι ταῖς αὔραις τῶν ἐγκωμίων ἐὰ, καίπερ ἀποδόντων τῆς ἀληθείας, ἔχοι γε ταῦθ' οὕτω. οὐ γὰρ ἂν τι μείζον εὐξαίμεθα, καὶ ἡμεῖς σοι δοκοῦν ἠσυχάσομεν. σὺ δ' ὃ μακρῷ πάντας παρελάσας τοὺς νῦν, μὴ ἀποκάμοις ὀποίους σὺ πολλοὺς ἐργαζόμενος· τοῖς τε πόρρω καὶ τοῖς ἐγγύς ὁμοίως τῆς διδασκαλίας τὰ φρέματα καὶ φιλίας δεικνύς πᾶσιν οὐ ψευδομένους τοὺς ὄρους, τὸ ἀκριβές ταύτης ἀγαλμα ἐν σεαυτῷ περιφέρων καὶ ἡμᾶς σὺν τοῖς ἄλλοις γράμμασί τε τέρπων καὶ ὠφελῶν τὰ προσήκοντα.

XXVII. Ἀθανασίου τοῦ Λεπανθηροῦ¹⁾, ἐκ Κύπρου τῆς νήσου, εἰς τὸν Γρηγορᾶν.

Διπλᾶς ὀφειλομέν σου τῇ καλοκάγαθίᾳ τὰς χάριτας, οἷς τε φιλίας ἤρξω μηδεμίαν εἰς τοῦτο παρασχόντων ἡμῶν ἀφορμῆν, καὶ οἷς λαμπραῖς διαθερμαίνεις ἐλπίσι ταύτην ἔσαι διαφυλαξείν εὐκρινῆ. ὃ γὰρ κτήσασθαι τι παρ' οὐδενὸς βιασθεῖς ἢ τοῦ κρῖναι βέλτιον εἶναι, πῶς ἂν μὴ οὐχὶ πάντα προέσθαι βῆδιον ἔλοιτο ἢ τοῦ ταυτ' . . . περισπουδάστου δόξαι καταμελεῖν; τοῦ μὲν οὖν τοσοῦτον ὀφείλειν, ἀκριβεῖς ἡμεῖς ἐπιγνώμονες· ἐκτίσαι δὲ πρὸς ἀξίαν πολλοῦ γε καὶ δεῖ· πλὴν εἰ μὴ που τό γε πανταχοῦ σε περιφέρειν τῇ γλώττῃ, καὶ πάντας τῶν τῆδ' Ἑλλήνων κοινονοῦς κεκτησθαι σπεύδειν τῆς τελευτῆς, λύσιν χρέους ὑπὸ σοι διαιτητῇ πρυτανεύσοι. τούτοις γὰρ ἂν καὶ μεθ' ὑπερβολῆς ἀμειψαίμεθα· καὶ νῦν τὸ τῆς βασιλευούσης καλόν, Φοινίκη τε καὶ Κολήν Συρία, μᾶλλον δ' ὄσσην οἰκοῦσιν Ἑλληνας, θαυμάσσονται μάλα περιφανῶς, ἑμοῦ τε οὐ σιγῶντος, καὶ τῆς πανταρτίστης ἐπιστολῆς, ἣν ξυμφόρημα σοφίας παντοδαπῆς ὑγιᾶς ἂν ἴτις κρῖνων κατονομάσῃ, οἷά τινος σημαίας

1) An Λεπανθηροῦ? Vide indicem epistolarum supra.

προβεβλημένης και μυρίων ἀντι γλωσσῶν τὸν ταύτης ἀνακηρυ-
τούσης πατέρα. οὐδὲ τῶν βαρβάρων οἱ πλείστοι, ὁπόσοις σοφίας
μέτεστιν, τῆς καλῆς ταύτης ἀμοιρήσουσι θοίνης, τουτωνὶ τῶν τρι-
γλώσσων Κυπρίων εἰς τε τὴν Σύρον και Ἰταλῶν καλῶς εἰδῶτων
τὰ Ἑλλήνων διαβιβάζειν· εἰεν. ἐπεὶ δὲ σὲ τὸ τοῦ ἤθους φιλοστο-
ρον, ὃ μᾶλλον τῷ περιόντι τῆς σοφίας παρομαρτεῖν εἰσθεν, οὐχ
ὅπως τὰ τῆδε περινοεῖν διανίστησιν, ἀλλὰ και ὅσων ἄλλων θεαταὶ
καθεστήκαμεν, εἴση γενναῖε, ὡς Κύπρον μὲν εἶχον ἄν τι και μέμ-
φεισθαι, λατρικῆς πειθόμενος νόμοις, πρὸς τὸ δυσκρατέστερον τε-
τραμμένην, και τῶν ἐπηλύδων τοῖς πλείοσιν, εἴ τί που και πλημ-
μελέστερον διαιτῶντο, ἐς εὐεξίαν λυμαινομένην. δέδοικα δὲ, μη
προσκραοῦεν δόξω τῆ τύχῃ, οὕτω πρὸς αὐτὴν εὐμενὲς ἀτενίσασαν¹⁾.
οἶμαι δὲ και ζωδιακὸν αὐτόν, ταῖς καθηκούσαις περιόδοις ἐτῶν τὴν
ἰδίαν ἀπαρτίσαντα κίνησιν, καινότερόν πως πρὸς τὸ νοτιώτερον
ἀποκλίνει, ἀντικρυς ἐκπολεμωθέντα τοῖς προσαρκτοῖς. και νῦν
ὃ βέλτιστε πόρρω μὲν Ἀφροδίτῃ τοῦ ταύτη προσανέχοντος τοῦ πά-
λαι²⁾ δήμου Κυπρίων ἐστήρικται, ὡς ἄν μυθολογήσαιεν Ἕλληνες.
Ἐρμῆς δὲ περιπολεύει, και Ἀθηνᾶ, και εἴ τιμι λόγου και ἀγγυνοίας
τῶν ἄλλων μέλει θεῶν. ὅθεν και τοὺς ἀπανταχοῦ γῆς και θαλάττης
ἴδοις ἄν συρρέοντας πρὸς αὐτὴν, οἷα δὴ πρὸς μαγνητὶν σιδήρια. ταῦτ'
ἐν σκιαγραφίᾳ τὰ τῆς νήσου ἐπίσημα. και δίκαιον ἄν εἴη, εἰ και μη
τοῖς παλαι σοφοῖς, τοῖς γοῦν νῦν οὐσι μνήμης ὅτι πλείοτες ταύτην
ἀξιοθῆναι. Ἀθηναῖοι γε μὴν και Θηβαῖοι και οἱ κατοικοῦντες τὴν
Πέλοπον, τὰ παλαι κοιηταῖς τε και συγγραφεῦσιν ἐν πολλοῖς περι-
θρύλλητα, τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας τὴν ἀγροικίαν ἠλλάξαντο· και
ἴδοις ἄν τοὺς πρὶν τῶν μεγάλων Περσῶν βασιλέων³⁾ γῆς βραχέας
και ἀντιρρόπου τοῦ ὕδατος ἐκχωρηῆσαι τῶν σφετέρων ἀμφισβητή-
σαντας, δουλείαν τὴν ἐσχάτην ὑφισταμένους· ὡς γε και Κᾶρας τῆ
συγκρίσει εὐδαιμονας ἄν ἀποφῆνεις⁴⁾. και πρὸς τούτοις Ἀνκουρογον
και Χαρώνδαν και Ζάλευκον, και ὅσους ὃ παλαι χρόνος νομοθέτας
ἀνέδειξεν, οὐδ' εἴ ποτ' ἦσαν παρ' οἷς νενομοθετήκασιν ἴσασιν. λείπε-
ται γε περὶ τοῦ τρίτου, τῆς Ἰταλικῆς ὄφρους, διεξελθεῖν. ἀλλὰ μήκουσ
φειδόμενος, ὄρους παριόντος ἐπιστολῆς, τῷ δέοντι ταμιεύσομαι.
σὺ δ' ὕγλαινέ μοι, θαυμάσιε, τὸ περιλειφθὲν ἐν Βυζαντιῷ ταμιεῖον
τῶν λόγων, και μη ἀποκάμοις φιλῶν, και τοῦ φιλεῖν παρέχων τε-
κμήρια τὰς σὰς γενναίας ἐπιστολάς, ὁμοῦ τε ἠδονῆν και πέντρον
τοῦ τὰ Ἰσα δρῶν ἐνείλεας· εἰ και περὶ παρὰ Ἀύδιον θῆαν⁵⁾ δόξαιμεν.

Addendae his erant epistolae duae: prima, Ματθαίου τοῦ
Ἐφέσου⁶⁾, cuius initium, ὅλον δὲ τοῦτο πέπονθα πάθος; altera,
Νικολάου τοῦ Πεπαγωμένου⁷⁾, cuius initium, οἶδ' ὅτι πράγματα
δοκῶ σοι παρέχειν. Sed neutram in apographo descriptam reperi.
Theodori Metochitae versus⁸⁾, εἰς τὸν σοφὸν Νικηφόρον τὸν Γρη-
γορᾶν, inconditos et male admodum tornatos, cave desideres.

- 1) An ἀτενίσαση? 2) Malim τὸ παλαι. 3) An τοῖς μεγάλοις
Περσῶν βασιλεῦσι? 4) Fort. ἀποφῆναις vel ἀποφῆνειας. 5) θῆαν.
6) Cod. Vat. fol. 236. 7) Idem cod. fol. 90. 8) Extant in codd.
Regg. 1997. et 3359.

Recentiorum testimonia, utpote pervulgata et cuilibet obvia, omnino potui omittere, et fortasse debui. Sed ne huius ac superioris saeculi hominibus fidem abrogasse eorumque auctoritatem contempnisset videar, sex aut septem huc producam: caeteros indicare satis fuerit.

I. Lipsius, Not. ad Lib. I. Politic. Cap. ix.

Nicephorus Gregoras historiam et filum narrationis Nicetae Choniatis excepit, at non laudem. Scripsit enim ab urbe capta res ad Andronici Palaeologi posterioris mortem, sed nequaquam pari castigatione aut industria, et vitia plura traxit sui aevi. Superfluit aut evagatur, et res orationesque proprias miscet, indecore, imo inepte. Iudicia tamen eius crebra, et plerumque recta. Causae eventuum curiose positae: pietas inculcata, et multa opportune ad primam illam causam, i. e. Deum, relegata. Sane providentiam et fatum non alius scriptor asseruit magis. Legendus cum hoc nomine, tum etiam illo, quod pleraque eius historia ab aevo nostro non dissidet: imo lites dissensusque in sacris reperies haud dissimiles hodiernis.

Gretserus in Ioannis Cantacuzeni Historiam, edit. Reg. p. 932.

Nicephorus Gregoras omni litterarum cognitione ea tempestate apud Graecos illustris.

Idem Lib. III. Observationum in Georg. Codinum. Cap. xvii.

Nicephorus Gregoras sua in historia parum amico animo fuit in Andronicum iuniorem Imperatorem et in Ioannem Cantacuzenum, magnum Domesticum; de qua Gregorae iniquitate extat publica querimonia Cantacuzeni lib. iv. cap. xxiv. et xxv. Nec mirum, quia sequebatur partes Andronici senioris, cui addictissimus erat, utpote plurimum beneficiis ab illo affectus et magnis honoribus cumulatus. Quocirca calumiam continere non potuit, quominus aliquando Andronicum iuniorem et Cantacuzenum mordaciter perstringeret, et calumnias in chartas effunderet.

Pontanus, in Praefatione Historiae Cantacuzenicae.

Verum quia Gregoras iste avo, in cuius aulam desertis studiis liberalibus se contulit, amicior, nepoti autem iniquior fuit: illumque plurimum et saepe commendavit: hunc aperte, nec modice et non raro insimulavit ac vituperavit: ad haec quae inter illos acciderunt partem maximam minime comperta habuit: quae autem comperit, ea confuse, imperfecte, quaedam quoque aliter aliquanto, quid aliquanto? multo aliter quam evenerunt et cum mendaciis exposuit: in ipsius quoque Cantacuzeni bello rebusque commemorandis (quae scripta vel interierunt, vel adhuc in aliqua Bibliotheca latent) parum bona fide malevoleque versatus est: Cantacuzenus haec vitia non ferens longe sincerius, longeuque copiosius, distinctius, integrius, certius omnia explicavit, etc.

Idem ibidem.

Attamen fieri potest, ut Gregoras de moribus Andronici

quaedam non prorsus falsa scribat, et ea noster sut tanti non aestimet eiusque iuventuti condonanda putet; aut dissimulet, etc.

Ger. Ioan. Vossius, de Histor. Graec. Lib. II. Cap. xxix.

Proximus Metochitae huic esto Nicephorus Gregoras: quippe qui et litteras ab eo accepisse se referat, et, ut diximus, oratione sua mortuum honestarit. Hic praeterquam quod interpretatus est Synesii librum de insomniis; praeter item alia multa, quae in Italiae Bibliothecis adservantur; etiam historiae Byzantinae undecim condidit libros; quibus complexus est res annorum cXLV. ¹⁾ a Theodoro Lascare priore usque ad suam aetatem, sive obitum Andronici Palaeologi posterioris, qui incidit in annum Chr. mcccclxi. ²⁾ etc. In rebus Andronici, in cuius morte desinere eum diximus, minus fidem meretur. Sane Cantacuzenus historiae suae lib. iv. cap. xxiv. et xxv. valde eum exagitat, tanquam levem et mendaciorum manifestum. Nempe Nicephorus in aula vixit Andronici avi; nec res nepotis tam exacte potuit nosse, quam Cantacuzenus. Simul etiam affectu abripiabatur, quo minus cerneret verum. Impense enim favebat avo adversus nepotem, inter quos de imperio certabatur. Neque de Andronico solum; sed de Cantacuzeno etiam mentitur. Sed illa, quae de huius gestis prodidit, vel in Bibliotheca quadam cum blattis tineisque rixantur; vel penitus interciderunt; quod verius puto, etc.

Leo Allatius, Exercitatione III. in Praefationem Creyghtoni.

In illis [Niceta et Gregora] sunt et eloquentiae lumina, et dictionis antiqua facundia, et *ἡρωὺς* (ut rem verbo expediam) ἀρχαῖος.

Idem ibidem, post allatum Vossii de Niceta testimonium.

Nec alia dici possunt de Gregora, qui tamen dictione sua placidior fluit.

Thomas Dempsterus, initio Auctarii Roman. Antiq. Rosini.

Nicephorus Gregoras, Historicorum illius aevi utilissimus.

Guil. Cave, Histor. Literar. Parte altera.

Nicephorus Gregoras, Byzantinus, philosophus et historicus insignis, artis etiam oratoriae peritissimus, Andronico avo Imperatori inter paucos carus, claruit anno mcccclv. etc.

His addantur *Cardin. Bona, in Notitia Auctorum praefixa libro de Divin. Psalm. Bzovius, et Raynaldus, in Annal. Eccles. ad A. C. 1334. Franc. de Moncada, Catalanorum et Aragonum Expeditionis, cap. VII. x. xxii. LXIV. etc. Creyghtonus, in Praefatione Historiae Concilii Florentini. Leo Allatius, de Ecclesiae Occident. et Orient. perp. cons. p. 800. Petrus Possinus, in literis ad Lectorem, praefixa Historiae Puchymerianae Andronici Sen. Possevinus, Gesnerus, Miraeus, Hankius, Whar-tonus, Lud. El. Du-Pin. etc.*

1) cxxxvii. 2) mccccli.

AD
MAGNIF. ET GENEROSUM VIRUM,
D. ANTONIUM FUGGERUM,
KIRCHPERGÆ ET WEISSENHORNI DOMINUM, CAESARÆÆ
MAIESTATI A CONSILIIS, ETC.

Non equidem sine mente, reor, sine numine divùm (ut Virgili verbis utar) sic accidit, Vir Amplissime, ut tua præstanti liberalitate, et singulari IOANNIS DORENSCHWAMI industria, Byzantinam historiam a Constantino Magno usque ad Constantinum postremum, a Graecis descriptam hominibus, integram et perfectam haberemus. Etsi enim illius epitomæ quaedam extant, partim a Latinis scriptoribus editæ, partim ex his nostris auctoribus decerptæ: tamen Graeci certius et fusius pleraque in Oriente gesta descripserunt, quæ illi vix attigerunt: multaque referunt, Latinis illis vel plane incognita, vel de industria neglecta, quod ea minus ad se pertinere putarent: sicut et Graeci vicissim res in Occidente gestas parum curarunt. Nam cum princeps Imperii sedes Byzantium, quæ a conditore potius quam instauratore, non tantum Constantinopolis, sed et nova Roma dicta fuit, translata esset: paulatim vetus Roma cum finitimis provinciis a totius Imperii quasi corpore avulsa, partim pontificibus, partim exteris nationibus paruit. Secuta sunt deinde etiam religionis dissidia, contentiones, insidiae, aperta bella, et diversæ etiam utrorumque populorum appellationes. Nam Byzantini se Romanos, et suos principes *Ρωμαίων βασιλέας*, caeteros autem Christianos populos et reges, qui Romanum pontificem agnoscebant, promiscue Latinos nominarunt, a quibus ipsi contra Graeci dicebantur. Ut igitur res in Occidente gestæ, e Latinis: sic quæ in Oriente contigerunt, e Graecis rectius petuntur.

Fateor equidem, ad Zonaram convertendum præmiis, a te propositis, eoque tempore mihi peropportunitis, initio excitatum
Nicephorus Gregor. Vol. I.

me fuisse potius, quam meapte voluntate accessisse: non tam laborum et molestiarum fuga, quibus ita tum quoque assueveram, ut ignavo otio nihil mihi esset molestius, quam privatis meis studiis, si quid daretur otii, fruendi et diurnam quasi sitim variae lectionis restinguendi cupiditate. Sed cum e Zonarae velut salebris eluctatus, in Nicetae Acominati Choniatae planitiem et quasi variis flosculis vernantia prata pervenissem: iucundus mihi potius quam gravis esse labor interpretationis ille coepit, cum ob dictionem fusiolem et planiorem, et saepe non infeliciter luxuriantem: tum vero propter earum historiarum cognitionem, quas partim non satis tenerem, partim plane ignorarem.

Quo opere absoluto, cum non tam gauderem me gravi onere levatum, quam in medio veluti cursu destitutum dolerem, quo minus extremam totius historiae metam attingerem: ecce praeter omnem expectationem a te offertur Nicephorus Gregoras, qui ab urbe a Venetis et Balduino Flandro capta exorsus, historiam annorum cxlv. *) ad suam usque aetatem, et Andronici Palaeologi iunioris obitum, eleganti stylo descriptam nobis dedit: itaque supplevit ea quae reliquerat Choniates, ut hic Zonarae suam narrationem attexuerat.

Caeterum et hic idem quod in Choniate mihi cum accidisset, nec vicina temporibus nostris Byzantium acta auctor ille attigisset: nullumque Graecum scriptorem extare, aut certe mihi esse cognitum dolerem, qui caetera usque ad Constantinopolin a Turcis occupatam, et imperium Graecorum a Mahomete prorsus eversum persequeretur: commode a clarissimo viro D. PHILIPPO GUNDELIO, Viennensi Iurisconsulto, ad me missus est Laonicus Chalcocondyles, quo, ut a fatigatione conversionis nonnihil acquiescerem, avide percurso, plane mihi satisfactum esse cognovi: atque in eam sententiam sum adductus, ut fato quodam, quod initio dixi, factum esse existimarem, ut et liberalitate tua, et DORENSCHWAMI Byzantina et Asiana peregrinatione, et meo qualicumque labore, integrum totius Byzantinae historiae corpus, et omnibus prope numeris suis absolutum, nostris hominibus proponeretur: cuius lectio non tam iucunda, quam salutaris esset, si ii qui rerum potiuntur, ex alienis peccatis sua emendare conarentur. Idem enim hostis, qui beatas olim Asiae et Graeciae provincias oppressit, vastavit, evertit, nostris etiam cervicibus imminet:

*) Non cxlv. sed cxxxvii.

et extrema quaeque orbi Christiano, et internecionem religioni, frustra illi quidem (neque enim CHRISTI servatoria nostri potentia humanis armis vinci potest), sed nobis non sine capitali periculo minatur: et ita minatur, ut hoc Christianae reipublicae statu (quem vel mali omnis causa vitandi, vel ne qui se perstringi putent, cum Byzantino haud confero) minae eius a nemine cordato contemni queant. Sin aliqui ita stupent, ut haec aut non intelligant: aut, si intelligunt, non curent: aut, si curant, non in eo pro virili elaborent, omnibus privatis contentionibus omissis, ut incolumitati nostrae consulatur: evidens indignationis divinae contra nos, et urgentis scelera nostra vindictae, quod auctor hic noster crebro queritur, argumentum id esse videatur.

Equidem inter convertendum hos scriptores, cum ad Imperatorum in fungendo munere oscitantiam, tenacitatem in necessariis, profusiones in supervacuis, et intestina bella; procerum vero et ducum perfidiam ac temeritatem, religiosorum incitiam, et de lana caprina rixas, populique petulantiam et ignaviam, omnium denique ordinum extrema probra pervenissem: contraque Turcorum maiorem fidem, maiorem integritatem, fortitudinem, clementiam, virtutes ipsorum hostium elogiis celebratas, legissem: ita sum animo commotus, ut Turcos imperio longe digniores iudicaret: et faecem ac sentinam illam nefariorum hominum tam diu fuisse incolumem, nec citius oppressam esse, mirarer potius quam miserarer. Etsi ad commiserationem clades illae, et florentissimae potentissimique quondam Imperii ruina, et Christianae religionis e tot amplissimis provinciis profligatio, vel saxa commovere possint: nostros autem homines, simili statu rerum, nec illorum misericordia, nec similis exitii metu commoveri sit mirandum: nec desperandum tamen, fore multos, qui his non modo ad voluptatem, sed etiam ad publicam utilitatem legendis, tuum consilium laudaturi, et inter caetera ornamenta quam plurima numeraturi sint, qui illustri monumento posteris etiam consultum voveris: et multorum animos, his operibus in publicum editis, ad patriae defensionem maiore studio suscipiendam excitaris.

Atque haec de historia. De auctore non multis est opus. Nam quo ingenio, doctrina, facundia, auctoritate apud suos fuerit, ipse abunde declarat. Quem cum ea quae de Michaële Palaeologo usque ad Catelanorum ab Andronico seniore defectionem, scribit, a Georgio Pachymerio mutuatum esse, atque in compen-

dium redegissem cognovissem: ex Augustana bibliotheca illud opus acceptum perlegi: et quae non inutilia videbantur, excerpta Gregorae adieci: ne, quoad possem et liceret, voluntati tuae atque officio meo deessem. Ac plura sane collegissem, nisi is codex et principio et fine mutilus, in medio etiam aliquot foliis partim exsectis, partim marinis fluctibus (ut opinor) madefactis, et litteris vetustate exolescentibus, studio meo et oculis diuturna fere et perpetua lectione ac descriptione fessis et hebetatis vehementer adversatus esset, atque incommodasset. Chalcocondylem autem suus interpres, qua est doctrina et eloquentia, ita commendabit, ut mihi satis nunc esse debeat, si labores hi mei aequitati et liberalitati tuae commendati fuerint, et probati. Augustae Vindelicorum, postridie Cal. Ianuarii, anni a Christi servatoris humanitate MDLIX. quam tibi tuisque et toti orbi terrarum pacatum, felicem ac faustum, ex animo precor. Faxit Deus Opt. Max., ut FERDINANDI primi Augusti, Imperatoris ac domini nostri clementissimi, in urbem hanc, ob gravissimas de Imperii rebus deliberationes, ingressus (sub id tempus quo pacis, concordiae et mutui amoris doctor et exemplum CHRISTUS IESUS, propter salutem humani generis, dissimulata divinitate sua, homo nasci voluit), omnium principum, omnium hominum animos a privatis cupiditatibus ad curam publicae salutis, a luxu et corruptela morum ad sobrietatem et vitae integritatem, ab odiis et simulatibus ad concordiam et amorem, a rixis et disputationibus ad verum cultum religionis, a bellis et armis ad firmam et constantem pacem convertat.

Cuius voti si nos divina liberalitas (merita enim nostra nulla profecto iactare possumus, nec minus indigni sumus divino auxilio quam indigi) compotes reddiderit, iis erimus formidabiles, a quibus nunc, non aliis de causis quam propter corruptam disciplinam, et intestina bella, per contemptum oppugnamur, caedimur, in acerbissimam servitutem abducimur, et in summas angustias redacti profligamur. Quicquid enim calamitatum ac cladum (ut de aliis Christianis provinciis taceam) Pannoniae patiuntur, id ad nos quoque ex aequo pertinere merito iudicamus. Res enim profecto, imo salus nostra nunc agitur, paries cum proximus ardet.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑ,

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Α.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER PRIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ *.

Προοίμιον, ἐν ᾧ καὶ δημηγορία τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου. Ἀρχὴ τῆς ἱστορίας, διαλαμβάνουσα τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινίου πόλεως. Βασιλεία Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι τοῦ πρώτου. Περὶ τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος. Περὶ Ἀλεξίου τοῦ βασιλέως, τοῦ ἐκπεσόντος τῆς βασιλείας. Περὶ τοῦ πολέμου τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι μετὰ τοῦ Ἀσάν.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Historici munus excellens. Historiae laus. Veritatis commendatio. Historiae scriptores quinam reprehensione digni. Andronici senioris invectiva in historicos maledicos et mendaces. Auctor de seipso et de opere suscepto (Cap. 1). Initium narrationis: Constantinopolis capta a Latinis. Theodorus Lascaris in urbe Nicaea imperator salutatur. Alexius Comnenus Trapezuntem, Michael Angelus Comnenus Thessaliam et Epirum invadit. Latini reliquas provincias inter se partiantur. In Asiam expeditionem parant. Iidem a Ioanne Asane, Bulgarorum principe, profugati. Balduinus captus. Aliorum ducum exitus. Thracia et Macedonia vastantur (2). Alexius Angelus, antea Byzantii imperator, a Marchione Montisferrati captus; mox dimissus; genero suo Theodoro Lascari invidet. Iathalinem Turcum socium sibi adiungit. Antiochia a Turcis obsessa. Theodori celeritas (3). Turcis aciem instruit. Pugnatur. Latinorum equitum infelix virtus. Iathalines a Lascare occisus. Victis Turcis pax concessa. Alexius captus. Victoris clementia, Uxorca Theodori Lascaris (4).

α'. Τοῖς τῶν παλαι καὶ μέχρις ἡμῶν γενομένων τοῦς βίους διὰ τῆς ἱστορίας ἀθανατίζουσι πλείστοις πολλῶν αὐτὸς ἐντυγχάνων, Ed. Par. 1 Ed. Ven. 1

* Argumenta graeca add. Wolf. 1. καὶ om. B. (cod. 2078).

1. Cum plerosque scriptores, qui hominum, seu veterum, seu recentiorum vitas per historiam immortalitati mandaverunt, lectitarem saepenumero,

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ
ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΛΟΓΟΣ Α.

NICEPHORI GREGORAE
BYZANTINAE HISTORIAE
LIBER PRIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ *.

Προοίμιον, ἐν ᾧ καὶ δημηγορία τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου. Ἀρχὴ τῆς ἱστορίας, διαλαμβάνουσα τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινῆς πόλεως. Βασιλεία Θεοδώρου τοῦ Δάσκαρι τοῦ πρώτου. Περὶ τοῦ Ἀσάν Ἰωάννου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος. Περὶ Ἀλεξίου τοῦ βασιλέως, τοῦ ἐκπεσόντος τῆς βασιλείας. Περὶ τοῦ πολέμου τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Δάσκαρι μετὰ τοῦ Ἀσάν.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Historici munus excellens. Historiae laus. Veritatis commendatio. Historiae scriptores quinam reprehensione digni. Andronici senioris invectiona in historicos maledicos et mendaces. Auctor de seipso et de opere suscepto (Cap. 1). Initium narrationis: Constantinopolis capta a Latinis. Theodorus Lascaris in urbe Nicaea imperator salutatur. Alexius Comnenus Trapezuntem, Michaël Angelus Comnenus Thessaliam et Epirum invadit. Latini reliquas provincias inter se partiuntur. In Asiam expeditionem parant. Iidem a Ioanne Asane, Bulgarorum principe, profigati. Baldvinus captus. Aliorum ducum exitus. Thracia et Macedonia vastantur (2). Alexius Angelus, antea Byzantiis imperator, a Marchione Montisferrati captus; mox dimissus; genero suo Theodoro Lascari invidet. Iathatinem Turcum socium sibi adiungit. Antiochia a Turcis obsessa. Theodori celeritas (3). Turcus aciem instruit. Pugnatur. Latinorum equitum infelices virtus. Iathatinus a Lascare occisus. Victis Turcis pax concessa. Alexius captus. Victoris clementia, Uzerca Theodori Lascaris (4).

α'. *Τοῖς τῶν πάλαι καὶ μέχρις ἡμῶν γενομένων τοῦς βίους διὰ τῆς ἱστορίας ἀθανατίζουσι πλεστοῖς πολλῶν αὐτὸς ἐντυγχάνων,* Ed. Par. 1
Ed. Ven. 1

* Argumenta graeca add. Wolf. 1. καὶ om. B. (cod. 2078).

1. *Cum plerosque scriptores, qui hominum, seu veterum, seu recentiorum vitas per historiam immortalitati mandaverunt, lectitarem saepenumero,*

καὶ θείαις τισὶ προτροπαῖς ἀκούων ὁμολογούντων ἐς τὴν τοιαύ-
την κεινησθαι ἐλξηρήσιν, μέχρι μὲν τινος ἄκαιρόν τινα φιλοτι-
μίαν τῶν ἀνδρῶν κατελίγνωσκον, κόμπου μεστὰ τὰ λεγόμενα εἶ-
ναι οἰόμενος· ἔπειτα δ' ἔδοξαν εἶναι μοι οἱ ἄνδρες ἐπόπται μὲν
αὐτῆς ἀληθείας σαφεῖς, Θεοῦ δὲ τῷ ὄντι τὸ ἔργον, καθάπερ ὁρ- 5
B γάνω χρωμένου τῇ τούτων χειρὶ, μικρὰ ἢ μηδὲν ἀποδέον, ὡς
ἔπος εἰπεῖν, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, τῶν μεγίστων καὶ πρώτων αὐ-
τοῦ ποιημάτων, πρὸς γε τὸ τὴν ἀπόβρῆτον δόξαν ἀναγγέλλειν,
P. 2 ὡς ἐφικτόν, τοῦ Θεοῦ. τὰ μὲν γὰρ καθάπερ σιγῶντες κήρυκες
τῆς θείας μεγαλοουρίας, τὸν ἕπαντα διαγίγνονται χρόνον, αἶ- 10
σθησιν προκαλούμενα μάρτυρα μόνην. ἡ δ' ἱστορία, ζῶσά τε
καὶ λαλοῦσα φωνή, καὶ ὄντως ἔμψυχος καὶ διαπρύσιος κήρυξ αὐ-
τῆς, διαπερῆ τὸν αἰῶνα καθάπερ ἐν πίνακι παγκοσμίῳ δεικνύου-
σα τὰ προγεγονότα τοῖς ἐπιγιγνομένοις αἰ, ὅσα ποτὲ ἐν ἀλλήλοις
B καὶ δι' ἀλλήλων οἱ ἐξ αἰῶνος ἐπεπράχασαν ἐν τῷ βίῳ, καὶ ὅσα 15
V. 2 ποτὲ πεφιλοσοφῆκασιν περὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως οἱ σοφοί, καὶ
τίνα κατείληπται τούτοις, καὶ τίνα μὴ· καὶ τίσι ποτὲ δυσχερεῖαις
ἄλλοτε ἄλλοι συνητηχότες, τίνων ποτὲ τῶν ἐκ Θεοῦ καλῶν κά-
γαθῶν ἐς κόρον ἀπολελεύκεσαν, καὶ πόσαις ποτὲ ταῖς ἀπροσδο-
κῆτοις ἐκεῖθεν εὐεργεσίαις ἐγένεχον. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὴν οὐρα- 20
νοῦ καὶ γῆς δόξαν ἐνδοξοτέραν διὰ τῆς ἱστορίας καθίστασθαι,
C καὶ, ἴν' εἴπω, λαμπροτέραν πολλῷ τὴν λαμπρότητα. ποῦ γὰρ ἂν
ἤδεσαν ἄνθρωποι, τῆς ἱστορίας οὐκ οὔσης, ὡς ὁ μὲν οὐρανὸς τὴν

5. σαφεῖς] ὁρθοί A. (cod. 2558). 12. ὄντως Boiv. add. ex A.

audiremque profitentes, se ad eiusmodi opus suscipiendum divino instinctu fuisse impulsos: aliquandiu eos ineptae ambitionis damnavi, illorum dicta arrogantiae plena arbitratus. Postea vero, acutos veritatis inspectores viros illos, rem autem ipsam Dei opus esse iudicavi, manu illorum tanquam instrumento utentis; atque istud—quidem Dei opus parum, ac nihil potius, ut paucis dicam, a coelo et terra, maximis et primis eius operibus, distare visum est, ad arcanam eius gloriam quantum fieri potest praedicandam. Nam illa quidem, tanquam taciti praecones divinae magnificentiae, per omne tempus permanent, solos sensus attestantia. Historia vero, viva et clara vox, et vere animatum ac vocale praeconium, ad omne aevum pertinet, et velut in universitatis tabula quadam, tum res quovis tempore ultro citroque inter homines gestas posteris intuendas exhibet, tum naturam rerum explicat, quatenus eae a philosophis perceptae ignoratae sint: tum quibus alias alii vel difficultatibus implicati, vel prosperissimis successibus divinitus ornati, ac praeter omnem expectationem adiuti fuerint, ostendit. Ac, ut mea quidem fert opinio, coelorum et terrae gloria hoc scripti genere illustratur, et magis explendescit. Nam, sublata historia, unde scirent mortales, coelum primo illo et immutabili motu agitatum, solem et lunam caeterasque stellas continenter evolvere constanti et apta

αὐτὴν ταύτην ἀρχῆθεν αἰεὶ καὶ ἀκίνητον κινούμενος κίνησιν, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ πάντας ἀστέρας διηγεκῶς ἐξέλτεται πρὸς ποι- κιλίαν ὁμοίως εὐτακτόν τε καὶ εὐρυθμον, καὶ ὁμοίως τὴν τοῦ θεοῦ διηγεῖται δόξαν ἐφ' ἡμέραν τε καὶ νυκτὶ δι' αἰῶνος· ἡ δὲ 5 γῆ τὴν ἄτρεπτον ταύτην ὁμοίως ἀρχῆθεν αἰεὶ τρεπομένη τροπῆν, τὴν αὐτὴν τοῖς αἰεὶ ἐπιγιγνομένοις ἀνθρώποις γένεσιν καὶ φθορᾶν δι' αἰῶνος προδείκνυσιν; ὥστ' εἰ μὴ τι πλεον, ἀλλ' οὖν οὐδ' ἦτ- D τον ἂν καὶ ταύτην θανατάσειε πῶς τις, ὅτω διάνοια πρόσεστιν ὑγιαίνουσα· ἡ γὰρ ἂν ἐλλιπὲς ἐδόκει τὸ δημιούργημα, μὴ τινος 10 ἰσχυρίζεσθαι δυναμένου καὶ πείθειν, ὡς καὶ ἄλλαι τινὲς γενεαὶ προὑπῆρξαν ὁμοίως ἀνθρώπων, καὶ πόσαι τινὲς ὑπῆρξαν, καὶ μέ- χρι πόσου, καὶ τί ποτε ἄρα πεπράχασαν ἐν τῷ βίῳ, καὶ οἴστι- σιν ἄρα τοῖς ἐκ θεοῦ τε καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς ἀγαθοῖς κατὰ δια- φόρους γενεάς τε καὶ χρόνους ἐνέτυχον. ἀλλὰ νῦν γε πρὸς τούτοις E 15 καὶ προφήτας ἕτερον τρόπον τοὺς μετιόντας ποιεῖ, ἐκ τῶν φθα- σάντων στοχαζομένους τὰ μέλλοντα. τὸ γε μὴν βραχεῖ τινι τόπῳ καὶ ὠρισμένῳ τῆς οἰκουμένης οἰκοῦντά τινα πέρατα γινώσκειν γῆς, καὶ ἄκρα οἰκουμένης, μήκη τε καὶ πλάτη θαλατῶν, καὶ ὄσοι ποταμοὶ καὶ λίμναι εἰσὶ, καὶ ἰδιοτροπίας ἐθνῶν καὶ τόπων, 20 καὶ διαφορὰς ὠρῶν τε δῆ καὶ χρόνων τῶν ἐν διαφόροις γινομέ- νων μέρεισι τῆς γῆς, καὶ ὅσα ἕτερα τῶν ἀγαθῶν μυρία, τίς χα- F ρίζεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ μόνη γε ἡ τῆς ἱστορίας ἐξάπλωσις; διὰ τοι τοῦτο καὶ οὐ τούτους μᾶλλον ἠγάπησα τῶν σοφῶν, οὐδὲ τούτους ἐξήλωκα, οἳ κωμικοῖς τισὶ δράμασι καὶ σκηναῖς τραγι-

9. ἡ γὰρ W. 12. πεπράχασαν uterque cod. pro ἐπεκρ.

varietate, Deique gloriam noctes diesque perpetuo enarrare: terram ve- ro immutabilem illam mutationem, qua ab initio praedita fuit, constan- ter retinere, ac eundem ortum atque interitum posteris omnibus denun- ciare? Quamobrem si non maiori, pari certe admiratione cuiusvis cordati hominis digna est. Alioqui enim huius mundi opificium veluti mancum erat, quod e coeli machina affirmare ac persuadere nemo possit, olim aequae gene- ra hominum extitisse, quotque illa fuerint, et quandiu duraverint, et quid in vita egerint, quaeque beneficia tum a Deo, tum a coelo, tum a terra, aliis atque aliis temporibus atque aetatibus acceperint. Historia autem non id modo praestat, sed etiam lectores suos alio quodam modo vates red- dit, quae futura sint, ex iis quae praeterierunt coniciunt. Iam, ut is qui in exigua et definita terrae parte habitat, orbis terrarum fines et extremi- tates, et peculiare gentium et locorum naturas, annorumque et temporum discrimina, quae diversis terrae partibus existunt, aliaque bona infinita no- rit: quis largitur hominibus, nisi una historiae explicatio? His igitur de causis hoc genus eruditus nec magnopere diligo, nec magnifico, qui comi- cis et tragicis fabulis et laudationum blandimentis linguas occupant: sed

- καὶς καὶ θωπείαις ἐπιδεικτικαῖς τὴν ἐαυτῶν κατηγάλωσαν γλῶσσαν, ἀλλ' ὅσοι τῶν ὄντων τὴν φύσιν, καθόσον σφίσι ἐξῆν, ἀκριβῶσαντες, καὶ ὅσοι τὰς ἱστορίας ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ ἄλλοι ἄλλοις εἰρημένων τε καὶ πεπραγμένων ἕξ τε ἀνδρίαν ψυχῆς
- R. 3 βλεπόντων καὶ σύνεσιν, κόποις ἰδίοις ξυνηλοχότες, εἰς μεγίστην 5 ὠφέλειαν τοῖς ἐξῆς ἐκδεδώκασιν. καὶ μέντοι καὶ οὗτος ὁ πρὸς ἐκείνους πόθος καὶ ζήλος καμὲ τὰ ἀκόλουθα πράττειν παρέπεισε, καὶ οὗτος αἴτιος ἐμοὶ τοῦ τοιοῦδε γέγονεν ἐγχειρήματος. ἐπεὶ δ' ὅπερ ὀφθαλμὸς τοῖς ζώοις, τοῦτο τῇ ἱστορίᾳ ἀλήθεια, προπορευομένην ἔχειν ταύτην ἐνταῦθα χρεῶν καὶ ἡμᾶς πρὸ παντός, 10 δυοῖν ἕνεκα· ἐνὸς μὲν, ἵνα μὴ, ὅπερ ὡς κανόνα καὶ στάθμην τοῖς ἰσομένοις προουθέμεθα προτιθέσθαι, τοῦτον στρεβλὸν καὶ νο-
- B. 3 οὔντα ἕξ τὰ καιρία δεξώμεν· ἑτέρου δέ, καὶ ἵνα μὴ πρόφασιν δώμεν τοῖς διασύρειν ἕξ ὀλέγων τὴν ὅλην πραγματείαν ἡμῶν βουλομένοις, καὶ ἐξελέγχειν ὡς οὐδὲν ὕγιες κεκτημένην· ὅποιον δὴ 15 τι καὶ τῶν ἐφ' ἡμῶν τινες ἔλλογιμων ἐκπερόνθεσαν. ἀπειρία γὰρ πραγμάτων πλείστη συνεξηκότες οἱ ἄνδρες, ἔπειτα οὕτως ὡς ἐς τὸ συγγράφειν ἐμβεβληκότες, ἔλαθον πολλοῖς τισὶ καταχρησάμενοι ψεύδεισι, καὶ οὕτως ἐς τὸ ἀχρεῖον τὴν αὐτῶν παρασύραντες
- C. 3 ἱστορίαν, ὡς καὶ πρόφασιν εὐλογον δεδωκέναι τῷ πολλῷ τὴν 20 σύνεσιν βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ διασύρειν καὶ ἐξελέγχειν ταύτην ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα· καὶ ταῦτα ἐπὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἔτι παρόντων, ὧν δήπου ἐκείνοι τὰ
- V. 3 πλείστα κατεψεύσαντο. (B.) Καὶ ἵνα μὴ τῶν τοῦ βασιλέως δημηγοριῶν, ἣν ἐπ' ἐμοῦ διεξῆλθεν, ἐν καιρῷ χρῆσώμαι (φανείη 25

eos potius, qui aut naturam rerum pro virili sua indagarunt: aut historias dispersas, et aliorum dicta factaque ad animi fortitudinem ac prudentiam spectantia, suo labore collecta, ad maximam posteritatis utilitatem ediderunt. Quorum admiratio et aemulatio nos ad imitationem impulit, huiusque conatus mihi causa fuit. Quum autem id sit historiae veritas, quod animantibus oculus, hanc nos tanquam ducem in hoc opere sequi cum primis decet, duabus de causis: tum, ne ea res, quam veluti regulam et amussim posteris proponere statuimus, distorta et pernicioso morbo afflicta videatur: tum, ne ansam his praebemus, qui ex paucis totum scriptum nostrum cavillari, et, quasi nihil frugi in eo sit, traducere cupiunt: id quod nostra aetate eruditus quibusdam viris usu venit, qui quum in maxima rerum ignoratione vitam exegissent, atque ita ad historiam scribendam temere accessissent, multis eam mendaciis ex inscitia contaminarunt, et omni utilitate spoliarunt: causamque probabilem prudentissimo Imperatori Andronico Palaeologo eius liberius reprehendendae et singulatim coarguendae praebuerunt, idque iis hominibus adhuc viventibus ac praesentibus, quos illi plurimis mendaciis infamarant. (II.) Atque ut Imperatoris oratione una, quam is audiente me habuit, oportuno tempore utar (quippe ad praesens iusti-

γὰρ ἂν καὶ ἡμῖν εἰς τὴν παροῦσαν ἐγγελησιν χρήσιμος)· „πολλά-
 κίς,” φησὶν, „ἐθαύμασα κατ’ ἐμαυτὸν γενόμενος, πῶς τῶν ἀν-
 θρώπων τοῖς πλείστοις ἔξδν ἀστασίαστον καὶ εἰρήνης μεστὸν δια-
 βόσκειν τὸν βίον, καὶ πλείστους μὲν ἔχειν οἱ θαυμάσσονται, μη-
 5 θδένας δ’ οἱ τὸν τρόπον τούτων μισήσουσιν· οἱ δὲ πρόθυμοι πρὸς
 τὸ λοιδορεῖν πάντα τινὰ ἀπαντῶσι καὶ γλῶτταν ἐκόντες ἀσκοῦσι
 ποτηρὰν καὶ ἀταμίετον καὶ ὑβρίζουσαν· καὶ ταῦτα μηδεμίᾳς
 πολλῆς προκειμένης προφάσεως, ἢ προβυλλομένη τι τῶν δι-
 10 καίων ἴσως ἐπέκτανμα ἔσται πρὸς τοιαύτας ἀναφλέγον ὀρμᾶς. B
 καὶ τούτων μᾶλλον ἐθαύμασα, τοὺς ὀπόσοι ψευδεῖς κατὰ βασι-
 λέων ὁμοῦ καὶ πατριαρχῶν βλασφημίας συζῆρύπτειν καὶ ἀναισχύν-
 τως προφέρειν τολμῶσι· καὶ πάντων ἐθαύμασα μάλιστα, τοὺς
 ὅσοι γραφῇ παρατίθεσθαι τὰς οὕτω ψευδεῖς βλασφημίας αὐτῶν
 οὐκ ἄκνοοσι. τὰς γὰρ ἀπὸ μόνης τῆς γλώττης προιοῦσας λοι-
 15 πορίας αὐραὶ λαβοῦσαι ἐς αἰθέρος ἀβύσσους διασκεδάζουσιν. αἱ
 δὲ γραφαὶς καὶ βίβλοις ἐντυπούμεναι μονιμώτερον καὶ τυραν- F
 νικώτερον κατὰ τῶν ὑβριζομένων τὸ κράτος ἐσχίκασι, τὴν ἡγε-
 μονίαν τῆς γραφῆς λαμβανούσης καὶ διὰ μακροῦ πομπευούσης
 τοῦ χρόνου. οὐκ οἶδα δ’ ὀπότερον οὐδ’ ἔχω ῥαδίως ἐπιγιγνώ-
 20 σκειν οὗ χάριν ταῦτα ἐπείγονται δεῖν, καὶ τίνας ἔνεκα κέρδους
 ἐς τοιοῦτους κρημνοὺς ἑαυτοὺς συνωθοῦσιν. εἴ τε γὰρ ιδιότητά
 τινα κακίας ἀπολίμπαντες ἑαυτῶν ἐπὶ τὰς οὕτω ψευδεῖς βλα-
 σφημίας χωροῦσι, κακῶς τοῦτο δεῶσι καὶ λίαν αἰσχρῶς καὶ κα-
 τὰ τῆς ἑαυτῶν, ὡς εἰπεῖν, κεφαλῆς. στήλην τε γὰρ τῆς σφῶν

1. Wolfius interposito titulo (δημηγορία τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου)
 sententiam abruptit, haeretque in voce ἴνα, quam ait esse ἀναπα-
 πόδοτον. Vide eius notas. 23. καὶ alteram add. A.

tutum videri possit accommodata), „Saepe” inquit „mecum ipse miratus
 sum, qui fieret, cum plerisque mortalium quietam et tranquillam prorsus
 agere vitam liceret, ac plurimos habere quibus admirationi essent, nullos
 vero penitus inimicos: ut ipsi ad quosvis proscindendos propensi, linguas
 improbas, futiles et contumeliosas utro exaceruerent: idque nulla saepe
 occasione data, quae ad huiusmodi maledicentiam iure illos incenderet. Illos
 vero magis etiam sum miratus, qui Imperatores simul et Patriarchas falsis
 maledictis incessere, ac impudenter proscindere audent. Sed hi admira-
 tione omnium maxima me affecerunt, qui tam falsa maledicta sua mandare
 litteris non dubitarunt. Nam convitia, quae lingua proferuntur, statim
 aura dissipat: quae vero scribuntur et libris imprimuntur, diutius et gra-
 vius eos quos laesere iniuria premunt: scriptura auctoritatem nacta, et
 longo tempore ostentata. Ignoro autem quo consilio, nec scio qua gratia
 haec facere studeant, aut cuius lucris spe in talia praecipitia incurrant. Si-
 ve enim, ut singularem suam improbitatem expleant, adeo falsa maledicta
 congerunt, male faciunt ac turpiter admodum, suoque, quod aiunt, ca-
 pitā nocent. Nam improbitatis suae monumentum produunt posteris, quod

P. 4. κακίας τῷ χρόνῳ παρέχουσιν, ὅτι ἔξδν ἐκ τοῦ λέγειν εὔφημα καὶ πρεσβεύειν ἀλήθειαν, γνωρίζεσθαι τοῖς ἀκούουσιν· οἱ δ' ἐκ τοῦ πλύνειν ἀμάξιας ὕβριων τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντας, δημοσιεύειν ἐ-
 λοντο ἑαυτοὺς, παραπλησίως ὡσπερ ἂν εἶ τις, ἔξδν ἠπειρώτης
 εἶναι, καὶ βλον ἐπικερδέστερον καὶ ἀκίνδυνον ζῆν, ὅδ' ἐς Ἀτλαν-5
 τικοῦ πελάγους χειμῶνας καὶ κλύδωνας φέρων ἐμβέβληκεν ἑαυ-
 τόν. τὸ δὲ καὶ κακῶν ἀρχέτυπα τοῖς ἐφεξῆς εἰς μίμησιν προτι-
 θέναι τὰ γράμματα, καὶ εἰπῆ καθιστᾶν ἑαυτοὺς αἰτίους τῆς ἐκεί-
 Βνων ἀπωλείας, τοῦτο δὲ ποίων κρημνῶν οὐκ ἐπάξιον, δίδυμα
 καὶ τριπλᾶ προτεινόν τὰ γκλήματα; ἢ γὰρ ὡς ἀήθη ταῖς πολι-10
 τείαις καὶ νόθα ἐλαύνειν ὡς ποθῶτάτω καὶ ἀποτρέπεσθαι ἔμελ-
 λον, δεδιότες οἷς τὰ τοιαῦτα πρόχειρον λοιδορεῖν, καὶ τῶν πό-
 λεων ἔξωθεῖν, ὡς πρὶν τῶν δικαστικῶν Ἀθηναῖοι πινάκων τοὺς
 ὅσοι παρέγγραπτοι καὶ τῆς σφῶν πολιτείας ἀνάξιοι· ταῦτα ἀσμέ-
 νως ἤδη δέξαιντ' ἂν πράττειν αὐτοὶ, ὡς καὶ ἄλλοις ἤδη πεπρα-15
 Cγμένα καὶ δεδομένα, καὶ τῶν ὄρων ὄντα τῆς συνθηλαίας ἐντός.
 φιλοῦσι γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ τοῖς οἰοσθητοῦν
 ἰστοπήμασιν ἀλισκόμενοι, ἐς ἀρχαιοτέρας εἰκόνας ἀνάγειν τὴν
 μίμησιν, ἴν' ἐκείθεν ὡς ἐξ ὀρημητηρίου κατατρέχουσιν, εἴ τινὲς
 ποτ' ἄρ' εἰεν οἱ πρὸς ἐλέγχους ἀποδύομενοι. εἴτ' οὖν διὰ τοῦ-20
 το λοιδοροῦσι καὶ ψεύδονται, οὕτωςί πως ἐκατέρωθεν ἀμαρτά-
 νουσιν· εἴτ' αὖ διαμονῆς ἕνεκα τῆς αὐτῶν συγγραφῆς, καὶ οὐ-
 τω πόθῳ θέουσι τοῦ σκοποῦ, τὰς κρηπίδας τῶν αἰκῶν οὐ πᾶν
 Dτοι σφόδρα ὑποτιθέμενοι ἀσφαλεῖς. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἴσως εἰδότες

9. ἀντάξιον Α. 11. ὄφειλον Α. 16. ὄντα om. Α.

cum bene dicendo et celebranda veritate innotescere auditoribus licuisset, plaustris convitiourum in innocentes effundendis semet ipsos traducere publice maluerunt: haud secus ac si is, cui liceret in terra continente beate secureque vivere, in Atlantici maris tempestates ac fluctus ultro se coniceret. Scelerum porro exempla scriptis suis proponere posteris, et interitus eorum sponte reum fieri, id vero quae praecipit non meretur, cum duplicibus aut triplicibus criminibus sese obstringant? Quas enim res ut insolitas civitatibus et improbatas quam longissime exterminaturi et abominaturi erant, eorum metu quibus et insectari et urbibus eas exigere promptum esset, quemadmodum olim Athenis ex albo iudicium debebant per fraudem inscriptos et republica indignos: has iam cupide amplectentur, ut et ab aliis ante factas ac probatas, et a consuetudine non abhorrentes. Solent enim homines quorumvis criminum rei, suam imitationem ad exempla veterum referre, ut causam habeant inveniendi in eos, qui illa arguere instituerint. Sive igitur hac de causa ita convitiuntur et mentiuntur, utroque peccant: sive ob diuturnitatem scriptorum suorum, etiam sic procul a scopo aberrant, infirmis criminationum suarum iactis fundamenta. Sciunt illi quidem forsitan, vulgi aures insectatione aliorum quam collaudatione

τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς, ταῖς τῶν ἄλλων ὕβρεις μᾶλλον χαιρού-
 σας ἢ τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ὡς πολλῶν γε ἡδίων οἱ πολλοὶ τὰς ὀντι-
 τωσὺν διεξιλάσθαι ὕβρεις ἢ τὰγαθὰ, κἂν τὰς μὲν ψεύδη μακρὰ
 5 καπηλεύωσι, τὰ δὲ φῶς ἀληθείας ἔχη προπορευόμενον; οὕτω τὴν
 ἱστορίαν αὐτῶν διατίθενται, ἵν' ἐς μακροὺς δῆθεν τοὺς χρόνους
 χαίροντες διεξιόεν αὐτὴν οἱ τὸν αἰῶνα κατὰ διαδοχὴν ἀμείβοντες
 ἄνθρωποι· καὶ οὔτε δίκης ἐπόπτῃν πρὸ ὁμμάτων διανοίας λαμ- Β
 βάνουσιν, οὔτ' αἰδῶ τῶν καλῶς καὶ δικαίως κρίνειν εἰδότεων ἀν- V. 4
 δρῶν. τοῦτο δ' οὐ τοσοῦτον οὐδ' λοιδοροῦσι λυμάνεται, ἢ αὐ-
 10 τοὺς γε δὴ τοὺς ὑβρίζοντας, εἴπερ ἄνθρωποι μὲν σωφρονοῦντες
 ἀτόπους ὑπονοίας κατ' ἐκείνων ταῖς ψυχαῖς ἐμφυτεύσαντες, μυ-
 ρίοις βριθούσας ὀνειδέσιν, ἐν κακοῖς αὐτῶν ἰσαεὶ μεμνήσονται·
 θεὸς δ' ὁ τῆς δίκης προστάτης σαφιλεστέραν αὐτοῖς ταμιεύσει
 τῆς γλώττης τὴν κόλασιν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ δι' ἀμαθίαν
 15 τοῦ βελτίονος καὶ ἀπειρίαν πραγμάτων ἄπερ ὄτουσὺν ἠκηχόει- F
 σαν, πρὶν βυσαρίσαι, εἰ τὰ μὲν τῶν εἰκότων τάδ' ἦκιστα, καὶ
 τὰ μὲν εἰκεν ἀληθείας οἴκοις ἐνδαιτυᾶσθαι, τάδ' ὑπερόριον ἀλη-
 θείας τείνουσι γλῶσσαν, οὕτω ταῦτ' ἐπαπλοῦσι ταῖς ἐαυτῶν
 συγγραφαῖς καὶ τῷ χρόνῳ, αἰτιώμενοι τε τὰ ἀνάττια, καὶ φά-
 20 σκοντες ἢ μὴτ' ἐγένοντο, μῆτε γενέσθαι τῶν δυνατῶν ἦν· οἷας
 τοῦ Πλάτωνος τὰς ἰδέας ἀκούομεν, καὶ ὅσοι τοὺς τραγελάφους
 ἐκ τῶν τῆς Ἰνδίας τεράτων ἐς τὰς τῆς Ἀσίας διαβιβάζουσιν ἀκοὰς, P. 5
 ἐκ μὴ ὄντων αὐθις μὴ ὄντα καθιστῶντες, ἵνα μᾶλλον ἐκπλήττω-
 σι τοὺς ἀκούοντας. διὰ ταῦτα τοίνυν ἐλέγξων ἔρχομαι τὰ τοιαῦ-

1. Verba ταῖς τῶν ἄλλων om. A. 10. μὲν add. A. 15. ἔπερ
 A. et W., ἢ παρ' B.

magis delectari, ac iniurias quam recte facta libentius legi, quamvis illas
 proluxa mendacia venditent, haec vero lucem veritatis praevidiam habeant:
 eoque sic historias suas componunt, ut ii qui multis saeculis post futuri sunt,
 eas longissimo tempore cum voluptate legant. Nec in hoc vel iustitiae
 praesidem animis intuentur, vel aequa et recta iudicia honorum virorum
 reverentur. Quae res non adeo illis obest quos vituperant, quam ipsis ob-
 trectatoribus, quod et homines cordati malis suspicionibus adversus illos
 conceptis, quae mille probis scatent, eos inter improbos perpetuo nume-
 rabunt: et Deus iustitiae praeses eorum gravioribus poenis perse-
 quetur. Atque etiam interdum ex ignoratione veri, et imperitia rerum,
 quae a quovis audierint, priusquam expendant, aintne probabilia et veritati
 consentanea, an vero absurda, et ab ea prorsus abhorreant, sic illa char-
 tis illinent, ac memoriae mandant, eaque crimina obiciunt quae nulla sunt,
 et ea dicunt, quae neque facta sunt, neque omnino fieri possunt: quale
 esse Platonis ideas accepimus, et tragelaphos ex Indicis monstris in Asia
 narrari ab iis qui figmenta figmentis cumulant, ut maiorem in animis audi-
 torum admirationem excitent. Quapropter huiusmodi vitia scriptorum no-

σα, καθόσον οἶόν τε, τῶν ἐφ' ἡμῶν συγγραφέων. ἄνθρω-
 πρι γὰρ οὔτε δραστήριοι τινες τὴν φύσιν, οὔτε πολιτικοὺς τισι
 πράγμασι συμμερίζαντες, ἵνα τινὰ καὶ πρακτικὸν ὄφθαλμὸν ἐκεί-
 θεν ἑαυτοῖς παράσχοιεν, καὶ κρίσιν ἐμπειρία πεπορισμένην, ὑφ'
 ἧς ὄρωμεν πολλοὺς καὶ τῶν πάντων νωθροτάτην ἐιλοχότων τὴν φύ- 5
 Βσιν ἀφυπνιζομένους, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀνεγειρομένους ὄψε ποτε, καὶ
 ἐς ἀστειότητα μετενηνεγμένους, ἀκείνοις ἤδη ἐγκρινομένους, οἷς
 βουλή καὶ κρίσις ἀνῆπται πραγμάτων, καὶ οἱ γλῶσσαν ἐξήσκη-
 σαν ἐκ τῆς τῶν ἄλλων συνδιαιτήσεως, τοῖς προτιθεμένοις πολι-
 τικοῖς ζητήμασιν ἐν καιρῷ γινομένην· ἀλλὰ λόγοις, καὶ τούτοις 10
 πλημμελῶς, ἐξέτι νέον δεδωκότες καὶ μόνη τῇ τούτων σχολῇ καὶ
 τριβῇ τοὺς μακροὺς παραλλάξαντες ἤλους, οὕτω κωφοὶ τῶν ἀεὶ
 Ὀγγυνομένων, τὸν ἅπαντα διεμέτρησαν βίον. εἰ δὲ μηδὲ τούτοις
 οὕτως πως εἰδίδουν, οὐδὲν μέγα τὸ ἐκείνων ὑπῆρχεν ἀντάλλαγμα·
 οὕτω σκότει καὶ γωνία μάλα προσήκοντες οἱ ἄνθρωποι οὐκ εὐ- 15
 φρῶς οὐδ' ἐδύθμως ἐς τὴν τῶν λόγων βεβαδισαν ἄσκησιν. πῶσα
 γὰρ ἐπιστήμη καὶ τέχνη καθάπερ θεμελίω καὶ βάσει τῇ φύσει
 τὴν ἑαυτῆς συντέλειαν ἐποικοδομεῖ. ἂν γοῦν ἡ φύσις ὑγίαινονσα
 D ἧ, μέγα πρὸς κατορθωσιν γίνεται τῆς ἐπιστήμης ἐφόδιον· καθά-
 περ καὶ οἰδηρος καὶ χαλκὸς ῥηδῶς ὑπέικων τῷ χαλκοτύπῳ. ἂν 20
 δ' ὁ τῆς φύσεως ἀσθενῶς ἐχῇ θεμέλιος, κάκιστος ἐπίκουρος τοῖς
 τῆς ἐπιστήμης οἰκοδομήμασι γίνεται, καὶ ἴν' εἶπω πλημμελῆς καὶ
 ἐπίβουλος σύμμαχος. ὡς νῦν γε καὶ οἱ χρηστοὶ οὗτοι νωθρὸν ὡς

2. γὰρ add. A. 11. Ante δεδωκότες Wolfius excidisse putat ἑαυ-
 τοῖς. Sed hic et v. 14. pronomen subaudiendum esse recte Boivinus
 in annot. monet.

strae aetatis, quoad potero, coarguam: qui nec acribus ingeniis praediti,
 nec in republica versati sunt, unde iudicium gerendarum rerum peterent,
 usu et experientia partum: qua multas etiam segnes naturas velut e somno
 tandem excitari videmus et urbaniores reddi, ut inter eos numerentur qui
 prudentia pollent, et aliorum consuetudine linguas excoluerunt, id quod
 fit civilibus quaestionibus pro tempore propositis. Sed quia studiis littera-
 rum, et iis quidem perperam iam inde ab adolescentia sese dedere et in ea-
 rum otio unicoque usu longos dies consumpsere, ideo surdis auribus res quo-
 libet tempore gestas praeterverti, omnem aetatem exegerunt. Verum etsi
 litteris totos sese in hunc modum non dedissent; ne sic quidem illi magno
 aestimati fuissent. Usque adeo tenebris et angulis digni illi homines, nul-
 lo ingenio, nulla dexteritate, ad eloquentiae exercitationem sese contule-
 runt. Omnis enim scientiae et artis perfectio, tanquam fundamento et ba-
 si, natura innititur. Quae sana si fuerit, magnum est ad scientiam per-
 ciendam adiumentum: veluti ferrum et aes, quod fabro facile cedit. At
 idem fundamentum, si infirmum fuerit, pessimus est doctrinae adiutor, so-
 ciusque, ut ita dicam, noxius et infidus. Id quod bonis istis viris accidit,

τὰ πολλὰ καὶ τοσοῦν τὸ συμφυῆς κτησάμενοι φρόνημα, εἰκότως
 ἄρα καὶ ὄν ἐκ τῆς τέχνης ἐπορίσαντο λόγον σεσαλευμένον ἔφη-
 ραν ὁμοῦ καὶ τοσοῦντα τὰ καίρια. ἐγὼ δὲ καὶ τῶν πύλαι σοφῶν Ε
 ἔστιν οὗς ἐκνυθόμεν φαιμένους, ὡς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ζωγράφων
 5 μμείσθαι χρεῶν, ὅποσοι ἐς τὸ συγγράφειν ὀρμῶσι. καὶ γὰρ κἀ-
 κείνοι εἴ τι ποσ τοῖς ἀρχετύποις ἐκ φύσεως παρῆπείστη πλημμυλη-
 μα, εἴτ' ἐς τὸ ἤττιον τοῦ δέοντος, εἴτ' αὖ ἐς τὸ πλέον παρασῦ-
 ρον ἔστιν ἢ τῶν τοῦ σώματος μερῶν, οὐκ ἔπαν ἀκριβῶς ἐναρμό-
 σαι σπουδάζουσι τῇ γραφῇ τῆς εἰκόνης· ἀλλὰ πη μὲν ἐντιθέασιν,
 10 ὅσον ἐνδεξασθαι τὴν ὁμοιότητα, πῆ δ' οὐ, ἵνα μήτε τὸ δύσμορ-
 φον καὶ αἰσχρὸν ἢ γραφῇ τῆς εἰκόνης ἔχη διηνεκῶς, μήτε φύσεως F
 ὄνειδος αἰε τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ χρόνου προφαίνεται, καὶ γίνηται
 τοῖς φιλοσκόμμοσι πρόφρασις γέλωτος ἅμα καὶ γλεύης. οἱ δὲ
 σμνοὶ οὗτοι, εἴτ' οὐκ εἰδότες, εἴτε μισοῦντες τὴν ἀλήθειαν, οὐ V. 5
 15 μόνον οὐδὲ μικρὰ τῶν ἀληθεύοντων ἀμαρτημάτων ὑφελόμενοι,
 κνυθόμενι ἀφῆκαν σιγῆς, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μήτε πρῆχθέντων
 ἢ καληθέντων ἐφήρμοσαν τῇ ἐαυτῶν συγγραφῇ· οὕτω πικροὶ καὶ
 ἄπειθεῖς ἀνεφάνησαν τῆς ἀληθείας ἐχθροί. ἢ ποῦ οὐκ ἂν ἄτοπιας
 βλαύνοιν τοιαῦτα φιλοτιμούμενοι γράφειν, ὧν μήτ' αὐτόπται P. 6
 20 αὐτοὶ ἐγεγόνεισαν, μήτ' αὐτήκοοι τῶν πρᾶξάντων ἢ καὶ θεασα-
 μένων γενέσθαι ἰσπούδασαν, ἀλλ' ὅσα μεθνούση γλώσση διεξί-
 σιν οἱ τὰ χαμαιτυπεῖα πληροῦντες, καὶ ὅσα περ αἱ γράες ληροῦσι
 καὶ τερατεύονται; ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἀντιστρατευομένην ἔμοι οὐ-
 δὲ τὰμὰ συγκυκῶσαν πρᾶγματα τὴν ἐαυτῶν γλώσσαν οἱ ἀνθρω-

14. πύσαντες (dissimulantes) A. 22. γοῆς W., γράες A.

qui fere segnibus et inertibus ingeniis praediti, si quid ex institutione do-
 ctrinae consecuti sunt, caducum tamen illud et maximis vitiis inquinatum
 protulerunt. Ego vero quosdam veterum sapientum dixisse audio, iis qui
 ad scribeandam adiecerint animum, bonos pictores esse imitandos: qui si
 archetypum aliquo naturae vitio laboret, sive excessu sive defectu par-
 tium corporis, non id totum in pictura imaginis exprimunt, sed partim qui-
 dem ad similitudinem ostendendam inserunt, partim vero praetereunt, ne
 vel perpetua sit imaginis deformitas, vel naturae probrum quoddam oculis
 semper obversetur, ac derisoribus ioci et satyrae materiam praebet. At
 praecleari isti vel ignari vel inimici veritatis tantum abest ut aliquid vero-
 rum errorum silentio dissimularint, ut etiam multa, quae nec dicta nec
 facta fuere, literis mandarint. Adeo acerbi et immoderati veritatis hostes
 extiterunt. In quas vero ineptias non inciderent, qui ea scribeanda susci-
 piunt, quae nec ipsi viderunt, nec ex iis qui res gesserint aut viderint,
 audire studuerunt, sed ea quae lingua ebria a scortatoribus narrantur, aut
 ab ancillis vana et portentis similia effutuntur. Caeterum eos linguas suas
 non contra nos, aut ad res meas convellendas exercuisse, neque contra ve-

ποι ἔστησαν, οὐδὲ κατὰ τῆς ἐμῆς ὀλοσχερῶς ἐξώπλισαν ἀληθείας, Β ἢ βίβλος ἐκείνων δηλώσει, σποράδας καὶ ἡμετέρους ἐπαίνους πολ-
λαχῆ περιφέρουσα· ὃ δὴ λαμπρὰν ἐμοὶ καὶ περιφανῆ τὴν παραί-
τησιν ὑπισχνεῖται, μὴ ἂν ὑποπτεύσειεν τῶν πάντων οὐδένα, πρὸς
ἄμυναν λέγειν ἐμὲ, καὶ ἐξορύττειν εἴ τις καρπὸς ἀληθείας, τῆς 5
αἰτίας ἐξαιρουμένης περιφανῶς, ἀφ' ἧς ἀκλινῶς βαδιεῖται τις
πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' εὐνοίας ἕνεκα τῆς τε ἀληθείας καὶ τῶν
ὑβριζομένων· τῆς μὲν, ὅτι ἐξοστρακίζοιτο ζηλοῦντα· τῶν δέ,
C ὅτι ἀδικοῖντο, φερεῖν οὐκ ἀνεχόμενον. τὸ μὲν οὖν πάντα ἐθελει
διεξιέναι καὶ ἀνατρέπειν καθ' ἕκαστα σχολάζοντος ἔργον ἂν εἴη, 10
καὶ λόγοις καθάπαξ ἐγκεχυρότος. ἄλλως τε οὐδὲ πάνθ' ὅσα γε-
γράψασι, τοὺς ἄνδρας ψεύδεσθαι ἔφαμεν. τοῦτο γὰρ οὐδὲ τοῖς
τῶν Νείλου πηγᾶς ἰδεῖν τερατενομένοις προστρέψαιτο ἂν τις ῥα-
δίως, οὐδ' ὅσοι τοὺς Ἀντίποδας καὶ Ἀντοίκους, οἳ τινὲς ποτ'
D ἀφ' εἶεν ἐκεῖνοι, τῷ λόγῳ παρεσκευλοῦσιν. ἀλλὰ πολλῶν ὄντων 15
καὶ διαφορῶν ὅποσα κατεψεύσαντο οἱ ἄνδρες, μέτρι' ἄττα καὶ ὧν
πολλοὶ μύρτυρες ἔτι τῷ βίῳ περίεσιν ἐκλεξάμενοι, ταῦτα τῆς
ἀληθείας κρινούσης φαιδρῶς ἡμεῖς ἐξελέγξομεν." ἀλλ' ὃ μὲν βα-
σιλεὺς τὴν τῆς ἑαυτοῦ δημηγορίας ἐνταῦθά που συνελάσας κατὰ-
στασιν, πολλὰς ἔπειτα ἐβρόχῃ πρὸς τοὺς ἐλέγχους, σύμφωνα φά- 20
σκων ἐκείνοις παροῦσιν, οἳ τοῖς ἑαυτῶν διεπράξαντο σώμασιν,
ἄττα ὃ συγγραφεὺς διεφθορότα εἰρήκει, καὶ ἥκιστα τῇ ἀληθείᾳ
E ὁμολογᾷ. (Γ.) Ἡμῖν δὲ ὃ μὲν περὶ τούτων λόγος ἀναμείνας ἐν
τῷ παρόντι, ἔσται δῆλος ἐν τοῖς ἐξῆς, ὅτε καὶ ἡμῖν τὰς αὐτὰς
διεξιέναι γένοιτο ὑποθέσεις· ὃ δὲ τῆς μελετηθείσης ἱστορίας ἀρ- 25

ritatem nostram prorsus armavisse, liber eorum ostendet, qui multis in lo-
cis sparsim laudes quoque nostras complectitur. Quae res claro et illustri
testimonio me ab omni suspicione vindicabit: ne quisquam putet, vindictae
causa haec a me scribi, et si quid veri in iis insit, aboleri: cum ea causa
abunde sublata sit, quae talem opinionem confirmare queat. Sed amor et
veritatis, et eorum qui contumelia afficiuntur, huc me provexit. Nam il-
lam veluti relegatam esse indignor: et his iniuriam fieri, ferre non possum.
Ac omnia recensere et refutare, munus eorum fuerit, qui abundantes otio,
scribendis orationibus toti incumbunt: praesertim cum ea quae illi scripse-
runt falsa esse omnia non dixerimus. Id enim crimen ne iis quidem facile
impingi queat, qui se Nili fontes spectasse gloriantur: aut iis, qui Anti-
podas et Antioecos, quicumque illi sunt, scriptis suis inserunt. Sed cum
multa variaeque sint illorum mendacia, pauca, eaque quorum adhuc testes
supersunt, e multis selecta, iudice veritate nos evidenter confutabimus."
Imperator igitur, cum ad hunc suae concionis locum pervenisset, in refu-
tando multus fuit: iis testibus productis, qui res a scriptore corruptas et
depravatas ipsi per se gesserant. (III.) Nos vero eam orationem differe-
mus eo usque dum et nobis eadem res explicandae erunt. Institutam au-

χὴν λαμβανέτω τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς βασιλευδοῦσης τῶν πό-
 λεων, ἣν ὑπὸ τῶν Λατίνων φεῦ ἐπεπόνθει· καὶ ἕπερ πρὸ τῶν
 ἡμετέρων μὲν ἐπέπρακτο χρόνων, παρείληπται δ' ἡμῖν ἐκ τῶν,
 οἳ προβεβηκότες μάλιστα ἦσαν ἐφ' ἡμῶν, ἐπιτροχάδην ῥητέον
 5 ἡμῖν· τοῦτο μὲν, ὅτι τὰ πλείω καὶ ἄλλοις εἴρηται· τοῦτο δέ, **Κ**
 καὶ ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ γε ἁλῶμεν ἔστιν οὗ τῆς ἱστορίας ψευδόμενοι,
 ἀφηγήσει διεξιέναι πειρώμενοι λεπτῆ τε καὶ ἐξαιρετασμένη, ὣν μὴ
 αὐτόπται αὐτοὶ γεγενήμεθα.

β. Τῆς γὰρ τοι Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων **P. 7 V. 6**
 10 ἁλούσης, συνέβη τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καθάπερ ὀκτά-
 δα μεγάλην, ἀνέμοις ἀγροῖσι καὶ κύμασι θαλαττοῖσι συνειλημμέ-
 την, κατὰ τεμάχια καὶ μέρη πλείστα διαιρεθῆναι, καὶ ἄλλον ἄλ-
 λοθι κατὰ μόρια, καὶ ὡς ἕκαστοι τύχοιεν, ταύτην διαλαχόντας
 κληρώσουσθαι, ἕως ὅπῃ καὶ μόλις περὶ τὴν Νικαίων μητρόπολιν
 15 ἀναγορευθῆναι συμπέτωκε βασιλεῦα Θεόδωρον τὸν Λάσκαρον, **Imp. Theod.**
 τριακοντοῦτῃ ἤδη τυγχάνοντα. **Lascaris.** (B.) Τηνικαῦτα γὰρ οἱ μὲν ἡ-
 τηθέντες, οἱ δ' ὑποπετωκότι χρησάμενοι σχήματι, τούτῳ προσ-**B**
 εῤῥόησαν μάλα ἐθέλονται· πλὴν τοῦ τῆς Κολχίδος κρατήσαντος
 γῆς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ὃς κατὰ τὴν Εὐρώπῃν Θεττα-
 20 λίας τε ἤρξε καὶ ἦν παλαιῶν ὠνόμασαν Ἠπείρον· ὃ ἐξ Ἀγγέλων
 οὗτος ἦν Κομνηνὸς Μιχαήλ. οὗτοι γὰρ ὄσον πλείστον ἦν τῆς βα-
 σιλευδοῦσης ἀπωκισμένοι, καὶ αὐτὰ γε, ὡς εἰπεῖν, τῆς Ῥωμαί-
 κῆς ἡγεμονίας τὰ πέρατα λαχόντες ἐκ διαμέτρου, καὶ ἅμα τοῖς **C**
 τῶν τόπων ὀχυρώμασι σφόδρα τεθαδρῆκότες, τυραννικώτερον

16. Verba τριακ. ἤδη τυγχ. om. A. 19. τς post Ἀλεξίου add. W.,
 om. A.

tem historiam, a capta, proh dolor, a Latinis Imperatrice Urbe auspica-
 bimur: et ea quae quamvis ante nostram aetatem acciderint, tamen a natu
 maximis nostra aetate viris accepimus, breviter exponemus: cum quod ple-
 raque ab aliis iam tractata sunt: tum necubi nos quoque mendacii argua-
 mur, qui ea subtilius et accuratius persequi conemur, quae ipsi coram non
 vidimus.

2. Constantinopoli a Latinis capta, Romanorumque principatu, instar
 magnae navis, a ventis et pelagi fluctibus comprehensae, in plurimas par-
 tes et frusta discerpto, alius alibi, quocumque sors tulit, regnavit: donec
 vix tandem Theodorus Lascaris apud Nicaeam metropolim trigesimo aeta-
 tis suae anno Imperator est renunciatus. (II.) Tum enim alii victi, alii
 supplices, ultro se ad illum contulerunt: praeter eum qui Colchidem tenuit
 Alexium Comnenam, et qui in Europa Thessaliae potitus est, et eius pro-
 vinciae quam veterem Epirum nominarunt. Is erat ex Angelorum familia
 Comnenus Michael. Hi enim ab urbe Imperatrice longissime remoti, et
 ipsa Romani Imperii, ut ita dicam, extrema ex diametro opposita sortiti,
 locorumque munitionibus freti, imperium per tyrannidem arrogantius inva-

A. M. 6712
 ad
 6730
 Imp. Theod.
 Lascaris.

ἐπεπήδησαν τῇ ἀρχῇ, καὶ ἴσχυσαν ἄχρι καὶ τήμερον παισί τε καὶ ἀπογόνους αὐτῶν, καθάπερ τινὰ πατρῶων κληρον, αὐτὴν παραπέμφαντες. (Γ.) Ἦρος μὲν οὖν ἐνευστήκει καιρὸς, ὅτε Λατίνοι τὴν βασιλεύουσαν ἐξεπόρθησαν. τριχῆ δ' αὐτὴν διελόμενοι, διενείμαντο κατὰ σφᾶς, ὃ τε κόμης Φλάνδρας Βαλδουῖνος, καὶ ὁ 5 Δκόμης Πλέης Δολοῖκος· μόνος δὲ Μοντησφεράντας μαρκέσιος ῥῆξ ἀποδέδεικται Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἐπέκεινα· βασιλεὺς δ' ἐξ αὐτῶν ἀνηγόρευτο Βυζαντίδος ὁ Βαλδουῖνος· ὃς εὐθὺς καὶ κατὰ τῶν ἐσπερίων ἐξώρμησε πόλεων, ὅσαι περὶ Θράκην σοποράδες εἰσι. καὶ ταύτας μὲν τὴν ταχίστην ἀπάσας αὐτὸς παρεστήσατο. ὁ δὲ 10 Μοντησφεράντης μαρκέσιος μέχρι Θεσσαλονίκης τὴν ἔφοδον ποιησάμενος, καὶ ταύτης γενόμενος ἐγκρατῆς, ῥῆστα καθάπερ φλδξ

Εἰκεῖθεν ἐπενέμετο πάσας τὰς πρόσω κόμας καὶ πόλεις, ἕως καὶ αὐτῆς ἐπέβη τῆς νήσου τοῦ Πέλοπος. τὸν μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον εὐδρομα τὰ Λατίνων ἐχώρει. ὠνειροπόλουν γε μὴν ἐς τοῦ- 15

πιδὸν ἔτος καὶ αὐτῆς ἐπιβῆναι τῆς ἔω, καὶ ὑποχείρια πάντα ποιήσαισθαι τὰ ἐκεῖσε, ὡς μηδὲν ἔτι Ῥωμαίοις ἀρχῆς ὑπέκκαυμα λεί-

P. 8 πεισθαι. καὶ μὲν δὴ ἦρος ἐπιστάντος, Λατινικὰ στρατεύματα διαπεραιουῖσθαι πρὸς ἔω διὰ μελέτης εἶχον ἕμα αὐτῷ Βαλδουίνω. τάχα δ' ἂν καὶ διεπεραιώθησαν, καὶ τὰ ἔσχατα τῆς ἀπωλείας τοῖς 20 ἐπιλοῖποις Ῥωμαίοις ἐπήνεγκαν, εἰ μὴ καθάπερ ἦχος μεγάλης βροντῆς ἐξαίφνης ἢ Βουλγαρικῆ φήμη καταβῆραγείσα, τούτους ἐξέπληξέ τε καὶ τὴν τούτων ὁρμὴν ἀνεχαίτισεν. (Δ.) Ὁ γάρ τοι Β τοῦ πρώτου Ἀσαν ἀδελφὸς καὶ διάδοχος Ἰωάννης πάντας τοὺς

3. Ἔαρος Α.

serunt, stabilitumque in hunc usque diem liberis ac nepotibus suis veluti patrimonium tradiderunt. (III.) Quum enim Latini verno tempore Urbem expugnassent, Imperium tripartito inter se dividerunt Balduinus Comes Flandriae, Ludovicus Comes Blesensis, et Montisferrati Marchio. Atque hic solus Thessalonicae et adiacentium locorum Rex est declaratus. Imperator autem Byzantii ex iis creatus Balduinus statim contra Occidentales urbes, quae circum Thraciam sparsim occurrunt, movit, easque omnes celerrime deditione cepit. Montisferrati autem Marchio Thessalonicam usque progressus, eaque potitus, facillime instar incendii inde omnes ultiores pagos et urbes est pervagatus, donec ipsam Peloponnesum ingrederetur. Ac illo quidem anno res Latinorum secundo cursu processerunt. At vero in annum sequentem somniabant se Orientem ipsum invasuros, et omnia illic in potestatem suam redacturos, adeo ut nulla Romanis Imperii recuperandi spes relinqueretur. Itaque vere appetente Latinorum copiae in Orientem traicere una cum ipso Balduino parabant. Ac forsitan traicissent et Romanorum reliquias internecione delevisent, nisi de repente veluti magni tonitrus fragor, Bulgarici motus terror impetum illorum retardasset. (IV.) Nam primi Asanis frater et successor Ioannes,

ἐπὶ χεῖρα Βουλγάρους στρατολογήσας, ἐπαγόμενος δὲ καὶ μισθο-
 φορικὸν οὐκ ὄλλγον ἐκ τῶν παρὰ τὰ βόρεια μέρη τοῦ Ἰστροῦ Σκυ-
 θῶν, καιρὸν ἔχειν ἔκρινεν ἐπιθέσθαι ταῖς Θρακικαῖς κώμαις καὶ
 πόλεσιν, ἐν ζάλῃ καὶ θορόβῳ μακρῶ τῶν Ῥωμιαῖκῶν τηρικαῦτα
 5 πραγμάτων ὄντων, καὶ τῶν Λατίνων ἐν ἄλλοις σπουδαιοτέροις
 περισπωμένων. ὅθεν ἀνάγκη συνειλημμένοι τοιαύτη, τὴν οὖσαν
 Λατινικὴν ἀναλαβεῖν ἔγνωσαν δύναμιν ἅπασαν Βαλδουῖνός τε καὶ
 οἱ σὺν γε αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν διαλαχόντες, καὶ μέχρι καὶ ἐς τὰ C
 τῆς Ὀρεισιμῆδος ἱππήλατα κατεσπουδασμένην τινὰ τὴν ἐκστρα-
 10 τείαν ποιήσασθαι. οὗ γενομένου, πρὸς μάχην ἐκατέρωθεν ἐκεῖ
 περιφανῆ τὰ στρατεύματα συνέβρυγη, καὶ πολὺς ἀμφοτέρωθεν
 ἐγένετο φόνος, εὐρώστως ἀγωνιζομένων ἀπάντων μέχρι καὶ ἐς πο-
 λὺν τινα χρόνον· ὅψε δ' ἐγκλίνας τοῖς Βουλγάροις συνεπεπτώκει,
 οὐκ οἶδ' ὀπότερον, εἴτε τὴν τῶν Λατίνων οὐ μᾶλα γενναίως ἐνεγ-
 15 κείν ὀνηθεῖσι βαρεῖαν ὄπλισιν, εἴτ' ἐξεπίτηδες παρεξάγειν σφύς D
 βουληθεῖσι περὶ τὰ ἔνδρα καὶ τοὺς λόχους· ᾧ καὶ μᾶλλον τίθε-
 σθαι ἄξιον. ἤδη γὰρ ὡς πορρωτάτω που τῆς διώξεως γινομένης,
 ἀνίστανται τῶν λόχων οἱ Σκύθαι· ἐπιναστρέφουσι δ' ὥσπερ ἀπὸ
 σπηθῆματος καὶ οἱ Βούλγαροι, καὶ τοὺς πολεμίους παρὰ πᾶσαν
 20 ὁμοῦ κυκλωσάμενοι προσδοκίαν, ἐτόξευον, ἠκόντιζον, ἔσφαττον
 ἀφειδῶς, αἱμάτων καὶ νεκρῶν ἐπλήρουν τὴν γῆν· καὶ πολὺς ἦν
 τῶν Λατίνων ὁ φόνος, οὐκ ἔχόντων διὰ τὸ βάρος τῆς ὀπλίσεως E
 ἀπτεῖν πρὸς τὰς συνεχεῖς ἀντεμβολὰς καὶ ἑλξεις καὶ κουφοτά-
 τας ἐξελάσεις τῶν Σκυθῶν. ἦσαν δ' οὐς καὶ ζῶντας ἐλάμβανον,
 25 μεθ' ὧν ἐάλω ζῶν καὶ ὁ Βαλδουῖνος. ὁ δὲ Πλήης κόμης Δολοῖκος

A. C.
 1204
 ad
 1222
 Imp. Theod.
 Lascaris.
 V. 7

delecti ex omnibus Bulgaris habito, et non parvis Scytharum copiis, qui
 Boreales Istri partes accolunt, conductis, occasionem sibi oblatam ratus
 est Thracios pagos et urbes opprimendi, re Romana vehementer turbata
 et afflicta: Latinis autem rebus gravioribus distractis. Unde necessitate
 coacti, suas omnes copias revocare decreverunt Balduinus et qui cum eo
 partiti erant Imperium, ac usque ad Orestiadis planiciem celeriter pro-
 gredi. Quo facto exercitus illustri pugna confixerunt, et multa utrin-
 que strages edita est, omnibus fortiter longo temporis spatio dimicantibus;
 donec tandem Bulgari cesserunt, haud scio an quod Latinorum gravem ar-
 maturam sustinere non possent, an vero quod de industria illos in insidias
 pertrahere vellent: id quod probabilius est. Nam cum eos Latini longissi-
 me persecuti essent, Scythae ex insidiis consurgunt: et Bulgari velut ex
 composito conversi, hostes praeter omnem expectationem circumventos sa-
 gitis et iaculis strenue confixerunt: et terra sanguine et cadaveribus re-
 pleta, ingentem Latinorum stragem ediderunt: qui ob pondus armorum
 continentales Scytharum incursiones et circuitus, et expeditissimas excursio-
 nes tolerare non poterant. Nonnullos etiam vivos ceperunt: inter quos et
 Balduinus fuit. Nam Ludovicus Comes Blesensis in acie ceciderat.

- A. M. 6712 ad 6730
Imp. Theod. Lascaris.
- ἐπεπτώκει παρὰ τὴν μάχην. ὁ δὲ τῆς Βενετίας δούξ Ἐρικός Δάνδουλος μετ' ἄλλων πάνυ φυγὰς ὤχητο, μετὰ μικρὸν δὲ τετελευτήθηκε καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου τραυμάτων. (E.) Τὸ μέντοι Βουλγαρικὸν τε καὶ Σκυθικὸν πλῆθος, κέρδους ἤδη καὶ πλοῦτου Λατινικοῦ γευσάμενοι, ἔπων τε καὶ ἀρμάτων λαμπρῶν, 5 ἤλαυνον εἰς τὰ πρόσω προθύμως, μηδένα ἔχοντες ἤδη τὸν ἀντιπαραταξόμενον· ὡς τὰς μὲν τῶν Θρακικῶν πόλεων ἔκοντι προσχωρεῖν Ἰωάννη, τὰς δὲ πλείους βίβη ἀλλοκεσθαι, αὐτὰς τε ἀνδραποδιζόμενας, καὶ ἄχρι Θεμελίων τὰ αὐτῶν ὑποβεβλημένας τεύχη. καὶ οὕτω πάντα ῥαδίως ὁ Ἰωάννης κατέδραμεν ἄχρι Θεσσαλονίκης καὶ Μακεδονίας, ὅποσα ἐν κόμαις καὶ πόλεσι καὶ φρουροῖς, μικροῦ Σκυθῶν ἑρημῖαν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀποδείξας.
- P. 9 γ'. Ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἀλέξιος, ἐπειδὴ φόβῳ τῶν Λατίνων ἔφθη τῆς Βυζαντίδος λάθρα φυγῶν καὶ περὶ τὴν Θράκην πλανώμενος, εἰάλω καὶ αὐτὸς τῷ Μοντησπεράντας μαρκεσίῳ, καὶ 15 ὃν ἐπεφέρετο πλοῦτον ἀφήρηται, γυμνὸς τοῦ λοιποῦ πορεύεσθαι ἀφεθεῖς, περὶ τε Ἀχαΐαν καὶ Πελοπόννησον συγγὸν παρήλλαξε χρόνον πλανώμενος. ὃψὲ δὲ ἀκούσας βασιλεύειν ἤδη τῶν περὶ τὴν Ἰω' Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων τὸν ἐπὶ τῇ Θυγατρὶ γαμβρὸν Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν, οὐ μόνον Βιθυνίας καὶ ὅσα παράλιοι τῶν 20 ἐπαρχιῶν ἐπὶ βραχὺ μῆκος ἐκτείνονται, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐς πολλήν τε ἀνιέναι μεσόγειον, καὶ ἐπὶ μάλα τοι πλείστον μῆκος ἐκτεταμένην κεκτῆσθαι, ἀρχομένην ἀπὸ Καρίας τε καὶ Μαιάνδρου τοῦ ποταμοῦ κατὰ νότον, καὶ διήκουσαν πρὸς βορρᾶν ἄχρι Γαλατικοῦ πόντου καὶ Καππυδοκίας αὐτῆς· οὐ χεῖρας εὐχαριστηρίους 25

Venetiarum vero dux Henricus Dandulus, cum perpaucis fuga elapsus, non multo post ex acceptis in pugna vulneribus decessit. (V.) Bulgarorum vero Scytharumque multitudo, Latinorum opulentia gustata, equisque et curribus splendidis potiti, alacriter ad ulteriora pergebant, resistente nemine. Quare Thraciarum urbium alias ultro ad Ioannem se conferebant: pleraeque vero vi expugnatae et direptae sunt, moenibus solo aequatis. Sic Ioannes omnia facile Thessalonicam et in Macedoniam usque pervagatus, pagos, oppida, castella, propemodum Scytharum, quod aiunt, solitudinem effecit.

3. Caeterum Alexis Imperator cum Latinorum metu clam Byzantio profugisset, dum in Thracia vagatur, et ipse a Montisferrati Marchione capitur: et opibus quas secum ferebat, spoliatus, nudusque dimissus, longo tempore circa Achaïam et Peloponnesum oberravit. Tandem audito, generum suum Theodorum Lascarim in Oriente rerum potiri, quae Romanae ditionis essent: nec Bithyniae tantum et orae maritimae provinciarum, quae non late paterent, sed iam in mediterranea quoque multum progredi, ac tenere longissima terrarum spatia, quae initio versus meridiem sumpto a Caria et Maeandro fluvio, versus Septentrionem ad Galaticum Pontum, et

ζέτεινε πρὸς τὸν εὐεργέτην θεὸν καὶ φιλόανθρωπον, ὃς τῆς πο-
 λυαρχίας τὸν σῆλον διεσκέδασε, λιμένα τε σωτήριον παρὰ πᾶσαν
 ἰδεδῶκει προσδοκίαν τοῖς ὄσοι Ῥωμαίων ἐξάντεις τοῦ Λατινικοῦ
 χειμῶνος ἐκείνου καὶ κλύδωνος ἐγεγένητο, καὶ αὐτῷ παραμυθίας
 5 μεγίστης ἐλπίδα, καὶ τῆς μακρῆς πλάνης καὶ τῶν πολλῶν πόνων
 ἀνάπαισιν· ἀλλ' ἐν δεινῷ τὸ πρῶγμα ἐτίθετο, καὶ πρὸς φθόνον
 καὶ ζηλοτυπίας ὁδοὺς ἔτρεπε τὸν θυμὸν· καὶ ὄλωσ' εἰπεῖν, ἐς μά-
 χας καὶ φόνους αἱμάτων συγγενικῶν ἐπέβρωσεν ἑαυτὸν. (B.) Καὶ
 10 δὴ περαιούται διὰ τοῦ Αἰγαίου πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἄπεισι λα-
 θῶν ἐς τὸν ἄρχοντα τῶν Τούρκων Ἰαθατίνην περὶ τὴν Ἀττάλου
 τηρικαῦτα διύγοντα, καὶ ἐκέτην ἑαυτὸν ἐκείνῳ καθέξει οἰκτρὸν,
 ἐπανάσῳσασθαι οἱ τὴν βασιλείαν δεόμενος, παλαιάς τε ἀναμι-
 μνήσκει φιλίας, ὅποιαί ποτε πάλαι σφίσιν ἐγένοντο, καὶ τὰ νέα
 μετὰ συγγῶν τῶν δακρῶν δυστυχήματα ἐκτραγωδεῖ προδεικνύς·
 15 καὶ ἐπὶ τούτοις χρημάτων ὑπισχεῖται σωρούς. ὁ δὲ βάρβαρος
 ἐνδοῦς μὲν καὶ πρὸς τὰς τῶν χρημάτων ὑποσχέσεις, ὄνειροπολή-
 σας δὲ τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅσα ἐκ τῆς λείας περιγίνεται κέρδη τοῖς
 ἐπιστρατεύουσιν κατὰ τῶν ἀλλογενῶν, ἑμοῦ τὴν τε ἑαυτοῦ συνα-
 θροῖζει δυνάμεις, καὶ τοὺς τὰς μεγίστας ἀπειλὰς κομίσοντας τῷ
 20 βασιλεῖ Θεοδώρῳ πρέσβεις ἐξαποστέλλει, εἰ μὴ αὐτίκα τῷ πενθε-
 ρῷ Ἀλεξίῳ τῶν βασιλικῶν ὑπεκσταλῆ θρόνων. ὁ δὲ πρῶτα μὲν
 πρὸς τὴν ἀκοὴν διαταραχθεὶς, τάχιστα δ' ἑαυτὸν αὐθις ἀνει-
 ληφῶς, πρὸς τὸν τὰ πάντα δυνάμενον τὰς ἐλπίδας ἀναρτᾷ·
 καὶ τοὺς μὲν πρέσβεις ἀπράκτους ἐπανιέναι ἀφήσιν· ὁ δὲ ἔργον
 25 εἶχετο, καὶ τὸ ἑαυτοῦ συγκροτεῖ στράτευμα, πολλοστὸν μὲν εἶ τις

A. C.
 1204
 ad
 1222
 Imp. Theod.
 Lascaris.
 V. 8

P. 10

ipsam usque Cappadociam pertinerent: non gratias egit humanitati et be-
 neficentiae divinae, quae Imperii divisi tempestates sedasset, et in saluta-
 rem portum praeter omnem expectationem perduxisset eos Romanorum,
 qui e Latinorum fluctibus enatassent, ipsique maximi solatii spem ac diu-
 turni erroris multorumque laborum requiem ostendisset: sed rem graviter
 ferebat, animo invidia et aemulatione aestuante: et, ut paucis complectar,
 ad pugnam et cognati sanguinis effusionem sese offirmabat. (II.) Itaque
 per mare Aegaeum Asiam ingressus, clam Turcarum principem Iathatinem,
 qui tum apud Attali urbem degebat, supplex miserabili habitu adit; orat,
 ut Imperium sibi restituat; veteres amicitias, quaecumque olim inter ipsos
 fuerant, in memoriam revocat; nova infortunia multis cum lacrymis expo-
 nit ac tragice lamentatur; acervos denique pecuniarum promittit. At Bar-
 barus, cum et istis pecuniae pollicitationibus facile alioqui flecteretur, et
 emolumenta tum alia sibi fingeret, tum ea, quae externos hostes oppu-
 gnantibus ex praeda obveniunt, simul et copias suas convocat, et legatos
 qui atrocissima quaeque minarentur ad Theodorum Imperatorem mittit,
 nisi Alexio socero statim solio Imperatorio cederet. Is autem principio eo
 nuncio perturbatus est, sed statim resumpta fiducia, et spe sua in Deo
 omnipotente collocata, legatos infecta re dimittit: ac operi se accingens,

A. M.
6712
ad
6730
Imp. Theod.
Lascaris.

πρὸς τὰ Περσικὰ στρατεύματα βούλοιοτο παρατιθέναι, καὶ οὐκ ἄξιον ἐς ἀντίπαλον ἐκείνοις μοῖραν κεκρίσθαι· προστιθεμένης δὲ καὶ τῆς ἄνωθεν θείας ἐπικουρίας, πολλῶ τῶν Περσικῶν ὄν πολ-
λαπλάσιον. (Γ.) Ὁ μὲν οὖν βάρβαρος ἄρας τὰς περικὰς δυνά-
B μεις, καὶ ὄσαι τῶν ἰππέων, ἤκειν εἰς τὴν παρὰ Μαλιάνδρον Ἄν-5
τιόχειαν, καὶ περικαθίσας ταύτην ἐπολιόρκει, λογισάμενος, ὡς
εἰ ταύτης ἐγκρατῆς γένοιο, ῥῆστα ἂν ἐκείθεν καὶ τὰς ἄλλας πα-
ραστήσαιο πόλεις, ὁπόσαι τὴν Ῥωμαίων διαμετροῦσιν ἀρχήν.
ἤγε μέντοι μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν βασιλεῦ Ἀλέξιον, ἐφόδιον εἰς
φειδίαν κατόρθωσιν ὧν ἐβούλετο. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἔκρινε δεῖν 10
C κατὰ χώραν μένων περιμένειν τὴν τῶν βαρβάρων ἔφοδον, καὶ
ἐς τὸν ἐκείνων καιρὸν μετεωρῖζειν τὸν ἑαυτοῦ· θρασυνηθῆναι γὰρ
ἂν μᾶλλον αὐτοῦς, εἰ τὴν Ἀντιόχειαν καταστρεψάμενοι τῶν
ἐκείθεν λαφύρων ἐμπλήσαιεν ἑαυτοῦς, καὶ ἅμα ἀμηχάνῳ κατὰ τῆς
Ῥωμαίων ὀρημητηρίῳ τῇ τοιαύτῃ χρήσασθαι πόλει· ταῦτ' ἄρα 15
καὶ πάσῃ ταχύνας σπουδῇ, κατ' ἐκείνων ἐκείσε χωρεῖ, μηδὲν
πλέον ἐπαγόμενος στράτευμα ἢ διαχιλοὺς ἰππέας, ὧν τοὺς ὀκτα-
D κοσίτους μισθοφόρους εἶναι Λατίνους φασίν, ἄνδρας λογάδας καὶ
μάχην ὡς ἀληθῶς πνέοντας. καὶ τριταῖος μὲν τὰς περὶ τὸν Ὀλυμ-
πον ὄρεινὰς δυσχωρίας ἀμείβει, αἰ' πρὸς πολὺν παρατείνουσαι μῆ- 20
κος, Βιθυνίαν ὀρῖουσι καὶ ἄμφω τὰς Φρυγίας, τὴν μὲν ἄρ-
κτικωτέραν ποιοῦσαι, τὰς δὲ πρὸς μεσημβρίαν καὶ νότον ἄνεμον
βλέπειν παρέχουσαι· ἑνδεκαταῖος δ' ἐκείθεν ἐλθὼν, διαπεραιου-
ται τὸν Κάύστρον, ὥστε τὸ ὑπροσδόκητον τῆς ἐφόδου κατα-
E πλήξεως γέμον τῷ βαρβάρῳ φανῆναι καὶ πάνυ δυσείκαστον, 25

5. ὄσαι A., ὄσα W. 14. ἑαυτ. A., αὐτ. W. 22. ποιοῦσαι om. A.

exercitum contrahit, longe sane Persico minorem, si numerum spectes, et ad configendum imparē: divina vero ope adiuncta, maximo intervallo maiorem. (III.) Barbarus igitur cum omnibus et pedestribus et equestribus copiis Antiochiam ad Maeandrum sitam petit, et eam circumsessam oppugnat, ea spe, illa caeteris totius Imperii Romani urbibus facile se potiturum esse: adducto secum Imperatore Alexio, quo facilius ea quae vellet consequeretur. Imperator vero sibi non cessandum ratus, nec Barbarorum impressionem expectandam, illorumve potius quam suae commoditati serviendum (audaciores enim fore, si illa subacta spoliis ditarentur, simulque invicta arce contra Romanos illa urbe usuros), summa celeritate adversus illos ducit, cum bis mille equitibus nihil amplius haberet, quorum octingentos fuisse Latinos ferunt, viros lectissimos et bellicosissimos. Superatis autem tertio die montis Olympi angustiis, quae in maximam porrectae longitudinem Bithyniam et Phrygiam utramque disterminant, illam versus Septentrionem positam, has versus Meridiem et Austrum sitas, inde digressus, die undecimo Caystrum traiecit. Quare adventus eius minime expectatus Barbarum maxime percussit ambiguumque reddidit, somnians

οὐκ ἔχοντι συμβαλεῖν πότερον καθεύδοντι τὰ τοιαῦτα συμβαίνει ἀκούειν ἢ γρηγοροῦντι. ὁμοιον γὰρ ἦν ὡσπερ ἂν εἴ τις λέων ἀφηρημένος ὀνύχων τε καὶ ὀδόντων, ἔπειτα προθύμως ἐφέρετο κατὰ πλήθους ἄρκτων καὶ λύκων. ἦδει γὰρ ὁ Πέρσης, ὅτι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς οὐπω πέρυσιν εἰς μυρία διασχιθείσης μέρη, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἄλλοθι διασπαρέντων, τῶν δὲ Ξίφους ἔργον Λατινικοῦ γενομένου, τὸ λειπόμενόν ἐστιν ἢ τὸ παράπαν οὐδέν, ἢ λίαν βραχὺ, καὶ ὅσον μόλις εἰς ἐνὸς ταξιαρχοῦ σύστημα συμπεραίνεσθαι. κἀντεῦθεν οὕτωςί πως γνωσσιαχεῖν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ συνέβαινε, καὶ νῦν μὲν εἰς ὀνείρατος λόγον ἀπάγειν τὴν τῆς βασιλικῆς ἐπελεύσεως φήμην, νῦν δ' εἰς ἀνοίας καὶ κουφότητος ὑποθήκην τῆς τόλμης ἅμα καὶ τῆς ὀρμῆς τὴν ὀξύτητα. ὁμως οὐκ ἠμελετήον ἔδοξεν εἶναι οἱ τὸ πρῶγμα. ἔφησε γὰρ, ὡς ἐστὶν ὅτι καὶ τὸ βραχὺ δεινὸν παρορώμενον μέγαν ἀπέτεκε κίνδυνον, καὶ βραχεῖαι δυνάμεις πολλάκις ὀξύτητι καὶ σπουδῇ χρησάμεναι μεγάλας ὁμοῦ καὶ πολλαπλασίους ῥῆστα κατηγωνίσαντο, διὰ ῥασωτήν καὶ περιφρόνησιν τοῦ καθήκοντος.

δ'. Καὶ μὲν δὴ ὅσα ἐν σφενδόναϊς καὶ βλεσι, καὶ ὅσα ἐν ἀρχηγμάχοις δόρασί τε καὶ Ξίφεσι στρατεύματα πάντα συνηθροικῶς δυοῖν μυριάδων οὐ μῖλλα ἐλάττω, καὶ οὕτω παραταξιόμενος, ἐδέχετο τὴν τοῦ βασιλέως ὀρμὴν, ἀχθόμενος μὲν τῇ ξυνηχίᾳ, ὅτι στενός τε καὶ δύσσιππος ἦν ὁ χώρος, ἔνθα συβρῆγγυσθαι τὴν μάχην ξυνηπίπτε, καὶ τοσοῦτον πλήθει στρατοῦ πολέμιος, ὅσον ὀλγόις σύμμαχος· ἐδέχετο δ' οὖν ὁμοως. καὶ οἱ μὲν ὀκτικῶσι οἱ βασιλέως Λατῖνοι συνασπισμὸν ποιησάμενοι, πρῶτον τὸ Β

A. C.
1204
ad
1222
Imp. Theod.
Lascaris.

V. 9

F

an vigilans haec audiret. Perinde enim erat, ac si leo unguibus et dentibus exarmatus suoapte impetu in turbam ursorum et luporum irrueret. Norat scilicet Persa, Romano Imperio non ita pridem in sexcenta frusta discerpto, aliisque dissipatis, aliis a Latinis caesis, reliquias aut prorsus esse nullas, aut perexiguas, quae vix cohortem unam compleverent. Unde factum, ut anceps animi expeditionis Imperatoriae famam nunc pro somnio haberet, nunc audaciae simul et impetus celeritatem levitati ac dementiae tribueret. Tamen res non negligenda visa est, quod exiguum interduum malum neglectum ingens periculum peperisset, et parvae copiae celeritatem et festinatione saepe magnos et multo numerosiores exercitus, ob socordiam officiique neglectum, superassent.

4. Itaque cum universos milites seu fundis ac missilibus tellis, seu idoneis ad cominus ferendum hastis et gladiis armatos, non multo pauciores viginti millibus collegisset, instructa acie Imperatoris aggressionem expectabat: aegre quidem ille ferens ita cecidisse, ut angustus et equis incommodus esset praedii committendi locus, magnoque exercitui tam infestus, quam paucis opportunus: expectabat tamen. Ac octingenti quidem Latini, qui cum Imperatore erant, conglobati, mediam hostium phalangem

A. M. 6712
ad
6730
Imp. Theod.
Lascaris.

μέσον διέβηξαν τῆς τῶν πολεμίων φάλαγγος, λίαν εὐρώστως ἀγωνιζόμενοι καὶ κατακόπτοντες τοὺς ἀνθισταμένους, ἕως διήλασαν καὶ ἐς αὐτὴν τὴν τῶν πολεμίων οὐραλίαν· καὶ συστρέψαντες αὐτοὺς, πάντ' ἔδρων τὰ κράτιστα, ὡς ἀπράκτους ἤδη φαίνεσθαι καὶ τοὺς τῶν Περσῶν σφενδονήτας τε καὶ τοξότας, 5 διὰ τὴν ὑπὸ χειρῶν συμπλοκὴν. οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ γε ἠμέλουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ γε κατὰ μέρη ταῖς τῶν πολεμίων συμπλεκόμενοι τάξεσιν, ἔργα γενναῖα καὶ ἀνδρικὰ ἐπεδείκνυντο· ἕως οἱ πολέμοι συμφρονήσαντες, αὐτοβοεῖ τε κατὰ τῶν Λατίνων ὀρμήσαντες καὶ κατὰ κύκλον περιελθόντες, οὐκ 10 ἄνευ οἰκείων πολλῶν αἱμάτων μόλις κατέκοψαν, βοηθούμενοι τῇ πολυχειρίᾳ. εἶτα τοῖς ἡμετέροις συμμιζαντες, τοὺς μὲν ἔργον ἀπέφαινον ἕξιφος, τοὺς δὲ φυγάδας ἐποιοῦν. (B.) Ὁ δὲ τῶν Τούρκων ἀρχηγὸς ὁ σουλτὰν Ἰαθατίνης, πάντας ἀφείκει καὶ παραδραμῶν, αὐτὸν ἐζήτηε τὸν βασιλέα· καὶ ὠσόμενος ὁμοσε κατ' 15 ἐκείνου χωρεῖ, μέγα φρονῶν ἐπὶ τε μεγέθει καὶ ῥώμῃ σώματος· καὶ δὴ φοβερὸς ἐκείνῳ ῥαβδούχος ἐπιστάς, βαρεῖαν κατήνεγκεν ἐπὶ κεφαλῆς τὴν πληγὴν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρώτην οὐκ ἐνεγκών, ἀλλὰ σκοτοδινίας μεστὸς καταστάς, πίπτει τοῦ ἵππου. Θεῶ δὲ μέλλειν οὐκ ἦν, ἅπαξ ἀναστῆσαι νεκρωθεῖσαν τὴν Ῥωμαίων ἡγε- 20 Ἔμιονίαν βεβουλημένῳ. διὸ δὴ καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐκ λάκκου ταιλαιπωρίας καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ὁ νεκροῦ δίκην τοῦ ἵππου πεσῶν, αἰφνιδίως ἀναστάς, μεστὸς μανικοῦ τινος καὶ ἐνθουσιώδους ὀρμήματος, παραδύξως περιτρέπει τὴν ἀπώλειαν τῷ βαρβάρῳ. τὸ ἑαυτοῦ 25.

9. Verba aut. — ὄσμ. add. A.

insigni fortitudine primum perruperunt, caesisque resistantibus ad extremum usque agmen penetrarunt: rursusque conversi adeo strenue rem gesserunt, ut iam et funditores et sagittarii Persarum, quod cominus pugnabatur, inutiles essent. Sed nec Imperatorii milites cessabant: quin et ipsi hostiles legiones seorsim aggressi fortia facinora edebant: donec hostes unanimi consensu, clamore sublato, impetum in Latinos fecerunt, atque in medio circumventos, multitudine freti, non sine magna strage suorum ceciderunt. Deinde nostros aggressi, alios occiderunt, alios in fugam verterunt. (II.) At Turcorum dux Sultanus Iathatines, omnibus omisissis et praeteritis, ipsum quaerebat Imperatorem: illumque, vi patefacta via, magnitudine et robore corporis superbus invadit, et, velut lictor quidam metuendus imminens, gravem eius capiti ictum infligit. Imperator autem primo ictu non tolerato, sed vertigine oborta, ex equo delabitur. Neque vero Deus, semel restituere mortuum Romanorum imperium volens, cunctari poterat. Quare illum e lacu miseriae et e luto coeni eduxit, pedesque eius in rupe collocavit, ut qui instar mortui ex equo deciderat, idem statim erectus ac veluti furore quodam divinoque impetu concitatus, praeter omnem opinionem exitium in Barbari caput converteret. Stricto enim

γὰρ αὐτίκα ξίφος γυμνώσας, ἐκθερίζει ῥαδίως τοὺς ἐμπροσθίους
 πόδας τοῦ βαρβυρικοῦ ἵππου, καὶ ῥίψας τὸν ἐπιβάτην σουλτὰν,
 ἐκτίμνει τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ κατάδηλον τῷ δόρατι μετεωρί-
 στας ποιεῖ τοῖς τῶν βαρβάρων στρατεύμασι. τοῦτο τῆς τῶν Ῥω-
 5 μαιῶν σωτηρίας τε καὶ συστάσεως ἀρχὴ καὶ κατάστασις γίνεται
 πρώτη, ξὺν γε θεῷ τῷ πάντων ταμίᾳ, ὅποσα τὴν ἄνθρωπίνην
 ὑπερέπαικε δύναμιν. οἱ μὲν γὰρ βάρβαροι τρόμου καὶ δέους πλη-
 ρώσαντες ἑαυτοὺς, προτροπάδην ἔφευγον, τὴν ταχίστην ὀπίσω
 ἀπαλλασσόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς παραδόξως μὲν τῶν μεγάλων
 10 τούτων κινδύνων ἀπηλλαγμένος, παραδοξότερον δ' αὖθις νενι- B
 κηκῶς, τροπαιοῦχος τὴν Ἀντιόχειαν εἴσεισι, πολλὰς ἀπονέμων
 ἐκ μέσης ψυχῆς τῷ θεῷ τὰς εὐχαριστίας. (Γ.) Οἱ δὲ βάρβα-
 ροὶ πρεσβεύονται πρὸς τὸν βασιλέα εὐθὺς καὶ σπονδὰς αἰτοῦν-
 ται καὶ λυμβάνουσιν, οὐχ οἷαι βουλομένοις ἐκείνοις ἦσαν, ἀλλ'
 15 οἷαι καὶ μάλα ἀσμένῳ τῷ βασιλεῖ· συνελθῆγε μέντοι ὁ βασιλεὺς
 τοῖς πολεμίοις συνόντα καὶ τὸν ἑαυτοῦ πενθερόν, Ἀλέξιον τὸν
 βασιλέα· καὶ καταγαγὼν αὐτὸν ἐς Νίκαιαν πόλιν, μοναδικὸν C
 περιέβαλε σχῆμα· κῦπειτα ἐπιμελῶς πάντα ὅποσα χρειώδη αὐτῷ
 ἔξεπόριζεν. ἐν τούτοις γε μὴν ὁ βασιλεὺς, τελευτησάσης τῆς συ- A. C. 1219
 20 ζύγου, ἄγεται εἰς δευτέραν γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τοῦ τηρικαῦτα
 τῆς Βυζαντιδοῦ βασιλεύοντος Ῥομπέρτου· ἥ καὶ οὐ μακρὸν συνε-
 βίῳ χρόνον, οὐδὲ παῖδας ἔτεκεν ἔξ αὐτῆς, εἴτ' ἐκ φύσεως στεί-
 ρας αὐτῆς οὐσῆς, εἴτε καὶ τῆς μεταβραχῶ τοῦ βασιλέως τελευ-
 τῆς, ὦραν παιδοτοκίας οὐ παρασχούσης αὐτῆ. τρία γὰρ ἔτη
 25 συνῴκησε ταύτῃ.

ense barbarici equi pedes anteriores facile demetit, prostratoque Sultano
 caput amputat, atque illud hasta sursum elatum Barbaris exercitibus osten-
 tat. Ea res Romanis prima salutis occasio et consistendi causa extitit,
 adiuvante scilicet Deo, rerum omnium, quae humanas vires superant, mo-
 deratore. Nam Barbari metu et tremore correpti, effuse fugiebant et ce-
 lerrime retro se recipiebant. Imperator vero mirabiliter magnis illis peri-
 culis ereptus, maioreque miraculo victoria potitus, triumphans Antiochiam
 ingreditur, ex intimo pectore gratias agens Deb. (III.) Barbari autem
 statim missis ad eum legatis pacem petunt atque impetrant, non qualem
 ipsi cupiebant, sed quae Imperatori optatissima esset, qui et socerum suum
 Imperatorem Alexium, in hostili exercitu comprehensum Nicaeamque per-
 ducit, monastico habitu induit: deinde omnia necessaria benigne ei sup-
 peditat. Interim coniuge mortua, Imperator consobrinam Roberti, qui tum
 Byzantii imperabat, uxorem secundam ducit: quam et ipsam non diu in
 matrimonio habuit, nec ex ea liberos suscepit, sive quod natura sterilis
 esset, sive quod Imperatoris obitus brevi subsecutus ei pariendi tempus
 negavit. Nam is cum ea tribus annis fuit.

**ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ
ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΛΟΓΟΣ Β.**

**NICEPHORI GREGORAE
BYZANTINAE HISTORIAE
LIBER SECUNDUS.**

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Τέλος τῆς τοῦ Λάσκαρι βασιλείας καὶ ἀρχὴ τῆς Ἰωάννου τοῦ Δούκα. Περὶ Θεοδώρου τοῦ Ἀγγέλου τοῦ τῆς Θεσσαλίας κραταύροντος. Περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουλγαρίας τῆς καὶ Ἀρχίδος λεγομένης. Περὶ τοῦ νέου Ἀσάν Ἰωάννου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἀρχόντου. Περὶ τῆς ναυτικῆς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Δούκα δυνάμεως. Περὶ τῆς ἐπιγραφουσίας τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσάν. Περὶ Σκυθῶν. Περὶ τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν ἐφόδου τῶν Σκυθῶν. Περὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐφόδου τῶν Σκυθῶν. Περὶ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα πρεσβείας τῶν Τούρκων καὶ τοῦ λιμοῦ αὐτῶν. Περὶ τῆς βασιλίδος Εὐφρόνης, ὅπως ἐκηρυχθῆ τοῦ Ἰππου. Ὅπως τελευτήσασθαι τῆς δεσποίνης Εὐφρόνης ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς ἑτέραν. Ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ τοῦ Θεσσαλοῦ. Περὶ τῆς νόσου καὶ τελευτῆς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Δούκα.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Mortuo Lascari succedit gener Ioannes Ducas. Imperatrix vidua, marito non diu superstes. Theodori Lascaris elogium. Laus Ioannis Ducas cum Theodoro comparati. Robertus imperator Byzantinus. Alexius et Isaacius Lascaris praelatum sibi Ducam aegre ferunt. Latino-rum armis adiuti a Ioanne Duca vincuntur. Latini Asiaticas urbes amittunt (Cap. 1). Theodorus Angelus Michaëli fratri succedit. Imperii sui fines promovet. Thessalonica ipsa potitur, absente Montisfer-rati Marchione. Imperator inauguratur ab archiepiscopo Bulgariae prae-ter morem legitimum. Prima Iustiniana cur dicta sit Bulgaria. Bulgarorum origo, migratio et varia fortuna. Theodorus Angelus provincias a Latinis, Bulgaria et Scythis desolatas, impune pervadit. Omnia By-zantium usque vastat. Rerum status miserabilis (2). Ioannes Asan Bul-garus Theodorum Angelum acie vincit, capit, excaecat. Ioannes Ducas classem instruit. Insulas maris Aegaei et Rhodum occupat. In Europam transit. Multis urbibus potitur. Pacem init cum Bulgaria. Asanis β-

liam filio suo uxorem iungit. Ternobi episcopus Metropolitanæ iurisdictioni subesse desinit. Imperator, omnibus a Byzantio ad Strymonem urbibus receptis, Nicaeam revertitur (3). De rebus Scythiis. Earum notitia necessaria. Scytharum regio. Vitæ genus. Moderatio. Iustitia, aliaque virtutes. Varia nomina. Scythæ, diuinæ indignationis ministri. Multas provincias variis temporibus vastarunt. Mores eorum apud quos consederant, asciscunt. De Scythiis Europæ, veteri Scythiæ proximis. Scytharum migrationes in Asiam. In Europam. In Africam ipsam. Scythia cur a nemine subacta. Cur aliarum gentium facile victricis (4). Hyperborei Scythæ ad Caspium mare descendunt. Mors Sitsiachanis eorum ducis. Huius filii Chalaus et Telepugas exercitum diuidunt. Telepugas in Europam suos ducit. Plurimas gentes subigit. Scythæ Comani Scytharum Hyperboreorum metu Istrum traiciunt. A Ioanne Duca benignè excepti. In Romanas legiones referuntur. Iisdem sedes in Europa et in Asia assignatae. Altera pars Hyperboreorum Scytharum, secuta Chalaus ducem, ad Taurum montem hibernat. Eius montis descriptio. Scythæ in Indiam usque penetrant. Hinc retro conversi citiores provincias pervadunt. Demum in Mesopotamia sedem figunt. Eorum imperator quietis impatiens Persas, Parthos et Medos per Satrapas subigit. Imperium litoribus maris terminare constituit. Scythæ aurum ac delicias primo negligunt: deinde communi naturæ humanæ vitio degenerant. Victis tributa imponunt. Assyriorum ac Persarum consuetudine mansuescunt. Eorum religionem, habitum ac ritus omnes amplectuntur (5). Scytharum vicinia Turcis et Arabibus suspecta. Turcorum legatio de pace ad Ioannem Ducam. Eius faciendæ necessitas per utramque. Pax inita quam utilis rei Romanæ. Agrorum cultus et rei pecuariae cura imperator sibi et pauperibus consulit. Cognatis et aliis nobilibus, idem ut faciant auctor est. Quo consilio. Quantæ inde divitiæ. Fames apud Turcos. Romani illorum pecunia ditescunt. Ex ovis venditis corona imperatricis, dicta Oosta. Edictum imperatoris, ne quis vestibus utatur extra imperii fines quaesitis. Poena addita. Aequitas eius legis (6). Imperatrix Theodori mater ex equo lapsa desinit liberos parere. Rempublicam præclare cum marito administrat. Temples ab utroque exstructa. Aedes curandis alendisque pauperibus assignatae. Moritur Irene. Imperator viduus Annam Alemanam, sororem Manfredi Siciliæ regis, uxorem ducit. Marcesinam, Annae magistram et educatricem, perditè amat. Imperatoris insignibus ornari patitur. Uxori ipsi præfert. Conscientiæ stimulis urgetur. Monachi Marcesinam templa excludunt iussu præpositi Blemmydæ. Huius elogium. Ut Marcesinam semper insecutus sit. Mulier irata et aulici assentatores Blemmydam criminantur. Imperator scipsum damnat et culpam suam deplorat (7). Michaël nothus, Thessaliæ et Aetoliæ princeps. Quatuor filiorum pater. Mariam imperatoris neptem sponsam ambit filio suo Nicephore. Sponsalium celebratio. Idem statim rupto foedere urbibus Thraciæ imminet. Imperator exercitum cogit. Urbes adventu suo alias confirmat, alias recuperat. Foedus cum Michaële renovatum. Despotæ dignitas ei concessa: item eius filio ob affinitatem. Michaël Palaeologus affectati imperii accusatur. Purgat se iurcurando. Milites in hiberna dimissi. Imperator in Aniam reversus morbo corripitur. Aegrotat annum integrum. Moritur. Sepelitur. Ubi. Qua ætate. Quo imperii anno. Actas Theodori filii eius (8).

- A. M. 6730 ad 6763 Imp. Ioann. Ducae. **Α.** Ὁκτωκαίδεκα δὲ βασιλεύοντι τούτῳ παρεφάρησαν ἔτη, καὶ τὸν παρόντα βίον ἀμείβει, διάδοχον τῆς βασιλείας καταλειποῦς τὸν ἐπὶ θυγατρὶ Εἰρήνῃ γαμβρὸν Ἰωάννην τὸν Δούκαν. ἄρῃην γὰρ ἦν αὐτῷ παῖς οὐδεὶς. καταλείπεται δὲ ἡ βασιλις, μικρὰ δὲ τῆς βασιλείας ὀναμένη, τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν ἀπαιδίαν, τοῦτο δὲ καὶ ὅτι μικρὸν ἐπιβιοῦσα τετελεύτηκε καὶ αὐτῇ. ὁ μὲν οὖν **P. 13** βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ὁξὺς μὲν ἦν τὴν ὄρμην καὶ ἀνυπόστατος· καὶ πλείστας μὲν προκεκινδύνευκε μάχας, πλείστας δ' ἀνώρθωσε πόλεις καλλίσταις οἰκοδομαῖς καὶ πολλοῖς ἀναλώμασιν, ἀνασθῶν καὶ ἀναχαιτίζων διὰ τούτων τὴν τῶν Λατίνων ὄρμην. ἀλλ' ἐκιβδήλευεν αὐτὴν, ἀωρία πολλάκις ἐς τὰ πράγματα χρώμενος. (B.) Ὁ δὲ γαμβρὸς καὶ διάδοχος Ἰωάννης ὁ Δούκας, σύνεισιν πλουτῶν φυσικὴν καὶ τρόπων εὐστάθειαν καὶ **B** βεβηκὸς ἦθος, κάλλιστα τὴν ἀρχὴν δίθυγε καὶ ἐκόσμη· καὶ τοῖς τε Ῥωμαίων πράγμασι καὶ στρατεύμασι πλείστην ἐν βραχεὶ τὴν 15 ἐπίδοσιν ἐδεδώκει κατὰ τὸ ἑκατέρους ἀνάλογον, μήτε πρὸ βουλής **V. 11** ἐργαζόμενος οὐδὲν, μήτε μετὰ τὴν βουλήν ἀμελῶν οὐδενός· ἀλλὰ πάντα μέτρῳ καὶ κανόνι διδοὺς καὶ καιρῷ τῷ προσήκοντι. ἀλλὰ φαίη ἢν τις εὐστόχως, ὡς καιρὸς ἐκεῖνος τὴν Θεοδώρου τοῦ βασιλέως ὄξειαν ἐξῆτει ὄρμην· τοιγαροῦν καὶ ζυνεφάρηκεν· ὁ δ' 20 **C** ἐφεξῆς χρόνος τὴν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου εὐστάθειαν· τοιγαροῦν καὶ συνέδραμεν. ὁ γὰρ ἐξ οὐκ ὄντων τὰ ὄντα διαπραττόμενος κύριος, προσήκοντας καὶ τούτους εἶρε τοὺς ἄνδρας, ὅποτε φθαρεῖσαν καὶ τεθνηκυῖαν ἀνυστῆσαι βεβούληται τὴν τῶν Ῥω-

1. Lascaris octodecim annis in Imperio exactis, vitam cum morte commutavit: Ioanne Duca, qui filiam eius Irenen in matrimonio habebat, successore designato. Masculam enim prolem nullam susceperat. Relicta est et Imperatrix, parum imperio fortunata, tum propter orbitatem, tum quia marito non diu superstes fuit. Caeterum Imperator Lascaris ita acer fuit, ut eius impetus sustineri non posset: et multorum praeliorum pericula expertus est, plurimasque urbes pulcherrimis aedificiis magnisque sumptibus ad retardandum et repellendum Latinorum impetum instauravit. Verum rebus intemptestive aggrendendis laudem illam adulterabat. (II.) At Ioannes Duca, gener et successor eius, vir magno ingenio, animique constantia et morum gravitate insignis, Imperium pulcherrime gerebat atque ordinabat: remque Romanam et legiones brevi tempore plurimum auxit, ut utraeque postulabant, nec antequam consuleret quicquam agendo, nec ubi consulisset, quicquam negligendo: sed omnia certa lege ac modo suoque tempore administrando. Ac vere aliquis dixerit, illud tempus Theodori Imperatoris promptam audaciam postulasse, eamque praesto fuisse: insecutum vero tempus Imperatoris Ioannis constantem gravitatem; proinde et hanc occurrisse. Nam Dominus, qui ex iis quae nihil sunt aliquid facit, tales invenit viros, quales requirebantur, cum perditum et extin-

μαίων ἡγεμονίαν. (Γ.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις ἤρχε
 τῶν Βυζαντιῶν Ῥομπέρτος, ὁ τοῦ πρὸ βραχείως τετελευτηκότος
 Ἐρῆῃ ἀδελφιδούς. τούτῳ προσεβρόύθησαν οἱ τοῦ βασιλέως Θεο-
 δώρου τοῦ Λάσκαρι ἀδελφοὶ (Ἀλέξιος οὗτος καὶ Ἰσαάκιος) φθό-
 5^{νη} στρατηγούμενοι καὶ ζηλοτυπία μακρᾶ, ὅτι μὴ τῆς βασιλείας ὁ
 οὗτοι διάδοχοι γένοιτο, τοῦ βασιλικοῦ τέως τυγχάνοντες αἵμα-
 τος οἰκειότεροι, ἢ ὁ κατὰ κῆδος πρυσαρμοσθεὶς Ἰωάννης· οὗ
 καὶ χρημάτων δωρεαῖς τε καὶ ὑποσχέσεισι στρατῶν Λατινικῶν
 συναθροίσαντες, ὀπόσος τῷ Ῥομπέρτῳ τηλικαῦτα παρῆν (πλεῖ-
 10^{τος} δὲ οὗτος ἦν, καὶ οὐκ ἀγενῆς τὰ ἐς ὕπλισιν καὶ ἀνδρίαν ἔ-
 πολεμικῆν), ἐξίασι κατὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Δούκα, κα-
 θαιρήσοντες ἴσως αὐτὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ μεταθήσοντες ταύτην ἐς
 σφῆς αὐτούς. καὶ διαβάντες ἐς τὴν Ἀσίαν, τὰς μὲν ναῦς ἀφῆ-
 καν περὶ τὴν Λάμψακον, αὐτοὶ δ' ἀναβάντες εἰς μεσόγειον ἡμί-
 15^{ρας} ὁδὸν, ὀπόσῃ Λατίνοις ὑπήκοον πρὸ βραχείως πεποιήκεν ὁ
 Ἐρῆς, ἀπαντῶσι τῷ βασιλεῖ τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ὀπλιζοντι
 κατ' αὐτῶν· καὶ λαμπροῦ σφῆραγέγτος πολέμου, νικῶνται κατα-
 20^{κράτος} Λατίνοι, καὶ ἅμα ζημιοῦνται καὶ ὀπόσαι πόλεις περὶ τὴν
 Ἀσίαν αὐτοῖς ὑπῆρχον τέως ὑπήκοοι. ἀντίκα γὰρ τὸν τῆς Λατι-
 νικῆς δουλείας ζυγὸν ἀποβρέψασαι, ἔκοντι τῷ βασιλεῖ προσεβ-
 ρούθησαν.

β'. Ἐν τούτοις ἀνίσταται τῶν Θεσσαλικῶν βαράθρων νέον Ρ. 14
 κακὸν, ὁ τοῦ Ἀγγέλου Μιχαὴλ ἀδελφὸς Θεόδωρος. διαδεξάμε-
 νος γὰρ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἀρχὴν, ἀνὴρ δραστήριος
 25^{καὶ} καινὰ δεινὸς ἐπινοῆσαι πράγματα, καὶ αἰεὶ τοῦ πλείονος ἐφιέ-

ctum excitare vellet Romanorum principatum. (III.) Caeterum iis tem-
 poribus Byzantii regnabat Robertus, Herici paulo ante mortui ex sorore
 nepos. Ad hunc se contulerunt Alexius et Isaacius, Theodori Lascaris
 Imperatoris fratres, invidia et aemulatione astantes, quod Imperii suc-
 cessores designati non essent, Imperatorio sanguini coniunctiores, quam
 per affinitatem ascitus Ioannes. Hi pecuniarum largitionibus ac pollicita-
 tionibus coacto Latino exercitu, quantus Roberto tum erat, (qui quidem
 erat maximus et, sive armorum genus, sive bellica fortitudo spectaretur,
 haud ignobilis) Ioannem Ducam bello petunt, Imperio deiecturi forsitan,
 atque illud ad se translaturi: profectique in Asiam, classe ad Lampsacum
 relicta, unius diei iter progressi in mediterranea, quae paulo ante Herri-
 cus Latinis subiecerat, Imperatori Romanas copias adversus eos instruenti
 occurrunt. Ibi praelio acri conserto, Latini vi vincuntur, et eas etiam
 urbes amittunt, quae tum iis in Asia parebant. Nam illae statim servi-
 tatis Latinae iugo excusso, ad Imperatorem ultro desciverunt.

2. Interim e Thessalicis barathris novum existit malum, Michaëlis
 Angelii frater Theodorus. Suscepto enim illius defuncti principatu, vir
 strenuus et ingenio ad res novas molientes habilis, idemque plura semper

A. M.
6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducae.

μενος, ἐπνύησε ταύτην ἐς ὅσον πλεῖστον ἦν. ὅσαι γὰρ ἐσπέριαι πόλεις τῆ Ἀατίνων ἀρχῆ πρὸ μικροῦ δεδουλεύκασι, πύσας, ἐκείθεν ἀρξάμενος, ῥῆστα κατετροποῦτο καὶ μεθίστη πρὸς ἐαυτὸν, ἕως καὶ αὐτὴν ἢ τῆς τῶν Μακεδόνων προκάθηται γῆς χειρώσατο

B μεγαλόπολιν τὴν Θεσσαλονικὴν, ἀποδημοῦντος τῆνικαῦτα τοῦ⁵ μαρκεσιου περὶ τὴν πατρίδα Λαμπαρδίαν. αὐτίκα δὲ καὶ βασιλείας ἐαυτῷ περιτίθησιν ὄνομα, καὶ χρίεται βασιλικῶς παρὰ τοῦ τῆνικαῦτα τὴν τῆς Βουλγαρίας ἀρχιεπισκοπὴν διυθύνοντος. πλείστοις τε γὰρ ἄλλοις αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐκ παλαιοῦ τετίμηκεν

V. 12 Ἰουστινιανός, ἐαυτοῦ γεγονῦσαν πατρίδα, καὶ πρώτην ὠνόμασεν ¹⁰

C Ἰουστινιανῆν. καὶ δὴ καὶ αὐτονομείσθαι ταύτην ἐς τὸ διηκεῖς προσετετάχει, πλὴν οὐχ ὥστε καὶ βασιλέας χρεῖν Ῥωμαίων· τοῦτο γὰρ ἄλλοις ἐφεῖται παρὰ τῶν νόμων. ἀλλὰ διὰ φόβον ἤδη τοῦ τυραννοῦντος Ἀγγέλου, καὶ πρὸς γε ἔτι διὰ κουφότητα καὶ ἀφέλειαν τοῦ τῆνικαῦτα διέποντος τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ἐς τοσοῦτον ¹⁵ ἀτοπίας τὸ πρῶγμα ἐκκεκύλισται. ὅθεν δὲ τὸ τῆς Βουλγαρίας

D ἐπώνυμον ὁ τόπος κεκλήρωται, δηλώσων ἔρχομαι. (B.) Χωρὸς τίς ἐστὶν ἐς τὰ ἐπέκεινά τε καὶ βορειότερα τοῦ Ἰστρον κείμενος, καὶ ποταμὸς ῥέων δι' αὐτοῦ οὐ μικρός· Βούλγαν αὐτὸν ὀνομάζουσι οἱ ἐγγώριοι· ἀφ' οὗ δὴ καὶ αὐτοὶ τὸ τῶν Βουλγάρων μετε- ²⁰ λήφουσαν ὄνομα, Σκύθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὄντες. ὅπν δ' ἐκείθεν οὗτοι μετανάσται γενόμενοι τέκνοις ἕμα καὶ γυναιξίν, ὅποτε τὸ τῆς εἰκονομαχίας νόσημα κατὰ τῶν εὐσεβοῦντων ἐπεχωρίλαζε, δια-
E περαιοῦνται τὸν Ἰστρον, πλήθος ἀριθμὸν ὑπερβαῖνον· καὶ δια-

4. προκαθηται A., προκαθίσταται W.

appetens, longe lateque fines propagavit. Quotquot scilicet occidentales urbes paulo ante Latinorum regno servierant, eas omnes, inde sumpto initio, facillime vicis sibi que adiunxit: donec amplissimam et totius Macedoniae principem civitatem Thessalonicam subegit, Marchionem tum in patriam Longobardiam profecto: statimque sibi Imperatoris nomen asciscit, ac Imperatorio more ab eo, qui Bulgariae archiepiscopus tum erat, inungitur. Nam olim Iustinianus Imperator eam urbem, quod patria ipsius foret, cum aliis multis rebus ornat, tum primam Iustinianam appellaverat, et liberam iurisdictionem ei in perpetuum attribuerat: eo tamen excepto, ne eius archiepiscopi Romanos Imperatores inungerent: quae praerogativa per leges aliis est concessa. Verum Angelii iam rerum per vim potiti metu, et archiepiscopi illius levitate et simplicitate res eo insolentiae devoluta est. Nunc unde locus is Bulgariae nomen sit adeptus explicabo. (II.) Trans Istrum versus Septentrionem locus est, quem flavius non exiguis, ab incolis Bulga dictus, interfluit: unde et ipsi Bulgarorum nomen obtinuerunt, cum a prima origine Scythae essent. Tandem hi cum uxoribus et liberis illinc profecti, qua tempestate iconomachiae morbus pius infestabat, innumerabili multitudinis Istrum traiciunt: et

βάντες ἄμφω τὰς μετὰ τὸν Ἰστρον Μυσίας, καὶ πάντα λείαν
 Μυσῶν, τὸ θρυλλούμενον, ποιούντες τὰ ἐν ποσὶ, καθάπερ ἀκρις
 ἢ τις κεραυνὸς αἰθέριος, οικειοῦνται Μακεδονίαν μετὰ τῆς ἐπέ-
 κεινα Ἰλλυρίδος, ἀρροσθέντες τοῖς ἐκείσε καλοῖς. καὶ βασιλείον
 5 ἐνδιαίτημα τούτοις εἶναι ἐς τὸ λοιπὸν νενόμισται αὕτη ἡ πόλις,
 ἦν ἀρχιεπισκοπὴν ὁ βασιλεὺς τετίμηκεν Ἰουστινιανὸς, καὶ πρῶ- P. 15
 τὴν ὠνόμασεν, ὡς εἰρήκειμεν, Ἰουστινιανήν. εἴτα τῆς προσηγο-
 ρίας τοῦ ἔθνους ἐκείσε διαδοθείσης, Βουλγαρία ὁ χώρος μετω-
 νομάσθη, καὶ μητρόπολις Βουλγαρίας ἡ πρώτη Ἰουστινιανή.
 10 χρόνοις μέντοι ὕστερον ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτό-
 νος μετὰ πολλὰς τὰς μάχας τέλος ἐξέτριψε καὶ ἐδουλώσατο
 τούτους· καὶ τῆς μὲν χώρας τοὺς ἐναπολειφθέντας ἐξορίστους
 πεποίηκεν ἐν τῇ παρὰ τὸν Ἰστρον κάτω Μυσίᾳ· τὸ δ' ὄνομα,
 καθάπερ ἄλλο τι μνημεῖον ἐκείνων, ἐναπολείπεται τῇ ἀρχιεπι- B
 15 σκοπῇ. ἀλλ' ἐς τὸ πρότερον ἔγχος τοῦ λόγου φέρε ἐπανακάμψω-
 μεν. (Γ.) Ὁ γὰρ Ἄγγελος Θεόδωρος ἤδη καὶ βασιλεὺς, ὡς
 εἴρηται, καταστὰς, εἰδῆου τὴν γῆν, προῶν καὶ παρεξελαύνων
 καὶ ὑπερβαίνων ὄρους ἄλλους ἐξ ἄλλων ἀεὶ, ἕως ἤλασε μέχρι καὶ
 αὐτῶν τῶν Βυζαντιῶν πυλῶν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρη-
 20 μίαν. αἱ γὰρ Μακεδονικαὶ τε καὶ Θρακικαὶ πόλεις ἐς τέλος ἐξέ- C
 καμον, συγχῶς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ δεινὰς ὑπομείνυσαι τὰς αἰ-
 χμαλωσίας, νῦν μὲν τῶν Λατίνων, νῦν δὲ τῶν Βουλγάρων, καὶ
 τῶν Σκυθῶν. τί γὰρ οὐκ ἂν ἔδρασαν ἔθνος αἰμοβόρον οἱ Σκυ-
 θαὶ Χριστιανοῖς ἐπιβρῖσαντες ὑπὲρ ἡμῶν; οἱ δὲ Λατῖνοι οὐδὲν ἡμε-

A. C.
 1222
 ad
 1254
 Imp. Ioann.
 Ducae.

utramque Mysiam ab Istro usque pervagati, obvia quaeque Mysorum prae-
 dam faciunt, ut fertur proverbio. Tum locustarum more aut fulminis
 instar Macedoniam cum ulteriore Illyria occupant, oblatis ibi commodis
 contenti; ac regia sedes eorum deinceps urbs ea esse coepit, quam Iu-
 stinianus Imperator Archiepiscopus honore primaecque, ut diximus, Iu-
 stiniana nomine ornavit. Post appellatione gentis illic vulgata locus ipse
 Bulgaria dictus est, et Bulgariae quoque Metropolis Prima Iustiniana.
 Interiecto demum tempore Basilius Imperator, cognomento Bulgaroctonus,
 hos post multa praelia penitus attrivit et subegit: ac eos qui superfue-
 runt, inde exterminatos, in Mysiam inferiorem ad Istrum transtulit. No-
 men tamen, velut aliud quoddam eorum monumentum, in Archiepiscopatu
 haesit. Sed age illuc revertamur, unde deflexit oratio. (III.) Angelus
 Theodorus Imperator, ut dictum est, constitutus, ulterius progrediendo
 et evagando et alios atque alios limites superando, agros vastabat, do-
 nec ad ipsas usque Byzantii portas nemine prorsus resistente pervenit.
 Nam Macedoniae et Thraciae urbes prorsus exhaustae erant, crebris at-
 que atrocibus exigu tempore direptionibus vexatae, nunc a Latinis, nunc
 a Bulgaria et Scythia. Quid enim non fecissent gens sanguinaria Scythae
 Christianis crudeliter oppressis? Latini vero Scythia adeo clementiores

A. M.
6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.

ρώτερον τῶν Σκυθῶν διετέθησαν, ὅτι μὴ καὶ πολλῶ τῷ μέτρῳ τὴν Σκυθικὴν ἀπήγειαν ὑπερέβησαν. καὶ οὐχ ἅπαξ τοῖς ταλαιπύροις ἐξ ἐκατέρων τῶν ἐθνῶν τὰ τῆς δεινῆς ταύτης αἰχμαλωσίας ξυνεπεπτώκει παθεῖν, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρις καὶ πολλάκις.

D τὸ δὲ νῦν τοῦτο τοῦ Ἄγγελου μικροῦ πᾶν, εἴ τι ἐλλείπεται, 5 προσανάλωσε. καὶ ἦν ἰδεῖν οἰκίας κατεσκαμμένους, τείχη περιρηγμένα, Ἀθήμια κακὰ, θρήνους Τρωϊκοῦς, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν κακῶν πανήγυριν.

- V. 13 γ'. Ἐν τούτοις γε μὴν τοῖς καιροῖς ἦρχε τῶν Βουλγάρων ὁ E τοῦ πρώτου Ἀσαν υἱὸς ὄνομα Ἰωάννης. οὗτος ὄρων τὸν εἰρημέ- 10 νον Θεόδωρον τὸν Ἄγγελον οὐδὲ τῶν Βουλγαρικῶν ἀφίστασθαι πραγμάτων βουλόμενον, ἀλλ' ἤδη κάκεινοις βαρεῖαν καὶ βλάπτουσαν ἐπάγοντα χεῖρα, συμμάχους ἐκ τῶν Σκυθῶν εἰληφώς, συβήγγησιν αὐτῷ πύλεμον ἰσχυρόν, καὶ νικᾷ καὶ χειροῦται τοῦτον
- P. 16 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττει, τῆς δίκης ὀψὲ περιελθούσης αὐ- 15 τόν, ὧν τε τὴν νόμιμον περιεφρόνησε τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν, βασιλείας ἐαυτῷ περιθεῖς ὄνομα· καὶ ὧν τοὺς ὁμοφύλους κακοπραγοῦντας ὑπὸ τῶν Ἰταλικῶν καὶ Βουλγαρικῶν ἐφόδων καὶ δακρῶν ἄξια πάσχοντας, οὐκ ἠλέησεν, ἀλλὰ δυστυχήμασι δυστυχήματα προσετίθει καὶ φόνοις φόρους. (B.) Ἦδη δὲ καὶ ὁ βασι- 20 λεὺς Ἰωάννης ἐπὶ μέγα δυνάμειος ἠΐξεσε τὰ Ῥωμαίων πράγματα,
- B δεξιὸς οἰκονόμος φανείς καὶ κυβερνήτης ἄριστος τῆς ἡγεμονικῆς τῶν Ῥωμαίων ὀλκάδος. ναῦς τε γὰρ μακρὰς κατεσκευακῶς οὐκ ὀλίγας, ναυστολεῖ πρὸς τὰς κατὰ τὸν Αἰγαῖον νήσους, καὶ πά- 14. καὶ χειροῦται] καὶ add. A.

non fuerunt, ut illorum immanitatem longo intervallo superarint. Neque semel miseri illi ab utraque gente dirae huius praedationis incommoda passi sunt, sed bis et ter et saepius. Tum vero haec Angeli grassatio, si quid reliqui fuit, id fere totum absumpsit. Itaque domos eversas, moenia diruta, Lemnia mala, Troianas naenias, omnis denique generis malorum spectaculum videres.

3. His temporibus imperabat Bulgariae primi Asanis filius Ioannes. Is cum Angelum Theodorum ne Bulgaricis quidem rebus abstinere velle cerneret, sed iam illis quoque infestam et hostilem manum intentare, Scythicis auxiliis accersitis acre cum illo praelium committit, illique victo et capto oculos effodit: vindicta tandem illum assecuta, tum ob ludibrio habitam Romani Imperii legitimam auctoritatem, cuius sibi nomen usurparat: tum quod populares suos Italicis et Bulgaricis impressionibus afflictos et deplorandis malis affectos adeo non miseratus fuerat, ut etiam calamitates calamitatibus, caedes caedibus cumlaret. (II.) Iam vero et Imperator Ioannes Imperii Romani vires multum auxerat, callidi scilicet dispensatoris, et optimi reipublicae gubernatoris officio functus. Nam haud paucis longis navibus, quas aedificarat, ad Aegaei maris insulas ap-

σας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ λαμβάνει, Λέσβον καὶ Χίον, Σάμον τε A. C.
1222
ad
1254
Imp. Ioann.
Ducas.
 καὶ Ἰκαρίαν καὶ Κῶ καὶ ὅσαι ταύταις εἰσι προσεχεῖς· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ διαβῶς καὶ ἐς Ῥόδον, ἑγκρατῆς καὶ αὐτῆς ἀναδεικνύται. ἐπεὶ δ' ὁ μὲν βασιλικὸς στόλος οὕτω θαλαττοκρατῶν
 5 ἦν, ἐν δ' Ἀσία τὰ Περσικὰ στρατεύματα ἔμενον ἀτρεμίζοντα, τὰ C
 δὲ Λατίνων καταβραχὺ τε ὑπέβρεε καὶ ἀσθενῶς εἶχεν, ἔγνων διαβιβαίξαι ἤδη τὰ τῆς Ἀσίας ὄπλα καὶ ἐς τὴν Εὐρώπην ὁ βασιλεὺς, ἐλευθερώσων τὰς ἐκεῖ τλαιπωρούς πόλεις τῆς τε Βουλγαρικῆς καὶ Ἰταλικῆς χειρός. καὶ δὴ διαβῶς τὸν Ἑλλήσποντον ἄμα ἦρι,
 10 εἰσβάλλει πρῶτον ἐς τὴν Χερσόνησον, κἀκεῖθεν τὴν ὁμορον ἐπόρ- D
 θει καὶ ἔκαε χώραν, εἰς ἔκπληξιν τῶν ἐν ταῖς τῶν φρουρῶν ἀκρο-
 πόλεσι Λατίνων. εἶλε δὲ καὶ πλείστας τῶν παραλλίων πόλεων, Καλλιούπολιν τε καὶ Σηστόν καὶ τὴν τῶν Καρδιανῶν καὶ ὀπό-
 σαι τῶν ἀστυγειτόνων ἦσαν, τὰς μὲν βία καὶ μηχανήμασι, τὰς
 15 δὲ προσχωρούσας ἔκοντι. (Γ.) Ἐν τούτοις δ' ὄντος τοῦ βασι-
 λέως, ἤκουσι πρέσβεις ἐκ Βουλγάρων σπονδῶν τε εἴνεκα, καὶ
 ἄμα ἐπὶ τῇ Θυγατρὶ τοῦ Ἀσῶν Ἑλένη τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν
 Θεόδωρον γαμβρὸν ἔξαιτούμενοι. ταῦτα ἀσμένῳ τῷ βασιλεῖ ἤγ- E
 γέλλοντο καὶ ἄμα ἐθέλοντι· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν ἄλλοις μεῖζοσι
 20 περισπώμενος ἀντίπαλον ἔχειν αὐτὸν, οὕτω τοῖς παριστρίοις
 ὁμοροῦντα Σκύθαις, καὶ ἄμα αὐτοῖς, ὅποτε βούλοιοτο, ἐπελαύ-
 νοντα, καὶ ὅσα ἐν ποσὶ, χεῖμαῖρόν δίκην, παρασύροντα. ταύ-
 τη τοι καὶ τελεσιουργὰ τὰ τῆς πρεσβείας εὐθὺς ἦσαν καὶ ἄμα
 τὰ τοῦ κήδους. καὶ συνελθόντες περὶ Χερσόνησον ὁ τε βασιλεὺς

pulsas, eas omnes brevi tempore capit, Lesbum, Chium, Samum, Icariam, Con, quaeque his finitimae sunt. Nec his contentus Rhodum proficiscitur, et eam quoque potestati suae subiicit. Cum vero Imperatoria classis ita mare obtineret, et in Asia Persici exercitus quiescerent, Latino-
 rum autem vires fluxae et caducae paulatim minuerentur, iam Imperator arma ex Asia etiam in Europam transferre constituit, ut illic miseras urbes a Bulgarica et Italica manu liberaret. Igitur ineunte statim vere, transmissa Hellesponto, primum in Chersonesum irrumpit. Deinde finitimam regionem vastat et incendit, ad penterrefaciendos Latinos qui castellorum arces tuebantur. Capitque plurimas urbes maritimas, Calliupolim, Sestum et Cardianorum civitatem caeterasque illis vicinas, partim vi et machinis, partim deditione. (III.) Imperatore his rebus occupato, e Bulgaria legati veniunt, tum pacis expetendae causa, tum ut Imperatoris filio Theodoro Helenae Asanis filiae nuptias offerrent. Quem nuncium Imperator laetus et cupidus accepit. Nolebat enim, aliis gravioribus negociis distractus, illum adversarium habere, Scythia trans Istrum positus adeo vicinum, illisque ascitis quoties libitum esset irruentem, et torrentis in morem obvia quaeque secum abripiantem. Hac igitur de causa legatio statim rata fuit simulque affinitas. Congressi ergo circa Cherso-

- A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.
- καὶ ὁ Ἀσαν, συζευγνύουσιν Ἑλένη τῇ τοῦ Ἀσαν θυγατρὶ δεκαε-
τεῖ οὔσῃ τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν Θεόδωρον τὸν νέον Λύσκαριν,
μήπω ἔς τὸν ἔφηβον παραγγελιαντα. τηρικαῦτα δὲ καὶ ὁ τοῦ
Τερνόβου ἐπίσκοπος αὐτονομίαν λαμβάνει διηρηκῆ, τῷ τέως ὑπὸ
F τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης τελῶν Ἰουστινιανῆς, διὰ τὴν τοῦ 5
V. 14 ἔθνους ἐκείθεν ἀρχαίαν συγγένειαν. (A.) Ὁ δὲ βασιλεὺς, θέρους
ἐπιγενομένου, τὰς Θρακικὰς τε καὶ Μακεδονικὰς περὶ εἰσι πόλεις,
P. 17 ἀρξάμενος ἀπ' αὐτῶν; ὡς εἰπεῖν, τῶν Βυζαντιῶν πυλῶν, καὶ
ἐπελάσας ἄχρι Στρυμόνος, καὶ οικειοῦται πύσας, ἔτι ἰσταμένον
τοῦ φθινοπώρου. καὶ οὕτω πάντα σκοπὸν διαθέμενος, αὐτὸς τε 10
εἰς Νίκαιαν ἀνεχώρησε, καὶ τὸν στρατὸν ἀφῆκεν ἐς τὰ οἴκοι δια-
χειμύσοντα.

δ'. Ἐνταυθοῖ δὲ γενομένῳ τῆς ἱστορίας, οὐκ ἀρεστόν μοι
B ἔδοξεν εἶναι σιγῇ παρελθεῖν τὰ περὶ Σκυθῶν, ἐν τούτοις τοῖς
χρόνοις ἐπιδραμόντων Ἀσίαν τε καὶ Εὐρώπην. βιάσεται γὰρ ἡμῶς 16
ὁ λόγος προῖων εἰς τὰ αὐτῶν πολλάκις ἐμπίπτειν διηγήματα,
καὶ χρεῶν ἀνακεφαλαιωσαμένους ἡμᾶς, καθόσον οἷόν τε, διαλευ-
κᾶναι τὰ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐναργέστερα παραπέμψαι ταῖς ἐφεξῆς
ὑποθέσειν, ἵνα μὴ αὐτοὶ γε εἰδότες, εἶτα ἐπὶ τῶν οὐκ εἰδόντων
C ὡς εἰδόντων διεξιόντες, ἀμαρτάνειν ποιῶμεν αὐτοὺς ταῖς ἐπιβολαῖς 20
τῶν ἔννοιῶν, καὶ συχνὰ μεταβαίνειν ἐξ ἑτέρων εἰς ἕτερας ἀνε-
φορὰς, ὥσπερ αἱ κυνηγετικαὶ κύνες, ὅποτε τὰς τῶν λαγῶν
ἔχνηλατοῦσι νομάς, συχνὰ τὴν εἶνα πρὸς ἕτερον ἐξ ἑτέρων ἔχνη
μετάγουσαι. (B.) Ἔθνος ἐστὶ πολυανθρωπότατον, βορειοτέ-

4. τῶ] τὸ W, in mg.

nesum Imperator et Asan, Helenam Asanis filiam decem annos natam Imperatoris filio nondum puberi Theodoro Lascari iuniori coniungunt. Tunc etiam Ternobi episcopus liberam iurisdictionem in perpetuum impetrat, cum ad id usque tempus primae Iustinianae archiepiscopo, propter veterem illius gentis cognationem, paruisset. (IV.) Imperator vero secuta aestate Thraciae et Macedoniae urbes circuit, ab ipsis, ut ita dicam, Byzantinis portis auspicatus, et ad Strymonem usque progressus omnes autumni initio recuperat: et sic, omnibus quae voluerat expeditis, Nicaeam recedit, militibus domum ad hibernandum dimissis.

4. Postquam autem ad hunc historiae locum ventum est, non praetereundi silentio visi sunt Scythae, qui his temporibus Asiam et Europam sunt pervagati. Nam progressu orationis saepe illorum mentio incidet. Quare breviter, quantum fieri potest, oportet nos eorum res declarare, et ad intelligenda ea, quae sequuntur, luculentio rem earum notitiam praemittere; ne ea, quae ipsi scimus, iis qui nesciunt, quasi scirent, narrando, efficiamus ut ii adhibitis commentis a vero aberrent, et alias ex aliis coniecturas sequantur, veluti canes venatici, qui leporibus vestigandis nares ad alia atque alia vestigia transferunt. (II.) Gens est populo-

ραν πολλῶ τὴν οἰκησιν ἔχον ἢ κατὰ πᾶσαν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰ-
 κουμένην, οὐδαμῶς μὲν ἐς ἀκρίβειαν ὑπὸ τὸν ἀρκτικὸν πόλον,
 παρὰ τοὺς ἀρκτικωτάτους δ' οὖν ὅμως ἐνδιαιωόμενον παραλλή-
 λων ἀπάντων, ὅποσοι τὴν οἰκουμένην ἕπασαν περιγράφουσιν, ὡς
 5 οἱ τὰς παλαιὰς τε ἱστορίας συνθέντες παρέδσαν τοῖς ἐπιγενομέ- D
 νοις ἡμῖν, καὶ αὐτὸς ἡμεῖς, καθόσον ἐξῆν, ἐκ τῆς τοῦ χρόνου
 ξυνήκαμεν πείρας. τούτους γαλακτοφάγους μὲν καὶ ἄβλους καὶ
 δικαιοτάτους ἀνθρώπων Ὅμηρος ἔφησεν· ἐν τούτοις γὰρ οὐ μα-
 γείρων μαγγανεία, οὐδὲ τραπέζης ἐπιπινότηται πολυτέλεια. φυτη-
 10 κομίαι δὲ καὶ ἀρόσεις γῆς, οὐδ' ἐν ὄνειροις, ὃ τί ποτέ εἰσιν, E
 ἐφαντάσθησαν. ἀλλὰ τροφή μὲν αὐτοῖς ἢ τῆς γῆς αὐτοφυῆς
 πόα, καὶ τὰ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἄλλων βοσκημάτων αἱματὰ
 τε καὶ σώματα. καὶ εἴ τι δὲ τῶν ἀγρίων ζώων καὶ πετεινῶν ἄλω-
 τὸν αὐτοῖς γένοιτο, καὶ τοῦτο δ' αὐτοῖς αὐτοσχεδιός ἐστι τροφή.
 15 ἔνδονμα δ' ἀποίητον, τὰ τῶν ζώων δέρματα. ἄργυρος δὲ καὶ
 χρυσὸς καὶ μάργαρος καὶ λίθος λυχνίτης, ἴσα καὶ κόνις κίκενοις
 ἐστίν. οὐ πανηγύρεις ἐκεῖ καὶ φιλοτιμίας θείατρα, οὐδὲ βουλευ-
 τήρια περὶ ναυστάδμων καὶ τριηραρχιῶν καὶ ἀγορανομιῶν· P. 18
 ἀλλ' εἰρήνη πᾶσα τὸ ἀπὸ τούτων, καὶ βίος πάμπαν ἀστασιαστος.
 20 ὥσπερ γὰρ οἱ τοῖς τῶν ἀνθρώπων σώμασιν ἐπισυμβαίνοντες πυ- V. 15
 ρετοὶ τὰς ἀφορμὰς ἐκ τῆς ὕλης ἔχουσι, καὶ παρὰ τοσοῦτον φλε-
 γμαίνουσι, παρ' ὅσον καὶ ἡ τῆς ὕλης πέφυκε χορηγία· ἐπειδὴν
 δ' ἄστυλαι μακρὰι, καὶ λατρῶν φαρμακοποσίαι παραλαβοῦσαι τὸ
 σῶμα, τὴν ὕλην πᾶσαν ἐξαναλώσωσιν, αὐτίκα πέπναιται μὲν ὁ B

A. C.
 1222
 ad
 1254
 Imp. Ioann.
 Ducae.

sissima, magis versus Septentrionem habitans quam ullae aliae nostri orbis :
 et quamvis non prorsus Arctico polo subiecta, in eo tamen sita parallelo,
 qui maxime omnium, quotquot universum orbem circumscribunt, versus
 Septentrionem porrigitur: ut et veterum historicorum scriptores nobis tra-
 diderunt, et nos quantum licuit diuturna experientia comperimus. Hos
 galactophagos et abios et mortalium iustissimos appellavit Homerus.
 Apud eos enim neque coenarum lenocinia excogitata, neque sumptuosus
 mensarum apparatus. Plantatio autem et aratio quid sit, ne per somnium
 quidem unquam viderunt. Illis victus est herba sponte et terra nascens, et
 sanguis ac carnes iumentorum, aliarumque pecudum, feraeque et volucres,
 si quas capere possunt, id quoque ipsis alimentum est fortuitum.
 Vestimentum nulla arte confectum, animalium pelles. Argentum vero,
 aurum, margaritae et lapis lychnites non plures sunt quam pulvis.
 Nulli ibi sunt solennes Iudi, nulla ambitiosa spectacula, nullae deli-
 berationes de navalibus, trierarchiis et aedilitiis functionibus: sed,
 quod ad haec quidem attinet, pacata omnia et vita seditioinum omni-
 no experta. Ut enim febres, quae humanis corporibus superveniunt, e ma-
 teria oriuntur, ac tamdiu vigent, quamdiu illa praesto est: cum vero et
 inedia diuturna et potiones a medicis corpori adhibitae materiam omnem

A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducæ.

πυρετός, ἡσθένησε δ' ἡ τοῦ σώματος ἀσθένεια· οὕτω κὰν τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις, τῶν πραγμάτων οὐκ ὄντων, ἐξ ὧν φιλονεικίαι καὶ ἔριδες φύονται καὶ κατ' ἀλλήλων ἐπιβουλαὶ καὶ χύσεις αἱμάτων ἐπινοοῦνται, οὐδὲ δικαστήρια συγκροτοῦνται λοιπὸν, οὐδὲ βουλευτήρια καὶ ἀναγνώσεις νομίμων, οὐδὲ πιθαναὶ γλῶσσαι, καὶ λόγων διαστροφαι, καὶ ἐννοιῶν λαβύρινθοι· ἀλλὰ δικαιοσύνη τις αὐτοφύη ἐπιπέμπεται τούτους καὶ ἀνεπίφθορος ἀστονομία. διὰ μὲν δὴ ταῦτα δικαιοτάτους ἀνθρώπων καὶ Ὅμηρος τούτους ὠνόμασε. (Γ.) Τὴν γε μὴν προσηγορίαν αὐτῶν διαφόρως ἡμῖν οἱ πάλαι σοφοὶ διεπρόθμευσαν. Ὅμηρος μὲν γὰρ Κίμμερίους αὐτοὺς καλεῖ, Ἡρόδοτος δὲ ὁ τὰ Περσικὰ συγγραψάμενος Σκύθας πολυδαεῖς, ὁ δὲ Χαιρωνεὺς Πλούταρχος Κίμβρους καὶ Τεύτονας, οὐκ οἴκοθεν μὲν, ὀνομάζει δ' οὖν, ὥσπερ Δᾶμφιβάλλων καὶ ἀπιστῶν αὐτὸς ἑαυτῷ. τὴν μὲν γὰρ κυρίαν αὐτῶν προσηγορίαν αὐτοὶ ἂν κατὰ τὴν σφῶν αὐτῶν εἰδέειν διά-15 λεκτον. οἱ δ' Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν ἐπ' αὐτῶν χράμενοι, ἄλλοτε ἄλλως, ὡς ἕκαστοι βούλοιντο, τούτους προσαγορεύουσιν, ὅποσοι ἐκεῖθεν χεϊμάροον δίκην ἐς τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην ἐπιφέροντες, ἄλλοτε ἄλλους ἐπιλαμβάνουσι τόπους. ὥσπερ γὰρ εἰσιν οὐράνια μὲν δαίματα θεόθεν τοῖς ἀνθρώποις ἐπισειόμενα πολλά-20

· Ἐκίς, κεραννοὶ καὶ πρηστῆρες καὶ ὑετῶν πληθός, ἐπίγεια δὲ, σεισμοὶ καὶ ῥήγματα γῆς, ἀέρια δὲ, τυφῶνες καὶ λαίλαπες· οὕτω καὶ οὗτοι ταμιεύονται τῷ θεῷ, ἀρκτικά τινα, ὡς εἰπεῖν, καὶ ὑπερβόρεια δαίματα, ὡστ' ἀνθ' ἑτέρας μύστιγος στέλλεσθαι καθ'

5. γλωσσαλγίαι A. 15. αὐτῶν om. A.

consumperint, statim et febris desinit et morbus relanguagescit: sic etiam apud illam gentem, cum eae res non sint, e quibus lites et contentiones oriuntur, mutuaeque insidiae et caedes suscipiuntur, neque iudiciis, neque curiis, neque legum recitationibus est opus; ac ne eloquentia quidem verborumque argutiae ac perplexae inventiones locum habent: sed innata quaedam iustitia illos regit et minime invidiosa libertas. Quibus de causis et Homerus eos mortalium iustissimos nominavit. (III.) Eorum vero appellationem scriptores veteres nobis varie tradiderunt. Nam Homerus Cimmericos eos vocat, Herodotus vero, Persicae historiae auctor, Scythas diversos, Plutarchus Chaeroneus Cimbro et Teutonas: non ille quidem suapte auctoritate, sed tamen nominat velut ambigens ac ipse sibi diffidens. Nam propriam suam appellationem ipsi utique sua lingua norunt. Qui vero Graecis nominibus eos appellant, alias aliter suo quique arbitrato illos vocant, quicumque torrentis instar in nostras provincias irruentes alias alia loca occupant. Ut enim terrores saepe hominibus a Deo incutiuntur, de coelo quidem, ut fulmina, incendia et crebri imbres; e terra autem, ut telluris hiatus et quassationes; item ex aëre, ut typhones et nimbi: ita hi a Deo asservantur Septentrionales et Hyperborei quodammodo terrores, ut

ὄν ἄν καὶ ὅποτε ἡ πρόνοια βούλοιτο. τούτων τινὲς πολλάκις ἐκεί-
 θεν ἀποσπασθέντες, πολλοὺς ἐλυμήναντο χώρους, καὶ πλείστοις
 ἔδνεσι ζυγὸν δουλείας ἐπήνεγκαν· ὥσπερ ἄν εἰ μεγάλου πελά-
 γους ἀποτομῆ γεθεῖσα κατὰ πρανοῦς πάντ' ἐπικλύζοι καὶ πα-
 5 ρασύροι ὀπόσοις ἄν ἐπιδράμοι. (A.) Ἄλλ' ἐκεῖθεν μὲν γυμνή- F
 ταί τε καὶ ἄσκενοι ἐξιώντες, εἶτα ἀμείβουσι τὴν διαίταν, μετα-
 λαμβάνοντες τὴν τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς ἰδρύνουσιν ἑαυτούς.
 ὥσπερ γε μὴν οἱ ἐξ ὀρῶν τῶν μεγίστων ἀναρῶνόμενοι ποταμοὶ,
 καὶ τὸ ρεῖθρον εἰς τὴν θάλασσαν ἀποπτύοντες, οὐκ εὐθὺς παρὰ
 10 τὴν αἰγιαλίτιδα ψάμμιον ἐς ἄλμην τὸ πότιμον αὐτῶν ἐξαλλάττου-
 σιν, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ τῆς θαλάττης εἰσρέοντες ἀκοινώνητοι, P. 19
 ἔπειτα ἐσπίσαντο, καὶ τοῦ κράτους τοῖς πλουσιωτέροις παρεχώ-
 ρησαν ὕδασι, οὕτω καὶ τούτων οἱ τὴν ἔγγιστα τῆς πρώτης οἰ-
 κήσαντες Σκυθικῆς, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον ἐρῶύησαν, τὴν προτέραν
 15 προσηγορίαν ἐφέλαξαν ἔτι ἀκήρατον, αὐτοὶ γε ὀνομαζόμενοι Σκυ-
 θαι, καὶ ἡ τούτους τρέφουσα γῆ Σκυθική. οὗτοι δ' εἰσὶν, ὅσοι
 τε τὴν ἐπὲρ τὰς πηγὰς τοῦ Ταναΐδος ὤκησαν γῆν, καὶ ὅσοι τὸν
 Ταναΐν· ἔπειτα διαβάντες ἐκεῖθεν, ἐξεχύθησαν ἐς Εὐρώπην, τὰ B
 ἐς ζέφυρον ἄνεμον βλέποντα πλευρὰ τῆς μεγίστης Μαιώτιδος δια-
 20 νεμηθέντες. (B.) Μετὰ δὲ μακρὰν μακρῶν αὐθις ἐνιαυτῶν πε-
 ριόδον ἕτεροι, καθάπερ ἐκ μεγάλης πηγῆς τῆς πρώτης ἀπορῶ-
 γέντες Σκυθικῆς, ἐς δύο σχιζονται μοίρας· καὶ ἡ μὲν, τοὺς πρὸς
 τῇ Ἀσίᾳ Σαυρομάτας καταστρέψασα, ἔδραμε μέχρι καὶ ἐς θά-
 λασσαν τὴν Κασπίαν, οἱ καὶ τὴν πάτριον ἤδη ἐκλαθόμενοι κλη- C

5. γυμνῆται A., γυμνοὶ W. 6. μεταλαμβ. A., ἐπιλ. W.

pro alia plaga, quando et in quos providentiae visum fuerit, immittantur. Horum aliqui patriis sedibus relictis, multas provincias vastarunt pluri-
 masque gentes iugo servitutis subdiderunt: non secus ac magni maris ai-
 nus per declivia effusus, omnia suo cursui obvia inundaret ac prosterneret.
 (IV.) Caeterum cum inde nudi atque inopes exierint, mutata victus ra-
 tione mores eorum imitantur, apud quos consederint. Quemadmodum ta-
 men e maximis montibus prorumpentia flumina, et in mare influentia, po-
 tabilem suam aquam non in ipsa statim arena littoris in saluginem conver-
 tunt, sed pura et maris expertia longe profiunt, deinde sociantur, et ab
 aquis copiosioribus vinci se patiuntur; sic ii qui proxime veterem Scy-
 thiam, ex qua primum egressi erant, consederunt, nomen pristinum inte-
 gram servant. Nam et ipsi Scythae appellantur, et terra quae eos alit Scy-
 thia dicitur. Eiusmodi sunt ii, qui ultra Tanaidis fontes, et ad ipsum Ta-
 naïm olim habitarunt; postea eo flumine trajecto in Europam effusi, Maeoti-
 dis maximae paludis latera ad occasum spectantia occuparunt. (V.) Post
 multa deinde saecula alii e prima Scythia veluti ex magno fonte erumpentes,
 in duas partes sunt divisi: quarum una, Sarmatis Asianis eversis, ad Ca-
 spium usque mare excurrit: qui patrii nominis etiam oblitii, Sauromatae, Mas-

Nicphorus Gregor. Vol. I.

3

A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.

σιν Σαυρομάται καὶ Μασσαγέται ἐκαλοῦντο καὶ Μελώχλαινοι καὶ Ἀμαζόνες· καὶ ὅσα αἱ δουλωθεῖσαι φυλαὶ κατὰ διαίρεσιν εἶχον ὀνόματα, πάντων καὶ οὗτοι κεκοινωνήκασιν τρούτοις, διὰ τὴν ἐξ τὰ ἐκείνων ἦδη δευσοποιόν τε καὶ ἀναπόνπτον μεταδιαίτησιν.

V. 16 οἱ δ' ἐξ τὴν Εὐρώπην ἀποκλίναντες, τὴν παρωκείανειον πᾶσαν 5 καταδραμόντες ἤπειρον, ἐξ τε Σαρμάτας καὶ Γερμανοὺς τὰ ὀνόματα ἤμεψαν καὶ αὐτοί. χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ ἐξ τὴν Κελτικὴν ἐμβalόντες καὶ ταύτην οἰκειωσόμενοι, Κελτοὶ τε ἦδη καὶ Γαλάται ἐκλήθησαν. ἔω λέγειν τοὺς ὀπὲ τοῦ χρόνου τὰς Ἄλλεις 10 ὑπερβαλόντας καὶ κατὰ τῆς Ἰταλλίας αὐθὺς μυριάσιν ἐκστρατεύσαντας πολλαῖς, Τεύτονάς τε καὶ Κίμβρους, αὐταῖς γυναιξὶ τε καὶ τέκνοις, οἳ καὶ μόλις μὲν, κατεκόπησαν δ' ὄν ὑπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμειων, ὑπάτων τηνικαῦτα καὶ στρατηγῶν τυγχανόντων τοῦ τε Μαρίου Γαῖου καὶ τοῦ Κάτλου Λουτατίου. (ς.) Καὶ 15 Ἐτί δεῖ λέγοντας διατρίβειν, ὅπου γε καὶ Λιβύης αὐτῆς πολλάκις ἐπέβησαν, τοὺς τε ἐσπερίους καταστρεψάμενοι Ἰβηρας καὶ τὸν κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμὸν διαβάντες; αὐτοὶ μὲν γάρ, ἐφ' οὓς ἂν ἐπελεύσῃσι, πάντας ὡς τὰ πολλὰ κατατροποῦνται, καὶ τῶν ἄλλων κυριεύουσι τόπων. τὴν δ' αὐτῶν Σκυδικὴν τῶν πάντων οὐδεὶς ἐξ αἰῶνος φαίνεται δουλωσάμενος. τὸ 20 δ' αἴτιον, ὅτι ἐκεῖνοι τὸν ἄβρὸν καὶ ἐμβριθῆ βίον ἀρχῆθεν ἐξομοσάμενοι, οὔτε σίτον ἔδουσιν, οὔτ' αἰθόπα οἶνον πίνουσιν, οὔτε τῶν ἄλλων σπορίμων ἐπιτηδεύουσιν, ὧν οἱ τῆς ἐνδοτέρας οἰκουμένης καθεστῆκασιν τρόφιμοι. ἃ τοῖς μὲν Σκύθαις ἐθάσιν οὐ- 25

sagetae, Melanchlaeni et Amazones vocabantur: et quae singulae ab eis domitae gentes nomina sortitae fuerant, eadem et ipsi assumpserunt, suo vitae genere ad illarum mores translato, quasi tacti quodam profundo et indelebili expressos. Alteri vero versus Europam profecti, et omnem Oceanam pervagati, Sarmatarum et Germanorum nomina sibi vindicarunt. Denique in Galliam quoque impressione facta, eaque subacta, Celtae et Galatae sunt appellati: ut Cimbro et Teutones taceam, qui multo post Alpibus superatis cum innumerabili multitudine, uxoribus et liberis etiam adductis, Italiam ingressi, vix illi quidem, sed tamen caesi sunt a Romanis exercitibus, Caii Marii et Luctatii Catuli Consulum ductu atque auspiciis. (VI.) Quid multa, cum in ipsam Africam saepe penetrarint, Iberia occidentalibus subactis, et freto Herculis traiecto? Nam quibus arma inferunt, eos omnes plerumque vincunt, et alienis regionibus dominantur. Eorum vero patriam Scythiam nemo unquam ab omni aevo videtur domuisse. In causa est, quod delicatam et luxu diffluentem vitae rationem ab initio perosi nec frumentum edunt, nec vinum bibunt. Quamobrem neque terram arant, neque vineam unquam colerunt, neque alias fruges serunt, unde interioris orbis incolae victitant. Quae cum Scythiis, quippe assue-

A. C.
1222
ad
1254
Imp. Ioann.
Ducac.
P. 20

ον ἡδέα καὶ ἥκιστα ἐπαχθῆ, τοῖς δὲ πολεμοῖς καὶ μάλα πολλή-
 μι, οἳ τὰ σκευοφόρα πλείω τῶν μαχίμων ἐπάγονται, καὶ ὄπη
 στρατοπεδεύσειαν, πολλῆς καὶ παντοδαπῆς δέονται τῆς ἀγορᾶς,
 ἔν' αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἀνευδεῶς χορηγοῦεν τὰ χρήσιμα.
 5 οἳ δὲ τὸν ἄσκειον καὶ κοῦφον ἀσκοῦντες βλον ἀέλ, ῥαδίως τὰς
 ἐστρατείας ποιοῦνται, καὶ τριῶν διὰ μιᾶς ἡμέρας πολλάκις δι-
 κην πετηνῶν αἰθερίων περιτρέχουσι γῆν, ἄλλην ἐξ ἄλλης πρὶν
 ἀκουσθῆναι καταλαμβάνοντες, μηδὲν μὲν ἐπαγόμενοι, πάντα
 10 οὖν ἔχοντες, ὅσα πρὸς τὸ νικᾶν ῥαδίως ἐφόδια κράτιστα. εἴ-
 ναι γὰρ ταυτὶ τότε κατὰ πλῆθος ἐξιέναι μικροῦ καὶ ἀριθμῶν
 ὑπερβαῖνον, τό τε τῆς κινήσεως εὐστροφον καὶ δξύτατον, καὶ
 8 τούτων μείζον, τὸ τελείως ἀφειδεῖν ἑαυτῶν καὶ κατὰ πρόσω-
 πον δίκην ἀγρίων θηρῶν ἀπαντᾶν ἐς τὰς μάχας.

ἔ. Ἄλλ' ἐπανιτέον, ὄπη τὸ πρότερον ἔγχοις τοῦ λόγου κα- V. 17
 15 ταλελοῦσι. ἦδη γὰρ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δούκα τὰ Ῥωμαίων B
 σκῆπτρα διέποντος, μοῖρα Σκυθῶν παμπληθῆς καὶ ἐς πολλὰς
 ἀναφέρουσαι τὸν ἀριθμὸν μυριάδας, ἄνωθεν ἐξ Ὑπερβορέων ἀπο-
 σπασθεῖσα κάτεισι μὲν ἀθρόα μέχρι καὶ Κασπίας θαλάττης. ἐν
 τούτοις δὲ τοῦ ἡγουμένου Σιτζισχᾶν τετελετηκότος, διεκλιοντο
 20 τῆν ἡγεμονίαν τῶν στρατευμάτων ἄμφω αὐτοῦ τῶ νίε, ὃ τε
 Χαλαοῦ καὶ ὁ Τελεπογῆς. καὶ ὁ μὲν Χαλαοῦ πρὸς ἄρκτον C
 ἀφίει τὴν τε Κασπίαν καὶ Ἰαξάρτην ποταμὸν, ὃς ἐκ τῶν Σκυθι-
 κῶν ἐγγνύμενος ὄρων, πλατύς τε καὶ βαθύρρους διὰ τῆς τῶν
 Σογδιανῶν χώρας κατιῶν, ἐς τὴν Κασπίαν ποιεῖται τὰς ἐκβολὰς,

5. βλον om. A. 15. τοῦ add. A.

tis, minime gravis ac potius iucunda sint, hostibus eorum acerbissima
 sunt, impedimenta plura quam bellica instrumenta adducentibus, et ubi
 castrametati sunt, mercatum omnis generis requirentibus, ne quid vel ipsis
 vel iumentis desit. At illi expeditae ac tenui vitae semper assueti, facile
 bella suscipiunt, ac tridui iter saepe uno die volucrum instar conficiunt;
 et alias atque alias ante famam adventus sui terras occupant, nihil quidem
 secum adducunt, sed iis rebus omnibus instructi, quibus victoria facile
 pareretur. Hae sunt multitudo eorum pene innumerabilis, agilitas corpo-
 rum ac celerrimae progressiones, et (quod his maius est) animus vitae omni-
 no prodigus, et ferarum more rectus in adversum hostem impetus.

5. Sed ad historiae seriem redeundum est. Nam cum Ioannes Ducas
 rerum iam potiretur, Scytharum portio numerosa, quae multis hominum
 millibus constabat, ab Hyperboreis effusa ad Caspium mare protinus de-
 scendit. Interim vero duce eorum Sitzischane defuncto, ambo eius filii,
 Chalans et Telepugas, exercitum principatum dividerunt. Ac Chalans
 Caspia et Iaxarte fluvio lato et profundo, qui e Scythicis montibus ortus,
 Sogdianam perfluens, in mare Caspium irrumpit, ad Septentrionem relictis,

- A. M. 6730 ad 6763
Imp. Ioann. Ducae.
- κατῆι διὰ τῆς κάτω Ἀσίας. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος ἀνα-
μενάτω· ἀνθελκει γὰρ ἡμῶς ἐκείθεν ὁ τῆς Εὐρώπης. ὁ γὰρ ἕτε-
ρος τῶν νείων τοῦ Σιτζισχᾶν, ὁ Τελεπουγᾶς, ὄρους τῆς οἰκίας
ἀρχῆς ποιησάμενος πρὸς μεσημβρίαν μὲν τὰς τοῦ Κανκῦσον
ὑπερβολὰς καὶ ἐφεξῆς τὰ τῆς Κασπίας θαλάσσης πελάγη, ἐπο-
ρεύετο διὰ τῆς τῶν Μασσαγετῶν καὶ Σαυροματῶν γῆς, πᾶσαν
ὑποποιούμενος αὐτὴν τε καὶ ὅσα Μαιώτιδά τε καὶ Τανάιν τῶν
ἐθνῶν παροικοῦσιν. εἶτα ὑπερβαλὼν τὰς πηγὰς τοῦ Τανάϊδος,
P. 21 πολὺς ἐξήρῃ κάτω διὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐθνῶν. πλεῖστα δὲ ταῦτα
πεφύκασι καὶ παντοδαπὰ· ὧν τὰ μὲν ἐς μεσόγειον τεμάχιά τε 10
καὶ λείψανα ἦσαν τῶν πάλαι Σκυθῶν, ὅσα ἐς νομάδας καὶ ἀρο-
τῆρας ἐμερίζοντο· τὰ δὲ ὁμοροῦντα τῇ Μαιώτιδι καὶ τὴν τοῦ
Πόντου πληροῦντα παράλιον, Ζικχοὶ τ' Ἀβασγοὶ τε ἦσαν,
Γοτθοὶ τε καὶ Ἀμαζόβιοι, Ταυροσκύθαι τε καὶ Βορυσθενεῖ-
ται, καὶ πρὸς τούτοις ὅσοι τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰστροῦ 15
Μυσίαν ἐνέμοντο. (B.) Οὕνοι δὲ οὗτοι καὶ Κόμανοι ἐκαλοῦν-
B το· ἦσαν δὲ οἱ καὶ Σκύθας αὐτοὺς κατωνόμαζον. οὐ καὶ τὴν
βαρεῖαν καὶ ἀνυπόστατον ἔφοδον ἐκπλαγέντες τῶν ἄρτι ἐπιδρα-
μόντων Σκυθῶν, ἔγνωσαν δεῖν ἑαυτοὺς μετανάστας ἐκείθεν
ποιεῖν. οὐ γὰρ ἐν ἐλπίσιν ὄλωσ χρῆσταῖς οὐδενὶ τὸ ἀνθίστασθαι 20
ἦν, ἀλλὰ πάντα ὑπεπτίχει καὶ πόλεις καὶ ἔθνη, καὶ δίκην ἄστα-
χῶν ὡς ἐν ἄλωνι θερυνῶ συνετρέβοντό τε καὶ ἐφθείροντο.
- V. 18 ὄθεν ἀπογόντες καὶ οὗτοι τὸν πρὸς τοὺς Σκύθας πόλεμον, δι-

10. τεμάχιά τε em. Boiv. ex lect. cod. A. τεμάχιά τα, τεμαχιά-
τα W. 13. παράλιον — Γοτθοὶ τε add. A. 16. Comani vo-
cantur in margine codicis A. Nam illic adscriptum est, περὶ τῶν
προσφυγόντων Κομάνων τῷ βασιλεῖ. BOIV.

per inferiorem Asiam descendit. Sed de his loqui supersedeamus; nam de
Europa prius est dicendum. Alter enim Sitzischanis filius Telepugas, limi-
tibus imperii sui constitutis, meridiem versus Caucasii cacuminibus et
deinceps mari Caspio, per Massagetarum et Sauromatarum terram profi-
ciscitur: nec eas tantum, sed omnes gentes, quae Maeotidem paludem et
Tanaim accolunt, subigit. Deinde Tanais fontibus superatis, impetu ad-
versus Europaeas gentes descendit, quae multae ac variae fuerunt. Nam
quae in mediterraneis habitabant, partes quaedam ac reliquiae erant vete-
rum Scytharum, in pastores et aratores divisae: quae autem Maeotidis
confinia et Ponti oram accolebant, Zicchi et Abasgi, Gotthi et Hama-
xobii, Tauroscythae et Borysthenitae erant et Mysiae, quae est ad Istri
ostia, habitatores. (II.) Hi vero Hunni et Comani vocabantur; erant
etiam qui eos Scythas nominarent. Ii gravi et intolerabili Scytharum im-
pressione perterriti, mutandas sibi sedes censuerunt. Neque enim ullis sa-
tis fiduciae ad resistendum erat, sed omnes et urbes et gentes trepidaba-
bant, et spicarum instar quasi in area conterebantur ac profligabantur. Un-
de et hi Scythici belli successu desperato, pellibus palea plenis pro ratibus

φθέραις ἀντ' ἄλλης σχεδίας κάρφης πεπληρωμέναις τον Ἰστρον δέβησαν ἅμα γυναιξί τε καὶ τέκνοις. καὶ οὐ μικρόν τινα χυρόνον ἀνὰ τὴν Θράκην πλανώμενοι περιήσαν, ἀποικίαν ζητοῦντες, ἀρμόττουσαν ἑαυτοῖς, χιλιάδες οὐ μείους τῶν δέκα. ἀλλὰ πρὶν αὐτοὺς καταλῆσαι τὴν πλάνην, ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης δωρεαῖς μεγαλοπρεπέσι καὶ δεξιώσεσιν ἄλλαις ἐφέλκεται καὶ τοῖς Ῥωμαῖκοῖς καὶ αὐτοὺς ἐγκαταλέγει στρατεύμασι, χώρας ἄλλοις ἄλλας διανεμῆμενος εἰς κατοίκησιν, τοῖς μὲν κατὰ Θράκην καὶ Μακεδονίαν, τοῖς δ' ἐν Ἀσίᾳ κατὰ Μαλανδρον καὶ Φοργίαν. (Γ.) Ἄλλ' ἐπὶ τὴν ἔω πάλιν ἡμῶς ὁ λόγος διαβιβάζειν ἐπέχεται, καὶ τοὺς Ὑπερβορείους ἐκείνους Σκύθας, οἱ κατὰ τῆς Ἀσίας δίκην ἀκρίδος βαιρίας χεθέντες μύλα σφοδρῶς μικροῦ πῦσαν συνεκύνησάν τε καὶ ἐδουλώσαντο. οὗτοι γὰρ ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν Κασπίαν στενὰ διέβησαν, κατὰ νῶτον ἀφέντες Σογδιανούς τε καὶ Βακτριανούς καὶ Ὠξον τὸν Σόγδον ποταμὸν, ὃν μεγάλαι τε καὶ πλεῖσται τρέφουσι πηγαί, παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν πρόσω μεγάλων ὄρεων διεχέμασαν, τῶν ἐκεῖσε τῆς χώρας ἐκείνης ἀγυθῶν ἀπολαύοντες, ὅσα τῆς ἄνωθεν λείας ἄναντο. ὄρη δὲ ταῦτά εἰσι πλεῖστα καὶ μέγιστα, ἃ πάντα κατὰ συνέχειαν ἀλλήλων ἐχόμενα ὡσπερ ἐν ἅπαντα γίνονται ὄρος, Ταῦρος ὀνόματι καλούμενον γενικῶ, ᾧ κατὰ μέσον ἀκριβῶς διελθῶσαι πᾶσα Ἀσία. ἀρχὴ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς ζέφυρον ἄνεμον τὰ ἐγγιστα τοῦ Αἰγαίου πελάγους· σκίζουσι δὲ ἐκεῖθεν ἐξιόντα ἐς τμήματα δύο τὴν ὅλην Ἀσίαν, ἕχρισ ἂν ἐς ἀψηλιώτην ἄνεμον παρ' αὐτὸν τελευτήσωσι

11. Ὑπερβορείους A., ὑπερορείους W. 15. Σόγδον om. A.
24. ἀψηλιώτην A.

usi, cum uxoribus et liberis Istrum transierunt, et satis longo tempore in Thracia oberrarunt, idoneam sibi coloniam quaeritantes, decem millibus haud pauciores. Sed priusquam vagandi finem fecissent, Imperator Ioannes magnificis muneribus aliisque beneficiis eos sibi adiungit et ipsos etiam in Romanas legiones refert, alias aliis sedes partitus, quibusdam in Thracia et Macedonia, quibusdam in Asia ad Maeandrum et apud Phrygiam. (III.) Verum iam in Orientem est transeundum, et ad illos Hyperboreos Scythas veniendum, qui in Asiam velut magna vis locustarum effusi, propemodum universam conturbarunt et oppresserunt. Nam Caspii angustiis superatis, Sogdiana a tergo relicta, et Bactrianis et Oxo Sogdo flumine, qui plurimis hisque magnis fontibus augetur, ad radices magnorum montium progressi hibernarunt, ubertate illius regionis et praeda ante parta fruentes. Montes autem illi et plurimi sunt, et maximi: qui quod una quadam continenti serie cohaerent, in unum veluti montem conflantur, qui nomine communi Taurus dicitur, Asiam universam perfecte mediam cingit ac dividit. Incipiunt illi ab Occasu, proxime Aegaeum mare; inde vero exorsi totam Asiam in duas partes secant, donec ad Subsolanum ventum iuxta

- A. M. 6730
ad 6763
Imp. Ioann.
Ducac.
- τὸν Ὠκεανόν. (A.) Ἀλλὰ γὰρ ἦρος ἐπιγενομένου, ὅτε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς τὴν γλῶσσαν τῆς πύας ἐνδύεται, τὰ παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὄρων χεμάδια καταλιπόντες οἱ Σκύθαι, καθάπερ αἰπόλια καὶ βουκόλια, κατὰ πλῆθος τὰς κορυφὰς τῶν ὄρων ὑπερβάλλουσι, ῥέουσί τε κατὰ τῶν ὑποκειμένων ἐθνῶν καὶ πάν-5
- P. 22 τας ἐν λόγῳ λείας ποιούμενοι, καταντῶσιν ἐς Ἰνδικήν, ὁπόση ἐφ' ἐκάτερα κείται τοῦ μεγίστου τῶν ποταμῶν Ἰνδοῦ. καὶ ταύτην ζυγὸν ἐπιθέντες δουλείας, οὐκέτι πρὸς ἑω ταύτης ἐπέκεινα ὠδεον διὰ τὸ τραχὺ τε καὶ καυματώδες τοῦ τόπου· ἄλλ' ἐπ' Ἀραχωσίαν τε καὶ Καρμανίαν τὴν ὁρμὴν ἐποιήσαντο· καὶ πάντων 10 ῥῥόδιως ὑποκνυπόντων, ἐπὶ Χαλδαίους ἀφίκοντό τε καὶ Ἀραβας. ἔπειτα ἐς Βαβυλωνίους καὶ Ἀσσυρίους διαβύντες, καὶ Μεσοποταμίαν κατεληφότες, καὶ ταῖς τοῦ τόπου χάρισιν ἀρεσθέντες, Βέκει τὴν μακρὰν καταλόουσι πλάνην, ἔτος πον ἤδη τρίτον ἀνύοντες, ἀφ' οὗ τὸν τε Ἰαξάρτην διεπεραιώθησαν ποταμὸν καὶ 15 τῶν ἄλλων διέστησαν ὁμοφύλων, τῆς κάτω Ἀσίας κληρούχους τάξαντες ἑαυτούς. (E.) Ὡσπερ δὲ πῦρ ἐς ὕλην βαθεῖαν ἐνοσῆψαν, οὐ μόνον ἤς τὸ πρῶτον ἐδράξατο, ταύτην λευμαίνεται μόνην, ἀλλ' εἰ ὁμοίᾳ καὶ πάσῃ τῇ περίῃ ἐντύχοι, ἤδη καὶ πᾶσαν ἐκείνην ῥᾶστα ἐπιβόσκειται· οὕτω καὶ ὁ τῶν Σκυθῶν ἀρχη-20
- Cγος τουτωνὶ τὴν τῆς ὅλης Ἀσίας ἐξαίρετον πρὸς ἕπασαν ἀνθρωπίνην ἀπόλασιν ἐς οἴκησιν ἀπολέξας ἑαυτῷ, οὐκ ἤρέμησε τοῦ λοιποῦ, οὐδὲ τῶν περίῃ ἀπέσχετο· ἀλλὰ τοὺς ὑπ' αὐτῷ σατραπάς καὶ χιλιάρχους διαπεμπόμενος, Πέρσας μὲν πρῶτον καὶ Πάρθους καὶ Μήδους παρεστήσατο· ἔπειτα διὰ τῆς μεγάλης 25

24. πρῶτα A.

ipsum Oceanum terminentur. (IV.) Vere igitur, cum omnis terra graminis viriditate vestitur, relictis ad montium radices hibernis, Scythae volent haedorum greges boumve armenta, montium cacumina superant, et in populos subiectos irruunt; eosque omnes praedati, in Indiam penetrant, quantam in utramque ripam maximi fluviorum Indi patet. Qua sub iugum missa, versus ortum ultra progredi destiterunt, ob asperitatem et aestum loci: sed itinere in Arachosiam et Carmaniam converso, gentibus illis facile subactis, ad Chaldaeos et Arabes pervenerunt. Deinde ad Babylonios et Assyrios transgressi, occupataque Mesopotamia, amoenitate loci allecti longos ibi errores finiunt, tertio anno postquam Iaxarten fluvium traiecerant et a popularibus suis avulsi Asiam inferiorem sibi vindicarant. (V.) Sed quemadmodum ignis in densam silvam delatus non eam solum, quam primam corripuit, consumit, sed et circumiectam omnem, si ei pariter obvia fuerit, facillime depascitur: sic dux illorum Scytharum, totius Asiae ad omnem humanam commoditatem opportunissima sede sibi delecta, postea non quievit, neque finitimis abstinuit: sed tribunis suis et satrapis alio atque alio missis, Persas primum et Parthos et Medos subi-

ἀριῶν Ἀρμενίας, ἤλασε πρὸς μὲν ἄρκτον ἄχρι Κολχίδος καὶ τῆς ἐκεῖσε Ἰβηρίας· ἐμελλε δὲ ἤδη ἐς τοὺς ἐπιόντας ἐνιαυτοὺς καὶ διὰ τῆς ἐνδοτέρας ἐλάσαι Ἀσίας καὶ ὄρους τῆς οἰκίας ἀρχῆς ποιήσασθαι τὰς παραλίους ψάμμους, ὅπου θάλασσά τε καὶ ἡπειρος σπένδονται. μηδὲ γὰρ εἶναι τῶν ἀνεκτῶν, ἔξω τι τῆς αὐτῶν ἐλ-
 5 λεῖφθαι χειρὸς, ὅποσα τὴν τῆς Ἀσίας ἡπειρον ἅπασαν ἄχρι
 10 θαλασσῶν οἰκοῦσιν αὐτῶν. τέως δ' αὐτόθι καταμένειν ἡμεροῦν-
 15 τες ἐγνώκεισαν, κλήρους ἑαυτοῖς διανείμειντες χωρῶν καὶ πόλεων, διαφόρων τε οἰκιῶν καὶ κτημάτων κτήσεις καὶ καταγωγὰς, πολ-
 20 λὴν ἐμπαρεχομένους τῷ σώματι θυμηδίαν καὶ τροφήν. (5.) Χρυ-
 25 σὸς δὲ καὶ ἄργυρος καὶ χρημάτων ποικιλία καὶ πολυτέλεια (πολλὰ δὲ ταῦτα ἐπιχωριάζει κατ' ἐκείνους τοὺς χώρους) οὐπω ἐγνώ-
 30 σκετο τούτοις εἰς ὃ τι χρήσιμα εἴη τοῖς ἔχουσι· διὸ καὶ παρ-
 35 τρεχον αὐτὰ ἴσα καὶ κόνιν, καὶ ὅσα ἐς ὕλην ἀνόνητον ἔρριπται.
 40 Ἡ γὰρ φύσις τῶν ἄφυγκίων γίνεται πρῶτον διδάσκαλος· ἂν γοῦν
 45 ταῦτα μὴ σπάνις στενοχωρῆ τις, ἀλλ' ἐς πληθὸς ἢ τύχη παρέχη
 50 προκίωθαι, τηρικαῦτα ὡς ἐκ συγκρίσεως προμηθῆς αὐθις ἢ φύ-
 55 σις καθίσταται, κατ' ἔξουσίαν τὸ προσηνέστερον ἐκλεγομένη σα-
 60 φῶς ταῖς αἰσθήσεσιν. ἂν δὲ κέρως ἐπὶ τούτοις γένηται, συνήγο-
 65 ρος οὗτος αὐτίκα καθίξει τοῖς περιττοῖς, καθάπερ τινὰ πλάνην
 70 καὶ δόλεα μηχανώμενος πρῶτον τὴν αὐτῶν ἐς διάφορα εἶδη ποι-
 75 κιλίαν καὶ σύνθεσιν· κάπειτα ἐγγοητεύων οὕτως πῶς ἀπόρρη-
 80 τον ἤδονῃν, ἵνα μὴ τὸ τῆς περιττότητος ἐμβριθὲς ἐπαχθὲς
 85 φαινῆται ἅμα καὶ λυπηρόν. ὡς νῦν γε καὶ οὗτοι μόνοις τοῖς ἀναγ-
 90

A. C.
1222
ad
1254
Imp. Ioann.
Ducac.

2. δέ] δὴ Α. 20. κλ' τον Α.

git; deinde per Armeniam maiorem ascendendo versus Septentrionem ad Colchidem et finitimam illi Iberiam excurrit. Habebat porro in animo, sequentibus amnis interiori quoque Asiam pervagari et Imperii sui limites arenis litorum, qua mare et terra coeunt, terminare. Neque enim ferendam esse, ut ulla gens eius ditioni non subesset, quae per totam Asiae continentem ad maria usque habitaret. Sed tum quiete ibi considerare decreverunt, provinciis, urbibus, habitationibus, aliarumque rerum possessionibus praediisque voluptariis et amoenissimis inter se distributis. (VI.) Aurum vero, argentum, varias pecuniae species, sumptuosasque divitias, quibus loca illa abundant, cui usui essent cum adhuc ignorarent, non secus ac lutum ac veluti res abiectas et inutiles negligebant. Natura enim res necessarias in primis monstrat, quae si propter penuriam angustae non sint, sed benignitate fortunae supersint, tum naturae providentia veluti per emulationem rursus excitatur quatenus potest ad ea diligenda, quae sensibus magis blandiantur. Quorum satietas si subsequatur, statim ea patrocinator rebus superfluis; et primum quandam veluti fraudem machinatur, ac tanquam escam varietatem earum rerum et compositionem multiplicem obicit; deinde arcanam voluptatem quasi per magicas praestigias insinuat, ne nimia rerum superfluarum copia gravis et molesta fiat. Ita hi

A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.

καλοῖς ὄντες ἐθάδες, καὶ τούτοις ἐστενωμένοις, ἔπειτα τοσαύταις τῶν τόπων ἐκείνων χάρισιν ἐντυχόντες, ὀπόσας ἢ Βαβυλωνίων καὶ Ἀσσυρίων φέρει περιχώρος, οὐκέτι τούτων ἀπαλλάττεσθαι ἔκριναν δεῖν, ἀλλὰ χαίρειν εἰπόντες τοὺς μακροὺς ἐκείνους πόρους καὶ περιδρόμους, ἐκέισε τοῦ λοιποῦ ποιῆσθαι καθημένους 5 τὴν δίαιταν. ἐκείθεν δ' ὀπόσοις ἐπῆλθον ἔθνεσι, φόρους συντάβξαντες ἅπασιν, ἀνὰ πᾶν οὐ διαλείπουσιν ἔτος διασμολογοῦντες καὶ ἐπιτάττοντες ὅσα καὶ δούλοις, καὶ χρηματίζοντες ὡς ἐκ μεγάλου τρίποδος, καὶ θεμιστεύοντες ὀπόσα σφίσι δοκοίη ἐς ἐκείνους καθέκιν. (Ζ.) Τῷ δὲ χρόνῳ τοῖς τῶν Ἀσσυρίων καὶ Περσῶν καὶ Χαλ- 10 δαίων ὀμλήσαντες πεπαιδευμένοις ἦθρσιν, ἐς τε τὸ αὐτῶν ἐκλιναν σέβας, τὴν πάτριον ἀθείαν ἀφέντες, καὶ τοῖς αὐτῶν κοινονήκασιν νόμοις καὶ ἔθρσιν, ὀπόσα τε ἐς ἐσθῆτα καὶ τράπεζαν C ἄγει πολυτελῆ, καὶ ὀπόσα τὴν τῆς ἄλλης διαίτης ὑπαγορεύει τρυφήν. ἐς τοσαύτην γὰρ τὴν μεταδιαίτησιν ἤδη παρήλλαξαν, ὥστε 15 πρότερον τὴν μὲν κεφαλὴν παχεῖ τιμὴ πῖλῳ καὶ ἀνεμῖνῳ σκέποντες, τῆς δ' ἄλλης πύσης ἐσθῆτος τὸ εὐδαίμον εἰς δέρματα ζῶων ἀγρίων ἐγκλείοντες, καὶ διφθέρας ἀνεπιτηδεύτους, ὀπλοῖς δ' ὀμοίῳς χρώμενοι ῥοπάλοις τισὶ, καὶ σφενδόνας, δόρασι τε καὶ βέλεσι καὶ τόξοις αὐτοσχεδίῳις ἅπασιν ἐκ τε δρυῶν καὶ τῶν ὀμοίων 20 δένδρων, ὅσα ὄρη καὶ λόχμαι ταῖς ὤραις δουλεύοντα φέρουσιν αὐτοφυῆ βλαστήματα, σηρικῶις καὶ χρυσοῦφείσιν ὕστερον ἐχρήσαντο τοῖς ὀλοῖς ἐνδύμασιν· ἐς τοσοῦτον ἀμετρίῳς ἐξῆνεγκαν τὴν ἀβρότητα τῆς τρυφῆς, ἐκ διωμέτρον καθάπαξ στήσαντες εἰ- 25

D τοὺς τῆς προτέρας διαίτης.

5. καὶ περιδρόμους add. A.

quoque principio solis necessariis, iisque angustis assueti: deinde in tot earum regionum amoenitatibus versati, quot Babyloniorum et Assyriorum confinia suppeditant, eas non esse deserendas iudicarunt: sed diuturnis illis laboribus et vagis cursibus repudiatis, ibi considendum et deinceps vivendum esse. Unde iis gentibus, quas invaserunt, annua tributa imposuerunt, nec ex eo desistunt eas exactionibus et edictis pro mancipiis quotannis exagitare, et velut ex magno tripode oracula reddere, ac pro sua libidine quidvis in illas decernere. (VII.) Tandem cultioribus Assyriorum, Persarum et Chaldaeorum moribus mansuefacti, ad eorum religionem inclinaverunt, patrio numinis contemptu relicto, illorumque mores et instituta in vestibus, in sumptuoso victu, caeterisque vitae deliciis receperunt, tanta mutatione facta, ut cum prius caput crasso et promisso pileo tegerent, et reliqui vestitus omnis felicitas in pellibus animalium et coriis illaboratis apud eos consisteret, arma vero eis essent clavae, fundae, hastae, sagittae et arcus, omnia ex tempore quernis et aliis similibus lignis fabricata, qualia montes et sylvae certis tempestatibus sponte nascentia producant, iidem postea vestes integras sericas et auro intertextas usurparent; usque adeo luxu immodico diffuere coeperunt, pristina vitae ratione prorsus in contrarium mutata.

5. Ἐπὶ τούτων οἱ τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου Ἀσίαν ἔχοντες
 Τούρκοι καὶ οἱ τὴν Κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην Ἀραβες θό-
 ρυβον εἶχον ἐφ' ἑαυτοὺς οὐ μικρὸν, ποτηρὸν τοὺς Σκύθας ὄρων-
 τες γειτόνημα. πρέσβεις οὖν αὐτοκράτορας ὁ τῶν Τούρκων ἤγε-
 5 μὴν πρὸς τὸν βασιλεῦσιν ἐπέμπευ. Ἰωάννην περὶ βεβαίων σπονδῶν. V. 20
 ἔδεδίει γὰρ, μὴ περισπώμενος ἐς τὰς τῶν Σκυθῶν μάχας αὐτὸς
 ὄπισθεν ἔχη μεγάλους ἐχθροὺς τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις· εἶναι γὰρ P. 24
 αὐτῷ τῶν πάντων τοι ἀδυνάτων καὶ σαφῆ τῆς οἰκείας ἡγεμονίας ἀπό-
 λειαν, εἰ μόλις ἔχων τὸ θαρρῆν ἀντιπαρατάττεσθαι πρὸς μόνας
 10 τὰς Σκυθικὰς ἐφθόσους, ἔπειτα πρὸς δύο μερῶν τὰς ἑαυτοῦ δυ-
 νάμεις ἀναγκάζοιτο διὰ τὰς ἐκατέρωθεν μάχας. τοῦτο καὶ τῷ
 βασιλεῖ πρὸς βουλήσεως ἦν καὶ πάντων τοι προδεδογμένον, πολ-
 λῶν εἰνεκα· ἐνὸς μὲν, ὅτι μηδὲ τούτῳ ἰδοῦσι συνοῖσον, οὐδ'
 αὖ κοῦφον καὶ ῥάδιον, ὅτι μὴ τῶν μάλαι βιαιῶν καὶ ἐπαχθῶν, B
 15 μερῶν πρὸς τε τὰς τῆς Ἀσίας μάχας, πρὸς τε τὰς τῆς Εὐ-
 ρώπης· ἕτερον δ', ὅτι καὶ μέγα νῦν ἐπιτέλιγμα καὶ σφόδρα
 τοι καιρῖον γίνεσθαι, μέσους κειμένους τοὺς Τούρκους κατὰ τῶν
 Σκυθικῶν πολέμων, καὶ τὸν κοινὸν δεχομένους κίνδυνον ἐν τοῖς
 20 αὐτῶν σώμασι, δίκην προμάχων στεβρῶν ἢ προσβόλων πετρῶν,
 20 αὖ ἐνιαχοῦ τῶν παραλίων μερῶν κατὰ τῶν τῆς θαλάσσης ἄγριων
 κυμάτων ἢ φύσις ἐξώπλισε. (B.) Ταῦτ' ἄρα καὶ πρόθυμός τε C
 καὶ μάλαι ἐθελοντῆς τὰς μετὰ τῶν Τούρκων ἐτέλει σπονδῶν· καὶ A. C. 1234
 τοῦτο μέγα ὄφελος τοῖς Ῥωμαίων τότε κατέστη πράγμασιν.
 ἄδειαν γὰρ καὶ ἀνακωχὴν τῶν μικρῶν εἰληφότες πολέμων, ἐς
 25 τὴν τῶν οἰκείων κτημάτων καὶ πραγμάτων ἐπέδωκαν ἐπιμέλειαν.
 6. αὐτὸς add. A. 23. τότε add. A.

6. Inter haec Turci, qui Asiam intra Euphratem, et Arabes, qui Coe-
 lesyriam et Phoeniciam tenent, non parum apud se trepidabant propter
 periculosam Scytharum vicinitatem. Itaque Turcorum princeps legatos sum-
 ma rei gerendae auctoritate praeditos ad Imperatorem Iohannem firmandae
 pacis causa mittit, timens, ne ipse Scythico bello distractus gravem ho-
 stem a tergo haberet Romanum exercitum. Eas quippe extremas angus-
 tias esse, et certissimum Imperii sui exitium, si Scytharum tantum in-
 cursionibus vix audens resistere, ob geminatum bellum vires suas partiri
 cogeretur. Id et Imperatori in votis erat, ac multis de causis fuerat iam
 ante decretum: tum quod minime utile aut facile, imo grave ac permole-
 stum huic quoque videretur, bellis Asianis et Europaeis distringi: tum
 quod firmissimum et oportunissimum vallum futuri essent Turci inter bellum
 Scythicum interiecti, commune periculum suis corporibus excepturi, velut
 robusti propugnatores, ac tanquam saxei obices, quos in maritimis plagis na-
 tura alicubi saevientibus pelagi fluctibus opponit. (II.) His igitur de causis
 libenter et cupide admodum foedus cum Turcis tunc fecit: quod rem Roma-
 nam plurimum iuivit. Metu enim liberati haec diuturnorum bellorum inter-
 missione possessiones et res suas curandi otium habuerunt. Nam Imperator

- A. M. 6730
ad 6763
Imp. Ioann.
Ducas.
- αὐτός τε γὰρ ὁ βασιλεὺς τοσοῦτο μέρος ἀποτεμώμενος γῆς, ὅση
τε ἀρόσιμος καὶ ὅση πρὸς ἀμπελουργίαν εὐθετος, ὅσην ἔξαρχεῖν
ἔκρινεν ἕξ τε βασιλικὴν τράπεζαν, καὶ ἕξ ὄσα ἡ εὐεργετούσα καὶ
διαρκῶς χορηγοῦσα γνώμη τοῦ βασιλέως παρεκελεύετο (γηροτρο-
D φρεῖα δὲ ἦσαν ταῦτα καὶ πτωχοτροφεία, καὶ ὅσα τοὺς ἐκ παντοίων 5
νοσημάτων ἐθεράπευον τραυματίας), ἐπιμελητάς τε τούτοις ἐπι-
στήσας, ὅποσοι καλῶς γεωργεῖν τε καὶ ἀμπελουργεῖν ἴσασι, πολ-
λὴν τε καὶ ὑφθονον τὴν τῶν καρπῶν ἐτήσιον ἤθροιζε χορηγίαν.
οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἵππων καὶ βοῶν καὶ ποιμνίων, ὁμοῦ
E τε καὶ συνῶν ἀγέλας προσεκτίσαστο ἐπὶ τούτοις, καὶ παντοίων ὀρ-
νίθων ἡμέρων εἶδη, ἕξ ὧν πολὺς ὁ τῶν γεννωμένων πορισμὸς
ἐφαίνεται καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις παρή-
νει ποιεῖν, ὅσοι τε τῶν γένει προσηκόντων, καὶ ὅσοι τῶν ἄλλως
ἐγγενῶν ἦσαν, ἕν' ἕκαστος οἰκοῦθεν ἔχων τῆς χρείας τὸ διαρκές,
V. 21 μῆτε χεῖρου τοῖς ἰδιώταις καὶ ἀσθενεστέροις ἐπάγῃ πλεονεκτοῦσαν, 15
καὶ ἅμα καθαρῆουσου ἡ Ῥωμαίων τελῶς ἐντεῦθεν ἀδικημάτων
ἢ πολιτεία. καὶ μέντοι καὶ χρόνων ὀλίγων αἱ πάντων ὑποθήκαι
F βρῆθουσαι τοῖς καρποῖς ἐωρῶντο, αἱ τε ὁδοὶ καὶ ἀγνυαὶ καὶ πᾶσα
μάνδρα καὶ σηκὸς ἔστενοχωροῦντο τοῖς κτήρεσι, καὶ ὁπόσαι τῶν
ὀρνίθων ἦσαν ἀγέλαι. (Γ.) Συνέβη δὲ τηγκαῦτα τοῖς Τούρ-
κοῖς ἐπ' εὐτυχίᾳ καὶ τοῦτο Ῥωμαίων, λιμὸς ἰσχυρὸς καὶ σπά-
νις μεγίστη τῶν χρειωδῶν. καὶ ἦσαν δὲ διὰ τοῦτο μεσταὶ τοῦ
τοιούτου γε ἔθνους αἱ ὁδοὶ πᾶσαι, γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν καὶ
P. 25 ὅσοι ἤβης ἑλλειπίς, ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἐς τὴν Ῥωμαίων

2. ὅσην] ὀπόσην A. 22. μεσταὶ A., μεστοὶ W.

tantum terrae arationi et vineis plantandis idoneae usurpavit, quantum satia fore putabat ad mensam imperatoriam instruendam, et ad ea omnia procuranda, quae beneficis ac prolixus principis animus decrevisset. Ea erant alimenta et hospitium senum ac pauperum; item quorumlibet morborum ac vulnorum curatio; quibus rebus et administratores praefecit, qui et agros colere, et vineas plantare scirent: ac quotannis uberem frugum proventum reposuit. Neque id solum; verum etiam armenta equorum et boum, ovium item et porcorum greges, ac varia genera cicurum avium paravit, unde multiplicem singulis annis proventum percipiebat. Idem caeteris etiam faciendi auctor fuit, tam cognatis suis, quam reliquis nobilitati, ut cum domi quisque haberet unde viveret, neque plebeios et inopes per vim opprimeret, et Romana respublica omni maleficio et crimine vacaret. Itaque paucis annis omnium horrea fructibus referta conspiciebantur, et viae ac plateae, et stabula et mandrae pecoris multitudinem et avium greges quocumque vix capiebant. (III.) Accidit autem illud etiam felici Romanorum fato, ut Turci molesta fame et maxima rerum necessariorum penuria conflictarentur. Qua de causa plene erant omnes viae illius gentis hominum, mulierum, virorum, impuberum redeuntium et advenientium in Romanorum

χώραν. καὶ ἐκενοῦτο σὺν ἀφρονίᾳ μακρῶ πᾶς ὁ τῶν Τούρκων
 πλοῦτος ἐς τὰς Ῥωμαίων δεξιὰς, ὅσος ἐν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ,
 ὅσος ἐν ὑφάσμασι, καὶ πᾶν ποικίλον εἶδος καὶ τεργνὸν καὶ τρυ-
 φῆς μεστὸν πολυτελοῦς. καὶ ἦν ἰδεῖν τὰ πολλῶν ἄξια χρήματα
 5 σίτου βραχέος ἄνια προτιθέμενα. τότε καὶ ὄρνις οἰαδηποτοῦν, καὶ
 πρὸς γε ἔτι βοῦς τε καὶ ἔριφος, πολλοῦ τιнос ἐτιμῶντο. καὶ τοῦτῳ
 τῷ τρόπῳ τάχιστα οἱ Ῥωμαίων οἶκοι πλοῦτον βαρβαρικοῦ πλήρεις
 κατέστησαν, πολλῶ δὲ πλεον τὰ βασιλικὰ ταμεῖα ἤδη τῇ τῶν χρη-
 μάτων ἔβριθον δαψιλεῖα. καὶ ἴν' ἐν βραχεῖ παραστήσω τὸ
 10 πᾶν, οἱ ταῖς τῶν ὀρνίθων ἀγέλαις ἐπιστατοῦντες ὅποσα τίκτιοιεν
 αὐταὶ ὡδ, ἀνὰ πᾶν συναθροίζοντες ἔτος ἐπίπρασκον ὡς ὀλιγον χρό-
 νου πρὸς τῶν συναχθέντων ἐντεῦθεν χρημάτων Ἰστέφανον κατα-
 σκευασθῆναι τῇ βασιλίδι, λίθοις καὶ μαργάροις λίαν πολυτελέσι
 διηρητισμένον, ὃν καὶ ὡάτον ὁ βασιλεὺς ἐπωνόμασε, διὰ τὸ ἐκ
 15 τῆς τῶν ὡῶν πρῶσιως κατεσκευάσθαι αὐτόν. (Α.) Ἐν μὲν δὲ
 τοῦτο τῆς ἐκείνου βασιλικῆς καὶ πολιτικῆς προμηθείας δεῖ-
 γμα· ἕτερον δὲ, ἐπειδὴ ἑώρα τὸν Ῥωμαῖκὸν πλοῦτον μάτην κε-
 νοῦμενον ἐς τὰ ἐξ ἀλλοδαπῶν ἐθνῶν ἐνδύματα, ὅσα τε ἐκ Ση-
 ρῶν Βαβυλώνια καὶ Ἀσσύρια ταλασιουργία ποικίλως δημιουργ-
 20 γοῦσι, καὶ ὅσα χεῖρες Ἰταλῶν εὐφρῶς ἐξυφαίνουσι, ἐξήνεγκε
 δόγμα, μηδένα τῶν ὑψηλῶν χρῆσθαι αὐτοῖς, εἰ μὴ βούλοιο, ὅ-
 στις ποτ' ἄρ' εἶη, αὐτὸς τε καὶ γένος ἄτιμος εἶναι· ἀλλ' ἢ
 μόνοις τοῖς ὅσα ἢ Ῥωμαίων γῆ γεωργεῖ καὶ αἱ Ῥωμαίων ἀσκού-
 σι χεῖρες. τῶν γὰρ ἀναγκαίων ἢ χρῆσις ἐστὶν ἀμετάβλητος,

A. C.
 1222
 ad
 1254
 Imp. Ioann.
 Ducas.

16. καὶ πολιτικῆς add. A. 24. Wolfio ante τῶν γὰρ ἀναγκ. non-
 nulla excidisse videntur.

agros. Omnes Turcorum opes acervatim, aurum, argentum, telae, omne ge-
 nus rerum voluptuariorum ac sumptuosarum exhauriebantur et in Romanorum
 manus perveniebant. Videres magni pretii merces exiguo frumento com-
 munitari. Tum quaelibet avis, bos, hoedus magno precio vaenibant. Eo
 pacto cum Romanorum aedes celerrime barbaricis opibus affluiebant, tum
 Imperatoris fides pecunia redundabat. Et ut rem omnem paucis expediam,
 cum ova gallinarum ii, quibus avium greges commisi erant, quotannis
 collecta venderent, exiguo tempore tantum inde pecuniae coactum est, ut
 Imperatrici correa gemmis et margaritis pretiosissimis distincta pareretur,
 quam Imperator ex eo evatam nominavit, quod de venditis ovibus confecta
 esset. (IV.) Ac unum hoc illius Imperatoriae ac politicae providentiae
 specimen esto. Alterum illud, quod cum videret Romanas divitias effundī
 in peregrinas vestes, quas sive Babylonicae et Assyriae textrinae Sericis
 fibis variarent, sive Italicae manus eleganter contexerent, edicto sanxit, ne
 quis subditorum iis uteretur, nisi ipse, quisquis esset, cum omni familia
 in ordinem cogi ac notari ignominia vellet: sed iis contenti essent, quas
 Romanae provinciae ac manus praebent. Necessarium enim rerum

A. M. 6730 ad 6763
Imp. Ioann. Ducae.
τὰ δὲ ἐνδεχόμενα ταῖς τῶν ἀρχόντων ἀκολουθοῦσιν ὀρέξεσι· καὶ τοῦτο νόμος αὐτοῖς καὶ τιμὴ, ὃ τοῖς ἄρχουσι δεδογμένον ἐστίν· ὥστε κἀνταῦθα ἦν ἰδεῖν, ἐκεῖνα μὲν ἐν Καρὸς καταστάτα μοίρα τοῦ λοιποῦ, τὸν δὲ τῆς εὐγενείας ὄρον ἐν τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἐνδύμασι περικλιθεῖντα, τὸν δὲ πλοῦτον οἴκοθεν οἴκαδε, 5 τὸ θρουλλούμενον, φερόμενον.

- V. 22 ζ. Ἀλλὰ γὰρ ἐφ' ἕτερα ἡμῖν ἀγέσθω ὁ λόγος. τῇ μὲν βασιλίδι Εἰρήνῃ μετὰ τὸ τεκεῖν τὸν παῖδα Θεόδωρον συνέβη, ῥιφείσαν
P. 26 τοῦ ἵππου ἐπὶ πολὺ τοῦ πεδίου συρῆναι· ἔτυχε γὰρ ἐπὶ θῆαν κνηγεσίῳ τινὸς ἄρτι ἐληλυθῦντα μετὰ τοῦ συζύγου καὶ βασιλέως· 10 ὡς ἐντεῦθεν βλαβήναι τε τὴν μήτραν καὶ μηκέτι τεκεῖν τοῦ λοιποῦ. ἦσαν γε μὴν ἄμφω τὴν βασιλείαν ἰθύνοντες πάνυ σεμνῶς καὶ κοσμίως καὶ πλείστην ποιούμενοι πρόνοιαν τοῦ δικαιοσύνην τε καὶ εὐνομίαν ἀνθεῖν ἐν ταῖς πόλεσι, πλεονεξίαν τε ἀπειναὶ καὶ ἄρπαγὴν. (B.) Ἐδεῖμαντο δὲ καὶ ναοὺς ἀμφοτέρωθεν λίαν περι- 15 Βκαλλεῖς, πλείστοις ἀναλώμασι μεγίστας καὶ ποικίλας τὺς τούτων οἰκοδομὰς κατεσκευακότες· ὃ μὲν βασιλεὺς τὸν τε περὶ τὴν Μαγνησίαν, εἰς ὄνομα τῆς Θεομήτορος Σώσανδρα καλούμενον, καὶ τὸν ἐν τῷ τῆς Νικαίας εἰς ὄνομα Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου· ἡ δὲ βασιλὶς τὸν ἐν τῷ τῆς παρὰ τὸ ὄρος τὸν Ὀλυμπον κειμένης 20 τῶν Προυσαίων μητροπόλεως, ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου προφήτου προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ· κτήματά τε πλείστα αὐτοῖς καὶ Cπροσόδους ἐτησίως ἀνεנדεεῖς ἐπιχορηγήσαντες, μοναζόντων καὶ

1. ἀρχόμενα W. in mg. pro ἐνδεχόμενα. Vid. Notas. 3. ἦν add. A. 7. Ἀλλὰ — λόγος om. B. et in eodem codice incipit Lib. III. a verb. τῇ μὲν.

usus est immutabilis: non necessariae principum cupiditatibus parent: idque lex eis est et honor, quod principibus visum fuerit. Proinde tum quoque cernere erat, illas res deinceps minimi fieri: nobilitatis autem limites Romanis vestimentis definitos, et divitiis domo, quod aiunt, domum ferri.

7. Sed iam ad alia transeat oratio. Cum Imperatrix Irene filium Theodorum peperisset, accidit, ut equo delecta per longum spacium traheretur. Nam casu venerat cum marito Imperatore spectatum quandam venationem. Unde laesa matrice, parere desiit. Caeterum ambo imperium graviter et modeste administrabant summoque studio curabant, ut iustitia et aequitas in urbibus florent; avaritia vero et rapinae prohiberentur. (II.) Etiam templa elegantissima uterque maximis sumptibus amplitudine et varietate structurae insignia aedificarunt: Imperator quidem unum Magnesiae, Deiparae virginis nomine, quod Sosandra dicitur: et alterum Nicaeae, magno Antonio sacrum: Imperatrix vero illud, quod intra Prusaeorum metropolin, ad montem Olympum sitam, nominis venerandi prophetae praecursoris et Baptistae notum est. Atque his plurimas possessiones et annuos redditus liberaliter attribuerunt, monachorumque et ascetarum domicilia in his con-

δοκητῶν ἐνδικοτήματα ἔδειξαν, πλήρη χάριτος καὶ θυμηδίας πνευματικῆς. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ νοσοκομεῖα καὶ πτωχοτροφεία τοῖς τότε καιροῖς ἐπεδαφιλεύσαντο, καὶ ὅσα τὸν ἐκείνων κατὰ θεὸν ἔρωτα ἔδειξαν ἐναργῶς. (Γ.) Ἄλλ' ἐν τούτοις ἡ μὲν βασιλις Εἰρήνη τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ σύζυγος πάνυ βαρέως ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐκείνης ἤνυσε στέρησιν· ὅψε δὲ μὴ δφέρων τὴν μόνωσιν, καὶ δευτέραν ἄγεται σύζυγον. αὕτη δὲ ἦν Ἄννα ἡ ἐξ Ἀλαμανῶν, ἔτι νέα πάνυ τῇ ἡλικίᾳ, ἀδελφὴ τοῦ ἡγεῶς Σικελίας Μαρκέ. εἶπετο δ' ἐκείθεν αὐτῇ καθάπερ τροφὸς 10 καὶ παιδαγωγὸς ζῆν κολλαῖς ἄλλαις καὶ γυνή τις ὦραν ἐπαγομένη προσώπου καὶ ὄφθαλμῶν ὡς εἰπεῖν ἄφικτόν τινα σαγήνην, ὄνομα Μαρκεσίνα· ἡ φίλτροις καὶ καταδέσμοις ἔρωτικοῖς, καὶ ἡθῶν ἀστείότητι κατὰ μικρὸν ὑπηγάγετο καὶ τοὺς βασιλικούς ὄφθαλμούς καὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῆς ἐξέκαυσεν ἔρωτας, ὡς παρα- 15 θεωρεῖσθαι λαμπρῶς ἤδη τὴν βασιλίδα Ἄνναν. ἐς τοσοῦτον γὰρ ὕστερον ἀτοπίας αὐτὸν οἱ τῆς Μαρκεσίνης ἐξεκύλισαν ἔρωτες, ὥστε καὶ συμβόλοις κοσμεῖσθαι βασιλικῶς συγκεχώρηκε ταύτην· ὡς τούτων μὲν εἵνεκα μὴδὲν ἐνδείκ τῆς βασιλίδος Ἄννης, τῆς δὲ βασιλικῆς στοργῆς καὶ φιλίας καὶ τῆς τῶν ὑπηκόων αἰδοῦς καὶ 20 ὑποστολῆς, εἰ μὴ πάσης ἀπήλασεν, ὡς εἰπεῖν, αὐτῇ γε καὶ μό- F νη, ἀλλ' οὖν πλείονος ἢ κατὰ τὴν νόμιμον σύζυγον, τὴν βασιλίδα Ἄνναν φημί. (Δ.) Ὅμως συνετός γε τογχιάνων ὁ βασιλεὺς, V. 23 οὐκ ἄλκπος τὸ παράπαν τὸν βίον διέβασκεν, οὐδὲ κατηφείας καὶ συντριβῆς τῆς προσηκούσης ἐκτός· ἀλλὰ νύττουσαν εἶχε καθύ- 19. καὶ τῆς — εἰ μὴ add. A.

stituerunt plena gratiae et piae animi voluptatis. Nec his contenti, complura hospitium ad aegros curandos et ad alendos pauperes destinarunt, aliaque fecerunt, quae amorem eorum erga Deum evidentiter declararent. (III.) Interim Irene Imperatrice mortua, Imperator atque idem maritus obitum illius longo tempore omnino moleste tulit. Tandem solitudinis pertaesus, secundam uxorem duxit Annam Alemanam, admodum adolescentulam, Manfredi Siciliae Regis sororem. Quam inde educatrix et magistrae loco cum multis aliis mulieribus comitabatur foemina pulcherrimo vultu, cuius oculi quaedam quasi retia inevitabilia erant, nomine Marcesina. Haec philitris et illecebris amatoris, ac morum urbanitate paulatim etiam Imperatoris oculos in se convertit amoreque sui sic incendit, ut iam haud dissimulante Imperatrix Anna prae ea negligeretur. Nam tandem eo demantiae redactus est Marcesinae amoribus, ut eam Imperatoris insignibus ornari pateretur. Quamobrem ea mulier hac in parte Imperatricis Annae nihil cedebat: amore autem et propensione Imperatoris et subditorum observantia ac reverentia si non sola fruebatur, certe legitimam uxorem et Imperatricem Annam longe superabat. (IV.) Caeterum Imperator cum esset vir prudens, vitam agebat non omnis prorsus molestiae ac tristitiae dolorisque iusti expertem: sed conscientiam acris instar stimuli pungentem ha-

A. C.
1222
ad
1254
Imp. Ioann.
Ducac.

A. M. 6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Dacae.

περ τι κέντρον ὕδ' τὴν συνείδησιν, καὶ καιρὸν ἀνέμενε μετατοίας, καὶ λύσιν ἐζήτει θεόθεν τῆς τοιαύτης παρατροπῆς. δῆλον δ' ἐνεῦθεν τουτί. ἀπιέναι γάρ ποτε τὴν Μαρκεσίαν φασι προσκυρήσεως ἕμα καὶ θείας εἴνεκα ἐς τὸν θεῖον νεῶν, ὃν ὁ Βλεμμύδης P. 27 οἴκοθεν ἐδείματό τε καὶ ἐς ἄγλων καὶ θεοφιλῶν ἀνδρῶν ἀσκητή-
ριον κατεστήσατο, πολλὴν ἐπαγομένην τὴν τροφήν καὶ σφόδρα τοῖς βασιλικοῖς σεσοβημένην συμβόλους καὶ τῶ τῶν ἀκολούθων πλήθει. ἀλλὰ πρὶν τῶν προθύρων αὐτὴν ἐπιβῆναι, τὰς τοῦ νεῶ θύρας ἐνδοθεν κλείουσι ὁ τῶν θείων ἐκείνων ἀνδρῶν Βσύλλογος καὶ ταύτῃ τὴν εἴσοδον ἀποκλείουσι, κελεύσει τοῦ κα-
θηγητοῦ Βλεμμύδου. ἀνὴρ δὲ οὗτος πολλὰς περιηγηθῆναι ταῖς ἀρεταῖς, καὶ πολλῇ τῇ σοφίᾳ ἐξησκημένος, ὁπόσῃν τε Ἑλλήνων ἕμνοσὺ παιδῆς, καὶ ὁπόσῃν οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας προ-
στάται καὶ ῥήτορες ἐς ἡμετέραν ὠφέλειαν προὔθησαν. οὐ γὰρ ἔκρινε δίκαιον ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ, βεβήλοισ καὶ ἀθμελίτοις πο-
C σὶν ἱερὸν πατεῖν ἔδαφος τὸ ἀνόσιον ἐκεῖνο καὶ ἀναιδῆς γύναιον. πῶς γάρ; ὃς οὐδὲ πρότερον ἔλθε σκώμμασι βύλλων αὐτὴν καὶ γλώττῃ καὶ γόμμμασι διασύρων ἀεί. (E.) Ἡ δὲ τὰ δεινότερα πάσχειν οδομένη καὶ τῆς βασιλικῆς ἀνάξια σφόδρα τιμῆς, ἐς θυμὸν ἀνῆπτεν ἑαυτὴν καὶ βαρεῖαν καὶ ζέουσαν δογῆν, καὶ μά-
20 λιστα ὅτι καὶ πρὸς τῶν κολάκων παροξυνομένη μύλα ἐτόγγαυεν. ὅθεν καὶ ἐπανῆει πρὸς τὸν βασιλέα λίαν ὕβρισπαθούσα, καὶ πρὸς
D ἄμυναν ὄλαις ὀρμαῖς αὐτὸν διεγείρουσα, καὶ ἐς τὴν τοῦ βασι-

10. ταύτῃ om. A. 20. καὶ βαρ. — μάλιστα ὅτι add. A.

bebat, et poenitentiae occasionem expectans, pravitatis illius correctionem a Deo quaerebat; id quod ex eo constat. Aiunt Marcesinam aliquando tum adorandi, tum spectandi causa templum adiisse, Blemmydae sumptibus exaedificatum et sanctorum ac religiosorum virorum exercitationibus dicatum; eoque illam advenisse multo cum luxu, Imperatoris insignibus superbam, et magna comitum frequentia stipatam: sed priusquam vestibulum intrasset, coetum illum sanctorum virorum templi fores intrinsecus occlusisse, atque huic aditum praecclusisse Blemmydae praeposito iussu. Erat is multis virtutibus insignis, et varia eruditione perpolitus, tum ea quae a Graecis veteribus celebrata est, tum illa quam ecclesiae nostrae antistites et oratores ad utilitatem nostram proposuerunt. Nefas enim iudicabat divinus ille vir, nefariam illam et impudicam mulierculam profanis et conscaleratis pedibus sacrum pavementum calcare. Quid mirum, ubi ille eandem antea acerbe dictis incessere et tam lingua quam calamo insectari nunquam destiterat? (V.) Ea vero se gravissime laesam arbitrata praeter honorem Imperatoriae dignitati debitum, cum per sese excandesceret, violentamque et fervidam iram animo concipiebat, tum ab adulatoribus magis inflammabatur. Unde ad Imperatorem magna cum indignatione reversa, toto impetu illum ad vindictam incitabat, eam ignominiam in ipsam Impe-

λέως ὑπόστασιν ὑποφαίνουσα ἀνατρέχειν τὰ τῆς ἀτιμίας ταυτησί. ὡς μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ αὐτὴν κόλυκες, οἰονεὶ πῦρ πυρὶ καὶ ξύλοις ξύλα προσεπιφέροντες, ἐς ὄργην ἀνάπτειν ἠπείλοντο μέλζονα ἔτι τὸν βασιλεῖα, χαριζόμενοι τῷ καιρῷ. ὁ δὲ βασιλεὺς 5 ἔνδακρος γενόμενος καὶ βύθιον τι στενάξας καὶ πάσης μεστός κατηφείας καὶ κατανόξειος ἐν βραχεῖ καταστάς, „ἴνα τί με κολάζειν ἄνδρα δίκαιον συνωθεῖτε;” ἔφασκεν· „εἰ γὰρ μοι πρὸς βου- Ε λήσειως ἦν ἀτιμίας ὁμοῦ καὶ αἰσχύνης καθῆσθαι ἐκτός, ἀκίβδηλον ἂν τὸ τῆς βασιλείας ἐτήρουν σεμνὸν καὶ αὐτός· νῦν δὲ τὰς αἰτίας 10 τῶν ἐμῶν ὕβρεων καὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς αὐτὸς παρεχόμενος, προσηκούσας ἀπαλαμβάνω λοιπὸν ἐντεῦθεν τὰς ἀμοιβὰς καὶ τῶν πονηρῶν σπερμάτων ἄξιμ τὰ γεώργια.”

η'. Ἐπὶ τούτων μέντοι τῶν χρόνων ἦρχε Θεσσαλίας καὶ Αἰ- P. 28
τωλίας καὶ τῶν περὶξ Μιχαὴλ ὁ νόθος υἱὸς τοῦ πρώτου ἀπο- V. 24
15 στάτου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγγέλου. τελευτησάσης γὰρ τῆς ἄλλης συ-
γενείας ἐκείνου πύσης, περιῆλθεν ἤδη πῦσα ἡ τῶν χώρων ἐκει-
νων ἀρχὴ εἰς ἓνα τουτοῦ τὸν νόθον Μιχαὴλ. τούτῳ παῖδες ἐγέ-
νοντο Νικηφόρος καὶ Ἰωάννης καὶ Μιχαὴλ καὶ τέταρτος, νό-
θος ὄνομα Ἰωάννης καὶ οὗτος· οἷς ἐπιμερίζειν ἔμελλε μετὰ βρα-
20 χύ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχήν. τῶς μὲν οὖν πρέσβεις ἀποστείλας πρὸς Β
βασίλεα Ἰωάννην, ἐζήτηε νόμφην ἀγαγέσθαι τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ Νι-
κηφόρῳ τὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι θυ-
γατέρα Μαρίαν· καὶ ἤνυσε τὸ ζητούμενον. ἐγένοντο γὰρ τηρι-
καῦτα μνηστῆραι καὶ συμφωνίαι, οἷαι δὴ καὶ γεγόνασι, συμπαρα-
25 γενομένης τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ καὶ τῆς μητρὸς Θεοδώρου κατὰ τὴν

ratoris personam redundare clamitans. Neque haec solum; sed et eius as-
sentatores ignem quasi igni et faces facibus addebant, et iram Imperato-
ris maiorem in modum incendebant, aucupandae gratiae causa. At Imper-
ator lacrymis obortis, cum profundo suspirio: „quid me (inquit) ad virum
iustum puniendum impellitis? Nam si ego sine probro et ignominia vivere
voluisssem, Imperii maiestatem inviolatam conservassem. Nunc cum ipse
meae atque adeo ipsius Imperii contumelias causam praebuerim, meritis
meis gratia refertur, ut malae sementis malam messem percipiam.”

8. Caeterum his temporibus Thessaliae et Aetoliae vicinisque regionibus
praerogit Michael, nothus filius Michaelis Angeli, illius qui primus re-
bellaverat. Nam tota eius cognatione extincta, omne locorum illorum im-
perium ad unum hunc nothum Michaellem devolutum fuit. Huic filii fue-
runt Nicephorus, Ioannes, Michael, et quartus nothus, cui et ipsi nomen
Ioannes erat: inter quos brevi post distributurus erat eum principatum.
Tum antem missis ad Imperatorem Ioannem legatis, filio suo Nicephoro
sponsam petebat Mariam, Theodoro Lascari Imperatoris filio genitam; et
veti compos factus est. Peracta enim tunc sponsalia et pacta, qualicun-
que ea fuerant, cum in Orientem Theodora una cum filio Nicephoro, tum

A. C.
1222
ad
1254
Imp. Ioann.
Ducac.

P. 28
V. 24

A. M.
6730
ad
6763
Imp. Ioann.
Ducac.

ἔω, ἅμα μὲν καὶ πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς μηστευομένης νόμφης,
ἅμα δὲ καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐν τούτοις συμφωνιῶν. ὧν δὴ
γενομένων, τὴν νόμφην αὐτόθι παρὰ τὰ οἴκοι καταλιπούσα,
ἐπανέστρεφεν οἴκαδε σὺν τῷ εἰῷ Νικηφόρῳ Θεοδώρα ἡ τοῦ Μι-
Cχαὴλ σύζυγος, ἐγγύας λαβοῦσα παρὰ τῶν κηδεστῶν βασιλέων, 5
ἐς τοῦπιόν ἔτος τοὺς γάμους τελεῖσθαι. (B.) Βραχὺ τὸ μεταξὺ,
καὶ πρὸς κατάλυσιν ἔβλεψε τῶν σπονδῶν αὐθις ὁ Μιχαὴλ· καὶ
ἄρας τοὺς οἰκίους ὑπερέβαινε χώρους ἐπὶ πονήρῳ τῶν δυτικῶν
Dπόλεων, αἱ τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν ὑπῆρχον ὑπήκοοι· ὡς
ἀνάγκη εἶναι ἢ τὸν βασιλέα Ἰωάννην στρατεύειν ἐπ' ἐκεῖνον, ἢ 10
κίνδυνον εἶναι πάσας ὑπὸ τῷ Μιχαὴλ τὰς δυτικὰς γενέσθαι πό-
λεις. ἦρος οὖν ἐπιγενομένου, πλείστην ὁ βασιλεὺς ἠθροικῶς
στρατιάν, ἕξεισι κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ. τῆς δὲ φήμης
φροῦσης καὶ προπορευομένης, αἱ μὲν δυτικαὶ τῶν Ῥωμαίων πό-
Eλεις ἀνεβῆνυντο πρὸς τὸ εὐθαρσές τε καὶ ἀνδρικότερον· τὰ δὲ 15
τοῦ Μιχαὴλ ὑπέβηε καὶ ὑπεπτήχει. ἐπει δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ
Θεσσαλονικίην καὶ Μακεδονίαν ἐγένετο, πάλιν ὑπ' αὐτῷ ῥάδιος
αἱ πλείους τῶν δυτικῶν ἐγένοντο πόλεων, ὅπως ἡ τοῦ Ἀγγ-
P. 29 λου Μιχαὴλ ἔφοδος ἐκλόνησέ τε καὶ πρὸς βραχὺν τινα χρόνον
παρὰτραπήναι πεποίηκε, Καστορία τε καὶ Πρέσπα, καὶ ἐπὶ 20
τούτοις ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι. ὕθεν εἰς τὸν ἔσχατον συνελάθεις φό-
βον ὁ Μιχαὴλ πρεσβεύεται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰς πλοτέρας
ἀνακαλεῖται σπονδῶς, ἀποδιδούς αὐτῷ καὶ φροῦρια, τὰ τε ἄλλα
καὶ τὸν Πριλλάπον, ἔτι τε τὸν Βελεσὸν καὶ τὸ *. ἐτετιμήκε

6. τοῦπιόν A., τὸ ἐπιόν W. 8. διέβαινας A. 24. καὶ τὸ *.
Lacunam hic habent W. et uterque cod. Suppleri potest ex Acro-
polita φροῦριον τὰς Κρούας. Vid. Notaa.

visendae sponsae, tum confirmandorum sponsalium causa venisset. Qui-
bus peractis, sponsa ibidem apud suos relicta, cum filio Nicephoro Theo-
dora Michaëlis coniux domum rediit, fide accepta, fore ut anno sequenti
nuptiae celebrarentur. (II.) Sed paulo post Michaël iterum rupto foedere
limites suos transgressus, Occidentales urbes quae Imperatoribus Romanis
parebant, infestavit: ut nisi Imperator Ioannes ipse illi bellum inferret,
periculum esset, ne omnes illae urbes a Michaële occuparentur. Vere igitur
appetente Imperator, exercitu maximo coacto, contra rebellem Mi-
chaëlem proficiscitur. Fama vero sparsa et praecurrente, occidentales
Romanorum urbes confirmatae animum et audaciam reciperunt: Michaëlis
vero res dilabebantur et pessum ibant. Imperator autem tum Thessalo-
nicam et Macedoniam attigisset, plerasque urbes occidentales, quas An-
geli Michaëlis incursio concusserat et ad breve tempus interceperat, facile
recuperavit, ut Castoriam, Prespam, aliasque praeterea non paucas. Unde
summo timore perculsus Michaël, missis ad Imperatorem legatis, pristinum
foedus renovat, et praeter alia castella Prillapum etiam et Belesum et* re-

μέντοι ὁ βασιλεὺς ἐκατέρους τῷ δεσποτικῷ ἀξιώματι διὰ τὰς τοῦ κήδους μνηστείας, τὸν τε Μιχαὴλ καὶ τὸν αὐτοῦ γε υἱὸν Νικηφόρον, ἵνα μηδὲν μεταξὺ ἀνακύπτῃ ἀμφίδοξον, ὅποσα ψυχὰς τε ταράττει καὶ κυκεῶνας ἐγείρει πραγμάτων. ἀλλὰ γὰρ οὕτω τὰ ἐκέισε κατα-
 5 στησάμενος ὁ βασιλεὺς ἐπανόδου ἤπτετο, μὴ βουλόμενος ἐκέισε B
 τὴν χειμέριον ὥραν διαβιβάζειν. ἦν γὰρ κατὰ τὰς Ἀρκτούρου V. 25
 ἐπιτολὰς ὁ καιρός. (Γ.) Ἐπεὶ δὲ περὶ τὴν Φιλίππων γενόμενος ἡμέρας ἐκέισε συχνὰς διατέτριφε, διαβολαὶ τινες ἀνεφύησαν κατὰ C
 τοῦ Κομνηνοῦ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅτι βασιλείας ἐφίεται.
 10 καὶ ἤγοντο οἱ τε πρῶτως τὰ τοιαῦτα διαψιθυρίσαντες φίλοι αὐ-
 τοῦ, καὶ οἱ τοὺς κατ' αὐτοῦ ἐλέγχους ἐτέρωθεν προὔτεινον. ἀλλ' ἀνίσχυρα τὰ τῶν ἐλέγχων ἐδόκει καὶ ψευδεῖς αἱ διαβολαί,
 εἴτε καὶ τῇ ἀληθείᾳ ψευδῶν οὐσῶν, εἴτε καὶ τοῦ καιροῦ σχε-
 διάσαντος οὕτως. ὁμως ἔδοξεν ὄρκους αὐτὸν βεβαιώσαντα ὅτι
 15 τε ψευδεῖς αἱ διαβολαί, καὶ ὅτι οὐ μῆποτε βουληθεῖη βασιλείᾳ
 ἐπιχειρῆσαι, ἐλεύθερόν τε εἶναι τοῦ λοιποῦ τῆς ἐντεῦθεν κατα- D
 δίκης καὶ ὑποψίας ἀπίσης μένειν ὡς ποῦρωτάτῳ, καὶ πρὸς
 γε ἔτι τῆς προτέρας ἐφ' ὁμοίου τοῦ σχήματος ἀπολαύειν τιμῆς.
 καὶ γέγονε τοῦτο. ἐκεῖθεν μέντοι ἀπάρας ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς
 20 μὲν ἀπῆει διαπεραιωσόμενος τὸν Ἑλλήσποντον· τὸν δὲ στρατὸν
 διαφῆκεν ἀπίναί περὶ τὰ οἴκοι διαχειμύσσοντας. (Δ.) Πρὸς δὲ
 τὴν ἔω διαβάντι τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ τὴν Νίκαιαν διατρέβοντι
 νόσος ἐνακίπτει δεινὴ· οὐκ οἶδ' εἴτε φρενίτιν χρηὴ προσειπεῖν, E
 εἴτ' ἐπιληψίαν. ἐς γὰρ καρθηβαρίαν τινὰ καὶ νάρκωσιν ἐπεπτώ-

11. κατ' αὐτοῦ] κατ' αὐτῶν A. 15. βουληθεῖη A.

stituit. Imperator contra et patri Michaëli et filio eius Nicephoro, propter affinitatis necessitudinem, Despotarum honorem concessit: ne qua diffidentia intercederet, quae animos sollicitare, et negotiorum turbas excitare posset. Rebus autem ibi sic ordinatis, reditum parat, quod ibi hybernare nolebat. Instabat enim tum Arcturi exortus. (III.) Cum vero Philippos pervenisset et complures illic dies mansisset, criminationes quaedam contra Michaëlem Comnenum Palaeologum subortae sunt, eum regnum affectare. Producebantur ii qui primi illud susurrarant, amici eius: et ii qui indicia adversus ipsum aliunde afferebant. Sed et haec infirma, falsaeque criminationes visae sunt, sive reipsa essent falsae, sive ita casus temere persuasit. Placuit tamen, eum iureiurando affirmare falsa esse ea crimina, nec se unquam regnum affectaturum; ac deinceps eum poena liberari, et ab omni suspicione quam remotissimum in pristinum dignitatis gradum restitui. Id vero factum est. Imperator autem motis inde castris, ipse quidem Hellespontum traiecturus abiit: exercitum vero domum in hyberna dimisit. (IV.) Quum vero Imperator in Orientem traiecisset, et apud Nicaeam versaretur, atroci morbo est correptus, qui haud scio phrenitis an epilepsia sit appellandus. Nam gravitate et stupore

Nicephorus Gregor. Vol. I.

- A. M. 6730 ad 6763
Imp. Ioann. Ducae.
- κει τοῦ ἡγεμονικοῦ, ὁποῖον καὶ οἱ τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον οὐχ ὄγχιως διακεῖμενοι πάσχουσι ἐν ταῖς τῶν οὐρανίων φωστήρων συνόδοις, τοῦ περιέχοντος ὑγροτέρου τε ἕμα καὶ ψυχροτέρου τη- νικαῦτα καθισταμένον καὶ ἴλιγγον σφίσι ἐπάγοντος ἐγκεφάλου, ἀδυνάτως ἔχουσι δέχεσθαι τὰς τοιαύτας τροπὰς καὶ μεταβολὰς. 5 ἄφωνος δὲ καὶ πλὴν τοῦ ἀναπνεῖν νεκρὸς ἐπὶ τρεῖς ὄλας δια- Fτελέσας ἡμέρας, ἀναφέρειν ἔδοξεν αὐτῖς καὶ τοῦ νοσήματος ἀπαλλάττεσθαι. πλὴν οὐκ ἐς τέλος ἐξοστρακίζειν λατρῶν ἐπίνοιαι τὸ πάθος δεδύνηται· ἀλλ' ὥσπερ ἐμπεφώλευκεν ἐξ ἐκείνου καὶ ἔδραν τινὰ δυσαιόπιστον ἔσχε· καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ νῦν μὲν πά- 10 σχων, νῦν δ' ὑγιαίνειν δοκῶν. κατὰ γὰρ ἡμερῶν διαστήματα, νῦν μὲν πλείω, νῦν δ' ἥτιω, νῦν μὲν ὑπεχώρει, νῦν δ' αὐτῖς ἐπεχωρίαζε τὸ δεινόν· καὶ νῦν μὲν ἐν οἴκοις διατρίβοντι, νῦν δ' P. 30 ἐν ὁδοῖς, προσδοκίας οὐ προηγησαμένης οὐδεμιᾶς, ἐξαίφνης ἐπῆει· καὶ πολλάκις τοῦ ἵππου πεσεῖν διακινδυνεύσαντα δεξιά- 15 μνοι φοράδην ἐς τὸ ἀρχεῖον ἐκόμισαν. καὶ ἦν τῇ κεφαλῇ τὸ πά- θος πολέμιον ὄλον ἐνιαυτὸν, λάθρα καὶ κατὰ μικρὸν ἐς αὐξησην προβαῖνον αἰέ· ἕως πολλῶ κραταιότερον πάσης λατρικῆς ἐπιστή- A. C. 1255 μης γεγόμενον ἐξ ἀνθρώπων ἐπεποιήκει γενέσθαι αὐτόν. ἐγέ- Posaio. νετο μὲν οὖν ἐξ ἀνθρώπων ὁ βασιλεὺς, ταυτησι περιγενομένης 20 B τῆς νόσου, περὶ τὸ Νύμφαιον τότε ποιούμενος τὰς διατριβὰς. ἐτάφη δὲ ἐν τῇ μονῇ τῶν Σωσάνδρων, ἣν αὐτὸς ἐδείματο. ἦνε δὲ ἔτος, ὁπότε ἐτελεύτα, ἐξηκοστόν· ὁπότε δ' αὐτὸς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ἐνεκεχειριστο σκῆπτρα, ἑβδομον ἤδη καὶ εἰκο- 25 στόν· ὡς μόνον τὰ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ γίνεσθαι ἔτη τρία

4. Ἰλιγγος A.

mentis afflictebatur, ut iis qui e cerebro laborant, in coelestium siderum congressibus accidere solet, quo tempore aer circumfusus humidior est et frigidior adeoque cerebri vertiginem ipsis affert, tales conversiones et mutationes ferre nequeuntibus. Quum autem mutus, et respiratio excep- ta mortuus, tres perpetuos dies iacisset, ad se redire morboque levari visus est. Quem tamen ars medicorum non penitus ablegare potuit, quo- minus ex eo tempore in eo delitescere et firmam sedem fixisse videretur: ita ut deinceps alias affligeretur, alias valere videretur. Nam nunc plu- rimum, nunc pauciorum dierum intervallo vel accedebat vel recedebat malum: nunc domi, nunc in via, nullo praecedente signo, subito eum invadebat, ut saepe ex equo delapsurus lectica in palatium referretur. Morbus is annum integrum caput eius infestavit, clam ac paulatim semper augescens: donec omni medicorum arte superata, e rebus humanis eum sustulit. Decessit autem ex eo morbo Imperator, cum circa Nymphaeum versaretur: ac sepultus est in Sosandrio, monasterio a se extracto, anno aetatis sexagesimo, septem et viginti natus annos cum Imperium suscepisset: ita ut anni ipsi,

καὶ τριάκοντα· ὅποσα δὴ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ τῆς βασιλείας
 διάδοχος ἦνε Θεόδωρος. ὁμοῦ τε γὰρ αὐτὸς ἐξ ὠδίνων εἰς φῶς
 προήγετο μητρικῶν καὶ ὁμοῦ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας σκῆπτρα ὁ
 πατὴρ ἄρτι ἐδέδεκτο.

A. C.
 1222
 ad
 1254
 Imp. Ioann.
 Ducae.

quibus Imperator fuit, tres ac triginta fuerint; quot annos et filius eius
 ac successor Imperii Theodorus impleverat. Nam is eodem tempore, quo
 pater summa rerum potitus est, e sinu matris in lucem prodiit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Γ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER TERTIUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Βασιλεία Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι τοῦ νέου. Περί τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου καὶ τῆς βασιλείας χρίσεως. Περί τῆς κατὰ τοῦ Βουλγάρου καὶ Θετταλοῦ ἐστρατείας. Περί τῆς εἰς τοὺς Τούρκους φυγῆς τοῦ Παλαιολόγου. Περί Κωνσταντίνου τοῦ Τύχου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἀρχοντος. Περί τῆς τελευταίας τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι τοῦ νέου. Περί τοῦ Μουζάλωτος τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ παιδὸς τοῦ βασιλέως. Περί τῶν γενομένων ἐτέρων αὐτῶν ἔθλων ἕνεκα τοῦ παιδὸς τοῦ βασιλέως. Περί τῶν ἀφορμῶν καὶ αἰτίων τῆς βασιλείας τοῦ Παλαιολόγου. Περί τοῦ Παλαιολόγου Μιχαήλ, ὅπως ἐδέξατο τὸ δεσποτικὸν ἀξίωμα. Περί τῶν Θετταλικῶν πολέμων.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Theodorus Lascaris patri succedit. Cur vivo patre imperator non designatus. Totius populi suffragiis creatur. Mortuo Germano, de patriarcha eligendo deliberatur. Nicephorus Blemmydes omnium dignissimus. Oblatum honorem recusat. Arsenius eligitur. Eius elogium. Princeps electionem ratam habet. A novo patriarcha inungitur. Bulgarus et Thessalus in Thraciam irrumpunt. Imperator foedus cum Turcis renovat. Hcllespontum traiecit cum magno exercitu. Venationis ministri in militum numerum relati. Bulgarus viribus Romanis impar ablata restituit et pacem impetrat. Bellum in Thessaliam transfertur. Theodora Michaelis usor imperatori occurrit. Reconciliata gratia, Mariam filii sui sponsam secum abducit (Cap. 1). Michael Palaeologus, Nicaeae praefectus, ad Turcos fugit. Fugae causa. Iconii Sultanus eum legioni Romanas praefecit. Scythis opponit. Sultani cognatus ad hostes transit. Turci vincuntur. Palaeologus rogatu Imperatoris in aulam redit. Iurandum praestat. Conostauli dignitatem recipit. Res Bulgariae. Asanis obitus. Eius successor Mytzes, mollis et ignavus. Constantinus Toechus regni sedem obsidet. Mytzes in Asiam fugit. Mesembriam imperatori tradit. Annuos redditus et praedia ab eo obtinet. Toechus per legatos Theodoram, imperatoris filiam, usorem ambit. Voti compos, priorem coniugem repudiat et fidei obsidem dat. Imperator aegrotus. Monasticum habitum paulo ante mortem induit. Peccata expiat. Moritur (2). Georgius Musalo, homo novus, ut in aulam irreperit. Theodoro iuniori pergratus. Protovestiarium dignitate ornatur. Usorem ducit

cognatum imperatoris. Cum patriarcha Arsenio tutor testamentum datur Joanni Lascaris. Imperatoris filiae quatuor. Filius unicus. Iusiurandum pupillo et tutori bis praestitum. Nobiles aegre ferunt praelatum sibi Musalonem. Qui proceres convocat. Tutela et rerum administratione vult se abdicare. Prohibetur. Novum iusiurandum exigit. Nobilium invidia. Tumultus in exercitu. Novendiale sacrum. Musalonis duorumque eius fratrum caedes in templo perpetrata. Mulierum, sacerdotum, aliorumque trepidatio. Arsenius patriarcha anxius et consilii inops. Vir simplex et sanctus, administrandae reipublicae minime aptus. Inita cum nobilibus deliberatione male omnino salutis pupilli consulit (3). Michael Palaeologus ob eximias corporis et animi dotes omnibus gratus. Variis praesagiis imperio destinatur. Generis nobilitas. Aoi et patris dignitates. Fiscus claves a patriarcha accipit. Largitionibus animos nobilium sibi mancipat. Item militum et concionatorum. His auctoribus ipso patriarcha assentiente imperii administrationem suscipit, donec heres legitimus adolescat. Despotas titulo ornatur (4). Michael Angelus Macedoniam et Thraciam statuit invadere. Exercitum cogit. Socios sibi acciscit generos suos, Peloponnesi principem et Manfredum Sicillae regem. Hi provincias nondum subactas sorte dividunt. Ioannes Sebastocrator, Michaelis Palaeologi frater, illis opponitur. Viros principes secum ducit. Thraciae et Macedoniae legiones suis adiungit. Proxime hostem castrametatur. Hostes Bellegradum obsident. Viribus suis nimium confidunt. Romanum exercitum contemnunt, militum numero imparem, sed divina ope subnitum. Michael Angelus per transfugam decipitur. Proditum se a sociis putat. Eos noctu deserit. Socii, cognito Michaelis discessu, ipsi se proditos putant. Turbati et trepidantes a Romanis caeduntur. Princeps Peloponnesi capitur. Rex Siciliae cum paucis fuga elabitur (5).

α'. Ἐπειδὴ κατὰ κληρὸν πατρικὸν τῆς βασιλείας διάδοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος ἐμελλεν εἶναι ὁ Λάσκαρις, παρὰ δὲ τοῦ πατρὸς ἔτι ζώντος οὐκ ἀνηγόρευτο βασιλεὺς, ἀνηγορεύετο * ἡδὴ θανόντος ἐκείνου κοινῇ συνδρομῇ τοῦ τε στρατοῦ παντὸς καὶ ὀπίσσοι τῶν ἐνδόξων ἦσαν καὶ εὐγενῶν. τὸ μὲν γὰρ ὅτι τὴν βασιλείαν οὐδενὶ τῶν πάντων ἐτέρῳ πλὴν ἢ τῷ υἱῷ καταλιμπάνειν ὁ Ἰωάννης ἐβούλετο, παντὶ που δῆλον, ὅτι τε πατὴρ ἦν πάνυ φιλόπαις καὶ ὅτι οὐδ' ἄλλω οὐδενὶ καταλλοίπε ταύτην. τὸ δὲ ζῶν ἔτι βασιλεὺς ἀναγορεύειν αὐτὸν, ἐν ἀδήλω κειμένης ἔτι τῆς τῶν ὑπηκόων ἔκουσίου γνώμης καὶ προαιρέσεως, τοῦτο δ' οὐ πάνυ ἐβούλετο. πολλὰ γὰρ φησι νεωτερίζειν οἷδεν ὁ χρόνος, ὁπότε μὴ κα-

3. ἀνηγόρευτο W. in mg. pro ἀνηγορεύετο.

1. Cum autem Imperium iure hereditario ad filium eius Theodorum Lascarum rediturum esset, quia is a patre vivente non appellatus fuerat Imperator, eodem defuncto, communi concursu totius exercitus nobiliumque omnium ac procerum Imperator est salutatus. Constabat enim Ioannem utique nemini omnium nisi filio Imperium relinquere voluisse: quod et pater fuerat pius in liberos, et nemini alteri id reliquerat. Sed obscuris adhuc subditorum voluntatibus, an id iis lubentibus ac approbantibus futurum esset, vivens eum designare nullo modo voluerat. „Etenim,” inquit

A. M.
6763
ad
6767
A. C.
1254
ad
1258
Imp. Theod.
Lascaris II.
* A. C. 1255
Possino.
V. 26
P. 31

A. M. 6763
ad
6767
Imp. Theod.
Laecaris II.

τὰ λόγον εὔροι τὸν ἐκάστῳ προσήκοντα τὴν τῶν πραγμάτων γνο-
μένην κατάστασιν. ἡ γὰρ νεότης ὀξύρροπὸν τι καὶ αὐθάδες οἰ-
κοθεν οὐσα ἀλόγως ἄττει πρὸς πάνθ' ὅσα τὸ βουλόμενον εἰση-
γέται. ἂν δὲ καὶ βασιλικὴν ἐλπίδα καὶ φήμην προσλάβηται, δι'
ἣν καὶ δῆμος ἔπεται μαιρακίων τρυφάντων καὶ πάσης ἀτόπου 5
γλώσσης τὰς ἀκοὺς ἐμπιπλόντων, ὁμοιον γίνεται τηρκαῦτα,
ὡσπερ ἂν εἴ τις μεθύων ἄνθρωπος καὶ πάντα παράφορα φέ-
ρων τε καὶ δεικνὸς, ὅποσα περὶ λογισμὸν καὶ διάνοιαν καὶ ὅποσα
τὰ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν, ἔπειτα μεγάλης οἰάκας ὀλκάδος ἄγειν
ἔμελλε χειροτονεῖσθαι, οὔτε τῶν χειροτονούντων ὀρθῶς κρινόν- 10
των, οὔτε τοῦ τὴν χειροτονίαν ἀνελημμένου οὔτ' ἐς ὅ,τι φέ-
ροίτο, οὔθ' ὅ,τι πρῦττειν χρεὼν εἰδότος. διὰ μὲν οὖν ἔν γέ τι
τοῦτο βασιλεῖα χειροτονεῖν τὸν υἱὸν ζῶν αὐτὸς ἔτι οὐκ ἔκρινε δεῖν,
Cτῆ τε τῆς ἐλπίδος ἀναιρέσει κολάζων τὸ τῆς νεότητος ἄστατον,
καὶ ὅτι πολλοὶ διὰ μικροψυχίαν ἐπιθυμία τῆ τοῦ κλήρου τῆ 15
τῶν πατέρων ἠχθέσθησαν μακροβιότητι· κάπναια μὴ περιμέ-
ναντες τὸ χρεὼν ἐξέτεμὸν τε τῆς πατρικῆς ζωῆς μεταξὺ τὸν
δρόμον καὶ τοῦ παρόντος φθάσαντες ἀπήλλαξαν βίου. καὶ τῶν
δήμων δ' οἱ πλείους πολλάκις μὴ καθ' ἐκούσιον γνώμην τὸν εἰς
τὸ ἄρχειν ἐληλυθότα προκρίναντες τύραννόν τε αὐτὸν ὠνόμα- 20
Dσαν· καὶ μέντοι καὶ ἐς φθόρους καὶ ὑβρεῖς ὑπ' ὀδόντα καὶ λα-
V. 27 θραίας τὰ πρῶτα ἐχώρησαν· εἶτα καὶ εἰς ἐπιβουλάς καὶ φόνους
τὸ τελευταῖον ἐξώκειλαν. (B.) Διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ τὰ τοι-
αῦτα οὐκ ἀνηγορεύετο βασιλεὺς ὁ Θεόδωρος, περιόντος ἔτι τοῦ
17. μεταξὺ add. A.

bat, „tempus multa novare solet, cum res eo statu esse reperiuntur, qui mi-
nime unicuique convenit. Nam adolescentia suapte natura mobilis et con-
tumax, temere ad omnia fertur quae concupiverit. Quod si spem ac nomen
Imperii praeterea acceperit, cuius causa affluit magnus numerus adole-
scentium delicorum, quolibet sermone inepto aures oppulientium, idem ac-
cidit ac si homo ebrius, qui tum iudicio ac mente, tum corpore ipso a
capite usque ad calcem omnino deliret, ad magnae navis gubernacula deli-
gendus proponatur, cum nec ii qui eligunt, recte iudicent, nec is qui eli-
gitur, quorsum feratur quidve agendum sit intelligat.” Hanc igitur unum
ob causam ipse, dum adhuc in vivis esset, filium esse designandum haud
censuit: tum ut spe adempta, adolescentiae levitatem coerceret: tum quod
multi adeo puillis essent animis, ut hereditatis cupiditate longiorem pa-
trum vitam moleste ferrent, nec expectato fato cursum illius abrumpere-
nt, eosque ex hac vita ante tempus exigerent. Adde quod populus plerumque
eum qui ad Imperium pervenit, si non ipse sua sponte elegerit, Ty-
rannum vocat; ac primum quidem invidia et obscuris obtreccationi-
bus eum aggreditur; deinde ad insidias, et ad caedem tandem prorumpit.
(II.) His igitur et id genus aliis de causis Theodorus patre super-
stite non fuerat Imperator appellatus. Post eius obitum autem totius po-

A. C.
1254
ad
1258

Imp. Theod.
Lascaris II.

πατρός· ἀνηγορεύετο δ' ὕστερον παρ' ἐκόντων τῶν ὑψηλῶν
 ἀπάντων καθεσθεις ἐπ' ἀσπίδος, κατὰ τὸ ἐν τούτοις ἐπικρα-
 τοῦν ἔθος. ἔδει δ' αὐτὸν καὶ διὰ πατριαρχικῆς χειρὸς τὸ βασιλι-
 κὸν ἀναθήσασθαι στέφος. ἀλλ' ἦν τηρικῶτα ὁ πατριαρχικὸς
 5 θρόνος ὠρφανισμένος τοῦ δι'ιδύνοντος, ἐπεὶ πρὸ βραχέος ἔφθθη
 γενόμενος ἐξ ἀνθρώπων ὁ πατριάρχης Γερμανὸς, ἀνὴρ συνε-
 τὸς καὶ ἀρετῇ καὶ λόγῳ τὸν βίον κοσμήσας. σκέμματα τοίνυν
 καὶ λόγοι προὔτιθεντο περὶ τοῦ τῆς πατριαρχείας ἀναδεχομένου
 τοὺς οἴακας. καὶ ἦσαν ἐπὶ γλώττης πολλοὶ τε τῶν ἐπιδόξων καὶ
 10 ἄλλοι ἄλλοις. ἐν τοῖς πάντων δ' ἔκειτο στόμασι μᾶλλον ἀπάντων
 ὁ σοφία καὶ ἀρετῇ περιώνυμος Νικηφόρος ὁ Βλεμμύδης, ὃς ἐτύγ-
 χανε παρὰ τὴν ἑαυτοῦ μονὴν ἀθόρυβον ποιούμενος τότε τὴν
 δίωταν καὶ ἀσκήσει τραχέια συντήκων τὸν βίον· οὗ γε μὴ δε-
 15 καμένου προὔκρίθη τῶν ἄλλων ὁ μοναχὸς Ἀρσένιος, ὃς τηνι-
 κῶτα τὸν ἀσκητικὸν ἦνευ διάβλον περὶ ἓν τι τῶν ἀσκητηρίων,
 ὃ κατὰ τοὺς τῆς Ἀπολλωνιάδος ἴδρυται χώρους, ἀνὴρ περιφα-
 νῆς μὲν τὴν καθ' ἑαυτὸν ἀρετὴν, τὸν δὲ τρόπον ἀπλοῦς καὶ
 μὴ πολλὰς ἐξελίττειν εἰδὼς τὰς λαβυρίθους περὶ τὸν λογισμὸν.
 20 ἰεραῖται τοίνυν οὗτος καὶ πατριάρχης χειροτονεῖται κοινῇ τῶν τε
 20 ἄρχιερίων γνώμη καὶ τοῦ βασιλέως τὰ μέγιστα συναινοῦντος καὶ
 ἐπικυροῦντος, ὡς ἔθος, τὴν ἀρχιερατικὴν ψῆφον ἐκείνην. ἐπὶ τού-
 τοις ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατριάρχου χρισθεὶς καὶ τὸ στέφος ἀνα-
 δησάμενος πρὸς ἐκστρατεῖαν παρεσκευάζετο. (Γ.) Ἀκούσας γὰρ
 ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐτεθνήκει, πρὸς ἀθέτη-
 25 σιν ἔβλεψεν αὐτίκα τῶν μετ' ἐκείνου σπονδῶν, καὶ συνεχεῖς λοι-
 πὸν ἐποιεῖτο τὰς ἐκδρομὰς κατὰ τῶν ἐν Θράκῃ Ῥωμαϊκῶν πολι-
 17. καθ' ἑαυτὸν Α., κατ' αὐτὸν W. 19. τε] τότε Α.

puli suffragiis creatus est, in clypeo sedens, more in his usitato. Sed cum patriarcho manu coronandus esset, ac tum sedes vacaret, (nam Germanus, vir prudens et doctrina et probitate vitae insignis, non ita pridem decesserat) de successore eligendo deliberatum ac disputatum est. Ac multi in expectatione atque in ore erant, et alii aliis. Sed doctrina et virtute celebris Nicephorus Blemmydes omnium sermonibus caeteris praeferebatur: qui tum in monasterio suo quietam agens vitam, aspera victus et exercitacionum ratione sese macerabat. Is cum delatum sibi honorem recusasset, caeteris praelatus est Arsenius monachus, qui in quodam monasterio iuxta Apolloniadem strenne sese exercebat, virtute privata illustris ille quidem, sed simplici vir ingenio, et qui animi solertia non posset multiplices ambages expedire. Hic itaque consecratur et patriarcha creatur communi pontificum sententia et suffragio, Imperatore maxime approbante et pontificum illud suffragium (uti moris est) confirmante. Quibus peractis, Imperator a patriarcha unctus et diademate ornatus expeditionem parat. (III.) Nam Bulgarorum princeps, ut primum Imperatoris mortem audierat, foederis, quod cum illo fecerat, rumpendi consilia agitans, Romanae ditionis oppidula in

A. M.
6763
ad
6767
Imp. Theod.
Lauscaris II.

χλίων, ὡς καὶ οὐκ ἄλλα τῶν περὶ γε Ῥοδόπην τὸ ἕρος ποιήσα-
σθαι ὑποχέρια. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὁ ἀποστάτης περὶ Θεσσαλίαν
ἐπεποιήκει Μιχαὴλ κατὰ τῶν ὁμορούντων αὐτῷ χώρων καὶ πό-
λεων, ὅποσαι Ῥωμαίοις τηρικαῦτα ἦσαν ὑπήκοοι. ἀλλὰ γὰρ πρῶ-
τον ὁ βασιλεὺς ἕς μετὰ τῶν Τούρκων ὁ πατὴρ ἐπεποιήκει σπον-
δὰς, ταύτας ἤδη καὶ αὐτὸς ἀνανεούμενος ἐπεκύρωσεν, ἕν' εἴη
φροντίδος ἀπίσης ἐκτὸς τῶν ἐψών χάριν πραγμάτων. εἶτα διέ-
C βραине τὸν Ἑλλησποντον ἐν τούτῳ τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ καὶ πλειάδες
ἄρχονται ἐπιτέλλειν. ἐπήγετο δὲ καὶ στρατιὰν πολλῶν τῷ μέτρῳ
τὴν τοῦ πατρὸς ὑπερβαίνουσαν. οὐ γὰρ μόνον ἐξ ὧν ἔδει συνε- 10
κρότει στρατὸν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι περὶ τὴν τῶν κυνηγεσιῶν ὑπηρε-
σίαν ἐσχόλαζον, πάντας κυνῶν καὶ ὀρνέων ἀπαλλάξας στρα-
τεία συνέλεξεν. (Δ.) Ἐπεὶ δ' ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τὴν τοῦ
D βασιλέως ἠκηκεία βραεῖαν ἔφοδον, φόβοις ἤδη μεγάλοις τὴν κυρ-
δίαν σπαράττεσθαι ἤρχετο συγχνοῦς τε καὶ ἄλλοτε ἄλλους ἀνεκὸ- 15
κλει τοὺς λογισμούς. ἐπεὶ δὲ καὶ πολέμῳ τὴν τῶν πραγμάτων
διδόναυ κρίσιν ἔπορον ἦν αὐτῷ καὶ σφόδρα τῶν ἀδυνάτων, τοῦ-
το μὲν, ὅτι στρατὸς ἀντίρροπος οὐκ ἦν αὐτῷ, οὐδ' ἱκνὸς ἀν-
τιπαρατάξασθαι πολεμίων τοσοῦτω πλήθει καὶ ἅμα βραεῖα καὶ
λαμπρῆ καταπεφραγμένῳ τῇ ὀπλίσει, τοῦτο δ' ὅτι καὶ βασιλεῖα 20
ἑώρα νέον καὶ λαμπραῖς ταῖς φιλοτιμίαις ἀνθούοντα καὶ τελε-
E σιουργοῖς ταῖς ὀρμαῖς χρώμενον ἐς τὰ πράγματα, ἔγνω τὸ συνοῖ-
σον ὀνὲ καὶ τὰς προτέρας ἀνεκαλεῖτο σπονδὰς. ἦν γὰρ ἐν ἑλ-
πίσιν αὐτῷ ῥῆστα τυχεῖν τῆς βασιλικῆς εὐμενείας, ὅτι γαμβρὸς
ἦν ἐπ' ἀδελφῇ τούτῳ ὁ βασιλεὺς· καὶ ἅμα ἤδει ὡς καὶ ἡ ἐκ 25

9. ἐπήγετο δὲ καὶ Α., ἐπηγάγετο δὲ W.

Thracia continentibus incursionibus ita vexabat, ut non paucis ad montem Rhodopen sitis potiretur. Idem et foedifragus Michaël in Thessalia fecerat adversus finitimas sibi provincias et civitates, quaecunque in Romana ditione tunc erant. Enimvero Imperator foedus quod pater cum Turcis percusserat, primo renovat et confirmat, ut orientalium negotiorum ratione, omnis sollicitudinis esset expertus. Deinde sub Pleiadum exortum Helle-
spontum traiecit, exercitum paterno longe maiorem secum adducens. Nec enim eos tantum qui militiae destinati erant, sed venationis etiam mini-
stros, relictis canibus et avibus, militare omnes iussit. (IV.) Caeterum Bulgarorum princeps, tanto Imperatoris apparatu audito, gravi terrore percilli coepit, et variis subinde cogitationibus aestuavit. Cum autem armis decernere nullo modo posset, tum quod exercitum non haberet hostili parem, quem posset opponere tantae bellatorum multitudini, gravi et splen-
dida armatura instructae: tum quod Imperatorem aetate florentem gloriae studio flagrare et destinata strenue atque alacriter exequi cerneret: tan-
dem quid e re sua esset animadvertit, et pristinum foedus renovari postu-
lavit. Sperabat videlicet Imperatorem facile sibi reconciliatum iri, quod is sororem suam in matrimonio haberet. Sciebat praeterea famam venisse ex

Θετταλίας φήμη τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ βιαίως αὐτὸν ἀνθελ-
 κούσα ἴστατο, τὰ ἐκέισε τὴν ταχίστην ἀπελθόντα καταστήσα-
 σθαι, πρὶν ὑπὸ χεῖρα γενέσθαι πάντα τῷ Μιχαήλ. ἦν γὰρ οὐ
 μικρὸν οὐδὲ τοῦτο, δυνηθῆναι πείσαι σπείσασθαι αὐτῷ. καὶ μὲν-
 5 τοι καὶ πρέσβεις ἀποστελλας ἐς βασιλέα ῥᾶον ἢ κατὰ τὰς ἐπι-
 δας ἔτυχε τῶν σπονδῶν, ὑποδοὺς πάνθ' ὅσα μετὰ τὴν παρα-
 σπόνδῃσιν εἶλε Ῥωμαίων ὑποτελῆ φρούρια. (E.) Καὶ ἵνα μὴ
 διατρίβωμεν, ἔρτι τοῦ ἡλίου περὶ τροπὰς τυγγάνοντος φθινο-
 πωρινῆς, ἀναλαβὼν τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εὐθὺς Θεττα-
 10 λίας ὁ βασιλεὺς ἐπορεύετο. ἀλλὰ γὰρ σὺν πῶ Μακεδονία τὰ βασι-
 λικὰ στρατώπεδα ὑπεδέχετο καὶ Θεοδώρα ἡ τοῦ ἀποστάτου Μι-
 χαήλ γυνὴ ἐφοῖτα πρὸς αὐτὸν ἐκτελέσουσά τε τοὺς γάμους τοῦ P. 33
 τε υἱοῦ Νικηφόρου καὶ Μαρίας τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς,
 καὶ ἀποδώσουσα ὅσα παρεξίων ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐν λείας τρόπῳ
 15 ὑπηγάγετο μέρη τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας. καὶ ἦν ταῦτα
 μετὰ μικρὸν ῥαδίως τῷ βασιλεῖ τελεσθέντα καὶ ἡ Θεοδώρα ἀπήει
 πρὸς τὸν ἄνδρα Μιχαήλ καὶ Μαρίαν ἥδη μεθ' ἑαυτῆς ἐπαγο-
 μένη τὴν ἐπὶ τῷ υἱῷ νύμφην.

β'. Ἐν τούτοις δ' ἀσχολουμένῳ τῷ βασιλεῖ γράμματα ἐφοῖ- A. C. 1256
 20 τι παρὰ τῶν Νικαίων τὴν τοῦ Παλαιολόγου Μιχαήλ ἐς τοὺς B
 Τούρκους φυγὴν ἀπαγγέλλοντα. αὐτῷ γὰρ ἐξιὼν τὴν τῶν Νι-
 καίων ἡγεμονίαν ἐπέτρεψεν, ἕως ἂν ἐκ τῶν ἐσπερίων αὐτοῖς ἐπαν-
 ἔλθῃ πρὸς ἑω. ὃ δὲ καὶ οὐ μετρῶς τὸν βασιλέα λελύπηκε καὶ
 εἰς ταραχὴν ἐνέβαλε λογισμῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς φυγῆς τοιαύδε

17. πρὸς] παρὰ A.

Thessalia de foedifrago Michaële, quae Imperatorem per vim abstraheret, cogeretque illuc ocerrime proficisci ad res suas stabiliendas, antequam Michaël omnia sibi subiecisset; quae res vel inprimis ad impetrandam pacem adiumento sibi futura esset. Igitur legatis ad Imperatorem missis, spe facilius pacem impetravit, restitutis omnibus castellis, quae post violatum foedus Romanis interceperat. (V.) Ac ne diutius morer, sub autumnale aequinoctium Imperator cum Romanis legionibus recta in Thessaliam contendit. Sed priusquam Macedonia Imperatoris copias excepisset, Theodora Michaëlis foedifragi uxor ei occurrit, tum ut nuptias Nicephori filii sui et Mariae filiae Imperatoris conficeret: tum ut quae maritus longius progrediendo Romanae ditioni per latrocinium quoddam subtraxerat, restitueret. Quibus rebus paulo post facile ab Imperatore confectis, Theodora ad maritum Michaëlem revertitur, filii sponsa Maria secum adducta.

2. Imperatori his rebus occupato literae Nicaea redduntur, quae Pa-laeologi ad Turcos fugam significarent. Ei enim abiens Nicaenam praefecturam, dum ex Occidente in Orientem rediret, mandarāt. Quae res Imperatorem non mediocriter contristavit, et subito cogitationum aestu perturbavit. Fugae vero praetextus hic ferebatur. Cum videret magnam in-

- A. M. 6763 ad 6767 *Imp. Theod. Lascaris II.* τις ἐλέγετο. ἑρῶν, φησὶ, κορυφούμενον πολὺν πολλαχόθεν τὸν φθόνον καὶ λόγους φθόνου μεστὸς λάθρα τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ περικλύζοντας καὶ κολάσεις κατ' αὐτοῦ πρὸς τοῦ βασιλέως μελετωμένας καὶ ψιθυριζόμενας, οἷας ἂν τις ἐχθροῖς ἀλλοφύλοις ἐπαράσαιοτο, μένειν ὅλως ἐφ' ἡσυχίας οὐκ εἶχεν· ἀλλ' ἀναντα5 καὶ κάταντα φερόμενος μεστὸς ἦν λογισμῶν πολεμίων, τὴν ψυχὴν ὡσπερ αἰχμύλιωτον ἀγόντων τε καὶ φερόντων καὶ ἀγεννῶς διασπαρττόντων. ἐδεδίει γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως πρὸς τὰς τιμωρίας ἀπότομόν τε καὶ ἀπηγνῆς καὶ δεξιότροπον, καὶ ἡμερον οὐδὲν οὐδέ συμπαθῆς ἐνενοεῖ πρὸς τοῦ βασιλέως αὐτῷ γενησόμενον· ἐπεὶ καὶ 10 μεγάλας διαβολὰς καὶ ἐς ὕψος κορυφωθείσας μακρὸν, ὡς οἱ φθονοῦντες κατ' αὐτοῦ συνεκύκησαν καὶ τὰς τοῦ βασιλέως ἀκοὰς ἐμπεπλήκασιν, οὐ ῥάδιον ἔβλεπεν αὐτῷ ἀπολύεσθαι ἐν βραχεῖ ταύτηται καὶ ἀπογονός, φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορῆσθαι βέλτιον
- V. 29 πάσης ἐτίθει βουλήs. (B.) Ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπὼν παρὰ τὸ Ἰκόνιον 15 εὔρετηνικαῦτα τὸν Σουλτὰν πάση σπουδῇ τὰς ἑαυτοῦ συγκρο-
- P. 34 τοῦντα δυνάμεις, ἵν' ἐπελαύνοντα κατὰ πλῆθος τὰ Σκυθικὰ στρατεύματα δέξαιτο, ὡσπερ τι μέγιστον ἔρμαιον ἔδοξεν ἐκείνω καὶ μάλα τοι καιρίον. ἐπεὶ γὰρ ἦσαν ὑπ' αὐτῷ πάλαι δεδουλωμένοι Ῥωμαίων συγγοί, τούτους εἰς μοῖραν καταλέξας στρατοῦ 20 ὑπὸ στρατηγῷ τῷ Παλαιολόγῳ τάττεσθαι προσετείχει, Ῥωμικὴν καὶ ξένην ἢ κατὰ τὴν ἐκείνων ἐγγώριον περικειμένους στολήν τε καὶ ὄπλισιν, ἵνα τοῖς Σκύθαις κατάπληξις τὸ πρῶγμα γένηται, λογισαμένοις χεῖρα συμμαχικὴν ἐκ Ῥωμαίων ἄρτι ἐληλυθέ-

1. ἐλέγετο A., ἐλογίζετο W. 22. Legendum οὐ, nisi ξένην ἢ idem sit atque ἄλλην ἢ. BOIV.

vidiam undecunque in se consurgere, et ad aures suas verba livoris plena clam manare, atque ab Imperatore parari et susurrari adversus se supplicia, quae barbaris hostibus imprecanda essent, negabat sibi ullo modo quieto esse licuisse, quo minus sursum deorsum huc atque illuc ferretur plenus infestis cogitationibus, animum tanquam captivum agentibus, rapientibus et indigne excruciantibus: timuisse Imperatoris in puniendo rigidam, atrocem et promptam severitatem, nec quicquam clementiae ac misericordiae sperare ab eo potuisse. Neque enim expeditum sibi fuisse magnas calumnias et supra modum exaggeratas, quas invidi sui conflavissent, ac Imperatoris auribus ingessissent, exiguo tempore refellere. Quare se desperatione coactum nihil prius habuisse, quam ut fuga salutem quaereret. (II.) Iconium profectus, Sultanum reperit suas copias summo studio cogentem adversus Scythas cum magno exercitu irruentes, eique maximi lucri instar peropportune advenit. Nam cum is Romanos complures pridem subactos penes se haberet, eos in unam legionem contractos Palaeologo parere iussit, Romanis et peregrinis armis et vestibus aliter quam illis locis usitatum erat ornatos, ut ea res Scythis terrori esset, qui credituri essent,

ναι. ὁ δὲ καὶ ξυνέβη. φασὶ γὰρ τοὺς Σκύθας, ὅποτε ξυνήεσαν εἰς
 χεῖρας τοῖς Τούρκοις, συστολήν τινα καὶ δέος οὐ μέτριον ὄχειν,
 ἀλλόκοτον ἑξαίφνης ἰδόντας στρατὸν κατ' αὐτῶν ἐπιόντα, καὶ
 τάχ' ἄν σὺν οὐδενὶ κόσμῳ φεύγοντες ὄχοντο κατὰ νότου λαβόν-
 5 τες διώκοντας, οὓς ἀπονητὶ χειρώσασθαι ἤλπισαν, εἰ μὴ τις
 τῶν τῷ Σουλτᾶν κατὰ γένος προσηκόντων διὰ τινα προειληφυσίαν
 ἀπέχθειαν πολλὴν ἐπαγόμενος στρατιὰν ἐκὼν προσεβήθη τοῖς C
 Σκύθαις, φηγνυμένης ἤδη τῆς μάχης. τοῦτο γὰρ τὰ τῶν Τούρ-
 κων ῥᾶιστα ἀνέτρεψε πράγματα, καὶ τὴν πλείονα χώραν αὐτῶν
 10 τῇ τῶν Σκυθῶν ἐπέθηκεν αἰχμῇ. (Γ.) Ἄλλ' οὕτω πολλὸς παρ- A. C. 1257
 εβήθη χρόνος καὶ γρύμματα πολλῆς τῆς βασιλικῆς εὐμενείας
 μεστὰ καὶ πολλὴν ὑπισχνούμενα τὴν στοργὴν ἔεσαν παρὰ βασι-
 λέως, ἀνακαλούμενα τὸν Παλαιολόγον, ἑνορχον ἔχοντα τὴν
 ἀσφάλειαν ὣν ὑπισχνούντο. καὶ οὕτως ἡ Ῥωμαίων γῆ τὸν Πα- D
 15 λαιολόγον αὐθις ἐλάμβανεν, οὐ πρότερον μέντοι πρὶν ἢ καὶ αὐ-
 τὸν δοῦναι τὴν ἀσφάλειαν τῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα πίστεις
 βεβαίαν δι' ὄρκων φρικωδεστάτων, ὥστε ἐμμένειν τοῖς ὄροις
 αἰεὶ τῆς ὑποταγῆς καὶ μὴ ζητεῖν ἐθέλειν ἑαυτῷ βασιλείαν ποτὲ
 καὶ ἐπανίεναι πρὸς τὰ πρότερον κατ' αὐτοῦ λαληθέντα καὶ βε-
 20 βαιοῦν αὐθις διὰ τῶν ἐμπροσθεν ἔργων τὴν ἤδη τεθνηκυῖαν ὑπο-
 ψίαν, ἀλλὰ τηρεῖν καὶ διαβιβάζειν ὁμοίως αἰεὶ τὴν αὐτὴν εὐνοίαν E
 καὶ στοργὴν πρὸς τε αὐτὸν δὴ τὸν βασιλέα Θεόδωρον καὶ πρὸς
 τὸν αὐτοῦ γε υἱὸν Ἰωάννην καὶ τοὺς ἐφεξῆς διαδόχους τοῦ τε
 γένους αὐτῶν καὶ τῆς βασιλείας. καὶ μὲν δὴ ἐπὶ τούτοις αὐθις

22. αὐτὸν add. A.

Turcis recentia auxilia a Romanis missa: id quod accidit. Ajunt enim
 Scythas, ubi manum cum Turcis conseruissent, non parum cohorruiſſe ac
 trepidasse, peregrinum exercitum aduersus se ingruentem repente conspi-
 catos, ac forsitan perturbata acie fugituros fuisse, ac terga daturus iis quos
 absque ullo negotio debellatum iri a se credidissent, nisi quidam Sultani
 cognatus, ob veterem similitatem, cum magnis copiis, ubi iam ad manus
 ventum esset, ultro se ad hostes contulisset. Quae res fortunas Turcorum fa-
 cillime evertit, et maiorem partem ditionis eorum Scythicis armis subiecit.
 (III.) Non longum ex eo tempus effluxerat, cum Imperator literas dedit
 singularis benevolentiae plenas, amoremque et honorem plurimum pollicen-
 tes, per quas revocabatur Palaeologus, promissis iureiurando firmatis. Ita
 terra Romana Palaeologum recuperavit, non prius tamen quam ipse cautio-
 nem dedisset de fide Imperatori seruanda, iuramentis maxime tremendis fir-
 matam, promississetque se intra obsequii fines semper mansurum, nec regnum
 affecturum esse unquam, nec ad ea reditionum quae ante crimini data ipsi
 essent, neque deinceps quidquam facturum quod intermortuam suspicionem
 denuo confirmaret, sed conservaturum et propagaturum parem semper bene-
 uolentiam et amorem erga ipsum Imperatorem Theodorum et filium eius
 Ioannem, caeterosque tam familiae quam imperii successores. His igitur

- A. M. 6763
ad 6767
Imp. Theod. Lascaris II.
- τῷ τοῦ μεγάλου τετίμηται ἀξιώματι κονοσταύλου, καθὰ καὶ τὸ πρότερον· καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ λαμπρῆς τῆς βασιλικῆς κηδεμονίας ἀπολαύων καὶ εὐμενείας. (A.) Ἐν τούτοις νοσοῦντα καὶ τὰ τῶν Βουλγάρων ἀγγέλλεται πράγματα. ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων ἄρχων Ἄσαν, ὁ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου γυναικάδελφος, τὸ ζῆν ἐξεμέ-5 τρησεν· αὐτῷ δὲ παῖς οὐκ ἦν ὁ διαδεξόμενος, ὡς εἰκός, τὴν ἀρχὴν· ὡς ἀνάγκη εἶναι λοιπὸν κατὰ δεύτερον, τὸ λεγόμενον, πλοῦν, ἐς τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν τὸν Μυτζῆν αὐτὴν διαβαί- νειν. τοιγαροῦν καὶ ξυνεβρόυηκεν. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ νωθρός τις καὶ P. 35 ἀνανδρος καὶ δι' αὐτὸ γέ τοι τοῦτο πρὸς τὸ καταφρονούμενόν 10 ἠποβρόλεω κατὰ μικρὸν, ἐς τὸ παντελῶς ἀκυροῦσθαι ἐκκελύ- σται τὰ δόξαντά οἱ παρὰ τοῦ πλήθους. ἦν δὲ τις ἐν Βουλγάροις ἐπίσημος τηρικαῦτα, Κωνσταντῖνος ὄνομα, Τοῖχος ἐπώνυμον, φρονήσεως ἐμβριθεία καὶ ῥώμη σώματος πολλῶ τῶν ἄλλων προέ- χων· ὃς πλημμελοῦσαν ἰδὼν τὴν ἀρχὴν τῶν Βουλγάρων ἐπα-15 νίσταται κατ' αὐτῆς· καὶ προσεταιρισόμενος τότε δημοτικόν, B καὶ ὅσον ἐν ἐπισήμοις τοῦ ἔθνους καὶ ἔκκριτον, καὶ παρ' ἐκόν- των ὑπάντων αὐτῶν τὴν τοῦ κράτους δεξάμενος ἀναγόρευσιν ἐπο- V. 30 λόρηκε τὴν Τέρνοβον, ἐν ἧ τὰ βασίλεια ἦν τῶν Βουλγάρων· ὡς ἀναγκασθῆναι καὶ ἄκοντα τὸν Μυτζῆν φεύγειν ἅμα γυναικί τε καὶ 20 τέκνοις ἐς ὄχυρόν τι καὶ παράλιον φρούριον Μεσημβρίας καλούμε- νον. ἐκεῖθεν ἐς βασιλέα μεταχωρεῖ κατὰ τὴν ἐν Ἀσίᾳ διατρίβοντα Νίκαιαν, Ῥωμαίοις ὑπήκοον ποιησάμενος καὶ τὸ τῆς Μεσημβρίας C ἐπὶ τούτοις φρούριον· καὶ χωρία τινὰ περὶ Τροίαν καὶ Σκίμιαν-

1. κατὰ τὸ πρότερον A.

conditionibus Magni Conostauli dignitate, ut antea, ornatur; ac deinceps Imperatoris patrocinio et benevolentia splendide fruitur. (IV.) Inter haec Bulgaricam rem laborare nunciatur. Nam Asanes Bulgarorum princeps, cuius soror Theodoro Imperatori nupta erat, vitae cursum emensus, nullam prolem reliquerat, quae ei, ut fit, in principatum succederet. Alterum itaque illud subsidium necessario restabat, ut potestas summa ad Mytzen sororis eius maritum transiret: idque factum est. Erat autem is homo segnis et effoeminatus, quibus de causis paulatim contemptui esse coepit, eoque res devoluta est, ut quae ille decrevisset, prorsus irrita a populo haberentur. Erat autem iis temporibus in Bulgaria vir clarus, nomine Constantinus, cognomento Toechus, prudentiae auctoritate et robore corporis multum aliis antecellens: qui, cum Bulgaricum Imperium male administrari videret, adversum insurgit: conciliataque sibi et plebis, et eorum qui totius gentis illustrissimi ac lectissimi erant, benevolentia, illorum omnium voluntate Princeps declaratus, Ternobum obsidet, quae Bulgarorum regia erat: ut Mytzes vel invitatus cum uxore et liberis in munitum quoddam et maritimum castellum, nomine Mesembriam, confugere cogetur. Unde ad Imperatorem transit, Nicaeae in Asia tum degentem; atque exinde Romanæ conditioni Mesembriam castellum adiicit: praediisque circa Troiam et Sca-

δρον ελληφώς παρὰ βασιλέως εἰς ἐπέτειον πρόσοδον ἐκείσε τοῦ λοι-
 ποῦ διανέπαιεν ἑαυτὸν ἅμα γυναικὶ τε καὶ τέκνοις. (E.) Ὁ γε μὴν
 Κωνσταντῖνος ὁ Τοῦχος τῆς Βουλγαρικῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆ καταστή-
 σασ ἑαυτὸν διαπρροσβέεται πρὸς τὸν βασιλέα, φίλος εἶναι καὶ
 5 σύμμαχος ὁμολογῶν, εἰ λάβοι πρὸς κοινωνίαν γάμου μίαν τῶν αὐ-
 τοῦ θυγατέρων. ἐζήτηε δὲ ταύτην, οὐχ ὅτι γυναικὸς ἐδεῖτο· ἦν δ
 γὰρ αὐτῷ καὶ γυνή καὶ παῖδες· ἀλλ' ἐπειδήπερ ἀπὸ γένους δίκαιον
 οὐκ ἦν οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν Βουλγαρικὴν ἀρχὴν, ἤχθετο νόθος
 κατ' αὐτὴν δοκεῖν ὁμοῦ τε καὶ λέγεσθαι. ταῦτ' ἄρα καὶ ἀδελφι-
 10 δῆν οὖσαν τοῦ πρὸ μικροῦ τετελευτηκότος ἄρχοντος τῶν Βουλ-
 γάρων Ἀσαν τὴν τοῦ βασιλέως εἰδὼς θυγατέρα ἐζήτηε τιμῆς
 τε ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ καὶ βεβαιώσεως ἅμα τῆς ἀρχῆς, ἀπολύσειν
 ὑπισχνούμενος αὐτίκα τὴν προτέραν ὁμόλογον. τοῦτ' ἀρεστόν E
 ἔδοξε καὶ αὐτῷ βασιλεῖ· καὶ Θεοδώραν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα κοι-
 15 νωνὸν ελληφώς τοῦ τε λέχους καὶ τῆς ἀρχῆς Κωνσταντῖνος ὁ
 Τοῦχος πέμπει πρὸς Νίκαιαν τὴν προτέραν σύζυγον, ἐχέγγνον
 πίστειως παρεχόμενος τοῖς Ῥωμαίοις τῆς ἐς τὴν δευτέραν στοργῆς.
 (ς.) Τί ἔτι; ἔκτον καὶ τριακοστὸν ἀπὸ γενέσεως χρόνον ἀμεί-
 βοντι νόσος ἐνσκήπτει τῷ βασιλεῖ χαλεπὴ καὶ ὄπλα φῆναι θα-
 20 νάτου φοροῦσα· ἣ δὲ καὶ ποικίλας τὰς ἐλεπόλεις κατὰ τοῦ βασι- F
 λικοῦ σώματος ἀντιστήσασα οὐκ ἀνῆκε παλοῦσα καὶ συντρίβουσα,
 μέχρι καὶ αὐτὴν ἐπήνεγκε τούτῳ τὴν τελευταίαν, ἀλλαξαμένῳ προ- A. C. 1259
 θύμως τὸ σῆμα μικρὸν πρὸ τῆς τελευταίας ἐς τὸ μοναδικὸν τριβῶ-
 25 ροῦς καὶ πολλὰς δακρῶν ἐκ μάλαι ζεούσης καρδίας ἀφέντι
 mandrum ab Imperatore cum annuis redditibus acceptis, ibidem deinceps
 cum uxore ac liberis conquevit. (V.) Caeterum Constantinus Toechus
 Bulgarici regni potitus, legatos ad Imperatorem mittit, se amicum eius et
 foederatum profitens, si ex eius filiabus una sibi desponderetur. Eam au-
 tem petebat, non quod coniuge esset opus; quippe qui uxorem et liberos
 haberet. Sed quia nullo gentilitio iure Bulgaricum regnum ad eum perti-
 nebat, iniquo ferebat animo, ea se parte illegitimum Principem ac veluti
 nothum et dici et haberi. Cum igitur Imperatoris filiam Asanis non ita
 pridem defuncti Regis ex sorore neptem esse sciret, idcirco sui honoris
 causa et ad firmandum principatum eas nuptias ambiebat, priorem con-
 iugem statim se repudiaturum promittens. Id et ipsi Imperatori gratum
 fuit: cuius filia Theodora thori et regni socia accepta, Constantinus Toe-
 chus priorem coniugem Nicaeam mittit, ut hoc fidei pignore suum erga alteram
 amorem Romanis confirmaret. (VI.) Quid plura? Imperatorem annum ae-
 tatis sextum et trigesimum excedentem, molestus ac difficilis et mortis ut ita
 dicam telis instructus morbus invasit, qui Principis corpus variis tormentis
 oppugnatum non desit vexare et conterere, donec ipsam ei mortem intulit;
 cum is paulo ante obitum alacriter monasticum habitum induisset, et multos
 pecuniarum acervos suis manibus distribuisset, ferventique corde magnam

A. C.
 1254
 ad
 1258
 Imp. Theod.
 Lascaris II.

A. C. 1259
 Possino.

- A. M. 6763
ad 6767
A. C. 1254
ad 1258
Imp. Theod. Lascaris II. V. 31
P. 36
- γὰς· δι' ὧν τὰς πληγὰς ἀπέπλυνέ τε καὶ ἐθεράπευεν ἐν ἀνάγκῃς τοιαύτης καιρῷ τῆς ψυχῆς.
- γ'. Ἐμὲ δὲ μικροῦ τὸ τῆς ἱστορίας παρέδραμε καιριώτατον. ἀνὴρ γὰρ τις Μουζύλων ἐπικλην, Γεώργιος ὄνομα, γένους ὧν οὐ λαμπροῦ, διὰ δὲ μόνην ἐπιτηδεϊότητα γνώσεως καὶ ἡθῶν 5 ἀστειότητα ἐς τὴν αὐτοκρατορικὴν παρεισδὺς οἰκίαν ἐξέτι παιδός, ἔν' εἶη δῆπουθεν τῷ βασιλεῖ Θεοδώμῳ καὶ αὐτὸς σὺν ἄλλοις πολλοῖς συμπαιστωρ ἡλικιώτης, ὅποτε κἀκεῖνος τὴν τοῦ παιδὸς παρήλλαττεν ἡλικίαν, τοσοῦτον ἀρμόττοντα διέθηκε τάχιστα Βπρὸς τὰ τοῦ νέου βασιλέως τὰ ἑαυτοῦ ἡθῆ, ὥστ' αὐτὸς ἦν ἐκεί- 10 νῳ μόνος τὰ πάντα, προσφυῶς καὶ κατὰ γνώμην καὶ λέγων καὶ πράττων· καὶ τῷ χρόνῳ προβαίνοντες συνῆύξανον αἰὲ καὶ τὴν τοιαύτην διάθεσιν καὶ στοργὴν, ὥστε καὶ τὴν τῶν αὐτοκρατόρων περιζωσαμένῳ ἀρχὴν πάντ' ἦν αὐθις ἐκεῖνος αὐτῷ, ἄριστος γνώμων τῶν ὅσα βουλομένη τῇ βασιλικῇ διανοίᾳ ὑπῆρχε, διοικητὴς 15 δεξιὸς τῶν ἐκτὸς, μυστηρίων πιστὸς κοινωνὸς τῶν ἐντὸς. δι' αὐτὸ δὴ καὶ ἐς τὸ τῶν πρωτοβεστιαρίου τάχιστα ἀνήχθη ἀξίωμα καὶ γυναικὶ συνέζευκται ἧ τῶν καθ' αἷμα προσηκουσῶν ὑπῆρχε τῷ βασιλεῖ. (B.) Τοῦτον ἐπίτροπον θνήσκων ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλικῶν ἀφῆκε πραγμάτων ἅμα τῷ πατριάρχῃ Ἀρσενίῳ, μέχρις 20 ἂν ἐς τὴν ἀνήκουσαν ἡλικίαν ὁ τοῦ βασιλέως φθάσῃ παῖς Ἰωάννης. ἦν γὰρ ἕκτον τηνικαῦτα διανύων ἀπὸ γενέσεως ἔτος ἐκεῖνος, τιθηνοῦμενος ἔτι, καὶ γονέων, εἶπερ ποτέ, νῦν μάλιστα χρῆ- 25 δζων, ὁ καὶ ἀμφοτέρων στερούμενος. Θυγατέρες μὲν γὰρ ἐγέ-

vim lacrymarum profudisset, quibus animi vulnera in tantae necessitatis articulo eluerentur et curarentur.

3. Sed me id pene praeteriit, quod vel in primis exponendum est. Nam vir quidam cognomento Muzalo, nomine Georgius, non claro genere ortus, sed qui ob solam ingenii dexteritatem et urbanitatem morum a puero in aulam Imperatoriam irrepserat, ut scilicet Imperatori Theodoro cum multis aliis ipse quoque aequalis collusor esset: postquam in periculum aetatem excessit, ita se ad mores iunioris Principis statim accommodavit, ut unus illi esset omnia, ac pro eius ingenio et voluntate omnia et diceret et faceret. Quantum autem aetate procedebant, tantum hic affectus et amor eorum augebatur: adeo ut Theodoro dignitatem Imperatoriam adeptus unus tum quoque omnia esset; eorum quae Princeps vellet certissima regula; foris dexter negotiorum administrator; domi fidus arcanorum particeps. Quas ob res Protovestiarum dignitatem quamprimum ornatus, uxorem duxit, quae Imperatorem sanguine attingebat. (II.) Hunc una cum Arsenio patriarcha Imperator moriens curatorem Imperii reliquit, donec filius Ioannes ad maturam aetatem pervenisset. Nam is tunc sextum aetatis annum explebat, sub nutricibus adhuc agens, et parentum, si unquam, eo maxime tempore egens, cum utroque orbatuisset. Nam filias

νοτο τῷ βασιλεῖ τελευτέραν ἄγουσαι ἡλικίαν τέτταρες· ἀρῆν
 δ' ἄλλος οὐκ ἦν, πλὴν τούτου δὴ τοῦ βρεφικῆν ἄγοντος ἄρτι
 τὴν ἡλικίαν Ἰωάννου. ὢν δὴ θυματέρων τὴν πρώτην φημι τὴν
 Μαρίαν, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, εἶχεν ἤδη λαβῶν εἰς
 5 γυναῖκα νόμιμον ὁ Αἰτωλὸς Νικηφόρος, ὁ καὶ δεσπότης διὰ τὸ
 κῆδος παρὰ τοῦ πενθεροῦ καὶ βασιλέως τιμημένος. τὴν δὲ γε
 δευτέρην τὴν Θεοδώραν εἶχεν ὁμοίως ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων
 Κωνσταντῖνος ὁ Τοῦχος, ὡς ἄρα δὴ καὶ τοῦτ' ἐφθημεν εἰρηκό- P. 37
 τες. ἐλείποντο δὲ ἤδη τὸν αὐτὸν τῆς ὄρφανίας ἔλκουσαι ζυγῶν
 10 ἕτεροι θυματέρες δύο, καὶ ὁ νεώτατος οὗτος παῖς Ἰωάννης· δι'
 ὃν αἶ τε τοῦ βασιλέως ἔγγραφοι ἐξετίθεντο διαθῆκαι ἐπιτροπον
 τὸν Μουζάλωνα καθιστώσαι καὶ πρὸς γε δὴ φρικώδεις ὀρκωμο-
 σίαι παρὰ πάντων ὁμοῦ μεγάλων τε καὶ μικρῶν ἐτελέσθησαν. ἐτε-
 λέσθησαν δὲ οὐκ ἔπαυξ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τελευτῶντος τοῦ βασι-
 15 λέως· ἐπειτ' εὐθὺς μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν. (Γ.) Τῶν γὰρ ἐν V. 32
 ἀξιώμασι τινες κατὰ γένους σεμννομένων λαμπρότητι νεωτερίσα- B
 σαν οὕτω ταχέως ἰδόντες τὴν τοῦ Μουζάλωνος τύχην διεψιθύριζον
 πρὸς ἀλλήλους, ἀχθόμενοι τῇ πέρα τούτου τιμῇ, πολλῶν ὄντων
 ἑτέρων οἱ μᾶλλον ἐκείνου προσήκουσι τὴν τε ἐπιτροπήν τοῦ βασι-
 20 λικοῦ παιδὸς ἀναδέχεσθαι καὶ ἅμα τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων
 διοίκησιν ἐκ τε τοῦ προσεχῶς ἐς βασιλέα τὸ γένος ἀναφέρειν
 καὶ αὐτὸν ἐκ γε τοῦ δεξιωτέρου πολλῶν πεφυκέναι ἐς τὰ τοιαῦτα ἢ C
 κατὰ τὸν Μουζάλωνα, ἄνδρα πολλὰς κεκτημένον τὰς ἀφορμὰς
 ἐς τὸ περιφρονεῖσθαι τε καὶ μισεῖσθαι παρὰ πάντων, ὡς αὐτοῦ

19. ἑτέρων add. A.

quidem natus grandifuscus quatuor reliquerat Imperator, marem vero nul-
 lum praeter hunc Ioannem adhuc infantem. Quarum filiarum natus maxi-
 mam Mariam, ut supra exposui, legitimo sibi matrimonio Nicephorus Aeto-
 las iunxerat, cui a socero titulus Despotae additus fuerat: alteram Theodo-
 ram Bulgarorum princeps Constantinus Toechus uxorem pariter habebat,
 quod et ipsum iam diximus. Restabant aliae duae, idem orbitatis iugum
 trahentes, cum puero hoc Ioanne natus minimo, propter quem Imperatoris
 testamentum scriptum extabat, quo tutor illi Muzalo dabatur, praetereaque
 sanctissimum iusiurandum a summis et infimis exactum erat: nec id semel,
 sed primum Imperatore moriente, deinde statim post eius obitum. (III.) Nam
 homines quidam dignitate et generis splendore illustres, cum Muzalonis
 fortunam novitate tam subita mutatam cernerent, inter se mussitabant, ae-
 gre ferentes delatum ei honorem ipsius conditione maiorem; cum multi es-
 sent, ad quos simul et tutela pueri Imperatoris, et reipublicae administra-
 tio magis pertineret; tum quod propinqua cognatione Imperatorem attin-
 gerent, tum quod ad huiusmodi munia obeunda multum aptiores essent quam
 Muzalo, ad quem contemnendum et odio prosequendum, ut ipsi dicebant,

A. M.
6767
ad
6768
Imp. Ioann.
Lascaris.

διετεινοντο. τό,τε γὰρ μὴ γένους φησὶν ἑκκλειαν ἔλκειν ἀπὸ τῶν
φύντων, τό,τε συνεργὸν γενέσθαι τῷ βασιλεῖ πολλάκις ἐς τὰς τῶν
πολλῶν τιμωρίας, ἱκανὰ ταῦτα μῖσος δεινὸν ἐντεκεῖν ταῖς ψυ-
χαῖς τῶν πολλῶν κατ' αὐτοῦ. εἰ δὲ καὶ βασιλείας ἦρα καὶ ταύ-
Dτην ὠνευροπόλει, καθὼς τινες διαβάλλοντες προῦφερον, τοῦτο 5
δὲ ποίους οὐκ ἂν ἀνήπτε κακίας πυρσούς κατὰ τῆς αὐτοῦ κεφα-
λῆς; ταῦτα δ' οὐκ ἔλελήθει Μουζάλωνα. δεινὸς μὲν γὰρ ὁ ἀνήρ
καὶ πρότερον ἦν ἐς τὸ συνίεναι τοιαῦτα· τότε δὲ καὶ τῶν πραγ-
μῶν ζεόντων καὶ ἀγωνίαν μεγίστην τῇ τούτου ψυχῇ προξε-
νούντων, συνετώτερος αὐτὸς ἐδόκει πολλῶ ἑαυτοῦ. καὶ δὴ τὴν 10
ταχίστην ἐς βουλευτήριον ἄπαντας μεγιστάνους συνηθροικῶς δε-
Eξιάν τε ἐδίδου τοῖς ὄλοις καὶ ἀπὸ τοῦ ἥττονος προῦφερε τὴν
ὀμίλιαν· καὶ δῆλος ἦν παραχωρήσων ἀσμένως τῷ βουλομένῳ τὴν
ἐπιτροπὴν τῶν τε κοινῶν πραγμάτων καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ παιδὸς
τοῦ βασιλέως. (A.) Ἐπεὶ δὲ πάντες μὲν ὥσπερ ἀπὸ συνθή- 15
ματος ὁμοῦ παρηγοῦντο, αὐτὸν προτιμᾶσθαι τῶν ἄλλων ὁμολο-
γοῦντες, ὃν καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ὁ τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ παι-
δὸς ἐδικαίωσε κύριός τε καὶ αὐτοκράτωρ, ὁ δὲ Μουζάλων οὐδ'
ὀπωσοῦν ἐνεδίδου, ἀλλὰ γενναίως ἀνθίστατο, τὴν τε ἡσυχίαν
Fαῖρούμενος καὶ τὸ πρᾶγμα ἀποσειόμενος ὄλαις ὀρμαῖς καὶ κινή- 20
σει τῆς ψυχῆς διὰ τε τὸν ὑφέρποντα φθόνον τῷ πράγματι καὶ
μάλιστα διὰ τὸν ἐντεῦθεν ὑποφαινόμενόν τε καὶ πλαστουργούμε-
νον κίνδυνον· φρικωδέστεροι τῶν προτέρων ὄρκοι πάλιν ἐγένον-

2. τῷ βασιλεῖ add. A.

23. φρικωδέστεροι. Wolfio aliquid deesse videtur.

multae causae omnibus suppetebant. Nam quod nec genere nobili ortus esset, et ut homines multi punirentur operam suam saepe Imperatori contulisset, hae res ad eius odium animis vulgi ingenerandum satis efficaces erant. Quod si Imperium etiam concupisceret ac somniaret, ut quidam calumniabantur, id vero quas non sceleris faces in caput eius accenderet? Haec Muzalonem non latebant. Etenim vir ille cum antea ad talia intelligenda acutus fuerat, tum hoc negotiorum aestu fervente et maximam ei animi anxietatem afferente, se ipso longe prudentior videbatur. Igitur proceribus omnibus celerrime in curiam convocatis, dexteram universis porrigite ac tanquam inferior cum eis collocutus, haud obscure fert, se libenter cuivis tum administratione Imperii, tum tutela pueri Imperatoris ceasurum esse. (IV.) Quoniam vero omnes simul velut ex composito recusabant, et eum praefarendum esse confitebantur, quem ipsemet rerum et pueri dominus supremusque arbiter Imperator digniorem iudicasset: Muzalo autem nullo modo cedebat, sed fortiter resistebat, otium praeferebat, et negotium totis animi viribus ac facultatibus a se amolians propter obrepentem invidiam, ac in primis ob periculum, quod subobscurae inde apparebat et conflabatur; idcirco iniurandum priore sanctius ac magis tremendum

το· καὶ ὤμνον ἅπαντες ὅσοι τῶν ἐν ἀξιώματι καὶ ὅσοι τοῦ δή-
μου τοῦ στρατιωτικοῦ· καὶ σφίσι τε αὐτοῖς ἦσαν ἐπαρώμενοι
πανωλεθρίαν καὶ ἅπαντι τῷ γένει σφῶν ἕκαστος, εἰ μὴ τοῖς
ἄρχοις ἐμμένοιεν ἀσφαλῶς καὶ διατηροῖεν τῷ μὲν Μουζάλωνι
5 τὴν ἐπιτροπὴν, τῷ δὲ τοῦ βασιλέως νῆδ τὴν βασιλείαν ἀνεπιβού-
λευτόν τε καὶ ἀπαράτρεπτον μέχρι διαπαντός, αὐτῷ τε καὶ τοῖς
ἐξ αὐτοῦ γεννηθησομένοις. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἀπῆλλάττοντο, τὰ
δὲ πράγματα ἦσαν αὐθις ὑπὸ τῷ Μουζάλωνι διοικούμενα.
(E.) Ἀλλὰ τέλειαι μὲν οὐπω παρήλλαττον ἡμέραι ἐννέα, καὶ τι-
10 νες τῶν γένει καὶ πλοῦτι προὔχοντων φθόνῳ δεινῷ στρατηγού-
μενοι τὸν στρατὸν συνεκύκησαν καὶ τὰς αὐτῶν ὄπλισαν δεξιὰς B
κατὰ τῆς σφαγῆς τοῦ Μουζάλωνος. τοὺς δὲ χθὲς καὶ πρότετα
τελεσθέντας φρικώδεις ὄρκους ἐκείνους καὶ τὰς παλαμναιοτάτας
ἄρας, φεῶ τῆς ἀρχῆς τῶν κακῶν, λήθης ἀπολαβόντες βυθοῖ
15 καὶ πλημμύραι διέφθειραν. ἐννάτη μὲν γὰρ ἡμέρα παρῆν μετὰ
τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλέως καὶ ἅπασαι τῶν ἐνδόξων συνήεσαν
γυναικῶν ἐπὶ τῇ μονῇ τῶν Σωσάνδρων, ἔνθα καὶ τὸ τοῦ βασι-
λέως τέθαπται σῶμα, τὸ νενομισμένον τελέσουσαι πένθος καὶ C
τὰ μνημόσυνα. παρῆσαν δ' ὁμοῦ καὶ πάντες ἄρχοντες καὶ ἄρ-
20 χόμενοι, ἐν οἷς καὶ οἱ τὴν ἐπιβουλήν ἐξαφύσαντες ἦσαν· καὶ
συνέρξει πῶς ὁ στρατός, οἱ μὲν πένθους ἕνεκα, οἱ δὲ φονικῆν V. 33
ὠδίνοντες ὄρμη. καὶ τί δεῖ διατρίβειν; ἔτι τῆς ἱερᾶς τελουμέ-
νης ἔμνησθαι, τὰ ξίφη γυμνώσαντες πάντες οἱ στρατιῶται ἐν-
δον ἐξαίφνης τοῦ νεῦ εἰσεπήδησαν καὶ παρὰ τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ
25 τραπέζῃ καταφυγόντα τὸν Μουζάλωνα κατέσφαξαν ἀπηνῶς, κἀπὶ D

1. τῶν A., τε W. 3. ἕκαστοι A.

datur. Iurant omnes tam nobiles quam ex plebe militari, sibi que et totæ
familie suae quilibet exitium imprecantur, ni quod iurassent, religiose ser-
vant, ac Muzaloni tutelam, Imperatoris vero filio Imperium insidiarum
expers et per omnia inviolatum non solum ipsi, sed et futuris eius liberis
tuarentur. Sic illi discesserunt; res vero rursus a Muzalone administra-
bantur. (V.) Sed nondum toti dies novem elapsi erant, cum aliqui nobili-
tate et opibus præstantes, violenta invidia impuls, tumultum in exercitu
excitarunt, et dexteram suas in Muzalonis caedem armarunt. Scilicet iu-
ramenta illa horribilia novissime præstita, et funestissimas preces (heu prin-
cipium malorum!) altissima oblivio excepit, et profundis quasi fluctibus de-
mersit. Aderat dies nonus ab Imperatoris morte. Omnes matronæ nobiles
in Sosandrorum monasterium, ubi cadaver Principis sepultum erat, convenc-
rant, ut de more lugerent et eius memoriam precibus prosequerentur. Ade-
rant omnes principes, plebei omnes: inter quos ii quoque qui insidias instru-
erant versabantur. Confluebat omnis exercitus, alii ob luctum, alii caedem
spirantes. Quid multis morer? Dum adhuc hymni sacri cantarentur, milites
omnes strictis ensibus subito impetu in templum facto, Muzalonem qui ad sa-

- A. M. 6767
ad 6768
Imp. Ioann.
Lascaria.
- τούτω τοὺς δύο ἅμα ἀδελφοὺς, Ἀνδρόνικόν τε φημι τὸν μέγαν
δομέστικον καὶ Θεόδωρον τὸν πρωτοκνηγόν· καὶ πρὸς ταῦτοις
τὸν σφῶν ὑπογραμματία δι' ὁμοιότητα προσώπου τιὰ, συμβάν
οὕτωςί πως, σφαλέντες. καὶ οὕτως αἱ τε γυναῖκες καὶ ὁ λοιπὸς
ὄχλος ἀτέλεστον ἀφέντες τὸ πένθος ἄλλος ἐπ' ἄλλω συντριβό- 5
μενοι διὰ τὸν φόβον ἔφυγον ὅλοις ποσὶν ὅποι τύχοιεν ἕκαστοι.
Ἐτὸ δὲ ἱερατικὸν ἅπαν καὶ ὁ τῶν μοναχῶν σύλλογος ἔνδον τοῦ
ἱεροῦ τεμένους ἐκόντες ἄκοντες συναλαθέντες ὠλίσθαιόν τε καὶ
ἔπιπτον ἄλλος ἐπ' ἄλλω, τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὸ βία καὶ ῥύμη
σφοδρῶ παρ' ἀλλήλων συνωθεῖσθαι, τοῦτο δὲ καὶ ὅτι ἀνδροστον 10
εἶχον τὴν τῶν ποδῶν βάσιν ἐκ τῶν χεθέντων αἱμάτων. (ς.) Ὀλί-
γαι παρῆλθον ἡμέραι καὶ ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος ἐπίτροπος ὦν
F καὶ αὐτὸς καὶ γνώσκων ὡς εἰ μὴ διανασταίη νῦν, διὰ τοσού-
του θορύβου τῶν Ῥωμαϊκῶν φερομένων πραγμάτων καὶ μέγι-
στον ἐν ποσὶν εἶναι ὑπισχνουμένων τὸν κίνδυνον τοῦ τε παιδὸς 15
καὶ τῶν ὄλων πραγμάτων, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύον ἐς κακίως ἔσχα-
τα χωρήσειν ἀντίκα τὰ πράγματα· δι' αὐτὴν δὲ τὴν ψυχὴν μεριζό-
μενος ἐς διαφόρους ὁδοὺς λογισμῶν ἀμφιβόλων οὐκ εἶχεν ὄ,τι
πράξειε καιρῖον. ἦν μὲν γὰρ τὴν πρὸς ἀρετὴν φέρουσαν καὶ κα-
τὰ θεὸν ἀγωγὴν ὁ ἀνὴρ οὐ πολὺ τῶν ἄκρων ἀπολειπόμενος· ἐς 20
P. 39 δὲ πραγμάτων πείραν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν καὶ αὐτῶν ὡς εἰ-
πεῖν τῶν ἀπὸ σκαπάνης ὑπὲρ τῆς ὥρας ἀπαλλαττόντων ἀπολειπό-
μενος. οὐ γὰρ θεωρία πνευματικὴ καὶ πράξις πολιτικὴ ὡς τὰ
πολλὰ συνείναι πεφύκασιν· εὐκτὸν δ' ἂν, εἰ μὴ μαχόμενα τὸ
6. ὅπου Α. 13. ὡς εἰ — Ῥωμαϊκῶν add. Α. 20. λειπόμε-
νος Α.

crossanctam mensam confugerat crudeliter occiderunt: item duos eius fra-
tres, nempe Andronicum magnum Domesticum, et Theodorum venatorum
principem, atque etiam horum scribam, formae similitudine (ita fors voluit)
decepti. Quamobrem et matronae et omnis reliqua turba, inchoatum luctum
omittentes, et alii alios ex metu urgentes, quo quemque pedes ferebant, celer-
rime aufugerunt. Sacerdotum vero ordo, et coetus monachorum intus tem-
plum volentes nolentes compulsi, labentes alii in alios incidebant, tum quod
vi et impetu vehementi invicem urgebant, tum quod ob fsum cruorem pe-
de stabili consistere non poterant. (VI.) Paucis diebus ex eo lapsis, Ar-
senius patriarcha, qui et ipse tutor erat, tanto tumultu rem Romanam tur-
bante, et maximum periculum pupillo et summae rerum adesse nuntiante,
intellexit nisi se ipse contra erigeret nihil deinde obstiturum esse, quo-
minus omnia statim ad summum scelus evaderent. Itaque animo huc et il-
luc ambiguus cogitationibus diviso, quid potissimum agere deberet nescie-
bat. Nam quod ad virtutem et Dei cultum attinebat, ille vir parum a
summis aberat: sed usu rerum et publica administratione illis ipsis infe-
rior erat, qui sub vesperam a ligone discedunt. Scilicet mystica contem-
platio et Reipublicae administratio vix fere coniungi solent. Immo illud

πλέον πρὸς ἄλληλα φαίνοιντο, καθάπερ σῶμα καὶ πνεῦμα καὶ
 αὐτὰ ὅσα τῶν αἰσθητῶν πρὸς γε τὰ ὑπὲρ αἰσθησιν. ἐμοὶ δ' ἄρε-
 σκει κρῆσιν ἐξ ἀμφοτέρων ἔχειν, ὅστις ποτέ ἐστιν ὁ βουλόμενος
 ἄρχειν, καθάπερ κἀν τοῖς μουσικοῖς ὁρῶμεν ὁργάνους τοὺς αὐ-
 5 τῶν ἐπιστήμονας πράττοντας. οὐ γὰρ ἰσοτόνους τὰς νευρὰς κα-
 θιστῶσιν ἀπάσας· ἄμουνσον γὰρ τὸ τοιοῦτον καὶ ἐκμελές· ἀλλὰ
 τὰς μὲν πρὸς τὸ βαρύτερον τείναντες, τὰς δὲ πρὸς τὸ ὀξύτερον,
 καὶ τὰς μὲν μᾶλλον, τὰς δ' ἦττον, οὕτω ποικιλητὴν καὶ ἔμ-
 μουσον καθιστῶσι τὴν ἁρμονίαν. τῷ γὰρ μόνῃ προσέχοντι τὸν
 10 τοῦν τῇ κατὰ θεὸν θεωρίᾳ ὄρεσι καὶ σπηλαιαῖσι ἐνδιατρίβειν C
 προσήκει, ἀκοινωνήτων ὡς τὰ πολλὰ τὸ ἦθος ἀσκήσαντι καὶ πάνυ
 τοι ἄμικτον καὶ τοῖς πολλοῖς ἠλλοτριωμένον. ὅστις δὲ μετὰ τῆς
 ἀρετῆς καὶ πολιτικῶν ἡσκησεν ἦθος καὶ χάριεν καὶ κοινωνικὸν καὶ
 πείραν ἔσχε πραγμάτων παντοίων, οὗτος λαὸν ὀδηγεῖν ἐς τὰ βέλτι-
 15 στα καὶ σωτήρια κράτιστος. ἐπεὶ καὶ ὁ σωτὴρ ἡμῶν καὶ θεὸς, εἰ μὴ
 τοῖς ἀνθρωπίνου ὑπέκλυτε πάθεισι καὶ τελώναις συνήσθιε καὶ
 κοινωνικὸν ἐδείκνυτο ἦθος καὶ τοῖς πᾶσι τὰ πάντα μετὰ τοῦ κα-
 20 θήκοντος ἐγίνετο λόγον, οὐκ ἂν οἶμαι πρὸς τὰ λυσitteλοῦντά τε
 καὶ σωτήρια ῥαδίως ὄλους ἤγε δῆμους καὶ πόλεις. (Ζ.) Ἄλλ'
 20 ἐκείσε ἐπάνειμι. διηπορεῖτο μὲν οὖν ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος, μέ-
 σος ἐναποληφθεὶς τοσοῦτου θορύβου πραγμάτων, καὶ ἐπεσκο-
 πεῖτο καθ' ἑαυτὸν μὲν ἡκιστα· πῶς γὰρ, πείραν πραγμάτων B
 τοιούτων καὶ λογισμῶν λαβυρίνθους οὐκ ἔχων, ὡς εἴρηται· V. 34

9. καθιστάσι A. 21. ἐσκοπεῖτο A.

optandum, ne videantur inter se plurimum pugnare, ut caro cum spiritu,
 ut res quae sentiuntur cum iis quae sensum excedunt. Mihi vero placet,
 cum qui ad principatum adspirat, ex utraque temperatum esse: ut in
 musicis instrumentis fieri apud peritos cernimus. Neque enim ii chordas
 omnes aequaliter intendunt: quippe id inconcinnum et absonum esset: sed
 aliis ad graviolem, aliis ad acutiorem sonum, aliis plus minusve intensis,
 variam quandam et modulatam efficiunt harmoniam. Qui enim soli divi-
 narum rerum speculationi est intentus, in montibus et speluncis debet vi-
 vere, utpote qui vitam instituerit societatis plerumque expertem ac plane
 solitariam et a vulgi consuetudine abhorrentem. Qui vero praeter virtutem
 etiam morum civilitatem et comitatem gratam studiumque societatis exco-
 lit, ac omnigenum rerum usum sibi comparavit, is populam ad res opti-
 mas et salutare facile deduxerit. Nam et servator ac Deus noster, nisi
 ad humanos affectus se demississet, et cum publicanis cibum cepisset, et
 societatis studium praese tulisset, et quatenus par erat, omnium ingenia
 se accommodasset, haud facile opinor totas civitates ac populos ad ample-
 ctendas res utiles et salutare perduxisset. (VII.) Sed illuc redeo. Arse-
 nius igitur patriarcha tanto rerum tumultu circumventus anceps erat ac
 deliberabat: non tamen ille secum, (quomodo enim id faceret, qui, ut di-
 ctum est, nullo rerum usu, nullis consiliorum ambagibus erat instructus)
 sed cum proceribus quid agendum esset consultabat, priusquam per insi-

A. M. 6767
ad 6768
Imp. Ioann.
Lascaris.

ἔσκοπεῖτο δ' οὖν μετὰ τῶν ἐν τέλει τὸ ποιητέον, πρὶν ἐπιβουλον ὀπλισθῆναι σίδηρον κατὰ τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ βασιλέως υἱέως. ἔλάνθανε δὲ ἄρα πάντως αὐτὸν, ὡς ἡ πείραν βυθίειαν καὶ φρένας ποικίλας οὐκ ἔχουσα σκέψις αὐτῆ μαῖλλον ἢ εἴη ταχύτερος ὄλεθρος ὑπὲρ οὗ γίνεται, ἢ πάντα ἕξιφη πολέμια. δηλώ-5
σει δὲ προῶν ὁ λόγος.

A. C. 1259
Possino.
P. 40

δ'. Ὁ Κομνηνὸς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, περὶ οὗ πολὺν ἀνωτέρω λόγον ἐποιησάμεθα, ἦν μεταξὺ τῶν ἐν τέλει τῶν ἄλλων ἐπέκεινα, πολλὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων τὴν ἰλαρότητα τὴν τε ὁμιλίαν χρηστός καὶ τὸ ἦθος ἀστεῖος καὶ πρὸς τούτοις τὴν χεῖρα φι-10
λότιμος. ἂ δὲ πάντα πολλὴν αὐτοῦ τὴν στοργὴν ἀνεξήρητον ἐν ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς· καὶ πάντας ῥαδίως ἐφειλέτο, ταξιάρχους, λοβχαγούς, στρατὸν, στρατηγούς, τοὺς ὅσοι τοῦ δήμου, καὶ ὅσοι τῆς συγκλήτου. ἐνήγε δὲ τούτους καὶ πρόληψις λογισμῶν βασιλείας προσέχειν αὐτῷ καὶ περιφανῶς αὐτοῦ γε ἐκκάεσθαι. ἐνήγε δ' 15
αὐτοὺς οὐκ οἷδ' ὀποτέρωθεν, εἴτ' ἐκ τῶν προλαηθέντων κατ' αὐτοῦ, εἴτ' ἐξ ὀνείρων καὶ κληδόνων τινῶν. φιλεῖ γὰρ καὶ ταῦτα περιπολοῦντα τὸν βίον πείθειν τοὺς πλείστους, οὐ πάντῃ τοι σφόδρα ἀλόγως οὐδ' ἁμαθῶς, οὐδ' ὡσάν τινες φαίεν ἀπειρίαν
Cυνοσούντες. πλείστα γὰρ καὶ τούτων μαρτύρια καλινδοῦνται παρὰ 20
τοῖς ὅσοι σφίσι προσέσχον τὸν νοῦν. (B.) Ἦσαν μέντοι καὶ ἀφορμαὶ τινες ἕτεραι μελζους τῶν ἄλλων, τὴν βασιλείον ταύτην ἀρχὴν ἄνωθεν αὐτῷ μνηστεύμεναι, καθάπερ μεγάλης πηγῆς ἀπορροαὶ τινες ἐδγενεῖς ἐς αὐτὸν κατιοῦσαι. ὣν αὐτός τε καὶ ὅσοι

2. τοῦ τοῦ A. 12. ταξιάρχους A., ταξίαρχας W.

dias Ioannes Imperatoris filius ferro peteretur. Caeterum minime prospiciebat id consilium, quod nullo usu rerum, nulla prudentia niteretur, facilius ei cui prospectum vellet exitio futurum, quam omnes gladios hostiles: ut progressu orationis declarabitur.

4. Comnenus Michaël Palaeologus, cuius supra mentionem saepe fecimus, inter proceres erat caeteris superior, vultu perquam hilari, consuetudine commodus, moribus urbanus: ad haec manu larga et liberali. Quae res magnum eius amorem in omnium animis accendebant. Facile itaque cunctos ad se alliciebat, tribunos, centuriones, exercitum, duces, plebem universam, et quidquid senatorum erat. Movebantur etiam praesumpta Imperii opinione, ut illi se adiungerent et eius amore flagrarent. Movebantur autem eiusmodi opinione nescio unde accepta, sive ex rumoribus contra illum ante sparsis, sive ex insomniis aliisve omnibus. Solent enim huiusmodi rebus passim in hac vita obviis plerique commoveri, idque non omnino temere aut inscite, aut ita ut nonnulli imperiti fortasse dixerint. Nam plurima earum testimonia apud eos abundant, qui illas diligentius observarunt. (II.) Suppetebant tamen aliae maiores rei rationes, quibus ad hoc Imperii fastigium iam inde antiquitus vocaretur: nempe a

τῶν φίλων δρασσόμενοι τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ τοιοῦτοις λογισμοῖς μέ- A. C.
γα παρεῖχον τὸ δίκαιον. ἡ γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μήτηρ Εἰρή- 1258
νη ἡ πρώτη τῶν θυγατέρων ἦν Ἀλέξιου τοῦ βασιλέως· ὃς ἐπει- ad
δὴ γονῆς ἄρξενος αὐτὸς οὐκ ἠύμοιρει, ταύτην ἐρυθραῖς ὑποδεέ- 1259
5 σθαι κρηπίδι προσετέταχε, ἵν' εἴη αὐτῇ τε καὶ ὁ ταύτῃ συζευ- D
χθῆσόμενος τῆς βασιλείας διάδοχος. ὤθεν συζεύξας αὐτὴν Ἀλε-
ξίῳ τῷ Παλαιολόγῳ καὶ δεσπότην αὐτὸν αὐτίκα τετίμηκε καὶ
εἰ μὴ φθάσας αὐτὸν ὁ θάνατος ἐξῆρει τοῦ τῆδε βίου, αὐτὸς ἂν
ἦν ὁ μετὰ τὸν πενθερὸν Ἀλέξιον βασιλεύς. ἐπεὶ δὲ θανάτων θυ- E
10 γατέρα μόνῃν καταλειλοῖται, ταύτην μετὰ βραχὺν τινα χρόνον ἡ
μήτηρ ἀνδρὶ συζεύγνυσαι Ἀνδρονίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ, ὃν καὶ μέγαν
δομέστικον ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος τετίμηκεν ὕστερον. ἐκ τούτων ὁ
Κομνηνὸς γεγένηται Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, διπλοῦς ὡς εἰπεῖν Πα-
15 λαιολόγος ὢν, πατρόθεν ἅμα καὶ μητρόθεν. εἶχε μὲν οὖν κἀντεῦθεν P. 41
15 ἀφορμὰς, ὡς εἴρηται, οὐ μικρὰς ἐς τὴν νῦν προκειμένην ὑπόθεσιν.
καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, τοῖς πᾶσι πολλαχόθεν ἐπίσημος ἦν ὁ ἀνὴρ καὶ πε-
ρὶ βλεπτος, καὶ ἡ περὶ τούτου φήμη ἡρέμα περιῆει τὰς ἀπάντων κλέ-
πτουσα καὶ γοητεύουσα ἀκοάς. (Γ.) Ὁ γε μὴν πατριάρχης ἀλλ' οὐδ' V. 35
αὐτὸς πόρρω τῶν ἐκείνων φιλοῦντων ἔκειτο· ἀλλ' εἰ μὴ πλέον τῶν
20 ἄλλων, οὐδενὸς μέντοι ἦττον ἐκείνων καὶ αὐτὸς γε ἐφίλει καὶ B
μυστηρίων αὐτῷ ἔκοινώνει καὶ, τό γε μείζον, τὰς κλεῖς τοῦ βα-
σιλικοῦ πρωτανεῖου μόνῳ ἐπίστευεν, ὅποτε χρημάτων ἑδεῖτο τὰ
στρατιωτικὰ πρῶγματα καὶ ἡ κοινὴ τῶν ἀναγκαίων χρεῖα ἀπῆτει·

4. ἐρυθραῖς A., ἐρυθροῖς W. 14. ἅμα add. A. 20. καὶ μυστ.
— ἐκοινώνει add. A.

veteri stirpe velut a magno fonte derivata et ad eum usque descendens nobilitas, qua ipse et amici eius freti, huiusmodi de eo cogitationibus multum tribuebant. Nam eius avia materna Irene primogenita filia fuit Alexii Imperatoris: qui cum masculam prolem non haberet, illi rubras crepidas induci iussit, ut ipsa, et qui illam duxisset, in Imperio sibi succederent. Itaque idem Alexium Palaeologum, cui eam nuptum dederat, Despotae titulo ornavit; et hic nisi morte prius sublatus fuisset, post Alexium socerum Imperator fuisset. Sed cum mortuus unam tantum filiam reliquisset, eam non multo post mater Andronico Palaeologo nuptui collocat, quem deinde Theodorus Imperator magnum Domesticum fecit. Ex his natus est Comnenus Michael, duplex ut ita dicam Palaeologus, paterno simul maternoque genere. Habuit igitur inde quoque, ut dictum est, adiumenta non parva ad eam rem qua de nunc agitur: et ut paucis dicam, omnibus rebus et ab omni parte vir ille illustris erat et suscipiendus, famaue eius paulatim circumferabatur, omnium auribus sensim obrepens, et eas quasi incantatas delinens. (III.) Ne ipse quidem Patriarcha ab amore eius abhorrebat, eumque si non plus quam caeteri, non minus tamen quam quisquam alius diligebat: et arcana consilia cum eo communicabat; et quod maius est, Imperatorii fisci claves ei soli credebat, quoties opus erat pecunia ad militares usus, aut cum pu-

A. M.
6767
ad
6768
mp. Ioann.
Lascaris.

ὁ δὲ ἀνυσιμώτατος ἐς τὰ λάθρα μελετώμενος καὶ πέρας ὄξυτα-
τον τοῖς ἐκ πολλοῦ θρυλλουμένοις παρέσχεν. ἀδείας γὰρ ἐκείνος
λαβόμενος τοσαῦτα μεταχειρίσασθαι χρήματα, ὃ εὐχασθαι μὲν
ἐνῆν αὐτῷ, ἐλπῖσαι δ' οὐκ ἂν ποτ' ἐνῆν, ὅλας λοιπὸν ἔξήν-
C τλει χολίειεν ἐς τὰς δεξιὰς τῶν τε προϋχόντων ἐν γένει καὶ τῶν 5
στρατείαις κατειλεγμένων καὶ ὄσοι καὶ γλώττης πειθοῖ καταδη-
μαγωγεῖν τὸν ὄχλον ἐδύναντο. ἐν οἷς ἦσαν καὶ τοῦ ἱερατικοῦ βή-
ματος οὐκ ὀλίγοι. (A.) Ἐντεῦθεν βουλευτήρια συνεχῆ παρὰ
τούτων ἀπάντων συνεκροτοῦντο, τὸν πατριάρχην συνωθοῦντα
μὴ ἀμελεῖν, ἀλλὰ διανίστασθαι καὶ τὴν ἀνήκουσαν τοῖς ἐνε- 10
D στῶσι πράγμασι διδόναι προμήθειαν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ μικρῶς δεῖ-
σθαι ταύτης αὐτὰ, καὶ οἷας ἂν, εἰ παρόνυται τις, μένειν αἰ-
θρις ἐς τὸ καθεστῶς αὐτὰ, ἀλλ' αὐτίκα μάλα διακινδυνεύειν ἀπο-
λωλέναι, καθάπερ μυριοφόρος ὄγκος ἐν μέσῳ πελάγει τῶν οἰά-
κων ἀφηρημένη, ἢ ὡσπερ οἰκία μεγάλη κατασεισθέντων τῶν θε- 15
μελίων. καὶ ἦν ἐπὶ γλώττης αὐτίκα τοῖς πλείοσιν ὁ Κομνηνὸς
Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, ἱκανὸς ἐμβριθεῖα συνέσεως καὶ ἐμπειρίας
E πραγμάτων τοσοῦτον ὄχλον βασιλικῆς ἀναδέξασθαι διοικήσεως,
μέχρις ἂν ἐς τὴν προσήκουσαν ἡλικίαν ὁ τοῦ βασιλέως φθάσῃ υἱός.
τούτοις σύμψηφον ὁ πατριάρχης ἤδη καὶ ἑαυτὸν ἐποιεῖτο, καὶ ἐκ- 20
ροῦτο τὰ δεδογμένα λοιπὸν. καὶ ἦν ἐπὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ
Κομνηνὸς Μιχαὴλ, πλὴν τῶν βασιλικῶν συμβόλων, πᾶσαν τὴν
ἐξουσίαν ἀνελημμένος. αὕτη γίνεται τῷ Μιχαὴλ τῆς εἰς βασιλείαν
F ἀναγωγῆς ἀρχὴ καὶ κατάστασις πρώτη· ἐντεῦθεν γὰρ ἔξ οὐρίας

blica necessitas postulabat. Id quod ad clandestina consilia efficacissimum fuit, et celerem illis quae diu iactata erant finem imposuit. Accepta enim tantae pecuniae tractandae potestate, quam optare ille quidem potuit, sperare autem nunquam ausus fuisset, iam totis modis eam in manus nobilium et militum effundebat, eorumque etiam qui eloquentia demulcere populum norant. In quibus et sacri ordinis haud pauci erant. (IV.) Hinc crebra concilia ab his omnibus coacta, quibus patriarcha urgebatur ne cessaret, sed expergisceretur, eamque rerum curam susciperet, quam tempora postulerent. Neque enim eas eiusmodi esse, ut parva diligentia egerent, qua vel omissa, integer earum status maneret; immo in praesentii exitii discrimine versaturas, quemadmodum navis infinitis mercibus onusta, si in medio pelago gubernaculis destituta sit, aut amplum aedificium fundamentis labefactatis. Statim autem in ore erat plerisque Michael Comnenus Palaeologus, et prudentia et usu rerum tantae Imperii molis sustinendae par, donec Imperatoris filius ad maturam aetatem pervenisset. His vocibus etiam patriarcha est assensus, eamque sententiam approbavit. Itaque Reipublicae praefuit Comnenus Michael, omni auctoritate praeditus, Imperatoris insignibus exceptis. Hoc Michaeli fuit initium et primus gradus ad Imperatorium fastigium ascendendi. Ex eo enim res eius secundis

ἤμι τούτω τὰ πράγματα καὶ πλήρεσιν, ὡς εἰπεῖν, τοῖς ἰστίοις
 ἐς τοὺς τῆς βασιλείας ἔπλει λιμένας. (E.) Ὀλίγαι παρῆλθον
 ἡμέραι καὶ δεύτερον συγκροτοῦσι βουλευτήριον οἱ αὐτοῦ σπου-
 δασταί, οὐ δέον εἶναι φάσκοντες τὸν τὰ βασιλικὰ καὶ κοινὰ διοι-
 5 κοῦντα πράγματα καὶ πρεσβείας πολλῶν ἀναδεδεγμένον ἐθῶν
 μὴ καὶ τῆς βασιλείας ἕγγιστα ἔχειν καὶ τὸ ἀξίωμα τιμῆς ἕνεκα
 τοῦ τῶν Ῥωμαίων γένους καὶ ἅμα βεβαιώσεως τῶν μεταξὺ γινο- P. 42
 μένων καταστάσεων. ταῦτ' ἄρα καὶ τὸ τοῦ δεσπότητος ἀξίωμα δέ-
 χεται παρά τε τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως.

10 ε'. Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις ἀκούσας ὁ τῆς Αἰτωλίας A. C. 1259
 τε καὶ Ἡπειρῶν κρατῶν Μιχαὴλ ὁ δεσπότης, ὡς ὁ συμπένθερος Possino.
 καὶ βασιλεὺς Θεόδωρος ἐτεθνήκει ἐπ' οὐδενὶ διαδόχῳ τελείῳ τῆς V. 36
 βασιλείας, καὶ ὡς πολλὸς ἐντεῦθεν θόρυβος ἐπιχωριάζει τοῖς ἐν
 τέλει Ῥωμαίων, πάσας τὰς ἕξω φροντίδας ἐκκρούων ἤλπισε
 15 μικρὰ πονήσας μεγάλης ἀρχῆς γενήσεσθαι κύριος. μηδὲ γὰρ ἔχειν
 Ῥωμαίους ὅπως αὐτὸν ἀποσοβήσωσι κατατρέχειν Μακεδονίαν C
 καὶ Θράκην αὐτίκα μάλᾳ βουλόμενον, τῆς οἰκοθεν τέως ἀσχολίας
 μετὰ πολλοῦ τοῦ κράτους σφίσι ἐπιτιθεμένης καὶ πᾶσιν φρον-
 τίδα πρὸς μόνην ἑαυτὴν ἕξωθεν μετελκούσης. ὅθεν πολλὴν ἐκ
 20 τῆς χώρας αὐτοῦ συνήθροισε στρατιάν, πολλαπλασίονα δ' ἕξω-
 θεν αὐτὸν κατὰ συμμαχίαν προσελάμβανε. τὴν γὰρ αὐτοῦ πρεσβείαν
 ἀσμένως δεξιόμενοι τάχιστα ἤκουσιν ὅ,τε Πελοποννήσου καὶ
 Ἀχαιῶν πρίγκιψ γαμβρὸς ἐπὶ Ἄννη τῇ θυγατρὶ τυγχάνων αὐτοῦ D
 καὶ ὁ τῆς Σικελίας τότε κρατῶν Μαφρὲ, γαμβρὸς καὶ αὐτὸς

11. τε om. A.

ventis ibant, et plenis quod aiunt velis in Imperii portum deferebantur.
 (V.) Paucis diebus elapsis, aliud concilium eius studiosi convocant, ne-
 gantes oportere eum qui negotia Imperii et Reipublicae administraret,
 multarumque gentium legationes audiret, dignitate Imperatoriae proxima
 carere, tum ut suus nationi Romanae honos constaret, tum etiam ut ea,
 quae ille interim constituturus foret, firma essent. His de causis igitur
 Despotae titulo ornatur tam a patriarcha quam a filio Imperatoris.

5. Sub haec, quum Aetoliae et Epiri Princeps Michael Despotas au-
 diisset, socerum suum Theodorum Imperatorem nullo maturae aetatis suc-
 cessore relicto obiisse, eaque de causa magnis agitari turbis proceres Ro-
 manos; caeteris curis omnibus repudiatis speravit se facili labore magno Im-
 perio potiturum. Neque enim Romanos eo rerum statu esse, ut si vellet sta-
 tim Macedoniam et Thraciam invadere, arcere eum possent, magna nego-
 tiorum domesticorum mole iis interea incumbente, et omnem eorum curam
 ab externis rebus abstractam uni sibi vindicante. Igitur magnum et suis pro-
 vincias exercitum contrahit, et longe maiorem aliunde a foederatis accipit.
 Etenim legatione eius benignissime audita celerrime adsunt Peloponnesi
 et Achaiae Princeps, eius gener (nam ipsius filiam Annam in matrimonio
 habebat), et qui tum in Sicilia regnabat Manfredus, gener ipse quoque, He-

A. M.
6767
ad
6768
Imp. Ioann.
Lascaris.

ἐπὶ Ἑλένη τῇ θυγατρὶ τυγχάνων αὐτοῦ, πλήθος ἐπαγόμενοι στρα-
τιᾶς οὐ πάνυ τοι ῥᾶστα ἀριθμῶ ὑποπίπτειν ἐπαγγελλόμενον. οὐ
γὰρ τοσοῦτον συμμαχήσοντες ἦκον τῷ Μιχαήλ, ὅσον σφίσιν
αὐτοῖς περιποιησόμενοι πλάτος ἀρχῆς καὶ πόλεις ἀλλοτρίας.

Ἐκαὶ γὰρ τὴν μετὰ τὸν Ἴονιον κόλπον εὐθὺς ἄκρι Βυζαντίου πᾶσαν ἡ
Ῥωμαίων ἀρχὴν ἤλιπσαν ἔξιν ἀπονητί· καὶ ὡς ἤδη βεβαίως
ἔχοντες κλήρω ταύτην κατὰ σφᾶς αὐτοὺς διελάγχανον, πρὶν
ἄψασθαι ἔργου. (B.) Τῆς δὲ λαμπρῆς ταύτης καὶ θανμασίας

P. 43 παρασκευῆς ἐν ἀκοῇ καταστάς ὁ Κομνηνὸς Μιχαήλ ὁ Παλαιολό-
γος, ἄρτι τὸ δεσποτικὸν περιεζωσμένος ἀξίωμα καὶ βεβαιότη-
ραν ἐν τοῖς πράγμασι τὴν τῆς ἔξουσίας περιπεποιημένος ἀρχὴν,
πέμπει μὴδὲν μελλήσας τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἰωάννην, σεβαστο-
κράτορα ὄντα, χεῖρα συχρῆν ἐπαγόμενον. πέμπει δὲ σὺν αὐτῷ
καὶ τῶν τῆς συγκλήτου λαμπρῶν οὐκ ὀλίγους συνεργούς καὶ συλ-
λήπτορας, ὅποσοι στρατηγικῆς ἐμπειρίας οὐ πάνυ τοι ἁδαῖς 15
Βόντες ἐτύγχανον· ἐν οἷς ἦν καὶ Καῖσαρ ὁ ἀμφιμήτριος ἀδελφὸς
αὐτοῦ Κωνσταντῖνος καὶ Ἀλέξιος ὁ Στρατηγόπουλος μέγας δο-
μέστικος ὢν· καὶ πρὸς γε ἔτι Κωνσταντῖνος ὁ Τορνίκιος, ὁ τοῦ
σεβαστοκράτορος πενθερὸς, μέγας ὢν πριμμικήριος. ἦν δὲ τη-
νικαῦτα ὁ χρόνος μικρὸν μετὰ τροπὰς θειρινὰς κατ' αὐτὰς δὴ 20
τὰς ὠρίωνος καὶ κυνὸς πλατείας ἐπιτολάς. καὶ δὴ τὴν ταχίστην

V. 37 διαπεραιωσάμενοι τὸν Ἑλλησποντον ἦσαν διὰ Θράκης καὶ Μα-
κεδονίας ὁμοῦ καὶ τὰ ἐκεῖθεν συνεφέλκόμενοι πάντα Ῥωμαϊκὰ
στρατεύματα, ὅποσα σποράδην κατὰ πόλεις καὶ κώμας καὶ ἀγροὺς

2. τοι om. A. 20. μικρὸν add. A. 23. καὶ om. A.

lena eiusdem filia uxore ducta: uterque copias secum adducens, ut fere-
batur, prope innumerabiles. Nec enim tam adiuvandi Michaëlis quam suas
ditiones amplificandi causa, et alienas urbes occupandi, aderant. Spera-
bant scilicet Romanas provincias omnes, ab Ionio sinu Byzantium usque, se
statim absque labore occupaturos: et haud secus ac si iam earum possessio-
nem firmam haberent, sorte illas, priusquam bellum inchoassent, distribu-
ebant. (II.) Hoc illustri et memorabili apparatu Michaël Comnenus Palaeologus audi-
to, modo Despoticum titulum adeptus, et potestate sua ipso administrationis
initio stabilita, nihil moratus, fratrem suum Ioannem Sebastocratorem cum
magnis copiis mittit, eique socios et adiutores adiungit viros Senatorii ordi-
nis illustres non paucos, qui aliquem rei militaris usum haberent: in quibus
etiam Caesar erat Constantinus, uterinus eius frater, et Alexius Strategopu-
lus, magnus Domesticus: praetereaque Constantinus Tornicius, Sebastocrato-
ris socer, magnus Primicerius. Factum hoc est post aestivum solstitium,
sub ipsum Orionis et caniculae exortum. Igitur Hellesponto celerissime traie-
cto per Thraciam et Macedoniam proficiscentes, Romanas eorum locorum le-
giones una secum omnes adducunt, quae sparsim in urbibus, pagis et agris

λογολακότα τῶς διήγον. μέλλοντος δ' ὄσον οὐδέπω τοῦ ἡλίου
 τὰς φθινοπωρινὰς ἰσημερίας ἐπιτελεῖν, φθάνουσι περὶ Ἀχρῖδαν
 τε καὶ Δεῦβωλιν. φρούρια ταῦτα Μακεδονίας, πολλὴν παρα-
 σχόμενα τὴν ἀσφάλειαν τοῖς χρωμένοις αὐτοῖς. τούτων μεταξὺ
 5 τὸ ἐαυτῶν πηξάμενοι στρατόπεδον ἀκούουσι καὶ τοὺς πολεμίους
 στρατοπεδεύοντας ἐς τὰ τοῦ Ἀδλῶνος ἰππήλατα, ὡς διαιρεῖσθαι δὲ
 τὰ ἀμφοτέρων στρατόπεδα διὰ τοῦ μεταξὺ παρατείνοντος ὄρους
 καὶ γίνεσθαι τοὺς μὲν Ῥωμαίους ἀρκετικωτέρους, τοὺς δὲ πολε-
 μίους νοτιωτέρους. (Γ.) Οἱ μέντοι πολέμιοι περικαθίσαντες
 10 ἐπολιόρχουν τὸ τῶν Βέλλεργράδων ὑψηλὸν τε καὶ, ὡς εἰπεῖν,
 ὑπερνήφελον φρούριον, μελέτην ἔχοντες μετὰ τὴν ἐκεῖνου κατα-
 στροφὴν, ὡς ἔξ ὄρητηρίου λαμπροῦ τινος κεχρῆσθαι καὶ κατὰ
 τῆς ἄλλης ἀπάσης δυτικῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας, καθάπερ
 τις πλοῦσιος ποταμὸς ἔξ ὄρους ὑψηλοῦ τινος ἐς τὸ κάταντες ῥαγ-
 15 δαίως καταῤῥαγεί· μάταιοι τῆς ἀπονοίας, ταῦτα ἐλπίζοντες ἂν
 δὴ οὐ τελέεσθαι ἤμελλεν. οὐ γὰρ ἴσασιν, ὡς πᾶσα ῥώμη σώμα-
 τος καὶ πλήθος ἵππου καὶ ὄπλων ἐπισκευὴ μυρμηκῶν ἀγέλης
 οὐδὲν οὐδαμῆ διενήνοχε, μὴ συναίρομένου Θεοῦ. διὸ καὶ ἀλα-
 ζονεῖα τὸ πᾶν ἐπιτρέψαντες καὶ οἰήσει οὕτως ἐχώρον κατὰ Ῥω-
 20 μαίων. ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς ματαίοις λογισμοῖς ἀνάλογον ἐπηκο-
 λούθει τὸ τέλος. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οὐδὲν ἑαυτοὺς λογιζόμενοι πλὴν Ἐ
 τῆς Θεόδου ἐπικουρίας Θεῶ καὶ τῆ ἐκεῖθεν ἀρωγῆ πῦσαν τὴν
 σφῶν αὐτῶν ἐπιτρέψαντες κλησιν διαγωνίζεσθαι πρὸς πολλα-
 πλασίους ἐθάῤῥησαν· καὶ μέντοι καὶ λαμπρὰν συναίρομένου

A. C.

1258

ad

1259

Imp. Ioann.

Lascaris.

11. ἐκείνων Α.

otium tum agebant. Cum vero iam iam autumnale aequinoctium instaret, ad Achridam et Deabolim perveniunt. Sunt autem ea Macedoniae praesidia ita munita, ut eos a quibus tenentur tutissimos praestent. Inter utrumque castris positus audiunt, hostes ipsos in Aulonis planitie castrametari, ut ambo exercitus interiecto monte dividerentur, Romanus versus septentrionem, hostilis autem ad meridiem vergens. (III.) Ac hostes quidem Bellegradum, castellum altissimum et supra nubes fere eminent circumsedentes oppugnabant: eo consilio, ut postquam illud expugnassent, inde velut ex oportuna quadam statione in omnes alias Romanorum occidentales provincias excurrerent, instar magni fluminis ex alto monte in subiectam vallem cum impetu ruentis: vani quidem illi et dementes, cum ea animis agitentur, quae non successura erant: ignari nimirum, omne corporum robur, omnem equitatum armorumque apparatus, Deo non adiutante, ab agmine formicarum prorsus nihil differre. Itaque arrogantiae et superbis animis tota re permessa Romanos invadunt, atque adeo cogitationibus vanis convenientem exitum sortiantur. Romani vero, qui sese absque divina ope nihil esse intelligerent, Deo et coelesti auxilio, quidquid aggredenter, unice confisi, dimicare cum longe pluribus non dubitarunt, et illustrem victoriam pro-

A. M. Θεοῦ τὴν νίκην εἰργάσαντο, ὡς αὐτίκα εἰρήσεται. (Δ.) Ἐπεὶ
 6767 γὰρ ἐγγὺς ἦδη τῶν πολεμίων οἱ Ῥωμαῖοι ἐπήξαντο τὰ στρατό-
 ad 6768 πεδα, πέμπουσι δὴ τινα τῶν μάλα ἐπιτηδείων ἐκπολεμῶσαι καὶ
 Imp. Ioann. συνταράξαι κατ' ἀλλήλων τὰ τῶν πολεμίων στρατεύματα. οὐ
 Lascaria.
 P. 44 γὰρ ἔν τι τῶν ἀδυνάτων τοῦτο γε ἦν, τοῦ τε τῆς Ἀχαΐας πριγκύ-
 κπος καὶ τοῦ ῥηγὸς Σικελίας ἑτεροφύλων ὄντων καὶ οὐχ ὁμογε-
 νῶν τῷ Ἀγγέλῳ Μιχαήλ. διαναστὰς οὖν ἐκείνος αὐτόθεν αὐ-
 τόμολος δῆθεν ἀπήει νύκτωρ ἐς τοὺς πολεμίους καὶ προσελθὼν
 λάθρα τῷ τῆς Αἰτωλίας ἄρχοντι Μιχαήλ τῷ Ἀγγέλῳ, „ἴσθι,”
 Β φησὶν, „ὡς σοὶ τε καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ σε μέγας ἐπήρηται κίν-
 10 δυνος σήμερον· ἄμφω γὰρ οἱ σοὶ γαμβροὶ τε καὶ σύμμαχοι,
 δ,τε πριγκύβ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας καὶ ὁ τῆς Σικελίας ῥήξ
 λάθρα διαπρεσβεύονται πρὸς Ῥωμαίους περὶ σπονδῶν ἐπὶ δώροις
 τακτοῖς. εἴ σοι τοίνυν ζωῆς μέλει, προνοήθητι τὴν ταχίστην
 σαυτοῦ, πρὶν εἰς πέρας ἐλθεῖν τὰς ἐκείνων σπονδῶν τε καὶ συμ-
 15 φωνίας.” πείθεται ὁ Μιχαήλ καὶ διαμνησάμενος ἡσυχῇ τῶν οὐ-
 Κείων ὁπόσους αὐτὸς τε ἐδύνατο καὶ ὁ καιρὸς ἐγορήγει, φεύγων
 ὄχετο πρὶν ἢ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον. καὶ τούτου κατόπιν ἄλλος ἐξ
 ἄλλου τὴν φυγὴν ψιθυριζομένην ἀκούοντες τοῦ Μιχαήλ σπορά-
 δες ἔθειον ἅπαντες οἱ στρατιῶται, τῇ φυγῇ προλαμβάνειν ἕτερος
 20 ἕτερον σπεύδοντες. (Ε.) Ἄμα δ' ἔω διεγεροθέντες οἱ σύμμαχοι
 καὶ τὴν μὲν φυγὴν μαθόντες τοῦ Μιχαήλ, τὴν δὲ τῆς φυγῆς αἰ-
 Δ τίαν οὐκ ἔχοντες συμβαλεῖν, ἀχανεῖς ἦσαν. καὶ τὸ μὲν ὄπλα

1. ὡς αὐτ. εἰρ. add. A. 7. Μιχαήλ add. A. 13. πρεσβύον-
 ται A. 17. ὁπόσους. Ita W. et cod. uterque, non ὁπόσοις.

pitio numine reportarunt, ut statim dicturi sumus. (IV.) Nam cum propius hostem castra possissent, quemdam mittunt hominem valde idoneum ad committendos inter se et mutuis discordiis conturbandos hostiles exercitus. Neque enim id adeo difficile erat, ut fieri non posset, cum Achaiae Princeps et Siciliae Rex peregrini essent, non eiusdem gentis cuius Angelus Michaël. Surgit itaque is confestim, ac per speciem transfugae ad hostes noctu transit, et clam cum Angelo Michaële Principe Aetoliae congressus: „Scito,” inquit, „hodie tibi et tuis omnibus magnum periculum impendere. Ambo enim generi tui iidemque socii, tam Peloponnesi et Achaiae Princeps quam Siciliae Rex, clam per legatos pacem Romanis offerunt, si sibi certae largitiones dentur. Si ergo salus tua curae tibi est, quam primum tibi prospicito, priusquam illorum foedera et pacta ad exitum perducantur.” Credit Michaël: et re paucis suorum, quibus poterat et tempus sinebat, clam indicata, ante solis ortum fugit, eumque alii atque alii, cum de eius fuga aliquidi susurrari audirent, sequuntur: atque ita sparsim omnes eius milites alii alios fuga antevertere studentes, in pedes sese coniecerunt. (V.) Mane vero socii expectati, fuga Michaëlis cognita (cuius quae causa esset, nulla coniectura consequi poterant), praesertim obmu-

κατὰ Ῥωμαίων κινεῖν ἀπηγόρευον, τοῦτο μὲν καὶ ὡς ἀγνοοῦντες τὰ δρώμενα, τοῦτο δὲ καὶ ὡς βραχύτεροι τὸν ἀριθμὸν ἐκ πάντων πολλῶν καταστάντες. ὄθεν καὶ πρὸς φυγὴν ἤδη ἐτρέποντο προδομένους ἑαυτοὺς ὑπὸ Μιχαὴλ λογισάμενοι. τούτοις οὕτω τετα-
 5 ραγμένοις αἰφνιδίως οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεισεσόντες τοὺς μὲν πλεί-
 στους ἔργον ἀπέβησαν ξίφους, τοὺς δ' ἄλλους πλὴν ὀλίγων ἐξώ-
 γρησαν, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ πρίγκιψ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας.
 ὁ δὲ τῆς Σικελίας ἄγξ διέδρα λαθῶν σὺν ὀλίγοις πάντων ἑαυτοῦ.

A. C.
 1258
 ad
 1259
 Imp. Ioann.
 Lascaris.
 V. 38

tuerunt, et Romanos armis lacessere veriti sunt, tum quod quid ageretur ignorarent, tum quod ipsi pauciores iam essent, qui numerosissimos antea fuerant. Itaque in fugam vertuntur, se a Michaële proditos rati. Eos igitur ita turbatos Romani facto statim impetu adorti maximam partem ceciderunt: caeteros, paucis exceptis, vivos ceperunt, inter quos ipse Peloponnesi et Achaiae Princeps fuit. Siciliae vero Rex cum perpaucis suorum clam effugit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Δ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER QUARTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῆς τοῦ Παλαιολόγου ἀναβήσεως. Περὶ τῶν τοῦ Παλαιολόγου δομῶν. Περὶ τῆς στεφροφορίας τοῦ Παλαιολόγου, ἐν ἣ καὶ πάλιν ἔτεροι ὄντοι. Περὶ τοῦ πῶς ὑπὸ Ῥωμαίοις ἀνθις ἡ Πελοπόννησος ἤρξατο γίνεσθαι. Περὶ Σκυθῶν ἀνθις καὶ ὅπως διέβησαν καὶ τὸν Εὐφράτην. Ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Ῥωμαίων. Ἐξοδος Παλαιολόγου τοῦ βασιλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐκστρατεία τοῦ Καίσαρος κατὰ τοῦ ἀποστάτου Μιχαὴλ τοῦ Θεταλοῦ. Περὶ τῆς τυφλώσεως τοῦ διαδόχου τῆς βασιλείας Ἰωάννου. Περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ, ὃν ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος κατὰ τοῦ Παλαιολόγου ἐξεφώνησεν. Ἐξορία τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου καὶ ἀναγωγή Γερμάνου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Περὶ τοῦ ἐξ Εὐβοίας Ἰακρίου. Περὶ τῆς ἐπὶ τὴν Θράκην ἐφόδου τῶν Σκυθῶν. Περὶ τῶν Αἰγυπτίων Ἀράβων. Περὶ τῆς τῶν Κελτογαλάτων ἐκστρατείας. Καθόδος Γερμάνου ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ ἄνοδος Ἰωσήφ. Περὶ τοῦ μεγάλου πολέμου, ὃν ἐποιήσαντο κατὰ τοῦ Θεταλοῦ Σεβαστοκράτορος οἱ Ῥωμαῖοι. Περὶ τῆς ἐν Κασανδρείᾳ ναυμαχίας Ῥωμαίων καὶ Εὐβοέων.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Michaël Palaeologus imperator salutatur. Arsenius moleste fert. Novum iusurandum ab eo exigit. Eidem diadema imponit. Quibus conditionibus. Victoriae Macedonicae nuntius. Honoris victoribus delati. Princeps Peloponnesi captum se redimit. Urbes ab eo datae, quibus praeficitur Constantinus Sebastocrator. Latinorum Peloponnesiorum clades. Arsenius secedit. Secessionis causa. Nicephorus ei subrogatur. Palaeologus Galatam frustra obsidet. Byzantium praesidiis cingit, unde Latinorum inopia. Idem Nicaeam redit. Scythae Syriam et Arabiam occupant. In Asiam, quae est cis Euphratem, irrumpunt. Turcici imperii sede potiuntur. Sultanus Asatines Palaeologum supples adit (Cap. 1).

Michaël Aetolus pacem rumpit. Caesar Strategopulus adversus illum missus. Paucos secum milites ducit. Byzantinos iubetur transeundo lacerare. Ubi primum castrametatus. Quos homines obvios habuerit. De divina providentia. Latinorum vires exiguae. Daphnusia ab iis obsessa. Byzantii recuperandi ratio inita cum proditoribus. Caesar in urbem noctu intromittitur. Domorum incendia. Lattinorum, qui Byzantii imperarunt, enumeratio. Balduini conatus irritus. Fuga. Classis, quae Daphnusiam obsidebat, Byzantium redit. Latinos fugientes excipit. In Italiam vela dat. Michaël Palaeologus recuperatae urbis nuntio quemadmodum affectus. Ut per portam Auream intraverit. Ut imago Deiparae Hodegetriae antelata sit. Urbis aspectus ruinis deformatus. Lattinorum incuria. Imperator urbem instaurat. Arsenius iterum patriarcha. Alexii Caesaris triumphus (2). De humana felicitate, quam fluxa et caduca sit. Philippii Macedonis apophthegma. Caesari malus genius invidet. Michaël Aetolus Romanos fines vastat. Caesarem vincit ac vivum capit. Rerum humanarum vices. Cyrus. Hannibal. Pompeius. Caesar cum sorore Manfredi Siciliae regis permutatur. Byzantium redit. Michaël Aetolus affinitatem iungit cum imperatore (3). Palaeologus stabilit potestatem suam. Theodori Lascaris filias nuptum collocat. Quibus maritis. Ioannem eorum fratrem excaecat. Quis inter haec sensus Arsenio fuerit. Ut Palaeologo sacris interdixerit. Palaeologus veniam sceleris petit. Non auditur. Concilium indicit adversus patriarcham. Pontifices fraternae caritatis expertes. Crimen Arsenio obiectat. De Azatina Turco. Patriarcha iudicio se non sistit. Damnatur ut contumax. Germanus ei succedit. Quenam huius merita erga Palaeologum fuerint (4). Icarus ab Euboeae principe deficit. Confirmatis viribus societatem init cum Palaeologo. Euboeam subacturum se promittit. Euboeae princeps in insidias delapsus capitur. Ad imperatorem perducitur. Ut subito exspiraverit. Veneti et Pisani opifices Galatam transferuntur. Item Genueses. Iisdem immunitas concessa. Eorum magistratus. Balduini filius Caroli regis filiam uxorem ducit. Palaeologus maxima clypeo instructa eius spes frustratur. Insulas recuperat. Michaël Aetolus de novo fidem frangit. Palaeologus ei bellum infert. Viso cometa terretur. Imminentem Scytharum irruptionem timet. Domum redit (5). Ioannis excaecati soror maritum suum Constantinum Bulgarum adversus Palaeologum stimulat. Azatines Turcus eundem promissis sollicitat. Scythicus exercitus aecit Constantini in Thraciam irrupit. Palaeologus triremes duas nactus fuga elabitur. Scythae Azatincm liberant. Praeda onusti discedunt. Thraciae vastitas. De Azatinae uxore, liberis, pecunia et comitibus quid actum sit (6). Legatio ab Aegypti et Arabiae Sultano ad Palaeologum. Navigatio per Bosphorum Aegyptiis mercatoribus temere concessa. Aegyptii effoeminati et imbelles. Militibus e Scythia aecitis Africam et Libyam domant. Gallos Phoenicia et Syria exterminant. Digressio. Galliae limites. Galli sanctum sepulcrum vindicaturi in Syriam profisciscuntur. Danubii oram legunt. In Thracia castramentantur. Eorum legatio ad Alexium Comnenum de comaeatu et de traiciendo Hellesponto. Pactum cum eodem de Turcis Romano solo expellendis. Gallicae copiae Romanis iunctae magnam Asiae partem subigunt. Urbibus Alexius, Galli omni praeda potiuntur. Cilices transiitum Christiano exercitui dant. Syriam et Phoeniciam ingressuris Arabes obsistunt. Galli comaeatu exclusi bellum gerunt. Hostibus debellatis domicilium in Syria constituunt. Voti obliviscuntur. Finis digressionis. Aegyptiorum Arabum imperium latissime patens (7). Germanus cur Patriarchatum abdicaverit. Iosephus eius successor, quis, unde, quo ingenio, qua doctrina. Michaëlem Palaeologum periurii et crudelitatis quomodo aboleerit. Solis defectus futura a Turcis mala portendit. Quae

et quanta eis vis astrorum. Andronicus uxorem ducit Annam. Imperii insignibus ornatur. Iusiurandum quibus praestiterit, a quibus acceperit. Eius nomen edictis subscriptum. Qua formula (8). Michaelis Aetoli obitus. Quatuor liberi. Hereditas duobus divisa. Natus minimis ut consultum. Eorum fuga ad imperatorem. Ioannes Sebastocrator Thessaliae princeps Romanas provincias populatur. Ioannes Despotus cum magno exercitu Thessaliam ingreditur. Sebastocratoris trepidatio. Militum Romanorum sacrilegia. Sebastocrator multa oppida amittit. Noarum Patrarum moenibus se defendit. Fessus longa obsidione clam exire statuit. Consilium uni tantum homini indicat. Noctis per funem demissus Romana castra pervadit. Athenarum ducem adit, a quo delectos milites quingentos accipit. In Romanos nec opinantes impetum facit. Ioannes Despotus obsidionem deserit. Oppidani cum Sebastocratore Romana castra diripiunt. Instant fugientibus. Spoliis contenti caede abstant. Mos vetus. Milites Romani quoniam se ex fuga receperint. Urbs Sicyon cur Demetrias dicta (9). De sinu Pelasgico. Imperatoria classis insulas a Latinis occupatas verat. Cretensium et Euboensium classis. Naves Romanas in sinu Pelasgico stantes paene opprimit. Proelium navale. Navium moles, forma, apparatus. Philanthropenus Romanae classis praefectus suos adhortatur. Pugnae exitus. Romani fugiunt. Ioannes Despotus recens a terrestri clade pugnam instaurat. Hostes in fugam vertit. Insignia despotica cur nunquam deinceps gestaverit (10).

A. M. 6768
ad 6791
A. C. 1259
ad 1282
Imp. Mich. Palaeologi P. 45

α'. Ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐκεῖ τελουμένων, ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἐν-
ταῦθα περὶ τὴν Μαγνησίαν καθίσταντες Μιχαὴλ τὸν Πυλαιολό-
γον ἀναγορεύουσι βασιλεῖα οἱ δόξη καὶ γένει προῦχοντες. ὅπερ
ἀκηκῶς ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος, κατὰ Νίκαιαν τότε διάγων,
ξίφους παντὸς χαλεπωτέραν κατὰ καρδίας τὴν λύπην ἐδέξατο · 5
καὶ ἡρεμῆν ὅλως οὐκ εἶχε δεδιῶς περὶ τοῦ παιδός. ὅθεν ἀφο-
ρισμῷ καθυποβαλεῖν ἐπεχείρησε πρῶτον τὸν τε ἀνηγορευμένον
B καὶ τοὺς ἀναγορεύσαντας. ἔπειτα ἐπέσχε μετριώτερόν τε καὶ
βέλτιον ἡγησόμενος ὄρκους φρικώδεσιν αὐτοὺς ἀσφαλίσασθαι,
μήτε τῇ ζωῇ τοῦ παιδός ἐπιβουλον χεῖρα ἐπιβαλεῖν, μήτε στέρησίν 10
τινα καὶ παρενδοκίμησιν τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐνθυμηθῆναι. καὶ
δὴ γίνεταί τοῦτο, Καλανδῶν Δεκεμβρίων ἄρτι ἐπιλαμπούσῶν ·
Coῦπω δ' ὅλος ἀπρητέλετο μὴν καὶ αὐτὸς ὁ ταῦτα μὲν δεδιῶς,

1. Quae cum ibi ita gererentur, viri auctoritate et nobilitate praestantes circa Magnesiam clypeo imponunt Michaelē Palaeologum et Imperatorem appellant. Quo audito patriarcha Arsenius, qui tum Nicaeae versabatur, vehementius doluit quam si ipsius cor gladio transfixum fuisset. Neque ullatenus quiescere poterat, de puero sollicitus. Primum itaque in animo habuit, tam ei qui appellatus esset Imperator, quam illis qui appellarent, bacris interdiceret. Deinde se ipsum cohibuit, moderatius et melius esse arbitratus eos tremendo iureiurando adstringere, ne vel pueri vitas insidiarentur, vel Imperio eius fraudem iniuriamve ullam facere cogitarent. Idque peractum statim Calendis Decembris. Nondum autem toto mense

ἐκείνα δ' ἐμπεδῶν καὶ ἀσφαλιζόμενος ὑπὲρ τοῦ παιδός, οἰκείαις χερσὶν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καταστέφει βήματος Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον· καὶ τῷ βασιλικῷ κοσμεῖ διαδήματι, ταῖς γνώμαις τῶν ἄλλων ὅσοι τῆς συγκλήτου καὶ ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου 5 συγκαθελκυσθεὶς καὶ αὐτός. πλὴν οὐκ αὐτῷ γε διηνεκῆ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν χαρίζεται, ἀλλ' ὡς τῶν πραγμάτων τέως ἀναγκαζόντων διοικεῖν αὐτὸν αὐτὴν, μέχρις ἂν ἐς ἤβην ὁ γνήσιος τῆς βασιλείας κληρονόμος ὁμοῦ καὶ διάδοχος φθάσῃ. τότε δ' 10 αὐτὸν ἐκόντα παραχωρεῖν ἐκεῖνῳ μόνῳ τῶν τε αὐτοκρατορικῶν θρόνων καὶ πάντων ἅμα τῶν βασιλικῶν συμβόλων. καὶ ἐπὶ τούτοις αὐθις ὄρκοι ἐτελοῦντο φρικωδέστεροι τῶν προτέρων. (B.) Τη- P. 46
νικαυτὰ γε μὴν καθάπερ τις ἄριστος οἰωνός τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀγγέλλονται τούτῳ τὰ δυτικὰ τῶν Ῥωμαίων τρόπαια, καὶ μετ' 15 ὀλίγον ἤκουσι καὶ οἱ τὰ τρόπαια πεπραχότες αἰχμάλωτον ἄγοντες τὸν τε Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας πρήγκαια καὶ πλείστους ἄλλους τῶν πολεμίων. ἀκείνοι μὲν ἄξια κομίζονται τὰ γέρα καὶ τῶν πόνων τὰ ἔπαθλα. ὁ μὲν γὰρ Σεβαστοκράτωρ ἐς τὸ Δεσποτικὸν ἀνάγεται παρὰ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα· ὁ δὲ μέγας Δομέστικος ἐς τὸ τοῦ Καίσαρος· ὁ δὲ Καῖσαρ ἅμα τῷ πενθερῷ Β 20 τοῦ Δεσπότου ἐς τὸ τοῦ Σεβαστοκράτορος. ἐποιεῖ δ' ἐπίσημον τὴν ἐκ τοῦ πενθεροῦ διαφορὰν, ὅτι ἐν τοῖς κvanoῖς πεδίοις καὶ χρυσοῦφεῖς αὐτῷ ἐνηρμόζοντο ἄετοί. ὁ γε μὴν πρήγκῃ Πελοποννήσου καὶ Ἀχαΐας ὠνούμενος τὴν ἐλευθερίαν μετὰ τῆς ἐαυτοῦ ζωῆς δίδωσι τῷ βασιλεῖ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τρεῖς τὰς 24. τῶν ἐν — βελτίους. σημαίωσαι πῶς ἡ Πελοπόννησος ὑπὸ Ῥωμαίοις αὐθις ἤρξατο γίνεσθαι. A.

A. M.

6763

ad

6791

A. C.

1259

ad

1282

Imp. Mich.

Palaeologi.

P. 46

V. 89

transacto, is ipse qui haec timuerat, et illa ipsa pro puero pepigerat atque caverat, suis manibus in sacro bematē Michaēlis Palaeologi capiti coronam imponit, et Imperatorio diademate virum ornat, abreptus ipse quoque sententiis aliorum, qui vel senatorii vel sacerdotalis ordinis erant. Caeterum non perpetuum illi decernit imperium, sed quod, rebus ita cogentibus, ab eo tamdiu administrandum esset, donec legitimus imperii heres et successor adolevisset: tum vero illi soli cessurum eum ultro et solio et omnibus simul imperii insignibus. Atque in haec verba iuratum est sanctioribus quam antehac iuramentis. (II.) Porro tunc, velut optimum imperii auspiciū, victoria Romanorum occidentalis ei nunciatur: pauloque post ipsi victoriae auctores adsunt, Peloponnesi Achaiaeque Principem, et multos alios ex hostibus captivos adducentes. Et ii quidem iustis laborum praemiis honoribusque afficiuntur. Nam Sebastocratori Despotica potestas ab Imperatore decernitur: Magnus Domesticus Caesar, Caesar vero cum Despotae socero Sebastocrator appellatur. Soceri autem illustre discrimen in caeruleis calceis aureae aquilae intertextae constituebant. At Peloponnesi et Achaiae Princeps, redimendae vitae et libertatis ergo, tres optimas Peloponnesi civitates Imperatori dat, Monembasiam,

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

βελτίους, τὴν τε Μονεμβασίαν καὶ τὴν περὶ τὰ Λεῦκτρα Μα-
νην, ἣ Ταυναρία πάλαι παρ' Ἑλλησιν ἄκρα ἐκαλεῖτο, καὶ τρι-
την τὴν προκαθεζομένην τῆς Λακωνικῆς Σπάρτην. καὶ οὕτως
ὥσπερ ἐξ ἄδου κευθμώνων ἀπροσδόκητος ἐχαρίζετο τοῖς ἰδίοις.

- C ἔγκρατῆς δὲ τῶν εἰρημένων στέλλεται πόλεων ἐν Πελοποννήσῳ 5
Κωνσταντῖνος ὁ ἀμφιμήτριος ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως, ὃν, ὡς
μικρῷ πρόσθεν εἰρήκειμεν, ἐκ Καισάρων Σεβαστοκράτορα πε-
ποίηκε. καὶ ἀπέλθὼν ἐκέισε πολλὰς εἰργάσατο νίκας κατὰ τῶν
D Πελοποννησίων Λατίνων· καὶ πολλὰς ἐτέρας προσεκτέαστο πό- 10
λεις ὡς ἐξ ὀρητηρίων μεγάλων τριῶν ἐκείνων ὀπιλιζόμενος πό-
λεων. (Γ.) Ἐπὶ τούτοις καταλιπὼν τὸν πατριαρχικὸν ὁ Ἄρσέ-
νιος Θρόνον ᾤχετο ἡσυχάσων ἐς τὸ παρύλιον τοῦ Πασχασίου
μονῦδριον. πρόφασις δ' ἦν τῆς ὑποχωρήσεως ἡ περιφρόνησις
Ἰωάννου τοῦ Λύσκαρι τοῦ βασιλέως παιδός. ἐπεμψε γὰρ αὐτὸν
πρὸ βραχέος ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐν Μαγνησίᾳ 15
E φυλάττεσθαι, μήποτε νεωτερισμὸν τινα δῆθεν πρῆξῃ παρὰ τι-
σιν ἔχουσι εἰς τοῦτο ἐπιθρόπῳς ἢ αὐτοῦ γε ἰμφάνεια. καὶ δὴ
Νικηφόρος ἀντ' ἐκείνου ἐς τὸν πατριαρχικὸν ἀνάγεται Θρόνον,
ὁ τῆς Ἐφέσου μητροπολίτης, ὃς ἕνα ἐπιβιονὸς ἐνιαυτὸν ἐτελεύ-
τησεν. (Δ.) Ὁ μέντοι βασιλεὺς σὺν πολλοῖς τοῖς στρατεύμασι 20
διεπειραιούτο εἰς Θράκην ἐπίδοξος ὦν ἐσβαλεῖν καὶ ἐς τὰ τῆς
Κωνσταντινουπόλεως προαύλια πείρας εἶνεκα πολεμικῆς. καὶ
F δὴ μετὰ τὴν ἔξω διατριβὴν παρελεύσας ἐπολιόρκει πρῶτον τὸ
κατὰ τὴν περαιῶν τοῦ Γυλάτου ἐπικεκλημένον φρούριον, ὡς ῥα-

4. ὥσπερ add. A. 14. τοῦ βασιλ. τοῦ τοῦ β. A. 23. δὴ add. A.

Mainen ad Leuctra sitam, quae olim apud Graecos Taenarium promontorium dicebatur, et Spartam, principem Laconiae urbem: atque ita velut ex inferorum faucibus ereptus, suis restituitur. Urbibus vero illis Peloponnesiis uterinus Imperatoris frater Constantinus praeficitur, quem, ut modo diximus, e Caesare Sebastocratore fecerat. Quo cum pervenisset, Latinos Peloponnesios saepenumero vicit, et multas alias urbes subegit, ex illis tribus tanquam magnis quibusdam castris ad bellum erumpendo. (III.) Post haec Arsenius, relicta sede patriarchali, se in maritimum Paschasii monasterium quiescendi causa contulit. Causa illius secessionis fuit, quod Ioannes Lascaris filius Imperatoris contemneretur. Miserat enim eum paulo ante Imperator Michaël Palaeologus Magnesium custodiendum, ne praesentia eius quosdam alioqui rerum novarum cupidos commoveret. Proinde Nicephorus Ephesi metropolitanus Arsenii loco in patriarchalem sedem evectus est: qui uno anno in ea dignitate exacto, mortem obiit. (IV.) Imperator vero cum magnis copiis in Thraciam transfretavit, ut crederetur in Constantinopolitana suburbia irrupturus, ad tentandam belli fortunam. Et cum foris morari desisset, ultra provectus, castellum cognomento Galatae in adverso littore situm primo oppugnavit, quasi ita demum

δίως ἐντεῦθεν ἄλωσομένης αὐτῷ καὶ τῆς Κωνσταντινῆς, εἰ αὐτὸ παραστήσαιο πρότερον. ἀλλ' ἦσαν ἄρα τὰ τῶν τοιούτων ἐπιδιδων αὐτῷ γρηγορούντων ἐνόηνα. πλείστα γὰρ τῶν λιθοβόλων μηχανημάτων ἀντιπεριστήσας αὐτῷ καὶ πολλὰς ἐπενεγκῶν βίας ἔλεῖν οὐ δεδύνηται. ὅθεν ὀχυρώσας τὰ πρὸ τῆς Βυζαντιδὸς φρούρια καὶ ὀπίστας ἀφελὲς ἐν αὐτοῖς προσετετάχει συνεχεῖς ἐπιδρομὰς καὶ ἐνέδρας ποιῆσθαι κατὰ τῶν Βυζαντιῶν Λατίνων, ὡς μηδὲ προκίπτεν ἔξιν εἰ δυνατὸν αὐτοὺς τῶν τειχῶν. ὃ δὲ πρὸς τοσαύτην ἤλασε τοὺς Λατίνους πενίαν, ὡς τῇ τῶν ξύλων σπάνει καὶ τὰς τοῦ Βυζαντίου πλείστας καὶ περιφανεῖς οἰκίας καθελεῖν εἰς δαπάνην χρειώδη τοῦ πυρός. ἐντεῦθεν ἐς Νίκαιαν αὐθις ὑποστρέφει· αὕτη γὰρ ἐγγόνοι Ῥωμαίων βασιλεῖον μετὰ τὴν τῆς Βυζαντιδὸς πόρθησιν, καὶ ἦν ἐκεῖ διατρίβων ἐφ' ἱκανόν. (E.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις διαβάντες καὶ Β 15 τὸν Εὐφράτην οἱ Σκύθαι τὴν ἄχρι Παλαιστίνης οἰκειοῦνται Συρίαν καὶ Ἀραβίαν. μηδὲ γὰρ εἶναι τῶν πάντων ῥαδίων πέρας λαμβάνειν τὴν ἀνθρώπων πλεονεξίαν, μέχρις ἂν ἐπιμένη τῇ δεξιᾷ καὶ τῇ ἀλγῆ τὸ δύνασθαι. καὶ πολλοῖς ἐκεῖ τοῖς λαφύροις περιτυχόντες βριθούσαις ἐπατήκουσι δεξιαῖς, φόρους ἐτησίους, ὅσα καὶ δούλοις ἀθλοῖς, τάξαντες τοῖς ἐναπολειφθεῖσιν ἈραβίC 20 τε καὶ Σύροις καὶ Φοίνεσι. κατὰ μέντοι τὸ ἐπιὸν ἔτος εἰσβάλλουσι καὶ ἐς τὴν ἔνδον Εὐφράτου Ἀσίαν καὶ πᾶσαν ῥαδίως καταστρέφουσι καὶ ληΐζονται, ὄρους ποιησάμενοι τοῦ τοιούτου δρόμου καὶ κλόνου πρὸς μὲν ἕρκτους Καππαδοκίαν καὶ ποταμὸν

16. εἶναι] ἦν W. in mg.

facile Urbis potiturus, si illud prius occupasset. Sed eae spes nihil utique aliud fuerunt quam somnia vigilantium. Nam cum illud castellum multis machinis saxa eiaculantibus circumdedisset, et multos conatus adhibuisset, capere tamen haud potuit. Unde Byzantino agro finitima castella munivit: et milites in iis reliquit, ea lege imposita ut crebris incursionibus atque insidiis Byzantinos Latinos infestarent, ne, si ferri posset, illis vel prospicere extra moenia liceret. Quae res Latinos ad tantam egestatem redegit, ut ob lignorum inopiam plurimas et pulcherrimas urbis aedes destrueret ad usum ignis necessarium. Inde Nicaeam rediit, quae post Byzantii vastationem regia Romanorum fuit, ibique aliquandiu commoratus est. (V.) Caeterum his temporibus Scythae, etiam Euphrate superato, Syriam ad Palaestinam usque subigunt; item Arabiam. Neque enim avaritia humana facile conquiescit, dum conatibus fortuna respondet. Ac multas illic manubias nacti domum redeunt plenis manibus, post imperata annua tributa Syris, Arabibus, et Phoenicibus, veluti miseris quibusdam mancipiis. Anno sequenti, etiam in Asiam citra Euphratem (id est, in Asiam Minorem) irrumpunt, eamque praedati facile subigunt: limitibus excursionis et motus illius constitutis versus Septentrionem Cappadocia et flumine Thermodonte: ad

Nicephorus Gregor. Vol. I.

6

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

τὸν Θερωμόδοντα, πρὸς δὲ μεσημβρίαν τὴν τε Κιλικίαν καὶ τὰ μικρὸν μετὰ τὰς ἀρχὰς πολλαχῆ διαιρούμενα μέρη τοῦ Ταύρου, ὃς μέγιστος ἐπεσφύκει τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὄρων. (ς.) Χειροῦνται δ' ἐπὶ τούτοις καὶ τὰ τῶν Τούρκων βασιλεία. καὶ φρογὰς ὁ σουλτὰν Ἀζατίνης ἕμα τῷ ἀδελφῷ Μελήκ φοιτᾷ πρὸς 5 τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον, ἐνέχυρα φέρων πιστὰ μεγάλων ἐλπίδων οὐ πάνυ καλαιῶς φιλοξενίας καὶ μεγάλης κηδεμονίας ὑπομνήματα· ὅποτε δηλαδὴ καὶ αὐτὸς παρ' αὐτὸν ἔθηκε, φεύγων τε τοὺς βασιλικοὺς ἐκείνους κινδύνους καὶ πλείστα φέρων ἐπὶ τῆς καρδίας τὰ τῶν μεγάλων φόβων ἐκείνων ἴκη. τοῦ- 10 των ἀνάμνησιν ἐπ' αὐτοῦ ποιησάμενος αἰτεῖ δυοῖν θάτερον· ἢ συμμαχίαν κατὰ τῶν Σκυθῶν, ἢ γῆς Ῥωμαϊκῆς ἀποτομὴν τινα καὶ οἰοεὶ κληρουχίαν εἰς κατοικίαν μονιμωτέραν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἅμα αὐτῷ. ἦν γὰρ ἐπαγόμενος γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ θεραπειαν συγγῆν, καὶ πρὸς τούτοις πλοῦτον μάλα μακρὸν καὶ πολυ- 15 τελεῖ. τῷ μὲν οὖν βασιλεῖ τὰ Ῥωμαίων κατακερματίζειν στρατεύματα, πολλῶν πολλαχόθεν περικυκλούντων πολέμων, οὐ πάνυ τοι ἀσφαλὲς ἐδόκει τό, τε γῆς κληροδοσίαν ἀπονέμειν ἀνδρὶ τοσοῦτῳ, πολλῶν σατραπειῶν ἀρχηγγ ταστάντι καὶ ἡγεμονικοῦ τινος ἤθους τροφίμῳ, καὶ τ ἐ οὐκ ἀνύποπτον ἦν 20 αὐτῷ, οὐδ' ἄνευ φόβων μελλόντων. .., γη γὰρ τοὺς ὑπὸ χεῖρα σατράπας ζητήσας τὸν ἀρχηγόν· καὶ τοὺς ἐνθεν κἀκείθεν διασπαρέντας καὶ φερομένους οἷα πλανήτας ἐν νυκτὶ ἐπὶ τὸν

P. 48 λαμπαδοῦχον καὶ ὄδηγὸν συνδραμεῖν καὶ χρόνῳ γενέσθαι Ῥω-
10. ἐκείνων add. A. 18. κληροδοσίας A. 22. κἀκείθεν add. A.

meridiem Cilicia, et Tauri omnium Asiae montium maximi iugis, quae paulo post eum initium in multas partes dividuntur. (VI.) Deinde Turcorum quoque regia potuntur. Quare Sultanus Azatines, cum fratre Meleco exul, ad Romanorum Imperatorem Michaëlem Palaeologum confugit, hospitalitatis non omnino veteris et magnorum officiorum recordationem, veluti certum praeclaræ spei pignus, conservans; quod et ipse eum aliquando excepisset, imminens ab Imperatore discrimen fugientem, et plurima terrorum illorum gravissimorum vestigia in animo circumferentem. Quae cum in memoriam illi revocasset, duorum alterum petit, ut vel opem ferat contra Scythas, vel partem aliquam Romani agrî, ac veluti proprii domicilii possessionem certam assignet, in qua cum suis sedem figat. Adducebat enim secum uxorem et liberos, et famulos multos, ac praeterea magnas divitias. Imperatori autem, tot undique bellis urgentibus, non committendum esse visum est, ut Romanas copias divideret: terrae autem partem tanto viro, qui multis provinciis imperasset, et regio more ab ineunte aetate educatus esset, assignare, ne id ipsum quidem suspicione carere aut metu in posterum. Necesse enim esse ut subiecti Satrapae ducem suum quaerant, et alibi atque alibi dispersi et veluti noctu oberrantes ad eum qui facem praeferat ac viam monstret, concurrant, ac tandem Romanos insigni detrimento

μαίοις κακὸν ἀμήχανον· ὄθεν ὡς ἐπὶ τρυτάνης μετεωρίσας αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἤγε καὶ ἔφερεν ἐλπίδων ὡσπερ παράσιτον.

A. C.

1259

ad

1282

Imp. Mich.

Palaeologi.

V. 41

A. C. 1261

Acropolis.

B

β'. Ἀπὸ ἐξῆς ἠνύετο ἔτη, ἅφ' οὗ τῶν τε βασιλικῶν θρόνων ἐγκρατῆς ὁ Μιχαὴλ ἐγεγόνει καὶ τὸ δυτικὸν καὶ Θετταλικὸν ἔπαυσε ὁ δόρυ, τὴν μάχην φημί τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ Αἰτωλῶν, καὶ τῆς πονηροῦς ἐκείνης ῥίξης πάλιν ὑπεφύοντο πονηρὰ καὶ ἄκαν- θώδη βλαστήματα, καὶ πάλιν ὄρκων ἀνατροπαὶ καὶ μάχαι πολεμικαὶ τοῦ ἀποστάτου Μιχαήλ. πέμπει τοιγαροῦν κατὰ τάχος ἐπ' ἐκείνον ὁ βασιλεὺς Καίσαρα τὸν Στρατηγόπουλον, δούς αὐτῷ καὶ Βιθυνοὺς μὲν ὀπίστας μικρὸν ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους, τοὺς δ' ἄλλους ὀπόσους ἢ χρεία ζητοίη, στρατολογήσειν αὐτὸν ἐκ τε Θράκης καὶ Μακεδονίας. προστάττει δ' αὐτῷ καὶ πάρεργον ὁδοῦ ποιήσασθαι μεθ' ὧν ἐπιφέρεται Βιθυνῶν ὀπλιτῶν τὴν διὰ τῶν τοῦ Βυζαντίου προαστείων διάβασιν, θοροῦβον τινὸς ἕνεκα τῶν ἐν Βυζαντίῳ Λατίνων καὶ τοῦ μὴ πάνυ σχολάζειν αὐτοὺς καὶ ἀναπεπτωκέαι συγκεχωρησθαι κάπλι πλείστον τῶν τειχῶν παρεξιέναι ὁπότε βούλοιντο, ἀλλ' εἶναι περιδεεῖς αἰεὶ καὶ ὅλον ἐν εἰρηκτῇ φρουρουμένους. (B.) Καὶ μὲν δὴ διαπεραιωσόμενος τὴν Δ Προποντίδα ὁ Καῖσαρ στρατοπεδεύει περὶ τὸ Ῥήγιον· ἔνθα περιτυγχάνει τισὶν ἀγοραίοις ἀνδράσι, λόγοις μεγάλοις καὶ ἀποδρήτοις τῆς πάντα διοικούσης προνοίας, ἣ πλήθει μὲν ἵππου καὶ στρατιῆς οὐχ ὑπηρετεῖ πολλάκις, βραχεῖα δέ τινα δυνάμει καὶ πολλὴν ταῖς ἐλπίσι τρυφὴν χορηγεῖν οὐκ ἐχούση συναίρεται μᾶλλον καὶ νίκας μεγίστας παρέχεται. τῶν μὲν γὰρ τὴν ἐλπίδα ἔσκιβδηλεύει τὰ ὄπλα πολλάκις καὶ ἡ τῆς ἄλλης ἕως παρασκευῆς

afficiant. Unde animum eius velut in aequilibrio mutantem, ac tanquam spei parasitum agebat et versabat.

2. Secundus annus exhibat, ex quo Michaël Imperatorio solio potitus occidentalia et Thessalica arma represserat (de pugna Acarnanum et Aetolorum loquor), cum malae illius radicis mala et spinosa germina repullularunt, violatis rursus foederibus, et bello Michaëlis rebellatoris perfidia suscitato. Imperator igitur celeriter adversus illum mittit Caesarem Strategopulum, Bithynis illi paulum supra dccc datis: reliquos milites, quotquot res postularet, e Thracia et Macedonia cogere iubet. Mandat etiam, ut cum Bithynis militibus obiter per suburbia Byzantii transiret, ad Latinos qui in urbe essent aliquatenus perturbandos, ne proxus otium agere et resides esse sinerentur, aut longius extra moenia quoties libitum esset evagarentur: sed in perpetuo meta essent, et tanquam in carcere inclusi. (H.) Itaque Caesar Propontide traiecit, castrisque circa Rhegium positis, in circumforaneos quosdam homines incidit, magno arcanoque cuncta gubernantis Providentiae consilio: quae saepe multitudini equorum et exercituum non subservit; exiguis autem viribus, quae spem non admodum blandam suggerunt, magis adest maximasque victorias largitur. Nam illorum quidem spem arma saepe et reliqui apparatus magnitudo adulterant,

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- ἀφθονία, καὶ οὐκ εἴα ῥαδίως ἄνω φέρεσθαι πρὸς τὸν ζωῆς καὶ θανάτου κύριον, ἀλλὰ κατασπῆ καὶ βαρύνει καὶ περὶ τὴν γῆν ὡς τὰ πολλὰ καλινδεῖσθαι βιάζεται· τῶν δὲ τοῦναντίον ἢ σπάνις τῶν ἀναγκαιῶν κουφοτέρους ποιεῖ καὶ οἶον αἰθεροδρομεῖν τε
- P. 49 ἀναγκάζει καὶ θερμότερον τὴν ἄνωθεν ἐκαλεῖσθαι δεξιάν. δι' 5 αὐτό γε μὴν τοῦτο καὶ πολλοὶ μεγάλα ἐλπίσαντες τοῦναντίον ἢ κατὰ τὰς ἐλπίδας ἀπήλλαξαν. ἕτεροι δὲ δι' ἀπορίαν καὶ ἑαυτῶν ἀπογόντες τροπαίων μεγίστων ἐπέτυχον. ἰδοὺ γὰρ κἂν τῷ παρόντι βασιλεῖς τῶν τριῶν οὐκ ἐλάττους πολλαῖς πολλαῖς χιλιάσι Βσπριτοῦ προσβαλόντες τῇ Κωνσταντίνου ἄπρακτοι ἐπινηχον, 10
- V. 42 οὐδὲ τοῖς τεύχεσι καθαρῶς δυνηθέντες ἐγγίσει. ἀλλὰ ταύτην ὁ Καῖσαρ εἶλεν αἰχμάλωτον, μηδ' ἔχει χιλιάδος μιᾷς ἐπαγόμενος στρατεύμα, μηδὲ τειχῶν ἀμυντήριον ὄργανον οὐδὲν, μηδὲ μηχανημάτων ὄχλον ὄντινοῦν, ἀλλὰ μόνη τῇ θείᾳ ἐπικουρίᾳ τὸ πᾶν ἀναστήσας. εἶλε δὲ οὕτως. (Γ.) Ἐπεὶ γὰρ τοῖς ἀνδράσιν ἐκεῖ- 15
- Cνοῖς ὁ Καῖσαρ ἐνέτευχε, Ῥωμαίοις μὲν οὖσι τὸ γένος, αὐτόχθοσι δὲ Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ δὲ χρεῖαν ἕλωνος καὶ καρπῶν συλλογῆς ἔξω διαιωμένοις τῆς πόλεως, ἤρετο περὶ τε τῆς τῶν Λατίνων δυνάμεως ὅση καὶ οἷα, καὶ περὶ ὅσων ἄλλων εἰκὸς ἦν περιεργάζεσθαι στρατηγὸν ἄνδρα καὶ πολλῶν ὀλυμπιάδων τοιοῦτων 20
- μεστόν. οἱ δὲ καὶ τῷ τῶν Λατίνων πάλαι ἀχθόμενοι ζυγῷ καὶ ἄλλως τοῖς ὁμοφύλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἀλλοφύλοις συνδιωτᾶσθαι
- Dποθοῦντες ἔρμαιον κάλλιστον τὴν τοῦ Καίσαρος ἠγήσαντο ζυ-

4. κουφοτέρους A., κουφοτέρας W.

et sursum ferri non sinunt ad vitas necisque dominum, sed gravi quodam pondere deorsum pressam versari humi plerumque cogunt. Contra, horum fiduciam penuria rerum necessariorum expeditorem facit, ac propemodum ad percurrendum coelum impellit, et ad supernam dexteram votis ardentioribus evocandam. Hinc est quod multi magna spe concepta contrarium ac speraverant experiuntur: alii vero ex summis angustiis, cum de se ipsis desperassent, maximos triumphos sunt adepti. Ecce enim in praesenti negotio non minus quam tres Imperatores cum multis saepe hominum millibus Constantinopolim aggressi re infecta discesserunt, cum nec ad ipsa moenia propius accedere licuisset. At Caesar eandem cepit, cum ne mille quidem hominum exercitum adduceret, nec ullum tormentum mare, nec machinarum copiam paratam haberet, sed ad solam divinam opem omnia retulisset. Cepit autem hoc modo. (III.) Cum in illos viros incidisset, genere Romanos, Constantinopoli vero natos, qui ob rem frumentariam et colligendorum fructuum causa foris agerent, rogavit eos, quales et quantae essent Latinorum vires, et alia quae par erat curiosius acciscitari exercituum ducem, harum rerum usu instructissimum. Hi vero cum Latinorum iugum longo iam tempore moleste ferrent, et alioqui etiam popularium suorum quam alienigenarum consuetudine uti malleant, Caesaris oc-

τυχίαν καὶ πάντα σαφῶς τε ἀπήγγειλαν καὶ ἐπὶ τούτοις συμ-
 φωνίας τῷ Καίσαρι συνετίθεισαν περὶ προδοσίας καὶ δωρεῶν
 ὑποσχέσεις μεγάλων ῥᾶστα ἐλάμβανον, ὡς ἐφ' ὁμολογουμένη τῇ
 πράξει. οὐ γὰρ μόνον ἀσθενῆ τὴν τῶν Λατίνων δύναμιν ἔφασαν
 5 ἤδη τυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ ταύτης τὸ πλεῖστον ἀπεινῆαι ἐς τὴν τῆς
 Λαφρουσίας πολιορκίαν. πόλις δὲ αὕτη περὶ τὸν Εὐξείνιον πόν-
 10 τον, πολλοῖς κυκλονμένη τοῖς ὕδασι, χιλίους σταδίους διίστα-
 μένη τῆς Κωνσταντινῆ· σφίσι δ' αὖ ῥᾶδιον εἶναι τὴν εἴσοδον
 νύκτωρ τῷ στρατῷ συσκευάσαι καὶ ἅμα συνάρασθαι μετὰ τῶν
 15 φίλων αὐτοῖς καὶ χερσὶ καὶ ἡπλοῖς καὶ πάσῃ δυνάμει τὴν τῶν ἀντι-
 πάλων ἄμυναν. τὴν τε γὰρ οἰκῆσιν ἔγγιστά που τῆς πόλης κε-
 κτησθαι τῆς κατ' εὐθείαν βλεπούσης πρὸς τὸν ναὸν τῆς Θεομή-
 20 τορος τῆς πηγῆς, εἴσοδόν τε εἰδέναι λαθραῖαν, ἣν παλαιὸς τις^F
 ὑπόνομος ἔλαθεν ὥσπερ ἐξ αὐτομάτου νῦν παρεχόμενος, δι' οὗ
 15 πεντήκοντα εἰσιόντας ὀπίστας νυκτὸς τοὺς τε φύλακας ἀποκτεῖ-
 ναι καὶ τὴν πόλιν συντρέψαντας ῥᾶδιαν ἤδη καὶ ἄπαντι τῷ
 στρατῷ πεποικῆναι τὴν εἴσοδον. (Δ.) Ταῦτ' ἔφασαν οἱ ἄν-
 20 δρες· καὶ οἵκαδε ἀπιόντες οὐ μάλα σιγῶν ἡμερῶν εἰς πέρας
 ἦγον τὰ ὑπεσχημένα. καὶ ὁ Καίσαρ εἰσεῖσι τὴν Κωνσταντινού-
 20 πολιν νύκτωρ πρὸς ὕρθρον, καὶ αὐτοῦ που διημερεύσας συν-
 τεταγμένος πρὸς πόλεμον τῇ ὕστεραία πῦρ τε ὑφείναι κατὰ τῶν
 οἰκιῶν κελύει καὶ τετραχῆ τὴν πόλιν ἐφάψαι, ἵνα διπλοῖς πο-
 λεμίοις ὁ τῶν Λατίνων ὄλεθρος εἴη μεμηχανημένος. τὰ μὲν οὖν
 τῶν Λατίνων βασιλεία ἣ τοῦ παντοκράτορος ὑπῆρχε μονή, ὁ
 25 δὲ τηρικαῦτα Κωνσταντινουπόλεως βασιλεύων Βαλδουῖνος, ὁ

A. C.
1259
ad
1282

Imp. Mich.
Palaeologi.

A. C. 1261
Iul. 25.
Acropolis.
P. 50

cursum in maximo lucro deputarunt, eique cuncta accurate narraverunt.
 Quia et consilia prodicionis cum eo agitarunt, et magnorum praemiorum pol-
 licitationes facillime, tanquam rato negotio, acceperunt. Nam Latinorum
 vires non modo exiguas nunc esse, sed etiam maximam earum partem abesse
 in Daphnusia obsidione occupatam. Est autem Daphnusia urbs ad Pontum
 Euxinum sita, multis aquis circumdata, mille stadiis a Constantinopoli dis-
 stans. Porro sibi facile esse noctu praeparare aditum exercitui, atque etiam
 aecitis amicis eum adiuvare et manu et armis et totis viribus ad hostes
 propulsandos, quod et domum haberent contiguam illi portae, quae recta
 fanum Deiparae Fontanae spectaret, occultumque aditum scirent, quem ve-
 tus quidam cuniculus, quasi ad illud ipsum suapte oblatas, clam praerberet;
 per quem quinquaginta armati ingressi, occisis vigilibus, effractaque por-
 ta, facilem ingressum universo exercitui patefacerent. (IV.) His illi di-
 ctis domum reversi paucis diebus interiectis, quae verbis promiserant, re
 ipsa praestiterunt. Caesar autem noctu sub diluculum urbem ingreditur,
 cum diem in illis locis alicubi transegisset, copiis ad pugnam instructis.
 Postridie ignem inicii aedibus, et quatuor in locis urbem incendi iubet, ut
 gemino bello exitium Latinis machinaretur. Regia Latinorum erat Panto-
 cratoris monasterium. Qui vero tum Constantinopoli regnaret, Balduinus

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

τοῦ πρώτου Βαλδουίνου ἀδελφιδούς· Ἐρῆς μὲν γὰρ ἐκείνον ὁ ἀδελφὸς διαδέχεται, τὸν δὲ ὁ τῆς ἀδελφῆς Ἰολέντης πρώτος υἱὸς ὁ Ῥομπέρτος· καὶ τοῦτον αὖ ὁ Ῥομπέρτου δεύτερος ἀδελφὸς Βαλδουίνος, τέταρτος καὶ τελευταῖος ὢν ἀπὸ τοῦ πρώτου Βαλδουίνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως βασιλεύς. οὗτος ἔω-5
θεν ἀναστὰς καὶ ἀκηκῶς ἔνδον ὄντας τοὺς πολεμίους καὶ ἅμα ἰδὼν ὡς τὸ πῦρ τὴν τε πόλιν διεξῶσεν ἅπασαν καὶ ὅσον οὐδέπω καὶ αὐτοῦ τῶν βασιλείων γένεσθαι ἔμελλεν ὑπὸ τοῦ πνεύματος
C Ἐλαυνόμενον, πρώτα μὲν εἰς ὄπλα καὶ πόλεμον ἔβλεψε, συνηθροικῶς εἴ τί πον τῶν Λατίνων ὑπῆρχεν ὀπλιτικόν. τάχιστα δ' 10
αὐθις ἰγνωκῶς ἀνηντόις ἐπιχειρῶν χαίρειν ἀπέειπε καὶ σύμβολα βασιλείας καὶ βασιλείαν αὐτήν. ὁ δ' ἄλιόδι τινὶ γυμνὸν ἑαυτὸν ἐμβάλων φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορῆται. (E.) Ῥέουσα δ' ἡ φήμη φθάνει ἀθήμερον καὶ ἔς τοὺς τὴν Λαφρουσίαν πολιορκοῦντας. οἱ δὲ καὶ ἄραντες ἐκείθεν ταχυναντοῦσιν εἴπερ ποτὲ, 15
D καὶ ὁρῶνται τῇ ὕστεραια τὰ τείχη τῆς πόλεως παραπλέοντες τε
V. 43 καὶ περιπλέοντες καὶ τοὺς ἐκπίπτοντας τῶν Λατίνων σωρεύοντες ὅσον ἐφικτόν. καὶ τοῦτ' ἔξ ἑσπέρας εἰς ὄρθρον ποιοῦντες διετετελέκεισαν. ἅμα δ' ἔω τὰ ἰστία διαπετάσαντες εὐθὺς τῆς Ἰταλίας τὸν ἀπόπλον ἐποιοῦν, μακρὰ καὶ αὐτοὶ χαίρειν εἰπόντες 20
τὴν νόθον πατρίδα. τὴν δὲ ταχίστην φθάνει τῶν πεπραγμένων τὰ εὐαγγέλια καὶ ἔς βασιλεῖα περὶ τὴν Νίκαιαν. ὁ δὲ πιστεύειν
E οὐκ εἶχε τὰ πρώτα ῥαδίως, ἰννοῶν ὡς πρὸ βραχέος αὐτὸς μὲν ἤκε μυρίαν ἐπαγόμενος αἰχμὴν καὶ μυρίαν ἐπιδειξάμενος μηχα-

24. ἡμε] ἡμοι A.

erat, Balduini primi ex sorore nepos. Ei enim frater Hericus successit: huic sororis Iolentae primogenitus filius Robertus: Roberto frater aetate proximus Balduinus, quartus et postremus a Balduino primo Constantino-
polis Imperator. Is mane cum surrexisset, ac hostes in urbe esse audivisset, simulque urbem flammis circumdatam conspexisset, quae actae vento mox ipsius quoque regiam invasurae essent: primum arma et bellum spectavit, coactis si qui aderant Latinis militibus. Sed cum statim animadvertisset, irritum esse conatum suum: et insignia imperii et ipsum imperium valere iubet, ac nudus cymba quadam arrepta fuga salutem quaerit. (V.) Eius rei fama eodem die manat ad eos qui Daphnusiā obsidebant. Itaque illi sublatis anchoris celerrime, si unquam, in altum provecti post-
stridie praeter et circum urbis moenia navigantes conspiciuntur, et Latinorum elabentium turbam quantam poterant recipientes. Idque a vespere usque ad diluculum continenter fecerunt. Mane autem statim expansis velis recta versus Italiam cursum intenderunt, multum et ipsi patriam non legitimam valere iubentes. Laetus vero bene gestae rei nuncius cum Nicaeam ad Imperatorem quamprimum perlatus esset, is initio non facile credebat, cogitans se paulo ante maximo cum exercitu maximoque machi-

ἤν ἔλειν οὐδὲ τὸ σμικρότατον ἠδυστήθη τοῦ Γαλάτου πολλήνιον·
 κάππετα παραδόξως ἀκούοι τὴν Κωνσταντινον, τὸ μέγα θαῦμα
 τῆς οἰκουμένης, ἀλοῦσαν ῥαδίως ὑπ' ὀκτακοσίω ἀνδρῶν. εἶτα
 καθ' ἑαυτὸν γενόμενος καὶ συνιεις ὡς τοῦ θείου ἢ πρόνοια δὲ
 5. ναται καὶ τοῖς ξηροῖς διδόναι βλάβστην καὶ τοῖς πένησι πλοῦτον
 καὶ ῥώμην τοῖς ἀσθενέσι καὶ μέγεθος τοῖς μικροῖς, ὡσπερ καὶ
 τὸναντιον, ὅποτε ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ καυχῶτο τῷ ἑαυτοῦ
 καὶ ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, εὐχαριστηρίους ἀνεπέτασε
 χεῖρας πρὸς κύριον καὶ ὕμνους πολλοὺς διεξεληλύθει τῇ γλώττῃ,
 10 μᾶλα τῇ ὑποθέσει προσήκοντας, ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς οὕτω περὶ
 τὴν ἀκοήν· διέθηκεν ἑαυτόν. τῷ δὲ ἦν ἔργον ἐπιμελὲς λοιπὸν,
 πάντων ἀφεμένῳ τῶν ἄλλων πραγμάτων ἵνα πρὸς τὴν βασι-
 λιδα τῶν πόλεων ἕμα τῇ συζύγῳ δεσποινῇ καὶ τῷ νιῷ Ἄνδρο- P. 51
 νικῷ τῷ νέῳ βασιλεῖ, δευτέρον ἔτος ἄγοντι τῆς ἡλικίας. (ς.) Συ-
 15 χναὶ παρῆλθον ἡμέραι καὶ εἶχε τὸν βασιλέα ἢ τῶν πόλεων βασι-
 λεύουσα· πλὴν οὐ πρότερον εἰσελθόντα αὐτήν, πρὶν ἢ τὴν θείαν
 εἰκόνα τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος τῆς Ὁδηγητριάς ἐς τὴν οὕτω
 πως ὀνομαζομένην χρυσῆν πύλην εἰσεληλυθέναι· ἔνθα αὐτῇ τοὺς
 εὐχαριστηρίους ἀποδόντας ὕμνους οὕτως ἔπειτα εἰσιέναι περὶ
 20 καὶ βῆδην, προηγουμένης τῆς θείας εἰκόνης τῆς θεομήτορος. ἐλ-
 θόντα δὲ τὸ πρῶτον οἰκῆσαι παρὰ τὸ ἔγγιστα τοῦ Ἱπποδρόμου
 παλατίου. τὸ γὰρ ἐν Βλαχέρναις ἡμέλητο ἐκ πολλοῦ, καὶ ἦν τὸ
 πλείστον γε καπνοῦ καὶ κόνεως ἐμπελησμένον. ἦν μὲν οὖν ἰδεῖν

16. αὐτὴν A., αὐτόν W. 18. ἐληλυθέναι A. 19. ἀποδόν-
 τας A., ἀποδιδόντας W. 21. τὸ πρῶτον] τὸ om. A.

narum apparatu, nequidem exiguum Galatae oppidulum expugnare potuisse:
 nunc autem praeter opinionem audire, Constantinopolin, grande orbis ter-
 rarum miraculum, ab octingentis viris facile captam. Deinde cum se col-
 legisset, ac reputaret Providentiam Divinam facere posse ut etiam arida
 repullularent, et ut pauperibus divitiae, robor infirmis, parvis magnitudo
 accederet: contrarium autem accidere, cum dives suis opibus gloriatur, et
 potens suis viribus intumescit: sublati ad coelum manibus gratias Deo egit,
 et multos hymnos huic argumento convenientes lingua percurrit. Ad hunc
 ergo modum Imperator eo nuncio affectus est. In eam autem curam dein-
 de incubuit, ut omnis aliis rebus omnibus cum uxore Augusta et Andro-
 nico filio, iamque Imperatore, tum bimulo, principem urbem ingrederetur.
 (VI.) Dies complures ex eo effluxerant, cum et Imperatorem excepit Re-
 gina urbem. Non prius tamen eam intravit, quam castissimae Dei Mat-
 ris Hodegetriae imago portam, quam Auream vocant, introducta esset.
 Cum autem ibi hymnis cantatis gratias Dei Matri egissent, pedibus deinde
 et lento gradu, sacrosancta Deiparae imagine praecedente ingressus, venit
 in palatium, quod Hippodromo proximum est, et illic primum habitavit.
 Nam Blacherium longo iam tempore neglectum et fumo ac pulvere ple-
 num erat. Tum vero Reginam urbem vastitatem campumque desolationis

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πεδίον ἀφανισμοῦ, μεστὴν ἑρειπίων καὶ κολωνῶν, οἰκίας τὰς μὲν κατεσκαμμένους, τὰς δὲ παρκαϊῶς μεγάλης· μικρὰ λείψανα. ἀπημαύρωσε μὲν γὰρ καὶ πολλάκις πρότερον τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸν κράτιστον κόσμον θυμὸς Σπυρῶς, ὅποτε Λατίνοις τὸ πρῶτον δουλεύσειν ἔμελλεν. ἔπειτα δ' 5 αὐτὸν δουλώθεισα οὐδεμίαν ἐδέξατο παρ' ἐκείνων ἐπιμέλειαν πρόποτε, ὅτι μὴ κατάλυσιν παντοῦν ἐφ' ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ, ὡσερ ἀπιστούντων τῶν Λατίνων τῇ ταύτης ἐς τέλος οἰκήσει, οἶμαι τοῦ θεοῦ τὸ μέλλον φωναῖς ἀλαλήτοις σφίσιν ὑποσημαίνοντος. ἀπημαύρωσε δ' αὐτὴν οὐ μετρίως καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο τὸ πῦρ, 10

D ὁ Ῥωμαῖοι δι' ἐκπληξιν τῶν Λατίνων ταῖς οἰκίαις ἐνέβαλον πρότριτα. (Z.) Ἔργον μὲν οὖν αὐτίκα τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότατον ἦν βασιλεῖ ταύτην ἀνακαθαίρειν καὶ τὴν πολλὴν ἀκοσμίαν ἐκείνην εἰς εὐκοσμίαν μεταγεῖν, ὡς ἐφικτὸν ἦν, νεῶς τε περιφράττειν, οἱ μὲν πῶς τελῶς καταπεπτώκεσαν, καὶ τὰς κεκνωμένας οἰ- 15

Εκίας ἀνθρώπων πληροῦν. δεύτερον, ἀνακαλεῖσθαι τὸν πατριάρχην Ἀρσένιον, ἐπεὶ καὶ ὁ πατριαρχικὸς θρόνος οὐκ εἶχε τὸν δέοντα· εἶχε οὖν καὶ ὁ πατριαρχικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνος Ἀρσένιον πατριάρχην πῶς μὲν ἄγοντα, πῶς

V. 44 δ' αὐτὸν ἐκόντα· ἄγοντα μὲν διὰ τὰ φθάσαντα σκάνδαλα, ἐκόν- 20

τα δ' αὐτὸν, ὅτι τε τὴν βασιλεύουσαν ἐπεθύμει καὶ αὐτὸς θεύσασθαι τῶν πόλεων καὶ ὅτι οὐδ' αὐτὸς δόξης ἐρώτων ἀήττητος ὑπῆρχε τελῶς. ἄνθρωπος γὰρ ἦν καὶ αὐτός· καὶ καινὸν οὐδὲν, εἰ τῶν μὲν μᾶλλον καὶ μάλα μᾶλλον ἤττωμένων εἰς ἀρχικὴν δό-

5. δουλεύειν A. 10. τὸ ante πῦρ om. A. 12. αὐτίκα] εὐ-
θὺς A. 17. καὶ add. A.

esse carneres, rudibus et acervis lapidum plenam: aedes alias eversas, alias magni incendii parvas reliquias. Nam et prius saepe vis flammaram, pulchritudinem eius et potissimum ornatum absumperat, cum ei primum servitus a Latinis immineret. Subactam vero illam adeo non curarunt, ut etiam noctu atque interdum omnimodo destruerent: ac si diffiderent Latini servituros se perpetuam eius possessionem; Deo, opinor, occultis vocibus, quid futurum esset, illis significante. Nec mediocriter illam postremus ille ignis deformavit, quem Romani novissime ad terrorem Latinorum domibus iniecerant. (VII.) Prima igitur statim et praecipua Imperatoris occupatio fuit, ut eam repurgaret, ac multiplicem illam confusionem quoad liceret in meliorem ordinem redigeret; atque ut templa nondum prorsus collapsa fulciret, et vacuas aedes habitatoribus compleret. Altera, ut Arsenium patriarcha revocaretur, quoniam sedes patriarchalis tunc vacabat. Habuit itaque et Constantinopolitana Ecclesia Arsenium patriarcham, partim volentem, partim nolentem: nolentem quidem propter superiores offensiones: volentem vero, quod et ipse Imperatricem urbem spectare cupiebat, et ab amore gloriae non erat prorsus invictus. Homo enim et ipse erat: et nihil novum, si cum aliis multo maiore ambitione tenerentur, minori ipse la-

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

P. 52

ξαν, αὐτὸς ἤτιον ἤτῆτο ἢ μᾶλλον οὐ τοσοῦτον ἦρα τῶν θρόνων, ὅσον ἄδικον ἠγεῖτο περιφρονεῖν τὸν λαχόντα δίκαιον κληρον. τρίτον, ἀντάξιον ἀποδοῦναι γέρας Ἀλεξίῳ τῷ Καίσαρι, ὅτι δι' αὐτοῦ Ῥωμαῖοι τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ὁ θεὸς ἐχαρίσασατο. τὸ δὲ ἦν θρίαμβον συγκροτηθῆναι πολυανθραπότατον καὶ περιφανέστατον κελύσει τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν Καίσαρα πομπεῦσαι διὰ πάσης τῆς πόλεως, οὐ μόνον τοῖς τοῦ Καίσαρος παρασήμοις κοσμούμενον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ στεφάνῳ πολυτελεῖ καὶ μικροῦ δέω λέγειν βασιλικῶ· ὃ δὴ καὶ γέγονε.

10 προσετείταχε δ' ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς διὰ μνήμης καὶ τὸ τοῦ Καίσαρος ὄνομα ἄγεσθαι ὁμοῦ τοῖς τῶν βασιλέων ἐν τοῖς ὑμητηρίοις καὶ εὐφήμοις ἄσμασι πανταχῇ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατίας ἄχρις ἐνιαυτοῦ.

γ. Καὶ τὰ μὲν τοῦ Καίσαρος εὐτυχήματα τοιαῦτα. ἔθος δὲ ἅ 15 τῷ βασκανίας ἀρχηγέτῃ κηράς τινος ἐπωδύνους καὶ ἀντιπύλους τοῖς ἀγαθοῖς εὐτυχήμασιν ἐπισπεῖρειν, καθάπερ ἐν σίτου χωρίῳ ζιζάνια, καὶ οὐκ ἄκρατον ἐς τέλος τὸ τῆς εὐφροσύνης καλὸν ἐν τῷ βίῳ συγχωρεῖν τοῖς ἔχουσιν ὡς τὰ πολλὰ περιγίγνεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ Φίλιππος ὁ Μακεδονίας τύραννος, τριῶν αὐτῷ ποτε 20 περιγενομένων εὐτυχημάτων ἡμέρας μιᾶς, ὑπερήσθη μὲν τῇ τῆς ψυχῆς διαθέσει, γλώσσαν δὲ μεγαλοῦρήμονα τοῖς παρεστῶσι δοῦναι οὐκ ἐξετράπη, οὐδ' ἐπὶ μέγα ἤρε τὴν ὄψυν· ἀλλ' εἰδὼς ὡς ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν εὐτυχημάτων ὑπερβολικώτερα ἐπιφύονται τὰ

7. μόνοις Α. 12. ἄσμασι Α., ἄσασι W. 16. χόρα Α. 23. ἐπιφύεται Α., ἐπιφύονται W.

boraret; ac potius non tam sedem adamaret, quam sortem quae iure sibi obvenisset, spernere iniquum iudicaret. Tertia, ut Alexio Caesari praemium dignum persolveretur, cuius opera Deus Imperatricem urbem Romanam donasset. Praemium autem fuit triumphus frequentissimus et splendidissimus ab Imperatore indictus, in quo Caesar magna pompa per totam urbem incederet, non Caesaris tantum insignibus ornatus, sed etiam pretiosa corona eaque, parum abest quin dicam Imperatoria, redimitus. Id vero factum est. Praeterea mandavit Imperator, ut nomen Caesaris una cum Imperatorum nominibus in praeconiis et acclamationibus, quacunque Romanum Imperium pateret, per integrum annum celebraretur.

3. Ac Caesaris quidem felicitates hae fuerunt. Invidiae autem maligno auctori in more positum est ut acerbas et infestas aliquas calamitates prosperis successibus aspergat, tanquam segeti lolium, nec ullum fere humanae vitae gaudium solidum ac perpetuum esse patiatur. Itaque Philippus Macedoniae Rex, cum ei tres uno die successus obtigissent, laetitia quidem tacite secum exultavit: non tamen ita transversum se abripi passus est, ut ob praesentem fortunam magnifice gloriaretur, superciliumve attolleret: sed cum sciret ex immodicis prosperitatibus clades longe maiores

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

λυποῦντα, μετριώτερον μὲν διετέθη πρὸς τὰ γεγενημένα, φόβον δ' ἔσχε περὶ τοῦ μέλλοντος μέλζονα ἢ κατὰ τὸ μέτρον τῆς εὐφροσύνης· καὶ ἀναστάς, „ὦ θεέ," εἶπε, „μέζον τι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ δυσ-
 C τύχημα μέτριον, μήπου ταῖς ἡδοναῖς συνεπαρθεῖς τῶν μεγάλων
 C καλῶν εἰς μεγάλους ἀπροσοκῆτως ἐμπέσω χρημονὸς τῶν κακῶν." 5
 διὰ δὴ ταῦτα καὶ τοῖς τοῦ Καίσαρος εὐτυχήμασι βάσκανον ἐπιβ-
 ῤέψαντες ὀφθαλμῶν οἱ πρὸς ταῦτα ἐνησκημένοι Τελχῖνες ἄλυ-
 πον οὐδ' αὐτὸν ἀφῆκαν εἰς πέρας ἀφῆχθαι τοῦ βλον· δηλώσει δὲ
 προῖων ὁ λόγος. (B.) Μετὰ γὰρ τὰ μεγάλα τρόπαια ταυτὶ καὶ
 τοὺς ἐπινικίους Θριάμβους πέμπεται πάλιν ὁ Καῖσαρ παρὰ τοῦ 10
 D βασιλέως ἐπὶ τὴν προκειμένην ὁδὸν, πολεμήσων τῷ τῆς Ἠπείρου
 καὶ Αἰτωλίας ἄρχοντι Μιχαῆλ τῷ δεσπότῃ, τοὺς οἰκείους ὄρους
 παρεξίοντι καὶ κακῶς τὰ Ῥωμαίων διατιθεμένων πράγματα, ὡς
 ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν. ὁ δὲ συνηθροικῶς τὰ τε Θρακικὰ καὶ
 V. 45 Μακεδονικὰ στρατεύματα καὶ χεῖρα πεποικῶς ἱκανὴν ἐπὶ τὸν 15
 P. 53 ἀντίπαλον ἔρχεται. καὶ μετὰ πολλὰς τὰς τοῦ πολέμου στροφὰς
 καὶ τοὺς τῆς τύχης κύβους τὰ Ῥωμαίων νικᾶται στρατεύματα·
 καὶ ὁ Καῖσαρ ἀλίσκεται ζῶν, ὁ τῇ φήμῃ τῶν χθρὲς τροπαίων καὶ
 Θριάμβων ἐκείνων βορέων καὶ νότον ἐγείρας εἰς ἐκπλήξιν. οὐ-
 τως οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις ἀληθές, οὐδὲ βέβαιον· ἀλλ' ἐν ἀδήλοις 20
 ὡσπερ πελάγεσι συγκυκᾶται καὶ ναυαγεῖ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ βα-
 θύς τις πλάνος καταχορεύει τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας καὶ γνώ-
 B σεως, ἄνω καὶ κάτω σοβῶν καὶ ταράττων πῦσαν βουλευτηρίων
 σπουδὴν καὶ δίκην κύβων ἀνατρέπων τὰ δόγμασιν ἰσχυροῖς κυ-
 1. μὲν add. A. 10. παρὰ τοῦ βασιλ. om. A. 19. βορέων A., βόρβαν W.

existere, eventus illos moderatius tulit: et magis de futuris sollicitus, quam praesentibus laetus, „ο Deus" (inquit assurgens) „mediocre bonis hisce malum admisce, ne tantorum bonorum illecebris elatus in magnorum malorum barathrum praeter opinionem praiceps deferar." Ob eam ipsam causam his nocendi artibus exercitati Telchines seu mali genii, in ipsius quoque Caesaris secundas res invidis oculis coniectis, citra molestiam reliquum tempus aetatis eum degere non siverunt; ut mox declarabitur. (II.) Post magnas enim victorias istas et triumphos Caesar iterum missus ab Imperatore institutum iter pergit, bellum illaturus Michaëli Despotae, Epiri et Aetoliae Principi. Nam hic limites suos transgressus Romanos fines vastabat, ut ante diximus. Caesar vero Thraciacis et Macedonicis exercitibus coactis iustaque manu collecta adversus hostem movet. Sed post multas belli vicissitudines ac variam fortunae aleam Romani vincuntur, Caesarque vivus capitur, qui victoriarum et triumphorum fama Aquilonem et Austrum novissime in admirationem converterat. Sic nihil humani sincerum firmumque est, sed omnia incerto eventu velut in mari aestuant et quasi naufragium patiuntur. Profundus quidam error humanam peritiam cognitionemque ledit et insultat, sursum deorsumque impellens ac disturbans omnem consiliorum laborem, et velut tesseras evertens firmis decretis nixas deliberationes. Cy-

ρούμενα σέμματα. Κῦρος ὁ Περσῶν καὶ Μήδων καὶ Χαλδαίων
 ἄρξας ποτὲ μετὰ τὸ τῆς Ἀσίας τὸ πλεῖστον καταδραμεῖν καὶ
 Βαβυλῶνα τὸ τῆς Ἀσίας κλέος ῥᾶστα καταστρέψασθαι γυναικί
 Μασσαγέτιδι πολέμῳ ξυμβεβληκῶς αἰσχιστα καταστρέφει τὴν
 5 τύχην. Ἀντίβας ὁ Καρχηδόνιος, ὁ Λιβύην καὶ Ἀφρικὴν δουλω-
 σάμενος ἤπασαν, μετὰ τὰ Ἰβηρικὰ καὶ Κελτικὰ ἐκεῖνα τρόπαια C
 καὶ τὰς καταδρομὰς τῶν τραχυτάτων Ἄλπειων καὶ τὰς θαναμαστὰς
 κατὰ Ῥωμαίων νίκας ἐνὸς τῆς Ῥώμης στρατηγοῦ μετὰ βραχὺ
 καὶ ταῦτα τῆς πατρίδος ἐντὸς τὸ ξίφος ἐνεργεῖν οὐκ ἠδυνήθη,
 10 ἀλλ' ἄρδην ᾤχετο γυμνός, γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνων ἢ μᾶλλον ἀπη-
 νῶς ὑπὸ τῆς τύχης ἐλαννόμενος. Μάγνος Πομπήσιος, Ῥωμαίων
 ὑπάτος καὶ στρατηγὸς αὐτοκράτωρ, Ἀσίας ἕχρι Κανκασίων
 ὄρων καὶ Κασπίας θαλάσσης δραμῶν καὶ μυρία καταστρεψά- D
 μενος ἔθνη καὶ χρημάτων ἀπείρους τῇ Ῥώμῃ σωροὺς χαρισάμε-
 15 νος ὑπὸ βραχυτάτου τὸ τελευταῖον στρατεύματος ἐν τοῖς ἰδίοις τὸ
 μέγα κατέλυσε κλέος. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ νῦν τῷ λόγῳ προκει-
 μενος Καῖσαρ ὁ χθρὲς τὰ μέγιστα κατορθωκῶς τρόπαια ἀδοξο-
 τέρων ἀγώνων γίνεται παρανόλωμα σήμερον· τοῦ Θεοῦ πάντως
 μυστικώτερον διὰ τῶν τοιούτων λόγον ἀποπληροῦντος, ἵνα τὴν E
 20 ἑσπεῖαν ἐν ταῖς τῶν φουλοτέρων ἤτταις καταγωνίσκοντες δύναιμι
 τὰς τῶν μεγάλων καὶ ἑξαισίων τροπαίων αἰτίας ἐκ Θεοῦ καθαρῶς
 εἶναι νομίζωμεν. (Γ.) Ἀλλὰ γὰρ οὕτως ἀλόγῃ τὸν Καῖσαρα ὁ
 Μιχαὴλ αὐτίκα τῷ γαμβρῷ ζητήσαντι πέμπει τῷ τῆς Σικελίας ἐγγλ
 Μαγρέ, ἀντάλλαγμα καὶ λύτρον ἐσόμενον τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς.

A. C.
 1259
 ad
 1282
 Imp. Mich.
 Palaeologi.

rus, qui olim Persis, Medis et Chaldaeis imperavit, cum Asiae maximam
 partem percurriasset, et Babylonem Asiae decus facillime expugnasset, acie
 cum Massagetica muliere congressus a fortuna turpiter destituitur. Han-
 nibal Carthaginensis, qui Libyam et Africam omnem domuit, post Iberi-
 cas illas et Celticas victorias, post asperrimas Alpes superatas, post mi-
 rabiles victorias de Romanis partas, mox unius Romani ducis arma idque
 in patria sua tolerare non potuit: sed plane nudus discessit, exilium exilio
 mutans, vel potius a fortuna crudeliter exagitatus. Pompeius Magnus, Roma-
 nus Consul et summa potestate praeditus Imperator, cum victor Asiam us-
 que ad Caucasae rupes et mare Caspium pervasisset, et plurimis natio-
 nibus subactis Romam infinitis pecuniarum acervis collocupletasset, tandem
 apud suos perexigua armatorum manu oppressus magnum illud decus amisit.
 Ita quoque is de quo nunc agimus Caesar, maximis rebus heri gestis, ho-
 die obcurioribus certaminibus confectus iacet: Deo huiusmodi exemplis
 arcanam doctrinam explicante, ut nostris viribus, cum a deterioribus su-
 peramur, agnitis magnorum atque admirabilium successuum causas uni
 plane Deo acceptas referamus. (III.) Porro Caesarem ita captum Michaël
 petenti Manfredi Siciliae Regi, genero suo, statim misit, ut is suam soro-
 rem cum illo permutatam redimeret. Nam eam Ioannes Ducas Imperator

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

- ταύτην γὰρ εἰς γυναικα δευτέραν ἡγάγετο μετὰ τὴν τῆς Εἰρήνης
τελευταίην ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Δούκας, παρὰ Θεοδορίου τοῦ
ταύτης πατρὸς καὶ ῥηγὸς Σικελίῳ λαβῶν· ἢ δὴ καὶ μετὰ τὴν τοῦ
συζύγου τελευταίην οἴκαδε ἀπιέναι οὐκ ἔχουσα παρὰ Ῥωμαίους
ἔειχε τὴν διαίταν, σωφροσύνης ὥρα τὸν βίον κοσμοῦσα καὶ τρό-5
ποις σεμνότητος τὴν τῆς ὕψεως αἴγλην λαμπροτέραν δεικνύσα.
καὶ τοῦτον τὸν τρόπον πάλιν τὸν φίλον ἢ μεγαλόπολις ἐλάμβανε
Καίσαρα. καὶ ἐπὶ τούτοις ζητήσας ὁ Αἰτωλὸς Μιχαὴλ ὁ δεσπό-
P. 54 τῆς νύμφην ἐπὶ τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ τῷ δεσπότηι χηρεύοντι λαμβά-
νει τὴν βασιλέως ἀδελφετὴν Ἄνναν, καὶ ἦν ἡ τοιαύτη συζυγία 10
βεβαίωσις τῶν ἐκείθεν σπινθῶν.
- B δ'. Ὁ μέντοι βασιλεὺς καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγκρατῆς
V. 46 ἦδη γενόμενος καὶ ὄρων ὡς ἐξ οὐρίας αὐτῷ τὰ πράγματα φέρε-
ται καὶ αἱ τῆς τύχης αἰσθραὶ εὐμενῶς ἐπιπνέουσι τῇ αὐτοῦ δεξιᾷ,
ἀπρὶξ τῆς βασιλείας ἔχεσθαι ἔγνωκεν ἦδη, καὶ τοῦ λοιποῦ ἔμ- 15
λεν αὐτῷ ῥιζόθεν πάντα φόβον ἔφεδρον ἐκτεμεῖν, δεδιότι μήπως
ὄψε τοῦ χρόνου πρόφασιν σχόντες οὐ μικρὰν τὰς βασιλικὰς δια-
δοχὰς καὶ τοὺς πατρώους κλήρους οἱ νῦν ἐπ' ὕδοντα καταρῶ-
C μνοι καὶ ἐν ὠδίσι κρύπτοντες τὴν ὀργὴν εἰς ὕψος ἀναρῆρίπλωσι
περιφανές τὴν ἐπιβουλήν καὶ κολοφῶνα κινδύνων αὐτῷ ἐπεγεύρω- 20
σιν. ὄθεν κατὰ τινα χρεῖαν ἐπιδημηκότι ἐκ τοῦ παρήκοντος εἰς
τὴν βασιλεύουσιν ἐκ Πελοποννήσου Λατίνῳ τινὶ, ἐγγενεὶ μὲν,
οὐ πάνν δ' ἐνδόξῳ, ὄνομα δὲ Βελικούρτῳ, Θεοδώραν τούτῳ συ-
ζεύγνυσι, τὴν μίαν τῶν τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι

1. δεύτερον A. 16. δεδιότι] δεδιώς A. 23. πάνν] κάμπα-
ου A.

post Irenes obitum alteram uxorem duxerat, a Theodorico patre, Siciliae Rege, acceptam: quae cum post coniugis obitum redire domum haud posset, apud Romanos vivebat pudicitiae laude commendabilis, ac morum honestate vultus sui splendorem illustrabat. Eo pacto urbis princeps adamatum suum Caesarem recepit. Deinde Michael Aetolus Despotes, Nicephoro filio viduo uxorem quaerens, Imperatoris neptem ex sorore Annam accipit: quo coniugio pax cum illo firmata est.

4. Caeterum Imperator Constantinopolin iam tenens et res prospere sibi succedere cernens secundaeque fortunae auram suis laboribus aspirare plane iam Imperium sibi vindicare statuit; eique deinceps curae fuit, ut omnem metum imminuentem funditus extirparet, veritus ne tandem ii qui nunc tacite ipsum diris devoverent, iramque velut parturiendo premerent, non parvo praetextu freti, videlicet succedendi in Imperium, et paternae hereditatis adeundae, ex insidiis in apertam vim erumperent, et extremum ipsi periculum crearent. Igitur Latino cuidam, qui e Peloponneso negotii cuiusdam causa obiter in Urbem venerat, nobili quidem illi, sed non illustri, Velicurto nomine, Theodoram, unam e Theodori Lascaris filibus de-

θρυατέρων· και οἰκαδε ἀπιέναι ἄμα αὐτῇ προτρέπεται τοῦτον· A. C.
 τὴν δὲ ἑτέραν ὄνομα Εἰρήνην συζεύγνυσι κόντω τινὶ τὴν ἄξιαν, 1259
 ὄνομα Βεντιμιλία, ἐκ Γενοῦσας, ἐκ τοῦ παρήκοντος και αὐτῷ τῇ ad
 Κωνσταντινουπόλει ἐπιδεδημηκότι και εὐθὺς οἰκαδε ἀπιέναι και 1232
 5 αὐτὸν μετ' αὐτῆς ἀφίρσι· τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτῶν Ἰωάννην πέμψας D
 στερεῖ τῶν ὀμμάτων, δεκαετῇ ἤδη τυγχάνοντα. και οὕτως ἀνύ- A. C. 1263
 ποπτον και φόβου παντὸς ἐλευθέραν ἑαυτῷ κατεστήσατο τὴν ὄλην
 τῆς βασιλείας διαδοχὴν. (B.) Ὁ γε μὴν πατριάρχης Ἀρσένιος E
 ἀκηχοῦς τὴν τοῦ Ἰωάννου τύφλωσιν ἐταράχθη και ἀπεπήδησε
 10 και ἄνω και κάτω τοῦ οἴκου περιῶν ἐβόα θρηνηῶν, ἔτυπτεν ἀπη-
 νῶς χερσὶ μὲν τὰ στέρνα, λογισμοῖς δὲ ξιφηφόροις· εἰπεῖν τὴν
 καρδίαν· γῆ και ἡλίω τὴν ἀδικίαν προσήγγειλε· τὰ στοιχεῖα πρὸς
 ἐπικουρίαν ἐπεβοᾶτο τῆς ἀτοπίας· λύσιν τοῦ πάθους ὄρμα ζη-
 15 τάτους ἀνέπεμπεν, οὖς τὰ ξύλα τῆς λύπης ἐκ τῆς καρδίας ἀνέ-
 φλεγον. ἐπεὶ δ' ἄπορι και ὄλως ἀπεγνωσμένα τὰ τῆς ἐκδικήσεως P. 55
 ἦν, ἄλλην ἐβάδισε· και πέμψας ἀφορισμῶ μὲν τὸν βασιλέα κα-
 θυποβάλλει ἐκκλησιαστικῷ, τὴν δὲ τούτου μνήμην ἐν ταῖς ὕμνω-
 δίαις οὐκ ἐκώλυσεν ἀναφέρεσθαι, δείσας μὴ τι περὶ τὴν ἐκκλη-
 20 σίαν νεωτερίσῃ στρατηγούμενος τῷ θνμῷ, και ὁ φησιν ἡ παροι-
 μία καπνὸν φεύγειν ἐθέλων εἰς πῦρ ἐμπειεῖν ὁ πατριάρχης ἀνω-
 κασθῆ. ὁ δὲ μετρίως τὴν ἐπιτίμησιν ἐνεγκὼν ἐφ' ἱκαναῖς ταῖς
 ἡμέραις ὑποπεπτωκότι τε διέμεινε χρώμενος σχήματι και λύσιν
 τῆς ἐπιτιμήσεως ἀναμένων. (Γ.) Ἐπεὶ δ' οὐ προϋχρεῖ τὰ τῆς B

5. ἀπὸ τῶν om. A. 19. οὐκ ἐκώλυσεν A., οὐ κεκάλυπεν W.

spondet, eumque hortatur uti secum eam abducatur. Alteram Irenen viro
 cuidam spondet, dignitate Comiti, nomine Vingintimiliae, Genuensi, qui
 et ipse obiter Constantinopolin venerat: et eum quoque domum cum illa
 abire permittit. Fratrem vero earum Ioannem, qui iam decimum agebat
 annum, oculis privandum curat; et in hunc modum totam Imperii suc-
 cessionem suspicione ac metu vacuam sibi asserit. (II.) At patriarcha Arse-
 nius, audita Ioannis excaecatione, turbatus exiit, sursum deorsum curavit
 per totam domum, vociferatur, plorat, plangit; animum acerbissimis
 cogitationibus crudeliter excruciat; terrae et soli iniuriam hanc annuntiat;
 elementorum opem implorat indigni facinoris vindicem; mali remedium
 quaerit, eoque destitutus suspiria ex ore fundit; vel potius fumos vehe-
 mentissimos ex intimo corde exhalat, doloris flamma excitatos. Sed cum
 ulciscendi nullus modus, nulla spes esset, aliam rationem inivit. Ac sacris
 quidem Imperatori interdicat; mentionem autem eius in psalmodiis non tol-
 lit, veritus, ne per iracundiam aliquid novi in Ecclesiam moliretur: neve
 fumum (quod aiunt) patriarcha fugiens in ignem invitus incideret. At
 ille censuram moderate ferens compluribus diebus gestu et habitu supplex
 mansit, et absolutionem expectavit. (III.) At cum spe frustraretur, ad ul-

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

ἐλπίδος, εἰς ἄμυναν ἔβλεψεν, οὐχ οἷαν καθάπαξ ἡ χεὶρ ὑφηρεῖται τῆς ἔξουσίας· οὐ γὰρ ἀνακαλυμμένη χρῆται τῇ ἔξουσιᾳ· ἀλλ' ἐκκλησίαν ἀρχιερέων ἀθροίσας εἰς κανονικὴν ἐξέτασιν ἐνεγκεῖν κελεύει τὰ σποράδην παρὰ τινων ψιθυριζόμενα κατὰ τοῦ πατριάρχου ἐγκλήματα· οὐ τὸ κελευσθὲν ἠδέως, πῶς ἂν εἴπομι; 5

C δεξιόμενοι, οἱ τοῖς ἄλλοις φιλαδελφίως ὑπόδειγμα γίνεσθαι παρὰ κυρίῳ προτεταγμένοι, σύνοδόν τε κατὰ τοῦ πρώτου ἀδελφοῦ συνεκρότου ἐν τῷ παλατίῳ καὶ εἰς μέσον παράγεσθαι τοὺς κατήγορους ἐκήρυττον· οἱ δὲ εἰσπηδῶν ἄλλος ἄλλον τῇ προθυμίᾳ φθάνοντες· καὶ ἦν ἡ λαληθεῖσα κατηγορία, ὅτι ὁ σουλτὰν Ἄζα-10 τίνης τῆς ἱερᾶς τελουμένης δοξολογίας πολλὰκις συμπαρῆν καὶ ὠμίλει τῷ πατριάρχῳ ἐνδον τοῦ ναοῦ. καὶ τοι τῷ τε βασιλεῖ καὶ

D τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐγνωσμένον ἦν, ὅτι Χριστιανῶν τε ὑπῆρχε γονέων υἱὸς καὶ τῷ θεῷ καὶ αὐτὸς τετελεσμένος βαπτίσματι ἦν· τύχης δὲ φορᾶ χρησάμενος καὶ αὐτὸς, οἷα πολλὰ παρ' ἐλπίδα συμ-15 βάλει, σουλτὰν καὶ ἀρχηγὸς ἐγεγόνει τῶν Τούρκων, τότε μὲν ἐν κρυπτῷ διατηρῶν τὰ τῆς εὐσεβείας καιριώτερα, νῦν δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὰς θείας ἀσπαζόμενος εἰκόνας καὶ πάντα ἐς προὔπτον τὰ Χριστιανῶν ἐργαζόμενος ἔθιμα. ἀλλὰ ταῦτα καθά-

E περ ὄπλα τῷ πατριάρχῳ τυγχάνοντα ὀχυρὰ κατέλνον οἱ μαχόμενοι, 20 πολέμια τυγχάνοντα τῷ σκοπιῷ τῆς καθαιρέσεως, καὶ ἀπῆγον ἕς τε τὸ ἀμφίβηλον καὶ τὸ ἀφανές, κάκειθεν ἐξεκύλιον εἰς τὸ μὴ ὄν. (A.) Εἰσκαλεῖται τοίνυν ὁ πατριάρχης ἀπολογησόμενος· οὐκ

1. εἰς] πρὸς A. 12. τε add. A. 20. τυγχάνοντα A., τυγχάνοντι W.

tionem conversus non eam quam potentiae licentia omnino suggerit, (nec enim potestate sua palam usus est,) Pontificum concilium cogit; eaque crimina quae sparsim a quibusdam contra patriarcham mussitabantur, in canonicam disquisitionem vocari iubet. Mandatum illud vix dici potest quam cupide acceperint ii, quos Dominus aliis fraternae caritatis exemplum esse iussit, qui et concilium contra primum fratrem in palatium convocarunt, et ut accusatores in medium prodirent, proclamarunt. Ii vero, alius alium antevertere studens, accurrebant. Crimini autem dabatur, Sultanum Azatinem, cum sacra doxologia perageretur, saepe interfuisse, et intra templum cum patriarcha versatum esse: quamvis et Imperatori et sacerdotibus constaret, eum et Christianis parentibus ortum, et sacro baptismo initiatum fuisse; ac fortunae quodam impetu ipsum quoque eventum (ut multa praeter spem eveniunt) Sultanum et Principem Turcorum extitisse; ac tum quidem praecipua religionis capita in animo conservasse; nunc vero Constantinopoli et sacras imagines venerari, et omnia palam Christianorum solennia celebrare. Quae cum arma patriarchae firma suppetere, adversarii reiiciebant, contraria videlicet institutae abrogationi; ac primum dubia et incerta, post etiam plane nulla esse contendebant. (IV.) Accessitur patriarcha ad causam dicendam: iudicio se non astitit:

- ἀπαντᾷ δὲ, ἀλλὰ παραγράφεται τὴν σύνοδον κελεύσει βασιλικῇ
 γινομένην καὶ τοῦ ἀντιδίκου προκαθημένου κριτοῦ. ὕθεν ὡς φυ-
 γοδικοῦντος αὐτοῦ καθαιρέσει καταψηφισάμενοι πέμπουσι πρὸς
 αὐτὸν καὶ ἀποχωρεῖν τοῦ θρόνου κελεύουσι· καὶ ἅμα παρῆσαν
 5 οἱ πρὸς ἑξορίαν ἀπάζοντες. ὁ δὲ καὶ τὴν ἡσυχίαν ποδῶν ἐκ πολ-
 λῶ καὶ τοῖς ἐνεστῶσι λαῶν ἀχθόμενος πρῶτασιν ἄσμενος τοῖς
 ἀπάγουσιν ἑαυτὸν ἐδεδώκει· καὶ δὴ τριταῖος ἀπήχθη ἐς τὴν Προ-
 κήνησον. καὶ ἀνάγεται λοιπὸν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ
 Ἀδριανουπόλεως Γερμανός, φίλος ὢν ἐκ πολλοῦ τῷ βασιλεῖ· καὶ P. 56
 10 αὐτὴν δὴ τὴν τιμὴν ὡσπερ τι κεχρεωσθημένον γέρας ἤδη ἀπο-
 λαμβάνων. φηγάδι γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις αὐτῷ γενομέ-
 νῳ πρὸς τὸν σουλτᾶν διὰ τὸν φόβον, ὡς εἴρηται, τοῦ βασιλέως
 Θεοδώρου τοῦ Δάσκαρι, ἐν τοῖς ἄκροις αὐτὸς ὄροις τῶν Ρω-
 μαίων τότε τὸν μοναδικὸν βίον ἀσκῶν, χαίρων ὑπήντησε καὶ
 15 μεγαλοπρεπέσιν ἐχρήσατο δεξιῶσσι πρὸς αὐτὸν καὶ φιλοτίμοις
 προὔπεμψε τοῖς ἑφοδοῖς. ὕστερον δὲ τὴν βασιλειὸν ἑξουσίαν λα-
 βόντι πρόσσεισι καὶ μετὰ πολλὰς τὰς τιμὰς καὶ τὸν τῆς Ἀδριανου-
 πόλεως λαμβάνει θρόνον. ἐκεῖθεν δ' ἄρτιως καὶ εἰς τὸν πατριαρ-
 χικὸν ἀναφέρεται.
- 20 ε'. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἀποστάς τις, Ἰκάριος ὄνομα, V. 48
 τοῦ τῆς Εὐβοίας κρατοῦντος, (ἔστι δ' αὕτη Βενετικῶν ἐπαρχία) C
 ἀποστάς τοίνυν οὗτος μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄλω-
 σιν καὶ προσεταιρισάμενος οὐκ ὀλίγους καὶ ἄλλους τῶν Εὐβοέων
 ἄκρας ἐκράτησεν ὀχυρᾶς· ἀφ' ἧς συχνὰ παρακατιῶν ἐληΐζετο
 25 τοὺς ὁμοροῦντας ἀγροὺς καὶ τὰς κώμας· ὡς ἐν βραχεῖ τοὺς

concilium in assu Imperatoris coactum esse excipit, ac eum iudicem prae-
 sideri qui adversarius foret. Igitur eum ut contumacem condemnant, et
 sede cedere iubent: unaque adsunt, qui in exilium eum abducant. Is vero
 cum et quietem longo iam tempore desiderasset, et praesentem rerum sta-
 tum moleste ferret, ultro eos a quibus abducebatur, secutus est. Tertio
 autem die in Proconesum pervenit. Deinde Adrianopolitanus Episcopus
 Germanus illi subrogatur, vetere amicitia cum Imperatore coniunctus, ac
 ea dignitate ceu debito praemio donatus. Nam illi superioribus tempori-
 bus Theodori Lascaris Imperatoris metu, ut dictum est, ad Sultanum fu-
 gienti, in extremis tum Romanorum finibus monasticam vitam agens, laetus
 occurrerat, splendideque exceptum et liberali viatico instructum pro-
 secutus erat: deinde ad eum Imperio potitum accesserat; et post mul-
 tos alios honores etiam Adrianopolitano solio impositus fuerat. Inde autem
 novissime in patriarchalem sedem translatus est.

5. Sub hoc tempus Icarus quidam ab Euboeae Principe (est autem
 ea Venetorum provincia) post captam Constantinopolin cum defecisset, et
 alios Euboeenses non paucos sibi ascivisset, munitam arcem occupavit: e qua
 crebro descendens, e finitimis agris et vicis praedas agebat. Quamobrem

- A. M. ἀγροίκους πάντας ἐς τοσοῦτον συναλαθῆναι δέους, ὡς μήτ' ἔξω
6768 τείχους οἰκεῖν, μήτ' ἄνευ ἡμεροσκόπων ταῖς κώμαις ἐνδιατρίβειν
ad 6791 καὶ τοῖς ἀγροῖς. χρόνος οὐ μᾶλα συγχρὸς παρεβῆν καὶ ὄχ-
Imp. Mich. ροῦ τινος πολιχνίου γίνεται ἐγκρατῆς, ὡς ἐντεῦθεν καὶ πρὸς
Palaeologi.
D μάχας ἐμφανεῖς παρατάττεσθαι τοῦ τῆς Εὐβοίας κρατοῦντος. 5
δεύσας δ' ὁμως μὴ πολλὰς ἐπελθῶν· ἐκεῖνος χειρώσεται τοῦ-
τον, διαπρεσβεύεται περὶ συμμαχίας πρὸς βασιλέα· καὶ λαβῶν
τέως μὲν φρουρὰν τῷ πολιχνίῳ καθίστησιν ἱκανήν· αὐτὸς δ'
E ἦν στρατιὰν ἱκανήν ἐκ Ῥωμαίων κομισθῆναι, μηδὲν εἶναι τὸ 10
κωλύον ὑποχείριον τῷ βασιλεῖ καταστῆσαι τὴν ἅπασαν Εὐβοίαν.
(B.) Ἄπεισι τοίνυν σπουδῇ μετὰ συγχροῦ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ,
πρὶν αἰσθῆσθαι τοὺς Εὐβοέας τὴν ἔφοδον. εἰδὼς δὲ τὴν Λατινι-
κὴν ὄφρῦν καὶ ὡς οὐκ ἀνέξεται ὁ τῆς Εὐβοίας ἀρχηγὸς μὴ αἰφνι-
δίως προάλασθαι τῆς πόλεως στρατὸν ἐπιτρέχοντα βλέπων ἀλ- 15
P. 57 λότριον, προλοχῆζει νυκτὸς περὶ τὴν πόλιν συγχρὸς ὄπλιτας.
ἔπειτα ἐπιφαίνεται πρῶτας αὐτὸς κατατρέχων τὰ κύκλω, ὡς ἐν
ὄπλοις εὐθὺς ἀναγκασθῆναι γενέσθαι τοὺς ἔνδον τειχῶν εὐρεθέν-
τας Λατίνους ἅμα τῷ σφῶν ἀρχηγῷ, καὶ μᾶλα τοὶ λίαν ὀξέως
ἀπαντῶν ἐς τοὺς πολεμίους. ὄθεν αὐτοῖς ἔξαπτης ὄπισθεν μὲν 20
ἐπιπεσόντες καὶ κυκλώσαντες μετὰ τῶν λόχων οἱ λοχαγοὶ, ἔμ-
προσθεν δ' αὖ μεθ' ὧν ἐπεφέρετο στρατοπέδων ὁ Ἰκάριος, τὸν
B μὲν ἀρχηγὸν τῆς Εὐβοίας ζῶντα χειροῦνται καὶ πλείστους ἄλ-
λους ἅμα αὐτῷ· ὅσοι δ' ἐπιλοιποὶ, τούτους δ' ἔργον ἀπέφηναν
ἕίφους. (Γ.) Ἄγεται μέντοι παρ' Ἰκαρίου πρὸς βασιλέα δέ- 25
6. ὁμως] ὅπως A.

agrestes omnes ita brevi tempore perterrificat, ut nec extra moenia habitare, nec in villis et agris sine speculatore versari auderent. Non longo post munito etiam oppidulo potitur, unde aperto Marte cum Euboeae Principe congregi ausus est. Tamen veritus ne ab illo totis viribus irruente subigeretur, per legatos societatem Imperatoris petit, qua impetrata oppidulum iusto praesidio firmat. Tum ultro ipse ad Imperatorem transit, eique cum alia pollicetur, tum, si iustum exercitum a Romanis accepisset, nihil prohibitorum quo minus universam Euboeam illius Imperio subiceret. (II.) Celeriter igitur cum multis Romanis militibus abit, priusquam accessum eius Euboei praesentirent. Sed Latini supercilii non ignarus sciensque Euboeae Principem non commissurum esse, quin peregrino exercitu viso ex urbe subito erumperet; noctu multos milites circa urbem in insidiis collocat; deinde mane ipse apparet circumiacentia loca incursans. Itaque Latini, qui tum intra moenia aderant, subito arma cum suo duce arripere, et hostibus celerissime occurrere coguntur: quos derепente adorti circumstant a tergo ii qui in insidiis erant duces et milites; a fronte Icarius cum suis copiis: ac Principem quidem vivum capiunt, et complures alios cum eo: caeteros vero caedunt. (III.) Princeps igitur Euboeae captivus ab Icario ad Imperatorem

σμιος ὁ τῆς Εὐβοίας ἀρχηγὸς καὶ βραχὺ τι ἐπιβιὸς ἐτελεύτησεν. ἐτελεύτησε δὲ οὕτως. εἰσελθὼν ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ στὰς πρὸ τῆς πύλης ὡς δεσμίῳ χρεῶν καὶ ἰδὼν αὐτὸν μὲν βασιλεὶα καθήμενον ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου, περὶ δ' αὐτὸν πᾶσαν τὴν σύγκλητον μετὰ λαμπροῦ καὶ κοσμοῦ τοῦ σχήματος ἰσταμένην, τὸν C δ' Ἰκάριον, τὸν χθὲς καὶ πρότριτα δούλον, νῦν μετὰ λαμπρῶς μὲν τῆς ἐσθῆτος, σοβαροῦ δὲ τοῦ ἥθους εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα καὶ πρὸς οὓς τῷ βασιλεῖ κοινολογούμενον, ἀπορῥήγγυσιν εὐθὺς τὴν ψυχὴν καὶ πίπτει πρηγῆς ἐπ' ἐδάφους ἑξαίφνης, μὴ δυνήσθεις ἐνεργεῖν τὸ τῆς βιαίας τύχης παράλογον. (A.) Μετὰ μὲν τοὶ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς πόλεως τοὺς Λατίνους ἐναπελείφθη χειρωνακτικὸν καὶ ἀγοραῖς ἀσχολούμενον πλήθος, σύμμικτον ἔκ τε D Βενετικῶν καὶ Πισσαίων. ὅθεν οὐκ ἀσφαλὲς οὐδὲ πρὸς εἰρήνην βλέπειν ἰδοῦναι τὸ καὶ τοὺς ἐκ Γεννοῦσας ἔνδον εἰσοικλίζειν τῆς V. 49 15 πόλεως. διὰ τοῦτο καὶ σφισιν ἀντιπέραν περὶ τὸν τοῦ Γαλάτου τόπον ἀπονέμει χωρίον εἰς οἴκησιν, χαρισάμενος αὐτοῖς καὶ τὴν τῆς ἐμπορίας ὑπεσχημένην ἀτέλειαν. πρὶν γὰρ ἄλωνα τὴν βασιλεύουσαν συνεφέρωνσε τὴν τοιαύτην αὐτοῖς παρέχειν ἀτέλειαν E ὁ βασιλεὺς, εἰ βοηθοῖεν αὐτῷ κατὰ τῶν κρατούντων τῆς πόλεως 20 Λατίνων. ὃ δὴ καὶ πεπλήρωκε νῦν, καὶ ταῦτα δέχα τῆς σφῶν βοηθείας γενόμενος αὐτῆς ἐγκρατῆς. οἳ γε μὴν κατὰ χρόνους τακτοὺς ἄρχην ἀποστελλόμενοι τούτων ὁ μὲν ἐκ Βενετίας καλεῖται μπαΐουλος, ὁ δ' ἐκ Πίσσης κόννσουλος, ὁ δ' ἐκ Γεννοῦσας ποτεστάτος· ἄπερ εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μεταγόμενα 25 τὸ μὲν τῶν ὀνομάτων καλεῖται ἐπίτροπος, τὸ δὲ ἔφορος, τὸ δὲ F

15. ἀντιπέρας A.

perducitur, et paulo post obiit. Obiit autem hoc modo. Regiam ingressus, et ut captivum decet ante fores stans, cum Imperatorem in solio considerentem Senatūque omnem splendido et decenti habitu circumstantem, Icarium vero non ita pridem servum, nunc splendida veste et cum gravitate introeuntem et exeuntem, et in aures Imperatoris familiariter insurrantem conspexisset, abrupta statim vita pronus humi concidit, quia fortunae saevientis insolentiam ferro non potuit. (IV.) Caeterum pulsus Urbe Latinis turba opificum et circumforaneorum hominum remansit, ex Venetis et Pisanis permista. Quare non tutum, nec paci accommodatum esse visum est, etiam Geauenses in Urbem recipere: eaque de causa e regione in Galatae territorio locum eis assignavit Imperator ad habitandum, etiam mercium immunitatem promissam iisdem gratificatus. Nam antequam Urbs Regina caperetur, promiserat Imperator daturum se iis, si sibi adiumento essent adversus Urbis possessores Latinos, eiusmodi immunitatem; id quod re ipsa novissime praestitit, quanquam absque illorum ope urbem cepisset. Magistratus vero illuc statis temporibus mittuntur, Venetiis, is qui Baiulus vocatur; Pisis, Consul; Genua, Potestas. Quibus nominibus in Graecam sermonem translatis respondent, Baiulo ἐπίτροπος, Consuli ἔφορος, Potestati

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- ἔξουσιαστής. (E.) Ὁ δὲ Βαλδουῖνος διαδράς τὸν τῆς Κων-
 σταντινουπόλεως κίνδυνον καὶ ἀποπλεύσας εἰς Ἰταλίαν ἐκήδευσεν
 τῷ ῥῆγι τῆς Ἰταλίας Καρούλω, νύμφην ἀγόμενος τῷ υἱῷ τῆν
 Θυγατέρα ἐκείνου· ἑλλῶν ἐκείνῳ συμμάχῳ χρησόμενος τὴν
 Κωνσταντινούπολιν ἀναλήψασθαι, μάταιος τῆς τε ἐφέσεως καὶ δ
 τῶν ἐλπίδων. ὁ γὰρ βασιλεὺς πλείστον ἐξήρτυσε ναυτικόν, ἐμ-
 πλήσας τριήρεις ὑπὲρ τὰς ἐξήκοντα ἕκ τε ἄλλων καὶ γένους τοῦ
 P. 58 Γασμουλικού. ἦσαν δὲ οὗτοι συντετραμμένοι τοῖς τε Ῥωμαϊκοῖς
 καὶ Λατινικοῖς ἔθεσιν, ὡς ἔχειν ἕκ μὲν Ῥωμαίων τὸ ἰσπεμμένως
 ἐς τὰς μάχας ἵναί, ἕκ δὲ Λατίνων τὸ εὐτολμον. συνῆν δὲ τού-10
 τοις καὶ στρατὸς ἐν τοῖς ὅπλοις θαλάττιος, Λάκωνες ἄρτι προσ-
 ελθόντες ἐκ Πελοποννήσου τῷ βασιλεῖ, οὓς ἡ κοινὴ παραφθί-
 ρασα γλῶσσα Τζάκωνας μετωνόμασεν. ὁ γοῦν βασιλικὸς στόλος
 οὕτω λαμπρῶς συγκεκροτημένος ἔπλει κελεύσει τοῦ βασιλέως
 Β καὶ πλείστον ἐνεποιεὶ φόβον καὶ θόρυβον τοῖς Λατίνοις. προσει-15
 λήφει δὲ καὶ τὰς ἐν Αἰγαίῳ νήσους μικροῦ πάσας, Ἀἴμμον καὶ
 Χίον καὶ Ῥόδον καὶ ὄσαι Λατίνοις ἰδοῦλεον. (ς.) Τούτων
 οὕτως ἀσχολουμένων περὶ τὴν Θάλασσαν, ἤρξατο πάλιν παρα-
 σπονδεῖν καὶ τὴν ὁμορον χώραν Ῥωμαίων δηοῦν ὁ Αἰτωλὸς
 Μιχαήλ· ὅπερ ἀκουσθέν εἰς λύπην καὶ ὀργὴν τὸν βασιλέα κει-20
 νηκεν· ὥστε καὶ τὴν ταχίστην αὐτὸν ἀπέλθειν ἐκέισε δι' ἑαυτοῦ
 C καταστήσοντα τὰ τῶν ἐκείσε πραγμάτων νοσήματα. οὗ γενομέ-
 νου καὶ τοῦ βασιλέως ἐν Θεττυλίᾳ τὰς διατριβὰς ποιουμένου ἐφά-
 νη σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ, μάντις κακῶν καὶ προῶγγελος· τὸ δὲ ἦν
 A. C. 1264 κομήτης περιφανῆς περὶ τὸ τοῦ ταύρου δωδεκατημόριον, περὶ25

ἔξουσιαστής. (V.) At Balduinus periculo Constantinopolitano elapsus in
 Italiam navigavit, ubi cum Rege Italiae Carolo affinitatem iunxit, eius filia
 suo filio desponsa; sperans se illius opibus Constantinopolin recuperaturum,
 inani utique spe et cupiditate. Imperator enim maximam classem instruxit,
 et triremes plus sexaginta complevit tum aliis hominibus, tum gente
 Gasmulica. Erant autem hi Romanis pariter et Latinis moribus innutriti;
 adeoque ab illis prudentiam in suscipiendo, ab his audaciam in gerendo
 bello sumpserant. Cum his erat etiam armatus navalis exercitus Laconum,
 quos vulgaris lingua corrupto nomine Tzacones vocat; qui se recens ad
 Imperatorem ex Peloponneso contulerant. Igitur classis Imperatoria adeo
 splendide instructa iussu Imperatoris navigabat, et maximum Latinis ter-
 rorem ac tumultum iniiciebat. Recepit etiam Aegaei maris insulas fere
 omnes, Lemnum, Chium, Rhodum, et caeteras quae Latinis servierant.
 (VI.) Interim dum haec mari geruntur, denuo fidem fregit; et finitimam
 Romanorum ditionem vastare coepit Aetolus Michaël. Quo audito moere-
 re et ira affectus Imperator quamprimum ipse illuc proficiscitur, ut illis rei-
 publicae morbis per se ipse mederetur. Cum autem in eo res esset, ac Im-
 perator in Thessalia versaretur, ostentum in coelo apparuit, vates et nun-
 cius malorum. Erat autem is Cometa conspicuus, iuxta signum Tauri,

τὰ ἐωθινά τε καὶ ὄρθρια τῆς νυκτὸς φαινόμενος μικρὸν ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα· καὶ ὅσον ὁ ἥλιος παρήλανε εἰς τὰ ἐπόμενα, τοσοῦτον καθημέραν καὶ αὐτὸς ἐς πλὴν ἡμέρα διώτατο τοῦ ὀρίζοντος, ἕως καὶ αὐτὸ δὴ τὸ μεσουράνημα ἤδη παρήλλαξεν. ὅποτε γὰρ ὁ 5
 10 κομήτης τὰ πρῶτα φαίνεσθαι ἤρξατο, τὴν θειρινὴν ὁ ἥλιος ὠραν δ' ἐποίηε διῶν τὸν καρκίνον. ὅποτε δ' αὐτὸς ἐμαρύνθη καὶ ἀφανῆς ἦν, τὰς φθινοπωρινὰς ὁ ἥλιος ἐποίηε τροπὰς· ὡς γίνεσθαι τὸ ἀπὸ θειρινῆς τροπῆς μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς τριῶν δωδεκατημορίων διάστημα, ὅπερ ὁ ἥλιος ἤλασε, τοῦ κομήτου περὶ τὸν ταυρον ἔδρα-
 15 ζομένου καὶ ἡμέρα ἑαυτὸν ἀναλλασκοντος. τοῦτο μάντις κακῶν καὶ προάγγελος ἔδοξεν εἶναι τῷ βασιλεῖ· καὶ αὐτίκα χαίρειν ἐπιὼν τὰ 20
 25 Θετταλικά ἄλω ἔντηρι τὴν ἐς Βυζάντιον ἤλανε. ἐτάραττε γὰρ αὐτὸν οὐ μετρίως καὶ φήμη τις Σκυθικῆ, μελλόντων αὐτῶν ὅσον οὐδέπω ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐσβαλεῖν γῆν. ἀλλὰ πρὶν εἰς Βυ-
 30 ζάντιον λέναι τὸν βασιλέα, φθάνουσι ἐς πᾶσαν μικροῦ περιχυ-
 35 θέντες τὴν Θράκην οἱ παρὰ τὸν Ἰστρον οἰκοῦντες Σκύθαι, κα-
 40 θάπερ θάλασσα πλημμυρήσασα καὶ ἰαν ἐπὶ πολὺ τοὺς ὄρους ὑπερπηδήσασα. ταχύδρομον γὰρ τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος καὶ μᾶς ὁδὸν ἡμέρας πολλάκις ποιεῖται τὴν τῶν τριῶν. ἡ δ' αἰτία τῆς αὐ-
 45 τῶν ἐξελεύσεως τοιαύτε τις ἦν.

ζ'. Κωνσταντίνῳ τῷ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι συνοικεῖν ἔφη- P. 59
 50 μεν τὴν θυγατέρα Λάσκαρι τοῦ βασιλέως. αὕτη τὴν τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου ἀκούσασα τύφλωσιν οὐκ ἠρέμησεν ἐνοχλοῦσα τὸν ἄν-
 55 δρα καὶ παρωθοῦσα πρὸς τὴν τοῦ πεπραγμένου ἐκδίκησιν· ὅθεν
 60 ἐκεῖνος ἐζήτει καιρὸν ἐς τὴν τοῦ ἀδικήματος ἄμνηναν. μετεώρου

noctu sub aurotam ac diluculum paulum supra horizontem apparens: et quantum sol ad ulteriora pergebat, tantum in dies et ille ab horizonte sensim discedebat, donec tandem ipsum coeli medium praeteriret. Nam cum is primum apparere coepit, sol eo tempore Cancrum perambulans aestatem efficiebat. Idem, cum Cometa languesceret atque extingueretur, autumnale aequinoctium peragebat: ita ut ab aestivo solstitio ad aequinoctium autumnale trium signorum spatium sol percurreret, Cometa interim circa Taurum fixo, ac paulatim evanescente. Is inquam malorum vates ac praenunci-
 65 cius Imperatori visus est. Statim itaque valere iussa Thessalia, laxis habenis Byzantium contendit. Nam et fama Scytharum, qui mox in Romanos fines irrupturi essent, haud mediocriter eum turbabat. Sed priusquam in Urbem Imperator rediisset, Scythae Istriani per universam fere Thraciam effunduntur instar exaestuantis maris, et longe extra suos limites evagantis. Est enim expeditissima natio Scytharum; adeo ut saepe tridui iter uno die conficiant. Excursionis autem eorum causa haec fuit.

6. Constantino Bulgarorum Principi nuptam fuisse dixisse Laecaris Imperatoris filiam. Quae cum fratris Ioannis excaecationem audivisset, maritum ad illius facinoris ultionem sollicitare atque impellere non desistebat. Ille igitur vindicandae iniuriae occasionem quaeritabat. Pendente autem

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

A. M. τοίνυν τοῦ σκέμματος ὄντος, ἕλην δίδωσι τῇ φλογὶ τῆς ὀρηκῆς
 6768 καὶ ὁ σουλτὰν Ἀζατίνης. τοῦ γὰρ βασιλέως ἀποδημοῦντος, τὴν
 ad δλαίταν κατὰ τὸ τῆς Αἴνου παράλιον ποιεῖσθαι πολίχνιον αὐτὸς
 6791 ἐκελεύσθη, ὡς ἂν καὶ φρουρὰ τις ἅμα αὐτῷ εἶη λαθραίας,
 Imp. Mich. Β κωλύουσα τὴν ὑποπτον τοῦτου ἀπέδρασιν. ὁ δὲ τούτῳ δευδόν5
 Palaeologi. ἀφορητον ὃν διαμηρῦσασθαι Κωνσταντίνῳ καὶ αὐτὸν ἀναγκά-
 ζει, ἐπιδόξῳ κατὰ Ῥωμαίων ἄσφι ἐξίέναι τυγγάνοντι, καὶ τῆς
 C ἔλευθερίας ἀντιμετροῦσιν αὐτῷ ὑπισχνεῖται χρήματα οὐκ ὄλγα.
 (B.) Ταύτας τὰς ἀφορμὰς ἐνέχρον οὐ μικρὸν ὁ Κωνσταντίνος
 λαβὼν; ἤδη δὲ καὶ τὸν βασιλέα πρὸς Βυζάντιον ἐκ Θεσσαλίας 10
 ἐπανιόντα μαθὼν, πλείους ἢ δισμυροὺς τῶν Παριστρίων Σκο-
 θῶν μεταπέμπεται· μεθ' ὧν τὴν ταχίστην ἐς τὴν Ῥωμαίων εἰσ-
 βάλλει γῆν ἐλπίζων βεβαίως καὶ αὐτὸν βασιλέα χειρώσεσθαι ἐν-
 τυχῶν ἐπανιόντι. οἱ μὲν οὖν Σκύθαι καθάπερ σαγήνην καθ' ὄλης
 D τῆς Θράκης ἀπλώσαντες ἑαυτοὺς ἤλασαν ἄχρι τῶν παραλίων 15
 ψάμμων, ἵνα μήτε κτηνῶν οὐδὲν μήτ' ἀνθρώπων οὐδεὶς μήτε βα-
 σιλεὺς αὐτοὺς διαδράσῃ. τὰλλα μὲν οὖν κατὰ γνώμην αὐτοῖς
 ἀπητηγέει πάντα· βασιλεὺς δὲ μόνος ἀνάλωτος διαμεινας ἔψευσε
 τῶν ἐλπίδων αὐτούς. τὴν γὰρ αὐτῶν φθάσας ἔφοδον ἔλαθε διὰ
 τῶν περὶ τὸ Γάνος ὄρων ἐς Θύλασσαν κατιῶν· ἐνθα συμβαῖν οὐ- 20
 E τωσι θειοτέρα προνοία τριήρεσιν ἐνέτυχε δύο Λατινικαῖς ἐς Βυ-
 ζάντιον μὲν ἀνιούσαις, κατὰ δὲ χρεῖαν ὕδατος ἐκεῖπον παραπλευού-
 σαις· αἷς ἐμβαλὼν ἑαυτὸν δευτεραῖος ἐς τὴν βασιλεύουσαν ἔρχε-

17. αὐτοὺς] αὐτὸς A. 20. Γάνος] γάρος A.

deliberatione, rei aggradiendae causam veluti flammae materiam praebuit
 Sultanus Azatines. Nam cum Imperator domo abesset, iste apud Aenum
 maritimum oppidulum degere iussus est, ut etiam custodia aliqua ei clancu-
 lum apposita esset, quae suspectam eius fugam prohiberet. Quod cum ei
 malum intolerabile videretur, in causa fuit, ut Constantinum moneret, bel-
 lum Romanis inferre meditantem, eique pecuniam non parvam, si eius ope
 liberatus esset, polliceretur. (II.) Quam occasionem Constantinus ut pi-
 gnus non leve arripit; et cum iam Imperatorem ex Thessalia Byzantium
 redire accepisset, amplius viginti millia Scytharum Istrum accoleentium
 arcessit: cum quibus celerime in Romanos fines impressione facta ipsum
 etiam Imperatorem in itinere excepturum se confidebat. Scythae igitur
 cum per omnem Thraciam sagenae instar se explicuissent, ad maris usque
 littora provecti sunt, ut neque iumentum, nec homo ullus, nec Imperator
 ipso effugeret. Ac caetera quidem illis omnia ex sententia successerunt.
 Solus autem Imperator salvus elapsus spem eorum fefellit. Nam cum eo-
 rum incuriam antevertisset, clam per montes, qui circa Ganos sunt, ad
 mare descendit: ubi divina quadam providentia in duas Latinas triremes
 incidit: quae cum Byzantium iter haberent, aqutionis causa illac transi-
 bant: in quas cum se coniecisset, biduo post in Urbem pervenit. (III.) Scy-

- ται. (Γ.) Τοῖς δὲ Σκύθαις, τοῦ βασιλέως σφαλεῖσι, τοῦ γε σουλτὰν Ἀζατίνῃ μὴ σφαλῆναι ὑπόλοιπον ἔργον ἦν. ὄθεν σφίσι δρόμιος ἀκλινῆς ἐγένετο καὶ πόνος ἅπας ἐς τὸ τῆς Αἴνου πολλοῦ χριον ἐλθόντας αὐτὸν ἀφελέσθαι, ἢ παρ' ἐκόντων τῶν πολι-
 5 τῶν μόνον αὐτὸν, ἢ μὴ βουλομένων αὐτῶν, αὐτῇ πόλει καὶ αὐ- τοῖς αὐτόχθοσιν. ἀλλ' αὐτὰν οἱ κατέχοντες δέει τοῦ μὴ πανωλε-
 θρία θθαρῆναι ἔκδοτον ποιησόμενοι καθ' ἡσυχίαν ἀπαλλάξαι τοὺς πολεμίους ἐπεπράχεσαν. ἦν οὖν ἰδεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπανό-
 10 δω τῶν ὄσοι τὴν Θράκην ὥκουν πλῆθος μικροῦ πάντα νικῶν ἀρι-
 15 θμὸν συνελάνθοντας δίκην θρεμμάτων· ὡς μόγις που διὰ χρό- νου σποράδας ὀρεῖσθαι βοῦς καὶ ἀροτῆρας περὶ Θράκην· οὕτως αὐτὴν ἐς βάρους τῶν οἰκητόρων ἐψίλωσαν ἕμα τοῖς κτήνεσιν. ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τοῦ σουλτὰν λόγος ὑπεριθίσθω τὰ νῦν. εἰρήσε-
 20 ται γὰρ ἡμῖν τὰ ἐκείνου πλατύτερον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. ἡ μέντοι ἐκείνου γυνὴ σὺν τοῖς τέκνοις ἐν φρουραῖς εὐθὺς ἦν· τὰ δ' ἐκεῖ-
 25 του χρήματα ἐς τὸ βασιλικὸν ἐκομίζοντο πρυτανεῖον. ὁ δὲ περὶ ἐκείνον ὄχλος, ἄνδρες δ' οὗτοι μάλα τοὶ πλείστοι καὶ κράτιστοι τὰ πολέμια, τῷ Χριστιανῶν ἀναγεννηθέντες βαπτίσματι, τῇ Ῥωμαίων συγκατελέγοντο στρατιᾷ.
- 30 Ζ. Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν βασι-
 35 λέα ὁ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας σουλτὰν φίλος εἶναι Ῥωμαίοις ἐθελῶν καὶ ἄδειαν ἔχειν τὸν ἡμέτερον πορθμὸν διαπλεῖν ἐσάπαξ ἀνὰ πᾶν ἔτος τῶν ἐκεῖθεν Αἰγυπτίων οὓς ἂν αὐτῷ γε εἴη βου-
 40 λομένῳ, κατ' ἐμπορίας τρόπον. τοῦτο λόγου μικροῦ τινος ἄξιον

2. Ἔργον οὐκ Α.

this autem qui Imperatoris capiendi occasionem amisissent, illud restabat, ne Sultano Azatine fraudarentur. Quare omnis eorum labor et cursus Aemum versus recta tendebat, ut illum aut solum, volentibus civibus, aut iis invitis, cum ipso oppidulo et civibus abriperent. At ii qui ipsum detinebant, veriti ne funditus exciderentur, tradito eo impetrarunt, uti Scythae pacati discederent. In reditu autem cerneret illos multitudinem Thracum paene innumerabilem iumentorum instar abigentes: ut aliquamdiu vix raras seu boves seu aratores in Thracia conspiceret: usque adeo eam et habitatoribus et iumentis spoliarunt. At narratio de Sultano nunc differatur. Nam de eius rebus fusius infra dicturi sumus. Uxor vero illius et liberi statim sunt in custodiam dati: pecunia eiusdem in fiscum Imperatorum relata. Eius autem comitatus, qui plurimi et bellicosissimi viri erant, Christiano baptisate regenerati, et Romanae militiae adscripti sunt.

7. His temporibus Aegypti et Arabiae Sultanus, missis ad Imperatorem legatis, Romanorum amicitiam ambit: unaque petit, ut Aegyptiis, quos ipse vellet, liceret quotannis semel per fretum nostrum mercaturae causa navigare. Quae res cum initio parvi momenti esse videretur, facile con-

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi. δόξαν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀνεῖται ῥαδίως. τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος, ὅσον καὶ οἷόν ἐστιν ἀνακαλυφθῆναι, καλυφθῆναι οὐκ εἶχε πῆξεν ἤδη συνηθείας καὶ κράτος δυσαναγώνιστον εἰληφός. ἀνάγοντες μὲν γὰρ διὰ μᾶς τινος ἢ καὶ δευτέρας ἔσθ' ὅτε ὀλκάδος κατ' ἐνιαυτὸν ἐς τοὺς περὶ Μαιώτιν καὶ Τάναϊν Εὐρωπαϊοὺς Σκύθας καὶ 5 λαμβάνοντες ἐξ αὐτῶν τοὺς μὲν αὐτομόλους, τοὺς δὲ πιπρασκόντων τῶν δεσποτῶν ἢ τῶν γονέων ἐξωνοῦμενοι εἰς τὴν κατ' Αἴγυπτον Βαβυλώνα καὶ Ἀλεξάνδρειαν ἐπανερχοῦνται, στρατὸν Σκυθικὸν οὕτως χαρίζομενοι τῇ Αἰγύπτῳ. μηδὲ γὰρ εἶναι τοὺς Αἰγυπτίους ἀγαθοὺς τὰ πολέμια, ὅτι μὴ δειλοὺς ὡς τὰ πολλὰ καὶ 10 ἀνάνδρους· κἀντεῦθεν στρατολογεῖν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἀναγκάζεσθαι καὶ κυρίους ὡς εἰπεῖν ἑαυτῶν τοὺς ἀργυρωνήτους ποιεῖσθαι, πάσης ἀπηλλαγμένους φροντίδος, ὧν ἐν χρεῖα καθίστανται ἄνθρωποι. χρόνον τοίνυν ἐκεῖθεν οὐ πᾶν συγχοῦ, τηλικούτου ἐκ τῆς 15 προφάσεως στρατὸν συνεστήσαντο οἱ κατ' Αἴγυπτον Ἀραβες, ὡς 15 V. 52 μὴ μόνον τοῖς ἐσπερίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀνατολικωτέροις ἔθνεσι λίαν καθίστασθαι φοβεροί. ἔδουλώσαντο μὲν γὰρ Ἀφρικτὴν καὶ Διβύην ἅπασαν ἄχρι Γαδείρων· ἔπειτα Φοινίκην καὶ Συρίαν καὶ τὴν ἄχρι Κιλικίας περὶ ἄλιον πᾶσαν, στόματι μαχαίρας τοὺς κατέχοντας παραδόντες, τοὺς τε ἄλλους καὶ μάλιστα Γαλάτας καὶ 20 C Κελτοὺς τοὺς πάλαι πολλὴν ἤδη χρόνον κατέχοντας τῶν ἐκεῖσε χωρῶν καὶ πόλεων τὰς βελτίους, οἳ ἐξ ἐσπέρας ἐκεῖσε διέβησαν οὕτως ὡς. (B.) Ἔστι παρὰ τὴν Εὐρώπην ὄρη πρὸς ὕψος κορυφούμενα μέγιστον, Ἄλπεις καλούμενα, ἐξ ὧν ποταμὸς καταρρέει

cessa fuit. Progressu deinde temporis, qualis et quanta esset patuit. Verum quia iam firmitatem ac robur oppugnatum difficile a consuetudine acceperat, prohiberi non potuit. Traiciunt enim quotannis una, interdum et altera navi oneraria ad Europaeos Scythas, Maeotidem paludem et Tanaim accolentes: et ex iis partim sponte oblatos homines accipiunt, partim a dominis aut parentibus venditos emunt: tum inde in Aegyptum Babylonem et Alexandriam reverti Scythicas legiones Aegypto suppeditant. Neque enim bellicosos esse Aegyptios ferunt: immo timidos atque effoeminatos plerosque: eaque de causa necessario sibi peregrinum militem parare, et aere emptis municipiis propemodum se ipsos subdicere velut dominis, omnis sollicitudinis earum rerum, quibus humana vita eget, immunitibus. Proinde tempore non adeo longo tantum per eam causam exercitum paraverunt ii Arabes qui Aegyptum incolunt, ut non occidentalibus tantum, sed iis etiam populis, qui magis versus Orientem habitant, admodum formidabiles existarent. Africam enim universam, et Libyam Gades usque, deinde Phoeniciam et Syriam, et omnem oram maritimam usque in Ciliciam domuerunt, habitatoribus cum aliis occisis, tum vero Galatis sive Gallis et Celtis, qui longo iam tempore provincias et urbes earum regionum optimas tenebant, quique illuc ex Occidente sic ferme transierant. (II.) Sunt in Europa montes altissimi qui Alpes dicuntur: e quibus ortas fluvius maximus in

μέγιστος ἐς Ὠκεανὸν τὸν Βρεττανικὸν, Ῥῆνος καλούμενος. οὗτος
 μεσημβριωτέρας ποιεῖ τὰς ἄμφω Γαλλίας καὶ τοὺς ἐν ταύταις
 οἰκούντας ἀνδρικοτάτους Γαλάτας καὶ Κελτοὺς. τούτοις διάπυ-
 ρὸν τινα ζῆλον ἐν καρδίᾳ βασιτάσασιν ὑπὲρ τοῦ σωτηρίου τάφου
 5 ἔδοξεν ἀξίολογον στρατὸν συναθροίσαντες ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἐκεῖ- D
 νου προσκύνησιν καὶ ἅμα ἐκδικῆσιν κάκειθεν ἐξέλασιν, εἰ δυνα-
 τὸν, τῶν ἐκεῖ τυραννούντων Ἀράβων. καὶ δὴ κατὰ πλῆθος μυ-
 ριάριθμον ἀθροισθέντες αὐτοῖς ἵπποις καὶ αὐτοῖς ὄπλοις τὴν κα-
 λὴν ἐκείνην ἐξήσαν ἐξοδόν. καὶ διαβάντες τὸν Ῥῆνον Ἴστρον κατ' A. C. 1096
 10 ἵγνος εἶποντο ποταμῷ τῷ μεγίστῳ· ὃς καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν Ἄλπειων B
 ῥηγνύμενος πέντε στόμασιν ἐς τὸν Εὐξείνιον ἐκδίδεται πόντον.
 τούτου τὰς βορείας αἰεὶ παραλλάττοντες ὄχθας προΐασιν ἄχρι καὶ
 αὐτῶν μικροῦ τῶν παρὰ τὸν Εὐξείνιον ἐκβολῶν αὐτοῦ, φοβερὸν
 μὲν τοῖς μεταξὺ κειμένοις ἔθνεσι καθιστάμενοι θέαμα, καθ' ἄπερ
 15 τι σιδηροῦν τείχος κινούμενον· λυμαινόμενοι δὲ τὸ παράπαν οὐ-
 δέσιν αὐτῶν διὰ τρόπων χρησιότῃ. οὕτω τοίνυν καὶ τὸν Ἴστρον F
 ἐνταῦθα διαπεραιωθέντες καὶ προελθόντες παρὰ τὴν Θράκην
 στρατοπεδεύονται. (Γ.) Ἐβασίλευε δὲ τηλικαῦτα Ῥωμαίων ὁ
 Κομνηνὸς Ἀλέξιος, πρὸς ὃν διάπραβεύονται ἀγορὰν τε ζητοῦν-
 20 τες εἰς τὴν τῶν ἀναγκαίων ἐξίωγησιν καὶ ἅμα τοὺς δικαστηριώ-
 στοντας πρὸς ἔω δι' Ἑλλησπόντου. τοῦτο κράτιστον ἔρμαιον ἔδο-
 ξε βασιλεῖ, καὶ ἀπρὶξ ἔχεται μάλα κατὰ σκοπὸν ἐκφανέντος. νεω-
 στί γὰρ αὐτὸς τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας λαβὼν καὶ ἰδὼν πολ- P. 62
 λαχόντων πολεμουμένα καὶ ἀπηνῶς τὰ Ῥωμαίων διακοπτόμενα

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

A. C. 1096

P. 62

Oceanum Britannicum influit. Is Rhenus vocatur, a meridie habens Gal-
 liam utramque, et eorum incolas bellicosissimos, Galatas et Celtas. Qui
 cum salutaris sepulchri causa ardentissimo zelo inflammarentur, decreve-
 runt magno exercitu coacto ad illud adorandum et vindicandum profici-
 sci, atque ad Arabes qui eius loci imperium invaserant, inde si fieri pos-
 set exterminandos. Itaque armis et equis instructi infinitus hominum nu-
 merus pulchram illam expeditionem susceperunt: traiectione Rheno Istrum
 maximum flavium secuti sunt: qui et ipse ex iisdem Alpihus erumpens,
 quinque ostiis in Pontum Euxinum influit. Huius septentrionales ripas
 cum porro usque legerent, prope ad ipsius ostia progressi sunt: terribi-
 le utique spectaculum gentibus in medio habitantibus, ferrei cuiusdam muri
 ambulantis speciem praebentes: sed ea praediti probitate, ut nemini pro-
 prius nocerent. Sic igitur ibi Istro traiecto ulterius progressi castra in
 Thracia posuerunt. (III.) Rei Romanae praecerat eo tempore Alexius Comne-
 nus, a quo per legatos petunt commercium, ad coemendas res necessa-
 rias: item vectores, per quos traiecto Hellesponto in Orientem transmit-
 tantur. Ea occasio Imperatori peropportuna visa est. Itaque eam, quod
 proposito suo valde conduceret, arripuit. Quippe hic principatu recens
 suscepto Romanum Imperium videbat undique oppugnatum et crudeliter

- A. M. 6768
ad 6791
Imp. Mich. Palaeologi.
- πράγματα πλημμελείαις μεγάλαις τῶν προβεβασιλευκότων· (πάντα τε γὰρ τὰ πρὸς ἔω κατέιχον οἱ Τοῦρκοι χρόνοις συγχοῖς τὰ τε ἄλλα καὶ Νίκαιαν αὐτὴν τὸ περιβόητον ἄστει, ἣ τε βαθεῖα τῶν χρημάτων σπάνις ἀκοσμίαν ἔπραττε τοῖς βασιλείοις μακρῶν· ἑλλίς δὲ πᾶσα τῶν ἀρμοζουσῶν προσόδων ἀπεκέκλειστο· καὶ τὸ 5
B προσδοκώμενον ἦν ἀπωλείας ἄβυσσοι καὶ ἄδου κίνδυνος) ἰδῶν οὖν οὕτως ἔχοντα τὰ πράγματα καὶ διαπορούμενος ἔρμαιον κράτιστον καὶ μᾶλα τοι καίριον ἠγεῖται τὴν τοῦ Κελτικοῦ τοῦδε στρατοῦ παρουσίαν. μεθ' ὧν κοινολογησάμενος ποιεῖται συνθήκας, εἰ οὕτω συμμαχήσαντες ἐξελάσωσι τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρῶν καὶ πό-10
λεων τοὺς κατέχοντας Τούρκους, σφίσι μὲν ἐξεῖναι τὰ ἐκείνων
C λαμβάνειν πράγματα, τούτῳ δὲ τὰς πόλεις χρημάτων κενάς. ἕς δὴ συνθήκας ἄσμενοι λίαν ἐκείνοι δεξάμενοι διαπεραιούνται ζῆν γε αὐτῷ βασιλεῖ τὸν Ἑλλησποντίαν πορθμόν. (Δ.) Ὡσπερ γε μὴν ὕλη βαθεῖα πλεῖστον ἐνοσῆψαν πῦρ τὰ μὲν ὡς καλάμην 15 ἐπινέμεται ῥᾶστα, τὰ δὲ διὰ γλωρότητα βραδέως μὲν, ἐπινέμε-
V. 53 ται δ' οὖν· οὕτω καὶ ὁ διπλοῦς οὗτος στρατὸς ἐκ τε Κελτῶν καὶ Ῥωμαίων συγκροτηθεὶς φοβερὸς τοῖς πολεμίοις καὶ δυσκαρτέ-
D ρητος ἔδοξε διὰ βάρος ὀπλίσεως καὶ σώματος ῥώμην καὶ ψυχῆς εὐταρίαν ἀπρόσμαχον. καὶ οἱ μὲν τῶν πολεμίων, ὡς ἂν εἴ-20
ποι τις, καταπατοῦντο καθάπερ χόρτος καὶ πηλός· οἱ δὲ ἀπεμάχοντο βοηθούμενοι ποτὲ μὲν ταῖς δυσχωρίαις τῶν τόπων, ποτὲ δὲ τοῖς τῶν Ῥωμαίων τείχεσιν. ἀλλ' οὐκ ἦν ἐς τέλος οὐδ' αὐτοῖς τὰ τῆς τύχης ἀήθητα· ἀλλ' οἱ μὲν ἐκόντες ὑπέκυπτον, οἱ δὲ
10. ἐξελάσωσι A. 16. μὲν add. A.

discerptum, ob graves superiorum Imperatorum culpas. Nam Turci in Oriente cum alia omnia longo iam tempore obtinebant, tum ipsam Nicaeam, celebrem illam urbem: praeterea ingens pecuniae inopia aulam ornatum suo spoliata deformaverat, omni spe convenientium reddituum interclusa: neque quicquam praeter extrema et funestissima mala expectabatur. Hunc igitur rerum statum intuenti et anxio Imperatori optatissimus fuit et valde opportunus Gallici exercitus adventus. Cum his habito colloquio paciscitur, si inita in hunc modum societate Turcos Romanis provinciis et urbibus expulissent, ut illorum opes acciperent, sibi vero urbes opum vacuas habere liceret. Qua conditione illi avide accepta Hellenpontum cum ipso Imperatore traiciunt. (IV.) Sicut autem ignis densae silvae iniectus alia tanquam stipulam celeriter, alia propter viriditatem tardius quidem, sed tamen absunit: sic geminus ille Romanorum Gallorumque exercitus terribilis hostibus ac toleratu difficilis visus est, tum ob armorum gravitatem, roburque corporum, tum ob constantiam animorum inexpugnabilem. Proinde hostium alii veluti gramen et lutum (ut ita dicam) conculcabantur: alii repugnabant, modo angustiis locorum, modo Romanorum urbium moenibus defensi: sed ne istorum quidem fortuna prorsus inavota fuit, quia alii

βία ἠλλοκοντο, οἱ δὲ φρυγάδες καὶ δραπέται ἐγίνοντο. καὶ τούτω
 τῷ τρόπῳ πᾶσαν τὴν τε ἐντὸς Ἰλίου ἐξεκάθησαν Ἀσίαν καὶ ὅση
 Μαιάνδρῳ καὶ Παμφυλίᾳ ὀρίζεται· καὶ ἐπὶ τούτοις τὰ συμπερω-
 νημένα τῶν ἐλευθερωθεῖσῶν πόλεων εἰληφότες χρήματα τὴν αὐ-
 5 τοῖς προκειμένην ᾧδεον αὐτοῖς ὁδόν· καὶ ἦν ἤδη σφίσι φροντίς ἔ-
 σὺ μικροῦ τιος ἀγῶνος μεστὴ διαβᾶσι τὰ μεταξὺ Παμφυλίας
 καὶ Κιλικίας ὄρη πρὸς Κιλικίας τε καὶ Σύρους καὶ Φοινίκας, εἰ
 μὴ συγχωροῖεν τὴν πάροδον, αἰρεσθαι πόλεμον. ἀλλὰ πρῶτοι ἔ-
 μὲν Κιλικίας ἀτίκα τὴν πρώτην ὑβρώδησαντες ὄψιν τὰ βελτιστά
 10 ἔδοσαν διαβαίνειν ἀγοράν τε παρεῖχον καὶ τοὺς προπέμψοντας
 ὁδηγούς καὶ πᾶν ὅ,τι φίλον ἐχρῆν ἐς τὴν αὐτῶν ἐχρήσαντο ξε-
 νίαν. Κιλικίαι μὲν οὖν οὕτω ὑβρώδως ἐς Ξυμβάσεις ξυνήσαν τοῖς
 ἑσπερίοις τούτοις Γαλάταις καὶ Κελτοῖς, οὐ μόνον τὸ πλῆθος αὐ-
 15 τῶν καὶ τὴν ῥώμην δεισαντες, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ σεβάσματος ἔγγιστα P. 63
 ταῦτόν τε καὶ οὐ πάνυ τοι ἠλλοτριωμένον αἰδεσθέντες. (Ε.) Ἐπεὶ
 δὲ καὶ ἐς Συρίαν καὶ Φοινίκην εἰσβάλλειν ἤδη καιρὸς ἦν αὐτοῖς,
 οὐχ ὅμοια τὰ ἐκεῖ τοῖς ὀπισθεν ἀπηντήκει. Ἀραβες γὰρ ὄντες οἱ
 ταύτην κατέχοντες, γένος ἀλλόφυλον καὶ ὑπερηφανίας μεστόν,
 20 πράγματα παρέσχον αὐτοῖς· μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτοῖς, ἀλλ' ἑαυτοῖς.
 ὅπλα γὰρ ἀράμενοι τὴν πάροδον διεκώλων ὕφεσιν τῆς σφῶν αὐ-
 τῶν ἀξίας λογισάμενοι, εἰ τὴν αὐτῶν αἵματος καὶ νεκρῶν χωρὶς Β
 διέλθοι γένος ἑκφυλον καὶ πάνυ τοι ὑπερόριον τῆς αὐτῶν γῆς. ὅθεν

12. φίλιον Α. 22. αἴμ. χωρ. καὶ νεκ. Α.

deditionem facerent, alii vi subigerentur, alii exules et fugitivi abirent. Hoc modo omnem Asiam quae est intra Alym, item quae Maeandro Pamphy-
 liaeque terminatur, repurgarunt, promissisque assertarum urbium opibus
 acceptis coeptum iter prosecuti sunt. Ac dehinc cura ipsis fuit non parum
 anxia, ut superatis iis montibus, qui sunt inter Pamphyliam et Ciliciam,
 adversus Cilices, Syros et Phoenices, si transitus sibi ab iis non daretur,
 bellum susciperent. Verum primi Cilices ipso statim conspectu illorum ter-
 riti, rectissime sibi consuluerunt, eosque per suos fines tanquam amicos
 transmiserunt, atque etiam fora ipsis nundinaria praebuerunt, et viae duc-
 ces dederunt, omniaque amicitiae et hospitalitatis officia praestiterunt.
 Porro Cilices adeo prompte cum occidentalibus istis Galatis et Celtis trans-
 egerunt, non multitudinem tantum et robur eorum veriti, sed religionis
 quoque ad suam proxime accedentis parumque abhorrentis verecundia ad-
 ducti. (V.) Cum autem iam eis in Syriam et Phoeniciam invadendi tempus
 afforet, non eadem illic quae in relictis retro provinciis evenerunt. Nam
 qui eam regionem incolebant cum Arabes essent, natio genere diversa, ead-
 demque superbissima, negotium illis fecerunt: immo non illis, sed sibi ipsis.
 Nempe arreptis armis transitu eorum prohibuerunt: existimationem suam im-
 minutum iri rati, si terram eorum gens peregrina et remotissima sine san-
 guine et caedibus penetraret. Unde Galli comessatu exclusi penuriaque

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

σιτιῶν οἱ Κέλτοι ἀποκεκλισμένοι καὶ σπᾶνε πιεζόμενοι τῶν ἄλ-
λων ὅσα ἐς ἀπαραίτητον χρῆσιν ἐτύγγαλον τοῖς τε ὑποζυγίοις καὶ
αὐτοῖς, ὄπλοις καὶ διαμάχαις ἔδοξε τὴν τῶν ὄλων ἐπιτρέψαι κρι-
σιν. ἐντεῦθεν πόλεμοι συνεχεῖς ἀνεβρόγγυοντο καὶ χύσεις αἱμάτων
C Ἀραβικῶν κατὰ τῆς Θρησαμένης ἔβρεγν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν 5
καὶ πόλεων ἐγίνοντο ἀνδραποδισμοὶ, ἐπικρατεστέρας ὁσημέραι τῆς
τῶν Κελτῶν γινομένης ἰσχύος. καὶ ἴνα τὰν μέσῳ συντέμω, πᾶν
ὅ,τι κράτιστον ἦν τοῦ τῶν Ἀράβων ὀπλιτικοῦ, τὸ μὲν αἵματι καὶ
κόνει δόντες, τὸ δ' ὡς πορρωτάτω διώξαντες, δούλοις ἀόπλοις
ἅπασιν ἐχρήσαντο, τοῦ λοιποῦ τὴν οἴκησιν αὐτόθι πεποικότες. 10
D τήθησαν· κάκει τὸν ἐξῆς αἰῶνα διαμένειν ἐγνώκεσαν, ἐλεγχος πά-
σης κατηγορίας αὐτοὶ ἑαυτοῖς καταστάντες. ἔργον γὰρ αὐτοῖς καὶ
σκοπὸς τῆς οἴκοθεν ἐκδημίας ὑπῆρχεν, ἐς Παλαιστίνην εἰ δυνη-
θεῖεν ἐλθεῖν καὶ τοὺς τὸν σωτήριον κατέχοντας τάφον ἀσεβείας ἢ 15
τελέως ἐκείθεν ἐξελάσαι, ἢ τὸ ἑαυτῶν ἐκείσε κενώσαντας αἷμα
σωτηρίαν ψυχῆς ἀνταλλάξασθαι. καὶ τοιοῦτος ἦν ὁ τῆς πατρι-
δος ὑπεροχίους αὐτοὺς ποιησόμενος ἔρωσ, θεῖος ὡς ἀληθῶς καὶ
E ἑυμνούμενος τοῖς ἀκούουσιν· ἀλλ' ὁ τῆς Φοινίκης καὶ Συρίας
V. 54 ἔρωσ τὸν θεῖον ἐκείνον ἀκλεῶς ἐξέκρουσεν ἔρωτα ὑπὸ πλοῦτου 20
βαρυνθεῖσι καὶ οἶον εἰπεῖν μεθυσθεῖσι κριταῖς ἐντυχῶν παρ' ἐλ-
πίδα. (ς'.) Ἀλλ' ἐπανιτέον ὅθεν εἰς τὸν περὶ Κελτογυλατῶν
τουτωνὶ παρεγράφημεν λόγον. οἱ γὰρ κατ' Αἴγυπτον Ἀραβες
πλείστην προσειληφότες δύναμιν διὰ τοῦ Σκυθικοῦ στρατεύμα-
5. Ἀραβικῶν A., Ἀρῶραβικῶν W. 19. καὶ add. A. 21. βαρη-
θεῖσι A.

laborantes eorum quibus nec ipsi, nec iumenta carere ullo modo poterant, armis de summa rerum decertandum esse statuerunt. Hinc pugnae continentes, et nocturnae diurnaeque caedes Arabum, suo sanguine altricem terram perfundentium; item urbium excidia, Gallorum viribus in dies invalescentibus. Ac ut ea quae intercesserunt paucis comprehendam, bellicosissimis Arabibus partim caesis et prostratis, partim longissime fugatis, reliquos pro inermibus mancipiis tractarunt: ac postea iis in locis consederunt. Viris enim victis, locorum amoenitate victi sunt; atque ibi reliquum aetatis exigere decreverunt. Quo facto ipsi sese manifesti criminis reos peregerunt. Munus enim atque institutum professionis eorum fuerat Palaestinam, si possent, occupare: et impios, qui salutare Sepulchrum tenebant, aut funditus inde exterminare, aut suoapte sanguine illic profuso animarum salutem redimere. Cum autem talis amor eos patria extorres egisset, plane divinus et laude dignissimus: eum tamen divinum amorem Phoeniciae et Syriae amor turpiter evicit. Nempe divitiis onerati et ut ita dicam ebrii, aliter ac speraverant iudicabant. (VI.) Sed omissis Celtae galatis ad institutae historiae seriem redeandum. Nam Aegyptii Arabes, Scythicis (ut diximus) copiis aucta maiorem in modum potentia extra

τος ἐκείνου, καθάπερ ἔφθημεν εἰρηκότες, πλείστον ὄσον μάλα ἔξην
 τοὺς οἰκείους παρῆδραμον ὄρους· πρὸς μὲν ἐσπέραν Λιβύας καὶ
 ὅσα Μαυρουσιῶν ἔθνη δουλωσάμενοι· πρὸς δ' ἀνατέλλοντα
 ἤλιον ἔνθεν μὲν Ἀραβίαν εὐδαίμονα πᾶσαν ὄσον τὰ τε ἄκρα
 5 τῶν Ἰνδικῶν ὀρίζει θαλασσῶν καὶ ἐκατέρωθεν ὅ, τε Περσικὸς καὶ ἔ
 ὁ Ἀραβικὸς τειχιζοῦσι κόλποι· ἔνθεν δὲ τήν τε Κοίλην Συρίαν
 καὶ τὴν Φοινίκην πᾶσαν, ὄσον ὁ ποταμὸς Ὀρόντης ἔνδον ποιεῖ-
 ται, τοὺς τῶν Κελτογαλατῶν ἐκείνων ἐκγόνους τοὺς μὲν ἐκείθεν P. 64
 ἀποβήσαντες, τοὺς δ' ἐς ὄλεθρον, ὅσον πολέμιος ὑποτίθεται νό-
 10 μος, ὄλλγον παραπέμψαντες χρόνου.

ἦ. Ἐἴεν. ὁ μέντοι Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Γερμα- B
 νὸς ἀκούων ἑαυτὸν ὑπὸ τοῦ πλήθους ὑβρίζομενον σὺν πλείστη
 τῇ ἀκοσμίᾳ, ἄτε Ἀρσενίου ζῶντος ἔτι τοῦ γνησίου πατριάρχου
 αὐτὸς τὸν ἐκείνου κατέχων θρόνον, παραχωρεῖ τοῖς βουλομένοις
 15 αὐτόν· αὐτὸς δ' ἠσυχάσων ἀπήει. καὶ μετὰ τοῦτον Ἰωσήφ τὸν
 πατριαρχικὸν διαδέχεται θρόνον, πολὺς μὲν ἀνὴρ καὶ ἄσκήσει
 μακροῦ καὶ ἀπράγμονι βίῳ κατὰ τὸ Γαλλήσιον ἕρος συνεξηκῶς·
 σοφίας δ' Ἑλληνικῆς παντάπασιν ἀμέτοχος ὢν καὶ λίαν τὸν τρώ- C
 πον ἀπλοῦς. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων καὶ ἐμ-
 20 πειριῶν ἄμικτα ἦθῃ. τούτῳ πνευματικῶς ὠμίλει καὶ τοὺς λογι-
 σμοὺς ἐξηγόρευεν ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ. διὸ καὶ πρώτως τὴν ἱερὰν
 ἐκτετελεκῶτι μυσταγωγίαν ἔξιν γε τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσι προσελ-
 θὼν πίπτει πρηγῆς ἐπὶ τῶν προθύμων τοῦ ἱεροῦ βήματος, διαβ-
 ῤήθῃ ἐπὶ δυοῖν ἁμαρτήμασιν ἐγκαλῶν ἑαυτῷ, τῷ τε τῆς ἐπιουρ-

9. ἀποσοβήσαντες A., ἀκοβήσαντες W. 18. ὦν om. A.

suos fines quam longissime excurrerunt; versus Occidentem Libycis et Mauritanis gentibus domitis: ad solis vero ortum tota felici Arabia, quam et Indici maris ora terminat, et utrinque sinus Persicus et Arabicus includunt: item Coelesyria et Phoenicia universa, quam fluvius Orontes continet, Celtogalatarum illorum posteris partim inde pulsas, partim, ut ius belli est, brevi tempore interfectis.

8. Caeterum patriarcha Constantinopolitanus Germanus cum sibi vulgus per summam petulantiam insultare audivisset, quippe qui Arsenii legitimi patriarchae adhuc superstitis sedem occuparet: ea cuius alii relicta, in Monasterium secessit. Huic in patriarchatum succedit Iosephus, vir canitie venerandus, qui longo tempore in monte Gallesio vitam austeram et negotiorum expertem egerat, Græcarum litterarum plane rudis, et ingenio valde simplici. Nam eiusmodi sunt ii mores, qui a civilibus negotiis et a rerum usu abfuerunt. Huius spirituali consuetudine utebatur, et delictorum confessionem ei edebat Imperator Michaël. Ad hunc itaque post sacram mystagogiam ab ipso primum cum caeteris pontificibus celebratam accedit, et in vestibulo sacri bematibus prostratus, semet ipsum diserte accu-

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- κίας φημι καὶ τῷ τῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως τυφλώσεως. καὶ ἐπὶ τούτοις αἰτεῖται συγχώρησιν. πρῶτος μὲν οὖν ὁ πατριάρχης ἐπιστὰς αὐτῷ κειμένῳ συγχωρήσεως ἔγγραφόν τινα διεξῆμε λόγον· καὶ μετ' αὐτὸν ἕκαστος τῶν ἀρχιερέων κατὰ τὴν ἐκάστω
- D προσήκουσαν τάξιν διαδεχόμενος ἀνέγνωσαν ἅπαντες ἐφεξῆς ἐπ' 5 αὐτοῦ τὸν εἰρημένον τῆς συγχωρήσεως λόγον. καὶ οὕτως ἀπῆει χαίρων ὁ βασιλεὺς ὁμοῦ τῇ τοιαύτῃ συγχωρήσει καὶ θεὸν αὐτὸν Εὐμενεῆ καὶ Ἰλεων αὐτῷ καταστήναι οἴομενος. (B.) Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπεσκότησεν ἡ σελήνη τὸν ἥλιον, ἄρτι τὴν τῶν διδύμων τετάρτην παραλλάττοντα μοῖραν, περὶ ὥραν πρὸ μεσημ- 10
- A. C. 1267 βρίας τρίτην τῆς εικοστῆς πέμπτης ἡμέρας τοῦ μαΐου, τοῦ εἴκοσ' ἔτους. ἦν μὲν οὖν ἡ πᾶσα ἔκλειψις δακτύλων ἔγγιστα δυοκαίδεκα. τοσοῦτον δὲ κατὰ τὸν μέσον τῆς ἐκλείψεως χρόνον ἐγεγόνει τὸ σκότος περὶ τὴν γῆν, ὡς καὶ πολλοὺς τῶν ἀστέρων φανῆναι. ἐδήλου μέντοι τὰς μεγίστας καὶ παλαμναιοτάτας συμφορὰς τῶν 15
- V. 55 Ῥωμαίων, ἃς ὑπὸ τῶν Τούρκων ὑφίστασθαι ἔμελλον. οὐ γὰρ
- P. 65 ἔληξεν ἡ τοῦ γένους κίρκωσις ἐκεῖθεν ἀρξαμένη καὶ συχνῶς ἐπὶ μείζον ἄε καταβραχὺ κορυφουμένη. ὅτι δὲ δήλωσιν ἐπιγείων παθῶν τὰ τῶν οὐρανίων φωστήρων τοιαῦτα συμπτώματα προαναφωνοῦσιν, ἀμφιβάλλειν οἶμαι τῶν πάντων οὐδένα, πλὴν εἰ μὴ 20 ὅστις περιττὸς ἐπεφύκει μάτην ἐρῆζειν. εἰ δὲ τούτων λόγοις πείθειν πειροῦτό τις, ὃν πείθειν οὐ δύναται τὰ ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς οἰκουμένης κατ' ἄλλους ἄλλοτε χρόνους γινόμενα πράγματα, μάταιος ἂν εἴη καὶ πάνυ τοι φορτικὸς σύνεσιν ἐντιθέναι τοῖς πάνυ Βασιλεῶσι ἐγχειρῶν. ὃ γὰρ ἐν ἐνὸς ἀνθρώπου σώματι, τοῦτο κὰν 25

B. διέξειαι A.

sat de duobus peccatis, de periurio scilicet et de excaecato Imperatoris filio. Tum absolutionem petit. Primus igitur patriarcha ei iacenti astans scriptam quandam absolutionis formulam recitavit: ac post eum singuli pontifices suo quisque ordine, eandem perlegerunt. Ita laetus discedit Imperator, tam ob illam absolutionem, quam quod Deum etiam sibi placatum et reconciliatum existimabat. (II.) Sub hoc tempus luna eodem obscureavit, cum is quartam Geminorum partem praeteriret, sub horam ante meridiem tertiam, xxv. die Maii, anni vi. m. dcc. lxxv. Fuit tota eclipsis digitorum sive punctorum fere XII. Tanta autem sub medium tempus illiusmodi coelestium tenebrae circa terram extiterunt, ut multae stellae apparerent. Ea nimirum maximas et funestissimas Romanorum calamitates portendebat a Turcis imminentes. Populi enim afflictio ab eo tempore non destitit, et subinde paulatim in maius aucta est. Terrena autem mala huiusmodi coelestium luminum affectionibus praesignificari, extra controversiam esse puto: nisi forte quispiam rixis inanibus delectetur. Quem porro ea quae in theatro universitatis huius aliis atque aliis temporibus eveniunt, convincere non possunt, eum si quis conetur verbis convincere, stultus sit et plane ineptus, qui indociles velit erudire. Quod enim in hominis unius corpore fit, idem etiam

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

τῷ τοῦ κόσμου σώματι παντὶ γίγνοι' ἄν. Ἐν γὰρ ὁ κόσμος σῶμα
 συμφύες, ἐκ μερῶν καὶ μελῶν ὡς ὁ ἄνθρωπος φάναι συγκείμε-
 νος· καὶ ὡσπερ ἐνταῦθα τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ τραχήλου τὸ πάθος
 ἐνεργεστέραν πρὸς τὴν κνήμην καὶ τὸν ἀστράγαλον τὴν κάκωσιν
 5 ἔξετόξευσεν, οὕτω καὶ τῷ τοῦ κόσμου σώματι τὰ τῶν οὐρανίων
 φωστήρων παθήματα κινούμενα πρὸς τὴν γῆν ἀπερίδονται
 πάντα ταῦτα δημοσιεύουσι τὴν ἐνέργειαν. (Γ.) Συγχρὸς ἐπὶ τού- C
 τοις ἐξ ὅτῃ χρόνος καὶ ἄγεται ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Ἀνδρονίκῳ γυ-
 ναϊκῆ Ἄνναν τὴν ἐκ Παιόνων καὶ ἅμα τῷ βασιλικῷ καταστέφει
 10 συμβόλῳ. εἶτα αὐτὸς μὲν Ἀνδρόνικος ὄμνυσι τῷ πατρὶ, πρῶτον
 μὲν σέβειν τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ὀρθῶς καὶ τὰ ταύτης προνό-
 μια περιέπειν καθ' ἅπαντα τρόπον καὶ ἁλώβητα συντηρεῖν· δεύ-
 τερον δὲ, τὴν αὐτοῦ δὴ τοῦ πατρὸς ζωὴν καὶ βασιλείαν διαφυ-
 λάττειν ὅση δύναμις ἀνεπιβούλευτον μέχρι τελευτῆς αὐτῆς. καὶ D
 15 ἐπὶ τούτοις ἅπαν τὸ Ῥωμαίων ὄμνυε γένος τῷ νέῳ βασιλεῖ Ἀν-
 δρονίκῳ τὰ εἰθισμένα τοῖς βασιλεῦσιν. ὁ γε μὴν πατριάρχης καὶ
 πᾶν τὸ τῆς ἐκκλησίας ἄθροισμα γράμμασι τοὺς ἑαυτῶν ἐγκαρά-
 ξαντες ὄρκους τοῖς ἱεροῖς ἐντεθείκασι κώδιξιν, ἀνεπιβούλευτον
 αὐτῷ διατηρήσειν τὴν βασιλείαν ὁμολογοῦντες, αὐτοὶ τε καὶ αἱ
 20 ἐφεξῆς τὰ τῆς ἐκκλησίας διαδεχόμενοι. ἐπέτρεψε δ' αὐτῷ ὁ πα-
 τὴρ καὶ δι' ἐρωθρῶν ὑπογράφειν γραμμάτων προστάγματα, οὗ
 μὲντοι μῆνα καὶ ἰνδικτον, ἀλλὰ, Ἀνδρόνικος Χριστοῦ χάριτι βα-
 σιλεὺς Ῥωμαίων.

9. Τούτων οὕτως ἔχοντων, ἐξ ἀνθρώπων ἐγεγόνει καὶ Μι- P. 66
 V. 56

4. ἐναργεστέραν A. 14. αὐτῆς om. A.

in corpore huius universi contingit. Unum quippe mundus corpus est co-
 haerens, ex partibus et membris compositus itidem ut homo. Quemadmo-
 dum autem in homine capitis aut colli affectio dolorem acriorem ad tibias
 aut ad talos ei aculat: sic etiam in mundi corpore excitate celestium
 luminum affectiones terris se imprimunt et vim suam illic exerunt. (III) Post
 haec longo tempore elapso Imperator Andronico filio uxorem dat Annam
 Paeoniam, simulque insignibus Imperii ornat. Tum ipse quidem Androni-
 cus patri iurat; primum, se Dei Ecclesiam rite veneraturum, eiusque pri-
 vilegia modis omnibus iusiurandum et inviolata conservaturum esse:
 deinde se vitam et Imperium patris sui ab insidiis tutum pro virili praesti-
 turum esse usque ad ipsam mortem. His peractis omnis Romanus populus
 solenne iusiurandum iuniori Imperatori Andronico dedit. Patriarcha vero
 et collegium omne sacerdotum iusiurandum suum literis consignatum in sa-
 cros codices retulerunt; profitendo se, et eos qui deinceps in administra-
 tionem Ecclesiae successuri sibi essent, Imperium eius ab omni fraude tu-
 tum servaturos. Pater autem ei permisit edictis subscribere rubris literis,
 caeterum sine mense et indictione: sed, Andronicus Christi gratia Imperator
 Romanorum.

9. Hoc statu rerum e vivis excessit Michael Despotes, Epiri et Thea-

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

χαῖλ ὁ δεσπότης, ὁ τῆς Ἠπειρου καὶ Θετταλίας ἀρχηγός, καὶ
παῖδας καταλυπῶν ἕνα μὲν νόθον, Ἰωάννην ὄνομα, γνησίους
δὲ τρεῖς, ὧν καθ' ἡλικίαν πρωτεύων ὑπῆρχεν ὁ ἐπ' ἀδελφιδῆ
γαμβρός τοῦ βασιλέως Νικηφόρος ὁ δεσπότης· ὑφ' ᾧ κηδεμόνι
καὶ ἐπιτρόπῳ κατέλειπεν ὁ πατήρ ὡς ἀτελεστέρους τὴν ἡλικίαν 5
καὶ αἴζυγας ἔτι τοὺς δύο ἑτέρους υἱέας Μιχαὴλ καὶ Ἰωάννην.
Βασίλει μέντοι καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ ἐπικράτειαν εἰς δύο μερίδας,
ὧν τὴν μὲν μίαν, ἣ δὴ καὶ παλαιὰ ὀνομάζεται Ἠπειρος, ἀφίησι
Νικηφόρῳ τῷ δεσπότη. περιέχει δὲ αὕτη Θεσπρωτοὺς καὶ
Ἀκυρναῖους καὶ Δόλοπας, καὶ πρὸς τούτοις Κερκυραίους καὶ 10
Κεφαλλῆνας καὶ Ἰθακησίους· ὀρίζεται δὲ πρὸς μὲν δύσσεως Ἀδρια-
τικῷ τε καὶ Ἴονίῳ πελάγει, πρὸς δ' ἄρκτων ὄρεσιν ὑψηλοῖς τῷ
τε Πύδνῳ καὶ τοῖς Ἀκροκεραυνίοις ὀνομαζομένοις, ἐκ δ' ἀνα-
Cτολῶν Ἀχελῷῳ τῷ ποταμῷ, ἐκ δὲ μεσημβρίας τῆ Κερκυραίων
νήσῳ καὶ τῆ Κεφαλληνίᾳ· τὴν δὲ ἑτέραν μερίδα ἀφίησιν ὁ πα- 15
τήρ Ἰωάννη τῷ νόθῳ παιδί· ἣ καὶ αὕτη περιέχει Πελαγοὺς
καὶ Φθιώτας, ἔτι τε Θεσσαλοὺς καὶ Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας· καὶ
πρὸς μὲν ἄρκτους Ὀλυμπον ἔχει τὸ ὄρος, πρὸς δὲ μεσημβρίαν
τὸν Παρνασσόν, ἀμφότερα ὑψηλὰ καὶ ἐς βαθὺν τὸν ἄερα τὰς
Dκορυφὰς ἀνατεινοντα. οἱ μέντοι δύο αὐτίκα, Μιχαὴλ καὶ Ἰωάν- 20
νης, δυσαρεστήσαντες τῆ τοῦ ἀδελφοῦ Νικηφόρου ἐπιτροπῇ καὶ
ἐφορείᾳ καὶ ἄλλως οὐκ εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς πέρας αὐτὴν προχω-
ρήσειν ἐννοοῦντες φυγάδες ἐς βασιλέα χωροῦσιν. (B.) Ὁ δὲ
νόθος Ἰωάννης, ἀκάδεκτος ὧν τὴν ὄρμην καὶ ποικίλος τὴν

11. Κεφαλλῆνας A., Κεφαλήνας W. 14. τῆ τε A. 15. Κε-
φαλληνία A., Κεφαλήνια W. 17. τε add. A. Ὀζόλας A.
23. ἐννοοῦντες A., νοοῦντες W.

saliae Princeps, relictis liberis, in quibus unus nothus, nomine Ioannes; legitimi vero tres. Horum natu maximus fuit Nicephorus Despotas, qui Imperatoris neptem ex sorore in matrimonio habebat: cuius curae ac tutelae reliquos duos natu minores Filios Michaëlem et Ioannem adhuc coelibes pater commisit; divisitque omnem suam ditionem in duas partes: quarum unam, quae vetus appellatur Epirus, Nicephoro Despotae reliquit. Continet autem Theprotos, Acarnanes, Dolopes, praetereaque Corcyraeos, Cephallenios et Ithacenses: terminatur ab occasu Adriatico et Ionio mari: versus Septentrionem altis montibus Pydno et Acrocerauniis: ab ortu Acheloo flumine: a meridie insulis Corcyra et Cephallenia. Alteram partem Ioanni notho filio reliquit: quae et ipsa continet Pelasgos, Phthiotas, Thessalos, Locros Ozolas: ac versus Septentrionem Olympum montem habet: ad meridiem Parnassum; utrumque altissimum et nubibus vicinum. Caeterum duo statim, Michaël et Ioannes, Nicephori fratris tutelam et curationem aegre ferentes, et alioqui rati habituram eam non bonum ipsis exitum, ad Imperatorem profugunt. (II.) Nothus autem Ioannes, effraeni impetu et vasto ingenio vir,

σύνεσιν, οὐκ ἠρέμει τοῖς οἰκείοις ἀρνούμενος, καὶ ταῦτα τὸ σε-
 βιστοκράτορος ἀξίωμα παρὰ τοῦ βασιλέως πρότερον εἰληφώς·
 ἀλλὰ συχνὰ παρασπονδῶν τὴν Ῥωμαίων ἐδῆον γῆν· ὡς ἀγα-
 νυκτῆσαντα ἤδη τὸν βασιλεῖα πέμψαι τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Ἰωάν-
 5 νην τὸν δεσπότην κατ' ἐκείνου, πολλὰς πολλαχόθεν ἀθροισμέ-
 νας τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις ἔπεσθαι τούτῳ κελεύσαντα. ὃς καὶ
 συναγαγὼν, ὅση δὴ παροῦσα ἐτύγχανε δύναμις, ἔκ τε Παφλα-
 γόνων ἱππέων ἠθροισμένη καὶ Βιθυνῶν, συγκαταλέξας δὲ καὶ
 10 αὐτὸς στρατολογῶν δυνάμεις ἔκ τε Θράκης καὶ Μακεδονίας. ὁ
 μέντοι σεβαστοκράτωρ ἀκούων τὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων ἔφο-
 δον βέλεσι λογισμῶν ἰδαπὰν τὴν ψυχὴν, ἄπορα πανταχόθεν B
 ὄρων τὰ ἑαυτοῦ καὶ οὐκ ἀξιόμαχα πρὸς τσαυτὴν παρασκευὴν V. 57
 ἀντιπάλων δυνάμεων. ὅθεν ἐπεὶ τό γε ὑποπεπτωκῶτι χρῆσασθαι
 15 σχήματι καὶ συγγνώμην τῶν ἡμαρτημένων ζητεῖν οὐτ' εὖοδον
 εἴωρα οὔτε μὴν ἀνύσιμον διὰ τὸ πολλὰκις σπείσασθαι μὲν,
 οὐκ ἐμμεῖναι δ' ἐπὶ μικρὸν ταῖς ὁμολογίαις τῶν σπονδῶν, ὁ δὲ
 ἄλλην ἐβιάσθη γνώμην. ὀχυρώσας γὰρ καθ' ὅσον ἐξῆν καὶ ἀ- C
 σφαλισάμενος τὰ ἑαυτοῦ φρούρια περιήει σὺν γε τοῖς ἑαυτοῦ
 20 στρατεύμασι πύρρῳθεν περισκοπῶν τὰ ὑπὸ τῶν πολεμίων γινό-
 μενα, ἴσως ἐλπίζων λόχοις τισὶ καὶ αἰφνιδίοις ἐπιδρομαῖς ταράτ-
 τειν καὶ ἀκρωτηριάξιν τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. ἀλλ' ἄριστα
 τούτους ὄρων πεφραγμένους καὶ οὐκ ἔξω τῆς νομιζομένης ἐμπει-
 ρίας τὰς ἐκδρομὰς ποιουμένους προαπεγνώκει τὴν πείραν καὶ
 7. δὴ παρ.] τε παρ. A. 17. μακρὸν A., μακροῦ W. 21. αἰ-
 φνιδίοις A., αἰφνιδίας W.

suis contentus quiescere non poterat, quamvis nuper admodum Sebastocratoris honorem ab Imperatore consecutus: sed ruptis crebro foederibus, Romanas provincias populabatur: ut indignatus Imperator contra illum mitteret fratrem suum Ioannem Despotam, magnis Romanorum copiis undecunque collectis, et eum sequi iussis. Is igitur coacto exercitu, quantus aderat ex Paphlagonibus et Bithynis equitibus conflatus, adiunctis etiam Comanorum et Turcopulorum turmis, pedestres copias ex Thracia et Macedonia ipse delecturus abiit. At Sebastocrator, audito Romanarum virium adventu, cum se ab omni parte destitutum et tanto exercitu impari esse cerneret, gravissimis curis aestuabat. Nam supplicii habitu accedere et delictorum veniam petere, neque expeditum, neque etiam efficax esse iudicabat: quod multoties foedera pepigisset, et pactis nunquam diu stetisset. Itaque aliam viam ingressus, firmatis quantum poterat et munitis suis castellis, cum suis exercitibus circumibat, eminus circumspiciens quid ab hostibus ageretur: forsitan et spe concepta, insidiis et subitis incursionibus se Romana castra turbaturum et aliqua parte afflicturum. Sed cum omnia optime munita, et disciplinam militarem a Romanis observari cerneret: illo conatu desperato, sursum deorsumque ambulans, sum-

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi. Διῶν ἄνω καὶ κάτω ἐδεδίει περὶ τῶν ὄλων. (Γ.) Ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης ἐν τοσοῦτοις ὑπῆρχε θορόβοις καὶ φόβοις. τάχα δ' ἂν καὶ πέρασ ἐλάμβανεν αὐτῷ τὸ ζῆν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχία τότε ἂν ὑπὸ βασιλεῖ Δεγίγητο, εἰ μὴ μεγάλη τις ἀταξία τε καὶ πῆλημμελεια τῶν συ-5 στρατευομένων τοῖς ἡμετέροις ἀλλογενῶν ἔσφηλε παρ' ἐλπίδα καὶ λίαν αἰσχυρῶς τὰ Ῥωμαίων ἀνέτρεψε πράγματα. εἰσβαλόντων γὰρ τῶν Ῥωμαίων ἐς τὴν ἐκείνου καὶ μηδεὸς ἀνδισταμένου ῥαδίως ὑποποιουμένων ἅπαντα, οὐδὲν ὑγίης οἱ συστρατευόμενοι Κόμανοι ἔπραττον, ἀλλὰ πάντας νεῶς καὶ ἀσκη-10 τήρια πάντα ἐσύλων καὶ ἀδεῶς ἐνεπίμπρασαν καὶ σεμνὰς παρθένους ἠνδραποδίζοντο καὶ ὡς ἀνιέροις ἐχρῶντο τοῖς ἱεροῖς, τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρὸς γε ἔτι ἀντὶ τραπεζῶν ταῖς ἱεραῖς εἰκόσι. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; πάντ' ἔδρων ἀδεῶς, ὅσα χρεῶν ἀσεβείσιν ἀνδράσι. διὰ τοι τοῦτο καὶ οὐ καλῶς οὐδ' ὁμολόγως 15
- A. C. 1271 ὁ λόγος. (Δ.) Ἐπεὶ γὰρ ἤκεν ἕγων τὴν στρατιάν ὁ Δεσπότης Ἰωάννης, τὰ μὲν τῶν πολυχρῶν ἀντίκα ὑπέκλυτον· τὰ δὲ ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι θαρρόντα ἀνδίσταντο μέχρι τινός· ἔπειτα καὶ ταῦτα ὑπέκλυτον, ἀντέγειν εἰς τέλος ἤμισυ δυνάμενα 20 πρὸς τὰς βιαιὰς τῶν πολεμικῶν μηχανημάτων ἐπιφορὰς. ὁ γε μὴν Σεβαστοκράτωρ ἀπογνοὺς πανταχόθεν εἰς ὀχυρώτατον καταφεύγει φρούριον τὸ τῶν Νέων Πατρῶν ἐπικεκλημένον. ἔνθα δὴ καὶ κυκλοῦσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι καὶ συχνόν τινα χρόνον πολιορκοῦσι περικυθήμενοι. τὸ μέντοι φρούριον ἐκεῖνο τῶν Νέων 25

mae rerum metuebat. (III.) Igitur Ioannes Sebastocrator in tanto angore et metu versabatur. Ac fortasse eo tempore vivere desiisset, illiusque ditio ab Imperatore occupata esset, nisi exterorum commilitonum immodestia et nimia licentia rem Romanam praeter spem labefactasset, et foedissime pervertisset. Nam cum Romani impressionem in illius fines fecissent, et resistente nemine omnia facile subigerent, Comani cum iis militantes nihil frugi faciebant, sed omnia fana, omnia monasteria spoliabant, et impune cremabant, et venerabiles virgines captivas abducebant, ac sacris ut profanis abutebantur cum aliis rebus, tum sacrosanctis imaginibus, quas pro mensis habebant. Et quid multa est opus? sine ullo metu faciebant omnia, quae impiorum hominum consuetudo fert. Quamobrem belli exitus non bonus, nec principiis consentaneus fuit: ut progressu orationis ostendetur. (IV.) Nam cum Ioannes Despotas exercitum secum adducens advenisset, oppidula partim statim deditionem faciebant: partim situ locorum freta aliquamdiu resistebant; mox bellicarum machinarum violentis ictibus ad extremum sustinendis imparia, ipsa etiam sese submittebant. Quare Sebastocrator Ioannes, rebus omni ex parte desperatis novas Patras (id munitissimum castello nomen est) se recepit: ubi eum hostes circumcludunt et longo tempore circumsessum oppugnant. Id castellum in edito monte situm bellicas

Πατρῶν ἐφ' ὑψηλοῦ τοῦ ὄρους ἰδρυμένον ῥᾶστα μὲν τῶν πολε-
 μικῶν κατεφρόνει μηχανημάτων· διὰ δὲ τὸν ἔνδον ἀποκλεισθέν-
 τα πολυάνθρωπον ὄχλον ἀπορῖαν ἔδειλε τῶν ἀναγκαίων. διὸ
 καὶ ἀμηχανία παντοδαπὴ τὴν ψυχὴν ὁ Σεβαστοκράτωρ ἐμερζετο
 5 καὶ ἄνω καὶ κάτω τὸν λογισμὸν περιστρέφε, τῶν περιούσταμένων B
 δεινῶν λύσιν ζητῶν. ὄψε δὲ μετὰ πολλὰς στροφὰς λογισμῶν εἰς
 ἔννοιαν ἐληλύθει ξένην καὶ δαιμονίαν ὡς ἀληθῶς· ἦν ὡσπερ ἱεράν
 τινα καὶ ἀπόρρητον ἔταμιευσε ἐν ἑαυτῷ, οὐδενὶ κοινωσάμενος
 τῶν ἀπάντων, πλην ἢ μόνῳ τῷ τοῦ ἄστοις φύλακι. τὸ γὰρ εἰς
 10 πλείους μίᾳ ἀκοῆς διασπαρὲν μυστήριον πολύχρον ἀνίσχει γεώρ-
 γιον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν οὐκ ἔτι μυστήριόν ἐστιν, ἄλλὰ διαπρύ- C
 σιος φήμη, ὅλα στρατόπεδα παραμειβουσα γνήσιά τε καὶ πο-
 λέμια. ὄθεν καὶ αὐτὸς συνετὸς ὢν καὶ τῶν τοιούτων οὐκ ἀδαῆς
 συνετῶς τὸ σοφὸν ὠκονόμησε βούλευμα ἑαυτοῦ. ἦν δὲ τοῦτο
 15 τοιοῦτον. (E.) Νύκτα παραφυλάξας, ἐν ἧ τῆς σελήνης τῷ
 ἡλίῳ συνοδευούσης σκότος βαθὺ περιτρέχει τὴν γῆν, σχοίνῳ
 τοῦ τείχους καθήσιν ἕξω ἑαυτὸν· κάπνιτα οὐχ ἑτέρας οὔσης αὐ- V. 58
 τῷ παρόδου, λάθρα κατῆι ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον ἐν
 διεξῶν κῶσι τοῖς ἐνόμασι· καὶ τοῦ λαθεῖν ἕνεκα μεγάλῃ τῆ D
 20 φωνῇ καὶ βαρβαρίζουσῃ μικρὸν πως τῆ διαλέκτῳ, ὡς ἀπολωλε-
 κῶς τὸν οἰκίον δῆθεν ἵππον ἐζήτει, διῶν καὶ παραμειβίων οὐ-
 τωσὶ τὸ στρατόπεδον ἄπαν. οἱ δὲ πολλοὶ τοῦ στρατοῦ κατεγέλων
 ἀκούοντες αὐτοῦ καὶ ὑπεσύριζον καὶ ἡδονάταις εἰρωνείαις ἐχλεύα-
 ζον. ἀλλ' ἐκεῖνος δόλοισ τοιούτοις παρελθὼν τὸ Ῥωμαίων στρα-

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

9. ἢ post κλήν add. A. 12. παραμειβουσα A., ἀμειβουσα W.
 14. ὠκονόμησε A., ὠκοδόμησε W. 23. ὑπεσύριττον A., idemque
 add. καὶ ante hanc vocem.

machinas facile contempnebat: sed ob multitudinem hominum ibi inclusam,
 rerum necessarium penuriam metuebat. Itaque Sebastocrator inops con-
 silii multis curis distrahebatur, et urgentium malorum remedium quae-
 rens animum in omnes partes versabat. Tandem post multas deliberatio-
 nes consilium mirum ac plane divinum inivit: quod, ut sacrum et arcanum,
 penes se ipsum religiose custodit, ac nemini communicat, nisi urbis custo-
 di. Nam arcanum plurium auribus quam unius commissum multifariam
 erumpit: amissoque arcani nomine, fama pervulgata dici debet, tota ca-
 stra tam amicorum quam hostium permeans. Unde ille, quippe vir pru-
 dens et huius rei non ignarus, callide suum commentum struxit, quod erat
 huiusmodi. (V.) Observata nocte, in qua ob interlunium profundae tene-
 brae terram circumirent, fune se de muro demittit. Deinde, cum alius
 transitus ei non pateret, clam in Romana castra laceris vestibus ingre-
 ditur: et ne agnosceretur, magna voce et verbis aliquantulum barba-
 ris, velut amissum equum quaeritans clamat, et sic tota castra pervadit
 ac praeterit. Turba vero militaris eum deridet et exsultat, et suavissimis
 dictis exagitat. His dolis castra cum pertransisset, et longissime abes-

Nicéphorus Gregor. Vol. I.

8

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- διῶν ἄνω καὶ κάτω ἐδεδίει περὶ τῶν ὄλων. (Γ.) Ὁ μὲν οὖν
σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης ἐν τοσοῦτοις ὑπῆρχε θορόβοις καὶ φό-
βοις. τάχα δ' ἂν καὶ πέρασ ἐλάμβανεν αὐτῷ τὸ ζῆν ἐν τού-
τῳ τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχία τότε ἂν ὑπὸ βασιλεῖ
Δεήγγετο, εἰ μὴ μεγάλη τις ἀταξία τε καὶ πηλημμελεια τῶν συ-
στρατευομένων τοῖς ἡμετέροις ἀλλογενῶν ἕσφηλε παρ' ἐλπί-
δα καὶ λαν αἰσχυρῶς τὰ Ῥωμαίων ἀνέτρεψε πράγματα. εἰς-
Εβαλόντων γὰρ τῶν Ῥωμαίων ἐς τὴν ἐκείνου καὶ μηδενοῦς ἀν-
θισταμένου ῥαδίως ὑποποιουμένων ἅπαντα, οὐδὲν ὑγιές οἱ συ-
στρατευόμενοι Κόμανοι ἔπραττον, ἀλλὰ πάντας νεῶς καὶ ἀσκη-
τήρια πάντα ἐσύλων καὶ ἀδεῶς ἐνεπίμπρασαν καὶ σεμνὰς παρ-
θένους ἠνδραποδίζοντο καὶ ὡς ἀνιέροις ἐχρῶντο τοῖς ἱεροῖς,
τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρὸς γε ἔτι ἀντι τραπεζῶν ταῖς ἱεραῖς εἰκόσι.
καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; πάντ' ἔδρων ἀδεῶς, ὅσα χρεῶν
ἀσεβείην ἀνδράσι. διὰ τοι τοῦτο καὶ οὐ καλῶς οὐδ' ὁμολόγως
15
Ἔταῖς ἀρχαῖς τὸ τέλος ἀπήλλαξε τοῦ πολέμου. δηλώσει δὲ προῶν
A. C. 1271 ὁ λόγος. (Δ.) Ἐπεὶ γὰρ ἤκεν ἕγων τὴν στρατιάν ὁ Δεσπότης
Ἰωάννης, τὰ μὲν τῶν πολιχνίων αὐτίκα ὑπέκλυτον· τὰ δὲ ταῖς
τῶν τόπων ὀχυρότησι θαρρόντα ἀνθίσταντο μέχρι τινός·
ἔπειτα καὶ ταῦτα ὑπέκλυτον, ἀντέχειν εἰς τέλος ἦκιστα δυνάμενα
20
πρὸς τὰς βιαίας τῶν πολεμικῶν μηχανημάτων ἐπιφοράς. ὃ γε
P. 68 μὴν Σεβαστοκράτωρ ἀπογνοὺς πανταχόθεν εἰς ὀχυρώτατον κα-
ταφεύγει φρούριον τὸ τῶν Νέων Πατρῶν ἐπικεκλημένον. ἔνθα
δὴ καὶ κυκλοῦσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι καὶ συχνόν τινα χρόνον πο-
λιοροῦσι περικαθήμενοι. τὸ μέντοι φρούριον ἐκεῖνο τῶν Νέων 25

mae rerum metuebat. (III.) Igitur Ioannes Sebastocrator in tanto angore et metu versabatur. Ac fortasse eo tempore vivere desiisset, illiusque ditio ab Imperatore occupata esset, nisi exterorum commilitonum immodestia et nimia licentia rem Romanam praeter spem labefactasset, et foedissime perturbasset. Nam cum Romani impressionem in illius fines fecissent, et resistente nemine omnia facile subigerent, Comani cum iis militantes nihil frugi faciebant, sed omnia fana, omnia monasteria spoliabant, et impune cremabant, et venerabiles virgines captivas abducebant, ac sacris ut profanis abutebantur cum aliis rebus, tum sacrosanctis imaginibus, quas pro mensis habebant. Et quid multis est opus? sine ullo metu faciebant omnia, quas impiorum hominum consuetudo fert. Quamobrem belli exitus non bonus, nec principii consentaneus fuit: ut progressu orationis ostendetur. (IV.) Nam cum Ioannes Despotas exercitum secum adducens advenisset, oppidula partim statim deditionem faciebant: partim situ locorum freta aliquamdiu resistebant; mox bellicarum machinarum violentis ictibus ad extremum sustinendis imparia, ipsa etiam sese submittebant. Quare Sebastocrator Ioannes, rebus omni ex parte desperatis novas Patras (id munitissimo castello nomen est) se recepit: ubi eum hostes circumcludunt et longo tempore circumseesum oppugnant. Id castellum in edito monte situm bellicas

Πατρῶν ἐφ' ὑψηλοῦ τοῦ ὄρους ἰδρυμένον ῥᾶστα μὲν τῶν πολε-
 μικῶν κατεφρόνει μηχανημάτων· διὰ δὲ τὸν ἔνδον ἀποκλεισθέν-
 τα πολυάνθρωπον ὄχλον ἀπορίαν ἐδεδίει τῶν ἀναγκαίων. διό
 καὶ ἀμηχανία παντοδαπῇ τὴν ψυχὴν ὁ Σεβαστοκράτωρ ἐμεριζετο
 5 καὶ ἄνω καὶ κάτω τὸν λογισμὸν περιέστρεφε, τῶν περιῦσταμένων Β
 δεινῶν λύσιν ζητῶν. ὄψε δὲ μετὰ πολλὰς στροφὰς λογισμῶν εἰς
 ἔννοιαν ἐληλύθει ξένην καὶ δαιμονίαν ὡς ἀληθῶς· ἦν ὡσπερ ἱεράν
 τινα καὶ ἀπόρητον ἐταμίευσεν ἐν ἑαυτῷ, οὐδενὶ κοινωσάμενος
 τῶν ἀπάντων, πλὴν ἢ μόνῳ τῷ τοῦ ἄστεος φύλακι. τὸ γὰρ εἰς
 10 πλείους μᾶς ἀκοῆς διασπαρὲν μυστήριον πολύχουν ἀνίσχει γεώρ-
 γιον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν οὐκ ἔτι μυστήριόν ἐστιν, ἀλλὰ διαπρύ- C
 σιος φήμη, ὅλα στρατόπεδα παραμειβουσα γνήσιά τε καὶ πο-
 λέμια. ὄθεν καὶ αὐτὸς συνετὸς ὢν καὶ τῶν τοιούτων οὐκ ἀδάης
 συνετῶς τὸ σοφὸν ὠκονόμησε βούλευμα ἑαυτοῦ. ἦν δὲ τοῦτο
 15 τοιοῦτον. (E.) Νύκτα παραφυλάξας, ἐν ἣ τῆς σελήνης τῷ
 ἡλίῳ συνοδευούσης σκότος βαθὺ περιτρέχει τὴν γῆν, σχολίῳ
 τοῦ τείχους καθήσιν ἕξω ἑαυτὸν· κῆπειτα οὐχ ἑτέρας οὔσης ἀ- V. 58
 τῷ παρόδῳ, λάθρα κατήει ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον ἐν
 διεξήρηκόσι τοῖς ἐνδύμασι· καὶ τοῦ λαθεῖν ἕνεκα μεγάλην τῆ D
 20 φωνῇ καὶ βαρβαριζούσῃ μικρὸν πως τῇ διαλέκτῳ, ὡς ἀπολωλε-
 κῶς τὸν οἰκίον δῆθεν ἵππον ἐζήτει, δῖῶν καὶ παραμειβῶν οὐ-
 τωσὶ τί στρατόπεδον ἦπαν. οἱ δὲ πολλοὶ τοῦ στρατοῦ κατεγέλων
 ἀκούοντες αὐτοῦ καὶ ὑπεσύριζον καὶ ἠδοντάταις εἰρωνεῖαις ἐχλεύα-
 ζον. ἀλλ' ἐκεῖνος δόλοισι τοιούτοις παρελθὼν τὸ Ῥωμαίων στρα-

A. C.
 1259
 ad
 1282
 Imp. Mich.
 Palaeologi.

9. ἢ post κλῆν add. A. 12. παραμειβουσα A., ἀμειβουσα W.
 14. φρονόμησε A., φροδόμησε W. 23. ὑπεσύριττον A., idemque
 add. καὶ ante hanc vocem.

machinas facile contemnebat: sed ob multitudinem hominum ibi inclusam,
 rerum necessarium penuriam metuebat. Itaque Sebastocrator inops con-
 ciliū multis curis distrahebatur, et urgentium malorum remedium quaerens
 animum in omnes partes versabat. Tandem post multas deliberationes
 consilium mirum ac plane divinum inivit: quod, ut sacrum et arcanum,
 penes se ipsum religiose custodit, ac nemini communicat, nisi urbis custo-
 di. Nam arcanum plurimum auribus quam unius commissum multifariam
 erumpit: amissoque arcani nomine, fama pervulgata dici debet, tota castra
 tam amicorum quam hostium permeans. Unde ille, quippe vir prudens
 et huius rei non ignarus, callide suum commentum struxit, quod erat
 huiusmodi. (V.) Observata nocte, in qua ob interlunium profundae tenebrae
 terram circumirent, fune se de muro demittit. Deinde, cum alius
 transitus ei non pateret, clam in Romana castra laceris vestibus ingreditur:
 et ne agnosceretur, magna voce et verbis aliquantulum barbaris,
 velut amissum equum quaeritans clamat, et sic tota castra pervadit
 ac praeterit. Turba vero militaris eum deridet et exsultat, et suavissimis
 dictionibus exagitat. His dolis castra cum pertransisset, et longissime abes-

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- τόπεδον καὶ πάνυ τοι πόρρω γενόμενος περὶ τι μονῆριον γίνεται τῶν ἑπερορίων, καὶ γνώριμον ἑαυτὸν καταστήσας μόνῳ τῷ τῆς μονῆς ἐπιστάτῃ ὑποζύγμῳ πέντε καὶ θεραπόντων τοσοῦτους λαμβάνει παρ' αὐτοῦ· καὶ ἡμα ἔω διαβὰς τὸ τῶν Θερμοπυλῶν ὄρος Ἐδευτεραῖος εἰς Βοιωτῖαν ἀφίκετο· τριταῖος δ' αὖθις ἐκείθεν εἰς Ἀττικὴν· ἔνθα δὴ καὶ τῷ τῶν Ἀθηνῶν ἐντυγχάνει δουκί· καὶ χρήματα ὑπισχεῖται καὶ κήδη λαμπρὰ τῶν τέκνων πολλὰ ἐπαγομένα πλοῦτον· καὶ ἐπὶ τούτοις αἰτεῖ καὶ λαμβάνει συμμαχίαν ἐπὶ συμφωνίᾳ μεγάλων μισθῶν, πεντακοσίους τοὺς πάντας κατ' ἐκλογὴν Ἀθηναίους. (ε'). Ὁ δὲ Ῥωμαίων στρατὸς ἐντὸς εἶναι νομίζων τὸν Σεβαστοκράτορα Ἰωάννην περιεκάθητο διηλεκῶς, ἀκροβολισμοῖς τισὶ κατὰ τῶν τευχῶν χρώμενος, (οὐ γὰρ εἶχεν ὕδεν ἂν ἐπαγάγοι τὰς μηχανὰς) καὶ αὐτὰς διεξόδους κύκλῳ παραφυλάττων, ἄς μὴ λάθῃ διαδράς ὁ Ἰωάννης, ἀλλ' εἰς ἀνάγκην ἐλαθῆ, ἢ προδότης ἐθελοντὴς ἑαυτοῦ γενέσθαι, ἢ προδοθῆναι μὴ θάλων αὐ- 15
- P. 69 τὸς παρ' ἐκόντων τῶν πολιτῶν, δυοὶ πιεζομένων κακοῖς, τῇ τε πολιορκίᾳ καὶ τῇ τῶν ἀναγκαίων ἔνδοθεν στενοχωρίᾳ. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐκάθητο ἀπεριμερῆμνος. τινὲς δὲ καὶ τοῦ στρατοπέδου παρεξήλαννον, οἱ μὲν λείας ἔνεκα ἐπὶ τοὺς ὁμόρους τῶν Ἀχαιῶν, οἱ δ' ἐπὶ κνηγέσια· οἷς ἐπεισπίπτει πρῶ- 20 τοις ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης μετὰ τῶν πεντακοσίων Ἀθηναίων ἐκείνων, οὕτως διεσκεδασμένοις· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν εὐθὺς αἰρεῖ, τοὺς δὲ διώκει μέχρι τοῦ στρατοπέδου· ὡς τῷ Βἀπροδοκῆτῳ κατ' αἰφνιδίῳ τοῦ πράγματος θόρυβον ἐργενέσθαι τῷ Ῥωμαίων στρατῷ καὶ ταραχὴν λογισμῶν τοῖς τε ἄλλοις 25

24. ἐργενέσθαι A., ἐγγίνεσθαι W.

set, monasteriolum quoddam remotum adit, et soli praeposito sese quis sūt indicat: a quo quinque iumentis et totidem famulis acceptis, sub auroram monte Thermopylarum superato, postridie in Boeotiam pervenit, ac tertio inde die in Atticam: ubi et Athenarum Ducem convenit, cui pecuniam promittit, splendidasque et opulentissimas liberorum affinitates: tum ab eo auxilium petit, et pacta magna mercede milites accipit quingentos, omnes Athenienses delectos. (VI.) At Romanorum exercitus, Sebastocratorem Ioannem in castello esse ratus, perstabat in obsidione, et crebris vexationibus moenia lacebat: (neque enim erat unde machinae admoveri possent) atque omnes circum exitus observabat, necubi Ioannes furtim eberetur; sed aut sponte deditionem facere cogebatur, aut invitus a civibus dederetur duplici malo pressis, obsidione, atque intus penuria rerum necessarium. Et hi quidem ita securi desidebant; quidam vero etiam e castris excurrabant, alii praedatum adversus finitimos Achaeos; alii venatum: in quos primos ita dissipatos incidit Ioannes Sebastocrator cum quingentis illis Atheniensibus; eosque partim illico capit, partim usque ad castra persequitur; ut ex re inopinata et subita tumultus in exercitu Roma-

στρατηγοῖς καὶ αὐτῷ δὴ Ἰωάννῃ τῷ δεσπότη, νομίσασι ἢ τὸν
 Πελοποννήσον καὶ Ἀχαΐας ἤκειν πρὶγκιπα μετὰ πλήθους ἀξιο-
 λόγου, ἢ Θηβαίων καὶ Εὐβοέων καὶ Ἀθηναίων στρατὸν παμ-
 πληθῆ μετὰ δουκὸς τοῦ αὐτῶν ἀρχηγοῦ πρὸς βοήθειαν ξιένας
 5 τοῦ Σεβαστοκράτορος Ἰωάννου. ὤθεν πρὶν ἐκείνους ἐπιστῆναι,
 λάθρα καὶ κατὰ μικρὸν οἴκοθεν ὁ Ῥωμαίων στρατὸς διελύετο, καὶ
 ἄλλος ἄλλον συχρὰ προλαμβάνοντες ἔφευγον ἀμεταστρεπτι-
 καὶ πολλὰ τῶν στρατηγῶν ἐπιβωμμένων καὶ καρτερεῖν κελευόν-
 των, οἱ δὲ οὐχ ὑπήκουον, ἀλλ' ἅμα πάντες ἔθειον τὴν αὐτὴν
 10 ἀμεταστρεπτι· ὡς καὶ αὐτοὺς ἤδη τοὺς στρατηγούς ξὺν γε τῷ δε-
 σπότη Ἰωάννῃ συνιδόντας ὡς κατὰ χώραν μένουσιν ὄλεθρος
 ἔπειτα σφισι προφανῆς, μετὰ τοῦ μηδὲν τι γενναῖον ἔργον καὶ
 ἀξιόλογον πεπραχέναι, ἕτερον πέρας οὐ μάλα τῆς ὄρας ἐθελού-
 15 σης χαρῖξσθαι, ἐπὶ πόδα λοιπὸν ἀναγκασθῆναι κατὰ τὸ λη-
 θὸς ἀναχωρεῖν ἅμα τῷ περιλειφθέντι ἐκ Παφλαγόνων στρα-
 τεύματι μετὰ τάξεως μέντοι τινὸς καὶ ἐμπειρίας στρατηγικῆς.
 (Ζ.) Τοῦ δὲ τοιοῦτου πταίσματος οὕτω παρ' ἐλίδα Ῥωμαίοις
 συμβάντος δι' ἔκτισιν ὧν ἐπεπράχασαν ἐκείσε ἀσεβημάτων οἱ συ-
 στρατευόμενοι Κόμανοι, τὰς πύλας εὐθὺς οἱ ἐκ τοῦ φρουρίου
 20 ἀναπετάσαντες καταδέουσι πανδημὴ καὶ εἰς ταῦτὸν ἔρχονται τῷ
 τε Σεβαστοκράτορι Ἰωάννῃ καὶ τοῖς συμμάχοις· καὶ κοινολογη-
 σάμενοι ἅττα ἐχρήν, οἱ μὲν αὐτόθι κατὰ χώραν μένειν προὔτράπη-
 σαν εἰς συλλογὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν σκηρῶν καὶ ἵππων καὶ τῆς πάσης
 25 ἀποσκευῆς καὶ τοῦ παντοδαποῦ πλοῦτος, ὃν τε οἴκοθεν ἤκον αὐτοῖ

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi

V. 59

16. τινὸς om. A.

no oriretur, et cum alii duces, tum Ioannes ipse Despotas perturbaretur, eo quod crederent aut Peloponnesi et Achaiae Principem cum iniustis copiis adesse, aut magnas Thebanorum, Euboeorum et Atheniensium copias cum suo Duce exiisse, Ioanni Sebastocratori opem laturas. Igitur priusquam illi irruerent, clam et paulatim Romanus exercitus suapte divellitur: et alii alios subinde praevententes, contento cursu fugiunt, ducibus quidem multum reclamantibus et manere iubentibus; illis autem non audientibus, sed effuse fugientibus. Itaque et ipsi duces cum Ioanne Despota, quum sibi, si manerent, certum exitum imminere prospicerent, ac praeterea nullum se egregium aut memorabile facinus edituros, ipsa occasione non alium exitum spondente, cessim ac furtim pedem referre coacti sunt cum reliquiis Paphlagonum, conservato tamen ordine ac disciplina militari. (VII.) Hac tam insperata clade Romanis oblata, cuius causa fuere Comanorum commilitonum sacrilegia in iis locis commissa, oppidant statim patefactis portis universi erumpentes ad Ioannem Sebastocratorem et ad socios conveniunt. Cum quibus quantum opus erat colloquuti, partim ibi inibentur manere ad colligendum Romana tabernacula, equos, impedimenta quaelibet et omnigenas divitias, quas Romani sive ipsimet secum domo attulissent, sive e

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

ἐπαγόμενοι καὶ ὃν ἐκ τῆς λείας προσεκτῆσαντο· οἱ δὲ κατὰ νῶ-
του Ῥωμαίοις ἔπονται σποράδην ἄλλοις ἄλλοσε διεσκεδασμένοις·
καὶ τοὺς μὲν ξίφος ἀνταιρομένους ἔκτεινον· ὅσοι δὲ συλλαμβανό-
μενοι οὐκ ἀντεῖχον, οὗτοι δὲ καὶ αὐτοῦ γε δὴ τοῦ χιτωνίσκου
Ἐγμνουόμενοι μετὰ μόνης ἀπελύοντο τῆς ἀναξυρίδος. νόμος 5
γάρ ἐστιν οὗτος ἄνωθεν ἐκ διαδοχῆς αἰεὶ κατιῶν ἐς τοὺς ἀπογό-
νους ἀκήρατος, οὐ μόνον Ῥωμαίοις καὶ Θετταλοῖς, ἀλλὰ καὶ
Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς καὶ Βουλγάροις, διὰ τὴν τῆς πί-
στεως ταυτότητα τὰ μὲν πράγματα μόνα σκυλεύειν, τὰ δὲ σώ-
P. 70 ματα μὴ ἀνδραποδίσσθαι, μηδὲ φονεύειν ἔξω τῆς πολεμικῆς 10
παρατάξεως μηδένα. καὶ εἰ μὴ φθάσαν τὸ τῆς ἐσπέρας σκότος
τὸν τῶν διωκόντων πολεμίων ἀνεχάλτισσε δρόμον, τάχ' ἂν ἐς
μέλλω τῶν εἰρημένων τὰ δεινὰ τοῖς φεύγουσιν ἀπήντα τὸ πέρας·
ἀλλὰ τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης, οἱ μὲν πολέμοι μετὰ τοῦ Σε-
βαστοκράτορος ἀνεχώρησαν εἰς τοῦπίσω τῇ παραλόγῳ νίκη 15
γαυρούμενοι· οἱ δὲ τὸν κίνδυνον διαφυγόντες Ῥωμαῖοι σύνδυο
B καὶ σύντριες καὶ πλείους ἐπὶ πλείοσι περὶ τὸν δεσπότην Ἰωάν-
νην ἠθροίζοντο, τῇ λύπῃ συγκεχυμένοι ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ταύτῃ
διαμαρτία. οὕτω δ' ἔχοντες δυστυχῶς καταπτῶσιν ἐς τὰ πλη-
σιον τῆς Δημητριάδος χωρία. πόλις δὲ αὕτη Σικυῶν μὲν πρότε- 20
ρον ἐπικεκλημένη, ὕστερον δὲ τὴν ἐπωνυμίαν πρὸς τὸν κτησίμε-
νον μετενεγκούσα, Δημήτριον δηλαδὴ τὸν Πολιορκητὴν, ὃς ἐτόγ-
χανε παῖς τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων ἐνὸς Ἀντιγόνου, τοῦ τῆς
Ἀσίας κατάρξαντος, ὁπόσῃν ὁ ποταμὸς Εὐφράτης ἐνδον ὀρίσῃ.

13. τὰ om. A. 16. φυγόντες A. σύνδυο καὶ σύντριες A., σύν
δύο καὶ σὺν τρεῖς W. 18. συγκεχυμένοι A., συγκεχυμένοι W.

praeda coegissent: partim tergis Romanorum inhaerent palantium ac dis-
persorum; ac si qui resistent, eos occidunt: qui vero comprehensi se
non defendant, eos etiam interula exuta, nec relicta ulla veste praeter fe-
moralia, dimittunt. Institutum enim hoc a maioribus constanter ad poste-
ros propagatum servatumque fuit, non modo a Romanis et Thessalis, sed
Illyriis etiam, et Triballis et Bulgaris, propter religionis communionem,
spolia tantum auferenda: homines vero nec ad servitutem rapiendos, nec
extra aciem occidendos esse. Ac nisi vespertinae tenebrae offusae hostium
persequentium cursum inhibuissent, peius fortasse quam dictum est cum
fugientibus actum esset. Sed nocte oborta ipsi quidem hostes cum Seba-
stocratore inopinata victoria elati retro abierunt. Qui vero periculum eva-
serant Romam, bini ac terni, et subinde plures ad Despotam Iohannem
confluebant, tristem et confusum ob improvisum illum et infaustum even-
tum. Hoc miserabili habitu ad vicina Demetriadi loca pervenerunt. Urbs
ea quondam Sicyon dicta, post a Demetrio Poliorcete occupata, nomen
eius assumpsit. Fuit autem hic unius ex Alexandri successoribus filius,
nempe Antigoni, cui Asia cis Euphratem paruit.

ἰ. Ἀλλὰ γὰρ οὐπω τελείως τῆς ἀθυμίας ἀναλαβεῖν ἑαυτοῦς
 ἠδυνήθησαν ταυτησί, καὶ δεύτερον ἀγγέλλεται τούτοις δευρὸν καὶ
 τοῦ προλαβόντος οὐκ ἔλαττον, ὃ δὴ καὶ λέξων ἔρχομαι. κόλπος
 ἐστὶ Πελασγικὸς οὕτωςί πως καλούμενος, ἐπὶ πλείστον τῆς μεσο-
 5 γιελου παρεξιών καὶ πρὸς ἄρκτους ἀφίεις τὴν Ὀσσαν τε καὶ τὸ
 Πήλιον. ὄρη δὲ ταῦτα πρὸς ἕψος τὰς κορυφὰς ἀναπέμποντα μέ-
 10 γιστον. τοῦ δὴ τοιοῦτου κόλπου κατὰ τὸ ἀκρότατον καὶ ἡ προει-
 ρημένη παραναύει πόλις τοῦ Δημητρίου. ὃ δὲ βασιλικὸς στόλος D
 τὰς ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχομένης νήσους παραπλέων καὶ περι-
 10 πλέων κακῶς διειδίξει· καὶ ἦν τοῦτο δευρὸν τοῖς Λατίνοις ἀπό-
 ρητον· πάντων δὲ μάλιστα τοῖς ὄσοι τὴν Κρήτην οἰκοῦσι καὶ
 πρὸς γε δὴ τοῖς ὄσοι τὴν Εὐβοίαν· οἳ δὴ καὶ συνθήμενοι ναυ-
 τικὸν ἐξαυτῶν οὐχ ἵνα φανερὸν ἐγείρωσι πόλεμον κατὰ τοῦ
 βασιλικοῦ στόλου· (τοῦτο γὰρ ὁμοιον τούτοις ἐδόκει, ὥσπερ ἂν
 15 εἰ εἰς οὐρανὸν ἐπεχείρουν τοξεύειν) ἀλλ' ἵ' ἐπιούσης τῆς ναυτι- E
 κῆς τοῦ βασιλέως δυνάμει, τὰς ἑαυτῶν παραφυλάττωσιν ἄκρας
 καὶ ἀντέχουσιν ἀπὸ γῆς ἁμοῦ καὶ θαλάττης μαχόμενοι. (B.) Συνέ-
 βη γοῦν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ τὰς βασιλικὰς τριήρεις ὑπὲρ
 τὰς πενήτηντα οὐσας ἐν τῷδε τῷ κόλπῳ τὸν εἰσπλοῦν ποιησα- V. 60
 20 μένας ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς ἐνορμίσασθαι. οἳ δὲ Κρήτες καὶ Εὐ-
 βοεῖς πάλαι καιροφυλακοῦντες καὶ ναυλογοῦντες αὐτὰς οὐχ P. 71
 ἕτερον τούτου βελτίονα ἐς τὸ ἐπιθέσθαι αὐταῖς ἐνόμισαν ἔχειν
 κωιδόν. καὶ δὴ τὴν ταχίστην συσκευασάμενοι τὰς τριήρεις καὶ
 τετρήρεις αὐτῶν μικρὸν ὑπὲρ τὰς τριάντηντα οὐσας καὶ πύργους
 25 ἔυλλινους ταῖς πρώραις τῶν πλειόνων ἐπιστήσαντες ταχυναντοῦ-

A. C.
 1259
 ad
 1282
 Imp. Mich.
 Palaeologi.
 A. C. 1271

10. Enimvero vix ex hac moestitia recreatis aliud malum priore haud
 minus nunciatur, quod iam narrabo. Sinus est, quem Pelasgicum vocant, in
 mediterranea longissime excurrent, Ossamque et Pelium versus Septentrio-
 nem relinquens. Sunt autem ii montes altissimi. Huius sinus extremitatem
 Urbs Demetrii supra dicta attingit. Imperatoria vero classis insulas quae
 a Latinis occupabantur praeter et circum navigando infestabat. Id malum
 intolerabile Latinis erat, iis praesertim qui Cretam incolabant, nec minus
 Euboeam tenentibus. Igitur inita concordia classem instruunt, non ut ad-
 versus Imperatoriam classem apertum bellum susciperent: (quod perinde es-
 set ac si in coelum iacularentur) sed ut navalibus Imperatoris copiis ingruen-
 tibus, sua promontoria custodirent, seseque defenderent, simul et terra et
 mari pugnam cientes. (II.) Contigit autem, ut sub hoc tempus Impera-
 toriae triremes amplius quinquaginta sinum hunc ingressas velut in tuto
 portu considerent. Ac Cretenses et Euboei pridem occasionem captantes et
 illis insidiantes tempus ad invadendum illas opportunius aliud sibi dari non
 posse putaverunt. Itaque trirēmibus et quadrirēmibus suis quam celerrime
 instructa, quae paulo plures triginta erant, et ligneis turribus in plerisque
 ad proram extractis, cursum accelerant: ut priusquam Imperatorii ipsorum

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

σιν· ὡς ἂν πρὶν ἀσθένειαν τοὺς βασιλικούς τὸν τούτων ἐπίπλων, αὐτοὶ προκαταλαβόντες ἐκ τοῦ ναυστάθμου κενὸς τῶν ἐπιβατῶν τὰς ναῦς ἐφελκύνονται, ἕξω περὶ τὴν γῆν ἀπεριμερίμωως τηρικῶντα διατριβόντων αὐτῶν. ὃ δὴ καὶ, εἰ μὴ κύριος ἀπροσδόκητον χεῖρα παρεῖχε Ῥωμαίοις, κατὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν ἂν ἐς τέλος συνεπεπτώκει βούλησιν. ἦσαντο μὲν γὰρ καὶ Ῥωμαῖοι τῶν Κρητῶν καὶ Εὐβοέων ἐπίπλων· ἀλλὰ στενὸς τυγχάνων ὁ καιρὸς χώραν ὀπλίσασθαι, ὡς ἐχρῆν, οὐκ ἐδίδου. ἔραντες δ' ὁμῶς ἐκ τῆς γῆς κατὰ σπουδὴν ὡς εἶχον ἀνήχθησαν· καὶ γίνεται προθυμία πολλή παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, πεντεκαίδεκα 10 σταδίων οὐκ ἔλαττον ἀπεχόντων τῆς γῆς. (Γ.) Αἱ μέντοι πολέμια νῆες ὄγκον εἶχον καὶ βύρος ὑπὸ μεγέθους καὶ ὀπλίσεως καινοτέρας καὶ ὡσπερ πόλεις ἐπὶ θαλάττης κινούμεναι σχολαιότερον παρετάσσοντο. αἱ δὲ Ῥωμαϊκαὶ τοσοῦτον ἡλαττοῦντο μεγέθει τῶν πολεμίων, ὅσον πλήθει τὰς τῶν πολεμίων ὑπερεῖχον· 15 Δεῦστροφοὶ δ' ἦσαν ἄλλως καὶ ταχεῖαι πρὸς κύκλωσιν, ἀλλ' οὐκ ἀντιῤῥόπον ἔχουσαι τὴν παρασκευὴν τῆς ὀπλίσεως. ὁμῶς ἀντιπαραετάσσοντο καὶ αὐταί, οὐ τοσοῦτον πρὸς ναυμαχίαν, εἰπεῖν, ὅσον πρὸς τειχομαχίαν. τείχεσι γὰρ ἐώκεσαν αἱ τῶν πολεμίων πρῶραι σοβαρῶς ἐστεφανωμένοις ὀπλίταις ἀκμαϊοτάτοις. ὃ μὲν 20 οὖν ἀρχηγὸς τοῦ ναυτικοῦ Ῥωμαίων, ὁ Φιλανθρωπηγὸς, ἐπὶ τῆς Ἐναραρχίδος ὡν περιήει παραδαρῶντων πρὸς πόλεμον τοὺς ὀπλίτας, ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως γινόμενος, ποτὲ δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου· κατὰ στόμα μὲν δὴ ταῖς τῶν πολεμίων πρῶραις ἐμβάλλειν

2. πρὸλαβόντες A. 20. ἐστεφανωμέναί W. in mg.

accessum animadvertent, ipsi naves occuparent, et ex navalibus detraherent vacuas vectoribus, qui interim securi et incauti in terra versarentur. Quae res, nisi Dominus praeter expectationem opem Romanis attulisset, hostibus e sententia successisset. Nam Romani adventum Cretensium et Euboeorum senserunt: sed angustiae temporis eos ita ut oportebat armari non siverunt. Tamen solutis anchoris festinanter et ut se habebant in altum provehuntur: et magnam utrique alacritatem prae se ferunt, minus quindecim stadiis a littore distantes. (III.) Ac hostiles quidem naves mole et pondere praestabant, tam ob magnitudinem, quam ob armaturam novam, et urbium instar per mare ambulantium, tarde ad pugnam sese praeparabant. Romanae vero tantum magnitudine inferiores erant hostilibus, quantum numero superiores: alioqui sane celeres et agiles ad hostem circumveniendum; sed paribus armis haud quaquam instructae. Tamen et ipsae contra in aciem producebantur, non tam cum navibus quam cum moenibus pugnaturae. Nam prorae hostium similes moenibus erant, militum robustissimorum corona cum fastu circumdatis. Porro classis Romanae praefectus Philanthropenus Praetoria nave circumvectus milites suos confirmabat, et nunc in dextro, nunc in sinistro cornu versabatur. Romanae autem

αἱ Ῥωμαϊκαὶ νῆες οὐκ εἶχον, τῶν πολεμίων ὥσπερ ἐκ γῆς στε-
 ρεῖας ἀφ' ἕψηλοῦ λίθους μεγάλους καὶ συνεχεῖς βαλλόντων ἐπ'
 αὐτοὺς καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς ἄφροσιν ἄνωθεν ἐπιτήδεια, καὶ μά-
 λα κακῶς διατιθεμένων αὐτούς. ὕθεν παρὰ πλευρὰν ἐπιούσαι
 5 τὰς ἐμβολὰς καθύσον ἐξῆν ἐπιούοντο. τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον κέρως
 τῶν πολεμίων ἐπόνει πληττόμενον, ἔωθεν τοῦ ἡλίου τὰς ὕψεις
 συγγέοντος σφῶν· τὸ δὲ δεξιὸν κραταιότερον ταῖς Ῥωμαϊκαῖς
 ναυσὶν ἐγκείμενον ἐνίκα λαμπρῶς καὶ δεινῶς ἐτραυμάτιζε τοὺς
 Ῥωμαίων ὀπίστας τε καὶ ἐρέτας· ὡς ἀπογινώσκοντας ἤδη τού-
 10 τοὺς διεκρίπτειν καὶ παρὰ τὴν γῆν τρεπομένους ἐξίεναι, κενὰς
 ἐπὶ τῆς ψάμμου τὰς ναῦς ἀφιέντας. καὶ εἰ μὴ ὁ τοῖς ἀπόροις
 ἐμπορίαν δίδους καὶ τοῖς ἀνελπίστοις ἐλπίδα θεοῦ ἀπροσδόκη-
 τον τότε καὶ Ῥωμαίοις ἐχαρίζετο χεῖρα, τάχ' ἂν ἐς ἄδην εἰπεῖν
 τὰ Ῥωμαίων τότε ξυνωθεῖτο πράγματα δυσὶ μεγάλοις ἅμα πε-
 15 ριπετικώτα πταύμασιν. (Δ.) Ἀλλὰ θαυμάσειεν ἂν τις τὴν
 ἀνεξερεύνητον πρόνοιαν τοῦ θεοῦ, πῶς τὸ παράδοξον τῆς ἠπέ-
 ρου σφάλμα παρудоξότεραν τῇ θαλάττῃ τὴν ἀσφάλειαν ἐπορί-
 σατο. ὁ γὰρ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς Ἰωάννης ὁ δεσπότης
 μετὰ τῶν ἐκ τοῦ ἡπειρωτικοῦ ἐκείνου πολέμου διωσωθέντων ἔγ-
 20 γιστά που ποιούμενος τὰς διατριβὰς ἤσθετο γινομένης τῆς ναυ-
 μαχίας ἐκείνης καὶ διακωδωνιζομένης ἤδη τῆς φήμης ἄχρι τῆς
 μεσογείου, καὶ παρελθὼν ἐς τὴν παρμυλίαν τοῦ κόλπου ὀρᾷ
 θέαμα ἐλεεινόν, κινδυνεύουσαν ἤδη καὶ τὴν ναυτικὴν τῶν Ῥω-
 μαίων δύναμιν· καὶ αὐτίκα τοῦ ἵπκου ἀποπηδήσας μετὰ πολ-

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

18. ὁ δεσπότης add. A.

naves in adversas hostium proras impetum facere non poterant, hostibus
 velut e stabili solo magna saxa continenter in eos ex editiore loco iacu-
 lantibus, et alia quae deorsum commode mittuntur, pessimeque eos acci-
 pientibus. Quare ad latus euntes impressionem quatenus dabatur facie-
 bant. Ac sinistram hostium cornu impulsam laborabat, matutino sole oculo-
 rum eorum confundente. Dextrum vero naves Romanas violentius premens
 aperte vincebat, graviterque et milites et remiges vulnerabat, ut iam ii rebus
 desperatis sese proriperent, et fusi fugatique in terram evaderent, navibus
 vacuis in arena derelictis. Itaque nisi is qui res impeditas expedit, et de-
 speratis spe bona praeuocet Deus, tum quoque Romanas insperantibus opem
 tulisset, fortasse is ultimus fuisset rei Romanae interitus, duabus simul
 cladibus magnis oppressae. (IV.) Sed merito aliquis admiretur inscruta-
 bilem Dei providentiam, qua effectum est ut clades terrestris inopinata
 salutem classi afferret magis inopinatam. Nam Imperatoris frater Ioannes
 Despotes, qui in proximo cum iis qui cladem terrestrem evaserant versabatur,
 pugnam illam navalem conseri animadvertit; cuius fama in medi-
 terraneanam usque iam vagata percrebuerat. Itaque ad illius sinus oram
 progressus miserabile spectaculum videt, navales Romanorum vires ipsas
 quoque in periculum adductas; ac statim ex equo desiliens Despotica in-

A. M.
6768
ad
6791
A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

λῶν τῶν δακρῶν ῥίπτει τὰ τῆς δεσποτικῆς ἀξίας σύμβολα, „γυ-
μνός,” λέγων, „ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, γυμνός καὶ ἀπε-
λεύσομαι σήμερον.” εἶτα κατὰ κεφαλῆς ἐπάσατο κόνιν καὶ βύ-
θιον τι στενάξας ἐβόα πρὸς κύριον, ὄξϊαν ἐκείθεν ἐπικαλού-
μενος τὴν βοήθειαν· μὴ καὶ ταύτης ἐπὶ νεαρῇ τῇ προτέρᾳ τῆς 5
ἤττης ἐπενεχθείσης Ῥωμαίσι, ἐς τέλος ἀνατετράφθαι καὶ ὑπο-
λωλέναι τὰ Ῥωμαίων γένοιτο πράγματα. καὶ μὲν δὴ σύμμαχον
C εἰαντῷ θαρσύνουσας ἔσονται τὸν θεὸν ἔργου εἶχετο· καὶ τοὺς δο-
κιμωτέρους τῶν ὀπλιτῶν τῆς περικῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἀπολεξά-
D μενος ὄλαις σπουδαῖς ἐνεβίβαιεν εἰς τὰς ναῦς, καὶ ἅμα ἄλλους 10
ἐπ’ ἄλλοις συκροῦς τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ ὄσοι ἀκοντι-
σταί· καὶ ἄελ τοὺς τραυματίας ἀναλαμβάνων ἄλλοὺς ἀμοιβα-
δὸν εἰσῆγε νευροὺς καὶ ἀκμάζοντας, χειρμαδίοις καὶ τούτων τοὺς
πλειστοὺς κατὰ τῶν ἐναντίων χρωμένους. καὶ οὕτω μέχρι δειλῆς
δυσίας ποιῶν τρόπαιον ἴστησι κατὰ τῶν πολεμίων· καὶ πλὴν 15
δυοῖν φυγῇ χρησαμένων πᾶσαι τῶν πολεμίων αἱ νῆες Ῥωμαίσι
ἐάλωσαν. ὕμνοι τοιγαροῦν εὐχαριστήριον παρὰ παντὸς ἀνήγοντο
E τοῦ στρατοῦ πρὸς θεὸν, παραδόξως αὐτοῖς χαρισάμενον τὴν τε
σωτηρίαν ὁμοῦ καὶ τὴν νίκην. ὁ δὲ τοῦ βασιλέως ἀντάδελφος
Ἰωάννης τὰ τῆς δεσποτικῆς ἀξίας ἅπαντα ὑποθέμενος, ὡς εἰ-20
ρήκειμεν σύμβολα, οὕτως ἐς τὸ Βυζάντιον ἦκεν ἀξύμβολος,
ἐπὶ τοῦδε τοῦ σχήματος τὸ λεῖπον παραλλάξας τοῦ βίου.

7. γένοιτο A., γίνηται W. 15. καὶ πλὴν — ἐάλωσαν add. A.

signia cum multis lacrymis abiicit: ac, „nudus,” inquit, „ex utero mater-
no sum egressus, nudus etiam hodie discedam.” Tum caput pulvere con-
spersit, et ab imo suspirans clamavit ad Dominum, subitum ab eo auxilium
implorans: ne post recentem cladem altera hac illata Romana imperitum
funditus periret atque everteretur. Deinde futuram sibi adiutores Deum
confisus rem aggreditur: milites probatissimos, ex pedestribus copiis de-
lectos, omni diligentia navibus imponit: item sagittarios, funditores et
quidquid ferentiorum erat alios super alios crebro submittit: vulneratos
subinde recipit, et iis vicissim alios recentes ac vegetos substituit, et hos
quidem ipsos maximam partem lapidibus adversus hostem armatos. Quod
cum ad vesperam usque faceret, victoriam de hostibus reportat; quorum
omnes naves a Romanis captae sunt, duabus exceptis, quae fuga evase-
runt. Proinde omnis exercitus laudes Deo oecinit gratiasque persolvit,
salutem et victoriam praeter spem iis largito. Caeterum frater Imperato-
ris Ioannes, Despoticae dignitatis insignibus omnibus depositis, ut diximus,
sic Byzantium sine ornamentis rediit; eoque habitu reliquum vitae exegit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Ε.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER QUINTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τοῦ ἐγγὺς τῆς Ἰταλίας Καρούλου. Δημηγορία τοῦ βασιλέως περὶ ποιωνίας τῶν Λατίνων. Τιμωρία κατὰ τῶν μὴ κειδομένων τῶν βασιλικῶν δόγματι. Περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Βέκκου. Περὶ τῆς βουλγαρικῆς συγγένσεως καὶ τοῦ Λαχανά. Περὶ τοῦ γαμβροῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀσάν τῶν Βουλγάρων ἄρχαντος. Περὶ θανατοῦ πολέμου ναυτικοῦ μετὰ τῶν Λατίνων. Περὶ τοῦ Σουλτάν Ἀγατίνη καὶ ὅθεν οἱ Τούρκοι πρὸς ἡστέλιαν ἐκράκοντο. Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Παφλαγονίαν πολέμου Ῥωμαίων καὶ Τούρκων. Ἀρχὴ τῶν ἐν Ἀσίᾳ δεινῶν καὶ θορήων ἄξια διηγήματα. Περὶ τοῦ ἐφεθέντος ἐν λίθῳ κατὰ τὰς Τραλλεῖς χηραροῦ. Ἐκστρατεία Λατίνων κατὰ Ῥωμαίων. Περὶ Κομνηνοῦ τοῦ Λαζοῦ. Περὶ τῶν Θεταλικῶν κάλιν. Θάνατος τοῦ βασιλέως Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου. Περὶ χρησμῶν διακρίσεις κλαυτηνεῖρα.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Foedus a Balduino initum cum Carolo Italiae rege. Pactum de Constantinopoli recuperanda. Caroli ambitio, prudentia, bellicae virtutes. Quid illum impulerit ad bellum Palaeologo inferendum. Belli apparatus. Copiae terrestres. Classis. Palaeologus Byzantium munit. Siciliae regem et Venetos in Carolum concitat. Artaxersae stratagemata. Carolus incepto non desistit. Palaeologus legatos ad Papam mittit: per quos de avertendo Carolo et de Ecclesiarum concordia agit (Cap. 1). Palaeologi legatio benigne auditur a Romano Pontifice. Initur concordia. Quibus conditionibus. Iosephus Patriarcha concordiam improbat. Secedit. Sacerdotes et magistratus non pauci imperatori adversantur. Imperatoria blanda et artificiosa oratio. Eiusdem severitas in contumaces. Paucorum zelus et constantia. Vulgus imperitum passim dispersum. Sectae duae. Fanaticorum hariolationes. Vecchi chartophylacis elogium. Concordiam ipse quoque repudiat. Imperatorem et ceteros eruditos facile refellit. Ingenuo et eloquentia longe omnibus praestat. In carcerem cum

omni fere cognatione conicitur. Blemmydas libros, pro Latino degnate scriptos, accurate legit. Confert cum scriptis S. S. Patrum. Sententiam mutat. Creatur Patriarcha. Imperatori egregiam operam navat. Quos adiutores habuerit. Liturgia semel cum Latinis celebrata. Ubi. Aquibus. Quoniam casu (2). Anna et Maria, Imperatoris neptes ex sorore, quibus maritus nuperint. Lachanas Bulgarus latrocinii dicitur. Exercitum cogit. Constantinum Toechum vincit et occidit. Eius regnum et uxorem accipit. Oppidis Romanis imminet. Palaeologus cum antevertere statuit. Ioanni Asani, legitimo Bulgarici regni heredi, filiam suam Irenen despondet. Eundem cum magnis copiis in Bulgariam mittit. Lachanas Palaeologi dolo occiditur. Asan regnat. Constantini Toechi uxor et filius expelluntur. Terteres Bulgarus Asani socero exitium machindatur. Eum regno spoliatur. Asan Byzantium aufugit (3). Genuenses Galataei inolescunt. Palaeologus ob unius civis Byzantini caedem minatur illis extrema. Ut veniam impetraverint. Eorundem triremes duae piraticae, insalutato Imperatore, Constantinopolin praetervehuntur. Earum reditum imperatoriae expectant. Genuenses conantur evadere. Cum imperatoris configunt. Vincuntur. Latinorum fastus imminutus (4). Azitinae Sultani obitus. Melecus eius filius paternum imperium repetit. Ab Amurio Satrapa vincitur. Domum reversus occiditur. Turci ut latrocinari coeperint. Romanas provincias populantur. Adversus Scythas in-Asani; adversus Romanos validissimi. Palaeologus magnum exercitum eis opponit. Duces praeficit incautos. Turci praeparatis insidiis proelium incunt suo more. Terga vertunt. Romanos in insidiis pertractos circumveniunt et opprimunt. Ad Sangarium usque praedabundi excurrunt. Palaeologus munita Sangarii ripa Bithyniam tutatur. Copiae eius terrestres ac navales aliis bellis distractae. Turci Asiaticis provinciis occupatis grassantur. Lamentatio rhetorica. Praedae partitio. Sorores duae in mutuo complexu expirant. Andronicus iussu patris Tralles instaurat. Eadem urbe quadriennio post Turcis dedita. Oraculum de Trallibus et de Andronico multis suspectum. Eoentu comprobatur. Atalys Troianus Trallium conditor; unde urbis nomen (5). Carolus rex et Palaeologus Imperator diversis artibus pares. Sibi invicem officiant. Providentia divina. Carolus hostis perpetuus Palaeologi, sed irritus semper conatu. Byzantinos terra marique aggreditur. Rososules terrestribus copiis praefectus Ionium traicit; quo consilio; qua spe. Palaeologus Fredericum Siciliae regem in Carolum armat. Eo astu classem Caroli in Siculos avertit. Publicis precibus indictis exercitum cogit. Itolorum militaris disciplina. Ut suo fastu sibi noceant. Dolis et levibus pugnis laecussuntur. Rososules Bellegradum obsidere pergit. Cum paucis progreditur ad aquatores defendendos. Byzantini eum circumveniunt. Reliquas eius copias opprimunt. Carolus male adversus Siculos rem gerit. Filium amittit. Moerore confectus moritur (6). Ioannes Trapezuntis Imperator Byzantium venit. Eudociam Palaeologi filiam uxorem ducit, unde natus Alexius, Ioannis successor. Ioannes Sebastocrator fidem rursus frangit. Palaeologus legatos mittit ad Nogam Scytham affinem suum. Auxilia ab eo accipit. Thessaliae exitio imminet. Subito morbo correptus non potest destinata exsequi. Audito locorum nomine reminiscitur oraculi. Doleat se aenigmate deceptum oculos viro insonti effodisse. Digressio de oraculis. Quis eorum auctor. Cur ambigua et obscura. Quae-nam cavenda. Quo anno mundi Michaël Palaeologus obierit. Quo aetatis. Eius cadaver neglectum et fortuito humatum. Eiusdem dotes eximiae. Conscientia. Caritas erga liberos nimis. Quantum cuique liceat sui ipsius et liberorum causa. Palaeologus suorum amore ius omne violavit. Scelerum fructus (7).

α'. Ἄλλ' ἐπανιτέον τὸν λόγον μικρὸν, ἵνα καθ' εἰρημὸν ὁ λόγος
 ὀδεύῃ καὶ μὴ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας διακόπτηται δι' ἄγνοιαν
 ὧν προεγνώσθαι χρειῶν. ἔφθημεν εἰρηκότες τὸν Βαλδουίνου τοῦ
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως διαδράντα κινδύνους ἐς Ἰταλίαν ἀφικέ-
 5 σθαι κάκεισε τῷ ῥηγί τῆς Ἰταλίας Καρούλῳ συστάντα τῷ ἑαν-
 τοῦ παιδί τὴν ἐκείνου ἀγαγέσθαι θυγατέρα ὑποσχέσθαι τε δοῦ-
 ναι ἀντὶ προικὸς ἣν ἀπώλεσε Κωνσταντινούπολιν, εἰ συμμαχή-
 σιαι κάκεινος αὐτῷ. (B.) Ἐκεῖνος τοίνυν τὸν τῆς ὑποσχέσεως
 λόγον ἐν καρδίᾳ σπέρματος δίκην δεξάμενος οὐδὲν ἔτι μικρὸν ὑπε-
 10 νοίει περὶ τῶν ὄλων· ἀλλὰ τὴν ὄλην, ὡς εἰπεῖν, Ἰουλλίου Καίσα-
 ρος καὶ Αὐγούστου μοναρχίαν ὠνειροπόλει, Κωνσταντινουπόλεως
 εἰ γένοιτο ἐγκρατής. δεινὸς γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ οὐ μόνον σκέψασθαι
 τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα τελεσιουργὸν τὴν σκέψιν ἐν τοῖς ἔρ-
 γοις ἐνδείξασθαι· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, δυνάμει φύσεως καὶ κράτει C
 15 συνέσειας μακρῷ τῷ μέτρῳ πάντας ἐνίκει τοὺς πρὸ αὐτοῦ. διὸ
 καὶ τὴν τῶν εἰρημένων μελέτην ἐγκυμονήσας εἰς πέρας ἄξειτ' ἐθά-
 ῤησε χρόνου βραχέος ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτήν. ἐνῆγε δ' αὐτὸν εἰς
 τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν τότε τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀσθενές
 πολλαχόθεν διεσπασμένης καὶ διεθρόγγυμένης καὶ πολλοῦ δεομέ-
 20 νης χρόνου πρὸς ἀνοικισμὸν καὶ στηριγμὸν τῶν διεθρόγγυτων,
 ἣ τε τοῦ βασιλέως περὶ τὰς τῶν καινοτέρων εὐρέσεων ἐπινοίας
 δεινότης καὶ ἡ σφοδροτάτη περὶ τὰς πράξεις ὀξύτης· ἡ δὲ D
 καὶ σφόδρα ἐκείνον ἔλπει καὶ τοὺς ἐκείνου λογισμοὺς περιέ-

A. M.

6768

ad

6791

A. C.

1259

ad

1282

Imp. Mich.

Palaeologi.

P. 73

V. 62

1. ἐπανιτέον W. in mg.

1. Caeterum ut ordine progrediatur oratio et historiae contextus igno-
 ratione rerum, quas praecognitas esse oportet, non interrumpatur, quae-
 dam paulo altius repetenda sunt. Supra diximus Balduinum, Constantino-
 politanis periculis elapsum, venisse in Italiam, ibique socium sibi adiun-
 xisse Regem Carolum, atque eius filiam suo filio despondisse: ac dotis
 compensandae causa daturum se ei promississe quam perdidisset Constantino-
 polin, si illius opibus in bello adiuveretur. (II.) Ille igitur, cum hoc pro-
 missum velut semen quoddam animo concepiasset, nihil iam exiguum de sum-
 ma rerum agitabat, sed totam Iulii Caesaris et Augusti monarchiam somnia-
 bat, si Constantinopoli potiretur. Erat enim vir eiusmodi, ut non solum
 quae opus essent deliberando provideret, sed etiam deliberata strenue exe-
 queretur. Et ut paucis dicam, naturae excellentia et solertis ingenii vi
 maiores suos longe superabat. Quare ea quae diximus quum animo par-
 turiret, brevi perducturum se ad exitum sperabat. Ad eam porro expedi-
 tionem suscipiendam eum excitabat cum ipsius Constantinopolis passim
 divulgatae et ruinis abruptae infirmitas, quae multum temporis ad instaura-
 tionem et confirmationem postularet, tum Imperatoris in rebus novis exco-
 gitandis solertia et summa in negotiis conficiendis celeritas. Quae sane
 permolesta illi erant, eiusque rationes turbabant, ac magnum illi terrorem

- A. M. 6768
ad 6791
Imp. Mich. Palaeologi.
- P. 74 θραυε και πρὸς μεγάλους ἐνέβαλλε φόβους. δι' αὐτό γέ τοι τοῦτο και ἔσπευδε καθελείν αὐτόν, πρὶν ἄν μελῶ τῆς οὔσης κτησάμενος αὐτὸς δύναμιν κατὰ γῆν τε και θάλατταν εἰς τὰς ἐσχάτας ἐκείνον περιστάσεις ἐλάσῃ. (Γ.) Καὶ πρῶτον μὲν ἔγνω στρατὸν ἱκανὸν ἀθροίσας κελεῦσαι διαβάντα τὸν Ἰόνιον 5 ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων και μὴ πρότερον στήναι δουλουμένους τὰ ἐν ποσὶν ἅπαντα, πρὶν και αὐτὴν παριστήσασθαι τῇ βασιλεύουσαν· ἔπειτα μεγάλην διὰ θαλάττης ἑξαρτίσας δύναμιν διχόθεν τῷ βασιλεῖ περιστήσαι τὸν κίνδυνον. ἀλλ' ἐψεύσθη τῶν βουλευμάτων δεινότερῳ περιτυχῶν στρατηγῷ τῷ βασιλεῖ. αὐ-10
- V. 63 Βτίκι γὰρ ὁ βασιλεὺς πᾶσαν ἔθετο σπουδὴν προκαταλαβὼν ἀπράκτους τὰς ἐκείνου βουλὰς ἀποφῆναι. διὸ και ἠσφαλιζέτο και περιέφραττε πανταχόθεν τὴν βασιλεύουσαν πόλιν και τείχος ὄχρον τῶν παραλλίων τειχῶν ἐξήπλωσεν ἐνδοθεν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ και πάμπολλα και διάφορα χρήματα πέμπων ἔξεπολέμιου κατ' 15 ἐκείνου τοὺς πέριξ ἐκείνου ῥήγας, τὸν τε τῆς Σικελίας κρατοῦν-
Cτα και αὐτὸν τῆς Βενετίας, τὸν παλαιὸν μιμησάμενος Ἀρταξέρξην ἐκείνον, ὅς τὴν Ἀγησιλάου τοῦ Σπαρτιάτου δέισις ὄρηγν, χρήματα πέμπσας συγγὰ, τὸν τε Θηβαῖον Ἐπαμεινώνδαν και Πελοπίδαν και ὄσοι τῆς Ἑλλάδος προῦχοντες ἦσαν, ἔξεπολέμωσε 20 κατ' αὐτοῦ· και πρὶν ἀνήκεστόν τι παθεῖν παρ' ἐκείνου, ἀνήκεστα παθεῖν ἐκείνον φθάσας ἐπεπράχει σοφαῖς ἐπινοίαις. (Δ.) Ὁ
- D μὲν οὖν Κάρουλος οὕτω καταστρατηγούμενος ἐπὶ τοῦ βασιλέως και τοιοῦτοις αὐτοῦ τοῖς ἀκροβολισμοῖς ἀποκρουόμενος δῆλος

15. κάμπολλα και om. A.

incutiebant. Atque ob haec ipsa eum opprimere festinabat, priusquam is maioribus copiis terra et mari instructus in extremas angustias hunc adduceret. (III.) Ac primum statuit iusto exercitu comparato et trans mare Ionium misso iubere in Romanos fines impressionem fieri, et ab obviis quibusque subigendis non prius absisti, quam ipsa Imperii sedes ad deditio- nem compulsae esset; deinde magna classe instructa Imperatorem duplici periculo distractum circumvenire. Sed spe sua frustratus est, cum Imperator eo solertior dux extitisset. Namque hic statim summa celeritate illius conatus praevertere et irritos reddere studuit, Imperatricemque urbem praesidiis et structuris ab omni parte munit, firmamque murum intra maritima moenia extendit. Nec his contentus magna pecunia finitimos Reges, nempe Siciliae Principem, et illum etiam qui apud Venetos imperabat, ad bellum illi faciendum concitavit: Artaxerxem illum veterem imitatus, qui, Agesilai Spartani impetum reformidans, magna pecuniae vi transmissa Thebanum Epaminondam, Pelopidam, caeterosque Graeciae primores ad bellum ei inferendum impulit: prudentique consilio cavuit, ut priusquam in- signem ab eo cladem acciperet, cum illo pessime ageretur. (IV.) Caeterum quamvis Carolus Imperatoris artibus ita eluderetur, ac per istas quasi veli-

δμως ἦν οὐκ ἡρεμήσων ἔτι, τῇ τε τοῦ οἰκείου στρατοῦ δυνάμει
 θαυρῶν καὶ τῶν χρημάτων τῷ πλήθει. ὅθεν ἀνάγκαις τοσαύταις
 συννευγμένους ὁ βασιλεὺς, πρὸς ἀπόγνωσιν ἑλαυνούσας, διαπρε-
 σβεύεται ἤδη καὶ πρὸς τὸν Πάππαν περὶ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ὁμο-
 5 νοίας τε καὶ ἐνώσεως, τῆς τε παλαιᾶς Ῥώμης δηλαδὴ καὶ τῆς νέας,
 εἰ μόνον ἐμποδῶν τῇ ἐκστρατεία γένοιτο τοῦ Καρούλου.

A. C.
 1259
 ad
 1282
 Imp. Mich.
 Palaeologi.

β'. Δέχεται τὴν πρεσβείαν ὑσμένως ὁ Πάππας καὶ ἐπι-
 σχνεῖται ῥαδίως ἐκτελέσειν ὅποσα κατὰ βούλησιν ἔστι τῷ βασιλεῖ·
 καὶ πέμπει μετὰ τῶν βυσιλικῶν πρέσβειων εὐθὺς τοὺς δεξομένους
 10 καὶ συμβιβάζοντας τὴν κοινωνίαν. ἤκον οὖν, καὶ γέγονεν ἡ κοι-
 νωνία ἐφ' ὅρῳ τριῶν κεφαλαίων· ἐνὸς μὲν, ἐν ταῖς ἱεραῖς ὑμνω-
 δαῖς τὸν Πάππαν εἰς τὰ δίπτυχα μνημονεύσθαι ὁμοῦ τοῖς ἐτέ-
 ροις τέτρασι πατριάρχαις· δευτέρου δέ, τῆς ἐκκλητίου· τοῦτο B
 δέ ἔστιν ἕξιναί τῷ βουλομένῳ καθάπερ εἰς μείζον καὶ ἐντελέστε-
 15 ρον ἀνατρέχειν δικαστήριον τὸ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης· καὶ τρίτου,
 τοῦ πρωτεύειν ἐν ἕκαστι. περὶ δὲ τῆς προσθήκης, ἣν ἐκείνοι πε-
 ρὶ τὸ ἱερὸν καινοτομοῦσι σύμβολον, ἣ περὶ ἄλλης οἰασοῦν ὑπο-
 θέσεως ἀναγκαστικὴ τις ἔρις τέως οὐ συννήχθη· ἀλλὰ μακρὰ
 τις ἡρεμία καὶ ἄνεσις τὰ μεταξὺ περιέτρεχε πράγματα τούτων γε C
 20 εἶνεκα. (B.) Ὁ γε μὴν πατριάρχης Ἰωσήφ τὴν τοιαύτην οὐ
 δεξάμενος κοινωνίαν παραχωρεῖ τοῖς βουλομένοις τῶν θρόνων·
 αὐτὸς δὲ μικρὸν τῆς βασιλευσύνης ἐκκεχωρηκῶς φέρων ἑαυτὸν τῇ
 περὶ τὸν Βόσπορον τοῦ Ἀρχιστρατήγου μονῆ ἑδεδώκει, ἐκεῖ τὸ

A. C. 1273
 Possino.
 P. 75

4. Πάππαν A. hic et alibi, Πάπαν W. 13. τῆς A., τοῦ W.

tationes repelleretur, tamen palam erat eum non esse quieturum, tum vi-
 ribus exercitus sui, tum pecuniae copia fretum. Proinde tot difficultati-
 bus circumventus Imperator ac paene ad desperationem compulsus leg-
 atos ad Papam mittit, acturos de Ecclesiarum concordia et commu-
 nione, nempe veteris et novae Romae, modo ille Caroli expeditionem aver-
 teret.

2. Kam legationem Papa cupide accipit, promittitque se facile quae
 Imperator petiisset confecturum: statimque suos legatos Imperatoris ad-
 iungit, qui acciperent et inirent communionem. Venerunt itaque, et commu-
 nio inita est adiecta lege, cuius tria capita fuerunt. Primum, ut inter sa-
 cras hymnodias Papa, cum aliis quatuor patriarchis in diptycha relatus,
 memoraretur. Alterum de appellatione, hoc est, ut liceret cuivis ad veteris
 Romae curiam, tanquam ad maius et augustius tribunal, provocare. Tertium,
 ut primatus in omnibus deferretur. De appendice vero quam ii sacro Sym-
 bolo novantes adiciunt, aut de alio quovis argumento, nulla tum contentio
 incidit, quae vim faceret; sed (quod ad eas quidem res attinebat) pacata
 et tranquilla fuerunt omnia. (II.) At patriarcha Iosephus eiusmodi com-
 munionem repudiata sede sua cessit volenti cuilibet: nec longe ab Urbe di-
 gressus se in Archistrategi monasterium ad Bosporum contulit, ubi reliquum

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
V. 64
- λειπόμενον τῆς ζωῆς μεθ' ἡσυχίας καὶ σχολῆς βιώσων πνευματικῆς. ἐπὶ τούτοις ὁ ἱερός τῆς ἐκκλησίας σύλλογος αὐτός τε δῆλος ἦν οὐκ ἠρεμήσων καὶ τὸν ὄχλον ἀνέσειεν ἀπάγων τῆς κοινω-
νίας τοῦ βασιλέως, μαρτυρίου λέγων εἶναι καιρὸν καὶ στεφάνων
ἀθλητικῶν· ὡς μέγαν ἐντεῦθεν ἐγείρεσθαι θόρυβον καὶ ἐπὶ 5
D μέγιστον κορυφοῦσθαι τὰ πράγματα κλύδωνα· καὶ ἀνάγκην εἶναι
τῶν ἕξω πραγμάτων ἀποσπασθέντα τὸν βασιλέα πᾶσαν ἔνδον
τῆν σπουδὴν μεταθεῖναι, μελλοὺς τοὺς ἔνδοθεν ἠγούμενον κινδύ-
P. 76 νους τῶν ἕξωθεν πολεμίων. ἦσαν γὰρ οὐκ ὀλίγοι καὶ τῶν ἐν τέ-
λει τῆς γνώμης τὰ δόγματα κατὰ τῶν βασιλικῶν προσταγμάτων 10
ὀπλιζόντες μᾶλα ἐθελονταί· ἐν στενωῷ μέντοι κομιδῇ καταστάς ὁ
βασιλεὺς οὕτωσι ἔγνω δυοῖν θάτερον εἶναι ἴτεον, τῆς τῶν πραγμά-
των βιαίας ἀνάγκης ἕτερον οὐκ ἐπιδεχομένης πέρας ἐν τῷ παρόν-
τι· ἢ γὰρ πάντα αὐτῷ συμφρονεῖν, ἢ πολεμίοις ἴσα τούτοις κε-
B γροῦσθαι. (Γ.) Ταῦτ' ἄρα καὶ μελιχίοις τὰ πρῶτα λόγοις καὶ 15
ἤθεσιν ἰλαροῖς καταδημαγωγεῖν καὶ ὑποποιεῖσθαι τὰς τῶν στασια-
ζόντων ἐπειρᾶτο γνώμας, οἰκονομίαν εἶναι λέγων τὸ πρᾶγμα καὶ
οὐδ' καινοτομίαν· φρονίμων δ' εἶναι, πρὶν γενέσθαι τὰ δυσχερῆ,
προνοεῖσθαι ὅπως μὴ γένηται· κἄν τι δέη καινοτομεῖν ὑπὲρ
τοῦ μὴ μελλοσι κινδύνους περιπεσεῖν, μηδὲ τούτου φείδεσθαι. 20
ἐὰν γὰρ ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, πολλαγῆ τῆς Κωνσταντινουπό-
C λεως ἔτι διεβήγγημένης καὶ ἄρτι ἀνοικιζομένης καὶ οἷον εἰπεῖν
ἀναβιωσκούσης ἐκ τῶν πρὸ βραχείας θανάτων, χεῖρονα τῶν
προτέρων ἔσται τὰ παρόντα δεινὰ, καὶ κύριοι καθεστήξουσιν

12. ἴτεον] οἰστέον W. in mg.

aetatis tranquillo et religioso otio exigeret. His peractis palam erat sacerdotum collegium non esse quieturum. Quin et plebem concitabant, et ab Imperatoris communiōne revocabant, Martyrii et coronarum athletic destinatarum tempus esse clamitantes; ita ut magnus inde tumultus excitaretur atque in atrocem tempestatem erumperet, et Imperator ab externis negotiis abstractus omne suum studium ad res domesticas transferre cogere-
tur, intestina pericula bellis externis graviora arbitratu. Erant enim non pauci e magistratibus etiam, qui suam sententiam Imperatoris edictis alacriter opponerent. In eas igitur redactus angustias viam inire statuit duarum alteram, summa necessitate alium exitum non admittente in praesentia: quippe aut omnes sibi assensuros, aut omnes aequae hostium loco habendos. (III.) Quamobrem factiosorum animos principio blanditiis verborum et comitate morum conciliare sibi et mancipare conabatur, „eamque rem non novitatis studio sed prudenti consilio coeptam esse crebat: esse autem prudentias, impendentes praecavere calamitates, et si quid ad graviora mala avertenda novandum sit, non esse cunctandum. Si enim hostes adventarent, Urbe multis in locis adhuc per ruinas patente ac novissime instaurata et velut reviviscente post illas mortes quas paulo ante pertulisset, praesentia mala graviora futura praeteritis: ac dominos fore hostes

οἱ πόλεμοι οὐ μόνον τῶν ἱερῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων ἅμα, πα-
 δων καὶ γυναικῶν καὶ πραγμάτων· οἱ δὲ τούτων δεσπότηαι ἀνά-
 παστοὶ καὶ δοῦλοι ἀντ' ἑλευθέρων οἱ μόνον τὰ σώματα, ὅτι
 μὴ καὶ τὰς γνώμας αὐτῶν, ἀνάγκη βιασθῆναι πρὸς ἅπερ ἂν οἱ πο-
 5 λέμοιοι βούλοιντο, ἐπόμενοι. καὶ τότε λελέψεται, μηδένα τὸν D
 προστησόμενον εἶναι τῶν πατρῶν ἐθῶν καὶ νομίμων· καὶ πρὸς
 γε ἔτι τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ δογμάτων· ἀλλὰ πάντων ἕσται ῥα-
 δία παρατροπή καὶ κατάλυσις. ἢ νῦν ἐγὼ προορώμενος διάκονον
 πρόθυμον ἐμαυτὸν ταυτησί τῆς οἰκονομίας κατεστησάμην. οἰκο-
 10 νομίας δ' ἔστιν ἔμφρονος, ἀνάγκης κατεπευγούσης ζημιωθῆναι
 μικρὸν κέρδους εἴνεκα μείζονος· καὶ συγχωρῆσαι τὰ ἥττω τοῖς E
 ἔλκουσιν ὑπὲρ τοῦ τὰ μείζω ῥαδίως καρποῦσθαι. (A.) Ταῦτα
 λέγων ὁ βασιλεὺς τοὺς μὲν ἐπειθε, τοὺς δ' οὐδαμῶς. ὅθεν τὸ
 πείθειν ἀφείς τὴν ἑτέραν ἐβάδισε· ταύτην δ' εἶναι τὴν τοῦ βιά-
 15 ζεσθαι· ἧς πρὸς πολλὰ καὶ διάφορα μεριζομένης εἶδη, πάντα
 ἦσαν ἐνεργὰ τῷ βασιλεῖ, δημεύσεις, ἔξορσαι, φυλακαὶ, ὀφθαλ-
 μῶν ἀφαιρέσεις, μάστιγες, χειρῶν ἐκτομαί, πάντα οἷς αἱ γυνῶ- F
 μαι τῶν ἀνδρῶν καὶ μὴ δοκιμάζονται. ὅσοις μὲν οὖν κατ'
 ἐπλήρωσιν ὁ ζῆλος ἦν (σπάνιοι δ' οὗτοι ἐτύχανον), οὗτοι στεφ-
 20 ῥάν τε καὶ ἀνδρῶν τὴν ἔνστασιν ἐνδειξάμενοι πάντα ὑσμίνως
 ἐπήνεγκαν καὶ πεπόνθασιν, ὅποσα ἢ τοῦ βασιλέως ἐπήνεγκε χεῖρ.
 οἱ δὲ πλείστοι μηδὲν ὑγιᾶς εἰδότες, ἀλλὰ δῆμος ὄντες καὶ ἀγο-
 ραῖος ὄχλος καὶ χαίροντες αἰεὶ ταῖς τοιαύταις καινοτομίαις, P. 77
 τριχίνα καθ' ἅπερ ἄλλην σκηπὴν ὑποδεδυκότες τριβώνια, πανταχῆ

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

non tantum sacrorum, sed omnium simul, liberum, coniugum et rerum:
 quorum vero propriae hae res essent, eos vi abreptos, libertate amissa,
 non corporibus tantum, sed animis etiam servituros, et hostium sequi vo-
 luntates violenta necessitate coactum iri. Id etiam, inquebat, reliquum
 erit, ne quis patriorum rituum et institutorum, aut etiam legum ac dogma-
 tum sacrorum patrocinium suscipiat. Sed eorum omnium depravatio et
 abrogatio liberrima futura est. Quae ego nunc prospiciens in hanc admi-
 nistrationem cupide me ipsum interposui. Est autem sapientis administra-
 toris officium, necessitate subigente leve damnum sufferre amplioris lucrī
 gratia; et vim facientibus minora concedere, ut maiora ipse facile perci-
 pias. (IV.) Hae oratione alios commovit Imperator, alios non item. Unde
 suasionem ommissa viam alteram ingressus est, quae erat vis aperta: cuius
 cum multae sint ac variae species, omnes ab Imperatore adhibitae sunt: pu-
 blicationes honorum, exilia, custodiae, excaecationes, flagra, manuum am-
 putationes, omnia denique quibus virorum fortium et mollium animi explo-
 rantur. Ac quorum zelus erat secundum scientiam (qui quidem pauci
 erant), ii firmam et virilem constantiam praeserentes omnia libenter tole-
 rabant et perpetiebantur, quae Principis manus inferebat. Maxima vero
 pars veri iudicii experta, saepe plebis et circumforanea turba, semper iustus-
 modi rebus novis gaudens, hirsutis pannis veluti scenico amictu nove in-

A. M. 6768
ad 6791
Imp. Mich. Palaeologi.
V. 65

τῆς οἰκουμένης ἐξήπλωσαν ἑαυτοὺς, ὅπη φύλα Χριστιανῶν εἶναι ἐπέθοντο· ἐν τε Πελοποννήσῳ φημι καὶ Ἀχαΐα καὶ Θεσσαλία ἐν τε τῇ Κολχίδι καὶ ὅπη μὴ ἐνῆν ἐπικράτεια τοῦ βασιλέως. καὶ περιήρσαν ἐνθεν κάκειθεν σποράδες καὶ πλάνητες, μήτε πρὸς τὸ καθύλου τὴν εἰρήνην ἐθέλοντες διασώζειν, μήτε 5
B πρὸς ἀλλήλους· ἀλλ' ὀνόματα περιθέντες ἑαυτοῖς ἄλλοι ἄλλα, οἱ μὲν Ἀρσενίου λέγοντες εἶναι τοῦ πατριάρχου καὶ τὰ ἐκείνου πρεσβεύειν, οἱ δὲ Ἰωσήφ, οἱ δὲ ἄλλα λέγοντες, οὕτω τὸν χρόνον παρεκρούοντο πλανῶντες οἱ πλείους καὶ πλανώμενοι. ἦσαν γὰρ οἱ καὶ προφοβισμοὶ ἀνά τε πόλεις καὶ κώμας ἐκήρυσσον, ὥσπερ ἀπὸ Θεοπτίας ἄρτι κατιόντες. ταῦτα δ' ἐποιοῦν λημμάτων ἕνεκα καὶ C θβαλαντίων πληρώσεως· οἳ δὴ καὶ δι' αὐτὸ γέ τοι τοῦτι παρέμειναν οὕτως ἔχοντες ἔσαι, μηδὲ μετὰ τῆς ἐκκλησίας διόρθωσιν τὴν διαίταν ἀλλαξάμενοι. (E.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς καιροῖς τῆς μεγάλης ἦν ἐκκλησίας χαρτοφύλαξ, ὄνομα Βέκκος, συνετὸς ἀνὴρ ἐν τοῖς 15 μάλιστα καὶ λόγου καὶ παιδείας τρόφιμος· τοσούτοις δὲ καὶ παρὰ τῆς φύσεως συγκεκοτημένος χαρίσμασιν, ὅσοις τῶν τότε ἀνθρώπων οὐδεὶς. σώματος γὰρ εὐμήκει μεγέθει καὶ ὄψει μετὰ τοῦ χαριέντος ἐμβριθεῖ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῃ καὶ γλώττης εὐκολίᾳ καὶ D δρόμῳ συντόνῳ ἄλλοις τε πλείστοις καὶ ἔτι διανοίας εὐπορίᾳ τε 20 καὶ ὀξύτητι πρὸς ἅπαν τὸ προτιθέμενον, τούτοις ἅπασιν ἄριστα τοῦτον ἢ φύσις ἐξέπλισεν, ὡς εἶναι βασιλεῦσι καὶ ἄρχουσι καὶ πᾶσι σοφοῖς αἰδέσιμον καὶ λαμπρὸν περιλάλημα. τοῦτον γενναίως

11. Θεοπτίας A. 12. τοι om. A. 15. Βέκκος A. constanter, Βέκος W.

dati toto orbe dispersi sunt ubi Christianos esse audiverunt: in Peloponnesum, inquam, Achaiam, Thessaliam et Colchidem et quacunq; Imperatoris ditio non patebat. Sparsi autem et vagi huc illuc circumbant, neque cum Catholicis pacem conservare volentes, neque inter sese: sed alii aliis nominibus ascriptis aut Arsenii patriarchae sectatores se et eius doctrinae addictos profitebantur, aut Iosephi, aut aliud quid iactitabant; atque ita tempus fallebant plerique et decipientes et decepti. Nec enim decerant qui oracula in vicis et urbibus, quasi a conspectu Dei modo reversi, cantarent. Id vero faciebant lucri causa et ad implendos saccos. Iique ob eam ipsam rem semper in eodem habitu perseverarunt, nec post Ecclesiae instaurationem vitae ratione mutata. (V.) His temporibus magnae Ecclesiae Chartophylax erat Veccus, excellenti vir ingenio idemq; eloquentiae et eruditionis alumnus; praeterea tantis naturae donis ornatus, quantis quisquam alius illa aetate. Nam et proceritate corporis praestabat, et maiestate vultus, in quo venustas erat cum gravitate coniuncta; item dicendi facultate ac torrente eloquio aliisque rebus plurimis; maxime autem ingenii felicitate et acumine in expedienda qualibet quaestione positus: iis, inquam, omnibus ornamentis natura ipsum pulcherrime instruxerat. Qui-

ἀνδιστάμενον τῷ βασιλικῷ δόγματι παντοῖος ὁ βασιλεὺς ἐγεγόνει δι' ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν τότε λογίων ἀποδείξει λογικαῖς καὶ νομίμοις πείσαι συνθέσθαι τῷ δόγματι. ἀλλ' ἐκεῖνος τῇ εὐθηνία τοῦ νοῦ καὶ τῆς γλώττης ἅπασαν συγκυκῶν ὡς εἰπεῖν Βάκοην ἀνέλυε τὰ τούτων προβλήματα, καθάπερ τινὰ Πηγε- Ε
λόπης ἰστόν. Ἑλληνικῆς μὲν γὰρ παιδείας εἵνεκα ἦσαν οἱ τότε προεῖχον αὐτοῦ· φύσει δ' ὀξύτητι καὶ γλώττης δρόμῳ καὶ ἀσκήσει δογμάτων ἐκκλησιαστικῶν παῖδες ἀνδρὶ παραβαλλόμενοι πάντες ἐδόκουν ἐς αὐτόν. (ς') Ἐπει δ' ὁ βασιλεὺς τῶν 8
10 ἐντεῦθεν ἐλπίδων ἐσφάλη, τὴν ἑτέραν ἐβράδισε· καὶ συλλαβῶν αὐτὸν καὶ γένος μικροῦ πᾶν δεσμοτηροῖς καθείργουσι δεινοτάτοις. καὶ ἦν οὕτω ταῦτα. Ὀψέ δ' ἐπὶ νοῦν ἀναβιβασάμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς καὶ πρὸ πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἐπὶ τῆς Ἰωάννου τοῦ Δούκα βασιλείας ἢ τοιαύτη παρὰ Λατίνων ἐκινήθη ὑπόθεσις, καὶ ἦν τη- P 78
15 νικαῦτα σοφὸς ἀνὴρ Νικηφόρος ὁ Βλεμμύδης, θεῶν γραφῶν ἐμπεριότατος, ὃς σχολῇ δεδωκὼς ἑαυτὸν ἤρξαστο συλλέγειν πολλὰς παρὰ τῶν θεῶν γραφῶν μαρτυρίας, συγκροτεῖν δοκούσας τῷ τῶν Λατίνων δόγματι, καὶ λογογραφεῖν ἐπὶ τούτοις, λάθρα μὲν διὰ τὴν τῶν πολλῶν ὑπόληψιν, ἐλογογράφει δ' ὅν ἔστιν ἄ· ταῦτα δὴ 20
20 τὸν ὁ βασιλεὺς ἀνευρῶν πέμπει τῷ Βέκκῳ. ὕπερ αὐτὸς ἀναγνὼς μετὰ πολλῆς ἀγχινοίας τὰς τῶν ἁγίων ἐζητήκει βιβλους, ἐξ ὧν ὁ Βλεμμύδης τὰς μαρτυρίας ἦν ἐκείνας ξυνειλοχῶς· καὶ μάλα Β
ἀσμένως παρὰ τοῦ βασιλέως τὸ ἐνδόσιμον εἰληφότι ἔργον ἦν

A. C.

1259

ad

1282

Imp. Mich.
Palaeologi.

P. 78

bus id erat consecutus, ut et Imperatoribus et principibus, et omnibus eruditibus venerabilis, atque illustri apud eos fama esset. Qui cum Imperatorio decreto acriter adversaretur, Imperator nihil non tentavit, tam per se ipsum quam per alios eruditos, quo ipsum petitis ex ratione et ex legum auctoritate argumentis adduceret, ut decreto assentiretur. Verum ille ingenii et linguae vi omnium animos commovebat, eorumque argumenta veluti Penelope telam retexebat. Nam Graecarum literarum doctrina erant qui illum superarent: sed acumine ingenii et linguae volubilitate et Ecclesiasticorum dogmatum usu omnes cum illo collati pueri videbantur. (VI.) Ea spe frustratus Imperator aliam viam inivit, eumque et omnem fere eius cognitionem in teterrimos carceres coniecit. Quibus peractis tandem in mentem venit Imperatori, eandem rem a Latinis ante annos quinque et viginti, Ioanne Duca rerum potente, agitatam fuisse, ac tum doctum extitisse virum, Nicephorum Blemmydam, divinarum literarum peritissimum; qui cum se in otium contulisset, multa e sacra Scriptura testimonia, quae dogma Latinorum confirmare viderentur, colligere coepisset ac postea etiam de iis scripsisset clam ille quidem, propter opinionem, in qua plerique erant; sed tamen scripsisset quaedam. Quae tum Imperator nactus Vecco misit; quibus ille multa cum sagacitate perlectis sanctorum libros e quibus Blemmydes ea testimonia collegerat, postulavit: quorum copiam cum Imperator lubentissime ei facisset, in eo deinde occupabatur, ut diligenter illos legeret,

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- αὐτῷ τοῦ λοιποῦ, ἐπιμελῶς αὐτὰς ἐπιέναι καὶ ἀνιχνεύειν καὶ κατὰ λέξιν ἐπιστατεῖν· ὡς ἐν ὀλίγῳ τοσοῦτον αὐτὸν συνηθροικῆναι μαρτυριῶν ὄρμαθόν, ὡσθ' ἱκανὰς εἶναι βίβλους ὄλας πληροῦν· καὶ ὁ πρὶν μάχαιρα δίστομος κατὰ Λατίνων ἰστάμενος, πρὸ μνησθῆναι κρουσάμενος, ἐτεράλκεια τὴν νίκην ποιεῖται. (Z.) Δι' 5
- C ἅ δὴ καὶ ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀναβεβηκῶς θρόνον πάντα ἦν αὐτὸς τῷ βασιλεῖ, καὶ γλῶττα καὶ χεὶρ καὶ κάλαμος γραμματέως δέξυγράφου καὶ λέγων καὶ γράφων καὶ δογματίζων· ἔχων συνεργοὺς καὶ συλλήτορας τοῦ ἀγίου τὸν τε Μελιτηνιώτην καὶ τὸν Μετοχίτην, ἀρχidiaκόνους ὄντας τοῦ βασιλικοῦ κλήρου· καὶ ἔτι 10 Γεώργιον τὸν ἐκ Κύπρου. συνελειτουργῆκει μὲν ὄντων τῶν πάντων Δουδεις τοῖς τοῦ Πάππα, ὡσθ' ὁ πατριάρχης αὐτὸς, οὔτε τῶν ἄλλων οὔδεις, ὅτι μὴ τὸ ἐνδόσιμον εἰληφότες τῶν Φερρίων τινὲς ἐλειτούργησαν ἄπαξ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν διὰ χειροτονίαν τινὸς τῶν οικείων. ἀλλ' ἐπανακτεῖν τὸν λόγον. 15
- E γ'. Ἦν ἀδελφὴ τῷ βασιλεῖ ὄνομα Εὐλογία. ταύτη πολλῶν οὐσῶν θυγατέρων, τὴν μὲν μίαν τὴν Ἄνναν συνέλευξεν ἀνδρὶ Νικηφόρῳ, τῷ τῆς Αἰτωλίας ἄρχοντι· τὴν δὲ ἑτέραν τὴν Μαρίαν Κωνσταντίνῳ, τῷ τῆς Ζαγορῶς ἄρχοντι· ἄρτι τῶν προτέρων αὐτῶν γυναικῶν τὸν βίον ἀπολιπουσῶν. ἀδελφὰς δὲ κάκει- 20 νας ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε καὶ θυγατέρας τοῦ βασιλέως Θεο-
- P. 79 δῶρου τοῦ Λάσκαρι. (B.) Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις ἀνίσταται τις ἐκ τῶν Βουλγάρων, βοσκηματώδης μὲν τὸ γένος
- A. C. 1277 ἀγῆρ, ποικίλος δὲ τὴν φρόνησιν καὶ δεινὸς καινοτέροις ἐπι-

18. τῆ om. A. 20. αὐτῶν A., αὐτῷ W.

exponderet, ad verbum conferret. Itaque brevi tempore eum testimonium acervum coegit, quae integra volumina complere possent: ut qui dudum acerrime Latinis adversabatur, mutata sententia, victoriam ad illos transferret. (VII.) Quamobrem patriarchali sede conscensa Imperatori unus fuit omnia, et lingua, et manus, et velociter scribentis calamus, et dicendo, et scribeando, et dogmata exponendo: elus certaminis sociis et adiutoribus Meliteniote et Metochite, Imperatorii cleri archidiaconis, et Georgio Cyprio. Nullus tamen eorum omnium cum pontificiis Latinis liturgiis celebravit; ne ipse quidem patriarcha, neque alius quisquam, nisi quod Fratrum (Minorum) nonnulli licentia impetrata semel in Blachernio templo id fecerunt, propter ordinationem cuiusdam e suis. Sed ad institutum redeundum est.

3. Soror erat Imperatori nomine Eulogia: quae cum filias multas haberet, Annam Nicephoro Aetoliae Principi despondit; Mariam Constantino Principi Zagorae sive Bulgariae. Nam illorum primae uxores decesserant: quas ipsas quoque sorores fuisse et Imperatoris Theodori Lascaris filias, supra diximus. (II.) His temporibus quidam ex Bulgaria consurgit, pastoralis quidem genere ortus, sed versuto vir ingenio et ad res novandas

θέσθαι πράγμασιν, ὄνομα Λαχανᾶς· ὃς πολλοὺς προσεταιρι-
 σάμενος τῶν χυδαίων καὶ ἀτασθάλων ληστροικῶν ἐπετήδευσε βίον·
 ἐξ οὗ πολὸν ἐν βραχεῖ συνέλεξε πλοῦτον καὶ ἅμα στρατὸν ἰκα-
 νόν. τούτου τὰς συνεχεῖς καταδρομὰς καὶ ζημίας οὐκ ἀνεχομένῳ
 5 τῷ Κωνσταντίνῳ ἔδοξε συνηθροικῆτι τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις εἰς ἀν-
 τιπαράταξιν ἐξέναι ἐκείνου καὶ διακυβεῦσαι τὸν περὶ τῶν ὅλων
 πραγμάτων κίνδυνον. αἰσχρὸν γὰρ εἶναι ἤγειτο, ἄνθρωπον τοῦ
 μηδεὸς ἄξιον ἐν βραχεῖ χρόνῳ μεγάλην ξυνηλοχότα δύναμιν οὐ
 μόνον μεγάλας ἐπέγειν συχνὰ τοῖς Βουλγάροις κακώσεις, ἀλλὰ
 10 καὶ μέγαν ὅλη τῇ ἀρχῇ τὸν κίνδυνον ἐπισείειν ἤδη. παρασκευα-
 σάμενος οὖν ἔξεισι· καὶ συμβαλὼν ἐκείνῳ νικᾶται καὶ στερεῖται C
 μὴ μόνον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ ζωῆς αὐτῆς· καὶ γίνεται παρ' ἐλ-
 πίδα μὴ μόνον τῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆς ὁ Λαχανᾶς, ἀλλὰ καὶ σύζυ-
 γος δευτέρως τῆς γυναικὸς Κωνσταντίνου. ὃς καὶ διενόεῖτο λοι-
 15 πὸν τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἤρι πέμπειν ἐνέδρας καὶ κα-
 τὰ τῶν ὁμοροῦντων Ῥωμαϊκῶν χωρίων καὶ πολιχνίων, ἵν' ἀσθε-
 νεστέρων αὐτῶν γινομένων ἰσχυρότατος ἐκείνος δοκῇ. (Γ.) Ταῦ-
 τα τῷ βασιλεῖ ἀκουσθέντα οὐκ οἰστιά ἔδοξαν, οὐδὲ λήθης ἄξια
 καὶ περιφρονήσεως· ἀλλ' ἐν παντὶ φροντίδος ἐχώρει καὶ πλή-
 20 ρης ἦν ἀθυμίας· οὐχ ὅτι τέως ἐνόμιζε φοβερὸν ἐκείνον, ἀλλὰ V. 67
 σπουδῇ χρώμενον θερμοτάτῃ πρὸς ὅπερ ἂν τὸ βουλόμενον ὑποτί-
 θησι βλέπων ἔλεγεν ὁδῶ προβαίνοντα κατὰ μικρὸν ἐς μέγα δυνά-
 μως ἐπαρθῆναι, ὡς δυσκαταγώνιστον καὶ Ῥωμαίοις ὀψὲ γενέ-

2. τῶν add. A.

promptus, nomine Lachanas: qui magna hominum vilium et improborum ma-
 nu sibi adiuncta latrocinari instituit: unde brevi tempore magnas divitias
 et iustum exercitum coegit. Huius continentes incursiones et illata sibi detri-
 menta non ferenti Constantino visum est, convocatis in unum copiis suis,
 acie cum illo decernere, ac iacta omni alea de summa rerum dimicare.
 Turpe enim ducebat, nihili hominem exiguo tempore tanta potentia auctum
 non modo magnas Bulgaris clades subinde inferre, sed iam toti regno pe-
 riculum ingens minari et intentare. Itaque bellico apparatus instructus pro-
 greditur, et collatis signis vincitur; nec modo regnum, sed vitam etiam
 amittit. Lachanas autem non solum principatu praeter spem potitur, ve-
 rum etiam uxoris Constantini viduae maritus existit. Quin et constitue-
 bat deinceps, exacta hyeme, sub veris initium Romanorum finitimos agros
 et oppidula ex insidiis aggredi, ut illorum viribus imminutis ipse validis-
 simus haberetur. (III.) Quae Imperator cum audivisset, non ferenda, nec
 per oblivionem aut contemptum negligenda esse indicavit: sed curis ae-
 stuare et aeger animo esse coepit. Nec tamen illum in praesentia formi-
 dabilem putabat: at cum ad ea quae concupisset, acerrimo eum studio ferri
 cerneret, dicebat „ipsum sensim ac paulatim progrediendo ad magnam po-
 tentiam sese evectum ire, ut et Romanis ipsis tandem expugnata difficilis

A. M. 6768
ad 6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

σθαι. χορῆναι δὲ τοὺς ἀκινδύνως βιοῦν ἐθέλοντας φθάσειν καὶ προηυστέλλειν τὴν ὁρμὴν τῶν δεινῶν· καὶ παρὸν ἐκ τοῦ ῥήσθου τὰς ῥίζας ἐκτέμνειν ἐν τῷ παρόντι τῆς μελλούσης βλάστης, μὴ μέλλειν μηδὲ περιμένειν τῶν πονηρῶν ἔργων ἀμύνεσθαι μετὰ κινδύνων τὸν δρᾶσαντα, παρὸν ἀκινδύνως τῆς διανοίας καὶ τῆς ὁρ-5 μῆς αὐτῆς. ὅθεν ἐπειδήπερ ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε τὸν τοῦ Ἀσάν ἀπόγονον τὸν Μυτζῆν περὶ τὴν Τροίαν ποιείσθαι τὴν διαί- F ταν δι' ἃς ποτ' εἰρήκεμεν τὰς αἰτίας, εἶτα αὐτὸς μὲν ἔφθη τὸν βίον ἀπολιπῶν· καταλελοίπει δὲ παῖδα Ἰωάννην τὸν Ἀσάν· τοῦτον ὁ βασιλεὺς νῦν μεταπέμπεται, ἄνωθεν ἐκ πατέρων τὰ δι-10 καια τῆς Βουλγαρικῆς ἀρχῆς κεκτημένον· καὶ τῇ ἑαυτοῦ θυσιατρῇ συζεύξας Εἰρήνην πέμπει μετὰ βαρείας δυνάμεως ἐλευθερώσοντά τε τὴν Βουλγαρικὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ Λαχανῶ τυραννίδος καὶ ἅμα διαδεξόμενον αὐτὸν αὐτὴν, δίκαιον κληρὸν ἤδη πρὸς αὐ- P. 80 τὸν καταβεβηκυῖαν. (A.) Ὁ μέντοι Λαχανῶς, ἐπειδήπερ ἔτυχε 15 τηνικαῦτα τὴν ἐπὶ Σκύθας ἰὼν βεβαιώσεως ἕνεκα τῆς τυραννίδος, λαθραῖαις τοῦ βασιλέως ἐπιβουλαῖς ἐκεῖ τὴν δι' αἵματος δίδωσι δίκην. ἀπονητὶ δ' ὁ Ἀσάν τὴν ἀρχὴν διαδέχεται, τῶν Βουλγάρων ὑποδεξαμένων ἀσμένων. τούτων οὕτω τελεσθέντων ἐξωθεῖται καὶ Μαρία ἐκεῖθεν ἢ τοῦ βασιλέως ἀδελφιδῆ σὺν υἱῷ Μιχαήλ, 20 ὃν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου γεγέννηκε, καὶ ἔκει πρὸς Κωνσταντινού- B πολιν. ἐπεὶ δ' ὡς τὰ πολλὰ ταῖς μεγάλαις εὐφροσύναις ἐπιφύονται λύπαι, καθάπερ τινα ἔλιφη πολέμια τὴν τῆς εὐθυμίας ἐκείνης κατάστασιν ἐπιταράττοντα καὶ συγχέοντα, οὐδ' ἐνταῦθα τὸ ἔθος

6. αὐτῆς A., αὐτοῦ W.

foret. Oportere autem eos qui citra periculum velint vivere, antevertere et occurrere malis impendentibus: et si in praesentia crescentis plantae radicem facile praecidere possis, non esse cunctandum, neque expectandum donec acceptam iniuriam cum periculo ulciscaris, cum ipsa consilia et ipso conatus possis sine periculo tuo ulcisci." Igitur cum, ut supra est expositum, Mytzes et Asanis posteritate apud Troiam ob eas causas quas diximus degens decessisset; filium eius Ioannem Asanem, ut cui regnum Bulgariae paterno iure deberetur, arcessit, desponsaque Irene filia, cum magnis copiis mittit, tum ad Bulgariam a Lachanae tyrannide liberandam, tum ad suscipiendum regnum iusta successione ad se devolutum. (IV.) Caeterum Lachanas firmandae tyrannidis causa tum in Scythiam proficiscens clandestinis Imperatoris insidiis profuso illic sanguine dat poenas. Asan vero citra laborem volentibus Bulgariis regno potitur. His peractis Maria, Imperatoris ex sorore neptis, cum filio Michaële, quem ex Constantino suscepserat, indidem expulsa Constantinopolin venit. Quoniam autem magna gaudiis dolores plerumque agnascuntur, et velut gladii quidam hostiles illam laetitiae tranquillitatem turbant et confundant, id ipsum tunc quoque

ἐπιλελοιπεί· ἀλλ' ἦν τῆνικαῦτα ἀνὴρ ἐγγενης κὰν τοῖς μάλιστα
 συνετός καὶ τῷ δραστηρίῳ τῆς φύσεως ἐν Βουλγάροις ἐπισημος,
 ὄνομα Τερτερῆς. τοῦτον οἰκνωσάσθαι θέλων ὁ Ἀσὼν καὶ ἅμα
 περιποιούμενος ἑαυτῷ ἀφοβίαν γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφῇ ποιεῖται,
 5 ἀφελόμενος καὶ ἀποστείλας ἐς Νίκαιαν τὴν προτέραν ὁμοῦνον
 σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ. τετίμηκε δ' ἐπὶ τούτοις αὐτὸν καὶ τῷ
 τοῦ δεσπότητος ἀξιώματι· ἀλλ' οὐκ ἐνέμεινεν οὗτος ἐπὶ πολὺ τῇ
 πρὸς τὸν τετιμηκότα στοργῇ· ἀλλ' ἀφείλιαν καὶ κουφότητα πλει-
 στην καταγνώσκων αὐτοῦ ἔλαθεν ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ τὰς
 10 γυνώμας ἐφελκυσάμενος τοῦ τε στρατιωτικοῦ παντός καὶ πρὸς γε
 οὐκ ὀλίγων ὄσοι τῶν ἐν τέλει. ἐμέλλε δὲ ἦδη καὶ τὸν Ἀσὼν
 διαχειρισάμενος ἐγκρατῆς ἔσεισθαι καὶ τῆς ἀρχῆς. ὕπερ αὐτὸς
 ἐγνωκῶς προσποιεῖται μετὰ τῆς γυναικὸς ἐκδημίαν ἐς τὸν πενθε-
 ρὸν καὶ βασιλέα· καὶ λάθρα ξυναγαγὼν πᾶν ὅ,τι τῶν κειμηλίων
 15 καὶ χρημάτων ἦν τῶν Βουλγαρικῶν τὸ ἔξαιρετον, ἤκειν εἰς τὸ Βυ-
 ζάντιον παρὰ τὸν βασιλέα καὶ πενθερόν· καὶ αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα
 δέηγαγε τοῦ λοιποῦ· ὁ δὲ Τερτερῆς κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος
 ἐφημίαν τὴν τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν ἐκεῖ σφετερίζεται. εἶεν. A. C. 1230

δ'. Ἐγὼ δὲ τοῦτο ἐκεῖνο τῶν πάλοι πολλῶν διακηκῶς, ὡς
 20 πολιτικῶς καὶ μετρίως ἐνεγκεῖν εὐτυχίαν χαλεπώτερον ἢ δυστυ-
 χίαν, νῦν μᾶλλον ἐπὶ τῆς χρείας ἐτεθαυμάκειν συννενοηκῶς. ἰδοὺ
 γὰρ καὶ οἱ ἐκ Γεννοῦσας ἀντιπέραν οἰκοῦντες τοῦ Βυζαντίου τῆ
 τῆς ἀτελείας κέρδει μεθυσθέντες καὶ πέρα φρονήσαντες τοῦ με-
 τρίου καταπαίρεσθαι ἤρξαντο Ῥωμαίων καὶ περιφρονεῖν ὡς

usu venit. Nam eo tempore extitit vir quidam nobilis, singulari prudentia et
 animi promptitudine inter Bulgaros insignis, nomine Terteres: quem Asan
 ut sibi conciliaret, atque ut securitati suae consulere, iungit sibi affinitate
 desponsa ei sorore sua: priore videlicet uxore adempta, et cum liberis
 Nicaeam missa. Deinde Despotae dignitate illum ornat. Verum is non
 diu apud eum, a quo ita honoratus fuerat, in fide et officio permansit: sed
 animadversa eius simplicitate et levitate insigni brevi tempore totius exer-
 citus et procerum non paucorum animos sibi clam conciliavit. Iamque id
 agebat ut Asane interfecto principatu potiretur. Quo ille cognito se cum
 uxore ad visendum Imperatorem eundemque socerum proficisci simulat:
 opum et pecuniarum Bulgaricarum electissima quaeque clanculum cogit:
 deinde se Byzantium ad socerum Imperatorem confert, atque illic reliquum
 vitae transigit. Terteres vero, prohibente nemine, Bulgaricum regnum
 occupat. Et haec hactenus.

4. Ego vero quod e multis veterum cognovi, difficilius esse res se-
 cundas quam adversas civiliter et moderate ferre, nunc re ipsa edoctus ma-
 gis admiror. Ecce enim Genuenses, qui e regione Constantinopolis habi-
 tabant, lucro immunitatis inebriati elatique superbia adversus Romanos in-
 solecere, eosque ut imbecilliores contemnere coeperunt. Ac tandem ali-

A. C.
1259
ad
1282
Imp. Mich.
Palaeologi.

P. 81
V. 68

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

ἀσθενεστέρους. ἤδη δέ τις καὶ φιλονεικίαν τινὰ καθ' ἑνὸς τίνος ἀράμενος ὑπὲρ βραχέας ὑπάρκας προχειρότερον ἔσχε τὸ ξίφος τῆς γλώττης καὶ παραχρήμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ βίου ἀπήλλαξε. τοῦτο ἀκηκῶς ὁ βασιλεὺς οὐκ ὡς ἐνὸς φρονεθέντος τὸ πρᾶγμα Β παρῆδραμεν, ἀλλ' ὡς ὅλης πόλεως καταστραφείσης καὶ τοῦ βασι- 5 λικοῦ περιφρονηθέντος κράτους, οὕτως ἐξήλωκέ τε καὶ διανέστη· καὶ τὴν ταχίστην περιήγαγε τὸ στρατόπεδον περὶ πάσας αὐτῶν τὰς οἰκίας. οὐπω γὰρ σφισι τειχῶν ὄχρωματα ἦν καὶ πόλις εἰς C ἀντίπαλον ὁπότε βούλοιο καθισταμένη τῇ βασιλευσῆ· καὶ τὰς ἂν ἐμέλλησαν τότε πανωλεθρία φθαρήσεσθαι, εἰ μὴ σχῆμα πε- 10 ριθέντες ἐλεινὸν καὶ ζημίαν ἐκούσιον αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐπιθέντες προσέπεσον δραμόντες αὐτίκα μάλα τῷ βασιλεῖ καὶ οὕτως ἀπήλλαξαν ἑαυτούς. (B.) Τοῦτο τῆς βασιλέως σπουδῆς καὶ δξύτητος γέγονε γνῶρισμα πρῶτον αὐτοῖς. δεύτερον δὲ καὶ μείζον· συνεστήσαντό τινες ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν δύο τριήρεις ἐπὶ διαίταν 15 D καὶ τρόπον πειρατικόν, καὶ λάθρα διαβάντες τὰ περὶ Βυζάντιον τῆς θαλάττης στενὰ ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον ἐπεποιήκεσαν τὸν ἀπόπλου, μὴ παρασχόντες τὴν συνήθη τῷ βασιλεῖ εὐφημίαν· οὐδὲ τοῦτο τοίνυν ἀτιμώρητον ἔδοξε παρεληλυθέναι τῷ βασιλεῖ. ὅθεν τριήρεις συνηθροικῶς οὐκ ὀλίγας καὶ μίαν μεγάλην ὀκλάδα 20 περὶ τὴν ἄκραν ἴστησι τοῦ ἱεροῦ, (ὃ δὴ στόμα καλεῖται τοῦ Πόντου, ἔνθα τὰς Κυανέας καὶ Πλαγκτὰς ἔφασκον Ἕλληνες εἶναι) τὸν εἰσπλου ἐκδεχομένους τῶν πειρατῶν, μὴ λαθόντες ἀπαθεῖς οἱ Ε φθρασεῖς ἐκείνοι καὶ ἀλιτήριοι διαδράσωσιν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐκείνους

3. παραχο.] εὐθύς A. 7. τὴν ταχίστην A., αὐτίκα W. 11. ἐπι-
θέντες A., ἐπιτιθέντες W. 12. αὐτίκα—τῷ] εὐθύς τῷ A.
15. δύο A., δύο W.

quis ob paucos autumnales fructus rixa cum quodam orta, ense quam lingua promptior, statim hominem interficit. Quod facinus cum Imperator audiisset, non ut unius caedem neglexit: sed ita exarsit et commotus est, ac si tota civitas eversa, et Imperatoria maiestas violata esset, statimque exercitu omnes eorum aedes cinxit. Nondum enim murorum munitiones habebant, nec urbem quae cum vellet Imperatrici urbi adversaretur. Ac fortasse tum funditus perissent, nisi miserabili habitu, ultro mulcta ipsi sibi irrogata, supplices sese statim ad pedes Imperatoris abiecissent, atque ita veniam impetrassent. (II.) Hoc illi primo documento promptum et acrem Imperatoris animum cognoverunt. Alterum et maius illud. Quidam eorum populares duas piraticas triremes instruxerunt, et Byzantini freti angustiis clam superatis in Euxinum pontum delati sunt, omissa solenni et usitata Imperatoris salutatione. Quod nec ipsum ille inultum pati voluit. Collectas itaque triremes non paucas, et unam magnam onerariam navem ad promontorium fani collocat, (quod os Ponti appellatur, ubi Cyaneas et Planctas Graeci olim esse dixerunt) piratarum accessum expectaturas, ne audaces illi et acclerati homines incoolumes clam evaderent. Quod cum il-

οὐκ ἐλελήθει, μηχανῶνται τινὰ σφισι σωτήριον τρόπον. πάντα γὰρ πλοῦτον ὄν ἐκ ληστείας συνήγαγον πραγματείας ἐμπορικῆν ποιησάμενοι μεθ' ἑαυτῶν εἰς μεγίστην ἐμβιβάζουσιν ὀλκάδα καὶ πᾶσαν ἐπὶ τούτοις προκατατίθενται καὶ παρασκευάζουσι πανο-
 5 πλίαν, ἵνα καιρὸν ἐπιτηρήσαντες, ὁπότε σφοδρότερον ῥέουεν τῶν ἀρκτικῶν πνευμάτων αἱ πηγαί, λύσαντες ἀποπλεύσωσι καὶ βίβη ῥηξάμενοι τοὺς ἐπὶ τοῦ στόματος ναυλοχοῦντας ἀκίνδυνον τὸν εἰσπλον ποιήσονται. ἐπεὶ δὲ μετὰ μικρὸν σφοδρότερος ἄνωθεν
 10 κατερχόγη βορέας, ἐπιφαίνεται κατιοῦσα καὶ ἡ περατικὴ ἐκείνη ὀλκὰς ἀπὸ πολλοῦ τοῦ πελάγους, μυρίοις ἐστεφανωμένη τοῖς ὀπλίταις, καθάπερ πόλις ὅλη κατὰ κυμάτων πεζεύουσα ἢ μᾶλλον πτηνοῦ δίκην ἐφιπταμένη τοῖς κύμασιν. (Γ.) Ἦδη δὲ καὶ Β αἱ βασιλικαὶ τριήρεις παρεσκευασμέναι παρήσαν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ βασιλικὴ ὀλκὰς ἄρρασα τὰς κεραίας οὐπω διεπέτασε τὰς ὀθόνας,
 15 ἀλλ' ἔμενεν ἡρεμῶσα. ἐγγισίως δὲ ἤδη καὶ τῆς πολεμίας ὀλκὰδος, τότε καὶ αὕτη διαπετάσασα τὰς ὀθόνας λαμβάνει τὴν πολεμίαν, πῆ μὲν ἐκ πλευρᾶς, πῆ δ' ἐκ πρύμνας, ἐπομένη κατ' ἔγχος βάλλουσα τε καὶ βαλλομένη καὶ τὸν αἰθέριον εἰπεῖν ἐκείνον καὶ ἰπτάμενον πρᾶττονσα πόλεμον. ἦν γὰρ ἰδεῖν διάφορα καὶ C
 20 ποικίλα τάγματα στρατοπέδων ἐν ταύτῳ κατ' ἀλλήλων συστάδην μαχόμενα. οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοὺς ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων ἔβαλλον· οἱ δ' ἀπὸ τῶν ξυλίνων πύργων τοὺς ἀπὸ τῶν ξυλίνων πύργων· οἱ δ' ἀπὸ μετεώρου τῶν ἄκρων ἰστίων τοὺς ἀπὸ μετεώρου τῶν ἄκρων ἰστίων. ἐχρῶντο δὲ καθ' ἑκατέρων

8. σφοδρὸς A. 14. ἡ add. A. 24. ἐτέρων A.

los hand fefellisset, hac calliditate salutis suae consulunt. Omnes opes quas latrocinando coegerant per speciem negotiationis una secum in maximam onerariam transferrunt. Deinde omni armorum genere eas tegunt et muniant; ut cum septentrionales venti vehementius spiraturi essent, oram solverent, et vi patefacta via per eos qui in faucibus stationem habebant, citra periculum evaderent. Paulo post cum vehementior Boreas a tergo erupisset, etiam piratica illa navis e medio pelago plurimis armatis cincta appareret, quasi quaedam urbs integra per fluctus gradiens, vel potius avis instar maria pervolans. (III.) Iam et Imperatoris triremes instructae aderant. Ac oneraria quidem navis Imperatoria sublatiis antennis nondum vela expanderat, sed manebat immota. Hostili autem oneraria accedente ipsa etiam vela explicat; et illam modo a latere arripit, modo a puppi insequitur, quasi vestigiis inhaerendo; caeditque et caeditur, ac praelio quodam veluti aethereo et volatili defungitur. Ibi dispares ac varios militum ordines comminus eodemque in loco pugnare inter se cerneret. Alii enim ex tabulatis eos qui in tabulatis essent feriebant: alii ex ligneis turribus, eos qui in ligneis turribus starent; alii denique ex summis navium malis, eos qui e similibus fastigiis pugnarent. Petebant autem se utrinque pugillari-

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi.
- ἑκάτεροι χειροπληθέσι χειμαδίοις καὶ βέλεσι τοξικοῖς· ἔστι δ' ὅτε καὶ πελέκεισι καὶ ξίφεσιν ἄλλοις, ὅποτε μᾶλα δὴ πελάσουσιν ἀλλήλοισι. αἱ δὲ τριήρεις οὐ μᾶλα τοι ἐγγύθεν παραπλέουσαι μόνοις ἐχρῶντο τοῖς τηλεβόλοις βέλεσι. καὶ οὕτω δὴ μέχρι πολλοῦ τῆς ἡμέρας τὸν ἀπὸ τοῦ στόματος ἀμείβοντες ἀχάενα εὐ-ρώστως ἑκατέρωθεν ἕπαντες ἠγωνίζοντο, καὶ πρὸς μὲν ἀρχαῖς ἐπικρατέστερα τὰ Λατίνων ἰδόκει· ἔπειτα κωλυόμενον ὑπὸ τῶν τῆς βασιλικῆς ὀλκάδος ἰστίων τὸ πνεῦμα, ἀναπόσπαστα παραπλευούσης διηλεκῶς καὶ συμμέτρως ἕκ τε πρύμνης καὶ πλευρῆς δεξιᾶς, ὅθεν ἐκείνο προσέρρει, μαλακώτερον τοῖς τῶν πολεμίων ἰστίοις προσέβαλλε καὶ οὐ στεφρῶν οὐδὲ μᾶλα τοι εὐτόνον παρεῖχε τῇ ὀλκάδι τὴν κίνησιν. (Δ.) Ὁ δὲ μείζον Λατίνοις ἀτύχημα ἐγεγόνει, θρασύτερόν τις ἐξ αὐτῶν τῆς Ῥωμαίων ἐπιπηδήσας ὀλκάδι ὄξει πελέκει τὰ καιριώτερα τῶν καλωδίων ἐξέτεμε·
- F διδ κατενεχθεῖσα ἡ κεραία κατὰ μέσην τὴν τῶν Λατίνων ὀλκάδα 15 ἀπόλεμον ἐκείνης τὸ πλείστον ὀπλιτικὸν ἐξαίφνης πεποίηκε· κἀνεῦθεν ἀδεῶς κατὰ κύκλον καὶ αἱ τριήρεις πελάσασαι στεφρότερον ἕκ τοῦ σόνεγγυς ἔβαλλον. ἤδη δὲ τις καὶ εἰσπηδήσεν ἔνδον τῆς πολεμίας ὀλκάδος, καὶ ἄλλος ἐπ' ἄλλω, καὶ τρεῖς ἐπὶ δύο, καὶ τέσσαρες ἐπὶ πλείστοις, ἕως τελείως κρατήσαντες, τῶν πολεμίων ὅσοι μὴ ἐτεθνήκεισαν, τοὺς μὲν τραυματίας, τοὺς δὲ δε-
- P. 83 σμῶτας ἐκείθεν ἐξέϊλον. τοῦτο δεύτερον τῆς βασιλικῆς ὀξύτητος καὶ σπουδῆς ἐναργέστερον γινώρισμα· τοῦτο τοὺς Λατίνους εἰς

4. τηλεβόλοις A., τηλεβολ W. 23. γινώρισμα om. A.

bus saxis et missilibus telis: aliquando et securibus et aliis armis, cum propius hostem ventum erat. Triremes vero, quia non ita propinquae navigabant, telis solum missilibus utebantur. Ita in multam diem ab ostiis usque per fretum provecti utrinque omnes fortiter dimicabant. Ac initio quidem Latini superiores videbantur. Deinde cum ventus interpositis onerariae Imperatoriae velis inhiberetur; (quippe haec alteram continenter et aequaliter cum a puppi tum a dextro latere, unde ventus spirabat, usque assectabatur, nec ab ea divelli poterat) eo fiebat ut in hostium vela segnior ventus incideret, ea proinde eorum navis tardius ac lentius moveretur. (IV.) Iam, quae maior Latinorum calamitas fuit, quidam ex iis audacius in Romanam navem cum insilisset, acuta securi funes maxime necessarios rescuit. Quare antennae in mediam illorum navem delapsae milites eorum plurimos subito pugnae inutiles reddiderunt. Atque ex eo triremes ipsae propius advectae audacter eam circumsteterunt, et validioribus citibus cominus oppugnarunt. Tum statim aliquis in hostilem navem insiluit. Deinde alii atque alii, terni, quaterni, et subinde plures: donec integram victoriam adepti eos ex hostibus, qui non occubuissent, partim vulneratos, partim in vincula coniectos inde abduxerunt. Alterum hoc specimen fuit quo Imperator animi sui promptum ac celerem impetum evidentius declaravit. Ea

ἰσχύτην ἤλπισε δειλίαν καὶ φόβον· καὶ τὸ πολὺ τοῦ θράσους μεταθεμένους καὶ τὸν συνήθη τύπον ὡς ἄκαιρον ἀποδρόμηντας μετριωτέρους γενέσθαι ἠγάγκασεν.

A. C.
1259
ad
1282

Imp. Mich.
Palaeologi.

V. 70

ε'. Ἐγὼ δὲ ἐκείνο ἐπαναλήψομαι. τῷ σουλτὰν Ἀζατίνῃ 5 γράδι ὡς εἴρηται γενομένῳ ἐκ τῆς πόλεως Αἴνου ἅμα τῷ υἱῷ αὐτοῦ Μελῆκ καὶ διαβάντι τὸν Ἰστρον, αὐτῷ μὲν τὸ βουλούμενον ἐκπληρῶσαι οὐκ ἐξεγένετο. φθάσαν γὰρ τὸ χρεῶν τῶν βουλευμάτων ἐξέτεμε τὰς ὁδοὺς. ὁ δὲ Μελῆκ βραχὺ διατρέψας αὐτόθι βίον ξηλὸν καὶ οὐ μάλᾳ οἱ ἀρέσκοντα εἶτα διὰ τοῦ Πόντου 10 διέβη πρὸς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Σκύθας· ἀφ' ὧν τὸ ἐνδόσιμον εἰληφῶς ἔχε ζητῶν τὴν τῶν Τούρκων ἀρχὴν ὡς πατρικόν τινα κληρον. τῶν μὲν οὖν ἄλλων σατραπῶν οἱ μὲν συνήεσαν καὶ προσήεσαν ὅσα καὶ δεσπότη σφῶν αὐτῶν· οἱ δ' ἤμιλλον. εἰς δὲ τις Ἀμιούριος ὄνομα δῆμον συνηθροικῶς ληστρικὸν οὐ βραχὺν, ἀλλὰ 15 μάλᾳ σιγνόν, πόλεμον ἤρατο κατ' αὐτοῦ καὶ τέλος τρεψάμενος ἐδίωξεν ἄχρι Θαλάττης· τότε μὲν οὖν ὁ Μελῆκ ἐς τὴν κατὰ Πόντον Ἡρόκλειαν διεσώθη καταφυγών. ἦρος δ' ἐπιστάντος ἔδοξεν αὐτῷ ἀπιέναι πρὸς βασιλέα περὶ τὸ Νύμφαιον διατρέβοντα. καὶ 20 μέντοι καὶ ἀπιὼν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἀφίκετο· ὁ δὲ ἄλλ' ἑτέραν ἐτρέπετο μεταξὺ καὶ παρὰ τοὺς Τούρκους αὐθις ἐλθὼν τὴν πατρικὴν ἐζήτει ἀρχήν. ὄθεν ἐν οὐ μακρῷ καὶ οὗτος τὸν βίον ἀπολιμπάνει, λάθρα τινῶν φονευτῶν συστάντων ἐπ' αὐτόν. (B.) Τῆς δὴ τῶν Τούρκων ἀρχῆς οὕτω φθαρείσης καὶ τῶν πραγμάτων P. 84

6. καὶ add. A.

res Latinis metum ac terrorem maximum incussit, coegitque posita audaciae insolentia et suo illo intempestivo fastu abiecto fieri moderatiores.

5. Nunc ego illuc redeo. Cum Sultanus Azatines ex oppido Aeno, ut dictum est, una cum filio suo Meleco profugisset, Istrumque traiecisset, ipse quidem id quod destinarat conficere non potuit, morte praeventus. Melecus vero cum illic vitam peregrinam et parum gratam aliquantisper egisset, per Pontum ad Scythas Asianos transit: a quibus potestate accepta Turcorum principatum ut paternam hereditatem postulavit. Ac caeterorum quidem Safraparum alii convenerunt, illumque adierunt ut dominum suum: alii cunctabantur. Unus autem nomine Amurios, collecto latronum exercitu, non parvo quidem illo sed valde numero, bellum adversus eundem suscepit, ac tandem fuscum fugatumque ad mare usque compulit. Tum igitur Melecus ad Heracleam Ponticam fuga evasit. Vere autem appetente Imperatorem adire apud Nymphaeum commorantem decrevit. Caeterum iter ingressus non eo usque perrexit, sed interea alio conversus ad Turcos denuo se contulit; atque ab illis paternum principatum restitui sibi postulavit. Deinde et ipse non longo post vita excedit, clandestina quorundam sicariorum conspiratione oppressus. (II.) Turcorum imperio sic everso et eorum rebus ex honesta disciplina splendidaque fortuna ad ma-

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeolog.

κείνων ἐξ ἐταξίας καὶ τύχης λαμπρῶς εἰς ἀταξίαν μεγίστην κωρηκότων, οὐ μόνον σατράπαι καὶ ὅσοι τῶν γένει καὶ δόξῃ διαφρόντων, εἰς πλείστα τεμόντες τὴν ὅλην διέλαχον ἐπικράτειαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἀδόξων καὶ ἀνωτέρων ὄχλους τινὰς συρφετῶδεις προσεταιρισάμενοι πρὸς ληστρικὸν ἀπέκλιναν βίον, μη-5 δὲν τόξον καὶ φαρέτρας ἐπιφερόμενοι πλέον· οἱ καὶ τὰς τῶν ὀρῶν δυσχωρίας ὑποδύομενοι συχναῖς καὶ λαθραῖαις ἐχρῶντο Βταῖς ἐκδρομαῖς καὶ τὰς ὁμόρους χώρας καὶ πόλεις Ῥωμαίων κακῶς διετίθεισαν. συνέβη γὰρ καὶ πρὸ βραχέος τοὺς τὰς ἄκρας οἰκοῦντας φάλακας μετανάστας ἐκείθεν γενέσθαι δι' ἔνδειαν 10 τῶν ἐτησίων λημμάτων, ἃ παρὰ τοῦ βασιλικῆς κρύτανεῖου ἐλάμβανον. ὅπερ ὡς οὐδενὸς ἄξιον παροραθῆν ἐν ἀρχαῖς μέγιστον ὕστερον ἔδοξε Ῥωμαίοις ἀτύχημα καὶ τῶν μάλα μεγίστων αἰτίον Συμφορῶν. οἱ δὲ τὰς σατραπείας ἐκείνοι πολλαχῆ διελόμενοι 15 Τοῦρκοι παρὰ Σκυθῶν ἐλαυνόμενοι Ῥωμαίους ἤλανον· καὶ ὅσον πρὸς Σκύθας ἐθῆλύνοντο, τοσοῦτον κατὰ Ῥωμαίων ἠνδρίζοντο· ὡς εἶναι σφισι τὴν τῶν Σκυθῶν ἔφοδον οὐ συμφορῶν αἰτίαν, ἀλλὰ σφόδρα μεγίστης χορηγὸν εὐτυχίας. εἰσεχόντο μὲν οὖν κατὰ πλήθη ἕκ τε Παφλαγονίας ἕκ τε Παμφυλίας καὶ τὴν Ῥωμαίων ἐδήσον γῆν· ἤδη δὲ καὶ πόλεμοι συνεβήγγοντο συνε- 20 χεῖς· εἰς δὲ καὶ μέγιστος, ὃς καὶ Ῥωμαίοις ἀρχηγέτης γέγονε τῶν ὅλων κακῶν. (Γ.) Στρατοπέδων πολλῶν Τουρκεῶν ἀθροισθέντων περὶ Παφλαγονίαν ἔδοξε τῷ βασιλεῖ μεγάλῃν καὶ ἀξιόμαχον στείλαντι δύναμιν τὴν ἐκείνων ὀξεῖαν ἀναγκαιῶσαι ἔφοδον, καθόσον ἐφικτόν· μὴ καθάπερ πύλας ῥήξαντες ἐκείνο τὸ μέρος 25

ximam perturbationem prolapsis non modo Satrapae et quotquot nobilitate ac fortuna eminebant, omnem ditionem in plurimas partes divulsam partiti sunt: sed multi etiam obscuro et ignobile, adiuncta sibi hominum infimorum colluvie, latrocinari coeperunt, praeter arcum et pharetram nihil secum gestantes: qui faucibus montium incessis finitimos agros et urbes Romanorum crebris et occultis incursionibus vexabant. Nam paulo ante acciderat, ut praesidia quae arces tuebantur, inde migrarent, cum annua stipendia e fisco Imperatorio non numerarentur. Quod initio ut res parvi momenti neglectum maximum postea Romanis infortunium extitit, et clades ipsis gravissimas importavit. Turci autem illi qui Satrapias varie dividerant, cum a Scythia perirentur, Romanos pellebant: et quam infirmi erant adversus Scythas, tam adversus Romanos invalescebant: ut Scytharum incursio non calamitatis causa, sed summæ felicitatis occasio illis esset. Frequentes itaque e Paphlagonia et e Pamphylia irruebant, Romanasque provincias populabantur. Tandem etiam ad bella et assiduas dimicationes ventum: e quibus unum prælium Romanos in omnia mala coniecit. (III.) Multis Turcorum copiis in Paphlagonia collectis Imperatori visum est magno et idoneo exercitu colerem illorum, quantum fieri posset, impressionem inhibere: ne illa parte veluti porta perfracta impune deinceps ac prohibente

μετὰ πολλῆς ἔπειτα τῆς ἀδείας καὶ κατὰ τῆς ἄλλης χερθῶσι χώ-
 ρας. ἐπειμην οὖν στρατόν τε ἰκανόν καὶ τοὺς ἄξοντας στρατη-
 γοὺς, οἱ διὰ κακοβουλίαν αὐτοὶ τε ἐσφάλησαν καὶ τὸ πᾶν ἀπώλε-
 σαν στρατεύμα. οἱ γὰρ Τούρκοι τῇ ὑστεραίᾳ μελλούσης τῆς
 5 μάχης σφῆρηγνῶσαι διαρηγορήσαντες πρὶν ἡμέραν γενέσθαι **K**
 προλοχίζουσι οὐκ ὀλίγας ἐνέδρας παρὰ τὰς πρὸς ἕω τοῦ πλη-
 θίου ποταμοῦ ὄχθας· κἄπειτα διαβάντες τὸν ποταμὸν ἐνταῦθα
 πηγνύουσι τὸ στρατόπεδον. τῆς δὲ προσηκούσης ὥρας ἐληλυ-
 θύλιας συνήεσαν τὰ στρατόπεδα. καὶ τὰ μὲν πρῶτα οὐ μάλᾳ ἀνυ-
 10 πόστατος ἔδοξε Τούρκοις ἢ Ῥωμαίων ὀρητή· ἀλλ' ἑκατέρωρον
 ὁμῶς καὶ ἀντεῖχον μαχόμενοι, οὐ συστάδην τὴν μάχην ποιούμενοι, **F**
 ἀλλὰ συχνῶς ἐναλλασσομένην, ὡς ἔθος αὐτοῖς. νῶτα γὰρ δει-
 κνύουσι φεύγειν δοκοῦντες· εἶτα ἐπανυστρέφουσι τάχιστα καὶ συ-
 χνὰ τοῦτο ποιοῦντες διατελοῦσιν, ὡς ἂν τὴν τῶν ἀντιπύλων στρα-
 15 τοπέδων τάξιν ταράττωσι καὶ τῆς προσηκούσης στάσεως ἐξιστώσι·
 κἄπειτα οὕτω τεταραγμένοις ἐπισπίπτοντες ῥῆστα κατατροποῦνται.
 (A.) Τότε μὲν οὖν κατὰ Ῥωμαίων ἀνύσαι τὸ σφῶν αὐτῶν ἐπιτή- **P. 85**
 δευμα οὐ δεδύνηται κράτιστα πεφραγμένων καὶ ὀπλισμένων· ἀλλ-
 λά μάλᾳ τοι τῶν οἰκείων πλείστους ἀποβαλόντες ἔφρευγον παρὰ τὸν
 20 ποταμὸν ἀμεταστρεπτί· ἐδίωκε δ' ὁ στρατὸς (ὡς μὴ ὄφελον) ἀνα-
 πόσπιστα· καὶ ταῦτα τῶν συνετωτέρων στρατηγῶν συχνὰ βοώντων
 καὶ κωλυόντων τὴν διώξιν, οὐ μάλᾳ τοι πεφυκῶσαν ἀνύποπτον, οὐ-
 δὲ πύρρῳ που δέουσ. ἀλλ' ἐχρῆν ἄρ', ὡς ἔοικεν, ἀρχὴν ἐκεῖνον εἶναι **B**
 τὸν πόλεμον τῆς Ῥωμαίων καταστροφῆς, κολαζούσης μετρίως ἄνω-
 6. πλησίον om. A. 11. συστάδην A., συσταδαίαν W. 16. κα-
 τατροπῶνται A.

nemine longius evagarentur. Exercitum itaque illuc validum misit. Du-
 ces vero praefecit qui stultitia et temeritate sua tum ipsi inpergerunt,
 tum omnes copias amiserunt. Nam Turci pridie instantis pugnae tota nocte
 insomni exacta, antequam dies illucesceret, homines non paucos ad orien-
 talem vicini fluminis ripam collocant. Tum mane superato ibidem castram-
 etantur. Cum pugnae tempus advenisset, conflixere exercitus. Ac ini-
 tio quidem Romanorum impetus Turcis non adeo vehemens esse visus est
 ut sustineri non posset. Substitierunt igitur et repugnarunt, non stataris
 pugna, sed, ut eorum mos est, crebris alternisque vicibus repetita. Fugam
 enim simulantes terga dant, statimque redeunt: idque subinde facere per-
 gunt, ut hostilem aciem perturbent, et de statu decendant. Postea ita
 turbatos cum impetu adorti facile in fugam vertunt. (IV.) Tum autem
 astus is nihil illis contra Romanos profuit optime munitos et armatos: sed
 plurimis suorum amissis effuse ad flumen fugerunt. Romani autem illos
 (quod utinam non fecissent) continenter persecuti sunt: quamvis pruden-
 tiores duces identidem reclamarent ac receptui canerent; quod hostium fuga
 suspecta et periculosa esset. Sed illam pugnam utique oportebat excidii
 initium Romanis existere, quorum infinitis peccatis Divina Providentia

A. M.
6763
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

θεν τῆς προνομίας μυρίων χάριν ἁμαρτημάτων. ταύτῃ τοι καὶ
 διαβάντας τὸν ποταμὸν διαβάντες ἐδίωκον καὶ αὐτοὶ, κόπτοντες
 αἰεὶ τοὺς νωθρότερον φεύγοντας, ἕως ἐπέτυχον αἰφνιδίως καὶ
 ἀπροόπτως τοὺς λόχοις τῶν Τούρκων, ἀνδράσιν ἀναπεπαισμένοις
 καὶ ἀκμάζουσιν ἄνδρες ἀσθμαίνοντες ἐπὶ δρόμον καὶ καύματος· 5
 C καὶ οὕτω δὴ κυκλωθέντες ἐκείθεν μὲν μυριάσι στρατοῦ, ἐντεῦθεν
 δὲ τῷ ποταμῷ, πλὴν ὀλίγων ἄπαντες κατεκόπησαν, ὀλίγον δυ-
 νηθέντες ἐνδείξασθαι τι λόγον καὶ μνῆμης ἄξιον. (E.) Ἐκείθεν
 μέντοι ἀρξάμενοι καθάπερ πύλης ἀνοιχθείσης κατὰ πολλὴν ἤδη
 τοῦ κωλύσοντος ἐρημίας οἱ πολέμιοι πῦσαν ἐπόρθουν καὶ ἔκασον 10
 τὴν Ῥωμαίων χώραν, κατιόντες ἄχρι Σαγγαρίου τοῦ ποταμοῦ.
 D ὄθεν ἀπηγορευτικῶς ὁ βασιλεὺς πολίχνιοις συγχνοῖς ὠχύρωσε τὸν
 ποταμὸν Σαγγάριον, μὴ καὶ αὐτοῦ ἐπιβάντες κυριεύσωσι Βιθυ-
 V. 72 νίας. οὐ γὰρ ἔκρινε δεῖν ἀποσπάσαι τὰς ἄλλας Ῥωμαίων δυνά-
 μεις, ὄθεν ἀπησχόληντο. αἱ μὲν γὰρ Θρακικαὶ ταῖς Βουλγαρι- 15
 καῖς ἀπησχόληντο μάχαις· αἱ δὲ Μακεδονικαὶ ταῖς τε Θετταλι-
 καῖς καὶ ταῖς τῶν Ἰλλυριῶν· αἱ δ' αὖ τῆς κάτω Ἀσίας, ὅσην
 Φρυγία τε καὶ Λυκία ὀρίζουσι καὶ οἱ περὶ Μαλιάνδρον ἀρδεύ-
 οῦσι ποταμοὶ, πρὸς τὰς ληστικὰς ἐφόδους τῶν ἄλλοτε ἄλλοσε
 E ἐρχομένων Τούρκων ἐμελλον ἀπαντῆσαι· τό τε ναυτικὸν κατα- 20
 λύνει καὶ ἀνθέλκειν πρὸς ἤπειρον τῶν ἀτοπωτάτων ἐδόκει. τύχι-
 στα γὰρ ἂν οὕτω γε ἀνατραπήσεσθαι καὶ τὴν τῆς θαλάττης γα-
 λήνῃ πρὸς χειμῶνας καὶ κλύδωνας μέλλους τῶν τῆς Ἀσίας. ὄθεν
 κατὰ χώραν μενούσας αὐτὰς αὐτόθεν ἀπαντῆσαι πρὸς τοὺς πολε-
 7. ὀλίγον A., ὀλίγοι W. 8. τι om. A. 20. ἔμενον ἀπαντῆ-
 σαι A.

mediocrem hanc poenam rependebat. Itaque Turcos fluvium transgressos
 transgressi ipsi quoque insequuntur, et eos qui segnius fugerent usque oc-
 cidunt; donec in insidias Turcorum repente et de improvise incurrunt,
 nempe in viros recentes et vegetos ipsi cursu et aestu anhelantes. Ita
 hinc numerose exercitu, inde flumine interclusi, paucis exceptis omnes ce-
 cidernat, vix ulla re memorabili gesta. (V.) Turci autem inde auspicati
 velut porta aperta securi ac prohibente nemine omnes Romanas provincias
 ferro et flammis vastabant, et ad Sangarium usque fluvium progrediebantur.
 Quamobrem desperatis rebus Imperator ripas fluminis crebris castel-
 lis munivit, ne ipsa etiam Bithynia potirentur. Neque enim caeteras Ro-
 manas legiones ab urgentibus bellis revocandas esse censebat. Nam Thra-
 censes Bulgaricia, Macedonicae Thessaliciae et Illyricis motibus; inferiori
 vero Asiae vires (quam Phrygia et Lycia terminant et quam Maeandri
 flumina alluunt) aliis atque aliis Turcorum latrocinantium incursionibus
 obstare debebant. Neque etiam ullo modo committendum videbatur, ut
 classe dissoluta et in terram perducta maris ipsius tranquillitas maioribus
 statim tempestatibus ac procellis turbaretur, quam quibus Asia laboraret.
 Quapropter Imperator suis quasque locis hostium adventum expectare iussit,

μίους ὁ βασιλεὺς προσετείχει, ἀγαπητὸν εἶναι μᾶλλον κρίνας
 τὴν ἰσχυρμένην τῶν ὄντων ἀσφάλειαν, ἢ τὴν μετὰ κινδύνων ἄδη-
 λον ἔκβασιν. (ζ.) Ἐπει δὲ ταῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄραις τῶν
 ἡμετέρων ὁρίων ἐς οἴκησιν σφῶν αὐτῶν ἀδειῶς οἱ βάρβαροι κατε-
 βηρήσαντο καὶ κατὰ σατραπείας ὅσῃν ἀλγυμάλωτον ἔσχον γῆν F
 αὐτοὶ διελόμενοι διέλωσαν πᾶσαν ἀπὸ θαλάσσης τῆς περὶ Πόν-
 τον καὶ Γαλατίαν ἕως θαλάσσης τῆς περὶ Ἀσικίαν καὶ Καρίαν
 καὶ ποταμὸν τὸν Εὐρυμέδοντα· τίς ἂν ἰκανὸς εἴη μακρότερον
 Ἰλιάδος ἀποτεῖναι λόγον πρὸς ἀξίαν ἀφήγησιν τῶν δεινῶν, ὧν ἐπῆ-
 10 γον Ῥωμαῖοις διηνεκῶς ἐφ' ἡμέρα καὶ νυκτὶ, ὡς τοσοῦτον ἔσαι τὰ P. 86
 Ῥωμαίων ἐς φθορὰν καταρῆεῖν, ὅσον οἱ βάρβαροι προὐχώρουν ἐπὶ
 τὸ μείζον; πάντα μὲν γὰρ ὡς ἐν κεφαλαίῳ ξυνηλοχότας παραδρα-
 μεῖν νοθεῖς ἂν εἴη καὶ γνώμης καὶ γλώττης· καὶ μία μὲν οὐδεμία
 γένοιτ' ἂν αἰσθησις, ὅσων ἀξία θρήνων τὰ πεπραγμένα. πάντα
 15 δ' αὖ καθ' ἕκαστον ἀφηγεῖσθαι πειρᾶσθαι μήτε τῶν ἡμῖν δυνατῶν
 εἶναι, καὶ πρὸς γε ἔτι δεήσει πηγὰς δακρῶν ἀφιέναι συχὰ τῶν
 ὀφθαλμῶν, ὅσοι φιλοικτον καὶ μάλα εὐαίσθητον ἔσχον καρδίαν· B
 καὶ δόξομεν αὐτοὶ γε ἡμεῖς μονοθεῖν, οὐχ ἰστορίαν διεξιέναι.
 ὄθεν οὔτε πάντα λεκτέον οὔτε πάντ' ἀφετέον· ἀλλὰ μέτριά τινα
 20 λεκτέον ἀπολεξαμένους ἀπὸ πολλῶν καὶ ἄλλοτ' ἄλλα, κατὰ και-
 ρὸν ἕκαστα τὸν προσήκοντα. (Ζ.) Ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ
 ἐφύδω πλείστην καὶ ἀναρίθμητον ξυναγαγόντες οἱ βάρβαροι
 λείαν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ ὅσα τῶν πραγμάτων εὐζώνοις C
 ἀνδράσι ἐτύχωνον φορητὰ, διμερῶζοντο κατὰ σφᾶς. μετὰ
 10. Ῥωμαῖοις add. A. 14. ὅσον A. 20. ἀπὸ] ἐκ A.

prudentem et tutam eorum quae superessent custodiam incerto et periculoso
 eventui praefereendam ratus. (VI.) Postquam vero Turci nostrorum finium
 arces impune in Asia occupaverunt, et terris quas subegerant in Satrapias
 divisas totam amplexi sunt a mari Pontico et Galatico usque ad mare quod
 est circa Lyciam et Cariam et fluvium Eurymedontem: quis Iliade proli-
 xiorum eorum malorum quibus noctu atque interdium in Romanos grassati
 sunt, commemorationem pro dignitate absolverit, Romanorum viribus tan-
 tum imminatis et depressis, quantum potentia barbarorum augebatur? Nam
 omnia quidem velut uno collecta fasce perstringere signioris et ingenii et
 linguae fuerit: nec quam lamentabilia sint ea quae perpetrata fuerunt,
 unus ac simplex sensus ullo modo percipiat. Contra singulatis omnia ne-
 que nos narrando persequi possimus, neque quisquam, cuius animus mise-
 ratione et doloris sensu facile afficiatur, sine magna vi lacrymarum legere
 queat. Alioqui vero non historiam, sed naeniam scribere putaremur. Quare
 nec dicenda nec praetereunda sunt omnia: sed quaedam selecta de multis,
 atque alias alia, prout se dabit occasio, referenda erunt. (VII.) In illa
 igitur prima aggressionem barbari praedam maximam et innumerabilem viro-
 rum, mulierum et earum rerum quae a viris expeditis ferri queunt cum coe-
 gissent, inter sese dividerunt. Porro in illa praeda inter caeteras res fue-

A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

μέντοι τῶν ἄλλων ἦσαν ἐν ἐκείνῃ τῇ λεία καὶ ἀδελφαὶ δύο κόραι
νεώζουσαι· αἱ δὲ, ἐπειδὴ χωρῖσθαι ἡμέλλον ἀπ' ἀλλήλων διὰ
τὸ μὴ ὑφ' ἐνὶ δεσπότηι λαχεῖν, σταῖσαι κατὰ πρόσωπον ἀλλήλαις
ἤττους τοῖς θρήνοις ἀπέδειξαν τὴν τε Ἐκύβην ἐκείνην τὴν ἀπὸ
Τροίας καὶ Νιόβην ἐκείνην τὴν δι' αἰῶνος δακρύνουσαν καὶ πά-5

σας ὀπόσας βίβλοι φέρουσι τραγικαί· ἑστερονοτυποῦντο πικρῶς,
ῥύακας αἱμάτων ἐτρώγων τοῖς ὄνυξιν, ἐπυροποῦντο τὰ σπλάγ-
χνα, στεναγμούς ἀνέπεμπον οἷα κυπνὸν ἐκ μεγάλης καμίνου·
τέλος περιπλακείσαι ἀλλήλαις ὑπὸ λειποθυμίας εὐθὺς τοῦ ἕην
ἀπεφθάρησαν, ὥσπερ οὐκ ἀνεχομένης ἐνδοῦναι τῆς φύσεως δια-10

A. C. 1280 ζευχθῆναι τὰ σώματα πρότερον ἢ τὰς ψυχάς. (H.) Σοφίῃ δ'
Ἐπὶ τούτοις ἀπελθόντα τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν Ἀνδρόνικον ἐν-
τολαῖς πατρικαῖς ἀνοικοδομῆσαι πάλαι πεπτωκυῖαν τὴν πέρασ
Μαιάνδρου τοῦ ποταμοῦ πόλιν οὕτω πως ἐπιεκκλημένην Τράλ-
λεις, ἔρυμα δῆθεν γενησομένην τῶν ἔγγιστα χωρίων, ὁπότε κά-15
τατρέχοιεν οἱ πολέμοι· ἀλλ' οὐπω μετὰ τὴν κτίσιν τέτταρες ὄλοι

V. 78 παρῆλθον ἐναυτοὶ, καὶ κυκλωσάντων τῶν Τούρκων καὶ περι-
στρατοπεδευσάντων ἐφ' ἱκανὸν, ἠναγκάσθησαν ἐνδοθεν ὄσοι μὴ
τῇ δέψῃ καὶ τῷ λιμῷ ἐτεθνήκεσαν ἑαυτοὺς τοῖς πολεμίοις προ-
δοῦναι, εἴκοσι χιλιάδων τὸ πλῆθος οὐ μείους ὑπάρχοντες· οἱ δὲ
δὴ καὶ ἀπαγόμενοι δέσμοι τοὺς τελευτήσαντας ἐμακάριζον, ὑπαξ
δουλείας καὶ πόνων ἀπαλλαγέντας μακρῶν. (Θ.) Ἄλλ' ἐκεῖνο
μικροῦ με παρέδραμεν. ἀνοικοδομουμένης, ὡς εἰρήκειμεν, τῆς

3. ἀλλήλαις A., ἀλλήλοισ W. 21. δέσμοι add. A.

runt et duae adolescentulae sorores: quae cum divellendae essent, quod non eidem domino sorte obvenerant, altera alteram intuens ita lamentari coeperunt, ut et Troianam Hecubam hac re superarent, et Nioben ipsam perennibus lacrymis genas rigantem, et quascunque libri Tragici iactant. Nam et pectora palmis plangebant, et sanguinis rivos unguibus exprimebant, et ardentibus dolore visceribus gemitus edebant, veluti quosdam fumos ex magna fornace erumpentes: donec animo prorsus defectae mutae in complexu vitam abruperunt, quasi natura corpora non prius quam animas separari pateretur. (VIII.) Post haec Imperatoris filius Andronicus abitis iussu patris instauratum urbem iampridem eveream. Ea erat Tralles, ultra Macandrum sita. Ideo autem instauravit, ut esset deinceps propugnaculum vicinae regioni, quandocumque hostes incursum essent. Sed priusquam ex eo tempore anni quatuor integri elaborantur, cum eandem urbem Turci circumdeditissent, et diuturna obsidione pressissent, coacti sunt se ipsos hosti dedere qui intus erant, quotquot videlicet nondum siti et fame perierant, viginti millibus haud pauciores: qui cum in servitutem abducerentur felices eos praedicabant qui occubissent, propterea quod semel et servitute et diuturnis laboribus defuncti essent. (IX.) Sed illud paene praeterissem. Cum ea urbs, ut diximus, instauraretur, saxum inventum

πόλεως ταυτησὶ εὐρηται λίθος πάλαι πολὺν κατορωρυγμένος ἐκεῖ
 που τὸν χρόνον, ἐν ᾧ ἐνεγέγραπτο χρησμός οὐτοσί· τῆς δὲ πό-
 λεως Τράλλεως τὸ κάλλος χρόνοις ἐσειται σβεπνόμενον. τὸ δὲ
 πολλοστὸν ταύτης καταλειφθὲν ἐν ὑστάτοις ἐκφορηθήσεται ἔθνει
 5 ἀνάρχω. ἀλώσεται δὲ οὐδαμῶς. ἀνακαινισθήσεται δὲ παρὰ δυ-
 νατοῦ νικωνύμου, ὃς ὀκταπλῆν ἀγλαῶς ἐννάδα βιώσει δίσκων
 καὶ τρεῖς ἐπτὰ κυκλῶν πόλιν Ἀττάλου λαμπρυνεῖ. ᾧ καὶ πόλεις
 ἐσπέραι ὑποκίψουσι, καὶ ἀγέρωχοι ὑποκλιθήσονται παιδικῶς.
 οὗτος ὁ χρησμός τοῖς πολλοῖς οὐ παλαιὸς ἐδόκει χρησμός, ἀλλὰ C
 10 νεωτέρων πλάσμα τινῶν. ἦσαν δ' οἱ καὶ πιστὸν ἠγοῦντο καὶ ἀλη-
 θῆ· καὶ πολλοὺς ἐντεῦθεν ὑπέτεινον χρόνους τῷ βασιλεῖ τῆς
 ζωῆς. οὐ γὰρ ἐπὶ μόνην ἴσταντο τὴν ὀκταπλῆν ἐννάδα, ἢ πρὸς
 δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἀναλύεται ἔτη· ἀλλὰ καὶ τοὺς τρεῖς ἐπτὰ
 προσετίθεισαν κύκλους, ὡς ἔτη γίνεσθαι ἅμα τὰ πάντα τρία καὶ
 15 ἐνεπήκοντα. ἀλλ' ὡσπερ καὶ τᾶλλα τῶν χρησιμοδοτουμένων δυσεί- D
 καστά εἰσι καὶ δυσξύμβολα καὶ πλείστας δεχόμενα τὰς ἀνελιξεις
 καὶ ἀναπτύξεις μέχρις αὐτῆς ἐκβάσεως, οὕτω καὶ οὗτος ὁ χρησμός
 ἐπλάνα τοὺς πλείστους καὶ αὐτὸν δὴ τὸν βασιλεῖα Ἀνδρόνικον
 μέχρις αὐτῆς τελευτῆς, ὡς εἰρήσεται. ἔξ ἀνθρώπων δ' αὐτοῦ
 20 γενομένου αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ χρησμός διεσάφησεν. ἐγένοντο μὲν γὰρ
 ἔτη τὰ μὲν μετὰ τῶν βασιλικῶν παρασῆμων τῆς τοῦ βασιλέως
 Ἀνδρονίκου ζωῆς δύο καὶ ἑβδομήκοντα· τὰ δὲ μετὰ τοῦ μονα- E

4. ἐμβοθήσεται W. Vide Notas. 5. ἀλωθήσεται δ' οὐδ. conl.
 Boiv. ἀνακαινισθὲν δὲ ἐσειται conl. idem. 6. ἐννεάδα W.
 in mg. 15. ἐνεπήκοντα A.

est longo ibi tempore defossum, in quo hoc oraculum insculptum erat: „hu-
 ius urbis Trallium pulchritudo annis extinguetur: sed eius exiguae reli-
 quiae extremis temporibus a populo, cui non erit princeps, pertarrescent.
 Sed nequaquam capientur. Renovabitur autem a potente, cui a victoria
 nomen est: qui octuplicem splendide novenarium vivet discorum: et ter sep-
 tem volvens Attali urbem illustrabit: cui et occidentales urbes parebunt,
 et feroces puerorum instar se submittent.” Hoc oraculum multi non vetus
 vaticinium, sed recentiorum hominum commentum putabant. Nec etiam
 deerant, qui id fide dignum et verum iudicarent, indeque Imperatorem lon-
 gaevum fore augurarentur. Nec enim in octuplici novenario resistebant,
 qui septuaginta duos annos conficit: sed et ter septem adiciebant circui-
 tus; ut totus numerus annos nonaginta tres impleret. Caeterum ut alia ora-
 cula obscura et intellectu difficilia sunt, multasque explicationes et inter-
 pretationes admittunt, donec ipso eventu comprobentur; sic et hoc plerose-
 que decipiebat, atque ipsum adeo Imperatorem Andronicum ad obitum usque
 decepit, ut paulo post dicitur. Eo vero humanis rebus exempto ipsum
 sese declaravit. Nam Andronicus cum Imperii insignibus annos duos et
 septuaginta exegit, et in habitu monastico fere biennium. Verum illud,

- A. M. 6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.
- χικοῦ σχήματος ἕτερα δύο ἔγγιστα. τὸ δέ, τρις ἑπτὰ κυκλῶν, οὐδέν ἦν ἕτερον, ὡς φασιν, ἢ ὅτι πρῶτον καὶ εἰκοστὸν τηνηκαῦτα παρήμειβεν ἔτος, ὁπότε τήνδε τὴν πόλιν ἀνέστησε καὶ ἐλάμπρυνεν. ἦν δὲ τῆς πόλεως πρῶτος οἰκιστὴς ταυτησι Ἄττα-
 Εἰλός τις ἐγγενής, ἄποικος Τροίας, εἰς ὑπόμνημα ταύτην ἐγείρας⁵
 τῆς παλαιῆς ἐκείνης Τροίας ἀλούσης· ὄθεν καὶ ἀναλυομένου τοῦ
 ὀνόματος τούτου Τροία ἄλλη καλοῖτ' ἂν ἢ τοιαύτη πόλις. ἀλλὰ
 F τὰ μὲν περὶ τῆς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου βιοτῆς καὶ τελευτῆς
 εἰρήσεται καθ' ἕκαστον κατὰ τὸν προσήκοντα τόπον ἐμπροσθεν·
 νῦν δ' ἐπὶ τὸ πρότερον ἵγνος τοῦ λόγου φέρε ἐπανακάμψωμεν. 10
- P. 88
V. 74
- ς'. Ἐφθθημεν ἀποδεδειχότες τὸν ῥῆγα τῆς Ἰταλίας Κάρουλον
 ἄνδρα μεγαλοεργὸν καὶ βελτίστη δυνάμει συνείσεως χρώμενον ἕς
 τε τὰς ἐπινοίας καὶ τὰ βουλευμάτα ὧν ἐμελλε δοῦν ἕς τε αὐτὰ
 δὴ τὰ δρώμενα. ἀλλ' ἀντίπραττεν αὐτῷ καθάπαξ εἰπεῖν ἢ τοῦ
 βασιλέως δραστικώτερα δέξυτης καὶ ἀντεκάθητο ὑπερδέξιος· 15
 καὶ πέρασ οὐ συνεχώρει χρηστὸν οὐθ' οὗτος ταῖς ἐκείνου κατὰ
 Ῥωμαίων ἐπακολουθῆσαι πράξεσιν, οὐτ' ἐκείνος ταῖς τοῦ βασι-
 Βλέως κατὰ Λατίνων· ἀλλ' ἦν οὕτως ἐπὶ μακρὸν τὰ ἐξ ἀμφοτέ-
 ρων ἀντίπαλα καὶ ἰσθόρροπα, ὡς καὶ φήμην ἐξενεχθῆναι τοιαύτην
 πρὸς τῶν συνετιωτέρων ἀνδρῶν εὐστόχως ἐπ' ἀμφοῖν εἰρημένην, 20
 ὡς εἰ μὴ τηνηκαῦτα τοιοῦτος βασιλεὺς τοῖς Ῥωμαίων ἐπεστάται
 πράγμασι, ῥαδῶς ἂν ὑπὸ τῷ ῥῆγι τῆς Ἰταλίας Καρούλῳ ἢ Ῥω-

1. ἕτερα—ἕγγ.] In Editione Wolfiana post ἕτερα interseruntur haec verba ἥως τρις ἑπτὰ κύκλοι σεληνιακοί, ὃ καὶ βέλτιον, quae tamen Wolfius non vertit. Absunt a codice A., et scholium aspiunt. Vid. Notas. BOIV. 2. ὡς φασιν om. A. 3. παρήμειβεν A., ἤμειβεν W. 7. τοιαύτη add. A.

„ter septem volvens,” nihil volebat aliud, nisi quod, cum urbem instauraret et exornaret, annum aetatis excederet primum et vigesimum. Primus autem urbis illius conditor fuit Attalus, nobilis quidam Troianus, qui cum vetus Troia capta esset, hanc in patriae memoriam extruxerat. Unde τριά-
 λεις, si nomen resolvatur, non aliud est nisi τροία ἄλλη: hoc est, altera Troia. Sed de Andronici vita et obitu singulatiim post suo loco agemus. Nunc ad institutum redeat oratio.

6. Supra ostendimus, Carolum Italiae Regem virum fuisse magnis rebus gerendis intentum, et singulari ingenii vi cum in excogitandis et deliberandis, tum in administrandis negotiis uti solitum. Verum ei prorsus obstabat efficacior et vividior Imperatoris virtus, ac velut e superiore loco illi repugnabat. Ita fiebat, ut neque huic sui contra Romanos conatus, nec illi quae contra Latinos moliebatur succederent. Sed amborum vires longo tempore adeo pares et quasi aequilibras fuerunt, ut illud a viris prudentibus vulgo diceretur, nisi Respublica Romana talem Imperatorem habuisset, facile Romanum Imperium ab Italiae Rege Carole potuissent invadi;

μαίων ἡγεμονία ἐγεγόνει· καὶ αὖ τὸ ἀντίστροφον, εἰ μὴ την- A. C.
 καῦτα τοιοῦτος ῥῆξ τοῖς Ἰταλῶν ἐπιστάται πράγμασι, ῥαδίως 1259
 ἂν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ ἢ Ἰταλῶν κατέστη ἡγεμονία. ὥστε καὶ θαν- ad
 μάξην ἐπεισὶ μοι τὴν ἀνεξιχνίαστον τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, πῶς καὶ 1282
 5 τῶν ἄκρων ἐναντίων ἔν ποιεῖ συνάγεσθαι τέλος. ὁπότεν γὰρ ἐναν- C
 τιουμένας ἀλλήλαις δύο τινὺς ἐπαρχίας συνίστασθαι καὶ ἄμφω
 βούληται καὶ μηδετέραν παρὰ τῆς ἐτέρας κυριευθῆναι, δοοῖν
 οἰκονομεῖ θάτερον· ἢ γὰρ μεγαλογνώμονας καὶ σπουδαίους ἐκα-
 τέραις τοὺς ἀρχηγούς ἐφευρίσκει καὶ ἐριστῆ, ὡς ἂν κατὰ ἀντιπε-
 10 ρίστασιν παρ' ἐκατέρων τὰ ἐκατέρων ὀρηγμάτα θραύηται καὶ D
 ἀνερέγηται διαμένη, καὶ τ' ἀσφαλές οὕτωςι τοῖς τόποις διασώ-
 ζηται· ἢ καὶ ἄμφω τοὺς ἀρχηγούς ὀλιγογνώμονάς τε καὶ ἀσθε-
 νεῖς, ὡς μηδέτερον καθ' ἐτέρου κινεῖσθαι δύνασθαι, μηδ' ὕπερ
 τὰ ἰσκαμμένα πηδῆν καὶ συγγεῖν τοὺς ἀρχαιοτέρους τῶν ἐπαρ-
 15 χῶν ὄρους· καὶ οὕτως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων ἐναντιωμάτων
 μίαν ποιεῖται ἀσφάλειαν. (B.) Ἰδοὺ γὰρ κἀνταῦθα παρὰ πάντα
 τὸν χρόνον τῆς αὐτοῦ βιοτῆς οὐκ ἔληξεν ἐπιβουλα δρῶν καὶ πο-
 λέμια κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὁ Κάρουλος· ἀλλ' ἔμεινεν ἄπρακτος
 παρενδοκίμοσμένος ταῖς τοῦ βασιλέως ὀξείαις ἀντεμβολαῖς καὶ P. 89
 20 ἀντεπιχειρήσεσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὴν οἰκειαν ἕκαστα διεξε-
 ληλύθειμεν χώραν· ἤδη δὲ τὸ τελευταῖον ἐρῶν ἐρχομαι. ὠδινε
 μὲν γὰρ ὁ Κάρουλος αἰεὶ κατὰ βασιλέως ἐπιβουλήν καὶ καιρὸν
 ἐζητεῖ τὴν ὠδίνα ἐκρῆξαι. ἄρτι δ' ἐκπολεμωθέντας ἰδὼν κατὰ
 βασιλέως ἔνθεν μὲν Ἰωάννην τὸν σεβαστοκράτορα τὸν τῆς Θε-

6. δύο A., δύο W. 24. τὸν τῆς Θ.] τὸν add. A.

et contra, nisi talis rex eo tempore Italicis rebus praefuisset, Italiae prin-
 cipatum facile ab Imperatore occupari potuisset. Itaque mirari mihi subit
 impervestigabilem Dei sapientiam, qui extreme contraria uno fine conolu-
 nit. Nam cum binas adversarias provincias constabillire vult, nec alteram
 alteri subicere, duorum alterum providet. Aut enim magnanimos et dili-
 gentes utrique moderatores suscitatur ac praeficit, ut uterque aequalium vi-
 rium oppositu alterius conatus retundatur et irritus reddatur, ac sic locorum
 securitati consulatur: aut utrosque animi pusilli et imbecillos deligit, ut
 neuter alterum tentare ac septa quod aiunt transilire audeat veteresque
 provinciarum limites convellere. Sic ex duobus extremis contrariis unam
 eandemque securitatem efficit. (II.) Ecce enim praesens eius rei exemplum.
 Nimirum Rex Carolus per omne vitae suae tempus Romanos et insidias et
 armis appetere nunquam destitit: nec tamen quicquam profecit, Impera-
 tore summa celeritate ac pari contentione conatus illius evertente. Ac cae-
 tera quidem singula suis locis supra commemoravimus: nunc quod postremo
 actum est id dicam. Carolus Imperatori perpetuas struebat insidias, eas-
 que perducendi ad exitum occasionem captabat. Cum autem hinc Ioannem
 Sebastocratorem Thessaliae Principem, inde Illyrios bellum inferre illi cer-

Nicéphorus Gregor. Vol. I.

10

- A. M. 6768 ad 6791 Imp. Mich. Palaeologi. ταλλας ἄρχοντα, ἐκείθεν δὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς, ἔγνω καιρὸν καὶ αὐτὸς ἔχειν οὕτω τεταραγμένοις τοῖς Ῥωμαίων ἐπιθέσθαι πρῶ-
 γμασιν ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης καὶ ἀνύσαι τὸ πάλαι σκοπούμε-
 γον. καὶ δὴ πολλὰς τὰς ναυτικὰς ἐξαρτύσας δυνάμεις πλείονα
 Βασιλοποιεῖ τὰ ἐκ τῆς χέρσου στρατόπεδα, ὧν ἡγεμόνα καθίστησιν
 V. 75 ἄνδρα γεννάδα νονομα Ῥωσονσοῦλην. οὗτος τὰς ἡπειρωτικὰς
 παρειληφὼς δυνάμεις διαπερῆ τὸν Ἴόνιον, καὶ ἦν αὐτῷ σκοπιμώ-
 τατον ἐκπολιορκήσαντι τὸ τῶν Βελλεγράδων φρούριον καὶ ὅσα
 Ἰωνίων Μακεδονίας καιριωτέρων, ἔπειτα ἀδεῶς ἄχρι Βυζαντίου πο-
 A. C. 1281 ρεύσθαι. μηδὲ γὰρ ἔσειθαι μηδένα, ὃς πρὸς τοσαῦτα στρα-
 τόπεδα καὶ οὕτω στεφρῶς ὠπλισμένα πολέμιον ὀφθαλμῶν ἀντι-
 στήσας ἔπειτα καλῶς ἀπαλλάξει. (Γ.) Τῷ γε μὴν βασιλεῖ το-
 σαύτην ἀκοὴν δεδεγμένῳ οὐκ ἐνῆν ἡρεμεῖν, ἀλλ' ἀντίστασθαι
 καὶ ὄπλοις καὶ χρήμασι καὶ τοῖς ἀπὸ συνέσεως μηχανήμασι τε καὶ
 ἀκροβολισμοῖς. ἐντεῦθεν ἔστιν ἰδεῖν, ὅσον ὑπερέχει σύνσεις ὀπλων
 D καὶ φρονήσεως ἐπιτηδεύματα μυριάδων στρατοῦ. πρῶτον μὲν οὖν
 χρήματα πέμψας παντοδαπὰ τὸν Σικελίας ἐξεπολέμωσε ἤγηγα Φερ-
 δέριχον κατὰ τοῦ Καρούλου, ἵν' εἰ μὴ τι ἄλλο, τῶν γούν ναυτικῶν
 δυνάμεων ἐκείνου κωλύη τὸν ἔκπλον καὶ ἀντιπερισπῆ τὰς καιριω-
 τέρας φροντίδας πρὸς τοὺς ἐκ πλευρᾶς ὡς εἰπεῖν πόνονος μᾶλλον ἢ
 τοὺς ὑπερορίους· ὃ δὴ καὶ μέγιστον ἔδοξεν ἔργον καὶ τελειουργόν,
 εἴπερ τι τῶν πάντων ἕτερον. τὰς μὲν οὖν ναυτικὰς τοῦ Καρού-
 E λου δυνάμεις οὕτως ἀπράκτους ἀπέδειξεν ἢ τοῦ βασιλέως σύνσεις,
 πρὸς τοὺς ἐγγύθεν πολέμους ἀντιπερισπῆσας αὐτὰς. (Α.) Μετὰ
 2. καὶ αὐτὸς ante ἐπιθέσθαι add. W., om. A. 6. Ῥῶσον Σου-
 λην A. ubique. 8. Βελλεγράδων A.

neret; sibi quoque opportunitatem dari ratus est oppugnandi terra et mari rem Romanam ita turbatam, et ea quae iam pridem animo destinasset exequendi. Itaque magna classe instructa terrestres copias maiores parat, quibus virum fortem nomine Rosonulem praeposit. Hic exercitum terrestrem secum ducens, Ionio mari traiecit, nihil spectabat magis, quam ut castello Bellegrado et opportunioribus Macedoniae locis expugnatis impune Byzantium usque progredere. Neque enim fore quemquam, qui contra hunc tantum et tam gravi armatura instructum exercitum oculos ausus attollere sine malo discederet. (III.) Quod cum Imperatori nuntium esset, non cunctandum ratus, sed armis et pecuniis et prudentibus consiliis resistendum illi atque eminens cum eo velitandum censuit. Unde apparet, quanto prudentia sit armis potentior, et ingenii solertia milite numeroso. Primum itaque omnis generis opibus missis Siciliae Regem Fridericum ad bellum Carolo faciendum concitavit; ut si aliud non posset, saltem eius classem foras progredi vetaret, atque ipsius curas praecipuas, a longinquis expeditionibus abstractas, ad negotia circumstantia revocaret. Id quod maximum et efficacissimum esse visum est. Ac navales copias Caroli, bellis vicinis occupatas, Imperatoris prudentia hoc modo inutiles reddidit. (IV.) Deinde supplicationi-

δὲ ταῦτα δεήσεις πρὸς θεὸν παραγγελίας ἀπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τὸν ὄντι Ῥωμαίοις τηνικαῦτα στρατὸν ἐπέμπει κατὰ τοῦ Ῥωσονουλή· οἷς δὴ καὶ ἀπειθοῦσιν οὐκ εἶ ἔχειν ἔδοξεν οὐδὲ πάνυ τοι ἀσφαλὲς πόλεμον ἐμφανῆ κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἐγείρειν, πλεί-
 5 **β**στων τε ὄντων καὶ λίαν ἀσφαλῶς ὀπλισμένων καὶ ἄριστα πε-
 φραγμένων· ἀλλ' ἐνέδραις καὶ λόχοις καὶ ἀκροβολισμοῖς ἐκ λό-
 φων ὑπερδέξιων παρακειμένων τὴν ἐκείνων παροξύνειν ὄφρην καὶ
 τὸν τύφον ἐς ἀσύντακτόν τινα κίνησιν καὶ ὀρηγῆν. τὸ γὰρ τοι γέ-
 νος τῶν Ἰταλῶν τοιοῦτοις ἀρχῆθεν συντέθραπται τοῖς ἤθεσι.
 10 ἂν μὲν γὰρ εὐτύκτως ἀπαντᾷ πρὸς τὸν πόλεμον, τεῖχος ἐστὶν
 ὄχυρόν καὶ ἀμήχανον· ἂν δὲ βραχὺ τι τῆς νενομισμένης παρα-
 λύσει τάξεως, οὐδὲν ἂν εἴη τὸ κωλύον αἰχμαλώτους σφᾶς ὑπὸ P. 90
 τῶν πολεμίων ἀντίκα μᾶλα ἀχθῆσεσθαι. ἐνόητε δὲ καὶ τὸ τῆς
 ἐμφύτου κορούζης τε καὶ ὄφρους μεγάλως παρέβλαψε τῷ μὴ ἐν
 15 καιρῷ τοῦ θυμοῦ στρατηγημένους ῥαδίως. ταῦτ' οὖν ἐκ πολ-
 λοῦ συνεδότες ὁ Ῥωμαίων στρατὸς τοιοῦτοις αὐτοὺς περιήρχον-
 το δόλοισι καὶ μηχανήμασι· καὶ τοῖς μὲν λόχοις τὰς σιταγω-
 γοὺς ἡμιόνους κατέκοπτον καὶ τὰς ἐπομένας κατέλυνον ἀγοράς· B
 τοῖς δ' ἐκ τῶν λόφων ἀκροβολισμοῖς τοὺς ὑδρεύοντας ἔκεινον.
 20 (E.) Τὸ μὲν οὖν ἀντίκα μεταστῆσαι τὸ ἐαυτοῦ στρατόπεδον ἐκ
 τῆς τῶν Βελλεγράδων πολιορκίας ὁ Ῥωσονουλής εἰς ἀσφαλέστε-
 ρον τόπον σφόδρα ἀνάξιον ἔκρινε τῆς οἰκείας ὄφρους καὶ ἅμα
 οὐ πόρρω μεγάλης αἰσχύνης, Διηρόν τε μένειν κενεὸν τε νέεσθαι.
 ὁ δὲ ἀλλὰ τῷ θυμῷ κινήθεις ἔπεισι μετὰ πάνυ βραχέων κατὰ C

20. μεταστήσειν A. 21. Βελλεγράδων A.

bus per omnes Ecclesias indictis Romanas copias, quae tum erant, contra Rosonsulem mittit. Quibus profectis neque consultum neque tutum visum est, aperto Marte congregi cum hoste numerosissimo, firmissimis armis instructo et optime munito: sed dolis et insidiis et velitationibus e loco superiore lacessendos esse, et cum superbi atque impatientes essent, concitandos, ut per indignationem nullo ordine solutaque acie erumperent. Nam Italorum a multis seculis ea disciplina est, ut cum ordine conservato invadunt hostem, firmus sint murus et inexpugnabilis: sin a consueto ordine nonnihil recesserint, nihil prohibeat quo minus statim ab hostibus capti abducantur. Neque raro insitus illos fastus et stolidi arrogantia multum laesit, intempestivo animi impetu facile abreptos. Quae cum Romanis olim nota essent, talibus eos dolis ac machinis circumveniebant. Frumentarios mulos ex insidiis caedebant, et mercatum qui illos sequebatur impediabant. Velitationibus autem eos qui aquabantur ex editioribus locis occidebant. (V.) Rosonsules vero copias suas a Bellegradi obsidione statim ad tutiorem locum reducere, suo spiritu indignum iudicabat: praetereaque turpissimum ducebat, „Mansisse diu, vacuumque reverti.” Sed ira inflammatus cum perpercia suorum invadit eos qui aquationem infestam reddebant.

- A. M. τῶν βαλλόντων τοὺς ὑδρευόντας· οὗς οἱ ἡμέτεροι θεασάμενοι
 6768 σπουδῇ παρακατιόντες ἐκύκλωσαν, καὶ αὐτίκα τοὺς μὲν ἵππους
 ad νεκροὺς τοῖς τοξεύμασιν ἔφηναν, πάντας δ' αὐτοὺς εἰς τὸ τῶν
 6791 Ῥωμαίων στρατόπεδον ζώντας ἐκόμιζαν. τοῦτο μὲν Λατίνους τὰ
 Imp. Mich. ἔσχατα συνεκόνθησέ τε καὶ συνετάραξε· τοὺς δὲ Ῥωμαίους τὴν τα- 5
 Palaeologi. χρίστην παρέπεισέ σφισιν ἐπιθέσθαι τεταραγμένοις. ἀλλ' οἱ μὲν
 D' Ῥωμαῖοι οὕτω ῥαδίως καὶ πόνων μεγάλων χωρὶς κατὰ Λατίνων
 V. 76 ἐστήσαντο τρόπαιον μέγιστόν τε καὶ πάσας ἐλπίδας ἐνχερῶς ὑπερ-
 βαίνον. (ζ'.) Ὁ δὲ Κάρουλος οὕτω καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ
 βουσιλέως καὶ ἀντὶ μιᾶς μάχης ἐνχεροῦς τε καὶ εὐμηχάνου διχό- 10
 θεν συγκροτουμένης ἔκ τε γῆς ὁμοῦ καὶ θαλάττης ἐς δύο παρ'
 ἐλπίδα μερισθεὶς καὶ τῆδε μὲν ὄλα συλλήβδην ζημιωθεὶς τὰ τὸν
 Ἴόνιον διαβάντα στρατόπεδα, κατὰ δὲ τὴν Σικελικὴν μάχην οὐχ
 E ὄλα μὲν, τὸν υἱὸν δ' οὖν ἀπολωλεκῶς ἐκάθητο πικροῖς βλεψὶ τῆς
 λύπης κεντούμενος πυκνὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ ζῆν ὑπὸ βαρυθυμίας 15
 ἀπολεγόμενος. βραχὺ τὸ μεταξὺ καὶ τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν, οὐ δύ-
 νηθεὶς ἐς τέλος καταπέψαι τὴν λύπην, πολλαπλῆν τινα καὶ δυσ-
 λατον οὔσαν.
- P. 91 ζ. Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμεν. Ἰωάννης γὰρ ὁ τοῦ
 φηθέντος Ἀλεξίου ἀπόγονος, τοῦ μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντι- 20
 νουπόλεως ἕλωσιν τῆς τῶν Κόλχων καὶ Λαζῶν τυραννήσαντος
 γῆς, δοκούς ἐγγράφους παρὰ τοῦ βασιλέως ἐκεῖθεν δεξάμενος
 ἐπιδημεῖ τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ τοῦ βασιλέως συζεύγνυται θυγα-
 τρι Εὐδοκίᾳ· καὶ βραχὺν τινα τῷ βασιλεῖ παρὰ τῇ βασιλευούσῃ

2. αὐτίκα] εὐθὺς A. 11. ὁμοῦ om. A. 17. πολλαπλῆν A.,
 πολλακλῶν W.

Quod nostri cum vidiissent promptissime descenderunt, et hostibus circumdatis equos sagittis confixerunt; equites vero omnes in Romana castra vivos perduxerunt. Quae res Latinos vehementer perturbavit, et maximum apud eos tumultum excitavit; Romanos autem statim impulit, ut in eos turbatos impetum facerent. Ita Romani insignem et omni spe maiorem victoriam de Latinis facile et minimo labore reportarunt. (VI.) Carolus vero artibus Imperatoris ita superatus, et uno bello facili et expedito, quod terra marique paraverat, praeter spem in duo diviso, ac altero exercitu qui Ionium transierat prorsus perdit, altero vero qui cum Siculis pugnarat non quidem plane deletum, sed filio per illud bellum amisso; acerbis doloris stimulis animum subinde pungentibus aeger et afflictus sedebat, ut cum his malis fractum vitae taederet. Nec longo post e vivis excessit confectus eo moerore, quem multiplicem et levatu difficilem concoquere ad extremum non potuit.

7. Sed me illud paene praeterierat. Nam Ioannes Alexii nepos (illius qui post Urbem captam Colchorum et Lazorum tyrannidem invaserat), cum iusturandum scriptum ab Imperatore accepisset, Byzantium venit, et Eudociam eiusdem filiam uxorem ducit. Ac paulisper in Urbe apud Impera-

συνδιατρέφας χρόνον ἔπειτα ἐπανῆκεν ἄμα τῇ γυναικὶ Εὐδοκίᾳ
 πρὸς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, ἧς τὰ βασιλεῖα Τραπεζοῦς. ἔνθα δὴ καὶ
 μῆπω τελῶς ἐνιαυτοῦ πληρωθέντος παῖδα μετὰ τῆς Εὐδοκίας
 οὗτος γεγέννηκεν, Ἀλέξιον τὸν νέον Κομνηνόν· ὃς δὴ καὶ διάδο-
 5χος ὕστερον γεγένηται τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ὡς εἰρήσεται. (B.) Τού- B
 των δ' οὕτως ἐχόντων ἄρχεται πάλιν παρασπονδεῖν ὁ τῆς Θε-
 ταλίας ἀρχηγὸς Ἰωάννης ὁ Σεβαστοκράτωρ· ὃ δὴ καὶ εἰς λύπην
 καὶ ἀκατάσχετον θυμὸν ἀνῆψε τὸν βασιλέα. πᾶσα γὰρ ἤδη σπον- C
 δῶν καὶ φιλίας ἐλπίς ἔσβη καὶ ὡς εἰπεῖν ἔτεθνήκει. τὸ γὰρ συχνὰ
 10 μὲν αὐτὴν διαφῆγγυσθαι, συχνὰ δ' αὐτῆς συνδεῖσθαι καὶ βίᾳ
 μὲν καὶ μόλις λαμβάνειν τὴν ἐπανόρθωσίν τε καὶ σύμπηξιν, ῥῆ-
 στα δὲ καὶ τὴν ταχίστην πρὸς σύγχυσιν καὶ διάλυσιν καταρῆεῖν
 καὶ συμφέρεσθαι, πρὸς ἀπόγνωσιν ἤδη τὸν βασιλέα συνήλασε
 παντελῆ· καὶ οὐκέτι σπονδῶν ἄλλων ἐμνημόνευσε τοῦ λοιποῦ, D
 15 ἀλλὰ διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν Σκύθην Νογῦν, ὃς τὰς διατρι-
 βὰς καὶ τὴν δίαιταν εἶχε πέραν τοῦ Ἰστροῦ. ἦν γὰρ τούτῳ φιλία
 βεβαία πρὸς βασιλέα διὰ τὸ κῆδος· ἠγάγετο γὰρ πρὸ βραχέος
 ἑαυτῷ σύζυγον Εἰρήνην τὴν ἐκ νοθείας γεννηθεῖσαν τῷ βασιλεῖ V. 77
 20 θυματέρᾳ, καὶ ἦν διὰ τοῦτο φίλος τῷ βασιλεῖ. ἐκείθεν οὖν εἰ-
 ληφῶς τετρακισχιλίους Σκυθῶν ἐπιλέκτους στρατιώτας ἔμελλε
 καὶ Ῥωμαίων ὀλιτικῆν τινα δύναμιν προσμίξας πέμψειν κατὰ τοῦ
 Θεσσαλοῦ Ἰωάννου τοῦ Σεβαστοκράτορος ἐπὶ τε αὐτοῦ τούτου
 ἀφανισμῷ καὶ ἅμα ἐπὶ σφαγῇ τῆς ὅλης ἡλικίας ἀπλῶς, ὅποσοι P. 92
 τὸν ἔφηβον παραλλάξαντες πολέμιά τε ἐπετήδευον ἔργα καὶ ὄψις

11. τε καὶ σύμκ. add. A. 13. συμφέρεσθαι A.

torem commemoratus una cum Eudocia coniuge in regnum suum revertitur:
 cuius regia sedes erat Trapezus. Ubi antequam annus elaboretur, filius
 ei ex Eudocia natus est, iunior Alexius Comnenus: qui patri deinde, ut
 infra dicitur, in regnum successit. (II.) Hoc rerum statu rursus fidem
 fregit Thessaliae Princeps Ioannes Sebastocrator: quae res exacerbavit
 Imperatoris animum et maxima iracundia inflammavit, extincta et ut ita di-
 cam mortua omni foederis et amicitiae spe. Nam quod societas et saepe
 abrumperetur et saepe resarciretur et vix redintegrata per vim coiret, fa-
 cile vero turbata ac dirempta diffunderet et confunderetur; id quidem nullam
 prorsus Imperatori retinendae eius spem relinquebat. Quare omni deinceps
 pacificationis. mentione sublata legatos mittit ad Nogam Scytham, qui ul-
 tra Istrum sedes et domicilium habebat. Erat enim huic cum Imperatore
 firma amicitia ob affinitatem: quippe Irenen, filiam illius notham, paulo
 ante duxerat, atque idcirco eius amicus erat. Ab eo accepta quatuor mil-
 lia delectorum Scytharum et iis adiunctas aliquas Romanas vires missurus
 erat Imperator adversus Thessalum Ioannem Sebastocratorem, tum ut cum
 ipsum deleteret, tum ut omnes adultos, qui militiae operam navarent, ac

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

A. C. 1282

τῇ Θεσσαλίᾳ φάναι ἐτύγχανον. (Γ.) Ἀλλὰ πρὶν εἰς πέρας αὐ-
τὸν ἀγαγεῖν τὴν μελέτην φθάσας ὁ θάνατος τοῦ δρόμου τὴν ἐφ-
στιώνην ἐξαίφνης ἀφείλετο. ἔρτι γὰρ αὐτῷ Λυσιμαχίας ἕγγυς
περὶ τὴν κώμην τὴν μεταξὺ τῶν Παχωμίου καὶ Ἀλλαγῆς, οὕτω-

σὶ πως αὐτῶν ὀνομαζομένων τῶν χώρων, διατρίβοντι κάκεισε τὸ 5
Β Σκυδικὸν ἐξετάζοντι στρατεύματα καὶ τοὺς ἄξοντας ἐκ Ῥωμαίων
συγκαταλέγοντι στρατηγὸς καὶ ἃ χρὴ δρῆν σφισιν παρακλεινομέ-
νω νόσος ἐνοσκήπει δεινὴ περὶ τὴν καρδίαν, θάνατον σύντομον
ἀπαγγέλλουσα καὶ πάσας ἰατρῶν τὰς τε κρίσεις συνθολοῦσα καὶ
συνταράττουσα καὶ ἀπράκτους ἀποδεικνῦσα τὰς συμμαχίας τῆς 10
χρησ. φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν τηρικᾶντα δεισαντα περὶ τοῦ θανάτου τοὺς
C παρατυχόντας ἐρέσθαι, ὅτι ποτὲ καλοῖτο ὁ χώρος ὀνόματι· ἀκού-
σαντα δὲ Παχωμίου καὶ Ἀλλαγῆς ἐπικλήσεις βυδίον τι στενάξαντα
ἐνταῦθα φάναι „λοιπὸν τὸ πέρας ἡμῶν, ὃ παρόντες, καὶ τὴν ἀλλα-
γὴν κεκλῶσθαι τοῦ βίου.“ μέμψασθαι τε πολλὰ ἑαυτὸν, ὅτι Πα- 15
χωμίον τινα ἄνδρα σεμνὸν ἐζημίωσε φθάσας τοὺς ὀφθαλμούς·
ἦν γὰρ τις θρυλλοῦμενος χρησμὸς περὶ τοῦ βασιλέως, ὡς περὶ
τὴν ἀλλαγὴν τοῦ βίου τὰ Παχωμίου σε διαδέξεται. ἀφ' οὗ πλα-
D νηθεῖς ἔτε περὶ τὸν τῆς βουσιλείας πόθον λίαν ἐπτοημένος ἄχρη-
στον περὶ τὴν βᾶσιλειαν ἔσπευσεν ἀποφῆναι Παχώμιον. (Δ.) Ἀπο- 20
ρήσειε δ' ἂν τις τὴν τῶν χρησμῶν, ὁπόσοι κατ' ἀνθρώπους
ἄλλοτε ἄλλοι πλανῶνται, γίνεσθαι τε καὶ εὑρεσθαι· καὶ ὅπως μελ-
λότων φέροντες δῆλωσιν ἀναγκαίαν εἶτα βυθοῖς αὐτὴν αἰνιγμα-
των ἐπιηλυγάζουσι. πατέρα μὲν γὰρ τούτων ὅστις ποτὲ ἦν ὁ τού-

Thessaliae flos quodammodo essent, ingulare. (III.) Sed priusquam consi-
lium hoc ad rem conferretur, prosperum eius cursum mors repente abrup-
pit. Nam cum prope Lysimachiam versaretur, iuxta pagum qui inter Pa-
chomium et Allagen (locorum haec nomina sunt) situs est, ibique Scythi-
cum exercitum inspiceret, Romanosque duces iis copiis praeficiendos de-
ligeret, eosque quid agendum esset moneret: gravissimo cordis morbo
corripitur, qui brevi mortem denuncieret, ac medicorum omnia iudicia con-
funderet et turbaret, atque omnem opem artis inanem redderet. Ferunt
et ipsum mortis metu eos qui adessent percontatum, quo nomine locus ille
vocaretur, cum Pachomii et Allages nomina audisset, cum alto suspirio di-
xisse: „Hic nobis demum finis est, o socii, et vitae mutatio (graece, allage)
fatis decreta.“ deinde eum graviter se ipsum accusasse, quod honestum
quemdam virum nomine Pachomium oculis multare occupasset; propterea
quod vulgo ferebatur Oraculum de Imperatore his verbis conceptum, sub
vitae mutationem Pachomius te excipiet: quo deceptus et Imperii cupidi-
tate amens Pachomium Imperio inutilem efficere festinarat. (IV.) De ortu
et inventione Oraculorum, quae alias alia passim apud homines circumferuntur,
aliquis fortasse dubitaverit: item qui fiat, cum futurorum necessariam si-
gnificationem complectantur, ut intricatis verborum ambagibus eam obscu-
rent. Nam quia ea compererit, et ad posteriores transmisserit, a nemine

τους πεποιηκώς τε και τῷ χρόνῳ φέρειν παρασχόν, οὐδένα ποτὲ A. C.
 τῶν πάντων ἀναγράφοντα εὔρομεν, οὐθ' ὅστις ἱστοριογράφῳ ἢ 1259
 συγγραφέῳ ἐγένοντο. ἀλλὰ τοῦτο μόνον εὔροι τις ἂν ἐπισημαι- nd
 νομένους ἄπαντας, ὡς κατὰ τόνδε ἢ τόνδε τὸν χρόνον συνέβη 1282
 5 τόνδε ἢ τόνδε διαθρυλλούμενον τὸν χρησμόν τήνδε ἢ τήνδε τήν Imp. Mich.
 ἔκβασιν και τὸ πέρας ὕστερον σχεῖν. τίς δ' ὁ πρῶτος λαλήσας Palaeologi.
 ἔκυστον τούτων, τοῦτο δὲ πρῶγμα τοῖς πᾶσι καθάπαξ ἀνεκλά-
 λητόν τε και ἄγνωστον, πλὴν εἰ μὴ ψεύδεσθαι βούλοιτό τις. τισὶ E
 δὲ δοκεῖ, δυνάμεις τινὰς ὑπηρετικὰς και λειτουργικὰς, τὰς μὲν
 10 ἀγαθὰς, τὰς δὲ τούναντίον τιμωρητικὰ ὄργανα, ἐπισκόπους οὐ-
 σίας τῶν τῆδε περιπολεῖν ἀέρα και γῆν τήν τε γνῶσιν τῶν ἰσομέ-
 νων ἄνωθεν εἰληφύϊας και πρὸς γε ἔτι τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ μετα-
 δίδόναι αὐτὴν τοῖς ἀνθρώποις, πῆ μὲν δι' ἐνυπνίων, πῆ δὲ δι'
 ὤστερων, πῆ δὲ διὰ Δελφικοῦ τινος τρίποδος, πῆ δὲ διὰ σπλάγ-
 15 γων ἔστιν ὧν ἐνίοτε θυομένων ζώων, πῆ δὲ, ἵνα τὰ πολλὰ πα- P. 93
 ραδράμῳ, διὰ φήμης ἐξ ἀέρος τὰ πρῶτὰ ποθεν γεννηθείσης, εἶτα
 περιδεούσης ἀμοιβαδὸν τὰς τῶν πολλῶν ἀκοῦς, ἦν δὴ και θείαν
 ἐκάλεσαν ὅσσαν οἱ πάλαι σοφοί. ἔστι δ' ἂ ἐν πέτραις ἢ τοίχοις
 εὔρηται γεγραμμένα πολλάκις, μηδενὸς ὅστις ποτὲ ἦν ὁ γεγρα-
 20 φῶς δηλουμένον. (E.) Αἰδονται μέντοι δι' αἰνιγμάτων τὰ πάν- B
 τα και οὐ πάντῃ σαφῆ, καθάπερ τὰ τῶν βασιλείων κειμήλια, V. 78
 διὰ τὸ ἐνθεα εἶναι και οἷα χρεῶν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς. τὰ γὰρ
 τοῖς πᾶσι πρόχειρα κόρον τε ἔσχε και ἀχρηστία σφίσιν ὡς τὰ πολ-
 λὰ περιέχεται· γίνεσθαι γε μὴν τὴν χρεῖαν αὐτῶν οὐ πάντῃ τοι

17. θείαν ὄσα. ἐκάλ. A. 21. πάντῃ] πάντα A. 23. ἴσχει A.

unquam vel historiarum vel aliarum rerum scriptore traditum reperimus. Sed illud tantum ab omnibus annotatum deprehendas, alio atque alio tempore hoc vel illud Oraculum vulgo iactatum hunc vel illum exitum postea habuisse. Quis vero primus ea singula pronunciaverit, id vero omnibus prorsus indictum et ignotum, nisi quis mentiri velit. Sunt tamen qui existiment, spiritus quosdam famulantes et administratos, alios bonos, alios velut quaedam instrumenta suppliciorum maleficos, inspectores esse eorum quae hic gerantur, aeremque et terram peragrare; qui futurorum scientiam superne acceperint, ac praeterea licentiam eius communicandae cum hominibus partim per insomniam, partim per astra, partim per Delphicum quempiam tripodem, partim per exta quarundam pecudum immolarum, partim (ne sim prolixior) per vocem primum ex aere alicunde ortam, ac deinde aures hominum vicissim circumsonantem, quam veteres sapientes divinam vocem appellarunt. Saepe etiam factum, ut in saxis aut parietibus nullo ibidem auctore indicato scripta reperirentur. (V.) Sed tamen omnia ambagibus involuta, nec satis perspicua proponuntur; quemadmodum Imperatorum ornamenta, quae divini quiddam habere, et (uti par est) vulgi conditionem superare existimantur. Nam quae exposita sunt omnibus facile fastidiuntur, et fere ut inutilia negliguntur. Non tamen eorum usus omnino

A. M. 6768
nd
6791
Imp. Mich.
Palaeolog.

μάταιον οὐδ' ἀργὴν, εἴ τις μὴ πάρεργον ταῦτα, ἀλλὰ μετὰ συνέ-
σεως τῆς προσηκούσης σκοποῖτο. οἷς μὲν γὰρ τιμωρίας, οἷς δ'
εὐεργεσίας εἵνεκα προδείκνυνται. οἱ μὲν γὰρ ἢ κουφοτέραν τὴν
ἔφοδον τῶν δεινῶν ἐργάσαντο προανασταλέντες καὶ προοικονο-
μήσαντες ἑαυτούς· ἢ τελῶς σφᾶς αὐτοὺς ἀπήλλαξαν τῶν δεινῶν 5
διὰ σπουδαιότερας ἀγωγῆς ἐξευμενισάμενοι τὸ θεῖον. τοῖς δὲ διὰ μι-
κροψυχίαν ὁ μεταξὺ χρόνος κόλασις τῇ τῶν δεινῶν προσδοκία γίνε-
ται πρὸ τοῦ παθεῖν ἢ χρηὴ παθεῖν, τῆς προνοίας οὕτως οἰκονομού-
Dσης δι' ἔκτισιν ἀκραιότεραν ὧν ἐπλημμέλησαν. εἰ δὲ καὶ ψεύδονται
τινα καὶ διαπίπτουσιν οἱ ταῖς ἐλπίσι τρεφόμενοι τούτων· (πάντα 10
γὰρ τὰ δηλούμενα τοῖς μὲν εἰσιν ἀνιαρὰ, τοῖς δὲ τερπνὰ· ὥσπερ ἡ
τῆς τοῦ Κροίσου ἀρχῆς κατάλοιποις Λυδοῦς μὲν καὶ Κροῖσον ἠλίωσε,
Κύρῳ δὲ καὶ Πέρσαις εὐδαιμον ἔδοξεν) εἰ οὖν οὕτως πῶς δο-
κοῦσί τινα διαψεύδεσθαι, οὐ παρὰ τὴν τῶν χρησμῶν φύσιν συμ-
Eβαίνει τουτί, ὅτι μὴ παρὰ τὴν φλεγμαινουσαν ἔφεσιν τῶν λιγνο-15
τέρων ἀνθρώπων τοὺς χρόνους προαρπαζόντων καὶ τὸν νοῦν τῶν
λογίων πρὸς τὴν οἰκίαν διαστρεφόντων ὄρεξιν. σκεπτόν δ' οὖν
ὁμῶς μή τινες διαπαύοντες δῆθεν τοὺς τοιοῦτοις χρωμένους
καὶ νέα στιχίδια πλάττοντες εἰς μίμησιν τῶν χρησμῶν ἔπειτα κα-
τὰ τὸ λεληθῶς παρασπείρωσιν εἰς τὸν δῆμον αὐτὰ, ὥστε τοῖς 20
τούτων ψεύδει καὶ τὴν ἐκείνων συγγεῖν ἀλήθειαν· τοῦτο γὰρ οὐκ
F ὀλίγοι καὶ τῶν ἐφ' ἡμῶν πεπραχότες ἐάλωσαν. ἀλλ' ἐκείσε ἐπάνεμι.

A. C. 1282 (6.) 'Ο μὲν δὴ βασιλεὺς περὶ οὗς εἰρήκειμεν τόπους παρ' ἐλπίδα
Decembr. II. τῆς οἰκείας ἔτυχε τελευτῆς κατὰ τὸ ἔξυκισχιλιοστὸν ἐπτακοσιοστὸν

15. φιλόνουσαν Α. 24. εψ'α' Α.

inanis aut nullus est, si quis ea non perfunctorie, sed cum debita animi
attentione expendat. Aliis quippe beneficii, aliis supplicii loco significan-
tur. Quidam enim se ipsis repressis ac sapienter praeparatis calamitatum
impressionem molliorem reddidere; aut etiam vitae emendatione placato
Deo prorsus illa avertuntur: quibusdam, quod animo pusillo essent, inter-
lectum tempus et ipsa calamitatum expectatio supplicio fuit, priusquam ad-
venirent ea quae perpetienda erant, ita gubernante Providentia, ut gra-
vis ob commissa plecterentur. Quod si qua mentiantur hominumque spem
frustrentur: (nam omnia quae significantur aliis molesta sunt, aliis iucunda:
ut Imperii, quod Croesus habuit, destructio Croeso et Lydis molesta, Cyro
et Persis pergrata visa est) si qua igitur ita fallere videantur, id non ipso-
rum oraculorum natura fit, sed hominum avidiorum praepropera potius cu-
piditate, qui tempora anticipent, et oraculorum sensum ad optata sua de-
torqueant. Interim tamen videndum, ne qui sint, qui huiusmodi oraculis
addictos ludificant, et novos commentitios versiculos ad oraculorum imi-
tationem confingant, eosque clam in vulgus spargant, horumque mendaciam
etiam illorum veritatem confundant: id quod multos nostra etiam aetate
fecisse constat. Sed illuc redeo. (VI.) Imperator illis in locis, quae dixi,
praeter spem suam fato functus est, anno ab orbe condito sexies millesimo

- ἐνετηκοστὸν πρῶτον ἔτος, δεκάτῃ καὶ πενήκοντα ἐτῶν τυγχάνων. ὁ δ' υἱὸς καὶ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος τηλικαῦτα παρὼν μὴ ὅτι γὰρ τῆς τοῖς βασιλεῦσιν νενομισμένης οὐκ ἤξιωσε τὸν πατέρα ταφῆς, ἀλλ' οὐδ' ὅποια βαναύσοις ἢ σκαπανεῦσιν ἐφείται· πλὴν ἢ ἵππ. Mich. 1259 ad 1282 Imp. Mich. Palaeologi. P. 94
- 5 ὅτι παρεκλείσατο νύκτωρ βραχεῖς τινὰς ἄνδρας πόρρω που τοῦ στρατοπέδου ἀπαγαγόντας πλείστην ἐπισωρεῦσαι γῆν, τοῦτο μόνον αὐτοῦ προμηθευσάμενος, μὴ θηρίων στόμισιν ἴσως σῶμα βασιλικὸν διαμερισθῆ. τὸ δ' αἴτιον ἦ τοῦ ὀρθοῦ τῆς ἐκκλησίας δόγματος ὑπῆρχε παρατροπή, ἣ ζῶν μὲν ἐκείνος, ὡς πρόσθεν
- 10 εἰρήκειμεν, κατεχρήσατο· οὗτος δὲ λάθρα προθέσειν ὄλαις ἀπὸ στεργε τῆς ψυχῆς, ὡς προϊόντες ἐροῦμεν πλατύτερον. οὐ γὰρ Β ἐκείνον, τὴν δ' ἐκείνου τοιαύτην μάλα σφοδρῶς ἀπεισετο πρῶξιν. πατρικῆς γὰρ εἵνεκα στοργῆς καὶ τιμῆς καὶ ὅση ἀνήκει αἰδῶς πάντας υἱοὺς ὑπερβέβληκεν, ὅποσοι πατράσιν ἀρέσκοντες ἔδοξαν.
- 15 (Ζ.) Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὸν βασιλέα Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον ἐς τοιαῦτον κατήντησε πέρασ. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ τὴν τε ὄψιν εὐπρεπῆ κεκτημένος ἐκ φύσεως μετὰ τινος ἐμβριθείας καὶ ἡγεμονικοῦ παραστήματος ῥώμην τε ἔχων σώματος καὶ πείραν ἔργων πολεμικῶν C διὰ πολλῶν τῶν χρόνων συγγυμνασθεῖσαν καὶ ἀσκηθεῖσαν αὐτῷ·
- 20 καὶ δεινὸς ὢν γνῶναι καὶ εἰπεῖν τὰ δέοντα ὀξύτερος ἦν ἐν ταῖς πράξεσι. μεγαλοδωρότατος δ' ἐς τὰ μάλιστα ἔδοξεν ἐν τοῖς προοιμίοις τῆς βασιλείας, ἵνα ταῖς εὐνοίαις οἴμαι οἰκειώσῃται τὸ ἐπλήκοον· ἔπειτα πρὸς τὸ μετριώτερον ὑπεχάλασε, τῶν παντα- V. 79 χόθεν ὑποφνομένων πολέμων μακρὰς καὶ πολυτελεῖς τὰς τῶν χρη-

14. υἱὸς Α., υἱὸς W.

septingentesimo nonagesimo primo, annos octo et quinquaginta natus. At filius eius Imperator Andronicus, qui tunc aderat, patrem Imperatoria sepultura adeo non honoravit, ut ne vili quidem, qualis opificibus et fossoribus tribuitur, dignatus sit: praeterquam quod iussit, ut noctu pauci quidam cadaver procul a castris abductum multa terra obruerent, id modo cavens, ne Imperatorum cadaver a feris discerperetur. In causa erat, quod ille dum viveret a recta Ecclesiae doctrina descivisset, ut supra exposuimus: quod quidem filius omni animi affectu tacite aversatus fuerat, ut fusius infra dicturi sumus. Non enim patrem, sed illud patris factum valde oderat. Nam pietate et observantia et reverentia omni parentibus debita eos omnes superavit, qui unquam patribus suis sese obsequentes praeberunt. (VII.) Ac Michaelis Palaeologi hic exitus fuit: cui viro natura ipsa dederat speciem decoram, nec non gravitatem quandam, et dignam Principe maiestatem. Eo accesserat robor corporis, et rei militaris peritia longo tempore collecta et multo usu exercitata. Cum autem et prudentia et eloquentia varet, in rebus gerendis multo fuit acrior. In Imperii principio munificentissimus esse visus, ut subditorum animos nimirum sibi conciliaret. Deinde modum sumptibus adhibuit, cum bella undecunquae existent, quae diu-

A. M.
6768
ad
6791
Imp. Mich.
Palaeologi.

μάτων δαπάνας ἀπαιτούντων μετὰ τινος ἀνάγκης ἀπαραιτήτου. εἶχε δὲ καὶ, ὡς τινες ἔφασαν, συντριβὴν τινα λογισμῶν κεντοῦσαν ἀεὶ τὸ συνειδὸς τῆς ψυχῆς διὰ τὴν καινοτομίαν τοῦ δόγματος, εἰς ἣν ὑπὲρ τῆς ἐς τοὺς παῖδας διαδοχῆς τῆς βασιλείας ἐάνδρῳ κατήνεγκεν· ἀφ' ὧν, ὡς τὸ εἶκός, αὐτὸς ἀπώνατο μηδὲ τα-5 φῆς τελευταῖον ἀξιωθῆναι βασιλικῆς, τοὺς τῆς ἐκκλησίας Θεοσμῶν τῆς πατρικῆς στοργῆς πολλῶ προτιμώντων. (H.) Ἐμοίγ' οὖν ἐκεῖνος ἂν εἴη σοφὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος, ὅστις ἑαυτοῦ γε εἰνεκα πρῶτον αἰροῖτο τὰ βέλτιστα, ἔπειτα τῶν υἱῶν καὶ ὅστις καθ' αἷμα προσήκει. ὅστις δ' ὀλοσχερῶς ἐς τὴν τοῦ βίου φλε-10 γμαίνουσαν κέχηνε δόξαν καὶ τὰς τὴν ψυχὴν ἐπικλυζούσας εὐτυχεῖς τῶν παρόντων καὶ λυομένων περιπετείας καὶ προτιμῶν τὰ ἥδιστα τῶν βελτίστων, εἴθ' ἑαυτοῦ χάριν, εἴθ' ὅστις αἵματος Φυγέτων αὐτῷ, ἄθλιος οὗτος ἐμοὶ τῆς ἀπονοίας καὶ μάταιος τῆς ἀνονήτου σπουδῆς· ὅτι πρὸς τῷ καὶ Θεὸν ἀντιστρατευόμενον ἔχειν 15 τῇ γνώμῃ καὶ τοῖς βουλευμασιν ἤδη καὶ τὰναντία προφανῶς τῶν ἐλπίδων εὐρίσκει πρὸ τῶν ποδῶν καὶ τοῖς τῆς κακοδαιμονίας ἐσχάτοις κρημνοῖς περιπίπτει. Ἴδὸν γὰρ καὶ ὁ τῷ λόγῳ προκείμενος βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος τᾶλλα συνετὸς ὢν ὄλην ὡς P. 95 εἰπεῖν τὴν τῆς τύχης εὐμένειαν ἐπακολουθοῦσαν ταῖς πράξεσιν 20 ἔχων αὐτοῦ πρὸς γε τὸ φίλτρον τῶν παιδῶν ἐξεθληνύθη καὶ ἀληθεύοντα ἔδειξε Πλάτωνα „πᾶν τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον ἐκτετύφλωται” φάσκοντα. δέον γὰρ εἰς τὴν ἕνωσιν εὐ τὰ πάντα

12. προτιμῶν A., προτιμῶν W.

turnos et magnos sumptus eisdemque necessarios et inevitabiles postulabant. Nec desunt, qui eum afflicto animo, et perpetuo turbata conscientia fuisse dicant ob innovatum dogma; cui ille culpae ideo succubuerat, ut Imperium ad liberos suos propagaret, a quibus id scilicet honoris ei ut par erat habitum est, ut ne Imperatoria quidem sepultura ornaretur, Ecclesiae sanctiones patriae pietati longe praeferentibus. (VIII.) Mea vero sententia is prudenter sapienterque rebus suis consulit, qui sui ipsius primum deinde liberorum etiam et cognatorum causa elegerit ea quae optima sunt. Qui vero inanem mundi gloriam unice aucupatur, et rerum praesentium ac futurarum prosperos successus, quibus anima veluti demergitur, avidè inhiat, iucundissima optimis anteponens, sive id sua sive cognatorum suorum causa faciat, is mihi et ob amentiam miser, et ob inane studium vanus videtur. Etenim praeterquam quod Deum suae voluntati suisque consiliis adversantem habet, etiam ipsos rerum exitus alios plane experitur quam speraverat, et in extremas miseras praecipitatur. Ecce enim is de quo nunc agimus Michael Palaeologus, vir alioqui prudens et qui in rebus gerendis fortunam amicam prorsus et obsequentem habuit, caritate liberorum victus verum esse ostendit illud Platonis dictum: „quidquid amat caecum est circa id quod amatur.” Nam cum omnes de se et de liberis suis curas in

κινούσαν καὶ διοικοῦσαν πρόνοιαν ἀναρτῆσαι τὴν ὄλην ἑαυτοῦ τε
 καὶ τῶν παίδων φροντίδα· ὁ δὲ τυφλῷ ποδὶ πρὸς τὰ φίλτρα τῶν
 παίδων φάνας βαδίζων ἔλαθεν ἑαυτὸν ἀρχῆς ἀπ' ἄκρας εἰς τὸ βάρ-
 ραθρον τῶν τε ἄλλων δεινῶν συνωθήσας καὶ πρὸς γε ὅσα δημο-
 5 τικὴν κατάραν ἐφέλκεται. ἐπεὶ γὰρ ἐκ βρέφους αὐτῷ τὴν βασι- B
 λείαν ὁ κύριος ἄνωθεν ἐμνηστεύσατο, ὡς πολυτρόπως καὶ πολ-
 λαχόθεν δεδήλωται, εἰ τὴν μικροψυχίαν καὶ αὐτὸς ἐπὶ βραχὺ
 παρεκρούετο καὶ τὴν τε γλώσσαν ἐπιτορκίας παντοίας τὰς τε χεῖρας
 αἰμάτων ἀθώους ἐφύλαττε καὶ πρὸς γε ἔτι εἰ τὴν γνώμην ὑπερό- C
 10 ριον τῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔθους εἶχε καινοτομίας μακρῷ ἂν
 τῷ μέτρῳ τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας παρήλανεεν ἅπαντας ἅπασιν
 ὅσα πληθὺν ἐγκωμίων ἐφέλκεται. ἀλλ' ἐχορῆν, ὡς ἔοικεν, ἐρῶ-
 φθαι μὲν ὑπὸ Ἰστυαίου τὸ πένδιλον, ὑποδεδέσθαι δὲ τὸν Ἀριστα-
 γόραν, ἢ ἡμεῖς ἐς τὰς τῶν δεινῶν ἐσχατιὰς κατανήσωμεν, εἴτε
 15 δι' ἔκτισιν κακῶν παλαιῶν τε καὶ νέων, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως. εἶεν.

7. ἐπιβραχὺ Α.

Divinam Providentiam omnia recte administrantem ac dispensantem relicere
 debuisset: ille caeci instar, dum amoris liberorum suorum indulget, impru-
 dens a summo principatu in calamitatum barathrum sese praecipitavit, idque
 consecutus est, ut vulgo eum execrentur. Enimvero cum Deus imperium
 illi inde ab infantia destinasset, ut multis variisque exemplis declaratum
 est, si pusilli animi impotentiam tantisper ipse quoque coercuisset, si lin-
 guam abstinisset ab omni periurio, et manus a cruore puras servasset, si
 denique voluntatem habuisset ab omni disciplinae Ecclesiasticae novitate
 alienam: longo intervallo superiores Imperatores omni laudum genere su-
 perasset. Sed oportebat utique calceum ab Istiaeo consui, ab Aristagora
 vero indui, ut nos in extrema mala deveniremus, sive ad vetera et recentia
 delicta luenda, sive nescio quam aliam ob causam. Atque haec hactenus.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ
ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ 6.

NICEPHORI GREGORAE
BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER SEXTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Βασιλεία Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου υἱοῦ τοῦ Μιχαήλ. Περί συγκύσεως τῶν τῆς ἐκκλησίας προισταμένων. Περί Γρηγορίου τοῦ πατριάρχου τοῦ ἐκ τῆς νήσου Κύπρου. Περί τῆς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου δευτέρας γυναικὸς Εὐφρόνης. Περί τῆς ἐξουσίας τοῦ Βέκκου τοῦ χρηματισάντος πατριάρχου. Ὅτι περὶ τὴν ἐκκλησίαν διακρούων γεγονόσιν ἄξια παρὰ τῶν τότε ἀρχιερέων. Περί τοῦ τυφλωθέντος διαδόχου τῆς βασιλείας Ἰωάννου. Περί τῆς αἰτίας τῶν κατὰ θάλασσαν δεινῶν. Περί τῆς λύπης Γρηγορίου τοῦ πατριάρχου, δι' ἣν καὶ τὸν πατριαρχικὸν καθήκαστο θρόνον. Διακρίσεις περὶ δικαίας ψήφου τοῦ θεοῦ. Περί τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου. Περί τοῦ Πορφυρογενήτου. Κατάβασις Ἀθανασίου ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Περί Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου τοῦ ἐκ Σαζοπόλεως. Περί Ἀλεξίου τοῦ πριγκίπου. Περί συμπενθηρίας τοῦ Κράλη Σερβίας. Περί τῶν Ἀλάνων. Περί τῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου καταβάσεως.

ARGUMENTUM BOIVINI.

*Andronicus patri succedit. Imperii initia turbulenta. Scythae euri-
liares ut dimissi. Michaël Glabas. Corpus Imperatoris quo translatum.
Luctus indictus. Res ecclesiasticae. Erules domum redeunt. Veccus
clam secedit. Iosephus iterum patriarcha. Diaboli principatus et vecti-
galia. Tres in ecclesia Graeca factiones. Iosephus iterum patriarchatu
cedit. Imperatoris aequitas. Factioni Atramyttium conveniunt. Moritur
Iosephus. Gregorii Cyprii eloquentia. Ut patriarcha designatus sit.
Cur dilata consecrator. Cosylenus antiistes Debreno praelatus. Heracleen-
sem inaugurat. Hic novo patriarchae manus imponit. Lex Severi Im-
peratoris. Constantinus Magnus concessa urbibus privilegia non abroga-
vit. Zelotae cur Gregorium Cyprium suspectum habeant. Eorum crude-
litas, ambitio, avaritia. Synodus Atramyttena. Iudicium de libris igni
permisum. Ignis neutris fauet. Concordia rodintegrata. Patriarchae*

austeritas stabilita. *Arseniarum postulatio.* Corpus *Arseni* in *Sophiae* templo deponitur. Quonam deinde translatum. De *Theodora Eulogiae* filia (Cap. 1). *Andronicus* viduus ab *Hispanorum* rege uxorem petit. *Irene* ei datur idque inconsulto *Papa*. Mos vetus *Latinorum* principum. *Irene*s elogium. *Gregorius Cyprius Vecco* invidet. Eum relegari curat. *Vecci* querelae. *Synodus*. *Vecci* eloquentia. *Gregorius patriarcha* et *Musalo* magnus *Logotheta* eum refellunt. *Musalonis* auctoritas. Insignis dignitatis. *Veccus* disputando nihil proficit. *Communione* adversariorum repudiat. In exilium denuo mittitur cum *Meliteniots* et *Metochite*. *Crudelitas* selotarum in eos, qui *Latinae* ecclesiae adhaerant. Iusta crudelitatis poena. *Andronicus* paterni scelere vindictam timet. *Lascarem* caecum inuisit et solatur. In *Orientem* abit (2). Quinam *Andronicos* auctores fuerint, ne sumptum faceret in classem. Quam funestum id consilium rei *Romanae* fuerit. *Latinorum* vires ex eo auctae. *Piratarum* navium audacia. *Gamulica* turba ob inopiam dispersa. *Neglectae* triremes multae pereunt. *Paucae* incolumes servatae (3). *Gregorius Cyprius Vecco* supplici opem negat. Iusto *Dei* iudicio punitur. Accusatur a suis ut blasphemus. Ab amicis ingratis proditur. Idem ei accidit quod olim *Iulio Caesari*. *Omni praesidio* destitutus secedit in monasterium *Hodegetriae*. Inde in aliud transit, a muliere nobili evocatus. Moritur. *Chilas* et *Daniel* eius accusatores animi ingrati dant poenas. Accusantur ipsi quoque a carissimis. Imperator eos aversatur. Contemnuntur a collegis. *Vitam* in urbe finiunt morore confecti (4). *Gregorio Cyprio* succedit *Athanasius*, vir illiteratus et austeris moribus. Clericos castigat. Nec pontificibus parcat. *Gregorius Cyprius* viros doctos et eruditos ecclesiis praefecerat. Iis *Athanasius* vendendi necessitatem imponit. Ipsos principes censurae metu continet. Quas res monachis interdixerit. De equitatione quid statuerit. In monachos hypocritas severe animadvertit. Item in fanaticos. Poenae impositae. *Athanasii* constitutiones non diu vigerunt. Mos antiquus interpretandi publice sacras scripturas; item praedicandi verbum divinum. Uterque mos novissime obrogatus. Status ecclesiae in peius mutatae. *Morum depravatio*. Iurandi licentia. *Rationis* et doctrinae lux extincta. Eius mutationis causae expenduntur. Cur ecclesiam *Graecam* desolari oportuerit. Mirum eam cladem in *Athanasii* tempora incidisse (5). *Andronicus Constantinum Porphyrogenitum* fratrem suspectum habet. *Prima simultatis* causa. *Secunda*. *Tertia*. *Priores* duae prorsus iniquae. *Tertia* paulo iustior. *Cyrus* iunior cur fratrem in se armaverit. Cur *Augustus Antonius*. *Porphyrogenitus* uxorem ducit. *Studii monasterium* instaurat. *Andronicus* in *Asiam* transit. *Porphyrogenitum* in carcerem coniicit; item eius amicos (6). *Tumultus publicus* contra *Athanasium*. *Irarum* causa. *Athanasius* secedit. De excommunicationis sententia manu eius clanculum scripta. Ut a pueris inventa sit. Quos motus excitaverit. *Athanasii* fama imminuta. Ut is apud *Imperatorem* se excusaverit. *Veniam* dat et petit. De *Ioanne Sozopolitano*. *Bo patriarcha*, monachi improbi respirant. *Michael Andronici* filius diademe ornatur (7). *Italus* et *Armenus* affinitatem *Imperatoris* ambiunt per legatos. *Italus* cur non auditus. *Metochites* et *Glycys*, qui et quales viri. Eunt in insulam *Cyprum* legati de affinitate. Re infecta in *Armeniam* proficiscuntur. *Suum illum iter Glycys* descripsit. *Maria* regis *Armeniae* soror *Bysantium* adducitur. *Turci Romanos* fines populantur. *Philanthropenus* et *Libadarius* in *Asiam* mittuntur. *Eorum* elogium. *Philanthropeno* omnia prospere succedunt. *Multi* ad illum se adiungunt. *Libadarius* eum suspectum habet. *Cretenses* transfugae ipsum hortantur ad defectionem. *Philanthropenus* haesitat. *Consentit*. *Imperii insignia* non admittit. *Eius defectio* nunciatur *Libadario* et *Imperatori*. *Philanthropenus* imprudens

Libadarius imperatum omittit. Theodorum Imperatoris fratrem inuadit. Libadarius pecuniam et militares copias cogit. In Lydia castrametatur. Cretenses pecunia corrupti Philanthropenum ei victum tradunt. Libadarius capto insultat. Visum adimit. Notatur ut inuolens et crudelis (8). Terrae motus. Multae aedes labefactae. Michaëlis Archangeli status deiecta. Quis illam primum crexerat. Quis lapsam restituit. Moritur Ioannes Trapezuntia Imperator. Alexius filius ei succedit. Eudocia uisua Bysantium uenit. Crali nubere recusat. Cralis inconstantia erga uxores. Imperator filiam suam Simonidem ei despondet. Thessalonicam conueniunt. Porphyrogenitus fratrem uinctus sequitur. Obsides dati a Crale. De Sphendostlavi sorore et de Custrule. Simonis quinquennis a sponso quadragenario abducitur (9). Alani a Scythis subacti legatos mittunt ad Imperatorem. Eorum postulata et promissa. Andronius Romanis diffusus; ad auxilia externa se conuertit: quanto rei Romanae damno. Alani cum uxoribus et liberis admissi. Acerbis exactionibus occasionem praebent. In Asiam transeunt Michaëlis Imperatoris ductu. Circa Magnesium castrametantur. Turci eos obseruant. Inordinatos adoriuntur. In fugam uertunt. Imperator recipit se in urbem Magnesium. Alani Christianorum agros populantur. Turci usque ad oram Lesbi progrediuntur (10). Veneti a Genuensibus saepius victi magnam classem instruunt. Genuenses Galataei ut sibi et rebus suis consuluerint. Eorum domus et naues vacuae incenduntur. Byzantini ob inuensa suburbis in Venetos saeuunt. Veneti satisfacere sibi ab imperatore postulant. Non audiuntur. Byzantinos ob abiectam rei naualis curam iniuriarum expositos despiciunt. Iisdem superbe illudunt. Praeda onusti domum redeunt. Ioannes patriarcha contemnitur, ut simplex et indoctus. Secedit. In patriam reuertitur (11).

A. M. 6791
ad
6836
A. C. 1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
P. 96
V. 80

α'. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸν υἱὸν Ἀνδρόνικον ἢ τοῦ κράτους καὶ τῶν βασιλικῶν σκήπτρων μετέβη διαδοχῇ, καὶ πολὺς πολλαχόθεν τὰ πράγματα θόρυβος συνεκόκα. ἔνθεν μὲν γὰρ ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀναρρόμψασθαι ἤρξατο πόλεμος παρὰ τῶν ἀποδραγόντων μερῶν ἄπορμην ἑλληφόντων ἤδη τὴν τελευταίην τοῦ βασιλέως· ἔνθεν δ' ὁ 5 τῶν κεκλημένων Σκυθῶν ὄχλος τεσσάρων ὄντων ἐπέκεινα χιλιῶν πολὺν ἐπέσειε τοῖς πράγμασι κίνδυνον, μὴ τὸν καλέσαντα βασιλέα θανάτῳ ζημιωθέντες νεωτερίσωσι τι περὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλλοίωσιν. ῥῆστον δ' ἦν αὐτοῖς βουλευθεῖσιν, ἐπεὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ μὴ παρῆσαν στρατεύματα, φόνον τε οὐκ ὀλίγον τῶν πα- 10 ραυχόντων Ῥωμαίων ἐργάσασθαι καὶ λείαν τὰ τε βασιλικά χρῆ-

1. Cum autem ad filium Andronicum suprema auctoritas et Imperii successio transisset, magno tumultu plena erant omnia. Hinc enim ii qui ab Ecclesia abscissi erant bellum Ecclesiasticum suscitabant, occasione nacti ipsum Imperatoris obitum: inde auxilia Scythica, quae quatuor millium numerum excedebant, magnum Reipublicae periculum minitabantur, ne propter obitum eius a quo arcessita fuerant novi aliquid in hac rerum mutatione molirentur. Erat autem eis facillimum, si uellent, cum Romanae legiones nondum adessent, omnia miscere caedibus, et praedas agere, et pe-

ματα και πρὸς γε αὐτὸν βασιλέα ὁμοῦ τῇ συγκλήτῳ λαβόντας
 ἀπαλλάττεσθαι. διὰ ταῦτα γοῦν ὑπερθέμενος και παραδραμιῶν
 τὰ πολλὰ πρὸς τὸ κατεπεῖγον ὁ βυσιλεύς ἀπάσας ἔτρεψε τὰς
 φροντίδας. αὐτοὺς μὲν οὖν μὴ βριθούσαις δεξιαῖς ἐς τὰ οἴκοι
 βπαρπέμειν οὔτε τῶν Σκύθαις νομιζομένων ἑώρα τυγχάνον οὔτ'
 ἄλλως θορόβου και μάχης ἐκτὸς ἀπαλλάξεν ἤλπιζε τούτους. ἐκ
 Ῥωμαϊκῶν δ' αὖ χρημάτων αὐτοὺς ἐμπιπλάναι ζητεῖν οὔτ' εὐπυ-
 ρον ἦν οὐδ' ὄσιον ἐνομιζετο. ταῦτ' ἄρα και σφῶς ὀδηγῶ παρα-
 δὸς τῷ μεγάλῳ κοροσταύλῳ Μιχαῆλ τῷ Γλαβῷ ἐς στρατηγικὴν P. 97
 10 ἐμπειρίαν ἐξησχημένῳ τοσοῦτον, ὡς παιδὰς νομιζεσθαι τοὺς τότε
 στρατηγὸς παραβαλλομένους αὐτῷ, τὴν ταχίστην ἐπὶ Τριβαλ-
 λὸς ἀπαλλάττεσθαι παρεκελεύσατο, πολεμίους ἐς τὰ μάλιστα
 και αὐτοὺς ὄντας αἰε και συχνὰ τὴν Ῥωμαίων κακῶς διατιθεμέ-
 νους γῆν, ἐν' ἐν ταυτῷ τούς τε Τριβαλλοὺς ἀσθενεστέρους ἐρ-
 15 γάσαιντο και ἕμα αὐτοὶ πλείστην περιβαλλόμενοι λείαν ἐκείθεν ἐς
 τὰ οἴκοι τὸν Ἰστρον διαβάντες ἀποχωροῖεν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ B
 οὔτω γε ἐπέπρακται ὡς ἄρα γε και βεβούλευται. (B.) Τῷ δὲ V. 81
 βασιλεῖ ἀναγκαῖον ἦν τῇ βασιλευούσῃ ἐπιδημήσαντι τὸν τοῦ πα-
 τρὸς και βασιλέως ἀπαγγεῖλαι θάνατον τῇ μητρὶ και δεσποίνῃ
 20 Θεοδώρῃ και τὸ τοῖς βασιλεῦσι προσῆκον δημοσίᾳ στήσασθαι πέν-
 θος. ὄθεν τὸν τοῦ βασιλέως νεκρὸν ἐντὸς τοῦ ἕστειος Σηλυβρίας
 ἀπαχθῆναι κελεύσας δέει τοῦ μὴ κλαπῆναι παρὰ Λατίνων αὐτὸς
 ἐς Βυζάντιον ἐπανῆκε· και τελεσθέντος τοῦ πένθους ἔργον πε-
 ποίηται μέγιστόν τε και πρῶτον τὴν τῆς ἐκκλησίας κατάστασιν. C
 25 ζῶντος μὲν γὰρ τοῦ πατρὸς ἐκρυπτε τὴν μελέτην αὐτῆς ἐν τοῖς

cuniam una cum ipso Imperatore et Patribus conscriptis abducere. His igitur de causis Andronicus plerisque negotiis dilatis ac praeteritis omnem suam curam ad id convertit, quod maxime urgebat. Eos porro manibus non plenis domum dimittere, nec Scytharum instituto consentaneum esse id videbat, neque alias citra tumultum et pugnam abituros. Romana vero pecunia eos explere velle nec facile erat, et nefas esse videbatur. His igitur de causis viae duce adiuncto Michaële Glaba, magno Comite stabuli, qui rei militaris usu tantum excellebat, ut reliqui duces prae eo pueri viderentur, adversus Triballos, qui et ipsi infestissimi hostes erant et Romano Imperio magnas quotidie clades inferebant, abire eos quamprimum iussit, ut eadem opera et Triballorum vires imminuerent, et ipsi maxima praeda parta inde domum Istro trajecto recederent. Et haec quidem ex sententia successerunt. (II.) Imperatorem vero necesse erat Constantinopolin proficisci, et patris sui Michaëlis Imperatoris obitum matri suae Theodorae Despoenae renunciare; item luctum publicum, qualis Imperatoribus conveniret, indicere. Itaque cadaver Imperatoris in artem Selybriam deportari iussit, veritus ne id Latini furarentur. Ipse Byzantium rediit. Peracto deinde luctu prima et maxima ei cura haec fuit, ut rebus Ecclesiae constituendis operam daret. Etenim vivo patre id consilium animo fixum

A. M. λογισμοῖς, καθάπερ ἐν πλοῖν γῆ χειμῶνος εὐγενῆ τινα σπέρματα.
 6791 πῶν δ' ἦρος, ὡς εἰπεῖν, ἐπιγενομένου τοῖς πράγμασιν ἔδειξεν
 ad 6836 ὅστις ὦν ἐλύθη. καὶ μὲν δὴ κήρυκες πανταχῆ καὶ βασιλικὰ
 Imp. Andron. διατάγματα διεπέμποντο τῆν τε τῆς ἐκκλησίας διόρθωσιν εὐαγ-
 Senloria. γελιζόμενα καὶ ἅμα τοὺς διὰ τὸν τῆς ἐκκλησίας ζῆλον ὑπεροφίους 5
 D κατὰγοντα καὶ ὅσοι τῶν ἀνηκέστων τι ἐπεπόνθεσαν. ἐπὶ τούτοις
 ὁ Βέκκος λάθρα τὸν θρόνον καταλιπὼν ὑπεχώρησε καὶ συνέκλει-
 σεν ἑαυτὸν εἰς τὴν τῆς Παναγράντου μονῆν, δείσας μὴ πρόφα-
 σιν τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων λαβόντες τινὲς δια-
 σπαράξωσι τοῦτον δραμόντες ἐξαίφνης. ἀνήχθη δ' εὐθὺς ὁ τῷ 10
 Βέκκῳ πρότερον παραχωρήσας τοῦ θρόνου πατριάρχης Ἰωσήφ,
 νόσω καὶ γῆρα τὸ σῶμα καταπεπονημένος ἤδη καὶ λαμπροῖς τοῦ
 E θανάτου τοῖς προοιμίαις εἰς τὸν τάφον ὄλος συνελανόμενος.
 (Γ.) Ἄλλ' ἐπειδὴ κοσμοκράτωρ ὁ διάβολος τοῦ αἰῶνος τούτου
 καλεῖται παρὰ τῆς θείας γραφῆς καὶ ἄρχων τοῦ περιγίλου τοῦδε κό-
 σμου καθέστηκε, τρόποις ἀποδρότοις συγχωροῦντος τοῦ τὰ πάν-
 τι δημιουργοῦντος Θεοῦ, εἰκὸς αὐτὸν κατ' ἔχνος ἔπεσθαι καὶ
 τοῖς γιγνομένοις ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ καὶ τὰ μὲν κλῆρον ἑαυτοῦ κα-
 F θάπαξ ποιῆσθαι, ὅποσα κακίας μετὰ, τοῖς δὲ μοῖραν ἔχειν ἡν-
 τισαοῦν καὶ αὐτὸς ὅποσα τῶν βελτίστων ἐπεφόκει· καθάπερ τῶν 20
 ἀνθρώπων οἱ χώρον τινα κληρωσάμενοι ἔπειτα τοὺς ἐνοικοῦντας
 δασμολογοῦντες καὶ μοῖραν ἐκεῖθεν ἐτήσιον ἀπολαμβάνοντες ἀεὶ.
 εἶναι γὰρ αὐτῷ φησι τῶν ἀδικωτάτων, εἰ κόσμος καλούμενος
 ἄρχων ἔπειτα μὴ πάντων ὅσα παρὰ τὴν γῆν νέμεται τῶν μὲν ἄρ-

celaverat, veluti generosa semina pinguibus sulcis per hiemem conduntur. Tunc autem cum Reipublicae ver quasi quoddam affulsisset, quis esset deum ostendit. Proinde caduceatoribus et Imperatoris edictis quolibet missis Ecclesiae correctionem nunciabat: et qui Ecclesiae studio exulabant, aut extrema passi fuerant, eos revocabat. Interea Vexcus sede clam relicta secedit, seque Panachranti monasterio includit, veritas ne in hac subita mutatione repentino aliquorum impetu discerperetur. In eius vero locum statim suffectus est idem qui illi antea loco cesserat, patriarcha Iosephus, morbo et senio confectus ac totus iam vergens ad tumulum, quo illum manifesta mortis praeludia compellebant. (III.) Enimvero cum Diabolus in sacris litteris huius mundi princeps appelletur, atque huius terrestrium rerum universitatis rector constitutus sit, Deo omnium creatore arcanis rationibus id permittente; probabile est eum res quae hic geruntur diligenti investigatione persequi, et quae prorsus depravata sunt, sibi prorsus vindicare: ex optimis autem portionem qualemcunque decidere, more hominum, qui praedii alicuius possessionem nacti colonis vectigal imponunt, et aliquam inde portionem quotannis percipiunt. Iniquissime enim secum agi existimat, qui mundi princeps vocetur, nisi rerum, quae in terra sunt, alias imperio et potestati suae penitus subiectas habeat, alias quan-

A. C.
1282
ad
1323
Imp. Andron.
Senioria.
P. 93

χηγὸς εἶη καὶ αὐτοκράτωρ, τῶν δὲ μέτοχος καθόσον ἔξεισι, διὰ τοῦτο καὶ ἵνα μὴ μακρολογῶμεν παραδράμωμεν τά τε ἄλλα καὶ τοὺς κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ σωτῆρος λυττήσαντας Ἰουδαίους· οὗτοι γὰρ καθάπαξ ἐγένοντο κληῖρος αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῦ 5 σωτῆρος τοῖς μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις προσβαλὼν τὸν ἕνα ἀφείλετο καθάπερ τινὰ φόρον δεσποτικόν· ἔπειτα ἐπῆρι τὰς τάξεις ἀπίστας, τοὺς ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις ἀσκοῦντας, τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν ἐπισκόπους, τοὺς τῶν δογματῶν σοφοὺς προστάτας, τὰ τῶν μαρτύρων παλαίσματα· καὶ πανταχόθεν ἀποκρουόμενος καθόσον ἄνωθεν ἢ θεία ἐπέταττε δύναιμις, ὅμως οὐκ ἄμοιρος τελέως ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ πανταχόθεν ἠρανόσατο δῆμιον πολυειδῆ καὶ καινότερόν τι στρατόπεδον, ἵν' εἴεν αὐτῷ συμμερισταὶ τῆς μελλούσης φλογός. (A.) Καὶ νῦν δ' ἐπειδὴ τῆς ἀγαθῆς ὁρμῆς ἀνακόπτειν οὐκ εἶχε τὸν βουσιλία, σύγχυσιν ἕτερον τρόπον εἰσάγει 15 καὶ κλύδωνα ἐγείρει κατὰ τῆς καλῆς ἁπονοίας ἐκείνης καὶ ἀνέορτον τίθησι τὴν καινὴν ἐκείνην ἐορτὴν καὶ πανηγυρίαν καὶ μιμεῖται τὴν Ἑβραίων ἐκείνην, ἣ τὸ μῆλον κατὰ τοὺς Θετίδος καὶ Πηλέως ἔβριψε γάμοις· ὁ πολλὴν ἀνήγειρε μύχην καὶ φλόγα πολέμιον ὕστερον, ὡς οἱ τῶν μύθων πάτριες ἔρασαν ποιηταί· ἢ μᾶλλον 20 μιμεῖται τοὺς λύκους, οἱ τὸ ποιμνιον θορυβήσαντες ἔπειτα ῥαδίως ἔστιν ἡ τῶν προβάτων ἀρπάξουσι. παρασκευάζει γὰρ αὐτοὺς D διχῆ καὶ τριχῆ διελέσθαι σφῆς αὐτούς· καὶ τοὺς μὲν Ἰωσήφ εἶναι μερίδα φάσκειν τοῦ πατριάρχου, τοὺς δὲ Ἀρσενίου τοῦ πάλαι θανόντος· καὶ τοὺς μὲν εἶναι λέγειν ὑπ' Ἀρσενίου ἀφωρισμένον τὸν 10. ἐπέτρπε W. in mg.

tum fieri potest participet. Itaque ut et alia et ipsos Iudaeos, qui rabiem suam contra Christum Servatorem exercuerunt, studio brevitatis omittamus (hi enim solida Diaboli hereditas fuerunt), in ipsos Servatoris discipulos atque Apostolos facto impetu unum ex iis abstulit, veluti tributum quoddam sibi tanquam principi debitum. Deinde omnes ordines peragravit, eos qui in montibus et speluncis vitam austeram profiterentur; Ecclesiae episcopus; eruditos dogmatum propugnatores; martyrii athletas: et quamvis undique excluderetur, quatenus divinae Providentiae decretis iubebatur, tamen non prorsus inanis et vacuum abiit, sed undecunque multiformem populum coegit et novum quendam exercitum, qui secum flammae participes essent. (IV.) Tum autem cum Imperatorem a pio conatu avertere non posset, alio pacto confusionem effecit, et pulchram illam concordiam tempestate disensionum turbavit, ac novam illam festivitatem publicamque laetitiam infestam reddidit Eridem illam imitatus, quae pomum in Thetidis et Pelei nuptiis proiecit, unde postea magnae pugnae et hostiles flammae exortae sunt, uti fabularum parentes poetae tradunt, ac potius luporum exemplum secutus, qui grege prius dissipato facile nonnullas oves arripiunt. Nam eo redegit populum, ut in duas et tres sectas scinderetur, quorum alii Iosephi patriarchae, alii Arsenii olim mortui partes tuerentur; atque ut isti quidem dicerent, Iosephum anathemate percussum fuisse ab

- A. M. 791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- Ἰωσήφ, ὅτι ζῶντος ἐκείνου τὸν ἐκείνου θρόνον εἰλήφει· τοὺς δὲ καθηρημένον εἶναι κανονικῶς Ἀρσένιον ὑπὸ πάσης τῆς τῶν τότε παρόντων ἀρχιερέων συνόδου· τοὺς δὲ ἄλλα κατ' ἀμφοτέρων προτείνειν κεφάλαια, ὡς ἐντεῦθεν ἀναγκασθῆναι μὲν τὸν Ἰωσήφ
- Ε τοῦ θρόνου τοῖς βουλομένοις παραχωρεῖν, δυοῖν ἕνεκα, τῆς τε εἰρήνης τῶν δι' αὐτὸν ὄχλουμένων καὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὰ τῶ θρόνῳ προσήκοντα πράττειν ὄλην ἀφηρημένον ὑπὸ γήρωσ καὶ νόσου τὴν τοῦ σώματος δύναμιν· τοὺς δὲ τοῦ ζήλου προστάτας καταλειφθῆναι στασιάζοντας καὶ κατ' ἀλλήλων τὰς γλώσσας ὀπλίζοντας οὐ ζήλω θείῳ δημαγωγουμένας, ἀλλ' ἄωρία στρατηγου-
10
μένης θυμοῦ. ὃ γὰρ κατὰ θεὸν ζήλος τῆς ἄνωθεν ἐξῆπται δυνάμεως καὶ ἄγεται θείαν καὶ ἔμμουσον ἀγωγὴν· οἱ δὲ ταῖς τῆς κενοδοξίας πύλαις τὸν νοῦν παρακαθῆσθαι ἐξασκήσαντες ἔλαθον τὸν ζήλον μεταρμόσαντες πρὸς ζηλοτυπίαν καὶ ἀντι σίτου φάνας καὶ σταφυλῆς καὶ ὄσοι τῶν καρπῶν ἀγαθοί, ἀκάνθας γεωργή-
15
σαντες καὶ τριβόλους· ταῦτα δ' εἰσὶν ἕριδες ἀπὸ γνώμης οὐ μύλα
- P. 99 πεπαιδευμένης καὶ λόγων ἀντιπάλων διαυλοί. (E.) Ὁ μέντοι βασιλεὺς φύσει πρῶτος ὢν καὶ μήτε τούτους ἐθέλων λυπεῖν μήτ' ἐκείνους, ἀλλὰ τὰ ἐκατέρωθεν φυλαττόμενος σκάνδαλα, τὴν μέσην ἔγνω βαδίζειν. ἔστι δὲ παρὰ τὰ ἕφα πλευρὰ τοῦ Ἑλλησποντίου πορθμοῦ χῶρός τις Ἀτραμύτιον κεκλημένος. πρὸς δὴ τούτον ἐκάλει τὰ βασιλέως προστάγματα τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, ἐκεῖ τῆνικαῦ-
20
Β τα καὶ αὐτοῦ γε παρόντος. καὶ δὴ συνέβηρον οὐ μόνον οἱ λόγοι τὸν ζήλον λαχόντες ἤνιοχεῖν, ἀλλ' ὄχλος τὸ πλεῖστον ἀλογία καὶ

Arsenio, cuius adhuc superstitis sedem occupasset; illi vero reclamarent, canonicè depositum esse Arsenium a toto pontificum qui tum aderant concilio: alii utrique factioni alia crimina obliicerent. Quamobrem Iosephus sua sede cuilibet cedere coactus est duabus de causis, tum ut pace fruerentur ii qui propter ipsum vexabantur, tum quod patriarchae munus obire nequibat, totius corporis viribus morbo et senio exhaustis. Ac relictis sunt Zelotae inter se disidentes, et acuentes contra se invicem linguas suas non zelo divino, sed iracundiae temeritate concitatas. Nam zelus divinus a superna potentia pendet, caelestique et concinna quadam ratione gubernatur. Qui vero animum suum sic instituunt, ut quasi excubet ad limen vanae gloriae, ii non animadvertunt se zelum in zelotypiam convertere, ac pro frumento et uva caeterisque bonis fructibus spinas et tribulos quodammodo excolere, cuiusmodi sunt lites ab animo non bene instituto proficiscentes, et reciproca contradicendi certamina. (V.) At Imperator natura mitis cum neutros offendere vellet, et scandala utrinque caveret, media via incedere instituit. Est autem ad orientale latus Hellespontiaci freti locus dictus Atramyttium. Eo viros illos Principis edicta convocarunt, cum et ipse Imperator illic praesens afforet. Confluunt itaque non solum ii quorum zelus ratione regebatur, sed et promiscua turba, plerique rationis pudoris-

ἀναιδεῖα συντεθραμμένος, οἱ μὲν θρόνων ἐρῶντες, πρῶγμα πολλῶ
 τὴν τάξιν αὐτῶν ὑπερβαῖνον, οἱ δὲ χρημάτων, οἱ δὲ δόξης κενῆς
 καὶ τιμῶν, οἷαι παρὰ τὸν βίον πλανῶνται πολυειδεῖς. ἀλλ' ἐκεῖνο
 μικροῦ με παρέδραμεν, ὃ προδιαληφθῆναι χρῶν, ἴσα καθ' εἰρ-
 5 μὸν λόγος βαδίζῃ καὶ μὴ διακόπτεται τὴν συνέθειαν ἐφεξῆς προῖών. A. C. 1283
 ἐπεὶ γὰρ Ἰωσήφ, ὡς εἰρήκειμεν, ἐν βραχεὶ τὸν πατριαρχικὸν C
 θρόνον ἀπολιπὼν μικρὸν ἕστερον καὶ τοῦ βίου μετέστη, οὐ δι-
 καιον ἔδοξεν οὐδὲ πόρρω διαίτης ἡμαρτημένης, ἄνευ ποιμένου ἐν
 οὕτω συγχέσεως γέμοντι χρόνῳ τὴν ἐκκλησίαν τυγχάνειν. καὶ ἦν
 10 τριηκοῦτα ἀνῆρ ἐν λόγοις ἐπίσημος τῷ βυσιλικῷ συγκαταλεγμέ-
 νος κλήρω Γεώργιος ὁ ἐκ Κύπρου, ὃς τὸν ἐν ταῖς γραφαῖς εὐγενῆ
 τῆς Ἑλλάδος ἑυθμὸν καὶ τὴν Ἀττικίζουσαν γλῶσσαν ἐκείνην, πά- D
 λαι πολὺν ἤδη χρόνον λήθης κρυβέντα βυθοῖς, φύσεως δεξιότη-
 τι καὶ φιλοπονίᾳ τελεωτέρα πρὸς φῶς ἤγαγε καὶ οἶονεῖ τινα ἔχα-
 15 ρίσατο ἀναβίωσιν. τοῦτον ἐμελέτησέ τε καὶ προὔτεθύμητο ἐς τὸν
 πατριαρχικὸν ἀναγαγεῖν θρόνον ὁ βασιλεὺς, ἔρτι καὶ τὸ μοναχι-
 κὸν ἀλλαξίμενον σχῆμα· πλὴν οὐχ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀπάντων
 ἐβούλετο τὴν χειροθεσίαν αὐτὸν εἰληχέαι, ὅποσοι τῆ τοῦ δό- E
 γματος καινοτομίᾳ κεκοινωνήκεσαν, ἀλλ' ὃς ἀκοινωνήτων ἑαυτὸν
 20 συνετήρησεν· ὡς κινδυνεύειν ἐντεῦθεν βραδύνειν τὰ τῆς σπου-
 δῆς. προεβλήθη μέντοι παρὰ τοῦ βασιλέως μετὰ τὰς ψήφους V. 83
 καὶ μαρτυρίας τὰς ὀφειλούσας καὶ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον ἐπὶ
 τοῦ βασιλικῷ βήματος παρὰ τῆς τοῦ βασιλέως εἰλήφει χειρὸς
 κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος. καὶ ἦν διενεργῶν καὶ διοικῶν

que expertes; alii sedium episcopaliū cupidī, quae res conditione eorum
 longe superabat; alii pecuniae; alii inanis gloriae et huius mundi honorum
 variorum instabiliūque appetentes. Sed paene me illud praeteriit quod,
 ut ordine procedat oratio et ne series narrationis postea interrumpatur,
 oportet primum explicari. Nam cum Iosephus, ut diximus, mature sedem
 patriarchalem reliquisset, ac paulo post vita etiam excessisset, nec ius-
 tum esse nec longe a prava disciplina abesse visum est, Ecclesiam in tan-
 ta temporum confusione pastore destitui. Erat autem tunc insigni vir fa-
 cundia ex Imperatorii cleri collegio Georgius Cyprius, qui elegantes Grae-
 cae litteraturae numeros et Atticam illam linguam, longo iam tempore obli-
 visionis gurgite demersam, ingenii dexteritate ac singulari studio in lucem
 produxit, ac velut ab inferis revocavit. Hunc, cum non ita pridem mona-
 sticum habitum induisset, in animo habebat et studebat Imperator ad pa-
 triarchicum solium evehere: a nemine tamen eorum qui participes fuissent
 dogmaticae novitatis, sed ab aliquo qui purum se ab illorum communione
 servasset, manus ei imponi volebat: ut periculum esset ne res diutius dif-
 ferretur. Est tamen ab Imperatore post debita suffragia et testimonia de-
 signatus: et pastorale pedum in Imperatorio suggestu more veteri ab ipso
 Principe porrectum accepit. Eratque ex eo occupatus in administrandis

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioria.
- ἔστιν ἂ τῶν πατριαρχικῶν δικαίων, ὅσα οὐχ ἱερωσύνης ἔδειτο. (ε'). Βραχὺ τὸ μεταξὺ, καὶ οὕτως πῶς εἰπεῖν κατὰ τὸ αὐτόμα-
τον ἢ μᾶλλον προνοία Θεοῦ πρέσβυς ἐξ Αἰτωλίας σταλείς πα-
ρὰ τοῦ ἐκείσε κρατοῦντος Νικηφόρου τοῦ δεσπότου ἐς τὴν Κων-
σταντινούπολιν ἀφικνεῖται ὁ Κοζύλης ἐπίσκοπος· καὶ ἐπ' αὐτῷ 5
ἐκ Μακεδονίας ὁ Δεβρῶν ἐπίσκοπος, οὐ πρέσβυς αὐτὸς ἀφικό-
μενος ὄθεν οὖν, ἀλλ' ἐτέρας εἵνεκα χρείας. τούτων ἀμφοτέρων
P. 100 ἀκοινώνητον διατηρησάντων τὴν γνώμην τῆς τῶν ἄλλων ἐπιμι-
ξίας, ὅποσοι τῇ καινοτομίᾳ τοῦ δόγματος ἐκόντες ἐπήχθησαν,
προὔκριθῃ ὁ Κοζύλης ἐπίσκοπος τοῦ Δεβρῶν. ὁ μὲν γὰρ ὁ Κο-
ζύλης ἐπὶ τὴν τῆς Ναυπάκτου ἐτέλει μητρόπολιν, ἣ δὲ Ναύπα-
κτος ἐπὶ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, ὁ δὲ γε Δεβρῶν
ἐπὶ τὸν θρόνον ἐτέλει τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς· καὶ ἦν διὰ τοῦ-
τό γε οἰκειότερος τῇ παρουσίᾳ χρεῖα διακονῆσαι μᾶλλον ὁ Κοζύ-
λης ἢ ὁ Δεβρῶν. ταῦτ' ἄρα καὶ παρὰ τοῦ ἤδη ὡς εἴρηται προ- 15
ββληθέντος τῷ βασιλεῖ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἐκ Κύπρου
προτραπέις ὁ τοιοῦτος Κοζύλης χειροτονεῖ Γερμανόν τινα μονα-
χὸν εἰς τὴν τῆς Θρακικῆς Ἡρακλείας μητρόπολιν. τούτῳ γὰρ κα-
τὰ τὰ πάλαι ἐφεῖται προνόμια χειροτονεῖν τὸν Κωνσταντινουπό-
λεως, εἴτε καὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τοῦ τὸ Βυζάντιον ἐς 20
νέαν καὶ μεγίστην καταστήσαντος Ῥώμην, μὴ καταλύειν ἐθειλή-
σαντος τὰ τῶν πάλαι βασιλέων προνόμια, ἀλλ' ἐπικυρώσαντος
C μᾶλλον αἰδοῖ τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ τοῦ τὸν νόμον θέντος Σε-
βήρου τοῦ αὐτοκράτορος, ὅποτε σὺν μύλα τοι πλείστοις ἰδρῶσι

5. Κοζύλης pro Κοζύλης A. et in mg. W. 6. αὐτός add. A.

rebus, quae etsi ad patriarchale munus pertinerent, sacerdotio tamen haud indigebant. (VI.) Aliquanto post casu quodam fortuito, vel potius Dei ipsius providentia, Constantinopolin venit Cozyles episcopus, Nicephori Aetoliae Principis legatus: et post hunc e Macedonia Debrorum episcopus, non ille quidem legatione fungens ulla, sed alterius negotii causa: quorum uterque cum animo semper alienum habuisset a communione eorum qui dogmaticis novitatibus se ipsos sponte subiecissent, Cozyles episcopus praelatus est Debreno. Cozylenus enim metropolitano Naupactio, Naupactius Constantinopolitano parebat: Debrenus vero ad primae Iustinianae sedem pertinebat. Unde ad hoc munus fungendum Cozylenus magis idoneus videbatur quam Debrenus. Itaque idem Cozylenus hortatu Gregorii Cyprii, iam ab Imperatore ut dictum est patriarchae designati, Germanum monachum quendam, metropolitanum Heracleae Thracicae, inaugurat. Hic enim antiquo privilegio ius habet consecrandi Constantinopolitanum patriarcham: sive quod Magnus Constantinus, qui novam Romam eandemque maximam e Byzantio fecit, privilegia a veteribus Imperatoribus decreta abrogare noluerit, sed potius confirmarit, adductus scilicet verecundia non solum diuturni temporis, sed et Severi Imperatoris, a quo lex illa lata est,

καὶ πόνοις ἐκείνος αὐτὴν παρεστήσατο, *Βυζάντιον* οὖσαν ἔτι, καὶ A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.
τά τε ἄλλα πρὸς ἄμυναν κατασιχύνας αὐτὴν καὶ τὰ τέλη καθη-
ρηκῶς τὸ τελευταῖον τούτοις δὴ τοῖς ἐπὶ *Θράκης* *Ἡρακλεώταις*
ὄσα καὶ κόμη χρῆσθαι αὐτῇ ἐχαρίσατο· εἴτε οὖν διὰ ταύτην τὴν Imp. Andron.
Senioria.
5 αἰτίαν τηρεῖται διηλεκῶς τὸ τοιοῦτον προνόμιον, εἴτ' οὐκ οἶδ' **D**
ὅπως, πέπρακται δ' οὖν ὁμοῦς ἐπὶ τοῦδε τοῦ χρόνου τουτί γε,
ὡς εἴρηται· καὶ ἐς διάκονόν τε καὶ ἱερέα ἐξ ἀναγνώστου προσιβύ-
σας ὁ ῥηθεις *Ἡρακλείας* *Γρηγόριον* τὸν ἐκ *Κύπρου*, εἴτα καὶ πα-
τριάρχην κεχειροτόνηκε τούτον, συλλειτουργοῖς χρῆσάμενος ἀμ-
10 φωτέροις ἐκείνοις τοῖς ἐπισκόποις, τῷ τε *Κοζύλης* καὶ τῷ *Λεβρών*.
ἀλλ' ἐπανιτέον ὅθεν εἰς ταῦτα ἐξέβημεν. (*Z.*) Ἐσχίζοντο μὲν
οὖν, ὡς ἔφθημεν εἰρηκότες, τὰ τῶν *Ζηλωτῶν* ἐκείνα συστήμα-
τα δι' ἧς γε εἰρήκειμεν τὰς αἰτίας. ἐσχίζοντο δ' ἔτι καὶ δι' αὐ- **E**
τόν γε τὸν πατριάρχην· πρόφασιν μὲν, ὅτι περ εἰκοσαετῆς *Κυ-*
15 *πρόθεν* τοῖς *Ῥωμαίων* ἐπιδημήσας ἦθρεσι καὶ τῶν *Λατινικῶν* ἡθῶν
ἔστιν ἡ ἐπαγόμενος ὑποψία ταῖς τῶν πολλῶν διεσκέδασε γνώμαις,
ὡς ἀναγνώστου χειροθεσίαν παρὰ *Λατίνων* ἐδέξατο, εἴτε του τῶν
ἐπιγαιρεκάκων γράξαντος τοῦτο πρότερον, εἴτε τοῦ καιροῦ σχε-
διάσαντος τηρικᾶτα τῇ κακοηθείᾳ τῶν *Ζηλωτῶν*, ἢ μᾶλλον τοῦ **F**
20 ἐρεθίζοντος ἐκείνουσ δαίμονος καὶ τῆς ἐκείνων καταγορευόντος ἐρι-
δος τοῦτο ὑπαγορεύσαντος, ἵνα πολλαπλοῦν τε καὶ πολλαχόθεν ἢ
συγκεκροτημένον τὸ τῆς ταραχῆς καὶ συγχύσεως ἐκείνης θέατρον.
πρόφασιν μὲν οὖν διὰ τοῦτο τούτοις ὁ πατριάρχης ἀπρόσδεκτος
ἦν· τῇ δ' ἄλληθείᾳ ταῖς ἕξοφλαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ ζήλου πα-

4. τατηνὴ Α. 18. χαιρεκάκων Α.

quando Byzantium multis sudoribus captum cum caeteris defensionum praesidiis, tum moenibus per ignominiam nudavit, et his demum Heraclae Thracicae civibus pro pago habendum donavit: sive inquam ob eam, sive nescio quam aliam ob causam hoc privilegium perpetuo servetur, id tum quoque peractum est, ut diximus: et e lectore Gregorium Cyprium supradictus Heraclae metropolitano primo diaconum et sacerdotem, post et patriarcham consecravit, duobus illis episcopis Cozyleno et Debreno adiutoribus. Sed ad institutum redeundum est. (VII.) Dissidebant igitur, ut dictum est, illae Zelotarum factiones ob eas causas, quas exposuimus. Iidem etiam et propter ipsum patriarcham inter se contendebant, eo praetextu quod viginti natus annos e Cypro ad Romanos mores se contulisset, et quibusdam Latinorum ritibus secum allatis locum dedisset vulgo suspicandi, lectoris ordinem ei collatum fuisse a Latinis; sive id malevolus quispiam ante sparasset, sive Zelotarum improbitas ex tempore confinxisset: sive instigator et litis illius praesultor daemon dictasset, ut multiplex et varium esset perturbationis et confusiois illius spectaculum. Ac specie quidem hanc illi causam habebant improbandi patriarchae. At re ipsa ex illis et aliis malis, quae ob zelum passi fuerant, gloriantes et ultra modum elati vo-

A. M. 6791
ad
6886
Imp. Andron.
Senioris.
V. 84
P. 101

Θήμασι πέρα τοῦ δέοντος ἐγκαλλωπιζόμενοι καὶ ἐπαυρόμενοι ἤθε-
λον αὐτοὶ τὰς αἰτίας ἔχειν τῶν τε ἄλλων, ὅσα ἐφέται τοῖς τῆς
ἐκκλησίας τελεῖσθαι πράγμασι, καθάπερ ἀπὸ σκήπτρου τοῖς ἡπα-
σι θεμιστεύοντες, καὶ πρὸς γε ἔτι ἕνα σφῶν αὐτῶν τῷ πατριαρ-
χιῶ θρόνῳ ἐγκαθιδρῦσαι, ὃν ἂν αὐτοὶ βούλοιντο, ἕν' ὡς ἀπὸ 5
στερῆῶς τινος ἀκροπόλεως τῆς λαμπρᾶς καὶ μεγάλης ταύτης ἀξίας
δομώμενοι ῥᾶστα πάσας ἐπισκοπὰς τε καὶ μητροπόλεις κληρώ-
σαιντο καὶ πάντων αὐτοὶ γε ἐξηγοῖντο ἀσκητηρίων καὶ πάσας ἀδ-
τοὶ διαλαγχάνωσι τάξεις ἐκκλησιαστικὰς καὶ πάσας διέπωσιν ἱε-
B
ρατικὰς ἐπαρχίας εἰσφορᾶς τε πάσης καὶ ἐκφορᾶς καὶ διανομῆς 10
αὐτοὶ γε τυγχάνοιεν κύριοι, ὡς ἂν οὕτωςί πως ἀποχρῶντά σφι-
σιν ἀποδοθεῖεν ταῦτα τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ζήλου τὰ ἑαθλα.
(H.) Ἐπεὶ μέντοι συνήεσαν, ὡς εἴρηται, περὶ τὸ Ἀτραμύτιον,
ἠμολόγηται πᾶσι καὶ συμπεφώνηται μετὰ πλείστους τῶν λόγων
διαύλους, βίβλοις δυνὶν ἐγγραφεύσας ἐκατέρων τὰς δόξας, ἀφ' 15
ἧν οἱ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐβλάστησαν ἔριδος λόγοι, τῷ θεῷ διὰ
C
πυρὸς καὶ σημείων ἐπιτρέψαι τὴν κρίσιν. παννύχους τοῖνυν τετε-
λεκότες στάσεις καὶ δεήσεις παμπόλλας πρὸς τὸν θεὸν κατ' αὐτὸ
δὴ τὸ μέγα καὶ ἱερὸν σύββυτον τὰς βίβλους καθῆκαν εἰς πῦρ
κατὰ μέσον τὸ θεῖον ἀνάκτορον. ἐλπίς μέντοι ἦν ἀνὰ μέρος ἐκα- 20
τέρους ἰδιαζόντως τοῖς μέεσι, θεατέραν ἀλώβητον συλαχθῆσε-
σθαι. ἀλλ' ἦσαν ἄρα ἐλπίδες ταῦτα κενὰ καὶ γρηγορούντων ὡς
D
ἄληθῶς ἐνύπνια. ἀθρόον γὰρ τὸ πῦρ ἀμφοτέρων δραζύμενον
σποδιὰν τὴν ταχίστην πεποίηκε· καὶ ἦν τοῦτο ψῆφος θεοῦ καὶ

2. τῆς add. A. 12. ἀποδοθεῖη ἐνταῦθα A. τὰ add. A.

Iebant ipsi cum alia omnia, quae in ecclesiasticis negotiis fieri permissum est, ex auctoritate sua pendere, ita ut in omnibus regio more ius dicerent; tum etiam unum ex suis, quem ipsi delegissent, in patriarchico solio collocari, ut hac veluti munitissima arce freti, et magna ac splendida dignitate subnixi omnes episcopatus et metropoles inter sese partirentur, et omnibus monasteriis dominarentur, et omnes ecclesiasticos ordines sibi vindicarent, et omnes sacras provincias administrarent, inferendique et effe-
rendi et distribuendi quilibet potestas omnis penes eos esset, ut sic ferme iusta virtutis et zeli sui praemia acciperent. (VIII.) Caeterum cum Atramythii ut dictum est convenissent, omnibus post multa verborum certamina placuit, ut utrorumque opiniones, unde illius magnae contentionis rationes germinassent, duobus libris inscriberentur, ac Deo iudicium per ignem et miracula committeretur. Cum autem per totam noctem stetissent, et Deum sedulo deprecati essent, ipso magno et sacrosancto sabbato libros in ignem coniecerunt, idque medio in templo. Ac utraque sane factio sperabat suum codicem inviolatum permansurum. Sed vanae spes illae et vigilantium, ut aiunt, somnia ea fuerunt. Ignis enim utrumque subito complexus celerissime in cineres redegit. Idque Dei iudicium fuit, et derisus eorum omnium,

κλήν κατὰ πάντων ὁμοῦ, σπουδῆν ποιουμένων τὴν παιδιὰν καὶ ἀκαίρους τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπιφερόντων κλύδωνας. τοῦτο θεασαμένοις ἔδοξε καὶ αὐτοῖς καταγοῦσι τῆς ἔριδος ἀσμένως τε βλέπει πρὸς τοὺς κοινούς τῆς εἰρήνης ἕλας καὶ ἐς τὴν τῆς ὁμοφροσύνης ἐλη-
 5 λυθέναι τράπεζαν καὶ εὐλογίαν ἅμα εὐχῇ παρὰ Γρηγορίου δέξασθαι τοῦ πατριάρχου καθάπαξ τοὺς ἅπαντας. (Θ.) Τούτων οὕτω γεγενημένων, προσίσιν οἱ Ἀρσενιάται τῷ βασιλεῖ, μετακομισθῆναι ζητοῦντες τὸν Ἀρσενίου τοῦ πατριάρχου νεκρὸν ἐς τὴν βασιλεύουσαν. καὶ ἦν ἡ ζήτησις οὐ μάλᾳ ἀπλή, ὅτι μὴ βα-
 10 θυγνώμονος περινοίας ἔκγονον, ἵνα τιμὴ μὲν ἴσως τοῖς Ἀρσενιάταις τοῦτ᾽ κατασταλῆ λαμπρὰ, λανθάνουσα δὲ τοῖς Ἰωσηφίταις αἰσχρῆ. γίνεται δ' οὐδ' ὁμοῦ ῥᾶστα τῆς ἐνδόσεως γενομένης. καὶ δὴ μέχρι τῆς Εὐγενίου πύλης μετακομισθέντος ἐκείνου κα-
 15 ἅμα πάσῃ τῇ συγκλήτῳ· καὶ οὕτω μεθ' ὕμνων περιφανῶν καὶ λαμπάδων ἀνήγαγον ἅπαντες τοῦτον ἐς τὸν μέγιστον τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας νεών. ὃν μετὰ χρόνον ζητήσασα ἤγαγεν εἰς ἡν ἀνεκαίνισε τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μονὴν Θεοδώρα, ἣ θυγάτηρ μὲν ἦν τῆς τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀδελφῆς Εὐλογίας, γυνὴ δὲ πρότερον
 20 τοῦ Μουζάλωνος τοῦ πρωτοβεστιαρίου, ὕστερον δὲ τοῦ Ραούλ, πρωτοβεστιαρίου καὶ αὐτοῦ γενομένου.

β'. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ σύζυγος οὐκ ἦν τηνικαῦτα (προ-
 τεθήκει γὰρ ἡ ἐξ Οὐγγρίας ἐλθοῦσα προτέρα τούτου γυνὴ ἐπί-
 85
 102
 85
 δυσι, τῷ τε βασιλεῖ Μιχαὴλ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ δεσπότη), δια-

13. Εὐγενίου Α., Εὐγενίου W. 22. ἐκ W.

qui rem seriam in nugis agerent, et Intempestivis tumultibus Ecclesiam turbarent. Quod cum vidissent, ipsis quoque omnibus semel placuit, repudiata contentione, spectare ad communia pacis bona, et ad unam concordiae mensam convenire; atque adeo benedictionem et solennes preces a Gregorio patriarcha oblatas accipere. (IX.) His peractis Arseniatae Imperatorem adeunt et ab eo petunt, ut Arsenii patriarchae cadaver in Urbem referatur. Ea postulatio minime simplex fuit, sed ab altiori consilio profecta, uti scilicet factum illud Arseniatis palam honorificum esset, Iosephitis vero clam ignominiosum. Facile tamen impetratum est. Cum autem corpus ad Eugenii portam usque perlatum esset, patriarcha cum omni clero, et Imperator cum toto Senatu descenderunt, atque ita cum hymnis insignibus et facibus in sanctae Sophiae amplissimam aedem est perductum. Sed postea Theodora, Michaëlis Imperatoris e sorore Eulogia neptis, Muzalonia primum, deinde Raulis, utriusque protovestiarium uxor, idem corpus dari sibi petiit, et in Divi Andreae monasterio, quod ipsa renovarat, repositum.

2. Sed cum Imperator tunc conjugem non haberet (nam prior uxor, quae ex Hungaria venerat, duobus filiis Michaële Imperatore et Constantino

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

πρεσβεύεται πρὸς τὸν ῥῆγα τῆς Ἰσπανίας· ὁ δ' ἄσμενος ἐκπέμπει οὐ θυγατέρα οικειαν, ἀλλὰ ἄλλην κατὰ γένος αὐτῷ προσήκουσαν, Εἰρήνην φημι τὴν τοῦ μαρκεσίου ἐκείνου ἀπόγονον, τοῦ μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄλωσιν κληρωσαμένου Θεσσαλονίκην Βμετὰ τῶν πέριξ. ἐκπέμπει δ' αὐτήν, ὡς εἰρήκειμεν, ὁ τῆς Ἰσπα-5 νίας ῥῆξ οὐ κατὰ τὸ πάλαι παρὰ Λατίνοις κρατήσαν ἔθος τοῦ Πάππα προτρέψαντος πρότερον. ἔθος γὰρ τοῖς τῶν Λατίνων ἐντιμοτέροις, μὴ κηδεύειν Ῥωμαίους, πρὶν τὸ ἐνδόσιμον εἰληφέναι παρὰ τοῦ Πάππα. ἀλλ' ἐπειδήπερ διὰ τινα σκανδύλου πρόφρασιν ἀφορισμοῦ καθυποβεβλημένος ἐπιτιμῶ παρὰ τοῦ Πάπ-10 C πα ἐτύγχανε, σκήψιν τὸ σκάνδαλον ποιησόμενος λάθρα ταύτην ἐξέπεμψε, βασιλίδα Ῥωμαίων ἰσομένην. ἦν δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς τηρῆκαῦτα τῆς ἡλικίας τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἀμείβων· ἐνδέκατον δ' ἡ νέα σύζυγος ἡ Εἰρήνη, ἥ δὴ καὶ κάλλος καὶ ἁρμονία τῷ ἦθει καὶ τῷ προσώπῳ ἐπέκρηπεν οὐ μικρά. (B.) Ἐπεὶ δ' ὥσπερ 15 τοῖς ὑγροτέροις τῶν ξύλων ἐμφρόνται σκώληκες, οὕτω καὶ ταῖς φι- D λωτῆμοις ψυχαῖς ὡς ἐπίπλαν ζηλοτυπῆαι καὶ φθόνοι δεινοὶ τινες ὑφεδρεύουσι κατὰ τῶν ὁμοτέγων καὶ πρὸς ἡ μάλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐκείνοι σπουδάζουσι, ἡνία καὶ τὸν πατριάρχην Γρηγόριον ἡ τῆς τοῦ Βέκκου γλώττης καὶ διανοίας ὀξύτης, καὶ δεινὸν 20 αὐτῷ ἦν, εἰ διαβόητος μὲν ἐν τοῖς τότε γενόμενος Ἑλλησι μόνος αὐτὸς, διαβόητος δὲ καὶ ἐν τοῖς τῶν πατριαρχῶν ἔλλογιμοις ἐπιζῶν ἀκούσεσθαι, ἔπειτα ζημιοῖτο διὰ τῆς ἐν ταῖς διαλέξεσιν εὐστομίας ἐκείνου τὴν τοσαύτην φιλοτιμίαν· διὰ τοι τοῦτο καὶ αὐ-

7. ἐπιτρέψαντος W. in mg.

Despota relictis decesserat), legatos ad Hispaniae Regem mittit: qui liberter ei misit, non filiam suam, sed aliam cognatione sibi coniunctam, nempe Irenen, Marchionis illius neptem, qui Urbe capta Thessalonicam cum finitimis locis sibi vindicarat. Eam inquam Rex Hispaniae misit praeter morem apud Latinos antiquitus receptum, permissu Papae non expectato. Etenim Latinis illustrioribus mos est, ut affinitates cum Romanis non prius iungant quam a Papa licentiam acceperint. Sed ille Rex, quia alicuius scandali occasione interdicto damnatus fuerat a Papa, eodem scandali praetextu usus est, ut puellam clam ablegaret, Romanorum Imperatricem futuram. Excedebat tum Imperator annum aetatis tertium et vigesimum, nova autem nupta Irene undecimum: quam et vultus venustas et elegantia mortum haud mediocriter ornabant. (II.) Cum autem, velut in humidioribus lignis vermes nascuntur, ita etiam in ambitiosis ingenii aemulationis et invidiae stimuli vulgo existant contra eiusdem artis professores, in eo praesertim genere in quo maxime elaborabant: sic Gregorium patriarcham angebat vivida illa ingenii et facundiae vis, quae in Vecco erat: eique haud ferendum videbatur, si solus ipse inter illius aetatis Graecos celebris, et inter patriarchas quoque eruditus celebrem se fore sperans, illius in disputationibus eloquentia superatus tanto honore fraudaretur. Qua de causa

τὸς οὐ μέτρια συνεβάλετο πρὸς τὴν ἔξοριαν ἐκείνου. ὅθεν ἔξο- A. C.
 ριστος ἐκείνος περὶ που τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου πεμφθεὶς 1282
 οὐκ ἔληγεν οὐρανῷ τε καὶ γῆ προσαγγέλλων τὴν, ὡς ἐκείνος ἔφα- ad
 σκεν, ἀδικίαν ὁμοῦ καὶ ἀπῆρειαν, ἣν ἀσυμπαθῶς κατ' αὐτοῦ 1328
 5 γε ἐπῆνευκεν, ἔξδὸν φιλανθρωπότερον τῇ ἐκείνου κολάσει χρήσα- Imp. Andron.
 σθαι καὶ τὴν ἱερωσύνην ἀφελομένους αὐτὸν ἀποχρῶν ἡγεῖσθαι, Senioria,
 τὸ προμηθεὺς περὶ τᾶλλα παρεχομένους αὐταρχεῖς ἀνθρώπους γε P. 103
 ὄντας ἀνθρώπιον γε ὄντι καὶ μεγάλης δόξης ἐκπεπτωκότι καὶ δι'
 αὐτὸ δὴ μάλιστα πολλῆς εἶπερ ποτὲ τῆς περὶ τᾶλλα δεομένην
 10 ψυχαγωγίας, ὅποσα τὰς ἀναγκαίας ἐπικουφίλζουσι χρεῖας. παν- B
 ταχίθεν οὖν ἐς ἀμηχανίαν κατενεχθεὶς ἐζήτηε διαλύσασθαι κρι-
 σει δημοτελεῖ τὰ ἐγκλήματα, ἵνα δυοῖν ἴσως ἐπιτύχοι θατέρον · V. 86 ·
 ἣ γὰρ φιλανθρωποτέρους τῇ παρουσίᾳ καὶ τῇ ἀδοτοπροσώπῳ θείᾳ
 καὶ ὁμιλίᾳ τοὺς δικαστὰς ἐργάσασθαι · ἣ τὸ γε δεύτερον, κατᾶ-
 15 δηλον θεῖναι τοῖς ἕπασιν τὸ ἀσυμπαθὲς αὐτῶν καὶ ἀμελικτον.
 (Γ.) Ταῦτα ἀκούοντι τῷ βυσιλεῖ εὖ ἔχειν οὐκ ἔδοξε περιφρονη- C
 τέα κείσεσθαι τοῦ λοιποῦ. διασκεδασθήσεσθαι γὰρ ἂν ὑπόνοιαν
 ἐς τοὺς τῶν πολλῶν λογισμοὺς, ἀδικεῖσθαι τὸν ἄνδρα · καὶ ἔσται
 κατὰ τῶν δοκούντων ἀδικεῖν ἐκ τοῦ δήμου λοιδορία μακρὰ, νῦν
 20 μὲν ὑπ' ὀδόντα ψιθυρίζομένη, μετὰ δὲ κύκλους ἔστιν οὗς ἐνιαυ-
 τῶν ἀνακεκαλυμμένη καὶ ὑπαιθρος. πολλαὶ γὰρ λοιδορίαι, πολ-
 λὰ δὲ καὶ ἐγκώμια περιτρέχουσι τὸν αἰῶνα μὴ πάνω σὺν δίκῃ ·
 ἐκείναι μὲν καθ' ὧν οὐκ ἠδίκησαν, ταῦτα δὲ καθ' ὧν οὐδὲν ἄξιον D
 ἐπεπράχσαν. δεῖν οὖν ἐνομισθῆ πάντας συνηθροικότι περὶ τὰ
 25 βασιλεία, ὅσοι τε τῶν ἀρχιερέων καὶ ὅσοι τοῦ κλήρου, ὅσοι τε

relegationem eius non parum promovit. Ille autem versus radices Olympi
 relegatus coelo et terrae iniuriam, ut dicebat, et immanitatem illam praed-
 dicare non destitit, qua illi adversum se immisericorditer usi fuissent; cum
 in poena decernenda humanius secum agere potuissent: erepto videlicet
 sacerdotio contentos curare oportuisse ne quid ipsi deesset, et homini
 homines consulere debuissent; idque eo magis quod magna gloria excidisset,
 et ob eam ipsam causam magna consolatione egeret, quantum ad ea omnia
 quibus rerum necessariorum inopia sublevaretur. Itaque ab omni parte
 destitutus publico iudicio causam disceptari postulabat; forte ut duorum
 alterum consequeretur: quippe aut iudices praesentia conspectuque suo et
 oratione molliturus, aut saltem omnibus ostensurus quam immisericordes et
 duri iidem essent. (III.) Quae cum audisset Imperator non negligenda esse
 iudicavit. Sparsa quippe suspicione credituros vulgo iniuriam homini fieri;
 atque adeo multis conviciis proscissum iri a populo eos qui iniuriam facere vi-
 derentur: quae convicia cum nunc mussitarentur, aliquot deinde revolutis an-
 nis in apertam lucem eruptura essent. Multa enim maledicta, multas etiam
 laudationes praeter aequitatem per omne aevum circumferri, illa in eos qui
 nihil mali commiserint, has in eos qui nihil laude dignum gesserint. Visum
 est igitur oportere convocatis in regiam universis pontificibus, clericis, se-

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. τῆς συγκαλίτου καὶ ὅσοι τῶν ἔλλογιμων, ἐν τοσούτῳ θεάτρῳ περιφανῆ τὴν ἐκείνου ποιήσασθαι κρίσιν. οὗ γενομένου καὶ τοῦ Βέκκου παριόντος εἰς μέσους καὶ πάντα τῇ γενναίᾳ παλάμῃ τῆς γλώττης σφοδρῶς συγκυκῶντος καὶ ἀναξάνοντος, ὅποσα οἱ Ἐτάσφαλλες περιέποντες δόγμα ἐπέφερον, εἰ μὴ Γρηγόριος ὁ πατριάρχης καὶ Μουζάλων ὁ μέγας λογοθέτης σοφίας περιουσία καὶ γραφῶν ἱερῶν ἐκλογαῖς ἀντεῖχον καὶ τὸν σφοδρὸν ἐκείνον χειμῶνα τῆς παλαμναίας ἐκείνης ἀνέστελλον γλώττης, τάχ' ἂν τὸ ψεῦδος κατὰ τῆς ἀληθείας ἐλάμβανε κράτος καὶ τῆς ἀρετῆς ἢ περιεργία τὸ πλεόν ἐκτύτο. (A.) Ἦν δ' ὁ Μουζάλων οὗτος τῷ βυσιλεῖ 10
- Ε παραδυναστεύων τότε καὶ τοῖς βασιλικοῖς καὶ δημοσίοις μεσιτεύων πράγμασι καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως μεγίστην καρπούμενος τὴν αἰδῶ διὰ τε σοφίαν καὶ γῆρας μακρῶν καὶ ποικίλην ἐμπειρίαν πραγμάτων μετὰ φρονήσεως ἔχων. δι' αὐτὴν δὲ καὶ τιμὴν τινα ταύτην ἔσχεν ἑξαιρετον μόνος τῶν πάλαι τὸ ὅμοιον αὐτῷ προειληφύτων 15 ἀξίωμα, καλύπτραν φορεῖν ἐπὶ κεφαλῆς χρυσοκοκκίνῳ κεκαλυμ-
- P. 104 μένην ἐνδύματι, ὅσον τὸ ἄνω καὶ πρὸς τῇ πυραμίδι τῆς ἐπιφανείας χῆμα, ἐν τούτῳ παραλλάττουσαν μόνῳ τοῦ παραπλησίαν εἶναι καθάπαξ τῇ τῶν τοῦ βυσιλέως ἐγγόνων, ὅτι μὴ καὶ τὴν κάτω καὶ κοίλην ἐπιφάνειαν εἶχε κυκλίσκοις πεποικιλμένην χρυσοειδέσιν, ἀλλὰ λείαν τελῶς. καὶ ἵνα τῶν μέσῳ παρελθῶμεν, ἐπειδήπερ πολλῶν μεταξὺ τῶν ἀπὸ γλώττης καὶ γνώμης γενομένων διαύλων καὶ κρύτων οὐδεμίαν ἐώρα περὶ αὐτὸν γινομένην φιβλάνθρωπον γνώμην καὶ προμηθείας δεξιῶσιν ὁ Βέκκος, ἀπέπειν

5. περιέποντες A., περιφέροντες W. 10. δ' ὁ A., δὲ ὁ W.

natoribus et viris doctis illustre in tanto theatro fieri de illo iudicium. Quo facto cum Veccus in medium prodiiisset, atque omnia eloquentiae vi confunderet ac refutaret, quae sani dogmatis defensores obiiciebant, fortasse mendacium veritatem vicissit, et curiosa diligentia virtutem superasset, nisi Gregorius patriarcha et Muzalo magnus logotheta doctrinae copia et sacrae scripturae selectis testimonis ei restitissent, et ingentem illam exitiosae linguae tempestatem sedassent. (IV.) Erat autem is Muzalo magna tunc apud Principem auctoritate, atque in Imperatoris et publicis negotiis velut arbiter versabatur, et maximo in honore habebatur ab Andronico ob eruditionem et senectutem longo ac vario rerum usu prudentiaque instructus. Quibus de causis eximius ei soli ex omnibus, qui eodem munere olim functi fuerant, hic honos est habitus, ut calyptram in capite gestaret purpureo aureoque panno circumdatam, superiore scilicet parte, qua patet superficies pyramidi imposita, plane similem ei quam Imperatorum nepotes gestant, hoc uno excepto, quod non etiam inferiorem et cavam superficiem habebat circulus auratis variatam, sed prorsus laevem. Ut autem ea quae intercesserunt praetereamus, Veccus post multas disputationes et magnam linguae strepitum cum nullam pro se clementem ferri sententiam, nullam suorum com-

ἀνακεκαλυμμένη τῇ γλώττῃ τὴν ἔνωσιν. ταῦτ' ἄρα καὶ ὑπερο-
 ρίας αὐδῆς ἔς τι πολίχνιον τῶν περὶ Βιθυνίαν παραλίων πέμπε-
 ται ἅμα τοῖς ἀμφ' αὐτῶ· Μελιτηνιώτης δ' ἦσαν οὗτοι καὶ Με-
 τοχίτης. (E.) Ἐγὼ δ' ἐκείνο οὐκ οἶδ' ὅπως παραδρῦνέν μου τῆς
 5 μνήμης ἐπαναλήψομαι. μετὰ γὰρ τὴν περὶ τὸ Ἀτραμύτιον πυρ-
 καϊὰν ἐκείνην τῶν βίβλων τῆς Ἐριδος ἔς τὸ Βυζάντιον ἅπαντες
 συνδραμόντες οἱ τὸν ζῆλον ὑποκρινόμενοι καὶ τὰς μητροπόλεις καὶ C
 τᾶλλα τῶν ἀξιωματίων τὰ μὲν ἤδη διανεμύμενοι, τὰ δὲ μέλλοντες,
 καθαιρέσειν παντελῆ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ κλήρου παντός, ὅσοι
 10 τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ τοῦ δόγματος ἐκοινώησαν, πρὸς ἀπήρειαν
 κατεψηφίσαντο οὔτε μετρίως οὔτ' ἀνθρωπίνως τῇ τύχῃ χρησά-
 μικοι. δῆμος γὰρ ὄντες τὸ πλεῖστον ἀγοραῖος καὶ ἀνώματος καὶ
 αὐθάδης χθρῆς καὶ πρῶν οὕτω βασιλέως ἡξιωμένοι θεάσασθαι V. 87
 πρόσωπον κᾶπειτ' ἐξαίφνης καὶ παρ' ἄξιαν πλουσίας ἀπολελου- D
 15 κότες αὐτοῦ τῆς εὐμενεῖας μελλῶ τε ἐφρόνησαν τῆς ἑαυτῶν τύ-
 χης καὶ τῶν μεθόντων οὐδὲν ἄμεινον διετέθησαν. παρὰ γὰρ τοῦ
 βασιλέως τὸ ἐνδοσίμον εὐληφότες, ἅτε μικροῦ πρὸς ἅπαντα τού-
 τοις ὑπέκοντος διὰ τὴν φλέγουσαν ἔφειν, ἦν ἐν καρδίᾳ πρὸς
 τὴν τῆς ἐκκλησίας ἔτρεφεν ἔνωσιν, κατὰ πολλήν τινα ἤδη τὴν
 20 ἄδειαν καθ' ὣν ἔμελλον τὴν ἄτιμον ἐκείνην ψῆφον ἐπενεγκῆν, E
 πάντας ὡς πρόβατα πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις συνήθροισαν μέγαν
 νεών. ὣν πολλὰ πρὸς οἶκτον εἰσαγόντων καὶ σχήματα καὶ ῥή-
 ματα καὶ φιλανθρωπίας ὅμοια τῶν παλαιῶν ὑποδείγματα, τὰ τε

1. ὑπερόριος A., ὑπερορίας W. 4. Ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπ. ἐκ.
 παρ. A. 9. παντός] τοῦ παντ. A.

modorum rationem haberi cerneret, unionem aperte repudiavit. Quapropter denuo in exilium in oppidulum quoddam Bithyniae maritimum cum sociis suis mittitur. Erant autem ii Meliteniotes et Metochita. (V.) Ego vero illud resumam, quod mihi nescio quomodo e memoria exciderat. Nam post Atramyttenum illud rixosorum librorum incendium omnes ii qui studium religionis simulabant, metropoles et caeteras dignitates alias iam partiti, alias deinde partituri, plenissimam abrogationem pontificum et clericorum omnium qui Michaëli Imperatori assensu fuissent, inclementer decreverunt, fortuna non moderate nec humaniter usi. Nam cum de plebe circumforanea et rudi et stolidi feroci plerique essent, quibus paulo ante ne vultum quidem Imperatoris intueri licuisset, iidemque derepente prolixam erga se eius voluntatem praeter meritum experirentur, maiores sua conditione animos sumpserunt, ut ab hominibus ebriis nihil distarent. Nam potestate ab Imperatore accepta quippe qui eis propter ardentem quam animo fovebat uniendae Ecclesiae cupiditatem nihil non concederet: plane securi iam, eos omnes contra quos ignominiosum illud suffragium latu- erant, velut pecudes in magnum Blachernium templum congregarunt: qui supplicibus et verbis et gestibus commiserationem elicere cum studerent, et similia

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἄλλα, καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν χρόνων ὁπωςδηποτοῦν τῆς διπλῆς εἰκο-
νομαχίας ἐγένοντο, ὅπως χείρονα τῶν νῦν πεπραχότες ἐκείνοι φα-
λανθρόπων τε ἀπέλευσαν τῶν ὕστερον τῆς ὀρθοδοξίας προστά-
των καὶ τῆς τάξεως ἧς ἕκαστος ἔλαχεν ἔμειναν ἔνιοι, ἀπαλλα-
F γῆν τῆς θηριώδους γνώμης οὐκ ἔγνωσαν οὐδ' ὅπως οὖν εἰληφ- 5
ται· ἀλλὰ πάντα φειδῶ τε καὶ οἴκτον οἱ τῆς κακίας ἀπειληφότες
κλύδωνες ἐς Ἀτλαντικῷ πελάγους πυθμένους ὡς ἔοικε κατεβύπτι-
σαν. οὕτω πολὺς τις ἐχόρευε φθόνος ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ συλλό-
γου ἐκείνου καὶ μάλα πικρὸς καταρχεῖτο κλύδων εὐθὺς ἔξαρχῆς
τῆς καλῆς ὁμοιοῦς ἐκείνης. (ζ'). Ἀλλὰ τίς οὕτω σκληρὸς καὶ 10
P. 105 ἀδαμαντίνην ἔχων ψυχὴν διηγῆσαιτο τὴν ὕβριν ἐκείνην καὶ μεγ-
στην ἀπανθρωπίαν, ἧ κατὰ τῶν ἀθλίων ἐχρήσαντο ἐπισκόπων
καὶ ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου; μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ γλώττης
λοιδορίας εἶτα προσέειπεν οἱ τῆς προεδρίας τοὺς ὑφηρεύοντας
λαβομένους τῶν ἐπὶ κεφαλῆς καλυμμάτων ἐκείνων ῥίπτειν αὐτὰ 15
κατὰ γῆς ἐπιβοῶντας τὸ, ἀνάξιος, τρίς· ἄλλους δὲ ἄλλων τὰ
ἱμάτια περιδύειν ἀπὸ τῶν κρασπέδων ἐπὶ κεφαλῆς ἀντιστροφῶς
Βαῖροντας καὶ τὸ, ἀνάξιος, αὐθις ἐπιβοῶντας τρίς, ἔπειτα ὠθι-
σμῶ καὶ βία καὶ τοῖς ἐπὶ κόλῳ ῥαπίσμασιν, ὡς τινὰς τῶν ἀν-
δροφόνων, ἔξελαύνειν τοῦ ἱεροῦ. ταῦτα οἱ δίκαιοι κριταὶ καὶ τοῦ 20
εὐαγγελίου μύσται. ὁ δὲ φιλόανθρωπος Ἰησοῦς καὶ σωτὴρ καὶ τὸν
ληστὴν προσεδέξατο καὶ τοῦ προδότου τὴν μετάνοιαν, εἶπερ κά-
κείνω πρὸς βουλῆσεως ἦν, ἄσμενος ἐπόθει καὶ ἐκαρτέρι. ταύτη

1. ὁπωςδηποτοῦν add. A.
τῶν ὕστ. et προστάτων A.

3. τὸν ὕστερον et προστάτων W.,
4. ἔνιοι add. A.

exempla proferrent, in quibus veterum humanitas eluxisset, maxime autem commemorarent utriusque Iconomachiae tempora, atque ut ii qui gravius deliquerant humanos tunc experti essent orthodoxae sententiae defensores, et suum aliqui locum retinuisent: tamen hi ab immanitate decreti sui nullo modo recedendum putaverunt, sed omnem clementiam omnem misericordiam improbitatis fluctus in maris Atlantici fundum videntur deiecis-
Tanta invidia in medio sacri illius collegii bacchabatur; adeo saeva tem-
pestas praeclaram illam concordiam vixdum initam ludibrio habebat. (VI.) Quis autem adeo durus est et animo adamantino, ut contumeliam illam et maxi-
mam inhumanitatem referre queat, qua contra miserum episcopos et uni-
versos ordinis sacerdotalis ministros usi sunt? Nam post verborum convi-
cia praesides inferioribus imperabant, ut direptos illis pileos humi abiice-
rent ter acclamantes, indignus est: alios vero aliorum vestes exuere, eas-
que a fimbria inversas supra attollere, atque iterum ter acclamare iube-
bant, indignus est: deinde pulsatione et vi et alapis in os impactis tanquam sicarios templo extrudere. Haec iusti illi iudices et Evangelii sacerdotes. At humanissimus Iesus Salvator etiam latronem admisit, et proditoris poenitentiam, modo ipse voluisset, desideravit et expectavit.

τοι καὶ βραδέως μὲν, ἀλλ' εὗρον καὶ οὗτοι τὴν δίκην ὀψέ, τὴν Ἀ. C.
 ἀξίαν ἐπάγουσαν ἀντιμέτρῃσιν. οὐδὲ γὰρ οὐδεὶς τῶν νέων τοῦ- 1282
 των νομοθετῶν καὶ κριτῶν ἐν τῇ οἰκειᾷ τετελευτήκει τιμῇ· ἀλλ' ad
 αἰσχιστὰ τῶν οἰκειῶν ἐξελαθέντες θρόνων, ὡς προϊόντες ἐροῦ- 1328
 5 μιν, βλεῖσι λύπης τοῦ ζῆν ἀπεθρόαγησαν. (Ζ.) Μετὰ ταῦτα C
 τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἐς μνήμην ἐληλυθὼς ὣν ὁ πατὴρ ἐπεπράχει κα-
 τὰ τοῦ νέου Ἰωάννου τοῦ Λάσκαμι, ὥπερ ἡ τῆς βασιλείας μῦλ-
 λον προσῆκε διαδοχῇ, καὶ δείσας μὴ τῆς δίκης ὀψέ ποτε διανα- D
 στάσης τὰ ὁμοία ἔσται καὶ αὐτὸς πεπονθὼς, ἀφαίρεισιν δηλαδὴ
 10 βασιλείας καὶ ὀφθαλμῶν, ἐζήτει καθόσον ἐξῆν τὸ προσῆκον ἐπε-
 νεγκεῖν τῷ τραύματι φάρμακον. συνετὸς γὰρ ὦν οἶδεν ὡς πολ-
 λάκις κὰν τῷδε τῷ βίῳ τὸ θεῖον φιλεῖ κατὰ στάθμην δικαίαν τῶν
 πεπραγμένων τὰ τέλη βραβεύειν ὅποιά ποτ' ἂν ᾖ, ἵνα δραστικῇ
 τις τοῦτο παραίνεσις τῷ βίῳ ἐμπολιτεῖται, ἰταμῶς ἀπειλοῦσα,
 15 οἱ τινές ποτ' ἄρα εἶεν οἱ τὴν ἄνωθεν ἐποπτεύουσαν δίκην κατό- E
 πιν τῶν οἰκειῶν τιθέμενοι βουλευμάτων. εἰ γὰρ μὴ καὶ αὐτὸς
 αἴρεισιν οὐδηνητινοῦν συνεργὸν ἐδεδώκει τῇ γνώμῃ καὶ χειρὶ τοῦ
 πατρὸς, τῆς τότε βρεφικῆς ἡλικίας καιρὸν οὐκ ἐχούσης, διὰ τὸ
 τῶν σωματικῶν ὀργάνων οὐκ ἐντελὲς ἐμφανίζεῖν τὴν ἐν τοῖς κόλ-
 20 ποῖς τῆς ψυχῆς κεκρυμμένην αἴρεσίν τε καὶ βούλησιν· ἀλλ' οὖν V. 88
 δι' αὐτὸν ὁμῶς τὸν τοσοῦτον τῆς ἀδικίας ἀνήψε πυρσὸν ἐκεῖνος,
 ὡς μὴ τοῦ γνησίου παρόντος καὶ ὑγιαίνοντος διαδόχου στεροῖτο F
 τῆς βασιλείας αὐτός. ταῦτ' ἄρα καὶ σφοδροῖς τοῖς τῆς συνειδή-
 σεως κέντροις πληττόμενος ἦκε παρὰ τὸν τυφλωθέντα δι' αὐτὸν

19. ἐν τοῖς κόλποῖς add. A. 23. αὐτός om. A.

Proinde sero illi quidem, sed iustas tamen poenas luerunt, et debitam mercedem acceperunt. Neque enim novorum istorum legislatorum ac iudicum ullus in sua dignitate decessit: sed turpissime suis pulsi sedibus, ut postea dicemus, prae animi aegritudine vitam abruperunt. (VII.) Post haec Imperator recordatus, quo pacto pater cum adolescente Ioanne Lascari egisset, ad quem Imperii successio magis quam ad se pertineret, ac veritus ne vindicta tandem expurgante eodem et ipse modo tractaretur, et oculus una cum Imperio amitteret, convenientia vulnere medicamenta statuit adhibere. Qua enim erat prudentia, non ignorabat, Deum saepenumero etiam in hac vita facinorum exitus ad iustitiae normam dirigere, qualiacunque ea perpetrata sint, ut documentum istud efficax sit, quod hominum vitam emendet, et atrocibus minis perterreat eos, qui suis ipsorum consiliis postponunt numinis vindictam humanis rebus invigilantem. Etsi enim patris consilium aut factum nullo ipse animi motu libero adiuverat, propterea quod illo tempore infans erat, adeoque nondum poterat infirmis adhuc corporis facultatibus latentem animi affectum ac voluntatem declarare: tamen idcirco pater scelere illo se contaminarat, ne filius, legitimo et sano herede superatite, Imperio privaretur. His de causis, cum vehementius conscientiae stimu-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.
P. 106

παρὰ τοῦ πατρὸς Ἰωάννην τὸν Λάσκαριν, ἔν τινι πολιχνίῳ τῆς Βιθυνίας φρουρούμενον, ὀψόμενός τε ἅμα αὐτὸν καὶ τὰ εἰκότα παραμυθησόμενος καὶ πρὸς γε ἔτι τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἄφθονα πάντα παρέξω αὐτῷ διὰ βίου· ὃ δὴ καὶ πεπραχὼς καὶ πρῶττε-
σθαι προστεταχὼς ἄσμενος ἐκεῖθεν ἀπῆει πρὸς ἔω τὰς διατριβὰς 5 ἐπὶ ῥητοῖς ποιησόμενος στρατηγικῆς θ' εἴνεκα ἡμειρίας καὶ δεξιᾶς τινος ἀπειλῆς τῶν βαρβάρων, πρὸς συστολὴν οἰονεῖ πως συνωθούσης αὐτοῦς, ὡς μὴ ἀδεῶς ὀπότε καὶ ὅποι βούλοιντο ἐπελαύνοιεν ἐς τὰς Ῥωμαίων νομῆς.

B γ'. Ἐν τούτοις γε μὴν τῶν πραγμάτων ὄντων βουλὴν τῷ βα- 10 σιλεῖ παρεισάγουσι τινες τῶν πάντα τοῖς ἡγεμόσιν ἐπιειγομένων χαρῖζεσθαι· ἐπεὶ καὶ τὰ πλείεστα φιλεῖ τὸ ὑπῆκοον πρὸς τὴν τῶν ἀρχόντων συνδιατρίβεισθαι βούλησιν καὶ πρὸς ἐκείνην ὡς εἰς τινα σκοπὸν καθάπαξ ῥυθμίζειν καὶ διενθύνειν καὶ γνώμην καὶ γλῶτταν καὶ πῦσαν χειρὸς πρακτικῆς κίνησιν. τοῖς γὰρ τοιοῦτοις οἷ- 15 δὲν ἐξωνεῖσθαι ῥηδίως τὴν τῶν ἀρχόντων εἰμένειαν· ἡ δὲ βουλή, C ἐπειδὴ φησιν πάντα ἐξεκχωρήκει τὰ δεινὰ, δι' ἧ τὰς τρίτης Ῥωμαῖοι πρὸς τοσοῦτον ἐπιπέδησαν πλῆθος· τὰ τε γὰρ ἄλλα καὶ Κάρολος ὁ τῆς Ἰταλίας ῥήξ, τὸ κεφάλαιον τῶν δεινῶν, ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο· μάταιος ἄρα τῶν νεῶν ἡ δαπάνη, μικροῦ τῶν 20 ἄλλων ἀπάντων ἐπέκεινα τὸ βασιλικὸν ἐπιτρίβουσα ταμείον. ὃ δὴ καὶ Ῥωμαίοις ὄλεθρος ὢν προφανῆς καίριον ὅμως ἔδοξε καὶ D μάλα ἀνυσιμώτατον γνώμῃσι διψώσαις χρημάτων καὶ τούτων ἐνε-

21. ἀκάντων om. A.

lis pungeretur, ad Ioannem Lascarim, qui sua causa a patre excaecatus fuerat, et in quodam Bithyniae oppidulo custodiebatur, abiit, tum ut videret eum, tum ut consolaretur; praetereaque omnia, quae usui esse possent abunde ei, quoad victurus esset, suppeditaret. Quod cum fecisset ac fieri iussisset, laetus inde versus Orientem progressus est, certis de causis ibi commoraturus: tum ut rei militaris usum consequeretur: tum ut minis prudenter intentatis terrorem barbaris incuteret, ne impune quoties et quo vellet in Romanos fines irrumperent.

3. Hoc rerum statu nonnulli ex his qui principibus gratificari in omni re student, Imperatori consilium proponunt. Nam plerumque solent subditi ad principum voluntatem se accommodare, ad eamque animum et linguam et omnes actiones velut ad scopum quandam dirigere. His enim obsequiis eorum benevolentiam facile redimunt. Consilium autem fuit huiusmodi. Cum pericula omnia, propter quae Romana classis tantopere aucta fuisset, sublata essent, ac praeter caetera etiam Carolus Italiae Rex, omnium malorum caput, e rebus humanis excessisset; inanem esse navium sumptum, qui fisco Imperatorum plus fere quam caetera omnia exhauriret. Quod cum Romanis evidentem perniciem afferret, tamen in praesentia opportunum atque utilissimum esse visum est, amnis pecuniae sitienti-

κα πάσας ἐτοίμως ἐχούσας προῖσθαι τὰς τὴν ἀρχὴν συνιστώσας αἰτίας, καθάπερ τοὺς οἴκους τὰ ἐρείσματα καὶ οἱ πρόβολοι καὶ οἱ χάρακες. (B.) Αὕτη δὴ γίνεται Ῥωμαίοις δυστυχημάτων ἀρχὴ καὶ Θεμέλιος ἄσειστος. τοῦτο τοὺς πρὶν τὴν Ῥωμαίων δύναμιν ὡς ἅμα-
 5 χον ὀρθῶδοῦντας Λατίνους ἀνέβρωσε καὶ πρὸς λογισμοὺς ἀθλη-
 τικὴν τινα γέμοντας ὁρμὴν μᾶλα ἐξώπλισεν. ἐντεῦθεν γὰρ τὰ
 πρὸς θάλατταν ἐκείνοις μὲν ἤρξε καὶ ἑλαμπρύνετο καὶ κέρδη προσ-
 ετίθει καὶ μελλοῦς καὶ πλατυτέρας ἀρχάς· τοῖς Ῥωμαίοις δ' ὑπέβ- E
 ρει καὶ ὑπεχάλα καταμικρὸν αἶε καὶ τῆς πρώτης ἡμέρας ἢ δευτέ-
 10 ρα κατόπιν βεβαίωζεν ἐπὶ δυστυχηματι προστιθεῖσα δυστύχημα·
 πειρατικαὶ γὰρ τριήρεις ἄλλοτε ἄλλαι νῦν μὲν ἐντεῦθεν, νῦν δ'
 ἐκείθεν, νῦν δ' ἄλλοθεν, σύνδυο καὶ σύντρεις καὶ κατὰ πλείους
 ἤδη πρὸς αὐτὴν ἀδεῶς εἰσεκώμασαν τὴν πόλιν. ὄθεν αἱ νῆσοι
 καὶ τὰ παράλια ἤρχοντο ἤδη νοσεῖν, οὐκ ἔχουσαι μηδαμόθεν
 15 ὅπως ἂν ὀπωσοῦν ἀποτρίφωνται τοὺς παράπλους καὶ περιήλους
 ἐκείνων καὶ τὰ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκείθεν δεινὰ, ὅσα δέος P. 107
 ἐσχάτων κινδύνων καὶ θανάτου τότε μὲν ἠπειλοῦν καὶ ἐμελλον, V. 89
 ὅστερον δ' ἐναργῶς ἐπήνεγκαν. (Γ.) Ἐντεῦθεν τὸ Γασμουλι-
 κὸν ἄπαν διεσκεδάσθη ἄλλο κατ' ἄλλα μέρη τῆς οἰκουμένης δια-
 20 σπαρὲν δι' ἔνδειαν τοῦ ζῆν. τὸ μὲν γὰρ ταῖς τῶν Λατίνων ἡῦτο-
 μόλησε χρεῖαις, ὅσαι περὶ τε ὀλκιάδας καὶ τριήρεις ἐκείνων μερ-
 ζονται· τὸ δ' ὑπόμισθον ἐγεγόνει τοῖς ἐνδόξοις καὶ πλούτῳ προέ- B
 χουσι τῶν Ῥωμαίων· τὸ δὲ τὰ ὄπλα ἀποδόμενον πρὸς γεωργίαν

5. ἀθλητικῆς τινός W. in mg. 7. προσετίθει A., προσετίθετο W.
 15. ἀποτρίφονται A., ἀποτρέφονται W.

bus, et eius causa facile contemnentibus omnia praesidia, quae Imperium sic maniant, ut domos columnae et septa et aggeres. (II.) Hoc Romania malorum principium et immobile fundamentum extitit; hoc Latinos, qui Romanorum vires ut invictas antea metuebant, confirmavit, et eorum animos gladiatoria quadam audacia armavit. Hinc enim res illorum maritima crescere et amplificari; hinc illis accedere lucra, maioresque et latiores principatus: Romania vero paulatim decedere ac subinde imminui, posteriorque dies priori deterior succedere, calamitatem calamitate cumulando. Nam piraticae triremes aliae atque aliae modo hinc modo illinc modo aliunde, nunc binae, nunc ternae ac plures, ad ipsam usque Urbem per ludibrium audacter accesserunt. Unde insulae maritimaeque loca affligi coepta: cum nullo modo navium accessus et circuitus, et noctu atque interdui instantia pericula prohibere possent, quae extrema omnia ipsumque exitium tum quidem minabantur parabantque inferre; re ipsa autem postea intulerunt. (III.) Hinc omne Gasmulicum dissipatum est, et in alias atque alias terrae partes dispersum ob victus inopiam. Partim enim ad Latinos sponte transiverunt, operam suam his locaturi ad onerarias naves et triremes agendas, partim a nobilibus et locupletibus Romanis mercede conducti sunt, partim armis venditis ad colendos agros se contulerunt, satius esse rati per omnem

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ἐτράπετο, αἰρετώτερον ἡγησάμενον οὕτω τε μοχθεῖν διὰ βίου καὶ τοῖς ἐτησίοις κατατρίβεισθαι τελώναις καὶ φορολόγοις, ἢ λιμῶ συνωθοῦντι πρὸς θάνατον πρόδηλον ἕκόν γε εἶναι ἐαυτὸ κατα-
προέσθαι. αἱ τριήρεις δ' ἄλλα κατ' ἄλλα μέρη τοῦ Κέρως κα-
C ταλειφθεῖσαι κεναὶ τῷ χρόνῳ διεφθάρησαν· αἱ μὲν γὰρ κατέδου-5
σαν ἐς πυθμένας θαλάσσης, αἱ δὲ διεβρόχθησαν. ἦσαν δ' αἷ καὶ
ἐπιμελείας ἄξιωθεῖσαι τινος, ὄλλγαι δ' αὐταὶ παρέμειναν εἰς χρείας
ἴσως ἐλπίδος μελλούσης. ἐς οἶόν γε μὴν πέρασ κατήντησε τὸ βού-
λευμα τοῦτο καὶ οἷα τοῖς Ῥωμαίοις προὔξενησε τὰ δεινὰ, τοῦ λό-
γον προϊόντος ἔσται δῆλον. 10
- D δ. Ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ Γρηγορίῳ ἐπενεχθῆναι τὰ λυπηρὰ καὶ
γενέσθαι τιναῖς τῶν αὐτῷ τῆς ἀσπλαγχνίας, ὅτι μήτε χεῖρα βοη-
θίας ὠρεῖεν ἐπιβουωμένῳ τῷ Βέκκιῳ, καὶ πάντα ὑπέδειν ὁμολο-
γοῦντι, εἰ παραδοχῆς τινος ἄξιωθεῖη, μήτε τὰ δεινὰ τῷ τάλαιπῶ-
ρῳ προσεπαύξειν ὤκησεν, ἀλλὰ πολλοῖς πανταχόθεν χειμαζομέ- 15
νῳ τοῖς κύμασιν, αὐτὸς κατὰ νότου μείζους ἀνεῖρήγγυν τοὺς κλύ-
δωνας, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις συγγόνς ἐπαντλῶν, σφόδρα τῆς ἐαν-
E τοῦ σοφίας ἀνάξια πρῶτων, ὃ πάντα πλὴν τοῦ παρόντος ἐπαί-
νων ἄξιος· ἐπεὶ γε μὴν ἔδει καὶ τοῦτον πιθεῖν κακῶς, τί παρὰ
τῆς τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον ἀγούσης προνοίας οἰκονομεῖται; 20
ἐγκαταλιμπάνεται καὶ οὗτος παρὰ Θεοῦ προνοητικὴν τινα καὶ
παιδευτικὴν ἐγκατάλειψιν, ἵνα τὴν προστριβεῖσαν ἐντεῦθεν αὐ-
τῷ κηλίδα καλῶς ἀποτρίψηται καὶ καθαρὸς τῷ μέλλοντι παρα-
P. 108 πεμφθεῖη αἰῶνι. ἔδοξε γὰρ αὐτῷ μὴ ἀρκοῦσαν εἶναι τιμωρίαν

3. ἕκόν et ἐαυτὸ A., ἐκὼν et ἐαυτὸν W. 18. ὃ πάντα πλὴν τοῦ
παρόντ. ἐκ. ἄξ. A., ὃ πλὴν τοῦ παρ. τὰλλα πάντων ἐκ. ἄξ. W.

aetatem opus facere, et quotannis a publicanis et tributorum exactoribus vexari, quam fame ad apertam mortem compellente suam ipsorum salutem ultro prodere. Triremes vero aliae in aliis Ceratini sinus partibus vacuae relictae tractu temporis perierunt. Quaedam scilicet in fundum maris depressae; quaedam disruptae; nonnullae tamen cura aliqua dignatae, quae quidem paucae remanserunt in spem fortasse alicuius futuri usus. Quis autem huius consilii fuerit exitus, et qualia Romanis mala importaverit, orationis progressu exponetur.

4. Sed cum Gregorium etiam dolore affici oporteret, et immisericordiae poenas luere, quod Vecco opem imploranti, et omnia concessurum pollicenti, si qua sui ratio haberetur, et auxilium negasset, et misero calamitates augere non dubitasset; immo multis undique fluctibus iactato ipse a tergo maiores procellas incussisset et accumulasset, indignam sane eruditione sua rem agens, qui hoc excepto caetera laudibus dignus erat: cum igitur hic quoque affligendus esset, quid a Providentia omnia utiliter administrante fit? Derelinquitur et ipse a Deo, ut per eam derelictionem salutis ipsius consulatur, ut erudiat, ut labem sibi inde aspersam eluat, et purus ad alteram vitam transeat. Etenim non satis Vecco supplicii esse ratus,

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.

κατὰ τοῦ Βέκκου τὴν ὑπερόριον διαίταν καὶ ἀπαγωγὴν τῶν φι-
λων καὶ συγγενῶν, ἀλλὰ καὶ λόγοις καὶ γραφαῖς ἔβαλλε πόρρω-
θεν, ταῖς ἐκείνου γραφαῖς καὶ τοῖς δόγμασι καὶ ἀντιπάλοις προ-
βλήμασι τε καὶ δόγμασιν ἀντισυλλογιζόμενος· ἐν ὧσιν γε μὴν
5 ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἐκείνου μαχόμενος οὗτος ἦν, ἐλάνθανε τετρασκό-
μενος ὑπ' ἄλλων αὐτὸς κἂν τούτοις καὶ αὐτὸς ἀλισκόμενος, οἷς
ἄλλων ἐπελαμβάνετο· καθάπερ εἴ τις τοξεύων ἐχθρὸν καὶ πολέ-
μιον ἐλάνθανε καιριώτερον αὐτὸς τοξευόμενος παρὰ πλευρὰν ἐκ
τῶν ὁμοφύλων. (B.) Ἐπελάβοντο γὰρ αὐτοῦ ὡς βλασφημοῦν-
10 τός τινες τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν τοῦ κλήρου καὶ παρήρουν ἔστιν
ὡς μεταθέντα τῶν λέξεων ἀκίνδυνον εἶναι καὶ λοιδορίας ἐκτός. οὐ
μὴν ἔδοξε τὰ τῆς παραινήσεως τούτῳ τυγχάνειν ὑγιᾶ καὶ ἀνύπο-
V. 90
πτα, ἀλλ' ὑποκαθήμενον ἔχειν καὶ ὑφείροντα φθόνον. ταύτη
τοι καὶ ἐνίστατο καὶ παρωξύνετο πρὸς ἀντιλογίας καὶ ἀποδείξεις C
15 καὶ λόγοις λόγους συνείρων ἐπὶ πολλὰ διετείλει ἀποφράττοντάς τε
τὰ τῶν ἐγκαλούντων ὡς ἔδοκει στόματα καὶ ὑπερίδοντας ὡς ἐνῆν
αὐτὸν καὶ τὸ στεφθῆναι τοῖς αὐτοῦ περιποιουμένους λόγοις. ἀλλ'
οὐκ ἦν ὡς ἔοικεν ἐθέλοντι καὶ θεῶ, τῷ πάντα πρὸς τὸ συμφέ-
ρον οἰκονομοῦντι, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εὐδρομηῆσαι τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦ-
20 τὸ δίδοται τοῖς μαχομένοις ἰσχὺς καὶ ἀνάπτει τὰ τῆς φιλονεκίας,
ὡσπερ ἀπὸ σπινθῆρος εἰς πυρσόν. ἀπορρήγγνται γὰρ αὐτοῦ πρῶ-
τον μὲν τῶν ἀρχιερέων οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα καὶ τῶν τοῦ κλήρου·
συναπορρήγγνται δὲ καὶ οἱ τούτῳ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρχιερέων
φιλούμενοι, τοὺς περὶ Χειλῶν τὸν Ἐφέσου φημι καὶ Δανιὴλ τὸν Κυ-

2. Ἰβαλλε—γραφαῖς add. A. 11. μεταθέντα A., μετατιθέντα W.

quod extorris ab amicis et cognatis avulsus esset: verbis etiam et scri-
ptis eminus illum feriebat, eiusdem scripta et dogmaticas definitiones con-
trariis argumentationibus ac definitionibus redarguebat. Dum vero illum et
sectatores illius oppugnat, imprudens ab aliis et ipse vulneratus est: et in
iis captus, quibus alios captabat: non aliter quam si quis tela in hostes
coniiciens ipse a suis ex obliquo graviorem plagam praeter opinionem ac-
ciperet. (II.) Quidam enim e pontificibus et clericis eum reprehenderunt,
ut blasphemantem: ac monuerunt, ut vocabulis nonnullis mutatis periculum
et convicium vitaret. Ea admonitio non sincera esse nec suspitione omni
carere, sed obscuram et furtim subreptentem invidiam celare ei visa est.
Proinde rem urgebat, et ad contradicendum acuebatur, et probationes pro-
bationibus ac disputationibus disputationibus cumulabat, quibus accusatorum
ora, ut putabat, obturaret; se ipsum autem pro virili tueretur, ac suis
dictis robur adderet. Sed apparet utique Deum, qui ad utilitatem omnia
dirigit, noluisse viro illi etiam caetera ex sententia succedere. Itaque vi-
res adversariorum augentur, certamenque accenditur, ut e parva scintilla
magnum oriatur incendium. Primum non minima pontificum et clericorum
pars eum destituit: destituitur et ab iis quos prae caeteris pontificibus dili-
gebat, Chila Ephesio et Daniele Cyziceno, quibus ob eruditionem iusto

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron-
 Senioris.
- ζικου, οἷς καὶ μελλοῦσα τοῦ προσήκοτος διὰ τὸν λόγον ἐχαρίζετο
 ἀνὴρ τιμὴν καὶ πρώτους τῶν ἄλλων ἱερέας τε καὶ ἀρχιερέας ἀνέ-
 δειξεν· ὁ καὶ μᾶλλον ἐλύπει τὸν πατριάρχην, ὅτι περ οὖς ἡλυ-
 ζεν ἄλλων λοιδορούντων καὶ μαχόμενων αὐτοὺς ὑπερμαχεῖν καὶ
 Ἐ ἀντὶ ἀκροπόλεως καὶ τάφρων αὐτῷ καθίστασθαι, τούτους εὖρι-5
 σκε παρ' ἐλίδα πολεμίους καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἄνθρακας ἀντὶ
 θησαυρῶν. ὥστε καὶ τοῦτο ἐκείνῳ λέγεται καὶ αὐτὸν πεπονθέναι,
 ὁποῖον καὶ ὁ Καῖσαρ πάλαι Ἰούλιος ἐπεπόνθει κτεινόμενος ὑπὸ
 τῶν περὶ Βροῦτον καὶ Κάσιον. πρὸς μὲν γὰρ τὰ τῶν ἄλλων ξίφη
 F μέχρι τινὸς ἀντείχε καὶ ἀπεμάχετο καθόσον ἐξῆν· ὁπότε δ' ἀπὸ-10
 δοὶ καὶ Βροῦτον ἐσπασμένον τὸ ξίφος, ὃν ἴσα καὶ γνήσιον παῖδα
 διετέλει φιλῶν, τότε πληγέντα φασὶ τὴν καρδίαν τῷ ἀδοκίτῳ
 τοῦ πρῆγματος ἄψυχον αὐτίκα πεσεῖν κατὰ γῆς. (Γ.) Τὸν αὐ-
 τὸν καὶ οὗτος τρόπον ἀντέλεγε τοῖς ἄλλοις μέχρι τινός· ἐπεὶ δὲ
 καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς πιστοτάτους καὶ φιλουμένους ὀπλιζομένους 15
 ἔβλεπε κατ' αὐτοῦ καὶ μηδὲνα τὸν βοηθοῦντα, μήτε τὸν βασιλέα,
 P. 109 μήτ' ἄλλον οὐδένα δυνάμενον, συνῆκεν ὅψε κρῖσιν εἶναι τοῦτο
 τοῦ θεοῦ καὶ δίκην ἄνωθεν κρωθεῖσαν καὶ καταψηφισθεῖσαν
 αὐτοῦ. ταύτῃ τοι καὶ χαίρειν εἰπὼν φιλονεικίας καὶ θρόνου
 ἀπῆλθε σχολάσων ἐν τῇ μονῇ τῆς ὑπεράγνου δεσποίνης καὶ θεο-20
 μήτορος τῆς τῶν Ὁδηγῶν. ἄλλ' ἐκεῖθεν διὰ βραχείας ἐκλήθη παρὰ
 τῆς κτητορίας τῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μονῆς. φιλολόγος γὰρ
 ἦν ἡ γυνὴ καὶ τὰ πολλὰ τῆς γλώττης τοῦ πατριάρχου ἐξεχομένη·
 B διὸ καὶ κατοικίαν ἔγχεῖστα τῆς μονῆς δειμαμένη προσηγάγετο τοῦ-
 7. ἐκείνο A., ἐκείνον W. 8. ἐπεπόνθει add. A. 17. οὐδένα A.,
 μηδὲνα W. τοῦτο add. A.

maiores honores detulerat, qui omnium primi sacerdotes et pontifices consti-
 tuti ab eo fuerant: idque patriarcha iniquiore animo tulit, quod quos pro se
 ab aliis lacessito et oppugnato decertaturos, praesidiumque et munimentum si-
 bi firmissimum futuros speraverat, eos ipsos experiretur inimicos, et ut pro-
 verbio dicitur, carbones pro thesauro invenisset. Sic idem illi accidisse fer-
 tur, quod olim Iulio Caesari, cum a Bruto et Cassio occideretur. Nam
 contra aliorum enses aliquantisper restitit repugnavitque ut potuit: sed cum
 Brutum etiam strinxisset gladium vidisset, quem germani filii loco dilexerat,
 tum demum aiunt re inexpectata percusso animo statim exanimem humi con-
 cidisse. (III.) Ad eundem modum Gregorius caeteris ad tempus refragabatur.
 Sed cum fidissimos et carissimos infestos sibi esse cerneret, neque adesse
 defensorem videret, non Imperatorem, non ullum potentem: tandem Dei
 iudicium esse intellexit, et poenam adversum se a numine sancitam ac de-
 cretam. Proinde contentionibus et summis Ecclesiae honoribus valere iu-
 sis recessit in monasterium castissimae Dominae ac Deiparae Hodogorum,
 et a negotiis in otium se contulit. Sed inde non multo post evocatus est a
 fundatrice monasterii sancti Andreae. Erat enim ea mulier literarum
 studiosa, et ab ore patriarchae pendeat. Itaque domo proxime monaste-

τον ἐκέισε· ὅπου καὶ χρόνου βραχέος παραβήντος τὸν βίον ἀπήλλαξεν. (Δ.) Ἐπει δ' εἴωθεν ὡς τὰ πολλὰ τὸ θεῖον ἀνάλογα τοῖς πεπραγμένοις τὰ τέλη ταῖς πράξεσιν ἀντιμετρῆν, ἵνα δὴ τοῖς περιοῦσι παιδευμά τι καὶ σωφρονισμὸς τῶν παρελθόντων ὅτιοιότιοις προσέχων τὸν νοῦν ἀσφαλῶς, μὴ πύθωμεν ἐς τὴν ὕστεραίαν ὧν δρωμέν αὐτοὶ μελλῶ τε καὶ πικρότερα. ἐγείρονται γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν οἱ τοῦ κλήρου τῶν μητροπόλεων αὐτῶν ἔκκριτοι καὶ πιστότατοι καὶ ἐς τὰ μάλιστα ἀγαπώμενοι καὶ διδάσαι τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσι γράμματα, πολλὰ τῶν ἀθε-
 5 γίνονται τὰ πάθη, οὐκ εἰς μακρὰν ἢ ἀξία μετῆλθε δίκη καὶ τοὺς περὶ Χυλῶν τὸν Ἐφέσου καὶ Δανιὴλ τὸν Κυζίκου, διότι πικρὰν ὀφρὸν αὐτοὶ τῷ εὐεργέτῃ ἐπέβριψαν τῇ παρουσίᾳ τύχῃ πεπιστευκότες καὶ μὴ θέντες ὅλως εἰς νοῦν, ὅτι πλάστος περιχορεύει τὰν-
 10 θρώπεια πλάνος τοῖς τε προσδοκωμένοις διδοὺς ἀπροσδόκητον πέρασ καὶ τοῖς ἀπεγνωσμένοις εὐτυχῆ τινα φέρων παλάμην· καὶ φιλεῖ γε ὡς τὰ πολλὰ τὰς ἀνδρότους ψυχὰς ὑποκλέπτειν ῥαδίως καὶ παραφέρειν ἐς ἔκφυλα θράση καὶ πράξεις ἀτόπρους, καθάπερ ὅποτε Κικκίας ὀκλάδα λαμπρὸς ἀπολαβῶν ἀγκυρῶν ὀρφανὴν οὐ καλῶς ἐφ' ὕγραῖς ταλαντεύει τοῖς κύμασι· καὶ ὡς χρῆ τοῖς
 15 τοιοῦτοις προσέχων τὸν νοῦν ἀσφαλῶς, μὴ πύθωμεν ἐς τὴν ὕστεραίαν ὧν δρωμέν αὐτοὶ μελλῶ τε καὶ πικρότερα. ἐγείρονται γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν οἱ τοῦ κλήρου τῶν μητροπόλεων αὐτῶν ἔκκριτοι καὶ πιστότατοι καὶ ἐς τὰ μάλιστα ἀγαπώμενοι καὶ διδάσαι τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσι γράμματα, πολλὰ τῶν ἀθε-
 20 μίτων αὐτοῖς μαρτυροῦντα καὶ ὅσα καθάραισιν ἦσαν αὐτοῖς ἐγνωμένα· ἃ δὴ καὶ σὺν πολλῇ τῇ προθυμίᾳ ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ἡ τῶν ἀρχιερέων πανήγυρις προσδεξάμενοι γράμμασι μὲν καὶ ψηφίσμασιν ἠγάγοντο τούτους εἰς τὴν βασιλεύουσαν· τὸν δὲ τῆς ἐξετάσεως καιρὸν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ὑπεριθήμενοι παρεκρούοντο.
 11. ψυχὰς add. A. 16. γὰρ] γοῦν A. 22. πανήγ.] ὀμήγυρις A.

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioria.

V. 91

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

A.

- A. M. (E.) Ἔστα ἐπειδὴ ἔδει πιεῖν καὶ αὐτοὺς δριμύτερον ὄν κατὰ τοῦ
 6791 πατριάρχου καὶ εὐεργέτου κρατῆρα συνεσκευάσαντο, τοῦ Θεοῦ
 ad τὰ τοιαῦτα δικαίως ἀντιμετροῦντος ἄνωθεν, εὐρίσκουσι μὲν σεισιω-
 6836 πημένην παρὰ τοῦ βυσιλέως ἀποστροφῆν, ἣ δὴ καὶ πολλῶ πλέον
 Imp. Andron- πημένην παρὰ τοῦ βυσιλέως ἀποστροφῆν, ἣ δὴ καὶ πολλῶ πλέον
 Senloria. πημένην παρὰ τοῦ βυσιλέως ἀποστροφῆν, ἣ δὴ καὶ πολλῶ πλέον
 P. 110 τῆς φανερᾶς ἐπιφέρει τὴν λύπην, ὁμαλῶς πως καὶ λεληθῶτως 5
 εἰπεῖν ἄχρι μυελῶν καὶ ὀστέων διαβαίνουσα κάκει τὴν ὥραν τῆς
 ψυχῆς ἀπηνώως ἐπιβοσκομένη καὶ τὸ φιλότιμον ἅπαν μαραινουσα·
 εὐρίσκουσι δὲ παρὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν περιφρόνη-
 σιν δυσμενῆ καὶ πάσης παραμυθίας ἔξενωμένη· τὸ δὲ μείζον,
 P. 110 ἀποκλείονται καὶ τῶν ἐτησίων προσόδων, αἷς αἱ μητροπόλεις ἀ- 10
 τοῖς ἐγεώρουν. καὶ ἵνα μὴ διατριβωμεν, οὕτω καθήμενοι παρὰ
 τὴν βασιλεύουσαν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου παρήμεψαν, σφόδρα φλε-
 γμαίνουσαν θρέψαντες ἐν τοῖς σπλάγχθοις τὴν λύπην, ἕως ἀπη-
 γορεύκει μὴ φέρον τὸ σῶμα τὴν ἔκτασιν τῆς ὑπερβολῆς.
- A. C. 1289 ε'. Ἄλλ' ἐκέῖσε ἐπάνειμι. διαδέχεται μέντοι τὸν πατριαρχι- 15
 Octobr. 14 κὸν Θρόνον μοναχὸς τις Ἀθανάσιος ὄνομα, ἐκ παιδὸς τοῖς ἀση-
 Posmino. Βτικοῖς ἐγγυμνασάμενος πόνοις καὶ τὸν ἡσύχιον βίον ἤδη διάγων
 ἐν ὄρεσι τοῖς τοῦ Γάνου. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ἀδαῆς μὲν τῆς τῶν γραμ-
 μάτων παιδείας καὶ τῶν πολιτικῶν ἡθῶν, τᾶλλα δὲ ἀγαθὸς καὶ
 θαυμάσιος, ὅσα τὸν μοναδικὸν ἀπεργάζεται βίον, ἐγκράτειάν φη- 20
 Cμι καὶ στάσεις παννύχους· χαμαιεύνης καὶ ἀνιπτόπους καὶ πεζο-
 πορῶν ἀεὶ καὶ τρόπον ἔχων μάλα προσήκοντα τοῖς διαιτωμένοις
 καθ' αὐτοὺς ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις. καὶ ἦν ἂν διὰ βίου μακα-
1. ὄν] ὄθ W. in mg. 18. Γάνου A. 20. ἀπεργάζονται A.

ipsis acerbius poculum, quale patriarchae bene merito miscuerant, exha-
 riendum esset, divina iniustitia eas ipsis vices rependente, apud Imperatorem
 tacitam aversionem inveniunt, quae plus doloris affert quam ira aperta,
 sensimque et clanculum ad ipsas usque medullas ut ita dicam penetrans
 omnem depascit animi amoenitatem, omnem generosum ardorem extinguit.
 Apud fratres autem et collegas inimicum contemptum et ab omni consolati-
 one alienum animadvertunt: et, quod maius est, annuis reditibus, quos il-
 lis metropoles pendebant, privantur. Denique, ne longum faciamus, ita in
 Urbe sedentes vitae reliquum exegerunt, vehementissimum dolorem intimis
 visceribus alentes, donec nimiam aegritudinem corpus non ferens omnino
 tandem defecit.

5. Sed illuc redeo. In patriarchicum solum succedit monachus qui-
 dam, Athanasius nomine, austeræ disciplinae exercitationibus a puero as-
 sufactus, tum autem in Gani montibus vitam solitariam agens, homo ru-
 dis ille quidem literarum morumque civilium, sed aliqui bonus et admiran-
 dus, quod attinet ad ea quae monasticam vitam constituunt; continentiam
 dico et vigiliis nocturnas: humi cubans, illotis pedibus, ac pedes semper ince-
 dens: moribus denique iis praeditus, qui decent maxime eos qui solitarii in
 montibus et speluncis degunt. Ac per omnem ille aetatem fortunatus dici po-

ριστός δ' ἀνήρ, εἰ καθ' αὐτὸν αἰεὶ διήγεν· ἀλλ' ἔχρησεν ὡς ζοικε
 παθεῖν κακῶς τοὺς τε ἄλλους τῶν ἀρχιερέων καὶ ὅσοι τοῦ κλή-
 ρου ἐλλόγμοι, καὶ ἀντίσταθμα τὰ δεινὰ τῆς σφῶν εὐρηκέναι κα-
 κίας, τῆς τε προτέρας ἐκείνης καὶ ἦν κατὰ τοῦ πατριάρχου ἐνε-
 5 δειξαντο Γρηγορίου. πρὸς γὰρ τὸν πατριαρχικὸν ἀναβεβηκώς
 θρόνον αὐτοῖς πρώτοις εὐθὺς βλοσυρὸν τε ἐπέβριψεν ὄμμα καὶ
 ζήλου θείου καὶ πικρίας μεστόν· ὡς μὲν ἐντεῦθεν τοὺς μὲν συνε-
 10 τωτέρους ὑπὸ πρώτης ὁ φασὶ γραμμῆς στοχασασμένους τοῦ μέ-
 λοντος τὴν κατ' οἶκον ἐκόντας ἐλέσθαι κεκρυμμένην διαγωγὴν,
 10 πρὶν ἄκοντας παθεῖν τι τῶν ἢ μὴ πρὸς βουλήσεως ἦν· τοὺς δ'
 ἀναγκασθέντας μετὰ βραχὺ τῆς βασιλευούσης ὡσπερ φυγιάδας γε-
 νέσθαι. (B.) Τὰ δ' ὅμοια καὶ ἡ τῶν ἀρχιερέων πληθὺς ἐπεπόν-
 θεσαν. πλεῖστοι γὰρ ἦσαν καὶ πάντες ἐλλόγμοι καὶ νομίμων ἐκκλη-
 15 σιαστικῶν ἐμπειρότατοι, εἰς τοῦτο τὰ πολλὰ φιλοτιμησαμένου P. 111
 15 τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, οὐκ οἶδ' ὁπότερον, εἴτε παρελη-
 φότος ἄνωθεν, εἴτε οἴκοθεν αὐτοῦ φιλοτιμησαμένου διὰ τὸν τοῦ
 βελτίονος πόθον, ἵνα τε σοφοὶ παιδεύωνται καὶ διδάσκαλοι τοῖς ὑπὸ
 χεῖρα γίνωντο καὶ ἵνα στεῆροὶ προστάται τῆς εὐσεβείας εἶεν καὶ
 20 ἔπω προβλήτες ἀτίνακτοι πρὸς τὰ τῶν ἐναντιῶν γλωσσῶν
 20 ὁπότε δεήσειε κύματα. τοὺς μὲν γὰρ ἐντὸς εὐρεθείας τῆς Κων-
 σταντινουπόλεως, οἷας δὴ τινος ἕνεκα χρείας, εἰς τὰς οἰκίας B
 ἑκαστον μητροπόλεις ἀπέπεμψεν, ἐκεῖ τὸ λείπον τοῦ βίου διατε-
 λέοντας· ὡς μὴ ἐνταῦθά φησι καθήμενοι συρράπτοιόν τι κατ'

6. βάρβροις εὐθὺς ἐπέβρι. A. Vid. Notas. 7. ὑποκαθήμενον ἐξ-
 λον μεστόν A. 22. λείπον A., λοιπὸν W.

tuisset, si solitarius semper vixisset. Sed male tractari utique tum ponti-
 fices tum clericos insigniores oportebat, et dignas improbitate sua luere poe-
 nas, tam priore illa, quam ea qua contra Gregorium patriarcham usi fue-
 rant. Nam cum patriarchicum solium conscendisset, statim in eos primos
 trucem coniecit oculum zeli divini et acerbitatis plenum; ut prudentiores ab
 ipso quod aiunt limine quid futurum esset coniectantes vitam deinceps do-
 mi obcuram agere constituerent, priusquam inviti aliquid paterentur, quod
 minime eis placeret: aliis vero paulo post Urbe quasi exulare necesse
 esset. (II.) Eadem et coetui pontificum acciderunt. Plurimi enim erant,
 et omnes eruditione insignes, et Ecclesiasticarum sanctionum peritissimi,
 quod patriarcha Gregorius in ea re plurimum elaborasset, haud scio
 utrum traditum antiquitus morem amplexus, an suo ipsius studio ad meliora
 propenso obsequutus, ut populus eruditos moderatos et doctores haberet,
 qui religionis propugnatores essent fortissimi, et si res postularet, adver-
 sus linguarum infestarum violentiam inconcussi velut obices starent. Nam
 qui Constantinopoli inventi sunt, cuiuscunque rei causa adessent, eos in
 suam quemque metropolim misit, ut ibi aevi reliquum exigerent: ne, inquiebat,
 hic desidentes aliquid mali contra se invicem et contra me ipsum consuant,

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἀλλήλων τε καὶ αὐτοῦ τῆς εἰρήνης ὑφειλοντες εἶναι διδάσκαλοι·
τοῖς δ' ἔξωθεν ἰουσι προφάσει δῆθεν κατὰ τοὺς κανόνας τῶν
ἁγίων καὶ θείων συνόδων τοὺς δις ἢ ἅπαξ τοῦ ἔτους σύνοδον τῶν
μητροπολιτῶν παρὰ τῷ πατριάρχῃ κελύοντας γίνεσθαι, ὡς ἂν
C παρ' ἀλλήλων τὰ τε τῆς εὐσεβείας ἀνακρίνωνται δόγματα καὶ τὰ 5
μεταξὺ παρεμπόδιοντα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα διαλύωνται, τὴν
εἰσοδὸν ἀπέκλειε τῆς Κωνσταντινίου, εὐ ποιῶν· δίκαιον εἶναι
λέγων τὴν λαχοῦσαν ποιμαίνειν ἕκαστον, ὡσπερ τὸν πατριάρ-
χην τὴν βασιλεύουσαν, καὶ τῶν ἰδίων προνοεῖσθαι προβάτων
παρόντας αὐτοῦ καὶ μὴ μόνον τὰ ἐκείθεν κέρδη δασμολογοῦν- 10
τας χρονίζειν παρὰ τὴν βασιλεύουσαν. παρὰ τοσοῦτον οὖν ἑκα-
D τέροις εἰκότως μέμναιτό τις, παρόσον τοῦ δέοντος ἔξω καὶ ἄμ-
φω πεπτῶκασι διὰ τὴν τοῦ ὑπερβάλλοντος ἐκδρομῆν. (Γ.) Πολ-
λὰ δὲ καὶ ἕτερα περιῆν τὰνδρὶ τὰ χρηστὰ καὶ τοῖς τότ' ἀν-
θρώποις ὠφέλιμα· ζῆλος κατὰ τῶν ἀδικούντων οὕτω πάνυ τοι 15
μέγιστος καὶ περιφανής, ὡς μὴ μόνον αὐτοὺς γε τοὺς ὄσοι
τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος προσήκοντες ἦσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς
γε τοὺς αὐτοῦ γε νέεας δεδιέναι τὴν αὐτοῦ μετ' ἐκπλήξεως παρ-
E ῥήσιαν καὶ τοὺς ἐλέγχους μᾶλλον ἢ τοῦ βασιλέως προσταττον-
τος. τὸ γὰρ ἄληπτον τοῦ ἀνδρός καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν τοῦ βασι- 20
λέως αἰδῶς πολλὴν ἐδίδου τούτοις τὴν συστολὴν καὶ τὸ δέος.
πρὸς γε μὴν τοὺς ὄσοι μοναδικὸν ἤρουντο διάγειν βίον, μηδὲν μὴ-

1. κατ' αὐτοῦ καὶ ἀλλήλων A. τῆς εἰρήνης — διδάσκαλοι add. A.
2. προφάσει — διαλύωνται om. A. 11. παρὰ τοσοῦτον — ἐκδρο-
μῆν om. A. 13. Quae hinc sequuntur, usque ad initium Capitis
sexti, decrant in libris editis; extant autem in Codice A. Vid.
Notas. BOIV.

quos pacis magistros esse convenit. Qui vero aliunde adveniebant, eo prae-
textu quod sacrosanctorum Conciliorum decretis cautum esset, ut metro-
politani bis aut semel quotannis apud patriarcham convenirent, de fidei
dogmatis sese invicem consulturi, et quaestiones Ecclesiasticas quae inte-
rim incidissent disceptaturi, eos Urbis ingressu prohibuit. Recte sane.
Dicebat enim aequum esse, ut suam quisque Ecclesiam pasceret, sicuti pa-
triarcha Constantinopolitanam: et ut praesentes ovium suarum curam age-
rent, non autem emolumentis inde acceptis contenti in Urbe morarentur.
Possunt autem eatenus utrique merito reprehendi, quod utrique modum
excesserunt. (III.) Erant et alia multa in illo viro praeclara, et illius aeta-
tis hominibus utilia: indignatio in eos qui iniuriam facerent adeo magna
et insignis, ut non solum ii omnes, qui genere Imperatorem contingerent,
sed et filii quoque Imperatoris liberrimas eius voces reprehensionesque, ma-
gis quam ipsius Principis iussa, exhorrescerent. Nam illius hominis vita
inculpata et Imperatoris erga illum reverentia magnum his angorem et me-
tum afferebant. Iis certe, qui monasticam vitam professi essent, nihil in-

τε τῶν ὄσα γαστρὶ παρέχει τροφῆν παρήνει, μήθ' ὄσα βυλα- A. C.
 τίων ἀπαιτεῖ χρεῖαν καὶ περιδεῦ φυλακῆν, μήθ' ὄσα γέμουσαν 1282
 ἀσχολίας τράπεζαν ἔχει. εἰ δέ τις ἔχων ἠλόσκετο, ἄκων καὶ σὺν ad
 αἰσχύνῃ τούτων ἐξίστατο. ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄσοι μοναδικὸν μὲν αἰ- 1328
 5 ρούμενοι βίον καὶ ἀπέριττον σχῆμα καὶ ἄτυφον τρόπον ἔπειτα περὶ Imp. Andron.
 βαδίζειν οὐ μάλα ἠείχοντο, σφοδρῶς ἐπετίμα καὶ τοῖς οἰκείοις κε- Senioris.
 χρήσθαι ποσὴν ἐνουθέτει πρὸς τὰς ἐν τῇ πόλει διατριβὰς καὶ ταύ-
 τας οὐκ αὐτονομία τούτους χρωμένους οὐδὲ βλακειὰς ἐνεκεν τρυ-
 φῶσιν καὶ διαβήτουσιν ἤθεσιν ἀγοραῖς ἀκαίροις ἐνδείκνυσθαι,
 10 τῶν ἐκείθεν ἐκωνόντες θεάτρον μεστὸν ἐπίγυνται νοῦν, ἀναγκαίως P. 112
 δ' ὠθοῦσης χρεῖας καὶ τοῦ τῆς μονῆς ἐπιστάτου προτρέποντος. V. 93
 καὶ τετήρηται τοῦτο πᾶσιν ἐκείθεν παρ' ὄλον τὸν τῆς πατριαρχ-
 χείας χρόνον αὐτοῦ. εἶναι γὰρ τῶν ἀτοπωτάτων ἔφρασκε, τὸν
 μὲν πατριάρχην ὑποζυγίῳ μηδενὶ μηδ' ὄλως, ἀλλὰ τοῖς οἰκείοις ἐν
 15 ταῖς ὄδοπορταῖς ποσὶ χρώμενον, αὐτοὺς ἐπὶ γάβρων ἵππων ὄχου-
 μένους ἀσέμων σκιρτημάτων καὶ κρότων τὴν ἀγνυῖὰς ἐμπιπλῆν B
 καὶ τὰς ἀγορὰς καὶ τὰ θεάτρα. (A.) Τούς γε μὴν ἐν οἰκίσκοις
 δῆθεν βραχέσι, πρὶν τὸν μοναδικὸν παιδαγωγῆθῆναι τρόπον,
 νῦν μὲν περικλειομένους ἐν ἀσκήσεως ὑποκρίσει, νῦν δὲ τὴν ἐν-
 20 ὄδῳ περινοσποῦντας οἰκίας καὶ γυναικαρίων ἀφέλειαν ὄραστα ἔξα-
 πατῶντας καὶ χειρουμένους διὰ τοῦ σχήματος καὶ δέρματα μὲν
 προβάτων ἔχοντας, ἔσωθεν δ' ὄντας πλέον ἢ κατὰ λύκους ἄρπα- C
 γας, ὄν ἐνιοὶ καὶ ὑποκαθημένων αἰρέσεων ἔχοντες σπέρμα ὄψ-

15. γάβρ.] Sic A. pro γάβρων. BOIV.

dulgebat eorum omnium, quae aut ventri delicias afferrent, aut marsu-
 piis egerent et sollicita custodia, quaeve occupationis vanae plena essent.
 Quod si quem eas res habere compertum esset, iis ille invitus et per igno-
 miniam spoliabatur. Sed et eos qui monasticam vitam et habitum simpli-
 cem et morem ab inani fastu alienum amplexi nollent pedibus ire, graviter
 corripiebat, monebatque eos ut pedibus uterentur suis, cum essent in Urbe
 commoraturi; id autem non cum libitum esset facerent; caverentque ne
 per coordiam delicati ac luxu diffuentes in publico se intemptivo osten-
 tarent, ut reversi inde animum inanibus spectaculis plenum referrent; sed
 necessitate urgente, et monasterii praefecto hortante foras exirent. Id vero
 ab omnibus deinceps observatum quamdiu is patriarcha fuit. Absur-
 dissimum enim aiebat illud esse, ipsum quidem patriarcham cum iter face-
 ret nullo prorsus iumento sed propriis uti pedibus; illos autem equis fero-
 cibus vectos saltibus immodestis et quadrupedante sonitu vicos, fora, ac
 theatra implere. (IV.) Illos quoque, qui antequam monasticum institutum
 edocti essent, modo angustis cellulis austriorem vitam mentiti includebant
 se, modo illustrium domos circumibant, et muliercularum simplicitatem fa-
 cile decipiebant ac sibi per ipsum habitum mancipabant, ovium pelle indu-
 ti, intus autem plus quam lupi rapaces, quorum et nonnulli insidentium ani-
 mo haecreticarum opinionum semen foventes, in exitu barathrum animas in-

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

στα πρὸς βάρβαρον ἀπωλείας ἀπλουστέρως ὠθοῦσι ψυχὰς, τοῦ-
τους τοίνυν ἀθροῶν καὶ ἕμα ὅσοι μαινομένων Βακχικά τινα
ἤθη ἐπιτηδεύουσι κενῆς τινας δόξης καὶ λημμάτων ἕνεκα, καὶ κα-
νόσιν ὑποτιθεῖς ἀσκήσεως, οὓς μὲν λίσσιμον ἔχοντας συνενόει τὸν

Ἰ τρόπον, φροντιστηρίοις πολυανθρώποις ὑπέκειν ἐδίδου θελήμα-5
τος ἄρνησιν παραγγέλλων φυλάττειν ὅπως δύναμις· οὓς δ' ἀνία-
τον ψυχῆς ἑώρα νόσημα κεκτημένους, δυοῖν ἔδρα θάτερον. ἢ γὰρ
εἰρκτῆ παρεδίδου σώζων καὶ ἄκοντας σφ.ῶς· ἢ τῆς πόλειος ὑπερο-
ρίους καθίστα· καὶ οὕτως ἄμικτον παρεσκευάζειν ἔχειν τὸν βίον
ἀγοραῖς καὶ πλατεῖαις, ὅσοι τε καὶ ὅσοι τὸ μοναδικὸν ὑπέστησαν 10
σχῆμα. πολλοῦ δ' ἄρα ἦν ἄξιον, εἰ τὸν τοιοῦτον ἐκείνου κα-
ἐνόνα καὶ τύπον ξυνέβαινε παραμένειν ὁμοίως κὰν τοῖς ἐξῆς δια-
δόχοις τοῦ θρόνου, καθάπερ δὴ καὶ παρὰ πάντα τὸν χρόνον αὐ-
τοῦ τῆς πατριαρχείας. ἀλλὰ γὰρ εἰ πλείω ἐτέλει τὸν χρόνον ἐν
τῇ πατριαρχίᾳ, πλείω λοιπὸν καὶ τὴν εἰς τὸ βέλτιον πῆξιν τὰ τῆς 15
μοναδικῆς πολιτείας ἔθη λαβόντα παρέμενον ἄν. ἀλλ' ἐκ μέσου
τὴν ταχίστην αὐτοῦ γενομένου, πάντα καθάπερ ὀστράκου μετα-
Ἰ πρεσβύτος κατὰ τῶν ἱερῶν φροντιστηρίων ἀνέββωγε τὰ τῆς διαβο-
λικῆς κακίας νοσήματα. (B.) Ἄλλ' ἐκείνο μικροῦ με παρέδρα-
με. πρότερον γὰρ ἐξ ἀρχαιοτέρων τῶν χρόνων παρεληφθῆα μετὰ 20
τῶν ἄλλων ἠντύχει καὶ διδασκάλων ἢ ἐκκλησια· οἱ κατὰ διαφό-
ρους ἡμέρας καὶ τόπους τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐδίδασκον, ὁ
μὲν τὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ἔσματα, ὁ δὲ τὰς τοῦ μεγάλου Πάυ-
P. 118 λου ἐπιστολάς, ὁ δὲ τοὺς εὐαγγελικοὺς τοῦ σωτῆρος νόμους. καὶ

cautas facillime propellebant; illos inquam et eos omnes, qui fanaticorum instar ritus quosdam Bacchicos inanis gloriolae et lucri gratia profitebantur, sparsos congregans, et religiosae vitae legibus astringens, quoscunque animadvertibat ingenio esse sanabili, illos monasteriorum frequentissimorum regulae subiiciebat, praecipiebatque iis, ut quantum possent voluntatis propriae exuendae votum servarent: quos autem videbat insanabili animi morbo laborare, in illos duorum alterum decernebat. Aut enim in carcerem coniciebat, etiam invitos eos servans; aut longe ab Urbe relegabat; efficiebatque hac ratione, ut vitam foro et plateis procul agerent quotquot sive viri sive foeminae monasticum habitum induissent. Fuisse sane illud perquam utile, si ea lex eaque formula mansisset sub illius successoribus, ut toto illo tempore quo patriarcha ipse extitit. Enimvero si diutius eam dignitatem tenuisset, stabilita deinceps in melius monasticae vitae disciplina diutius ipsa quoque viguisset. Sed cum ille e medio statim sublatus esset, omnes tessera veluti conversa irrupere in religiosus domos diabolicae improbitatis pestes. (V.) Sed me illud paene fugit. Antehac ab antiquissimis usque temporibus tum aliis rebus abundabat Ecclesia, tum doctoribus, qui variis diebus variisque in locis Constantinopolae docebant, hic Davidis prophetae Psalmos, ille Pauli magni Epistolae, alius Evangelicae Salvatoris praecepta: tum singuli quotquot sacerdotali munere fungebantur,

καθ' ἕκαστα πάλιν ὄσοι περὶ ἱερατικῶν ἦσαν ἀξίωμα περιειμι- A. C.
 νοι κατὰ διαδοχὴν ἐκείθεν κατ' οἴκους καὶ πατριῶς εἰπεῖν καὶ 1282
 συναυλίας τῶν παροικούντων τὸν θεῖον ἐκήρυττον λόγον· καὶ ἦν ad
 τοῦτο θεῖόν τι χρῆμα τῷ βίῳ καὶ τῆς εὐσεβείας ἐπίγνωσις ἄλλ- 1328
 5 θῆς καὶ πρὸς τὸ καλὸν ὁδηγός· ἢ μᾶλλον ὥσπερ ἀρδεύει τις ἀπὸ Imp. Andron.
 μεγάλης καὶ θείας πηγῆς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκούοντων ἀρδεύουσα Senioria.
 καὶ ταύτας πρὸς ἀμείνω πλάσιν καὶ σύνθεσιν μεταπλάττουσα.
 (ς'.) Τοῦ δὲ χρόνου ῥέοντος φροῦδα τὰ τοιαῦτα πάντα κατέστη, B
 πάσης καλῆς συνηθείας ἀνατραπίσης ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ
 10 ὥσπερ ἐς θαλάσσης καταδύσης πυθμένας. καὶ τῆς λύμης ἐντεῦ-
 θεν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας διαδοθείσης ἐκκλησίας, ὥσπερ ἐν γῆ
 ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ, παντὸς αἱ ψυχαὶ τοῦ τῶν Χρι- V. 94
 στιανῶν πορεύονται πληρώματος ἄχρι καὶ ἐς τὴν τήμερον. ὥστε
 καὶ ἐς τοσοῦτους ἀνεβρίπισθη τὸ πρῶγμα κολοφῶνας ἀτοπημά- C
 15 των, ὡς καὶ ὑπὲρ ἐνὸς ὀβόλου ἐκατέρωθεν ὄρκους φρικωδεστά-
 τους γίνεσθαι, οἷους οὐδ' ἂν κάλαμος γραμματέως γραφῆ παρα-
 δοῦναι τολμήσειε· τῆς γὰρ ζωτικῆς τοῦ λόγου καὶ τῆς διδασκα-
 λίας ἀκτίστος σβηθείσης, ὁμοῦ πάντα γέγονε χρήματα, τῶν
 20 πλείστων εἰς ἀλλοίαν ἐκπεπωκότων καὶ οὐκ ὄντος τοῦ οἴκοθεν
 ἐπιγενώσκειν δυναμένου τὰ χρήσιμα καὶ τίσι γνωρίσασαι διέστηκεν
 ἀσεβείας εὐσέβεια. καὶ τίς ἂν δυνηθεῖ καθ' ἕκαστα τὴν κατὰ D
 μικρὸν τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ χεῖρον διεξιέναι μεταβολὴν, ἣν διορ-
 θοῦν ὁ πατριάρχης θέλων οὐ δεδύνηται; (Ζ.) Ἔμοι δὲ θανυμί-
 ζειν περίεστι, πῶς δέον γενέσθαι τοιαῦτα, ἔπειτ' ἐς τόνδε τὸν
 25 τῆς ἡσυχίας τρόφιμον ἄνδρα συνήλασε τὸν κυριὸν ἢ τῆς τύχης

viciisim inde per domos et tribus et curias id est paroecias verbum Dei praedicatum ibant. Eratque illud divinum quiddam in vita humana; vera scilicet religionis cognoscendae ratio, atque ad virtutem via certa; aut potius quaedam quasi rigatio ex magno caelestique fonte animos audientium irrorans, eosdemque in melius fingens et componens. (VI.) Verum procedente tempore evanuerunt illa omnia, omni honesto more his temporibus abolito, et in profundum quasi mare demerso. Dehinc peste in alias Ecclesias serpente, in terra veluti deserta, in via, et inaquosa totius Christianae universitatis animae ad hodiernum usque diem versantur. Itaque eo insolentiae res provecta est, ut oboli unius gratia utrinque iuramenta horribilissima, qualia nec scribentis calamus exarare audeat, interponantur. Extincta enim rationis doctrinaeque salutifera luce omnia confunduntur, plerisque in brutam stuporem prolabantibus, ac nemine existente, qui quae utilia sint, et quo discrimine pietas ab impietate dignoscatur, possit ex se intelligere. Eoquis autem particulatim queat veras in peius Ecclesiae mutationem enarrare, quam nec patriarcha cum vellet emendare potuit? (VII.) Mihi vero mirari subit, quod cum haec fieri oporteret, inconstans fortunae temeritas eius rei exitum deduxerit ad illum virum tranquillitatis monastione alumnum.

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἀσπάθμητος περιπέτεια. τὸ μὲν γὰρ χρῆναι τὴν ἐκκλησίαν οὕτως ἐρημιωθῆναι καὶ τὴν δίκην περιελθεῖν τοὺς ταύτης ἐνδόξους καὶ ξύν γε τούτοις ἅπαντα τοῦ κλήρου τὸν ὄρμαθόν, εἶδεσαν οἱ τὰ πράγματα κρίνειν εἰδότες ὀρθῶς, ἀφ' οὗ τὴν μετένοιαν τῶν ἑκ γὰρ τῆς τῶν Λατίνων κοινωνίας ἐπαρελθόντων οὔτε προσε-5
δέξαντο καὶ τὰ μέγιστα προσηδικήκεσαν, κονδύλους τε ἐντείναν-
τες καὶ τᾶλλα τῶν ἀθεμίτων ἐπ' αὐτοὺς πεπραχότες· ὧν καὶ ἡμεῖς ἀνωτέρω μετρίως ἐμνήσθημεν· τὸ δ' ἐν τοῖς τοῦδε πα-
τριαρχεύοντος χρόνοις, ἐν οἷς ἡ τῶν ἐλπιδῶν βελτίστη τὰς πάν-
F των περιέθει ψυχὰς, ὡς ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνατελεῖ καὶ δι- 10
καιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάντα συμπεπτικῶναι τᾶναντιώτατα
καὶ περιωβρισθῆναι μὲν ὡς ἀνόνητον τὸν ἡσυχίον βίον, περι-
ωβρισθῆναι δὲ τὸν τῆς ἀρετῆς καρπὸν, ὡς ῥᾶστα πρὸς τὸ τῆς κα-
κίας ἀκρότατον ἀπαλλάττοντα, τοῦτο δὲ ποῦ οὐκ ἂν ἀπορίας
εἰλάνοι; τίνας δ' οὐκ ἂν κατασεῖσει ψυχὰς, καὶ εἰ σιδήρῳ τὴν 15
φύσιν ἐοίκασιν;

P. 114

ζ'. Ἐν τούτοις μέντοι τοῖς χρόνοις διαβολαὶ τινες ἀνεφύοντο κατὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου, τοῦ αὐταδέλφου τοῦ βασιλέως, ὡς ἐρῶν μὲν βασιλείας· καὶ ὅσοι δὴ τῶν ἐν τέλει καὶ ὅσοι τῶν ἄλλως προδύχοντων ἐν τῷ στρατῷ, δεξιώσεσ' τε καὶ ἀσπα- 20
μοῖς καὶ χρήμασι περιέροχεται πάντας, ἴν' εἰεν αὐτῷ συνεργοὶ τοῦ σκοποῦ. ταῦτα δ', ὡς ὁ πολὺς ἔχει λόγος, ἐπῆρχον σκκο-
φανταίαι ψευδεῖς, συντεθεισάι παρ' ὧν ἔργον βύσκανον τοῖς ἀγα-
B θοῖς ὀφθαλμῶν ἐπιβάλλειν· οἱ δὲ καὶ συμμάχῳ χρησάμενοι τῷ

17. ἀναφύονται A. 18. Πορφυρογενήτου, et sic ubique A.
Πορφυρογενήτου W. 23. τοῖς ἀγαθοῖς om. A. 24. ὀφθαλμοῖς A.

Oportuisse enim Ecclesiam ita desolari, et illius primores cum toto clerico-
rum ordine puniri, sapiens quisque intelligit; ex quo nempe illi poeni-
tentiam eorum qui a communione Latinorum reversi erant non admisisset,
immo eos maximis iniuriis affecisset, colaphis etiam inflictis, aliisque in
illos nefarie commisisset; quas et nos supra breviter commemoravimus. At
huius patriarchae temporibus, in quibus optima haec spes omnium animos
subibat, orituram de terra veritatem ac de coelo iustitiam, omnia huic spei
maxime contraria extitisse, ac ut inutilem, in contemptum abiisse vitam
monasticam, ipsaque adeo virtutis fructum viluisse, utpote qui in summam
improbritatem facillime degeneraret, id vero quam non admirationem affe-
rat; quos non animos commoveat, et si natura sua ferrei sint?

6. His temporibus calumniae quaedam ortae sunt contra Constantinum
Porphyrogenitum, Imperatoris germanum fratrem, quasi regnum affectaret,
et omnes quotquot dignitate vel alio titulo in exercitu eminerent, presen-
tationibus, salutationibus, et pecuniae largitionibus circumveniret, ut eorum
opera voti compos redderetur. Hae, ut plerique affirmant, falsae erant
criminationes, confictae ab iis, quibus oculus malignum in bonos conficere
familiaris est: qui opportuna occasione et Imperatoris voluntate adiuti (nam

καιρῷ καὶ τῇ γνώμῃ τοῦ βασιλέως ἀγενῆ τινα τρέφοντος ὑποβίαν
 πρὸς τὸν αὐτάδελφον εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ξυνώθησαν.
 τὰ δὲ τῆς ὑποβίας αἰτία τοιαυτὰ τινα ἦν. ἡγαπᾶτο παρὰ τοῦ πα-
 τρὸς καὶ βασιλέως ἐξ ἑτι βρέφους ὁ Πορφυρογέννητος μᾶλλον ἢ ^{Imp. Andron.}
 5 ὁ Ἀνδρόνικος. πολλὰς γὰρ ἐκ φύσεως τὰς αἰτίας τῶν φίλων
 παρείχετο τῷ πατρὶ πολλαχόθεν, ἕκ τε τῶν τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν, C
 ὅποσα τοῖς ἄρχεσιν ὀφειλοῦσιν ἐπιπρέπει, ἕκ τε τῆς τοῦ ἡθους
 εὐτραπέλλας, ἕκ τε τῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἀστείότητος· ὥστε καὶ εἰ V. 95
 μὴ τὸ ὑστερογενὲς μέγα πρὸ ποδῶν ἔκειτο κώλυμα, αὐτὸν ἂν
 10 μᾶλα ἀσμένως τῶν βασιλικῶν σκήπτρων ἐδείκνυ διὰδοχον ὁ πα-
 τήρ. Ἐν μὲν οὖν τοῦτο καὶ πρῶτον αἴτιον, ὃ συνέχεε τοὺς τῆς
 ἀδελφικῆς ὁμονοίας δεσμοὺς ἕπαξ μεταξὺ συμπεσόν καὶ ὑποσπει-
 ραν τῇ τοῦ Ἀνδρονίκου ψυχῇ γνώμην οὐ μᾶλα ἀνύποπτον κατὰ D
 τοῦ ἀδελφοῦ. (B.) Δεύτερον δὲ πρὸς βουλήσεως ἐγεγόνει τῷ
 15 βασιλεῖ καὶ πατρὶ μίαν ἀγαγέσθαι τῷ Πορφυρογεννήτῳ γυναῖκα,
 τὸν ἐφηβον παραλλάξαντι, ὁπόσαι τῶν Λατινίδων εὐγενεῖα προέ-
 χουσι, τὴν βελτίστην πασῶν, ἵνα τῇ ἐφεξῆς περὶ τούτου μελέτη
 πάνυ τοι σὺνδρομον εἴη καὶ τοῦτο. ἐβούλετο γὰρ καὶ μελέτην
 εἶχε τοῖς σπλάγγχοις ἐμφωλεύουσαν ἐκ πολλοῦ τὸ περὶ Θεσσαλο-
 20 νίαν τε καὶ Μακεδονίαν μέρος τῆς ὅλης ἡγεμονίας Ῥωμαίων E
 ἀποτεμῶν ἰδίαν ἀρχὴν τινα πεμποιήσασθαι τούτῳ καὶ βασιλεῖον
 αὐτοκρατορίαν. καὶ εἰ μὴ φθάσας ὁ θάνατος αὐτὸν ἐξ ἀνθρώ-
 πων πεποίηκε, τάχ' ἂν καὶ ἥλιος εἰς ἔρχον προβάντα τὰ τῆς
 μελέτης ἐγνώριζεν· ἀλλ' οὐκ ὄν καὶ θεῷ πρὸς βουλήσεως, ὡς
 25 εἴκειν, ἐς πέρας ἐκχωρήκει τὸ πρῶγμα δυστυχίας μεστόν. τοῦτο

eius animo degener quaedam suspicio de fratre insederat) in extremum
 discrimen Porphyrogenitum adduxerunt. Suspicionis autem causae huius-
 modi fuere. Patri Imperatori ab infantia Porphyrogenitus carior quam
 Andronicus fuerat. Quippe illi multa a natura inerant, quae paternum amo-
 rem multifariam excitarent; quod et iis animi bonis praeditus esset quae
 principem ornant, et morum urbanitate et oculorum hilaritate excelleret.
 Quare nisi illud valde obstetisset, quod minor natus erat, cupide illum Imperii
 successorem pater designasset. Una igitur haec et prima causa extitit, quae
 cum seculi intercessisset et suspicionum semina adversus fratrem animo An-
 dronici subiecisset, fraternae concordiae vinculum resolvit. (II.) Accedebat
 altera. Habuerat in animo pater, Porphyrogenito, cum adolevisset, Latinam
 uxorem nobilissimam et optimam despondere, ut ea re consilium de eo ininitum
 adiuvaretur. Etenim iampridem id volebat et secum tacite meditabatur, eam
 partem quae circa Thessalonicam et Macedoniam est a toto Romano Imperio
 recisam huic tradere, ut peculiaris eius principatus et Imperatoria potestas
 esset. Ac nisi mors eum e vivis prius sustulisset, fortasse ea consilia
 ad exitum perducta in apertam lucem prodissent. Sed cum Deus, ut videretur,
 eam rem non approbaret, funestus eius exitus fuit. Haec res magis

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

δριμνότεραν τὴν τοῦ Ἀνδρονίκου βασιλείως πεποίηκε γνώμην κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ὡσπερ ἐκ σπινθῆρος ἀνέγλεξεν εἰς πυρσὸν τὸ τῆς ψυχῆς ἀργιζόμενον. Ἐπεὶ δὲ συνέσεως βαθείας ἐμβριθεῖα τὴν τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου ψυχὴν περιέθει καὶ δεινὸς ἦν οἰκου-
P. 115 ροῦσαν ἐπὶ πολλὰ συγκρῦναι δυσμένειαν καὶ πεπλασμένον ἦθος ὡς 5
ἄπλαστον ἐπὶ πλεῖστον προσφῆναι, ἐλάνθανεν ὡς εὐμενῆ περὶ τὸν Β ἀδελφὸν παραμείβων τὸν χρόνον. (Γ.) Τρίτον, ὃ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς συνητέχθη, πλοῦτον ἀθροί-
ζων πολλὰ καὶ ποικίλον, ὁποῖον κατ' ἐνιαυτὸν ἐγείργει τοῖς τού-
του ταμίαις ὅποσα παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως εἰλήφει πλε- 10
θρα κτημάτων, ἕμα ποιμνίοις παμπόλλοις καὶ βουκολίοις μεγα-
λοπρεπῶς ἀνήλπισκε τοῦτον καὶ πᾶσιν ἀφειδίως ἐχορήγει τοῖς προσ-
ιοῦσι, μεγάλοις τὸ γένος ὁμοῦ καὶ μικροῖς· καὶ πρὸς γε κοινω-
Cνικὸν τὸ ἦθος καὶ χάριεν προτιθέμενος ἄπυσι μάλα ῥαδίως ἐαν-
τῷ καθάπερ ἀδαμαντίνους εἶχεν ἔξαρτωμένους δεσμοῖς. φιλεῖ 15
γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τὸ τοῦ ἦθους ἕγρον' τε καὶ μελιχον, ἐπιειδὴν
ἀφ' ὑψηλοτέρων προφαίνεται τῶν προσώπων ῥῆιστα, χειροῦσθαι
τὰς γνώμας ἀπάντων· καθάπερ δὴ καὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἀνθέων
ἐν ἔαρος ὥρᾳ, ὅποσα χλοάζουσιν καὶ οἶον εἰπεῖν μειδιῶσαν τὴν
βαφὴν τῆς χροῦς ὑπογράφει, ῥαδίως τῶν παριόντων τὰς ὄψεις 20
D ἐφέλκεται. τοιοῦτον μέντοι καὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς σοφιστῶν ἢ παραί-
νεσις ὑφηγεῖται τὸν ἄρχην βουλόμενον· οὕτω γὰρ ἂν τὰ μάλιστα
φῆσι φιληθεῖν τοῖς ἐπ' αὐτὸν, ἂν φύσει τούτων ὑπέρτερος ᾖν,

7. Wolfius non interpungebat; sed coniunctim legebat, τὸν χρόνον τρίτον, quod interpretabatur, tertium annum. At hic non de anno tertio, sed de tertia causa agit. BOIV.

etiam Andronici animum exacerbavit contra fratrem, et incendio veluti ex scintilla nato ad maiorem iracundiam concitavit. At idem Andronicus Imperator, altissima prudentia et gravi iudicio instructus, cui facillimum erat insidentem animo malevolentiam diu celare et simulationem ita plerumque componere, ut nulla apud eum esse videretur, odium aliquamdiu dissimulavit et cum fratre tanquam amicus vixit. (III.) Tertium suspitionis causam attulit id quod etiam post patris mortem accidit. Nempe magna omnis generis opes ex iis praediis et pecuariis quae pater illi assignarat cum quotannis colligeret, eas liberaliter et magnifice tam parvis quam magnis a quibus adibatur communicabat; praeterea comitate et suavitate morum omnes facile adamantinis sibi vinculis devinciebat. Solet enim dexteritas et benignitas morum in altiore dignitatis gradu facile omnium animos sibi reddere obnoxios: quemadmodum verno tempore splendidi flores, ii videlicet qui amoeni et velut residentis colorum fucio tincti sunt, praetereun-
tium oculos in se convertunt. Hoc illud est Indorum sapientum praeceptum, imperare volentibus datum; ita demum a subditis amatum iri quemque maxime, si quanto ipse per se sublimior foret, tanto humaniorem se et mode-

- ὁ δ' ἔπειτ' ἐπιεικῆς ἐκὼν γε εἶναι σφισιν ὀράται καὶ μέτριος. A. C. 1282 ad 1328 Imp. Andron. Senioris.
- (Δ.) Ἐπ' ἀμφοτέροις μὲν ὄν ἐκείνοις τοῖς πρώτοις αἰτίοις ἀδικολή ἂν ἐναργῶς, εἰ τις ὀτιοῦν τῷ Πορφυρογεννήτῳ προσάψειεν ἔγκλημα· εἰ μὴ που τὸν πατέρα λέγοι τις ἂν ἀρχηγὸν τῶν τοιούτων, ὃς πλείονα τούτῳ τοῦ δέοντος ἐνεμε τὴν στοργήν. ἐπὶ δέ ἔγε τῷ τρίτῳ οὐκ ἀμιγῆς καθάπαξ εἰπεῖν ἀπαλλάττειν κηλίδος ὁ ἄνθρωπος δύναται' ἂν. εἶτε γὰρ ἀπειρία κατακολουθήσας τοιαύταις ἐδεδῶκε φιλοτιμίαις, αἳ βασιλεῦσι τὰ πλείστα προσήκουσιν ἄκων μὲν ἴσως, προσετρίψατο δ' ὄν οὐ μικρὰν ἐντεῦθεν ἑαυτῷ
- 10 τὴν κηλίδα τοῦ πταίσματος· εἶτε ἦδει μὲν καὶ αὐτὸς ὡς οὐκ ἀνόποπος εἶη τῷ ἀδελφῷ τοσαῦτα φιλοτιμούμενος, ἔπειτ' ἡμέλει τὸν ἑχρόνον ἀφροντίστως διακυβεύων, ἐνταῦθα τῆς αἰτίας τὰ πλείστα φέροιτ' ἂν εἰκότως αὐτός. ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλ' ὄν τοὺς πύλαι τὰ ὅμοια δεδρακότας ἐνθυμηθῆναι πρὸς οἶον V. 96
- 15 ὦλισθον τέλος. καὶ Κῦρος γάρ ποτ' ἐκεῖνος, ὁ Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος, μελῶ τῆς ἑαυτοῦ σατραπείας τὸν ὄγκον ἐπιδεικνύμενος εἰς ὑποψίαν καὶ μῖσος ἀνήγειρε τὸν αὐτῷ ἀδελφον καὶ βασιλέα τὸν Ἀρταξέρξην, ἀφ' ὧν πλέον οὐδὲν ἢ δυστυχεῖς ἐτρέψησε τέλος. Ἀντώνιος αὖθις, ὁ τὴν τῆς πλείονος οἰκουμένης P. 116
- 20 ἡγεμονίαν Ἀγούστῳ συμμερισάμενος Καίσαρι, τὰς τοῦ Καίσαρος ἀποστέρξας ὁμολογίας καὶ μελῶ τῆς ἑαυτοῦ φιλοτιμησάμενος δόξης, ἀφήρηται μετὰ τῆς οὔσης ἀρχῆς καὶ τὸ ζῆν· καὶ οὗτός γε μὴν ὁ Πορφυρογεννήτος, εἰ καὶ μηδὲν ἐπιβουλον ἐβουλεύσατο, μὴθ' ὄπλα καθ' αἵματος συγγενοῦς ἐνεδύσατο, ἀλλ' ὄν καὶ

22. τὸ] τοῦ A.

rationem erga inferiores praeberet. (IV.) Qui ergo ob illas duas priores causas aliquam Porphyrogenito culpam attribuat, plane iniurius sit; nisi horum caput et fontem fuisse ipsum patrem dicat, qui nimia caritate eum complexus fuerit. Quod ad tertiae criminacionis causam spectat, non omnis labis experte idem Porphyrogenitus evaserit. Sive enim ex imperitia iis ambitionis studiis deditus fuerat, quae maxima ex parte Imperatoribus conveniunt; invitus quidem ille fortasse, non parvam tamen sibi eo peccato maculam inussit. Sin et ipse norat, ob tantam magnificentiam non extra suspicionem fore se apud fratrem, et tamen temere ac secure tempus conterebarat: maximam culpae partem merito sustinebit. Quippe si nihil aliud, illud saltem reputare debebat, quem exitum habuissent ii qui antiquitus eadem commississent. Nam et olim Cyrus ille Darii et Parysatidis filius cum maiorem quam pro satrapia sua fastum prae se ferret, in suspicionem et odium apud Artaxerxem fratrem incidit: unde nihil praeter infelicem exitum est consequutus. Antonius item, qui maximam orbis terrarum partem cum Augusto partitus erat, cum spretis pactis et conventis sibi quam par erat arrogasset, una cum principatu etiam vitam amisit. Ita etiam hic Porphyrogenitus nulla arma, nullas insidias contra fratrem paravit, tamen prioribus

A. M. ἄλλαις προειληφθείαις οὐ μικραῖς ὑποψίαις πολλήν προσέθεσαν
 6791 τὴν ῥοπήν ἐπελθόντα καὶ ταῦτα· καὶ τὰς τοῦ βασιλέως σφόδρα
 nd ἀνέωξαν ἀκοὰς ἐς ὑποδοχὴν τῶν διαβολῶν, ὁπόσαι παραπεπῆ-
 6836 γασι ταῖς ἀταμιεύτοις φιλοτιμίαις. (E.) Ἄλλ' ἐπανιτέον τὸν
 Imp. Andron. Βλῶγον. ἦν μὲν γὰρ τηνικαῦτα τὰς διατριβὰς ποιούμενος ὁ Πορ-5
 Scnioris. φυρογέννητος περὶ Ἀνδρίαν τοῖς τε νέοις ἀγαλλόμενος γάμοις καὶ
 μακραῖς ἀνδῶν ταῖς ἐλπίσι τοῦ βίου. ἤγυγετο γὰρ πρὸ βραχέος
 C ἐαυτῷ γυναῖκα τῶν Ῥαοῦλ θυγατέρων τὴν ψυχῆς καὶ σώματος
 κάλλος ἀρίστην ἐς τριακοστὸν ἤδη τῆς ἡλικίας χρόνον ἐγγίξων
 αὐτός· ὅτε καὶ τῷ νεῷ τοῦ Στουδίου λαμπρὸν ἐπιθεῖς τὸν ὄρο-10
 φον (ἠρήμωται γὰρ ὁ χῶρος ἐκεῖνος παρὰ Λατίνων καὶ μηλόβο-
 τος ἦν ἐκ πολλοῦ) ἔπειτα στερεὸν περιήγαγε φραγμὸν καὶ περι-
 βολον καὶ πολλοῖς τοῖς ἀναλώμασιν εἰς μοναζόντων κατέστησεν
 ἀσκητήριον, οὐδὲν ἢ μικρὰ τοῦ παλαιοῦ χαρακτήρος ἀποδείον
 D ἐκείνου. ἐπεὶ δὲ τῶς περὶ τὸ Νύμφαιον τῆς Ἀνδρίας ἐτύχχανε 15
 τὰς διατριβὰς μετὰ τῆς συζύγου ποιούμενος καὶ διαβολαὶ κατ'
 αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀδελφὸν λάθρα ἀνηρέχθησαν, ἔδοξε
 τῷ βασιλεῖ διαβῆναι πρὸς ἔω· τῷ μὲν φαινομένῳ πραγμάτων
 ἄλλων ἐκείθεν καλούντων αὐτόν· τῇ δ' ἀληθεῖα πρὶν αἰσθῆσθαι
 τὸν ἀδελφὸν ἀσποφητὶ συμπεσεῖν καὶ χειρώσασθαι· ὃ δὲ καὶ γε-20
 γένηται. καὶ κρατεῖται μὲν οὕτως τὴν ταχίστην ὁ Πορφυρογέν-
 νητος· κρατοῦνται δὲ καὶ ὅσοι γηνησίως ὠμίλουσιν αὐτῷ, ὧν προῦ-
 χων ὑπῆρχε τὰ μάλιστα καὶ πλούτω καὶ γένει καὶ στρατηγίαις
 περιβόητος Μιχαὴλ ὁ Στρατηγόπουλος. αὐτοὶ μὲν οὖν ἐν δεσμοῦ-

6. ἐπανακτίον W. in mg. 24. περιβοήτοις A.

suspicionibus, quae quidem haud leves erant, non parvum pondus nova haec addiderunt: atque hinc factum est, ut calumniis, quae immoderatam ambitionem solent subsequi, Imperatoris aures paterent. (V.) Sed ad institutum redeundum est. Agebat tum Porphyrogenitus in Lydia recentibus nuptiis laetus, et eas spes concipiebat quibus vita humana maxime florescit. Nam paulo ante uxorem duxerat unam ex Raulis filiabus, quae et corporis et animi pulchritudine reliquis praestabat, quum ipse ad annum aetatis trigesimalum iam accederet: quo etiam tempore splendidum tectum Studii templo addidit (locus enim is desolatus erat a Latinis et longo iam tempore oves pascebat) et firmo muri ambitu circumducto magnis impensis habitationi monachorum accommodavit aedificium, ut nihil aut parum a vetere forma differret. Cum autem tunc ad Nymphaeum in Lydia cum uxore commoraretur, et clam apud fratrem delatus esset, visum est Imperatori transire in Orientem, specie quidem, quod alia negotia eo vocarent; revera autem ut fratrem incantum nec opinantem sine strepitu opprimeret, quod et accidit. Nam et Porphyrogenitus celerrime comprehenditur: comprehenduntur et eius intimi, quorum princeps fuit et opibus et genere et rebus gestis celebris

τηροίς καθιέρωνται, ὁ δὲ πᾶς πλοῦτος αὐτῶν ἐς τὸ βασιλικὸν συγκομίζεται ταμειῶν.

A. C.
1282

ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 117

ζ'. Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐκεῖθεν ἐπανιδίῃ τῷ βασιλεῖ παρατήρησιν ἔγγραφον δίδωσιν ὁ πατριάρχης Ἀθανάσιος, τέταρτον ἤδη διαβύων ἐνιαυτὸν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. ἡ δ' αἰτία πάντων ὁ θόρυβος ἦν ἀρχιερέων καὶ μοναζόντων καὶ λαϊκῶν φέρειν ἐπιπλέον μὴ δυναμένων τὴν ἐκείνου πνευματικὴν σκυθρωπότητα· καὶ δαιλοδορομένων αὐτῷ ὑπ' ὀδόντα μὲν καὶ λάθρα πρῶτον, ἐκκεκαλυμμένως δ' ἔπειτα καὶ πλὴν σκηπῆς καὶ προσωπειῶν καὶ ὅσον οὐδέπω 10 διαβόηξιν μελλόντων αὐτὸν, εἰ τῶν θρόνων ἐπιπλέον ἀντέχοιτο. ἤλπιζε μὲν οὖν ὁ πατριάρχης βοήθειαν ἔξειν παρὰ τοῦ βασιλέως, ὥστε τοὺς λοιδοροῦντας ἀμύνασθαι· ἐπεὶ δ' ἄπιστα τὰ τῶν ἐλπίδων οὐκ οἶδ' ὅπως εὗρισκε, ζητεῖ καὶ λαμβάνει τοὺς ἀπαθῆ διαφυλάξοντας ἐκ γὰρ τῆς τοῦ πλήθους ὀρμῆς καὶ διασώσσοντας εἰς τὸ περι 15 τὸν Ξηρόλοφον ἀσκητήριον αὐτοῦ. (B.) Συνέβη μέντοι, πρὶν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἐκεῖσε, πρῶμά τι διὰ τὴν τοῦ θρόνου στέρησιν πεπραχέναι σφόδρα τῆς αὐτῷ προσηκούσης ἀνάξιον καταστάσεως· χάρτην γὰρ εἰλησῶς γράμμασιν ἰδίῳ ἐκτίθησιν ἐπιτίμιον ἀφορισμοῦ κατὰ πάντων ὁμοῦ βασιλέων τε καὶ ἀρχιερέων καὶ ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ 20 καταλόγου καὶ ὅσοι τῶν ἐν τέλει καὶ ὅσοι τοῦ δήμου, ὅτι μὴ συνεχώρησαν συναποθεῖναι τοῖς θρόνοις τὸν βίον· ὃν δὴ καὶ ὀστράκοις τισὶν ἐνειλῆσας ὁπῆ τινα τοίχου τῶν τοῦ μεγίστου νεῶ φέρων ἐμβέ-

A. C. 1293
mens, Octbr.

C

D

7. τὴν ἐκείνου σκληρότητα· καὶ διαλ. A. 13. ἀπαθῆ om. A. διαφυλάξοντας — ὀρμῆς καὶ add. A. 14. ἄρη καὶ ἐς τὸ A. 15. Quae sequuntur hinc usque ad sectionem quartam, deerrant in libris editis: extant autem in Codice A. BOIV.

Michaël Strategopulus. Ac ipsi quidem in carcerem compinguntur; omnes autem eorum opes in fiscum rediguntur.

7. Non multo autem post inde reverso Imperatori scriptam resignationem offert Athanasius patriarcha, quartum iam annum eo sacerdotio fungens, cuius causa erat omnia pontificum et monachorum et laicorum tamulna, spirituales illius rigorem non ferentium, eique principio clam et tacito murmure, post etiam aperte et absque larva maledicentium: qui eum iamiam discepturi videbantur, nisi solio cederet. Sperabat ille quidem se Imperatoris ope convicciatos ultimum: deinde spe nescio quomodo frustratus petit atque impetrat satellites, per quos ab impetu plebis servatus in monasterium suum circa Xerolophum incolomis reducat. (II.) Caeterum ille, antequam eo migraret, dolore ademptae dignitatis rem fecit plane indignam gravitate quae eum virum decebat. Charta enim sumpta, propria manu excommunicationis sententiam scripsit in quocumque sive principes, sive pontifices, sive alios sacerdotali ordini ascriptos; item in omnes tum nobiles, tum plebeios, per quos non concessum sibi fuisset patriarchalem thronum non nisi cum vita relinquere. Eam vero chartam concharum testis involutam in rimam quandam iniecit unius e parieti-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- βληκε. διετέλεσε μέντοι κρηπτόμενος οὗτος ὁ χάριτος ἐκεῖ ὄλον ἐνιαυ-
τόν. ἔπειτα μεираκίοις τισὶ νεοττίας ἐν ταῖς ὀπείαις ἐρευνῶσιν ὀρνί-
θων τινῶν ἀπροσδοκῆτως εὐρίσκειται δεδεμένος ὄστράκοις· εἶτα ἐμ-
φανίζεται τῷ κλήρω τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας· ἐμφανίζεται τῷ βασιλεῖ.
ἐκεῖθεν οἱ τῆς φήμης ἀπολαβόντες κώδωνες πάντων περιηχοῦσι τὰς 5
ἀκοάς· πρὸς ὄργην ἐκκάονται πάντες· καὶ τάχ' ἄν διεσπάραξαν
ἐκιδραμόντες τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ φθιάσας ὁ βασιλεὺς ἀνεχαλί-
τισε τὴν ὀρμήν. (Γ.) Τοῦτο πολὺν προσῆψε τὸν μῶμον Ἀθα-
νασίω· καὶ ἅμα τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ λαλούντων τὰς γλώσσας συνέ-
στευε. τὰ γὰρ ἐπιτίμια ταῦτα ἀπειλῆς χάριν ὡς τὰ πολλὰ τοῖς 10
ἱερωμένοις ἐπινενόηται, ὡσπερ τις ῥάβδος παιδευτικὴ κατὰ τῶν
P. 118 μὴ σεμνῶς τοῖς θεοῖς χρωμένων. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ φανερώς
μὲν ἐπιτιμῶσι τοῖς ἁμαρτάνουσι οἱ κρῖνειν εἰδότες ὀρθῶς, ἔν'
ἐκφοβήσαντες ἀποστήσωσι τῆς κακίας· κατόπιν δ' ὑπὲρ αὐτῶν
θερμῶς ἀναφέρουσι τῷ Θεῷ τὰς εὐχὰς, μὴ πως ἐξαίφνης ὁ Θεὸς 15
νατος κεχωρισμένους λαβῶν τοῦ Θεοῦ παραπέμψῃ τῷ διαβόλῳ
καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. τὸ δὲ νῦν πεπραγμένον Ἀθανασίῳ
B ἄπαν ἦν τοῦναντίον. διὸ καὶ τοῦ τῶν εὐλαβῶν δόγματος δόξαν
ἀλλότριον μέμψιν μεγίστην προσῆψε τὰνδρῖ. ὁ μὲν δὲ βασιλεὺς
ἀποστείλας Ἀθανασίῳ τὸν χάριτην τὴν αἰτίαν ἡρώτα τοῦ δράματος, 20
ἡμέρως καὶ φιλιανθρώπως τῆς προπετείας αὐτοῦ καθαρτόμενος καὶ
ἅμα προσονειδίλων τὸ τῆς γνώμης μικροφυῆς καὶ ἀφιλιανθρώπου.
ὁ δὲ μεταμέλω συντήξας τὸ ἥθος μικροψυχίαν ἤτιῆτο καὶ λύπην.
C τὰ δ' οὕτω γινόμενῷ φησι καὶ λεγόμενα ἄκρυα κτίσθαι τῇ κρίσει

bis maximi templi. Ibi charta illa per annum integrum latuit. Deinde a pueris, qui avium nidos per foramina quaeritabant, reperta est de improvise conchis inclusa. Statim sanctae Sophiae clero ostenditur; ostenditur Imperatori. Tum re inde in famae tubas recepta omnium aures circumsonant: omnes ira incenduntur, ac fortasse irruptione facta hominem diacerpissent, nisi huic malo occurrens Imperator eorum impetum repressisset. (III.) Magnum hoc probrum Athanasio fuit: hoc linguas eorum qui illi patrocinebantur compressit. Nam eiusmodi poenae ad terrorem ut plurimum excogitatae fuerunt a sacris ministris, quasi virga quaedam correctrix in eos qui divina non satis reverenter tractaturi essent. Ideo scilicet peccantibus poenam irrogant sapientes iudices, ut eos incusso metu a peccando deterreant. Clanculum autem pro illis preces Deo ardentibus fundunt, ne forte illos a Deo separatos mors repentina invadat, Diaboloque et eius Angelis transmittat. Id vero quod tum ab Athanasio fiebat erat prorsus huic rationi contrarium. Itaque id, cum alienum visum esset a sapientium instituto, in maximam reprehensionem virum adduxit. Ac Imperator quidem, missa Athanasio charta supra dicta, causam illius facinoris sciscitabatur, humane ac benigne eius temeritatem coarguens simulque exprobrans illi animum illiberalem et inhumanum. Ille vero, poenitentia mollito ingenio, pusillum animum causabatur ac tristitiam suam. Quaecunque autem sic fie-

τῆς ἀληθείας. διὸ δὴ καὶ συγχώρησιν ἐδίδου τε καὶ ἐξήτει· καὶ
 οὕτω καθάπερ σκηνὴ καὶ δράμα τὸ παρὰ δόξαν παραχθὲν διε-
 λύετο. (Δ.) Ἦν δέ τις μοναδικὸν περικείμενος σχῆμα, ὄνομα
 Ἰωάννης, πάλαι μὲν γυναικὶ συζυγεὶς καὶ παιδῶν πατὴρ καταστάς,
 5 ἔπειτα θανάτῳ ταύτην ἀποβαλὼν τὸ μοναδικὸν καὶ αὐτὸς ὑπο-
 δὺς τριβώνιον, τῷ χρόνῳ τέως προβεβηκώς, ἀρεταῖς φυσικῶς
 προσφωκωμένος διὰ τῆς τῶν τρόπων ἀπλότητος, Ἑλληνικῆς παι-
 δείας πάμπαν ἀμέτοχος, ἐκ Σωζοπόλεως εἰς τὴν βασιλεύουσαν
 ἄρτι ἐπιδεδημηκώς. οὗτος γνώμη βασιλικῆ καὶ ψήφῳ τῆς ἱερατι-
 10 κῆς συνόδου τὸν πατριαρχικὸν διαδέχεται θρόνον· ἐφ' οὗ καὶ
 τὰ πράγματα ἔδοξε τοῖς τῶν μοναχῶν κακοτρόποις ἐκ ζήλης καὶ
 κλύδωνος εἰς εὐδίαν ἐληλυθῆναι καὶ ἀπὸ χειμῶνος εἰς ἔαρ. οὗτος
 καὶ τῷ τοῦ βασιλέως νιῷ Μιχαὴλ τὸ βασιλικὸν περιτίθει στέφος.

ἦ. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διαπρεσβεύεται πρὸς βασιλεία πρῶτον
 15 μὲν ὁ τῆς Ἰταλίας ῥήξ θυγατέρα ἔχων ἐκ γυναικὸς, ἦν θυγατέρα
 φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε Βαλδουίνου τοῦ ἐξωσθέντος ἐκ Κων-
 σταντινουπόλεως· διαπρεσβεύεται δὲ περὶ κήδους αὐτῆς τε καὶ
 τοῦ νέου βασιλέως Μιχαήλ. κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ κατόπιν διαπρεσβεύε-
 ται καὶ ὁ τῆς περὶ τὴν Κιλικίαν Ἀρμενίας ῥήξ ἀδελφὴν ὑπὲρ τὰ
 20 τρισκαίδεκα ἔχων ἔτη τὴν ἡλικίαν ἀνύουσαν. ἐπεὶ δ' ἡ τοῦ τῆς
 Ἰταλίας ῥηγὸς παραθεωρεῖται πρεσβεία διὰ τὰ ὑπὲρ τὸ προσήκον
 ζητήματα, ἐκλέγονται λοιπὸν εἰς πρεσβείαν οἱ κρείττους τῶν τη-
 νικαῦτα σοφῶν, ὅ,τε Μετοχίτης Θεόδωρος καὶ ὁ Γλυκὺς Ἰωάν-

11. τοῖς μικροφύχοις ἐκ ζήλ. Α.

rent, ea dicebat ipso veritatis iudicio irrita esse. Veniam itaque et dedit
 et dari sibi petiit. Atque ita quod praeter omnium opinionem factum erat,
 tanquam scena ac fabula evanuit. (IV.) Erat autem quidam habitum mo-
 nasticum gerens, nomine Iohannes, qui olim ducta uxore liberos susceperat,
 eaque amissa cucullum ipse quoque induerat; vir iam aetate provectus, na-
 tura ad virtutem optime compositus ob morum simplicitatem, Graecarum
 literarum plane rudis, recens Sozopoli in Urbem profectus. Is decreto
 Imperatoris et sacri collegii suffragiis patriarchalem sedem occupat: sub
 quo monachi male morati res suas e tempestate ac naufragio in tutum por-
 tum pervenisse, et hiemem in ver commutatam putabant. Is Michaëlem
 Andronici filium Imperatorio diademate ornavit.

8. Hoc tempore legatos ad Imperatorem mittit primum Italiae Rex,
 qui filiam habebat ex muliere, quam supra diximus filiam fuisse Balduini,
 eius qui Constantinopoli pulsus fuerat: mittit, inquam, legatos acturos de
 filiae suae nuptiis cum iunioro Imperatore Michaële. Post simili ratione
 Rex Armeniae, eius quae Ciliciae finitima est, sororem per legatos offert,
 annos natam plus tredecim. Sed cum Regis Italiae legatio, propterea quod
 ea postulabat quae concedi non debebant, repudiata esset: legati deliguntur
 eius aetatis doctissimi viri, Theodorus Metochites et Iohannes Glycys, quo-

Nicephorus Gregor. Vol. I.

13

A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioria.

μὲν διέπη τὰς περὶ τὴν Ἰωνίαν πόλεις, ὃ δὲ πιγκέρνης τὰς ἐπέ-
κεινα πάσας. ἔδοξε τοίνυν ἐν ὀλίγῳ τῷ χρόνῳ μέγας γενέσθαι
κατὰ τὰς μάχας τῶν Τούρκων ὁ Φιλανθρωπηνός, καθάπερ ὕλης
ἐπιτυχοῦσα φλόξ ἰσχυρή. ἦν γὰρ καὶ φιλοδωρότατος ὁ ἀνὴρ καὶ

ἄλλως κοινωνικὸν τὸ ἦθος τοῖς ὑπ' αὐτὸν παρεχόμενος· ὃ δὲ δὴς
κράτιστον ἐφόδιον τοῖς στρατηγούσιν εἰς νίκας καὶ τρόπαια. ὄθεν
καὶ ἔρρει εὐθὺ τοῦ σκοποῦ τὰ πάντα τῆς τύχης ἀπὸ τῶ· καὶ ἦν
οὐδὲν ὃ μὴ κατὰ βούλησιν ἅπαντῶν ἦν· ὥστε καὶ διωκόμενοι
μὲν ἐκείθεν παρὰ τῶν Σκυθῶν οἱ Τούρκοι, ἀνατρεπόμενοι δ'

P. 121 ἐντεῦθεν παρὰ τοῦ πιγκέρνη, τὴν κουφοτέραν ἔξ ἀνάγκης οἱ 10
πλείους τῶν ὁμοροῦντων ἐβάδιζον καὶ ἅμα γυναιξί τε καὶ τέκνοις
ἠτύτομόλοισιν πρὸς τὸν πιγκέρνην, οὐ τοσοῦτον δεδιότες τοὺς κατὰ
νώτων κειμένους ἐγθροῦς, ὅσον οἶά τισιν ἴγγξιν ἐλκόμενοι ταῖς
τοῦ πιγκέρνη δεξιώσειςι καὶ φιλοδωραῖς· ὡς ἐν βραχεῖ μεγάλῃ
καὶ τούτων γενέσθαι μοῖραν τῷ τούτου στρατῷ. (A.) Ἄλλ' 15
ἐπειδὴ ἔδει ἀνακερῶσθαι τοῖς ληπτηροῖς τὰ ἡδέα καὶ τρίτον πλ-
B θον ἠκιστὰ φασιν Ἑλλήνων παῖδες ἐν Διὸς εἶναι κακῶν ἀμιγῆ,
ἴλαρὰ μὲν καὶ τούτῳ δείκνυσιν ἢ τύχῃ τὰ πρόθυρα καὶ πλήρη
χαρᾶς· μετὸν δ' ὄλον τὸν οἶκον κακῶν ἀναδρήγγυσι κατ' αὐ-
τοῦ. ὀρώντι γὰρ τῷ Λιβαδαριῷ τὴν τύχην ἔξ οὐρίας ἐπομένην 20
τοῖς τοῦ πιγκέρνη πράγμασι δειλίας καὶ ὑποψίας ὑποτρέχουσι
λογισμοῖ. ἔδεδίει γὰρ, μὴ φρονήσας ὑπὲρ τὸ μέτριον ὁ πιγκέρ-
νης κἄπειτα τῷ καιρῷ καὶ τῇ τύχῃ συμμάχῳ χρησόμενος ἐς ἀπο-
C στασίαν καὶ τυραννίδα χωρήσῃ, καὶ κινδυνεύσῃ πρῶτος αὐτὸς ἀν-

9. ἀνατρακ. A. 10. Πιγκέρνη A. et sic ubique, Πιγκέρνου W.
13. πῶτον A.

tem, ut hic Ionias urbes gubernaret; pincerna vero ultiores omnes.
Exiguo igitur tempore Philanthropenus in bellis Turcicis magnus evasit,
materiam nacta virtute eius, veluti fomitem flamma vehemente. Erat
enim et liberalissimus et humanissimus erga inferiores, quod praeclarum
ducibus viaticum est ad victorias et triumphos. Proinde ex animi sen-
tentia omnia illi succedebant, neque quicquam eum frustrabatur. Cum
autem Turci illinc a Scythis fugarentur, hinc a pincerna everterentur,
necessario plerique finitimorum leniorem ingressi viam cum uxoribus et li-
beris ad pincernam confugiebant, non tam hostem tergis inhaerentem mo-
tuentes, quam pincernae benignitate et munificentia quasi quibusdam ille-
cebris tracti ac deliniti; ut et horum magnus numerus ad illius exercitum
accederet. (IV.) Sed cum tristitia laetis admiscenda essent, ac tertium do-
lium Graeci nullis malis mistum in Jovis aula esse negent, laetum quidem
vestibulum et amoenitiam plenum huic fortuna ostendit, sed domum totam
refertam malis in eum effudit. Nam cum ei Libadarius omnia prospere
succedere videret, timere et suspicari aliquid coepit. Verebatur enim, ne
prospere fortunae flatibus pincerna elatus defectionem et tyrannidem spo-

τιστρότης ὦν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τέλει ὑπεψιθύρι-
 ζον· καὶ ἦν τοῦτο βασκανία τις, ὡς εἰπεῖν, ἐν σπαργάνοις ἔτι
 κειμένη καὶ γάλαξιν, ἣ ὡσπερ ἄνθραξ ἐν σποδιᾷ τὸ ζῶπυρον
 κρύπτων. ἀλλ' οὐκ ἐλελήθει τοῦτο τοὺς Κρητάς, οἳ πάντα
 5 ἦσαν αὐτοὶ τῷ πιγκέρῳ, ἀφ' οὗ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἄραντες
 ἐκ τῆς Κρήτης ἠτομολήσαν πρὸς αὐτόν. τιμῆς τε γὰρ ἀπέλανον
 πάνυ πολλῆς παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν πάνυ πλησιαζόντων ἦσαν οἱ
 πρῶτοι, οὐ μόνον αὐτῷ παρασπίζοντες, ἀλλ' ὡσπερ καὶ πα-
 10 ραδυναστεύοντες. ἃ δὴ πάντα πρὸς ἀλύστορα γνώμην αὐτοῦς
 ἐξοκέλαι παρέπεισαν· καὶ οὐκ ἤθελον ἔτι μένειν ἐν τῷ καθιστώ-
 τι, ἀλλ' ὑπέριτερον πολλῶ τῆς ἑαυτῶν ἀξίας καὶ τύχης ἐφρόνησαν.
 στάδιον γὰρ, ὡς εἰπεῖν, καθορᾶται καὶ βύσανος ἀκριβῆς ταῖς
 ἀνθρωπίναις ψυχαῖς, ὅποσα κατὰ χρόνον εὐτυχήματα φέεται
 15 παρὰ τοσοῦτον ἐς ὕβριως ὄγκον ὑψοῦντα τοὺς ἄφρονους, παρῶ-
 σον τοῖς εὖ φρονοῦσι βεβηκίας γνώμης βεβηκότα φέρει τρυ-
 γῶντα πολλαχόθεν τὸν ἔπαινον. ἐπεὶ γε μὴν ἠκηκόεσαν καὶ αὐ-
 τοὶ τὰ περὶ τοῦ πιγκέρῳ ψιθυριζόμενα, φόρτον εἰσάγουσι λογι-
 σμῶν χαλεπῶν ἐς τὴν καρδίαν τᾶνδρῶς, οὐχ ὡς ἦν τὰ τοῦ πρά-
 20 γματος ἀπαγγέλλοντες, ἀλλ' οἷον ἐκ μίας δημιουργοῦντες ἐλέ-
 φαντα, καὶ ἐπὶ τούτοις πείθειν ἐπιχειροῦσι τάχιστα πρὸς ἀπο-
 στασίαν χωρῆσαι, πρὶν παθεῖν ἢ πρὸ βραχέος οἱ δυστυχεῖς πε-
 πόνθασιν ἄνδρες ἐκεῖνοι, τοὺς περὶ τὸν Στρατηγόπουλον λέγω
 καὶ τὸν Πορφυρογέννητον. (E.) Ταῦτα πρὸς ταραχὴν ἕξιστώσι.

9. πάντα add. A.

ctaret, et primus ipse velut aemulus potestatis plecteretur. Idem multi
 etiam e proceribus susurrabant. Sed invidia haec erat in cunis adhuc iacens,
 latensque, ut ita dicam, et quasi quidam fomes sub cineribus ignem celans.
 Neque vero id latebat Cretenses, qui apud pincernam primum gratiae et
 auctoritatis locum obtinebant, ex quo cum uxoribus et liberis ad eum e
 Creta se contulerant. Nam in magno honore apud illum erant, et princi-
 patum inter intimos habebant: nec in acie tantum illius latera claudabant, sed
 et in potestatis quandam communionem veniebant. Quae res animos illorum
 depravarunt, et ut sorte sua non contenti maiora suo captu suaque condi-
 tione concupiscerent, impulerunt. Etenim prosperis quandoque successi-
 bus, veluti palaestra quadam certoque examine, hominum animos explora-
 ri cernimus; quibus si sint minime sani tantum insolentiae cumulum addunt
 secundae res, quantum et quam stabilem illis si sani sint constantiae et
 gravitatis laudem undecunque afferunt. Nam cum et ipsi ea quae de pin-
 cerna murmurabantur accepissent, magnum onus curarum molestissimarum
 eius viri animo inlicitum, rem non ita uti erat renunciando, sed quasi ele-
 phantum e musca faciendo, conanturque ei persuadere, ut primo quoque
 tempore deficiat, priusquam eadem patiat, quae paulo ante miseris illi
 Strategopulus et Porphyrogenitus experti fuissent. (V.) His ille commo-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.
P. 122

τὸν ἄνδρα καὶ ὥσπερ εἰς μεταλίμιον φέρουσι λογισμῶν ἀμφιβό-
λων, ἐκατέρωθεν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις συχνὰ ἐπαντιλούντων τὰ τοῦ
τοιούτου κλύδωνος κύματα. καὶ πρὶν διὰ θατέρου βουλευμάτος
λέγει αὐτὸν, θύτερον ἀντεπείκει καὶ σύγγυοις τις ἅμα κατὰ τὸ
συνεχὲς καὶ κυκεῶν ἠγείρετο λογισμῶν ἀνομοίων. οἷς γὰρ ἔστι 5
συνειδέσθαι σφαλεῖσι σφισιν αὐτοῖς ἐφ' ὅτῳ δήποτε πράγματι, ἢ
ἐπίωσιν ὅσα εἰκὸς τῶν δεινῶν, προειδόσιν ἔπεισι καὶ πάσαι κα-
ραδοκῆσασιν, ἔξότου δὴ καὶ σφαλῆναι ξυνεπεπτώκει· οἷς εἰ μή-
τι ἄλλο, τὸ γοῦν προμαθεῖν λάθρα πως ὑφαιρέται τοῦ πάθους
τὴν ἀκμήν. ὅσοις δὲ τοῦναντίον ἀπροσδοκῆτως ἔπεισι τὰ χεῖρα, 10
μὴ συνειδόσιν ἑαυτοῖς μηδὲν τῶν ὅσα πρόξενα σφῶν καθεστῆσιν,
B ἐπεικῶς ἐκλήσσειν εἴωθε καὶ σφῶν αὐτῶν ἐξίστασθαι. ἀλλὰ
μετὰ πολλὰς τῶν λογισμῶν τὰς παλαιστρας νικῶσιν οἱ τὰ τῆς
ἀποστασίας ὑποτιθέμενοι. καὶ σιωπὴν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ τῆς τῶν
βασιλικῶν ὀνομάτων εὐφημίας ὁ πιγκέρης προστάττει τὰ πρῶτα. 15
διὸ καὶ ῥοπῆς οὐ μικρᾶς οἱ Κρήτες δραξόμενοι καὶ βίαν ἐπάγου-
σιν, ἤδη διεγείροντες τὴν ταχίστην καὶ τοῖς τῆς βασιλείας συμβό-
λοις χρήσασθαι καὶ στηροῖσαι τῶν ἐπομένων τὰς γνώμας. „τὰ γὰρ
C τιοιαῦτα τῶν βουλευμάτων κατ' ἴχνος,” φασίν, „ἐπομένην ἔχειν
χερῶν καὶ τὴν πράξιν· καὶ οὐδὲν οὕτω τῶν πάντων ἕτερον ὀξύτη- 20
τα γνώμης ὁμοῦ καὶ χεῖρὸς ἀπαιτεῖ καὶ φλέγουσαν ὥσπερ σπου-
δὴν. εἰ δ' ὑπερτίθεσθαι βούλει τὸν χρόνον, τὰς τε ψυχὰς τῶν
στρατιωτῶν μετεώρους ποιεῖς καὶ ἀμφιβόλους καὶ ὥσπερ ἐπὶ ξυ-
ροῦ ταλαντεύεις τὰς γνώμας αὐτῶν, τὴν τοῦ μέλλοντος ἀθλίαν

19. φησὶν A.

vetur, in medio veluti conflictu incertarum deliberationum constitutus, et
istius quasi procellae alternis fluctibus oppressus. Itaque unum consilium
ingresso alterum statim subit; ac in eius animo diversarum cogitationum con-
fusa quaedam pugna tumultuosusque aestus excitatur. Nam qui delictorum
quacunquē in re sibi consci sunt, his si, ut par est, aliquid imminet mali,
praesciis imminet et expectantibus ex eo tempore quo deliquerunt: quibus
si non aliud, ipsa tamen praescientia calamitatem nonnihil levat. Contra,
quos mala praeter expectationem opprimunt nullius peccati sibi conscios, quo
pati illa meruerint; hos non mirum est obstupescere et extra sese quodam-
modo rapi. Tandem post longos cogitationum conflictus defectionis anctores
vincunt. Ac initio quidem p̄ncerna edicit, ne in exercitu nomini Imperatoris
de more acclametur. Quamobrem Cretenses non parvo inde momento ad-
iuti vim illi inferunt, et quamprimum Imperatoris insignibus uti iubent ad
confirmandos suorum animos. „Consilia huiusmodi,” inquit, „ipsa res se-
qui statim debet: neque quicquam est omnium, quod parem ingenii et manus
promptitudinem et adeo ardens studium flagitet. Sin tempus terere vis, mi-
litum animos suspensos atque ambiguos facis, in ipso rerum discrimine flu-
ctuantes, et incerti eventus expectatione trepidos. Neque ipse potes

πολλὰ δεδιόταν, καὶ αὐτὸς, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ἂν φθάνοις προδε-
δομένος ὢν ὑπὸ τῶν τοιούτων." ὁ δ' ἀκούων ἡμέλει, οὐκ οἶδ'
ὁπότερον, εἴτε τὸν ὄγκον τοῦ πράγματος δειλιῶν, εἴτ' ἄλλο

A. C.
1232
nd
1328
Imp. Androm.
Senioria.

5 Λιβαδύριον πρότερον. (ε'.) Τούτων οὕτως ἐγένοντο ἀπαγγελλαι D
φοιτῶσιν ὀξεῖαι παρὰ τε τὸν Λιβαδύριον παρὰ τε τὸν βασιλέα,
σύγχυσιν καὶ μερισμὸν διακηρύττουσαι τῶν τε πραγμάτων καὶ
τῆς βασιλείας αὐτῆς. τὸν μὲν οὖν βασιλέα τὸ τῆς ἀκοῆς αἰφνί- E
διον σφοδρῶς ἐθορύβησε, καὶ οἶον εἰπεῖν λύπης πυθμένες ὄλους V. 101

10 ἔξεφρόφθησαν τούτου τοὺς λογισμούς. ὅμως τῇ πρὸς θεὸν εὐσε-
βείᾳ τοῦ συνειδότης θαρρῶν καὶ τῷ μηδεμίαν αἰτίαν τῇ τοιαύτῃ
παρασχηκέναι ὑποθέσει ἔμεινε κατὰ χώραν, μήτε πρὸς ὄπλα βλέ-
ψας καὶ βέλη, μήτε πρὸς στρατευμάτων συμμαχούσας φύλαγ-
γας· ἀλλ' ὄλας εἰς τὴν ὑπέραγνον θεομήτορα τὰς ἐλπίδας ἀναρ-
15 τήσας καὶ τὸν σωτήρα Χριστὸν, εἰδὼς ὡς οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὃ μὴ
τῆς ἐκείνου χειρὸς ἐξήπτει, ἀλλὰ πάντα προνοίας ἐκείθεν ἀπὸρ- F
ρήτοι βόσκουσι λόγοι, ὅπερ ἂν βούλοιο τέλος ἐκείνος ἐκάστοις
τῶν πραγμάτων ἐπάγειν. τὴν δὲ τοιαύτην αὐτοῦ συντριβὴν τῆς
ψυχῆς ἐπιβλέψας ὁ κύριος ἔσφηλε τὰ τοῦ πικρέρη σκέμματα,
20 καθάπερ φορτίδος νεὼς τοὺς ἰθύνοντας ἀφελόμενος οἶακας· καὶ
ἀντὶ τοῦ Λιβαδαρίῳ ἐπιθέσθαι κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον ἀπαρα-
σκεύῳ ἔτι τυγγάνοντι, ὃ δὲ Θεοδώρῳ τῷ τοῦ βασιλέως ἐπέθετο
ἀδελφῷ ἔχει πονεὶν περὶ τὴν Λυδίαν καὶ αὐτῷ διατρίβοντι τότε. P. 123
ἀνύποπτος γὰρ ἦν οὗτος τῷ βασιλεῖ καὶ πολλῆς ἐκείνου τῆς εὐ-

1. καὶ αὐτός] αὐτῶν W. in mg., A. punctum habet post δεδιόταν.

12. παρασχεῖν A. 13. συμμαχούσας A. 16. ἀπὸρρήτοι W.

18. ἐπάγειν corr. Boiv. pro ἐπάγων. 20. καθάπερ — οἶακας add. A.

effugere, quin ab iis statim prodendus sis." Haec ille audiens negligebat, haud scio reime magnitudine territus, an aliquid secreti animo meditatus, id credo expectans ut Libadarium inprimis subigeret. (VI.) Hoc rerum statu celeres nuncii ad Libadarium et Imperatorem perferuntur, confusionem et dissipationem rerum atque adeo ipsius Imperii nunciantes. Quibus Imperator ex improviso auditis ita perturbatus est, ut totam eius prudentiam profundus quidam moeror penitus absorberet. Tamen fretus conscientia suae erga Deum pietatis, et quia sciebat nullam se huic rei causam praebuisse, quietas manit: non arma, non tela, non auxiliarium exercitum legiones quaerere constituit, sed omnem spem in sanctissima Dei genitrice et servatore Christo collocavit, nihil non ab eius potentia pendere sciens: sed occultis illius providentiae rationibus gubernari, et ad eum finem tendere omnia, quem ille praescripsisset. Hanc eius animi contritionem intuitus Dominus pincernae consilia subvertit, veluti ademptis onerariae navi gubernaculis. Atque hic cum Libadarium adhuc imparatum primo impetu agredi debuisset, Theodorum Imperatoris fratrem invasit, qui et ipse tum illis fere locis in Lydia versabatur. Is enim non suspectus Imperatori libe-

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senloris.

μενείας ἀπέλασε καὶ διὰ τοῦτο διέτριβεν ὄπη καὶ ὄπως ἐβούλετο.
ἄψ' οὗ γὰρ εἶδε κατασχεθέντα τὸν ἀδελφόν, συνήκεν ὡς καλὸν τὸ
μετριώτερον φέρειν τὴν τύχην· καὶ ῥήμας τὰ ὑφειλόμενα τῆς ἀξίας
σύμβολα ἰδιωτικοῖς καὶ αὐτὸς ἐχρητο ἐνδύμασι. διὸ καὶ πολλὴν
ἐκαρποῦτο καὶ καθαρὰν τὴν τοῦ βασιλείως εὐμένειαν. τοῦτον οὖν 5
Β ἐπιελθὼν κατέσχευεν ὁ πιγκέρνης, ὡς μὴ βασιλείας ὄνομα τούτῳ πε-
ρικειμένῳ προστρέχουσι τινες κἀντεῦθεν σύστημα γένηται στρατο-
πέδου, καὶ γένηται οἱ τοῦτ' ἰδίῃ προθέσεως οὐκ ἐλάχιστον κώλυμα.
(Ζ.) Ἄλλ' ἐλελήθει σικιὰν ἀντ' ἀληθείας κρατῶν. ὁ γὰρ πρωτο-
βεστιαριτῆς Λιβαδάριος τὴν περὶ τὰ πάρεργα ταῦτα τοῦ πιγκέρ- 10
νης ἀσχολίαν καιρὸν ἴδιον ἠγησάμενος πεμφθέντα παρὰ τῆς ἄνω-
C θεν δεξιᾶς ἐν οὕτῳ βία καὶ ὀξέως ἀνταγωνιζομένη πραγμάτων
ῥοπῇ πάντα κινεῖ χρήματα καὶ πάντα τὴν ταχίστην συναγείρει
στρατὸν ἐκ τε τῆς παραλλοῦ τῆς Ἰωνίας ἐκ τε τῆς μεσογαίου καὶ,
συνελόντι φάναι, πανταχόθεν. τὸν ἴδιον γὰρ ἐξαργυρισάμενος 15
πλοῦτον, καὶ ὅσοι περὶ αὐτὸν πλουτοῦντες ἐτύχχανον, καὶ πρὸς
γε ἔτι ἐκ τῆς Φιλαδελφείας πλείστα βασιλικὰ μεταστειλάμενος
χρήματα ἄφθονα πάντα προὔτιθει χορηγῶν τῷ στρατῷ, μελίζους
ἔτι προστιθεὶς καὶ τὰς ἐπαγγελίας καὶ ἠδύλους ποιῶν ταῖς ἐλλείπει
D αὐτούς· ὡς πρὶν ἢ δέκα ἐξήκειν ἡμέρας, μετὰ βαρείας ἐλθόντα 20
δυνάμειως κατὰ μέσσην τὴν Λυδῶν χώραν πῆξασθαι τὸ στρατόπε-
δον κακεῖ βρῖθουσι ἐπὶ τοῖς ἔφοδον ἐκδέχασθαι τοῦ πιγκέρνη.
ὁδ' ἀνυσιμώτατον ἔδοξε τῇ τοῦ Λιβαδαρίου σπουδῇ καὶ τὸ πᾶν

12. ἀξίως W.

13. ἀγείρει A.

19. ἰδίους A.

ralissime ab illo tractabatur, et ubi libitum erat ad arbitrium suum vivebat. Ex quo enim fratrem comprehensum esse cognorat, moderatius esse vivendum intelligebat: abiectisque dignitatis suae debitis insignibus, privati habitu utebatur. Quibus de causis multum et sincere ab Imperatore diligebatur. Hunc igitur pincerna invadit et comprehendit, ne ad illum Imperatoris nomine ornatum aliqui accederent, confliatoque inde exercitu, rei a se inceptae non minimum obstarent. (VII.) Sed haud animadvertit, se umbram omissa captare corpore. Nam protovestiarites Libadarius, pincernae in supervacaneis istis occupationem sibi peropportunam ratus, et divinitus oblatam occasionem in tam violento et subito adversarum rerum motu amplexus, omnem pecuniam contrahit, omnes copias summa festinatione tum e maritimis Ioniae locis, tum ex mediterraneis, denique undecunque in unum conducit. Sais enim opibus eorumque quos secum habebat divitum in argentum redactis, atque etiam pecuniae Imperatoriae magna vi e Philadelphia arcessita, exercitui abunde omnia suppeditabat, maiora etiam pollicens et spe alacriores reddens. Quo factum ut priusquam decem exirent dies, cum magnis copiis in media Lydia castrametaretur, et ibi pincernae impetum validis viribus exciperet. Iam ad perficienda ea quae Libadarius cupiebat efficacissimum illud visum est, quod et

- ἐν βραχεὶ καταπεράξατο· εἰδὼς γὰρ ὡς μάλιστα πάντων οἱ Κοῦ-
 5 τες παρασπίζουσι τῷ πιγκέρῃ καὶ τῶν ἐγγυτάτῳ τούτῳ κυκλούν-
 των εἰσι, λάθρα πέμψας χρήματά τε δώσειν αὐτὸς ὑποσχέται
 10 ἀμύπολλα καὶ λαμπρὰς τὰς τιμὰς προξενῆσαι παρὰ τοῦ βασιλέως
 15 αὐτοῖς, ἦν τὸν πιγκέρῃ ἀπολαβόντες δέσιμον παραδώσιν αὐ-
 τῷ συρρήγνυμένων ἤδη τῶν στρατοπέδων. οἱ δὲ καὶ πάλαι δυσ-
 χειραίνοντες πρὸς τὴν ἐς τὰ παρόντα σκέμματα βραδυτῆτα καὶ
 20 μέλλησιν τοῦ πιγκέρῃ καὶ ἄλλως τὴν τῶν πραγμάτων τύχην ἀν-
 τιστρατενομένην ὀρῶντες αὐτῷ κλίνουσι πρὸς τὰς ὑποσχέσεις καὶ
 25 τὸ πᾶν αὐτοὶ κατασκευάζουσιν ἔπειτα δρῦμα μεταξὺ τοῦ πολέ-
 μων. καὶ οὕτως αὐτὸς τε παραδίδοται δέσιμος καὶ τὸ πᾶν ἐν βρα-
 χεὶ καταλύεται τούτου στρατόπεδον. (H.) Ἐπεὶ δὲ τῷ πρωτο-
 30 βεστιαρίτῃ Λιβυδαριῷ κατὰ γνώμην ἀπηντήκει τὰ πράγματα καὶ
 πέρασ εἶχε τούτῳ χρηστὸν, ὃ δὲ οὐ μετριάζουσιν ἔξῃσθε τὴν
 35 ὄφρῳ πρὸς τὸν ἴτεθηέντα, οὐδ' ἠδέσθη τὴν τύχην τάνδρως,
 οὐδ' ἀνθρώπινως προσηνέχθη τοῖς πράγμασιν· ἀλλ' ἐν τῷ λα-
 40 βῶν τὸ τοῦ βασιλέως πρὸς τὰς κολύσεις ἀκίνητον καὶ δέισας μὴ
 45 φιλανθρωπίας ὃ δέσιμος τύχῃ ἀπελθὼν μετὰ τρίτην ἀπὸ τῆς κα-
 τασχέσεως ἡμέραν ἀφαιρεῖται τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὰς ἀγύς.
 50 οὕτω πικρὸς καὶ λιθίνην αὐχῶν τὴν καρδίαν ἐφάνη περὶ τὸν δυσ-
 τυχήσαντα ἄνθρωπον. φιλεῖ γὰρ ἐς ἀπόνοιαν ῥᾶστα χωρεῖν τὸ
 ἀνθρώπινον, ὁπότε μὴ λόγον ἤνλοχον ἔχει ἐμμελῶς ἀναστέλλοντα
 55 τὴν τῆς τύχης ἀστάθμητον περιπέτειαν. τὰ γὰρ ἐν πολέμῳ καὶ Β
 60 μύχῃ γινόμενα, ὁποῦ ποτ' ἂν ἦ, συγγνώμην ἔχει τῷ πεπραχό-
 65 τι, περιστατουμένου τότε τοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς χειρὸς οἰοεὶ με-

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioria.

A. C. 1296

V. 102

P. 124

totum negotium cito confecit. Nam cum sciret Cretenses maxime pincer-
 nam in acie tueri, ac circa illum proximos conglobari, clam cum illis egit,
 maximamque pecuniam daturum et apud Imperatorem illustres dignitates
 eis impetraturum se promisit, si postquam exercitus confligere coepissent,
 pincernam vincitum sibi traderent. Qui cum iam pridem illius cunctationem
 et moras in praesenti instituto moleste ferrent, et alioqui fortunam eius co-
 natibus adversari viderent, pollicitationes admittunt, et inter pugnandum to-
 tam fabulam peragunt. Sic et ipse vincitus traditur, et brevi totus eius exer-
 citus dissipatur. (VIII.) Protovestiarius autem Libadarius, cum negotium
 sententia confecisset et ad felicem exitum perduxisset, non mediocri fastu
 victo insultavit, nec fortunam viri reveritus, nec humaniter successibus
 suis usus. Sed Imperatoris clementia considerata, qui ad decernenda sup-
 plicia difficillime moveretur, et metuens ne captivus veniam impetraret,
 tertia postquam eum ceperat die visum illi ademit. Adeo acerbus et saevus
 in hominem calamitosus fuit. Solet enim humana mens facillime de statu
 dimoveri, nisi rationis ductu regatur, quae inconstantem fortunae temerita-
 tem certo moderamine coerceat. Nam in pugna quidem et acie quicquid
 egeris, excusationem habet, cum circumstantium negotiorum mole ratio op-

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron-
Senioris.

θουόσης και λόγον οὐκ ἐχούσης χειραγωγὸν και πρότατιν τῶν
πραττομένων. τῆς δ' ἀκμῆς τῶν δεινῶν παυσσαμένης και καιρὸν
ἤδη τῆς προαιρέσεως ἐλληφυίας μετα στάθμης τινὸς και κρίσεως
τὰς τῶν πράξεων ἀρχὴς παρέχεσθαι τῇ χειρὶ, μοχθήριαν γνώ-
μης κατηγορεῖ τοῦ πράξαντος, εἴ τι μὴ κατὰ τὸ προσῆκον γί-5
νοιτο.

C 9'. Κατὰ τοῦτον μέντοι τὸν χρόνον συνέβη γενέσθαι σεισμὸν
τῶν πάνυ μεγίστων, ὅφ' οὗ πολλὰ μὲν τῶν μεγάλων οἰκιῶν,
πολλοὶ δὲ τῶν μεγάλων νεῶν οἱ μὲν ἐπεπτώκεισαν, οἱ δὲ διεφθρά-
γησαν. ἐπεπτώκει δὲ και ὃν πρὸ τοῦ νεῶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων 10
ἐπὶ κίονος ἔστυσε τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἀνδριάντα Μιχαὴλ
βασιλεὺς ὁ Παλαιολόγος, ὅποτε τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγκρα-
τῆς ἐγεγόνει· ὃν αὐθις Ἀνδρόνικος βασιλεὺς, ὁ ἐκείνου παῖς, ὡς
D εἶχε στήματος, ἐπεσκίασέ τε και ἀνεστήλωσε. (B.) Κατὰ δὲ
τὸ ἐπιὸν θέρους ἦκεν ἐκ Τραπεζοῦντος εἰς Κωνσταντινουπόλιν 15
Εὐδοκία ἡ τοῦ βασιλέως ἀδελφῆ, θανόντος ἐκεῖ τοῦ ἀνδρὸς αὐ-
τῆς Ἰωάννου τοῦ Λαζοῦ· ἦκε δὲ μετὰ τοῦ δευτέρου ταύτης παι-
δός. τὸν γὰρ πρῶτον Ἀλέξιον ἐκεῖ καταλείπει, τὴν πατρικὴν πε-
ριέπειν ἀρχήν. ταύτην δὲ τὴν Εὐδοκίαν ἐμίψας ὁ Κράλης Σερ-
βίας ἐζήτηε γυναῖκα λαβεῖν, ἢν' αἰωνιζούσας ποιήσῃ πρὸς Ῥω- 20
E μαιους ἀποναῖας. ἰσχυρὸς γὰρ ἦν και οὐ διέλιπε τὰ Ῥωμαίων ἀεὶ
συγγέλων πράγματα και πόλεις και χώρας τὰς μὲν αἰρῶν, τὰς δὲ
ληϊζόμενος. τοῦτο πολλαπλῆ μεριζομένην τῷ βασιλεῖ τὴν ἀπο-
ρίαν ἤνεγκε· πρῶτον μὲν, ὅτι περὶ πλείονος τὴν τοῦ Κράλη φι-

4. παραλέσθαι W.

primitur, cum manus velut ebriae sunt, nec mens adest, quae eas regat et
rebus gerendis praecit. Verum cum pericula ipsa iam propulsata sunt, cum
libera voluntas tempus ad consultandum habet, re pensata, certo animi
iudicio manum armare eique ius omne permittere, id vero animum vitiosum
arguit, si quid secus quam oportet committatur.

9. Sub hoc tempus terrae motus maximus fuit, quo multae magnae aedes,
multa etiam et magna templa partim corruerunt, partim dehiscuntibus muris
labefacta sunt. Corruit et Michaëlis Archangeli statua, quam Michaël Pa-
laeologus ante aedem S. Apostolorum, cum Constantinopolin recepisset, co-
lumnas imposuerat. Eandem autem deinde filius eius Andronicus Imperator
eodem habitu refecit et erexit. (H.) Insequuta aestate Eudocia Imperatoris
soror Trapezunte in Urbem venit, marito eius Ioanne Lazo mortuo. Venit
autem cum filio suo iunior. Nam primogenitum Alexium ad paternam imperi-
um administrandum domi reliquerat. Eudociae nuptias Crales Serviae per
legatos ambiebat, ut perpetuum foedus cum Romanis sanciret. Erat enim
potens, neque unquam Romanam rem turbare desistebat, partim occupando
urbes, partim agros populando. Ea res in magnam dubitationem Impera-
torem adduxit, primum quod Crales amicitiam magni faciebat: deinde quod

λαν ἐτίθετο· δεύτερον, ὅτι καὶ τὴν ἐκείνου συνάφειαν ἀποτρό-
 παιον ἤγειτο ἢ τοῦ βασιλέως ἀδελφῆ Εὐδοκία καὶ οὐδ' ἄκριος
 ὡσὶν ἀκούειν ἠέλθετο τῶν λεγόντων· τρίτον, ὅτι καὶ τέταρτον
 ἦν ὅπερ ἤτε συνοικέσιον. τῇ γὰρ πρώτῃ, θυγατρὶ τοῦ τῆς Βλα-
 5 χίας ἄρχοντος οὕση, χρόνους τινὰς συνοικήσας εἶτα αὐτὴν μὲν P. 125
 ἀπέπεμψεν εἰς τὴν θρησαμένην· ἠγάγετο δὲ τὴν γυναικαδέλφην
 τοῦ αὐταδέλφου τὸ μοναχικὸν αὐτὴν περιδύσας πρότερον σχῆμα.
 εἶτα τῆς τῶν Τριβαλλῶν ἐκκλησίας ἀνδισταμένης ἐπιπολῶν πρὸς Β
 τὸ παράνομον, ἐκπέμπει καὶ ταύτην μετὰ πολλὸν τὸν χρόνον.
 10 ἄγεται δὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ τῆς Βουλγαρίας ἄρχοντος Σφενδο-
 σθλάβου, σύζυγον τρίτην αὐτῆν. ἐπαιδοποίησε δὲ μετ' οὐδεμιᾶς V. 103
 τῶν τριῶν. ἤδη δὲ καὶ ταύτην ἀποστερέσας εὐγενεστέρων ἐξῆται
 συγγένειαν. (Γ.) Ἐπεὶ δ' ἡ μὲν Εὐδοκία τὴν ἐκείνου συνοική-
 σιν ὄλαις προθέσει τῆς ψυχῆς ἀπηρεῖτο, ὃ δ' ἐκείθεν ἐμβρι- C
 15 θῶς ἐπέκειτο ζητῶν οὐ μικρὰς προστιθεὶς καὶ τὰς ἀπειλὰς, ἀναγ-
 κασθεὶς ὁ βασιλεὺς μὴνύει τῷ Κράλῃ περὶ τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς
 Σιμωνίδος, πέμπτον τῆς ἡλικίας ἀγούσης ἔτος, ἔν' ἐπ' ἐκείνῳ
 λαβόντι τρέφοιτο, μέχρις ἂν ἐς τὸν νομιζόμενον ἔλθῃ τοῦ γάμου
 χρόνον κἄπειτα εἴῃ σύζυγος αὐτῷ τοῦ λοιποῦ. ἕαρος οὖν ἐπιστάν-
 20 τος ἄπεισιν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς δεσποίνης ἑμοῦ καὶ τῆς θυγα-
 τρὸς ἐς Θεσσαλονικὴν ἐπαγόμενος καὶ τὸν Πορφυρογέννητον δέ- D
 σμιον, δέει τοῦ μὴ διαδραῖναι σννεργίαις μητρικαῖς. οὐ γὰρ διέ-
 λιπεν ἡ μήτηρ Θεοδώρα ἡ δέσποινα διηνεκῶς ἐπὲρ τοῦ παιδὸς
 ἀσχάλλουσα καὶ ζητοῦσα τὴν λύσιν αὐτοῦ. (Δ.) Ἦκει δ' ἐκεί-

17. ἐπ' Α., ἐπ' W.

soror Eudocia illius coniugium abominabatur, et ne primoribus quidem an-
 ribus vocem eorum qui de illo loquerentur admittebat: tertio, quod quart-
 tum esset illud quod peteret coniugium. Nam cum prima uxore, Blachiae
 Principis filia, per annos aliquot vixerat; deinde ea in patriam remissa,
 sororem uxoris fratris sui, monastico prius habitu detracto, duxerat uxo-
 rem. Cum autem Triballorum Ecclesia illegitimis illis nuptiis diutius ad-
 versaretur, longo post tempore et illam ablegaverat, et Bulgariae Principis
 Sphendosthali sive Wencesalavi sororem sibi iunxerat, uxorem tertiam. At-
 que ex nulla harum trium uxorum liberos susceperat. Sed cum et huius
 amor refrixisset, illustriorem affinitatem quaerebat. (III.) Enimvero cum
 Eudocia matrimonium illud toto animo aversaretur, ille vero petitionem vehe-
 menter urgeret non parvis minis additis: coactus Imperator illi de Simonide
 filia sua significat, quintum iam annum agente, ut ab illo domi accepta
 aleretur, donec ad nubilem aetatem perveniret, ac deinde coniux esset.
 Appetente igitur vere, Imperator cum Imperatrice et cum filia Thessalo-
 nicam proficiscitur, in vinculis etiam Porphyrogenitum adducens, veritas
 ne matris opera elaboretur. Nam mater Theodora Imperatrix non desine-
 bat quotidie ob filium quiritari et liberationem eius flagitare. (IV.) Eo-

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.

θεν και ὁ Κράλης φέρων ὁμήρους τοὺς κατὰ γένος προῦχοντας
νείας τῶν Τριβαλλῶν, φέρων δ' ὁμοῦ και τὴν ἀδελφὴν τοῦ
Σφενδοσθλίβου πρὸς πίστωσιν τῶν σπονδῶν. ἥ δὲ και μικρὸν
ὑστερον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν κομιζομένη μίγνεται σαρκι-

Εκὼς Μιχαὴλ ὁ Κουτρούλης, ὃς τοῦ βασιλέως γενόμενος ἐπ' ἀδελ-5
φῆ γαμβρὸς νῦν διετέλει γηρεῖαν ἄγων θανοῦσης ἐκείνης. μίγνυ-
ται μὲν οὖν τῇ ῥηθελσῆ λάθρα τὸ πρῶτον, ἔπειτα και σύζυγον
ἄγεται νόμιμον ἐς τοῦμφανίς. και ἵνα τὰν μέσῳ συντέμω, στεβ-
φὰς και μάλα βεβαίως ὁ Κράλης τὰς σπονδὰς ποιησάμενος και
οἶαι κατὰ γνώμην ἦσαν τοῦ βασιλέως, ἐπάνεισι τὴν Σιμωνίδα 10
λαβιῶν βρέφος οὖσαν τεσσαρακοντούτης τυχάνων αὐτὸς και τοῦ
βασιλέως και πενθεροῦ καθ' ἡλικίαν προήκων πέντε ἔτεσιν ἔγ-
γιστα.

P. 126 ἰ'. Κατὰ δὲ τὸ ἐπιὸν ἔτος ἐς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήκοντι
τῷ βασιλεῖ πέμπουσι τινες τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰστρον Μασσαγετῶν λα-15
θουλαὶν πρεσβειαν· Ἀλανοὺς ἡ κοινὴ τούτους κυλεῖ διάλεκτος·
οἱ δὲ και Χριστιανοὶ τυχάνοντες ἄνωθεν ἔπειτα τῇ βίαιᾳ χεῖρὶ
τῶν Σκυθῶν ἔπαχθέντες σώμασι μὲν ἐδούλευσαν ἄκοντες, τὴν
δὲ γνώμην αὐτονομίας ἀεὶ κατεβίβρωσκεν ἔφεσις και τῶν ἀσεβῶν
ἄλλοτριωσις. πέμπουσιν οὖν χῶρον ἀρκοῦντα ζητοῦντες εἰς οἰκη-20
B σιν ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας αὐτῶν βουλομένων ἐλθεῖν πανοικί,
εἴ γε βουλομένην εἶη και βασιλεῖ, και ἕμα συμμαχήσειν ὑπισχνού-
μενοι κατὰ τῶν Τούρκων ὄλαις χερσὶ, κραταιωθέντων ἤδη και κα-
τατρεχόντων ἀδεῶς και κορθούντων ὅλην τὴν τῶν Ῥωμαίων Ἀσίαν.

4. σαρκικῶς A., σωματικῶς W.

dem et Crales venit, obsides adducens secum principum Triballorum filios, item Sphendosthavi sororem ad pacem confirmandam. Cum qua non multo post quam in urbem perducta erat, fortim consuevit Michaël Cutrules, qui uxorem duxerat sororem Imperatoris, eaque mortua viduus tunc erat. Cum ea inquam iste consuevit principio clam, deinde eandem palam uxorem duxit. Et ut rem in pauca conferam, Crales foedere sancito et probe ita ut Imperator volebat firmato domum discedit, secumque Simonidem infantulam abducit, ipse quadragenarius, et socero quinque circiter annos nata maior.

10. Sequenti anno aliqui Massagetæ ex iis qui ultra Istrum habitant (Alani vulgo dicuntur) clandestinam legationem ad Imperatorem cum in Urbem rediret mittunt: qui cum iam inde antiquitus Christiani essent, postea a Scythiis per vim subacti, corporibus inviti serviebant: animis vero desiderio libertatis tabescebant, et impios abominabantur. Petunt igitur locum sufficientem ad habitandum amplius decem millibus hominum, qui si Imperatori placuisset cum omni familia migraturi essent; unaque strenuam operam se contra Turcos velle navare promittunt, qui auctis viribus totam Romanorum Asiam impune incursabant ac populabantur. Ea legatio

τῷ μὲν οὖν βασιλεῖ παρὰ τοσοῦτον ἐφάνη τὰ τῆς πρεσβείας καθ' ἡδονήν, πυρόσον ἂν εἰ θεῖθεν ἐτύγγυε κατιοῦσα καὶ τὰ κατὰ κύσης Ἀσίας μνηστευομένη τροπαια. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Φιλαν-
 5 Φρωπηνοῦ συμβάσαν ἐκείνην σύγχυσιν πάντας ἔλεγεν ὑποπτέειν ^{Imp. Andron. Senioris.}
 Ῥωμαίους καὶ μηδένα νομίζειν ὀρθῆν πρὸς αὐτὸν διασώζειν ὑπό-
 ληψιν· διὸ καὶ συμμαχίας ἑπεροφίλους ἄνειροπόλει νυκτὸς καὶ
 10 ἡμέρας, ὡς μὴ ᾤφελεν. ὑποδοκιμαζομένων γὰρ ἀπάντων Ῥω-
 μαίων, τὰ Ῥωμαίων ἐνόσησε πράγματα καὶ πρὸς ἐσχατίας κα-
 τηρέχθη κινδύνων, ὡς ἔμπροσθεν δηλωθήσεται. (B.) Τῆς μὲν-
 15 τοι πρεσβείας οὕτως ἀσμένως δεχθείσης ἤκουσιν οἱ Μασσαγῆται
 τέκνοις ἅμα καὶ γυναιξὶ χιλιάδες ὑπὲρ τὰς δέκα. ἐπεὶ δὲ ἔδει χρή-
 ματα καὶ ἵππους καὶ ὄπλα τούτοις δίδοναι, τὰ μὲν ἐκ τοῦ βασι-
 λικοῦ πρυτανείου ἐδίδοντο, τὰ δ' ἐκ τῶν στρατιωτικῶν, τὰ δ'
 20 ἐκ τῶν κοινῶν καὶ ἰδιωτικῶν. ἐντεῦθεν συχνοὶ καὶ ἄλλος ἐπ' ἄλ-
 λω ἔξήσσαν οἱ τὰς χώρας ἀργυρολογοῦντες· ἤψον οἱ φορολόγοι
 τὰ τέλη· πᾶν ὄπλον καὶ πῦς ἵππος ἤθρολλετο· ἠρευνῶντο κῶμαι,
 πόλεις, οἰκίαι τῶν μεγιστάνων, οἰκίαι τῶν ἐν στρατείαις κατει-
 λεγμένων, ἀσκητήρια, δῆμοι, θέατρα, ἀγοραὶ, καὶ πάντες ἐδί-
 25 δουν ἵππους καὶ χρήματα, ἄκοντές τε καὶ ὀλοφροῦμενοι, οὐκ εὐ-
 χάς καὶ λόγους εὐφήμευς, ἀλλὰ δάκρυα καὶ ἀρὰς παραπομποῦς
 ἐφοδίους τῷ νέφῳ στρατῷ συνεκπέμποντες. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐς Ἀσίαν
 διαβαίνουσιν ἐξ Εὐρώπης ἅμα τῷ βασιλεῖ Μιχαῆλ, αὐτοὶ μὲν ^{P. 127}
 στρατοπεδεύουσι περὶ Μαγνησίαν· οἱ δὲ Τοῦρκοι τὰ πρῶτα περὶ
 τὰ ὄρη καὶ τὰς λόχμας ἀναχωροῦσι, τοῦτο δὲ τὸ σύνθηθές σφισι
 25 ποιοῦντες, ἵν' ἐκείθεν αὐτοὶ ταῖς δυσχωραῖς φρουρούμενοι τὰ

tam grata Imperatori fuit, quam si divinitus missa totius Asiae debellandae spem afferret. Nam post illum Philanthropeni tumultum omnes sibi Romanos suspectos esse dicebat, ut nullum recte erga se affectum esse existimaret. Quapropter externa foedera noctu atque interdum somniabat: quod utinam non fecisset. Nam cum Romani omnes improbantur, Romana res laborare coepit, et in extremum discrimen est adducta, ut post explicabitur. (II.) Caeterum legatione tam cupido accepta Massagetae amplius decies mille cum uxoribus et liberis adveniunt. Cum autem eis et pecunia et equi et arma danda essent, ea partim ex Imperatorio fisco dabantur, partim e militaribus, partim e publicis privatisque pecuniis. Hinc multi et post alios alii proficiscebantur, qui tributa e provinciis colligerent, eaque publicani augebant: omnia arma, omnes equi cogebantur: perquirebantur pagi, urbes, aedes procerum, aedes militum, monasteria, populi, theatra, fora: et omnes dabant equos et pecunias inviti et lamentantes, non votis et bonis omnibus, sed lacrymis et diris novum exercitum prosequentes. Ex Europa in Asiam cum Michaële Imperatore transgressi circa Magnesium castra posuerunt. Turci vero initio, ut solent, in montes et saltus se receperunt, ut inde praesidiis locorum tuti copias horum quantae et quales essent specu-

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioria.
- τούτων ὁρῶσι στρατεύματα ὄψοα τε καὶ οἶα τογχάνοιεν καὶ εἰ
κατὰ στρατηγικὴν ἐμπειρίαν στρατοπεδεύοιεν. ἴσασι γὰρ ὡς πολλὰ
τῶν οὐκ ὄντων ἢ φήμη κομίζει ταῖς ἀκούσις ὑπὲρ τὸ προσήκον τὰ
πράγματα αὐξήσουσιν· ὅθεν περιϋόντες ἐσκόπουσιν, εἴτε κατὰ τὴν
B φήμην ἀνεπιχειρήσαται εἴη τὰ πρὸς αὐτοὺς, εἴτε χρηθὲς δόλοισιν
καὶ λόχοις αὐτοὺς Περσικοῖς περιελθεῖν καὶ κατατροπώσασθαι.
(Γ.) Ἐπεὶ δὲ ἴδοιεν τούτους ἀτάκτως ἐπὶ λείαν παρεξιώντας συ-
χρὰ, καὶ γὰρ ἐλητίζοντο τὰ Ῥωμαίων αὐτοὶ μείζον ἢ κατ' ἐχθρὸν
προφανῆ, παρακαταίσι τῶν ὁρῶν οἱ μαχιμώτατοι μετὰ τῆς συν-
ήθους σφῶν ἐς τὰ πολέμια τάξεως μικρὸν μὲν πρῶτον ἔπειτα 10
C πλεῖον· καὶ αἰεὶ μελισσι καὶ θαρδάλειωτέρα χρώμενοι τῇ ὁρμῇ τῆς
ἐφόδου δῆλοι ἦσαν τὰ τοῦ βασιλέως κυκλώσοντες στρατόπεδα.
ἀλλ' οὐκ ἐνέμειναν οὐδὲ τὴν πρώτην ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων οἱ
ἡμέτεροι, ἀλλ' ἄραγτες ἐκείθεν ἐπὶ πόδα ἀνεχώρουν καταμικρὸν,
κατόπιν τῶν βαρβάρων ἰόντων καὶ τῶν ἐγγιστα παραστρατοπε- 15
δεύοντων. οὐ γὰρ ὡς εἶχον πλήθους ἐώρων τοὺς βαρβάρους οἱ
ἡμέτεροι· ἀλλὰ ταυτὸν ἐπεπόνθεσαν ὑπὸ δειλίας, οἷον οἱ με-
D θύοντες ὑπὸ οἴνου, οἱ οὐ τὰ ὄντα κατὰ φύσιν ὁρῶσιν, ἀλλ'
ἀνθ' ἐτέρων ἕτερα οἰόνται βλέπειν ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον
πλείστης ὑγρότητος κυματομένης τῆς ὄψεως καὶ οἰοῖται κολυμβώ- 20
σης ἐς τὰ φαινόμενα πλημμελῶς. τὰ γὰρ ἀδικίαν ἔχοντα προπο-
ρευομένην καὶ θρόσος στρατόπεδα συγγενῆ φθορᾶν αὐτόθεν καὶ
κατάλυσιν ἐπιφέρονται· καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐπεισπεσεῖν,
E αὐτοὶ πρότερον ὑπὸ δειλίας ἀνατρέπονται σφῶν αὐτῶν αὐτοὶ γε-
νόμενοι πολέμιοι, τῆς δίκης ἄνωθεν κατὰ τὸ προσήκον διδοῦ- 25

12. κυκλώσαντες W.

larentur, scirentque an illi militarem in castris disciplinam observarent. Ne-
rant enim, famam multa quae haud essent nunciare, et in rebus augendis
modum excedere. Itaque circumspiciebant, verumne esset quod ferebatur,
non posse illos invadi: an vero dolis et insidiis Persicis circumveniendi et in
fugam coniciendi essent. (III.) Cum autem eos vidiassent nullo ordine praedatum
crebro exire, (Romanos enim agros magis populabantur, quam si
aperti essent hostes) bellicosissimi Turcorum consueto ordine et disciplina
militari de montibus descendunt, initio paululum, deinde longius; ac sub-
inde maiore et confidentiore cum impetu: nec obscurum erat, eos castra Im-
peratoris circumdaturus. Verum nostri ne prima quidem hostium aggres-
sione tolerata paulatim pedem referendo discesserunt, barbaris pone sequen-
tibus, et castra in proximo constituentibus. Nostri enim quam multi essent
barbari non videbant: sed idem illis ex metu accidebat quod ebriis qui non
ea quae re ipsa sunt vident, sed pro aliis alia videre se putant, quia hu-
more plurimo circa cerebrum collecto visus eorum turbidus existit, et ad
res obiectas temere velut submersus fluctuat. Exercitus enim quos iniuria
et audacia antecedit, ruinam sibi ipsis protinus et interitum acciscunt: et
priusquam hostis irruat, ipsi sua timiditate evertuntur, ipsimet sibi hostes sunt.

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Seioria.

σης τῶν πραττομένων τὰ τέλη. οὐ γὰρ ἦν εἰκὸς κατορθῶσαι τι τοὺς ἄρας καὶ δάκρυα λαβόντας ἐφόδια πρὸς τὴν ἔξοδον. ὁ μὲν δὲ βασιλεὺς τοὺς Μασσαγέτας φρηγῆ χρησαμένους ἰδὼν καὶ μὴ δυνάμενος μετ' ὀλίγων ἀντιστρατεύεσθαι τοῖς βαρβάροις φέρων ἐμβέβληκεν ἑαυτὸν ἐς ἀσφαλέστατον φρούριον τὴν Μαγνησίαν τῆς συμφορᾶς τὸ τέλος ἀποσκοπῶν. οἱ δὲ Μασσαγέται κατήεσαν ἄχρι τοῦ Ἐλ-
λησπόντου πάντα ληϊζόμενοι τὰ Χριστιανῶν κἀκεῖθεν ἐς Εὐρώπην
διαπεραιούνται· ὥσπερ ἂν εἰ διὰ μόνον τουτὶ προσεκληθήσαν ἐκ
Σκυθῶν, ἵνα τοῦ δέοντος προωιάτερον τοὺς Τούρκους ἄχρι θαλάτ-
της ὁδηγήσαιεν. οὐ γὰρ πολλὰ μεταξὺ παρεληλύθεσαν ἡμέραι καὶ
ὁ μὲν βασιλεὺς ἐς Βυζάντιον ἐπανήκεν, οἱ δὲ βάρβαροι κατήεσαν
μικροῦ πάντα διαλαχόντες τὰ μέχρι καὶ ἐς τὴν Λεσβίαν παράλιον.

κ'. Συνέβη δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κινήθῃναι καὶ μάχην
μεταξὺ Γεννοιτῶν καὶ Βενετικῶν καὶ πλείστας μὲν ἀπολέσαι ναῦς
15 καὶ χρήματα τοὺς Βενετικούς νικωμένους ἄλλοτε ἄλλοτε παρ'
ἐκείνων· ὅψε δ' ἑβδομήκοντα παρασκευάσαντας ναῦς ἐλθεῖν κατὰ
τουτωνί τῶν Γεννοιτῶν, οἱ τὴν οἴκησιν ἀντιπέραν ποιοῦνται τῆς
Κωνσταντινουπόλεως, καὶ αὐτῶν μὲν μηδένα καταλαβεῖν· προ-
μαθόντας γὰρ ἐκείνους γυναικᾶς μὲν καὶ παῖδας καὶ χρήματα
20 τῆς βασιλευούσης ἐντὸς ἀσφαλισσασθαι· αὐτοὺς δ' ἐς τὰς αὐτῶν
τριήρεις ἐμβάντας φυγεῖν τοὺς διώκοντας, ἀποπλεύσαντας ἐς τὸν
Εὐξείνον· ὡς ἐντυθεῖν μὴ καταλαβοῦσι σφισιν ἐκείνους ἐντυθεῖν
ἀναγκασθῆναι καίεν τὰς τε οἰκίας ἐκείνων καὶ τὰς παρτυχούσας
κενὰς ὀκάδας· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ σὺν γε αὐταῖς καὶ τὰς Ῥω-

divina vindicta enim exitum decernente, quem facta illorum mernerunt. Neque enim probabile erat, rem bene gesturos esse eos, qui lacrymas et execrationes pro viatico secum abstulissent. Caeterum Imperator Massagetis fugisse cernens, quod cum paucis resistere barbaris non poterat, in munitionissimum castellum Magnesiam, calamitatis exitum praestolaturus, sese coniecit. At Massagetae usque ad Hellespontum Christianorum agros populantes descenderunt, atque iacunt in Europam traiciunt, non aliter quam si ea de causa duntaxat e Scythia arcesciti essent, ut Turcia maturius quam oporteret viam ad mare monstrarent. Nec enim multi dies intercesserunt, cum et Imperator Byzantium rediit, et barbari ingruentes omnia fere ad oram usque Lesbi inter se partiti occuparunt.

11. Hoc tempore bellum etiam inter Genuenses et Venetos exarsit: in quo Veneti multis navibus et pecuniis amissis alias alibi victi. Tandem septuaginta navibus instructis eos Genuenses qui e regione Constantino-
polis habitant adorti sunt; sed nomen eorum ceperunt. Nam illi praeco-
gnite illorum adventu uxores, liberos, et opes suas intus Urbem concluse-
runt: ipsi vero suis triremibus conscensis in Euxinum pontum delati hostem
persequentem fugerunt. Itaque Veneti, cum eos capere non possent, eo
deside redacti sunt, ut domos illorum et vacuas operarias quae occurre-
bant incenderent, unaque cum eis Romanorum omnes aedes extra moenia:

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioria.
- μαίων ἐκτὸς τείχους οἰκίας ἀπάσας, ἀμυνόμενοι δεξαμένους γυναικας καὶ παῖδας καὶ χρήματα τῶν ἐχθρῶν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ· ἀφ' ὧν ὀρηθέντας Ῥωμαίους τῶν τῆς βασιλευσύνης ἐντὸς κατοικούντων Βενετικῶν ἔστιν οὗς διασπαρῶμαι καὶ τὰ αὐτῶν ληΐσασθαι πάντα χρήματα. (B.) Δι' ἧ δὴ καὶ ἐς τοῦπιόν θέρους 5 ὀκτωκαίδεκα τριήρεις αὐθις ὀπλίσαντες οἱ Βενετικοὶ ἤκον τὴν γενομένην ζημίαν ἀπαιτοῦντες παρὰ τοῦ βασιλέως. μηδὲ γὰρ εἶναι φησι πρὸς τῆς νεομισμένης φιλίας τῷ προπεπονθέναι μεγάλα ἀμυνομένους μέτρια τέλος καὶ τὴν ἐσχάτην ὑποστῆναι ζημίαν·
- D προκατάρξαι γὰρ τῆς παρασπονδήσεως Ῥωμαίους, ταῖς τῶν ἀν-10 τιπάλων γυναιξὶ καὶ παισὶ μετὰ τῶν χρημάτων ἐν τῇ τῆς μάχης ἀκμῇ πᾶσαν καὶ παντοίαν περιποιησαμένους ἀσφάλειαν. τοῦ δὲ βασιλέως μήτε λόγον εὐλογον ἔχειν τὴν ἀπαιτήσιν ἀποκρινομένου, μήτε ἠρόττουσαν τύχῃ βασιλικῇ τὴν ἐπιτίμησιν κατὰ τῆς αὐτῶν ἀναιδούς ἐπενεγκεῖν ἔχοντος τόλμης τῷ μὴ κεκτῆσθαι τριή-15 ρεις ἀντιστρατενομένης (προσπολώλεσαν γὰρ, ὡς εἰρήκειμεν),
- E ἐς τοσοῦτον ἐξηγέχθησαν θράσους τῷ μύλα περιφρονεῖν τῶν Ῥωμαίων τὸ ἀνανδρον καὶ τοσαύτην προὔξενθησαν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν αἰσχύνην, ἐς ὅσον αἰσχυνομένη ἂν αὐτὸς ἀφηγούμενος. ὅπου γὰρ κατηναγκασμένα τῶν ἀτυχημάτων ἔπεισι τὰ αἴτια, λυ-20 παις μὲν καὶ οὕτως ἔξεισι τὴν ψυχὴν κατατρώχειν· μετρίαις δ'
- P. 129 οὖν ὅμως, ἐκεῖ τοῦ συνειδότος οὐδένα μαστιγοφόρον μετάμελον ἔχοντος, ἀλλὰ θείαν τιὰ κρίσιν ἀποβόρητους τοὺς λόγους κρύ-
V. 106 πτουσαν ἡγουμένου τὸ πρᾶγμα. ἐνταῦθα δ' ἐξέπληθες καὶ οἶον εἰπεῖν μετὰ τέχνης εἰς ἀνδραπύδων μοῖραν ἐκόντες ἔβρουσαν Ῥω-25

13. ἔλογον A.

ulti eos, quod hostium uxores, liberos et opes in tuto collocassent. Unde factum, ut Romani adversus Venetos in Urbe habitantes concitati nonnullos discerperent, eorumque res diriperent. (II.) Qua de causa sequente aestate cum octodecim armatis triremibus Veneti advenerunt, damnum datum pensari ab Imperatore postulantes. Neque enim illud amicitiae ius esse, ut magnam iniuriam moderate ulti tandem extremo supplicio afficerentur. Romanos priores rupisse foedus: quod in ipso belli discrimine hostium uxoribus, liberis, pecuniis tutum asylum aperuissent. Sed cum Imperator postulationem illam aequam esse negaret, neque etiam pro maiestate Imperatoria impudentem illorum audaciam castigare auderet, quod triemes quas opponeret non habebat (nam quas habuerat, eae ut diximus perierant); eo confidentiae venerunt, cum infirmas Romanorum vires omnino contemnerent, ut id dedecus Romano Imperio impresserint, quod ne vel referre pudeat. Nam cum alicui invito et coacto malorum causae existant, dolere quidem fas est, sed moderate quoniam illic conscientia nullo poenitentiae verbere flagellatur, sed divinum illud iudicium credit, cuius idcirco rationes occultae et arcanae sint. Hic autem Romani de industria et data quodammodo opera ultro di-

μαῖοι τὸ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀξίωμα, τὰς οἰκίας τριήρεις τῆς θαλάττης γυμνῶσαντες ἐλπίδος ἕνεκα κέρδους, ὃ μᾶλα βραχύτατον ὄν μᾶλα μικρὰν τε καὶ πολυτάλαντον ἐγεώργησε τὴν ζήμιαν καὶ ταύτην πολλῶ μακρότερον ἔχουσαν τὸ τῆς αἰσχύνης ^{Imp. Andron. Scaloris.} 5 ἔγκλημα. οὐδὲ γὰρ ἦν ἂν οὔτε Λατίνους οὔτω κατὰ Ῥωμαίων Β θρασύνεσθαι, οὔτε ψάμμον θαλάσσης θεάσασθαι Τούρκους ποτέ, τῆς ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως θαλαττοκρατούσης ὡς πρότερον· οὐδ' ἐς τοῦτ' ἀνάγκης συναλαθῆναι Ῥωμαίους, ὥστε μὴ μόνον ὁποῖα τῶν ἐθνῶν ὁμοροῦντα πεφύκασιν, ἀλλὰ καὶ 10 ὅσα ὡς πορρωτάτω τὴν διαίταν ἐκληρώσαντο, οἷά τινα λίθον φοβεῖσθαι Ταντάλειον ἀπὸ λεπτοῦ τινος μίτου μετεωριζόμενον C ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ πᾶσιν ἀναγκάζεσθαι φόρον εἰσφέρειν ἐτήσιον, καθάπερ Λυσύνδρω καὶ Δερκυλλίδῃ καὶ τοῖς ἐκ Λακεδαιμόνος ἀρμοστιῦς δασμὸν τὸν ἐτήσιον Ἀθηναῖοι πάλαι καὶ Βοιωτοὶ δυσ- 15 τυχήσαντες. (Γ.) Ἄλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι. παρελθόντες μέντοι ἐς τὸ Κέρας ἐπὶ τῶν τριήρων ὄπλοφοροῦντες οἱ Βενετικοὶ τῇ πρὸς ἄρκτον προσέσχον παραλίᾳ ἀντικρὺ τῶν βασιλικῶν οἰκῶν· κακείθεν πέμψαντες ἀπήτουν τὰ χρήματα, ὁπόσοις τοὺς ἔνδον D τῆς βασιλευσύσης οἰκοῦντας Βενετικούς οὐδένα ἀδικήσαντας ἐξη- 20 μίωσαν· πλείω λαβεῖν παρ' ἀκόντων Ῥωμαίων ἀπειλοῦντες, εἰ μὴ αὐτοὶ γε ἐκόντες ἀποδοῖεν ὁποῖα χρεῶν. ἐπεὶ δ' ἀποφάσκοντα τὴν ἀπόδοσιν τὸν βασιλέα ἐγνώκεισαν, αὐτόθεν κατειρωνεύεσθαι τὴν Ῥωμαίων ἥρξαντο δύναμιν· καὶ ὑψῆψαν εὐθὺς τὰς τε ἀντι- πέρας οἰκίας ὑπάσας κενὰς οὔσας τῶν ἐνοικούντων· φθάσαντες E

10. ὡς add. A.

gnitatem Imperii infra servilem conditionem abiecerunt, triremibus e mari sublatis ob spem lucri; quod cum perexiguum fuisset, diuturna et maxima detrimenta peperit, cum ignominia multo maiore coniuncta. Neque enim vel Latinis Romanos ita audacter despiceret, vel Turcis arenam maris intueri aliquando licuisset, si Romana classis ut olim mare tenuisset: neque unquam in id discrimen res adductae fuissent, ut Romanis non tantum finitimae gentes sed etiam remotissimae, instar Tantalei cuiusdam saxi exiguo filo supra caput suspensi, formidandae essent, et omnibus annua tributa pendere cogerentur, quemadmodum Lysandro et Dercyllidae et Laconiciis praefectis, quos Harmostas vocant, olim Athenienses et Boeoti clade accepta persolverunt. (III.) Sed illuc redeo. Veneti cum triremibus armati in sinum Ceratinum progressi ad septentrionale littus appulerunt e regione palatii: et inde legatis missis res repetebant, quascunque Venetis Urbem incolentibus Byzantini nulla ab ipsis iniuria affecti ademissent: se plura invitatis Romanis erepturos minitantes, nisi sponte quod aequum esset redderent. Sed cum Imperatorem nolle res restituere intellexissent, illico Romanam potentiam per ludibrium contemnere coeperunt, et omnes aedes e regione Urbis sitas incenderunt vacuas habitatoribus. Nam ii adventu il-

Nicophorus Gregor. Vol. I.

14

- A. M. 6791
ad
6836
A. C. 1282
ad
1328
Imp. Andron.
Scaloria.
- γὰρ ἐξώκισαν ἐκείνοι σφᾶς αὐτοὺς ἐκείθεν· καὶ ἔτι ὀπόσα περὶ τὰς ἄλλως ἀσταχίων δράγματα ἦσαν· τὸ δὲ ὡσπερ παιδιὰ καὶ χλεύη τις ἦν ἐκείνων κατὰ τοῦ βασιλέως. Ἐμπέπτωκε γὰρ καὶ λεπτάς τινας αὐρας ἀπ' ἄρκτου πνεύσας τῇ τε φλογὶ διδόναι ῥοπήν καὶ πλείστου καπνοῦ τὰ βασιλεια ἐμπιπλῶν. τῇ δ' ὅστε-5
ραία ἐκείθεν ἄρανας ἔργον ἦν τὰς ὀθενδήποτε πρὸς τὴν βασι-
λεύουσαν εἰσπλεύσας ὀλκάδας χειροῦσθαι καὶ τὰς ἐν τῇ Προπον-
τίδι νήσους ληϊεσθαι παραπλέοντας καὶ οὐχ ὅπως οὖα ἐν χρή-
μασιν ἦν συναθροίλζειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ κεφαλῆς με-
τεωρίζοντας ἀπὸ τῆς κεφαλᾶς μαστίλζειν πρὸ τῶν τῆς βασιλευσό-10
σης τειχῶν· ἔν' ὀρῶντες οἱ κατὰ γένος ἐκάστῳ προσήκοντες πολλὰ καταβύλλωσι χρήματα πρὸς ἐξώνησιν· καὶ οὕτω πλείω τῶν ζη-
τουμένων οἱ Βενετικοὶ συλλεξάμενοι χρήματα ἀνεχώρησαν οἴκαδε.
- P. 130 (A.) 'Ο δὲ πατριάρχης Ἰωάννης ὀρῶν περιφρονούμενον ἑαυτὸν ὀμαθίας τε καὶ ἀπλότῆτος ἔνεκα καὶ ἀνακεκαλυμμένως παρὰ ἄρ-15
χιερέων ἔστιν ὤν· λουδορούμενον τῇ λύπῃ καὶ τῇ μικροψυχίᾳ νικᾶ-
ται καὶ δίδωσι φέρων τῷ βασιλεῖ τοῦ θρόνου παραίτησιν ἔγγρα-
A. C. 1304
Possino.
A. C. 1303
Mauritio
David.
- φον, ἐπεὶ μὴ βούλοιοτο ἐκδικεῖν. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἠσύχασε μέχρι
τινὸς παρὰ τὴν μονὴν τῆς ὑπεράγνου Θεομήτορος, τῆς Παμμα-
καρίστου. ἔπειτ' ἀπῆι παρὰ τὴν θρησαμένην, τὸ τῆς Σωλο-20
πόλεως λέγω πολίχνην· ἐνθα καὶ τὸ λείπον ἐν ἡσυχίᾳ τοῦ βλου
καρῆμειψεν.

1. ἔτι add. A. 21. λείπον A., λοιπόν W.

Iorum non expectato migrarant. Item manipulos frumenti, quotquot in arceis erant, igne consumpserunt: quod non aliud fuit nisi ludibrium quoddam et subannatio Imperatoris. Sic enim accidit, ut tenui aura a Septentrione aspirante flamma ventilaretur, et multo fumo regia compleretur. Postridie digressi in eo fuerunt occupati, ut onerarias in Urbem euntes interciperent, et e Propontidis insulis praedas adnavigando agerent: nec cumulandis opibus contenti viros etiam ex antennis capite deorsum verso suspensos ante Urbis muros flagellarent, ut cuiusque cognati spectantes illud captivos magno pretio redimerent. Ita Veneti maiore pecunia quam postularent conquista domum redierunt. (IV.) Ioannes autem patriarcha cum se ob inscitiam et simplicitatem contemni cerneret, et manifestis conviciis a quibusdam pontificibus inaccessi, moerore et animi pusilli aegritudine victus scriptam offert Imperatori dignitatis suae abdicationem, quandoquidem opem sibi ferre nollet. Digressus aliquamdiu in sanctissimae Dei genitricis Pammacarietae monasterio solitariam vitam egit. Deinde in patriam Sozopolin oppidulum sese contulit, ibique aevi reliquum in solitudine exegit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ
ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΛΟΓΟΣ Ζ
NICEPHORI GREGORAE
BYZANTINAE HISTORIAE
LIBER SEPTIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων. Ὅπως διεμερίσθη τὴν Ἀσίαν οἱ Τούρκοι. Δευτέρα ἀνάβασις Ἀθανασίου. Περὶ τοῦ Σικελικοῦ πολέμου τῶν ἐξ Ἰταλίας Λατίνων. Περὶ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα κροβείας τῶν Κατελάνων, ὃν ἤραξ Ῥοντζέριος. Περὶ τῶν δεινῶν, ὃν Κατελάνοι Ῥωμαίοις προῆξένθησαν. Περὶ τῆς ἀναξυξέως τῶν Κατελάνων ἐκ Φιλαδελφείας. Περὶ τοῦ φόβου Ῥοντζέριου τοῦ Καίσαρος, τοῦ τῶν Κατελάνων ἀρχηγοῦ. Περὶ τῆς τῶν Κατελάνων ἀποστασίας. Περὶ τῆς εἰς τοὺς Κατελάνους διαβάσεως συμμαχίας τῶν Τούρκων ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς Ἀκροῖς πολέμου τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ τῶν Κατελάνων. Περὶ τῆς κατ' ἀλλήλων μάχης τῶν στρατηγῶν τῶν Κατελάνων. Περὶ τῆς βασιλίδος Ἐλενηνῆς καὶ τῶν πρὸς βασιλέα σκανδάλων. Ἄξιον ἀκοῆς διήγημα. Περὶ τῶν Κατελάνων αὐθις. Περὶ διαιρέσεως τῶν Κατελάνων καὶ τῶν Τούρκων. Περὶ τῶν Κατελάνων μόνων. Περὶ τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ πολέμου τῶν Κατελάνων. Περὶ τῆς εἰς δύο μέρη τῶν Τούρκων ἀπ' ἀλλήλων διαιρέσεως. Διάβασις ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην τοῦ Μιχαὴλ μετὰ τρισηλίων Τούρκων. Πόλεμος τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ τῶν Τούρκων περὶ Χερσόνησον. Ἀθανάσιον κατάβασις ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Περὶ τοῦ πατριάρχου Νίφωνος. Περὶ τῶν τὴν Θράκην ληξάντων Τούρκων. Πόλεμος καὶ Τούρκων ἐν Θράκῃ καὶ ἦτα τῶν Τούρκων. Ἐτοιμασία τειχομαχίας κατὰ τῶν Τούρκων. ἦτα παντελής τῶν Τούρκων καὶ ἄλλωσις. Νίφωνος κατάβασις ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκίος. Περὶ τοῦ μεγάλου λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου. Θάνατος τῆς βασιλίδος Ἐλενηνῆς. Περὶ τῆς τοῦ βασιλέως διακρίσεως καὶ γνώμης. Περὶ τοῦ χαλκοῦ ἀνδριάντου τοῦ ἐκ τοῦ κίονος τοῦ ἐμπροσθεν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας. Καταμέτρησις τοῦ ἀνδριάντου καὶ τοῦ ἔκπου αὐτοῦ. Περὶ τοῦ χρησμοῦ τοῦ εὐφρανέντου ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀδριανουπόλιν καλατίῳ.

ARGUMENTUM BOIVINL

Provinciae Asiae a Turcis occupantur. Earum partitio. Nomina Satraparum. Athanasius imminente Dei iram praenunciat. Terrae motus. Imperator Athanasium prae caeteris patriarchatu dignum iudicat. Restitutum censet. Plurimi refragantur. Quidam obtemperant. Athanasius Constantinopolitanae ecclesiae iterum praeficitur. Patriarcha Alexandrinus fabellam Imperatori narrat et Athanasium notat (Cap. 1). Italiae res Siciliae regem imparatum terra marique oppugnat. Variis cladibus afficit per biennium. Rogerius Catalanus; maris et insularum terror. Quas copias secum habuerit. A Siciliae rege arcessitur. Eius adventu urbes redeunt ad dominum legitimum. Italiae rex eas armis repetit. Re male discedit. Bellum reparat. Vincitur. Pacem petit et affinitatem (2). Rogeriani milites, rebus Siciliae tranquilliss, incerti quo se vertant. Byzantium eunt ab Andronico acciti; Catalani mille; Almagavari totidem. Honores Rogerio delati; item Berengario Entencae. Catalani in Asiam missi; hospites et socios vezant. Philadelphiam obsessam liberant. Episcopi Theolepti virtus. Asiae recuperandae occasio cur omisa. Romani et Alani domum revertuntur. Catalani stipendiis fraudati Romanas urbes hostili more pervadunt. Eorum crudelitas. Imperator ut haec tulerit. Rogerius ex Asia in Thraciam redit. Iuniorum Imperatorem adit. Stipendia persolvi postulat. Obtruncatur (3). Milites Romani, occiso Rogerio, cum Catalanis debellatum putant. Providentiae divinae decretis non resistendum. Malorum consiliorum malus exitus. Romanarum cladum causae. Catalani Calliopolin, caesis oppidanis, muniunt. Terra et mari bellum apparant. Mari vincuntur a Genuesibus. Berengarius, navarchus captus; deinde redemptus. Catalanorum consternatio. Omnia ipsis infesta. Tolerandae obsidioni se accingunt. Turcos auxilio arcessunt. Praedas agunt. Michaël Imperator in eos movet. Turcopulos et Massagetes secum ducit. Iuxta Apros castrametatur. Exercitum instruit. A Massagetis et Turcopulis deseritur. Turbatam aciem frustra conatur restituere. In hostes temere iniectus vis eoadit. Equitis fidelis virtus. Andronicus filium obiurgat, ut vitas prodigum. Romanorum fuga et clades. Turcopulorum ad Catalanos transitio. Catalanorum duces inter se dissident. Berengarius occiditur. Ximenes Byzantium se recipit. Ornatur Magni Ducis titulo, et affinitate Imperatoris. Massagetae in Scythiam transituri a Turcopulis et Catalanis profugantur (4). Imperatrix, privignum exosa, liberos suos conatur ei exaequare. Mos succedendi apud Latinos principes receptus. Andronici uxores duae: liberi sex. Andronicus uxoris petitioni refragatur. Haec virum fastidiis ulciscitur. Unde dissidium. Irene Thessalonicam secedit. Maritum traducit. Mulierum impudentia. Andronici lenitas. Irene filio suo Theodoro uxorem quaerit. Conditiōe ab Athenarum duce repudiata ad Spinulam itur. Latini nobiles Imperatorum Byzantinorum affinitatem vis dignantur. Irenes genus. Marchionum dignitas. Digressio de dignitatum titulis. Marchionum Longobardorum provincia. Theodorus eo mittitur. Multas opes secum transfert. Ioannes, alter Irenes filius, Nicephori Chumni filiam uxorem accipit. Sine liberis decedit. Irenes profusa liberalitas erga Cralem generum. Spes delusae. Cralis uxor cur sterilis. Crales, Irene urgente, successorem sibi designat, primo Demetrium; deinde Theodorum Marchionem, uxoris suae fratres. Neuter in Triballia assuescit (5). Catalani Thraciam vastant. Locum quaerunt, in quo consistant. Quantae eorum copiae fuerint. In Macedonia apud Cassandriam hibernant. Urbibus Macedonicis imminet: in primis Thessalonicae. Andronicus Christopolitanus angustias munit. Milites conscribi curat, qui urbes defendant. Hostes comaeatu destituti reditum in Thraciam parant. Audiunt

praecellum sibi iter. In magno metu versantur. Thessaliam petunt. Iuxta Olymperum castrametantur. Agros finitimos populantur. Qui et quot Turci fuerint in exercitu Catalanorum. Quos duces habuerint. Ut in itinere Thessalico praedam partiti discesserint a Catalanis (6). Catalani Turcis dimissis in Thessaliam irrumpunt. Principum Sebastocratorum haeres ultimus morti vicinus. Eius uxor. Liberi ex ea nulli. Thessali Catalanos sibi conciliare amicitia statuunt. Catalani Thessalorum pecuniam et societatem incertae spei praeferunt. Superatis Thermopylis iuxta Cephissum castra ponunt. Cephissi cursus. Athenarum princeps Catalanis transitum negat. Eisdem contemnit. Catalanorum vires. Callidum stratagemata. Atheniensis exercitus numerosis in limum impingit. Internecione deletur. Catalani Thebas et Athenas capiunt. In iis locis consistunt (7). Turci relictis Catalanis suos duces sequuntur. Melecius recipit se ad Cralem. Chael in Macedonia subsistit. Pacem offert Romanis. Pacis conditiones. Magnus stratopedarcha Turcos ad Hellepontum perducit. Romani fidem violant. Turci castellum occupant. Auxilia arcessunt. Regionem vastant. Michael Imperator ad eos debellandos evocatur. Militum rusticorum temeritas. Romanorum socordia. Barbari sibi et rebus suis optime consulunt. Vexillum Imperatorum adoriuntur. Imperator a militibus destituitur. Flebilis et inuitus discedit. Duces resistunt. Ab hostibus capiuntur. Imperii insignia direpta et ludibrio habita (8). Athanasii patriarchae altera secessio. Secessionis causa. Nipho in eius locum succedit, vir illiteratus. Eius studia et malae artes. Uno hoc laudandus, quod Arseniatas ad communionem admiserit. Arseniatarum petitiones. Quinam ex his schisma renovaverint (9). Turci Thraciam vastant. Imperator mercenarius milites peregre accire statuit. Fisci inopia. Petitum a Crale auxilium. Philes Palaeologus Turcicum sibi bellum deposcit. Eius elogium. Ab Andronico ob innocentiam vitae laudatus postulata impetrat. Militum animos sibi mancipat. Hostium consiliis per exploratores cognitis legiones educit. Apud Xerogypum suorum castra ponit. Turcorum adventus. Pugnae apparatus. Ut aciem inclinatam Philes restituerit. Barbarorum strages. Romani instant fugientibus. In Chersoneso castrametantur. Imperatoriae triremes Hellepontum obstruunt. Auxilia Romanis a Crale et a Latinis misa. Turcici praesidii oppugnatio. Latinorum machinae. Barbari nocturnis eruptionibus frustra tentatis spem salutis abiiciunt. Se et sua omnia Latinis dedunt. Multi per noctem a Romanis intercepti et trucidati. De caeteris quid actum sit a Latinis (10). Niphoni ob sacrilegia expulso Ioannes Glyceus laicus in patriarchatum succedit. Huius elogium. Cur habitum monasticum non induerit. Gregoras iuuenis. Eloquentiae studiosus. Glyceos auditor assiduus. Theodori Metochitae auctoritas. Filia Ioanni Panhypersebasto nupta. Laus Metochitae. Animi et corporis dotes. Summa eruditio. Dicendi genus. Ut litterarum studium cum rei publicae administratione coniunxerit (11). Irene Imperatrix obitus. Sepultura. De eius pecuniis quid actum sit. S. Sophiae templum ruinam minatur. Duabus pyramidibus exstructis fulcitur. Andronicus mavult vetera aedificia instaurare, quam nova exstruere. Eius modestia laudatur. Tempora ab eo restituta. Eiusdem opera alia publica. De columna, statua et cruce in vestibulo templi S. Sophiae erectis. Crux deiecta reponitur. Caetera longo tempore labefacta renovantur. Statuae dimensio. Item crucis et globi (12). Andronico iuniori uxor datur Irene Alemana. Michael Imperator Thessalonicam abit. Abundi causa. Ibidem moritur. Oraculum de eius morte. De rebus Thessalicis repetuntur ea, quae iam dicta fuerant. Ioannis Ducae sine liberis defuncti provinciae et urbes distractae. Quaedam Romano Imperio adiectae. Caeteris poenae a Synodo frustra indictae (13).

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- Κ**ατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ τῆς ἑω τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀνεβ-
βάθη πέλαγη, καθάπερ μυρίων πνευμάτων ἐξαίφνης ὁμοῦ συβ-
βαίνοντων καὶ πάντ' ἄνω καὶ κάτω ἐλαυνόντων καὶ συγκυκάντων.
ἐπεὶ γὰρ ἔρημα στρατευμάτων τὰ πρὸς ἑω τῆς Ῥωμαίων ἡγεμο-
V. 107 νίας ἐλείπετο, συνασπισμὸν οἱ τῶν Τούρκων σατράπαι ποιή-5
σαντες πάντα κατέδραμον ἄχρι θαλάττης ἀπάσης καὶ πρὸς
C αὐταῖς ἤδη ταῖς ἀκταῖς μετοικήσαντες· καὶ οἱ μὲν πλείστοι
τῶν τε ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν καὶ νηπιῶν, καὶ ὅσα ἐν
κτῆναισι καὶ ὅσα ἐν χρήμασιν ἦσαν, ὑπὸ τὴν τῶν πολεμίων
ἄρτι αἰχμῆν ἐγεγόνευσαν. ὅσοι δ' ἔλαθον διαδράντες, οἱ μὲν ἐς 10
τὰς ἔγγιστα πόλεις κατέφυγον, οἱ δὲ καὶ ἐς Θυράκην ἄσκειοι καὶ
γυμνοὶ τῶν προσόντων διέβησαν. ἐς δὲ Ξυμφωνίαν ἤδη ἐληλυθό-
τες οἱ Τούρκοι κλήρω διέλαχον πᾶσαν, ὀπόση τῆς τῶν Ῥωμαίων
D ἡγεμονίας ἐτόγγανε γῆ κατὰ τὴν Ἀσίαν. κατέσχον οὖν, ὁ μὲν
Καρμανὸς Ἀλυσούριος τὰ πλείω τῆς μεσογείου Φρυγίας καὶ ἔτι 15
τὰ μέχρι Φιλαδελφείας καὶ τῶν ἔγγιστα πάντων ἀπὸ τῆς περὶ
Μαλανδρον τὸν ποταμὸν Ἀντιοχείας· τὰ δ' ἐκείθεν μέχρι Σμύρ-
P. 131 νης καὶ τῶν ἐντὸς παραλίω τῆς Ἰωνίας ἕτερος, ὄνομα Σαρχάνης.
τὰ γὰρ περὶ Μαγνησίαν καὶ Πιρήνην καὶ Ἐφεσον φθάσας ὑφεί-
λετο σατράπης ἕτερος, ὄνομα Σασάν· τὰ δ' ἀπὸ Λυδίας καὶ Ἰω-
Αιολίδος ἄχρι Μυσίας τῆς πρὸς τῷ Ἑλλησπόντῳ ὄ,τε Καλάμης
λεγόμενος καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ Καρασῆς· τὰ δὲ περὶ τὸν Ὀλυμπον
B καὶ ὅσα τῆς Βιθυνίας ἐξῆς ἕτερος, ὄνομα Ἀτμῶν· τὰ δ' ἀπὸ τοῦ

3. συλλανόντων Α. 16. Φιλαδελφείας Α., Φιλαδελφίας W.

1. Sub hoc tempus ex Oriente maximi calamitatum fluctus exundarunt, perinde ac si infiniti ventorum turbines repente confligerent et omnia sursum deorsum agerent ac permiscerent. Nam cum Imperii Romani orientales tractus militaribus copiis destituti essent, Turcorum satrapae sociatis viribus omnia usque ad mare universum incursare, et in ipais iam littoribus colonias constituere coeperunt. Et maxima quidem pars virorum simul et mulierum, item infantes, iumenta, pecuniae, in hostium potestatem concessere. Qui vero clam evaserant, eorum alii in proximas urbes confugerunt, alii inopes et suis rebus spoliati in Thraciam traiecerunt. At Turci iam inita concordia omnes quae in Asia erant Romanae ditionis provincias sorte distribuerunt. Carmano Alisurio maior Phrygiae mediterraneae pars obvenit: item quaecunque ad Philadelphiam et ad proxima quaeque loca pertinent ab Antiochia usque urbe, quae ad Maeandrum fluvium sita est. Quicquid inde est Smyrnam usque et ad eam quae interiacet maritimam Ioniae oram, Sarchani cuidam obtigit. Nam Magnesiam, Prienen, et Ephesum alius, nomine Sasan, iam interceperat. A Lydia et Aeo- lia usque ad Mysiam Hellesponto adiacentem Calames et filius eius Carases obtinebant. Quae circa Olympon sunt, et omnem inde Bithyniam Atman.

ποταμοῦ Σαγγαρίου μέχρι Παφλαγονίας μεμερισμένως ἐς τοὺς Ἄμουριου διέβησαν παῖδας. (B.) Τὸ μέντοι ἐξῆς ἔτος φασὶ διαμηνύσασθαι λάδρα τῷ βασιλεῖ τὸν πρὸ τοῦ Ἰωάννου πατριαρχεύσαντα καὶ παραιτησάμενον Ἀθανάσιον θείαν προβλέπειν δρ-
 5 γην κατὰ τῶν Ῥωμαίων παρακελεύσασθαι τε αὐτὸν ὀλονύκτοις δέησαι χρήσασθαι πρὸς θεὸν ἄχρι καὶ ἐς τρίτην ἡμέραν· τῇ δ' ὑστεραία γενομένου σεισμοῦ τοῦτον εἶναι, φάναι τὸν βασιλέα, τὴν προειρημένην Ἀθανασίῳ θεομηλίαν· ἰσχυρίζεσθαι τε λοιπὸν, C
 10 ὡς οὐχ ἕτερος ἄξιος μᾶλλον αὐτοῦ πρὸς τὸν πατριαρχικὸν ἀνελη-
 λοθῆναι θρόνον· μηδὲ γὰρ ἂν βλέπειν τὰ ἔμπροσθεν ἄνευ θεο-
 τέρας ἐλλάμψεως· πεπεισθαι τε τοὺς πολεμίους ὡς πορῶτάτω
 γενέσθαι τῶν ὄρων τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἅμα τῷ τοῦτον
 ἐς τὸν πατριαρχικὸν ἀναβῆναι θρόνον καὶ γενέσθαι, ὅλον εἰπεῖν,
 15 ἕαρ μετὰ χειμῶνα καὶ γαλήνην μετὰ κλύδωνα καὶ ῥῆῶστα πλατυν- V. 108
 15 θῆναι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας τὰ σχολίσματα. (Γ.) Τοῦ- D
 το μικροῦ πάντας ἀρχιερέας καὶ ἱερέας, καὶ ὅσοι ἀσκητηρίων
 ἔτυχον προεδρεύοντες, καὶ ὅσοι τοῦ κλήρου, καὶ οὐ πολλοῦ δέω
 λέγειν, ὅσοι τῶν ἀγορανομούντων καὶ δημόσια δὴ τινα ἐγκχει-
 ρισμένων ἦσαν πράγματα, ἀναμνησθέντας τῆς πάλαι πνευματικῆς
 20 βαρύτητος τοῦ ἀνδρὸς οὐ μικρῶς διετάραξεν· ὥστε καὶ δημηγο-
 ροῦντι τῷ βασιλεῖ περὶ τοῦ σεισμοῦ καὶ τῆς Ἀθανασίου προρῆ- E
 σεως πιστεύειν οὐκ εἶχον, ἀλλ' ὑπεψιδύριζον, ὡς ποδῶν ἐκεί-
 νον ἐνδοξότερον καθιστᾶν πλύττει καὶ χαρίζεται ψευδῆ ταυτηνῆ

1. μεμερισμένοις A. 17. κολλοῦ A., κολλῶ W. 18. δημό-
 19. πνευματικῆς add. A.

A flumine Sangario ad Paphlagoniam Amurii liberi inter se partiti sunt. (II.) Sequente anno dicunt Athanasium, qui patriarchatum ante Ioannem tenuerat et abdicaverat, Imperatori clam nunciasset, praevidere se impen- dentem Romanis divinam indignationem: hortatumque esse, ut tribus perpetuis noctibus Deum deprecaretur. Cum autem postridie terrae motus factus esset, dixisset Imperatorem, eam esse praedictam ab Athanasio numinis indignationem: ac post affirmasse, neminem patriarchico solio digniorem esse. Neque enim nisi divinitus illustratum futura praevisurum fuisse: persuasumque habere, cum primam is in patriarchalem sedem restitutus foret, hostes quam longissime ab Imperii Romani finibus recessuros, futurumque ut ver hiemi, serenitas tempestati succederet, et Romanae ditionis limites facile propagarentur. (III.) Ea res fere omnes pontifices et sacerdotes, omnes monasteriorum praepositos, clericos omnes, et universos paene dixerim aediliciorum munerum aliorumque negotiorum publicorum administratores, viri severitatem recordatos, haud mediocriter perturbavit. Itaque Imperatori de terrae motu et vaticinatione Athanasii concionanti fidem habere non poterant: sed submurmurabant, quod illius magnificandi studio ea confingeret, et falsam illi auctoritatem conciliaret, et

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Seniortis.
- τὴν δόξαν αὐτῷ, ἢν' εὐπαράδεκτος καὶ ὁ τούτου πρὸς ἑκείνον δο-
κοῖη πόθος. δεξιῶσει δ' οὖν ὁμοως καὶ λόγοις πειθοῦς ὁ βασι-
λεὺς ἔστιν οὗς τῶν τε ἀρχιερέων καὶ μοναζόντων περιελθὼν ἰδίους
τῷ ἑαυτοῦ ἐπεποιήκει βουλήματι· μεθ' ὧν περὶ καὶ βάδην ἀπει-
5
Εσι παρὰ τὴν τοῦ Ἀθανασίου καταγωγὴν τὴν περὶ τὸν Ξηρόλοφον· 5
καὶ ὁμιλήσας αὐτῷ τὰ εἰκότα περὶ τοῦ θρόνου ἔπεισε καὶ τὰ πα-
τριαρχικὰ περιθέσθαι σύμβολα. μηδὲ γὰρ δεῖσθαι φάναί χειρο-
θεσίας ἑτέρας, καὶ ὅσοι περὶ αὐτὴν κρότοι καὶ θρήναμβοι, πάσαι
ταύτην εὐληφῶτα βεβαίως, εἰ καὶ λύπης ἕνεκα μεταξὺ ταύτην ἔδο-
ξεν ἀποθέσθαι. τούτων οὕτω γενομένων ἡνεῖσιν ἕβδομαῖος ἐς τὸν 10
P. 132 πατριαρχικὸν Ἀθανάσιος θρόνον. (A.) Ἐτυχε δὲ τῆνικαῦτα
ἐπιδημιῶν τῇ βασιλευσούσῃ καὶ τῆς κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξανδρείας
ὁ πατριάρχης, σεμνὸς ἀνὴρ καὶ συνέσει λογισμῶν τὰ ἥδη κο-
σμῶν· ὡς ἐντεῦθεν πολλὴν τὴν αἰδῶ καὶ εὐμένειαν πρὸς τοῦ βα-
σιλέως πορίζεσθαι. οὗτος ὄρων τὴν τοῦ βασιλέως περὶ τὸν πα- 15
τριαρχὴν Ἀθανάσιον φλεγμαίνουσαν σχέσιν καὶ ἀκούων αἰεὶ διὰ
Θαύματος μεγάλων ἐπαίνων τὸ ἐκείνου τιθέμενον ὄνομα καὶ ἴσον
B τῷ Θεοτάτῳ τὴν ἀρετὴν Χρυσοστόμῳ προθέσειν ὄλαις τῆς γνώ-
μης τούτου ἀποφαινόμενον, μάλα τοι χαριέντως τῆς τοῦ βασιλέως
καθήχητο γλώττης καὶ, οἷον εἰπεῖν, τῆς ἐν οὐ καιρῷ φιλοτι- 20
μίας οὕτωςί πως εἰπῶν· „ἦν τις ἀνὴρ τὴν τέχνην σκυτεὺς γαλῆν
ἔχων τὸ χρῶμα λευκὴν, ἣ τῶν κατ' οἶκον μυῶν καθ' ἡμέραν ἐθή-
ρευεν ἕνα. αὕτη λαθοῦσά ποτε κατὰ μέσην κρημνίζεται τὴν λε-

8. Pro verbis καὶ ὅσοι — θρόνον A. habet, ἐκ πολλοῦ κεντημένον.
καὶ οὕτως ἐῖς τὸν πατριαρχικὸν Ἀθανάσιος αὐθις ἀναβαίνει θρό-
νον. 11. Totam hanc sectionem om. A. Vid. Notas.

sui desiderii probabilem habere causam videretur. Sed tamen blandimen-
tis et verbis ad persuadendum accommodatis Imperator quosdam e ponti-
ficibus et monachis circumventos in suas partes pellexit, cum quibus pedes
ad Athanasii cellam circa Xerolophum abiit: et apud illum quae dicenda
erant de patriarchatu locutus persuasit, ut illius dignitatis insignia recipe-
ret. Neque enim alia manuum impositione, plausu et triumphis ad eam
pertinentibus, opus esse, cum ea illi iam pridem abunde contigisset, quamvis
interim eam ex moerore repudiasset. His ita gestis septimo die Athanasius
in patriarchicum solium redit. (IV.) Tum autem forte in Urbe versabatur
Aegyptiacae Alexandriae patriarcha, vir gravis, cuius mores solertia ipsa
ingenii ornat: quas ob res eum Imperator plurimum verebatur et dili-
gebat. Is cum inflammatum Imperatoris studium erga Athanasium videret,
audiretque eum illius nomen magnis laudibus ad miraculum usque extollen-
tem, adeo ut eum toto animi affectu divo Chrysostomo aequipararet, festive
admodum magniloquentiam et intempestivum eius studium taxavit his fere
verbis: „Erat,” inquit, „sutor quidam, qui felem albam habebat, unum
quotidie murem domi capere solitam: quae aliquando per imprudentiam in

κίνησιν, ἐν ᾗ τὸ τὰ σκόπη μελαίνον ὁ σκοπεὺς ἐκείνος εἶχεν ἔργον, καὶ μόλις ἐκείθεν ἄνευσι μελαν ἔχουσα χρῶμα. ἔδοξεν οὖν τοῖς μυσίαι, ἐκείνην ἴσως μηκέτι κρεωφαγεῖν ἐθελήσειεν εἰς μοναδικὴν ἑαυτῆν μεταμειψύσασαν σχῆμα. ὕθεν καὶ ἀδεῶς ἑαυτοὺς ἐς τὸ ἔδος ἐπέβησαν. Imp. Andron. Sclerici.

5 ἐβήθησαν ῥινηλατοῦντες ἄνω καὶ κάτω οἷς τραφήσονται· ἀλλ' ἐκείνη πρὸς τοσοῦτον ἄγρας παρελθούσα θέατρον πάντας μὲν ὁμοῦ σαγηνεύειν οὐκ εἶχε καὶ μάλα ἐθελούσα· δύο δ' οὖν ὁμοῦ συλλαβοῦσα κατεδοινήσατο. οἱ δ' ἕτεροι πάντες ὄχοντο φεύγοντες τε καὶ ἅμα θαναμάζοντες, ὅπως ἀπνηστέρα γέγονεν, ἀφ' οὗ 10 τὸ μοναδικὴν περιέθετο σχῆμα. δέδοικα τὸν νῦν," φησὶ, „μὴ καὶ Ἀθανάσιος οὗτος ἦδη τῶν προδότησεων γέρας πατριαρχικὸν εἰληφὼς θρόνον ἀποκρύψῃ τὴν προτέραν ἐκείνην σκληρότητα τῆς τῆς ὑστερας ὑπερβολῆ διὰ τὴν ἐντεῦθεν οἴησιν."

β'. Κατὰ μέντοι γε τούτους τοὺς χρόνους συνέπεσε πολεμῆν 109
 15 ἀλλήλοις ἄμφω τοὺς ῥήγας, Κάρουλον τε τὸν τῆς Ἰταλίας καὶ Θεο-
 δόριχον τὸν τῆς Σικελίας. νῆσος δ' ἡ Σικελία μεγάλη καὶ πολυ-
 ἀνθρωπος, μιλίοις οὐ πλέον ἀπέχουσα τῆς ἠπείρου τριάκοντα,
 εἴ τις ἐθέλοι μετρεῖν τὸ ἀπὸ Συλλαιῶν τοῦ παραλίου τῆς Ἰταλίας
 20 Σικελίας τῆς νήσου. ὁ μὲν οὖν Κάρουλος ποθῶν ἐκ πολλοῦ τὴν
 Σικελίαν ὑποχείριον θέσθαι καὶ διὰ μελέτης ποιούμενος τοῦτο
 μακρὰς λάθρα ἐναυπήγησε ναῦς καὶ τᾶλλα παρεσκευάζειν, ὡς

14. κατὰ δὲ τούτον τὸν χρόνον πολεμῆν ἀλλήλοις ἄμφω ξουκα-
 πτώκει τοὺς ῥήγας A. 15. τῆς ἀπὸ Ἰταλίας ἐτ Σικελίας om. A.
 17. σταδίοις ἀπέχουσα τῆς ἠπείρου αλ' A. Vid. Notas. 21. τοῦτο
 μακρᾶς, λάθρα ἐναυπηγεῖτο· καὶ τ' ἄλλα A. Vid. Notas.

medium vas incidit, in quo sutor ille atramentum habebat, tingendis coriis destinatum, unde et vix eluctata tota nigra evasit. Ac mures quidem opinabantur eam, monastico habitu sumpto mutatam, non commissuram esse deinceps, ut carnibus vesceretur. Itaque metu posito per pavimentum dispersi odorari et vestigare coeperunt ea quibus alerentur. Illa vero cum prodiret, et tantam praedam oculis suis observari vidisset, omnes simul comprehendere admodum cupiens haudquaquam poterat; attamen duobus comprehensis epulata est. Reliqui omnes fuga salutem quaesiverunt, admirantes, quo pacto sumpto monastico habitu crudelior evasisset. Vereor igitur," inquit, „ne et Athanasius hic, praedictionum praemium sedem patriarchicam iam nunc consequutus, priorem illam asperitatem posteriore multo maiore delect, sumpta inde superbia elatus."

2. His temporibus Carolus Italiae et Theodoricus Siciliae Rex bellum inter se gesserunt. Est autem Sicilia magna et populosa insula, milliaribus non amplius triginta a continente distans: si quis fretum, quod inter Scyllaeum Italiae promontorium et Messanam Siciliae maritimam urbem interluit, metiatur. Carolus igitur, qui iampridem Siciliae potiri cupiebat, et id consilium animo agitabat, clam naves longas aedificat: caeteraque ad

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἐτήν, ὅσα πρὸς τε ναυμαχίαν καὶ πελομαχίαν ἀντάρκη. ὧπὲ δὲ
τῆς ἔχθρας ἐς προὔπτον ἀναβράγαιστος φοβερός ὁ Κάρουλος τὰ
πρῶτα ἐδόκει τῷ Θεοδέρῳ ἀπαρασκευάστως τογγάνοντι καὶ πολὺς
αὐτῷ ἐνέκειτο συχνὰ διαπεραιούμενος ἐς τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἡπει-
B ρου, ὅσον τε πελὸν καὶ ὅσον εἰς ἰππέας ἐξεταζόμενον ἦν, καὶ κα-5
κῶς τὰ ἐκείνου ποιῶν ἐπὶ δυσὶ τοῖς ἐνιαυτοῖς, χερμῶνος μὲν οἰκάδα
ἐπανήκων, ἕαρος δ' αἰεὶ λαμπροτέρας τὰς ἐκστρατείας ποιού-
μενος. (B.) Ξυνέπεισε δὲ τῆνικαῦτα Λατίνον τινα, 'Ροντζέριον
ὄνομα, στρατόπεδον ἀθροίσαντα ἐκ τε Ἰβηρίας τῆς κάτω καὶ
Γαλατίας τῆς ἐπέκεινα καὶ δυτικωτέρας τῶν Ἄλπεων βάνανσον 10
τε καὶ μάχαις αἰεὶ διαπορτοῖς καὶ ἡπειρωτικαῖς χαίρον τριήρεις
Cου μέλους τεττάρων ἀπὸ τούτων πληρῶσαι· δι' ὧν δὴ καὶ τὸν
πυρατικὸν ἀδεῶς μετῆι βίον, δεινότητος ἐν τούτῳ τῶν πάποτε
γενόμενος. οὐ μόνον γὰρ ταῖς ἀπ' ἄρκτου καὶ νότου κατιούσαις
καὶ ἀνιούσαις φορτίσι ναυσὶν ἐπετίθετο· ἀλλὰ παραπλέων καὶ 15
περιπλέων κακῶς καὶ αὐτὰς ἤδη μεγάλας τῶν νήσων ἐτίθει καὶ
φοβερός ἐδόκει τῇ κάτω θαλάττῃ. ἐπεὶ τοίνυν ἀπεκέλειστο ἡδη
πανταχόθεν ἡ Σικελία τῷ τε ναυτικῷ καὶ πελῷ τοῦ Καρούλου
Dστρατῷ καὶ εἰς τοῦθ' ἤκεν ἀνάγκης Θεοδέριχος, ὡς ὑπεροφίον
δεῖσθαι συμμαχιῶν, μετακαλεῖται τὸν ἐρηγμένον 'Ροντζέριον, πα-20
ραγγείλας αὐτῷ καὶ ἑτέρους ὄθεν δήποτε μεταπέμψασθαι κρα-
τίστους, ὡς ἐς χιλλίους ἰππέας, ἦν' ἔξ ἀντιπάλου γενναίως τε καὶ
εὐρώστως διαμάχοιντο πρὸς τὸν ἀντικαθήμενον τοῦ Καρούλου
Eστρατόν. ἐπεὶ δὲ ἤκεν ἐκεῖνος ἄγων χιλλίους μὲν, ὅσον τὸ ἀπὸ

11. διαπορτοῖς A., διαπορτοῖς W.

bellum tam mari quam terra gerendum necessaria pro virili comparat. Tandem cum inimicitiae in apertam erupissent, Carolus Theodorico adhuc imparato formidabilis erat, et valde eum premebat, e continende subinde in insulam traiciendo cum omni et peditatu et equitatu suo: ac per biennium damnis illatis hieme domum se recipiebat; verno autem tempore maioribus semper copiis bellum redintegrabat. (II.) Illis porro temporibus accidit, ut Latinus quidam, Rogerius nomine, ex inferiore Iberia et ex Gallia, quae sita ultra Alpes magis versus Occidentem vergit, collecto exercitu sordidorum hominum, bellis tam marinis quam terrestribus assuetorum, non minus quatuor triremibus inde compleret; atque ita piraticam, cuius erat omnium qui unquam fuerunt peritissimus, impune exerceret. Non enim naves onerarias tantum, quae a Septentrione et Austro profectae ascenderent et descenderent, invadebat: sed magnas etiam insulas praeter et circum navigando infestabat, et mari infero metuendus evaserat. Cum igitur Sicilia iam ab omni parte Caroli exercitibus obsessa esset, ac Theodoricus eo redactus foret, ut externa auxilia petere cogeretur, Rogerium illum quem diximus arcessit, hortaturque, ut etiam alios undecunque fortissimos asciscat, circiter mille equites, ut aequalis viribus strenue et fortiter dimicaret adversus Caroli exercitum suo oppositum. Cum autem ille advenisset, et mille pedi-

- τοῦ ναυτικοῦ πελοῦς, χιλοῦς δ' ὄσους ἐς ἰπέας κατέταξεν, εὐ- A. C.
 θὺς ὀπόσας Σικελικὰς πόλεις ὁ Κάρουλος εἶλε τε καὶ δεδούλωτο, 1232
 πᾶσαι καθάπερ ὀστράκον μεταπεσόντος ἐς Θεοδέρχον ἐπανήκον, ad
 οὐκ εἰσθνῖαι ἄλλοτριῶ ζυγῷ προσταλαπρωεῖσθαι. (Γ.) Ταῦτα 1323
 5 ἀκούσας ὁ Κάρουλος λίαν ἠχθέσθη καὶ μαινομένην ἦν, ὡς εἰπεῖν, Imp. Andron.
 παραπλήσιος, ὅτι χρονοῦς ἐλπίδας ἐς πέρας ἐληλυθυίας ἤδη καὶ Senioris.
 μονοουχὶ τῶν κόλπων ἐντὸς ὄλους ἀποφορτιζομένας καρποῦς F
 ἔξαιφνης, ὡς εἰπεῖν, ἐν αὐτοῖς τοῖς λιμέσιν ἀνατραπέσας τε-
 θάεται. ὅθεν ἕαρος τελευτῶντος ἦκε μετὰ βαρείας δυνάμεως.
 10 ἀλλὰ κραταιότερῳ ἤδη συμμύξας τῷ Θεοδέρχῳ κατὰ τε πληθὸς V. 110
 καὶ ἀντίπαλον δύναιμι οὐχ ὡς ἠθέλεν ἀπήλλαξε. τούτου μὲν οὖν
 ἐς τοῦτο τελευτήσαντος τοῦ ἐνιαυτοῦ ἅμα ἤρι πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν,
 τὴν Ἰταλίαν διαβιβάζει ἐς Σικελίαν ὁ Κάρουλος, ἵνα τελευταία
 δὴ κρίσις αὕτη καὶ πέρας τῶν μακρῶν καταστατῆ πολέμων. ἀλλὰ P. 134
 15 πολλῶ πλείους αὐθις ἀποβυλῶν ἠττημένος ἐπ' οἴκου ἀναχωρεῖ,
 πανίγυριν, ὡς εἰπεῖν, ἐπαγόμενος θλίψεων. ταῦτ' ἄρα καὶ
 ἐς τὸ ἕπορον πανταχόθεν τῇ γνώμῃ συναλαθεῖς περὶ σπονδῶν
 πρὸς Θεοδέρχον ἤδη διαπρεσβεύεται καὶ τέκνων γαμικὰ συναλ-
 λάγματα.
- 20 γ'. Ἐπεὶ δ' οὕτω ταῦτα ἀλλήλοισι ξυνέβησαν καὶ τὰ ὄπλα θέμε- B
 νοὶ ἀστασίαστον ἦγον εἰρήνην οἱ ῥῆγες, σκοπεῖσθαι τοῖς τοῦ Θεο-
 δέρχου συμμάχοις ἐπήει, ὅποι ποτὲ ἄρα τραπόμενοι τὴν κερδα-
 νουσαν εὖρωσιν. οὐ γὰρ ἦσαν αὐτοῖς οἰκταὶ καὶ κτήσεις ἐστῶσαι,
 ἵνα τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν ἐπισπεύδωσιν· ἀλλ' ἄλλοθεν ἄλλος καὶ

7. ὄλας W. 20. ξυνέθεσαν A.

tes, quibus classis constabat, ac totidem, quos inter equites retulerat, secum adduxisset, statim omnes Siculas urbes, quasunque Carolus captas subegerat, tessera veluti conversa, ad Theodoricum redierunt, alienum iugum tollerare haud assuetas. (III.) Id Carolus cum audiisset aegerrime tulit, ut quodam quasi furore percitus videretur, quod diuturnas spes suas ad exitum iam perductas, et omni laborum fructu tantum non cumulas, in ipso portu cerneret effusas. Igitur exeunte vere cum magnis copiis adventat. Sed cum Theodorico iam et numero et viribus firmiore congressus aliter quam volebat discessit. Eo anno sic exacto sub veris initium totam Italiam, ut ita dicam, Carolus in Siciliam traducit: ut ultima haec disceptatio esset, quae diuturnis bellis finem imponeret. Sed denuo longe pluribus amissis victus domum redit, malorum gravissimorum numerosum veluti agmen secum trahens. Rebus ergo ex omni parte desperatis legatos ad Theodoricum de pace et affinitate inter liberos iungenda mittit.

3. Quae cum utrinque placuissent, armisque positis reges pacem concordem agitarent: Catalanis, Theodorici sociis, deliberandum esse visum est, quo conversi rebus suis consulerent. Neque enim aedes illis aut certae possessiones erant, quae eos reditum suum urgere cogèrent: sed alius alium-

- A M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. πολλοὶ πολλαγόνους ἄσκειοι καὶ γυμνήτες κέρδους ἕνεκα ληστρικῶν συνδρομῶντες πλανήτα καὶ διαπόντιον ἴβισκαν βίον. ἔδοξεν οὖν τῷ τούτων ἄρχοντι Ῥοντζερῖω διαπρεσβευσασμένῳ πρὸς βασιλέα Ἀνδρόνικον συμμαχῆσειν ἐλθόντα οἱ κατὰ τῶν Τούρκων, C εἴ γε βουλομένῳ αὐτῷ εἶη. καὶ μέντοι καὶ σφόδρα ὑσμένον τὴν 5 πρεσβείαν προσδεξαμένον τοῦ βασιλέως, ἄρας ἐκεῖνος ἤκεν ἐκ Σικελίας ἐς δισηγίλους ἐπαγόμενος ἄνδρας· ὧν τοὺς μὲν χιλίους ὠνόμαζε Κατελάνους ὡς ἐκ τοιούτων τὰ πλεῖστα τὸ γένος κατὰγοντας· τοὺς δ' ἐτέρους χιλίους Ἀμογαβύρους. οὕτω γὰρ ἡ D Λατίνων φωνὴ τοὺς πεζοὺς ἐν πολέμοις καλεῖ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ 10 τούτους ἐν μοίρᾳ ταττομένους τοιαύτῃ τούτῳ καὶ οὗτος κέκληκε τῷ ὀνόματι. (B.) Τοῦτον μὲν δὴ ἐλθόντα γαμβρὸν εὐθὺς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ ἀδελφιδῇ ποιεῖται Μαρίᾳ, τῇ τοῦ Ἀσὸν θυγατρὶ, καὶ ἐς τὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀγάγει ἀξίωμα. ἐπεὶ δὲ μετὰ μικρὸν ἤκε καὶ ἕτερος Κατελάνος, ὄνομα Πιριγκέριος Τέντζας, 15 Ἐπροσκαλεσασμένου τοῦ Ῥοντζερῖου, αὐτῷ μὲν δὴ Ῥοντζερῖῳ τὸ τοῦ Καίσαρος ὁ βασιλεὺς περιτίθησιν ἀξίωμα· τῷ δὲ Πιριγκερῖῳ Τέντζᾳ τὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς. ἡ μὲντοι τῶν χρημάτων δαπάνη, ὅπως περὶ τὰ ἐκείνων ἐνδύματα καὶ τὰς δωρεὰς καὶ τὰ P. 135 ἐπέτεια δεδαπάνηται σιτηρέσια, ἐς τοσοῦτον ἀνῆλθεν πλεονεξίας, 20 ὥστ' ἐν βραχεῖ τὸ βασιλικὸν ἐξεκένωσε ταμειῶν. ἐπεὶ δ' οὕτω ταῦτα, καὶ ἔδει διαβάντας ἐς τὴν Ἀσίαν πολεμεῖν τοῖς ἔχθροῖς, V. 111 τί χρῆ καὶ λέγειν ὅποσα εἰργάσαντο παριόντες δεινὰ κατὰ τῶν ἐν

14. ἀναίρει A. 15. ὄνομα add. A. 16. προσκαλεσασμένου A. προσαλ. W. 22. διαβάντας A., διαβάντες W. 23. καὶ add. A. ὅποσα] ὅσα A.

de et multi multis e locis vacui et expediti propter latrocinii emolumenta confluerant, incertis sedibus in mari oberrantes. Eorum igitur duci Rogerio placuit ad Imperatorem Andronicum legatos mittere, qui significarent, venturum se ei auxilio contra Turcos, si ita vellet. Quae conditio cum valde Imperatori placuisset, e Sicilia Byzantium proficiscitur, duo hominum milia secum ducens: quorum mille Catalanos nominabat, quod plerique ab illa gente oriundi essent: alteros mille Almugavarios; sic enim Latinus sermo pedites ad bellum euntes vocat. Idcirco ille hos quoque in eum militiae ordinem ascriptos eo etiam nomine appellavit. (II.) Statim igitur cum venisset, Imperator eum sibi per affinitatem iungit, Maria sororis suae et Asanis filia nuptam illi data, eundemque Magni Ducis dignitate ornat. Sed cum paulo post alius etiam Catalanus Berengarius Entença a Rogerio accessisset advenisset, ipsi quidem Rogerio Caesaris titulum, Berengario autem Magni Ducis dignitatem Imperator decernit. Impensae vero, quaeque in eorum vestimenta et donativa et annua stipendia factae sunt, adeo omnem modum excessere, ut brevi tempore fiscum exhausserint. His ita provisus cum in Asiam traiciendum esset, et cum hoste pugnandum, quid dicam quantas in transitu clades Romanis, qui in oppidula Asiae ma-

τοῖς περὶ τὴν Ἀσίαν καταφυγόντων πολυχνίους Ῥωμαίων, ἀνδράσι μὲν γὰρ καὶ γυναιξὶν οὐδὲν ἄμεινον, ἢ ὡς ἀνδραπόδοις ἐχρήσαντο: τοῖς δ' ὑπάρχουσι ἀπασιν ὡς οἰκείοις ἀδεῶς κατεχρήσαντο καὶ ἀπέλανον ὥσπερ εἰκὸς πολλῶν τῶν ἐνοδίων ἀρῶν. ^{Imp. Andron. Senioris.}

5 ἔκ μέσης ψυχῆς καὶ μετὰ πάνυ πολλῶν τῶν δακρῶν ταύτας καταχερόντων τῶν ταλαιπώρων ἐκείνων, οὓς ἡδίκουν. καὶ ταῦτα μὲν δὴ τὸν πρῶτον ἐπράχθη ἐνιαυτόν. (Γ.) Τοῦ δ' ἐπιόντος ἔαρος ἀπήρσαν ἐξελάσσοντες τοὺς πολιορκοῦντας τὴν Φιλαδέλφειαν πολεμίους. διπλοῖς γὰρ ἐπολεμοῦντο δεινοῖς οἱ τὴν Φιλαδέλφειαν

10 κατοικοῦντες· ἔξωθεν μὲν τοῖς χρονίως ἤδη περικαθημένοις ἐχθροῖς· ἔσωθεν δὲ πολλῶ χείρονι πολεμίῳ, τῇ τῶν ἀναγκαίων ἔνδειά καὶ τῷ λιμῷ. καὶ τοῦτο μὲν τοῦργον κάλλιστά τε καὶ ἀνδρακάτατα κατεπράξαντο τῆς ἄνωθεν δεξιᾶς συνεργούσης διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς μέγεθος τοῦ τῆς πόλεως ἱερῶς προεδρεύοντος θείου

15 ἀνδρὸς Θεολήπτου. ἰδόντες γὰρ οἱ πολέμιοι τὴν τῶν Λατίνων εὐτακτον κίνησιν καὶ τὴν τῶν ὄπλων λαμπρότητα καὶ τὸ ἄτρεπτον τῆς ὀρμῆς συσχεθέντες τοῖς φόβοις ὥχοντο φεύγοντες· οὐ μόνον τῆς πόλεως ὡς ποδῶτάτω σφᾶς αὐτοὺς ἀπάγοντες, ἀλλὰ μικροῦ Δ καὶ τῶν πάλαι Ῥωμαϊκῶν ὄρων αὐτῶν. τοσοῦτος γὰρ καὶ τοιοῦτος

20 ἐκείνος ἐτύγγανεν ὁ στρατὸς, καὶ οὕτως ἄριστα συγκεκροτημένος ἔκ τε τῶν ὄπλων ἔκ τε τῆς κατὰ πόλεμον ἐμπειρίας ἔκ τε τοῦ πλήθους (συνεστράτεον γὰρ ἐκεῖ τοῖς Λατίνοις οὐ μόνον οἱ τῶν Ῥωμαίων ἐπιλεκτοὶ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ τῶν Ἀλανῶν ὅποσον ἐτύγγανε στρατεύμα) τοσούτην γοῦν ἐποίει διὰ ταῦτα τοῖς πολεμίοις τὴν ἐκπληξιν, Ε

8. Φιλαδέλφειαν Α. 19. Ῥωμαϊκῶν Α., Ῥωμαίων W. 22. συνεστρατεύοντο Α.

ritima confugerant, importarint? Viris enim et mulieribus pro mancipiis abusi sunt; eorum vero rem familiarem omnem pro sua consumpserunt: et (ut fieri solet) in itinere multas execrationes ex imo pectore profectas, et lacrymas multas collegerunt, quas miseri illi iniuria ab his affecti profundeabant. Et haec quidem primo anno acta sunt. (III.) Insequito autem vere Philadelphiam ierunt ad expellendos hostes, qui eam urbem obsidebant. Nempe cives Philadelphenses geminis malis oppugnabantur: foris hostilibus copiis, quae iamdudum circumsedebant; intus hoste multo graviore, penuria rerum necessariarum et fame. Ac id quidem munus pulcherrime et fortissime administrarunt, dextera ipsa Dei superne adiuvante, propter insignem virtutem Theolepti, divini viri, qui illi urbi praeerat in sacris. Nam cum Turci Latinorum disciplinam militarem armorumque splendorem et violentissimum impetum vidissent, metu perterriti non modo procul ab urbe, sed paene ultra veteres Romanorum fines fuga se abripuerunt. Tantis enim et talis erat ille exercitus, ita et armis et rei militaris usu et militum numero instructus (una enim cum Latinis militabant non modo Romani lectissimi, sed et omnis Alanorum exercitus), ut haud abs re conspectu illius

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.
- ὥστε πολλοὶ τινες ἔφασαν τότε, ὡς, εἰ μὴ τούτους διὰ δειλίαν τινὰ πρόσω λέγου κεκόλυκε τὰ τοῦ βασιλέως προστάγματα, οὐδὲν ἂν ἦν τὸ κωλύον ὅλας ἐν βραχεὶ τῶν Ῥωμαίων ὀπόσαι πόλεις καὶ χῶραι ὑπῆρχον καθαρὰς πολεμίων παραδοῦναι τῷ βασιλεῖ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦσαν φθεγγόμενοι πρὸς μόνον τὰ παρόντα βλέποντες ἄνθρωποι καὶ μηδὲν τῶν παρόντων ὑπέριτερον ξυνείναι δυνάμενοι. Ἐκρίσις γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦν ταῦτα Θεοῦ ἀλάλι κυρωθεῖσα, πρὸς ἐσχατιὰς καταβῆναι δυστυχημάτων τὰ Ῥωμαίων πράγματα. καὶ διὰ τοῦτο λόγοις ἀπορρήτοις τῆς προνοίας τῶν μὲν ὠφελούντων πλεῖστα ἐδόκουν τὰ ἐμποδῶν, τῶν δὲ βλαπτόντων πολύχως ἢ συν-10 δρομῇ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῦργον ἅμα ἔρι τελευτῶντι ῥαδίως κατεπράξαντο. (Δ.) Ἐπει δὲ πρόσω λέγου ἀπορόν σφισιν ἦν παραπομπὸς οὐκ ἔχουσιν, οἳ τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀτριβὲς τῆς ὁδοῦ διαλευκα-
- P. 136 τοῦσι καὶ εὐδον θήσονται τούτοις (οὐ γὰρ ἄνευ πλειστῶν νεκρῶν ἐώρων γενησομένην τὴν ὑπερόριον ἐκστρατεῖαν βουληθεῖσιν λείνεις 15 ἄνευ παραπομπῶν ἀπείναι), τὸ δ' ἄμυθῶς οὕτως μεγάλους ἀναρῆπτειν κινδύνους πρὸς τοῦ Ῥοντζερῖου οὐκ ἦν, πολλοὺς ἀνατλάντος πολέμους καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν ξυνηλοχότος τὴν πείραν· ἀναστρέψαντες διελύθησαν κατὰ γένος, Ῥωμαῖοι μὲν αἰκάδε ἀπίοντες Ἀλανοὶ τε ὁμοίως· Λατῖνοι δὲ τῷ Ῥοντζερῖω ἐπόμενοι Καίσαρι πε-20 Βρήσαν τὰς ἐναπολελειμμένας τοῖς ἀθλοῖς Ῥωμαίοις πόλεις καὶ κάκιστα διετίθεσαν τὴν πολεμίαν ὁρμὴν ἐπὶ τοὺς καλέσαντας τρέψαντες· πρόφασιν λέγοντες, ὅτι τὴν παρὰ τοῦ βασιλικοῦ πρυτανείου ταχθεῖσαν ἐπέτειον δαπάνην οὐκ ἐκομίζοντο, καὶ εἶναι

hostes percellerentur, multique dicerent, nisi eos Imperator aliquo metu deterritus longius progredi vetuisset, nihil fuisse prohibitorium, quo minus brevi omnes Romanas et urbes et provincias hostibus vacuas ac purgatas Imperatori tradidissent. Sed ea loquebantur homines, qui praesentia tantum considerabant, neque quicquam altius animo complecti poterant. Divinum enim revera iudicium illud erat, iam pridem confirmatum, ut Romanum imperium extremis calamitatibus affligeretur. Quapropter aescania Providentiae rationibus plurimae res utilia consilia impedire, multae autem ad adiuvanda ea quae noxia essent concurrere videbantur. Sed istam quidem expeditionem sub finem veris facile confecerunt. (IV.) Cum autem longius progredi non possent, propterea quod nullos habebant ductores, qui vias ignotas et minime tritas indicarent, et planum iter ipsis facerent, (videbant enim expeditionem illam longinquam, nemine viam monstrante, sine multis caedibus confici haud posse, neque vero is erat Rogerius, qui multis bellis magna prudentia parta magnum discrimen sic temere adiret) diversi ac dissipati abierunt; ac Romani quidem domum reversi sunt, itaque Alani; Latini vero cum Rogerio Caesare urbes quae miseris Romanis reliquae erant pervagati pessime habuerunt, hostili impetu in eos, a quibus accessit fuerant, converso, causam afferentes, quod constitutum ab Imperatore annum stipendium non accepissent, ac proinde necessario an-

ἀνάγκην, πρὶν ἐπινεμηθῆναι σφᾶς τὸν λιμὸν, ἐπινεμηθῆναι σφᾶς
 τοὺς καλέσαντας μὲν, μὴ πληροῦντας δὲ τὰ ὑποσημημένα. ἦν
 οὖν ἰδεῖν οὐ μόνον τὰς οὐσίας ἄρδην τῶν ταλαιπώρων ἀρπαζο-
 μένας Ῥωμαίων, κύρας τε καὶ γυναῖκας ὑβρίζομένας, πρεσβύτας τε
 δ καὶ ἱερέας ἀγομένους δεσμίους καὶ τὰς τε ἄλλας ὑπομένοντας τι-
 μωρίας, ὅπως ἢ τῶν Λατίνων δυσμενεστάτη χεὶρ αἰεὶ καινο-
 τέρας ἐφεύρισκε κατὰ τῶν ἀθλίων· ἀλλὰ καὶ συγγὰ γυμνὸν ὄρων-
 τας τὸν πέλεκυν κατὰ τοῦ τραχήλου, ὡς αὐτίκα τεθνηξομένους,
 εἰ μὴ θησαυροὺς ὁμολογοῖεν χρημάτων. καὶ οἱ μὲν ἐκτιθέμενοι
 10 πάντα ὑπέρου γυμνότεροι ἀπηλλάττοντο· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες, ὅτου D
 ἔξωνήσονται ἑωυτοὺς, τῶν ἀκρωτηρίων τοῦ σώματος ἄλλοι ἄλλα
 ἀφαιρούμενοι θάλαμα ἔλεινον παρὰ τὰς ὁδοὺς ἐξετίθεντο, εἴ τις
 ἄρτου τεμάχιον ἢ ὄβολον παράσχοι ζητοῦντες· ὡς ἐπ' οὐδενί τινι
 τῶν πάντων ἐτέρω τῶν ἀφορμῶν τοῦ ζῆν καταλειπομένων, ἢ
 15 ἐπὶ τῇ γλώττῃ καὶ ταῖς τῶν διακρῶν πηγαῖς. (E.) Ταῦτα πυν-
 θανομένη τῷ βασιλεῖ οὐδ' ὅλως ἀνεκτὰ εἶναι ἔδοκε τῆν τε Ῥω- E
 μαίων γῆν πολλῷ πλέον ἢ κατὰ πολεμίους λυμαινόμενα καὶ ἅμα
 θὸν παροξύνοντα κατὰ τῶν ἐξ ἄλλοδακῆς προσκαλεσαμένων
 αὐτούς· οὐτ' ἄλλως εὐπορον ἦν τῆς ἀδικίας τίσασθαι αὐτοὺς,
 20 ἐνδείας μακρᾶς τὰ βασιλικὰ καταγελώσης στρατόπεδα. ἐν στενῷ
 τοῖνον ὄντος αὐτοῦ καὶ μηχανῆς δεομένου τινὸς βοηθοῦσης διαβα-
 νει πρὸς Θράκην ὁ Καῖσαρ Ῥοντζέριος τὸν Λατινικὸν ἐπαγόμε-
 νος πάντα στρατόν. οὐ γὰρ ἐλείπετο ἔτι τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ῥωμα- F

1. τὸν λιμὸν—σφᾶς add. A. 5. τε add. A.

tequam fame consumerentur, eorum opes consumerent qui se arcessissent, et
 pactis ac conventis non stotissent. Itaque cernere erat bona miserorum
 Romanorum omnia diripi, virginibus et matronis contameliosae illudi, senes
 et sacerdotes vinctos abduci, et supplicia cum alia pati, quae nova quo-
 tidie in miseros Latinorum immanitas excogitabat: tum imminentem cervi-
 cibus securim, ut iamiam morituros, videre, nisi abditam pecuniam osten-
 diassent. Qui omnia proferebant, pistillo nudiores abibant: qui nihil quo
 se redimerent habebant, extremitatibus corporum mutilati miserabile in vis
 spectaculum iacebant, aliquem scilicet quaerentes, qui frustum panis aut
 obolum porrigeret; ut quibus nihil ad sustentandam vitam subsidii, praeter
 vocem et lacrymarum rivos, reliquum esset. (V.) Quae cum Imperator
 rescivisset, haudquaquam ferenda ei visa sunt; quoniam haec Romanae
 provincias longe atrociores quam belli mala affligebant, et simul Deum etiam
 ad iram concitabant contra eos, qui peregre illos arcessissent. Neque ta-
 men eorum iniurias ulcisci promptum erat, eo quod ob magnam egestatem
 ludibrio erant Imperatoriae legiones. Angustia igitur rebus, cum
 opus esset aliquo strategemate, cuius praesens auxilium foret, traiecit
 Rogerius Caesar, et omnem Latinum exercitum secum in Thraciam ad-
 ducit. Nihil enim Asiaticis Romanis erat reliquum vel pecuniae, vel re-

- A. M. 6791 ad 6886 Imp. Andron Senioria. οἰς οὐτε χρήματα, οὐδ' ὄσα τρέφει δημίων γαστέρας. ἔδοξε μέντοι τοὺς μὲν ἄλλους ἐς τὸ τῆς Καλλιωνπόλεως καταλιπόντα φρούριον αὐτὸν ἀπολεξάμενον διακοσίους παρὰ τὸν βασιλέα ἑλληθῆναι Μιχαὴλ ἐν Ὀρεστιάδι διάγοντα τότε τῇ Θρακικῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἀπαιτήσοντά τε τὴν ἀποτειταγμένην αὐτοῖς ἑτησίαν V. P. 137 πρόσσodon καὶ ἀπειλὰς εἰ δεοὶ προσθήσοντα. οὗ γενομένου καὶ ἐς πυρσὸν ἀναφθέντος, ὃν καὶ πρότερον ᾤδινε θυμὸν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ, ξιφήρεις αὐτὸν περιστάντες συγχοὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ παρὰ τὰ βασιλεία κατακόπτουσι καὶ ἅμα αὐτῷ τινὰς τῶν περὶ αὐτόν. οἱ γὰρ πλείους ἔλαθον διαδράντες τὸν κίνδυνον. 10 οἱ δὲ καὶ δρόμῳ συντονωτέρῳ χρησόμενοι ἔφθασαν ἀπαγγέλλοντες τὰ πραχθέντα καὶ τοῖς ἐν Καλλιωνπόλει Λατίνοις.

- B. V. 113 δ'. Τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις ἔδοξε τοῦτο πεποιηκόσι θραυσαί τε τῶν Λατίνων τὸ φρόνημα καὶ τὸν τῆς τόλμης ὄγκον ἐς τὸ μετριώτερον ἀπαλλάξαντας σφῶς ὅσα καὶ δούλους ὑπέκειν Ρω-15 μαίοις αὐταῖς χεροὶ καὶ αὐταῖς γνώμαις παρασκευάσαι καὶ δυοῖν θύτερον ὁμονοήσαντας ἐλθεῖν, ἢ δουλεύειν Ῥωμαίοις ἐκόντας, ἢ τὴν ἀγαθοῦσαν ἕκοντας ἐπανίειν. (B.) Ἀλλὰ τὸ ταῦτα λογίζεσθαι διανοίας ἐστὶ χαμερπούς καὶ ἦν αἱ χεῖρες τῆς φύσεως ἐς ἔλθῃς ἀγλυνώδους ἀπολαβοῦσαι πυθμένας κατήνεγκαν, ὡς μηδ' 20 ἐννοεῖν ἔχειν, ὅτι λόγοι προνοίας τὰ πραττόμενα περιτρέχουσιν ἐκάστου τέλους ἔχοντες ἐνέχυρα προκαταβληθείσας αἰτίας, ἕς ἡμεῖς μὲν ἐκόντες ἐπιλανθανόμεθα, τὸ ἐκείθεν ἀηδὲς ἐπὶ φιλαυ-

11. συντονωτέρῳ A., συντόνῳ W. ἔφθασαν A. 15. ἀπαλλάξαντας A., ἀκαλλάξοντας W.

rum aliarum, quibus carnificum ventres alerentur. Ac visum illi est, caeteris in praesidio Calliupoleos relictis, cum ducentis militibus delectis Michaelem Imperatorem, qui tum Orestia in Thracia cum exercitu commorabatur, convenire, ut et constituta omnia stipendia postulare; et, si esset opus, minas adderet. Quo facto inflammata iracundia, quam Imperator contra istum iam antea animo conceperat, plures milites strictis ensibus circumdatum iuxta regiam interficiunt, unaque aliquot eius comites. Nam maior eorum pars clandestina fuga periculum evaserunt; iique contentiore cursu Latinis Calliupoli agentibus quid actum esset nunciarunt.

4. Ac Romani quidem milites hoc facinore perpetrato putarunt se Latinorum animos contudisse, et ab insolenti fastu ad meliorem frugem revocatos eo adduxisse, ut et voluntatibus posthac et corporibus ultro tanquam mancipia obnoxii essent Romanis, ac ut duorum alterum uno consensu eligerent, vel illis sponte servire, vel qua venissent, inviti pedem referre. (II.) Verum huiusmodi cogitationes animum humi repentem et crassioris materiae limo ab ipsa natura infixum sapiunt; qui intelligere non possit, quasdam esse Providentiae rationes, quae ad omnes humanas actiones pertineant, et quibus rerum exitus certos causae ipsae praeviae spondeant: porro nos eas quidem ultro oblivisci, et molestiam quae inde existit prae philautia de-

τίως ἐκαλίνοντες· ἡ δὲ δίκη τῷ γραμματεῖο ἐαυτῆς ἐγγράψασα
 θέρους καὶ ἄλωνος εἰπεῖν περιμένει καιρὸν, ἔν' ἐπάξιω τῶν σπερ-
 μάτων ἀποδῶ τοῖς πράξασι τὰ γεώργια. ἡ γὰρ ἂν ἐξ αὐτῶν ἴδι-
 δάσκειτο τῶν πραγμάτων ἄνθρωπος, ὡς ὅσα μὴ συννιρομένην ἔχει
 5 τὴν ἄνωθεν δεξιάν, τούτοις καὶ γῆ καὶ θάλασσα μάχεται καὶ ἀήρ, D
 ὥσπερ τινὶ δραπέτῃ Θεοῦ καὶ τῆς δίκης ἀλάστορι δραστηρίως ἐπι-
 τιθέμενα· καὶ διδασκόμενος ὅστις ποτὲ εἶη, ἐαυτῷ ἂν παρήγγει μὴ P. 138
 ἀντιπαλαμῶσθαι πρὸς τὴν ἄνωθεν κρωθιῖσαν ψῆφον, ὅποια ποτ'
 ἂν ἦ, μηδὲ βίαιον πράττειν μηδὲν, ἀλλὰ μένοντα κατὰ χώραν ἦσου-
 10 χῆ διαπεπετυέν τὸν χρόνον καὶ στέργειν μᾶλλον τὴν σύνδρομον τοῦ
 φέροντος ἀγωγήν, καὶ εἰ μὴ κατὰ γνώμην φέροιτο, ἡ τὴν ἀντίδρο-
 μον. πολλῷ γὰρ δήπου βέλτιον ἀπρακτοῦντα τῷ φέροντι συμφέρε-
 σθαι, ἢ πράττοντά τι κατὰπερ ἕλην χορηγεῖν τῇ καδ' ἐαυτοῦ φορῆ
 τοῦ καιροῦ. ὁμοιον γὰρ ἂν εἶη τουτὶ, ὥσπερ ἂν εἴ τις πυρὸς B
 15 ὄρημν δεδιῶς ἔτι τὰ κύκλω περιθέουσιν τῆς οἰκίας, ὁδ' ἀντὶ τοῦ
 πάσῃ χρῆσθαι μηχανῇ ἢ τῆς πρῶσω συστέλλειν ὄρημν ἢ παύειν
 τελῶς, φρυγάνων ἐπετίθει φακέλλους καὶ ἔλαιον ἐνέχει πολὺ· ἡ
 ὥσπερ ἂν εἴ τις ἀπαρκτίου σφοδροῦ καταφρόνοντος ἄνωθεν καὶ
 δευνὰ πρὸς τὸ κάταντες ἐπαντιλοῦντος ἄλλα ἐπ' ἄλλοις τὰ κύμα- V. 114
 20 τα, ὁδ' ἀκατίῳ τινὶ πρὸς ἀνάβρουν ἐθελοντῆς ἐπεχειρεῖ ποιῆ-
 σθαι τὸν πλοῦν. εἶναι γὰρ τουτὶ τῶν οὐ πάνυ τοι μειδιῶσαν C
 ὁμοῦ καὶ φιλόανθρωπων τὴν ὄψιν παρεχομένων τοῖς βουλομένοις,

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Androa.
Senloria.

S. τοῖς πράξ. ἀποδῶ τὰ γεώργ. A. ἡ γὰρ A., καὶ γὰρ W.
 14. ἂν ante εἶη add. A. 17. ἐνέχει A., ἐγγείει W. 21. τουτὶ A.,
 ταυτὶ W.

clinare; vindictam vero easdem suis pugillaribus inscriptas custodire, ac
 messis trituraeque tempus quodammodo expectare, ut quemadmodum quis-
 que sementem fecerit, ita et suo tempore metat. Alioqui sane ipso eventu
 homo doceri queat, iis quae divinitus non prosperent, et terram et mare et
 aerem adversari, tanquam fugitivum Dei, et violatorem iustitiae fortiter ulci-
 sentia. Idem ubi sese cognorit, ipse sibi praecipere queat, non refragan-
 dum esse latae divinitus sententiae, qualis ea cunq̄ fuerit; neque violent-
 ter quicquam agendum, sed sua sorte acquiescenti fallendum tempus, ac
 vim necessitatis adiutandam potius quam impediendam, licet aliter agat nos
 quam vellemus. Longe enim melius esse potentio-rem vim sequi nihil agen-
 do, et eodem cum ipsa impetu abripi, quam agendo aliquid materiam ve-
 lut i praebere iniqui temporis violentiae: quod perinde fuerit, ac si quis
 flammae impetum reformidans adhuc circum aedes vagantis non quidvis mo-
 liatur, quo eam longius progredi vetet, aut etiam prorsus restinguat, sed
 sarmentorum fasciculos congerat, et multum olei affundat: aut si quis ve-
 hementi Borea desuper ingruente et immanes fluctus per pronum ex aliis
 alios volvente tamen navicula exigua adversis fluctibus ultro navigare inci-
 piat. Ea enim esse eiusmodi, ut aspectum minime laetum incundumve praec-

- A. M. 6791
ad
6886
Imp. Andron.
Senioria.
- ἀλλὰ τούτων ἐν ὅποσα πολέμιον ἀνατείνει χεῖρα καὶ τοῦ σόνεργος μακρὸν ἐπιφέρει τὸν ὄλεθρον. (Γ.) Μαρτύρια δέ μοι τῶν λεγομένων, εἰ μὴ τι πλεον ἔχοιμεν ἐν τῷ νῦν εἶναι μεμνησθαι, ἀλλ' οὐν τά γε ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις συμβάντα. οὐδενὸς γὰρ ἔλλει-
- D ψασι Ῥωμαίοις ὧν ἔδει δοῖν πρὸς κατορθώσιν πάντα ἐπήει τὰ-5
ναντιώτατα. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαίων στρατηγοὶ δι' ἃ μὴ θάμεις ἐν ἐποψίᾳ γινόμενοι, οἱ μὲν ἐν δεσμοῖς ἐγίνοντο, οἱ δὲ πόρρω τῆς βασιλικῆς ἴσταντο εὐμενείας. ὅθεν ἀλλοφύλου συμμαχίας ἐλθούσης πρῶτα μὲν τῆς τῶν Μασσαγετῶν, ἔπειτα τῆς τῶν Λατίνων, πολ-
- E λαπλασιόνα συννεπεπτῶκει Ῥωμαίοις γενέσθαι τὸν ὄλεθρον ἐξ αὐ-10
τῶν, ἢ τῶν ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐχθρῶν. ὧν ὡς ἐκ πολλῶν μέτρια καὶ ἡμεῖς ἐφθήμεν εἰρηκότες, ἃ δὴ σαφοῦς ἂν εἴη θεομησίας δειγμάτων, εἴ τις ὀρθῶς καὶ πάθους ἐκτός ἐθέλοι σκοπεῖν, καὶ παιδεία μετρία οὐ μετρίων πλημμελημάτων. τούτων ἐναρ-
- F γέστερον δεῖγμα καὶ ὁ τοῦ Ροντζερίου Καίσαρος ἐγεγόνει θάνα-15
τος. τὸν γὰρ ἐκ τῆς προσκλήσεως μετάμειλον θεραπεύειν Ῥωμαῖοι βουλόμενοι τὸν τούτου κατεπράξαντο θάνατον, ἀπαλλαγὴν εἶναι τοῦτον πονηρῶν πραγμάτων νομίσαντες. ὁ δ' ἀρχηγὸς παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα μειζόνων ἐγεγόνει καὶ μάλα χειρόνων πραγμάτων, ὡς προϊόντες ἐροῦμεν· οὕτω τῆς θείας οὐ συμμα-20
χοῦσης προνοίας τοῖς τῶν ἀνθρώπων βουλεύμασι τε καὶ πράγμασι πονηρὸν αὐτοῖς ἀπαντᾷ τὸ τέλος καὶ σφόδρα τοι ἐναντιώτατον.
- P. 139 οὔτε γὰρ βουληφόρος ὁ βουληφόρος, οὔτ' ἀνδρείος ὁ ἀνδρείος· ἀλλὰ

4. οὐδενὸς A., οὐδενὸς W. 7. ἐποψίαις A. 14. παιδεία μετρία Boiv. pro παιδείαν μετρίαν. Vid. Notaa.

beant: immo ex earum rerum numero esse, quae maxime infestae sunt, et ultimum exitium statim afferunt. (III.) Haec ita se habere, si nulla alia in praesenti exempla suppetant, ea certe quae his temporibus acciderunt, abunde comprobent. Nam cum Romani nihil quod ad rem bene gerendam pertineret omisissent, adversationes maximas fortunae experti sunt. Romanorum enim duces cum iniustis de causis in suspicionem venissent, alii in vinculis erant, alii ab Imperatoris benevolentia longe summovebantur. Unde cum externa venissent auxilia, primum Massagetarum, deinde Latinorum, ab iis longe maior quam a manifestis hostibus pernicies Romanis exorta est. Ac nos iam pauca e multis protulimus, quae si quis recte et sine affectu expendat, manifestam Dei iracundiam arguant, licet modicrem contineant non mediocrium delictorum castigationem. At eiusdem rei documentum evidentiis est ipsa caedes Rogerii Caesaris. Nimirum Romani, quos illius accessit poenitebat, suae aegritudini mederi cupientes eius hominis caedem peregerunt, et molestis negotiis defunctum iri se hoc pacto speraverunt. Sed illud ipsum facinus, ut progressu orationis dicemus, longe maiorum et graviorum malorum causa extitit. Ita quoties divina Providentia consilii et actionibus humanis non suffragatur, malus et plane infelix exitus iis succedit. Nam nec prudentibus consiliis vel vir prudens,

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.

τά τε σοφὰ βουλευµατα πρὸς ἄσοφον τελευτῶσι πέρας καὶ τὰ γενναῖα καὶ ἀνδρικόωτατα πράγματα ἄνανδρόν τε καὶ μάλα ἀσυχρὸν τὴν ἤτταν καρποῦνται. ἀλλ' ἐπανιτέον ὄθεν εἰς ταῦτα ἐξέβηµεν. (A.) Πυθόμενοι γὰρ οἱ κατὰ τὴν Καλλιούπολιν Ῥωμαίων εἰς Καλλιούπολιν ὤκουν κατέσφαξαν ἠβηδόν· καὶ τὰ τεῖχη λαμπρῶς ὀχυρώσαντες κράτιστον εἶχον ὀρμητήριόν τε καὶ φρούριον. B εἰς διττὰς δὲ μοίρας ἔπειτα διαμερισάµενοι τὰ οἰκεία στρατεύµατα τῶν μὲν τὰς ἑαυτῶν ἐπλήρωσαν τριήρεις, ὀκτῶ τὰς πάσας οὐσας, 10 καὶ ναύαρχον ταύταις ἐπέστησαν τὸν Πιριγκέριον Τέντζαν, ἵνα κατὰ τὸν Ἑλλησποντίαν ναυλογοῦσι πορθµὸν αἰ τῶν Ῥωμαίων ὀκάδες ἀνοῦσαι καὶ κατιοῦσαι ἄλίσκωνται. οἱ δ' ἔτεροι τὴν ἑαυτῶν πανοπλίαν ἀναλαβόντες ἐπὶ λειαν καὶ ὄλεθρον τῆς ἄλλης ἐξήεσαν C Θράκης καὶ κακῶς αὐτὴν διειλίσθουν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπι- 15 πορευόμενοι. ἀλλὰ τῇ μὲν Πιριγκερῷ Τέντζᾳ μετὰ τοῦ ναυτικού παντὸς οὐ μακρῶν ἐδέξατο τῶν καιρῶν τῇ προνοίᾳ εὐκαιρίαν ἐπιτηδεῦσαι θανάτου. ἀναγοµέναις γὰρ ἐκ Γεννούσας μετὰ βραχὺ τριήρεσι δέκα ἕξ λαμπρῶς ὀπλισμέναις διὰ τὰς τῶν πειρατῶν ἀκοὰς ἀγνοίᾳ συνεισπεσόντες αὐτοὶ, οἱ μὲν αὐτῶν ἔργον ἐγένοντο θαλάτ- 20 τος, οἱ δὲ ξίφους· ὁ δὲ ναύαρχος Πιριγκέριος ζωορεῖται σὺν ἅμα συρκοῖς τῶν ἁµφ' αὐτῷ καὶ τοῖς ὀμοφύλοις πιπράσκειται. (E.) Ἄλ- D λὰ γὰρ οὕτω γυμνωθέντες ἐξαιφνης οἱ Κατελάνοι θαλάττης τε ἅµα καὶ µεγάλης μοίρας στρατοῦ ἐπὶ συγχὰς τὰς ἡμέρας ἔµειναν κατὰ χώραν ὑπεπιτηχότες τὸ τοῦ μέλλοντος ἄδηλον· ἀτολµότεροί

10. Πιριγκέριον et sic ubique A., Πιριγγέριον W. 12. τὴν add. A.
14. μεθ' ἡμέραν A., μεθ' ἡμέραν W.

nec fortitudine vir fortis. Immo et provida consilia in finem improvisum iucurrunt, et facta generosa ac fortissima ad ignavam et turpem casum devolvuntur. Sed ad institutum redeundum est. (IV.) Latini itaque, qui Calliopoli erant, audita caede Caesaris primum omnes Romanos cuiuscunque aetatis in ea urbe habitantes ingularunt, et moenibus egregie munitis tutissimum in iis receptum ac praesidium habuerunt. Deinde suis militibus in duas partes divisis una parte triremes suas, quae omnino octo erant, compleverunt, easque navarchum Berengarium Entencam praefecerunt, ut ex insidiis naves Romanorum onerarias, seu ascendentes, seu descendentes, in Hellesponti angustiis exceptarent: altera armis omnibus sumptis praedatum in Thraciae reliquae perniciem exiverunt, eamque noctu atque interdiu incursando vastare coeperunt. Ac Berengarius Entença cum omni sua classe providentia numinis exiguo tempore summum discrimen adiit. Nam cum imprudentes in sexdecim naves, quae tum ex urbe Genua adveniebant, metu piratarum egregie armatas incidissent, partim demersi, partim caesi sunt. Navarchus vero Berengarius cum multis suorum captus suis popularibus venditur. (V.) Verum Catalani adeo subito et classe et magna parte suorum amissa complures dies immoti manserunt, incertum eventum metuentes, imminuta

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioria. V. 115
- τε ἐγένοντο καὶ μάλᾳ ταῖς γνώμαις περιδείεις. ὑπέτρεχε γὰρ αὐ-
 τῶν τὰς διανοίας καὶ οὐ μετρίως ἐσπάραττε τό,τε τῶν Μασ-
 σαγετῶν δέος, ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν αὐτοῖς συστρατεύοντες ἐξεπο-
 λεμώθησάν τε κατ' αὐτῶν ἐπὶ μικραῖς τισι ταῖς αἰτίαις καὶ συ-
 χνοῦς αὐτῶν πεφονεύκασι· τοὺς τε αὖ τῶν Θρακῶν στρατιώτας 5
 Ἐ ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς οὐ μικρῶς ἐδεδίασαν. τὰς τε γὰρ χώρας αὐτῶν
 χθές καὶ πρῶην συχνὰ παρεξιώντες ἐδήρουν καὶ τὰς οἰκίας ἀδεῶς
 ἐνεπίμπρασαν· καὶ οὐδεμίαν οὐδέσι φιλιανθρωπίαις κατέλιπον
 πρόφασιν, ὥστε βουληθεῖσι σπείσασθαι τῷ βασιλεῖ κείσασθαι
 F σφισι τὸ πρῶγμα κινδύνων ἐκτός. καὶ τό γε τῶν φόβων ἔσχατόν 10
 σφισιν ὑπῆρχεν, ὅτι καὶ τὸν βασιλεῖα Μιχαὴλ ὄντα ἐπίδοξον
 ἤκουον ἤκειν ἐπ' αὐτοὺς σὺν πολλῷ τῷ στρατῷ. ὅθεν βαθεῖαν
 περὶ τὸ φρούριον τάφρον ἐλάσαντες καὶ χάρακα κύκλω βαλλόμε-
 νοι πρὸς πολιορκίαν παρεσκευάζοντο, πολλὰ πρότερον ἐκ τῆς
 λείας ἐνθήμεροι τὰ χορτάσματα. ἐπεὶ δ' ὅ,τε χρόνος ἐτρίβετο 15
 καὶ ἡ προσδοκωμένη τοῦ βασιλέως ἔφοδος οὐ παρῆν, ἐπ' ἄλλας
 P. 140 ἐτρέποντο σκευμάτων ὁδοῦς. ἀλλὰ γὰρ οὕτω τοῖς Κατελάνοις
 τῶν πραγμάτων συνελθόντων οὐκ ἦν ἐπ' ἄλλοδαπῆς διάγειν
 φόβων ἐκτός· ἀλλ' ὑποψία κινδύνων πολύτροποι πυνταχόθεν
 ἔθρανον σφᾶς. ὅθεν εἰς ἀνάγκας τοιαύτας ἐληλυθότες ἐπινοοῦσι 20
 πρῶγμα κακομήχανον καὶ πολὺν κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὠδῖνον τὸν
 ὄλεθρον. καὶ δὴ διαπρεσβέονται περὶ συμμαχίας πρὸς τοὺς
 ἀντιπέρους οἰκοῦντας τῶν Τούρκων καὶ λαμβάνουσι τότε μὲν πεν-
 Β τακοσίλους ὀπλίτας τρισχίλιοι ὄντες αὐτοί· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ

4. μικραῖς A. 8. ἐνεπίμπρ. A., ἐνεπίπρ. W.

audacia et animis valde trepidis. eos quippe incesserat ac non mediocri-
 ter turbabat Massagetarum metus, quorum in Asia secum militantium inimi-
 citias parvis de causis susceperant, occisis etiam eorum quamplurimis. Quia
 et Thracios milites haud parum timebant, quorum agros et aedes paulo
 ante crebris incursionibus vastaverant, ac domos audacter incenderant. Nec
 ullam sibi veniae a quoquam impetrandae spem reliquerant; ut nec si vel-
 lent pacem cum Imperatore facere, citra periculum eam facturos se spera-
 rent. Illud autem terrorem eis maximum incutiebat, quod Imperator Mi-
 chaël mox adventurus et eos magnis cum copiis oppugnaturus ferebatur.
 Igitur profunda fossa circum castellum ducta, eaque vallo undique munita,
 ad tolerandam obsidionem se accingebant, commeatu ex praeda sibi ante
 proviso et in oppidum intromisso. Sed cum tempus tereretur, et expecta-
 tus Imperatoris adventus differretur, ad alia consilia se convertunt. In eas
 enim angustias redacti, ut externo in solo nusquam securi vivere possent,
 sed undique vario periculorum terrore urgerentur, in eam inquam necessi-
 tatem adducti fanestam et ultimum Romanis exitium allaturam fraudem ex-
 cogitant. Turcos in adverso littore habitantes missis legatis socios sibi
 asciscunt, et cum ipsi ter mille essent, quingentos ab illis accipiunt. Nec

ἑτέρους οὐκ ὀλίγους αὐτομόλους ἰόντας· σὺν οἷς ἑξιόντες συχρὰ
 τὴν ὄμορον χώραν ἐδήουν καὶ πάσας ἀγέλας συνήθροισον Ἰππων
 τε καὶ βοῶν καὶ ποιμνίων ἅμα τοῖς ἔχουσιν. ἐπεὶ δ' ἐπεπλέον
 φέρειν οὐκ ἦν οὔτε Ῥωμαίοις, οὔτε τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, πο-
 5 λέμου συγκρότησις οἰκονομεῖται παρ' ἀμφοτέρων. (ζ'.) Τῶν
 σὺν Κατελάνων ἅμα τοῖς Τούρκοις δυοῖν μεταξὺ πολιχνίων τὰς
 διατριβὰς τηρικαῦτα ποιουμένων, Κυβέλλων καὶ Ἄπρων φημι, C
 ὑναλαβῶν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τὰς Θρακικὰς τε καὶ Μακεδονικὰς
 δυνάμεις καὶ ζύν γε αὐταῖς τὰς τε Μασσαγετῶν καὶ ὄσαι τῶν
 10 Τουρκοπούλων φάλαγγες ἦσαν, κατεστρωτοπέδευσε πρὸς τὸ περὶ
 τοῦ Ἄπρους πεδίου. χίλιοι δ' ἦσαν οἱ Τουρκόπουλοι οὗτοι, οἱ
 τῷ Σουλτάν Ἀζατίνῃ πρὸς Ῥωμαίους, ὡς εἰρήκειμεν, ἠκολού-
 θησαν μὲν αὐτομολήσαντι, ἀπαχθέντι δ' ἐκείθεν μετὰ τῶν Εὐ-
 15 ρωπαίων Σκυθῶν, ὡς δεδήλωται, οὔτε συναπήχθησαν καὶ τὴν D
 Ῥωμαίων ἀσπασάμενοι συνδιατήσιν καὶ τὸ ἱερὸν μετὰ τῆς εὐσε-
 βείας εἴλοντο βάπτισμα· καὶ ἦσαν τοῦ λοιποῦ τῆ Ῥωμαίων ἐξε-
 ταζόμενοι καὶ αὐτοὶ στρατιᾷ. ἐπεὶ γε μὴν οὐ πάνυ πολλῶν πα-
 ρελθουσῶν ἡμερῶν ἤκόν τινες τῶν σκοπῶν ἀπαγγέλλοντες ἦκειν
 20 τοὺς πολεμίους, ἀνυστὰς ὁ βασιλεὺς τὸν τε στρατὸν ὀπλιζοῦσθαι
 καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ ἡγεμόνας παρατάττεσθαι καὶ παρατάτ-
 25 τειν ἐκέλευε πρὸς τὸν πόλεμον τοὺς τε λοχαγούς καὶ τὰς φάλαγ- E
 γας. τοὺς μέντοι πολεμίους τριπλὴν πεποικότας ἰδόντες τὴν τά-
 ξιν τριπλὴν καὶ αὐτοὶ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαράταξιν τὴν ἑαυτῶν πε-
 ποιήκασαν. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρως οἱ Τουρκόπουλοι μετὰ

7. τηρικαῦτα add. A. 13. ἐκείθεν A., ἐκείνη W. 20. τοὺς
 στρατ. — παρατάττεσθαι καὶ add. A.

longo post multi etiam transfugae se ad illos conferunt: cum quibus egressi
 finitimos agros infestabant, atque omnes equorum et boum et ovium greges
 una cum earum rerum possessoribus colligebant. Quas cum nec Romani
 nec Romanorum Imperatores ferre diutius possent, bellum utrinque appa-
 rari coeptum est. (VI.) Catalanis igitur et Turcis inter duo oppidula, Cy-
 psella et Apros, per illud tempus commorantibus, Imperator Michael cum
 Thraciis et Macedonicis copiis, nec non Massagetarum et Turcopulorum
 phalangibus, in ea planitie quae est circa Apros castrametatur. Erant
 autem illi Turcopuli mille, qui Sultanum Azatinum, cum is ad Romanos,
 ut ante diximus, transisset, sequuti erant: sed cum illo ab Europaeis
 Scythis, ut et supra dictum est, abducto non abierant, verum Romanorum
 consuetudinem una cum religione et sacro baptismate amplexi fuerant, at-
 que ex eo inter Romanos milites numerabantur. Cum haud multi dies el-
 10 psei fuissent, et aliqui e speculatoribus adventum hostium nunciarent, sur-
 git Imperator; exercitum in armis esse iubet; ducibus ac tribunicis edicit, pa-
 15 rati sint ipsi, ac praeterea cohortium ductores cohortesque instruant. Qui
 cum hostilem aciem tripartito distributam viderent, suam ipsi quoque, ut
 aequalis pugna esset, tripartito diviserunt. Ac Turcopulos quidem cum

- A. M. τῶν Μασσαγετῶν ἐκληρώσαντο· τὸ δεξιὸν δ' οἱ τῶν Μακεδονικῶν τε καὶ Θρακικῶν ἰππέων ἐπίλεκτοι· τὸ δὲ μέσον οἱ πλεῖστοι καὶ λοιποὶ μετὰ τοῦ πεζοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς περιῶν τὰς τάξεις
- Imp. Andron. Senioris. ἐπεθάρρυνε πρὸς ὁρμὴν ἀνδρικήν. (Z.) Ἄμα δ' ἤλλω καὶ οἱ
- V. 116 F πολέμιοι προσελύσαντες μετωπηδὸν ἔστησαν ἑαυτοῦς, ἔχοντες μὲν 5 ἐφ' ἑκάτερα τῶν κεράτων τοὺς Τούρκους· τὰς δὲ τῶν Κατελάων ὀπλιτικὰς φάλαγγας μέσας διὰ τὸ βάρος. οἱ μὲν δὴ Μασσαγέται καὶ πύλαι ἀποστασίαν ᾠδίνοντες διὰ τὸ μὴ πᾶν τοῖς Ῥωμαίων ἀρέσκασθαι ἤθεσιν, ἤδη δὲ καὶ λαθραίας προσκλήσεις δε-
- P. 141 ξάμενοι παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν Σκυθῶν, ἔξαιφνης ἐπὶ τοῦ πολέ- 10 μου τὸν δόλον ἐξέφηναν. ἄρτι γὰρ τῆς συμβολῆς τῶν στρατευμάτων ἑκατέρωθεν σημανθείσης εὐθὺς ἐνέκλιναν οὗτοι καὶ παρὰ μέρος ἔστησαν, μῆτε Ῥωμαίοις βοηθοῦντες, μῆτε τοῖς πολεμίοις μαχόμενοι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ Τουρκόπουλοι πεποθήκεσαν, εἴτε
- συγκείμενον ὃν ἄμφοτέροις τὸ ποτηρὸν τουτὶ δρᾶμα, εἴτε τοῦ και- 15 ροῦ σχεδιάσαντος οὕτωςί πως. ὁ δὲ καὶ τὰ ἔσχατα ἔσφηλε τοὺς
- B Ῥωμαίους ἐν ἀκμῇ τοῦ πολέμου καὶ ὄλον τῆς τύχης τὸν κλῆρον ἐνεχείρισε φέρον ἀπόνως τοῖς πολεμίοις. ἀπροσδόκητον γὰρ οὕτωςί τὸ τοσοῦτον δεινὸν ἐπελθὸν τῷ στρατῷ τοσαύτην ταῖς τούτων ψυχαῖς ἐνόσπειρε τὴν δειλίαν καὶ τοσοῦτον ἐπήνεγκε Θόρυβον 20 καὶ τῶν τάξεων σέγχεσιν, ὅσην ἂν ἐπενέγκῃ καὶ βιρὺς ἐπιβρίσας ἀπαρκτίας κατὰ φορτίδος ἐπὶ μεγάλου πλεούσης πελάγους καὶ τοὺς τε κάλως καὶ τὰ ἰστία συντρίψας τελευταῖον καταδῦναι καὶ
- C αὐτὴν ἐς βυθοῦς καὶ πυθμένας βιάσῃται. (H.) Ὁ μέντοι βασι-

Massagetis in sinistro, Macedonicos et Thracios delectos equites in dextro cornu collocarunt: reliquos autem, eosque plurimos, cum peditatu in medio constituerunt. Imperator vero circum ordines obequitans suos ad fortiter pugnandum cohortabatur. (VII.) Orto sole hostes in occursum progressi ex adverso consistunt, Turcis in utroque cornu collocatis, Catalanis medium ob armorum gravitatem obtinentibus. Ibi Massagetae, qui iam olim defectionem parturiebant, quod Romanorum moribus haud delectarentur, et iam occulte ab Europaeis Scythis invitarentur, dolum cum iam in proinctu starent aperuerunt. Nam cum signum pugnae utrinque datum esset, statim ii inclinati seorsum constiterunt, nec Romanos adiuvantes, nec adversus hostem pugnantes. Idem et Turcopuli fecerunt, sive inter utrosque de ea fraude convenisset, sive occasio ipsa derepente id consilii suggestisset. Id quod Romanis in ipso discrimine maximum damnum attulit, et integram hostibus victoriam nullo labore peperit. Siquidem tanta clades, praeter omnem expectationem exercitui illata, tantum terrorem animis militum incussit, tantam apud eos tumultum perturbationis ordinibus excitavit, quantum Aquilo cum onerariam in medio pelago navigantem violentus adortur, eandemque confractis rudentibus et velis in imum tandem fundum et gurgitem maris demergit. (VIII.) Imperator autem, cum aciem subito tur-

λεὺς οὕτωςι ταραττομένης τὰς τάξεις ἑξαίφνης ἰδὼν καὶ πρὸς φυ-
 γῆν τὸ πλείστον ὀρώσας σπουδῆ περιθίων ἡγεμόνας καὶ στρατη-
 γοὺς καὶ λοχαγοὺς ἐπεβοῦτο σὺν δάκρυσιν ἕξ ὀνόματος, στήναι
 παρακαλῶν καὶ μὴ προῖκα τοῖς πολεμίοις οὕτωςι προδιδόναι Ῥω-
 5 μαιῶν τὴν τύχην. οἱ δὲ μικρὰ τῶν λεγομένων φροντίζοντες ὄχον-
 το φεύγοντες ἀμεταστρεπτί. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοσαύτην κεχωρηκότα D
 τὴν ἀπόγνωσιν, τὰ πράγματα βλέπων ὁ βασιλεὺς καὶ τοῦ πεῖζοῦ τὸ
 πλείστον ἀφειδῶς ὑπὸ τῶν πολεμίων κατακοπτόμενόν τε καὶ συμ-
 πατούμενον, ἔγνω καιρὸν ἔχειν ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀφειδεῖν ἑαυ-
 10 τοῦ καὶ κίνδυνον ἀναδέχεσθαι προφανῆ, κατήγορον ἐσόμενον τῆς
 τῶν στρατευμάτων ἀγνωμοσύνης. καὶ μὲν δὴ καὶ εἰς τοὺς ἀμφ'
 αὐτὸν συστραφεῖς (λίαν δ' ἦσαν οὗτοι βραχεῖς) „νῦν ἄνδρες,” E
 ἔφη, „καιρὸς, ὅτε βελτίων ὁ θάνατος γίνεται τῆς ζωῆς, τὸ δὲ
 ζῆν τοῦ θανεῖν πικρότερον.” ταῦτα εἰπὼν καὶ τὴν θείαν ἔπικα-
 15 λεσάμενος συμμαχίαν ἅμα αὐτοῖς ἐμβάλλει κατὰ τῶν πολεμίων
 καὶ φρονεῖ μὲν ἔστιν οὗς τῶν προβόλων, διαβροῆγγυσι δὲ τὴν φά-
 λαγγα, θόρυβον δ' οὐ μικρὸν ἐμποιεῖ τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολε-
 μίων. πολλοῖς γε μὴν καὶ αὐτὸς περιπαρεῖς ἅμα τῷ ἵππῳ τοῖς
 βέλεισιν, αὐτὸς μὲν ἄτρωτος ἔμεινε· τοῦ δ' ἵππου πεσόντος αὐ-
 20 τὸς ἐκινδύνευσε κυκλωθῆναι παρὰ τῶν πολεμίων. καὶ τάχ' ἂν ἐς F
 τοσοῦτο κακοῦ τὸ πρῶγμα προὐχώρει, εἰ μὴ τις τῶν ἅμα αὐτῷ
 τὴν βασιλέως ζωὴν τῆς ἑαυτοῦ ἀλλαττόμενος ὑπ' εὐνοίας αὐτῷ
 μὲν βασιλεῖ τὸν ἑαυτοῦ δίδωσιν ἵππον, δι' οὗ καὶ σέσωσται δια-
 δρῶς τὸν ἐπικρεμασθέντα κίνδυνον· ὁ δ' ἀποβὰς συμπατεῖται

3. κοπτόμενον A. 9. ὑπὲρ τῶν om. A.

bari vidisset, et maximam partem fugam spectare, celeriter circumvectus
 duces, tribunos, centuriones nominatim cum lacrymis inelamat, hortaturque
 ut stent, nec ita facile hostibus fortunas Romanorum prodant. At illi pa-
 rum eius verba curabant; immo effuse fugiebant. Quamobrem Imperator
 in tanta rerum desperatione, cum partem peditum maximam caedi ab hostibus
 et crudeliter conculcari videret, tempus adesse statuit, quo pro subditiis
 salute sua neglecta manifestum periculum adiret, eoque argumento perfidi-
 diam militum refelleret. Igitur ille ad suos conversus, qui perpauci erant,
 „nunc,” inquit, „viri, tempus illud est, quo mors vita potior habeatur et
 vita morte acerbior.” Quae cum dixisset, et divinas opem implorasset,
 cum illis impetum in hostem facit, et propugnatores quidem aliquot occi-
 dit, ac phalange perrupta non parvam hostili exercitui trepidationem ini-
 cit. Sed multis ipse quoque simul cum equo telis undique obrutus, nec
 tamen vulneratus, equo collapso parum abfuit, quin ab hostibus circumda-
 retur. Ac fortasse eo infelicitas illius pugnae processisset, nisi quidam e
 comitibus benevolo affectu impulsus sua ipsius morte Imperatori vitam rede-
 misset, et summum equum illi dedisset; quo conscenso incolumis quidem ille eva-
 sit, et impendens periculum effugit: is vero qui ex equo desiluerat, ab ho-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

παρὰ τῶν πολεμίων καὶ ἀπαλλάττει τοῦ βίου. (Θ.) Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἄπεισιν ἐκείθεν ἐς Διδυμότιχον· μακρὰν δὲ παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως ἀκούει τὴν μέμψιν, ὅτι βασιλεὺς ὢν οὐκ ἄξια πράττει τῆς βασιλείας ἀφειδῶν τῆς οἰκείας ζωῆς οὕτως καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων κίνδυνον διακυβεύων ἐπὶ τοῦ σώματος οἷον ἐξ 5 αὐτομάτου. οἱ δὲ πολέμιοι τοῦντεῦθεν ἐς δίωξιν τῶν φεγγόντων τραπόμενοι οὓς μὲν ἔκτεινον, οὓς δὲ ζωγροῦντες εἶχον· ἕως γενομένης ἐσπέρας ἀπέπουν τὴν δίωξιν. ἅμα δ' ἡμέρα σκυλεύσαν-
V. 117 τες τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ λάφυρα διελόμενοι ἀδεῶς τὰς ἐπὶ Θράκη Βκώμας ἐπόρθον καὶ ἔκαον ἐπιτρέχοντες. οὐ πολλὰ μεταξὺ διήλ- 10 θον ἡμέραι καὶ πρὸς Κατελάνους αὐτομολοῦσιν οἱ ῥηθέντες Τουρκόπουλοι καὶ ἀσμένως δεχθέντες τοῖς τοῦ Χαλήλ ὡς ὁμοφύλοις συγκατελέγησαν Τούρκοις. Χαλήλ δ' ὁ τῶν Τούρκων ἀρχηγὸς ὠνομάζετο. (I.) Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐκπολεμωθῆναι συνέβη τὸν τε Φαρέντζαν Τζυμῆν καὶ τὸν Πιριγκέριον Τέντζαν κατὰ Ῥεκα- 15 C φόρτου τοῦ ἑαυτῶν ἡγεμόνος, ἀνάξιον εἶναι λέγοντας, τῶν εὐγεγονότων ὄντας αὐτοὺς ἄρχεισθαι παρ' ἀνδρὸς δυσγενοῦς καὶ βαναύσου τὴν τύχην. καὶ ἵνα τὰν μέσῳ συντίμω, ὅπλοις ἐπιτρέπουσι τὴν τῆς ἔριδος τύχην. ἀλλ' ὁ μὲν Πιριγκέριος Τέντζας πίπτει παρὰ τὴν μάχην εὐθύς· ὁ δὲ Φαρέντζας Τζυμῆς καταφεύ- 20 γει πρὸς βασιλεῖα Ἀνδρόνικον· καὶ οὕτω παρ' ἐλπίδι λαμπρῆς τυγχάνει τῆς ὑποδοχῆς, ὥστε καὶ ἐς τὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀνάγεται ἀξίωμα καὶ Θεοδώρα τῇ τοῦ βασιλέως ἀδελφιδῇ χηρευούσῃ συζεύγνται. (I.A.) Ἐπεὶ γε μὴν οἱ Μασσαγῆται λαθραίας

15. Φάροντα Τζυμῆν Α. 18. τ' ἄν Α. 20. Φαρέντζας Α.

atibus conculcatus occubuit. (IX.) Inde Imperator Didymotichum proficiat, et prolixè a patre obiurgatur, quod Imperator non pro Imperii dignitate se gesserit, sed fortunam Romanorum in eius salute positam periculosae aleae velut sua sponte commiserit. Hostes vero exinde ad persequendos eos qui fugerant conversi alios occiderunt, alios vivos coeperunt: donec superventu noctis revocati a persequendo destiterunt. Mane cada-veribus spoliatis, divisiisque manubiis, Thracios pagos impune incurtando vastabant et incendebant. Non multis ex eo diebus elapsis Turcopuli illi, quos diximus, ad Catalanos deficiunt, cupideque accepti in Chalelis turmam (id nomen erat Turcorum duci) referuntur, et cum Turcis popularibus suis concribuntur. (X.) Non ita multo post accidit, ut Ferrandus Ximenes et Berengarius Entença cum Rocaforta duce suo graviter dissiderent: indignum esse dicentes, se claris ortos natalibus homini ignobili et sordidae fortunae parere. Ne autem longum faciam, litis disceptationem armis permittunt. Ac Berengarius quidem Entença statim in pugna cadit. Ac Ferrandus Ximenes ad Imperatorem Andronicum fugit: a quo praeter spem ita splendide exceptus est, ut ei Magni Ducis titulus decerneretur, et uxor daretur Theodora, Imperatoris ex sorore neptis, quas tum vidua erat. (XI.) Caeterum cum Massagetae, clandestinis pactioibus ad Scythas praecisias,

ἔφθησαν πέμψαντες ἐς τοὺς Σκύθας συνθήκας πανοικίη πρὸς αὐ-
 τοὺς αὐτομολήσειν ἐπαγγελόμενοι, ἀναλαβοῦσιν ἡθὴ γυναικας ἕμα
 καὶ παῖδας καὶ μέλλουσι διαβαίνειν τὸν Αἴμον τὸ ὄρος, ὃ δὴ με-
 θόριον νῦν ἐστὶ Ῥωμαίοις τε καὶ Βουλγάροις, ἀθρόοι σφίσι· οἱ ^{Imp. Andron.}
 5 Τουρκόπουλοι σὺν Κατελέανον συγχοῖς ἐπιεσπίπτουσιν αὐτοῦ ^{Senioria.} **Β**
 παρὰ τὰς ὑπὸ νείας καὶ πλήν ὀλίγων ἅπαντας ἡβηδὸν συναπέσφα-
 ξαν. τοῖς γὰρ Μασσαγέταις αὐτοὶ συστρατεύοντες ἐκ πολλοῦ καὶ
 πολλῶν πολλάκις κεκοινωνηκότες ἀλλήλοις κερδῶν καὶ λαφύρων
 καὶ φιλονεκίῶν ἐν τοῖς μερισμοῖς οὐκ ὀλίγων καὶ ἀεὶ τὴν ἡττονα
 10 μοῖραν λαγχάνοντες, ἅτε μὴ δυνάμενοι πρὸς ἰσχυροτέρους ἀσθε-
 νέστεροι μάχεσθαι, διεπέττεον οὕτω τὸν χρόνον ὑπ' ὀδόντα θα-**Β**
 λαμενομένην τρέφοντες τὴν ὀργήν. ἦν δὲ καὶ ἐπὶ καιροῦ νῦν εὐ-
 τυχῶς ἐς προὔπτον ἐξέβηξαν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

ε'. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως σύζυγος Ἀνδρονίκου Εὐρήνη φέσει **P. 143**
 15 φιλότιμος οὕσα ἠβούλετο κατὰ διαδοχὴν παῖδας καὶ ἀπογόνους
 αὐτῆς ἐς ἀπίρους ἡλίους κληροῦσθαι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν **V. 118**
 καὶ τὸ βασιλεῖον τουτὶ κράτος καὶ ἀθάνατον διασωῆσθαι τὴν
 μνήμην αὐτῆς ἐν τοῖς τῶν ἀπογόνων ὀνόμασι. τὸ δὲ καινότερον,
 ὅτι οὐ μοναρχίας τρόπῳ κατὰ τὴν ἐπικρατήσανσαν Ῥωμαίοις ἄρ-
 20 χῆθεν συνήθειαν, ἀλλὰ τρόπον Λατινικὸν διανεμαμένους τὰς **B**
 Ῥωμαίων πόλεις καὶ χώρας ἄρχειν κατὰ μέρη τῶν υἱῶν ἕκαστον,
 ὡς οἰκείου κλήρου καὶ κτήματος τοῦ λαχόντος, ἐκ πατρῶν μὲν
 ἐς αὐτοὺς κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα νόμον ταῖς περιουσίαις καὶ

7. αὐτοὶ add. A.

velle se ad eos una cum omnibus familiis transfugere significassent, iam-
 que uxoribus et liberis ad se revocatis per Haemum transituri forent (qui
 quidem mons Romanos a Bulgaris hodie determinat), in eos Turcopalli
 frequentes et conferti cum Catalanis quamplurimis circa radices montis im-
 petum faciunt, et paucis exceptis omnes promiscue occidunt. Nam cum
 longo tempore commilitones Massagetarum fuissent, in lucri et praedae par-
 tem cum iis saepe venerant; et altercationibus non paucis in partitione
 manubiarum exortis, minorem portionem semper acceperant. Quod autem
 infirmiores essent, et adversus fortiores pugnare non auderent, tempus ve-
 luti fefellerant, et iram animo insidentem tacite aluerant, quae tandem oppor-
 tuna occasione oblata in apertum erupit. Et haec quidem in hunc modum
 gesta sunt.

5. At Irene Imperatoris Andronici uxor, ambizioso ingenio mulier, suos
 liberos et nepotes Imperii Romani successionem ac summam potestatem te-
 nere per multas aetates, et immortalem sui memoriam in posterorum no-
 minibus permanere cupiebat: et, quod insolentius erat, non more monarchi-
 co, qui iam inde antiquitus apud Romanos vigeret, sed eo qui apud Lati-
 nos receptus esset, Romanas provincias ita dividi volebat, ut filii omnes, in
 ea quisque sorte ac ditione quae sibi obtigisset plenum dominium haberent,
 ab ipso quidem patre ad illos devolutum, ut iuris est in bonis ac possessio-

- A. M. κτήσεις τῶν βασιλείων ἀνθρώπων κατιόντος· παραπεμπομένου
 6791 δ' ἔπειθ' ὁμοίως ἐς τοὺς ἐφεξῆς παῖδας καὶ διαδόχους. *Λατί-*
 ad *νων γὰρ οὕσα γέννημα καὶ παρ' ἐκείνων εἰληφῆα τουτί τὸ νεώτε-*
 6836 *ρον ἔθος Ῥωμαίους ἐπάγειν ἐβούλετο. ἐνῆγε δ' ἐς τοῦτο τὸ μύ-*
 Imp. Andron. *λιστα γνώμη ζηλότυπος, ἦν ὡς μητρικὰ περὶ τὸν προγονὸν ἔτρε-*
 Senioris. *φε, τὸν βασιλεῖα φημί Μιχαῆλ, ὃν ἐκ τῆς προτέρας συζύγου*
τῆς ἑξ Οὐγγρων ὁ βασιλεὺς γεγέννηκεν. ἔφθνημεν γὰρ εἰρηκότες,
ὡς ἑξ ἐκείνης μὲν γεγέννηκε παῖδας δύο, τὸν τε βασιλεῖα Μιχαῆλ
καὶ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην· ἐκ δὲ τῆς Εἰρήνης ταυτησὶ τῆς
 D *ἑξ Λογγιβάρδων θυγατέρα μὲν μίαν τὴν Σιμωνίδα, περὶ ἧς ἔμ-*
 10 *προσθεν εἰρήκειμεν, ὅπως ἐπέμφθη σύζυγος τῷ Κράλῃ Σερβίας·*
υἱοὺς δὲ τρεῖς, Ἰωάννην, Θεόδωρον καὶ Δημήτριον· οὓς δὲ πάν-
τας βασιλέας ἐβούλετο καθιστῆν· δευτέρους μὲν μετὰ τὸν προγο-
νὸν Μιχαῆλ κατὰ τὸ τῆς τιμῆς ἄξιωμα· δευτέρους δὲ καὶ κατὰ
τὴν διανομὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας· αὐτονόμους δὲ καὶ αὐτο-
 15 *κράτορας ἐκάστους καὶ μηδένα μηδεὶ ὑπακούοντας. (B.) Ὀρῶσα*
τοῖν τὸν βασιλεῖα καὶ σύζυγον στοργὴν αὐτῇ χαριζόμενον πλείονα
ἢ κατὰ σύζυγον ἐνόμισεν ἔξειν καταπειθῆ καὶ πρὸς τὰ περὶ τῶν
παίδων βουλευμάτα. ὅθεν οὐ διελίπε λάθρα νύκτωρ καὶ μεθ'
ἡμέραν αὐτὸν ἐνοχλοῦσα δυοῖν θάτερον καταπράξασθαι· ἢ τὸν
 20 *βασιλεῖα Μιχαῆλ ἀποχειροτονῆσαι τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς καὶ ταύτην*
διαμερίσασθαι τοῖς υἱέσιν αὐτῆς· ἢ τό γε δεύτερον, κοινωνοὺς καὶ
 B *συμμεριστὰς αὐτῷ καὶ αὐτοὺς καταστῆσαι τοῦ κράτους. τοῦ δὲ βα-*

4. τὰ om. A. 5. πρόγονον W. 8. δύο A., δὺ W. 19. μεθ' ἡμέρ. A., μεθ' ἡμέραν W.

nibus hominum plebeiurum; ab illis autem deinceps ad eorum liberos et successores simili modo transmittendum. Nam cum Latina stirps orta esset, novum etiam hunc morem, ab illis acceptum, ad Romanos transferre instituebat. Maxime autem ad eum conatum impellebatur zelotypia quadam, quam ut noverca animo conceperat adversus privignum Michaëlem Principem, quem Imperator ex priore coniuge, ab Hungaris oriunda, suscepserat. Nam prima uxor, ut supra diximus, duos filios marito pepererat, Michaëlem Imperatorem et Constantinum Despotam: Irene vero hæc Longobardica filiam unam Simonidem quam ante diximus Crali Serviae nuptum esse missam: filios vero tres, Ioannem, Theodorum, Demetrium: quos illa omnes designare Imperatores studebat: qui secundum quidem locum a privigno Michaële tum dignitate, tum ipsa Romani Imperii partitione obtinerent; sed sui tamen iuris essent, et summam potestatem haberent, ita ut nemo alteri pareret. (II.) Cum igitur se affectu plus quam coniugali diligere a coniuge eodemque Imperatore cerneret, eum credidit futurum sibi obsequentem ad ea, quæ liberorum suorum causa decrevisset. Itaque ei clam noctu atque interdum perpetuo instabat, alterutrum ut faceret, sive Michaëli abregaret Imperium, idque inter suos filios divideret: sive hos illi participes et consortes Imperii redderet. Respondente autem Imperatore, nefas

σιλέως ἀδύνατον εἶναι λέγοντος παραλύειν τὰ διὰ πολλῶν ἤδη τῶν χρόνων κυρωθέντα τε καὶ βεβαιωθέντα βασιλικὰ νόμιμα, ἣ δὲ πρὸς ὀργὴν ἐξήπτετο καὶ διάφορα καὶ ποικίλα ἐδείκνυ πρὸς τὸν σύζυγον καὶ βασιλέα τὰ σχήματα· νῦν μὲν λυπούμενη καὶ ἀπο-^{Imp. Andron. Senioris.} 5 λεγομένη τὸ ζῆν, εἰ μὴ τοὺς νείας ὄψεται ζῶσα βασιλικοῖς κοσμηθέντας συμβόλοις· νῦν δὲ ἀκκιζομένη καὶ θρυπτομένη καὶ οἶον ἀπεμπολῶσα τῷ συζύγῳ τὴν ὥραν καὶ ὄνιον σγκαταθέσειως C τοῦ περὶ τῶν νείων βουλευμάτος ποιουμένη. ταῦτα πολλάκις γινόμενα καὶ μηδὲν ἕτερου τῶν πάντων γινώσκοντος φέρειν οὐκ 10 ἦν εἰς τέλος τῷ βασιλεῖ. διὸ καὶ τὰ τῆς φλεγμαινούσης ἐκείνης στοργῆς ἤδη κατὰ μικρὸν ἐμαραίνεται, καὶ ἀντεισθήγεται μάχη διάπυρος μὲν, λανθάνουσα δ' ἔτι τοὺς πλείστους. τέλος δὲ καὶ αὐτὴν ἀπέστειρε τὴν τοῦ λέχους αὐτῆς κοινωλίαν. (Γ.) Ἡ μέντοι σύζυγος Εἰρήνη παρυδόξως οὕτω τὴν ταχίστην ἔρημος τῶν D 15 ἐλπίδων καταστᾶσα πολέμιον ἔθρεψεν ἐν τοῖς στήθεσι λογισμὸν κατ' αὐτοῦ. καὶ ἀμύνεσθαι θέλουσα μὲν, οὐκ ἔχουσα δ' ὅπως ἄλλως, ἤγχετο ἀπιούσα πρὸς Θεσσαλονίκην οὐ μᾶλα τοῦ βασιλέως ἐθέλοτος. ἐδεδίει γὰρ αὐτὸς, μὴ κατάφωρα τοῖς πλείστοις τὰ κατ' οἶκον γέωνται πταίσματα. ἣ δὲ διὰ τοῦτο μᾶλλον αἰ- 20 σχύνειν ἐθέλουσα τὸν βασιλέα καὶ σύζυγον ἀπῆε θριαμβεύουσα κοινὰ καὶ λαθραῖα τοῦ συζύγου ἐγκλήματα, τοῦτο μόνον φυλα- V. 119 ξαμένη, τὸ πρὸς δῆμους καὶ πλήθη προφέρειν αὐτά. πρὸς δὲ E γε τὸ πρὸς οὓς ἐκάστη τε καὶ ἐκάστῳ οἷς ἐθάρξει τὰ μάλιστα πε-

4. λυπούμενη καὶ ἀπολεγόμενη et infra ἀκκιζομένη καὶ θρυπτομένη et ἀπεμπολῶσα A., λυπούμενης καὶ ἀπολεγόμενης et ἀκκιζομένης καὶ θρυπτομένης et ἀπεμπολούσης W.

esse violari iura Imperii, quae multis iam saeculis stabilita et confirmata essent, illa ira inflammabatur, et habitu gestuque apud maritum varia et multiplex erat; nunc moerens, seque vitae pertaesam dicens, nisi filios viva Imperatoriis insignibus ornatos videret: nunc fastidiosa et superbe delicata, ac formae usuram marito quasi nundinans, venalemque ea lege copiam sui faciens, ut sua de filiis consilia eius consensu approbarentur. Quae cum saepe nemine alio conscio fierent, ab Imperatore perpetuo ferri non poterant. Itaque ardor ille amoris iam paulatim languescebat; et acris contentio, sed plerisque ignota, succedebat. Tandem etiam eiusdem thori consuetudinem perosus est. (III.) At Irene uxor praeter expectationem tam cito spe sua frustrata hostili in maritum odio exarsit. Cum itaque ulcisci illum cuperet, et aliter non posset, Thessalonicam abiit, Imperatore non admodum volente: quippe qui vereretur, ne mala domestica vulgo innotescerent. Illa autem eo magis cupiens Imperatorem pudore afficere coepit eius peccata sibi cum illo communia eaque occulta diffamare, id solum cavens, ne in publico et pro concione illa proferret; ad aurem vero et viris et mulieribus, quibus maxime fidebat, eadem occinere gestans abe-

- A. M. 6791
ad 6886
Imp. Andron.
Scolaris.
- ριάδειν, πρὸς τοῦτο δὲ καὶ μάλα ἀφειδῶς εἶχεν ἡ πολλὴν σχη-
ματιζομένη σεμνότητα. ὑβριοπιθοῦσα γὰρ καὶ μαινομένη καὶ
κατεπαιρομένη τῆς ἐκείνου πραότητος καὶ μήτε θεὸν φοβουμένη,
μήτ' ἀνθρώπους αἰδομένη, πολλὰ τῆς φύσεως ξεφαύλισεν
F ἀπόρρητα τοῦ συζύγου τε καὶ ἐαυτῆς ἡ πάντολμός τε καὶ ἀνα- 5
δῆς, ἃ κἄν ἤρυσθρῖασε λέγουσα καὶ ἡ τῶν ἐταιρίδων ἀσελγεστά-
τη. καὶ νῦν μὲν ἄλλον κατ' ἄλλο μέρος τῶν μοναζόντων ἀπο-
λαμβάνουσα κατηγόρει τοῦ ἀνδρὸς, ὅποσα ἐβούλετο· νῦν δὲ
πρὸς τὰς εἰσιούσας τῶν εὐγενῶν ταῦτά τε καὶ πλείω τούτων ἐξ-
ἠγγέλλε· νῦν δὲ πρὸς τὸν Κράλην Σερβίας τὸν ἐπὶ Θυγατρὶ γαμ- 10
βρὸν ἔγραφεν, ὅσα οὐδὲ λέγειν χρεῶν, πανταχόθεν ἐαυτῇ μὲν
P. 145 περιποιουμένη τιμὴν καὶ σωφροσύνην, τῷ δὲ συζύγῳ πᾶσαν
ὑβρίν μηχανωμένη. οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐρίπιστον ὡς γνώμη γυ-
ναϊκὸς, οὐδέ γε προχειρότερον εἰς τὸ πιθανὰς συνθεῖναι διαβο-
λὸς καὶ σκοφαντίας καὶ τὰ οἰκεία κακὰ περιτρέφαι τοῖς ἀνεγκλή- 15
τοις. ἂν μισῆται, μισεῖν ὑποκρίνεται· ἂν ἐρῶ, ἐρῶσθαι φησιν· ἂν
κλέπτη, κλέπτεσθαι λέγει. καὶ ζητεῖσθαι μὲν φάσκει, βδελύττεσθαι
δὲ διὰ σωφροσύνην· καὶ ἐπὶ τούτοις ἐγκαλλωπιζέσθαι τε καὶ θρό-
B πτεσθαι οὐκ αἰδεῖται, οὐδὲ δυσωπεῖται τὸν ἔλεγχον, ἀλλ' ἐυδιά-
βολα τὰ τοιαῦτα εἰδυῖα καὶ ἥδιστα ἕκοαῖς ἀκολάστοις κώδωνος 20
δξυτέραν προτείνει γλωτταν· καὶ ἐπιροκοῦσα παρῆρησιάζεται καὶ
μύγνυσι γῆν οὐρανῷ. ἂν δὲ καὶ γένει καὶ ἐξουσίᾳ προέχῃ, ἃ τοὺς
ἐλέγχους τῶν ἐγκλημάτων πόρρωθεν ὅπως ποτὲ ἀποκρούονται,
τότ' εὐμενοῦς δεῖ θεοῦ καὶ θαλάσσης μεγάλης, ἀποπλῦναι τὰς
5. πάντολμός Α., παντάτολμός W. 18. τε add. A.

que ulla verecundia, cum alioqui magnam gravitatem simularet. Indigna-
bunda videlicet, furens, lenitati illius insultans, ac neque Deum timens, ne-
que homines reverita, multa coniugis et suae ipsius naturae arcana audax
atque impudens mulier retegebat, quae vel impudicissimum scortum sine ru-
bore haud diceret. Nunc apud monachos, alium alibi secum privatim as-
sumens, maritum prout libebat criminabatur. Nunc apud nobiles matronas,
a quibus adibatur, eadem et plura recensebat. Nunc ad Cralem Servias,
generum suum, ea scribebat, quae vel dicere nefas est, honorem sibi unde-
cunque et pudicitiae laudem asserendo, maritum vero omnibus contumeliis
afficiendo. Nihil enim concitatius est muliebri animo, nihil aequè promptum
ad probabiles criminationes calumniasque confingendas et sua mala in inson-
tes conferenda. Cum odio est mulier, simulat se odisse: cum amat, amari
dicit: cum furatur, se compilari queritur. Ac expeti quidem se profitetur, sed
ea esse modestia ut amatorem execretur: et huiusmodi rebus gloriari et super-
bire non dubitat, nihil verita non coarguat. Immo cum talia crimina facile
fingi et iucunda petulantium hominum auribus esse norit, tintinnabulo so-
nantiosem linguam exerit, audacterque peierat, coelumque terrae miscet.
Quod si nobilitate et potentia eminet, quae res indicium omne longe sub-
moueat, quo peccata convinci possint, tum propitio Deo est opus, et ma-

Ἔβρεις τε καὶ συκοφαντίας τὸν ἄθλιον, καθ' οὗ τὴν γλώσσαν ἡ
 πονηρὰ κεκίνηκεν. (A.) Ὁ δὲ βασιλεὺς πρῶός τε ὦν καὶ ἄλλως
 δειλιῶν τὴν τε γλώσσαν αὐτῆς καὶ τό γε μείζον, μὴ τὸν ἑαυτῆς
 ἐκπολεμώσῃ γαμβρὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων, λέγω δὴ τὸν Κρόλλη ^{Imp. Andron.}
 5 Σερβίας, παντοῖος ἦν θεραπεύων αὐτὴν καὶ πληρῶν τὰ περὶ τῶν C
 κοινῶν καὶ ἰδίων πραγμάτων ἐκείνης ζητήματα καὶ πλέον ἢ δε-
 σποίνῃ χαριζόμενος αὐτῇ τὰ τῆς ἑξουσίας δίκαια, ἵνα λαοθάλη D
 τοὺς πλείστους τὰ μεταξὺ σκάνδαλα. ἡ δ' ἀπογονοῦσα τὴν ἀπὸ
 τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς υἱίας βοήθειαν, ὅπολιαν ὡς εἰρήκειμεν
 10 αὐτῇ παρὰ τὸ δέον ἐζήτει, μόνῃ λοιπὸν ἐπεχειρεῖ μηδενὸς ἀμε-
 λούσα τῶν ὅσα πρὸς δύνάμειν ἦσαν αὐτῇ. ἀκούσασα τοίνυν, ὡς
 ὁ τῶν Ἀθηνῶν δοῦξ Θυγατέρα τρέφει παρθένον, διαπρεσβεύε-
 ται πρὸς αὐτὸν ἐγγνωμέτῃ ἐκείνῃ γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Θεό- E
 δωρον τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν δεύτερον ἐπὶ συμφωνίαις, ἵν' ἡ μὲν
 15 ἔνθεν, ὁ δ' ἐκείθεν τῷ ἄρχοντι Πελασγῶν τε καὶ Θετταλῶν
 ἐγείρωσι πόλεμον καὶ μὴ πρότερον παύσυσθαι, πρὶν αὐτὸν μὲν
 ἐκ μέσου ποιήσωσιν, τὴν δ' ἄρχὴν τὴν αὐτοῦ Θεοδώρῳ τῷ
 ταύτης υἱῷ περιποιήσωσιν, ἵν' εἴῃ κληρὸς ἀρχῆς ἴδιος αὐτῷ
 καὶ διηκεχῆς. ἀλλὰ τῶν ἐλπίδων ψευθεῖσα πλείστοις ἕμα χη- F
 20 μασι πρὸς τὴν ἑαυτῆς ἐκπέμπει πατρίδα Λογγιβαρδίαν συζευχθῆ-
 σόμενον θυγατρὶ τινος ὄνομα Σπινούλα τῶν οὐ πάνυ μεγάλων
 ἐπὶ γένους περιφανεῖα καὶ δόξῃ τυγχάνοντος. οὐ γὰρ ὡς τὰ
 πολλὰ περισπούδαστόν ἐστι Λατίνων τοῖς εἶ γεγονόσι κηδεύειν,
 μὴ ὅτι Ῥωμαίοις ἀπλῶς, ἀλλ' οὐδ' αὐτοῖς βασιλεύειν· ἄλλως

15. Θεττ. καὶ Παλ. A. 16. ἂν τὸν μὲν A. 22. ἐπὶ add. A.

gno mari ad eluendas contumelias et calumnias ei misero, contra quem im-
 proba linguam suam exacuit. (IV.) At Imperator, miti vir ingenio, alio-
 qui cum linguam ipsius, tum vero illud in primis metuens, ne generum suum
 Serviae Cralem ad bellum Romanis inferendum concitaret, omnibus modis
 illam placabat, et postulata eius tam publicis quam privatis de rebus exe-
 quebatur: plus denique ei potestatis impertiebat, quam dominae conveni-
 ret, ut offensae quae intercesserant laterent. Illa vero, cum ea quae pro
 filiis praeter aequitatem ab Imperatore petierat desperasset, sola deinceps
 rem aggredi coepit, nihil quicquam omittens, quod in ipsius potestate al-
 tum esset. Cum igitur audivisset Ducem Athenarum habere filiam virginem,
 per legatos petit, ut ea filio suo Theodoro spondeatur, iis conditioni-
 bus, ut Pelasgorum et Thessalorum Principi bellum utrinque inferatur,
 hinc quidem a se, inde autem ab ipso Duce, nec prius arma deponantur,
 quam is de medio sublatus fuerit, eiusque ditionem Theodorus filius acce-
 perit, proprium nempe et perpetuum eum principatum habiturus. Sed spe
 frustrata eundem cum pecunia maxima in patriam suam Longobardiam mit-
 tit, ut filiam Spinulae cuiusdam, nec generis splendore nec dignitate multum
 eminentis, uxorem duceret. Latini enim nobiles non modo cum Romanis
 quibuscumque, sed et cum ipsis Romanorum Imperatoribus iungere affinitates

A. M. 6791
ad 6886
Imp. Andron.
Senioris.
P. 146
V. 120

τε οὐδ' αὐτῆ τῶν ἐπὶ δόξῃ λαμπρῶν ἦν. οὐ γὰρ ἂν ἐς τὰ Ῥω-
μαίων οὕτω ἐράδιως ἐστέλλετο κήδη. μαρκεσίον γὰρ ἀπόγονος
ἦν αὐτῆ· ἣ δὲ τοῦ μαρκεσίον τάξις οὐ τῶν ἐπισήμων ἐστὶ παρὰ
Λατίνοις· ἀλλ' ὕπερ ἐν τοῖς Ῥωμαίων στρατεύμασιν ὁ τὴν βα-
σιλικὴν κατέχων σημαίαν, τοῦτο παρὰ Λατίνοις μαρκεσίος. 5
(E.) Ἴνα δὲ πλατύτερον τῷ λόγῳ χρῆσώμεθα διὰ τὴν τῶν
λεγομένων ἐνάργειαν· ὅτε ὑπὸ Ῥωμαίοις ξυνέβηε τὰ πράγματα
καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος καὶ αὐτῶν, ὡς εἶπεν, ἔψαυεν οὐρανῶν,
Βῆπειδῆ καὶ ὕπατοι τούτων καὶ αὐτοκράτορες; οἱ μὲν Ἀφρικτὴν
καὶ Λιβύην, οἱ δὲ Γαλατίαν καὶ Ἰβηρίαν καὶ Κελτικὴν ἐπηγά- 10
γοντο, οἱ δὲ τὰ πλεῖω τῆς τε Ἀσίας καὶ Εὐρώπης, τά τε μέχρι
Ταναΐδος δηλαδὴ καὶ ὄσα μέχρι Γαδείρων· τότε τοίνυν δου-
λείας φερόμενοι νόμῳ συνέβηον ἄλλοθεν ἄλλοι συχὰ πρὸς τὴν
ἄρξασαν Ῥώμην, ὅσοι στρατηγοὶ κατὰ τόπους καὶ ὄσοι σατράπαι
καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν καὶ ἡγεμόνες τόπων καὶ πόλεων· οἱ μὲν, ἵνα 15
Cγνωστοὶ τοῖς τε Καίσαρσι καὶ Ἀνγούστοις καθίσταντο· οἱ δὲ,
ἵνα στάσιν τινὰ καὶ κλήρον ἐν τῇ περὶ τοὺς Καίσαρας συγκλή-
τῳ καὶ τάξει λαγχάνωσιν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλως
ἐνδόξων καὶ ἑλλογίμων προσίασιν, ἵνα τῷ τῆς Ῥώμης δῆμῳ αἰ-
δοῦς ἕνεκα καὶ τιμῆς καὶ αὐτοὶ πολιτογραφῶνται καὶ ὀνόματος 20
ἀξιώνται τῶν ἐπισήμων τῆς Ῥώμης· ὡσπερ καὶ ὁ ἐκ τῆς Πα-
λαιστίνης Ἑβραῖος Ἰώσηπος καὶ Πτολεμαῖος ὁ κράτιστα πάντων
D τὰς ἀστρονομικὰς συγγραψάμενος ὑποθέσεις. ὁ μὲν γὰρ Φλασούσιος
ἐκεῖθεν ἐπωνόμασται, ὁ Ἰώσηπος· ὁ δὲ Κλαύδιος, ὁ Πτολεμαῖος.

10. οἱ Α., ὁ W. 19. προσίασιν Α., προΐασιν W. 23. Φλα-
σούσιος Α., Βλαύσιος W.

plerumque negligent. Neque vero ipsa ex illustrium numero erat: nec si fuisset, Romano Principi tam facile innupsisset. Erat enim e Marchionum familia oriunda. Marchionis autem dignitas non insignis est apud Latinos. Sed quod est apud Romanos is qui vexillum Imperatorium gestat, id ipsum est apud Latinos Marchio. (V.) Ut autem dilucidiora fiant ea quae dicimus, pluribus est agendum. Cum summa rerum ad Romanos devoluta esset, potentia Urbis ipsos prope coelos attingebat. Eorum enim Consules et Dictatores, alii Africam et Libyam, alii Galliam et Iberiam et Celticam, alii plerasque Asiae et Europae provincias subegerunt usque ad Tanaim et Gades. Ac tum servitutis lege astricti alii aliunde Romam ad dominam urbem in dies confluebant, duces, satrapae, reges, principes nationum et rectores provinciarum: alii ut Caesaribus et Augustis innotescerent, alii ut dignitatis gradum et locum aliquem in Caesareo senatu sortirentur. Accedebant et alii viri clari et spectati, ut reverentiae et honoris causa in civitatem ascriberentur, et illustri aliquo nomine Romano ornarentur: quemadmodum Iosephus Hebraeus ex Palaestina oriundus, et Ptolemaeus, qui de rebus astronomicis omnium optime scripsit. Illinc quippe uterque cognomen accepit, Flavii quidem Iosephus, Ptolemaeus vero Claudii. Tum

τότε δὴ οὖν καὶ τῶν πανταχόθεν συθρέοντων ἡγεμόνων Παρθυ-
 κῶν τε καὶ Περσικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἄλλοι ἄλλας κεκλήρωται
 πρότερον κλήσεις. ὁ δὲ Ῥωσικὸς τὴν τε στάσιν καὶ τὸ ἀξίωμα
 τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης παρὰ τοῦ μεγάλου κεκλήρωται Κωνσταντι-
 5νου· ὁ δὲ Πελοποννησιακὸς τὸ τοῦ πρίγκιπος· ὁ δὲ τῆς Ἀττι-
 κῆς τε καὶ τῶν Ἀθηναίων ἀρχηγὸς τὸ τοῦ μεγάλου δουκός· ὁ δὲ
 τῆς Βοιωτίας καὶ τῶν Θηβῶν τὸ τοῦ μεγάλου πριμμικηρίου· ὁ
 δὲ τῆς μεγάλης νήσου Σικελίας τὸ τοῦ ῥηγός· καὶ ἄλλοι ἄλλα.
 τί γὰρ δεῖ καθ' ἕκαστα διεξιέναι, ὧν τὴν μνήμην ὁ χρόνος συνέ-
 10χωσε, καὶ τὰ μὲν τελῶς ἐκάλυψε καὶ λήθης ποταμοῖς ἀφῆκε
 συμφέρεσθαι, τὰ δ' ἀτέκμαρτα συγκεχώρηκε περὶ τὸν βίον πλα-
 νῆσθαι; οὐ γὰρ ὥσπερ νῦν παρ' ἡμῖν, οὕτω καὶ τότε ἐγένοντο
 ταῦτα, παρ' οἷς ἐγένοντο· ἀλλ' ὥσπερ ἐς διαδοχὰς συνεχωρή-
 15θησαν παραπέμπεσθαι τοῖς τῶν ἐπαρχιῶν ἐκάστων ἄρχουσι τὰ
 τῶν πρώτως εὐληφόντων ἕκαστα ἀξιώματα. καὶ μὲν δὴ ἔστιν ἡ τῶν
 τοιούτων παραφθορὰν τινὰ τῷ μακρῷ χρόνῳ παθόντα ἀμυδρῶς
 πως ἐπεμφαίνουσι τὴν ἀλήθειαν. τὸν γὰρ τοι τῆς Βοιωτίας καὶ
 τῶν Θηβῶν ἀρχηγὸν ἀντὶ μεγάλου πριμμικηρίου μέγαν κῆριον
 20πρώτην συλλαβὴν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν Ἀθη-
 νῶν ἀρχηγὸν ἀντὶ μεγάλου δουκός δοῦκα καλοῦσι τῶν Ἀθηναίων.
 (ς'.) Καὶ ἴν' ἐπανέλθωμεν, ὅθεν εἰς τοῦτο ἐξέβημεν· ἐν ἐκεί-
 νοις τοῖς χρόνοις καὶ ὁ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀρχηγὸς τὸν τοῦ
 μαρκεσιίου εὐλήφει κλῆρον, μικρὸν τινὰ καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.

P. 147

1. καὶ τὸ τῶν Α. 19. παραφθεῖραι Α., παρενεχθῆναι W.

Igitur confluentibus undecunque principibus Parthicus, Persicus et caeteris
 omnibus, alii alias appellationes primitus sortiti sunt. Magni autem Con-
 stantini temporibus Rossicus locum et dignitatem dapiferi: Peloponnesi re-
 ctor, Principia: Atticae et Athenarum, Magni Ducis: Boeotiae et Theba-
 rum, Magni Primicerii: magnae vero insulae Siciliae, Regis: alii denique
 alios titulos obtinuerunt. Quorum enim ea singula recensere attinet, quo-
 rum memoria tempus obruit, atque alia penitus abscondit et oblivionis
 fluctibus demersit, alia incerta et obscura temere apud homines iactari per-
 misit? Neque enim apud quos illa olim fuerunt, ita tunc se habebant, ut
 apud nos hodie se habent. Sed quasi successionis iure receptum est, ut
 ad singularum provinciarum praefectos eae dignitates transmitterentur ab iis
 qui primi illas acceperant. Et nunc quidem aliqua ex iis longo tempore
 corrupta veram originem subobscurè indicant. Nam Boeotiae Thebarum-
 que principem pro magno Primicerio μέγαν κῆριον nunc appellant, in er-
 rorem prolapsi, eo quod primam syllabam corruperunt. Atticae item et
 Athenarum rectorem pro Magno Duce nunc Ducem Athenarum vocant.
 (VI.) Ut autem ad propositum revertamur; iisdem illis temporibus etiam
 provinciae eius quam diximus princeps Marchionis dignitatem obtinuit,

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senieria.

ἀνάλογον. κείται δ' ἡ χώρα αὕτη μεταξύ ποῦ τῶν Ἀλπειῶν καὶ τῆς κάτω Ἰβηρίας· ἦν ὁ μαρκήσιος ἐληρωσάτο, χρεὸς αἰδίων ἔχων, εἴ τις ἐκ τοῦ ἔθνους ἀνίσταται βασιλεὺς, τὴν τοῦ ση-
μαιοφόρου τάξιν ἀποπληροῦν πρὸς ἐκεῖνον αὐτός· ἀλλ' ἐκῆσε

Βελάνειμι. Θεόδωρον μὲν γὰρ τὸν ἑαυτῆς δεῦτερον υἱὸν ἡ βασιλῆς 5

V. 121 Εἰρήνη οὕτως ἐκῆσε παρέπεμψεν, ἵνα μὴ παρὰ Ῥωμαίοις ὢν δοῦλος αὐτός τε καὶ ἡ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ διαδοχὴ γένηται τοῦ προγονοῦ βασιλείως. εἴλετο γὰρ κοινῶν τῆς Λυτίνων τοῦτον **Κ**ρυσπύλλον καταστῆσαι θρησκείας καὶ ἀτιμότερον εἶναι πόθρῳ διὰ-
γοντα, ἢ παρὰ Ῥωμαίοις ἐνδοξόν ὄντα δουλεύειν τῷ μισουμένῳ 10
αὐτῇ προγονῷ καὶ ἅμα παιδας παισὶ καὶ ἀπογόνους ἀπογόνους.
συνεξέπεμψε δ' ἐκείνῳ καὶ σωφροὺς χρημάτων Ῥωμαϊκῶν. καὶ οὕτω δὴ τὴν φλεγμαινούσαν ἔφεισιν ἑαυτῆς ἐναντιουμένη τῷ συ-
ζύγῳ καὶ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἑνός γε τῶν υἱῶν ἐπέβαινε Θεοδώρου

Διοῦ μαρκησίον. (Ζ.) Τὸν μέντοι πρῶτον υἱὸν αὐτῆς Ἰωάννην 15
πάνυ τοι πλείστα ἐσπούδασε πρότερον εἰς ὑπερόριον κῆδος ἐκπέμ-
ψαι καὶ αὐτὸν, καὶ πλείστα ἀνηλώκει χρήματα θείλουσα τοῦτον ἄρ-
χοντα καταστῆσαι τῶν Αἰτωλῶν τε καὶ Ἀκαρνανῶν, καὶ ὅση τῆς
Ἠπείρου περιχώρος· ἀλλ' οὐδαμῆ ἔσχεν εὐδοῦν θεῖναι τὸ βού-
λευμα. ἕτερα δ' αὖθις βουλευομένης αὐτῆς περὶ τοῦ υἱοῦ φθά- 20

Ἔσας ὁ βασιλεὺς ἐμποδῶν ἐγένετο τῆς ὁρμῆς, πατὴρ εἶναι λέγων
καὶ αὐτός καὶ οὐχ ἦττον τῆς μητρὸς κηδόμενος τοῦ υἱέως· προσ-
τιθεμένου δὲ καὶ τοῦ μελλοῦνα δύνασθαι τῆς μητρὸς τὸν πατέρα,
τὸ κωλύον οὐδὲν τὴν τοῦ πατρὸς τελεσθῆναι βούλησιν ἐπὶ τῷ

4. ἀποκλιροῦν W. 19. οὐδαμῶς A.

exiguam sane, et illi ipsi provinciae parem. Sita autem est ea regio intra Alpes et inferiorem Iberiam. Ea inquam Marchioni obtigit, perpetuo munere attributo, ut si quis ex ea gente Imperator existeret, iste apud eum vexillarii officio fungeretur. Sed illuc redeo. Theodorum filium suum alterum Irene Imperatrix sic illuc misit, ne ipse et eius posterī, si maneret apud Romanos, privigno Imperatori servirent. Maluit enim eum ad Latinorum religionem communionemque transire, et peregre minore dignitate esse, quam inter Romanos illustrem invito privigno servire, atque eius liberos illius liberis, et nepotes nepotibus. Una vero etiam acervos Romanæ pecuniae misit. Atque ita inflammata sua cupiditate marito Imperatori adversata in uno saltem filio Theodoro Marchione explevit. (VII.) Enimvero primogenitum Ioannem et ipsum prius impensissime studuerat ad æternum coniugium ablegare, et maximos sumptus fecerat, ut eum Aetolorum et Acarnanum et Epiri totius circumiacentis principem constitueret. Sed nulle modo deliberata exequi potnerat. Cum autem eidem filio aliter consulere vellet, Imperator conatus antevertit ac inhibuit, se quoque parentem esse dictitans, nec minus quam matri filium sibi curae esse: eo autem accedere, quod paterna auctoritas maior foret quam materna; ac proinde nihil obstare,

παιδί μᾶλλον ἢ τῆς μητρὸς. ἦν δὲ τῆνικαῦτα μεσάζων τοῖς πρά-
 γμασι σοφὸς ἀνὴρ καὶ πολλὴν τὴν ἐμπειρίαν καὶ σύνεσιν πλου-
 τῶν ἐς τὰ κοινὰ καὶ διὰ τοῦτο μάλα τοι πλείστης ἀπολαύων τῆς
 τοῦ κρατοῦντος εὐμενείας τε καὶ ῥοπῆς καὶ πολλοῖς τισι βρῖθων
 5 τοῖς χρήμασι διὰ ταῦτα, Νικηφόρος ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου. οὗ-
 τος θωπευτικοῖς τισι λόγοις καὶ πράγμασιν ὑπελθὼν τὴν τοῦ βα-
 σιλέως πραότητα αἰτεῖ καὶ λαμβάνει γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τὸν
 ῥηθέντα τοῦ βασιλέως υἱὸν Ἰωάννην, δεινοπαθοῦσης μὲν καὶ οὐ-
 δαμῇ ἰθελούσης τῆς μητρὸς καὶ δεσποίνης· ἔλαβε δ' οὖν. ἀλλ'
 10 οὐκ ἐπὶ πολὺ τοῦ κήδους ἀπώνατο οὗθ' ὁ λαβὼν, οὗθ' ὁ λη-
 φθεῖς. πρὶν γὰρ ὅλα ἐξήκειν τέσσαρα ἔτη, ἅπαις τὸν βίον ὁ P. 148
 Ἰωάννης ἀπήλλαξεν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ μητρὶ καὶ πενθερῷ καὶ
 συζύγῳ. (H.) Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τούτῳ τῆς μητρὸς ἐλπίδας ὁ
 χρόνος οἶά τις Χάρυβδις ἀφελόμενος κατεβάπτισεν, αἱ Κραλα-
 15 νης τῆς θυγατρὸς καὶ Δημητρίου τοῦ παιδὸς κατελείφθησαν μό-
 ναι. τῶσαῦτα τοίνυν ἐξεκένωσε Ῥωμαϊκὰ χρήματα πρὸς τὸν
 Κράλλην ἢ πενθερά τε καὶ δέσποινα, τὰ μὲν ἐκείσε πέμπονσα,
 τὰ δ' αὐτὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ μεταπεμπομένη καὶ ἐπιφορτίζουσα, B
 ὅσα καὶ τριῆρεις ἑκατὸν ἐξήρτυσαν ἂν καὶ διηνεκὲς τοῖς Ῥωμαίοις
 20 ἐγγύοντ' ἂν ὄφελος. καὶ τί δεῖ καταλέγειν τὰς καινὰς ἐπινοίας
 αὐτῆς, ὀπόσας μήπω πρὶν γεγονίας ἢ πόρρω τοῦ καιροῦ φιλο-
 τιμουμένη γνώμη τῆς σεμνοτάτης ταύτης δεσποίνης ἐνεωτέρισε;
 θέλουσα γὰρ τὴν θυγατέρα βασιλικῶς παρασῆμοις κοσμήσαι,

6. τοῦ add. A. 17. ἐκείσε A., ἐκεῖ W. 23. ταύτης ante βα-
 σιλικῶς add. W., om. A.

quo minus patris voluntas potius quam matris de filio rata haberetur. Pri-
 marius eo tempore imperii administer erat vir sapiens, multa expe-
 rientia et acri iudicio ad publica negotia tractanda instructus; quam ob
 causam magna apud Principem gratia et auctoritate pollebat, et ob id
 quoque opum vi maxima abundabat. Erat is Nicephorus, Caniciei praefec-
 ctus. Hic blandis sermonibus atque obsequiis lenitate Imperatoris callide
 conciliata petit et accipit generum eum quem diximus Imperatoris filium
 Ioannem, indignante quidem et refragante Imperatrice, eius matre; sed ta-
 men accipit. Verum affinitatis illius non diuturnum fructum tulit nec is
 qui generum acceperat, nec is qui datus fuerat. Nam priusquam integri
 anni quatuor elaberentur, Ioannes matre, socero, uxore superstitibus, The-
 salonicae sine liberis decessit. (VIII.) Cum autem etiam hanc Imperatricis
 spem in eo filio positam tempus sustulisset, ac velut Charybdis quaedam
 absorpisset, nihil quo se consolaretur reliquum erat, praeter filiam Cra-
 laenam, et Demetrium filium. Tantam igitur Romanae pecuniae copiam
 Crall genero partim misit, partim Thessalonicam arcessito dedit, quanta
 vel centum triremes in perpetuum Romanorum praesidium instrui potuis-
 sent. Et quorsum attinget nova commenta et prius inaudita, quae intempe-
 stiva mulieris ambitio excogitavit, commemorare? Nam cum suam filiam

A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. ἵνα μηδ' ἐκείνη μηδενὸς ἐλαττοῖτο, ὅποσα Ῥωμαίων θεσμοὶ τὰς βασιλίδας ἤρηνται πάλαι κοσμεῖν, μὴ δυναμένη δ' ἄλλως τὸ καταθύμιον ἐκπεῖραι, φέρουσα καλύπτραν ἐπέθηκε πρότερον τῆ κεφαλῇ τοῦ γαμβροῦ Μίθους καὶ μαργύροις πολυτελεσί κεκοσμημένην, ὅποσους καὶ οἷσι μικροῦ καὶ ἢ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Ἄν-5 δρονίκου τοῦ βασιλέως ἐκεκόσμητο. ἔπειτ' ἐκείθεν ἀρξάμενη κατ' ἔτος ἑτέραν προσεῖθει κρεῖττω τῆς προτέρας ἑλ. τὰς τε Δ πολυτελείας τῶν ἐνδυμάτων καὶ τὰς λαμπρότητας, ὧν ἐχαρίζετο συχνοτέρων αὐτῷ τε καὶ τῇ θυγατρὶ αὐτῆς τῇ Κραλαίνῃ, τίς ἂν ἀριθμολῆ; τίς δ' ἂν ἐξετάζοι τῶν βασιλικῶν κειμηλίων τὸν 10 ἀριθμὸν, ὅποσα αὐτῇ τοῦς Ῥωμαίους ἀποστεροῦσα τῷ Κράλῃ Σερβίας ἐδίδου, κατατρυφῶσα μὲν τῆς τοῦ βασιλέως καὶ σιζόγου πραύτητος, τὴν δ' ἑαυτῆς ἀδελῶς ἀποκιμπλώσα ἔφεσεν; Ἐφέσεις γὰρ ἦν αὐτῇ τῶν βασιλικῶν ταμιείων τοὺς θησαυροὺς ἐς τοὺς κόλπους τῶν ἑαυτῆς ἐκκενῶσαι τέκνων καὶ μάλιστα τῆς Κρα- 15 λαίνης καὶ θυγατρὸς. ἤλπιζε γὰρ καὶ παιδας ὄψεσθαι γεννηθῆντας τῷ Κράλῃ παρὰ τῆς θυγατρὸς. καὶ διὰ τοῦτο προαρπάζουσα τὸν καιρὸν σφισι τὸν Ῥωμαϊκὸν ἐθησαύριζε πλοῦτον, ἵνα καιροῦ καλοῦντος ὑπὲρ τοῦ χρόνου τῆς τῶν Ῥωμαίων ὑσθενείας ἐκείθεν αὐτοὶ καταδράμωσι καὶ ἦν ἐκόντων Ῥωμαίων οὐκ ἐκληρώσαντο 20 Ἐ βασιλείαν, ταύτην ἀκόντων ἀφῆλονται. (Θ.) Ἀλλὰ γὰρ ἐλαθεν ἀνθρωπίνας μὲν ἐπινοίας καθ' ἑαυτὴν ἑλὶ στρέψουσα, θεὸν δ' ἐπὶ λογισμοῦς οὐκ ἀναβιβασαμένη τὸ σύνολον, ὅτι τῆς ἐκεί-

7. κατ' ἔτος A., κατέτος W. 16. Pro verbis ἤλπιζε — θυγατρὸς A. habet ἤλπιζε καὶ παιδας ὄψεσθαι ἐξ αὐτῆς.

Imperatoris insignibus ornare vellet, ut ne quid ei decisset earum rerum, quibus Imperatrices decorari Romanorum institutis iam pridem placuit, nec aliter voti compos fieri posset: primum calyptram capiti Crales imposuit, pretiosis lapidibus et margaritis tot et talibus distinctam, ut eam ferme aequaret, quam eius vir Andronicus Imperator gestabat. Atque inde auspicata priore deinceps pretiosorem quatuordecim illi misit. Immensa vero pretia splendoremque vestium, quas et genero et filiae suae Cralaenae saepissime donabat, quis enumeret? Quis singula domus Imperatoriae ornamenta percensent, quae Romanis erepta in Cralem Servium, Imperatoris coniugis sui lenitati illudens, et suam ipsius cupidinem explens, conferebat? Cupido autem eius haec erat, fisci Imperatorii thesauros in liberorum suorum, praesertim Cralaenae filiae, sinum exhaurire. Quippe ex hac suscepturum liberos Cralem, eosque visuram se sperabat. Atque idcirco praefestinas praecurrensque legitimum tempus thesauros illis reponerat, quibus adiuti et opportuna tandem occasione invitati Romanarum virum imbecillitatem opprimerent, et imperium, quod volentibus Romanis non sortiti essent, iisdem invitis eriperent. (IX.) Verum non animadvertit, se humana semper consilia animo agitare; nunquam vero animum induxisse, ut Deum cogitaret,

νου τὰ πάντα χειρὸς ἐξήρτηται· καὶ πολέμιον τοῦτον πᾶς τις εὐ-
 ρίσκει, ὅστις ἄνθρωπος ὢν πέρα τῶν ἀνθρωπίνων μέτρων φρο-
 νεῖ καὶ οὐκ εἰς θεὸν ἀναφέρει τῶν ἐνεργουμένων τε καὶ βουλευο-
 μένων τὴν διεξαγωγὴν καὶ τελείωσιν. ἰδοὺ γὰρ καὶ ἡ βασίλις αὐ-
 5 τῆ Εἰρήνῃ μεγάλας ἑαυτὴν ἀναρτήσασα ταῖς περὶ τοὺς παῖδας
 ἐλπίσιν αὐτῆ μὲν ἀνθρωπίνως ἐχρῆτο τοῖς πράγμασιν ἕνευ θεοῦ
 καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων, ὡς εἰρήκειμεν, ἀμφοτέραις ἐξήντηλε χρῆ- P. 149
 ματα πρὸς τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐχθρούς· τὰ δὲ πράγματα οὐ
 προὐχώρει κατὰ τὰς ἐλπίδας αὐτῆς, ἀλλὰ ματαίαν τὴν ἐκείνης
 10 διάνοιαν ἤλεγchon, σφάλλοντος ὡς ἕοικεν ἄνωθεν τοῦ τῆς δίκης
 κριμάτος. τῇ μὲν γὰρ θυγατρὶ ὀκταετεί πλεον ἢ τετρακοντού-
 τῆς ὁ Κράλης μίγεις βλαβῆναι τὴν ταύτης πέπραχε μήτραν, ὡς
 μηδὲ γοτὴν ἐξ ἐκείνης ἔτι δύνασθαι γλυνεσθαι. (I.) Κάντεῦθεν B
 καὶ τῶν τοιοῦτων ἐλπίδων ἐκπεπτωκυῖα ἡ βασίλις ἑτέροις αὐδῖς
 15 ἐπιχειρεῖ καὶ οὐκ ἠρεμεῖ· καὶ πείθει τὸν Κράλην πολλοῖς καὶ
 ἀναριθμητοῖς ὑπερεχομένη τοῖς δώροις, ἀπαγορευθέντος ἤδη τοῦ
 παῖδα γενέσθαι οἱ ἐκ τῆς Κραλαίνης, ἐλθεῖν κατὰ δεύτερον πλοῦν
 τὴν διαδοχὴν τῆς τῶν Τριβαλλῶν ἀρχῆς εἰς ἓνα τινὰ τῶν ἀδελφῶν
 τῆς Κραλαίνης. Δημήτριος δ' ἦσαν οὗτοι καὶ Θεόδωρος ὁ μαρ-
 20 κέσιος· ὁ μὲν οὐπω τότε τὸν ἐφηβον παραλλάττων· ὁ δὲ καὶ C
 παιδῶν ἤδη τυγχάνων πατὴρ περὶ χώραν τῆς Λαμπαρδίας, ἔνθα
 παρὰ τῆς μητρὸς, ὡς εἰρήκειμεν, ἐξεπέμφθη τοῦ γένους λείψα-
 νον. καὶ πρῶτον μὲν τὸν Δημήτριον πολλαῖς ταῖς τῶν χρημάτων
 τρυφαῖς καὶ βλακείαις πρὸς τὸν Κράλην συνεκπέμπει, διάδοχον

16. ὑπερχομένη cod. Vat., ὑπερεχομένη W.

ex cuius manu pendent omnia; quem inimicum quivis experitur, qui cum
 homo sit humano captiua affectat, suorumque consiliorum et actionum
 exitum et successum ad Deum non refert. Ecce enim haec Imperatrix Irene,
 magna spe in liberis suis collocata, humana prudentia sine Deo res admini-
 strabat, et Romanas opes, ut diximus, in Romanorum hostes erogatas utra-
 que manu effundebat. Res autem non ex illius sententia succedebant: sed
 irritos illius conatus exitus ipse arguebat, divino ut videtur iudicio eius
 cogitationes fallente. Crales enim quadragenario maior cum puella octo
 annos nata congressus matricem eius laesit, ut foetum nullum posthac edere
 posset. (X.) Igitur Imperatrix etiam hac spe frustrata ad aliam se conver-
 tit: et quietis impatiens multis atque innumerabilibus donis Crali persua-
 det, quoniam spes nulla iam supersit suscipiendae prolis ex Cralaena, ut
 saltem alterum e Cralaenae fratribus Triballici principatus heredem insti-
 tuat. Hi Demetrius erant et Theodorus Marchio: quorum alter nondum
 ex ephelis excesserat; alter in Longobardia iam etiam liberos susceperat,
 quo a matre, sicut diximus, ut generis reliquiae extarent, missus fuerat.
 Ac primum Demetrium cum magnis opibus conspicuum luxu et mollitia ad
 Cralem mittit, ut, quemadmodum dictum est, successor principatus desi-

- A. M. χειροτονηθῆσόμενον, ὡς εἰρήκειμεν, τῆς ἀρχῆς· ὅς δὴ καὶ ἄσμενος
 6791 μὲν ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ Κράλη· τὸ δὲ τοῦ τόπου σκληρὸν καὶ
 ad ἀπαραμύθητον ὄλαις ὀρμαῖς ἀνεσώβει καὶ ἀπετρέπετο τὴν ἐκεῖ
 6836 διαμοιρῆν καὶ μακροτέρων αὐτοῦ ἐνδιαίτησιν. ὄθεν μετ' οὐ πολὺ
 Imp. Andron. Senioria. D τὸν Δημήτριον οὕτως ἐκεῖθεν ἢ μήτηρ ἐπαυρήκοντα δεξάμενη καὶ 5
 τῶν ἐντεῦθεν ἤδη ψευδοθεῖσα ἐλλίδων τὸν ἕτερον ἐκ τῆς Λαμπαρ-
 δίας υἱὸν μεταπέμπεται Θεόδωρον τὸν μαρκέσιον κεκαρμένον ἐπι-
 φερόμενον πύργων· καὶ τὸν ὁμοίον τρόπον ἐκπέμπει καὶ τοῦτον
 διάδοχον ἐσόμενον τῆς τοῦ Κράλη Σερβίας ἀρχῆς. ἄσμενος οὖν
 E καὶ τοῦτον ὁ Κράλης ὑποδέχεται. τὸ δὲ τοῦ τόπου σκληρὸν τε 10
 καὶ ἄηθες οὐδὲ τοῦτον ἀφήκε μοιμιωτέραν ἐκεῖ ποιήσασθαι τὴν
 διατριβήν. ἀλλ' ἐπανελευθῶν καὶ οὕτως καὶ ἀσπασάμενος τὴν μη-
 τέρα, πύσας παρ' ἐλλίδα ὀπόσας ἐπὶ τούτοις ἔτρεφεν ἐλλίδας ἀπο-
 βεβληκυῖαν, ὄχετο ἀπιὼν ἐς Λαμπαρδίαν αὐθις παρὰ τὴν σύ-
 ζυγον. 15
- P. 150 5. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖσδε τοῖς χρόνοις τοῦτον ἔσχε τὸν
 V. 123 τρόπον. τὰ δ' ἐφεξῆς εἰρήσονται ἐν τοῖς ἐφεξῆς. ἐπὶ δὲ τοὺς
 Κατελάνους αὐθις τρεπτέον τὸν λόγον. οὗτοι γὰρ μετὰ τὸν γενό-
 μενον περὶ τοὺς Ἄπρους πόλεμον ἐπαρθέντες τῇ τε νίκη καὶ τῇ
 τῶν Τουρκοπούλων συμμαχίᾳ, οἳ ὡς εἰρήκειμεν Ῥωμαίους ἀφέν- 20
 τες ἠτόμολησαν πρὸς αὐτοὺς, συχναῖς χρησάμενοι ταῖς ἐκδρο-
 μαῖς καὶ ἐφόδοις ἐφ' ὄλοις ἔτεσι δυοσι πῦσαν ἔρημον καὶ ἀτριβῆ
 B βπειοῖκεσαν τὴν τε παράλιον καὶ μεσόγειον χώραν, ὀπόση τε ἄχρι
 Μαρωνείας τε καὶ Ῥοδόπης καὶ ἄχρι Βιζύης διήκει. ἔπειτα ἀπο-
 γνόντες ἐντεῦθεν τῶν χρειωδῶν ἔγνωσαν ἐπὶ τὰ πρόσω πορεύεσθαι 25

24. Βυζύης Α.

gnaretur. Eum autem Crales libenter excepit. Sed dura et immansueta locorum asperitas, totis quasi viribus ipsum abigens atque avertens, manere illic et commorari diutius vetuit. Recepto itaque Demetrio, qui illinc non longo post redierat, mater oblatam inde spem irritam ac delusam videns alterum e Longobardia filium Theodorum Marchionem arcessit (is rasam barbam ferebat) eodemque modo et illum, ut Crali Serviae in principatum succederet, ablegavit. Porro hunc etiam Crales benigne excepit. Sed nec istum locorum asperitas, et insolentia longius morari ibidem permisit. Enimvero ipse quoque reversus salutata matre, quae praeter spem omni spe destituta erat, in Longobardiam ad uxorem suam rursus se contulit.

6. Atque haec his temporibus ad hunc modum se habuerunt. Quae vero consequuta sunt, deinceps exponentur. Nunc ad Catalanos redeundum. Hi enim post Aprinium praelium et victoria et Turcopulorum (qui a Romanis, ut diximus, ad ipsos defecerant) societate elati crebris excursionibus et impressionibus per integrum biennium omnia et maritima et mediterranea loca usque ad Maroneam, Rhodopen et Bizyam vasta ac deserta reddiderunt. Deinde cum spes nulla superesset percipiendi inde res necessarias,

τὰ ἐν ποσὶ ληϊζόμενοι, μέχρις ἂν ἀποχρῶσαν καὶ μόνιμον εὐρωσιν οἰκῆσιν. καὶ δὴ διαβάτες τὴν πρὸς θάλασσαν ὄρεινὴν τῆς Ροδόπης ἤσαν ἀδειῶς λαφύρων συγγῶν ἑαυτοῦς ἐμπιπλῶντες. ἦσαν δ' ὁμοῦ χιλιάδες, τὸ μὲν τῶν Τούρκων πλῆθος ὑπὲρ τὰς δύο τό, τε 5 πεζὸν καὶ τὸ τῶν ἰππέων· τὸ δὲ τῶν Κατελάνων ὑπὲρ τὰς πέντε, ὅσον τε ἐν ἰππεῦσι καὶ ὅσον πεζόν. (B.) Τοῦ τε μετοπώρου μεσοῦντος, ὅτε δὴ μάλιστα καὶ ἀρκτοῦρος ἄρχεται ἐπιτέλλειν, τὰ ἐπιτήδεια τῆς τοῦ χειμῶνος τροφῆς παρασκευάζειν βουλόμενοι εἰσβάλλουσιν εἰς τὰς τῆς Μακεδονίας κόμας· καὶ κεῖ τὰ πλεῖστα 10 καταστρεφόμενοι καὶ πολλῆς ἑαυτοῦς τῆς ἐκ τῶν λαφύρων ἐμπλήσαντες ὠφελείας στρατοπεδεύουσι περὶ τὴν Κασανδρείαν. πόλις δ' αὕτη πάλαι μὲν οὔσα περιφανῆς, νῦν δὲ καὶ τῶν οἰκητόρων ἔρημος. ὁ γε μὴν περὶ αὐτὴν χώρος ἐπιτήδειος ὢν ἐς στρατοπεδείαν καὶ χειμερίαν καταγωγὴν ὑποδέχεται, ὡς εἰρήκειμεν, καὶ τὸν 15 τῶν Κατελάνων πλανήτην στρατόν. ἄκρα γάρ ἐστι προμήκης εἰς θάλασσαν, κόλποις οὐ μικροῖς ἐκατέρωθεν περιελημμένη, δι' ὧν ἐν ταῖς χειμεριναῖς ὥραις τὸ τῆς χιόνος ἀποσειεται ὑπερβάλλον. ἄραρος δ' ἀρχομένου ἄραντες ἐκείθεν ἐπεχείρουσι ταῖς ἐν Μακεδονίᾳ πόλεσιν, ἐν αἷς τὸ τῶν ἐλπίδων κεφάλαιον ἡ Θεσσαλονίκη ἐτύχη· 20 γεν. ὦροντο γάρ, ὡς εἰ ταύτης γένοιτο πρότερον ἐγκρατεῖς μεγάλης τε καὶ πολλῶ τῷ πλούτῳ βριθούσης καὶ μάλιστα νῦν ὅτε καὶ τὰς βασιλίδας ἤκουον εἶναι ἐντὸς, Εἰρήνην φημί καὶ Μαρίαν, μηδὲν εἶναι ἐξῆς τὸ κωλύον πάσης ἐκείθεν ὡς ὀρημητῆρου τῆς ἄλλης

A. C.

1232

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.A. C. 1307
Ducangio.

P. 151

8. τοῦ add. A.
ρομειλημένη W.

11. Κασάνδρ. A.

16. περιελημμένη A., πε-

ulterius progredi obvia quaeque praedando statuerunt, donec idoneam et stabilem sedem invenissent. Itaque montanis Rhodopes quae ad mare vergunt superatis, spolia sibi crebra accumulantes, impune progrediuntur. Erant autem Turcorum quidem tam peditum quam equitatu plus quam duo millia: Catalanorum vero in omni tum equitatu tum peditatu millia plus quinque. (II.) Autumno iam medio, in ipso Arcturi primo exortu, commeatum sibi in hibernum tempus paraturi in Macedonicos pagos impetum faciunt. Ibi, post omnia fere devastata, uberrimo sibi fructu ex praeda coacervato, apud Cassandriam castrametantur: quae urbs olim illustris, nunc habitatoribus vacua est. Verum ager ei circumiectus ad habenda stativa et ad hibernandum aptus ab errabundo Catalanorum exercitu, ut diximus, occupatur. Est enim promontorium longe in mare prominens, sinibus utrinque non parvis comprehensum, per quos nivis redundans copia hibernis mensibus effluit. Ineunte vere illinc digressi Macedonicas urbes adoriuntur; inter quas summa spei erat Thessalonica. Putabant enim, si haec primum potirentur, quae et ampla esset et magnis opibus abundaret, eo praesertim tempore, cum Imperatrices Irene et Maria intus esse dicerentur, nihil deinde obstitutum, quin huius urbis opportunitate usi totius Macedo-

- A. M. *Μακεδονίας δεσπότας γενέσθαι.* (Γ.) *Ἄλλ' ἔφθη τὴν τούτων*
 6791 *προεκτεμῶν ὁ βασιλεὺς ἐπίνοιαν. πέμψας γὰρ πρῶτον μὲν τὸ περὶ*
 ad *τὴν Χριστοπόλιν μακρὸν ἔκτισε τεῖχος ἀπὸ θαλάσσης μέχρι τῆς*
 6886 *τοῦ παρακειμένου ὄρους ἀκρωνυχίας· ὡς ἄβατον εἶναι τὸ χωρίον*
 Imp. Andron. *Βκαθάπαξ μὴ βουλομένῳ τῷ βασιλεῖ τοῖς τ' ἐκ Μακεδονίας ἐς 5*
 Senioris. *Θράκην ἐθέλουσι διαβαίνειν, τοῖς τ' ἀπὸ Θράκης ἐς Μακεδονίαν.*
- V. 124 *ἔπειτα ἐπεὶ ἔγνω τὴν τῶν Κατελάνων αἰχμὴν ἐπίδοξον οὖσαν ὀρ-*
μήσειν ἕαρος ἀρχομένου κατὰ τε Μακεδονίας καὶ τῶν ἐν Μακε-
δονίᾳ πόλεων, στρατηγούς ἀπολέξας ὁπόσοι τὰ πολέμια ἦσαν οὐκ
ἄδαις πέμπει στρατολογήσοντας ἐκ Μακεδονίας, οἱ ἴσονται 10
 C *εἰκανοὶ φύλακες τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων, εἰ βούλοιντο οἱ πολέ-*
μοι περικαθίσαντες ταύτας πολιορκεῖν, ἄφθονῶ τε τὰ πρὸς τρο-
φὴν ἐπιτήδεια ἐκ τῶν προαστείων ἐν ταύταις ξυναθροίσοντας καὶ
πάντα τᾶλλα εὖ διαθήσοντας, ἵνα μὴ τῷ τῆς πολιορκίας καιρῷ
μείζονα τῆς ἔσωθεν εὐρωσιν οἱ φύλακες τὴν ἐνδοθεν πολιορκίαν ἐκ 15
 τοῦ λιμοῦ. (Δ.) *Ἄλλὰ γὰρ ἤρος ἤδη ἐνστάτος ἄραντες οἱ πο-*
λέμιοι ἐκ τῆς Κασανδρείας, οἱ μὲν ἄγχιστά που τῶν τῆς Θεσσα-
 D *λονίκης προαστείων ἤλλισαντο· οἱ δ' ἐπὶ λίαν ἐξίσαν. ἐπεὶ δὲ*
τὴν τε χώραν εὗρον ὑπασαν τῶν τε οἰκητόρων ἔρημον, καὶ ὅσα
ἐνῆν αὐτοῖς ποιμνία καὶ βουκόλια, καὶ αὐτὰς πόλεις πολλοῖς τοῖς 20
 ὄπλοις ὠχυρωμένας, ἔγνωσαν αὐθις ἐπὶ Θράκην ἐπανιέναι· *μηδὲ*
γὰρ εἶναι σφισι τῶν ἐνδεχομένων ἐκεῖ καθημένους τρίβειν τὸν
χρόνον καὶ σφᾶς αὐτοὺς φθειρομένους ἐκῆ συγχωρεῖν. μηδὲ γὰρ
 E *ὄντων αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων τσαύτην τε ἵππον ἄγουσι, τσοσού-*

21. Θράκην A., Θράκης W.

nise dominatum occuparent. (III.) Sed illorum instituto Imperator antevertit, eamque ipsis spem praecidit. In primis enim longum murum apud Christopolin a mari usque ad vicini montis cacumen extrui curat, ut, nisi ipse vellet, prorsus impervius foret hic locus iis qui vel e Thracia in Macedoniam, vel e Macedonia in Thraciam iter habituri essent. Deinde cum primo vere Catalanorum in Macedoniam et Macedonicas urbes impressionem futuram expectari didicisset, ducibus quotquot rei militaris non imperiti essent delectis et in Macedoniam missis mandat, ut milites ex ea provincia conscribant defendendis urbibus pares, si hostibus liberet eas circumscissas oppugnare; item ut rerum ad victum necessariorum uberem copiam e suburbanis locis in eas comportent, caeteraque omnia provideant, ne obsidionis tempore urbium custodes graviolem externo hoste famem intus prementem experiantur. (IV.) Caeterum hostes vere iam facto, relicta Cassandria, partim proxime Thessalonicae suburbia diversati sunt; partim praedatum exiverunt. Sed cum totam provinciam cultoribus vacuam, nullos greges, nulla armenta superesse, urbes vero multis armis licitatas conspexissent; in Thraciam redire statuerunt: neque enim sibi licitum esse illic desidendo tempus terere, ac se ipsos percuntes frustra prodere. Nam si comiteatu desti-

τους δὲ αἰχμαλώτους, οὐχ ἤττωσιν ἢ ὀκτακισχιλίοις οἷσι δὴ καὶ
 αὐτοῖς, κίνδυνον εἶναι προφανῆ φθιρέντας οἴχεσθαι τῷ λιμῷ.
 ἀλλ' οὐπω τὰ δόξαντα γέγονεν ἔκπνυστα τῷ πλήθει τοῦ στρατοπέ-
 δου, καὶ πνυθάνονται παρὰ του τῶν αἰχμαλώτων, ὡς ἀπύρευτος
 5 ἔσται αὐτοῖς ἢ πρὸς Θράκην ὁδός, τοῦ πρὸ βραχίος ἀνεγερθέντος
 περὶ τὴν Χριστούπολιν μακροῦ τείχους ἀποκλειόντος τὸ παράπαν
 αὐτούς. (E.) Τοῦτο παρὰ πῦσαν ἀκουσθὲν προσδοκίαν ἐξέπληξε F
 καὶ πρὸς ἀμηχανίαν ἤλασε λογισμῶν· καὶ οὐκ εἶχον ὅ,τι καὶ
 γένοιτο τῷ τε λιμῷ πιεζόμενοι καὶ ἕμα δεδιότες μὴ τὰ τοῖς ἐν
 10 Μικεδονίᾳ Ῥωμαίοις ὁμοροῦντα ἔθνη τὴν αὐτῶν ἕκαστα ἔφοδον
 ὑποπιτεύοντα παροξύνωσιν ἀλλήλους, Ἰλλυριοὶ τε δηλαδὴ καὶ Τρι-
 βαλλοὶ καὶ Ἀκαρνήνες καὶ Θετταλοὶ, καὶ συνασπισμὸν ποιησάμε-
 νοι κυκλώσονται τούτους καὶ πάντας ἄρδην οὐκ ἔχοντας ὅποι
 φυχόντες τὴν σῶζουσαν εὐρωσὶ διαρπείρωσιν. ὅθεν ἔδοξε τούτοις P. 152
 15 ὡς ἐν ἀνάγκῃς καιρῷ μινικώτερον ἢ τολμηρότερον ἕψασθαι τῶν
 πραγμάτων. ἔδοξε γὰρ μηδὲν μελλήσασιν ὁμοσε τοῖς πρόσω χω-
 ρεῖν τὴν ταχίστην καὶ ἢ τὴν τῶν Θετταλῶν χώραν ἄφθονα φέρου-
 σαν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήδεια ἔξειν αἰχμαλώτων, ἢ τῶν ἐπέκεινα
 20 μιᾶς τινος χώρας τὴν οἴκησιν ἰδρυσάμενοι τῆς μακρῆς ἀπαλλάξαιν
 γε πλάνης· ἢ τὸ γε δεύτερον, σπεισασμένους τινὶ τῶν παραθαλατ- B
 τίων ἔθνων ἀκόλυτον εἰληφέναι τὸν ἐπὶ τὰ οἰκεία ἀπόπλουν.
 ἄρυντες οὖν ἐκαίθεν τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς τὰ πρὸ τῆς Θεττακίας

5. προβραχέως A. 13. ὅπη A. 18. τὸ add. A.

tuerentur, qui tot equos, tot captivos secum ducerent, cum ipsi octo milli-
 bus haud pauciores essent, exitium haud dubium a fame imminere. Sed pri-
 usquam consilium illud multitudini militum innotuisset, e captivo quodam au-
 dian, viam sibi in Thraciam non patere, longo illo muro, qui recens ad Chri-
 stopolin extractus esset, eos prorsus inde excludente. (V.) Ea res praeter
 omnem expectationem audita illos perculit, et consilii prorsus inopes reddi-
 dit: eoque redegit, ut quo se verterent nescirent, cum et fame premeren-
 tur et timerent, ne populi Romanis Macedoniam incolentibus finitimi, Illyrii,
 Triballi, Acarnanes et Thessali, singuli irruptiones eorum veriti et se invi-
 cem cohortati, omnes vires coniungerent, atque istos circumventos funditus
 delerent, nullum scilicet locum habituros, in quem incolumes fuga evade-
 rent. Quare ut in necessitatis articulo consilium furori quam audacias si-
 milius coeperunt: ut omni mora sublata primo quoque tempore ultra pro-
 gressi vel Thessaliam subingarent, cuius ager omnia ad victum necessaria
 affatim suppeditaret, vel ulteriorem aliquam provinciam ex iis quae inde
 usque ad Peloponnesum forent, ac certa tandem aliqua sede fixo sibi domi-
 cilio diuturnos errores finirent: aut, si hoc non successisset, cum aliqua
 maritima gente factis induciis liberum in sua reditum haberent. Relicta igitur
 Thessalonica, tertio die ad Thessalicos montes pervenerunt, Olympum,

A. M. ὄρη· Ὀλυμπος ταῦτα καὶ Ὅσσα καὶ Πήλειον· ὧν ἄγχιστά που
 6791 στρατοπεδεύσαντες ἐπέβηθον τὴν χώραν καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐνεπιμ-
 ad πλων ἀφθόνων τῶν ὄσα πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήδεια ἦν. ἀλλ' ἐκείνο μι-
 6836 κροῦ με παρέδραμεν. ἀναληπτέον οὖν, ἵνα καθ' εἰρμὸν ὁ λόγος
 Imp. Andron. Cόδεύη. (ε'.) Συνεστράτεον τοῖς Λατίνοις, ὡς ἔφαμεν, καὶ Τοῦρκοι 5
 Senloria. τρισχιλιοί· ὧν τοὺς μὲν ἑκατὸν καὶ χιλίους ἔφαμεν εἶναι τοὺς ἐνα-
 πολειωθέντας ἅμα τῷ Μελέκ μετὰ τὴν τοῦ Σουλτάν Ἀζατίνη πρὸς
 τοὺς Σκύθας φυγὴν τῷ τε θείῳ βαπτίσματι τελεσθέντας καὶ συγ-
 καταλεγέντας μὲν τοῖς Ῥωμαίων στρατεύμασι καὶ ταῖς τῶν παίδων
 διαδοχαῖς αὐξηθέντας, ὕστερον δ' ἀποστατήσαντας μὲν Ῥω- 10
 V. 125 μαίων, προσρύντας δὲ τῷ τῶν Κατελάνων στρατῷ, ὅποτε συβ-
 Dρήγνησθαι κατ' ἀλλήλων ἔμελλον τὰ στρατεύματα κατὰ τὰς περὶ
 τὴν πόλιν Ἄπρω πεδιάδας· τοὺς δὲ πλείους εἶναι τοὺς ἅμα τῷ
 Χαλήλ ἐξ Ἀσίας διαπεραιωθέντας ἐς μισθοφορικὴν συμμαχίαν
 τῶν Κατελάνων. τῶν οὖν Κατελάνων τὴν ἐπὶ Θετταλίαν, ὡς ἔφα- 15
 16 μεν, ὀδεύοντων, ἤρξαντο κατ' αὐτῶν στασιάζειν οἱ Τοῦρκοι τὴν
 σφῶν συνδιαίτησιν ὑποπεύοντες καὶ οὐ μάλα τοι σφόδρα ἀκύν-
 Eδνον ἐσομένην οἰόμενοι. συστάντες οὖν οἱ τῶν Τουρκικῶν στρα-
 τευμάτων ἡγεμονέοντες, ὅ,τε Μελέκ καὶ ὁ Χαλήλ, τῷ τῶν
 Κατελάνων ἀρχηγῷ λόγους περὶ τῆς ἅμα εἰρήνῃ διαλύσεως κεκι- 20
 νήκασιν. οὗ δὲ προθύμως τὴν αἴτησιν δεξαμένου (οὐδὲ γὰρ
 αὐτοῖς ἤδη Ῥωμαίων ἀπαλλαγῆσι χρεώδης ἐτόγγαθεν ἢ τῶν Τοῦρ-
 κων ἔκδημος συστρατεία) ἄσμενοι διελέυντο τοὺς τε αἰχμαλώ-

5. ἔφαμεν A., ἔφημεν W. 18. Ἄπρος W. in mg., Ἄπρων Boiv.
 in textu, sed Ἄπρω codd. recte. Vid. Cantacuz. Vol. I. p. 136, 4.
 139, 4 et 7. ed. Bonn. 22. οὐδ' ante αὐτοῖς add. W., om. A.

Ossam, et Pelium, iuxta quos castris positis et agro vastato, quae ad sustentandam vitam necessaria essent, abunde paraverunt. Sed illud paene me praeterierat, quod, ut historiae series continua sit, explicandum est. (VI.) In Latinorum exercitu, ut dictum est, etiam Turcorum tria millia fuerunt: quorum mille et centum eos fuisse diximus, qui cum Meleco post Azatinis ad Scythas fugam remansissent, eosdemque sacro baptismate initiatos et in Romanas legiones relatos, nova deinde sobole auctos, demum a Romanis defecisse, et ad Catalanorum signa transiisse, cum ambo exercitus in campis Apro urbi circumiectis conflicturi essent; maiorem vero partem ex Asia cum Chalele traiecisse, a Catalanis in auxilium evocatos et mercede conductos. Cum igitur Catalani in Thessaliam, quemadmodum dixi, proficiscerentur, Turci adversus eos tumultuari coeperunt, quod familiaritatem illorum suspectam haberent, nec sibi tutam prorsus futuram arbitrarentur. Turcorum igitur duces Melecos et Chalel cum Catalanorum duce congressi verba fecerunt de pacata discessione. Qui cum postulatis illorum haud cunctanter annuisset (neque enim ipsis iam Romanorum metu liberatis Turcorum auxilia necessaria erant) cupide discesserunt, postquam et captivos et omnem quam

τους καὶ ὅσα ἐπεφέροντο λάφυρα διανεμώμενοι κατὰ τὸ ἀνάλογον ἑκατέροις τοῖς μέρεσιν. ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν Τούρκων πλείονων δεόμενα λόγων ἐροῦμεν ἐν τοῖς ἑξῆς.

A. C.
1282
ad
1328

Imp. Andron.
Senioris.
P. 153

ζ'. Οἱ δὲ Κατελάνοι τῶν Τούρκων ἤδη ἀπαλλαγέντες καθ' ἑαυτοὺς ἦσαν παραχειμάζοντες πρὸ τῶν ὄρων τοῦ τε Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὀσσης, ὡς ἔφαμεν. ἕαρος δ' ἐπιστάντος ἄραντες ἐκεῖθεν διαβαίνουσι τὰς τε τῶν ὄρων κορυφὰς καὶ τὰ ἐν τοῦτοις Τέμπη· καὶ πρὶν ἐπιστῆναι τὸ θέρους, ἰσβάλλουσιν ἐς τὰ Θετταλικὰ πεδία. ἔνθα δὴ χώραν εὐρόντες ἀγαθὴν τε καὶ πλοῖα ὄλον ἐκεῖ
10 διατετριφασί τὸν ἑνιαυτὸν τὴν τε χώραν δηοῦντες καὶ διαφθειρόντες ὅσα μὴ ἐντὸς ἦσαν τειχῶν μηδενὸς ἀντιπαττομένου. εἶχε Β γὰρ ἀσθενῶς τηρικᾶντα τὰ περὶ Θετταλικὰ πράγματα, τοῦ διεποντος ἐκεῖ τὴν ἄρχὴν νέου τε ὄντος τὴν ἡλικίαν καὶ ἀπέλωρος ἔχοντος ἐς πραγμάτων μεγάλων διοίκησιν καὶ ἄλλως νόσω θαπανωμέ-
15 νου μακρῆ καὶ ὅσον οὐδέπω τεθνήξασθαι μέλλοντος καὶ ἅμα αὐτῷ καταλύσειν τὴν μέχρις αὐτοῦ διαδοχὴν τῆς τῶν προγόρων καὶ σεβαστοκρατόρων ἀρχῆς. γυναῖκα μὲν γὰρ οὗτος ἠγάγετο ἑαυτῷ πρὸ βραχέος Εἰρήνην, τὴν νόθην τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου θυγατέρα· παῖδα δὲ μετ' αὐτῆς οὐ γεγέννηκεν, ὅς ἂν αὐτῷ τῆς
20 ἀρχῆς καταστῆ διάδοχος. καὶ διὰ ταῦτα πλημμελῶς τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ἐκεῖσε ἐφέροντο πράγματα. πλείονα δὲ καὶ τὴν εἰς τὸ ἔπειτα ὥδιον ταραχὴν τε καὶ στῆσις ἕνεκα τῆς ἀρχῆς, ἀθῆλας ἔτι κεκαλυμμένου βυθοῖς τοῦ ταύτην διαδεξομένου. καὶ μὲν δὴ τοῦ τε ἡγεμόνος τῆς χώρας ἐσχάτη νόσω πιεζομένου καὶ τῶν πο- D

6. ἔφαμεν Α., ἔφημεν W. 20. κατασταλή Α.

secum ferebant praedam pro rata utrinque inter se partiti sunt. Sed de rebus Turcorum, quae fusiori narratione egent, infra dicturi sumus.

7. Catalani autem, Turcis iam digressis; soli ad montes Olympum et Oasam, ut diximus, hibernabant. Verno autem tempore motis inde castris montium cacumina et interiecta Tempe pertranseunt, ac ante aetatem in Thessalicam plantiæm irrupunt. Ubi cum solum bonum et pingue invenissent, totum annum exegerunt, agris urendis et omnibus iis, quae extra moenia erant vastandis, resistente nemine. Tunc enim res Thessalorum infirmae erant ob immaturam Principis aetatem, nullo magnarum rerum gerendarum usu instructi, ac praeterea dinturno morbo conflictati et iamiam morituri, secum autem principatum a maioribus suis Sebastocratoribus perpetua successione ad se usque transmissum extincturi. Uxorẽm hic paulo ante duxerat Irenen, notham Imperatoris Andronici filiam: atque ex ea nullam prolem susceperat, cui relinqueret principatum. Ob haec rerum status in ea provincia tunc temporis perturbatus maiorẽs in posterum turbas ac dissensionẽs parturire videbatur, quod in obscuro adhuc foret, quis principatum illum esset excepturus. Proinde cum Princeps extremo morbo

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- λεμίων δίκην φλογός ἐπιόντων καὶ νεμομένων τὴν χώραν ἔδοξε τῇ τῶν προεχόντων ἐκεῖ κατὰ γένος βουλῇ, χορήμασι περιελθεῖν τοὺς πολεμίους καὶ δωρεῶν ἄβροτέρων ὠνιον ἐσχηκέναι τὴν γνώμην τῶν ἡγεμόνων, πρὶν ταῦτα αὐτοὺς ἀφελεῖν πολεμικῆ χειρὶ, δώσειν τε ὑποσχέσθαι πομποὺς τοὺς ἀπύζοντας ἐπὶ τε Ἀχαΐαν
- V. 126 καὶ Βοιωτίαν, χώραν ἄβρῶν τε καὶ εὐκαρπον καὶ πολλὰς κεκτημένην Ἐν τῇ τὰς χάριτας καὶ ἅμα πρὸς οἰκῆσιν ἐπιτηδειοτάτην πασῶν· εἰ δὲ καὶ συμμαχίας δέοιντο, καὶ τοῦτο δὲ μᾶλα προθύμως τελεῖν καὶ φίλους εἶναι σφίσι διὰ βίον. (B.) Τοῦτο καὶ τοῖς Λατίνους ἀρεστόν τε ἔδοξε καὶ μᾶλα δήπου κατὰ γνώμην. ἔφασαν γὰρ, ὡς 10
- P. 154 εἰ πολέμῳ καὶ μάχῃ τὰ τῆς ἐκβάσεως ἐπιτρέψαιμεν, ἢ τε χώρα φθαρήσεται τὰ τε πράγματα συντριβήσονται καὶ πολλῶν ἐς στενὸν κομιδῇ συνελαθήσονται, ὑπὲρ ὧν ἡμῖν ἢ πῦσα σπουδῆ. ἔπειτα καὶ τὰ τῆς νίκης οἱ προχωρήσει, τῶν πάντων ἐστὶν οὐδεὶς ὃς ἐξελπίσεται πλὴν ἢ θεός. ἡμῖν δ' ἔστιν ὡς ἐπίπαν ἀμφισβητήσιμα 15 ταῦτα καὶ οὐδαμῇ πω σαφῆ. εἰ γὰρ αἱ πλείους ξυντυχίαι τοῖς ἀνθρώποις ἐπίσης εἰσὶν ἐλπίζόμεναι, οὐδὲν ἤττον καὶ σφίσι τὸ Β περιγενέσθαι συμβάλλεται ἢ περ ἡμῖν. οὔτε γὰρ ἡμῖν ἐστὶ πιστόν τι ἐγγύρον ἐς τὸ μέλλον περὶ τῆς νίκης, οὔτ' αὐτοῖς ἀπλανῆς εἴ τις περὶ ταύτης δόξα πρόσεστιν. αἶ τε γὰρ δυσχωρίαι τῶν δρωῶν, 20 οἷς ἢ φύσις πολλαχόθεν τὴν χώραν ὠχύρωσεν, ἀσφάλειάν τε καὶ θύρσος τοῖς ἔχουσι δίδωσι· τὰ τε φρούρια ἐφ' ὑψηλῶν ἰδρυμένα τῶν τόπων ἀμήχανον ἡμῖν παρέξει τὴν πολιορκίαν. ὥστε ὅποτε
- C ρως ἔξει τὸ πρῶγμα, οὐκ εὐδοῦ τὰ τῆς ἀποβάσεως ἡμῖν ἀπαντᾷ

laboraret, et hostes flammae instar provinciam pervagarentur atque absmerent, habita deliberatione ii qui genere eminebant censuerunt, pecuniis illiciendum hostem, et ducum voluntates largioribus donis redimendas, priusquam illa ab iis iure belli raperentur; ductoresque promittendos, qui eos in Achaïam et Boeotiam, regionem cultam et frugiferam et amoenitatis plenam, et omnium maxime commodam ad habitandum, perducerent. Quod si auxiliis esset opus, ea quoque alacriter danda, et per omnem aetatem amicos illorum futuros se profitendum. (II.) Id et Latinis ipsis placuit; immo optatissimum fuit. „Etenim,” aiebant, „si belli eventum et armorum fortunam experiamur, vastabitur provincia, opes atterentur, et ex magna copia ad summam inopiam recident, pro quibus omnis a nobis labor suscipitur. Deinde penes quem victoria futura sit, praeter Deum nemo omnium prospicit: sed haec prorsus ambigua et adhuc minime explorata. Nam quamvis plerique eventus ab hominibus ex aequo sperentur, nihilo tamen minor illis vincendi quam nobis spes proposita est. Ac neque nos futurae victoriae pignus ullum certum habemus; nec si qua illis eiusmodi fiducia est, ea falli non potest. Quippe et montium iuga aspera, quibus natura regionem undique munit, habitatores tutos et audaces praestant; et castella in altis sita montibus obsidendi facultatem omnem nobis adimunt. Quare utcumque res ceciderit, non facile hac via nobis succedet, in alieno ac pe-

οὕτως ἐπὶ ξένης πλανωμένοις καὶ ἀλλοτρίαις καὶ τοσοῦτον τῆς οἰ-
κείας ἀπωκισμένοις. τῶν οὖν ἀτοπωτάτων ἂν εἴη, πυρὸν ἐμπλη-
σαι τοσοῦτων χρημάτων τὰς δεξιὰς ἄνευ πόνων καὶ ἄμμι συμμίχων
καὶ φιλῶν εὐπορήσαι τοιούτων, ἔπειτα παραδραμόντας ὑπὲρ ἀδί-
5 λων ἐλπίδων μεγάλους ἀναδέχεσθαι κινδύνους. (Γ.) Οὕτω μὲν
οὖν ἐκείνοι συνιδόντες καὶ οὕτω διασκαψόμενοι σπονδὰς καὶ ξυμ-
βάσεις ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις τίθενται πρὸς τοὺς Θετταλοὺς· καὶ
ἅμα ἦρι τὰ τε χρήματα καὶ τοὺς πομποὺς παρ' αὐτῶν εἰληφότες D
ὑπερβύλλουσι τὰ μετὰ Θετταλίαν ὄρη· καὶ διαβύντες τὰς Θερ-
10 μοπύλας στρατοπεδεύουσι περὶ τε Λοκρίδου καὶ ποταμὸν τὸν
Κηφισόν· ὃς μέγιστος ὢν ῥήγνυται μὲν ἐξ ὄρους τοῦ Παρνασ-
σοῦ, κάτεισι δὲ πρὸς ἕω τὸ ρεύμα κινῶν, καὶ πρὸς μὲν ἄρκτους
ποιούμενος τοὺς τε Ὀποντίους καὶ Ἐπικνήμιδας Λοκροὺς, πρὸς
δὲ μεσημβρίαν καὶ νότον ἄνεμον τὴν μεσόγειον ἤπυσαν τῆς τε
15 Ἀχαιῶν καὶ Βοιωτίας· μέγιστος μὲν καὶ ἀδιαίρετος ἄχρι τῶν E
περὶ Λεμβυδίας τε καὶ Ἀλιάρτον πεδιάδων τηρούμενος, ἔπειτα
πρὸς δύο σχιζόμενος ρεύματα καὶ ἐς Ἀσωπὸν τε καὶ Ἰσμηρὸν
μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα· καὶ διὰ μὲν Ἀσωποῦ τέμνων τὴν
Ἀττικὴν ἄχρι Θαλάττης· διὰ δ' Ἰσμηροῦ τῆ ἔως Εὐβοίας θα-
20 λάττη σπενδόμενος περὶ τὰ τῆς Ἀλλάδος προαύλια· ἔνθου πύλαι
τοὺς ἐπὶ Τροίαν νανστολοῦντας Ἑλληνάς τε καὶ ἥρωας τὰ πρῶτα
προσεσχηκέναι τε καὶ ἀλλίσασθαι λέγουσιν. (Δ.) Ἐπεὶ δὲ τὴν F
τῶν πολεμίων ἐκύθητο ἔφοδον ὁ τὴν τε τῶν Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν
διέπων ἀρχὴν καὶ τὴν χώραν ἐκείνην ἔχων ἤπασαν, ὅς δὴ καὶ

3. καὶ ἅμα — τοιούτων add. A. 13. Ἐπικνημιδίου in mg. W.
16. Λεμβυδίας] Ita W. et cod. A. pro Λεβαδίας. Scripsit fort. Λεμ-
καδίας.

regino solo oberrantibus, et tam longe a patria relegatis. Absurdisimum igitur fuerit, cum absque labore pecunia dexteris implere eademque opera socios nobis et amicos tales acquirere possimus, ea occasione preta, magna pericula incerta spe subire." (III.) His illi consideratis ac perpensis pacem et foedus cum Thessalis, quibus dixi conditionibus, pepigerunt. Itaque veris initio, pecuniis et ductoribus acceptis, montes superant ultra Thessaliam sitos, et Thermopylis superatis apud Locridem et Cephassum castra ponunt. Fluvius iste permagnus a monte Parnasso erumpit, et versus ortum profluens a Septentrione Locros Opuntios et Epicnemidos, versus Austrum et meridiem mediterranea totius Achaiae et Boeotiae habet. Idem usque ad Lebadiae et Haliarti campos maximus et indivisus manet. Inde in duos amnes distractus Asopo et Ismeno suum nomen commutat, ac per Asopi quidem alveum Atticam usque ad mare secat; per Ismenum autem iuxta Anlidem (ubi olim Graecos heroes Troiam petituros primum appulisse et stativa habuisse ferunt) Kuboicum mare influit. (IV.) Cum autem Thebarum et Athenarum Princeps et totius tractus illius dominus (qui, ut supra

- A. M. μέγας μὲν, ὡς ἀνωτέρω εἰρήκειμεν, ἐπωνόμαστο πριμικήριος,
 6791 τῆς δὲ λέξεως ἐπὶ τοῦ δήμου διαφθοραίσης μέγας ἐλέγτο κή-
 ad ριος· οὗτος τοίνυν δίοδον μὲν αἰτήσασι τοῖς Κατελάνοις οὐ
 6896 βεβούληται δοῦναι, ὥσθ' ὅποι βούλοιντο ἀπέναι διὰ τῆς χώρας
 Imp. Andron. Senioria. P. 155 αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀλλὰ μακρὰν τὴν ὁρὸν διὰ τῆς γλώττης ἐπι-
 5 δεξιόμενος καὶ πολλὴν τὸν μυκτῆρα κατ' αὐτῶν ὡς οὐ φροντί-
 δος μεγάλης μάλα ἀξίων καταχεύμενος ἤθροϊζε τὰς δυνάμεις διὰ
 τε φθινοπώρου καὶ χειμῶνος ἐς ἕαρ. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ
 Κατελάνοι ὡς ἡ τεθνηξόμενοι τῷ πολέμῳ ἢ ζήσοντες ἐπικλιῶς.
- A. C. 1309 (E.) Ἐαρος μὲν οὖν ἐπιγενομένου διαβάντες οἱ Κατελάνοι τὸν 10
 Κηφισὸν κατεστρατοπέδευσαν περὶ τὴν Βοιωτίαν οὐ πόρῳ τοῦ
 ποταμοῦ, αὐτοῦ που συστήναι τὸν πόλεμον περιμένοντες. ἦσαν
 Βμὲν οὖν τῶν Κατελάνων οἱ μὲν ἵππεις πεντακόσιοι καὶ τρισχίλιοι,
 V. 127 τὸ δὲ πεζὸν τετρακισχίλιοι· οἷς καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων διὰ
 τὴν τῆς τοξικῆς εὐφύαν συγκατελέγησαν. ἀκηκοότες δ' ὄσον 15
 οὐδέπω τοὺς πολεμίους ἐφροσίζοντας ἀροῦσι μὲν τὴν γῆν ἐκείνην
 ἔπασαν, ἔνθα συστήναι τὸν πόλεμον ἔγνωσαν. ἔπειτα περιτα-
 φρέυσαντες καὶ διώρυχας ἀνοίξαντες ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὄλον ἀρ-
 C δεῦσοι τὸ πεδίον οὕτω πλουσίως, ὥστε ἑλλμνάζειν καὶ ἀνίσχυρον
 τὴν βύσιν τῶν ἵππων ποιεῖν, συγχωνυμένων τῷ πληθῶ τῶν ποδῶν 20
 καὶ οὐκ εὐχερῶς ἐχόντων κινεῖσθαι. (ς.) Καὶ μὴν δὴ μεσοῦντος
 ἕαρος ἐφίσταται καὶ ὁ τῆς χώρας ἀρχηγὸς πολλὴν ἐπαγόμενος στρα-
 τὸν συγκεκροτημένον ἐκ τε Θηβαίων καὶ Ἀθηναίων καὶ Πλα-
 ταίων, καὶ ὄσοι Λοκρῶν καὶ Φωκίων καὶ Μεγαρέων ὑπῆρχον
 D ἐπιλεκτοὶ. ἵππεις μὲν οὖν ἦσαν ἑξακισχίλιοι τούτῳ καὶ τετρα- 25

10. Ἐαρος A., ἦρος W.

observavimus, magnus olim Primicerius appellatus fuerat, tum autem cor-
 rupta voce μέγας κήριος vulgo dicebatur) hostium adventum didicisset,
 Catalanis petentibus transitum dare noluit, ut quo vellent per eius territo-
 rium abirent: sed immodicum fastum verbis professus, et illos ut non ma-
 gnopere curandos multo risu prosequutus suas vires per autumnum et hie-
 mem ad ver usque collegit. Parabant sese et Catalani, ut aut statim pug-
 nando morituri, aut victuri cum gloria. (V.) Cum autem ver supervenis-
 set, Catalani Cephisso trajecto apud Boeotiam non procul a flumine castra
 posuerunt, hostem expectantes, illis videlicet locis pugnam commissuri.
 Erant autem Catalanorum equites ter mille et quingenti, peditum quatuor
 millia: in quos multi etiam e captivis ob sagittandi peritiam relati erant.
 Ubi hostes iamiam affuturos nunciatum est, omnem illam terram arant, ubi
 praelium conserere decreverant. Deinde circumfodiunt, et rivis e fluvio
 ductis totam planitiem ita copiose irrigant, ut stagnaret et gressum equo-
 rum instabilem redderet, quorum pedes luto infixi aegre loco moveri pos-
 sent. (VI.) Vere medio ipsius regionis princeps cum magno exercitu ad-
 est: coacto ex Atheniensibus, Thebanis et Plataeensibus; item ex Locren-
 sibus, Phocensibus et Megarensibus delectis. Equitum sex millia et qua-

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senloris.

κέσιοι. πεζοὶ δ' ὑπὲρ τοὺς ὀκτακισχιλίους· οἷησις δὲ καὶ φρόνημα
πολὸν τὸ παράλογον κεκτημένη. ἤλπιζε γὰρ οὐ μόνον τοὺς Κατε-
λάνους ἀντίκα συγκατασφάζειν, ἀλλὰ καὶ πάσας ἐφεξῆς χώρας
καὶ πόλεις ἄχρι τῆς Βυζαντίδος ἕξειν ὑποχειρίους. τὸ δὲ ἦν πᾶν
5 τοῦναντίον. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἑαυτῷ καὶ οὐκ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ τῆν
τῶν πραγμάτων ἐπεμπεν ἔκβασιν, παλγνιον ἐν βραχεῖ τῶν πολεμίων
καθίσταται. Θεασάμενος γὰρ τὸ πεδίον πολλῇ τῇ γλῶσῃ τῆς πόας **Κ**
κατύκομον· καὶ μηδὲν τῶν γεγονότων ὑπονοήσας βοῆ καὶ παρα-
κελεύσμασιν ἅμα τοῖς ἄμφ' αὐτῷ πᾶσιν ἰππεῦσιν ὁρμῆ κατὰ τῶν
10 πολεμίων, ἀκινήτων ἕξω τοῦ πεδίου κατὰ χώραν ἐστῶτων καὶ
τῆν αὐτοῦ προσδοκῶντων ἔφοδον. ἀλλὰ πρὶν εἰς μέσον ἔλθεῖν τὸ
πεδίον, ὥσπερ στερεῶν τιμὴν πεδηθέντες οἱ ἵπποι δεσμῶ τῷ τῆς
ὕγρανθεισης γῆς πρὸς τῆν τῶν ποδῶν θρασυτέραν βῆσιν μῦλα
ὑπέλκοντι, οἱ μὲν ἅμα τοῖς ἰππεῦσιν ἐκυλίσθησαν κατὰ τοῦ πηλοῦ· **Κ**
15 οἱ δὲ τοὺς ἰππέας ἀποβαλόντες πλημμελῶς ἐφέροντο κατὰ τοῦ
πεδίου· οἱ δὲ τοὺς πόδας συγκαταχῶσαντες ἐφ' ἐνὸς ἴσαντο,
καθάπερ ἀνδριάντας τοὺς ἐπιβάτας ἀνέχοντες. οἱ μέντοι Κατε-
λάνοι ἀναθαρσήσαντες πρὸς τὰ δρώμενα παντοδαποῖς κυκλωσά-
μενοι βέλεισιν τούτους μὲν ὑπαντας ἄρδην κατέσφαξαν· κἄπειτα
20 εὐθὺς ἐκείθεν ἐξιπασάμενοι τοὺς φεύγοντας κατόπιν ἐδίωκον
ἄχρι Θηβῶν τε καὶ Ἀθηνῶν· ἕς δὴ καὶ ἄπροσδοκῆτως ἐπεισπε- **P. 156**
σόντες ῥῆστα χειροῦνται αὐτοῖς χρήμασι καὶ αὐταῖς γυναιξὶ τε
καὶ τέκνοις. οὕτω τοίνυν ὥσπερ ἐν κύβοις ἑξαίφνης μεταπεσοῦσης
τῆς ἀρχῆς ἐγκρατεῖς οἱ Κατελάνοι γενόμενοι τῆς τε μακρᾶς πλά-
25 νης ἀπῆλλαξαν ἑαυτοὺς καὶ αἰεὶ πρὸς τὸ πλεον ἡρέμα τοὺς ἄλλους

dringenti, peditum amplius octo millia erant. Opinio vero et arrogantia principis multum a recta ratione aberrabat. Sperabat enim se non modo Catalanos statim deleturum, sed etiam provincias et omnes inde urbes Byzantium usque occupaturum. Quod longe aliter evenit. Quippe dum suis viribus non divino auxilio rerum exitum permittit, paulo momento risui hostium exponitur. Nam cum planitiem multo gramine virentem conspexisset, nihil eorum quae acta erant auspicatus, cohortatus suos et vociferans cum omnibus quos secum habebat equitibus impetu contra hostes fertur, qui extra campum immoti in procinctu stabant eius impressionem expectantes. Sed priusquam ad mediam planitiem pervenirent, equi veluti firmis vinculis impediti madefacta terra ad audaciorem gressum subsidente partim una cum equitibus in luto volutantur, partim iis excussis temere per campum feruntur, partim pedibus luto immersis uno in loco immoti stant, equites veluti status sustinentes. Quibus rebus Catalani animati omni telorum genere circumventos illos omnes intereptione deleverunt: tum illinc statim emisso equitatu usque ad Thebas et Athenas fugientes persequuti sunt. Quin et ipsas urbes ex improvise aggressi cum opibus, uxoribus et liberis facillime ceperunt. Sic velut in aleae ludo fortuna repente mutata Catalani potius principatu et diurnum errorem finiverunt, et suae ditionis terminos

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senatoris.
V. 128

οὐ λήγουσιν ἄχρι καὶ τήμερον αὖξοντες ἤς ἔσχον ἀθηντίας. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῶν Κατελάνων οὕτως ἔρχον.

η'. Οἱ δὲ Τοῦρκοι μετὰ τὸ διαστῆναι τῶν Κατελάνων εἰς δύο σχίζονται μοίρας· καὶ οἱ μὲν τῷ Χυλλῇ, οἱ δὲ τῷ Μελέκ ἔπονται. ὁ μὲν γὰρ Μελέκ ἐπειδὴ τῷ Θείῳ βαπτίσματι πρότερον ἦν τελεσθεὶς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ πρὸς γε ἰκανοὺς τοὺς μισθοὺς ἀπολαμβάνων παρὰ τοῦ βασιλέως, ἔπειτα τοὺς τε πρὸς αὐτὸν ἠθρητικῶς ὄρκους καὶ ἀποστέρξας τοὺς τῆς εὐσεβείας θεομῶν τε καὶ νόμων πρὸς τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐχθροὺς ἠντομολήσεν, ἀνδρ-
Cπιστον τὸ παράπαν ἐνόμιζε τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἤδη φιλίαν. ἐν-10
τεῦθεν εἴλετο μᾶλλον προσιέναι καλοῦντι τῷ Κράλῃ Σερβίας, ἣ Ῥωμαίοις εἰς ὄψιν ἐλθεῖν· καὶ ἀπελθὼν ἅμα χιλίοις ἰππεῦσι καὶ πεντακοσίοις πεζοῖς τὰ τε ὄπλα ἔθεντο καὶ τὴν ἵππον πῦσαν παρέ-
δοσαν τῷ Κράλῃ Σερβίας κελεύσαντι, καὶ ἰδιωτικὸν τινα ζῆν
προσετάχθησαν βίον, πλὴν ἐν μόνῳ πολέμον καὶ χρείας τοιαύτης 15
Dκαιρῷ τὰ ὄπλα λαμβάνοντας, ὅσους ἂν ἐπιτάξῃεν αὐτὸς, ἔπεισθαι τῷ τῶν Τριβυλλῶν στρατεύματι. (B.) Ὁ δὲ Χαλλῇ περιμένσας ἐν Μακεδονίᾳ μετὰ τριακοσίων καὶ χιλίων ἰππέων καὶ πεζῶν ὀκτα-
κοσίων ἐξῆτει σπείσασθαι Ῥωμαίοις ἐπὶ δυοῖν, ἵνα τε τὰ περὶ τὴν Χριστούπολιν ἀφεθεῖεν στενὰ διελθεῖν, καὶ ἵνα Ῥωμαϊκαῖς ναοὶ 20
διαπεραιωσόμενοι τὸν Ἑλλησπόντιον πορθμὸν ἀπέλθωσιν εἰς τὰ οἴκοι μὲν τῆς λείας ἤς ἐπεφέροντο πάσης. ταύτης δὲ τῆς πρε-
σβείας ἀκηκῶς ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναμνησθεὶς ὄσῃν καὶ οἶαν ἐπή-

4. δύο A., δύο W. 15. πολέμον A., πολέμῳ W. 21. Ἑλλησποντίαν A. 22. δη] δὲ A.

in hunc usque diem paulatim proferre non desistunt. Atque ita Catalanorum res se habuerunt.

8. Turci autem cum a Catalanis discessissent in duas partes dividuntur, et alii Chalelem, alii Melecum sequuntur. Melecus sacro baptismo cum suis primū initiatus, magnis etiam stipendiis ab Imperatore acceptis, cum deinde et fidem illi datam fregisset, et religionis instituta legesque repudiasset, et ad Romanorum hostes defecisset, prorsus desperata Romanorum amicitia ad Cralem Serviae, a quo arcessebatur, se conferre maluit, quam in conspectum Romanorum venire. Quare ipse et mille eius equites cum quingentis peditibus profecti ad Cralem omnes equos et arma tradere iussi sunt, et privatam vitam agere, ea tamen lege, ut belli tempore et cum res ita posceret arma sumerent, ac Triballorum exercitum totidem sequerentur quot ipse imperasset. (II.) Chalel vero cum trecentis et mille equitibus et octingentis peditibus in Macedonia immoratus duabus conditionibus pacem cum Romanis facere cupiebat, ut et Christopolitanas angustias transire sineretur, et Romanis navibus cum omnibus quas haberet manubiis impositis, traiecto Hellesponti freto, in patriam perduceretur. Imperator hac legatione audita, qualem et quantam Romanis provinciis perniciem attulissent re-

γαγον τὴν φθορὰν τῆ τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατεία, ὥσπερ τι βαρύτερον A. C.
 ἄχθος ὅσον τάχος ἀποφορτίσασθαι τούτους ἐβούλετο. καὶ μέντοι καὶ 1282
 ἀποστείλας εὐθὺς τῶν τότε στρατηγῶν τὸν προῦχοντα τὸν Σεναχη- ad
 ρεῖμ, μέγαν στρατοπεδάρχην τηρικαῦτα τυγχάνοντα μετὰ τρισχιλίων 1328
 ἵππέων, διεβίβυζεν αὐτοὺς ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην ἄχρι τοῦ Ἐλ- Imp. Andron.
 λησπόντου. ἐνταυθοῖ δὲ τοῖς στρατιώταις καὶ στρατηγοῖς τῶν Ῥω- Senioris.
 μαίων θεασαμένοις τὸ πλῆθος τῆς τε ἵππου καὶ τῶν χρημάτων καὶ P. 157
 τῆς ἄλλης πύσης καὶ παντοίας λείας, ὅπερ ἔχοντες ἐκ Ῥωμαίων ἐμέλ-
 λον οἱ ἐχθροὶ διαβαίνειν ἐς τὴν Ἀσίαν, ἄτοπον ἔδοξεν ἔκουσίοις τοῦτο B
 10 γενέσθαι αὐτοῖς. εἴτε γοῦν οἶκτον τῶν Ῥωμαϊκῶν σχόντες πρα-
 γμάτων, εἴτε κέρδους καὶ λημμάτων παραχθέντες ἐλπίδι πρὸς
 ἄλλοτρίους τῶν συνθηκῶν τε καὶ σπονδῶν ἐβάδισαν λογισμοῦς,
 οὔτε ναῦς ἐδίδουν, αἱ πρὸς Ἀσίαν αὐτοὺς διαβιβάζοντες ἐμέλλον,
 καὶ νυκτὸς ἐπιθέσθαι σφίσι ἐσκέψαντο. (Γ.) Τοῦτο τοῦς
 15 Τούρκους οὐκ ἐλελήθει. διὸ καὶ τὸν τόπον ἀμείψαντες παρε- C
 σκευάζοντο δέξασθαι τὴν Ῥωμαίων μάχην· μᾶλλον δὲ δραμόντες
 αἰρουσῖν ἐν τῶν παρυκειμένων φρουρίων, ἀκείθεν ὡς ἐξ ὄρη-
 τηρίου πρὸς μάχας καὶ πολέμους ὠπλίζοντο. τοῦτο τὴν Ῥωμαίων
 μελέτην διέκοψε καὶ ὡς πορρωτάτω τούτων αὐτοὺς στρατοπε- V. 129
 20 δεύειν ἠνάγκασεν, ἕως ἂν καὶ βασιλεῖ ποιήσωνται δῆλον τὸ ξυμ-
 βεβηκός. καὶ μέντοι καὶ οὐκ ὄλλυος ἐν τούτοις ἐτρέβετο χρόνος,
 εὐωθὸς οὐκ οἶδ' ὅπως τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσι ῥαθύμως χρῆσθαι D
 τοῖς τῶν σπονδαίων πραγμάτων σκέμμασιν. ἐπὶ τούτοις ἀμελεῖν
 οὐκ ἐνῆν τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ πέμψαντες ἐς Ἀσίαν πλείστην

3. Σεναχηρεῖμ μεγ. στρ. την. τυγχ. Α., Σεναχηρεῖν μεγ την. στρ.
 τυγχ. W. 11. ταραχθέντες W.

cordatus, illos tanquam grave onus quamprimum excutere voluit. Quam-
 obrem statim praestanti duce Senacherin, qui tunc magnus stratopedarcha
 erat, cum tribus equitum millibus misso, illos e Macedonia in Thraciam ad
 Hellespontum usque perducendos curavit. Ibi cum Romani duces et milites
 multitudinem equorum, pecuniarum et omnis generis manubiarum vidissent,
 quas e Romanis provinciis hostes in Asiam transportaturi forent, indignum
 rati sunt se volentibus id fieri. Sive igitur rem Romanam commiserati,
 sive lucri et emolumentorum spe corrupti ea consilia ceperint, quae a pa-
 ctis et conventis abhorrent, non modo iis naves quibus transportarentur
 non dederunt, sed et illos noctu aggredi statuerunt. (III.) Ea res Turcos
 non latuit. Quapropter loco mutato ad Romanorum impetum tolerandum
 sese paraverunt. Immo cursu citato vicinum quoddam castellum petiere,
 eoque occupato ad bella et pugnas e loco munitiore gerendas se armarunt.
 Id facinus consilium Romanorum turbavit, et quam longissime ab illis castra
 abducere coegit, donec Imperatorem etiam quid actum esset certiore red-
 didissent. Proinde non parva mora intercessit, nescio qua Romanorum prin-
 cipum consuetudine, res quae festinationem postulat sequitur administrandi.
 Quae cum ita essent, barbari nihil negligendum rati missis in Asiam nun-

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Scaloria.

ἐκ τῶν ὁμοφύλων βαρβάρων ἐν βραχεὶ διεπεραιώσαντο συμμα-
χίαν. ὅθεν αἱ παρεξίοντες καὶ αἰφνιδίους ἕμα καὶ ἀπροσδοκῆ-
τους ἄλλοτε ἄλλοθεν ποιούμενοι τὰς ἐφόδους ἐδήουν τὴν χώραν.
(A.) Τοῖς γε μὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγεμόσι τῶν
ἀτοπωτάτων ἐδόκει, καθημένους ὄρῳ δηουμένην τὴν χώραν. διὸ 5
Ἐπρὶν ἐπὶ μείζον ἀρθῆναι θράσους τοὺς πολεμίους καὶ πρὶν πλείονα
τὴν ἀσθένειαν τοῖς Ῥωμαίων ἐπενεγκεῖν πράγμασι, δεῖν ἐνομισθῆ
τὸν βασιλεῖα Μιχαὴλ ἀναγκάσαντας ἕμα αὐτῷ πάντα στρατὸν
συναθροῖσαι τε καὶ τὸ φρούριον ἐκπολιορκήσαντας διασφειραῖ
τοὺς πολεμίους. οὗ δὴ γενομένου πάντες στρατηγοὶ καὶ πάντα 10
στρατεύματα περὶ τὸν βασιλεῖα ἠθροίζοντο. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
F καὶ ὅσοι δῆτα ἀγροῦ καὶ δικέλλης ἀπόζουσι, καὶ οὗτοι πάντες ἐκεῖ
συνηλαύνοντο, δικάλλαν ἔχοντες ἕκαστος καὶ σκαπάνην ἐν ταῖν
χεροῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὡς πολεμήσοντες ἀπήεσαν, ὅσον ὡς ἐφ'
ἔτοιμη τῇ θήρᾳ, συγκατωχώσοντες αὐτοῖς πολεμίαις αὐτὸ τὸ 15
φρούριον. ὅθεν ἄραντες ἐπορεύοντο πρὸς τοὺς πολεμίους οἱ τε
στρατηγοὶ καὶ ὁ στρατὸς σὺν γε τῷ βασιλεῖ, πολὺν καὶ τὸν ἀγο-
ραῖον ἐπισυρόμενοι καὶ ἀγρότην ὄχλον, καὶ ὅσοι σκαπίνης καὶ
P. 158 δικέλλης ἀπόζουσιν, οὐ μῦλα ἄκοντας ἕπαντας. ὑπὸ γὰρ ἀπει-
ρίας οἱ πλείστοι ξυνελανόμενοι πρὸς ἐλπίδα μόνην τοῦ κέρδους 20
ἑώρων· τοὺς δ' ἐπὶ τούτοις κινδύνους λήθη μακρῆ παραπέμπον-
τες διετέλουν. (E.) Ὅσω μέντοι τοῖς πολεμίαις ἐνήν ἐρῶσθαι
πρὸς ἀδθαιρέτους κινδύνους διὰ τε δὴ τὸ ἐν πολεμίᾳ περικεκλει-
σθαι γῆ καὶ διὰ τὸ πλήθει στρατοῦ πολλῶ τῶν ἀντιπαραταττο-

9. τε add. A. 24. κολλῶν A.

cilis' brevi tempore magna popularium suorum auxilia arcessiverunt. Pro-
inde excurrentes alias aliunde subitis et inexpectatis irruptionibus agros va-
stabant. (IV.) Romani autem duces ita se desidero et provinciae vasta-
tionem cernere absurdissimum esse iudicabant. Quamobrem priusquam
hostium audacia cresceret, et Romanorum vires magis attererentur, Impe-
ratorem Michaëlem, omnibus copiis coactis, ad castellum oppugnandum et
delendos barbaros adigendum esse censuerunt. Quo facto duces et milites
omnes ad Imperatorem convenerunt. Nec illi solum; sed et agricolae et
fossores universi eodem confluxere, bidentem quisque et ligonem manu ge-
stantes. Quippe non tam ad gerendum bellum, quam ad paratam praedam,
hoc est ad hostes cum ipso castello evertendos, accedebant. Duces igitur
et exercitus omnis cum Imperatore adversus hostem proficiscebantur, ma-
gnam secum hominum circumforaneorum multitudinem trahentes, nec non
rusticanam turbam, quae ligonem etiamum et sarculum redolebat. Et hi
quidem omnes hand inviti sequebantur, cum plerique ex imperitia emolu-
mentā tantum victoriae reputarent, quibus vero ea periculis constarent,
penitus obliviscerentur. (V.) Quantum autem hostes ad pericula ultro
obeunda se confirmabant, quod et in hostili terra conclui et numero longe

μένων ἡττῶσθαι, τασούτω Ῥωμαίοις ξυνέβαινε περιφρονοῦντας
 ἵεναι ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἀμελοῦντας τῶν τακτικῶν διὰ τὸ πολὺ τῶν
 πολεμίων ὄπλοις καὶ πλήθεσιν ὑπερέχειν· μὴ ξυνείσιν, ὡς ἔοικεν,
 ὡς οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν ἐν κόσμῳ πραγμάτων βεβαίον τε καὶ ^{Imp. Andron.}
 5 ἀσφαλές, ἀλλὰ παλγιον θεοῦ τὰ ἀνθρώπινα κατὰ Πλάτωνα B ^{Senioris.}
 καὶ ἀδήλως πάντ' ἕνω καὶ κάτω περιχωρεῖ καὶ ἐναλλάξ ἀτέκμαρ-
 τον πορεύεται δρόμον. ταῦτ' ἄρα καὶ οἱ πολέμιοι πρότερον ἀπὸ
 μόνης τῆς φήμης τὰ τῶν Ῥωμαίων δεδιότες στρατεύματα καὶ
 τοῖς τεθνηκόσι μᾶλλον ἢ τοῖς ζῶσι συγκαταλέγοντες ἑαυτοὺς νῦν C
 10 τὴν οὐκ ἐν τάξει τούτων θεασάμενοι κίνησιν, θαρσαλιώτεροι
 σφόδρα γίνονται πρὸς τὴν μάχην· καὶ συναγαγόντες ἅπαντα χρή-
 ματα καὶ γυναῖκας, καὶ ὅσα μὴ πρὸς τὸν προκείμενον ἦσαν χρή-
 σιμα πόλεμον, ἐντὸς ἡσφαλισαντο τῶν τε χαρακωμάτων καὶ τάφρων,
 ἃ φθάσαντες καλῶς προπαρεσκευάσαντο πρὸς οἰκείαν ἀσφάλειαν.
 15 αὐτοὶ δὲ τοὺς ἐπιλέκτους ἱππέας ἀναλαβόμενοι καὶ ὀπισθίντες D
 λαμπρῶς οὐ πλείους τῶν ἑπτακοσίων τυγχάνοντες ἐξαίφνης πρὸς
 τὴν τοῦ βασιλέως διεκθέουσι σημαίαν οὗτ' ἐν ἀσφαλεῖ τοῦ τόπου
 σταθεύσαν, οὔτε τῆς προσηκούσης δυνάμεώς τε καὶ εὐταξίας ἤξιω-
 μένην. (ζ'). Πρὸς δὴ τὸν οὕτως αἰφνίδιον δρόμον τῶν πολεμίων
 20 θορυβηθέντες πρῶτον ὁ συρφετώδης ἐκεῖνος καὶ ἀγρότης ὄχλος
 πρὸς ἄσχετον ἔβλεψαν παρεθὺς τὴν φυγὴν· ἔπειτα κατ' ὀλίγους
 ἕτεροι διελύοντο· καὶ τέλος τραπόμενοι πάντες δίχῃ πολεμικοῦ E
 κρότου ἔφηνον ἀμεταστρεπτί. βουλόμενος δ' ὁ βασιλεὺς πρὸς V. 130
 τάξιν ἀθροίζειν τὸ στράτευμα εὔρισκε τῶν πάντων οὐδένα τὸν
 25 ἀκροῦμενον· καὶ ἀπαγορεύσας ἦει τὴν αὐτὴν καὶ αὐτὸς λύπης

inferiores essent adversariis, eo Romani contemptis neglectaque militari
 disciplina contra illos procedebant, propterea quod numero et armis hostem
 longe superabant: illud videlicet non reputantes, nihil in mundo esse firmum
 et tutum, sed res humanas, ut ait Plato, ludibrium esse Dei, sursumque
 ac deorsum temere ferri omnia, incertoque cursu huc et illuc vagari. Hos-
 tes itaque, qui antea Romanas copias vel e sola fama timebant, et ipsi
 sese inter mortuos potius quam inter vivos numerabant, cum eos nullo
 ordine progredi cernerent, multo alacriores ad pugnam facti omnes opes,
 mulieres, caeteraque ad instans praelium inutilia colligunt, et intra muni-
 tionem ac fossas, quas ad salutem suam defendendam diligenter praeparar-
 verant, includunt: ipsi vero cum delectis equitibus probe armati non plures
 septingentis ad Imperatorium vexillum excurrunt, nec in tuto loco positum,
 nec iustus viribus et ea qua oportebat disciplina custoditum. (VI.) Ad hanc
 tam subitam excursionem hostium turbata primum colluvies illa et agrestium
 hominum turba effuse fugere coepit. Deinde alii atque alii paulatim se
 subducere: denique omnes absque bellico strepitu conversi trepide fugere
 coeperunt. Cum autem Imperator in aciem revocare milites cuperet, ne-
 minem invenit qui audire vellet. Itaque rebus desperatis eadem via et ipse

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- καὶ δακρῶν μεστὸς, ἔκτισιν εἶναι ταῦτα σαφῆ διαλογιζόμενος ἐκ Θεοῦ παλαιῶν τε καὶ νέων ἀμαρτημάτων. οἱ δὲ πλείους τῶν στρατηγῶν αἰσχυνθέντες τὴν οὐκ ἐν τάξει φυγὴν ἐκαρτέρουν μέγροι τινὸς ἀντεχόμενοι καὶ περισπῶντες εἰς τὸν ἐαυτῶν πόλεμον τοὺς βραβύρους καὶ ὅσων ἀναστέλλοντες αὐτοὺς, μὴ διώκειν τοὺς φεύγοντας τῶν Ῥωμαίων, μηδ' αὐτὸν δὴ τὸν βασιλέα. τέλος δὲ κυκλωθέντες ὑπὸ τῶν πολεμίων πάντων ἀθροισθέντων ὁμοῦ παρέδωσαν ἐαυτούς. οἱ δὲ πολέμιοι τούτους τε ἐν δεσμοῖς ἡσφάλλισαντο καὶ τὰ βασιλικὰ διενείμαντο χρήματα, καὶ ὅσα τῶν βασιλικῶν παρασῆμων ἐν τῇ τοῦ βασιλέως ἦσαν σκηπῆ· μεθ' ὧν ἦν καὶ ἡ βασιλικὴ καλύπτρα, κεκοσμημένη συνήθως τῷ τε λθῶ καὶ ταῖς
- P. 159 τῶν μαργάρων σειραῖς· ἦν δὴ καὶ τῇ ἐαυτοῦ κεφαλῇ τὸν Χαλκὴ ἐπιθέντα φασὶ σκωπτικούς τε καὶ εἰρωνας λόγους ἀφιέναι κατὰ τοῦ βασιλέως.

- A. C. 1810
- 9'. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ὁ πατριάρχης Ἀθανάσιος 15 τὸν πατριαρχικὸν παραιτησάμενος θρόνον ἠσέχασεν ἐν τοῖς περὶ τὸν Ξηρόλοφον κελλίοις αὐτοῦ. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι τινὲς τῶν πολλῶν κατ' αὐτοῦ βάρους τρεφόντων οὐκ ἀνεχόμενοι βλέπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς ἀπολαύοντα (ὄγδοον γὰρ ἔτος ἠνύετο τούτῳ τηνικαῦτα, ἀφ' οὗ τὸ δεύτερον ἐς τὸν πατριαρχικὸν ἀνεβιβάσθη θρόνον) ἐπιβουλήν ἐξαρτύουσι κατ' αὐτοῦ μάλᾳ φρικιώδη καὶ ἀσεβείας μεστήν. ἐπεὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔτι καὶ τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν ἔχων ἐν τοῖς περὶ τὸν Ξηρόλοφον αὐτοῦ κελλίοις ὡς τὰ πολλὰ διέτριβε, κλέπτουσιν ἐκ τοῦ πατριαρχ-

8. ἐκαρτέρησαν Α.

abiiit, moestus et lacrymis oppletus, poenam hanc evidentem veterum recitentiumque delictorum divinitus sibi infligi cogitans. At plerique duces, quos fugere inordinatos pudebat, ad tempus resistebant, et barbarorum arma in se convertebant, ac veluti reprimebant, ne Romanos fugientes aut Imperatorem ipsum persequerentur. Tandem ab hostibus omnibus simul iunctis circumventi, deditione facta, in vincula coniecti et in custodiam dati fuerunt. Pecuniam vero Imperatoriam Turci inter se partiti sunt: item quicquid insignium Imperii in tentorio Imperatoris extitit: in quibus et tegmen capitis fuit Imperatoria, gemmis de more et margaritarum nexibus ornatum; quod capiti suo Chalel imposuisse traditur, ac Imperatorem ridiculis et iocularibus verbis perstrinxisse.

9. Sub hoc tempus etiam patriarcha Athanasius, abdicata dignitate, in cellis suis ad Xerolophum solitariam vitam amplexus est. In causa hoc erat. Quidam illi infensissimi, cum eum tamdiu patriarchica specula potiri cernere non possent (octavus enim annus exibat, ex quo is deono in patriarchalem sedem restitutus fuerat), insidias illi atrocissimas et impio-tatis plenas erant. Nam cum ille potestatem patriarchalem adhuc retinens in Xerolophi cellis plerumque versaretur, e patriarchico solio scabel-

- χικοῦ θρόνου τὸ ὑποπόδιον αὐτοῦ· ἕφ' ὃ τὴν θείαν εἰκόνα στη-
 λογραφοῦσι τοῦ σωτήρος Χριστοῦ καὶ ἐφ' ἐκάτερα ταύτης τὸν
 τε βασιλέα Ἀνδρόνικον χαλιὸν ἐν τῷ στόματι φέροντα καὶ τὸν
 πατριάρχην Ἀθανάσιον ἔλκοντα τοῦτον ὡσπερ τις ἥνιοχος ἵππου. A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.
- 5 ἔπειτα οὕτως ἔχον τὸ ὑποπόδιον ἀπιόντες τιθέασιν ἔνθα καὶ πρό- D
 τερὸν ἔκειτο, παρὰ τὸν πατριαρχικὸν δηλαδὴ θρόνον. ἔπειτα
 θεατρίζουσι τὸ δρᾶμά τινες θεασάμενοι παρ' ἐλπίδα καὶ ὡς ἀσεβῆ
 τὸν πατριάρχην διαβάλλουσι πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ μὲν δὲ βασι-
 λεὺς τοὺς διαβάλλοντας μεταπεμψάμενος καὶ αὐτοὺς ἀναμφιβόλως
 10 εἶναι συλλογισάμενος τοὺς τὸ ἀσεβὲς ἐκείνο καὶ ἄθεσμον δρᾶμα
 συσκευασυμένους εἰρκτῆ παραδίδωσι χαλεπωτάτῃ τε καὶ διηνεκεῖ. E
 ὁ δὲ πατριάρχης δυσχεράνας, ὅτι μὴ πολλῶ μείζονι τούτους
 παρέδωκε τιμωρίᾳ, τὸν πατριαρχικὸν εὐθὺς παρητήσατο θρόνον.
 (B.) Ἀνο δὲ μεταξὺ παρεδύνηκότεων ἐνιαυτῶν ἔτα τὸν πατριαρ-
 15 χικὸν διαδέχεται θρόνον Νίφων, ὁ τῆς Κυζίκου μητροπολίτης, τῷ A. C. 1312
 βασιλικῷ θελήματι τῶν ἀρχιερέων εἰζάντων καὶ μεταστησάντων
 αὐτὸν ἐκ Κυζίκου πρὸς τὴν τῆς πατριαρχείας περιωπῆν. ἦν δὲ ὁ F
 ἀνὴρ πάντῃ μὲν ἀδαγῆς τῆς ἔξω παιδείας, οὐχ ὡς τὰ πολλὰ δὲ, καὶ
 τῆς θειοτέρας, ὡς μηδ' οἰκεία χειρὶ τὰ τῶν γραμμάτων στοιχεῖα V. 131
 20 γράφειν εἰδώς. ὅσον γὰρ ἄκρω δακτύλῳ ταύτης γευσάμενος ἤρ-
 κέσθη τῇ φύσει χρώμενος. σύνεσιν γὰρ πλουτῶν καὶ περινοίαν
 φυσικὴν, εἰ καὶ πρὸς γραμμάτων ἀσχολίαν ταύτην ἐκίνει, τοῖς P. 160
 μάλιστα τῶν σοφῶν ἐζητῶνται ἄν. ἀλλὰ φθάσας τῶν χρημάτων
 ὁ πόθος καὶ τῆς κοσμικῆς περιφανείας καὶ δόξης τὸ ἀπειρόκαλον
 25 ὄλην ἐς ταῦτα τὴν φυσικὴν ἐκείνην ἀπησχόλησε σύνεσιν καὶ περι-

lum furati Christi Servatoris figuram subtus delineant, ac utrinque imagines
 duas appingunt, alteram Imperatoris Andronici, fraenos in ore habentis,
 alteram patriarchae Athanasii, illum trahentis velut eques equum solet.
 Tum idem scabellum ita ornatum ibi reponunt ubi prius fuerat, in solio vi-
 delicet patriarchico. Deinde quidam praeter expectationem id conspicati eam
 fabulam vulgant, et patriarcham apud Imperatorem impietatis reum agunt.
 At Imperator calumniosos arcessit, eosque, ut quos impiae nefandaeque il-
 lius fabulae auctores esse minime dubitaret, in gravissimum et perpetuum car-
 cerem compingit. Patriarcha vero indignatus, quod non multo gravior poena
 illis irrogata esset, patriarchicae sedi statim renunciat. (II.) Interim duo-
 bus annis elapsis Nipho Cyzici metropolitanus sedem vacantem occupat,
 pontificibus Imperatoris voluntati obsequentis, ex urbe Cyzico translatus et
 ad patriarchalem apicem evectus. Erat autem ille vir Graecarum litterarum
 non fere sed omnino rudis, immo etiam sacrarum, ut qui sua manu nec elementa
 litterarum sciret pingere. Nam is doctrina vix extremo digito degustata
 ingenio contentus fuit. Quod si illam, quam a natura acceperat, intelligentiam
 et ingenii vim ad litterarum studia contulisset, inter doctissimos numerari
 certe potuisset. Sed divitiarum amore praecoccupatus externique splendoris
 et inanis gloriae desiderio abreptus omnem solertiam et excellentiam

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

νοϊαν, και δλην ὡσπερ ἄμπωτις ἐξεφρόδησε τὴν νύκτωρ και μεθ' ἡμέραν μελέτην αὐτοῦ. και ἦν ἐμπειρότατος διὰ ταῦτα πρὸς πᾶσαν βιωτικῶν πραγμάτων ἐπιστάσιαν, ἕς τε φσητηκομίας δηλαδὴ και ἀμπελώνων ἐργασίας εὐκαιρους και οἰκῶν παντοίων οἰκοδομὰς Β και, ἀπλῶς εἰπεῖν, ὅσα τοὺς σιτώνας και τῶν οἴνων τὰς ἀποθή-5 κας και τὰ βαλάντια ῥήγνυσι, μελζῶ τῶν ὄντων ἀπαιτοῦνται καθ' ἕκαστον τῶν ἐνιαυτῶν. ἐὼ λέγειν ἐνδυμάτων βλακειαν και ἵππων ἀγερώχων και ὑφανθένων κτήσεις και τραπέζης ὅσα θωπεύει C τὸ σῶμα, και μήτε ὕλης πάχος ἐντιθῆσι, μήτε τὸ εὐχρῶν ἀπαγορεύει. ἐδίδου γὰρ και τῇ γυναικωνίτιδι καιρὸν ἀσχολίας οὐδ' 10 ῥάθυμόν τινα και κατὰ τὸ ἐσπίσης ἐνδεχόμενον, ἀλλ' ἀναγκαῖον και, ὡς εἰπεῖν, ἀπαραίτητον. ὁ δὲ τοιοῦτος τρόπος παρέλειπε τοῦτον και τὴν ἐπιτροπὴν και διοίκησιν ὕστερον τῶν γυναικῶν πραγμάτων και κτημάτων ὑπελθεῖν, λέγω δὴ τῶν δύο παρθε- νῶνων, τοῦ τε Περτζε καλουμένου και Κραταιοῦ, ἵνα ἅμα μὲν 15 Δ ἐκ τῶν προσόδων ἔστιν ἡ σφετερίζεται προφάσει τῶν οἰκοδομημά- των, ἅμα δὲ και συχνοτέραν ἔχη ποιῆσθαι τὴν ἐκείσε διατριβὴν μετὰ τινος γούρου και χλιδῶντος ἡθους. οὗτος ὀπόσους εὐδοκί- μῆσει χρωμένους ἑώρα φύσειως ἢ τέχνης ἡστινοσοῦν, ὀπόσαι πρὸς ἀρέσκειαν και κοινῇ τοῖς πᾶσι και ἰδίᾳ τοῖς βασιλεῦσι πεφύκασι, 20

12. ὁ γε μὴν πρὸς εὐκοίας συμφυῆς τρόπος κατέκ. A. et V. Vid. Notas. 14. τῶν θείων παρθ. A. 15. Verba ἵνα—ἡθους om. A., in V. sub schedula latent, cuius dimidia pars discernpta est; in altera parte haec leguntur: . . . πράξεν, ἀλλὰ και πλείστον ἄλλαν ἄλλως πενίαν παρε. . . λωτον ἐλευθερίαν ἐχαρίσατο και κικτοῦσας μεγαλοπρεπῶς ἀνερ. . . διακάς. διεβίβλητο μέντοι παρὰ τῶν πλεί- στων, ὡς ὀπόσους etc. Postrema διεβίβλητο μέντοι etc. habet etiam A. Vid. Notas.

animi naturalem eo convertit, et iis rebus velut fluctuum reciprocorum aestu sua omnia studia tam nocturna quam diurna absorberi passus est. Itaque omnium rerum ad usum vitae pertinentium peritissimus erat administrator; seu plantandae arbores forent, seu vites opportuno tempore colendae, seu omnis generis aedificia extruenda. Denique quicquid granaria, quicquid cellas vinarias implet, quicquid loculos rumpit et capaciores quotannis exigit, solertissime prospiciebat. Omitto luxum in vestibulis et ferocium atque altorum equorum armata mensarumque delicias, quae neque crassos humores gignerent, neque bonum faciei colorem corrumpent. Nam et mulieribus partem occupationum suarum tribuebat, idque non segnitè, ac si parum interesset, sed necessario, et quasi hand posset detrectare. Qui mores eum post impulerunt, ut muliebrium rerum et possessionum (duo monasteria virginum intelligo, quorum alterum Pertze, alterum Crataei dicitur) curam administrationemque susciperet; simul ut aliquid de redditibus occasione aedificiorum subtraheret; simul ut saepius ibi cum fastu et mollitie versari posset. Hic quoscunque vel excellenti indole, vel quavis earum artium, quae aut publice omnibus aut privatim Imperatoribus placerent,

- φίλος εἶναι σφῶν ὑπεκρίνετο μὲν ἕς γε τὸ φαινόμενον· κρύφα δ' A. C.
 ἤχθετο πῦσι καὶ βιάσκονον ἔτρεφεν ὀφθαλμὸν τε καὶ γνώμην κατ' 1282
 αὐτῶν· καὶ λάθρα προσιών ἅει τοῦ βασιλέως ὑπορύττειν οὐκ ad
 ὤκειν τὰς ἀκοάς, ἄλλοτε ἄλλοις λοιδορούμενος παραπλήσιον 1328
 5 ποιῶν τῷ ὄφει τῷ Λιβνικῷ. γίνεσθαι γὰρ φασὶ παρὰ τοῖς Λιβν- Imp. Andron.
 σιν ὄφιν ἐχίδνη παρόμοιον, ὃς πολὺν ἐπιχειόμενος ψάμμον, ὡς Senloris.
 μὴ θεῖτο τοῖς παριοῦσι, μόνον ἀνεωγμένον ἔξω που τῆς ψάμμου
 τὸ στόμα μετὰ τῆς γλώττης ἀφίησι τοῖς παριοῦσιν ἀπροσδόκητον
 ὄλεθρον. (Γ.) Ἐν τι μόνον ἔδοξε τῷ βασιλεῖ συμβουλευέσιν **F**
 10 χρηστὸν καὶ τοῦτο δ' οὐ τὸν οἰκεῖον ἐνδεικνύμενος τρόπον· ἀλλὰ
 τὴν τοῦ βασιλέως ἐς τοῦτο διάπυρον ξυνηνοηκῶς ὄρηγν συνερ-
 γὸς ἔδοξεν ἐς τὸ βούλευμα καὶ αὐτός. συνήργησε γὰρ τῷ τοῦ
 βασιλέως δόγματι ἐς τὸ δέξασθαι τοὺς Ἀρσενιάτας ὑπαῖξ τῆς
 καθολικῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀποδράγντας διὰ κενοδοξίαν, ἵνα **P. 161**
 15 μὴ αὐτοὶ τε τὸν ψυχικὸν κατὰ διαδοχὴν κινδυνεύσωσι θάνατον
 καὶ ἕμα ἄλλους ἐξαπατῶντες ἐς τὸν αὐτὸν συνελάνωσιν ὄλεθρον.
 τοῦ δὲ βασιλέως εἰξάντος ταῖς πατριαρχικαῖς συμβουλαῖς οὕτως,
 ἅτ' ἐκ πολλοῦ καὶ αὐτοῦ τουτὶ βουλομένου, συναθροίζονται πολλοὶ
 πολλαχόθεν ὡσπερ ἐκ πετρῶν [καὶ βάτων] αὐθήμεροὶ βλαστάνον-
 20 τες Γίγαντες, ῥάκη μὲν περικείμενοι διεφθόγωτά, πλείστον δ' ἐν
 τοῖς τῆς καρδίας μυχοῖς τὸν τῆς κενοδοξίας καλύπτοντες ὄγκον. **B**
 καὶ δὲ βαρέα τινὰ καὶ τὴν ἀκοὴν οὐ μετρίως κινύοντα προβάλλ- **V. 132**
 λονται τὰ ζητήματα, ἵν' ἐς τοὺς πολλοὺς ἐμφανίσωσι δῆθεν οὐκ

9. συμβουλευέσιν pro συμβουλεύσαι. BOIV. 17. δεξαμένον τὰς
 πατριαρχικὰς συμβουλάς, ἅτ' ἐκ πολ. A.

praestare carneret, eorum se palam amicum simulabat: clam vero oderat, animumque et oculum malignum in omnes intendebat; et alias alios criminando Imperatoris aures furtim pulsare non dubitabat. In quo Libycum serpentem imitabatur. Aiunt enim serpentem nasci in Africa viperæ similem, qui ne a praetereuntibus conspicitur, multa arena se ipsum cooperiat, et ore tantum cum lingua extra arenam exserto invisum viatoribus exitium afferat. (III.) Unicum Imperatori rectum consilium dare visus est. In eo autem non voluntatem suam declaravit: sed cum Imperatorem ardentissimo studio id cupere intellexisset, effecit ipse, ut in partem eiusdem consilii venisse crederetur. Etenim quod Imperator fieri decreverat, ut Arseniatae semel a Catholica Ecclesia ob inanis gloriae studium avulsi reciperentur, id ut fieret operam dedit; ne ii morbo per successiones propagato salutem animae suae in discrimen vocarent, et alios quoque deceptos in idem seculum exitium traherent. Hoc patriarchae consilium cum Imperator approbasset, qui et ipse diu id animo agitaverat, multi multis e locis conveniunt, veluti terrigenae quidam e saxis et rubis subito enati, laceris pannis obsiti; animis vero intimis tumorem vanae gloriae immodicè calantes. Et hi quidem quaestiones molestas, et quibus aures haud mediocriter morderentur, proponebant, ut vulgo scilicet probarent, se non sine causa discessio-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

ἀνατιώς ἑαυτοὺς σχιζομένους. πρῶτον μὲν, ἵνα δηλαδὴ τὸ τοῦ πατριαρχεύσαντος Ἀρσενίου λείψανον ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μονῆς ἐντίμως ἀνειληφότες ἐν τῷ μεγίστῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας νεῶ μεταδώσι. δεύτερον, ἵνα καθαρτικῶς τινι καθυποβληθῶσιν

Ἐπιτιμῶ τὰ γένη τῶν ἱερέων, ἀργίαν δηλονότι τῆς ἱερουργίας 5
ἐφ' ἡμέραις τεσσαράκοντα. τρίτον, ἵνα κηστelaίς καὶ γονυκλι-
σίαις ἐπὶ ῥητοῖς καὶ ὁ κοινὸς ἅπας λαὸς καθαρθῶσι· καὶ ἐπὶ
τούτοις ἕτερα τῆς ὁμοίας ἀπονοίας ἐχόμενα, ἃ πάντα διὰ τὸ τῆς
εἰρήνης καὶ ὁμονοίας καλὸν σπεύσας ὁ βασιλεὺς ἐκπεραίνει.
(Δ.) Εἰθ' ἕξῃς ὅσοι μὴ ἀξιώμασιν ἀναλόγοις τετίμηνται τῶν 10
Ἐκ τῆς τοῦ σχίσματος ἀθροισθέντων, προστασίαις δηλαδὴ μητρο-
πόλεων, προστασίαις μοναστηρίων, παρῶν ἡσίων ἐν βασιλείαις,
πορισμοῖς προσόδων ἐτησίων, οἷοι δὴ πάντες μετὰ βραχὺ τῆς
τοιούτης ἀπεβράβησαν ὁμονοίας καὶ εἰσι ταῖς προτέραις αὐθις
ἐμμένοντες ἰδιοτροπίας καὶ σχίσμασιν. ὁ δὲ πατριάρχης προτρα- 15
πέει παρ' αὐτῶν δὴ τῶν συνελθόντων Ἀρσενιατῶν ἀνῆλθεν ἐπὶ
τοῦ ἄμβωνος, ἐνδεδυμένος τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ στὰς πρὸ
τοῦ λειψάνου τοῦ Ἀρσενίου ἐξεφώνησεν ὡς ἐκ τοῦ Ἀρσενίου δῆθεν
συνχώρησιν ἅπαντι τῷ λαῷ.

P. 162 ἰ. Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις μετὰ τὴν νίκην ἐκείνην Θρασον- 20
θέντες ὅσον πλεῖστον ἕξῃ οἱ βάρβυροι μικροῦ πᾶσαν ἐδήλωσάν τε
καὶ κάκιστα διέθικαν τὴν περὶ τὴν Θράκην τῶν Ῥωμαίων χώραν,
ὡς μήτε ἀροτριᾶν, μήτε σπεῖρειν τῶν πόλεων ἐξιώντας δύνασθαι
Ῥωμαίους ἐφ' ὅλοις ἔτεσι παρὰ βραχὺ δυοί. καὶ ἦσαν διὰ ταῦτα

nem fecisse. Erant autem hae. Primum, ut Arsenii patriarchae reliquiae, e Divi Andreae monasterio honorifice translatae, in maximo Sanctae Sophiae templo collocarentur. Deinde, ut poena aliqua piaculari sacerdotum ordines plecterentur: videlicet ne quadraginta diebus rem divinam facerent. Postremo, ut ieiuniis et genuflexionibus ad certum tempus definitis populus universus mundaretur, aliaque eidem amentiae affinia: quae omnia Imperator ob pacis et concordiae bonum propere exequitur. (IV.) Aliquanto post schismatici, quotquot convenientibus praemiis ornati non fuerant, cuiusmodi sunt metropolitani episcopatus, monasteriorum praefecturae, praerogativae in palatio, annuorum reddituum emolumenta, omnes statim abrupta concordia ad pristinum propriumque morem redeunt et in schismate denuo perseverant. At patriarcha, ipsis Arseniatis qui eodem convenerant hortantibus, ambone consensu et sacerdotali stola indutus, ante Arsenii reliquias stans, recitata velut Arsenii nomine absolutionis formula, omnem populum venia donavit.

10. His temporibus post victoriam illam barbari sumpta maxima aude-
cia omnes fere Romanorum agros circa Thraciam vastaverunt, et pessime
illic grassati sunt; ut Romani duobus propemodum annis moenibus egredi
nec ad arandum nec ad serendum audent. Quae res gravi moerore et im-

λύπη βαθεία καὶ παλαμνωτοτάταις φροντίσι τὴν ἑαυτῶν οἱ βασι-
 λεῖς ψυχὴν κατατέμνοντες. τὴν μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν
 στρατευμάτων βοήθειαν ἀπεργνώκεσαν ἤδη τελέως, ξυνιέντες μὲν
 5 μὲν πρὸς Θεομηρίαν τινὰ περὶ τούτοις ἐπιπολάζειν, τὰς δὲ τῆς Θεο-
 Imp. Andron.
 Sealoria.
 10 μνηρίας αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅπως οὐ ξυνιέντες. καὶ ἦν αὐτοῖς ἡ πᾶσα Β
 μελέτη μισθοφορικὴν τινα προσκαλέσασθαι συμμαχίαν ὀδυνώδη-
 ποτε. καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ τούτοις ἐτρέβετο χρόνος οὐ μέτριος,
 ἀναλογιζομένων τὴν τῶν χρημάτων δαπάνην ἐσομένην μεγάλην
 καὶ οὐ μάλα τοι φορητὴν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ, χρημάτων εἴπερ C
 15 ποτὲ νῦν μάλιστα σπανίζοντι διὰ τὴν τῆς χώρας κἀκώσιν. ὁμοίως
 μέντοι τῆς ἀνάγκης ἠρεμεῖν ἦιστα συγχωρούσης πέμπει πρὸς τὸν V. 133
 ἐπὶ Θυγατρὶ γαμβρὸν, τὸν Κράλλην λέγω Σερβίας, ὁ βασιλεὺς
 Ἀνδρόνικος συμμαχίαν μεταπεμπόμενος. (B.) Ἀλλὰ πρὶν ἐκείνην
 ἐκεῖθεν ἀφικέσθαι τὴν συμμαχίαν, ὁ πάντα ποιῶν καὶ μετα-
 20 σκευάζων πρὸς τὸ βέλτιον κύριος διανίστησι πρὸς ἀνδρικόν τινα
 ζῆλόν τινα τῶν ἐδγενῶν τῆς συγκλήτου καὶ κατὰ γένος τῷ βασιλεῖ D
 προσηκόντων, Φιλῆν τὸν Παλαιολόγον, ὃς καὶ τὴν πρωτοστρα-
 τορικὴν παρὰ βασιλέως ὕστερον παρεληφώς ἦν βακτηρίαν. οὗτος
 οὖν περὶ τὰ βασίλειά διατρέβων αἰεὶ καὶ μάλα τοι πλείστην καρ-
 25 πούμενος τὴν τοῦ βασιλέως εὐμένειαν διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀκρίβδη-
 λον καὶ διάπυρον πρὸς τὴν βασιλικὴν εὐνοιαν καὶ ἔτι τὸ τοῦ βλου
 σεμνόν, ἀδαῆς τις ἐδόκει καὶ ἄπειρος τὰ πολέμια, αἶτε καὶ τὸ P. 163
 σῶμα κατὰ φύσιν ἔχων ἰσχνόν καὶ τὰ πλείστα κοσηλευόμενον·
 καὶ μάλιστα ὅτι καὶ μόνας ταῖς Θειοτέραις μελέταις ἦν ἐνδιητρι-

4. τοῦτοις A., τοῦτοις W.

- portanissimis curis animum afflixit Imperatorum. Iam enim a Romanis legio-
 nibus nulla prorsus auxilii spes supererat, sero tandem intellecta numinis ira-
 cundia, quae illas comitabatur, causis vero illius iracundiae haud scio quo-
 modo non intellectis. In id igitur unum intenti erant Imperatores, ut mercena-
 rium undecunque militem conducerent. In quo mora temporis non parva
 intercessit, dum futuros sumptus reputant, magnos videlicet et quos fiscus
 ferre difficillime posset. Etenim fiscus, si unquam alias, tum vel maxime
 erat exhaustus ob provincias vastatas. Tamen urgente necessitate et mi-
 nimum quietis indulgente Imperator Andronicus ad filiae suae maritum Cra-
 lem Serviae auxilii arcessendi causa legationem mittit. (II.) Sed priusquam
 auxilia inde advenirent, Deus, qui omnia perficit et in melius refert, nobilem
 et senatorium virum Andronici Imperatoris cognatum excitat, et generoso
 quodam zelo inflammat. Is erat Philo Palaeologus, qui et protostratori-
 cum ab Imperatore baculum deinde accepit. Qui cum in palatio assiduus
 versaretur et magna apud Principem gratia polleret, quem sincero et ar-
 dente animi affectu atque ipsa vitae honestate sibi conciliaverat, ignarus et
 imperitus rei militaris habebatur; tum quia corpus natura sua tenue et mor-
 bis obnoxium habebat; tum maxime ob id, quia uni rerum divinarum contem-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

βων και ναοῖς προσεδρεύων ὡς τὰ πολλὰ και πλείστην αἰδῶ τοῖς
 ἱεροῖς τῶν πραγμάτων παρέχειν ἔργον ποιούμενος. οὗτος γὰρ
 βαρειαῖς φροντίσι ἀτόχον θεασάμενος τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον
 ἐπαυθε τὴν ψυχὴν· και προσελθὼν, „δός μοι,” φησὶν, „εἰς τὰ
 τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδα παρελθόντι βραχὺν τινα στρατὸν 5
 Βὰπολῆξασθαι και λοχαγούς και ταξιάρχους, οὓς ἂν αὐτὸς ἐθέ-
 λουμι, και πρὸς τούτοις δαπάνην ἀνευδεῖ τῶν χρεωδῶν τῶν τε
 ὑποζυγίων και αὐτῶν. αἱ γὰρ πρὸς θεὸν στεῆραί μου και ἀρρη-
 γεῖς ἐλπίδες τὴν ἐμὴν ὑποτρέχουσαι περιθάλλουσι καρδίαν και με
 πείθουσι διίσχυρίζεσθαι, ὡς ὄψει με τὴν ταχίστην τρόπαια φέ- 10
 ροντα κατὰ τουτωνὶ τῶν βαρβάρων. (Γ.) Πιέθεται τοῖς λεγο-
 μένοις ὁ βασιλεὺς κλειπὼν, ὡς δίκαια ποιῶν ὁ θεὸς οὐκ ἐν ταῖς
 κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ, οὐδ' ἐν πλήθει ἰσχύος, ὡς αὐτὸς
 διὰ Δαβὶδ τοῦ προφήτου φησὶν, ἀλλ' ἐν συντετριμμένῃ καρδίᾳ
 και πνεύματι ταπεινώσεως. τῷ μὲν οὖν νιῶ τῷ ἐμῷ και βασιλεῖ 15
 Μιχαὴλ οἶμαι ἀπεχθανόμενος διὰ τὰ τῶν φυσάντων πλημμυλή-
 ματα τὴν παρ' ἑαυτοῦ συμμαχίαν οὐ δίδωσι· δώσει δ' ἴσως
 Δτουτωὶ τῷ σεμνῷ τὸν τε βίον και τρόπον. τιμωτέρα γὰρ παρὰ
 κυρίῳ σεμνότης και βλος ἄληπτος ὑπὲρ δύναμιν ὄπλων. ἀπέ-
 στρεψα γὰρ, φησὶ, και εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι οὐ τοῖς κού- 20
 φοις ὁ δρόμος, και οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, και γε οὐ τῷ
 σοφῷ ὁ ἄρτος, και γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος, και γε οὐ τοῖς
 γινώσκουσι ἢ χάρις· ὅτι κωρὸς και ἀπάντημα συναντήσεται
 πᾶσιν αὐτοῖς. και μὲν δὴ πᾶσαν τούτου τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς

S. οὕτω ante βαρειαῖς add. W., om. A. 11. λεγομ.] λόγοις A.
 13. ὡς — φησὶν add. A.

plationi immorabatur, et fere in templis degebat, ac culta religiosissimo
 sacra prosequabatur. Is cum Imperatorem Andronicum tantis curis ae-
 stuantem videret, animo indoluit et ad illum ingressus, „permitte,” inquit,
 „mihi ad Romana castra proficisci, ut et parvam militum manum, et cen-
 turiones ac tribunos quos ipse voluerim deligam. Fac item, ut com meatum
 mihi suppedites, qui et hominibus et iumentis satis sit. Spem enim firmam
 et inconcussam in Deo collocavi, qua animum subeunte ita confido, ut af-
 firmare non dubitem victorem me barbaris hisce profligatis quamprimum
 affuturum.” (III.) Paret dictis Imperator, ac „iustus est Deus”, inquit,
 „cui non in tibiis viri beneplacitum est, nec in multitudine virium, ut ipse
 per Davidem prophetam ait, sed in contrito corde et in spiritu humilita-
 tis. Nimirum filio meo Michaëli Imperatori propter parentum delicta, ut
 opinor, infensus ferre opem recusat: isti autem fortasse laturus est, vitae
 honestate et antiquis moribus commendabili. Pluris quippe fit apud Deum
 honesta et inculpata vita, quam vires armorum. Converti enim me,” inquit,
 „et vidi sub sole, nec velocium esse cursum, nec potentium bellum, nec sa-
 pientis panem, nec prudentum divitias, nec intelligentium gratiam: que-
 niam tempus et eventus iis omnibus occurret.” Itaque quicquid ille petie-

ἀσμένως ἀποπιμπλᾷ, χρήματά τε καὶ ὄπλα καὶ ἵππον ὄσση καὶ ἄν
 ἔβουλετο δοῦς. (Δ.) Ἄ δὴ πάντα κατὰ γνώμην αὐτῷ γέ-
 γονότα παρειληφώς ὁ Φιλῆς πρῶτα μὲν φιλοφροσύναις καὶ δεξιώ-
 σεσι παντοδαπαῖς ἀναρῆριπτε τοὺς στρατιώτας ἐς φλόγα πολε-
 5 μικῆς ὁρμῆς, χρήματά τε χαριζόμενος καὶ ἵππους καὶ ὄπλα καὶ ἔ-
 ἐκπώματα· ἔστι δ' ὅτε καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζώνην λυσάμενος στρα-
 τιώτῃ χαρίζεται, ἄλλω δὲ τὸ ἑαυτοῦ παραξιφίδιον· ὁμοδιαιτὸς
 τε αὐτοῖς γίνεται καὶ ὁμόπνοος, τιμὰς τε αὐτοῖς ὑπισχεῖται καὶ
 δωρεὰς οὐ μικρὰς μετὰ τὸν πόλεμον ἀναλόγους τοῖς ἀγῶσιν ἐκά-
 10 στον· ἔπειτα πάσης ἀδικίας ἀφέξεσθαι παραινεῖ, ἱερεῦσί τε πλείοστα
 διανέμει χρήματα δεήσεων ἕνεκα τῶν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ αὐτοῦ
 πρὸς θεόν. καὶ ἐπὶ τούτοις δεῖν ἔκρινε, πρὶν ἐξελεθεῖν τῆς βασι-
 λευούσης, λάθρα τοὺς κατασκευομένους τὰ τῶν πολεμίων στρα-
 τόπεδα πέμπαι, ὡς μὴ ἀτέκμαρτον ἔχοι τὴν κίνησιν. καὶ δὴ
 15 μαθῶν ὡς χιλίους πέζους καὶ διακοσίους ἰπέας ὁ Χαλῆλ ἀπολε- P. 164
 ξάμενος πρότρυτα πέπομφε, πάσας τὰς περὶ τὴν Βιζύην κατα- V. 134
 στρεφόμενους χώρας καὶ πλείστην ἐκείθεν αὐτῷ τὴν λείαν κομι-
 σοντας, ἔξιει τὴν ταχίστην βουλόμενος πρὶν ἐπανήκειν τοὺς
 πολεμίους συμμῖξαι σφισι περὶ τὴν ὁδὸν ἅμα τοῖς λαφύροις ἐπα-
 20 νιοῦσι. (Ε.) Τριταῖος μὲν οὖν ἐκ τῶν τῆς βασιλευούσης ἄρας
 προαστείων ἀφικνεῖται περὶ ποταμὸν Ξηρόγνησον οὕτως πῶς Β
 ἰγχωρίως καλούμενον. ἐνθα καὶ ὁμαλὸς ὁ χῶρος ἦν καὶ πεδιάς
 ἀρίστη πρὸς τε στρατοπεδείας καὶ συρῆρῆξις πολέμων. ἐνταῦθα
 δὴ οὖν στρατοπεδευσόμενος διέταττε τὰς τάξεις, τοὺς ταξιάρ-
 21. οὕτως πῶς Α., οὕτω πῶς W.

rat, cupide Imperator exequitur, pecunia, armis, equis, quot et quales vo-
 luerat datis. (IV.) Quae cum omnia Philis ex animi sententia obtinuisset,
 tum ipse humanitate primum et omnis generis officiis bellicum ardorem et
 impetum in animis militum excitare; pecunias, equos, arma, pocula largiri;
 interdum et zonam suam solvere et militi dare; alii pugionem offerre; eo-
 dem victu uti; idem velle et sentire; honores et donativa non parva, quae
 cuiusque laboribus responderent, bello confecto persolutorum se promittere;
 item monere, ut ab omni flagitio sibi temperent; denique sacerdotibus ma-
 gnam pecuniam distribuere, ut Deum pro se et exercitu deprecantur. Ad
 haec antequam Urbe egrederetur, necessarium duxit exploratores praemittit,
 qui hostium castra specularentur, ne se ipse temere moveret. Cum
 autem cognovisset, Chalelem nudius tertius mille pedites et ducentos equites
 delegisse, qui omnes agros iuxta Bizyam popularentur, et maximam inde
 praedam afferrent, maturat exitum eo consilio, ut cum hostibus nondum ad
 suos reversis, sed cum praeda redeuntibus, in itinere congrediatur. (V.) Ter-
 tio die postquam ex Byzantinis suburbiis discesserat, ad flumen quod in-
 colae Xerogypsum appellant, pervenit. Planus est is locus et campis ad
 castrametanda et ad praelium committendum aptissimis diffusus. Ibi igitur
 castris positus aciem explicat; ordines et ordinum ductores, cohortes et prae-

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron Senioris.
- χοις, τοὺς λόχοις, τοὺς λοχαγοῦς, τοὺς οὐραγοῦς, τὰς φάλαγ-
 γας, λόγοις τε μελιχίοις συχνὰ παραθαρόντων καὶ προπόσεως
 δεξιόμενος καὶ πάντα ποιῶν ὅσα τόνον δίδωσι τῇ τῶν ἀνδρῶν
 προθυμίᾳ. δύο παρήλαθον ἡμέραι καὶ ἤκουσιν οἱ σκοποὶ περὶ
 C μείσας νύκτας, ἔγγυς εἶναι τοὺς πολεμίους ἀγγέλλοντες μετὰ πολ- 5
 λῶν τῶν λαφύρων ἐπανιόντας ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν καὶ
 νηπιῶν καὶ κτηνῶν. ἅμα δ' ἤλιψ καὶ οἱ πολέμιοι ἀναφαίνονται·
 καὶ πόρρωθεν καὶ αὐτοὶ τὰ τῶν πολεμίων ὀρώσι στρατόπεδα τῇ
 λαμπρότητι τῶν ὄπλων ἀστρίπτοντα. καὶ δὴ κατὰ χώραν στάν- 10
 τες παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ πρῶτα μὲν τὰς ἀμά-
 D ξας κατὰ κύκλον στήσαντες δεσμίους ἔνδον τοὺς αἰχμαλώτους
 εἰσάγουσιν ἅμα τοῖς ἄλλοις λαφύροις. ἔπειτα κόνιν χεύμενοι κατὰ
 κεφαλῆς καὶ χεῖρας πρὸς οὐρανὸν ἀνατείναντες ἀνελάβοντο τὰ
 ὄπλα. ἤδη δὲ καὶ τὸν Ῥωμαϊκὸν ὀρώσι στρατὸν συντεταμένον
 ἴοντα κατ' αὐτῶν καὶ κατόπιν τὰς τε τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἰππέων 15
 δυνάμεις ἰδόνοντα τὸν Φιλῆν καὶ λόγοις παντοίοις πρὸς πόλεμον
 E παροξύνοντα. (ζ.) Πρῶτος οὖν εἰσεπήδησεν ἐς τὴν φάλαγγα
 τῶν βαρβάρων ὁ ταξιάρχος τοῦ δεξιοῦ κέρως μετὰ τῆς ἐπομένης
 αὐτῷ φάλαγγος· καὶ τρώσας καιρίαν τὸν ἀντιστάντα πολέμιον
 καταβάλλει τοῦ ἵππου καὶ ἐπ' αὐτῷ ἕτερον· κἀπειτα τοῦ ἵππου 20
 βληθέντος αὐτῷ παρεκκλίνει τοῦ μεταίχιμου. τοῦτο δίδεισσε πρὸς
 βραχὺ τὴν Ῥωμαίων φάλαγγα· καὶ ἀνεβρόσθησαν οἱ πολέμιοι
 καὶ ἀσήμεψι χρησάμενοι τῇ κλαγγῇ καὶ βοῇ πρὸς δίοωξιν ὤρησαν.
 F Ἀλλὰ φθάσας ὁ Φιλῆς περιζῆμι λόγοις καὶ παρακλελεύσει θαρόντων
 6. ἀνδρῶν — κτηνῶν add. A. 14. συντεταμένον A., συντετα-
 γμένον W. 24. παρακλεύεσσαι A.

fectos cohortium cum primi tum extremi agminis, legiones denique ad pugnam instruit; benignis sermonibus omnes subinde confirmat, et propinationibus demeretur: omnia denique facit, quae animorum alacritatem maxime augent. Biduo post sub mediam noctem speculatores adsunt, hostem in proximo esse nunciantes, multis spoliis onustum, viros, mulieres, puerosque et iumenta secum abducentem. Sub ortum solis etiam hostes se ostendunt, atque eminus et ipsi hostilia castra cernunt, splendore armorum coruscantia. Quare presso gradu ad pugnam se parant. Ac primum curribus in orbem circumpositis captivos in medio vinctos collocant una cum caeteris manubiis. Deinde pulvere capitibus insperso et manibus in caelum sublatis arma corripunt. Iam et Romanum exercitum instructum vident contra sese ire, et Philes pone sequi, peditum et equitum copias regentem et variis adhortationibus ad pugnam extimulantem. (VI.) Qui igitur in dextro cornu ordines ducebat, primus cum suo agmine in hostilem phalangem facto impetu hostem oppositum lethali vulnere inflicto ex equo deturbat; mox statim alterum. Deinde equo suo vulnerato ex acie discedit. Id Romanam phalangem aliquantisper conturbavit, effecitque, ut hostes reparatis viribus incondito clamore et ululatu ad persequendos Romanos cum impetu ferrentur. Sed Philes huic malo statim occurrit, cum aciem obunde equites

τό,τε πεζῶν καὶ ὄσοι τῶν ἰππέων καὶ πολλοῖς ἔνθεν μὲν αὐτὸς ἐπιβουόμενος δάκρυσι τὴν θείαν ἐπικουρίαν, μὴ περιυδεῖν κενδνεύουσαν ἐν βραχεῖ τὴν ὅλην Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἐκεῖθεν δ' οἰμώζοντες τε καὶ ὀλολύζοντες τῶν αἰχμαλώτων τὰ πλήθη καὶ

5 Θερμοῖς στεναγμοῖς τε καὶ δάκρυσι τὴν ἄνωθεν δεξιὰν ἐπικαλούμενοι σύμμαχον. τότε τοίνυν αἱ μὲν πεζικαὶ τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις εἰς χεῖρας ἴοντες τοῖς τῶν βαρβάρων πεζοῖς ἐκ τοῦ σύγγεγυς ἔβαλλόν τε καὶ ἐβάλλοντο, ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο· καὶ ἦν καρτερά τις καὶ βιαία τῶν πεζῶν ἢ μάχη, λίαν εὐρώστως ἀμφοτέρων τῶν δυνάμεων ἀγωνιζομένων. τῶν δ' ἰππέων τοὺς μὲν πλείστους κύκλῳ περιήγαγε τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος ὁ Φιλῆς· ὁ δὲ τοὺς ἄριστα πεφραγμένους τοῖς ὄπλοις ἀναλαβὼν ῥήγγωνσιν ἐκ πλευρᾶς τὴν ὅλην φάλαγγα τῶν βαρβάρων καὶ μέσος ἑλάσας ἐκλόνησέ τε καὶ συνεκύκησε κράτιστα ταύτην, ὡς μηκέτι

15 δύνασθαι τοὺς βαρβάρους συστῆναι τε καὶ γνῶναι τὸ ποιητέον, οὕτω πανταχόθεν περιστοιχισθέντας καὶ ἀφειδῶς κοπτομένους, καὶ μὲν δὴ πλήν ὀλίγων ἰππέων ἅπαντας ἐκεῖ κατασφάζαντες ἔπειτα ἐπισπεύδουσι τὴν πορείαν, ἐξιπασάμενοι μέχρι τῶν εἰσόδων τῆς Χερσόνησου, ἵνα ἐντὸς ὡς ἐν δικτύῳ συγκλείσαντες τοὺς λοιποὺς

20 τῶν βαρβάρων εὐεπιχείρητον τὴν τούτων ἀπώλειαν τοῦ λοιποῦ διαπράξωνται. (Ζ.) Θθάσαντες οὖν ἐνταῦθα στρατοπεδεύουσι τοῖς τε ἐπικυκίοις τρυφῶντες καὶ ταῖς ἐκ βασιλείως τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς. πέμπει δὲ καὶ πέντε τριήρεις ὁ βασιλεὺς εὐθὺς, ἵνα παραπλεύσουσι τὸν Ἑλλήσποντον παραφυλάττωσι, μὴ λάθῃ παρὰ

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

P. 165

V. 135

C

19. Χερσόνησος Α., Χερσον. W. ἔν' ἐστ. Α.

pariter et pedites verbis et cohortationibus confirmaret; et hinc quidem ipse lacrymis divinam opem imploraret, ne totum Romanum Imperium paulo momento funditus everti pateretur; inde autem captivi gementes et ululantes ferventibus suspiriis et fletibus praesens Dei auxilium exposcerent. Tum igitur pedestres Romanorum copiae barbarorum peditatum cominus aggressi feriant et feriuntur, caedunt, caeduntur; et utriusque fortiter dimicantibus atrox et ardens pugna exsurgit. Maxima vero parte equitum Philes barbaricam aciem involvit; ac ipse sumptis secum iis, qui armis optime instructi erant, totam a latere phalangem hostium perrumpit, et in eam usque mediam delatus ita strenue obvius disiciit ac perturbat, ut barbari neque consistere possent, nec quid agendum esset scirent, undique circumventi et foede trucidati. Ita omnibus ferme illic caesis, pauci duntaxat equites effugerunt: quos Romani equites gradu accelerato usque ad ingressum Chersonesi persequuti sunt, ut ibi tanquam intra rete conclusos reliquos facili labore mactarent. (VII.) Quo cum perventum esset, gaudio ob victoriam exultantes honoribusque et donis ab Imperatore cumulati castra ponunt. Statim etiam quinque triremes Imperator misit, quae Hellesponticam legendo caverent, ne a barbaris in adverso littore habitantibus Cha-

A. M. τῶν ἀντιπέρας βαρβάρων ἐληλυθυῖα δύναμις τῷ Χαλήλ. τούτων
 6791 οὕτως ἐχόντων ἦκει καὶ ἡ πάλαι κληθεῖσα τῶν Τριβαλλῶν συμ-
 ad μαχία, λογάδες ἰππεῖς διαχιλιοί. ἦκει δ' ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ τῶν
 6886 ἐν τοῖς Γαλάτου Λατίνων ποτεστάτος παρὰ τὸν Ἑλλησποντον,
 Imp. Andron. Δαυτόκλητος Ῥωμαίοις σύμμαχος, τριήρεις ἔχων ὀκτῶ καὶ τειχο-5
 Scenloris. μαχικὰ μηχανήματα. καὶ δὴ προσελάσαντες ἔνθεν μὲν τὰ Ῥω-
 μαίων καὶ Τριβαλλῶν στρατεύματα, ἐκείθεν δὲ τὰ ἐκ τῶν τριή-
 ρων, μεμερισμένως κατὰ γένη καὶ φυλὰς πηγνύουσι τὰ στρατό-
 πεδα κύκλῳ τοῦ ἄστεως καὶ τῶν τάφρων, ἐν οἷς τὴν δίαταιν
 Εἶχον οἱ βάρβαροι. οἱ μὲντοι Ῥωμαῖοί τε καὶ οἱ Λατίνοι δεξιῶς 10
 ἔχοντες πρὸς τειχομαχίαν καὶ πολιορκίαν περιούσιως παντοῖα καὶ
 ἰσχυρὰ μηχανήματα, δι' ὧν πλήθη λίθων ἐρύπιτον, καὶ πολλὴν
 ἐπήγον τὸν ὄλεθρον τοῖς τε ὑποζυγίοις τῶν βαρβάρων καὶ αὐ-
 τοῖς· καὶ τοῦτο νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ποιούντες οὐκ ἔληγον.
 (H.) Τοῖς δὲ βαρβάροις πρὸ θφθαλμῶν ἤδη τὸν ὄλεθρον βλέ- 15
 F πουσιν ἑαυτῶν, καὶ μὴ ἔχουσιν ὄθεν διαφύγειν διὰ τὸ πανταχόθεν
 πολλοῖς κεκλωσθῆαι στρατεύμασιν, ἔδοξε διακυβεῦσαι τὸ ἔξῃ
 οὕτως. ἔδοξε γὰρ λάθρα καὶ νύκτωρ ἐπιδέσθαι τῷ Ῥωμαϊκῷ
 στρατῷ μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις, ἄτε ἐθάδες ὄντες νικῆν αὐτοὺς
 καὶ ἅμα πεφοβημένους καὶ αὐτοὺς ὄντας ἐκ τῶν φθασάντων 20
 δυστυχημάτων· ἵνα διὰ τούτων ἴσως καὶ τὰ τῶν ἄλλων στρατό-
 πεδα θορυβήσαντες ἀνακαυχῆν τῆς πολιορκίας ἐργάσωνται. ἀλλὰ
 P. 166 τότε πρῶτον ἤσθοντο σφαιλερὰς ὑπολήψεις κατὰ Ῥωμαίων θρέ-
 ψαντες. οὐ γὰρ ἔλαθεν αὐτοὺς οὐδ' ἡ πρώτη τῶν βαρβάρων

13. τε om. A. 18. νύκτωρ A., νυκτός W.

lali auxilia submitterentur. Hoc rerum statu Triballorum quoque auxilia iampridem evocata adsunt, delectorum equitum duo millia. Adest et Latinorum Galataeorum Potestas apud Hellespontum ultro nostris opem laturus cum octo triremibus et muralibus tormentis. Cum igitur hinc Romanorum et Triballorum copiae, inde ii qui in triremibus erant advenissent, pro gentium et nationum varietate distincti ac divisi circum oppidum et fossas, intra quas barbari se continebant, castrametantur. Ac Romani quidem et Latini obsidionum et oppugnationum periti omnis generis firmas machinas contra castrum disponunt; quarum ope saxa plurima einculantes magnam apud barbaros hominum et inmentorum stragem edebant: idque nec interdiu nec noctu facere intermittebant. (VIII.) Barbaris vero, quibus iam ante oculos mors erat, nec ullum effugium patebat, quod undique multis exercitibus cincti essent, discrimen vitae adire visum est hoc modo. Noctu Romanorum potius quam aliorum exercitum invadendum esse statuerunt, quod et vincere eos hactenus consueviassent, et praeteriti temporis cladibus adhuc territos eos putarent: ut per hos forsitan caeteris quoque hostibus perturbatis morae alicuius spatii oppugnationem interrumperent. Sed tum primum senserunt, se falsa de Romanis opinione imbutos esse, quos ne pri-

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Semloria.

δρμη̄ ὠπλισμένους καὶ ἐρηγορότας καὶ συχναῖς φυλακαῖς ἄμοιβαδὸν τὴν νύκτα παραμετροῦντας. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὡς πύργῳ στερέφῳ προσβαλόντες ἀπεκρούσθησαν καὶ ὑπέστρεψαν αἰσχίστα. οὐ μὴν μέγρι τούτου γε στήναι ἐγνώκεσαν· ἀλλὰ σφόδρα τῇ 5 πολιορκίᾳ πιεζομένοις ἔδοξεν αὐθις πείραν λαβεῖν καὶ τῶν Τριβαλλῶν. ἀλλὰ τὰ ὁμοια καὶ παρὰ σφῶν πεπονθότες πρὸς τὰς ἔσχατιὰς ἤδη τῆς ἀπογνώσεως ἦσαν σκηνοβατοῦντες. (Θ.) Καὶ δὴ Β τῇ ὑστεραίᾳ περὶ μέσας νύκτας τὰ ὄπλα ῥίψαντες αὐτομολοῦσι πρὸς τὰς τριήρεις βρῖθουσι κόλποις καὶ βαλαντίοις. τοῖς γὰρ 10 Λατίνοις μόνοις τὴν ἑαυτῶν ἐθάβρῆσαν φυλακὴν, μηδὲν ἐλπίζαντες πείσεσθαι δεινὸν ὑπ' αὐτῶν, ἕτε μηδὲν μηδ' αὐτοὶ δεινὸν κατ' αὐτῶν λογασάμενοι πρότερον. ἀλλὰ τῆς κωκτὸς ἐκείνης ἀσελήνῃ καὶ ζοφερᾷ τυγχανούσης ἔλαθον ὑπ' ἀγνοίας οἱ πλείους C αὐτῶν παρὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων τριήρεις καταφρονῶντες, καὶ 15 καπνὸν φεύγοντες εἰς πῦρ ἐμπεπτώκασι, τὰς τῶν Ῥωμαίων δηλαδὴ χεῖρας, ὑφ' ὧν τὰ τε χρήματα ἀφηρέθησαν τὴν ταχίστην καὶ αὐτοὶ κατεκόπησαν ἀφειδῶς. οἱ δὲ Λατίνοι τοὺς καταφεύγοντας εἰς αὐτοὺς πάντας μὲν οὐκ ἀνείλον, ἀλλὰ μόνους τοὺς πλείστα κομισαντας χρήματα διὰ τὸ ἀνέκφορα μεῖναι καὶ μὴ γνωσθέντα 20 ζητεῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων. τοὺς δὲ λοιποὺς τότε μὲν ζῶντας ἐτή- D ρησαν ἐν δεσμοῖς· ἔπειτα τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν ἐκόμισαν τῷ βασιλεῖ, V. 136 τοὺς δὲ πρὸς δουλείαν ἑαυτῶν διενέμναντο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

ια'. Ἐς δὲ τοῦτων ἔτος ἐκβάλλεται καὶ Νίφων τοῦ πατριαρ- E

19. ἀνέκφορα A., ἀνέκφορα W.

ma quidem barbarorum eruptio latuit, armatos et vigilantes et per crebras excubiary vices noctem transigentes. Quare inani impetu velut in fortem turrim facto repulsi turpissime recesserunt. Nec tamen in eo demum subsistere eis placuit, ut nihil ultra tentarent. Verum gravi obsidione premeantem etiam Triballorum periculum facere libuit. Sed eodem modo ab illis etiam tractati iam in extrema desperatione versabantur. (IX.) Itaque postridie sub mediam noctem abiectis armis ad triemes plenis sinibus et saccis decurrunt. Latinis enim solis, quod nihil ab illis mali timerent ut quos nec ipsi ulla iniuria antehac laessissent, salutem suam credere anai sunt. Sed cum ea nox obicura et illunis foret, plerique imprudentes ad Romanas triemes deveniunt: ibique, dum fumum fugiunt, in ignem delabuntur, hoc est, in Romanorum manus incidunt, qui et pecuniis omnibus eos actutum spoliant et absque misericordia contrucidant. Latini vero suos supplices non quidem omnes occiderunt, sed eos tantum qui pecuniae plurimum attulerunt, ut quid accepissent incompertum maneret, ne Romani si rescivissent pecunias repeterent. Caeteros tum quidem in vinculis vivos habueret; deinde ex iis alios Imperatori attulerunt, alios inter sese partiti ad servitum retinuerunt. Et haec quidem in hunc modum gesta sunt.

11. Sequenti anno etiam Niphon e patriarchali sede eicitur ob multa

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioria.
- χαιού θρόνου, αιλίαν ελληφώς πολλαπλής και πολυειδούς Ιερο-
 συλλας και χρημάτων ζρωτος ἄδικόν τε και μη πάνυ τῷ πατριαρ-
 χικῷ προσήκοντα θρόνῳ τὸν πορισμὸν ἐφευρίσκοντος. και ἐπελθὼν
 ολιχητήριον ἐποιήσατο τὸ πρὸς θάλασσαν τετραμμένον μέρος τῆς
 Περιβλέπτου μονῆς. ἐνὸς δὲ μεταξὺ παραδραμόντος ἔτους ἐπὶ τὸν 5
- A. C. 1816 πατριαρχικὸν ἀνάγεται θρόνον Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς, λογοθέτης ὢν
- P. 167 τηρικαῦτα τοῦ δρόμου και γυναῖκα ἔχων και υἱὸς και θυγατέρα.
 ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ σοφὸς ἐν τοῖς μάλιστα και σφόδρα τῆς εὐγενούς
 ἐκείνης τῶν Ἀθηναίων ἠχοῦς εἶπερ τις ἐχόμενος και τύπον ἐκείνου
 και τρόπον καθάπερ τι θεῖον τηρῶν ἀρχέτευπον· συνέσειος δ' 10
 ἐμβριθεῖα και γνώμη βουλευομένη τὰ δέοντα και τρόπων σεμνό-
 τητι μακρῷ τῷ μέτρῳ πάντας νικῶν. διὰ ταῦτα δὴ και τὸν πα-
 τριαρχικὸν θρόνον ἐπαθλον κατα τὸ προσήκον λαμβάνει, τῆς
 γυναικὸς αὐτοῦ τὸ μοναχικὸν εὐθὺς ἐπέλθούσης σχῆμα. και αὐ-
 Βτὸν μέντοι τὸ μοναχικὸν ἐπέλθειν ὀρμήσαντα σχῆμα αἰδοῖ τοῦ 15
 θρόνου τῆς ὀρμῆς ἐπέσχεν ὁ βασιλεὺς. γυμοῦ γάρ τινος διεφθο-
 ρότος οὐ πάνυ πρὸ πολλοῦ τὰ τούτου διαδραμόντος ἄφθρα, τα-
 κταῖς περιόδοις τοῦ ἔτους ἔπασχε τὰ δεινότεα, και ἦν ἀνάγκη
 κατα τὰς τῶν λατρῶν κρίσεις κρέατι τοῦτον χρῆσθαι· και διὰ
 τοῦτο δὴ τὸ μοναχικὸν ἐπέλθειν οὐ συγκεχώρηται σχῆμα. τούτου 20
 C τοῦ ἀνδρὸς ἀπολειπαῦκεν καὶ γὰρ, καθόσον πλείστον ἐξῆν, ἐν ταῖς
 νύκτωρ και μεθ' ἡμέραν σχολαῖς λογικαῖς αὐτῷ συγγινόμενος και
 πολλὴν τῆς ἐκείνου γλώττης τραγῶν τὴν ὠφέλειαν· ὁπότε δὴ και

11. βουλευομένη A., βουλομένη W. 19. χρῆσθαι A., κερῆ-
 σθαι W. 21. ἀπολειπαῦκεν A., ἀπαιεῖ. W.

et varia sacrilegia atque ob amorem pecuniae, quo ille impulsus quacstum iniquum nec satis dignitati suae convenientem instituebat. Is autem digressus domicilium sibi elegit eam partem monasterii Peribleptae, quae mare spectat. Uno anno interiecto in patriarchicum solium imponitur Ioannes Glycys, tum Logotheta cursus publici, qui uxorem filiosque et filias habebat. Erat hic vir doctissimus et generosae illius Atheniensium elocutionis, si quis unquam, retinentissimus, utpote qui eam dicendi formam ac rationem tanquam divinum aliquod exemplar observaret. Idem gravi iudicio, animi affectu ad optima quaeque propenso, et morum sanctitate longe omnes superabat. Quas ob res patriarchalem sedem velut meritum praemium accepit, cum uxor eius statim monasticum habitum induisset. Atque ipse quoque sedis reverentia eundem habitum induere quidem veluit; sed illius conatus Imperator obestitit. Nam cum corruptus humor non ita multo ante articulos eius invasisset, certis anni intervallis gravissime cruciabatur, et de sententia medicorum cum necesse erat carnis vesci: qua de causa monasticus ei habitus non concessus est. Huius viri consuetudine usus et ipse sum, quoad potui et licuit nocturnis diurnisque eius colloquiis interesse et uberrimos fractus ex ipsius sermonibus colligere solitus, cum apud me

παρ' ἑμοὶ οἱ τε τῶν λόγων μάλα τοι ἤκμαζον ἔρωτις καὶ ἡ ἡλικία A. C.
 τὸν εἰκοστὸν παρήλλαττε χρόνον. (B.) Ἦν γε μὴν τηλικαῦτα τῷ 1282
 βασιλεῖ παραδυναστεύων καὶ πᾶσαν κατάστασιν δλοῖς μισιτεύων ad
 τοῖς πράγμασιν ὁ Μετοχίτης Θεόδωρος, λογοθέτης ὢν τηλικαῦτα 1328
 5 τοῦ γενικοῦ. τοσοῦτον δ' αὐτῷ προσετείηται καὶ οὕτως ὁ βασι- Imp. Andron.
 λεὺς αὐτοῦ γε ἐξήρτητο, ὥστ' οὐδὲν ἦν αὐτῷ μικρὸν ἢ μέγα τῶν Sealoris.
 πάντων ἀπρόβητον πρὸς αὐτόν· ἀλλὰ πάντ' ἐπολεῖ βουλομένον
 καὶ τούτου, καὶ αὐθις οὐδὲν, ὃ μὴ τούτῳ πρὸς βουλήσειος ἦν.
 ἤδη δὲ καὶ γαμβρὸν ἐπὶ Θυγατρὶ τὸν ἀδελφιδούον τούτῳ παρ-
 10 σχετο, Ἰωάννην φημι τὸν μονογενῆ τοῦ Πορφυρογεννήτου υἱόν·
 ὃν δὴ ζώντος μὲν αὐτῷ τοῦ πατρὸς ἀπειστρέφετο δι' ἔχθος τὸ ἔ
 πρὸς ἐκεῖνον· ἐκεῖνον δ' ἀπαλλάξαντος ἐδέξατό τε καὶ ἐν τοῖς
 μάλιστα ἔστεργεν ἄρτι τὸν ἔφηβον παραλλάττοντα. ἐτετιμῆκει δ'
 15 αὐτὸν εὐθὺς καὶ τῷ τοῦ πανυπερσεβίστου ἀξιώματι, ὃ νῦν καὶ
 αὐτὸ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν στοργὴν ἐνδοξότερον ἢ πρότερον εἶχε
 πολλῷ κατεστήσατο. ἐνδύμασι γὰρ καὶ πεδίλοις αὐτοῦ καὶ ὄσα V. 187
 τὸν ἵππον τούτου κοσμεῖ κηρόεις τοῖς ἅπασι χρῆσθαι κεχάρισται, F
 ἔν' ἣ διασημότετος ἐν τοῖς περὶ τὸν βασιλέα εὐγενεσί. τοῦτον τοί-
 νυν οὕτω πολλῆς ἀπολαύοντα τῆς βασιλικῆς εὐμενείας Θεοδώρω
 20 τῷ λογοθέτῃ γαμβρὸν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Θυγατρὶ παρέσχετο, χαρι-
 ζόμενος δι' ἄπερ ἐπλούτει καλὰ κάγαθά. σώματος γὰρ μεγέθει
 καὶ μελῶν καὶ μερῶν συμμετρίᾳ καὶ ὀφθαλμῶν ἰλαρότητι πάντας
 εἴλκε πρὸς ἑαυτὸν ὀφθαλμούς. φύσει δ' εὐμοιρίᾳ πρὸς λόγους
 καὶ καρτερίᾳ πρὸς πόνους καὶ μνήμῃς ὑγίειᾳ καὶ καθαρότητι σο-

16. πεδύ.] ἔποδημασι A.

maxime vigeat eloquentiae amor; aetas autem mea vicesimum annum ex-
 ceedebat. (H.) Erat eo tempore summae apud Imperatorem auctoritatis,
 ac rerum omnium administrationi praeerat Theodorus Metochites, Logotheta
 tum generalis. Tanto autem studio Imperator eum complectebatur, sic de
 eo totus pendebat, ut nihil adeo arcanum esset, quod ei sive parvum sive
 magnum hand concrederet, omniaque fierent quae hic vellet, contraque ni-
 hil quod nollet. Ac iam eidem generum dederat nepotem suum Ioannem,
 fratris sui Porphyrogeniti filium unicum: quem patre eius superstitie ideo
 aversabatur, quia ipsum patrem oderat: deinde eodem defuncto ad se re-
 cepit, et maxime dilexit, cum is ex ephebia modo excessisset; eique sta-
 tim Panypersebasti dignitatem decrevit: quam illius amore longe augustio-
 rem quam prius fuerat effecit. Quippe et vestimentis et calcis et equi
 ornamentis coloris lutei uti permisit, ut inter aulae nobiles maxime conspi-
 cendus esset. Hunc igitur Imperator, quem tam carum habebat, Logothetae
 generum esse voluit, ei viro ob eximias dotes quam plurimas in hunc modum
 gratificatus. Nam proceritate corporis et membrorum ac partium propor-
 tione et oculorum hilaritate omnium oculos in se convertebat. Facundia
 porro naturali, laborum tolerantia, memoria firma et nitida, summam omnia

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 168

φίας ἀπάσης ἐς τὸ ἀκρότατον ἤλασεν. οὕτω δ' εὐπορος ἦν ἅπαντα τοῖς ζητοῦσι παλαιὰ τε καὶ νέα προφέρειν ὡς ἐκ βιβλίου τῆς γλώττης, ὥστε μικρὰ ἢ οὐδὲν ἔδει βιβλίων τοῖς ὁμιλοῦσι. βιβλιοθήκη γὰρ ἦν ἔμπυχος οὗτος καὶ τῶν ζητουμένων πρόχειρος εὐπορία· οὕτω πάντας μακρῶ τῷ μέτρῳ παρέδραμεν, ὅσοι ποτὲ λόγων ἤψαντο. (Γ.) Ἐν τι μόνον ἴσως αὐτοῦ καταμémψαιτό τις, ὅτι βπρὸς οὐδένα τῶν πάλαι ῥητόρων ἀναφέρειν βεβούληται τοῦ τῆς αὐτοῦ γραφῆς χαρακτῆρος τὴν μίμησιν, οὐδ' ἰλαρῶ τινι καὶ μειδιῶση γλώσση τὸ τῆς διανοίας παραμυθεῖσθαι ἐμβριθές, οὐδέ τὸ τῆς φύσεως πάνυ τοι γόνιμον χυλινῶ τινι κατέχειν προτεθεῦ- 10 μηται· ἀλλ' ἰδιοτροπία τινὶ καὶ αὐτονομία φύσεως κατακολουθήσας χειμῶνά τινα καὶ θάλατταν γλώττης προῖσχεται· κἀντεῦθεν ἀμύσσει καὶ κνίξει τῶν ἐπιόντων τὴν ἀκοήν, καθάπερ τὴν C τῶν τρυγόντων παλάμην ἢ περὶ τὸ ῥόδον ἄκανθα. ἔξεστι δὲ καὶ πᾶσι τοῖς βουλομένοις τεκμηριουῖσθαι τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐν τοῖς λόγοις δύναμιν, ἐξ ᾧ συνετετάχει πολλῶν τε καὶ πολλῆς καὶ ποικιλῆς γεμόντων τῆς ἀφελείας βιβλίων. ὃ δὲ πάντων μᾶλλον θαυμάζειν ἔχει τις ἂν τοῦ ἀνδρὸς, ὅτι τοσοῦτον πρὸς τῶν κοινῶν πραγμάτων θορόβου καὶ κλύδωνος ἐπικειμένου καὶ φροντιδῶν ἄλλοτε ἄλλων ἐπικλυζόντων αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, οὐδὲν ἦν ὃ τοῦ 20 Δ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν ἀπησχόλησε πώποτε· ἀλλ' οὕτως εἶχε πρὸς ἄμφω δεξιῶς, ὥστ' ἐκ πρώτης μὲν ἐς ἐσπέραν ἐν βασιλείοις τὰ κοινὰ διοικῶν ἦν οὕτως ὀλοσχερῶς καὶ ζῦν γε πολλῇ καὶ ζεούση τῇ προθυμίᾳ, ὥσπερ ἂν εἰ τῶν λόγων ἔξω παντάπασιν

9. γλώττη A.

eruditionis fastigium conscenderat. Si quid ex eo sive novum sive antiquum quaereres, ita recensebat, quasi ex libro recitaret. Quare iis qui cum eo colloquebantur parum aut nihil opus erat libris. Erat enim viva bibliotheca, et eorum quae scire velles parata copia: tanto intervallo omnes eos superabat, qui unquam in studiis versati sunt. (III.) Unum hoc in eo reprehendi queat, quod ad nullius veteris oratoris imitationem stylum conformavit, neque gravitatem sententiarum amoenitate ac lepore quodam dictionis condire voluit, neque ingenii ubertatem nimiam freno ullo moderatus est: sed suo quodam genere et genio delectatus procellosum veluti verborum mare obicit, atque adeo legentium aures offendit et veluti pungit, ut spinæ digitos eorum qui rosas carpunt. Verum qua dicendi facultate praeditus fuerit, cuilibet aestimare promptum est e plurimis libris, quos multas et varias frugis plenos composuit. Iam quod in eo viro maxime miris, cum tantæ molestiæ premerent, tantus negotiorum publicorum aestus incumberet, cum curæ alias aliae animum eius veluti inundarent, nihil unquam fuit, quod eum a lectione et scriptione revocaret. Sed ea dexteritate in utrisque versabatur, ut a mane usque ad vespemam in palatio rempublicam administraret, et uni huic rei ita sedulo, ita acri studio vacaret, quasi a

ἐτόγγαγεν· ὁπὲ δ' αὖθις ἐκείθεν ἀπαλλαττόμενος οὕτως ὅλως τῶν λόγων ἐγήνετο, ὥσπερ ἂν εἰ σχολαστικός τις ἦν καὶ τῶν πραγμάτων παντάπασιν ἐκτός. καὶ πλείστα δ' ἕτερα περὶ τοῦδε λέγειν ἔχοντες τοῦ ἀνδρὸς ταμιεύσομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.

Senloria.

P. 169

5 ἰβ'. Τῇ γε μὴν Εἰρήνῃ τῇ βασιλοσση πλείστον ἐν Θεσσαλονίκη διατηρούσῃ χρόνον, δι' ἧς ἔφαμεν αἰτίας, ἔδοξεν αὐτῇ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ περὶ τὸ πολέχριον ἀφικέσθαι τὴν Ἀράμαν, εἰωθὸς ὃν αὐτῇ καὶ πρότερον τοῦτο ποιεῖν Θυμηδίας χάριν διὰ τὸ κόρον τῆς ἐν Θεσσαλονίκη προσεδρίας ὑποκίμπλα-

V. 138

10 σθαι. ἔνθα δὴ γενομένην χαλεπὸς αὐτὴν πυρετὸς περιέσχε μετ' οὐ πολὺ, ὃς δὴ καὶ ταχέως αὐτὴν ἐξ ἀνθρώπων πεποίηκεν. εἶτα ἐληλυθίας καὶ τῆς Κραλαίνης ἐκ Τριβαλλῶν ἐπὶ τὸ τῆς μητρὸς Βένθος διεκομίσθη τὸ λείψανον ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τῇ τοῦ Παντοκράτορος ἐτέθῃ μνη. τὰ δὲ χρήματα αὐτῆς πᾶν τοι

15 πλείστα τυγχάνοντα, ἃ μὲν δέδωκε τοῖς παισὶν αὐτῆς, ἃ δὲ πρὸς βοήθειαν ἡναλώκει τοῦ μεγίστου νεῶ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὁ βασιλεὺς. ἤκουσε γὰρ παρὰ τῶν δοκίμων οἰκοδόμων, ὡς τῷ μακρῷ χρόνῳ καμόντα συνῆλθον τὰ δύο αὐτοῦ ἐπεπόνθεισαν μέρη, τό τε πρὸς ἄρκτους ὁρῶν καὶ ἔτι τὸ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμέ-

20 νον, ἃ δὴ πτώσιν ἀπειλοῦσι ταχεῖαν, εἰ μὴ συνεπιλάβοιτό τις. ὁθεν χιλιάδας νομισμάτων οὐκ ὀλίγας τοῖς οἰκοδόμοις ὁ βασιλεὺς δεδωκὼς ἐκ τῶν τῆς δεσποίνης χρημάτων, ὡς ἔφημεν, τὰς ὁρωμένους ταύτας ἐκ βαθέων τῶν θεμελίων ἀνήγειρε πυραμίδας, δι' ὧν κράτιστα τὸν ἀπειλούμενον ἔστησε κίνδυνον. (B.) Ἄξιον δ' ἐν-

5. βασιλίδι Α. 9. προσεδρίας Α. 12. ἐληλυθίας Α., εὐληλ. W.

litteris prorsus alienus esset. Sero inde digressus adeo totus in litteris erat, quasi scholasticus esset, neque cum republica negotii quicquam haberet. Plura de hoc viro dicenda haberemus; sed in alium locum ea differenda sunt.

12. Per illud tempus Irene Imperatrix, cum diu ob quas diximus causas Thessalonicae commorata esset, ad oppidulum Dramam iter instituit: quod et prius facere solita erat recreandi animi causa, ubi eam longioris apud Thessalonicensis morae taedium cepisset. Quo cum pervenisset, haud multo post gravis eam febris invasit, et celeriter rebus humanis exemit. Deinde cum et Craleena ipsa e Triballis ad matris exequias venisset, reliquiae eius Constantinopolin in Pantocratoris monasterium sunt relatae. Pecuniam vero ipsius, quae maxima erat, partim eius liberis dedit, partim ad sarcium maximum Sanctae Sophiae templum Imperator contulit. Audierat enim ex peritis architectis, duas eius partes, septentrionalem et orientalem, vetustate labascentes proximam ruinam minitari, nisi mature occurreretur. Quare idem Imperator multas, ut diximus, aureorum millibus de Imperatricis pecunia datis per eas quas videmus pyramides, ex altis fundamentis eductas, periculum quod imminabat egregie propulsavit. (II.) Hoc loco declarandi

Nicephorus Gregor. Vol. I.

18

- A. M. ταῦθα γενομένοις δηλῶσαι τὴν γνώμην, ὅποια τοῦ βασιλέως ἐν
6791 τοῖς τοιοῦτοις. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων βασιλέων ὁπόσοι θεῖους καὶ
ad ἱεροῦς ἀνεγγήρασαν οἴκους φιλοτιμίᾳ τινὶ πρὸς τοῦτον ἠγγέθησαν
6836 τὸν σκοπὸν, καὶ ἦν οὐ πόρρω κενοδοξίας καὶ τύφου τινὸς ἢ τοι-
Imp. Andron. Sculoris. **D** αὐτῆ φιλοτιμίᾳ. ἐνθα δὲ τὰ τοιαῦτα ἐπιπολάζει, τὸ σεμνὸν ὑφαι-5
ρεῖται πως τῆς πράξεως, καθάπερ μήλου ὥραν ὑφαιρεῖται σκώληξ
ἐφεδρεύων. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος οὗτος πολλῶ βέλτιον κρίνας
τοὺς προϋπάρξαντας βελτιοῦν τε καὶ συνιστῆν κατὰ τὸ εἶδος καὶ
Eτος ἐπιόντας ἐκ τοῦ χρόνου κινδύνους μετὰ τῆς προσηκούσης
βοηθείας τε καὶ σπουδῆς ἀποκρούεσθαι, ἢ τοὺς μὲν ἀγνείναι 10
κίπτειν, φιλοτιμεῖσθαι δ' ἐκ βάθρων ἐγείρειν ἑτέρους, ἐν τοῦτῳ
τὴν πῦσαν ἐκένου σπουδῆν καὶ φιλοτιμίαν. ἐκεῖ μὲν γὰρ καὶ βα-
P. 170 σκανία τις ὑφέρπειν δοκεῖ, πείθουσα τῶν παλαιῶν τὰς οἰκοδομὰς
καταπίπτειν ἕαν, ἵνα καὶ τῆς τῶν οἰκοδομησάντων μνήμης ὁμοῦ
τοῖς οἰκοδομήμασι συναποθρέουσης καὶ συναποθησκούσης μὲν 15
τὰ νέα συστήματα ἐν βαθείᾳ τῶν ἄλλων σιγῇ διατρουνοῦντι τὴν
μνήμην τοῦ ταῦτα συστήσαντος, καθάπερ οἱ νέοι βλαστοὶ τὴν
τοῦ πρὸς γε τὸ παρὸν ἐπιστάντος ἔαρος χάριν καὶ δύναμιν. ἐν-
ταῦθα δὲ λογισμὸς ἐμβροιδῆς καὶ ἀβρέπτης τὰ σκηπτρα τῆς κρίσεως.
B καὶ τοῦ βήματος εἰληφῶς κάθηται, μήτε τι κίβδηλον ἐπαγόμενος 20
φρόνημα, καὶ ἅμα ὑπὸ θεῶ μάρτυρι τοῦ συνειδότος μετεωρίζων
τὰς πλάστιγγας. (Γ.) Διὰ ταῦτα τοίνυν τῶν πάλαι γαῶν ὁ
βασιλεὺς ἐπεμέλετο συνιστάς τε καὶ ὑπεριδῶν, καὶ ταῦτα πολλῶ
μελλοῦς τῆς τῶν χρημάτων δαπάνης αὐτῶν δεομένων, ἢ εἰ
2. γὰρ om. A. 3. ἠγγέθησαν] ὠρμήθησαν A. 6. μῆλων A.
7. καὶ οὗτος A. 12. Pro ἐκείνου Boiv. corr. ἐκένου.

occasio datur, quo animo in huiusmodi rebus fuerit. Nam caeteri quidem omnes Imperatores, qui sacrosanctas aedes extruxerunt, ad eam rem suscipiendam ambitione quadam impulsī fuerē. At isthaec ambitio parum abest a vanitate et superbia: quae vitia ubi eminent, honestam actionem dedecorant, velut insidens vermī pomum deformat. Andronicus vero Imperator satius esse arbitratus iam extructas meliorare ac tueri prout deceret, atque imminētia ex vetustate pericula convenientibus auxiliis et diligenti studio submovere, quam eas collabi sinere, et alias e fundamentis ad ostentationem extruere, omnem in id unum curam ac diligentiam conferbat. Ktenim illic non deest livoris taciti suspicium, qui ruentia veterum aedificia negligi iubeat, ut simul cum iis monumentis evanescat ac deleatur memoria eorum, qui illa posuerunt; nova autem aedificia, aliis silentio alto obrutis permanentia, eius a quo extructa fuerint nomen praedicent; quemadmodum praesentis veris amoenitatem novi palmites declarant. Hic vero gravitate et constantia animus instructus veluti iudex pro tribunali sedet ac nullo affectu pravo corrumpitur; sed Deo ipso conscientiae suae teste aequam lancem suspendit. (III.) His igitur de causis Imperator vetera fana refici et fulciri curabat, quamvis ea res multo maiores sumptus postularēt quam

κλους ἐγείρειν ἐβούλετο. καὶ ἴνα τὰ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἐυρώπῃ πολλὰ
 παραδραμῶν ὅσα τε ἐκαινούργησε καὶ ὅσα ἐκ βάρθρων ἀνήγειρε
 μόνων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μνησθῶμεν ἔργων, ὅποσα
 μέχρι καὶ ἐς τὴν τήμερον διὰ τῆς τοῦ τοιοῦτου βασιλέως συν-
 5 στανται προμηθείας· ἔστιν ὁ περὶ τὰς πόλεις τοῦ Ἐυγενίου μέγ- C
 στος νεὸς τοῦ μεγάλου Παύλου· καὶ ἕτερος ὁ τῶν δώδεκα τοῦ
 Χριστοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων ὁμοῦ· καὶ τὰ τῆς Κωνσταντι-
 νουπόλεως τελεῖ ὅσα ἐκαινούργησε καὶ ὅσα ἐκ βάρθρων ἀνήγειρε·
 καὶ τελευταῖον ὁ μέγιστος οὗτος καὶ περιβύητος τῆς τοῦ Θεοῦ D
 10 Σοφίας νεὸς· ὃν δὴ καὶ ἔτι πλέον περιποιήσασθαι ἤθελε μὲν,
 ἀνέκοψε δ' αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα σκέμματα ὁ καθύπερ λαίλαψ αἰφνί-
 διος ἐπελθὼν τῆς βασιλείας μερισμός τε καὶ σύγχυσις· περὶ ὧν
 λέξομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. (Δ.) Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρῆ- V. 139
 δραμε. τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος δεύτερον ἔτος
 15 ἄγχιος ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν A. C. 1317
 ὄκτακισιοστὸν εἰκοστὸν πέμπτον δηλαδὴ τῆς τοῦ κόσμου συστά- E
 σεως ἔτος, ἀπαρχίου βιαίου πνεύσαντος συνέβη πεσεῖν τὸν ἐπὶ
 τῆς χειρὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ κίονος ἀνδριάντος χαλκοῦν σταυρόν· τοῦ-
 τον δὴ λέγω τὸν ἐν τοῖς προαυλίοις τοῦ μεγίστου νεὸ τῆς τοῦ
 20 Θεοῦ Σοφίας ἱστάμενον. διὰ σπουδῆς τοίνυν ὅτι μεγίστης ἔθετο
 καὶ τοῦτον ἐπὶ τῆς προτέρας ἀναγαγεῖν στάσεως ὁ βασιλεύς. συ-
 χναῖς οὖν βαθμίσι ξυλλήναις ἐκ τῆς βάσεως τὸν κίονα πάντα περι-
 λαβὼν ἀναπέμπει μέχρι τοῦ ἀνδριάντος· δι' ὧν ἀνιόντες οἱ τῶν F
 τοιοῦτων αὐτουργοὶ εὐρίσκουσι πάντα τὸν σίδηρον, ὅποσος ἔνθεν

3. μόνον A. 15. ἄνω A.

si nova extruere voluisset. Nos autem Asiae Europaeque oppidulis, quae
 instauravit et e fundamentis erexit, omisissis solum Constantinopolis operum
 mentionem faciemus, quae in hunc usque diem cura eius consistent. Sunt
 autem haec. Iuxta portam Eugenii maximum Pauli Magni templum; duo-
 decim Christi discipulorum seu omnium Apostolorum aedes; item Urbis moenia
 partim instaurata, partim de integro structa: denique maximum illud et cele-
 berrimum Sanctae Sophiae templum, cui ille maiorem adhuc curam impen-
 dere decreverat, cum Imperii divisio ac perturbatio, veluti tempestas quae-
 dam, repente supervenit ac eas cogitationes irritas reddidit: qua quidem
 de re infra dicturi sumus. (IV.) Verum illud paene me praeteriit. Cum
 Ioannes Glycys alterum annum in patriarchali solio sederet (qui annus ab
 orbe condito fuit sexies millesimus octingentesimus vigesimus quintus), ac-
 cidit, ut vehementi Borea spirante crux aenea e manu statuae supra colu-
 mnam positae (eam dico quae in vestibulo maximi Sanctae Sophiae templi
 erecta est) elaberetur. Eam quoque Imperator summa festinatione in pri-
 stinum locum reponendam curavit. Crebris videlicet gradibus ligneis co-
 lumnam ab infima basi totam circumplexus effecit, ut ad statuam usque
 perveniretur. Per eos gradus cum ii, qui eiusmodi operibus praesunt,

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

κἀκείθεν ὑπήρειδε τὸν τοῦ ἀνδριάντος ἵππον ἐς βάρους δαπανη-
θέντα τῷ ἰῶ· ὡς κινδυνεύειν ἐντεῦθεν ὅσον οὐδέπω πεισόντων
τῶν ἑρσιματίων συγκρατυπεῖν καὶ τὸν ἀνδριάντα καὶ τὸ κύλ-
λιστον ἀπολέσθαι τοῦτο θέημα τῆς βασιλευούσης, ὃ μόνον ἔξ
P. 171 ὁμοίων καὶ ἰσορρόπων μυρίων ἠλλέλειπται, διαφυγὸν τῶν τε 5
πυρκαϊῶν τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὴν τῶν Λατίνων πλεονεξίαν· ἀνθ' ὧν
ἕτερα βελτίω τε καὶ στιβρότερα ὑποστήσαντες ἑρείσματα τῷ
τοῦ ἀνδριάντος ἵππῳ τὸ ἀσφαλές τε καὶ ἄσειστον ἐχαρίσαντο.
ἔπειτα κατωγαγόντες καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βασιλικὸν σύμβολον
καὶ ἔτι τὴν ἐν τῇ χειρὶ σφαῖραν βαθύτερον περιήλασαν τὸν χρυσὸν 10
καὶ τηλαυγέστερα κατεσκεύασαν. εἶτα τὸν κίονα πάντα ἄνωθεν
B μέχρι τῆς βάσεως τεθραυσμένην τὴν ἐπιφάνειαν ἔχοντα ὑπὸ τῆς
τῶν ἡλῶν ἐκβολῆς, οὗς ἕμα τῷ τὸν κίονα πάλαι καλύπτοντι
χαλκῷ περιέσπασαν οἱ Λατίνοι, λευκοκόνι στιβῆρι περιελήφασιν καὶ
τὰ χύσματα πάντα συνέσκηψάν τε καὶ συνεκάλυψαν. (E.) Ἐγὼ 15
δὲ οὐκ ἄξιον εἶναι κρίνας τὴν διὰ πολλῶν ἤδη τῶν χρόνων ἐπὶ
τὸν ἀνδριάντα συμβῦσαν ἐφ' ἡμῶν ταύτην ἄνοδον περιῦδειν, καὶ
μὴ συναναβὰς τοῖς ἄλλοις οὕτω θανμαστῆς ἀπολελανκῆναι τῆς
C θείας περιεργότερον, συνανηλθόν καὶ περιεργασάμενην καὶ κατη-
ριθμησάμενην πάντα καθ' ἓν. καὶ τὸ μὲν τοῦ κίονος μήκος ῥῆδιον 20
ἀεὶ τυγχάνον τοῖς βουλομένοις ἐκ τῆς σκιάς καταμετρεῖν ἄκαιρον
ἐνομίσαμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι· ἃ δ' οὐκ ἔξεστιν οὐδέσει τῶν
πάντων εἰπεῖν, ταῦθ' ἡμεῖς ἀτόπται γενόμενοι λέξομεν ἀκριβῶς.

11. τηλαυγέστεραν W. 23. ἀκριβ.] Vid. cod. reg. 2523. fol. 266. BOIV.

ascendissent, omne ferrum, quo illius statuæ equus utrinque fulciebatur, rubigine prorsus consumptum esse animadvertunt: ut periculum proxime instaret, ne fulcris brevī collapsis statua ipsa simul collaberetur, ac pulcherrimum illud Imperatricis urbis spectaculum periret, quod unum ex infinitis eiusdem generis et æqualis magnitudinis operibus adhuc reliquum incendiorum pericula et Latinorum rapacitatem effugit. Melioribus igitur et firmiteribus adminiculis suffulto equo tutam eam statuam atque immotam præstiterunt. Deinde Imperatorium etiam capituli insigne detractum, et globum, quem manus gestat, solidiore auro circumdederunt, et splendidiore effecerunt. Columnam itam, quæ tota a summo ad basin usque pertusam superficiem habebat, ob exemptos clavos, quos Latini una cum aere quo oblecta fuerat abstulerant, lævi et firmo tectorio induxerunt: et quæ hiebant, omnia constrinxerunt et consolidarunt. (V.) Ego vero indignum ratus, cum post tot annos ad eam statuam liceret nostro tempore adire, oblatam occasionem ita a me negligi, ut nollem cum aliis ascendere, et admirabili illo spectaculo frui curiosius, ascendi ipse quoque, et omnia diligenter investigata singulatim enumeravi. Ac longitudinem columnæ, quam facile quivis metiri ex umbra potest, recensere hoc loco supervacaneum esse duximus. Quæ vero nemo omnium potest dicere, ea nos, qui ipsi vidimus,

ἔστι τοίνυν ἡ μὲν περιφέρεια τῆς τοῦ ἀνδριάντος κεφαλῆς ὀργυιαία μία εὐμήκους ἀνδρός. τοσοῦτον δ' ὁμοίως καὶ τὸ ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτοῦ μέχρις ἄκρου τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βασιλικοῦ συμβόλου. τὸ δὲ μήκος ἐκάστου δακτύλου τῶν τούτου χειρῶν σπιθαμιαίων. τὸ δὲ μήκος τῆς τοῦ ποδὸς αὐτοῦ βάσεως σπιθαμιαίων τρεῖς καὶ τρίτον, εἶτον τέσσαρες παρὰ τρίτον μῦς σπιθαμιαίων. τὸ δὲ μήκος τοῦ ἐπὶ τῆς σφαίρας σταυροῦ σπιθαμιαίων τέσσαρες. τὸ δὲ πλάτος σπιθαμιαίων τρεῖς. τῆς δὲ σφαίρας τὸ χῶρημα μέτρα πολιτικὰ τρία. τὸ δ' ἐκ τοῦ στήθους τοῦ ἵππου μέχρι τοῦ οὐραίου ὀργυιαία τρεῖς. ὁμοίως καὶ τὸ πάχος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ὀργυιαία τρεῖς ἔγγιστα. τὸ δ' ἐκ τοῦ ἄκρου τῆς ῥινὸς αὐτοῦ μέχρι τῶν ὠτων αὐτοῦ ὀργυιαία μία. τὸ δὲ τῆς κνήμης τοῦ ποδὸς αὐτοῦ πάχος κατὰ περιφέρειαν σπιθαμιαίων πέντε. τὸ δὲ ἰμάτιον αὐτοῦ ἐστὶν ἀστράσι σεσημασμένον καὶ ἐτι φύλλοις καὶ κλάδοις πεποικιλμένον καὶ ἀκριβῶς ἔξεικασμένον ἐστὶν οἷς τῶν ἄνωθεν ἐκ Σηρικῆς κομιζομένων.

ἰγ'. Ἐς δὲ τοῦτον ἔτος ἄγεται τῷ ἐγγόνῳ ὁ βασιλεὺς Ἀνδρονίκῳ τῷ βασιλεῖ γυναικῆ Εἰρήνῃ τὴν ἐξ Ἀλαμανῶν, οὗς Γαλάτας ἐσπερίους οἶδεν ἡ πύλαι καλεῖν συνήθεια, καὶ μετὰ ταῦτα ἕπεισιν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐς Θεσσαλονικὴν μετὰ τῆς βασιλίδος Μαρίας τῆς συζύγου αὐτοῦ. ἔνθα δὴ καὶ τὸ πέρασ μεθ' ὅλον ἐνιαυτὸν τοῦ παρόντος ἐδέξατο βίου, καίτοι προμεματευμένον ἦν ἀπίοντι αὐτῷ ἐκείσε θανεῖν καὶ ἐδειλά δι' αὐτό γε τοῦτ' ἀπελθεῖν. ὁμῶς ἀπῆλθεν διὰ τὰ Θετταλῶν καὶ Πελασγῶν πράγματα, ὁπόσα

14. τισὶ post ἀστράσι add. W., om. A. 17. τὸ ἐπίον A. 22. αὐτῷ ἀπίοντι A.

explicabimus accurate. Est igitur, quod ad hominis simulacrum pertinet, capitis circuitus orgyia una proceri viri. Tantundem etiam ab humeris eius usque ad summum apicem coronae Imperatoriae. Longitudo cuiusque digiti (manuum videlicet) unius spithamae est. Pedis planta, tres spithamas longa, unius spithamae besse plus; seu quatuor spithamas, unius triente minus. Longitudo crucis globo incumbentis spithamae quatuor; latitudo spithamae tres. Globi capacitas mensurae civiles tres. Ab equi pectore usque ad caudam orgyiae tres. Pariter crassitudo colli eius orgyiae tres fere. A summo naso usque ad aures eius orgyia una. Tibiae crassitudo sive ambitus, qua ad pedem accedit, est quinque spithamarum. Amictus vero eius stellis quibusdam insignitus, praetereaue foliis et ramis variatus, persimilis est nonnullis qui e Serum regione devecti huc descendunt.

13. Sequenti anno Imperator nepoti Andronico Imperatori uxorem despondet Irenen ex Alemanis oriundam, quos Galatas occiduos vocare antiquitas consuevit. Postea Michaei Imperator cum coniuge Maria Imperatrice Thessalonicam proficiscitur; ubi anno integro exacto supremum diem obiit. Atque illic moriturum eum esse praedictum abeunti fuerat, timueratque ob eam ipsam causam illuc ire. Sed ob Thessalorum et Pelasgorum tumultus

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.

P. 172
V. 140
A. C. 1318

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἀνεβρόγῳ τῷ τρηκαῦτα, περὶ ὧν ἔροῦμεν αὐτίκα. ὁ δὲ τῆς μα-
τείας τρόπος τοιοῦτος ἦν. (B.) Ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν
παλατίῳ εὐρέθη πρὸ τῶν πυλῶν ἀνωτέρω μικρὸν τῆς φλιάς τῆς
ἄνω γεγραμμένος κύκλος· καὶ περὶ τὸν κύκλον τέτταρα ζῶα γε-
γραμμένα, λέων, πάρδαλις, ἀλώπηξ καὶ λαγὼς· καὶ ἐπ' 5
αὐτοῖς χρησμός τις ἔμμετρος, ἀνιγματωδῶς πως ἐμφαίνων τε-
λευτὴν βασιλέως ἑνὸς τῶν Παλαιολόγων ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ
πόλει ἐπιδεδημηκότος. ἦν δὲ ὁ τοιοῦτος κύκλος τῆς γῆς ἀπέχων ἐς
ἕψος δυοῖν ἀνδρῶν μῆκος· ὡς ἀμφίβολον ἐντεῦθεν γίνεσθαι καὶ
οἶον ἄπιστον ἐν ὑποψία λαβεῖν ἄνθρωπον εἶναι τὸν γράψαντα, 10
καίρου οὐκ ἔχοντα θεῖναι τε κλίμακα καὶ ἄμα ἀνιόντα γράψαι
Μετὰ τῆς προσηκούσης σχολῆς, βασιλέως τε παρόντος καὶ ἄμα
συχῶν καὶ ἀναριθμῆτων ὄντων τῶν εἰσιόντων καὶ ἐξιόντων·
ὥστε μηδενὸς τῶν ἀνθρώπων ὄντος τοῦ γράψαντος χρεῶν ἀναμνη-
σθῆναι τῶν ἀνωτέρω πλατύτερον περὶ τῶν τοιούτων προειρημέ- 15
νων ἱμοί. (Γ.) Ἄλλ' ἐπὶ Θετταλίαν καὶ τὰ ἐκεῖ πράγματα ὁ
λόγος ἀγέσθω, ἵνα καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγέντες τῶν μειζόνων
καὶ βαρύτερων ἀψώμεθα ὑποθέσεων. ἔφαμεν, ὡς ἡ Θετταλῶν
Ἐκαὶ Πέλασγῶν ἀρχὴ ἐς Ἰωάννην ἔσχατον περιῆλθε τὸν Δούκαν·
ὁς νέος τε ὦν τὴν ἡλικίαν καὶ ἄλλως νοσώδης τὴν ἔξιν τοῦ σώ- 20
ματος καὶ ὄρων διὰ τοῦτο πλημμειλῶς τὰ ἐκεῖ φερόμενα πρά-
γματα ἐδεῖε περὶ τῆς ἀρχῆς, μὴ τις τῶν ὑπ' αὐτῷ γε ἐνδόξων
νεωτερίσας τυραννικῶς αὐτῆς ἐπιλάβηται. ὅθεν διαπρεσβευσά-
P. 173 μενος ἄγεται ἑαυτῷ γυναῖκα Εὐρήνην, τὴν νόθην Ἀνδρονίκου τοῦ

illa tempestate subito exortus, de quibus nos statim dicemus, eo profectus est. Oraculum autem huiusmodi fuit. (II.) In Adrianopolitano palatio ante fores, paulo supra limen superius, circulus descriptus inventus est, et in eius circuli ambitu quatuor animalia depicta, leo, pardalis, vulpes, lepus: et supra ea oraculum versibus comprehensum, quo obscure significabatur, Imperatorem quandam e Palaesologorum familia, ubi Thessalicam venisset, obituro esse. Is circulus duorum virorum mensura sursum a terra distabat, ut suspicari non liceret, sed absurdum et quasi incredibile esset, ab homine depictum esse, cui opportunum tempus defuisset ad scalas applicandas et ad ascendendum, nedum satis otii ad pingendum fuisset, cum et Imperator adesset, et homines innumeri crebro ingrederentur et egrederentur. Proinde cum nemo mortalium haec pinxerit, ad illa recurrendum est, quae supra de huiusmodi rebus copiosius exposuimus. (III.) Sed ad Thessaliam et res ibi gestas convertatur oratio, ut illis quoque explicatis ad maiora et graviora commemoranda accedamus. Thessalorum et Pelasgorum principatum in Ioanne Duca desiisse diximus: qui et iuvenili aetate et corpore morbidum cum esset, et iis de causis res ibi perperam geri videret, timebat, ne eorum qui inter subditos maxime eminebant aliquis res novas moliretur, ac summam potestatem tyrannice usurparet. Quamobrem legatis ad Imperatorem Andronicum missis notham eius filiam Irenem uxorem

βασιλέως θνηγατέρα. ἀλλὰ τρεῖς μόνους αὐτῇ συνοικήσας ἐνιαυ-
 τοὺς ἅπαις ἀπολείπει τὸν βίον· ὡς ἐντεῦθεν ἀδιαδόχου τῆς ἀρχῆς
 καταλειπομένης ἐκείνης διεβῆθηται τὰς ἐκεῖ χώρας καὶ πόλεις· καὶ
 τὰς μὲν προσρῆναι τῷ βασιλεῖ μετὰ τῆς εἰρημίνης αὐτοῦ θρυγα-
 5 τρός· τὰς δ' ἐποκίψαι τισὶ τῶν ἐνδύζων τῆς χώρας· τὰς δὲ
 τοῖς ἐκ Βοιωτίας τηρικαῦτα ἐπιδραμοῦσι Κατελάνης δουλεῦσαι. B
 τότε τοῖνυν καὶ συχναὶ παρὰ τῆς θείας καὶ ἱερῆς συνόδου γραφαὶ V. 141
 πρὸς Θετταλοῦς καὶ Φθιώτας καὶ Πέλασγούς ἀπεστάλησαν παραι-
 νέσεις τε ἔχουσαι καὶ ἅμα φρικώδη τὰ ἐπιτίμια κατὰ τῶν μὴ βου-
 10 λομένων ὑπέκειν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶναι μία τις Ῥωμαίων ἀρχὴ σὺν
 τοῖς ἄλλοις, ὡς ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις, ἀλλ' ἦνυσαν τῶν φθα-
 σάντων πλέον οὐδέν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

12. A verb. ἀλλὰ ταῦτα incipit Lib. VIII. in codd. A. et V.

duxit. Sed triennio tantum cum ea exacto nullis liberis superstitionibus de-
 cessit. Cum itaque Imperii Thessalici possessio deficiente successore va-
 cua remansisset, distractae sunt provinciae et urbes illius regionis; quarum
 aliae Imperatori cesserunt una cum filia superius memorata; aliae indigenis qui-
 busdam nobilibus se submiterunt; aliae denique Catalanis e Boeotia per illud
 tempus incursantibus servierunt. Tum igitur crebrae a sacrosancta Synodo
 litterae ad Thessalos, Phthiotas et Pelasgos missae sunt, quae et illos of-
 ficii monerent, et iis qui Imperatori parere, atque ut caeteri cum Romano
 Imperio (quemadmodum olim receptum fuisset) coniungere se detrectarent,
 graves poenas minitarentur. Verum nibilo magis illae profecerunt quam
 quae praecesserant. Atque haec ad hunc modum se habuerunt.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Η

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER OCTAVUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῶν αἰτίων τῆς τῶν βασιλέων διαστάσεως. Θάνατος τοῦ βασιλέως Μιχαήλ. Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους στάσεως τῶν Γερμανικῶν Λατίνων. Παραίτησις τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου. Περὶ τοῦ πατριάρχου Γερασίμου. Περὶ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ δεσπότη. Περὶ τῶν δευτέρων αἰτίων τῆς τῶν βασιλέων διαστάσεως. Περὶ τῶν τρίτων αἰτίων. Περὶ τοῦ Συργιάνου καὶ ὅπως συνήγαγεν εἰς τὴν τοῦ βασιλέως φωνήν. Περὶ τοῦ χρηματίσαντος ἔκκου τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῷ παλατίῳ. Παραμυθητικοὶ λόγοι πρὸς τὴν μέγαν λογοθέτην. Συμβουλὴ τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸν μέγαν λογοθέτην. Ἐλεγχος καὶ δοκιμασία τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἔγγονον αὐτοῦ. Περὶ τῆς φωνῆς τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου. Διήγησις πλατυτέρα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων. Περὶ τῶν ὀριων τῶν μετὰ τὴν διάστασιν. Πρεσβεία τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν νέον βασιλέα. Σπονδαὶ καὶ συμφωνίαι ποιεῖται τῶν βασιλέων. Διήγησις τοῦ συγγραφέως περὶ τῶν κατ' αὐτόν. Ἐγκώμιον τοῦ συγγραφέως εἰς τὸν βασιλέα. Περὶ θανματοποιῶν τινων καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Περὶ τῆς τοῦ Συργιάνου φωνῆς ἐκ τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῆς δευτέρας μάχης τῶν βασιλέων. Περὶ τῆς καθιέρσεως τῆς δεσποῖνης τῆς μητρὸς τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῶν κοικίλων καὶ φρονιμῶν ἐκινουῶν τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῆς κατασχέσεως Κωνσταντίνου τοῦ δεσπότη καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ φιλάνθρωπίας τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῶν δευτέρων σπονδῶν τῶν βασιλέων. Περὶ τοῦ πατριάρχου Ἡσαίου. Περὶ τῆς καθιέρσεως τοῦ Συργιάνου. Συμβουλευτικὸς περὶ τῆς τοῦ πάσχα διορθώσεως. Περὶ τῆς τοῦ βασιλέως στεφανοφιλίας. Περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμπεθερίας. Περὶ τῆς πρὸς τὸν Κράλην πρεσβείας καὶ διήγησις τῶν κατὰ τὴν ὁδόν. Περὶ τοῦ βαρβαρικοῦ βέλους τοῦ τρώσαντος τὸν πόδα τοῦ βασιλέως. Περὶ τῶν Μανιχαίων τῶν προσελθόντων τῇ ὀρθοδόξῳ ἔκκλησίᾳ. Περὶ τῶν πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς βασιλευσύσης γεγοτότων σημείων.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Michaëlis Imperatoris filiae duae. Quos maritos habuerint. Eiusdem filii duo. Avus Andronicum caeteris omnibus praefert. Eum apud se educat. Andronici iunioris mores, consilia, ambitio. Meretricem amat. Rivali insidias struit. Manuel frater pro rivali occiditur. Patris tristitia, morbus, obitus. Avi moeror. De urbe Genua. Ubi sita. Guelphorum et Gibellinorum factiones. Earum propagatio. Crataena ad maritum redire cunctatur. Cralis minae. Mulier ad virum redire iussa cucullum induit. Constantinus frater cucullo discisso Triballis abducendam tradit (Cap. 1). Glycys patriarcha morbo ingravescente in monasterium secedit: minime avarus, adeoque parum dives. Gregoram arcessit, cui ultimam voluntatem dicit. Patriarchae testamentum. Luculentior narratio ab auctore indicata. Gerasimus monachus, vir simplex et inductus, Glyci subrogatur. Quales patriarchae Imperatoribus placeant (2). Constantini Despotae mater. Prima uxor. Filius ex ancilla susceptus, nomine Catharus. Cur a patre neglectus. Eudociae Palaeologinae elogium. Ut Constantino Despotae nupsit. Catharus notuus apud seniore Imperatorem potens et gratioseus. Iunioris Andronici indignatio. Irarum causa iustior, populus inusitato sacramento adactus. Syrgiannes custos nepoti additus ab ava (3). Syrgiannis genus, institutio, virtutes. Provinciae praefectus omnium animos sibi devincit. Mira hominis solertia. Perfidus et foedifragus populos finitimos verat. Provinciam ademptam ut recuperaverit. Pincernae dignitate ornatur. Rebellat. Comprehenditur. In carcerem coniectus precibus matris restituitur. Iurat se fidelem fore. Iunioris Imperatoris consilia iubetur explorare. Senioris consilia iuniori aperit. Oratio, qua istum hortatur ad defectionem. Factiones et iuramenta. Coniurationis socii tres. Syrgiannes et Cantacuzenus, corruptis aulae primoribus, provincias Thraciae administrandas obtinent. Variis artibus viam defectioni muniunt (4). Avus nepotem iudicio publico reum agere constituit. Metochita differendum censet, donec geniales dies effluerint. Equi picti hinnitus. Metochita de ea re consultus in Choraë monasterio. Eius responsum. Verior interpretatio. Byzantis columna dies complures agitata. Imperatoris et Metochitae arcanum colloquium, Libri fatidici. Sortes. Sinistra auguria. Metochitae stupor et silentium. Uxoris et liberorum anxietas. Filiae Panhypersebae elogium. Eiusdem verba. Metochita oratione filiae excitatus lamentatur. Magnam cladem praedicit. Iterum silet. Recumbit. Eius merita erga Gregoram. Ipsius Gregorae officia erga Metochitam et eius liberos. Oratio, qua eum afflictum solatur (5). Imperator pontifices convocat. Nepotem arcessit. Nepos armatus armatos secum adducit. Paterna obiurgatio. Iusiurandum ultro citroque praestitum. Coniuratorum querelae. Andronicus iunior pro illis intercedit apud Logothetam. Graviter increpatur. Redit ad priora consilia. Avi indignantis exclamatio. Anxietas. Deliberatio de nepote comprehendendo. Patriarcha commissum sibi arcanum prodit. Nepotis fuga. Providentia Dei. Virs Romanae adversus Turcos infirmae. Vectigalia aucta, ut pax auro redimeretur. Publicanorum aviditas. Fiscus opulencia, in quos usus reservata. Indulgens Dei severitas. Vicinorum principum obitus. Mors patriarchae. Poenae factionis ab Ecclesia indictae. Populus novo sacramento adactus. Thraces oblata immunitate alleci iuniorem sequuntur. In publicanos saeviunt. Constantinopolin expugnatum eunt. Legati ab avo ad nepotem missi. Syrgiannes matris precibus mollitur. Pacta inter avum et nepotem (6). Gregoras Andronici senioris familiaritatem expetit: philosophiam et astronomiam iam tum a Logotheta edoctus. Qualem hunc initio expertus fuerit. Oratio, qua hortatus est, ut philosophiae et astronomiae praecepta plenius sibi traderet. Quantum ea ora-

tio apud Logothetam valuerit (7). Aula studiis bonarum artium floret sub Andronico seniore. Idcirco huius familiaritas a Gregora expetitur. De usu cum doctrina coniungendo. Gregoras benigne ab Imperatore exceptus. Orationem apud illum habet. Duas id eo virtutes, sapientiam et eloquentiam, laudat. Panegyricum voto concludit (8). Senioris Andronici benevolentia erga Gregoram: unde quorundam invidia et indignatio. Chartophylacis dignitas eidem oblata. Cur eam repudiaverit. Oratione, quam de ea re coram Imperatore habuit. Repudianti vis paene illata (9). Funambuli alique Aegyptii circulatores, multis regionibus pererratis, Byzantium veniunt. Mira spectacula ab iis exhibita. Eae artes ut quaestuosae, ita etiam exitiosae artificibus. Byzantio egressi Europam pervagantur. Gades usque penetrant. Turci classibus tunc primum constructis maria et terras infestant. Fisci inopia (10). Syrgiannes ab Andronico iunior neglectus clam cum seniore agit. Mutatae sententiae speciosam causam affert. Seniori optatissimus, fide data et accepta Byzantium ingreditur. Eius rei nuncio quinam laetati sint. Iunior prope Urbem castra ponit. Audita Syrgiannis excursionem terribus fugit. Constantinus Despota Thessalonicam proficiscitur sinistris ominibus. Iunioris Imperatoris matre Byzantium missa, exercitum per Christopolitanas angustias traducit. Iunior Synadenum Syrgianni opponit. Despotam edictis terret. Rumores spargit de avi necem. Despota Thessalonicam se recipit. Cives factiosos comprehendere iubetur. Seditione ab iis excitata cogitur cucullum induere. Iuniori Andronico traditus vis mortem effugit. Didymotichi in teterrimum carcerem coniiicitur. Inde tandem in alium tolerabiliorem transfertur. Senior, consulto Palterio, pacem spectat. Iunior, pacis et ipse cupidus, cum matre deliberat. Imperatorum colloquium et reconciliatio. Iunioris mater et amita ubinam inter haec diversatae sint (11). Esaias, vir simplex et indoctus: multorum criminum accusatus: favente Imperatore creatur patriarcha. Favoris iniusti merces. Esaias opera Philanthropeni in pristinum gratiae locum restituitur. Huius elogium. Turci Philadelphiam obsident. Audito Philanthropeni adventu arma ultro abiiciunt. Cur illum reveriti. Maxima frumenti copia in urbem liberatam invecita. Syrgiannes Imperatorum concordia minime laetus. Asanis Andronici fidem tentat. Ab eo apud Imperatorem delatus in carcerem coniiicitur. Omnibus bonis mulctatur (12). Disputatio de paschate ut primum in palatio nota sit. Eam Gregoras cupide amplexus; favente Imperatore; refragantibus frustra adversariis. Exponit sententiam suam de die paschali constituendo. Imperator consilium probat. Rem aggredi metuit (13). Iunior Andronicus coronatur. Senior equo deiectus; sinistrum omen. Panhypersebastus Cralis socer. Generi armis adiutus rebellat. Oblata Caesaris dignitate contentus arma ponit. Moritur. Legatio de eius uxore Byzantium reducenda. Gregoras legatus cum aliis missus. Quae sibi et sociis suis in itinere acciderint, narrat. Scythicae incursionis fama. De Strymone fluvio, ut eum legati traiecerint. Errores, pericula et alii oasus. De Strummitza oppidulo. Pascha ab oppidanis ritibus barbaro celebratum. Scopiorum situs. De Axio flumine. Caesariisa a legatis convenitur. Eius mulieris moeror et habitus miserabilis. Crales, audita legatione, Caesariissam dimittit. Abeuntem prosequitur, non satis splendide. Barbarorum mores notati. Caesariisa Thessalonicam abit, ut viro iusta persolvat. Gregoras, acceptis ab ea mandatis, Byzantium revertitur (14). Andronicus iunior, mortua Irene Alemana, Annam Longobardam uxorem ducit. Cum Turcis naufragis in Chersoneso pugnas vulneratur. Bithyniae magna pars a Turcis subacta. Manichaei aliquot insignes, abiuratis erroribus suis, baptizantur. Ostenta ac prodigia, futuram imperii calamitatem portendentia (15).

α'. Ἐπεὶ δὲ μειζόνων καὶ καινοτέρων ὑποθέσεων ἄρχεσθαι μέλ-
 λομεν, ἀναγκαῖον ἀναλαβόντας τὸν λόγον εἰρημὸν τινα καὶ τάξιν
 τῇ πολυπληθεῖ σειρᾷ χορηγεῖν τῶν πραγμάτων, ὡς ἂν μὴ ἀσα-
 φῆς ὁ λόγος ἐπὶ τὰς τῶν ἀκούοντων ψυχὰς παροδεύων ἀηδῆς
 5 φραίνεται καὶ ἀποκναίων ἐπιεικῶς. τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ παῖδες ἐκ
 Μαρίας τῆς ἐξ Ἀρμενίων ἐληλυθυίας αὐτῷ γυναικὸς ἐγένοντο,
 θήλειαι μὲν δύο, Ἄννα καὶ Θεοδώρα· ὧν ἡ μὲν Ἄννα ἀπιούσα
 10 συνεξύγη Θωμᾷ, τῷ Ἡλείου καὶ Αἰτωλίας ἄρχοντι· ἦν ἔσχε μετὰ
 ταῦτα φονεύσας Θωμᾶν ὃ ἐκείνου ἀδελφιδοῦς κόντος· ἡ δὲ Θεο-
 15 δώρα ἀπιούσα συνεξύγη Σφενδοσθλάβῳ, τῷ τῶν Βουλγάρων
 ἄρχοντι. θυγατέρες μὲν οὖν δύο αὐταὶ τῷ βασιλεῖ γεγέννηται
 Μιχαήλ· ἄρῆνες δ' ὁμοίως δύο, Ἀνδρόνικός τε ὁ βασιλεὺς καὶ
 Μανουὴλ ὁ δεσπότης. τὸν μὲντοι Ἀνδρόνικον τοσοῦτον ἐκθύμως
 ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος καὶ πάππος ἡγάπη καὶ οὕτω τῆς θεῆς αὐ-
 20 τοῦ γε ἐξήρητο, ὥστε πάντας πρωτογενεῖς τε καὶ ὑστερογενεῖς Β
 εἰδὸς καὶ θυγατέρας καὶ ἐγγόνους ἐν δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ σχέσει
 τίθεσθαι μοῖρα καὶ πάντας εἰ δέοι ῥαδίως ἔτοιμος εἶναι προέσθαι
 δι' ἕνα γε τοῦτον· τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν τῆς βασιλείας μονιμω-
 τέραν διαδοχὴν, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὴν εὐφροσύνην τῆς γνώμης, τοῦτο
 25 δὲ καὶ διὰ τὸ τῆς ἄφραως κάλλος· ἴσως δὲ καὶ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν·
 ὥστε δι' αὐτὰ γε ταῦτα καὶ παρ' ἐαυτῷ τρέφειν ἕκρινε δεῖν ἐν C
 παιδείᾳ βασιλικῇ καὶ ἅμα τῇ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν αὐτοῦ

1. μείζ. καὶ add. A. 3. ἀσφαλῆς W. 6. Ἀρμενίων A., Ἀρμε-
 νίας W. 9. Θωμᾶς W.

1. Quoniam autem maiora deinceps et recentiora exposituri sumus, necesse
 est repetita altius narratione multiplicem rerum contextum serie et ordine ali-
 quo digerere, ne oratio ad auditorum animos obscura perveniens ingrata ac
 salebrosa merito videatur. Michaël Imperator ex Maria uxore, quae Armena
 erat, duas puellas suscepit, Annam et Theodoram. Anna Thomae Epiri et
 Aetoliae principi nuptum data est; quam Comes avunculo suo Thoma occiso
 postea uxorem duxit. Theodora Venceslao nupsit, Bulgarorum principi. Hae
 inquam filiae duae Michaëli Imperatori ex uxore natae sunt. Idem etiam filios
 duos habuit ex eadem susceptos, Andronicum Imperatorem et Manuelem Des-
 spotam. Ex his Andronicum nepotem tanto amore prosequutus est Imperator
 Andronicus, ita eius aspectu gavisus, ut caeteris omnibus seu maioribus seu
 minoribus natu filiis, filiabus, nepotibusque secundum ab illo et tertium di-
 gnitatis gradum assignaret, et unius huius servandi gratia, si necesse foret,
 aliorum omnium iacturam facere paratus esset; tum ob Imperii successionem,
 quae per hunc firmior ac diuturnior futura videbatur; tum propter ingenii
 praestantiam; tum propter oris venustatem; forsitan et ob similitudinem nomi-
 nis. Quibus de causis eum apud se regia disciplina instituendum esse cen-
 suit, eiusque conspectu noctu atque interdium sese oblectare et exhilarare

A. M. διηνεκῶς θεωρεῖα τροφῶν καὶ ἀγάλλεσθαι. (B.) Ἐπει δὲ καὶ ἐς
 6791 τὸν ἔφηβον ἦκεν ὁ νεὸς Ἀνδρόνικος, ἐν ᾧ τῆς ἡλικίας ἀκμαίωτε-
 ad 6836 ρον αἱ ἦδοναὶ κατὰ τῆς φύσεως ἐπανίστανται καὶ ζητοῦσιν ἕλε-
 Imp. Andron. Senioris. θερῖαν μηδὲν ἐπιφερομένην κεκολασμένον, καὶ μάλιστα ἐν ἄξι-
 V. 142 βασιλικῇ καὶ ἀνθούσῃ νεότητι, τότε δὴ πολλῇ τοῖς ἡλικιώταις⁵
 Δὴν ἔξουσία πάντα κατ' ἔρεσιν ὑψηγεῖσθαι, ὅποσα νεωτερίζουσι
 γινῶμαι τῇ βουλήσει πάντα παραμετρούμεναι καὶ ὄλους χαλινοῦς
 αἰδοῦς ἀποπτύουσαι. καὶ πρῶτα μὲν ἤρξαντο παρεξάγειν αὐτὸν
 ἐς περιπάτους καὶ θέατρα καὶ κνηγέσιμα· ἔπειτα ἐς νυκτερινὰς
 περιπλανήσεις οὐ πᾶν τοι βασιλεῦσιν ἄρμοττούσας. αὐταὶ δὲ¹⁰
 πολλὴν ἀπαιτοῦσι χρημάτων δαπάνην· τὸ δ' οὐκ ἦν εὐπετεῖς, τοῦ
 Εβασιλέως καὶ πάππου σταθμοῖς καὶ μέτροις· οὐ πολλὰ τὸ μεγαλο-
 πρεπὲς τε καὶ φιλότιμον ἐπισυρομένοις τὴν ἡμερησίαν αὐτῶ χρη-
 γοῦντος τροφήν. ἐντεῦθεν φίλαι πρὸς Ἀτινῶν ἔστιν οὖς τῶν
 ἐν τοῖς Γαλάτου τὴν οἰκῆσιν κεκτημένων καὶ μάλιστα ὅσοι πλοῦτοι¹⁵
 κομῶντες ἦσαν μακρῶ· ἐντεῦθεν δάνεια καὶ ὄφειλαι καὶ ζητήσεις
 χρημάτων· ἐντεῦθεν βουλαὶ καὶ μελέται λαθραίας φηγῆς. ὁρῶντι
 Ἐγὰρ τὸν πάππον Ἀνδρόνικον μακρὸν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας παρατεί-
 νοντα τὸν χρόνον καὶ μετ' ἐκείνον ἔφεδρον τῆς αὐτοκρατορίας
 αὐθις τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Μιχαῆλ τὸν βασιλέα, ἀπογινωσχομένην²⁰
 ἡδὴ καὶ ἀνέλπιστον ἑαυτῷ τὴν αὐτοκρατορίαν ἐπῆει νομίζεν.
 ὄθεν τὸ περὶ τὴν φιλαρχίαν ἄλχρον τῶν λογισμῶν μικροψυχία τις
 οὐ μᾶλα ἀγενῆς ἐφ' ἱκανὸν ἐπίβροσκομένη πρὸς τοιαύτας ἐξοκέ-
 19. τὸν add. A.

statuit. (II.) Postquam autem Andronicus iunior adolescentiae limen ingressus est, quo tempore voluptatum ardor maximus existit et naturam corrumpit, cum illae licentiam omnis castigationis et modestiae inimicas quaerunt, in regia praesertim potestate et flore adolescentiae; tum eius aequalibus facillimum fuit praeire illi quocunque vellent, et ea omnia ipsi suggerere, quae iuveniles animi excogitant, nihil non ad libidinem referre, nullum pudoris fraenum soliti admittere. Ac primum ad deambulationes, ad spectacula, ad venationes educere illum coeperunt: deinde ad nocturnas vagationes, non satis dignas Imperio. Quae res cum magnos sumptus postularent, et si sumptus non facile fierent, eo quod avus idemque Imperator quotidianum ei victum sic appendebat et admetiebatur, ut ad magnificentiam et splendorem nequaquam ipsi satis foret; in amicitiam Latinorum quorundam, praesertim opulentiorum, qui Galatae habitabant, sese insinuat. Inde foenora, aes alienum, conquisitio pecuniarum: inde consilia et conatus clandestinae fugae. Nam cum avum Andronicum diu rerum potiri, eoque defuncto summam potestatem ad patrem suum Michaëlem deveni-
 ram esse cerneret, nullam iam adipiscendi Imperii superesse sibi spem putabat. Itaque animus eius regnandi avidus, impatientia quadam non omnino ignobili longo tempore vexatus, ad eas tandem cogitationes prola-

λην ἠνάγκαζε τὰς μελέτας. μηδὲ γὰρ θάλων ὑπὸ τῷ πάππῳ καὶ
 βουσιεῖ καθύπερ ὑπὸ παιδαγωγῶν παιδοκομειῶσθαι καὶ ἄλλων λα-
 τρεύειν βουλῆμασιν ὥσπερ παιδίον ἀεὶ, αὐτονομίαν ἐξίτηι βασι-
 λικὴν καὶ ἀφθονίαν πραγμάτων, ὥστε ἑαυτῷ τε ἔχειν τὸ διαρκές
 5 καὶ ἄλλοις οἷα βασιλεὺς ὑπερκόους χαρῆσθαι. ἐπεὶ δ' ἀδύνατον
 ἔβλεπεν εἶναι τοῦτο ζῶντος τοῦ πάππου καὶ τοῦ πατρὸς ἐνταυθοῖ
 καθημένου, πρὸς ἑτέρας ἐσχόπει χωρῶν ἐπικρατείας· καὶ νῦν
 μὲν Ἀρμενίαν ὠνειροπόλει ἄτ' ἐκ μητρὸς αὐτῷ προσήκουσαν, Β
 νῦν δὲ Πελοπόννησον, νῦν δὲ Λέσβον καὶ Αἴημον καὶ ὄσαι τὸ
 10 πολὺ τοῦ Αἰγαίου πληροῦσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς ἀκοὰς ἦει
 λάθρα νῦν μὲν τοῦ πατρὸς, νῦν δὲ τοῦ πάππου. ὅθεν καὶ λάθρα
 νῦν μὲν ὑπ' αὐτοῦ, νῦν δ' ὑπ' ἐκείνου διεκόπτετο. (Γ.) Καὶ ἴνα
 σιωπῇ παραδράμω τὰ πλείστα, νύκτωρ ἐκώμαζε πρὸς γυναῖκά
 τινα γένει μὲν τῶν οὐκ ἀσήμων, τὸν δὲ τρόπον ἑταίραν. ταύτης
 15 ἑραστῆς ἦν καὶ ἐρώμενος καὶ Ἀδωνίς ἄλλος τῶν ἐν ἡλικίᾳ τις καὶ
 ὄρω διαπρεπῶν· δι' ὃν καὶ ζηλοτυπία τις πυρπολοῦσα τὴν Ἀν-
 δρονίκου τοῦ βασιλέως ψυχὴν τοξότας καὶ ξιφηφόρους ἠνάγκαζε
 προλοχίζειν περὶ τὴν τῆς ἑταιρίδος οἰκίαν. ἐν μιᾷ τοίνυν περὶ μέ-
 σους πού νύκτας τὸν βασιλέα ζητῶν ὁ ἀδελφὸς καὶ δεσπότης ἔτευχεν
 20 ἀπὸ ταῦτομάτου συμβᾶν οὕτωςι παριέναι περὶ τὴν τῆς ἑταιρίδος
 οἰκίαν. ὃν οἱ τοῦ βασιλέως σκοποὶ θεασάμενοι σπουδῇ προσελού-
 νοντα καὶ μὴ γνόντες διὰ τὸ σκότος ὅστις εἶη, ἀλλὰ τὸν τῆς ἑται-
 ρίδος ὑποτοπάσαντες εἶναι ἐρώμενον, συχνὰ κατ' αὐτοῦ ῥίπτονται

7. χώρων Α. 15. ἐν ἡλικίᾳ καὶ ὄρω διαπρεπῶν τις Α. 21. οἱ
 περὶ τὸν βασιλέα Α.

psus est. Quum enim avo Imperatori tanquam paedagogparo ere, et alio-
 rum voluntatibus semper servire instar pueri nollet, Imperatoriam auctori-
 tatem et magnas opes requirebat: ut et ipse quod satis esset haberet: et alijs
 ut Imperator subditis gratificari posset. Quod cum vivo avo et patre
 illic residente non licere cerneret, aliarum provinciarum dominatum ambie-
 bat; et nunc Armeniam matris causa ad se pertinentem, nunc Peloponnesum,
 nunc Lesbum et Lemnum caeterasque maris Aegaei insulas somniabat. Quae
 cum clandestinum modo ad patrem, modo ad avum deferrentur, nunc ab hoc,
 nunc ab illo clam impediabantur. (III.) Et ut plurima silentio transeam, no-
 ctu ad mulierem non sane ignobili familia ortam, meretricis vero praeditam
 moribus, comessatum ibat. Eius porro amator erat et amasius et Adonis
 alter quidam aetatis flore et formae pulchritudine conspicuus. Unde Im-
 perator Andronicus, inflammante animum zelotypia, homines sagittis et gla-
 diis armatos circa meretriculae aedes cogebat excubare. Semel autem for-
 tuito casu accidit, ut circa mediam fere noctem Manuel Despota, fratrem
 Imperatorem quaerens, iuxta meretricis domum transiret. Quem cum Im-
 peratorii speculatores proferare ad se cernerent, nec quis esset per tene-
 bras cognoscerent, mulierculae amasium esse rati crebris telis impetunt.

- A. M. βέλη. καὶ μὲν δὴ καιρίαν ἐκεῖνος δεξάμενος πίπτει τοῦ ἵππου·
 6791 κάπειτα συρραμμένοις καὶ γνόντες ὅστις εἶη φοράδην ἐς τὰ βασι-
 ad λεια φέρουσι ζῶντα καὶ μάλα μύλις. τοῦτο μεθ' ἡμέραν γνωσθὲν
 6836 τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ μεγάλας ἐνέσπειρε καὶ σφοδρὰς τὰς ἀνίας
 Imp. Andron-
 Scioria. οὐ μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἀφορῶντι, ἀλλὰ καὶ τοῦ μέλλοντος ἐ-5
 συντέως στοχαζομένῳ. ἐπεὶ γε μὴν τοῦ δεσπότου Μανουὴλ ἐκ
 V. 143 τῆς τοιαύτης θανόντος πληγῆς καὶ ἐς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ ἐν
 Θεσσαλονίκῃ διατριβόντα ἤκεν ἡ φήμη, τί χρὴ λέγειν; τοσοῦτο
 γὰρ δραστικώτερον βέλος παντὸς ἐπεπράχει περὶ τὴν ἐκείνου κα-
 Fδίαν τὸ τραῦμα, ὥστε κατασεισθέντι καὶ βαπτισθέντι συγχοῖς 10
 τοῖς τοῦ πάθους λογισμοῖς τόσος ἐνσκήπτει δεινὴ, ἡ δὴ καὶ μετ'
 A. C. 1320 οὐ πολὺ τοῦτον ἐξάγει βίον. τῷ μέντοι γηραιῷ βασιλεῖ Ἀνδρον-
 νίκῳ τοσοῦτοι χειμῶνες ἐντεῦθεν καὶ κλύδωνες ἀνεβρόύγησαν λο-
 γισμῶν καὶ τοσοῦτοι θόρυβοι τὰ αὐτοῦ συνεκέκησαν πράγματα,
 ὥστ' οὐκ ἔχομεν ταῦτ' ἀνεγκεῖν πρὸς οὐδὲν τῶν φθασάντων 15
 P. 176 παράδειγμα. προϊόντες δ' ἐροῦμεν αὐτά. (A.) Ἐν τούτῳ τῷ
 χρόνῳ συνέβη γενέσθαι στάσιν τινὰ καὶ θόρυβον οὐ μικρὸν τοῖς
 τῆς Γεννοῦας οἰκίτοισιν. ἔστι δ' ἡ Γεννοῦα πόλις παράλιος τῶν
 ἐν Ἰταλίᾳ δυτικωτέρα, μεταξὺ Τυρρῆνῶν τε κειμένη καὶ Ἄλπειν.
 ὤκισθη δ' ἀρχῆθεν ὑπὸ δυοῖν γενοῖν τῶν τε Γέλφων καλομένων 20
 καὶ Γεμπιλίνων. καὶ ἦν μὲν ἄχρι πλείστων τῶν χρόνων ἐνδοξό-
 τερόν τε καὶ τὰς ἀρχαιρείας ἕξ ἑαυτοῦ ποιούμενον τὸ τῶν Γεμπ-
 B λίνων. ἔπειτα δαστράκου μεταπεσόντος ἐπικρατέστερον τὸ τῶν
 Γέλφων καθέστηκε γένος καὶ πᾶσαν πρὸς ἑαυτὸ τὴν τάξιν ἐκεί-
 13. ἀνεβρόύγησαν A. 20. γένεσι A. 22. ἑαυτοῦ A., αὐτοῦ W.

Unde ille ictu letali accepto ex equo delabitur. Deinde concursu circa ipsum facto agnitus hominum manibus excipitur, et semianimis in palatium defertur. Quod facinus ubi illuxit dies cognitum Imperatorem avam magna et vehementi tristitia affectit, non praesens modo tempus intuentem, sed futura etiam prudenter considerantem. Caeterum Manuele Despota ex eo vulnere defuncto, et fama ad Imperatorem Michaëlem Thessalonicae tum degentem perlata, quid dicam? ita ea res cuiuslibet tali ictu potentius animum eius perculit, tantum eius cordi vulnus infixit, ut illius cladis cogitatione subinde recurrente afflictus et oppressus in gravem morbum incidit, qui illum non longo post e vita sustulit. Imperatorem vero Andronicum seniore tantus inde animi tumultus curarumque aestus invasit, tanta confusio ac perturbatio eius res permiscuit, ut inter aevi superioris exempla vix ullum occurrat, quod cum his conferri possit. Qua de re infra dicturi sumus. (IV.) Hoc tempore seditio et tumultus non parvus apud Genuae habitatores est exortus. Est autem Genua maritima Italiae urbs versus Occidentem, intra Tyrrhenos et Alpes sita, quam familiae duae iam inde antiquitus incoluerunt. Guelphos et Gibellinos appellant: quorum hi diutissime et gloria praestiterunt, et factionis suae magistratus creavere. Deinde mutata fortuna Guelphorum familia superior evasit, et omne illud ius ad se transtulit. Quin et alteram fami-

νην μετέστησέ τε καὶ πάμπαν ἐξόριστον τῆς Γεννοῦσας πεποίηκε
 θύτερον τοῖν γενοῖν, ὡς μὴ ὄψέ ποτε δύναμιν τινα προσειληφῶς
 αὐθις ἀνατρέψῃ τὴν τάξιν. ἐκείθεν ἡ φήμη δραμοῦσα καὶ ἐς τὰς
 πανταχῆ τῆς γῆς τῶν Γεννουϊτῶν οἰκῆσεις τὰ ὅμοια τῇ μητρο-
 5 πόλει πράττειν ἠνάγκασεν. ἐνεῦθεν μάχαι καὶ πόλεμοι τῶν Γεν-
 νουϊτῶν πανταχῆ κατ' ἀλλήλων. οἱ γὰρ ἐξωσθέντες μισθοφορικὰς
 τινὰς δυνάμεις ἐξῴθεν προσλαμβάνοντες κακῶς τοὺς ἐξώσοντας C
 διετίθουν. (E.) Ἐπει δὲ καὶ μετὰ τὴν τῆς βασιλίδος Εἰρήνης
 ταφὴν Κράλαινα ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐπιπλέον τῷ Βυζαντίῳ ἐνδια-
 10 τριβεῖν ἐβούλετο, ἤκουσι πρέσβεις ἐκ τοῦ συζύγου αὐτῆς δηλαδὴ
 τοῦ Κράλη Σερβίας ἀπειλὰς κατὰ τῆς Ῥωμαίων φέροντες γῆς,
 εἰ μὴ τάχιστα παρὰ τὸν σύζυγον αὐτῆ ἀφίκοιτο. ἔρωτι γὰρ τῷ
 πρὸς αὐτὴν φλεγόμενος πλειστον μὲν ἀφοβίαν παρέσχετο ταῖς D
 πλησιαζούσαις χώραις καὶ πόλεσι τῶν Ῥωμαίων· ἐξηλοτέπει δ'
 15 ὄν ὅμως τὴν ταύτης ἀπουσίαν καὶ μεστός ὑπονομίας ἦν. ὁ μέντοι
 βασιλεὺς τὰς ἀπειλὰς τοῦ γαμβροῦ δεισας μὴ καὶ εἰς ἔργον αὐτὰς
 ἐξενέγκῃ (ῥάδιον γὰρ ἦν ἐκείνῳ διὰ τὸ πολλὴν κεκτηῖσθαι στρα-
 τιωτικὴν δύναμιν) προπέμπει ταύτην εὐθύς. ἦν δὲ τηρικαῦτα δεύ-
 20 τοίτην μὴ ἀπελθούσα φονευθεῖη πρὸς τοῦ ἀνδρός, ὑποπτεύοντος E

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senloris.

3. αὐθις om. A. et V. φῆγον A. et V. pro τάξιν. 4. τοὺς παν-
 ταχῆ Γεννουϊτας A. et V. 5. πράττ.] ὄρᾶν A. et V. ἐνεῦ-
 θεν—διετίθουν om. A. et V. 8. Pro verbis ἐπι—ἀφίκοιτο haec
 leguntur in codd. A. et V.: μετὰ μέντοι τὴν τῆς βασιλίδος Εἰρήνης
 ταφῆς, τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς Σιμωνίδος τῆς Κραλαίνης βου-
 λόμενης διατρίβεῖν ἐπὶ κολῷ κατὰ τὴν Κωνσταντινουπόλιν καὶ το-
 σοῦτον ἀπίσταςθαι τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, λέγω τοῦ Κράλη, ἤκουσι
 πρέσβεις ἐκείθεν ἀπειλὰς φέροντες τὰς καλαμναιστάτας κατὰ τε
 αὐτῆς, εἰ μὴ τὴν τάχιστα ἐπαλθεῖν βούλοιο, καὶ ἔτι κατὰ τῶν
 τοῦ βασιλέως χωρῶν καὶ πόλεων ληστροικὰς ἐφόδους, εἰ μὴ τάχιστα
 προπέμπειν βούλοιο ταύτην. 12. ἔρωτι — ὑπονομίας ἦν add. A.
 et V. 15. ὅμως αὐτὴν αἰεὶ καὶ μεστός V.

hiam ex urbe Genua funditus exterminavit, ne confirmatis aliquando viribus
 veterem sibi dignitatem vindicaret. Quae fama cum e metropoli ad Ge-
 nuenses ubivis gentium habitantes pervenisset, idem et illos facere coegit.
 Hinc pugnae et intestina Genuensium bella ubique. Nam qui pulsi erant,
 conducto externo milite adversarios infestabant. (V.) Cum autem post
 Imperatricis exequias Cralesna filia eius diutius Byzantii commorari vellet,
 maritus eius Crales Serviae legatos in Urbem mittit, qui Romanis provinciis
 cladem minitentur, nisi uxor quamprimum ad ipsum revertatur. Illius quip-
 pe amore incensus magnam provinciarum et urbibus Romanis securitatem prae-
 stabat. Sed idem ob absentiam mulieris zelotypia et suspitionibus variis
 torquebatur. Quare Imperator generi minis territus ac metuens, ne ver-
 ba ad rem conferret (id enim illi facile erat propterea, quod militaribus
 copiis abundabat), filiam statim dimittit. Ea tunc annum aetatis, alterum et
 vigesimum agebat. Verita igitur ne a marito semper suspicaci, tum vero

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Semioria.
- μὲν αὐτὴν ἀελ, γυν δὲ καὶ πρὸς μεγάλην ὀργὴν ἐκωθέντος, ἔγνω τὸ μοναχικὸν ὑπελθοῦσα σχῆμα φυγεῖν οὕτως τὴν αὐτοῦ συνδιαίτησιν. τοῦτο μὲν οὖν ἐνταυθοῖ παρὰ τῷ πατρὶ διατρίβουσα ποιεῖν οὐκ ἠρέσχετο διὰ τὸ μὴ καὶ τὸν πατέρα κίττοι
- F μὴ συνειδόμενα καθυποβαλεῖν ἐς φανεράν τὴν τοῦ συνειδόμενα αἰ-5 τIAN καὶ πρὸς φανεράν κινήσασαι μύχην τὸν Κράλην κατὰ τοῦ πατρός. διδὸς μέχρι τοῦ πολιγνίου τῶν Σεβέρων ὡς εἶχε σχήματος ὑπελθοῦσα καὶ συχνὰς ἡμέρας κακεῖ διατρίψασα λάθρα παρὰ τινος ῥάκος ὠνησαμένη μοναχικὸν μῦ τῶν νυκτῶν ἐνεδύσατο τοῦτο· καὶ οὕτω πικρὴ ἐλπίδα μεθ' ἡμέραν φανεῖσα τοῖς μετ' 10
- P. 177
 V. 144
- αὐτῆς Τριβαλλοῖς ἐκπληξίαν τε καὶ ταραχὴν ἐπέβαλεν οὐ μικρὰν, ὡς βουληθῆναι παράβολόν τι δι' ἀνάγκην αὐτοῦ καὶ φόβον δεσποτικὸν ἐπ' αὐτῇ πεπραχέναι· ἢ γὰρ διαβῶξαι τὸ ῥάκος καὶ ἄκουσαν αὐτὴν ἐς τὸν ἄνδρα ἀγαγεῖν· ἢ τὸ γε δεύτερον, αὐτὴν διαχρήσασθαι καὶ μὴ ζῶσαν αὐτὴν ὡς πορνώτατῳ τε τοῦ ἀνδρός οἰκεῖν καὶ ἕμια δριμυτίαι τε καὶ σφοδραῖς ταῖς ἀνίαις ἔμπροσθεν τὸν ἐκείνου θυμόν. ἀλλὰ φθάσας ὁ ταύτης ἀμφιμήτριος Βάδελφος Κωνσταντῖνος ὁ δεσπότης (παρῆν γὰρ καὶ αὐτὸς) διόρθωσιν τοῦ καινοτομήματος ἐπεπράχει, οὐ πρῶτως ἐνεγκεῖν τὸν Κράλην τὸ δρῆμα οὐόμενος. ῥῆγγυσι γὰρ βιαιῶς ἐπιδραμῶν τὸ ῥάκος ἐκείνο καὶ τὸ σύνηθες αὐθις ἐνέδυσσε σχῆμα· καὶ παραδόντες τοῖς Τριβαλλοῖς ἄκουσάν τε καὶ κλαίονσαν ἀπάγειν ἐκλευσε τὴν ταχίστην. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

5. μὴ post κίττοι add. A. 6. τὸν Κράλην om. A.

ira etiam percito, domum reversa occideretur, monasticum habitum, quo convictum et consuetudinem viri fugeret, induendum esse cogitavit. Id vero dum in Urbe apud patrem versabatur facere noluit, ne et patrem, quamvis inasium, manifesto crimine velut conscium implicaret, et ad apertum bellum illi faciendum Cralem concitaret. Quare usque ad Serrhas oppidulum ita ut vestita erat abiit: atque ibi etiam dies complures commorata clam alicunde emptum cucullum noctu induit: in quo, postquam dies illuxit, a Triballis, quos secum habebat, praeter expectationem conspecta non modicam ipsis stuporem ac perturbationem attulit; adeo ut ex necessitate et herili metu gravius in eam consulturi viderentur; nempe aut cucullum laceraturi et invitam ad maritum reducturi: aut si eo descendendum esset, interfectori eandem, ne viva quam longissime a marito habitaret, et animum eius acri et violento dolore incanderet. Sed Constantinus Despota frater eius consanguineus (nam et ipse aderat) eos praeventit, et fabulam illam aegre laturum Cralem arbitratu temerarium sororis factum correxit. Nam statim accurrens cucullum vi lacerat, et solitis ornatam vestibus Triballis eam reddit, ut ipsam quam celerrime domum reducant quantumvis invitam et plorantem. Atque haec ita se habuerunt.

β'. Ὁ δὲ πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Γλυκὸς συνιδὼν ὡς ἀνε-
 πιστά οἱ τὰ τῆς ὑγείας ἤδη κατέστη καὶ τὸ μὲν τῆς πνευματικῆς
 ταύτης ἀρχῆς λειτουργηγία πολλῆς δεῖται σωματικῆς ἰσχύος καὶ
 ῥώμης, πολλῆς δ' αὐτὸν ἐτέρωθεν ἡρεμίας δεῖ κάμνοντι σώματι.
 5 καὶ τοῦ ἐναντίου δ' ἔτι καὶ σχολῆς τῶν ἔξωθεν μακρῶς ψυχῆ C
 συγκαμνούση καὶ περισπωμένη ταῖς τοῦ σώματος ἀλγηδόσι (διὰ
 γὰρ αὐτὸ γε τοῦτο δύο συμβαίνειν τὰναντιώτατα· μήτε γὰρ τὴν
 τῶν ἀνὰ χεῖρας πραγμάτων διοίκησιν διὰ λείας καὶ ἀκμαζούσης
 φέρεσθαι τῆς ὁδοῦ, μήτε τὸν λαὸν ἀνύβριστον δύνασθαι φέρειν D
 10 ἐπ' αὐτὸν γνώμην καὶ γλώτταν)· ἐν μέσῃ τῇ τῶν πραγμάτων
 ἀπέγνω πορεία καὶ σχολὴν ἐαυτῷ προῦμνηστεύετο ἤδη καὶ τῆς
 πολλῆς ἐξήτει καὶ ποικίλης ταυτησὶ περιφορᾷ ἀποχώρησιν, ταῦτ'
 ἄρα καὶ τοῖς αὐτοῦ βουλευμασιν ὁ βασιλεὺς ἐπινεύει καὶ τὴν τῆς
 Κυριωτίσσης μονὴν εἰς οἴκησιν ἀπονέμει· πρὸς ἣν δὴ καὶ ἀφικνεῖ-
 15 ται τῷ τετάρτῳ τῆς αὐτοῦ γε πατριαρχείας ἔτει, τὸν πατριαρχι- E
 κὸν ὅπως ποτὲ παραιτησάμενος θρόνον. κακεῖ νοσοκομούμενος, A. C. 1320
 ὡς ἐτήν, διὰ τὴν τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν παντελῆ πάρεσιν ἐδε-
 δίει καθ' ἡμέραν τὸν θάνατον, ὅθεν οὐ πολὺν τινα πλοῦτον κα-
 ταγαγῶν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου διὰ τὸ μὴ φιλοχρήματος
 20 εἶναι κατὰ τοὺς πλείστους, ἀλλὰ μικρὸν τε καὶ εὐαρίθμητον, P. 178
 τοῦτον μὲν εἰς περιποίησιν ἀνάλωσε τῆς μονῆς, ἐμὲ δὲ προσκα-
 λεσάμενος τὴν τελευταίαν αὐτοῦ βούλησιν ἐν χάριτι διαθέσθαι
 ἤξιον. σφόδρα γὰρ τοῖς ἐμοῖς ἠρέσκετο λόγους. (B.) „Πᾶσι μὲν

1. ὁ ante Γλυκὸς add. A. 18. καθ' ἡμέραν A., καθημέραν W.
 21. τοῦτο A. ἠγάλασε A. 23. Quae sequuntur hinc usque ad
 sectionem tertiam, om. A. Vid. Notas.

2. At patriarcha Ioannes Glycys cum et spem recuperandae valetudi-
 nis nullam sibi superesse et eo munere fungi se intelligeret, cuius admini-
 stratio magnas vires et firmum corporis robur postularet; contra autem
 magna tranquillitate opus esse sciret corpori aegrotanti, et vicissim animum
 ipsum, ntpote condolentem corpori et eius aegritudine distractum, magno
 ab externis rebus otio egere animadverteret (duo quippe inde maxima mala
 existebant, cum nec quotidiana negotia commode et celeriter expediri, nec
 vulgi seu indignatio seu convicia reprimi possent); in medio administra-
 tionis cursu fatigatus otio suo consulere, atque ex illo magno circumfluen-
 tium negotiorum aestu emergere statuit. Quibus de causis Imperator eius vo-
 luntati annuit, eique Cyriotissae monasterium, in quo habitaret, assignavit:
 in quod se quarto anno patriarchatus sui contulit, abdicata utcunque digni-
 tate. Ibi quatenus licebat valetudinem curans propter pedes paralyti af-
 fectos mortem in dies timebat. Quare cum pecuniarum ut alii plerique avi-
 dus haud fuisset, non magnas opes e patriarchatu secum attulit; sed par-
 vam et numerabilem pecuniam, quam in sumptus conservando monasterio
 necessarios impendit. Me autem arcessitum rogavit, ut supremam suam
 voluntatem in charta ordinarem. Nam meo dicendi genere admodum de-

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

ὄν ἀνθρώποις", φησὶ, „θανάτου μεμνησθαι χρεὼν καὶ νήφουσι
ὀφθαλμοῖς τὴν τῶν παρόντων καταγινώσκειν σκιάν, πῶς μὲν
τὸν χθρὲς καὶ πρότερον ὄντα κόλποι γῆς ἔξαιφνης διέλαχον, πρὶν
τὰ οἴκοι διαθῆσθαι κατὰ γνώμην καὶ πρὶν καλῶς διαβλέψαι τὸν
Βλόχον τῆς συμφορᾶς· καὶ πῶς αὖθις ὁ σήμερον οἴκοθεν οἰοεὶς
τῷ ἡλίῳ τῷδε συννατελλῶν καὶ ἐμπομπεύων τῇ πανηγύρει τοῦ
V. 145 βίου μεστὸς ἀπεράντων ἐλπίδων, ἔπειτ' ἐν μεσημβρίᾳ φωτὸς
σκότους καὶ λήθης ὑπέηλθε μυχοδὸς ἐν ἀκμῇ τῇ ἡλικίας, πολλὰ
καὶ ἑορτῇ τοῦ προσώπου, καὶ ἴν' εἶπω τοῦ πάθους ἀνεπι-
στία πολυτελεῖ. πολλῶ δ' ὄν ἀναγκαῖον θανάτου μᾶλλον με-
C μνησθαι, οἷς καὶ νόσος οἷά τις δι' ἀνωμαλίαν τε καὶ ἀταξίαν τῆς
ψυχῆς συμπέπτωκεν, αἷς πολλαῖς τε καὶ ποικιλαῖς ἄλλοτε ἄλλαις τὸ
ἀνθρώπινον κέχρηται σῶμα συγγεούσαις τε καὶ διυσιπώσαις τὴν τῶν
συνδέσμων στοιχείων ἀλληλουχίαν. οὗτοι γὰρ ἤδη μονοῦ θατέρᾳ
χειρὶ τὴν τοῦ θανάτου κόπτουσι θύραν καὶ τὸ πλεον τῆς τοῦ ζῆν 15
ἐλπίδος κατόπιν διαλιπόντες θατέρῳ βλέμματι πρὸς τοὺς τῶν μη-
D μᾶτων ἤδη κρημονὸς διακύντουσι· τούτοις παντὶ τρόπῳ λυσιτελή-
σει τῆς οἰκείας φροντίσαι ψυχῆς καὶ ἀθανάτά γε τῇ ἀθανάτῳ πάσῃ
σπουδῇ πορίσασθαι, μήποτε διπλοῦν τὸν θάνατόν σφισιν αὐτοῖς
προξενήσωσι τὸν τε τοῦ σώματος τὸν τε τῆς ψυχῆς. ἐμοὶ δὲ καὶ 20
μάλιστα πάντων δεῖνῃ τινὶ καὶ βαρεῖα τῇ νόσῳ τοῦμόν τουτὶ σῶ-
μα μικροῦ τελέως ἐκδεδαπάνηται. πάνν γὰρ ἐκ μακροῦ πάνδη-

3. πρότερον coni. Boiv. 10. πολυτ.] παντελεῖ W. in mg.
14. συνδεομένων aut συνδέσμων καὶ στοιχείων coni. Boiv.

lectabatur. (II.) „Omnes mortales,” inquit, „mortis meminisse oportet, et sobriis oculis considerare, quam vana sit praesentis vitae umbra; ut is qui heri fuerit, terrae sinu repente exceptus sit, priusquam de rebus domesticis ex sententia discernere et insidiantis calamitatis adventum prospicere posset: item ut is, qui hac ipsa die e domo sua progressus cum sole exoriri et in theatro vitae infinita spe plenus obambulare videbatur, sub meridiem deinde tenebrarum et oblivionis latebras subierit, in primo flore aetatis, saepe et in media vultus festiuitate, cum imminentium malorum omnia, ut ita dicam, spes longissime abesset. Quanto autem magis ii debeant mortis meminisse, qui ob vitiosam et perturbatam materiam morbis codifficiantur, qui multi et varii atque alias alii humana corpora afficiunt, elementa confundunt, et aptam eorum compagem dissolvunt? Hi enim tantum non altera manu fores mortis pulsant. Hi vitae spem maxima ex parte retro abiecerunt, et alterum iam oculum ad ima tumuli praecipitia intendunt. His prorsus expedit, animi curam suscipere, eique cum sit immortalis bona immortalia omni studio providere, ne forte duplicem sibi mortem arcessant, et corporum et animorum. Mihi vero tanto magis hoc quam aliis omnibus faciendum est, quanto graviore morbo totum fere corpus meum est consumptum. Nam hic morbus postquam semel tota vi in me infestus irruit,

μός τις ἐπιστρατεύσασά μοι κἀλινοστήσειν οὐκέτ' αὐθις βεβού-
 ληται, ἀλλ' ἐμπεφώλευκεν ἰσάπαν, ὥσπερ τινα ἑαυτῆς οἰκίαν
 κατεληφυσία, καὶ διετέλεσεν ἰσαεὶ τὴν μὲν ἐμὴν τοῦ σώματος οὐ-
 σίαν οἰονεὶ τις ἐκμυζῶσα βδέλλα, τὴν δ' αὖ περιουσίαν ὑφαι-
 5 ροῦσά μου κατὰ μικρὸν διδύμη τὸ λεγόμενον χειρὶ καὶ τοῖς τῶν ἑ-
 ἰατρῶν κόλλοις ἐπισωρεύουσα, καθάπερ τισὶ ταμιείοις οὖσαν ἑαν-
 τῆς. ἐπεὶ δ' οὖν ἡ πρὸς αὐτὴν ἡμετέρα σπουδὴ μάταιος ἦν καὶ
 ἀνόητος ὄχλος, καὶ εἰς πῦρ (τὸ τοῦ λόγου) ζαίνοντες ἰδοκοῦ-
 10 μεν, τί ἂν τις ἐκτραγωδοίη, ὅπόσα μοι κατὰ τὸν βίαν ἦναντιώ-
 θη ἔν τε τοῖς βασιλείοις ἔν τε τοῖς κατ' οἶκον πράγμασι; συμβέ-
 βηκε γάρ μοι κἀν τοῖς βασιλείοις τετάχθαι ἄρτι τῶν λόγων ὑπα-
 νακούσαντι καὶ τὸν ἔφηβον παραλλάττοντι, καὶ τιμῶν παρὰ τοῖς
 θειοτάτοις βασιλεῦσιν ἠξιώσθαι οὗτοι γε ἐλαχίστων. καὶ ἴνα τῶν
 μέσῳ παρέλθωμεν, ἐπειδὴ καὶ ὁ πατριαρχικὸς ἡμᾶς ὕστερον κέ- P. 179
 15 κληκε θρόνος καὶ δὴ καὶ προσηγάγετο ἄκοντάς τε καὶ οὐκ ἄκοντας·
 ἄκοντας μὲν διὰ τὸ μὴ σφόδρα ἀνεκτὸν τῆς ἀσθενείας βάρους· θά-
 τερον δὲ διὰ τὸ τῆς ὑγείας προσδοκῆσιμον (ἡ γὰρ ταύτης ἐπιστα-
 νοῦσα καθ' ἑκάστην ἐλπίς πάντα μοι ὑπεμνησκεν ἐν ἀκαρεῖ πα-
 λαιά τε καὶ νέα τοῦ θεοῦ τεράστια πατέρος, ὃν ἴσως ἔν τι καὶ
 20 τοῦ μὸν ἔλεγεν ἴσασθαι, εἰ φιλανθρώπως ἴδοι κύριος ἐπὶ τῇ χει-
 ροθεσίᾳ καὶ τῷ τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀρχιερωσύνης χρῆσμάτι)·
 ἐπεὶ δ' οὖν ὁμῶς οὕτως κἀπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀπὸ τῶν
 συγχλητικῶν ἀρχῶν μετηνέχθημεν κἀν τοῖς αὐτοῖς αὐθις ἦμεν

1. βεβούληται W. in mg. pro: βεβούλευται. 9. ἦναντιώθη Boiv.
 pro: ἦναντιώθη. 20. ἔλεγον Boiv. pro ἔλεγεν.

noluit ex eo deinde a me discedere, sed perpetuo in penetralibus meis ha-
 bitare perstitit, quasi eam sibi domum propriam nactus esset: neque un-
 quam corporis mei succum hirudinis in morem exsugere destitit, et rem
 familiarem meam paulatim deminutam ambabus, ut aiunt, manibus congere-
 re, et in sinum medicorum veluti in thesauros suos conferre. Cum autem
 noster adversus illum conatus inanis et irritus fuerit, et, ut fertur proverbio,
 ignem caedere hactenus visus sim, quid vitae meae adversitates tam Imper-
 ratoris quam domesticis in rebus commemorem? Sic enim accidit, ut stu-
 diis litterarum vix defunctus, cum ex ephelis excederem, in aulam recep-
 ptus sim, et a divi Imperatoribus honores non minimos acceperim. Atque
 ut ea quae intercesserat silentio praetereamus, cum ipsa quoque nos patriar-
 chalis sedes ad se deinde vocavisset, atque etiam pertraxisset partim nolentes,
 partim non nolentes: nolentes quidem ob infirmitatis onus paene in-
 tolerabile: haud nolentes ob expectationem sanitatis (nam huius spes in
 dies mihi blandiens momento omnia suggerebat et vetera et recentia coe-
 lestis patris miracula: quorum de numero meam quoque sanitatem fore exi-
 stimabam, modo Deus delatam mihi impositionem manuum et pontificiam
 unctionem benigne intueretur); cum, inquam, a senatoris muneribus in
 hunc modum patriarchico aelio concensu iisdem morbi cruciatibus confi-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- δεινοῖς τοῦ νοσήματος καὶ λύσεισιν οὐδαμῶθεν οὐδ' ἤτισιν ἐωρᾶτο, ἔγνωμεν κρίσιν εἶναι τοῦτο θεοῦ πρὸς θάνατον συνωθούσαν ὁλοσχερῶς καὶ παιδείαν ἴσως μετρίαν ὣν οὐ μετρίως ἡμάρτομεν. ἔνθεν καὶ τὰ μὲν τῆς ὑγιείας ἤδη φροῦδα καὶ ἀπ' ἐλπίδος ἐγίγνωτο· τὰ δὲ τῆς τελευτῆς καὶ σφόδρα γέ τοι, ὡς ἔφημεν, οὐκ ἀνέλπιστα. καὶ τί γὰρ ἄλλο γ' ἐχρῆν, ὅποτε τὴν μὲν τῆς σαρκὸς ἰκμάδα μικροῦ πᾶσαν ἐκρεύσασαν ἐβλεπον ἤδη, λατρῶν δὲ καίδας οὐ κατὰ τοῦνομα ὄντας, ἀλλ' οὐδὲν τό γ' ἐπ' ἐμοὶ σχεδὸν τῶν πολλῶν διαφέροντας; ὅθεν τὸν πολλὸν τῶν πραγμάτων
- V. 146 ἀποσεισάμενος ὄχλον καὶ τὴν τῶν πονηρῶν γλωσσῶν σύγχυσιν 10
Δέντανθοῖ τὸ λείπον ἔκρινα δεῖν ἀνύσειν τοῦ βίου." (Γ.) Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτων ἡμῖν ἐναργέστερον ἀλλαγῆ δηλούμενα τοῖς βουλομένοις ἐξέσται μανθάνειν. ἡμεῖς δ' ἐχόμεθα τῶν ἐφεξῆς. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον τὸν πατριαρχικὸν διαδέχεται θρόνον τῶν ἱερωμένων τις μοναχῶν ἐκ μονῆς τῶν Μαγγάνων Γεράσιμος, ἀγῆς 15
πολιδὸς μὲν τὴν τρίχα, ἀφελῆς δὲ τὸν τρόπον καὶ τῆς ἀκουστικῆς δυνάμειος τὸ πλεῖστον ἀφηρημένος ὑπὸ τοῦ γήρως· Ἑλληνικῆς
Ἐμὲν παιδείας οὐδ' ἄκρο δακτύλῳ γευσάμενος πώποτε, διὰ δ' ἀμαθίαν καὶ ἄλλως ἀπλότητα τρόπων ταῖς βασιλικαῖς ἀρεσκείαις πάντη προσήκων. διὰ γὰρ τοῦτο τοιοῦτους οἱ βασιλεῖς ἐς τοιαύ- 20
τας ἐκλέγονται τὰς ἀρχάς, ἵνα τοῖς τούτων εὐχερῶς ὑποκρίνωσι προστάγμασι, καθάπερ ἀνδράποδα, καὶ μηδεὶ τῶν ἀπάντων ἐναντία φρονῶσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου τέως τοσαῦτα. λέλειπται δὲ τὰ ἐξῆς τοῦ ἀνδρός ἡμῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

11. Verba ab ἀλλὰ usque ad ἐφεξῆς om. A. 13. δὲ ante κατὰ add. A.

ctaremur, neque ullum usquam remedium ostenderetur; iudicium illud divinum, quo ad mortem compelleremur, et mediocre fortasse peccatorum non mediocre castigationem esse intelleximus. Unde spes sanitatis irrita prorsus evanuit, mortis autem instantis expectatio, ut diximus, confirmata est. Quid enim aliud cogitarem, cum omnem fere carnis succum effluxisse iam viderem; medici vero eo nomine indigni nihil (quod ad me quidem attineret) a vulgo differrent? Itaque magna negotiorum mole excussa, et malarum linguarum confuso strepitu a me depulso, hic vitae reliquum exigendum esse iudicavi." (III.) Sed haec a nobis dilucidius alibi explicata poterit quisvis cognoscere. Nunc rerum ordinem prosequamur. Hoc tempore in patriarchicum solium succedit sacerdos monachus e Manganorum monasterio Gerasimus, cano capite, sed simplici vir ingenio, idemque surdaster, audiendi sensu per senectutem maxima parte imminuto. Is Graecae litterae ne extremo quidem digito unquam attigerat. Sed erat ob inscitiam et morum simplicitatem ad Imperatoria obsequia aptissimus. Hac enim de causa ad ea munera obeunda tales viri ab Imperatoribus deliguntur, ut dicto audientes eis sint, tanquam mancipia, et nulla re ipsis refrageantur. Atque haec de eo viro hactenus. Caetera post suo loco referentur.

γ'. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ δεσπότης ὁ ἐκ τῆς προτέρας γυναικὸς τῆς ἐξ Οὐγγρων γεννηθεῖς τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ ἔσχε μὲν ἐκ παρθενίας γυναῖκα πρότερον τὴν θυγατέρα Μουζάλωνος τοῦ πρωτοβεστιαρίου ἢ δὴ καὶ πολλὴν συμβιώσασα χρόνον αὐτῷ τετελεύτησεν ἅπαις, εἶχε δ' ἐκείνη Θεραπεινίδα τινὰ εὐειδῆ, Καθαράν κεκλημένην. ταύτῃ λάθρα μιγείς ὁ δεσπότης ἔτεκεν υἱόν, ὃν καὶ ὠνόμασε Μιχαὴλ Καθαρόν. τοῦτον αὐτὸς τὰ πρῶτα μὲν βλέπειν οὐδ' ἄκραις ὕψειν ἠείλετο, ἀλλ' ἐμίσει καὶ ἀπειρέπετο καὶ ὡς πορρωτάτῳ πον δαιτυῖσθαι ἐκέλευε. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι καὶ τὸν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Καθαρῶς ἔρωτα ἕτερος ἑξαπλῆξ ἐπιδραμῶν ἀντέκρουσεν ἕως ἐπικρατέστερος πολλῶν καὶ σφοδρότερος. (B.) Ἐπεὶ γὰρ πρὸς τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως τὴν ἐπιτροπὴν ἐδέξατο τῶν τε ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων καὶ Θεσσαλονίκης αὐτῆς (διέτριβε δὲ τὰ πλείστα τοῦ ἄστεος ἔνδον Θεσσαλονίκης), ἔρωτι C 15 γυναικὸς ἑάλω τινὸς τῶν ἐπιφανῶν. ἦν δὲ αὕτη θυγάτηρ μὲν Νεοκαισαρείτου τοῦ πρωτασηκῆτις, σύζυγος δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. οὕτω δ' ἀπαράμιλλος ἦν τῷ τε τῆς ὄψεως κάλλει καὶ τῇ τῆς γλώττης δεινότητι καὶ τῷ ἐφέρποντι τοῦ ἡθοῦς ἔργῳ, ὥστε οὐ ταῖς τῶν ἐντυγχανόντων μόνον ψυχαῖς ἄφικτόν 20 τινα τὴν ἐρωτικὴν σαγήνην ἐπέβριπτεν, ἀλλὰ καὶ μόνῃς τῆς φήμης τοὺς πλείστους πρὸς τοὺς ἑαυτῆς ἀνέφλεγεν ἔρωτας. οὕτω γὰρ ἡ φύσις περὶ τὴν ἄνθρωπον ἐφιλοτιμήσατο, ὥστε πολλὴν D μὲν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν εὐρυθμίαν ἐφήλωσε, πολλὴν δὲ τὴν ὀξύτητα περὶ τὴν διάνοιαν ἐθησαύρισε, πολλὴν δὲ καὶ τῇ γλώτ-

23. ἐφήκλ.] ἔθηκε A.

3. Constantinus autem Despota, Imperatoris Andronici filius e priore coniuge, quae oriunda ab Hungaris erat, susceptus, uxorem primum habuit puellam innuptam, Muzalonis protovestiarii filiam: quae cum diu apud maritum fuisset, sine liberis decessit. Habebat illa ancillam formosam, nomine Catharam: ex qua clam compressa filium genuit Despotes, quem Michaëlem Catharum appellavit. Hunc ipse sic initio oderat et aversabatur, ut ne limis quidem eam aspicere dignaretur, sed quam longissime a se educari iuberet. In causa hoc erat, quod alterius mulieris vehementior et potentior multo amor repente excitatus Catharae quoque matris eius amorem depulerat. (II.) Nam rerum Macedonicarum et ipsius Thessalonicae praefecturam cum a patre Imperatore accepisset, et in ea urbe plerumque versaretur, mulieris cuiusdam illustris amore captus est. Erat ea Neocaesariae protosecretarii filia, Constantini Palaeologi uxor. Ita vero et elegantia formae et linguae facundia et blanda morum comitate praestabat, ut non modo aspectu suo animos eorum, a quibus adibat, inevitabili quodam amoris laqueo irretiret, sed sola etiam fama excitatos plurimos pari ardore inflammaret. Tanta enim naturae fuit erga eam liberalitas, ut toto vultu elegantiam praesferret; in ingenio pluri-

- Α. Μ. 6791
ad
6836
Imp. Andron
Senioris.
- τη ἐνήρμοσε τὴν πειθῶ καὶ δεινότητα καὶ τὸ εὐστροφον καὶ ἐπι-
χαρι τῆς ἡχοῦς. ἦν δὲ καὶ σοφίας τῆς θύραθεν οὐκ ἄμοιρος ἢ
γυνή. ἦν γὰρ ἰδεῖν αὐτὴν πάντα καὶ παντοῖα ῥαδίως κατὰ και-
ρὸν ἐν τῇ ὀμίλῃ διὰ γλώττης προσφέρουσαν, ὅσα τε αὐτὴ δι'
V. 147 ἑαυτῆς ἀνεργάκει καὶ ὅσα λεγόντων ἄλλων ἀκήκοεν, ὡς Θεανώ τινας
Ε Πυθαγορικὴν καὶ Ὑπατίαν ἄλλην ὀνομάζεσθαι ταύτην πρὸς
τῶν ἐφ' ἡμῶν σοφωτέρων. τούτων ἀπάντων Κωνσταντῖνος ὁ
δεσπότης, ὡς ἔφημεν, ἐς τὰ μάλιστα ἤτητο καὶ ἀπειρεῖστο
τῆς γυναικὸς καὶ λάθρα ἤξιον μὴνυσθαι. ἢ δὲ, εἴτε τὸν σύζυγον
δεδοικυῖα, εἴτε μυσσαττομένη τὸ τῆς πρῆξεως ἄθεσμον, ἀνδίστατό 10
P. 181 τε καὶ ἀπετρέπετο. ὄδ' ὅσον ἐκείνην ἀποτρεπομένην ἑώρα, τοσοῦ-
τον αὐτὸς πρὸς μελλοντας ἐξεκίετο τοὺς αὐτῆς ἔρωτας· καὶ ἦν ἰδεῖν
τὸ τοῦ Παύτωνος, τὴν ψυχὴν τοῦ ἐρῶντος ἐν ἀλλοτρίῳ ζῶσαν
τῷ σώματι. ἐπεὶ δὲ μετὰ χρόνον τινα τὸν βίον ὁ ταύτης ἀπέλιπε
σύζυγος, ἤδη σφοδρότερον ἦν ἐγκείμενος ὁ δεσπότης καὶ πάντα 15
λίθον κινῶν, τὸ τοῦ λόγου, νόμιμον ἀγαγέσθαι βουλόμενος σύ-
ζυγον. οὗ δὲ γεγονότος πασῶν εὐθὺς ἐξελάετο γυναικῶν καὶ ἐρώ-
B των ἄλλων καὶ αὐτοῦ γε τοῦ ῥηθέντος νείως Καθαροῦ Μιχαῆλ,
ὃν ἐκ τῆς Θεραπεινίδος γεγέννηκε· καὶ ἦν μόνης θερμῶς ἐξεχό-
μενος Εὐδοκίας τῆς Παλαιολογίνης. (Γ.) Τοῦτον δὲ σὺν τὸν 20
Καθαρὸν Μιχαῆλ πεντεκαίδεκατον ἤδη χρόνον τῆς ἡλικίας ἀμει-
βορτα πέμψας ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ γηραιὸς προσηγάγετό τε
καὶ τοῖς κατ' οἶκον ἐπηρετικοῖς παιδαριοῖς συγκατέλεξε. πρῶτον
C μὲν, ἵνα μὴ διαφθαρέη λιμῶ, μηδενὸς προμηθουμένου· δεύ-

11. τὰ add. A. 19. δῖος ante θερμῶς add. W., om. A.

mum acuminis, in lingua vim dicendi ac persuadendi maximam, nec non vo-
lubilitatem haberet. Erat et humanioribus litteris erudita, et in familiari-
bus colloquiis omnia omnis generis, quae tam ipsa legerat, quam ex aliis
audierat, facile et opportune proferebat, ut altera Theano Pythagorica et
altera Hypatia ob eruditioribus quibusque appellaretur. His omnibus Con-
stantinus Despota, ut diximus, omnino victus est, ut eius pudicitiam ten-
taret, et clandestinum eius concubitum peteret. Ipsa vero, sive mariti
metu deterrita, sive rem ipsam utpote illicitam aversata, resistebat ac refu-
giebat. Ille quo magis abhorrere eam videbat, eo vehementius amore eius
incendebatur. Itaque, quod ait Plato, amantis animam videre erat in alieno
corpore spirantem. Cum autem aliquando post maritus eius decessisset,
iam acrius rem urgebat Despotes, omnemque, ut vulgo aiunt, movebat la-
pidem, quo illam uxorem legitimam duceret. Quo facto, omnium aliarum
mulierum et amorum oblitus, ipsiusque adeo filii Michaëlis Cathari, quem,
ut diximus, ex ancilla Cathara susceperat, unius Eudociae Palaeologinae
amoribus vacabat. (III.) Cum Michaëlem Catharum, annum aetatis deci-
mum quintum iam agentem, Imperator Andronicus senior arceasium pueris
domestica ministeria obeuntibus socium ascribit: primum, ne ab omni-
bus

τερον δ' ἴσως, ἵνα καὶ τινι τῶν πέριξ ἔθνων εἰς κῆδος δοθείη, ὡς ἐξ αἵματος ὦν βασιλείου καὶ γένηται σπονδῶν τινων πρόξενος καὶ τινος ὠφελείας Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Ῥωμαίων πράγμασιν αἴτιος. ὁ δὲ κομισθεὶς καὶ διατρίβων ἐν βασιλείοις τοσοῦτον εἰς τὴν ἐπι-
 5 τοῦ σχεῖν ἐν βραχεὶ τὸν βασιλεὺς ἀνητήσατο, ὡς καὶ αὐτοὺς D
 δὴ τοὺς τοῦ βασιλέως υἱὰς ζηλοτύπως ὑποβλέπειν αὐτόν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος καὶ πλέον τῶν ἄλλων ὠργίζετο καὶ ἔδυσφόρει, ὄρων τὴν πρὸς αὐτὸν ἀνυπέρβλητον ἐκεκην ὑγάπην τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν μαραινομένην, τὴν δὲ πρὸς τὸν γα-
 10 σινὸν καὶ ὑποβολιμαῖον τουτονὶ διηγεκῶς ἀνθοῦσαν καὶ αὐξανο-
 μένην ἐφ' ἡμέρα καὶ νυκτί. (A.) Ὁ δὲ μᾶλλον δικαίως αὐτόν E
 ἐξέμηνεν εἰς λύπην καὶ ὀργὴν καὶ μελέτας πολυειδεῖς, ἐξ ὧν αἱ
 15 περὶ τῆς βασιλείας ἐβλάβστησαν στάσεις, καὶ οἱ τῆς κακίας ἤρ-
 ξαντο χυμῶνες καὶ κλύδωνες, λέξομεν ἤδη. οὕτω γὰρ, ὡς εἰρη-
 20 καμεν, πλημμελῶς τῶν πραγμάτων ἐχόντων καὶ μεταξὺ τοῦ
 βασιλέως Μιχαὴλ τεθνηκότος ἐκλείψεν ὁ βασιλεὺς ἑμνεῖν ἅπαν-
 τας· πρῶτον μὲν σέβειν καὶ προσκυνεῖν ὡς βασιλεῖα καὶ δεσπότην
 αὐτόν· ἔπειτα καὶ ὄν ἂν αὐτὸς ἐκλεξάμενος ἐς τὴν τῆς βασιλείας F
 προστήσειε διαδοχὴν. τοῦτο λεχθὲν ἄοριστως μικροῦ πάντας ἐτά-
 20 ραξε, καὶ μάλιστα τὸν ἕγγονον Ἀνδρόνικον τὸν ὄρισμένον τῆς
 βασιλείας διαδόχον. εὐθὺς γὰρ ἅπαντες τὰς ὑποψίας εἰς τὸν ὑπο-

A. C. .
 1282
 ad
 1323
 Imp. Andron.
 Senioria.

10. Quae a verbo ἀνθοῦσαν sequuntur usque ad finem primae sectionis Capituli quarti, desiderabantur in Wolfiana Editione; extant autem manuscripta in codd. A. et V., et iam in lucem edita fuerant a Petavio, cum Breviario Historico sancti Nicephori patriarchae Constantinopolitani, BOIV. 14. εἰρήκειμεν A.

neglectus fame periret; deinde fortasse, ut per eum sanguine Imperatorio ortum affinitas cum aliqua ex finitimis gentibus iungeretur, atque ut foederis alicuius conciliandi occasio esset, Romanisque et rei Romanae quolibet tandem pacto prodesset. Ille autem cum in palatio educaretur et assiduis illic versaretur, brevi tempore Imperatoris animum ita sibi conciliavit, ut et ipsi Imperatoris filii oculis invidis eum aspicerent; Andronicus vero iunior Imperator irasceret magis quam caeteri, molesteque ferret, singularem illum sui amorem apud avum languescere, erga novitium vero istum et supposititium excitari perpetuo ac dies noctesque crescere. (IV.) Nunc quibus de causis iustiore dolorum atque iracundiam variasque et multiplices curas animo conceperit, dicendum nobis est; ex quibus conspirationes adversus Imperium et malorum tempestates ac turbines exortiri sunt. Nam cum publicae res, uti dictum est, male se haberent, mortuo interim Michaële Imperatore, sacramento adigi Imperator omnes iussit, primum esse tanquam Principem ac Dominum veneraturos et adoraturos esse; tum quemcumque Imperii heredem ipse deligeret. Quod infinite dictum paene omnes turbavit, Andronicum praecipue designatum iam Imperii successorem. Neque quisquam omnium fuit, qui non velut ex composito ad

- A. M. βολιμαῖον τουτονὶ Μιχαήλ, ὡς ἐκ συνθήματος ἤγαγον. καὶ πολὺς
 6791 τις ἐντεῦθεν ἐφύετο θόρυβος λογισμῶν καὶ ἀλλεπάλληλοι μελέται
 ad κακίας ἐπιθυροῦντο. τινὲς μὲν οὖν φόβῳ τῆς ἔξουσίας εἴχατες
 6836 ὤμνον· οἱ δὲ πλείους ἐς τοῦμφανὲς τὸν τοιοῦτον ἀπειπαντο
 Imp. Andron. Senioris. P. 182 ὄρχον· οἷς ἀνάγκην τινὰ τυραννικὴν ἐπάγειν οὐκ ἔγνωκε δεῖν ὁ
 βασιλεὺς ἐν τοσοῦτῳ θορόβῳ πραγμάτων. ἔβλεπε γὰρ ἤδη καὶ
 τὸν βασιλέα τὸν ἔγγονον σχεδιάζοντα τῆς φυγῆς τὴν μελέτην διὰ
 τὴν ἄοριστιαν τοῦ ζητηθέντος παρὰ τῶν ὑπηκόων ὄρχου. διὰ
 V. 148 δὴ τοῦτο τέως ἠρέμησεν ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἀπειτήσιν ἔπανσε τῶν
 Βειρημένων ὄρχων. ἐσκέπτετο δὲ ἤδη, πῶς ἂν πρὸς τὴν φυγὴν ἢ
 ἐμποδῶν τοῦ ἔγγονου καὶ βασιλέως γένοιτο. ἔδεδει γὰρ μὴ ἀπεί-
 θῶν καὶ βοήθειαν ναυτικὴν παρὰ Λατίνων λαβῶν τά τε Ῥωμαίων
 συγκυκλήσῃ πράγματα καὶ ἕμα τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τυραννικῶς
 πῶς ὑφέλγεται. ὅθεν λαθραῖον ἐπέστησε φύλακα τούτου τὸν Συρ-
 γιάννην ἄρει τῆς εἰρκτῆς ἐξιόντα. ἦν γὰρ αὐτὸς πρὸ βραχέος ἐν ἢ
 εἰρκτῇ δεινοτάτῃ δι' αἰτίας, ἃς ἄνωθ' ἐν ποθεν ἀρξαμένους δίκαιον
 ἀφηγήσασθαι, ἵνα δὴ καὶ οἷς τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα οὐκ ἔγνωσται
 γνώριμα κατασταίῃ.

C δ'. Τοῦτῳ μήτηρ μὲν ἦν μία τῶν κατὰ γένος τοῖς βασιλεῦσι
 προσηκουσῶν εὐπρεπῆς καὶ κοσμίᾳ· πατὴρ δὲ τῶν ἐκ Κομάτων²⁰
 ἐπίσημος, οἷ παρὰ τῶν ὑπερβορείων Σκυθῶν πρὸ χρόνων συγῶν.
 ὡς εἰρήκαμεν, Ἰωάννη τῷ βασιλεῖ προσεβρόύησαν. οὗτος ὀξύτητι
 φύσεως, πρὶν τὴν τῶν παιδῶν παραδραμεῖν ἡλικίαν, ἐν τοῖς

14. τοῦτον Petav. 18. γνώρισμα A. 22. εἰρήκειμεν A.

suppositum illum Michaëlem suspicionem converterit. Inde tantis
 omnium consilia, et malorum creberrimae machinationes, quae tacitis vo-
 cibus differebantur. Ergo aliis Maiestatis metu ad iusiurandum adacti: ple-
 rique palam detrectare ausi: quos in tanta rerum perturbatione violenter
 cogendos Imperator non censuit. Jam enim Imperatorem nepotem suum
 videbat ob infinitum illud iusiurandum a subditis exactum de fuga cogitare.
 Ob eas res tantisper quievit, et ab exigendo iureiurando destitit. Deinceps
 secum agitare coepit, quemadmodum Imperatorem nepotem suum fuga pro-
 hiberet: veritus, ne si ad Latinos confugeret, navalibus eorum copiis adie-
 tus rem Romanam turbaret, atque Imperium sibi per tyrannidem usurparet.
 Proinde occultum ei custodem apposuit Syrgiannem nuper e carcere produ-
 ctum. Hic enim paulo ante arctissima in custodia certis de causis habitus
 fuerat, quas paulo altius repetito principio par est hoc loco reddere, ut
 qui historiam eius viri nesciunt a nobis eam accipiant.

4. Huic mater erat cum Imperatoribus sanguine coniuncta; pari spe-
 cie corporis ac modestia. Pater illustri loco oriundus e Comanis, illis sci-
 licet, qui ante multos annos ex Hyperboreis Scythiis, uti supra memoravi-
 mus, ad Ioannem Imperatorem sese transtulerant. Syrgiannes porro ante
 quam pueritiam excederet, summa ingenii celeritate praeditus, magnam sibi

λόγοι λαμπρὸς ἀνεφάνη. ἔπειτ' ἐπιμελῶς ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς
 παιδευθεὶς κράτιστος κἀν τούτοις ἔδοξε διὰ τε ῥώμην σώματος
 καὶ γνώμης βαδύτητα καὶ οἶον εἰπεῖν δαιμονίαν τὴν σύνεσιν.
 (B.) Πέμπτον δ' ἄρτι καὶ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἀμείβων
 5 πέμπεται πρὸς τοῦ βασιλέως στρατηγὸς καὶ διοικητῆς μιᾶς τῶν D
 περὶ Μακεδονίαν ἐπαρχιῶν, ἣ τοὺς Ἰλλυριοὺς μάλιστα ὁμοροῦν-
 τας ἔλαχε. φιλοδοροῦτατος δὲ ὢν καὶ μηδὲν ἴδιον κτώμενος καὶ
 μηδὲν πλέον ἔχειν βουλόμενος τῶν ὅσοι τούτῳ συνασπίζοντες τε P. 183
 καὶ παρασπίζοντες ἦσαν ἐν ταῖς ἀκμαῖς τῶν ἀγώνων, οὕτω τὰς
 10 γνώμας ἀπάντων ἐξιδιώσατο, ὡς ἡδίων πάντας ἡγεῖσθαι πολλῆ
 θνήσκειν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἣ ζῶντας ὄρῃν τὸν ἥλιον ἄνευ αὐτοῦ. ἦν
 δὲ καὶ δεινὸς ὁ ἀνὴρ εἶπερ τις πόρους ἐν ταῖς τῶν περιστάσεων
 ἀπορίας εὔρισκεν καὶ τοῖς ἀμηγάνοις τῶν πραγμάτων μηχανάς
 τινὰς καινοτέρας χαρῆσθαι καὶ τόλμαν ἔμπρακτον ἐνδείκνυσθαι
 15 πανταχῆ, ὡς ἐκπλήττεσθαι πάντας ὄρωντας τὸ μεγαλοφυῆς τοῦ B
 ἀνδρός. (Γ.) Ἐν τι μόνον ὥσπερ τι νόσημα πονηρὸν εἰς τὰς
 αὐτοῦ πράξεις παρεισφθαρὲν ἐκισθῆλυσεν πάσας καὶ ὥσπερ σώμα-
 τος καλοῦ καὶ χαρίεντος καὶ γενναίου τὰς ὄψεις δεινῶς ἀφαιρού-
 μενον ἀτερπῆ τὰ τέλη καθίστα καὶ ἀνόνητα τὰ γεώργια. παρα-
 20 σπονδῶν γὰρ πρῶτον μὲν πράγματα παρεῖχε τοῖς ὁμόροις Τριβαλ- C
 λοῖς καὶ Αἰτωλοῖς καὶ Ἀκαρναῦσιν· ἔπειτ' ἐκείθεν ἀπαλλαγείς, V. 149.
 ὡς εἰρήσεται, τούς τε καὶ βασιλέας καὶ τὰ τῶν βασιλέων συνέχεε
 πράγματα. διὸ καὶ ἑαυτῷ φαῦλον προὔξενησε τέλος. καθαιρεθείς

7. δὲ] τὰ W. καὶ μηδὲν κλ. ἔχειν βουλ. A., μηδὲ κλ. μηδὲν ἔχ.
 βουλ. W. 17. ἐκισθῆλυσεν A. 22. συνέχευε A. 23. διὸ add. A.

in doctrinis nomen peperit. Hinc apprime rem militarem edoctus, facile in ea princeps est habitus, non modo corporis robore, sed et animi prudentia, ac divina ut ita dicam sagacitate. (II.) Annum autem iam quintum et vigesimum excedens, ab Imperatore dux et administrator provinciae cuiusdam Macedoniae, quae Illyrios potissimum vicinos habet, ablegatur. Et quia liberalissimus erat, nihilque privatim possidebat, nec plus sibi vindicabat quam quivis eorum, quibus pro se et circa se dimicantibus in medio pugnarum aestu uteretur, sic animos omnium sibi devinxit, ut pro illo mortem oppetere iucundius eis foret, quam sine illo lucem intueri. Ad haec in rebus dubiis ac paene deploratis praesentissimo erat consilio, et e summis difficultatibus mira solertia sese explicabat: nec illi, cum res postularent, audacia deerat, ut omnes praeclaram indolem eius admirarentur. (III.) Una res tantum, veluti morbus quidam malignus in eius actiones obrepens, eas omnes corrumperebat, ac tanquam oculis pulchro et eleganti et robusto corpori ereptis, easdem ipso exitu tristes et infructuosas efficiebat. Nam primum ruptis foederibus, finitimis Triballis, Aetolis et Acarnanibus negotia facesserebat. Postea cum inde discessisset, ita ut dicturi sumus, Imperatorum eorumque res turbabat. Quamobrem sibi ipsi malum exitum conciliavit.

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioria.

γὰρ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς καὶ μετ' ἄλλων χρήμασιν ὑπελθὼν τοῦς τῷ βασιλεὶ παραδυναστεύοντις ταύτην τε αὐθις ἀναλαμβάνει καὶ ἅμα τὸ τοῦ πικέρνου τιμᾶται ἀξίωμα. ὅθεν καὶ ἀποστασίαν ὠδίνων ἐξέβρῆξε ταύτην ἐκεῖσε ἐλθὼν. ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ. Δῆγνωσται γὰρ ἰδιοποιούμενος ἦν ἤρχεν ἐπαρχίαν καὶ τῆς τῶν βασι-
λέων ξουσίας λάθρα δούστῳν. (A.) Ὅθεν καὶ δόλω παρὰ Μονο-
μάχου τοῦ Μυστικοῦ ἀλλίσκεται καὶ δέσμιος ἐς τὸν βασιλεῦα πέμ-
πεται. ἦν γὰρ τηνικαῦτα καὶ οὗτος Μονομάχος μέρος τι διοικῶν
τῆς Μακεδονίας παρὰ τοῦ βασιλέως πεμφθεὶς· καὶ διὰ τὴν ἐγγύ-
τητα τῶν ἐπαρχιῶν συχνὰ προσιῶν καὶ ἐπιμιγνῶς τῷ Συργιάνῃ 10
καὶ ἰγνηλατῶν τὰ ἐκείνου ἀπόρρητα καὶ φίλος εἶναι ὑποκριτόμι-
νος δόλοισι δόλους ἐβράπτει· ἕως δόλω συνειληφῶς δέσμιος, ὡς
εἰρήκειμεν, τοῦτον ἐπεπόμφει τῷ βασιλεῖ. ἀλλὰ γὰρ εἰρκτηῖ παρα-
δοθεὶς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν ὁ Συργιάννης ἔμεινε χρόνον ἐν
ταύτῃ συχνόν. ἐπεὶ δὲ ἡ μήτηρ οὐ διέλιπεν ὀδυρμοῖς καὶ δάκρυσι 15
προσιῶσα τοῖς περὶ τὸν βασιλεῦα καὶ ἰκετεῦνυσα καὶ τὸν νῆτα ἐξαι-
ετουμένη καὶ πάσας ἐγγύας προβάλλουσα, ὄψε καὶ μόλις ἐδννίθη
τῆς εἰρκτηῖς αὐτὸν ἐξελεσθαι· πλὴν οὐ πρότερον, πρὶν ἂν ἐγγρύ-
φους αὐτὸν ἀποδοῦναι τῷ βασιλεῖ τοῦς ὄρκους ἐνώπιόν τῆς θείας
εἰκόνης τῆς ὑπερέγγου Θεομήτορος τῆς Ὁδηγητρίας, μὴ τοῖς τοῦ 20
βασιλέως προστάγμασιν ἐναντία ποτὲ διαπράξασθαι. (E.) Ἀλλὰ
γὰρ οὕτω πίσσης ὑποψίας ἀπολυθεὶς ὁ ἀνὴρ καὶ πῦσαν εὔνοια

3. ὅθεν add. A. 8. Μονομάχ. A., Μονόμαχ. W. 13. τοῦτον
om. A. 18. αὐτὸν add. A.

Kum videlicet magistratum sibi abrogatum, largitione corruptis iis qui apud Imperatorem multum poterant, brevi recuperat, ac praeterea Pincernae dignitate ornatur. Unde et defectione animo concepta illuc profectus brevi effecit, ut quae parturierat in actum erumperent. Compertum enim est, eum provinciam, quam regebat, propriam sibi asserere, et clanculum Imperatoriae potestati subtrahere. (IV.) Quare dolo a Monomacho Mystico capitur, et ad Imperatorem victus mittitur. Nam et ipse Monomachus in Macedoniam ab Imperatore missus, illic regioni cuidam praecerat, et ob vicinitatem provinciarum Syrgiannem crebro adibat. Cum itaque apud illam frequens esset, arcana eius investigabat, et per amicitias speciem alios ex aliis dolos nectebat; donec eundem astu comprehensum et in vincula, et diximus, coniectum ad Imperatorem misit. Ob illud crimen Syrgiannes in custodiam datus diu carcere inclusus mansit. Sed cum eius mater gemitu et lacrymis aulam quotidie impleret, et quavis cautione oblata filium supplex reposeret, aegre tandem impetrare potuit, ut e carcere educeretur. Non prius tamen id obtinuit, quam ille scripto iurjurando coram sacrosanta imagine castissimae Dei genitricis Hodegetriae praestito, cavisset Imperatori, nunquam se eius iussis postea adversaturum. (V.) Sic ille omni suspicione liberatus Principi bene merito optime velle credebatur: a quo et

διασώζειν πιστευόμενος πρὸς τὸν εὐεργέτην καὶ ἀποδότηρον ἤδη A. C.
 κοινωνὸς ἤξιοῦτο γίνεσθαι, ὡς πιστευθῆναι λοιπὸν καὶ τουτὶ 1282
 τὸ ἀποδότηρον, λέγω, τὸ φύλαξ λαυθάνων περιεῖναι καὶ προσεῖναι ad
 τῷ ἐγγόνῳ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκῳ τῷ βασιλεῖ, μὴ λάθῃ φύγων, 1328
 5 ὡς ἐφθήμεν εἰρηκότες. ὃ δὲ, εἰ χρηταῖς τῶν πολλῶν ὑπολήψεσι Imp. Andron.
Senloris.
 πειθεσθαι, φίλαρχος ὢν ἕλ καὶ καιροῦ μὴ ταχῶν σὸδέπω τὸ P. 184
 βουλόμενον ἐνδείξασθαι τῆς ψυχῆς τῶν ἔγνω καιρὸν εἶναι τοῦτον
 ἐπὶ τῆς τύχης παρεσχημένον κατ' ἀλλήλων τοὺς βασιλέας ἐκπο- B
 λεμώσας καὶ τὰ Ῥωμαίων οὕτω συγκυκῆσας ἅπαντα πρῶγματα,
 10 τῶν σκήπτρων αὐτὸς ἐπιβῆναι· ἢ τό γε δεύτερον, μέρος τῆς ὅλης
 τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀποτεμύμενος εἰς οἰκίαν ἀρχὴν αὐτὸ
 καταστήσασθαι. ἔθεν Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν
 ἅπαν τοῦ πάππου καὶ βυσιλέως ἀνεκάλυψε τὸ ἀποδότηρον, λέγων·
 ὡς, ἔμε μὲν οἶά τινα κῆνα ἐντηλατοῦσαν τὰ σὰ βουλευμάτα τέταχεν C
 15 ὁ βασιλεὺς περὶ σε· ὃ δὲ κάθηται σσοκευάζων ἀγγόνας καὶ δεσμὰ
 κατὰ σοῦ· σὺ δ' ἀγνοῶν κάθησαι νηπίων βουλευμάσι γαυροῦμε-
 ρος. τί γάρ σοι τὸ ὄφελος ἀποπλεύσαντι λάθρα πρὸς ἀλλοτρίαν
 οἴχεσθαι χώραν, ἐνθα καθάπερ δοῦλῳ δεήσει καθημένῳ πρὸς
 ἀλλοτρίαν βλέπειν τράπεζαν, ὁπόταν ἴσως μηδὲ φρονέουσιν ἐντύχης
 20 τοῖς ξενίζουσι, μηδὲ ταῖς τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἄρχουσι καὶ D
 πάγαις ἁλῶς; εἰ δὲ πάντα πρὸς λήθης βυθοῦς τὰ νηπιώδη ταῦτα
 ῥίψας βουλευμάτα πεισθείης ἐμοὶ τὰ βελτίω σοι καὶ σωτήρια συμ-
 βουλευόντι, σὺκ ἂν φθάνοις τὰ σκήπτρα τῆς αὐτοκρατορίας
 λαμβάνων ἀπονητή. μίαν γὰρ ἄνυσμιωτάτην ὁρῶ πρὸς τοῦτο φέ-

is honor ei habitus est, ut etiam arcanorum particeps fieret. Ac inter cae-
 tera illud quoque eius fidei commissum fuit, ut furtivus veluti custos Impe-
 ratorem Andronicum iuniorem circumeundo adeundoque, ne clandestinam
 fugam moliretur, observaret; quemadmodum supra diximus. At ille, si
 quid vulgi opinionibus credendum est, homo semper ambitiosus, cui mentis
 declarandae hactenus defuisset occasio, oblatum denique a fortuna oppor-
 tunum tempus adesse existimavit, quo Imperatoribus inter se bello com-
 missis, et rebus Romanorum omnino sic perturbatis, ipse sceptris potiretur;
 aut saltem portione aliqua a toto Imperio recisa, proprium sibi principatum
 constitueret. Itaque Imperatorem Andronicum iuniorem adit, eique avi
 Imperatoris arcanum omne consilium aperit. „Me,” inquit, „Imperator ve-
 luti sagacem canem tuas cogitationes odorari iussit: et cum ille catenas
 tibi et vincula fabricetur, tu ignarus puerilia consilia agitas. Quid enim tibi
 profuerit clam in altum deferri et perēgrē abire, ubi aliena quadra (quod
 aiunt) vivendum tibi erit, si res optime cadat, et non illud accidat, ut ad
 hospitibus aut trucidaris, aut in Imperatoris avi casses laqueosque incidas.
 Quod si istis cogitationibus, quae puerum sapiunt, penitus oblivioni tradi-
 tis, meliora et salutifera consilia, qualia ego daturus sum, sequi volueris,
 nihil obstat, quominus summam potestatem primo quoque tempore citra ul-
 luma laborem arripias. Etenim unam esse video, qua id assequere, effica-

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioria.
- ρουσαν ἀφορμὴν, ἣν φυγὼν τὸ Βυζάντιον ἐς τὰς τῆς Θράκης ἐκ-
δράμης πόλεις καὶ χώρας. φύσει γὰρ χαίροντες ταῖς καινοτομίαις
τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος καὶ ἅμα βεβαρημένοι τοῖς συγκαῖς φόροις
οἱ ταλαίπωροι Θραῖκες, ἦν κουφισμὸν καὶ ἐλευθερίαν ἐξελθὼν
V. 150 κηρύξης, ὡς μενοὶ σοὶ πάντες ἔφονται πρὸς ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐδέ-5
E
λοισ, τὴν πρὸς τὸν πάππον καὶ βυσιλέα πολυετῆ δουλείαν ῥῆστα
λακτίσαντες καὶ ὡς περ τινὰ Τυρτάλειον φρότον ἀποσεισόμενοι.
εἰ γοῦν ἀρεστὸν τὸ ἐμὸν σοὶ τότε φαίνοιτο βούλευμα, ἐγὼ καὶ
Fταμίαις καὶ χορηγός σοι τοῦ δράματος ἔσομαι καὶ πάντα τὸν
ἄθλον ὑποστῆς τὴν ταχίστην ἐκτελέσω· ἦν μόνον καὶ σὺ μοι 10
ὑποσχέσθαι ἐθέλῃς καὶ δοῦναι πιστὰ τὰ ἐχέγγυα περὶ τῶν ἀξίων
γερωῶν καὶ ἐπάθλων. τίνα δὴ ταῦτα; ἀξιωματῶν λαμπρότητες καὶ
χωρῖα πολλὰ καὶ πολλὴν τὴν ἐπέτειον παρέχεσθαι δυνάμενα πρόσ-
οδον· καὶ ἐπὶ τούτοις μηδένα τῶν πάντων δύνασθαι πλεον ἐμοῦ
P. 185 παρὰ σοὶ, μηδεμίαν τινὰ πραγμάτων κατῴστασιν περαινέσθαι 15
παρὰ σοῦ, πλὴν τοῦ κἀμὲ συνειδέναί. ὄρᾳς γὰρ, ὅπως τῶν συμ-
φορῶν ἐθελοντῆς σοὶ γίνομαι κοινωγός καὶ τῶν κινδύνων ἀνδρα-
ρέτως συναίρεσθαι βούλομαι, πάντας ἐκείνους τοὺς πρὸς τὸν
βασιλέα τῆς σῆς ἀγάπης ὀπίσω θέμενος ὄρκους· κἂν εἴ τι διῶν
κατὰ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς τὸ τῆς τύχης φέρῃ παράλογον, προθύ-20
μως φέρειν παρήνεσα ἐμαντῶ. ταῦτα τοίνυν θεώμενος πρόθυμος
B γίνου καὶ σὺ περὶ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἐμῶν ζητημάτων, ἦν σώ-
ζεσθαι θέλῃς. ἐπεὶ δ' ἡ τῶν πραγμάτων ὀξύτης ἡμῶς οὐκ ἐπὶ τὰ
παρόντι σχολαιότερον διατίθεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ ἔξυρῶ ἡμῶν ἢ ἀκμῇ

1. ἐκδράμης A., δράμης W. 16. τοῦ add. A. 20. τῆς om. A.

cissimam rationem. Nimirum Byzantio fugiendum et ad Thraciae urbes provinciasque excurrendum. Nam cum et humanum ingenium novis rebus gaudeat, et miseri Thraeces crebris exactionibus vexentur, si levationem onerum et libertatem proclamaveris, ultro omnes te quo volueris praestentem sequentur, avi tui diurno iugo facillime excusso, quaei Tantalei casusdam saxi mole a cervicibus depulsa. Hoc consilium tibi si placet, ego huius negotii procurator et administrator futurus sum; ego omnem istius certaminis laborem suscipiam ac brevi conficiam; modo et ipse mihi pollicearis, et certis pignoribus fidem obatringas, te pro dignitate labores meos remuneraturum. Quae vero ista praemia sunt? illustres dignitates; multa praedia, quae magnos annuos redditus afferre possiat; praeterea, ne quisquam auctoritate apud te mihi praeratur, nec a te quicquam nisi me conacio in republica ordinanda constituitur. Etenim, vides, calamitatum tuarum particeps et periculorum socius volens lubensque accedo, posthabita caritativae etiam iurisiurandi religione, qua sum Imperatori obligatus. Quod si fortunae temeritas nali aliquid capiti meo illatura est, id alacriter esse ferendum ipse mihi imperavi. Quibus consideratis et tu non gravatim meis petitionibus annuito, si salvus esse vis. Cum autem hic temporis articulus moram deliberationis non admittat, sed procrastinantibus extremum disci-

περιώταται τοῦ κινδύνου μελλήσασι, φέρε καὶ ἑτέροις τῆς γνώ-
 μης ταυτηοὶ κοινωνήσωμεν, οἱ δὲ διὰ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέ-
 χθειαν οὐδ' ἡμῶς καὶ τὰ τοιαῦτα μυστήρια προδοῦναι ἀνάσχοιεν?
 ἂν καὶ τῇ παρουσίᾳ χρεῖα ἐς καιρὸν ἐν τοῖς μάλιστα γένοιεν? ἂν. A. C. 1232 ad 1328 Imp. Andron. Senioris.
 5 (ς.) Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τὰς τε ὑποσχέσεις τούτῳ τῶν C
 ζητημάτων ἐγγράφους μεθ' ὄρκων ἐδίδου· καὶ παρήσαν οἱ τῶν
 μυστηρίων ἐσόμενοι κοινωνοὶ, Ἰωάννης τε ὁ Καντακουζηνὸς καὶ
 Θεόδωρος ὁ Συναδηνὸς, ὁ μὲν τῇ τοῦ μεγάλου παπίου τηρικαῦτα
 σεμνυνόμενος ἐπικλήσει, ὁ δὲ τῇ τοῦ δομειστίκου τοῦ ἐπὶ τῆς τρα-
 10 πέλῃς τῆς βασιλικῆς· καὶ τρίτος Ἀλέξιος ὁ Ἀπόκαυκος, δομειστι- D
 κος καὶ αὐτὸς τηρικαῦτα τῶν δυτικῶν θεμάτων ἀκουόμενος καὶ
 τῶν ἁλῶν τὴν διοίκησιν ταμιουκῶν. οὗτος μὲν οὖν οὐ πᾶν τῶν
 ἐδγενῶν ἦν, βαθυγνώμων δὲ ἀνὴρ καὶ εὐμήχανος καὶ δόλους συν-
 15 θεῖναι δεῖνός· ἄμφω δ' ἐκείνοι κατὰ γένος τῷ βασιλεῖ προσήκον-
 τες· πλὴν ὁ μὲν Καντακουζηνὸς καὶ ἡλικιώτης ἦν καὶ ὁμόψυχος
 καὶ ὁμόπνοος ἐξέτι νέου τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ διὰ τε τὴν τῆς E
 γνώμης ὀρθότητα καὶ τῆς γλώττης ἀλήθειαν καὶ τὸ τοῦ ἥθους
 καιρῖον· ὁ δὲ Συναδηνὸς ὁμοίως τῷ πατρὶ αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ
 Μιχαὴλ, ἕως ἦν ἐκεῖνος ἐτι ζῶν. οὗτοι τοίνυν ὥσπερ ἐκ μιᾶς
 20 οἰνοχόης τὸ ἀπόρρητον ἐκεῖνο δεξάμενοι βούλευμα θαλὸς ἦσαν εἰς
 πῦρ καὶ ἵππος εἰς πεδίον. οὕτω φρατρία τις ἀβράγῃς εὐθὺς οἱ
 ἄνθρωποι ἐγγόνεισαν καὶ ὀρκωμοτήρια φρίκης μεστὰ ξυνετίθουν F

5. καὶ add. A. 9. τοῦ ἐπὶ add. A. 10. ὁ ante Ἀποκ. add. A.
 16. ἐξέτι A., ἐξ ἐτι W. 20. ἦσαν] ἦσαν male con. Boiv. 21. φα-
 τρία A.

men impendat: age, cum aliis etiam hoc consilium communicemus, qui ob
 Imperatoris odium neque nos neque arcana haec proditori sint, sed insti-
 tutum nostrum opportuno auxilio adiuuare plurimum possint." (VI.) His
 conditionibus Imperator, quae ille petierat, ea perfecturum se scripto iure-
 iurando promittit. Adsunt etiam arcanorum futuri conscii, Ioannes Can-
 tacuzenus et Theodorus Synadenus; ille tum magni Papiae titulo honora-
 tus, hic Domestici mensae Imperatoriae: et cum iis tertius, Alexius Apo-
 caucus, Domesticus et ipse tunc occidentalium provinciarum, et salinis
 praefectus. Hic non admodum nobilis, sed prudens erat et solers, et dolis
 fabricandis mire aptus. Illi vero ambo Imperatorem cognatione continge-
 bant. Verum Cantacuzenus etiam aequalis et unanimis et concordia ab
 ineunte aetate cum Imperatore Andronico coniunctus fuerat propter animi
 candorem, et sermonum veritatem, et quia moribus commodis praeditus
 erat. Synadenus autem cum patre Andronici Michaele Imperatore, dum is
 superstes esset, coniunctissime vixerat. Illi igitur ad arcanam illam deli-
 berationem tanquam ad eiusdem poculi communem haustum admissi, faces
 veluti fuerunt, quae igni admotae incendium auferent; aut veluti equitatus
 in apertum campum emissus. Sic societatem vinculo irrupto firmatam sta-
 tim coivere, horribilibus iuramentis adhibitis; magnarum autem remunera-

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- τε καὶ ἐδίδουσαν καὶ ὑποσχέουσαι μεγάλων ἀντιδόσεων καὶ γεῶν ἀντελάμβυρον. (Ζ.) Τούτων οὕτω ξυμβάντων ἔργου ἄγοντο ὅλη σπουδῇ τε καὶ γνώμῃ. καὶ πρῶτα μὲν χρήμασι περιελθόντες τοὺς τῷ βασιλεῖ παραδυνυστεύοντας ὅ, τε Συργιάννης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς ὄνιον εἰλήφισαν τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἐν Θράκῃ χωρῶν⁵ καὶ πόλεων· ὁ μὲν τὰ τε πλεῖστα τῆς μεσογείου καὶ τῆς παραλίου πάσης ἄχρι τοῦ ἀκροτάτου Ῥοδόπης· ὁ δὲ Καντακουζηνὸς ὀλίγα τῆς μεσογείου μόνης, ὁπόση τῆς Ὀρεισιτιδος ἐστὶ περιόικος. ἐπὶ τούτοις στρατεύματα συνεκρότου καὶ ὄπλα παρεσκευάζοντο καὶ στρατιώτας ἄλλους ξυνέλεγον, νεήλυδάς τινας, καὶ ὁπόσοι¹⁰ δι' ἔνδειαν τῶν χρειωδῶν ἀπόμαχοι τε καὶ ἄπρακτοι διήγον τὸν βίον· καὶ πρὸς γε ἔτι τοὺς μὲν οἰκειοτάτους καὶ πιστοτάτους ἀβτῶν φύλακας ἐποιούοντο τῶν πόλεων· τοὺς δ' ὑπόπτως ἔχοντας πρὸς ἀντίστασιν τῶν μελετωμένων ἄλλαις ἄλλως προφύμασι ὑποβάλλοντες ἐξετίθουσι τῶν πόλεων. ταῦτα δ' ἐποιοῦσι κηρύξαντες¹⁵ πρότερον ἔφοδον, νῦν μὲν τῶν Παριστρίων Σκυθῶν, νῦν δὲ ναυτικῆς τινος δυνάμεως τῶν ἐξ Ἀσίας Τούρκων, ἔν' ὑπὸ παραπετάσματι τῇ τοιαύτῃ καλυπτόμενοι φήμῃ ἀνύποπτοι τε διατελοῖεν καὶ ἅμα ἐπαίνων ἄξιοι παρὰ τῷ βασιλεῖ γηγοῦντο προμηθείας²⁰ ἐνεκα καὶ σπουδῆς. ἀλλ' ὁ μὲν Συργιάννης τοιαῦτα λαθῶντων ἐδραματούργει καὶ συχνὰ τῷ νέῳ ἐμήνῃ βασιλεῖ λάθρα τὰ τιπρατόμενα καὶ πραχθησόμενα.
- D ε'. Τῷ δὲ βασιλεῖ τὸν ἔγγονον βλέποντι ἀνεπιστρόφως τε ἔχοντα καὶ περιφρονητικῶς ἐς τὰς αὐτοῦ διακεῖμενον παραστάσεις
- S. τὲ add. A. 18. τὲ add. A.

tionum ac praemiorum promissionibus vicissim acceptis. (VII.) Quae cum in hunc modum inter eos convenissent, rem ipsam summa diligentia et alacri studio aggrediuntur. Ac principio Syrgiannes et Cantacuzenus, pecunia circumventis aulae proceribus, procurationem Thracensium urbium et provinciarum redimunt; ille maximam partem mediterraneae regionis et orae totius maritimae usque ad summum Rhodopes sortitus; Cantacuzenus vero exigua eaque mediterranea, quae Orestiadī adiacent. Deinde copias contrahunt, arma parant, et novos milites colligunt, advenas scilicet quosdam et alios qui ob egestatem neque militarent, nec quicquam rei gererent. Ad haec familiarissimos suos et fidelissimos custodiae civitatum praeponebant: eos vero qui suis consiliis adversari videbantur, alios aliis de causis Urbe eiciebant. Quae antequam facerent, nunc impressionem Scytharum Danubium accolebant, nunc Turcicae classis ex Asia adventum proclamabant, ut sub eius famae obtentu tanquam sub velo aliquo delitescerent, auspicium vitarent, iidemque providentiae ac diligentiae ergo laudari ab Imperatore mererentur. At Syrgiannes haec clam machinabatur, et iuniori Imperatori subinde et quid actum et quid agendum esset nunciabat.

5. Imperator autem, cum nepotem cerneret sua monita negligere et contemnere et in eadem semper morum licentia perseverare, decrevit eum

καὶ αἱ τῇ συνήθει τῶν ἡθῶν αὐτονομία χρώμενον ἔδοξεν ἐλέ-
 ξαντι πρότερον αὐτὸν ὑπὸ τῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ συγκλήτῳ, ἔπειτα
 τῇ εἰρκτῇ παρσιπέμψαι δεσμώτην. ἀλλὰ τότε μὲν τὴν μελέτην
 ἐπέσχεν ὁ λογοθέτης τοῦ γενικῷ Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης, ἀτε-
 5 λισφόρητον τὴν πρῶξιν ἔσσεσθαι μαντευόμενος διὰ τὴν τῶν ἡμερῶν E
 ἄρεσιν. ἀπόκρεω γὰρ ἦν καιρὸς, ὅποτε πρὸς εὐωχίας ἀβροτέρας
 καὶ ἀκρατοποσίας διδούσιν ἄνθρωποι καὶ τολμηρότεροι γίνονται
 διὰ τὴν τοῦ οἴνου παραφορὰν πρὸς στασιώδεις ὁρμὰς· καὶ θεός
 εἶναι μὴ οὐ κατὰ γνώμην εὐρη τὴν ἀπόβασιν ἢ μελέτη, τῆς τέχης
 10 ὡς τὰ πολλὰ τερατευμένης καὶ τάναντία τῶν δοξάντων πολλάκις
 βλαστανούσης ἑξαίφνης. (B.) Ὁ μέντοι λογοθέτης τοῦ γενικῷ P. 187
 ἄρτι τοῦ νεουργεῖν ἐπέπαυτο τὴν τῆς Χώρας μονήν, ὅπως ὁ
 ἔνδον ἐτύγχανε κόσμος. ὅθεν ἐφιλοτιμεῖτο συνδιανυκτερεῖν ἐν
 ταῖς παννυχίοις ἔσθ' ὅτε μετὰ τῶν μοναχῶν. ἐπεὶ οὖν ἦκε τὸ τῆς
 15 πρώτης ἑβδομάδος τῆς τεσσαρακοστῆς σάββατον, ὅποτε δὴ καὶ V. 152
 ἔμιλλε τῇ ὕστερα αἰ κηρύττεσθαι δημοσίᾳ τῶν ὀρθοδόξων ἢ μνήμη
 βασιλέων ὁμοῦ καὶ πατριαρχῶν, ἐληλύθει καὶ οὗτος συνήθως ἐς B
 τὴν ἐξ ἑσπέρας ἐκείνης παννυχίδα. περὶ δὲ μέσας νύκτας ἡμᾶ
 αὐτῷ συνισταμένων ἡμῶν καὶ τῆς δοξολογίας ἀκουόντων ἦκε τις
 20 ἐκ βασιλέως, καινότεραν τινὰ κομίζων αὐτῷ ἀγγελίαν καὶ ζητῶν
 τὴν τῆς αὐτοῦ γνώμης κρίσιν. „ἄρτι γὰρ,” φησὶ, „τῶν περὶ τὸν
 βασιλέα πελεκυφόρων καὶ στρατιωτῶν καὶ ξιφηφόρων κατυδαρ-
 θάνειν μελλόντων ἐξηνέχθη χρεμετισμὸς πάντα περιηχῶν τὰ
 βασιλεια, ὡς ἐκπλαγῆναι πάντας τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις. ἄωρως C

1. ἐθῶν W. 9. οὐ μὴ W. 18. ἐκείνην A.

coram patriarcha et patribus conscriptis primum obiurgare et convincere;
 deinde in vincula et in carcerem conicere. Caeterum id eius propositum
 Logotheta generalis Theodorus Metochita tum inhibuit, quod eius rei exe-
 cutionem frustra susceptum iri auguraretur, ob solennem illis diebus morum
 dissolutionem. Etenim carnisprivii tempus aderat, cum lautioribus convi-
 viis et meracioribus poculis dediti mortales prae vini intemperantia facilius ad
 seditiones concitantur. Quare metuendum esse siebat, ne inceptum ex sen-
 tentia haud procederet, quandoquidem fortuna plerumque prodigiis gaudens
 contrarios spei eventus soleret subito edere. (H.) Desierat modo Logotheta
 generalis monasterium Chorae omni ornamento interiore absoluto renovare.
 Quocirca in pervigiliis nonnunquam illuc pernoctare cum monachis studebat.
 Prima igitur Quadragesimae hebdomade, cum dies sabbati advenisset, cuius
 postridie orthodoxorum Imperatorum et patriarcharum memoria publico prae-
 conio commendanda erat, tum quoque ad illius noctis pervigilium Logotheta
 de more venerat. Atque ibi sub mediam noctem cum et nos adessemus, et
 doxologiam una cum eo audiremus, quidam ab Imperatore adest, novum illi
 nuncium apportans, et eius sententiam exquirens. „Modo enim,” inquit, „cum
 Imperatorii bipenniferi et milites et ensiferi cubitum ituri essent, tantus sub-
 bito hianitus circa palatium exauditus est, ut omnes quotquot intus erant per-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

γὰρ οὐσης πολλῆς καὶ μὴ παρόντος τῶν ἵππων τινός, οὔτε τῶν βασιλικῶν, οὔτε τῶν συγκλητικῶν, οὔτε ἐντός βασιλείων, οὔτε πρὸ τῶν πυλῶν, θόρουβον τὸ τοῦ πράγματος παράδοξον ἐνεποίησε ταῖς τῶν ἀκουσάντων ψυχαῖς καὶ ἀλλήλων ἄπαντες ἐπυθάνοντο. οὐπω δὲ τοῦ θορούβου πεπανμένου καὶ δεύτερος ἐξηγήθη χρεμετισμὸς μείζων τοῦ πρώτου, ὡς καὶ αὐτὸν αὐτήκοον τῆς ἡχοῦς **Δ**γενέσθαι τὸν βασιλέα καὶ πέμπσαντα ἔρεσθαι, εἴ τις εἰδείη, ὅθεν ὁ χρεμετισμὸς οὗτος ἐν ἁωρία τοσαύτη. ἀλλ' ἀκήκοε πλέον οὐδὲν, ἢ ὅτι παρὰ τοῦ ἵππου τοῦ γεγραμμένου περὶ ἓνα τῶν βασιλείων τοίχων πρὸ τοῦ εὐκτηρίου τῆς Νικοποιοῦ Θεοτόκου· ἵππον δὴ λέγω τοῦτον, ᾧ ἐποχεῖσθαι κάλλιστα Γεώργιον τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα εἰργασται πάλαι Πλαῦλος ἐκεῖνος ὁ τῶν ζωγράφων ἄριστος." πρὸς ταῦτα ὁ λογοθέτης χαριεντισόμενος, ὡς εἰώθει πρὸς τὰς τοῦ **Β**βασιλέως ἐρωτήσεις, „συγχαίρω σοι," ἔφησεν, „ὦ βασιλεῦ, τῶν μελλόντων ἕνεκα τροπαίων. οὐδὲν γὰρ ἕτερον οἶμαι σημαίνει," 15 φησὶ, „τὸν παράδοξον τοῦτον τοῦ ἵππου χρεμετισμὸν, ἢ σὴν βασιλικὴν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῶν τῆν ἡμετέραν Ἀσίαν λεηλατούντων Ἀγαρηνῶν." (Γ.) Ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀκηκοὺς μερακίσκων ἕτερον αὐθις πρὸς αὐτὸν ἐπεπόμφει. „σὺ μὲν," λέγων, „εἴτ' **Ε**ξέμοι τὰ τῆς Θυμηδίας ὡς ἔθος λέγων, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ταῦτ' 20 ἀποκρίνη, ἔοικας ἀγνοοῦντι. ἐγὼ δὲ σοι τάληθῆ μοι δοκοῦντα καταλέξω. ὡς γὰρ ἡμῖν οἱ ἡμέτεροι πατέρες παρέδωσαν καὶ ἄλλοτε ποθ' ὁ ἵππος οὗτος τὸν ὁμοιον ἐχρεμέτισε τρόπον, ὁπότε Βαλδουίνος ὁ τῶν Λατίνων ἄρχων ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς καὶ βα-

5. οὐπω] οὕτω W. 11. τὸν add. A. 24. τοῦ ἐμοῦ A., τοῦ μου W.

cellerentur. Intempesta enim nocte, cum neque Imperatorii neque Senatorii equi nec in ipso palatio, nec ante fores essent, improvisa res animos audientium perturbavit, et universi quidnam rei esset sese mutuo interrogarunt. Eo tumultu nondum sedato, alter hinnitus priore maior exauditus, cuius sonus ad ipsiusmet Imperatoris aures pervenit. Quamobrem ille misit sciscitatum, unde iste hinnitus tam alieno tempore. Sed nihil aliud audivit, nisi editum eum fuisse ab equo, qui in palatii pariete ante sacellum Deiparae Nicopoeae pictus foret: illum dico equum, cuius tergo Georgium Christi martyrem pulcherrime insidentem Paulus ille pictorum praestantissimus olim effinxit." Ad haec Logotheta iocatus, ut solebat ad Imperatoris interrogationes: „Gratulor tibi," inquit, „Imperator, futuros triumphos. Monstruosum enim istius equi hinnitum nihil aliud indicare reor, nisi tuam adversus Agarenos Asiam nostram populantes Imperatoriam expeditionem." (III.) His Imperator auditis, alio adolescentulo ad eum misso: „Tu quidem," inquit, „isto responso, sive ut soles mei exhilarandi gratia, sive alia de causa dato, rem videris ignorare. Ego autem quid verum esse censeam, tibi dicam. Nam ut patres nostri nobis tradiderunt, equus iste alias etiam ad eundem modum hinniit, cum Imperator pater meus Balduino Latinorum

σιλέως ἔμελλεν ἀφαιρεῖσθαι τὴν μεγαλόπολιν ταύτην, πρὸς γὰρ τὸ παράδοξον τῆς ἀκοῆς συγχρὴν τινα χρόνον κἀκεῖνος ἔθορουβεῖτο, κακὸν οἰωνὸν ἑαυτῷ λογιζόμενος τοῦτο. ἔπειτ' ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ τὸ πέρασ εἶδε τὸν οἰωνὸν κατὰ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς ἐκτοξεύ-
 5 σαυτα, ὅτε πορθουμένην τὴν μεγαλόπολιν ἰώρακε ταύτην ὑπὸ Ῥωμαίων." ὁ δὲ λογοθέτης οὐδὲν ἔχων πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι, „ἄπιθι," ἔφη πρὸς τὸν ἄνθρωπον, „ἐν γε τῷ παρόντι. ἐγὼ δ' ἐς τὴν ὕστεραίαν τὰς ξμαντοῦ κομίσω τῷ βασιλεῖ ἀποκρίσεις." ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τὴν ἑῶαν ἀκρόπολιν ἰστάμενος κίων, ἐν ᾧ λόγος
 10 τὸν τοῦ Βύζαντος πάλαι σταθῆναι τοῦ κτίσαντος τὸ Βυζάντιον ἄνδριάντα, πρὸ πολλῶν καὶ αὐτὸς ἤρξατο σείεσθαι ἡμερῶν καὶ ἐπὶ πολλαῖς δ' ἐμφανῶς ἐσειέτο ταῖς ἡμέραις, πάντων συντρέχόντων καὶ θειωμένων. (Δ.) Ἐπει δ' ἐς τὴν ὕστεραίαν ὁ μέγας ἀφίκετο λογοθέτης πρὸς τὸν βασιλεῦ, ἕτα μὲν αὐτοὶ κατὰ μόνας
 15 ἐκοινολογήσαντο πρὸς ἀλλήλους τότε μὲν οὐδεὶς ἔγνω τῶν πάντων· ἐκ σημείων μέγτοι τινῶν στοχάζεσθαι ἡμῖν ἐξεγένετο ὕστερον, ὡς βιβλία τινὰ χρησμολογικὰ ἐθεάσαντο, ἐν οἷς τινα τῶν μελλόντων ἀσαφῶς τε καὶ αἰνιγματωδῶς παρ' ὅτων δήποτε ἐξετέθησαν· καὶ ἐπὶ τούτοις θεμάτιον ἐξέθεντο, δι' ὃ τῶν ἀστέρων τοὺς δρόμους
 20 ἔρουνῶσιν ἄνθρωποι καὶ μελλόντων κερδαίνουσι πρόβγνωσιν· ἐξ ᾧ ἐχθρικήν τινα ἔφοδον ἐτεκμήραντο καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων κυκεῶνα καὶ ὁποιοιδή, τινα τῆς βασιλικῆς ἡγεμονίας κίνδυνον. οὐ γὰρ συνῆκαν ὡς ὁ βασιλεὺς ὁ νέος Ἀνδρόνικός ἐστιν ἡ ταῦτα

4. κεφαλῆς add. A. 6. δὲ add. A. 7. τῶν] πρὸς add. W.
 13. ὁ λογοθ. ἀφικ. πρ. A. 19. διὸ τῶν ἀστέρ. A., δι' ᾧ ἀστέρ. W.

principi Urbem hanc magnificentissimam erepturus esset. Quippe et ille rei audita insolentia aliquamdiu percussus trepidavit, sinistrum illud omen esse cogitans: nec multo post in caput suum effusas augurii minas ipso eventu expertus est, cum eandem hanc praeclearam urbem a Romanis vastari vidit." Logotheta quoniam ad haec quid responderet non habebat, „abi nunc," homini illi dixit, „crastina die egomet meum responsum Imperatori perferam." Quin et columna ante orientalem arcem erecta, in qua Byzantiae, illius nempe qui Byzantium condidit, statuam olim positam fuisse fama est, ante multos dies et ipsa commoveri coepit: quae agitatio per dies complures manifesta extitit, omnibus ad spectaculum concurrentibus. (IV.) Postridie, cum magnus Logotheta ad Imperatorem venisset, tum quidem quid privatim inter se collocuti fuerint, nemo omnium scivit: post tamen ex indicibus quibusdam coniciere nobis licuit, eos fatidica quaedam volumina inspexisse, quibus futurae res incerto auctore obscure et per ambages exponerentur: deinde figura astrologica delineata, qua astrorum cursus indagare et praenotionem futurorum colligere homines solent, hostium adventum et rei publicae confusione futuram auguratos esse, et quaecumque Imperatorii principatus discrimen, Neque enim animadvertabant Imperatorem Andro-

A. M. ποιήσαν, τοῦ Θεοῦ τὰ τοιαῦτα τρόποις ἀβήρητοις συγκρίπτοτος.
 6791 ὄθεν πολλὴν ἐκαρπύσαντο φόβον καὶ θύρουβον λογισμῶν. ὁ γὰρ
 ad λογοθέτης μεστὸς ἐννοιῶν ἐκ τῶν βασιλείων οἴκαδε ἔλθων ἐκίδητο
 6836 ἐπιπολὴν σιωπῶν καὶ μηδ' ὄλων μηδὲν πρὸς οὐδένα φθγγόμενος·
 Imp. Andron. ἀλλὰ στρέφων λογισμοὺς αἰεὶ περὶ τὸν νοῦν συχνοὺς καὶ τῶν μελ-5
 Sencioris. λόντων πλήρεις κωφῶ τε καὶ μηδὲν αἰσθανομένῳ τῶν παρόντων
 Εἰτεχνῶς εἰσέκει· καὶ ταῦτα τῆς συζύγου μετὰ τῆς θυγατρὸς παν-
 περσεβάστης καὶ τῶν υἱῶν παρακαθημένων κατὰ τὸ εἰωθὸς καὶ
 ἡλαρὰν τινα καὶ μειδιῶσαν ἐκδεχομένων γλῶσσαν ἀκηκοέναι. ὁπῶ
 δ' ἀναγκασθεῖσα ἡ σύζυγος, αὐτῇ μὲν ἀφελῶς ὑπὸ φύσεως ἔχουσα¹⁰
 πρὸς τὸ λέγειν, δένευσεν πρὸς τὴν θυγατέρα τὴν πανυπερσεβάστην,
 P φθέξασθαι τι τῇ χρειᾷ καὶ τῷ καιριῷ πρόσφορον. ἦν γὰρ αὕτη
 νεάζουσα μὲν τὰ τῆς ἡλικίας, ἀλλ' οὖν ἐπὶ μέγα συνέσειως ἤκουσα
 καὶ γλώτταν παρὰ τῆς φύσεως εὐτυχήσασα οὐκ αὐτῇ μᾶλλον ἢ
 Πυθαγόρῃ καὶ Πλάτῳ καὶ τῶν σοφῶν τοῖς τοιοῦτοις μάλα¹⁵
 προσήκουσαν. ἡ δὲ καὶ διάρασα πρὸς τὸν πατέρα τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς ἔλεξε τοιάδε. (E.) „Τολμηρὸν μὲν ἴσως καὶ προπετεῖας
 δόξειεν ἄν πως μεστὸν, ὦ πάτερ, θυγατέρα νεάζουσαν ἔτι πρὸς
 πατέρα παρῆρησιάζεσθαι καὶ ἀμαθίᾳ συζῶσαν γλῶσσαν ἀπειλῆν
 P. 189 πρὸς τὸν τῆς σοφίας Ὀλυμπον. ἐπεὶ δ' ἡ τε μήτηρ προτρέχει²⁰
 καὶ μετὰ τοῦ πράγματος ὁ καιρὸς ἐπιτίθεται, φθέξομαι τό γε
 εἰς δύνάμιν ἤκον. ἵνα τί γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον σιγῶν, σοφώτατι
 πάντων ἀνθρώπων, ἀνέχη μὲν γνωσιμαχεῖν ἐπὶ σαυτῷ καὶ κατα-
 τῆκειν σαυτὸν, κοινοῦν δ' ἡμῖν οὐκ ἐθέλεις τῆς γνώμης, ἵνα

1. ἀποφῆτοις A.

nicum iuniorē id esse facturum; Deo videlicet ineffabilibus modis talia occultante. Unde magnopere territū et perturbatū sunt. Nam Logotheta e palatio plenus cogitationum domum reversus longo tempore tacitus sedit, nemini ullum verbum loquens; sed multiplices curas subinde animo volvens; In futuri meditatione totus; plane similis muto et surdo, nec quicquam sentienti eoram, quae coram ipso gererentur: idque uxore cum filia Panypersēbasta et filiis de more assidentibus et hilarem ac iucundam aliquam vācem ab eo expectantibus. Tandem coacta uxor, ipsa quidem parum natata sua eloquens, filiae Panypersēbastae innuit, ut pro re ac tempore aliquid opportuni loqueretur. Nam erat illa quidem iuvenis aetate, sed perigeniosa; et eam dicendi vim a natura acceperat, quae ipsam non magis quam Platonem aut Pythagoram, aut eiusmodi viros sapientes deceret. Tum autem oculis hiscentibus patrem intuens sic exorsa est: (V.) „Audaciae forsā et temeritatis summae esse videatur, o pater, me filiam adolescentulam liberius apud te proloqui, et eam, cuius lingua alumna ait imperitiae, oculos intendere audere adversus altissimam sapientiae arcem. Sed cum et mater hortetur, et tempus resque ipsa postulet, dicam ut potero. Quianam, sapientissime omnium mortalium, tamdiu tacitus sedes, tuumque ipsius animam ex cruciatu et moerore conficis: nec tuam nobis mentem communicas, ut istius

καὶ τῆς λύπης ἡμεῖς σοι γενόμενοι κοινωνοὶ κουφότερον καταστή-
 σωμέν σοι τὸ πάθος; πόλλην γὰρ ἡμῖν ἢ τῶν ὕψων σύγχυσις
 καὶ ἡ τῆς γλώττης ἀσφάλεια μὴνυε σαφῶς τὴν ἐν τῇ ψυχῇ σου
 τῆς λύπης ἀκμὴν ἢ τῆς καρδίας χειρωσαμένη τὰ κάρια, καθά-
 5 περ ἀρόπολιν ἢ ῥίζαν τιὰ καὶ σύνδεσμον τῶν ζωτικῶν τῆς ψυ- B
 χῆς δυνάμεων, κἀθηται ἀναπόσπαστα ἐπιβοσκομένη τὴν ὥραν
 τῶν λογισμῶν καὶ συνθολοῦσα τὰς περιόδους αὐτῶν καὶ ἐμβρι-
 θὲς ποιοῦσα τὸ ἡγεμονικόν. ὥσπερ δ' ἔλαιον καὶ κηρὸς καὶ καλά-
 μη καὶ χόρτος πυρὸς ἐπεφύκει τροφή, οὕτω καὶ σιωπὴ περὶ τὴν
 10 ψυχὴν ἠθροισμένους εὐρίσκουσα τῆς λύπης τοὺς ἀνδρακας, κα- C
 θάπερ ἕλην αὐτοῖς καὶ τροφήν ἑαυτὴν χορηγεῖ, μηδαμῆ διὰ γλώτ-
 τῆς ἐξείναι παραχωροῦσα τὸν ἐγγινόμενον ἐκείθεν καπνὸν τῇ ψυχῇ.
 σὺ γοῦν, ἵνα μὴ τῷ χρόνῳ τὸ πάθος ἰσχνὴν εἰληφὸς βλάβην ἀνελ-
 πιστον ἐπιφέρει, διανύστηθι πρὸς Θεοῦ καὶ γενοῦ σαυτοῦ. ὁδ
 15 γὰρ οὐδὲν τὴν ἐγγένειαν τῆς φιλοσοφίας εἰς τοιαύτην κατασπῆν
 σμικροπρέπειαν καὶ ἄωριαν τοσαύτην τοῦ ταύτης κατασκευάζειν
 σεμνώματος. πέφυκε γὰρ πῶς τὸ τῆς λύπης δευρὸν ῥᾶστα τῇ D
 παριτύσει τῆς σιωπῆς πολλαπλασιάζεσθαι. χωρεῖ γὰρ ἀνατρέχον
 ἐπὶ τὰ ἔνδον αἰεὶ δίκην ἔλκουσ καὶ οὐ πρότερον ἀφίσταται τοῦ
 20 πάντα νέμεσθαι λάθρα τὰ πρόσω, πρὶν ἂν καὶ αὐτοῦς, ὡς εἰ-
 πεῖν, διελθῆ τοὺς μυελοὺς τῆς ψυχῆς καὶ αὐτὰ τοῦ ζῶον τὰ
 καιριώτερα κατατροπιώσῃται μόρια. καὶ εἰ μὲν τι τῶν ἀπορήτων
 ἔστιν, ἄλλοις χρεῶν εἶναι ἀπόρητον ἡμῖν δὲ τοῖς σοῖς καὶ μάλα V. 154
 ἤκιστα." (ε'.) Τούτοις καὶ τοιούτοις πλείοσι καὶ τοιαύτῃ παλάμῃ E

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Sealoria.

11. τροφήν W. in mg. ἑαυτῇ W. 12. προχωροῦσα W., et
in mg. συγχωροῦσα. 14. ἐπιφέρει A., ἀναφέρει W.

tristitiæ parte in nos recepta doloris sensum levemus? Nam et pertur-
 batio vultus tui, et linguae silentium satis declarant, quam vehemens sit
 animi tui dolor, qui intimum cor velut arcem quandam aut potius velut ra-
 dicem ac vinculum vitalium animae facultatum invasit, atque ibi penitus
 infixus ingenii florem depascitur, cogitationes confundit et nobiliorem
 animi partem aggravat. Ut autem oleum et cera et stipula et foenum flam-
 mam alunt, ita et silentium collectos in animo doloris ignes nactum mate-
 riam quasi ipsis et nutrimenta suppeditat, nec sinit offusum inde animo
 fumum per linguam exhalari. Quare tu, ne affectus iste tempore confirma-
 tus inexpectatum damnum apportet, per Deum exsurge, et animum recipe.
 Neque enim tuum est, philosophiæ nobilitatem ad tantam humilitatem de-
 hincere, illiusque maiestatem intempestivis doloris maculis aspergere: cuius
 ea natura est, ut continuatione silentii multiplicetur. Subinde enim ulceris
 instar interiora invadens, obvia quaeque clam depascere non prius desinit,
 quam ad ipsas ut ita dicam animae medullas penetrarit, et vitalia hominis
 absumperit. Quod si arcani aliquid est, aliis arcanum esto: nobis vero tuis
 haudquaquam." (V.) His et pluribus huiusmodi verbis generosa illa filia

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τῆς γλώττης ἡ γενναία ἐκείνη θυγάτηρ τὰς τοῦ πατρὸς ἑκὼς μα-
λάξιμα κατὰ τὸ ἐγχωροῦν παρὰ τοσοῦτον τῆς διανοίας ἐκείνου
καθήηματο καὶ ὡσπερ ὑπὸ βαθείος ἀνηρητήσατο ὑπνον, παρόσον
ἁλίεων καὶ θανυματοποιῶν παῖδες οἱ μὲν τοῖς πλήκτροις ἐκ θαλάτ-
της τοὺς ἰχθύας ἀνασπῶντες, οἱ δὲ τοὺς ὄφεις ἐκ τῆς λόχμης·⁵
ὡς ἐκείνον μικρὸν τῆς λύπης χαλάσαντα τῇ γλώττῃ δοῦναι τὸν
Φροῦν καὶ τὰς ῥήσεις ἐκείνας βραχὺ τοῦ Ἰωβ ὑπαλλάξαντα, ὡς,
,, ἀπόλοιτο, ” φάναι, ,, αἱ ἡμέραι ἐκείναι, ἐν αἷς γυναικὶ τε
συνήφθη καὶ τέκνων ἐγεγόμενῃ πατὴρ. ῥῆστα γὰρ ἂν μὴ παρόν-
των αὐτῶν τὰ μαινοῦ διεθέμην. νῦν δὲ τοσοῦτου διὰ ταῦτα π-10
ριθρόεοντος ὄχλου φροντίδων, οὐκ οἶδα πῶς ἂν διαφεύγοιμ τὴν
δπως ποτὲ καὶ ὄθεν οὖν ἀπειλουμένην ἐπενεχθήσεσθαι ὅσον οὐδέπω
κακίστην πραγμάτων φορὰν. μέλλειν γὰρ ἔφοδόν τινα βαρεῖαν
εἶτ' ἐκ θαλάττης, εἶτ' ἐξ ἡπείρου, ἐχθρῶν μὲν, οὐκ οἶδα δ'
ἄλλων, ἐπαναστήσεσθαι καθ' ἡμῶν καὶ πάντα κακῶς συνταρά-15
ξιν τὰ καθ' ἡμῶν, καθάπερ ὀλκῶδα μεγάλην ἐπειδὴν ἐπὶ πίντου
λαβῶν ἀγκυρῶν ὀρφανῆν ὑβριστῆς ἄνεμος μαίνηται κατὰ τῶν
ἰστιῶν καὶ καταγορεύῃ τοῦ κόματος.” ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησεν
αὐθις, κλαπεῖς ὡσπερ τὸν νοῦν ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐκείνων καὶ
ἐκλαθόμενος ἑαυτοῦ καὶ τῆς γλώττης· καὶ ἀναστὰς εἰσῆμι μεσὸς²⁰
ἀθυμίας ἐπὶ τὴν κλίνην, ἔφ' ἧς καὶ κατέδρασε μὲν· καθέδωκεν
B δ' οὐκ εἶχε μέχρι πολλοῦ. (Z.) Ἐγὼ δ' ἐς ὑστεραίαν πάντα
ἐμμεμαθήκειν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὑφικόμενος. ἀπῆεν γὰρ συνεχέστε-
ρον ἐς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ὀμίλιαν. ἄφ' οἷ γὰρ περὶ πλείονος ποιη-

7. ὡς om. A. 13. Ad μέλλειν supple προσοῶ. BOIV. 15. ἐπα-
ναστήσεσθαι A., ἐπαναστήσεσθαι W. 21. κατέδραμεν W.

cum aures patris mulsisset, sic ferme illius animum movit, et ex profundo quasi somno excitavit, ut ex mari pisces a piscatoribus, e silva colubri a praestigatoribus plectrorum vi extrahuntur. Itaque ille sedato paululum dolore animum linguas commodavit, ut lobi verba parum immutata proferret. „Pereant,” inquit, „dies illi, in quibus uxorem duxi, et liberos suscepti: qui si non essent, facillime rebus meis consuluissem. Nunc vero tanta curarum turba ob ea ipsa incumbente ignoro, qua ratione effugere possum pessimam cladem, quae mihi incertum unde et quomodo mox statim inferatur. Imminet enim gravis nobis impressio hostium nescio quorum, sive terra sive mari adventantium, qui res nostras pessime turbabunt: ac si magnam onerariam ancoris destitutam in medio mari protervus aliquis ventus deprehendat, et in vela furiosus irruens fluctibus debacchetur.” His dictis rursus obticuit, cogitationibus illis mente propemodum alienata: et sui ipsius suaeque linguae oblitus surrexit, aequae in lectulum contulit ac recubuit: diu autem insomnis mansit. (VII.) Ego vero postridie de more ad eum ingressus omnia cognovi. Ktenim eum frequens colloquendi causa invisebam. Quippe ex quo plures ab eo factus et in Chorae monasterio, quod

σάμενος ἐμέ κατὰ τὴν αὐτῶ νεουρηθεῖσαν μονὴν τῆς Χώρας φέρων κατήκισε, πολλὴν ἔπειτα τὴν στοργὴν ἐδείκνυ πρὸς ἐμέ καὶ ἰλαρὰν τὴν διάθεσιν καὶ μικροῦ τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἐπίσης ἐδίδου τὴν σχέσιν κάμοι· ὥστε καὶ ἀστρονομικὴν ἐπιστήμην μόνος A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.
 5 κατὰ τοῦσδε τοὺς χρόνους εἰδὼς ἐς τὸ ἀκρότατον οὐκ ἀπηξίωσε C
 μὴ οὐ μεταδοῦναι κάμοι τοῦ τοσοῦτου πλοῦτου· ὥστε καὶ πολ-
 λάκις ἐνεκαλλωπίσατο ἐπὶ τε τοῦ βασιλέως ἐπὶ τε τῶν ἄλλοιμῶν
 ἐμοῦ γε εἵνεκα, ὅτι διάδοχον τῆς αὐτοῦ σοφίας ἐπεποιήκει με.
 δείκνυσι δὲ τοῦτο σαφέστερον ἔν τε ταῖς πρὸς ἐμέ τούτου ἐπιστο-
 10 λαῖς ἔν τε τοῖς ἔπεσιν, ἃ πεποιήκεν ὕστερον ἔν τῇ ἔξορίᾳ αὐ-
 τοῦ· περὶ ὧν ἀριθιλοῦτερον ἡμῖν ἔν τοῖς ἔμπροσθεν λελέξεται.
 διὰ ταῦτα τοῖνυν ὀφείλων τὰνδρὶ μεγάλᾳ τὰς ἀμοιβὰς τῶν κατὰ D
 δύναμιν οὐκ ἡμέλουν. ἀλλὰ προσήειν συχνὰ οἱ οὐ μόνον λογικῆς
 εἵνεκα ὀμιλίας, ἀλλὰ καὶ διακονίαν τινὰ θνητῆρῶν πληρῶν αὐτῷ.
 15 ἐδίδασκον γὰρ τόν τε νῆα καὶ ἦν ἔφαμεν αὐτοῦ θυγατέρα, τὰ
 τῶν θύραθεν καὶ ἡμετέρων βιβλίων αἰνηματώδη καὶ γρίφα δια-
 λευκαίνων καὶ τὴν ἐκείνων νύκτα πρὸς ἡμέραν μεταρροζόμενος.
 ἦν γὰρ ἡ γυνὴ μεμλοφνῆς ὁμοῦ καὶ φιλομαθῆς· τὸ μὲν δῶρον E
 τῆς φύσεως εἰληφουῖα, τὸ δὲ τῆς γνώμης. (H.) Ἐγὼ δ' ἐκεῖνα
 20 ἀκηκοῦς ἔνθους μὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἐγεγόνειν· οὐκ ἔκρινα δ' ὁμῶς
 δεῖν σιωπῇ τὸ πρᾶγμα παραδραμεῖν. ἀλλ' ἴδια προσελθὼν ἐκείνῳ,
 „ἄλλους μὲν ἴσως,” ἔφην, „ἐν τοῖς δεινοῖς καταπίπτειν, ὅσοι
 μὴ φιλοσόφοις λόγοις ἐχάλλευσαν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἂν εἴη τῶν οὐκ
 εἰκότων. σὲ δ' ὃν ἔδει πύργον ἀκλόνητον ἔν τοῖς τοιοῦτοις καθί-
 25 στασθαι καὶ καρτερίᾳ ὑπόδειγμα κρῆτιστον γίνεσθαι τοῖς πολ- F

ille instauraverat, collocatus fueram, magna delinde me benevolentia ac
 iucundo animi affectu complexus paene liberis suis exaequaverat; adeo ut
 astronomicam disciplinam, quam solus eo tempore perfectissime norat, mihi
 traderet, nec tantas opes invideret; et saepe cum apud Imperatorem tum
 apud proceres gloriaretur, me a se haeredem doctrinae suae institutum esse.
 Idque evidenti in suis ad me epistolis, et in versibus, quos postea exul
 fecit, declaravit: de quibus luculentius infra dicturi sumus. His igitur de
 causis, cum viro multum deberem, gratiam ei refererebam quantam poteram;
 adibamque eum crebro, non colloquendi tantum studio, sed etiam iucundi
 cuiusdam ministerii causa. Docebam enim et filium eius et quam dixi fi-
 liam, interpretabarque ipsis libros profanos pariter et sacros, ambigua et
 perplexa explicans, et obscuris lucem afferens. Erat enim mulier et magno
 praedita ingenio, et discendi cupida: quorum alterum naturae, alterum
 voluntatis donum est. (VIII.) Illis vero auditis, quamvis prae timore paene
 exanimatus, non tamen tacendum esse existimaui: sed ad illum privatim
 ingressus, „Alios fortasse,” inquam, „qui animos philosophicis rationibus
 non firmarunt, succumbere adversis rebus non mirum fuerit. Te vero,
 quoniam in eiusmodi calamitatibus velut turrim inconcussam stare, et fortia

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioris. V. 155
- λοῖς, ὁμοίον τι πάσχειν τοῖς ἄλλοις, θεϊότατε ἄνθρωπε, οὐκ ἔν
 δυναμίην αὐτὸς ἐπαινεῖν. εἰ δ' ἐπὶ τῶν ἐμφανῶν καὶ παρόντων
 χορηγαί φραμεν καρτερεῖν τὴν φιλόσοφον διάνοιαν, τί ἂν τις φαιή
 περὶ τῶν μήπω παρόντων, ἀλλ' ἐν ἀδήλοισι ἔτι πυθμέσι κρυ-
 πτόντων τὴν ἔκβασιν; πολλὰ γὰρ κραίνει θεός· καὶ τὰ δοκῶ-
 θέντα οὐκ ἐτελέσθη· τῶν δ' ἀδοκῆτων πόρον εὖρε θεός. αἱ γὰρ
- P. 191
- προαναφωνήσεις τῶν μελλόντων, ὅσαι δι' ὀνειράτων καὶ ὅσαι διὰ
 μυρίων ἄλλων, ὡς ἴσμεν, γίνονται τρόπων, πολὺν ἐπισυρόμεναι
 γνόφον καὶ κύκλω αὐτῶν ὥσπερ σκηπὴν τιθέμεναι τὴν ἀποκρυφὴν
 αὐτῶν, πολλοὺς τοῦ καθήκοντος ἐξεμύχλευσαν καὶ πρὸς τὰς τῆς 10
 ἀληθείας ἐναντίας ἐννοίας βადίζειν παρέπεισαν· καὶ οἱ μὲν τοῦ
 τέλους εὐτυχοῦς παρ' ἐλπίδα πεπειράνται· οἱ δὲ τοῦναντίον.
 οἶσθα γὰρ τὰ τε ἄλλα καὶ ὡς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης ἐξόν-
 Βτος ἦδη κατὰ Τύρον κόραξ ἐξ αὐτομάτου πετόμενος ἄνωθεν ῥήφας
 ὄστουν ἐπάταξε τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ ἔδοξε τοῖς ὀρνιθοσκόποις 15
 καὶ μύντεσι τοῦτο κακὸς οἰωνός καὶ ἀηγγύρενον ἦδη τὴν πείραν.
 ὁ δὲ καὶ ἀπήξει καὶ πόρους ὑπέστη καὶ πολιορκήσας εἶλεν αὐτήν.
 Ἐλληνες πάλοι Περσῶν ἐπιόντων ἤλπισαν ἐς πυθμένας θαλάττης
 αὐταῖς ναοὶ καταδύσεσθαι πρὸ τῆς Σαλαμῖνος ἀπειλούσης τέκνη
 Cυρναϊκῶν ἀπολέσειν. ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τοὺς ἐναντίους 20
 κατετροπώσαντό καὶ ὅλας βίβλους μεστὰς τῶν οἰκείων ἀφῆκαν
 τροπαίων. Κροῖσος ὁ Ἀυδὸς ἤλπισε τὸν Ἄλυν διαβάς μεγάλην
 ἀρχὴν καταλύσειν τοῦ Κύρου· ὁ δὲ καὶ τὴν οἰκείαν ἀπέβαλε. Ῥα-

14. τῆς ante Τύρον add. W., om. A. 16. ἦδη om. A.

animi exemplum vulgo praebere oportebat, eodem modo quo caeteros affici, divine vir, laudare haud possum. Quod si manifestis et praesentibus in rebus fortis esse animo philosophum oportet, quid de iis dicemus quae nondum adsunt, sed eventu adhuc incerto delitescunt? Multa numen perficit: ac ea quidem, quae expectabantur, ad exitum non perducta sunt: quae vero nemo expectabat, eorum perficiendorum rationem reperit Deus. Nam futurarum rerum praedictiones, sive persomnia, sive aliis modis, qui ut scimas innumeri sunt, fore aliquid significetur, multa caligine involutae et obscuritate propria velut amictu quodam circumfusse multos ab officio depulerunt et in errorem induxerunt; unde alii praeter spem exitum felicem adepti sunt, alii vero contrarium. Nosti enim cum alia, tam ut Alexandrum ad oppugnationem Tyri abeuntem corvus fortuito et sua sponte advolans deiecto in caput osse perculerit: quod augures et vates malum omen interpretati coeptis desistere iubebant. Ille vero nihilominus abiit et laboribus exantlatis urbem obsessam expugnavit. Graeci olim, cum a Persis invaderentur, in fundum maris se cum ipsius navibus ante Salaminem, quae mulierum liberis exitium minabatur, demersum iri speraverant. Iidem praeter omnem spem victis hostibus totos libros suis triumphis refererunt. Croesus Lydus magnum Cyri imperium eversurum se confidebat, ubi Halyn fluvium transgressus foret. Sed et suum regnum ami-

A. C.
1282
ad
1323
Imp. Andron.
Senioris.

μαῖνι πύλαι φλεγομένης τῆς Ἰταλίας ὑπ' Ἀννίβου τοῦ Καρχη-
δονίου καὶ μορροῦ πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ αὐτὴν τὴν τῆς Ῥώμης
ιδόντες κατασκαφὴν τοῦ πλείστου παρ' ἐλπίδα τῆς οἰκουμένης
κατέστησαν αὐτοκράτορες. Αὐγουστος ὁ μετὰ Κλεοπάρα δευτέρου
5 μοναρχήσας ἐν Ῥώμῃ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας ἐπιόντων κατ' D
αὐτοῦ μετὰ βυρείας δυνάμεως ναυτικῆς τε καὶ ἡπειρωτικῆς φόβῳ
τὸ ζῆν ἀπειπόμενος, ὁ δὲ καὶ τοὺς ἐχθροὺς παρ' ἐλπίδα νενίκηκε
καὶ ἕμα τὴν ἐκείνων ἀρχὴν προσειλήφει, Λιβύην φημί καὶ Ἀσίαν.
καὶ τί δεῖ τοὺς ἱεροὺς τῆς προνομίας λόγους καταριθμεῖν; ἢ τὰ
10 καθ' ἡμῶς διοικοῦσα ὅπερ οὐκ ἴσμεν εἴωθεν ἐπιφέρειν τοῖς ἔμ-
τέροις πράγμασι τέλος· νῦν μὲν ὅπερ ἠέλπικυμεν· νῦν δ' ὁ μὲν E
καὶ νῦν μὲν σὺν θατέρῳ θάτερον, νῦν δ' ἀντὶ θατέρου θάτερον.
ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐκ τοῦ Πειραιῶς τὸν ἀπόπλουον ἐς τὸν Αἰγαῖον
ποιεῖσθαι βρούλετο, τὸν δ' ἐπειτ' ἐς Κρήτην καὶ Σαρδῶ τῶν
15 ἀρκτικῶν ἀπήνεγκυαν πνευμάτων αἱ πηγαὶ μὴ πάνυ τοι προσδοκῆ-
σαντα. καὶ γὰρ τοιοῦτος κύβος πᾶσαν ἐπιπορεύεται γῆν ὁμοίως
ἀεὶ καὶ θάλατταν. καὶ σοὶ τοῖνυν προσδοκῆσαντι λυπηρὰ ἴσως F
ἀνατελεῖ τὰ χρηστότερα καὶ τὸ τοῦδε τοῦ σπέρματος κατηφές
ὄλους γεωργήσει χολνικας εὐφροσύνης. ἰσομοιρίαν γὰρ δεῖ ταῖς
20 τῶν μελλόντων ἐλπίσι χαρῖζεσθαι καὶ μὴ καθύπαξ μόνοις διδόνας
τοῖς ἀηδέσιον ἢ τοῖς χρηστοῖς. ἐπειτα καὶ ὡς δοκεῖ τῷ σοφῷ Ἐδρι-
πίδῃ, λόγος ὁ αὐτὸς ἐκ τ' ἀδοξούντων καὶ τῶν δοκούντων ἰὼν
οὐ ταῦτὸν σθένει. πάντες μὲν γὰρ πάντα φάσκοντες ἕνα που
μύλις ἢ καὶ δύο τυράζωμεν ἂν. σὺ δ' ἔτε καὶ τῶν ἀποδρήτων

15. καὶ pro μὴ W. 24. ἀν om. A.

sit. Romani olim, cum Italia ab Hannibale Carthaginiensi incendiis vasta-
retur, et ipsius Urbis excidium tantum non oculis suis obversari cernerent,
maximae partis orbis terrarum domini praeter opinionem evaserunt. Au-
gustus, qui post Caesarem secundus Romae regnavit, cum ab Antonio et
Cleopatra magnis exercitibus terra marique peteretur, desperata vita, et
hostes praeter spem vicit, et illorum principatum etiam occupavit, Libyam
inquam et Asiani. Et quid opus est sacras providentiae rationes recense-
re? quae nostras gubernat et eo fine concludere solet, quem ignoramus,
nunc sperato, nunc insperato: et nunc alterum cum altero miscet; nunc pro
altero alterum tribuit: non secus ac si quis Piraeo egressus Aegaeum
mare traicere instituat; septentrionalium autem ventorum vi in Cretam et
Sardiniam praeter expectationem deferatur. Nam talis inconstantia et ter-
ras et maria perpetuo pervagatur. Quamobrem tibi forsitan etiam dete-
riora metuenti meliora contingent: et isthaec tristitiae sementis uberem
laetitiae messem producet. Futura enim in aequilibrio quodam collocanda
sunt, nec in iucunda nec in tristia nimis inclinante animo. Deinde ut
poeta sapientissimus Euripides pronunciat, eadem oratio ab obscuro aut
nobili habita non idem auctoritatis habet. Omnes enim omnia dicen-
do vix unum atque alterum commoveant. Tu vero, ut arcanorum Impe-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 192
- τῷ βασιλεῖ κοινωνὸς καὶ ἅμα τῶν ἀστρονόμων κράτιστος ἄρστα τὰς τῶν ὄλων ψυχὰς ἐς βυθοὺς ἀνατρέψαις ἂν ἀπογνώσας. εἰ γοῦν μὴ διὰ σέ, ἀλλὰ τῶν ὄλων γε εἴνεκα πρὸς τὸ χαριέστερον ἄμειβε μετὰ τῆς γλώττης ὄλον σαυτὸν. μίμησαι τῶν κυβερνητῶν τοὺς χαριεστέρους, οἳ καὶ μελλόντων ἔτι καὶ παρόντων αὐτῆς τῶν 5 δεινῶν ἰσχυρῶν κατηφῆς δεικνύουσι πρόσωπον· ἀλλ' εἰδότες ὡς ἐν τοῖς αὐτῶν ταμιεύονται χεῖλεσιν αἱ σωστικαὶ τῶν συμπλεόντων Β' ἀπάντων ἐλπίδες, ὥσπερ εὐθυμίας αἱ διὰ γλώττης προτινέουσι
- V. 156
- τούτοις τράπεζαν καὶ ἐπικροτοῦσι καὶ παραθαβρόνουσι· καὶ ταῦτα τῆς μὲν θαλάττης πολλὰκις κάτωθεν ὑβρίζουσῃς τῶν κωμάτων 10 δ' ὑπὲρ πάντα Καύκασον ὑψομένων· ἔτεο δ' ἄνωθεν καταβήγγυμένον βιαίου καὶ τοῦ κινδύνου πρὸ ὀφθαλμῶν ἰσταμένου." ταῖθ' οὕτω λεχθέντα παρ' ἡμῶν τὸν ἄνδρα κατεδυσώπησαν, καὶ τῆς λύπης ἐκείνης ὡς ἐνῆν καθυφαίεις χερσὶς αὐτῆς ἐδόκει τοῖς πᾶσι καὶ ἰλαρὸς καὶ εὐπροσήγορος ὡς τὸ πρότερον. 15

- A. C. 1321
April. 5
- ζ'. Κατὰ δὲ τὴν ἕκτην ἑβδομάδα τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην Γερούσιμον καὶ τῶν ἀρχιερέων τοὺς παρατυχόντας ἄγεται τὸν ἕγγονον παρῆσιμ' ἐλέξων τε καὶ παραινήσεων ἀπέχεσθαι τῶν τῆς φεγγῆς βουλευμάτων, ἵν' ὑπὸ μάρτυσι τοσοῦτοις ἢ συσταλείς καὶ αἰσχυνθεῖς ἀπόσχοιτο; 20 ἢ κολασθεῖς ἀνέγκλητον ἀπῆ τοῖς κολάσασαι τὴν αἰτίαν. εἰσῆμι μὲν Δοῦν ὁ ἕγγονος Ἀνδρόνικος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τινὰς ὀψιμισμένους λυθραῖαν τινὰ καὶ μὴ φαινομένην ὀπλῶν καὶ παραξήφῃα

20. τοσοῦτοις A., τούτοις W.

ratoris conscius, idemque astronomorum doctissimus, omnium animos extrema desperatione affectos facillime pessumderis. Proinde si non tua, at universae reipublicae causa, et linguam tuam et te totum ad hilariorem habitum conformato. Imitare laetiores navium gubernatores, qui et adventantibus et iam urgentibus periculis tristitiam dissimulant. Nam cum sciant meliorem vectorum omnium spem a suis labris pendere, eos verbis re-creatos bono animo esse iubent, et secundo plausu confirmant: quamvis saepe et mare fundo exaestuet imo, et praeruptus aquae mons supra caput astet, et imber violentus e nubibus erumpat, et discrimen ante oculos versetur." Haec cum dixissemus, virum in verecundiam adduximus, ut moerore illo quatenus licebat remisso se ipsum deinceps omnibus incandum et hilarem et affabilem ut antea praerberet.

6. Sexta porro hebdomade sanctae quadragesimae Imperator, Gerasimo patriarcha et aliis pontificibus qui tum forte aderant accessit, nepotem adducit palam reprehensurus, moniturusque, ut fugae consilia abiceret: quo vel testium tantorum praesentia territus ac pudefactus incepto desisteret, vel si puniretur, non sine causa probabili videretur esse multatus. Ingressus igitur est Andronicus nepos, adductis secum nonnullis, occulta non manifesta armatura instructis, fugiones videlicet gerentibus;

φέροντας, οὐδ' αὐτὸς ἄοπλος ὢν παντελῶς. συνέθεντο γὰρ, ὡς
 εἰ μὲν πατρικοῖς τισι καὶ πρᾶεῖαις χρήσεται παραινήσειν ὁ πάππος
 καὶ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν, μηδ' αὐτοὺς τὸ παρύπαν ἐνδείξασθαι
 5 πρὸς ὄργην καὶ κόλασιν βλέψη, εἰσπηδήσαντας εὐθὺς ἐν αὐτοῖς
 βασιλικοῖς θρόνοις κατασφάξειν αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοκρατορίαν
 μόνῳ τῷ νέῳ καταστήσειν Ἀνδρονίκῳ. εἰσελθὼν οὖν αὐτὸς μὲν
 παρὰ τὸν πάππον καὶ βασιλέα κεκάθικεν ἐπὶ τοῦ συνήθους βασι-
 10 λικοῦ θρόνου· τὴν δὲ φρατρίαν ἐκείνην παρὰ τὴν βασιλεῖον εἴασε
 διατρίβειν αὐλήν. ἐπεὶ δ' ἡ παραινήσις μετὰ τῶν ἐλέγχων πατρικῆ B
 τις ἔδοξε καὶ κηδεμονικῆ, οὐδέν τι παράβολον πέπρακται τέως·
 ἀλλ' ἀπηλλάγη καὶ διελεύθη μετ' εἰρήνης ὁ σύλλογος, ὁμοιωκό-
 των ἀλλήλοις ἄμφοτέρων τῶν βασιλέων· τοῦ μὲν, μηδένα τῶν
 15 πάντων τῆς αὐτοκρατορίας διάδοχον καταλείψειν πλὴν αὐτοῦ Ἀν-
 δρονίκου τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως· τοῦ δ' αὖ ἐγγόνου, μήδέν
 μήτε κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ βασιλέως καὶ πάππου, μήτε
 κατὰ τῆς αὐτοῦ ζωῆς μήτε βουλευσασθαι, μήτε μὴν διαπραῖσα C
 σθαι πώποτε. (B.) Ἐξίσοντα δ' ἐκέειθεν τὸν νέον Ἀνδρόνικον V. 157
 περιστάντες ἢ τῶν συνομοσάντων φρατρία ὑβρισπαθοῦντες αὐτοῦ
 20 κατεβόων παράβασιν τε ἐγκυλοῦντες τῶν φρικωδεσιτάτων ὄρκων
 ἐκείνων τῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἅμα προφανῆ προδοσίαν αὐτῶν.
 ποῦ γὰρ οὐκ ἂν ἀδικίας ἐλαύνειν ἔφασκον, σὲ μὲν δι' ἡμῶς
 φοβερὸν ὁμοῦ καὶ δύσμαχον καταστάντα ῥαδίως τὰ κατὰ γνώ- D
 μην σαυτῷ καταπραῖσασθαι· ἡμῶς δ' ἐν στόματι μαχαίρας οὐ-

1. ἂν add. A. 9. φρατρίαν A. hic et infra.

nec ipse plane inermis. Convenerat enim inter eos, si avus Imperator pa-
 ternis et lenibus admonitionibus erga ipsum uteretur, ne se quidem con-
 fidentius aut audacius quicquam designaturos, sed omnino quieturos:
 sin vero iratus supplicium minitaretur, statim impetu facto in ipso Impe-
 ratorio solio illum occisuros, et in solum iuniorē Andronicum omnem impe-
 rii auctoritatem collaturos. Ingressus igitur iuxta avum Imperatorem
 in consueto solio consedit, sua illa factione ad Imperatoriam aulam re-
 licta. Cum autem admonitio et castigatio a patria cura et sollicitudine
 proficiaci videretur, nihil tum insolentius actum est, sed concilium pa-
 cate et tranquille dimissum, iureiurando ultro citroque ab Imperatoribus
 dato. Ac avus quidem iuravit, se nemini nisi Imperatori Andronico nepoti
 relicturum esse Imperium: nepos autem, nihil se aut meditaturum unquam
 aut facturum, quo auctoritas vel vita avi Imperatoris oppugnaretur. (II.) Cae-
 terum iuniorē Andronicum inde egressum coniurati circumstantes indi-
 gnabantur, et in eum vociferabantur, ut qui sanctissimum illud iusiuran-
 dum ipse praestitum violasset, et manifesta prodicione fidelem datam fregis-
 set. „Quid enim,” inquit, „ad istius iniurias magnitudinem accedere
 queat, si nosmet ipsos, per quos formidabilis et invictus omnia ex animi

A. M.
6791
ad
6836

Imp. Andron.
Senioria.

τωσι προφανῶς καὶ πυθμέσιν ἕδου καταλιπεῖν; τούτους μέτοι
καὶ τοῖς τοιούτοις ἤθεσι τε καὶ ῥήμασι κατακλασθεῖς τε καὶ αἰ-
σχυνθεῖς ὁ βασιλεὺς διεμνήσατο πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὸν μέγαν
λογοθέτην, καὶ ἐλθόντα ἤξιον παρασκευάσαι τὸν κάππον καὶ
βασιλέα δι' ὄρκων καὶ τῇ ῥηθείῃ φρατριᾷ χαρίσασθαι τὸ ἀκί- 5

Εδνον. ὁ δὲ οὐδ' ἀκούσαι ἠέσχετο· ἀλλὰ, „σὺ δὲ οὐ θαυμά-
ξεις,” ἔφη, „καὶ θεῶ πολλὰς ἀποδίδως εὐχαριστίας, ἀγαπῶν
ὅτι παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τῶν τοῦ ἕδου πυλῶν αὐτὸς ἀναβὰς, ὡς
εἶπεν, ἐκομίσω τὴν σωτηρίαν; ἢ οὐκ οἶδας ὡς χρεῶν σε μεγάλας
ὀφείλειν κάμοι καὶ παισι τοῖς ἐμοῖς διὰ βίον τὰς χάριτας, οὗτι 10
βουλήν κατὰ σοῦ μελετηθεῖσαν καὶ ἐξαργυρωθεῖσαν εἰς τέλος διή-

ῤήξα παρελθὼν αὐτὸς καὶ νῦν δι' ἐμοῦ τουτοῦ τὸν ἥλιον καθο-
ρᾶς; σὺ δὲ ταῦτα ἀφείς ἰκέτης ὑπὲρ τῶν κάκιστ' ἀπυλουμένων
γίγνεσθαι βούλει; ἄπαγε πρὸς θεοῦ· μὴ κοινῶναι τοιούτους ἀν-
δράσι. πῶς γὰρ τοὺς πρὸς σε διατηρήσουσιν ὄρκους, οἳ τοὺς 15
πρὸς τὸν βασιλέα καὶ κάππον τὸν σὸν μηδενὸς τῶν δεινῶν ἀνη-
κάζοντος ἐξελάθοντο, μῆτε θεοῦ κεραυνούς, μῆτε ἀνθρώπων
αἰδῶ πρὸ ὀφθαλμῶν θέντες;” (Γ.) Τούτων οὕτω παρὰ προσ-
δοκίαν λεχθέντων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔστη σιωπῶν ἐπὶ πλείστον.

P. 194 ἔπειτα „ἄπιδι” ἐπειπὼν ἐς τὰς προτέρας αὐθις ἐπανήκε βουλιὰς 20
καὶ μελέτας. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ μεγάλη καὶ θεῖα ἐπεδήμησεν ἑβδομάς,
ἐν ἧ τὰ σωτήρια ἐορτάζομεν πάθη, καὶ τὸν ἔγγονον αὐθις ὁ βα-
σιλεὺς οὐ κατὰ τὰς παραινήσεις ἔβλεπεν ἔχοντα, ἀλλὰ τὴν τε
τῆς κινήσεως ὀρμὴν ἄστατοῦσαν καὶ τῶν ἡθῶν τὸν ῥυθμὸν οὐ

sententia facile confecisti, sub cultro et quasi in ipsis orci faucibus ita aperte
deseras?” His et huiusmodi affectibus ac verbis fractus et pudefactus Im-
perator magnum Logothetam ad se venire iussit: ab eoque petiit, ut animam
avi Imperatoris ad impunitatem factioni suae dandam ac iureiurando interpo-
sito confirmandam promptum paratumque efficeret. At ille ne audire qui-
dem sustinens: „Tu vero,” inquit, „non miraris, non immortales Deo gra-
tias agis, nec bene tecum actum esse putas, quod praeter expectationem
ex orci faucibus ipse quodammodo ereptus, incolumis et salvus evaseris?
An ignoras te et mihi et liberis meis, quoad vixeris, magnam debere gra-
tiam, quod consilium contra te inlitum et instructum meo tandem interven-
tione rescisum est, quodque meo beneficio solem hunc intueris? Tu vero his
omissis pro perditissimis et male perituris istis suppliciter intercedis? Age
per Deum: nihil tibi rei sit cum istis. Quomodo enim tibi servabant fidem,
qui fidem avo tuo datam nulla coacti necessitate sefellierunt, nec Dei metu
nec hominum verecundia deterriti?” (III.) His Imperator praeter expe-
ctationem auditis cum tacitus diu stetisset, „abi” dixit. Deinde ad pristina
consilia et cogitationes denuo rediit. Cum autem magna et sancta hebdo-
mas adesset, qua salutarem Christi passionem celebramus, et Imperator ne-
potem non e monitis suis vivere cerneret (quippe in eius actionibus inconstan-
tiam, in moribus non gravitatem ullam sed summam levitatem inesse

καθεστηκότα, ἀλλ' ὄλωσ εἰπεῖν ἄλλοπρόσαλλον, ἡνῆτο καὶ ἔδου-
 φόρει· ὥστε καὶ δις καὶ τρις νικηθεὶς τῇ τῆς λύπης ὑπερβολῇ
 καὶ ὅλον ἔνθους γενόμενος, „τετελεύτηκεν”, ἔφη πρὸς τοὺς πα-
 ρόντας, „ἢ τε βασιλεῖα ἐφ' ἡμῶν ἦδη καὶ ἡ τῆς ἐκκλησίας εὐσε-
 5 βεια.” ὁ μὲν γὰρ ἐξήρτυε τὰ πρὸς φυγὴν μετὰ φλεγούσης τινὸς Β
 τῆς ὁρμῆς καὶ ἐξεπορεύετο συχνὰ καὶ παρεσκευάζετο μετὰ τῆς
 φρατρίας ἐκείνης· ὁ δὲ μὴ συνιὲς τὰ βουλευόμενα ἠθύμει καὶ διη-
 πόρει καθ' ἑαυτὸν γνωσιμαχῶν. στοχασμοῖς δὲ τισιν ὄμως καὶ
 ὑπονοήσις τὰ δρώμενα παραβάλλων οὐκ ἔξω παντάπασιν ἦδη C
 10 καὶ αὐτὸς ἔκετο τοῦ τὰ μελετώμενα ξυμβάλλειν. ὅθεν συλλαβεῖν
 ἐβουλεύσατο· καὶ τῷ πατριάρχῃ Γερασίμῳ τοῦ τοιοῦτου βουλεύ-
 ματος ἐν ἀπορήτοις λαβῶν κεκοινώνηκεν. ὁ δ' εὐθὺς πρὸς τὸν
 βασιλεῖα τὸν νέον Ἀνδρόνικον δραμῶν τὸ ἀπόρρητον ἀνεκάλυψε·
 καὶ οὕτω λοιπὸν ἐκεῖνος τὴν φυγὴν ἐπετάχυνεν. (Α.) Ἐπει δὲ
 15 καὶ ἡ λαμπρὰ τῆς ἀνυστάσεως ἐπεδήμησεν ἡμέρα καὶ ἔδει πρὸς D
 ἐσπέραν τὰ βουλευόμενα πέρας λαβεῖν, ἦτοι τε κατὰ τὸ εἰωθὸς
 καὶ ἔλαβε τὰς κλεῖς τῶν πρὸς τὴν Γυρολίμνην ἀναγομένων πυλῶν.
 εἰώθει γὰρ τοῦτο ποιεῖν διὰ τὰ ἕωθεν κνηγέσια. καὶ δὴ περὶ
 μέσας νύκτας, πρὸς ὕπνον ἦδη καταδαρθόντων ἀπάντων, ἔξωσι
 20 μετὰ πάντων ὄσοι αὐτῷ γε συνομωμόκεισαν· καὶ ἐξηπασόμενοι
 φθάνουσι δευτεραῖοι πρὸς τὸ τοῦ Συργιάννη καὶ τὸ τοῦ Καντα-
 κουζηνῶ στρατόπεδον. ἐκάθητο γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ἀδρια- V. 158
 νοῦπολιν ξύν γε λαμπρῇ τῇ παρσκευῇ τὴν τοῦτου φυγὴν ἐδεχό- E
 μνοι. ἦν δ' αὕτη ἡμέρα ἀπριλλίον μὲν εἰκοστὴ, ἔτος δὲ ἔξακις- A. C. 1321
 April. 20

16. ἦτρε A., ἦται W. 24. ἔτους σωνδ' A.

animadvertēbat), graviter et iniquo animo id ferebat; adeo ut bis et ter magni-
 tudine doloris victus, et veluti numine afflatus ad eos qui aderant diceret:
 „Interiit demum nostra aetate et Imperii maiestas et reverentia Ecclesiae
 debita.” Nempe ille fugam ardentis studio adornabat, et subinde egredie-
 batur, et cum factione illa se ipsum parabat. Senex vero consiliorum igna-
 rus aeger animo et incertus haerebat, ac tacitis cogitationibus aetua-
 bat. Sed tamen signis et coniecturis quibusdam ea quae agebantur ex-
 pendens haud procul erat, quin quid struerent suspicaretur. Quare eum
 comprehendere statuit, et cum patriarcha Gerasimo consilium istud suum
 ut arcanum communicat. At ille statim ad iuniorum Imperatorem Andro-
 nicum accurrit, et arcanum prodit. Quamobrem is fugam ex eo coe-
 pit accelerare. (IV.) Cum autem resurrectionis solenne et illustre
 festum advenisset, et quae decreta erant perfici eius diei vespere ne-
 cesse esset, claves portarum, per quas ad Gyrolimnam itur, de more
 petiit et accepit. Hoc enim propter matutinam venationem facere conue-
 verat. Igitur sub mediam noctem, cunctis dormientibus, cum omnibus con-
 iuratis egreditur. Tum equitando proveci in Syrgiannis et Cantacuzeni
 castra postridie perveniunt. Hi enim magno apparatu ad Adrianopolim fu-
 gam illius praestolabantur. Erat in dies Aprilis vigesima anni sexies millesima

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τωσί προφανῶς καὶ πυθμῆσιν ἕδου καταλιπεῖν; τοῦτοις μένοι
καὶ τοῖς τοιούτοις ἤθεσί τε καὶ ῥήμασι κατακλασθεῖς τε καὶ αλ-
σχονθεῖς ὁ βασιλεὺς διεμηνύσατο πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὸν μέγαν
λογοθέτην, καὶ ἐλθόντα ἤξλου παρυσκεύουσαι τὸν πάππον καὶ
βασιλέα δι' ὄρκων καὶ τῇ ῥηθείσῃ φρατρία χαρίσασθαι τὸ ἄκιν-5
Εδνον. ὁ δὲ οὐδ' ἀκούσαι ἠέσχετο· ἀλλὰ, „σὺ δὲ οὐ θαυμά-
ζεις,” ἔφη, „καὶ θεῶ πολλὰς ἀποδίδω εὐχαριστίας, ἀγαπῶν
ὅτι παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τῶν τοῦ ἕδου πυλῶν αὐτὸς ἀναβάς, ὡς
εἶπεν, ἐκομίσω τὴν σωτηρίαν; ἢ οὐκ οἶδας ὡς χρεῶν σε μεγάλας
ᾄφειλεν κάμοι καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖς διὰ βλου τὰς χάριτας, ὅπῃ
βουλήν κατὰ σοῦ μελετηθεῖσαν καὶ ἔξαρτυθεῖσαν εἰς τέλος διέ-
F ῥήξα παρελθὼν αὐτὸς καὶ νῦν δι' ἐμοῦ τουτονὶ τὸν ἥλιον καθο-
ρῆς; σὺ δὲ ταῦτα ἀφείς ἰκέτης ὑπὲρ τῶν κίκιστ' ἀπυλουμένων
γίγνεσθαι βούλει; ἄπαγε πρὸς θεοῦ· μὴ κοινῶναι τοιούτοις ἀν-
δράσι. πῶς γὰρ τοὺς πρὸς σε διατηρήσουσιν ὄρκους, οἳ τοὺς B
πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον τὸν σὸν μηδεὶνὸς τῶν δεινῶν ἀναγ-
κάζοντος ἐξελάθοντο, μήτε θεοῦ κεραννοῦς, μήτε ἀνδρείων
αἰδῶ πρὸ ὀφθαλμῶν θέντες;” (Γ.) Τούτων οὕτω παρὰ προσ-
δοκίαν λεχθέντων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔστη σιωπῶν ἐπὶ πλείστον.
- P. 194 ἔπειτα „ἄπιθι” ἐπειπὼν ἐς τὰς προτέρας αὐθις ἐπανῆκε βουλιὰς 20
καὶ μελέτας. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ μεγάλη καὶ θεία ἐπεδήμησεν ἑβδομάς,
ἐν ἣ τὰ σωτήρια ἐορτάζομεν πάθη, καὶ τὸν ἔγγονον αὐθις ὁ βα-
σιλεὺς οὐ κατὰ τὰς παραινέσεις ἔβλεπεν ἔχοντα, ἀλλὰ τῆν τε
τῆς κινήσεως ὁρμηὴν ἀστατοῦσαν καὶ τῶν ἡθῶν τὸν ῥόθμῶν οὐ

sententia facile confecisti, sub cultro et quasi in ipsis orci faucibus ita aperte deseras?” His et huiusmodi affectibus ac verbis fractus et pudefactus Imperator magnam Logothetam ad se venire iussit: ab eoque petiit, ut animam avi Imperatoris ad impunitatem factioni suae dandam ac iureiurando interposito confirmandam promptum paratumque efficeret. At ille ne audire quidem sustinens: „Tu vero,” inquit, „non miraris, non immortales Deo gratias agis, nec bene tecum actum esse putas, quod praeter expectationem ex orci faucibus ipse quodammodo ereptus, incolumis et salvus evaseris? An ignoras te et mihi et liberis meis, quoad vixeris, magnam debere gratiam, quod consilium contra te inlitum et instructum meo tandem interventu rescissum est, quodque meo beneficio solem hunc intueris? Tu vero his omissis pro perditissimis et male perituris istis suppliciter intercedis? Apage per Deum: nihil tibi rei sit cum istis. Quomodo enim tibi servabunt fidem, qui fidem avo tuo datam nulla coacti necessitate sefellerunt, nec Dei nota nec hominum verecundia deterriti?” (III.) His Imperator praeter expectationem auditis cum tacitus diu stetisset, „abi” dixit. Deinde ad pristina consilia et cogitationes denuo rediit. Cum autem magna et sancta hebdomas adesset, qua salutarem Christi passionem celebramus, et Imperator nepotem non e monitis suis vivere cerneret (quippe in eius actionibus inconstantiam, in moribus non gravitatem ullam sed summam levitatem inesse

καθεστηκότα, ἀλλ' ὅπως εἰπεῖν ἄλλοπρόβαλλον, ἤνιωτο καὶ ἔδυσ-
φόρει· ὥστε καὶ δις καὶ τρίς νικηθεὶς τῇ τῆς λύπης ὑπερβολῇ
καὶ ὅλον ἔνθους γενόμενος, „τετελεύτηκεν”, ἐφη πρὸς τοὺς πα-
ρόντας, „ἦ τε βασιλεῖα ἐφ' ἡμῶν ἤδη καὶ ἡ τῆς ἐκκλησίας εὐσε-
5 βειυ.” ὁ μὲν γὰρ ἐξήρτυε τὰ πρὸς φυγὴν μετὰ φλεγούσης τινὸς Β
τῆς ὁρμῆς καὶ ξεπορευέτο συχνὰ καὶ παρεσκευάζετο μετὰ τῆς
φρατρίας ἐκείνης· ὁ δὲ μὴ συνιείς τὰ βουλευόμενα ἠθύνει καὶ διη-
πῶρει καθ' ἑαυτὸν γνωσιμαχῶν. στοχασμοῖς δὲ τισιν ὄμως καὶ
ὑπονοαῖς τὰ δρώμενα παραβάλλων οὐκ ἔξω παντάπασιν ἦδη C
10 καὶ αὐτὸς ἔκειτο τοῦ τὰ μελετώμενα ξυμβάλλειν. ὅθεν συλλαβεῖν
ἐβουλεύσατο· καὶ τῷ πατριάρχῃ Γερασίμῳ τοῦ τοιοῦτον βουλευ-
ματος ἐν ἀπορήτοις λαβῶν κεκοινώνηκεν. ὁ δ' εὐθὺς πρὸς τὸν
βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον δραμῶν τὸ ἀπόρητον ἀνεκάλυψε·
καὶ οὕτω λοιπὸν ἐκείνος τὴν φυγὴν ἐπετάχυνεν. (Δ.) Ἐπεὶ δὲ
15 καὶ ἡ λαμπρὰ τῆς ἀναστάσεως ἐπεδήμησεν ἡμέρα καὶ ἔδει πρὸς D
ἐσπέραν τὰ βουλευόμενα πέρασ λαβεῖν, ἦτοι τε κατὰ τὸ εἰσθὸς
καὶ ἔλαβε τὰς κλεῖς τῶν πρὸς τὴν Γυρολίμνην ἀνοιγομένων πυλῶν.
εἰώθει γὰρ τοῦτο ποιεῖν διὰ τὰ ἔωθεν κυνηγέσια. καὶ δὴ περὶ
μέσας νύκτας, πρὸς ὕπνον ἤδη καταδαρδόντων ἀπάντων, ἔξεισε
20 μετὰ πάντων ὅσοι αὐτῷ γε συνομωμόκεσαν· καὶ ἐξιπασάμενοι
φθάνουσι δευτεράῳ πρὸς τὸ τοῦ Συργιάνῃ καὶ τὸ τοῦ Καντα-
κουζηνοῦ στρατόπεδον. ἐκάθητο γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ἀδρια- V. 158
νούπολιν ξύν γε λαμπρῇ τῇ πυρρασκευῇ τὴν τούτου φυγὴν ἐκδεχό- E
μενοι. ἦν δ' αὕτη ἡμέρα ἀπριλλίου μὲν εἰκοστῇ, ἔτος δὲ ἔξακτις- A. C. 1321
April. 20

16. ἦτις A., ἦτις W. 24. ἔτους σωνδ' A.

animadvertibat), graviter et iniquo animo id ferebat; adeo ut bis et ter magni-
tudine doloris victus, et veluti numine afflatus ad eos qui aderant diceret:
„Interiit demum nostra aetate et Imperii maestas et reverentia Ecclesiae
debita.” Nempe ille fugam ardenti studio adornabat, et subinde egredie-
batur, et cum factione illa se ipsum parabat. Senex vero consiliorum igna-
rus agger animo et incertus haerebat, ac tacitis cogitationibus aestua-
bat. Sed tamen signis et coniecturis quibusdam ea quas agebantur ex-
pendens haud procul erat, quia quid struerent suspicaretur. Quare cum
comprehendere statuit, et cum patriarcha Gerasimo consilium istud suum
ut arcanum communicat. At ille statim ad iuniorum Imperatorem Andro-
nicum occurrit, et arcanum prodit. Quamobrem is fugam ex eo coe-
pit accelerare. (IV.) Cum autem resurrectionis solenne et illustre
festum advenisset, et quae decreta erant perfici eius diei vespere ne-
cesse esset, claves portarum, per quas ad Gyrolimnam itur, de more
petiit et accepit. Hoc enim propter matutinam venationem facere consu-
verat. Igitur sub mediam noctem, cunctis dormientibus, cum omnibus con-
iuratis egreditur. Tum equitando proveci in Syrgiannis et Cantacuzeni
castra postridie perveniunt. Hi enim magno apparatu ad Adrianopolin fu-
gam illius praestolabantur. Erat in dies Aprilis vigesimus anni sexies millesimi

A. M. χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἔννατον. ἐπιστῆσαι δ' ἄξιον,
 6791 πῶς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων οὐδὲν τῆς προνοίας ἐκτὸς διαι-
 ad κεῖται, ἀλλὰ πάντα λόγον ἀπόρρητον ἔχει τὸν ἄγοντα· κἄν
 6836 ἡμεῖς ἀγνοοῦντες καθήμεθα, λόγους προφέροντες τῆς τε προνοίας
 Imp. Andron- Ἰδοῦ καὶ τῆς ἀληθείας οὐ μῦλα ἄξιους. ὅταν γὰρ ἐθέλῃ κολάζειν
 Senleria. οὗς ἂν ἐθέλοι παλαιῶν τε καὶ νέων ἀμαρτημάτων ποιούμενος ἐκ-
 τισιν, αἶα σοφὸς λατρὸς τομῆν καὶ καντῆρα ταῖς δυσίατοις ἐπά-
 γει πληγαῖς. καὶ ἅμα κατὰ γῆς εὐθηνούσης ἀέρεις νεωτερίζουσι·
 καὶ ἀναπακτεῖ κατ' αὐτῶν ὕδωρ θυλάττης· καὶ ὕβρισταί κατὰ
 τῆς τούτων βουλήσεως ἀντιπνέουσι ἄνεμοι· καὶ λομῶν ὁδὸς εἰσο-
 δοῦται· καὶ κακοδαιμονοῦσι μὲν ὅσοι πρὸς ἀρετὴν καὶ παιδείαν
 P. 195 ἐρρῶθμισαν ἐαντιοὺς καὶ τὸ ἐαυτῶν πρὸς τὴν Δύριον, ὡς εἰπὴν,
 ἀρμονίαν ἀπέξισαν ἦθος· καὶ πᾶν ὅτι πρῶξαιεν πέρας εὐρίσκου
 σφαλερὸν καὶ μῦλα πολεμιώτατον τοῖς ἄρχηγοῖς τῶν ἔργων βο-
 λεύμασι, τοῦ Θεοῦ τοιαύτην τινὰ τὴν κρίσιν ἄνωθεν ταλαντεύον-
 τος. εὐδαιμονοῦσι δ' ὅποσοι δυστυχεῖς τινες καὶ ἀφανεῖς καὶ πα-
 ραπληγῆες καὶ Ἐριννύων πεφύκασι θρόεμματα· καὶ νικῶσι ἀνὰ
 κράτος τοὺς ἔμφρονας ἄφρονες· καὶ κυριεύουσι τῶν κοσμίων καὶ
 Βεῦσχημόνων ἀνδρῶν ἐμπαῖκταί τινες καὶ οἰκότριβες ἄνθρωποι.
 καὶ ἴδοι τις ἂν τηνικαῦτα τοὺς τε δημιαγωγούς, τοὺς τε τῶν πό-
 λεων ἄρχοντας, τοὺς τε τῶν οἰκίων, τοὺς τε ἀγορανόμους καὶ
 δικασπόλους, καὶ πρὸς γε ὅποσοι τοῦ μοναδικοῦ προστατῶν ἐλα-
 γον βίου, πάντας καθάπερ ἀπὸ συμφώνου τινὸς τῇ ἀναίδειᾳ καὶ
 ἀταξίᾳ λατρεύοντας καὶ οὐδὲν ὑγιᾶς πράττειν οὔτε δυναμένους,

8. εὐθύνουσης W. 17. ἀνακράτος A. 20. τῶν πόλ. — οἰκίων,
 τοὺς τε add. A.

octingentesimi vigesimi noni. Est autem observatu dignum, quod nihil humanarum rerum sine providentia administratur, sed omnia arcana ratione agantur: licet nos ignari sedeamus, ac providentia et veritate indignas rationes comminiscamur. Cum enim Deus ob vetera et recentia delicta quolibet mulctare vult, periti medici instar, plagis curatu difficilibus ferrum et ignem admovet. Mox terram laeto ubere fertilem aer gravis infestat, aqua maris indignatur, venti importuni et votis contrarii reflare incipiunt, pestilentia grassatur: affliguntur quotquot virtute et eruditione se ipsos exornarunt, ac mores suos ad Doriam, ut ita dicam, harmoniam compositos expoliverunt. Quicquid instituunt exitum sortitur infaustum et primae operum inceptiōni maxime adversarium, supremo Dei numine sic decernente. Contra calamitosi, obscuri, vecordes, et Furiarum alumni, prosperam fortunam experiuntur; sapientes ab insipientibus penitus vincuntur; sanniones et masculia modestis honestisque imperant. Tum et urbium magistratus, et patres familias, et tribunos plebis, et aediles, et praetores, immo ipsius quaeque monasticae disciplinae antistites omnes videas, velut ex composito, impudentiae et petulantiae servire, nec ex officio quicquam facere aut posse aut

οὔτε ἐθέλοντας. βεβαιώσαι δὲ τὰ λεγόμενα καὶ ἄπερ αὐτίκα λέξον- A. C.
 τες ἤκομεν καὶ ἡμεῖς. (E.) Ἐπεὶ γὰρ εἰς πλήθος ἡ τῶν Τούρ- 1282
 κων ἐπεπόλασεν ἔφοδος, πανταχόθεν αἰεὶ ζημιούσα καὶ διατιθε- ad
 μένη κακῶς τὰ Ῥωμαίων πράγματα, καὶ πᾶσαι μηχαναὶ καὶ 1328
 5 παλάμαι γνήσιαί τε καὶ συμμαχικαὶ τῷ βασιλεῖ θεόθεν παντάπασιν Imp. Andron.
 ἠλέγχθησαν οὐσαι μηδέν, ἐτέραν ἐτρόπετο, σφαιερὰν μὲν κατὰ Senioria.
 γε τὸν ἀληθῆ καὶ δίκαιον λόγον· πρὸς δὲ οὕτω βίαιον καὶ ἀντα-
 γωνιστὴν χρόνον, οὐδὲ πύου τοι σφόδρα ἀσύνετον. ἔγνω γὰρ τοὺς
 ἐτησίους τῶν ὑπηκόων ἀδῆσαι φόρους· ἀφ' ὧν μεριζόμενον χο- D
 10 ρηγῆν ἀνὰ πᾶν ἔτος ταῖς τε ἄλλαις χρεῖαις καὶ ἅμα τοῖς γέλοισι
 τῶν ἐχθρῶν καὶ ὄνιον οὕτως τὴν ἐκείθεν λαμβάνειν εἰρήνην·
 ὅμοιον ποιῶν, ὥσπερ ἂν εἴ τις φίλαν παρὰ τῶν λύκων ὠνούμε-
 νος, ἔπειτα τὰς οἰκείας πολλαχόθεν τέμνων φλέβας πίνειν ἐκείνοις
 παρεῖχε καὶ ἐμπορεῖσθαι τοῦ αἵματος. ὄθεν καιρὸν εἰληφότες οἱ
 15 τελῶναι καὶ φορολόγοι ἕτερος ἕτερον ἐφθάνειν ὑπισχνούμενος πλείω E
 παρέξειν αὐτοῖς, ἐπηρέτης τῆς τοιαύτης καταστάσεως διοικήσεως. καὶ
 οὕτως ἐν ὀλίγῳ τῷ χρόνῳ, καίτοι βραχυτέρας αἰεὶ γυνομένης τῆς
 τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας, ὅμως εἰς χίλιας ἠῶξεται χιλιῶδας τὰ
 πρὸς τῶν ἀεργυρολόγων καὶ φορολόγων κατ' ἔτος εἰς τὸ βασιλικὸν
 20 εἰσαγόμενα ταμεῖον νομίσματα. ἐξ ὧν ἦν τῷ γρηραιῷ βασιλεῖ
 πρὸς βουλήσεως καταστήσαι τριήρεις μὲν εἴκοσι διηνεκῆς κατὰ
 τῶν θαλαττίων καὶ παραθαλαττίων ἐχθρῶν· στρατὸν δ' ἡπειρω- F
 τικὸν ἐν μὲν Βιθυνίᾳ χίλιους ἵππεας διηνεκῆς, ἐν δὲ Θράκη καὶ V. 159

20. ταμεῖον A.

vello. Haec ita se habere ex iis, quas iam dicemus, constabit. (V.) Nam cum Turcarum irruptiones rem Romanam undecunque atterentes et afflictautes increbrescerent, et quicquid opis ac subsidii in viribus seu domesticis seu auxiliariis positum foret, id omne prorsus inutile ac nullum esse Imperator divinitus intelligeret, alia via rem aggressus est, lubrica illa quidem, si vere consideres et aequitatem spectes: non tamen prorsus imprudenti, tam adversis et tam iniquis temporibus. Nam annua subditorum tributa augere statuit; quibus divisam partem in alios usus quotannis conferret, partem finitimis hostibus impenderet, eaque ratione venalem ab iis pacem acciperet. Quod perinde fuit, ac sic quis amicitiam luporum mercari volens venas sibi in plerisque corporis partibus incideret, et sanguine suo illos potari et ingurgitari ultro permetteret. Unde publicani et exactores sumpta occasione alii alios antevertere studuerunt, quisque plura se persolutorum pollicens, si eiusmodi muneris administratio sibi mandaretur. Itaque exiguo tempore, quamvis Romani Imperii fines subinde contraherentur, sic redditus annui creverunt, ut milies millena nomismata quotannis in fiscum ab iis, qui pecunias ac tributa colligebant, referrentur. Unde senior Imperator in animo habebat, perpetuam viginti triremium classem contra marinos et maritimos hostes instituire; terrestres vero copias in Bithynia mille equites perpetuos; in Thracia et Ma-

A. M. *Μακεδονία δισηγίλους ὁμοίως· τὰ δ' ἐπόλοιπα χρήματα ἀναλλ-*
 6791 *σκεσθαι πρὸς δαπάνας τῶν ὀφειδόμενων προσιόντων ἄλλοτε ἄλλον*
 ad *πρέσβειων καὶ χορηγίας ἐνιαυσίους τῶν περικυκλούντων ἐθνῶν,*
 6836 *καὶ ὅσαι ἄλλαι μυρία δαπάναι τοῖς βασιλεῦσι καθήκουσι πράγμα-*
 Imp. Andron *σιν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ θεῶ γε οὐ μάλα ἐθέλοντι ἦν, δι' ἧς αὐτοῖς*
 Senioris. *οἶδεν αἰτίας, ἐξαίφνης ἅπαντα διὰ τῆς κοινῆς ταύτης συγχύσεως*
 P. 196 *ἀνατέτραπται, καθάπερ κύβου μεταπεσόντος. (ς'.) Θαναμίξην*
δ' ὅν ὁμῶς χρεῶν τὴν ἄρῃστον τοῦ τὴ πάντα ἐφοριῶντος κηδε-
μονίαν, πῶς πλείστως ὁμοῦ καὶ ἀθρόας ἡμῶν ὀφειλόντων διδόναι
τὰς δίκας ὑπὲρ μακρᾶς τῆς κακίας, μετὰ τινος αὐτοῖς φειδοῦς 10
καὶ φιλανθρωπίας λαμβάνειν ἔκρινε ταύτας. οὐ γὰρ ἄλλοτρίως
Β τισὶν οὐδ' ἄλλοφύλοις ἐχθροῖς καὶ ἀγροῖσι παρέδωκεν ἡμῶς, ἀλλ'
ὁμοφύλοις ἀνθρώποις καὶ ἰσοψύχοις καὶ γνωστοῖς καὶ μαλακω-
τέροις, ἧ παρ' ὧν ἐχορῆν ἡμῶς τιμωρεῖσθαι, τοὺς πλείους τῶς
τῶν κύκλω καθ' ἡμῶν μαινομένων θανάτῳ προαρπάσας· ἵνα μή 15
κατ' ἄλλήλων ἡμῶν ἐκπολεμωθεῖσι καὶ καλόμῳ συντετρομημένῳ
ἀτεχνῶς εὐκόσιν ἐπιτιθέντες κἀκείνοι πάντας ἄρδην εἰς διέθρον
βυθοῦς παραπέμψωσιν. ἐν γὰρ τούτῳ τῷ χρόνῳ τέθνηκε μὲν ὁ
Κ Κράλης Σερβίας· τέθνηκε δ' ὁ τῶν Βουλγάρων ἡγεμὼν ὁ Σφει-
δοσθλάβος· πεφόνευνται δὲ πρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ κόντου Κεφαλλη- 20
νίας ὁ τῶν Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρνανῶν δεσπότης· προσετέθνηκε δὲ
καὶ ὁ τῆς τῶν Θεταλῶν ἡγεμονίας τελευταῖος διάδοχος, ὁ τῶν Ἀγ-
γελωνύμων ἀπόγονος. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι. (Ζ.) Ἐπεὶ γὰρ ἐγνωσθῆ

1. ὁμοίους A. 20. Κεφαλληνίας A., Κεφαλησ. W. 21. προσε-
 τεθνήκει A., προσε.

cedonia bis mille item perpetuos: reliquam vero pecuniam in sumptus u-
 decunque advenientium legatorum, et in annua tributa finitimis gentibus
 persolvenda conferre, caeterosque Imperii sumptus paene infinitos. Sed
 quia ne id quidem placebat Deo, propter causas, quas ipse novit, subito
 omnia confuso illo reipublicae statu eversa sunt, ut in alean, cum tessera in
 contrarium vertitur. (VI.) Admiratione tamen digna est ineffabilis illa
 omnium inspectoris Dei clementia, qui cum nos diuturnae improbitatis
 poenas plurimas easque confertas luere deberemus, eas tamen parco et hu-
 maniter expetendas esse iudicaverit. Neque enim alienigenis barbaris at-
 que immanibus hostibus nos tradidit: sed popularibus et notis, et iis, qui
 a nostris moribus non abhorrerent, adeoque clementiores essent iis, per
 quos puniendi eramus; plerisque videlicet eorum, qui circumcirca in nos
 saeviebant, morte praerempta, ne nos intestino bello conflictatos et confra-
 ctos calame plane similes etiam illi aggressi funditus omnes internecione dele-
 rent. His enim temporibus obiit Crales Serviae: obiit et Venocalaus, Bul-
 garorum princeps. Est et a sororis filio Cephaleniae Comite interfectus
 Aetolorum et Acarnanum despotas. Quin et Thessalici principatus ul-
 timus haeres, ex Angelica familia ortus, decesserat. Sed illic red-
 (VII.) Cum senior Imperator ante solis ortum nepotis fugam cognovisset,

τῷ γηραιῷ βασιλεῖ πρὶν ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον ἢ τοῦ ἑγγόνου
 φωνῆ, προσκαλεσάμενος αὐθημερὸν τοὺς ἐν Βυζαντίῳ παρόν-
 τας τῶν ἀρχιερέων (ὁ γὰρ πατριάρχης μὲ τῆς φωνῆς ἡμέρα
 προετιθηκει) ἑγγράφῳ καθυποβάλλει ἐπιτιμίῳ τούτοις ἐκδου-
 5 τὸν τε ἑγγονοῦ ὡς ἀποστάτην καὶ ἕμα τούτους τε αὐτῷ συνῆξελλο-
 θότας καὶ εἴ τις ἔτι ἢ φεύγειν ἢ τὰ κείνου φρονεῖν μέλλοι· ὁ δ'
 δὴ καὶ ῥηδῖως ἢ τῶν ἀρχιερέων ἐπέβαινε σύνταξις. ἦν δ' ἐπὶ τού-
 τοις ἰδεῖν καὶ τὸ θεῖον πανταχῇ περιφερόμενον εὐαγγέλιον ἐν τε
 βασιλείοις ἀδελφαῖς, ἐν τε ὁδοῖς, ἐν τε ἀγοραῖς, καὶ τοὺς θυμύειν
 10 τὸν δῆμον κελύοντας, ἀφίστασθαι μὲν τῆς τοῦ νέου βασιλείως
 κοινωνίας καὶ γνώμῃ καὶ χειρὶ καὶ γλώττῃ· συντίθεσθαι δὲ βε-
 βιωτέρον τῷ γηραιῷ βασιλεῖ. ταῦτα μὲν οὖν τῆς βασιλευούσης
 ἐν τὸς τοῦτον ἐτελεῖτο τὸν τρόπον. οἱ δὲ περὶ τὸν νέον βασιλεῖα
 Ἀνδρόνικον ἐλευθερίαν κηρύττοντες καὶ ἀτέλειαν ταῖς ἐν Θράκη
 15 κώμαις καὶ πόλεσιν ἅπαντας εἶχον εὐθὺς ἐνπειθεῖς πρὸς ἕπαν δὴ
 τὸ τῆς γνώμης βουλόμενον. καὶ ἦσαν δὴ πάντες οἱ μέχρι Χρι-
 στουπόλεως Θραῖκες ἐν ὄπλοις εὐθὺς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλείως κατὰ
 τοῦ γηραιῷ προθύμως ὁρμώμενοι. καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἅπαν-
 ταχῇ περιῶντας τῆς Θράκης τελῶνας καὶ φορολόγους αὐτοὺς
 20 μὲν ἀνέδην ἥκλιοντο· αὐτὸ δ' ἐπεφέροντο βασιλικὰ χρήματα ζῶν
 οὐδενὶ κόσμῳ διαλαχόντες ἐνεῖμαντο. πρὶν δ' ὄλην ἡμερῶν ἑβδο-
 μιάδα παραδραμεῖν, ἄραντες ἕξ Ὀρεστιάδος πληθὸς οὐ μίλα
 ἀριθμητὸν ἰππέων καὶ πεζῶν, τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν, ἦσαν ἐπὶ
 25 τὴν βασιλευούσαν, ὡς αὐτίκα αἰρήσοντες στασιάζουσαν τε καὶ
 ἐκπεπολεμημένην πρὸς ἐαυτὴν ταῖς τοῦ δῆμον γνώμαις ἐλλίπει
 20. ἀνέδην A., ἀναίδην W.

eodem die pontificibus qui in Urbe aderant accessit (nam patriarcha pridie fugas obierat), scripto anathemate nepotem damnari iubet ut rebellem; item eos, qui simul cum eo exivissent, quive deinde fuga evasuri aut eius partes defensuri essent. Id autem facile a pontificum coetu peractum est. Ex eo passim sacrosanctum Evangelium in palatiis, in viis, in foris circumferri cerneret, et populum sacramento adigi, ut a iunioris Imperatoris societate animo et manu et lingua recederent; seniori autem arctioribus obedientiae vinculis astringerentur. Quae cum ad hunc modum in urbe Imperatrice gererentur, Andronicus iunior libertate et immunitate Thraciae pagis et urbibus pronuntiata illico omnes voluntati suae obsequentes et quidvis facere paratos habuit. Statim Thracas universi Christopolin usque pro iunioris Imperatore in armis fuerunt, seniore capite invasuri. Ac primum passim per Thraciam vagantibus publicanis et exactoribus foede excruciatas, ereptam, quam circumferebant pecuniam, nulla modestia inter sese partiuntur. Priusquam autem septem dies elaberentur, Orestia digressa multitudo equitum, peditum, sagittariorum et funditorum paene innumerablem Byzantium versus profisciscuntur, primo impetu expugnatos se Urbem rati, seditione laborantem et ipsam secum ob varia civium studia dissidentem,

A. C.
1232
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.

P. 197

A. M. λημμάτων, ἅποια ταῖς ἀδίκους χερσὶν ἐκπορίζουσι αἱ τοιαῦται
 6791 τῶν πραγμάτων καινοτομίαι, τοῦ Συργιάννη πάντα κινούτος.
 ad τέτταρας δ' ὄλας ὠδευκότες ἡμέρας ἀφίκοντό τε καὶ ἰστρατοπι-
 6836 δεύσαντο πρὸ τοῦ τῆς Σηλυμβρίας ἄστεος. (H.) Ἐμελλον δ' ἐπι
 Imp. Andron. V. 160 καὶ προσωτέρω πορεύεσθαι. ἀλλ' εἰδὼς ὁ γηραιὸς βασιλεὺς οὐκ ἔστι
 Senioris. ἠρεμῆσον τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, ἀλλὰ νεωτερίσον, εἰ πρὸ τῶν
 B πυλῶν θεάσαιντο τὸν στρατὸν, φθάσει πρεσβείαν ἀποστείλας
 πρὸς αὐτόν. ἤρχε δὲ τῆς πρεσβείας ὁ Φιλαδέλφειος Θεόδωρος,
 ἄνηρ οὐ μόνον ἀρεταῖς παντοίαις κοσμούμενος καὶ πᾶσαν αἰδῶ
 τοῖς ἐντυγχάνουσι προπέμπων, ἀλλὰ καὶ βαθεῖαν αὐλακα διὰ
 C φρενὸς καρπούμενος. ἀπιστήλη δὲ καὶ ἡ τοῦ Συργιάννη μήτηρ,
 δυσωπήσουσα τὸν υἱὸν μάλιστα πάντων καὶ πείσουσα μὴ ὁμοίε
 χωρεῖν ἐς τὰ τεῖχη τῆς βασιλευσύνης· κινδυνεύειν γὰρ ἂν οὕτω
 στασιάζουσι κατ' ἀλλήλων τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ μεγίστην γενέσθαι
 φθορὰν πάντων ὁμοῦ χρημάτων, οἰκιῶν, ἀνδρῶν, γυναικῶν, 15
 ἀρχόντων, ἀρχομένων, ὧν τὴν αἰτίαν ὁ καρπούμενος οὐκ οἶδ'
 D ὅπως οὐ δυσσυνειδήτως διάξει τὸν ἕπαντα βίον· ἀλλ' ἐπανόητα
 μικρὸν οὕτω πόρρωθεν ποιείσθαι τοὺς λόγους καὶ ἀνδραίρετος
 τῶν ζητημάτων τὰς καταστάσεις. ὁ γε μὴν Συργιάννης αἰδεσθεὶς
 μὲν καὶ τὴν τοῦ Φιλαδέλφειας παρουσίαν, κατακλασθεὶς δὲ πως 20
 καὶ ταῖς τῆς μητρὸς ἰκεσίαις, ἐπάνεισι πρὸς τὸν βασιλεῖα διατρέ-
 βοντα περὶ τὴν Ὁρεστιάδα. κάκεισε τοίνυν αἰ πρὸς τοῦ γηραιῶ
 βασιλέως ἐπέμποντο πρεσβεῖαι, κάκειθεν τὸ κῦρος αἰ τῶν ζητη-

7. ἀποστῆλαι Α.

spe emolumentorum, quae huiusmodi novarum rerum molitiones rapacitati iniustae suppeditant, Syrgianne exagitante omnia. Ac quatuor integris diebus in itinere consumptis Selymbriam pervenerunt, et in eius urbis conspectu castra posuerunt. (VIII.) Cum autem ulterius progressuri essent, et senior Imperator urbanam turbam, si hostilem exercitum ante portas vidisset, non quieturam esse sciret, sed novitatis studio aliquid ausuram, eorum adventum antevertit, praemissis legatis, quorum princeps erat Theoleptus, Philadelphiae episcopus, vir non tantum omnis generis virtutibus ornatus et magna sui reverentia obvius quosque praeoccupare solitus, sed et prudentia singulari excellens. Missa est et Syrgiannis mater, quae filium suum potissimum in verecundiam adduceret, eique persuaderet, ne ad moenia Urbis oppugnanda progrediretur: periculum enim fore, ne dissidio inter Byzantinos orto maximus interitus consequeretur omnium opum, aedium, virorum, matronarum, magistratuum, subditorum: cuius criminis reus quia ratione tranquillo animo per omnem aetatem unquam esse posset? sed ut paulum regressus ita demum verba et liberas pactiones e longinquo faceret. Syrgianes igitur, cum episcopi Philadelphiensis praesentiam reveritus, tum precibus matris suae fractus, ad Imperatorem, qui circa Orestiadem tunc agebat, revertitur. Eo itaque senioris Imperatoris legationes mittebantur; atque illinc quae super singulis postulationibus decreta essent plenum

- μάτων ἐδέχοντο κρίσεις. (Θ.) Τέλος κυροῦται παρ' ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων, τὸν μὲν νέον κατέχειν αὐτοκρατορικῶς τῆς Θράκης ὅσον τὸ ἀπὸ Χριστουπόλεως ἄχρι τῶν περὶ τὸ Ῥήγιον προαιλίων καὶ προαστείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἅμα τὰ παρ' αὐτοῦ τοῖς περὶ αὐτὸν διανεμηθέντα τῶν τῆς Μακεδονίας χωρίων· ἔ-
 5 ἦσαν γὰρ ταῦτα πολλὰ καὶ ἐς πολλὰς χιλιάδας ἐκάστῳ τὴν ἐπέ-
 10 τειον ἀναφέροντα πρόσοδον· τὸν δὲ γηραιὸν, τὴν τε Κωνσταντι-
 15 νούπολιν καὶ τὰς ἐπέκεινα τῆς Χριστουπόλεως λοιπὰς Μακεδο-
 νικὰς χώρας καὶ πόλεις· καὶ πρὸς τούτοις δέχεσθαι τε καὶ διοι-
 20 κονομεῖν καὶ τὰς πρὸς τῶν κυκλούντων ἔθνων πρῆβειας. μηδὲ
 γὰρ πρὸς θελήσεως εἶναι τῷ νέῳ τοιαύτας φροντίδας. ἄνδρὶ γὰρ
 ἐκ φύσεως ὠρμηκότης πρὸς ἄνεσιν καὶ κυνηγέσια καὶ ἀσχολίας τοι-
 αύτας φόρτον τὰ γε τοιαῦτα φαίνεσθαι πάνυ βεβύτατον καὶ μά-
 25 νέῳ βασιλεῖ, οὐ μᾶλλον δ' ἄσμένῳ τῷ γηραιῷ· ἀλλ' εἰ χρηὶ τάληθ' ἄ-
 30 γάσκειν, καὶ πάνυ τοι σφόδρα ἄκοντι καὶ βουλομένῳ μὲν ἀντι-
 παλαμήσουσθαι πρὸς τοσαύτην ἀνέλπιστον συμφορὰν, διὰ δ' ἀμη-
 χανλίαν ναρκῶντι καὶ στέρνοντι τὰ παρὰ τοῦ ἐγγόνου θεμιστευόμενα
 35 καδῦπερ ἀπὸ τρίποδος Δελφικοῦ.
- 20 ζ. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον κάμοι τῶν ἱστορικῶν καὶ φιλο- V. 161
 40 σόφων βίβλων ἀπαλλαγέντι χρησίμων ἔδοξεν εἶναι προσίεσθαι τῷ
 45 γηραιῷ βασιλεῖ καὶ συνήθει τῆς ὀμιλίας αὐτοῦ καταστήναι, συνε-
 50 τῆς τε οὔσης καὶ φιλοτίμου καὶ ἀκοῆς ἐλλογίμων σφόδρα ἀξίας

20. Quae sequuntur hinc usque ad initium Capituli decimi, non extant in codice A. Probabile est Gregoram ipsum ea tanquam superflua recidisse. BOIV.

robur accipiebant. (IX.) Tandem inter utrosque convenit, ut iunior Imperator Thraciam, quae a Christopoli usque ad Constantinopolis confinia et suburbia versus Rhegium pertinet, cum summa potestate obtineret, simulque ea praesidia, quae suae factioni assignasset in Macedonia; quae et multa erant, et singulis multa millia quotannis pendebant: senior vero tum Constantinopolin, tum urbes et provincias omnes Macedonicas ultra Christopolin sitas: ad haec legationes finitimarum gentium audiret et iis curam convenientem impenderet: quod eae sollicitudines iuniori minime cordi essent, cui ad vitam otiosam et ad venationes natura propenso et rebus eiusmodi occupato, gravissimum onus illud et inanis molestia esse videretur. His conditionibus foedus initur, quale iunior Imperator, non quale senior optabat. Immo hic, si vera dicenda sunt, omnino invitatus illud foedus iniit, et tantae calamitati, praeter spem sibi allatae, oblectari quidem voluit: sed omni auxilio destitutus obtorpuit, ac ea quae a nepote tanquam ex Delphico tripode responsa reddebantur accepit.

7. Sub hoc tempus et mihi, oratoriis et philosophicis libris relictis, utile visum est seniore Imperatore adire, et in eius familiaritatem me insinuare: quae et prudens esset et liberalis et eruditorum auscultatione

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- καὶ ζητουμένης μὲν πρὸς τῶν λογίων, οὐ ῥᾶστα δ' εὕρισκομένης, οὐδ' ἐκκειμένης τοῖς βουλομένοις. τῆς μὲν γὰρ τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὀμίλιας (τετιμητο γὰρ ἦδη καὶ τῷ τοιοῦτῳ πρὸς τοῦ βασιλέως ἀξιώματι), τούτου τοίνυν τῆς ὀμιλίας, ἐπέπερ ἀκροατῆς ἐγενόμην αὐτοῦ κατὰ γε τὸ τῆς ἀστρονομίας μάθημα, ξυνέβη5 μοι ἀπολελαυκέναι ἐς κόρον. καίτοι καὶ οὐδ' αὐτὸς ἔξω φειδοῦς ἐν ἀρχαῖς τὴν αὐτοῦ μοι παρεῖχε γλῶτταν, οὐδ' αὐτῆς δὴ τῆς ἀστρονομίας ἀφθόως μεταδιδόναι ἐβούλετο· εἴτε τὸν ἐμὸν ἀγνοῶν ἔτι τρόπον, εἴθ', ὅπερ καὶ ἀληθὲς ἦν, τὴν αὐτὴν Συνεσίῳ τῷ D πᾶν καὶ Λύσιδι τῷ Πυθαγορείῳ τρέφων γνώμην. κελίονοσι γὰρ 10 ἐκείνοι, μὴ κοινὰ ποιῆσθαι τὰ φιλοσοφίας ἀγαθὰ τοῖς μηδ' ὅναρ τὴν ψυχὴν κεκαθαρμένοις. οὐ γὰρ θεμῖς ὀρέγειν τοῖς βουλομένοις τὰ μετὰ πολλῶν ἀγῶνων πορισθέντα. καὶ γὰρ καὶ τὸ δημοσίῳ φιλοσοφεῖν μεγάλης, φησὶν, ἐς ἀνθρώπους ἤρξε τῶν θείων καταφρονήσεως. (B.) Κατ' ἴδιαν οὖν αὐτῷ προσελθὼν καὶ ἀκίβδηλον 15 τὸν ἐμὸν ὑποδείξας τρόπον αὐτῷ μὴ κατὰ τοὺς πολλοὺς ἤξιον εἰρηγεῖσθαι κάμει. πῶρῳ γὰρ τὰ Φρυγῶν καὶ Περσῶν ἔρασκον εἶναι ὀρίσματα. ἔπειτα καὶ γλώττη μελιχίῳ πειθοῦς τινοσ ἕνεκα χρώμενος τάδε πρὸς αὐτὸν διεξῆλθον. „εἰ μὲν ἐπίσης ὑπαντα τὰ βίον τερπνὰ διανέμειν εἶχεν ἢ φύσις, ἀνέραςτος ἂν ἦν δῆπου γε καὶ 20 ἀταλαπῆρος ἢ τούτων ζήτησις καὶ ῥᾶστα δὴ τοῦντεῦθεν τῆς φι-
- P. 199 λαλληλάς ὑποτέμνεσθαι ξυνέβαινε τοὺς λόγους. νῦν δ' ἐπειδὴ ἔδει ἀνακεκῶσθαι τοῖς λυπηροῖς τὰ ἡδέα καὶ τρίτον πῖθον οὐ φασιν Ἑλλήνων παῖδες ἐν Διὸς εἶναι κακῶν ἀμιγῆ, λυπεῖ μὲν τῷ

24. Ad *λυκαῖ* supple ἢ φύσις. BOIV.

dignissima: quae cum a doctis quibusque expeteretur, non pateret facile neque contingeret omnibus. Nam magni Logothetae consuetudine (iam tam enim ea dignitate ab Imperatore ornatus erat), eius inquam cum in Astro-
nomicis auditor fuissem, consuetudine satiatus eram. Quamquam is quoque initio parcius mecum disserabat, nec ipsam astronomiam affatim mihi communicabat, sive ingenii mei adhuc ignarus, sive, id quod verum erat, eodem animo praeditus, quo praestantissimus Synesius et Lysis Pythagoreus. Illi enim vetant, ne philosophiae bona iis communicentur, quorum animus non-
dum vel leviter saltem purgatus fuerit. Nefas enim esse, ea quae magnis laboribus parta sint, cuivis offerre. Praeterea publice philosophandi con-
suetudinem magnum apud mortales rerum divinarum contemptum peperisse. (II.) Cum autem seorsim eum adissem, et integritatem meam illi demon-
strassem, rogavi, ne me vulgi similem arbitraretur. Multum enim inter Phrygum et Persarum, quod aiunt, limites interesse. Deinde blando ser-
mone persuadendi causa apud illum usus huiusmodi orationem habui. „Si ea, quae delectationem pariunt, omnia ex aequo distribuere natura potuisset, facilis et laboris omnis expertus esset utique nunc eorum indagatio, et mutui amoris causae facillime praeciderentur. Nunc vero cum iucundis admisceri molesta necesse fuerit, et Graeci tertium dolium in Jovis aula nullis permi-

ἔνδει, τέρπει δ' αὖ ἐν προθύροις οἰκίζουσα τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπο-
 ρίας καὶ διδοῦσα καλάμην ἀντίπαλον τῇ πλεονεξίᾳ τοῦ ἔνδειος·
 καὶ ζητεῖ μὲν οὗτος, δίδωσι δ' ἐκεῖνος· καὶ τοῦναντίον αὐθις
 καὶ διὰ παντὰς ἐκάτερον· καὶ νόμος τοῦτο γίνεται φιλίας καὶ
 5 δεσμὸς ἀλλήλοις ἄφυκτα ἰσχύων. καὶ τοῦτ' εἶναι γένοιτ' ἂν οἶμαι
 φάναι παντὶ, ὃ γῆ μὲν πλωτὴν ἐργάζεται, θάλατταν καὶ ταύτην B
 αὐθις ἐκείνη βύσιμον. καὶ Τάναϊς μὲν δι' αὐτὸ γέ τοι τοῦτο δρό-
 μιον ποιούμενος ὑπερβόριον ἐπιβρέει τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἰστρος ἐπ'
 Αἴγυπτον ἔρχεται καὶ Μαϊώτιδι Νεῖλος κοινοῦται τὸ ρεύμα. εἰ δέ
 10 τις φειδοῦ χρώμενος μὴ διαδόσιμα βούλοιο γίνεσθαι τὰ καλὰ,
 μὴ καὶ λάθῃ νόμον οὗτος διὰ πάσης γράφων γῆς κακίας ἀρχηγέ-
 την καὶ ἐς νυκτὸς ἴν' εἶπω βάραθρα καὶ σκοτεινοὺς ὄλισθους
 ὄλη ῥύμη ξυνορθῶν τὸς τῆς ἐπιμιξίας λόγους καὶ περιφανῶς C
 ἀδικῶν, δι' οὓς ἐκείνω τοῦτ' ἐχαρίσατο ἀγαθὸν ὃ τῆς φύσεως
 15 δημιουργός. εὐθελον γὰρ δήπου τοῖς ὄλοις, μηδὲν μηδενὶ παρὰ
 τῆς προνοίας ἀγαθὸν παραγίνεσθαι δι' ἕνα γέ τινα τὸν ἐλληφῶτα·
 ὡς ἄρα οὐδ' ἥλιω τὸ φῶς, ἴν' αὐτὸς ἀπολαύει μόνος. εἰ δ' ἀθά- V. 162
 νατα ἐμελλε βιώσεσθαι τὰ πράγματα κάπλι τῆς ἀτῆς ἐστήξειν
 κρηπίδος αἰ, εἶχεν ἄν τις ἴσως οἴαις δὴ τισιν αἰτίαις τῆς ἀρετῆς
 20 παρακρούεσθαι τὴν διάδοσιν. ἀλλὰ νῦν ἐστι τῶν ἀμηχάνων πάντη D
 τοῦτ'. ταύτη τοι καὶ ἀθανασίαν ἀντιτεχνώμενοι τινες καὶ κλέος
 ἀπέραντόν σφισιν αὐτοῖς προμνώμενοι πᾶν ὅ,τι κλέους * ὁστιοῦν
 ἀρχὴν εἰδείη γίνεσθαι, πρὸς τοῦτ' ἀθθαίρετος παρή. καὶ Πυθαγό-
 ρας μὲν ἀντίκα τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ σοφοῖς ζυμβαλῶν καὶ ξυνοργιάσας

22. * Locus mendosus. BOIV.

stum malis esse negent: ut inopia molesta est, ita copiae spes delectat:
 haecque inter sese pugnant, et efficiunt ut alius petat, alius largiatur, sint-
 que hae vices perpetuae, ultro citroque commeantes: quae amicitiae lex
 est et vinculum firmissimum. Et hoc illud esse dicere liceat, quod gl-
 luri praestet, ut mare navigetur, et mari, ut in tellure ambuletur: utque
 Tanais longinquo cursu in Graeciam feratur, et Ister in Aegyptum per-
 veniat, et Nilus aquas suas Maeotidi communicet. Si quis vero adeo te-
 nax fuerit, ut bona distribui nolit: ei cavendum erit, ne legem per orbem
 terrarum ferat omnis improbitatis auctorem, et omnes congressus, omnia
 commercia funditus tollat, ac manifesta iniuria afficiat eos, propter quos
 ea bona a naturae auctore acceperit. Neque enim obscurum cuiquam esse
 potest, nullum a divina providentia bonum cuiquam contingere, ut solus eo
 fruatur: ut nec lucem Soli, ut sibi soli luceat. Quod si res aeternum vi-
 cturae eodemque statu permansurae essent, posset forsitan aliquis quali-
 buscunque de causis communicationem virtutis eludere. Cum autem id nulla
 ratione fieri queat, nonnulli artificio quodam immortalitatem consecutantes,
 neque quicquam unde gloria existat praetermittentes, omnem laborem ultro
 ceperunt. Ac ne longius abeam, Pythagoras cum Aegyptiorum sapientibus
 congressus, eorumque sacris initiatus, in Graecia laudari concupivit: ea-

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- Ἐλληνικῶν ἐπεθύμησεν ἐγκωμίων· ἀκαίεσε δὴ κωμάξει δια-
πόντιος ἑραστής καὶ τὴν ἀρετὴν διὰ πάσης δημοσιεύσας Ἐλ-
λάδος μεστὸν ἑαυτοῦ τὸν ἐφεξῆς ἔλιπεν αἰῶνα. ἦδη δέ τις καὶ
πρὸς τὴν ἐν Πυθοῖ δάφνην καὶ πρὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ κότινον ἐξ
Ἐλάσις ὀρμάται. ἦδει γὰρ ὡς ἔνεστι τῷ μαραινομένῳ τῷδε θαλλῷ⁵
κλέος ἀμάραντον· καὶ τοῦτο μᾶλλον ἀναζωπυρεῖ τὴν μετὰ ταῦτα
μνήμην, ἣ πάντες οἱ τῆς Ἀσίας λειμῶνες καὶ αἱ κρήναι καὶ ἡ
παντοδαπὴ τῶν ἐκεῖ φρυομένων βαφή. τούτοις δὴ οὖν καὶ πλεί-
στοις ἄλλοις διὰ ποικίλης ἐλθοῦσι παραπλησίαν τῷ ἐφεξῆς παρα-
F θέσθαι βίῳ τὴν μνήμην ἐξεγένετο. νῦν δ' ἵνα μὴ διατρέβω, τῶν 10
μὲν ἄλλων τὴν φύσιν καθάπαξ εἰπεῖν ὁ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐξελέτων
αἰῶν ἄκαρπον διαφεύγει διαλιμπάνων ἔρρημόν τε σοφίας καὶ οὐ
πολλοῦ δέω λέγειν μηλόβοτον· οἷαν δὴ καὶ τὴν τῶν Θηβαίων
Ἀλεξάνδρον πάλαι πεποικημένοι φασίν· ὡς ἔξεῖναι γίνεσθαι τὰ
καθ' ἡμᾶς ὑπόθεσιν διαρκῆ τοῖς ἐν σκηνῇ τραγοῦδοῦσι. μόνον δ' 15
ἐξ ἀπάντων σὲ κριτίστην εἰκόνα φύσεως ἐξαπέφηνε κράτιστα ἡρ-
P. 200 μοσμένην, οἷα δὴ καὶ σελήνην ἐν ἀστράσι καὶ ζῶπυρον ἐν κρημῶ
καὶ χειμῶνι. καὶ οὐχ οὕτω τὰ καθ' ἡμᾶς νεῶ καὶ τείχη δύνανται
ἂν καὶ ἄλση καὶ στοαὶ κοσμεῖν, ἣ σὺ καὶ ὁ τῆς σῆς ἀρετῆς κόσμος.
καὶ μέγα μὲν τ' ἂν ὕψελος εἶναί σε τοῖς κοινοῖς ὁμολογοῖται ἄπαν- 20
τες, ἅτε τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ συναίρομενον, ὅσα καὶ κυβερνήταις
οἱ τὸν πόλον καὶ τὴν Ἑλλάκην διασκοπούμενοι. ἀλλὰ τί τις ἂν
φαίη; ἦν καὶ Φειδίας ἐν Ἑλλήσι μέγας ἐκ τε τῆς μελίττης, ἐκ
B τε τοῦ τέττιγος· ἀλλ' οὐχ ὅλος ἐκ τοῦ Ὀλυμπίσι Δίος. ἔτι τοί-
ων καὶ τούντεῦθεν κλέος θῦαττον ἢ τὰ ἐν ἀργῷ φνόμενα διαβῆει 25
9. Ad ποικίλης suppl. ὁδοῦ. BOIV. 13. πολλοῦ Boiv. pro καλλῶ.
18. νεῶ Boiv. pro νεῶς.

que cupiditate impulsus in eam traiecit: virtuteque sua per totam Graeciam vulgata nomen aeternum est consecutus. Est etiam qui Delphicam laurum et Olympicum oleastrum ex Asia profectus petat: non ignarus, marcescenti illi corollae inesse gloriam, quae non marcescat et posterorum memoriam magis excitet, quam omnia Asiae prata et fontes et fuci tincturatum. Hi igitur et alii plurimi horum omnia Asiae variis rationibus sui memoriam tradere posteris potuerunt. Nunc vero, ne longum faciam, aliorum ingenii nostra aetas sterilibus relictis elabitur et sapientia destituta: ac parum abest, quin belluina dicam, ut nostrae res deplorandae esse videantur. Te vero solum omnium expressam naturae imaginem et optime informatam tulit aetas nostra, lunae inter stellas similem, et igni in hiemis rigore. Neque nos adeo fana et moenia et luci et porticus ornare possunt, ut tu et tuae virtutis ornatus. Ac plurimum quidem te Reipublicae prodesse fateantur omnes; quippe qui magno Imperatori id praestes, quod gubernatori ii, qui polum et Helicem observant. Sed quid dicamus? Fuit et Phidias apud Graecos magnus ob apis et cicadae sculpturam: sed non tantus, quantum ob Jovem Olympicum. Praeterea quae inde colligitur gloriola cum ipsa memoria et corpore citius

αὐτῆ μνήμη καὶ αὐτῷ σώματι. εἰ δέ γε τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τῆς σοφίας
 θησαυρῶν μεταδοίης, οὐκέτι σοι μετὰ λήθης τοῦνομα κείσεται,
 καθάπερ οἱ χωλὴν τοῦ βίου ζωὴν ἐβάδισαν, ὃ φησι Πλάτων·
 κήρυξ δ' ἐς τὰ μάλιστα ἑαυτοῦ σχεδὸν ἐπὶ μέσης ἐστήξει τῆς οὐ-
 5 κουμένης καὶ τῷ μακρῷ χρόνῳ μετὰ φαρμακευοῦσης ἐμπομπέουσι
 τῆς ἡδονῆς· καὶ μὴ ὅτι γε μνήμης ἀξιῶσεται τῆς διὰ γῆς πλα-
 νωμένης καὶ προσκαιροῖς ἀκοαῖς τὸ ἔχνος λειψοῦσης, ἀλλὰ C
 καὶ κείνης γέ τοι, ἣ καὶ αὐτὸν ἄνθρωπον παραθεῖ καὶ τὸ παρά-
 παν ἀκήρατος αἰεὶ διαγιγνεται. ἄγε δὴ οὖν ἄγε, τῶν ὑφ' ἡλίω
 10 σοφώτατε· μετὰδος τοῦ σοῦ κόσμου τῇ θρηψαμένῃ, καθάπερ
 Λυκοῦργοι καὶ Σόλωνες· τμήσον τὸ διαβόητον ἕστου τουτὶ, κα-
 θάπερ τὴν Ἀθηναίων πάλαι Σωκράτης καὶ Πλάτωνες. ἄνοιξον
 ἡμῶν τὸ τοῦ νοῦ βλέφαρον· δεῖξον ἐναργέστερον τίς ὁ τοῦ παντός
 ἄρμωστής καὶ ποία ποθ' ἢ τούτων παναρμόνιος σύνταξις· δι- D
 15 δαξον πῆ τὰς αἰτίας θετέον τοῦ τοσοῦτου δοθέντες ἀγαθοῦ· τῇ
 τῶν ἡσטרων ἀνάγκῃ, κατὰ τοὺς θύραθεν λόγους, ἢ τῷ τοῦ παν-
 τὸς αἰτίῳ. ἐκ πολλοῦ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ διαπορουμένῳ οὐδεὶς
 οὐδέπω μοι νοῦς ἀπηντήκει τῆς ἐμῆς ἀποχειροτονῶν ψυχῆς τὰμ-
 φριβαλλόμενον. ὥστ' εἰ μὴ δι' ἄλλο τι, διὰ γούν ἐν γέ τοι τοῦτο
 20 δίδαξον. ποῦ δ' οὐκ ἂν ἐλαῖνοι σχετιλότητος, οὐρανοῦς μὲν διη-
 γεῖσθαι δύξαν θεοῦ περιηγοῦντας πᾶσαν γῆν, ἡμᾶς δὲ κωφεύειν E
 οὐκ ἐπαῖοντας ἄττα φασίν, ἀλλ' ἡστροῖς τὸ θρυλλούμενον τε-
 κμαιρεσθαι τὴν τούτων ἐπιστήμην; ἔπειτα καὶ τοῦ παντός ἂν πάν-
 τως ἐλλείποι μὴ ἀδικίας ἔσχατα εἶναι τουτὶ, εἰ μήτε κατὰ Πυθα- V. 163
 25 γόραν ἐς Ἀττικὴν ὑπ' Αἰγύπτου διαβαίνειν δέον, μήθ' ὁμοίως

interit, quam agrorum gramina. Sin thesaurus ingenii et eruditionis tuae
 aperueris, nomen tuum ab oblivione vindicabitur, qui non claudam, ut Plato
 ait, vitam exegeris: et tu ipse potissimum tui praeco in medio terrarum
 orbe stabis: et non modo longi temporis fama celebraberis, sed immortalis
 etiam memoriae commendaberis. Age igitur, age vir quos sol intuetur omnium
 doctissime: imperti patriae ornamenta tua, sicut Lycurgi et Solones: hono-
 rem habe celebri huic urbi, quemadmodum olim Athenis Socrates et Plato-
 nes. Aperito mentis nostrae palpebras. Evidentius demonstra, quis sit
 omnium moderator, et qualis eorum aptissima compages. Doce quo causae
 conferendae sint nobis tantum boni: numquid ad necessitatem astrorum, ut
 profani tradunt, aut ad universitatis auctorem. Qua de re cum longo tem-
 pore anceps haesitarim, nemo adhuc contigit, qui scrupulum hunc a tempo-
 meo eximeret. Quare si non ob aliud, vel propter hoc unum doceto. Quid
 vero miserius fieri queat, quam cum coeli Dei gloriam enarrent omnem
 terram circumsonantes, nos surdastros non exaudire quid dicant, sed astra
 (ut vulgo iactatur) illorum scientiam ponderare, id est, levi coniectura tan-
 tum intelligere? Illud vero extremae iniquitatis fuerit, cum nec ut Pytha-
 gorae ex Aegypto in Atticam navigandum, nec ut Platoni mare Ionium

- A. M. 6791 ad 6836 *Imp. Andron. Senloria.* Πλάτωνι πολλάκις διαπλεῖν τὸν Ἴόνιον καὶ τῆς Ἀττικῆς εἰς Σικελίαν καὶ τυράννους ἵεναι κάκειθεν αὐθις εἰς Ἀκαδημίας καὶ περιπάτους ἐπανέναι, ἔν' οὕτω γ' ἔξελε διαχεῖν ἐν κοινῷ τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ἀντὶ Ἀνκείου καὶ Στοᾶς τῇ συνήθει χρώμενον ἔστιτα κόσμῳ
- Ἐπαντὶ παραπέμπει τὴν ἀρετὴν, ἔπειδ' ἐν γέ τι τῶν ἀπάντων 5 προτιμῶν ἕτερον καὶ ῥηστώγη διδῶς σου τὴν τοῦ παντὸς ἀξίαν γλώτταν. ὄρᾳν δὲ δῆπου χρεῶν καὶ ὄση τοῖς πράγμασιν ἀπιστία τε καὶ πλημμέλεια περικέχρηται καὶ ὅπως αἱ τῆς τύχης ἐπιβουλαὶ μένειν οὐδὲν τῶν πάντων ἐῷσιν ἐφ' ἑνός· ἀλλ' ἄνθρωποι μὲν, οἱ μὲν ἐν μεσημβρία φωτὸς, σκότους καὶ λήθης ὑπίασι 10
- P. 201 *μυχός· οἱ δ' ἐξ ὕπνου καὶ νυκτὸς εἰς ὕπνους καὶ νύκτας διηγεκῆς μεταβαίνουσι, πάσας φροντίδας κατόπιν διαλιμπάνοντες. ἡ δὲ σοφία καὶ αὐτὴ πολλαῖς ταῖς ἀποικίαις ἐχρήσατο. Αἴγυπτος μὲν γὰρ αὐτῆς, φασίν, ἡ πρὶν ἔστιτα. εἶτα πρὸς Πέρσας καὶ Χαλδαίους διέρη. εἶτα παρ' Ἀθηναίοις κατέλυσε· κάκειθεν τὸ 15 τελευταῖον ἀπέπη καὶ οἶονε· τις ὄρνις τῆς καλιᾶς ὑφ' ὄτουοῦν ἔξωσθεῖσα περιεῖσιν ἄρτι διὰ μακροῦ πλανωμένη. κινδυνεύει δ' Βοῦν τέως ἢ παρ' ἡμῖν ἐνταυθοῖ τοῦ λοιποῦ μείναι στάσαν τῆς πλάνης, εἴ σοί γε εἴη δεδογμένον, ἢ τελῶς οἴχεσθαι δραμοῦσαν δι' αἰθέρος· καὶ μή μοι ἀχθεσθείης ἐπὶ τοιαυτὰ σε παροξύνοντι. 20* λέγειν γὰρ ἐξάγομαι καὶ τοῦ εἰκότος πόρρω τὴν τοῦ χρόνου δεδιῶς πεττεῖλαν, μὴ ὡσπερ ἐξ ἀφανοῦς τε καὶ λόχου δραμῶν τοσοῦτον καλὸν οἴχηται ἀποκρύψας. εἰ γὰρ καὶ τοῦτ' εἰπεῖν χρεῖ, *Κοῦχ ἡμῖν αὐτοῖς ἡμῶν αὐτῶν τοσοῦτον μέλει, ὅσον καὶ τῆς σῆς*

saepius traiciendum, et ex Attica in Siciliam ad tyrannos proficiendam, atque inde in Academias et ambulacra redeundum tibi sit, ut publice virtutem spargas: sed pro Lyceo et Stoa in consuetis tuis aedibus virtutem tuam in totum terrarum orbem propagare queas: aliquid aliud maiori tibi curae esse sinas, et linguam tuam incomparabilem obsolescere silentio patiaris. Iam illud quoque videndum, quam inconstantiam et incerta sint omnia: ut fortunae insultus nihil esse diuturnum sinat: ut alii serius, ocius alii, rebus omnibus relictis, praeter expectationem, in noctem, in tenebras, in oblivionem, in mortem praecipites ruant. Ipsa porro sapientia quosque migravit saepius; cuius primo domicilium Aegyptus fuisse perhibetur. Inde ad Persas et Chaldaeos transiit: post apud Athenienses divertit: atque illinc etiam tandem avolavit: et nunc velut avicula nido exturbata longo etiam tempore incertis sedibus vagatur et oberrat. Fieri autem potest, ut aut apud nos finitis erroribus, si tibi ita visum fuerit, domicilium constituat, aut prorsus in caelos abeat. Ne vero mihi succenseas oro, te ad talia exhortanti. Id enim dicere cogor, quod nullam veri similitudinem habet, incerta momenta temporum veritus: ne velut ex occulto atque ex insidiis erumpentia tantum nobis bonum eripiant. Nam, si et hoc dicendum est, non tam nostram vicem solliciti sumus, quam de tua in posterum existima-

εἰς τοῦμπροσθεν εὐκλείας· ὥστε καὶ εἴπερ ἔξῃν ἐξάμενῳ τυχεῖν ἄν ἂν εἶη ἐθελοντι, ἥδιστ' ἂν δι' αἰῶνός σε ζῆν ἠξάμενῳ, ἢ εἶη ἡμῖν ἠδεσθαι διὰ παντός ἐπὶ σοὶ, καθάπερ ἐπὶ μάλ' εὐτυχεῖ θησαυρῷ. ἀλλὰ γὰρ σὸν ἂν εἶη τοῦντεῦθεν δευκνέειν, εἰ μὴ παρὰ 5 θύραν ἤκουσιν ἡμῶν αἱ παρακλήσεις." (Γ.) Ἀλλὰ τοιοῦτοις μὲν δὴ τοῖς λόγοις ἐς τὸν μέγαν χρησάμενος λογοθέτην καὶ οὕτως αὐτῷ τὸν ἐμὸν ἐνδειξάμενος τρόπον εὐαγωγόν τε καὶ εὐπευδῆ D πρὸς ἅπαν ἐμοὶ τὸ βουλόμενον εἰργασμαί· καὶ οὕτως ἐξῆς ἀν- πόπτως ἐς κόρον τῆς αὐτοῦ γε ἀπύλου ὀμίλιας.

A. C.
1232
ad
1328
Imp. Andron.
Senleria.

10 η'. Ἐπόθουν δὲ ἤδη καὶ τῆς τοῦ βασιλέως τυχεῖν τελεώτε- E ρον. αὐτός τε γὰρ πολλάκις ἐθεασάμεν καὶ ἔτι παρὰ πάντων ἠκηκόειν, ὅποσοι πρὸς ἄκραν ἀφίκοντο πείραν αὐτοῦ, ὡς σὸ μόνον εὐκοσμίας καὶ ἡθικῆς ἀπίσης ἀρετῆς καὶ ἀσκήσεως ἐργαστήριον τὸν βασιλικὸν κατέστησεν οἶκον τῷ τε μακρῷ χρόνῳ καὶ τῷ 15 περιόντι τῆς φύσεως πλείστην ἐπὶ ταῦτα πείραν ξυνηθροικῶς, ἀλλὰ καὶ λογικῆς φάναι παιδεύσεως κράτιστον γυμνάσιον καὶ, F οἶον εἰπεῖν, ἔλλογίμων γλωσσῶν στρατόπεδον, διὰ ταῦτα τοῖνον ἐραστῆς τῶν τοιούτων καλῶν καὶ αὐτὸς καταστάς προσῆλθον V. 164 αὐτῷ. ἢ γὰρ καθ' ἡσυχίαν τῶν μαθημάτων ἄσκησις, ὁπόσην 20 αἱ βιβλοὶ τοῖς μειοῦσι χαρίζονται, κἂν ἦντιον ἢ πολλῇ κἂν πλείστον, ἰοῖκοι ἂν κατ' ἐμὴν δόξαν σώματος ὀργανικοῦ διαπλά- P. 202 σει ἐφιμένου ψυχῆς, ἦν δὴ φημι διὰ τῆς ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἐμπειρίας προσγίγνεσθαι· ἢ μᾶλλον ἰοῖκοι ἂν συμφορήσει δια- φέρων βρωμάτων ἐν κοιλίᾳ συναθροισθέντων καὶ δεομένων θέρ- 25 μης πρὸς πέψιν· ταύτην δ' εἶναι ὅποιαν αἱ παντοῖαι τῶν χρόνων

tionem. Quod si optando tantum proficeretur, quam prompta voluntas est, immortalem esse te vellemus, ut te gaudere, tanquam excellenti thesauro, perpetuo liceret. Eaimvero tuum iam fuerit ostendere, num frustra fores pulsaverimus." (III.) His verbis apud magnum Logothetam usus meoque ingenio ita demonstrato effeci, ut libenter omnibus rebus mihi obsequeretur: ac deinceps eius consuetudine citra suspicionem ad satietatem usus sum.

8. Tandem et Imperatoris familiaritatem maiorem expetivi. Nam saepenumero et ipse spectaram, et ex omnibus intimis eius audieram, palatium ab eo non modo honestatis et omnis virtutis graviorisque disciplinae officinam effectum, propterea quod ille longa aetate et naturae excellentia magnam sibi earum rerum usum comparavisset, sed et litterariae, ut ita dicam, eruditionis optimum gymnasium et veluti campum eloquentium linguarum certaminibus patefactum esse. Quamobrem et ipse talibus bonis adamatis eo me contuli. Nam otiosa disciplinarum tractatio, quam libri studentibus suppeditant, sive illa tenuior, sive copiosior sit, mea quidem opinione similia est corporis organici structurae animam desideranti, quam per sensuum experientiam accedere dico: aut potius variis ciborum generibus in ventrem congestis comparari queat, quae calorem ad concoquendum postulent. Is vero

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- ὦραι καὶ ἡ ἐπαγωγικὴ τῶν αἰσθητῶν καὶ μερικῶν πραγμάτων ἐμ-
πειρία παρέχονται. Ἰδοὶ δ' ἂν τις καὶ ὅπως τινὲς διὰ τὴν τῆς
ἡσυχίας ἐπίτασιν καὶ τὸ ἄμικτον καὶ ἀγύμναστον τῆς ἕξω συν-
διατήσεως τὰς ψυχικὰς δυνάμεις ἐμάρασαν καὶ τὴν φύσιν ἐξε-
B θήλυναν καὶ παντόπασιν ἀπαρῆσιμστον ἔθηκαν. ἀλλὰ γὰρ 5
ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς προσῆλθον οὕτω τῷ βασιλεῖ, ἑβδομον ἦδη καὶ
A. C. 1322 εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἀμείβων ἔτος, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν προσεδέχθη
ἐλπίδα, εὐθὺς ἐπαινον ἐπ' αὐτοῦ διεξῆλθον τῆς εὐγλωττίας καὶ
C συνέσεως αὐτοῦ τοιούδε. (B.) „Ἐὶ μὲν ἦν μοι ὄρῳν, κράτιστε
βασιλεῦ, τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ χρόνου φορῶν ἀξιοχρέως καὶ τοὺς 10
ὑμνητὰς προενεγκοῦσαν τοῦ σοῦ κράτους, οὗτ' ἂν τὸ λέγειν
προηροῦμην καὶ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν ὑπὲρ σοῦ σιγᾶν σφόδρα
προσιέμην ἂν· αὐτὸς δὲ τούτοις ἄσμενος τῆς παρῆσιμιας παρε-
χώρουν, οἷς ἐφαμιλλῶς τοῖς ἐγκωμίοις σου λέγειν ἐξῆν. ἐπεὶ δὲ
πάντων, ὡς ἐπίπυαν εἰπεῖν, κατεψηφίσω τὴν ἦτταν τῆ τῶν κα- 15
D λῶν σου πλεονεξία, ἔτι δ' οὐδεὶς τὸ παράπαν μῆθ' ὁ πρὸς ἀξίαν
εἰπῶν, μῆτε μὴν τῆς ἀξίας ἐγγὺς, οὐ δοκεῖ μοι οὐδ' ἔμοιγε κεί-
σεσθαι φαύλως τὸ πρᾶγμα, εἴγε καὶ αὐτὸς, ὡς ἕξεισι, τοῦμόν
κατατιθεῖν ὄφλημα. ὥσπερ γὰρ ἂν τῶν ὑποκωπιάτων ἦν, μό-
νουσ ἡμᾶς τῆς ἀξίας ἐλλείποντας εἶτα ἐπιχειρεῖν λέγειν· οὕτω 20
δῆτα τῶν εἰκότων αὐτῷ, ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις κατόπιν τῆς ἀξίας βαδί-
ζοντας τοῦτ' αὐτὸ ποιεῖν, ὡς μάλα ὄν οὐδὲν αἰσχροῦν. διατε-
ναίμην γὰρ ἂν σφόδρα ἔγωγε, ὡς τὴν σὴν πλουτησίαν γλῶσσαν
Βεῦξασθαι χρὴ πρότερον, ὅστις βούλοιο πρὸς ἀξίαν διεξιέναι τὰ

calor non alius fuerit, nisi quem subministrant omnigenae tempestates et multiplex rerum sensilium singulariumque experientia. Itaque ad- quos videre est, qui, quod otio nimis dediti fuerint vitamque solitariam ac nullo externo convicta exercitatum egerint, omnes animi vires enervarunt atque ita effoeminarunt, ut nec dicere nec agere quicquam publice aude- rent. Caeterum cum et ego, annum aetatis iam septimum et vigesimum excedens, ad Imperatorem accessissem, et ultra spem omnem ab eo excep- ptus essem, in eius prudentiae et eloquentiae laudem huiusmodi orationem coram eo statim habui. (II.) „Si eos nostra aetate viros, potentissimos Imperator, extitisse cernerem, qui Maiestatem tuam dignis laudibus cele- brarent, equidem nec ad dicendum prouidisset, neque silentio quicquam astitiquius habuissem: ut iis esset locus, qui tuas laudes aequare dicendo pos- sent. Sed cum decorum tuorum amplitudo omnem orationis copiam inopias condemnarit, neque ullus omnino sit, qui ornamenta tua verbis non dico assecutus sit, sed prope ad ea accesserit: mihi non vitio vertendum esse duxi, si et ipse illorum vestigia, qui infra dignitatem dixerunt, subsequetas meum quoddam debitum persolvere studerem. Ut enim ineptissimum fuis- set, nos solos tanto negotio impares audere aliquid: ita consentaneum est una cum caeteris frustrari. Neque enim affirmare dubitem, ei qui tua fa- cta ut mereantur laudare instituat, in primis linguam tuam exoptandam esse:

σά. ἄλλως δ' οὐκ ἂν διατειναίμην εἶναι ῥάδιον οὐδενί. καὶ γὰρ
 καὶ γλώττης ἐδρεπεῖα βασιλικῶ τῷ πῆγχι τοὺς ἄλλους παρήλα-
 σαι καὶ πάντα σοι πρόσσει τὰ καλὰ, ὧν ἔν οὐδὲ ἔν οὐδενί τῶν
 ὑπάντων ὡσαύτως, οὔτε τῶν ἐν οἷς ἡμεῖς, οὔτε μὴν τῶν πρὶν
 5 ἢ ἡμεῖς, οὐκ οὐδ' ἂν τοὺς ἐξαρχῆς ἀριθμεῖν τις ἐθελῆ. ἐν-
 ταυθοῖ δὲ τοῦ λόγου γενόμενος οὔτε διεξιέναι τολμῶ οὔτε πάνθ' F
 ὡς ἐπίπαν ὁπόσα σοί ἐστιν ἐγκώμια, οὔτε μὴ πάντα· αἰτίαι δὲ
 ὡς λαμπραὶ καὶ λαμπρῶς ἐγκείμεναι. καὶ γὰρ τὸ μὴ δύνασθαι
 καὶ ἡ τοῦ χρόου ἐκτίσις, δύο δὴ ταῦτα ἐναντίας πως ἔχοντα
 10 πρὸς ἄλληλα, τὴν ἐμὴν ἐφ' ἐκάτερα σπλίζει διάνοιαν· ὡς ἐμὲ
 γοῦν τὸν ἐκατέρωθεν φυλαττόμενον κίνδυνον ἀναγκάζεσθαι καὶ
 ἀμφοτέρων μεταποιεῖσθαι καὶ αὐτῶ μηδετέρων, ἀρμοσάμενον δι'
 ἀλλήλων ἐκάτερα. ὁπότε γὰρ ὧν ἐπὶ σοφίᾳ πύλαι σεμνότητος ὀνό-
 ματος οὗτοι πάντες εἰ παρήσαν, ἠτήθησαν ἂν σου τῆς τῶν P. 203
 15 καλῶν πλεονεξίας, τῶν τε νῦν ὄντων τὸ πρᾶγμα οὐδὲν διαφερόν-
 τως ἔχει, τί λοιπὸν ἐμοὶ ἢ τῶν γε πλειόνων ἀφεμένῳ μικρὰ τινα
 διαλαβεῖν δεῖ καὶ ὅσα μοι τᾶσφαλές ἐστι προμνύμενα; μήπου
 τοι καθάπερ οἱ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἄθλων ἀτέλεστοι κινδύνῳ χρη-
 σάμενος αἰσχύνῃς ἀθλητῆς ἐμαντῶ κατασταίην. καὶ πείθομαι
 20 γε μηδὲν εἶναι τῶν πάντων ἕτερον, ὃ με προσήκει μᾶλλον ποιεῖν,
 ἢ τὸν ἐντεῦθεν φυλάττεσθαι κίνδυνον καὶ μάλα μᾶλλον ἐμὲ, ἢ B
 εἴ τι βρέφος ββούλετο μάζαν σιτεῖσθαι, πρὶν ἀπότιθον γενέσθαι. V. 165
 ἔξῃν γὰρ ἂν γέ που πάντως ἀνιᾶσθαι τελεσθέντος. χρῆ μέντοι
 οἶμαι, ὡς εἰς ἀνάκτορον εἰσιόντι παμπόλλοις φαιδρυνόμενον καὶ
 25 ποικίλοις ὑγάμασιν, ὡς δὲ κἂν τοῖς τοῦ βασιλέως ἐγκωμίοις γε-

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Scoloria.

alioqui vero neminem id facile praestare posse. Nam et orationis ornatu
 longo intervallo omnes a tergo relinquis: nec ullum in te bonum desidera-
 tur, quorum ullum vel nostra aetate, vel a primordio par aut simile exem-
 plum reperiri quaerit. Hoc orationis loco neque omnes tuas laudes recensere,
 neque aliquas praeterire audeo evidentibus gravibusque de causis. Nam et
 ingenii imbecillitas et debiti magnitudo animum meum diversae trahunt: ut
 periculum utrinque caventi mihi et utrumque sit conandum, et neutrum,
 ambobus inter se coniungendis. Si enim ii omnes, quibus illustre nomen
 olim eruditio peperit, adessent, nec tamen argumento satisfacere possent:
 et eadem est eorum etiam qui nunc vivunt conditio: quid mihi restat, nisi
 ut maxima parte omissa paucula explicem, quae sine periculo tractare pos-
 sim? ne forte, ut Olympicorum certaminum rudes, neapte culpa suscipiam
 dedecus. Ac omnino persuasum habeo, nihil omnium aequae ac periculum
 hoc cavendum esse mihi, et nihilo minus quam si infans, nondum ab ube-
 re remotus, pane vesci cupiat. Nam si id fieret, esset utique dolendi lo-
 cus. Et si autem conatus est arduus, tamen decere arbitrator non minus,
 quam si in sacrarium omnis generis imaginibus exornatum ingrederer: ita

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

νομένη τοῖς ἄλλοις τῶν ἄλλων παρακεχωρηκῶτι ἐνός που ἢ
καὶ δύο τὸ πλεῖστον ἐπιμνησθῆναι. πλεονα γὰρ ὡς οὐκ ἀσφαλές
ἂν εἶη λέγειν, ὅτω δὴ μὴ μεταμελεῖν μέλοι, ἔστιν εἰρημένον. εἰ
γὰρ τῶν δύο οὐκ εὐχερῶς ἂν τις ἀπαλλάξαιτο, σχολῆ τῶν γε
C πλειόνων. ἄλλοι μὲν τοίνυν ἀλλάττα λεγόντων, ὡς γε εἴρηται, 5
τῶν τοῦ βασιλέως, ἐμοὶ δ' ἐχέτω μνήμην τό, τε τῆς φρονήσεως
αὐτοῦ μέγεθος καὶ ὁ τῆς γλώττης κρότος. ὦν αὐτός τε πείραν
σχῶν τοῖς τε ἄλλοις χρώμενος αἰεὶ διὰ γλώττης ἄγουσι καὶ οὐ-
δέσει μὴ θαναμάζουσιν, οὐκ ἔσθ' ὅτε μέμνημαι καὶ αὐτός, μὴ
Dασχολοῦντός μου τὸν νοῦν τοῦ αὐτῶν θαύματος καὶ ἀπορεῖν ποι- 10
οῦντος, πότερον πρότερον καὶ μᾶλλον ἐπαινοῖν ἐκατέρων· καὶ αἰεὶ
περαιτέρω τοῦ λόγου δηλοῦσθαι εὐρίσκων μεταχωρῶ πρὸς ἐμια-
τὸν διολισθαίνων, καθάπερ οἱ σώμματα λείους τὰς χεῖρας ἐρείδειν
σπουδάζοντες. ὡς νῦν γε, εἶπερ ἔξῃ μοι, οὐδαμῶς ἂν ὑφαίμην
μὴ καλεῖν σε γῆς ἥλιον, ὦ βασιλεῦ. ὡς γὰρ πάντες φωτὸς θησαυ- 15
ροὶ τῷ ἥλιακῷ ξυνηθόντες δίσκῳ πᾶσιν ἐκείθεν ὡσπερ ἐκ κοινοῦ
Eκρητανεῖον τὰς ἀφορμὰς διδόασι τοῦ βλέπειν, οὕτω δὴ καὶ σοὶ
πᾶσα φρόνησις συνδραμοῦσα φέρεται ὡσπερ ἐξ οὐρανοῦ παντα-
χόσε τῆς γῆς, ἀφορμὰς διδοῦσα πᾶσι τοῦ θαναμάζειν· καὶ ὡσπερ
οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃς τῶν ἥλιακῶν ἀκτίνων ἀθέατος ἔμεινεν, οὐδ' 20
οὐ μὴ μένη, πλὴν ἢ ὃν ἥλιος εἶδε πλὴν τοῦ βλέπειν· οὕτως οὐδ'
αὐτὸς ἔστιν οὐδεὶς, ὃς ἀνήκοος τῆς σῆς φρονήσεως διατελέσεν, οὐδ'
οὐ μὴ διατελέσῃ, πλὴν ἢ ὅστις ἐγένετο πλὴν τοῦ ἀκούειν. οὕτω
Fσε γῆς ἥλιον προσειπὼν οὐκ εὐηθές τι φάναι δοκῶ μοι· εἰ δὲ
καὶ πλέον τι λέγει τις, οὐκ ἔγωγε διοίσομαι. ἐπὶ μὲν γὰρ οἶμαι 25

2. δύο] dvoïn W. in mg.

etiam Imperatoris laudes aggressus caetera aliis concedenda, unius vero atque alterius mentionem esse faciendam. Nam plures attingere periculosum fuerit. Qui enim binas absolvere difficulter queat, quid pluribus accidet occupato? Itaque alii alia commemorant: a me vero et ingenii magnitudo et dicendi vis celebretur, quas et ipse experimento cognovi: et alii, quorum consuetudine utor, quotidie praedicant, nemine non admirante; neque ego unquam commemoro, quin admirer et ambigam, utrum eorum magis laudare debeam, cum subinde plura quam dicta fuerunt, dicenda occurrant. Ad me ipsum ergo redeo, non secus ac ii, qui laevibus corporibus ianiti student, labascentes. Nam nunc quidem si liceret, non committerem quoniam terrae solem te dicerem, Imperator. Ut enim omnes lucis thesauri una cum solari orbe prodeuntes omnibus usuram lucis impertiunt: ita etiam in te omnis sapientiae concursus velut e caelo in omnes terras fertur, admirandi tui causas suppeditans: et ut nemo est omnium, qui solis radios aspexerit, nisi quem sol luminibus orbatum aspexerit: ita nemo est, neque erit, qui de tua sapientia nihil audierit, nisi audiendi sensu destitutus. Hac ergo ratione si te solem terrae appellaro, non inepte id facturum mihi videor: et si quis aliquid maius dixerit, me minime refragante dicet. Caelestium enim

τῶν οὐρανίων σωμάτων τὸ αἰὲ ὡσαύτως ἔχειν ἀφαιρεῖται τὴν Ἀ. C. 1282
 ὑπεροχὴν τοῦ θαύματος· τὸ δ' ἄλλοτ' ἄλλως ἔχειν τῶν ἀνθρώ- ad
 πων ὄν, ὑπερεχόντων ἔσθ' ὅτε καὶ οἷς ἀλλήλους, εἶτα τὸ σὺν 1328
 πρᾶγμα παντὸς βέλτιστον καθάπαξ καταστὰν πῶς οὐκ ἀτεχνῶς Imp. Andron.
 Β εἰκόμοι ἂν ὑπερβολῇ θαύματος; καὶ εἰκότως. ἐχρῆν γὰρ πάντως Senloris.
 που τῶν ἄλλων ὅσον ὑπερέχεις ἀξιώματι, τοσόνδε δῆτα καὶ φρο- P. 204
 νήσει. τοιγαροῦν καὶ ξυνεβήθηκε. σοφιστῆ μὲν οὖν ἦδη τινὶ ἤρκεισε
 τὰ Δημόνακτος εἰπόντι χαρίεντα ἀποφθέγματα τὴν σοφίαν ὀπίσθη
 δηλώσαι Δημόνακτος, ὡς χρῆμα καὶ τοῦτο πάνυ πολλοῦ τίμιον
 10 ὄν τοῖς ἀνθρώποις. οὐ μὴν εἰ καὶ γλώττη ἐχρῆτο εὐροσύνη
 δεδήλωκεν· οὐ γὰρ οἶμαι εἶπεν. ἦ γὰρ οἶμαι ἦν οὐκ ἂν αὐτῷ ἄρ-
 ρητον, ἐπαινεῖν οὕτω προελομένῳ σοφίας μεγάλης ἦκοντα ἄνθρα.
 σοῦ γε μὴν τῆς σοφίας τὰς λαβυρίθους κἂν καὶ δηλώσαι τις
 πίνακι δοῦς τὰ σὰ γνωματεύματα, ὁμοῦ δὲ καὶ τῆς γλώττης τὴν
 15 εὐροίαν οὐκ ἂν δῆπου, εἰ μὴ ἄλλῳ τῷ χρῆτῳ τρόπῳ, ἢ ταῖς τοῦ Β
 Νείλου παραβάλλων προχύσειν, ὡς διασκοποῦνται πῆγαισι Αἰ-
 γύπτιοι, ἢ δῆτα κλάδοις ἐξ ἀμπέλου ποικίλοις. καὶ γὰρ καὶ κατὰ
 πῆγαισι αὖξιν ἔχει τὰς ἔνδοθεν πηγὰς τοῦ νοῦ καὶ αὐτὸς ὡς ἀμπέλος
 ἀπ' εὐτυχοῦς γέ που τῆς ῥίξης ἀνίσχουσα πολλοὺς ἐλάσει τοὺς
 20 κύκλους καὶ διὰ παντὸς ἐκ βλάστης βλάστην φέει σφόδρα γέ
 τοι εὐφρῶς. οὐ γὰρ οἶαν ταύτην ἔλαχε τὸ γόνιμον τῆς ἔνδοθεν C
 πηγῆς ἔξαμβλοῦν, ἢ τόκου παρεχομένην διηνεκῶς ἄωριαν ὑπ'
 ἀμυχανίας καὶ τὰ τοῦ μεγίστου νοῦ συγχωννύουσαν μυστήρια,
 οὐδ' ἀγύμναστον τινα οὖσαν καὶ μὴ σαφῶς τετελεσμένην τοῖς τῶν
 10. οὐ μὴν εἰ καὶ W. et Boiv. pro οὐ μὴν καὶ. 13. τὰς] τοὺς
 conī. Boiv.

corporum idem perpetuo status admirationem nonnihil imminuit: omnium vero rerum humanarum, quarum nonnullis alii aliis antecellunt, cum perpetua mutatio sit, nonne tuae res omnium optime constitutae omnem admirationem excedunt? Omnino certe decuit, ut quantum dignitate alios antecedis, tantum etiam sapientia illos superares. Itaque factum est. Rhetori sane cuidam satis fuit, recitatis Demonactis salibus, illius omnem sapientiam ostendere: quasi ea quoque res magni aestimanda esset. Nec tamen quanta fuerit eius eloquentia ostendit, quae nulla in illo fuit. Nam si qua fuisset, non ab eo tacita fuisset, cui tanta virum sapientia celebrare propositum fuit. Tuae vero sapientiae recessus tametsi aliquis indicarit, tuaque consilia velut in tabula exposuerit, orationis tamen copiam non alia ratione expresserit, nisi ut Nili inundationibus eam compareret, quas cubitis Aegyptii metiuntur, aut variis vitis ramis. Nam et mensura cubitorum, id est maiorem in modum, internos mentis fontes auget, et ut vitis a foecunda radice orta multos corymbos implicat, et germina germinibus cumulat perquam generose. Nec enim ea tibi lingua contigit, quae mentis fontem hebetet, aut immaturos ex inscitia foetus edat, et maximi ingenii arcana confundat: neque inexercitata, aut sacris praestantis animi non satis initiata:

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron. Senioria.
- τοσοῦτων φρενῶν ὀργαίσι· ἀλλ' οὕτω γ' ἀποχρῶσαν, ὡς καὶ φιλίαισι ὅλαισι εἶναι, ὡς εἰπεῖν, ὀπηγίκα καὶ ὀπόσα εἶη ἐθελοντι ἔξαντλεῖν, μετὰ στάθμης μέντοι καὶ κρίσεως ἀκριβοῦς, κολαζούσης μὲν τὸ πλεονεκτοῦν, μὴ ὥσπερ πηγὴ τις ὑπερλιμνάζουσα
- V. 166 πλὴν ἀποτρέχῃ τοῦ δέοντος· ῥωννουούσης δὲ τὸ καταλίπτον, 5
- D ὀπηγίκα' ἂν ἤ ῥαστώγη τοῦ σπουδάζειν· ὡς εἶναι καὶ τοὺς μὴ σπουδάζοντας λόγους σου παρὰ τοσοῦτον οὐκ ἀξυντελεῖς, παρ' ὅσον οὐδ' οἱ τοῖς ἐξεσμένοις ἀλάξεντοι συντεθειμένοι λίθοι τοῖς τῶν ἱερῶν περιβόλοις. τοσοῦτόν γε μὴν τὸ ἥδὺ τοῖς λεγομένοις περιθεῖ, ὡς εἶναι νομίζειν ἱμερόν τινα ἐσκηνησθαι τῇ γλώττῃ σου, 10 ὃς καὶ παρόντας εὐφραίνει καὶ μεταστάντων οἰονεῖ ταῖς ἀκοαῖς
- E ἔπεται ἐνηγῶν τε καὶ ἐξαρτῆται χυμὸς μέλιτος, ἐπειδὴν τις ἀπογεύσεται. ἀλλὰ γὰρ ἄλση καὶ λειμῶνες καὶ ἐρημίαι ταῖς τῶν ὠδικωτάτων ὀρνίθων ὠδαῖς ἤρος ὥρα περιηχοῦνται, ὠρισμένοι τόποι καιροῖς ὠρισμένοις. σοῦ δὲ τῆς σώφρονος ἐὼγλωττίας, 15 ἀντὶ μὲν ἕαρος, ὃ τῶν τεσσάρων ὠρῶν κύκλος διηνεχῆς· ἀντὶ δὲ λειμῶνων καὶ ἀλσῶν ἤπειρος ἕπασα, οὐχ ὅσην Ἡρακλέους ὀρίζουσι στῆλαι, ἀλλὰ σύμπαν φημί ὅσον ὃ, τε τῆς οἰκουμένης ἔνδον
- F καὶ ὃ κύκλω διάκοσμος ἐξυφαίνει, Ἀττικοῦ παντὸς ἐναργέστερον πέπλου τὰς σὺς ἀρετὰς διαγράφων. πείθομαι γὰρ μηδ' ἂν τοῖς 20 ἐν' ἔσχατα γῆς Κελτοῖς, οὐδ' ἂν οὐδέσιν ὅσοι πρὸς τῷ ὠκεανῷ τυγχάνουσιν ὄντες, οὐ μέντοι οὐδ' ἂν ἐνδεῖν σου τῆς γῆμης, οὐδ' αὐτοῖς Ἰνδοῖς· ἀλλὰ κἀκεῖθεν τὸ κῦρὸς σε δέχεσθαι τοῦ νικῆν περιουσία φρονήσεως πάντα ἀνθρώπων γένη. οὕτω τοι τὸ

2. ὀπόσα Boiv. pro ὀπόση.

sed ita instructa, ut totis phialis, ut ita dicam, quoties et quando liberit, inde haurire liceat, certo tamen modo et exquisito cum iudicio, quo et redundantia coerceantur, ne, velut ex fonte restagnante, plus effluat quam oportet: et humilia erigantur, cum vacat serio eiusmodi studiis incumbere: ut tua verba, cum meditandi otium deest, tam inutilia non siunt, quam illaborata saxa, quae in structura templorum politis lapidibus adiunguntur. Tanta porro suavitate oratio conditur, ut aestimari queat desiderium in tua lingua sessitare, quae et praesentes exhilarat, et abeuntes aures veluti acquiritur, in iis resonans et memoriae inhaerens, quemadmodum sapor gustati mellis linguae adhaerescit. Verumenimvero luci et prata et deserta suavissimis tempore verno cantillantium avicularum vocibus resonant, certa loca certis temporibus. Tuae autem prudentis facundiae, loco veris, quatuor anni temporum ambitus perpetuus est: loco pratorum autem et saltuum omnis terra continens, non quantam Herculanæ columnæ includunt, sed quantam terrarum orbis amplectitur, quovis Attico populo evidentius tuas virtutes depingens. Credo enim nec in extrema Gallia, nec ullis Oceani accolis, famam tuam ignotam esse, aut ipsis Indis: sed inde etiam eam tibi laudem tribui, quod omnes mortales prudentia vincas. Sic tua gloria, fama

σὸν κλέος, καθάπερ ἐπὶ γῆος τῆς φήμης ὀχοῦμενον, πλήρες θαέ- A. C.
 ματος διὰ πάσης ἔρχεται γῆς. τεκμήρια δέ μοι τῶν λόγων· καὶ 1282
 γὰρ οὐκ εἰσὶν ὅποσα κατὰ γῆν εἰσὶν ἔθνη, ἔξ ὧν μὴ οὐκ ἦλθον ad
 ὡς σὲ τῇ φήμῃ δημαγωγούμενοι· οὕτω μέντοι σὸν ἑορτῇ πάντες, Imp. Andrea.
 5 ὥστ' ἔξείναι ζημίαν νομίζουσιν, εἴ τις ἀπαλλάξειε τοῦ ἰδεῖν τε καὶ Senioria.
 συγγενέσθαι. τὸ γὰρ πολλοὺς ἐκάστοτε τῆς οἰκουμένης ἕκαστα-
 χόθεν συδῶρῃ ἴσως χειμάρρου ῥεύμασι, τὸ δὲ κύκλους ἐλίσσειν
 αἶε περὶ σέ, ὄϊον καὶ περὶ Πυθαγόραν οἱ ἐκείνου φοιτῆται, τὸ
 δὲ διρωσὶν ὥσπερ ὡσὶν ἀτρεμίζοντας δέχεσθαι τὰ λεγόμενά σοι,
 10 καθάπερ οἱ θεομύηταις ἐπιπλοίας ὁπότε θείας ἐμφοροῖντο· ταῦτ' ἅ
 τοίνυν μὴ σύμβολα εἶναι τοῦ δίκαιως σφόδρα ἐφίεσθαι τῆς σῆς
 ὀμιλίας, ὡς οὔσης θαυμασιωτάτης, πάντες οἶμαι οὐκ ἔροῦσι.
 τὸ δ' αὖ σὲ πρὸς οὕτω παντοδαπὰς πεύσεις τε καὶ προβλήματα
 διαλλάττοντα μὲν πρὸς ἄλληλα, οὐκ ἐπιχώρια δὲ οὐδὲ τοῖς καθ'
 15 ἡμῶς ἔθουσιν, ἔπειτα πῦσιν οἰκείως ἐν ταῦτ' ὡ διαλέγεσθαι τὰ πλε-
 στης ἐπάξια σπουδῆς τε καὶ μελέτης, τουτὶ δ' ἔγωγε πολλοῦ C
 δέω μὴ λέγειν ὡς Περικλεῖς ἅμα καὶ Νέστορας ὑπερβέβληκεν.
 ἐκείνων μὲν γὰρ τοῖς λεγομένοις ἔσθ' ὅτε καὶ σφαλλομένη τελευτῇ
 ξυνέβαινε· σοῦ δ' οὐκ ἔσθ' ὁπότε μὴ προσήκουσα. καὶ τῶν μὲν
 20 ἐπιχωριάων ὁ τύφος τοῖς χεῖλεσιν, ὡς ἂν ἀπορῆοι κακίας, τὸ
 σεμνὸν τῶν λόγων ἀφηρεῖτο, καθάπερ μήλων ὦραν ἀφαιρεῖται
 σκώληξ ἐφεδρεύων· χεῖλεσι δέ γε τοῖς σοῖς τύπον μηδενὸς μηδα-
 μῶς ἐφεδρεύοντος ἔστι προίεναι καὶ τὸν τῆς γλώττης κρότον πάντη
 ἀκιβδήλευτον. Ἑλλήνων μὲν οὖν παῖδες τὰ ἐκῶτων σεμνύνειν ἐθέ- D
 25 λοντες ἐπειδὴ τινες οἶμαι ἡλιθίους ἀνθρώπους ἢ τοῦ Ὀρφῆος

veluti navi vecta plena admirationis omnes terras pervagatur. Verba mea illud confirmat, quod nullae in orbe terrarum gentes sunt, unde non aliqui fama tui nominis inducti ad te venerint: tanta quidem cum festi-
 vitate omnes, ut grave incommodum interpretentur suum ab aspectu et con-
 suetudine tua discessum. Quod enim multi ex omnibus terrae partibus
 aquarum torrentis instar ad te confluent, et subinde circa te versantur, ut
 circa Pythagoram eius discipuli, et avidis auribus tua dicta, tanquam divina
 responsa, venerabundi cum silentio accipiunt: haec inquam signa esse, quod
 consuetudinem tuam ardentem expetant ut admirabilissimam, omnes assen-
 tiantur. Quod autem ad tam varias quaestiones et propositiones, quae et
 inter sese differunt et a nostris moribus abhorrent, omnibus eodem tem-
 pore de gravissimis et maximi momenti rebus tam apte prudenterque re-
 spondes: dicere non verebor, Nestores et Pericles abs te superari. Nam
 illorum orationes saepe irritae fuerunt; tuae vero nunquam non efficaces.
 Ac gentilitius linguae illorum fastus, velut improbitatis propago quaedam,
 illorum orationem deformabat, ut vermibus pomi elegantiam: tua vero labia
 ab omni fastu aliena solida et indelibata laude tuam linguam exornant.
 Graeci quidem ad res suas amplificandas, cum quosdam, stolidos ut reor

A. M. *ἐκίνει κιθάρα κινεῖσθαι ἔφασαν καὶ τὰ ἄψυχα τοῖς ἐκείνου πρὸς*
 6791 *λόγαν ἄσμασιν. εἰ δὲ καὶ ἡμῖν ἦν βουλομένοις τὴν ἀλήθειαν εἰς*
 ad *μύθους ἐξαίρειν, ὄντινα τρόπον ποιήσαιμεν μεῖζω ἢ ἔχουσα ὄντα*
 6836

Imp. Andron.
 Senioris.

εἶναι καὶ πεπεσμεθα, μηδ' ἂν ἀπίστωσ ἔχειν, μηδ' ἀνέγκαι' ὅ
ἀνθρώποις ἡγείσθαι, ὀπηνίκα ὀρώμεν εἰς μύθους τοὺς ποιητὰς
τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἀπάγοντας· εἴτε μὴ οὐχ ἱκανούσης

V. 167 *τῶν τότε ἀνθρώπων τῆς φύσεως· εἴτε καὶ αὐτοῖς δὴ τοῖς ποιη-*
ταῖς δόξαν ἐπίτηδες ποιεῖν περιφανείας εἰνεκα πλείονος· ὡς γὰρ
ἦμιστα μεῖζω ἢ ὡστ' ἀνθρώπου φύσει χωρητὰ εἶναι, ὅποσα πρὸς ἴσ
θαῦμα καὶ μύθους ἐκείνοι ἀπήνεγκαν, ἔδειξας σὺ διὰ πάντων

F *ἐλλάσας. πρότερον δ' ἔγωγ' ἀκούων Ἀκαδημίαν καὶ Λύκιον*
καὶ Στοῦν μέγα τι ταῦτ' ὥρμην εἶναι καὶ πᾶν ὅτι κάλλιστον καὶ
ὑπερήφανον, διὰ Πλάτωνα γοῦν καὶ Σωκράτην καὶ Ζήνωνα, καὶ
ἄλλοις διὰ τοῦτον ἐν διαλέξεισιν ἔπνευσαν. νῦν δὲ πᾶσαν τὴν περὶ ἴσ
αὐτῶν εὐκλεῖ δόξαν ἀπεβυλόμεν, ὥσπερ οἱ διαγορηγορήσαντες τὰ
ἐν τοῖς ὑπνοῖς ὀνειράτα· καὶ οἷομαι ἔτι ἐκείνων θαῦμα οὐκ ἔσθ'
ὑπερτέρου ἢ ὡσθ' ὅμοιον εὑρεῖν, ἀλλ' εἶναι μέτριον καὶ μόγις

P. 206 *μέγα, τοσοῦτον ἐκείνους παριόντα ὀρών σε, ὅσον ἐγὼ τοῦ κατα-*
ξίαν θαυμάζειν σε λείπομαι. καίτοι μέγα ἂν ἦν, εἰ καὶ παρα-
πλησίως τοῖς ἄδομένοις εἶχε τὰ σά. σὺ δὲ ἀλλὰ καὶ ὑπεροχὴν
φαίνῃ, ὅσον ἐν ῥαψωδίαις τῶν ἄλλων κηρύκων τῷ ὑπεροφάνῃ
ὁ Στέντωρ. ἰδοὺ γὰρ ὑπὲρ πᾶσαν Ἀκαδημίαν καὶ Λύκιον καὶ

3. ποιήσαιμεν Boiv. pro ποιῆσαι. 7. ἱκανῆς οὐθῆς W. in mg.
 14. Ζήνωνα em. W. pro Σόλωνα.

homines, Orphei cithara demulsisset, cantu illius etiam inanima quaedam commota esse fabulati sunt. Quod si nobis etiam liberet veritatem fabulis commutare eoque modo exaggerare: nemo opinor negaverit, difficile esse ullam rationem comminisci, qua ea, quae nunc sunt, maiora fingantur quam re ipsa sint, cum plerasque res a poetis in fabulis redactas esse videamus; sive ingenia illorum temporum obtusiora fuerunt, sive aliqui poetae de industria propter maiorem claritudinem illa sint commenti. Ea enim haud quaquam esse maiora ingenii humani captu, quae illi ad miracula et fabulas detorserunt, tu demonstrasti, qui illa omnia confecisti. Ego vero cum pridem Academiam, aut Lyceum, aut Stoam nominari audirem, magnum aliquid imaginabar et pulcherrimum atque excellens, ob Platonem utique et Socratem et Zenonem et caeteros, qui disserendo valuerunt. Nunc vero omnem de illis praeclaram opinionem abieci, quemadmodum experrecti somnia: illorumque miraculum non maius iudico, quam cui simile reperiri queat: immo mediocre esse, et vix magnum habendum puto, cum te tanto intervallo eos supergressum esse videam, quanto infra dignitatem te admiror. Quamvis autem magnum esset, si res tuae rebus eorum qui celebrantur consimiles essent: tamen te tantum illos vincere constat, quantum Stentor clamando caeteros praecones superavit. Ecce enim palatium tuum

Στοὺν σοῖς λόγοις ἀποφαίνεις τὰ σὰ βασιλεια, πρυτανεῖον παν-
 τοδαπῆς παιδείας φαιη τις ἂν οἰκειότερον. εἶναι γὰρ καὶ μηδένα,
 ὄντινα τῆς σῆς ἀπολελαυκότα φωνῆς, ἢ δῆτα μόνης τῆς θέας,
 μὴ καὶ ὠφελείας τῆς μεγίστης, ὅσα γε πρὸς ἡθους ἐνθυμὸν καὶ
 5 γνώσεως αὔξησιν, ἔτι μὴν πρὸς τὸ ἐγκυμονῆσαι λόγους καὶ δια- B
 λέξασθαι ἐτοιμότερον· ταυτὶ τοίνυν καὶ ὅσα παραπλήσια ἐκ
 μόνης γέ σου τῆς ὁμιλίας οὐκ εἰσὶν οἵτινες οὐκ ἀπώναντο· οἳ δ'
 ἀπώναντο, πάντες ἄρ' εἰσὶν. ἴσως δ' εἰσὶ καὶ παρ' οἷς ἀγυθῆν
 λαχοῦσι τὴν φύσιν, ὡς ἂν ὑπὸ ζεφύρω πρῶινῳ κύνου ἕξασαν C
 10 ἔμμελές, ὡς δὲ καὶ τῆς σῆς ἐπιπνοίας ἐμμελῆς ὁ τόκος τῶν κα-
 λῶν ἐξενήνεκται. οἷς δὲ πῦσι καὶ κρείττων πολλῶ φιλοτιμία τίς
 ἐστιν, εἴ τις ἀποφθεγμάτων τῶν σῶν ἀπομνημονεύσειεν, ἢ τῶν
 Ὀμηρικῶν Ὀμηρίδαις. ἐξαίρετον χρῆμα ἡθονῶν, ὀπόσαι δι' ἀκοῆς
 πρὸς ψυχῆν ἀπαντῶσι, φασὶ τὰς Σειρήνας πάλαι γενέσθαι· οὐ
 15 μὴν ἀταλαίπωρόν γε, ὅτι μὴ θανάτου τιμώμενον. ἢ γὰρ τεθνά-
 ναι ἀκούσαντα πάνθ' ὄντινον ἔδει, ἢ μὴ κηρῷ τὰ ὕτα φραξά- D
 μενον κἀντεῦθεν κωφὸν τοῖς ἐκείνων μέλεσι μέιναντα. σοῦ δὲ
 δημηγοροῦντος οὐχ ὅπως οὐ κηρῷ τὰς ἀκοὰς ἀποφράττειν ἐθέ-
 λουσιν, ἀλλ' ἀντικειμένως θάνατον ἠγοῦνται, ὅτι μὴ πανηκόους
 20 τινὰς, ὡς εἰπεῖν, ἀνέδειξεν ἡ φύσις, ὡσπερ ὄν τούς πανόπτας οἱ
 μῦθοι. τίνας γὰρ οὐκ ἂν ὑπερβέβηκας Ἀημοσθένεις τῇ τῆς δημη-
 γορίας οἰκονομίᾳ τε καὶ δεινότητι; τίνας δ' οὐ Πλάτωνας τῇ
 τοῦ νοῦ μεγαλοφυΐᾳ τε καὶ σεμνότητι; τίνας δ' οὐκ ἂν ἀνηρτίσω E

8. ἄριστοι legit W.

eloquentia tua ita instruxisti, ut quamvis Academiam, quodvis Lyceum,
 quamvis Stoaam vincat, quod multo aequius omnis eruditionis domicilium
 appellaretur. Nemo enim est, qui tua suavissima voce audita, aut vultu
 tantum conspecto, non maximum inde fructum ad formandos mores, ad in-
 crementum doctrinae, ad eloquentiae copiam, et disserendi acumen ceperit.
 Haec igitur et id genus alia e solo congressu tuo emolumenta nulli sunt,
 qui non perceperint: qui vero perceperunt, omnes optimi evaserunt. For-
 tassis etiam sunt bonis quidam ingenii praediti, apud quos, te aspirante,
 elegans institutionis egregiae foetus appareat; ut cycnis accidit, qui ma-
 tutino Zephyro aspirante praeclare canunt. Qui omnes longe magis eo
 gloriantur, si quis scite dicta abs te referat, quam Homeridae, si Homeri-
 cas sententias audierint. Suavitas insignis Sirenum vocis olim magnopere
 celebrata est. Sed ea non sine magna calamitate atque interitu audiri po-
 tuit: nec ulli manserunt incolumes, nisi aures cera obturassent sibi que
 audiendi sensum ademissent. Te vero concionante tantum abest aures cera
 ut obturent, ut mortis instar ducant, quod natura eos non ab omni parte
 auritus fecerit, sicut fabulae quosdam plenos oculorum fuisse tradunt. Quos
 enim Demosthenes concionum artificio et vi non superasti? quos non Pla-
 tones ingenii magnitudine et gravitate vicisti? Quos vero non ita tibi devin-

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- ἀνθρώπους, σὲ μᾶλλον θαυμάζειν ἢ τὸ τῆς Ἀττικῆς ἡλικίας ἀκμάζον πάλαι τὸν Σακράτην, ἐφ' ὄλην σου τὴν δημηγορίαν χάριν ὁμοῦ καὶ πειθῶ συνορῶντας ἐφέρπουσαν, καθάπερ ἐπ' ἀνθ' ἀγροῦ τὸ ποικίλον τοῦ χρώματος; οὕτως ἐρυστὰς ποιεῖς ἅπαντας τῆς αἰῆς Καλλιόπης, ἐκκλίων ὑπερφυῶς. ἔχειν δὴ οὖν 5
- Ἐτὰ τοῦ Σολομῶντος τοῖς σοῖς ἐφαμιλλῶς οὐδεὶς ἂν ἔχοι ἀμφισβητεῖν· ἐπερέχειν γε μὴν τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἠγῆται. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἔστι φάναι, ἐκεῖ μὲν οἷς χρῆσεται τις πολλοῖς οὔσι μαρτυρίοις· ἐνταυθοῖ δὲ βραχέσιν, ἢ τοσοῦτοις μὲν, μὴ τοιούτοις δέ· πολὺ μὲν τ' ἂν τοῦναντίον. οἷς γὰρ τὰ ἐκείνου θαυμάζειν 10 ἔνι, τούτοις οὐκ ἔνι πλήν ἢ τῆς τοῦ νότου βασιλείου, ἢ ἐς Παλαιστίνην ἐκείνη πορείαν ἐστεύλατο, μαρτύριον. ὅσοι δὲ τῶν σῶν
- P. 207 μέμνηται, τούτοις καὶ βορέαν καὶ νότον ὁμοῦ τοῖς λοιποῖς τῆς
- V. 168 γῆς πέρασιν ὅστις μὴ οὐ φάσκει μαρτύρια εἶναι, ὅπως ἀθῶος φανεύεται τοῦ ἀλῶναι ψευδόμενος, σὺχ οἷός τ' ἂν εἶναι μοι δοκεῖ. 15 ἐπεὶ μέντοι κατὰ τὸν Ἀναξαγόραν νῦν ἔστι σοφὸς ὁ τὰ πάντα διακοσμῶν καὶ πάντων αἴτιος, οὕτω δῆτα τῷ περιόντι σοὶ τῆς τοῦ νοῦ σοφίας ἐξηγήσῃ τῶν πραγμάτων καὶ οὕτω σοὶ τὴν ἀρχὴν διακοσμῆς, τῆς φρονήσεως τῷ μεγέθει πάντα περιτρέπων εἰς τὸ χρησίμων, ὡς τῶν ἐξ αἰῶνος οὐδεὶς ἄμεινον. ἐρῆσθαι δὲ καὶ ὁ 20
- Βλόγος τῷ φήσαντι νῦν μοι δοκεῖ, ὡς γνώμη καὶ φρονήματι καὶ ἀνδρεία ψυχῆς τὰ πολλὰ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' οὐ τῷ πλήθει τῶν ὑπαρχόντων κρίνεται. ὡς γὰρ εἴ τις ἄριστος μουσικὸς τῆν ἐν τοῖς φθόγγοις ἁρμονίαν, ἐντείνων μὲν τὸ τῶν χορδῶν ὅποι τετύσθαι δεῖ, χαλῶν δ' ὅποι τοῦτο βέλτιον, τά τε διαστήματα 25

7. ἠγῆται] ἦμισα codd., οἷεται W. in mg.

xisti, ut magis te mirentur, quam Attica illa aetas Socratem? quippe qui concionem tuam et persuadendi vi. et voluptatum illecebris conditam esse perspicant: sicuti agri varietate florum exornantur. Usque adeo tuae Calliopes amatores omnes reddis et mirabiliter incendis. Quare te Solomonis esse similem, nemo est qui dubitet: superari autem ab illo, nemo contendat. Neque enim dici potest, illic multa suppetere testimonia, hic vero pauca: aut totidem quidem, non autem talia: sed contra potius. Nam qui illam mirantur, iis non aliud competit testimonium, nisi Reginae Austri in Palaestinam profectae. Qui vero tuarum rerum mentionem faciunt, hi ad mendacii suspicionem abolendam et Septentrionis et Austri una cum caeteris terrae finibus testimonia proferre mihi posse videntur. Caeterum cum Anaxagora auctore mens sapiens sit, quae cuncta gubernet et omnium caeterarum existat: et tu excellenti sapientia res administras et imperium gubernas, ingenii magnitudine omnia in melius convertens, ut nemo unquam ex aequo id praestiterit, et recte is dixisse videatur, qui consilio, prudentia, viribus animi plerasque res, non autem rerum copia ponderari affirmavit. Ut enim musicus, qui sonorum concentum optime callet, chordis quae intendendae sunt intendendis, contraque laxandis, ubi id expedit, et moderatis intervallis

A. C.
1282
ad
1828
Imp. Andron.
Senioris.

μέτρῳ ποιούμενος κάλλιστον ὄλον τὸ χρῆμα τῆς φθῆς κεράνουσιν·
ὡς δὲ καὶ αὐτῇ φρονήσει ἴσα καὶ ῥυθμοῖς τισι μουσικοῖς τὰ πρά-
γματα διεξάγων τὴν διὰ πασῶν, ὡς εἰπεῖν, ἁρμονίαν ἁρμόζῃ, ὡς
εἶναι συνάδειν πανταχόθεν ἑαυτῇ κάλλιστα τε ἔχειν καὶ ὡς ἂν πάν-
5 τες πεισθεῖεν θεῶν εἶναι σαφῶς τὸν διὰ σοῦ τὰ τῆδε καθιστάμενον. C
οὕτω σὲ θεῖόν τινα καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἄνθρωπον πάντες νομί-
ζουσιν ἄνθρωποι. φθάνεις γὰρ τῇ τοῦ νοῦ καθαρότητι τὰς τῶν
ὑπηκόων ὑπάντων διερχόμενος διαθέσεις καὶ γνώμας καὶ ὅποι
μάλιστα τείνουσιν ἀρετῆς ἢ κακίας. κάλλιστα διαγιγνώσκων· κἀν-
10 τεύθην ἁρμόζεις, ὡς εἴρηται, σαυτὸν ὡς δεῖ τοῖς πᾶσιν ἀνθρώ- D
ποις· καὶ κυβερνής, κατὰ Πίνδαρον, τὰν πολύστροφον γνώμων
ἐκάστων καὶ διατίθης ὅποι ἂν σχολή τὰ πράγματα βέλτιστον.
γνωρίζων δ' εἶη παντὶ που, ὡς οὐκ ἂν ποτε Θεμιστοκλῆς πρὸς
φήμης ἤλασε τοσοῦτον, εἰ μὴ Ξέρξης ἤλασεν ἐφ' Ἑλλάδας. οὐκ
15 ἂν δὲ Μιλτιάδης ἐκεῖνος ὀλμῆι ἐς ὄνομα ἤγετο, εἰ μὴ Περσικὸν
σατραπῆαι καὶ τὰ τῆς Ἀσίας ὄπλα πρὸς Ἀττικὴν καὶ Μαραθῶνα
διέβαινον πρότερον. ἀλλ' εἶχον ἂν τὴν ἀρετὴν θαλαμνομένην, E
ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀτεχνῶς ἐν ἀδήλῳ κειμένην, ὥσπερ οἱ Θησαυροὶ.
καθ' οὗ δὲ τὴν οὐρανοῦ ψάφουσιν φρόνησιν κατίδοι ἂν τίς ἐκ μυ-
20 ρίων μὲν καὶ ἄλλων· ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἀντέπνευσε μὲν, οὐκ
ἀνεσόβησε δὲ σου τὰ πράγματα, πάσης βυσάνου σαφέστερον
τοῦτ' ἂν εἶη δείγμα, ἀκιβδήλῳ φάναι χρυσῷ κατεσκευάσθαι σου
τὰ τῆς διανοίας. πολλοῦ γὰρ τὰ πράγματα εἰληφῶς διατρέχον-
τος κνκεῶνος, οἷος ἂν διαδράμοι νεφέλας ὀπηνίκα εἶη στροφῶν F
25 ἀπαρχτίας καὶ μικροῦ πάντων ἐθνῶν ἐφ' ἡμῶς κινουμένων οὕτω

relinquendis cantum elegantissime permiscet: ita et tu, qui prudentia ve-
luti rhythmis musicis omnia temperes, absolutissimum concentum efficias,
quo res pulcherrime gubernatae et ab omni parte consentientes efficiant,
ut omnes existiment Deum plane esse, qui tuo in iis regendis ministerio
utatur. Ita te omnes homines divinum quendam hominem et homine supe-
riorem existimant. Nam animi puritate subditorum omnium affectiones et
voluntates penetrans et, ad quas virtutes aut vitia potissimum tendant, a-
ccerrime perspicens, ita te componis, ut dictum est, quemadmodum omnibus
hominibus convenit: et, ut Pindarus ait, varium cuiusque ingenium guber-
nas, itaque singula disponis, ut optime collocentur. Neque vero quisquam
ignorat, Themistoclem nunquam ad tantam gloriam fuisse perventurum, nisi
Xerxes in Graeciam invasisset. Neque etiam Miltiades ille, ut arbitror,
tantum nomen haberet, nisi Persici satrapae et Asiae arma prius in At-
ticam et Marathonem penetrassent: sed eorum virtus, ut terra obruti the-
sauri, in obscuro latuisset. At tuum divinum ingenium cum ex aliis in-
finitis perspicere queat, tum vero ex eo, quod cum tempora adversarentur,
nec tamen res tuas evertent, id evidentissimum signum fuit praestantis
tuae sapientiae. Nam cum Imperium perturbatione plenum suscepiasses, nec
dissimile nubibus ab Aquilone agitatis, et paene omnes nationes in nostrum

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron
Senloria.
- σφοδρῶς, ὡσπερ οὗς φασὶ καταράκτας Νείλου, μόνος αὐτὸς τὰς ἐμβολὰς ἐς σεαυτὸν ἀναδεχόμενος ἐστῶτι φρονήματι, παραπλησίως προβλήτι πολλῶν προσρηγνυμένων κυμάτων ἀκυμάντων μένοντι, οὕτω καὶ βουλεύῃ καὶ διατίθῃς, ὡς οὐδ' ἐν οὐδενὶ τῶν ἀπάντων ἐνθυμηθῆναι πρὶν τελεσθῆναι· οὕτω μὴ ῥαδίως, ὥστ' 5
- P. 208 ἔργον εἶναι μᾶλλον οἷς ἐν πειρωμένοις λόγῳ διεξιέναι ἢ σοὶ ἔργῳ πληροῦντι· ὡς ἐξεῖναι, εἴ τις βούλοιο διαμετρεῖν ὅσα τε λόγοις, ὅσα δὲ καὶ ἔργοις, φρονήσεως γέμουσιν ἑκατέροις, ἐπιτελεῖς τρόπαια, ἡμέρας ἐκάστης ἀριθμοῦντι τὰς ὥρας πάντων τοι σφόδρα ποιεῖν εἰκός. μηδὲ γὰρ εἶναι μηδεμίαν, ἣτις παρελθεῖ 10 σῶν ἢ λόγων ἢ ἔργων καλλίστων ἄμοιρος. σοῦ γὰρ καὶ φθῆγμα ἐν ἐκμειλίσει καὶ περιτρέπει ἐς τὸ πρῶον καὶ τὸν σφόδρα ἀμελιχτον
- B καὶ ἐκτεθρηωμένον εὖ μᾶλα ἀνθρώπων, ῥῆσιν ἢ λέγεται τὸ τοῦ Σαὺλ δαιμόνιον ἢ τοῦ Δαβὶδ κινύρα. ὡς νῦν γε σοῦ χάριν σχολὴν ἄγομεν φόβου παντὸς ἡμεῖς. ἐν γὰρ τῇ πρῶμῃ τῶν καθ' 15 ἡμᾶς, ὡς εἰπεῖν, πραγμάτων καθήμενον ὁρῶντές σε καὶ διαγρῦν
- V. 169 πνοῦντα ἐπιμελῶς ἔκ γε τῶν προλαβόντων παρεσκευάσμεθα καὶ τὰ τέως προσδοκηθέντα δεινὰ πρὸ τῆς πείρας αἰεὶ παρακρούεσθαι γενησόμενα πάντ' εἰδότες τῆς σῆς διανοίας τρόπαιον. καὶ μέχρι
- C τοῦτου τάχ' ἂν τινες ἀθυμήσαιεν, μέχρις ἂν ποιήσωσι τὴν ἀρίστην 20 σου σύνεσιν ἐνθύμιον· ἔπειτα ἔδοξας ὡς ὑφ' ἡλίῳ καιομένοις ἔφυρος. ἔλαθον δ' ἄρα σεαυτὸν ἔγωγε εἰς τὰς ἀβύσσους τῶν σῶν κατὰ βραχὺ καθίεις πλεονεκτιμάτων; τοῦτο δ' ἦν δῆπου, ὅπερ

3. μένοντι.] Wolfius addit: atque omnium periculorum tempestatibus sedatis, in tranquillum portum nos perduxisti. Hinc Boivin. aliquid deesse suspicatur. 14. Σαὺλ pro Σαούλ. BOIV. 18. πρὸ Δ. et W. in mg. pro πρὶν.

exitum conspirassent tanta vehementia, quantus in Nili cataractis impetus esse fertur: tu solus impressiones illas constanti animo, instar inmetas rupis violentos fluctus aspernantis, excepisti: atque omnium periculorum tempestatibus sedatis in tranquillum portum nos perduxisti. Ita tu quidem et deliberas et disponis omnia, ut nemo omnium prius illa cogitare possit, quam perfecta fuerint: idque adeo facile, ut difficiliter sit aliis ea commemorare, quam tibi administrare. Unde fit, ut si quis enumerare velit prudentissima et dicta et facta tua, non aliud agat, quam qui cuiusque diei horas numerare instituerit, quarum nulla elabitur pulcherrimarum tuarum vel orationum vel actionum expers. Nam vel tuae vocis sonus unus mitigat et manuefacit hominem etiam immanissimum: idque facilius, quam lyra Davidis daemonium Saulis fugabat. Nunc igitur tuo beneficio metu omni vacui sumus. Nam cum te in puppi, ut ita dicam, rerum nostrarum sedentem videamus et diligenter excubantem, ex iis, quae praecesserunt, parati sumus: et nuper expectata pericula, priusquam periculum eorum faciamus, avertimus, tua sapientia illa omnia propulsatum iri praevidentes. Ac tantisper forsitan aliqui desperarint, donec summam prudentiam tuam cogitarint: tam vero ita recreantur, ut afflato Favonii aestuantem. Sed quid ego impru-

ἀπελεγόμενῃ τοῦ λόγου ἀρχόμενος, σαφέστατα πάντων ἀποροῦντα
 αἰσθόμενος αὐτὸς ἐμαντόν. καὶ γὰρ ὤμην μικράττα εἰπόντι καὶ
 ὅσα ἀρκεῖν εἶναι χρόνους ἔκτισιν μηκέτ' εἶναι πλημμυεῆς τῶν γ'
 ἐξῆς, εἰ βουληθεῖην, ἀποστατεῖν. παρῆλθε δὴ με, ὡς πρᾶγμα
 5 ποιῶν εἶην τῆς ἐμῆς τὰ μέγιστα γνώμης καταψευδόμενον. περὶ D
 γὰρ τοι τοῦ μεγίστου χρήματος τῆς σῆς φρονήσεως προθέμενος
 λέγειν, πλὴν τῶν ἔργων δι' ἧς ταῦτα πράττεται καὶ ἧ ἔπεται
 ὡσπερ ὀλκάδι ἐφόλκια, προσθόμοιον ἔργων ποιεῖν, ὡσπερ ἂν εἴ τις
 ὄρμαθου τινος ἄκρου λαβὼν τῆ χειρὶ, ἔπειτα ἐνόμισεν ὑφαιρεῖσθαι
 10 τουτί ἡκιστα τοῦ ἐφεξῆς κινήθησομένου. τότε δ' ἦν ἂν ἀβου- E
 λίας μεστόν, ὡσπερ δὴ καὶ τοῦμὸν τουτί· οὐ μὴν οἶόν τ' οὐκ
 ἔχειν παρῆλθῃσιν, εἰ μὴ τινες κἀκείνου τὴν συγγνώμην ἀτεχνῶς
 ἀφαιροῖντο, εἴ τις ἀπειροθύλαττος ὢν, ἔπειτα περιπολοῖ μὲν
 τὰς ἀκτὰς, ἐς δὲ τὰ τῶν πελαγῶν ἀμήχανα οὐκ ἐθέλει οὐδαμῆ
 15 οὐδαμῶς ἐφεῖναι. ἀλλὰ γὰρ οὖν τῶν εὐλόγων εἶναι κἀμοι δοκεῖ
 τῶν σῶν ἀγαθῶν, ὡς εἰπεῖν, τὰς ἀκτὰς παραπλεύσαντα ὡσπερ F
 ἐξῆν ἐγῆ τὸν λόγον ἐνορμύζειν. ὁ τῆδε τῆ ἀρχῆ καὶ τῷ τοιῷδε
 χρόνῳ μάλα προσφῆ καὶ προσήκοντα ἀναφήνας σὲ θεὸς αἰῶνι
 παντὶ συνδιαμετροῖσθε σοῦ τε καὶ τῶν ἐκ σοῦ τὸ βασιλεῖον κράτος,
 20 ὡς ἂν καὶ ἡμῖν εὐδαιμονεῖν εἴη μέγρι διαπαντός."

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.

9'. Ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα διεξίεναι τῷ τηνικαῦτα ξυμβέβηκε. P. 209

τοῦ δὲ χρόνου προβαίνοντος ἐς τὸ πρόσω παρὰ τοσοῦτο πλείονα
 τὴν αὐτοῦ διάθεσιν αἰεὶ καὶ εὐμένειαν ἐκαρπούμην, παρ' ὅσον καὶ

5. καταψευδόμενος Βοῖν. pro καταψευδόμενος. 7. δι' ἧς ταῦτα
 παρ. pro α' δι' αὐτῆς πράττ. BOIV. 14. ἐθέλοι Βοῖν. pro ἐθέλει.

dens in excellentiae tuae gurgites me paulatim immitto? Id ipsum vero est,
 quod initio orationis detrectabam, cum me omnibus tuis laudibus prae-
 dicandis plane imparem esse sentirem. Putabam enim, si pauca dixissem,
 quae ad aes alienum dissolvendum satis essent, licitum fore mihi caeteris
 supersedere: sed non animadverti, me id facere, quo mea opinio plurimum
 falleretur. Nam cum de re maxima, tua nimirum sapientia, dicere insti-
 tuissem, praetermissis operibus, quae per eam geruntur et quae eam ita
 sequuntur, ut maiora navigia lembi: perinde me facere animadverti, ac si
 quis catena summa manu prehensa putaret eam sic se ablaturum, ut annulli
 reliqui non moverentur. Id quod incogitantiae summae fuerit, sicut et
 meum factum: quod tamen veniam meretur, nisi ea illi etiam negetur, qui
 maris ignarus in littoribus obversetur, sed in profundum pelagus sese de-
 mittere minime velit. Mihi certe quidem non a ratione alienum videtur,
 tuorum bonorum quasi littora ut licuit praetervecto in voti portum appellere.
 Deus, qui te huic Imperio et his temporibus aptissimum et opportunissi-
 mum produxit, idem tuam tuorumque Imperatoriam maiestatem in omne ae-
 vum tueatur, ut et nos perpetua felicitate floreamus."

9. Tum igitur sic accidit, ut hanc orationem haberem. Tempore au-
 tem procedente maiorem in dies erga me eius affectum ac benevolentiam

A. M. τὸν χρόνον ἐς τὸ πρόσω προβαίνειν ξυνέβαινεν. ὥστε καὶ ἐς τὰς
6791 τῶν ἱερατικῶν μετῆς ἐκκλησίας πρώτας τιμὰς ἀνάγειν ἐπέκειτο.
ad ἥδη δὲ καὶ ὥσπερ ἀρραβωνά τινα τῆν τοῦ χαρτοφύλακος ἄξιαν
6836 ἔν γε τῷ παρόντι ἠγάγκαζε δέξασθαι με, ἔν' εἴη τις τοῦτ' εὐ-

Imp. Andron.
Senloria.

Β πρόσωπος αὐτῷ ἀφορμῇ πρὸς τοὺς βασκαίνοντας καὶ ὑπ' ὀδόντας
λοιδορομένους αὐτῷ τῆς ἡμετέρας εἵνεκα τιμῆς, ἧς παρ' αὐτοῦ
λαμπρῶς εὐθὺς ἐκυρπούμην, μήτε χρόνον προεισενεγκῶν, ὡς
ἔθος τοῖς πλείστοις, μήτε τινα πολιῶν τριχα, μήτε τινα τιμῆν
ἱερατικῆν. ἠδ' ἔρεψε δέ μοι ἥδη, ὡς ἐφ' ἑτοίμῳ τῷ πράγματι,
καὶ ἂ τῇ ἄξιᾳ προσήκοντα ἦσαν ἐνδύματα. ἐγὼ δ' ἐς τὴν ἐμαυτοῦ 10
νεότητα ἀπιδῶν καὶ τὴν τῶν τοιούτων ἀωρίαν πραγμάτων παρε-

C θῶν ἔλεξα τοιάδε. (B.) „Περὶ μὲν ἐμαυτοῦ καὶ ὡς οὐπω μοι
καίρια τὰ τῆς ἱερατείας βραχὺν τινα ἀποχρήσειν μοι δοκῶ τὸν
ἀπόλογον. ὅ,τε γάρ μοι χρόνος οὐπω ὠραῖος πρὸς γε τὰ τοιαῦτα
καὶ μέντοι γε καὶ οἱ τῆς ἡσυχίας καὶ τῶν λόγων μανιώδεις καὶ 15

V. 170 λελυτηκότες ἔρωτες ἠβῶσιν ἔτι παρ' ἐμοὶ καὶ με μὴ, πρὶν ἐς
κόρον ἐξήκειν, παρήσειν δὴσυχρῶνται. τότε γὰρ καὶ τὰ τῆς
D διανοίας τὸ ἀφετον ἔξειν καὶ ἀποχρῶν πρὸς Θεοῦ λειτουργίαν.
τὸ δὲ νῦν ἐμβριθεστέραν εἶναι τὴν τῶν μυστηρίων τόλμαν, ἢ ὡς
ἐμέ γε ἐνεῖναι ῥαδίως ἐλέγκαι, τοῦτο δ' οὐδ' εἰ μὴ τῷ δὴ τῶν 20
πάντων ἄλλῳ, ἀλλὰ γὰρ εἴ τι τῶν ὑπάντων ἄλλο καὶ τοῦτο δὲ
τῶν πάντων τοι προδήλων ἔμοιγε. ὀπίσθη γὰρ ἐχρηῖν τοῦ πράγματος
τὴν πείραν, τόσην, ὡς εἰπεῖν, ἀσκῶ τὴν ἀπειρίαν ἐν γούν τῷ πα-
ρόντι. τὸ δ' οὕτως ἔχοντ' ἀμαθῶς κατατολμῶν τῶν θείων καὶ
E ἀψαύστων, ὅμοιον ὄν ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐπεπήδα θαλάττῃ, πρὶν 25

expertus sum; adeo ut primos etiam Ecclesiasticos honores mihi conferre cogitaret, ac statim Chartophylacis dignitatem velut pignus quoddam accipere me cogeret; ut speciosam causam haberet ora obturandi obtrectatoribus, qui clam illi ob talem erga me affectionem conviciabantur; quod nec provecta aetate nec cano capillitio nec sacerdotio aliquo commendatus, ut plerique solerent, illa fruerer. Iam vero, ut re non debita, etiam dignitati consentaneas vestes mihi parabat. Ego vero, cum adolescentiam meam et tempus huiusmodi rebus alienum considerassem, ad hunc modum verba feci. (II.) „Quod ad me et immaturam sacerdotio aetatem attinet, non magna opus esse arbitr excusatione. Nam et anni mei talibus rebus sunt impares et otii ac litterarum insanus ac furiosus amor adhuc apud me fervet: nec me misum facturum affirmat, priusquam iis ad satietatem fruatur. Tum enim et liberum fore meum animum et ad Dei ministerium idoneum. Nunc vero audacem mysteriorum tractationem onus esse gravius, quam ut facile illud possim sustinere, si nemo alius intelligit, ego certe sic intelligo, ut nihil magis. Nam quantum res experientiam postulant, tantae mihi sum imperitiae conscius, hoc quidem tempore. Atqui hominem adeo rudem divinis et non tangendis esse rebus ingerere, non aliud fuerit, quam si quis natandi nescius in mare demittat:

ἢ μαθεῖν διανήχασθαι, οὐδ' ἕγιές ἤγῃμαι καὶ οὐδὲ πλείστου δέω
 θανάξαι, εἴ τις ἀνάσχοιτό ποτε τοσαύτην τόλμαν ἀνασχέσθαι
 λογισμῷ καθεστηκότι πλήττων ἑαυτόν. ποίων μὲν γὰρ οὐκ ἂν εἴη
 προσητήρων, ποίων δ' οὐκ ἂν θαλαττίων πυθμένων τὸ πρᾶγμα
 5 ἐπάξιον; εἶεν. τό γε μὴν πρὸς ἐμὲ εὐμενές καὶ κηδόμενον τοῦ σου
 κράτους καὶ πρὸς ἐνδοσίας πάνυ τοι σφόδρα ἐπικλινές καὶ ὀξυδ-
 ροπον, εἶπερ δὴ τι τῶν ἀπάντων ἕτερον καὶ τοῦτο δ' ἐν τοῖς
 μάλιστα ἔγωγε ἄγαμαι· καὶ οὐκ ἔχω παντοδαπὸς γηγόμενος
 10 αἰτίους αὐτὸς χρησάμενος, ὡ βασιλεῦ, τοιοῦτός μοι γίγνη. ἀλλ',
 ὡς ἔοικε, πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην ὡσπερ πρὸς ἀρχέτυπον εὐ-
 φυῶς ἀμιλλώμενος οὐκ ἀναμένεις αἰτίας ἀεὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν·
 ἀλλὰ πῆ μὲν, πῆ δ' ἀνάτιος γίγνη καὶ σφόδρα φιλότιμος εὐερ-
 γέτης. ὃ δὴ καὶ μάλιστα πάσαις ἀρχαῖς οἰκειότατόν τε καὶ πρ-
 15 πωδέστατον. τὸ γὰρ προὔπηργμένης αἰτίας εὐεργετεῖν οὐ μᾶλλον
 γ' ἂν εἴη τοῦ δρωῆτος, ἢ τοῦ τὴν αἰτίαν προβεβλημένου. καὶ
 νῦν γέγονέ σοι τὸ τῆς ἕξεως φύσις ἀμεταβλήτως ἔχουσα· καὶ ὡσπερ
 ἕκαστα τῶν ὄντων τὸ τῆς φύσεως ἴδιον αὐτομάτως ἀποτελεῖ καὶ
 20 κειροτόνηκεν, οὕτω δέισι τὸν πάντα αἰῶνα διατελοῦντα, οὐδαμῆ
 οὐδαμῶς οὐδεπώποτ' οὐδεμιᾶς ἀποχειροτονησαὶ δεδουνημένης τρο-
 πῆς, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς πεφυκῶς πρὸς εὐεργεσίας τοῦτο καὶ
 λόγοις καὶ πρᾶγμασιν, οἷονεὶ τι φύσεως ἄτρεπτον καὶ ἀκήρατον
 25 τας ἀπάσους ἐθέλων ὁμολογεῖν, ἔπειτα τὸ πρὸς ἀξίαν οὐκ ἔχων

13. ἀλλὰ πῆ μὲν, suppl: οὐκ ἀνάτιος. BOIV.

neque sani hominis ego esse puto et valde mirer, si quis animo constans
 vel cogitare tale aliquid sustineat. Quibus enim fulminibus, quibus maris
 gurgitibus non digna fuerit illa confidentia? Caeterum tuae maiestatis cle-
 mentiam erga me, sollicitudinem et summam ad bene merendum propensio-
 nem, si quid usquam aliud vel in primis admiror: et quocumque me ver-
 tero, non habeo, quo consilio adductus, quibusve rationibus, Imperator,
 te mihi talem praebeas: nisi quod apparet, te cum omnium Domino ingenio-
 sissime contententem non ullas expectare beneficentiae causas: sed illud
 tantum spectare, qua ratione bene mereri possis. Quod sane omnibus Im-
 periiis dignissimum est et maxime proprium. Nam beneficentiae causa
 suppeditata benefacere, non tam benefici fuerit, quam eius qui id meruerit:
 et nunc diuturna illa consuetudo tua in immutabilem naturam est mutata:
 et ita ut omnes aliae res sive naturae munus ultro faciunt, ut aqua hume-
 ctat, ut ignis urit, eodemque modo caetera per omne aevum naturas suas
 retinent, nec ulla unquam vi ab iis depelluntur: sic et ipse ad benefacien-
 dum natus neque verbis neque factis bene mereri desistis. Quare cum
 gratum animum declarare verbis in primis cupiam, nec id pro dignitate fa-

- A. M. ὁδὸν ἤττον ζημαντοῦ γε τῷ τε λόγῳ καὶ τῷ χρόνῳ νεμεσῶ. δοῦν
 6791 γὰρ κατ' οὐδὲν οὐδέτερος ἐσάπαν ἀνέγκλητος ἔμοιγε φαίνεται.
 ad ὁ, τε γὰρ λόγος ἀνώτερος ὢν τῆς ὕλης καὶ προσήκων μᾶλλον ἐρε-
 6836 ταῖς ἐδόκει δὴ μοι μῆδ' ὀψέ τοῦ χρόνου μὴ τροπῇ μηδὲ φθορῇ
 Imp. Andron. D τιμι λατρεύσειν, ἀλλ' ὁμοίως ἔχειν ἐν παντὶ διαπαντός τὴν τῶν 5
 Senioris. πραγμάτων φύσιν ἀποφαίνειν ἀποχρώντως· ὁ δὲ λήθεται ἤδη
 μεταβαλὼν καὶ αὐτὸς, ἐπειδὴ σοὶ γ' ἐντετόχηκε τῷ μακρῷ θη-
 σαυρῷ τῶν καλῶν. οὕτω γὰρ ἄσθενῶς ἔσχεν, ὥστ' οὐδένης τῶν
 αὐτῷ χρωμένων ὕμνησαν πρὸς ἀξίαν τὰ σὺ, πάλαι πολὸν ἤδη
 Ἐχρόνον πειραθέντες τε καὶ πειρώμενοι. οὐκουν οὐδ' αὐτὸς θαρ-10
 ρήσας ἤκον, ὡς τῆς ἀξίας ἴσως δυνησόμενος ἐφικέσθαι. καιοι
 γε βουλόμην γ' ἂν μᾶλλον, ἢ πάντα μοι ἐγγενέσθαι χρήματα.
 μεγίστην γὰρ ἂν οὕτω τοῖς ἐμοῖς παρεῖχον λόγοις τὴν ἐγένευσιν,
 ὥσπερ ἄρα καὶ ταῖς ἐαντῶν χερσίν οἱ τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἀπί-
 μενοι· ἀλλὰ πολλῶν τῶν ἐκ τῆς παροιμίας ἡμῖν ἀδυνάτων ἐν 15
 ταῖς βίβλοις κεμένων ἐν τι τῶν πολλῶν καὶ τοῦτο κινδυνεύει
 Ἐκαὶ εἶναι καὶ λέγεσθαι. ἐνταυθοῖ δὲ τοῦ λόγου γενόμενος ἀνεμῆ-
 σθην τοῦ Ἀττικοῦ μύθου, ἐν ᾧ τὸν Μῶμον ἀχρόμενον εἰσάγει
 τῷ Διὶ καὶ ἀποσκώπτοντα, ὅτι μὴ συμπαρήγυγε τῷ τοσοῦδε καὶ
 τοιοῦδε κάλλει τοῦ παντός καὶ τὸν ἄξιον τοῦ παντός ἐπαινεῖν.²⁰

- V. 171 κατὰ ταῦτά γάρ μοι καὶ αὐτῷ καὶ ἀποσκώπτειν ἐπῆρι καὶ ἀχρόμενος
 τῷ χρόνῳ νυνί. εἶπερ καὶ γὰρ ὡς τοσοῦτων ἀγαθῶν ἐμπλεῶν
 προήνεγκεν ἄνθρωπόν σε καὶ οἶον οὐ μέγρι σοῦ ὁ δὲ καὶ τοῖς
 ἐμνήσοντας ἀξίως συμπρήνεγκε, πάννυ γ' ἂν ἐποίηε δεδομένα

16. καὶ τοῦτο, scilicet τὸ πρὸς ἀξίαν ὕμνησαι τὰ σὺ. Vid. No-
 tas. BOIV.

cere possim, non minus et tempori et orationi, quam ipsi mihi succensere, cum utrumque ex aequo reprehensione dignum existimem. Nam oratio cum materiam superet et virtutes propius attingat, diuturnitate temporis nec mutationi nec exitio fore obnoxia videbatur: sed perpetuo sibi constatura, ut vim rerum abunde exprimeret. Verum enimvero et ipsam esse mutata, postquam ad te divitem bonorum thesaurum se convertit, animadverto. Adeo enim debilitata est, ut nemo unquam ea usus res gestas tuas pro dignitate celebrare potuerit. Quare nec ego ea spe fretus accedere potui, quamvis nihil mihi sit optatius. His enim verbis meis dignitatem maximam conciliarem, sicut ii manibus suis, qui res sacras contrectant. Sed cum multa in libris proverbialia occurrant, quibus aliquid impossibile esse innuitur: e multis illis et hoc unum fortasse et est et dici potest. Hac orationis parte Atticae fabulae in mentem venit, quae Momum Jovi succensentem et illudentem facit, quod cum tanta et tali universitatis pulchritudine non etiam dignum universitatis laudatorem produxisset. Eodem enim modo et ipse tempori nunc et illudere et succensere queo, quod cum te tantis bonis refertum virum produxerit, qualem ante te nominem, si una etiam eos, qui pro dignitate celebrare te possent, genuisset, recte omnino fecisset; cum nunc pal-

τῶ προσήκοντι λόγῳ. νῦν δ' ἐξ ἡμισείας φιλοτιμεῖται τὰ κάλ- A. C.
 λιστα. πάλαι μὲν γὰρ ἐδείκνυ τῶν σοφῶν τὴν φορὴν ἐρήμην ἀξίω 1282
 πραγμάτων, νῦν δὲ τὰ θαύματος ἄξια προενεγκὼν ἔλαθε καὶ 1328
 τοὺς ὑμνήσοντας ἀξίως συμπροενεγκεῖν, ἕτακτύ γε ποιῶν καὶ Imp. Andron.
 5 ὡς ἀληθῶς ἐπάξια τῆς ἑαυτοῦ φύσεως. ἐπίσης γὰρ ἀπολαύουσι P. 211
 τοῦ ἀτελοῦς καὶ λόγοι, τῶν δεξομένων πραγμάτων οὐκ ὄντων·
 καὶ θαυμάτων ἐπάξια πράγματι, τῶν θαυμασόντων οὐκ ὄντων,
 οὐδὲ παραπεμπόντων τοῖς ἐξῆς. ὡς νῦν γε μόνον τῷ χρόνῳ τὴν
 χάριν ἐχόντων, ὧν οἶον κλέος ἀκούομεν ἐπὶ τε τῇ φρονήσει καὶ B
 10 τοῖς ἄλλοις μέρεσι τῆς ἀρετῆς, εἰωθότι μετὰ γε τῆς φήμης ἐπὶ
 μέγα αἴρειν τὰ πράγματα· συναπιόντος μὲν τοῦ παρευθὺς ἐλέγχου
 τῷ θνήσκοντι· συναπιόντος δὲ καὶ τοῦ ἐκ τῆς συνηθείας ἐγγινο-
 μένου κόρου τοῖς πράγμασι. φιλεῖ γὰρ πῶς τὸ μὲν παρὸν αἰετὸς
 κόρον ἀποκλίνειν καὶ μαρτυρεῖν τὸ τερπνὸν διὰ τε δὴ τὸ πλείω C
 15 αἰσθῆσει καὶ συνέχως εἰς τὸ τοῦ νοῦ συμφέρειν ταμιεῖον καὶ C
 ἔτι διὰ τὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ χρῆσθαι ἀκόλαστον· ὥπερ αὖ ἐκ
 τοῦναντίου τὸ παρηγηκὸς ἀκόρεστον αἰετὸς διατελεῖ διὰ γε τὸ σπα-
 νίως καὶ ποτε προσβάλλειν τῶν αἰσθῆσεων μιῇ τινὶ τῇ ἀκοῇ καὶ
 μόνῃ. καὶ μέλιτος μὲν γὰρ καὶ κρεῶν καὶ ὄσα πλουσίας τραπέζης
 20 εἰσὶν ἀναθήματα εἰς κόρον ἀπολελαυκῶς τις, ἐπεθύμησεν ἤδη
 καὶ τυροῦ καὶ θύμου· οὐχ ὅτι ταῦτα κρείττω ἐκείνων· ἀλλ' ἔδο-
 ξαν ἤδη διὰ τὸ σπάνιον τοῦ κεχρησθαι. εἰ δ' οὕτω ταῦτα καὶ D
 κόρος αἰετὸς τοῖς παροῦσιν εἶναι ὁμολογεῖται, τὰ δὲ σὺ καὶ παρόντα

3. Εἰαθε pro εἰάθετο. BOIV. 9. Non οἶον, ut W. legebat. Al-
 ludit ad Homericum illud: ἡμεῖς δ' αὖ κλέος οἶον ἀκούομεν. BOIV.

cherrimarum rerum semissem tantum ostendet. Nam olim quidem doctorum
 hominum proventum tulit rebus gestis destitutum: nunc cum res admira-
 tione dignas protulerit, eos etiam, qui illas pro dignitate celebrent, gignere
 est oblitum, neglecto utique ordine et plane pro natura sua. Ex aequo
 enim imperfectae orationes sunt, cum res, quibus celebrandis adhibeantur,
 desunt: et res admiratione dignae, cum qui eas mirentur aut ad posterum
 celebrent, non reperiuntur. Itaque temporibus gratias agere eos solos oportet,
 quorum sapientiae aut aliarum virtutum famam tantum audimus,
 temporibus, inquam, quod una cum fama res amplificare solet. Etenim homine
 intereunte et praesentia indicia, quibus verum argui possit, evanescent,
 et comitari solitum nimiam familiaritatem fastidium. Nam ea, quae adsunt,
 plerumque satietas comitatur, voluptatemque immittit: quod et plurimum
 sensuum adminiculo subinde animi recessibus ingeruntur et iis pro libidine
 et uti et abuti licet. Contra vero quae praeterierunt nihil habent fastidii,
 quod raro et uni fere aurium sensui offeruntur. Nam melle et carnibus cae-
 terisque divitis mensae deliciis satiati caseum interdum et cepam decide-
 rant: non quod haec illis praesent, sed quia ob rariorem usum videntur
 meliora. Quod si haec ita sunt ac illud in confesso est, praesentibus bonis

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
- διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου καὶ βλεπόμενά τε καὶ ἀκουόμενα κόρον οὐδένα τοῖς κεχρημένοις ἡμῖν οὐδεπώποτε ἐμποιοῦσιν, ὅτι μὴ καὶ πρὸς ἔρωτας ἐξάπτουσι μέλλους, ὥσπερ τὰ τῶν ποταμῶν ῥεῦματα τοὺς πολλῶ τῷ δίψει καιομένους, ἦπου γε καὶ τὰ παροϊμώδη τῆς γραφῆς νενίκηκας μετὰ πολλοῦ τοῦ κρείττονος. οὐ γὰρ γεγραμκό-5 των ἀνελίττειν ἔχει τις πραγμάτων κύκλους ἐπὶ σοῦ, οἷς ἔξεστι
- B**δὴ που συνείρειν καὶ μυθικά τινα γοητεύματα τρυφῶντα κατὰ τῆς ἀληθείας (μὴ τοῖς λόγοις ἰσως ἀποχρώσης τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων ὕλης) καὶ ταῦτὰ τοῖς ναυτικοῖς ἐξ ἀπορίας δρῶν, οἳ μὴ ἐξικνουμένων τῶν φόρτων ἄμμων θαλαττίων τὰ κενὰ πληροῦσι¹⁰ τῆς ὀλκάδος· ἀλλ' ἐν θεάτρῳ κίνται πῦσιν ὀφθαλμοῖς καὶ πύσσαις ἐκβοῶνται γλώσσαις καὶ εἰσιν οὐδένων ἐγκωμίων ἐκδημα·
- F**μόνην δ' ἀπαιτοῦσι γλῶτταν τροφίμον Ἀκαδημίας καὶ Στοῆς καὶ λύγων Δημοσθενικῶν ἀπόζουσαν. πασῶν γὰρ ὅσαι τῶν εἰσὶν ἐν λόγοις γλώσσαις πάλαι πολλήν τινα κατεψηφίσαντο τὴν ἦταν¹⁵ τῶν σῶν ἀγαθῶν αἱ πηγαί. ὥστ' οὐκ ἄτοποι τινες οὐδ' ἡμεῖς ἂν φανείημεν, εἰ τὴν γλῶτταν σχάσαντες τοῦ λέγειν ὄψει μόνη γε τῶν σῶν κατατρυφῶμεν. τούτου γὰρ εἵνεκα καὶ πλείοσι τοῖς ἀσθητηρίοις πρὸς τὴν τοῦ ἡμετέρου νοῦ κεχρήμεθα βελτίωσιν, ἵνα μηδὲν ἡμᾶς διαδιδράσκη τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ τὴν ἦταν²⁰
- P. 212** Φατέρου Φάτερον ἀνακτῦται. ἢ μὲν οὖν τῶν καλῶν ἀμφισβητήσιμως πορεύεται πρὸς τὴν ἀκοήν, εἰκότως ἂν καὶ ἐρμηγέα ζητήσῃε λόγον. ἢ δὲ ἐπ' ὄψει κίεται καὶ οἰοκεῖ φωνὴν ἀνεκλάστην τινα προῖέμενα τὴν ἑαυτῶν ὑπὲρ πάντα λόγον κηρύττει λαμπρό-

28. Verba ἢ δὲ — ζητοῖη add. V.

semper inesse fastidium; tua autem, quamvis diuturno iam tempore oculis et auribus nostris obversantia, nullum fastidium nobis fruentibus pariant; quin immo ardentiozem quotidie amorem sui excitant; ut profluentes aquae hominibus siti exustis; nimirum proverbialia ipsa Scripturae multum vicia. Neque enim res vetustate obsoletas de te referre quisquam potest, quibus etiam fabulosa commenta et veritati fucum facientia possunt inseri, rerum gestarum materia forsitan orationem destituente: eodem plane modo, quo vacuae naves arena impleri solent: sed in theatro expositae sunt omnium oculis, et omnium linguis et laudibus celebrantur. Caeterum linguam requirunt in Academia et Stoa educatam et Demosthenicas lucernas redolentem. Nam bonorum tuorum fontes omnium huius aetatis eruditorum linguae iam olim demerserunt. Quas ob res ne nos quidem inepte facturi sumus, si lingua repressa tuo aspectu contenti fuerimus. Hac enim de causa pluribus sensibus ad mentis nostrae correctionem praediti sumus, ne quid eorum nos quae in mundo sunt lateat: sed quod in alio decesserit, alio pensetur. Ac ea quidem bona, quae auribus dubiis accipiuntur, recte interpretem postulant orationem: quae vero in oculos incurrunt ac muta veluti voce emissa disertius quovis eloquio suam praedicant claritatem, ea

τητα, σχολῆ γ' ἂν ἐρηγνεία ζητήσῃε λόγον. εἰ δέ τις ζητοίη, ὁμοῖον ἂν ποιήσῃ, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν σταθερῷ μεσημβρία τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡξίου δεικνύειν ἥλιον διὰ σμικροῦ τινος ἀνθρακος. ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν πραγμάτων ὑπερφυσία καὶ λόγον νικῶντα δύ-
 5 ναμιν πηγῆ μᾶλλον ἀρμόττει θαναμάζειν· εἰ δ' οὖν λήσομεν ἂντ' εὐδοξίας ἀδοξίαν πράττοντες αὐτοῖς. ἰδοὺ γὰρ ὑπερφύεις τι χρῆμα τῶν οὐρανίων καὶ ἥλιος καὶ ἄμαχόν τινα δέισιν ἐπισυ-
 10 ρόμενος τὴν ἑαυτοῦ λαμπρότητα. ἀλλ' οὐδεὶς πω μέχρι καὶ τήμε-
 15 ρον κατὰ τοὺς τῶν ἐγκωμίων ἐθαύρησε νόμους εἰς προὔπτον ὕμνησαι κάλλος αὐτοῦ καὶ μέγεθος καὶ τεραπνότητα. μηδὲ γὰρ ἔχων ὄτω τις παραθεῖται τῶν ἐν κόσμῳ, πολλοῦ ἂν δεήσειε σαφῶς τι ἀγγέλλειν περὶ ἡλίου. πολλῶν δὲ δήπου πλείονος ἢ μᾶλλον τοῦ παντός γε δεήσειε πᾶς τις ὑμοτοτούση γλώττη διεξιέναι τὰ σὰ, ὅς ἅπαντα τῶν ἐν ἀνθρώποις τὰ κάλλιστα καὶ ὑπερφυσία συλ-
 20 λήβδην ἔχεις συλλαβῶν. καὶ μὴν εἰ μὲν ἀπὸ σοῦ γε ἦσαν ἡργυμένοι τῶν ἐγκωμίων οἱ νόμοι, οὐ μόνον ποικιλώτεροι ἂν ἐγίνοντο καὶ πλείους τῇ τέχνῃ παρείχον τὰς ἀφορμάς· οἱ δ' αὐτοὶ καὶ νεαρῶ-
 25 τεροὶ σοὶ προσβάλλοντες καὶ ἀκίβδηλοι οὐ τελῶς ἂν ἐνδείν ἐδό-
 30 κουν τοῦ εἰκότος. νυνὶ δὲ καθάπερ ῥόδον μαλαχθὲν καὶ ἀπολλέσας τὴν ὥραν ἐν οἷς οὐκ ἐχρήν ἄλλοις μὲν δὴ τισὶ φανεῖν ἂν ἴσως οὐκ ἄξυντελεῖς· σοὶ δ' οὕτω καὶ πάνυ τοι σφόδρα ἄξυντελεῖς, ὥσπερ τοῖς ἕροβύμοσι πτηνοῖς τὰ ἐκ τῶν λίνων ἐνδύματα. ὥστε μοι διαποροῦντι καὶ ἥμιστα δυναμένῳ πρὸς ἕξιον ἀναφέρειν τὸν λόγον παράδειγμα χρῆσθαι ἔπεισι πολλῶν τοῦ δέοντος ἐνδέοντι.

11. πολλοῦ ἂν—ἡλίου add. V. Vid. Notas.

nequaquam interpretem orationem postulant. Ea si quis explicari sibi iubeat, periinde fecerit, ac si quis meridianum solem vertici imminentem exiguo carbunculo demonstrare instituat; praesertim cum res inusitatae magnitudinis quaeque vires orationis superant, tacite admirari magis conveniat, ne fortasse non exornemus illas, sed deformemus. Ecce in caelis quam admiranda res est sol, quod ita perambulat, ut ineffabilem splendorem secum trahat! Sed nemo in hunc usque diem secundum laudationum leges palam eius pulchritudinem et magnitudinem et iucunditatem celebrare ausus est. Nam cum nihil sit in orbe quicum conferri possit, multum aberit, ut quisquam perspicue de eo dicat. Longe vero minus vel nullo pacto potius res tuas quisquam enarrabit, qui quicquid in rebus humanis vel pulchritudine vel magnitudine excellit, eas complexus. Quod si a te laudationum leges petitaessent, essent eae non modo magis variae et copiosiores et artificiosiores, sed et illustriores et sinceriores, neque a fide veri abhorreere viderentur. Nunc vero, ut rosa languida, amissa ubi non oportebat venustate, aliis fortassis usui esse videantur: tibi vero usque adeo inutiles sunt, ut aereis volucris lineae vestes. Quare mihi dubitanti et ad quod dignum exemplar orationem referret nescienti eo utendum esse videtur, quod sit

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν ἀνδρώπων πράγματα, πῆ μὲν ἐποροῦντα, πῆ δ' ἀποροῦντα καὶ αἰεὶ ἄλλοτ' ἄλλως ἔχοντα. ἔθεν καὶ οὐχ ἀπλῆ τις, ὅτι μὴ καὶ μάλα γε πολύτροπος ἦ τούτων θεραπεία. ἐντεῦθεν εἰς παροιμίαν καὶ ὁ δεύτερος πλοῦς ἐξεπήνκται· καὶ ἐτῶν πρώτων ἀποτυγχάνοντες δευτέρων ἀπτόμεθα καὶ τρίτων ἴσως. συγγένεια γὰρ τις ἦκει διὰ πάντων καὶ ὁμοιότης, αἱ' ἐκ τῶν στοιχείων, ὥσπερ ἐκ μιᾶς τιος μητρὸς καὶ ῥίζης εἰληφῶτων τῆν τοῦ εἶναι σύστασιν. ἰδοὺ γὰρ καὶ λαμπύσι καὶ περσοῖς κερήμεθα, ἕως ἐν μὲν στερήσει τῆς τὰ πάντα βοσκοῦσης λαμπύδος, οἶονε τινα δεύτερον ἐκ μηχανῆς ἥλιον πράττοντες τῆ νυκτί. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν πάντα κόσμον εἰκονίζειν ἐθέλοντες καὶ κύκλους καὶ κινήσεις οὐρανοῦ καὶ ὡς ἔχει σχήματος εἰς τὰ περιγίαια, μικροῖς τισι σώμασι σφαιρικοῖς ὑποφαίνομεν. ἔν δὲ καὶ πρὸς ζωγράφων τέχνας ἀπαγάγωμεν τὸν λόγον, ἐνταῦθα δὴ καὶ ἀφθονίαν εἰκόνων καὶ παραδειγμάτων εὐρήσομεν καὶ σκηπὴν ὡς ἀληθῶς ἕως ὑποκρίσεως γέμουσαν καὶ ἀμωσγέπως τοῖς χρώμασιν ἐπιπλανωμένας ἔχουσαν τάληθούς τὰς ἐμφύσεις. τὰ τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸν τοῦ παντὸς ὑποκρινόμενοι δημιουργὸν ἐκεῖνοι, ἔπειτα μῆτε P. 218 πνοῆν αἷς δημιουργοῦσι σκιαῖς δεδυνημένοι χαρῆξομαι, μῆτε ζωογόνον τοῖς σπέρμασιν ἥλιον, παλῶσιν οἶονε ταῖς ὕλαις καὶ τοῖς χρώμασι· καὶ τῆδε μὲν ἐκ γῆς ἀνάγουσι τὸν σίτον δῆθεν ἐπιχλοάζοντα καὶ γαλακτοτροφούμενον, τῆδε δ' αὖτελεσφόρον δεικνύουσι, μῆθ' ὑπὸ καλάμῃ καὶ φλοιῷ καὶ ἀνθέρειζιν ἐπι καλύπτεσθαι θέλοντι καὶ μονοῦ τὸ δρέπανον προκαλούμενον· καὶ ταῦτα

13. ὑποφαίνομεν Boiv. pro ὑπερφαίνομεν.

longe inferius. Ita enim sunt res humanae, ut alias copia abundent, alias penuria laborent et subinde aliter atque aliter sese habeant. Quare medicina illis non simplex, sed varia est adhibenda, unde illud proverbium: ὁ δεύτερος πλοῦς. Et si hac minus successit, res alia via aggredienda. Est enim omnium rerum cognatio quaedam et similitudo, propterea quod ex iisdem elementis omnes constant. Ecce enim facibus et rogis utimur, cum solis splendore destituimur et noctu veluti alium quendam solem machinamur. Atque etiam cum totum mundum exprimere studemus ac circulos et motiones caeli et cum terra configurationes, parvis quibusdam eum globulis adumbramus. Quod si ad pictorum artes sermonem transtulerimus, ibi vero imaginum et exemplorum copiam inveniemus et vere scenam quandam arte historionica refertam, quae indicia quaedam veritatis utcumque coloribus nonnullis repraesentet. Nam cum alia, tum universalitatis huius architectum imitantes, cum neque spiritum iis, quas faciunt, umbris impertiri possint, neque vivificum seminibus solem: in materia colores, ludi et ioci quidam sunt illorum. Ac inde quidem germinantem segetem e terra producant et herbescentem viriditatem: illic vero adultam ostendunt, quae neque culmo, neque spicis, neque aristas iam se contineri velit et falcem tantam non

ποιῶσι μὴθ' ὦραν περιμένοντες, μὴτ' ἄστρον ἐπιτολὰς τε καὶ A. C.
 δύοσι, ἀλλὰ μᾶς ἡμέρας ἐνιοτε βλύστην τε σίτου καὶ ἄλωνος 1282
 ὦραν δεικνύντες. καὶ ἡμεῖς τοιγαροῦν μὴ δυνάμενοι τὰκριβοῦς ἐν ad
 τῷ παρόντι κατευστογεῖν δεύτερον μέτιμεν πλοῦν· καὶ παραδεί- Imp. Andron.
 8 γμασι κεχρημέθα πρὸς ἀληθείας ἐνδειξίν οὐ μᾶλα μὲν ἄξιους, B Sealoria.
 μᾶλα δ' ἀπὸ γνώμης ἀκιβδήλου. νῦν γὰρ ἔδει κατ' οὐρανὸν τοὺς
 μεγέθει καὶ κάλλει διαπρεπεῖς τῶν ἀστέρων ἐφ' ἕνα τινὰ τοῦ
 οὐρανόλου ξυνεληλυθότας σώματος τόπον διαζωγραφῆσαι καὶ ἀσφα- C
 λίστατα ἐγχαράξαι τῶν σῶν γνωρισμάτων τὰ κάλλιστα, ἵν' ὡσπερ
 10 τὴν τοῦ θεοῦ διηγοῦνται δόξαν οἱ οὐρανοὶ, οὕτω καὶ τὸ σὸν V. 173
 διατρανοῦντες εἰεν μνημόσυνον ἐν πᾶσι τοῖς αὐτῶν ἐξελιγμοῖς αἰεὶ
 καὶ περιφανέστατον αὐτοκρατορίας ἀρχέτυπον σὲ τοῖς ἐφεξῆς προ-
 βαλλόμενοι. νῦν ἔδει πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ἕνα τινὰ τοῦ ἐπι-
 γείου ξυνεληλυθότας σώματος τόπον εὐχὴν τινα μίαν ταύτην ποιή-
 15 σασθαι πρὸς τὸν κυριόσχομένον σοι τὸ βασιλεύειν, δι' αἰωνός D
 σοι καὶ τὸ ζῆν παρασχεῖν καὶ διαμένειν διδύσκυλον τῶν ἐθελόντων
 ἄρχειν ἕκασταχοῦ, οἷα γυμναστήν τινα πύσης ἀρετῆς καὶ παγκό-
 σμιον Ἑλλανοδίκην. νῦν ἔδει πᾶσαν ἀνθρωπίνην γλώττιαν τὴν
 ἐμὴν ἀνειληφέναι γνώμην, πρῦτανιν τῶν λεγομένων, ἵνα ἦν ἐν-
 20 τεῦθεν καὶ κοινή τις τελετὴ καὶ πατήρυρις καὶ συμφωνία παγκόσμιος
 ὑπὲρ σοῦ καὶ τῶν σῶν. οὐκοῦν ἄλλ' ἐπειδήπερ ἐν τῷ παρόντι E
 ἡμῖν ὡμολόγηται, μείζον ἢ κατὰ λόγου δύναμιν εἶναι τῶν σῶν
 ἐγκωμίων τὸ μέγεθος καὶ οὐδὲ πολλαῖς γλώσσαις ἀλώσιμον, εἰ
 τὴν ἀξίαν ζητοῖ τις, λοιπὸν ἂν εἴη καταλύειν ἐνταῦθα τὸ τῆς

flagitet: eaque faciunt nec tempore expectato, nec astrorum exortu vel
 occasu: sed uno saepe die et segetem germinantem et matorum frumentum
 ostendunt. Ad eandem modum et nos, qui veritatem assequi nequimus, id
 facimus quod licet, exemplisque utimur, indignis illis quidem, sed ex animo
 sincero depromptis. Nunc enim oportebat stellas magnitudine et splen-
 dore illustres in unum caeli locum coeuntes signis et characteribus certis
 ea, quae in te singularia et pulcherrima sunt, describere, ut quemadmodum
 Dei gloriam caeli enarrant, ita et tuam memoriam in omnibus suis conver-
 sionibus explicarent et illustrissimum Imperatoriae maiestatis archetypum
 te posteritati proponerent. Nunc omnes homines in unum aliquem telluris
 congressos locum unum hoc votum facere oportebat ad eum, qui tibi pote-
 statem istam dedit, ut et immortalem tibi vitam donaret, quo magister eo-
 rum es, qui ubique terrarum regnare vellent, velut omnis virtutis gymna-
 stae et universali Hollanodicae. Nunc omnis humana lingua debebat meum
 usumere animum, eorum quae dicerentur promum, ut inde communis quae-
 dam festivitas et solennitas et totius mundi de te et tuis consensio existeret.
 Caeterum, quia iam confessi sumus, ampliolem esse laudum tuarum magni-
 tudinem, quam quae oratione comprehendere queat, ac ne multis quidem lin-
 guis ediscari, si quis dignitatem spectet: id scilicet restat, uti iam vel

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Semloria.

γνώμης καὶ ἄκοντας πρόθυμον. μανία γὰρ σαφῆς ἐν εἴῃ τὸ τοῖς ἀδυνάτοις ἄντικρυς ἐκόντας ἐγγειρεῖν." (Γ.) Ἐμοὶ μὲν οὕτω τὰς διδομένας ἀπηγορευκῶτι τιμὰς βίαν ἐπενεργεῖν ὁ βασιλεὺς ἠβούλετο μὲν, δεῖν δ' ὁμῶς οὐκ ἔκρινεν· ἀλλ' ἠσύχασε ταμειωσάμενος εἰς ἕτερον τὸ πρῶγμα καιρὸν. 5

P. 214

ί. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τῆ Κωνσταντινουπόλει κατὰ πάροδον ἐπιδημηκῶτας ἐθεασάμεθα θανάτοποιόν τινα τέχνην ἐξησηκμένους ἄνδρας οὐ μείους τῶν εἴκοσιν· οἷους οὐδεὶς πω τῶν ἡλικία προβεβηκῶτων οὐτ' ἀκοῇ ἔσχεν, οὐτ' ὄψει τεθέταται. οὗς πρῶτα μὲν ὀρηθέντας ἐξ Αἰγύπτου καὶ ὡσπερ τινα κύκλον ποιη-10 σαμένους διελθεῖν ἐξεγένετο πρὸς μὲν ἕω καὶ ἄρκτους τὴν ὁδὸν Β ποιουμένους, Χαλδαϊκὴν τε καὶ Ἀραβίαν καὶ Περσικὴν Μηδικὴν τε καὶ τὴν τῶν Ἀσσυρίων γῆν· πρὸς δ' ἐσπέραν ἀποκλίνοντας τὴν περὶ τὸν Κυκλάσων Ἰβηρίαν Κολχικὴν τε καὶ Ἀρμενίαν, καὶ ὅσα μέχρι Βυζαντίου μεταξὺ κατοικοῦσιν ἔθνη, καὶ πάσας 15 χώραις καὶ πόλεσι τὴν ἑαυτῶν ἐπιδείξασθαι τέχνην. τὰ μὲν ταυ τελούμενα ὑπ' αὐτῶν τερατώδη μὲν ἦσαν καὶ θανάτου κλήρη, οὐ μὴν δαιμονικῆς τινοσ μαγγανείας μέτοχα, ἀλλ' ἐπιτηδεύματα φύσεως δεξιῆς, ἐγγυμασθείσης ἐκ πλειονοσ ἐς ἔργων τοιούτων C ἄσκησιν. ἵνα δ' ὡς ἐν κεφαλῶν τινα τῶν πολλῶν διεξέλθωμεν, 20 ἦσαν τοιάδε. (B.) Ὀλκίδοσ ἰστούσ τινασ δύο καὶ τρεῖσ λαμβάνοντεσ καὶ ὀρθίουσ ἐπὶ δαπέδον τινοσ ἰστώντεσ καλωδίοσ ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπὴρειδον, ὅσον μὴ ἐπὶ θάτερα περιτρέπεσθαι. ἕκαστ σχοῖνον ἕτεραν ἐκ τῆσ τοῦ ἐνόσ ἰστοῦ κορυφῆσ ἐσ τὴν τοῦ ἑτέρου

inviti alacritatem animi nostri omittamus. Manifesti enim furoris fuerit, ea suscipere ultro, quae nullo modo sustineri queant." (III.) Cum igitur oblatos honores nos ad hunc modum recusassemus, vim quidem afferre nobis voluit Imperator: sed cum id non oportere fieri censeret, quievit, re in aliud tempus reiecta.

10. Sub hoc tempus Constantinopolin obiter ingressos vidimus mirabilium operum arte instructos viros, non pauciores viginti; quales nemo unquam provectae aetatis homo vel audierat vel viderat. Qui primum ex Aegypto progressi veluti circulum quendam confecerant; ac versus quidem Orientem et Septentrionem Chaldaeam, Arabiam, Perasidem, Mediam et Assyriam peragraverant; deinde deflexo ad occasum itinere Iberiam Caucasum finitimam, Colchidem, Armeniam, caeterasque gentes pervagati, quae inde Byzantium usque habitant, artem suam in omnibus provinciis ostentarent. Quae autem ab illis agebantur, erant illa quidem monstrosa et sane mirabilia; non tamen quicquam cum diabolicis praestigiiis commune habebant: sed erant studia quaedam dextri ingenii, longo tempore in huiusmodi rebus versati. Ut autem breviter pauca ex illis narremus, ea qualia ab his spectacula exhibebantur. (II.) Navis onerariae malos binos vel ternos, alicubi in solo fixos et erectos, funibus hinc inde firmabant, ne in alteram partem inclinarent. Deinde funem alium ex unius mali cacumine in alte-

διέτεινον· και πρὸς τούτοις ἕτερον σχοῖνον ἀπὸ κρηπίδος ἄχρι
 κορυφῆς περιέλιποντες βαθμίδας τινὰς ἑλικοειδεῖς ταῖς αὐτῶν
 ἀναβάσειν ἔκραττον, δι' ὧν ἀνιῶν εἰς ἕξ αὐτῶν ἴστατο ἐπ'
 ἀκροτάτῃ και γυμνῇ τῇ κορυφῇ τοῦ ἴστοῦ, νῦν μὲν θ' αὐτέρῳ τοῦ
 5 ποδοῦν, νῦν δ' ἄνω μὲν ἄμφω τοὺς πόδας πρὸς οὐρανὸν ἔξαπλῶν, D
 τὴν δὲ κεφαλὴν κάτω πρὸς τῇ κορυφῇ τοῦ ἴστοῦ προσερείδων. V. 174
 ἔπειτ' ἐκείθεν ἄλματι χρώμενος ἀφηνιδίῳ μιᾷ χειρὶ τῆς σχοῖνου
 στεφῆρῶς ἰδράττετο και ἐξήρτητο· και πολλὰς οὕτω τὰς περιστρο-
 φὰς και περιδινήσεις ἐποίει, ἄνω τε πρὸς οὐρανὸν και κάτω πρὸς E
 10 γῆν τοὺς πόδας ἐν βραχεῖ και συνεχῶς περιστρέφων δίκην τροχοῦ.
 ἔπειτ' ἀντὶ χειρὸς κολλητῇ κνήμῃ τῆς σχοῖνου δραττόμενος ἐξήρ-
 τητο κύμβαχος· και οὕτως αὐθις ὁμοίως τὰς περιστροφὰς και
 περιδινήσεις ἐποίει. ἔπειτα ὄρθιος ἐπὶ μέσης τῆς σχοῖνου ἰστάμε-
 νος και λαμβάνων τόξον και βέλη κατὰ σημεῖον τινὸς ἐτόξευε πόρρω P. 215
 15 κειμένου· και ἔβαλλεν οὕτω πάνυ τοι εὐστοχώτατα, ὡς οὐδ' ἐπὶ
 γῆς ἰστάμενος ἕτερος. ἔπειτα μύων τοὺς ὀφθαλμοὺς και λαμβά-
 νων ἐπὶ τῶν ὤμων παιδίον ἐναερίον τινα τὴν πορείαν ἐβάδιζεν ἐπὶ
 τῆς σχοῖνου ἕξ ἑνὸς ἴστοῦ πρὸς τὸν ἕτερον. και ταῦτα μὲν οὗτος
 ἐποίει. (Γ.) Ἔτερος δ' ἐφ' ἵππου καθήμενος τρέχειν ἐμάστιζε·
 20 και τοῦ ἵππου τρέχοντος ὄρθιος αὐτὸς νῦν μὲν ἐπὶ τῆς ἐφεστρίδος
 ἴστατο, νῦν δ' ἔμπροσθεν ἐπὶ τῆς τοῦ ἵππου χαλτῆς, νῦν δ' B
 ὀπισθεν ἐπὶ τῶν τοῦ ἵππου γλουτῶν, εὐφυῶς αἰε παραλλάττων
 τοὺς πόδας και ὥσπερ ἰπτάμενος δίκην πτηνοῦ· νῦν δ' αὐθις ἀπο-
 βαίνων τοῦ ἵππου τρέχοντος και τῆς οὐρᾶς δραττόμενος και ἐναλ-

S. εἰς add. A. 4. θ' αὐτέρῳ W. in mg. 12. και ante περιδινήσεις
 add. A.

rius cacumen extendebant; praetereaque alium funem a solo ad cacumen
 circumplicantes gradus quosdam in gyri speciem, quibus ascenderent, fa-
 ciebant: per quos unus ex iis cum evasisset, nudo cacumini mali insistebat,
 nunc altero in pede stans, nunc ambos versus caelum distendens, caput
 vero deorsum versus ad mali cacumen applicans: post subito saltu facto,
 unaque manu fune fortiter comprehenso, inde pendeat; et ita saepe sese
 rotabat et circumvolvebat ac sursum versus caelum et infra versus terram
 paulo momento et continenter rotae in morem pedes circumagebat. Deinde
 non manu, sed inflexo crure, reste apprehensa, supinus dependebat; atque
 ita rursus eodem modo rotabat se ac circumvertebat. Mox rectus in medio
 fune stans, arrepto arcu et sagittis, ad scopum eminens positum collimabat,
 adeo solerter, ut qui humi consisteret melius non posset. Deinde clausis
 oculis accepto in humero puero quasi viator quidam aërius per funem gra-
 diebatur ab altero malo ad alterum. Et haec quidem iste. (III.) Alius
 autem equo insidens ad cursum illum extimulabat; eoque currente nunc
 erectus in sella stabat, nunc ante in iuba, nunc retro in clunibus, pedibus
 semper dextre implexis, et velut avis in morem volitans. Nunc ex equo
 currente descendens, eiusque cauda prehensa insiliens, rursus in sella se-

A. M. λόμενος ἐπὶ τῆς ἐφειστρίδος αὐθις ἐωρᾶτο καθήμενος. καὶ αὐθις
6791 αὐθις χαλῶν ἑαυτὸν ἐκ θατέρου τῆς ἐφειστρίδος μέρους καὶ κάτω-
ad θεν διὰ τῆς τοῦ ἵππου κοιλίας περιστρεφόμενος εὐπετώσ ἐκ θατέ-
6896 ρου μέρους ἀνῆι καὶ ἐπωχεῖτο αὐθις. τούτοις δ' ἀσχολῶν ἑαυ-

Imp. Andron.
Senioris.

C τὸν οὐδὲ τοῦ τὰς ἵππων πρὸς δρόμον ἐπέγειν ἡμέλει τῇ μύστιγι. 5
ταῦτα μὲν δὴ καὶ οὗτος τῶν τερατοποιῶν ἐκείνων ἐποίη. (Δ.) Ἐτε-
ρος δ' ἐπὶ τῇ κορυφῇ ἑαυτοῦ ῥόπαλον πηχυαῖον ἰστών καὶ ἐπὶ τῷ
τοῦ ῥοπάλου ἄκρῳ ἀγγεῖον ὕγρον μεστὸν περιῆει διασώζων ἀλλό-
γητον τὸ ἀγγεῖον ἐπιπολύ. ἕτερος δ' ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κορυφῆς καὶ
αὐτὸς ἰστών δόρυ μακρὸν, οὐ μείον τριῶν ὀργυιῶν, περιελήμενον 10

D σχοινίῳ κάτωθεν ἄνω δίκην βαθυμίδων, δι' ὧν χερσὶ τε καὶ ποσὶ
περιδραττόμενος παῖς τις, ὃ μὲν παῖς ἀνῆι βραχὺ παραλλάττων
ἀεὶ χεῖρας καὶ πόδας ἄχρι τοῦ ἄκρου τοῦ δόρατος καὶ αὐθις ἐκί-
θεν κατῆι. ὃ δ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἔχων τὸ δόρυ περιῆει βαθύων
διηνεκώς. ἕτερος δ' ἐξ ὕελου σφαιραν ἔχων ἄνω πρὸς ὕψος ἐβ- 15
ρίπτει. καὶ κατιούσαν τὴν μὲν ἄκρῳ τῷ τῆς χειρὸς ὄνυχι ἐδέχετο,
τὴν δὲ τῷ ὀπισθίῳ ἄκρῳ τοῦ ἀγκῶνος, τὴν δ' ἄλλως καὶ ἄλλως.

E εἰὼ λέγειν τὰ τῆς ὀρχήστρας διάφορα εἶδη, καὶ ὅσα ἐφ' ἡμῶν
ἔξετελεσαν ἕτερα τῶν ἐπιτηδευμάτων. καὶ οὐχ ἕκαστος ἐν μόνῳ
ἀπολαβῶν ἐγύγνωσκεν ἐπιτήδευμα, ἀλλ' ἕκαστος ἕπαντα. οὐδ' 20
ἂν διεξῆεν μόνῃ ταυτὶ ἤδεσαν, ἀλλὰ μυρία ἕτερα. (E.) Οὐκ
ἀκινδύνων δ' ὄντων τῶν τοιούτων ἐπιτηδευμάτων οὐδ' αὐτοὶ γε
ἀκινδύνοι διεγένοντο. ἀλλὰ κρημιζόμενοι πολλάκις τινὲς διαφθεί-
ροντο. πλείους γὰρ τῶν τεσσαράκοντα τῆς πατριδος ἑαυτῶν ἔξε-

F ληλυθότες μείους τῶν εἴκοσιν ἐς Βυζάντιον διεσώθησαν. ἔθεσά. 25

dens conspiciebatur: et inde rursus ex altera sellae parte se demittens, et circum equi ventrem se circumagens, facile ex altera parte ascendebat ac rursus in eo vehebatur. Quibus rebus cum occuparetur, ne id quidem negligebat, ut equum flagello ad cursum incitaret. Et haec alter e monstri- ficis illis hominibus faciebat. (IV.) Alius vero cubitali clava capiti imposita, ac vase humoris pleno in eius summa parte collocato, ita circumibat, ut vas diu immotum servaret. Alius et ipse longam hastam in capite suo stante- bat, tribus orgyis non breviorē, fune inferne versus apicem circumpli- cato graduum instar: quos puer manibus et pedibus ascendebat paulum alternantibus usque ad hastae cacumen, et rursus inde descendebat. At qui hastam in capite gerebat, continenter obambulabat. Alius vitreum glo- bum in altum iactabat et relabentem nunc extremo manus ungue excipie- bat, nunc posteriore cubiti parte, nunc aliter atque aliter. Omitto saltu- tionum varia genera caeterasque exercitationes, quascunque illi nobis spe- ctandas exhibuerunt. Neque vero singuli ea singula, sed omnes univērum callebant: neque ea quae exposui tantum, sed alia sexcenta sciebant. (V.) Sed cum ea studia periculosa sint, ne ipsi quidem periculorum ex- pertes fuerunt; sed saepe praecipitati aliqui perierunt. Nam cum amplius quadraginta patria excessissent, pauciores viginti Byzantium pervenerunt.

- μεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ἕνα τοῦ ἰστοῦ πεπτωκότα τε καὶ θανάοντα. πολλὰ τοίνυν ἐκ τῶν θεωμένων συνάγοντες χρήματα περιήρσαν πανταχῇ τῆς γῆς, ἅμα μὲν κέρδους ἕνεκα, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν ἐπιδεικνύμενοι τέχνην. ἄραντες δ' ἐκ Βυζαντίου διὰ Θράκης 5 καὶ Μακεδονίας ἀπήσαν ἄχρι Γαδείρων, μικροῦ πῦσαν τὴν οἰκουμένην τῆς ἑαυτῶν τέχνης ποιούμενοι θέατρον. (ζ'.) Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις οἱ Τοῦρκοι κατεγνωκότες οὕτω νοσοῦντα καὶ λίαν P. 216 αἰσχυρῶς τὰ Ῥωμαίων διακείμενα πράγματα ναυπηγεῖν ἤρξαντο V. 175 καὶ ἐπιβαίνειν θαλάσσης ἁδεῶς τε καὶ κατὰ πλήθος. καὶ ναυλο-
 10 χεῖν μὲν ἀνιούσας καὶ κατιούσας ὀκτάδας· κατατρέχειν δὲ καὶ Μακεδονίαν καὶ Θράκην· κατυτρέχειν δὲ νήσους μικράς τε καὶ μελλοῦς καὶ πάντ' ἐπιφέρειν ἐπὶ χειρίστοις αἰεὶ τὰ χειρίστα, ὡς τῶν βασιλικῶν σπανιζόντων ἐντεῦθεν χρημάτων τὰ τῶν πάλαι βασιλέων κειμήλια δι' ἀνάγκην ἐνδείας πιπράσκεισθαι.
- 15 ια'. Ὁ γε μὴν μέγας δοῦξ ὁ Συργιάννης ὄρων οὐ κατὰ γνώμην B αὐτῷ χωροῦντα τὰ πράγματα (ὁ μὲν γὰρ ᾤετο παραδυναστεύειν καὶ ἄγειν καὶ φέρειν ὡς αὐτὸς ἐθέλοι τὰ πράγματα καὶ μηδὲν ἢ μικρὸν ἢ μέγα διατελεῖσθαι τῶν πάντων ἀγνοοῦντος αὐτοῦ· ἔπειτα παρὰ πῦσαν προσδοκίαν ἑώρα τὴν βασιλείως γνώμην ὀλοσχερῶς
 20 Καντακουζηνῷ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ μόνῳ προστιθεμένην) ἐλίμπρατο τὴν καρδίαν καὶ διῆγεν ἰσχυροπακῶς καὶ ἀνιώμενος καὶ C ἐσκοπεῖτο καθ' ἑαυτὸν, πῶς ἂν ἀμόναιτο τὸν βουσιλέα· ὃς ὢν ὑπισχνεῖτο πρότερον νῦν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδενὸς ἐμίμνητο, ἀλλὰ πάντ' ἦν δρῶν τὰναντία παρορῶν τε αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν πολλῶν

Vidimus et nos unum malo delapsum interire. Magnam itaque pecuniam a spectatoribus colligendo quovis terrarum proficiscebantur, partim lucri faciendi causa, partim artis suae ostentandae gratia. Digressi autem Byzantio per Thraciam et Macedoniam Gades usque pervenerunt, toto fere terrarum orbe artis suae theatro constituto. (VI.) His temporibus Turci, animadverso afflicto et turpi Romani Imperii statu, aedificare classes et ingredi mare coeperunt, idque impune et magno numero, et naves onerarias ascendentes ac descendentes intercipere atque etiam Thraciam et Macedoniam incurmare; insulas item tam magnas quam parvas; et maximas clades maximis subinde cumulare non destiterunt. Unde factum, ut exhausto fisco veterum Imperatorum ornamenta urgente inopia divendere necesse esset.

11. Caeterum magnus Dux Syrgiannes, rebus non ex sententia succedentibus (putaverat enim, se veluti consortem Imperii fore, et suo arbitratu moderaturum omnia, neque parvum aut magnum quicquam se nesciente actum iri: videbat autem praeter omnem expectationem animum Imperatoris Cantacuzeni magno Domestico prorsus esse devinctum), dolore atque invidia aestuabat, ac moestus secum meditabatur, quomodo ulcisceretur Imperatorem, qui eorum quae verbis ante promisisset nunc re ipsa nullius meminisset, sed contraria potius omnia faceret: quippe a quo ut unus e

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.

- A. M. 6791 ad 6836
 Imp. Andron. Senioris.
- καὶ μηδενὸς κοινωνῶν αὐτῷ βουλευμάτος. ἔγνω τοίνυν τῷ γηραιῷ προστεθείς βασιλεῖ πάντ' ἐν βραχεί τὰ τοῦ νέου ἀνατρέψαι διαβουλίᾳ τε καὶ πράγματα. οὐ γὰρ θεῶ τὰς τῶν πραγμάτων αἰτίας ἀνεῖθαι· ἀλλ' ὅποι ῥέψκειν αὐτὸς, ἐκεῖ καὶ τὸ ἰσχυρὸν τῶν πραγμάτων καθάπερ ὑπ' ἀνάγκης φέρεσθαι τινος ἐνόμιζε. ἔπειτα 5 τοίνυν τινὰ τῶν οἰκειοτάτων αὐτοῦ λάθρα, ἐροῦντα τῷ γηραιῷ βασιλεῖ τὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ καὶ ὅπως ἔχει τὰ καθ' αὐτόν· προσε-
- P. 217 τεθείκει δὲ διὰ τὸ τῆς πίστεως ἰσχυρὸν καὶ ὡς οὐκ ἀνέχομαι βλέπειν τὸν νέον βασιλέα πειρῶντα τῆς ἐμῆς γυναικός. (B.) Τῷ μέντοι γηραιῷ βασιλεῖ οὕτως εὐφρόσυνος ἢ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἔδοξε 10 γνώμης μετάρθεσις, ὡς τοῖς ὑφ' ἡλίῳ καιομένοις ὤρα θέρους ἔσφορος καὶ τοῖς δάψει φλεγμαίνουσι πόμα ψυχροῦ. οὐδὲ γὰρ οὐδ'.
- V. 176 αὐτὸς ἀνέχεσθαι πλέον ἤδη ἐδύνατο, ἑαυτὸν τε περιφρονούμενον Βκαὶ ἐμπαιζόμενον οὕτω βλέπων καὶ ἕμια τοὺς περὶ αὐτὸν μικροὺς τε καὶ μείζους ἀφαιρεθέντας ὑπὸ τοῦ νεωτέρου τοὺς τῶν οἰκίων 15 χωρίων κλήρους κἀντεῦθεν περιμόντας οἷά τινας ὑπὸ λιμοῦ τεταριχευμένους. ὄρκοι τοίνυν φρικώδεις ἀπ' ἀλλήλων ἐς ἀλλήλους κρύφα διαβάντες ἠνύγκασαν τὸν Συργιάννην σπουδῇ προκαταστήσαντα ἑαυτὸν οἴχεσθαι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν. ὃ δὴ καὶ τὴν ταχίστην αἰσθομένην μηδενὸς ἐγεγόνει. ῥέουσα δ' ἢ φήμη 20 C εὐφροσύνης τῶν πλείστων ἐπέπλησε τὰς καρδίας, ἐλπιάτων αὐτίκα πρὸς τὸν γηραιὸν αὐτίς ἐπαγήξεν τὰ πράγματα βασιλεῖ, καθάπερ κύβου μεταπεσόντος, καὶ ἀποδοθήσεσθαι τὰ περὶ Θράκην καὶ Μακεδονίαν χωρία τοῖς προὔπαρξασιν ἐς τὸν κλῆρον.
15. τοῦ νεωτέρου A. et W. in mg. pro τῶν νεωτέρων.

multis despiceretur, nec ulli consultationi socius adhiberetur. Decrevit igitur se ad seniores Imperatores conferre, ac brevi tempore omnia consilia, res omnes junioribus evertere. Neque enim quicquam ad Deum referbat: sed quo ipse inclinasset, eodem etiam negotia omnia necessario indinatura putabat. Quodam itaque ex intimis suis ad seniores misso, animi sui affectum et quo loco sint res suae clam indicat; et quo maior fides habeatur, illud praeterea addit, se ne vultum quidem adolescentis intueri posse, a quo uxoris suae pudicitia tentaretur. (II.) Ea Syrgiannes immutato tam grata seniori Imperatori fuit, quam per aetatem ex solis ardore aestuantibus Favonii flatus et siti confectis frigidae haustus. Nam nec ipse diutius ferre poterat, se ita negligi et deludi; et homines sibi addictos, summos pariter et infimos, praediorum suorum possessione a junioribus spoliatos et tantum non fame enectos circumire. Quas ob res sanctissime iureiurando clam ultro citroque misso Syrgiannes coactus est rebus suis celeriter compositis venire Byzantium: idque citra moram ignavis omnibus factum. Quod cum fama vulgasset, plurimorum animi maiorem in modum exhilarati sunt, summam rerum statim velut tessera inversa ad senem redituram esse sperantium, veteresque possessores Thracica et Macedonia

ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τῷ θεῷ σκοπῶ δεδομένα ταῦτα οὐκ ἦν, μάταιος ἐν βραχεῖ τῶν πεπραγμένων ἔδοξεν ἢ σπουδῇ, ὡς εἰρήσεται προϊούσιν ἡμῖν. (Γ.) Ὁ μέντοι βασιλεὺς ὁ νέος εἰδὼς ἐκ πολλοῦ τοὺς Βυζαντινοὺς ὕλαις γνώμαις προστιθεμένους αὐτῷ καὶ λάθρα προσκαλουμένους, ἐπειδὴ πρόφασιν ἤδη τὴν τῆς εἰρήνης ἔλαβε σύγχυσιν, ἐπὶ τοῦτο πορεύεται μετὰ παντὸς τοῦ Θρακικοῦ στρατεύματος, καὶ ἔλθων στρατοπεδεύεται περὶ ποῦ τὰ προαύλια τῆς τοῦ Κοσμοδίου μονῆς· ἀφ' οὗ καὶ τὰ βασίλεια καθέωρα τριάκοντά ποῦ σταδίου τούτων ἀφεστηκώς. αὐτὸς μὲν οὖν αὐτοῦ δύο διήνησεν ἅλα νυχθήμερα, ψυχροτάτου κατ' αὐτῶν ἀντιπνέοντος τοῦ βορρᾶ, κατ' αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὄντος τοῦ χρόνου. οἱ δὲ φύλακες πανταχόθεν διανεμώμενοι τὰς ὁδοὺς ἐτήρουν, μὴ λάθῃ καταστρατηγήσας αὐτοὺς ὁ Συργιάννης ἔξω τηριακῶτα περὶ τὴν Πείρανθον διατρέβων καὶ πειρώμενος ὑποσχέσει χρηστοτέραις τὰ 15 πέραξ ἐφελκύσασθαι φρούρια. τῇ δὲ τρίτῃ νυκτὶ τριακοσίου ἀπολεξάμενος ὀπίστας ὁ Συργιάννης καὶ ἔξ ἐσπέρας ἐξιπασάμενος ἦκε πρὸς τὸ Βυζάντιον, πρὶν ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, πάντας ἐκείνους τοὺς βασιλικὸν ὁδοστάτας καὶ φύλακας ὡσπερ ὑπνοῦντας ἄρδην συνειληφώς. καὶ εἰ μὴ διεκώλυεν ὁ γηραιὸς βασιλεὺς, καὶ ἐπεισπεσεῖν 20 αὐτοῖς ἐβούλετο ἔτ' ἀγνοῦσι τὸ δρᾶμα. ἐπεὶ δ' ἡμέρα ἐγένετο καὶ τὴν τοῦ Συργιάννη πυράδοξον καὶ αἰφνίδιον ἠχηκόεισαν ἔφοδον, ἔβλεπον δὲ καὶ ἄλλως οὐτέ τοὺς Βυζαντινοὺς ἀνύοντας λάθρα τι ὑπὲρ αὐτοῦ, μήτε τὸν βασιλεῦα προσδέξασθαι μέλλοντα ἐπιστρέ-

A. C.
1282
ad
1323
Imp. Andron.
Senioris.

A. C. 1322
hieme.

18. συνειληφώς] διεληλυθώς vel λελθώς W. in mg. 23. μέλλοντας W.

praedia recuperaturos. Sed cum idem Deo visum non esset, mox inani studio acta ea fuisse apparuit, ut progressu orationis a nobis exponetur. (III.) Enimvero iunior Imperator, qui longo iam tempore sciret, Byzantios sui studiosissimos esse, quippe a quibus clam arcesseretur, turbatae pacis occasione usus ad Urbem accedit, et omni Thracio exercitu secum adducto prope Cosmidii monasterium castrametatur: unde palatium conspiciebat triginta circiter stadiis distans. Ac ipse quidem ibi biduum totidemque noctes subsistit, frigidissimo spirante Borea, ipsius brumae tempore. Excubitores vero in viis circumcirca distributi observabant, ne ipso aliquo stratagemate deciperet Syrgiannes, qui tum Perinthi versabatur et circumiacentia castella melioribus promissis in fide retinere conabatur. Tertia vero nocte Syrgiannes trecentis armatis delectis circa vesperam equitando provectus ante solis ortum Byzantium pervenit, omnibus illis Imperatoris excubitoribus ac stationariis militibus, non secus ac si somno oppressi fuissent, interceptis. Et ni senex Imperator vetuisset, impetum in eos isitus facinoris adhuc ignaros facturus fuit. Sed cum diluxisset, audita Syrgiannis inexpectata incursione, cum nec Byzantii ulla re iunioris Andronici conatus iuvarent, nec ipse Imperator istos (eos nimirum, qui cum iunioris erant) facti poenitentes recepturos esse videretur, fugam arripuerunt.

Nicephorus Gregor. Vol. I.

23

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 218
- φοντας πρὸς μετόνοιαν, ὄχοντο φεύγοντες. (Δ.) Πέμπεται μὲν δὴ λοιπὸν εὐθὺς ὁ δεσπότης Κωνσταντῖνος διὰ θαλάττης ἐς Θεσσαλονικὴν ἐπίτροπος καὶ διοικητὴς τῶν τῆς Μακεδονίας πραγμάτων τὴν τε δέσποιναν Ξένην τὴν τοῦ νέου βασιλέως μητέρα πέμψων ἐς Βυζάντιον καὶ πρὸς γε στρατολογήσων ἐκείθεν, ἵν' ἐκείνου μὲν ἐκείθεν ἐπιόντος μετὰ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατεύματος, ἐντεῦθεν δὲ τοῦ Συργιάννου σὺν γε Τουρκικῷ στρατῷ καὶ ὄσοι Βέκ Βιθυνίας Ῥωμαίων ὀπλίται, μέσος ὁ νέος συγκλεισθεὶς βασιλεὺς τὴν ταχίστην ἀλοή ξύν γε τοῖς ἄμφ' αὐτόν. μέλλων δ' ἔδη τῶν Βυζαντιῶν λιμένων ἀποπλεῖν ὁ δεσπότης εἶδεν εὐθὺς τῶν τοῦ δουλοῦ χειρῶν ὀλισθήσαντα πάντα συνηθροισμένα, ὅποσα τὴν ἐκείνου τράπεζαν ἐπλήρου χρύσεια καὶ ἀργύρεια σκεύη καὶ ἄχρη πυθμένων καταδύντα θαλάττης· ὃ καὶ διὰ μεγάλης ἤγαγε λύπης αὐτόν, οὐ τοσοῦτον διὰ τὴν στέρησιν τῶν σκευῶν, ὅσον διὰ τὸ
- C ἐκ πρώτης φάναι γραμμῆς δυσοιάνιστον συνάντημα καὶ τὸ τῆς μελέτης ἐντεῦθεν δυσέλιπτον. ἀλλὰ γὰρ ἀπελθὼν ἐν Θεσσαλονικῇ πάντας εὐθὺς συλλαβόμενος τοδὸς περὶ τὴν δέσποιναν Ξένην αὐτῇ καὶ μάλα ἀκόσμως ἐμβιβύσας ἐς τριήρη ἐξέπμψεν ἐς Βυζάντιον· ἣ δὴ καὶ ἄκουσα ἐληλυθυῖα ἐφρουρεῖτο περὶ τὸ ἔϋον μέρος τῶν βασιλείων. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο καὶ σπονδαίωτατον ἔργον Κωνσταντῖνου τοῦ δεσπότητος γενομένου περὶ Θεσσαλονικῆ.
- V. 177
- δεύτερον δὲ, πάντα τὸν ἐκ Μακεδονίας συναγεῖρας στρατὸν ἐφείχεται κατὰ τοῦ ἀνεψιοῦ βασιλέως. ἐλθὼν μὲν δὴ παρὰ τὴν Χριστούπολιν πέμψας ἤτησε δίοδον παρ' ἐκόντων τῶν φρουρῶν, πρὶν παρ' ἀκόντων λαβεῖν ἀπειλῶν. τῶν δὲ μὴ δεξαμένων, βιασόμε-

(IV.) Postea Despota Constantinus statim per mare Thessalonicam mittitur, ut rerum Macedonicarum administrationem gubernationemque suscipiat et Xenem, iunioris Imperatoris matrem, Byzantium mittat; praeterea quoque militem ibi legat, ut ipso inde cum Macedonicis copiis invadente, hinc vero Syrgianne cum Turcico exercitu et Bithyniis Romanis occurrente, iunior Imperator in medio circumventus cum suis capiatur. Sed cum iam Despotes e Byzantino portu soluturus esset, statim e famuli manibus omnia ea delapsa vidit et in fundum maris demersa, quae ad ornandam eius mensam aurea et argentea vasa collecta fuerant. Quae res magnum illi dolorem attulit, non tam ob eius suppellectilis iacturam, quam ob malum in ipso quod aiunt limine omen, quo animus rei conficiendae parvam spes concipiebat. Caeterum Thessalonicam profectus Xenem cum omnibus ministris comprehensam, nulla modestia triremi impositam, Byzantium misit. Quo cum illa invita pervenisset, in orientali palatii parte custodiebatur. Et primum hoc atque gravissimum opus fuit Constantini Despotae, ubi in Thessalonicam advenit. Alterum, quod collecto omni Macedonico exercitu contra Imperatorem fratris filium contendit. Porro Christopolin progressus a praesidio transitum postulavit, minitans, ni ultro daret, iis inviis se transiturum. Quod cum illi recusarent, perrupta parte longi mari viam

- νος αὐτὸς διέκοψε μέρος τοῦ τῆν δίοδον ἐπιτελιζόντος μακροῦ
 τείχους καὶ οὕτω πᾶς ἀκωλύτως διέβαιναν ὁ στρατός. (E.) Στρα-
 φεις δὲ πρὸς ἑαυτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ συνιδὼν ὡς ἐν στενῷ συνε-
 λαίνεται οἱ τὰ πράγματα τὸν μὲν πρωτοστράτορα τὸν *Συναδη-*
Imp. Andron.
Senioris.
 ἄνδρα τὰ Θρακικὰ πυραδοὺς στρατεύματα πέμπει φρουρὸν τῶν τε E
 πρὸς Βυζάντιον βλέπόντων ὁρίων τῆς αὐτῷ κληρωθείσης ἀρχῆς
 καὶ ταῖς τοῦ Συργιάννου ἐκδρομαῖς ἀντίπαλον. αὐτὸς δ' ἐκείθεν
 δαιμονίαις τισὶ μηχαναῖς καὶ δόλοισι ἔγνω πολεμεῖν τῷ θεῖῳ καὶ
 δεσπότη. καὶ πρῶτα μὲν διατάγματα πλείστα σπουδῆ γραφῆναι
 10 παρεκελεύσατο, ἐν οἷς ὑποσχέσεις ἐγράφοντο ἔνορκοι χρημάτων
 καὶ κτημάτων καὶ τιμῶν προσηκόντων διανομαὶ τοῖς συλληφρομέ- F
 νοις τὸν δεσπύτην καὶ θεῖον. ἃ δὲ πάντα βαναύσοις τισὶ παρο-
 δίοις ἀνδράσι δεδωκὼς ῥίπτειν ἐκέλευσε καὶ διασπείρειν ἔξελίτθεις
 παρά τε τὸ στρατόπεδον τοῦ δεσπότη καὶ πανταχῆ τῶν ὁδῶν.
 15 ἔπειτα πρὸς τοῦτοις θάνατον κηρύττειν ἐκέλευσε τοῦ βασιλέως
 καὶ ἀπάππου, στασιασάντων δῆθεν τῶν Βυζαντίων καὶ ἀποκτει-
 νάντων αὐτόν. ὃ δὲ καὶ διετράνωσαν περιιόντες ἀπανταχῆ οἱ τὰ P. 219
 τοιαῦτα πλάττειν δεινοί, ὧν οἱ πλείους καὶ ἄρκους προσετίθεισαν,
 ὡς παρῆσαν καὶ αὐτόπται τῆς πικρῆς ἐκείνου τελευτῆς ἐγένοντο *
 20 καὶ πυράστασιν ποιῆσθαι τοῦ πράγματος θέλοντες τρίγας ἰδέ-
 κνυσαν λευκὰς, αἱ ἦσαν μὲν ἐκ προβάτων λευκῶν, ἰδεδέκνυτο
 δ' ὡς ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ὑπῆρης τοῦ γηραιοῦ βασιλέως, ἅτε
 ταῖς τοῦ δήμου διασκεδασθεῖσαι χερσὶ. ταῦτ' ἀκουόμενα τοῖς ἐν
 κώμαις καὶ πόλεσι καὶ μάλιστα τῷ τοῦ δεσπότη στρατῷ οὐκ εἶα B

17. δ] οὐ W.

intercludentis, omnem exercitum prohibente nemine traduxit. (V.) Imperator autem cogitatione his de rebus suscepta, cum se in arctum cogi cerneret, Protostratorem Synadenum, Thraciis exercitibus datis, ad custodiendos Imperii sui fines, qui versus Byzantium spectarent, et ad Syrgianis incursiones prohibendas misit. Ipse vero miris quibusdam machinationibus et dolis patrum Despotam inde oppugnare instituit. Ac primum edicta plurima festinanter conscribi iussit, quibus iureiurando sancitae pecuniarum pollicitationes continebantur: item possessionum et honorum convenientium distributiones proponebantur iis, qui Despotam comprehensuri essent: eaque praetereuntibus plebeiis hominibus dedit, ut abiicerent et de industria spargerent, cum iuxta Despotae castra, tum passim in viis. Deinde obitum avi Imperatoris proclamari iussit, qui a Byzantiis per seditionem occisus esset: idque huiusmodi commentorum artifices ubique vulgarunt: plerique etiam iureiurando addito, se interfuisse et suis oculis acerbum illius interitum vidisse. Et ut rem confirmarent, albos pilos ostendebant albarum ovium, quasi e capite et mento senioris Imperatoris vulgi manibus avulsis essent et dissipati. Quae cum in pagis et urbibus atque in primis in Despotae exercitu audirentur, animos hominum variis cogitationibus dis-

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

μένειν ἐπὶ βεβαιοῖς τοῖς λογισμοῖς. ἤδη δὲ καὶ τὰ διασπαρέντα ἐκεῖνα βασιλικὰ διατάγματα εὐρισκόμενα καὶ διδόμενα τῷ δεσπότη ἐς δειλίαν καὶ φόβον ἐνέβαλλον οὐ μῦλα ἀγεννή· ὥστε καὶ φεύγει ἀναπεισθεὶς ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων, λεγόντων ὡς οὐκ ἂν φθάνοις προδεδομένος ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου, ὄχητο ἐς Θεσσαλονίκην. καὶ 5
 Σταῦτα μὲν οὕτω τελευτῶντος χειμῶνος ἐγένοντο. (5). Ἦρος δ' ἀρχομένου πέμπεται τριήρης πρὸς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἐς Θεσσαλονίκην καὶ λαθραῖα γράμματα πρὸς τὸν δεσπότην Κωνσταντῖνον, παρακελευόμενα τὴν ταχίστην δεσμώτας ἐς τὸ Βυζάντιον μετὰ τῆς τριήρους ἐξαποστεῖλαι τοὺς τὸν δῆμον τῶν Θεσσαλονικέων νεωτεροῦσιν πείθοντας πέντε καὶ εἴκοσι στασιώτας. ἀλλὰ πρὶν εἰς ἔργον ταῦτα προβῆναι, διακηκοότες ἐκεῖνοι κρούφα διερεθίζουσι δραμόντες τὸν δῆμον· καὶ ἀναβάντες τοὺς ἱεροὺς κρούσοι κώδωνας. τοῦτο δὴ τὸ τῆς στάσεως ἀρχηγὸν σύμβολον. καὶ εὐθὺς θέουσι πανδημεὶ πρὸς τοὺς τοῦ δεσπότη οἴκους· καὶ αὐτὸν τὸν μὲν οὐχ εὔρον· προαισθόμενος γὰρ ὄχητο καταφυγὴν ἐς ἀρόπολιν· τοὺς δ' ὑπὸ χεῖρα συνειληφότες τοὺς μὲν ἀπέκτεινον, τοὺς δὲ τῶν ὑπαρχόντων ψιλώσαντες δεσμοωτηρίοις ἐνέβαλον, τοῖς δ' οἶκος κατασπάσαντες πάντα τὸν ἔνδον διήρπασαν πλοῦτον. αὐτοὶ δὲ δραμόντες εὐθὺς ὑφάπτουσι τὰς τῆς ἀκροπόλεως 10
 Ἐπύλας. ὅπερ ἰδὼν ὁ δεσπότης καὶ ἀπογνοὺς ἵππου τινὸς ἐπιβὰς ἤλυνεν ἔξω πρὸς τὴν τοῦ Χορταῖτου μονήν. ἐνθα δὴ τοῖς διώκουσι συλληφθεὶς τὸ μοναχικὸν καὶ ἕκων ὑπῆλθε σχῆμα, τὸν
 V. 178 προφανῆ τοῦ θανάτου κίνδυνον ἐντεῦθεν ἐκκλίνων, ὃν αἰφνιδίως

22. Χορταῖτου W.

trahebant. Tum dispersa illa edicta cum et inventa et Despotas tradita essent, metum ac terrorem illi non nimis degenerem incusserunt: ut istorum cohortationibus adductus proditorem illi exercitus iamiam imminere affirmantium Thessalonicam se fuga reciperet. Atque haec sub hiemis exitum gesta sunt. (VI.) Veris initio a seniore Imperatore trimeris Thessalonicam mittitur cum arcanis litteris, quibus iubebatur Constantium Despota quam primum eadem navi viginti quinque seditiosos, qui Thessalonicensem populum ad novas res molientes incitarent, Byzantium victos mittere. At illi priusquam hoc fieret, periculo suo cognito, clam populo concitato et turribus conscensis, sacra tintinabula pulsant, inchoandae seditionis signum. Statim igitur collecta plebe ad aedes Despotas accurrunt: ac ipsum quidem non reperiunt (nam ille cum praesensisset, in artem se receperat); obvios autem quosque partim comprehensos occidunt, partim bonis ereptis in carcerem coniciunt: domos convellunt et opes omnes intus repositas diripiunt; atque ipsi statim facto impetu arcis portas incendunt. Quo Despotas viso, rebus desperatis, equum conscendit et in Chortaitae monasterium excurrit. Ubi a persequentibus comprehensus monasticum habitum vel invitus induit, ad evidens mortis periculum declinandum, quam subito ille

ἡ παροῦσα περίστασις ἐσχέδιασε. δέσμιος οὖν ἐκεῖθεν ἄγεται πρὸς τὸν ἀνεψιὸν καὶ βασιλέα· ὃς δὴ καὶ πολλῶ τῷ μέτρῳ φιλανθρωπότερος ἔδοξε πάντων, ὅσοι παραδυναστεύοντες τε καὶ παρασπίζοντες ἦσαν αὐτῷ. οἱ μὲν γὰρ ἐφιέμενοι τῶν αὐτοῦ σαρκῶν καὶ τοῦ αἵματος, ὡς εἰπεῖν, ἀπογεύσασθαι ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν ὡς ἐάντικα διαβῆξοντες· ὁ δὲ βασιλεὺς περιχυθεὶς ἄτρωτον διετήρησε τὸ παρῦπαν αὐτόν. (Ζ.) Τῇ δ' ὑστεραία πεισθεὶς τοῖς περὶ αὐτὸν πέμπει πρὸς Διδυμότειχον καθειραχθῆσόμενον ἐν εἰρκτῇ δεινοτάτῃ καὶ ἀπαραμυθῆτῃ. ἡ γὰρ ἀνέχουσα τὸ Διδυμοτείχον πολλίχιον ἄκρα μία τις ἐστὶ πέτρα, ἣν οἱ ἐνοικοῦντες εὐφυῶς εἰς τὸ λαξεύσθαι ἔχουσαν εὐφρόντες ὑπογελοῦς κοιλαίνουσιν ἀποθήκας καὶ φρέατα, ὀμβρίων ὑδάτων δοχεῖα. τῶν δὲ τοιούτων φρεάτων ἐνὸς ἕπαν ἀνιμήσαντες τὸ ἕγρον κατάγουσι διὰ κλιμακος τὸν δεσπότην ἐν τούτῳ καὶ παιδάριον ἐν τῶν ὑπηρετούντων. ἄλλων δὲ τῶν ἁπάντων οὐδένα παρήκαν ἐκεῖ παρακύνψαι. ἀλλ' ἐπιπωματίσαντες ἐτήρουν ἐκεῖ συμπατουμένους τε ὑπὸ τῆς τοῦ τόπου στενότητος καὶ δυστυχεστάτα πάνν διακειμένους. ἵνα δὲ τὰλλα παραδράμῳ τῶν δεινῶν, ζοφῶδες φημι καὶ πνιγῶδες, πῶς παραστήσω τὸ μείζον ἐκεῖνο δὴ καὶ φρικῶδες; στενοῦ γὰρ πάνν τοῦ τόπου τυγγάνοντος ἀλλήλων ἐξ ἀνάγκης ἐχόμενα παρέκειτο ἢ τε τὸ διαχώρημα καὶ τὸ οὖρον ἔχουσα χύτρα καὶ ὁ τὸν λιμὸν παραμυθούμενος ἄρτος. τίνα οἴεσθε, ᾧ παρόντες, ἔχειν ψυχὴν, ὁπότ' αὐτοὺς ἐσθίειν ἐχρῆν, δυσωδίας τοσαύτης τῇ τραπέλῃ παρακειμένης; ἀλλὰ καὶ ἡ χύτρα ἀναγομένη ἐσπέρας ὑπὸ τῶν φυλάκων

18. παραδράμῳ Βοῖν. pro παραδραμών.

casus minabatur. Inde ad Imperatorem fratris filium vincetus ducitur, qui se longe humaniorem omnibus proceribus et satellitibus suis erga eum prae-buit. Nam hi quidem carnis eius et sanguinis quodammodo avidi in eum irruerunt, quasi statim discerpturi. At ipsum Imperator corpore suo protectum ab omni vulnere servavit. (VII.) Postridie suis obsequiis eundem Didymotichum mittit saevissimo et atrocissimo carcere includendum. Promontorium enim, in quo Didymotichos oppidulum situm est, una rupes est, in qua, quod ad excidendos lapides apta esset, incolae subterraneas cellas et puteos, quae pluvialium aquarum receptacula essent, excavarunt. Eorum puteorum unum aquis penitus exhauriunt ac per scallas Despotam eo demittunt, nec non puerum unum parvulum ex eius ministris. Neminem autem praeterea prospicere illuc sinunt; sed operculo in-jecto istos custodiunt, ob loci angustias miserrime affectos. Et ut omittam caetera mala, tenebras inquam et respirandi difficultatem, quomodo maius illud et horrendum malum declarem? Cum enim perangustus esset locus, aliter fieri non poterat, quin olla, quae excrementa capiebat, et panis, quo famem solarentur, in proximo iacerent. Quo animo eos fuisse probabile est, cum eis vescendum esset in tanto foetore? Ad haec olla cum vesperi

A. C.
1222
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

διὰ μηρῶνθον πολλάκις ἐξεκένωθη κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δεσπότη, εἴτε τῶν φυλάκων ἐξεπίτηδες ἐμπαιζόντων αὐτὸν, εἴτε τῆς χύτρας ἀπόντων αὐτῶν περιτρεπομένης. ἀλλὰ πολλῶν παρακλήσει χρησαμένων ἐς βασιλεῖα πνευματικῶν ἀνδρῶν ἐς ἑτέραν μετὰ ταῦτα κουφοτέρα ἐίρκτην μετηνέχθη. (H.) Τούτων οὕτω συμπεπτο-5 κότων διηπορεῖτο καθ' ἑαυτὸν ὁ βασιλεὺς γιγνόμενος καὶ οὐκ εἶχεν D ὅ,τι καὶ διαπράξεται καὶ ὅθεν εὖρη τοῦ κακοῦ λύσιν. ὅσα γὰρ ἂν ἐπιχειροίη, πάνθ' ἐώρα καθ' ἑαυτοῦ στρεφόμενα παραδόξως. ὅθεν ἀνοξείν ἔκρινε δεῖν ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημα τῶν οἰκείων ἀποριῶν· καὶ ἀνοξίας ἐνέτυχεν εὐθὺς τῷ πρώτῳ στίχῳ λέγοντι· 10 „ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτοῖς χιονωθήσονται ἐν Σελμών.” γινὸς οὖν ἐντεῦθεν, ὡς πάνθ' ὅσα τελεῖται E πρὸς τῆς παρούσης φορῆς τῶν πραγμάτων θεῶν δεδομένα τηχόνουσι κἂν τοῖς ἀνθρώποις ἀγνοῶνται τῆς ἀπορρήτου προνοίας οἱ τρόποι, πρὸς διαλλαγὰς αὔθις καὶ σπονδαῖς ταῖς προτέραις 15 ὁμοίας ἐξεκαλεῖτο τὸν ἔκγονον, ἀντιπαλα δι' ἀνάγκην πραγματευόμενος τοῖς τοῦ Συργιάννου βουλευμασιν· ὃς δὴ καὶ θάων ἐκ πολλοῦ τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἦκεν εὐθὺς μελλήσας οὐδέ. F ἔφαμεν γὰρ πού καὶ ἀνωτέρω, ὡς τὴν μὲν αὐτονομίαν τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ἔχειν βρούλετο· τὸ δὲ σχῆμα καὶ τὰς φροντίδας 20 ὄλαις ὄρμαῖς ἑαυτοῦ ἐξωθεῖτο· καὶ εἰ μὴ οἱ περὶ αὐτὸν ἠνόηλοι τε αὐτὸν καὶ ἠρέθιζον πρὸς τὴν τῆς ὄλης ἡγεμονίας ἔφεσον, ἤρξεν ἂν αὐτῷ κατὰ πᾶσιν ἢ τῶν γενομένων σπονδῶν κατὰστάσας. ὁμῶς ἐπειδήπερ ἐν τῷ παρόντι κληθεῖς ἦκε πρῶτον περὶ τὸ Γέριον 11. ἐπ' αὐτοῖς add. A. Vulgo legitur αὐτῆς. 17. ὃς δὲ, scil. ἔγγονος. BOIV.

a custodibus funiculo attraheretur, saepe in Despotae caput effusa est; seu custodibus de industria ipsi illudentibus, seu invitis iis olla inversa. Verum Imperatore multorum hominum religiosorum precibus exorato, tandem in leviorē carcerem est translatus. (VII.) Quae cum sic accidissent, Imperator animi dubius quid agendum esset nesciebat, quodve malis remedium quaereret. Quicquid enim incipiebat, id omne praeter opinionem in se ipsum revolvi ac relabi cernebat. Itaque aperto psalterio dubitationum suarum explicationem quaerenti primus statim oblatum est hic versus: „Dom caelestis dissociat reges, nive conspergentur in Selmon.” Unde cum intellexisset, omnia quae in praesenti rerum perturbatione fierent, a Deo decreta esse, licet homines arcanae providentiae rationes ignorarent: statim ad reconciliationem et pacta prioribus similia nepotem provocat, Syrgiamis consiliis necessario adversatus; Ille autem iam olim talis status cupidus, nulla mora interposita, statim accurrit. Supra enim diximus, iuremora Andronicum Imperatoris potestatis licentiam ambivisse; habitum vero et sollicitudines totis viribus a se repulisse; ac nisi a familiaribus subinde obturbatus et ad totius Imperii affectionem impulsus fuisset, paci iam constitutae omnino acquiesceretur. Enimvero cum in praesentia arcessitas

κάκει τῇ μητρὶ καὶ δεσποίνῃ ἐντετυχῆκει προαπολυθείσῃ τε τῆς
 εἰρκτῆς καὶ πεμφθείσῃ ἐκεῖ τῶν γενησομένων σπονδῶν ἕνεκα, ἐκεί-
 θεν μετὰ τῆς μητρὸς καὶ διὰ τῆς μητρὸς θεμιστεύει πάντα τὰ
 γενησόμενα. (Θ.) Ὀλλύων δ' ἐντὸς ἡμερῶν ἐξελεθῶν καὶ αὐτὸς
 5 ἐνοῦται τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ ἔξω πρὸ τῶν τευχῶν τῆς πόλεως·
 τοῦ μὲν πάππου καὶ βασιλέως οὐκ ὑποβάντος τοῦ ἵππου, ἀποβάς
 αὐτὸς τοῦ ἵππου πόρρωθεν πρὸ σταδίου ἑνός· καίτοι πολλὰ τοῦ
 πάππου ἀπαναινομένου καὶ κωλύοντος, ὅμως αὐτὸς πεζῇ προσελ-
 θὼν ἠσπάσατο τὴν τε χεῖρα καὶ τὸν πόδα αὐτοῦ ἐφ' ἵππου καθη-
 10 μένου. εἶτα καὶ αὐτὸς ἵππου ἐπιβάς περιεπτύξατό τε καὶ ἀσπασά-
 μενον ἠσπάσατο ἐντελῶς. καὶ εὐθὺς βραχέα ἄττα καὶ σχέδια λέ-
 ξαντες πρὸς ἀλλήλους ἀπηλλάγησαν. καὶ ὁ μὲν εἰσηλθὼν ἐς Κων-
 σταντινούπολιν· ὁ δὲ νέος ἀπελθὼν στρατοπεδεύεται περὶ τὸν
 νεῶν τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος τῆς Πηγῆς. ἔνθα συχνὰς δια-
 15 τρήσας ἡμέρας εἰσῆει καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν μεθ' ἡμέραν καὶ
 αὐθις ἔξῆει. διῆγε γὰρ τηρικυῖτα καὶ ἡ δέσποινα καὶ μήτηρ αὐτοῦ
 κατὰ τὸν νεῶν τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος, τοῦτο μὲν καὶ δι' ὁ
 ἀσθένειάν τινα, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ φιλτάτου συνδιατήσιν.
 συνῆν δὲ τῇ δεσποίνῃ ἐκεῖ καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Σιμωνίς
 20 ἡ Κράλαινα, ἄρτι ἐληλυθυῖα ἐκ Τριβαλλῶν τελευτήσαντος τοῦ
 ἀνδρός· ἣ δὲ καὶ τὰ διαψιθυριζόμενα τῆδε κάκεισε τῷ ἑαυτῆς
 ἐναργέστερον ἐδήλου πατρὶ καὶ βασιλεῖ, μετὰ βραχὺ δὲ καὶ εἰς
 Ὅρεσιτιάδου καὶ Διδυμότειχον ἐπανῆκε.

11. βραχέα τε Α. 16. Verba διῆγε—βασιλεῖ om. Α. 22. μετὰ—
 ἐπανῆκε add. Α. Ad ἐπανῆκε suppl. ὁ νέος. BOIV.

Rhegium primo venisset, ibique matrem adiisset (etenim iam ante e carce-
 re educta et illuc futurae pacificationis ergo praemissa fuerat), ibi cum
 matre et per matrem omnia, quae fieri oporteret, decernit. (IX.) Intra
 paucos vero dies et ipse foras progressus cum avo Imperatore ante Urbis
 moenia congregitur. In quo occurso avus quidem ex equo non descendit;
 nepos autem procul distans, uno stadii adhuc interiecto, ex equo desiluit;
 ac quamvis avo multum refragante et vetante, tamen pedes accessit eius-
 que equo insidentis manum et pedem osculatus est. Deinde equo rursus
 conscenso eum amplexus et osculantem plene est osculatus. Statimque pau-
 ca quaedam ex tempore collocuti discesserunt, sene Constantinopolin in-
 gresso; iunior autem iuxta aedem sacrosanctae Deigenitricis, quae Peges
 dicitur, castrametato. Ubi dies complures commoratus interdum etiam Con-
 stantinopolin ingrediebatur et rursus egrediebatur. Tum enim et ipsa
 mater eius, partim ob infirmitatem quandam, partim propter carissimam
 filii consuetudinem in illa castissimae Deiparae aede commorabatur, habe-
 batque illic secum Simonidem Cralaenam, Imperatoris filiam, modo e
 Servia defuncto marito reversam; quae patri Imperatori ea, quae hinc inde
 susurrabantur, planius exponebat. At paulo post illinc Orestiadem et Didy-
 motichum reversus est.

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioria.
- ιβ'. Ἐτυχε μέντοι ἐπιδημητικῶς τηρικαῦτα μοναχὸς τις ἐξ ὄρους τοῦ Ἄθω ὑπὲρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, μήτ' ἀξίωμα ἔχων οὐδὲν ἱερατικὸν, μήτε γοῦν τὰ πρῶτα καὶ στοιχειώδη συνάπτειν ἀσφαλῶς δυνάμενος γράμματα. τοῦτον διὰ τὴν ἄγαν τῶν τρόπων Δ ἀφέλειαν εἰς τοὺς πατριαρχικοὺς ἄρτι χηρῆντας θρόνους ὁ βα-
A. C. 1323
prid. Cal. Dec.
Indict. 7
- σιλεὺς ἀνεβίβασε· καίτοι πολλῶν κατ' αὐτοῦ παρῆρησιασθέντων ἐγκλημάτων καὶ ὑπὸ πολλῶν ὁμολογηθέντων· δι' ἃ καὶ πάλαι Ε πολλὰκις κεκώλυται τυχεῖν ἱερατικῆς βαθμίδος τινός. ὅθεν ἐπειδὴ τὸ τοῦ Θεοῦ καταπεφρόνηται δίκαιον δι' ὄρεξιν ἀνθρωπίνην, συγκεχώρηκεν ὁ Θεὸς τῆς οικείας καθαιρεθῆναι τούτους ἀρχῆς 10 ὑπὸ τοῦ ἀφελεστάτου τοῦδε ἀνδρός, ὅσοι τοσαύτην ἀδίκως ὑπὲρ P. 222 αὐτοῦ τὴν σπουδὴν εἰσηγάξαντο· ὡς αὐτὰ δηλώσει λεγόμενα τὰ πράγματα προϊούσης τῆς ἱστορίας. (B.) Ὁ μέντοι πατριάρχης οὗτος ἡμῖ τῇ πρὸς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀναβάσει τῷ πολλῷ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν φίλτρῳ τεθαρόχως τὴν πάλαι αὐτοῦ 15 γε εὐμένειαν ὁμοίαν καὶ τήμερον τῷ πυκέρῳ προὔξηνσε Φιλανθρωπῆν· ὃν πρὸ ἐτῶν ὀκτῶ καὶ τριάκοντα ταῖς τοῦ φθόρου παλάμαις τὰς αὐγὰς τῶν ὀμμάτων ἀπολέσαντι δεθλώκαμεν. ὅς Βούτως ἐν ταῖς βουλαῖς ἄριστος εὐθὺς τοῖς βασιλικαῖς ἔδοξε πράγμασι καὶ μάλιστα ἐν θορύβῳ τοσοῦτω πραγμάτων καὶ κλύδωνι, 20 V. 180 ὥστε Σκιπίωνας ἐκείνους καὶ Θηβαίους Ἐπαμεινώνδας ἔδοξαν βλέ-

1. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, μοναχὸς ἐπεδήμησέ τις ἐς Βυζάντιον ἐξ ὄρους A. 4. οὗτος ἐς τοὺς πατρ. ἀρ. 770. θρόν. ἀνάγειται A. 6. Verba καίτοι πολλῶν — ἱστορίας om. A. 13. τοῦτο γοῦν τ' ἄλλα τὴν γνώμην ἀφελεί τινι ὄντι καὶ μάλα ἀκράγμονι, ἐν τι τοῦτ' συνετῶς πεπράχθαι ἔδοξε χρηστόν, τὴν μετῆλειαν τοῦ Φιλανθρωπῆν Ἀλεξίου. τὴν γὰρ καλαὶ τοῦ βασιλέως ἐμμένειαν etc. A. 17. τριάκοντα etiam A. Sed legendum εἰκοσι. Vid. Notas. BOIV. 19. ἐν ante ταῖς add. A.

12. Eo tempore monachus quidam ex monte Atho, septuagenario maior, nulla sacerdotali dignitate praeditus, idemque adeo imperitus, ut nec prima quidem litterarum elementa perfecta posset coniungere, in Urbem venit. Quem ob nimiam morum simplicitatem Imperator in patriarchalem sedem tum temporis vacantem imposuit; quamvis multa crimina libere illi obiecta et a multis testata fuissent, propter quae olim saepe exclusus omni sacrorum ordinum gradu fuerat. Quamobrem divino iure ob humanam cupiditatem spreto passus est Deus a simplicissimo illo homine eos principatu deici, qui tanto studio pro eo iniuste contenderant; ut progressu historiae res ipsa declarabit. (II.) Caeterum in patriarcha, cum primum in patriarchali solio collocatus esset, Imperatoris singulari benevolentia fretus effecit, ut Philanthropenus pincerna in pristinum gratiae locum restitueretur, quem ante annos octo et triginta ex invidia amisisse oculos ostendimus. Qui quidem statim in negotiis Imperatoris, praesertim vero in tantis rerum turbis, ita consilio excelluit, ut prudentissimus quisque Scipiones et Thebanos Epami-

πειν τῶν τηλικαῦτα παρόντων οἱ συνετώτεροι. καὶ μέντοι καὶ ἔθαυμαζον, πῶς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων οὐδὲν κεκτημένων ἀκήρατον οὐδὲ μόνιμον, ἀλλὰ τῆς τύχης διηγεκῶς ἀκμαΐουσης ἐν τῇ τούτων μεταβολῇ καὶ φθορᾷ καὶ παιζούσης τὸν βλον ταῖς 5 ἁμοιβαῖς καθάπερ σκηνὴν τραγικὴν ἀκήρατος ἢ τῆς τούτου γνώσεως ἔμεινεν ἀρετὴ καὶ στερέωτέρα τῆς τύχης· ἢ δὴ καὶ τοὺς τῆς βασιλευσῆτος ἀπώσαμένην Τελγίνας τῶν πυθμένων τῆς καταδίκης ἀνεκαλέσατο. (Γ.) Μαρτύριον τῶν λεγομένων καὶ ὁ προήνεγκε τέως ὁ χρόνος, καθάπερ τινὰ βύσσινον τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς. 10 ἐν γὰρ τούτῳ τῷ χρόνῳ περιστρατοπεδευσάντων τὴν Φιλαδέλφειαν τῶν περιοίκων καὶ ἀστρυγειόνων Τούρκων καὶ κατὰ συνέχειαν πολιορκουμένης τῆς πόλεως σφοδρῶς ἔξωθεν μὲν ἐπ' αὐτῶν, ἐνδοθεν δ' ἐπὶ σφοδροῦ τοῦ λιμοῦ ἐς κίνδυνον ἤλθον οἱ περιλειπούμενοι τῶν ἀποχθόνων πολιτῶν προδοθῆναι τοῖς Τούρκοις αὐτῇ 15 πόλει καὶ αὐτοῖς οἴκοις. καὶ τυχ' ἂν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐπράττετο τοῦτο, εἰ μὴ ὁ Φιλανθρωπηνὸς Ἀλέξιος ἔφθη τοῦ βυθοῦ τῶν τοιαούτων ἀπαλλάξας κινδύνων. ἐν στενῷ γὰρ γενόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ ἔχων ὅ,τι δράσειε τῶν πάντων οὐδὲν (οὔτε γὰρ ὄπλων ἐπισκευῆ, οὔτε στρατὸς ἀντίπαλος ἦν εἰς πόλιν οὕτω θυλάττης 20 πολλοῖς σταδίοις ἀπωκισμένην καὶ πολλοῖς κεκυκλωμένην τοῖς ἔθνεσι βοηθεῖν) πέμπει τοῦτον αὐτὸν μηδὲν ἐπιφερόμενον, οὔτε στρατὸν, οὔθ' ὄπλων ἐπισκευὴν, οὔτε χρημάτων πλῆθος, ἀλλὰ μόντην τὴν τῆς φύσεως σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν. οὗ δὴ καὶ πρὶν ἐπιστῆναι τῇ πόλει Φιλαδέλφεια, ἔτι δ' ἐν μέσῃ πορείᾳ τυγχάνοντος, F

20. κεκλιμένην A. pro κεκλυμένην.

nondas cernere sibi videretur. Quin et illud admirabantur (cum res humanae firmi et proprii nihil habeant, sed fortuna continenter in illarum mutatione et destructione vim suam exserat et vitam, quasi tragoediam quandam agens, variis vicissitudinibus ludat), quo pacto prudentia illius integra atque incolumis mansisset ac firmior, quam fortuna extitisset, tandemque ipsum, malo invidiae genio depulso, e condemnationis praecipitio revocasset. (III.) Testimonio est orationi meae illud tempus, quo virtus eius veluti Lydio lapide explorata enituit. Nam cum finitimi et suburbani Turci Philadelphiam obsidione tum cinxissent et continenter validis viribus oppugnant, foris ipsi, intus vero dira fames: indigenae, qui in ea civitate restabant, in periculo erant, ne Turcis cum ipsa urbe atque aris et focus proderentur: idque intra paucos fortasse dies accidisset, nisi Alexius Philanthropenus in tanto periculo constitutos ab imminente exitio liberasset. Nam in angustias redactus Imperator et consilii plane inops (neque enim armorum apparatus, neque exercitus suppetebat urbi defendendae par, quae tot stadiis a mari diasita, tot gentibus cincta esset) hunc ipsum delegat, nihil secum afferentem, non exercitum, non arma, non pecuniae copiam; sed tantum naturalem prudentiam et usum rerum. Qui prorsusquam ad urbem accessisset, cum in medio adhuc itinere esset, hostium satrapae et

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

τὴν φήμην ἀκηκότες οἱ τῶν πολιορκούντων σατράπαι καὶ ἀρχηγοὶ
τά τε ὄπλα εὐθὺς ἐξήρπασαν καὶ τὴν πολιορκίαν ἀπέλειπanto ἀδυσθί-
τες τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν. καὶ ὑπταίαι ἅμα χερσὶ καὶ γνώμῃς
εἰρηνευούσαις ὑπαντῶσι καὶ ὑποδέχονται· καὶ ὧν πάλαι καλῶν
ἀπέλειπσαν ἐξ αὐτοῦ νῦν ἐν μνήμῃ γενόμενοι χάριτας ὁμολογοῦσι⁵
καὶ πᾶν τὸ κατὰ γνώμην τελεῖν ὑπισχνοῦνται. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν
πάλαι τὸ ζῆν ἐπορίσαντο δι' αὐτοῦ προφανοῦς ἀπαλλαγέντες θα-
P. 223 νάτου· οἱ δὲ τῶν ὑπ' αὐτῷ παιδευτῆ τεθραμμένων πρὸς ὄπλα καὶ
πολέμων ἄσκησιν ἔσαν. καὶ τί δεῖ διατρίβειν; ἐς τοσοῦτον εὐπα-
θείας καὶ εὐτυχίας ἤκειν ἐξαπίνης ἢ Φιλαδέλφεια, ὡς μῦς δρα-
χμῆς ὄνιον τὸν μέγιστον λαμβάνειν μέδιμνον τοῦ σίτου. (A.) Τῷ
μέντοι Συργιάνῃ τῶν βασιλέων ἡ ἔνωσις μὴ κατὰ γνώμην συστάσα
ἀθρομῆν ἐπολεῖ καὶ ἐσχυθροπακότα περῖναι· καὶ μάλιστα^δ ὅτι
B τῶν πραγμάτων ἡρεμούντων ἀξυντελής αὐτὸς ἐν τοῖς δημοσίοις
ἐδόκει καὶ ἄχρηστος. ὅθεν ἐν κωθέραις καὶ στάσει καὶ ὁδοῖς¹⁵
τοιούτοις τιὸν ἐντυγχάνων καὶ προσιῶν ἄσμενος, ὅσοις λύπη
τινὰ τὰ κοινὰ προὔξενησαν πράγματα, ἐλοιδορεῖτο τοῖς βασι-
λεῦσιν, ἅτε ἀδικωτάτοις περὶ αὐτὸν γενομένοις χρησιμώτατον
ἐν τοῖς ἐναντιωτάτοις καιροῖς νῦν μὲν τούτῳ νῦν δ' ἐκείνῳ γεγέ-
μενον. ἰδὼν δὲ καὶ Ἀνδρόνικον τὸν Ἀσὰν λύπης περιέοντα μεστὸν,²⁰
C ὅτι τὴν ἐπιτροπὴν καὶ διαίτησιν ἔχων ἐκείνος τῶν Πελοποννησίων
Ῥωμαίων ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν βασιλέων διαστάσεως, εἶτα ἐξ-
κισθεὶς ἐκείθεν ἀτίμως παρὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ ἐλθὼν πρὸς

8. οἱ δὲ αὐτῶν W. 22. ἐξφυσθεὶς A., ἐξωσθεὶς W.

duces fama audita statim abiectis armis ab obsidione recesserunt, viri vir-
tutem reveriti: et supinis simul manibus et pacatis animis obviam progressi
eum exceperunt, et beneficiorum quae olim ab illo accepissent memores,
gratias ei egerunt, se quicquid petiissent facturos pollicentes. Quidam enim
ex illis vitam olim eius opera conservarant et mortem certam ac paratam
effugerant; alii eo magistro educati et ad arma et militiam instructi fue-
rant. Et quid multis opus est? Philadelphiae subito ea felicitas et uber-
tas extitit, ut maximum frumenti medimnum drachma compararent.
(IV.) Syrgiannes vero, Imperatorum concordia minime laetus, animo aeger
et tristi vultu obambulabat: maxime quod tranquillibus rebus nullus eius usus
in Republica esse videbatur. Quos igitur publicus rerum status quocunque
modo offendisset, eos seu sedentes seu stantes seu secundum viam eun-
tes nactus conveniebat et cupide adibat: atque Imperatoribus convicia-
batur, ut a quibus summis affectus esset iniuriis, cum adversissimis tempo-
ribus huic nunc illi maximo usui fuisset. Cum autem Asanem An-
dronicum moerore plenum obambulantem conspexisset, qui Romanos Pelo-
ponnesios, dum Imperatores inter se dissiderent, rexerat atque governa-
verat; deinde vero per ignominiam a iunioris Imperatore pulsus, et ad

τὸν γηραιὸν οὐχ εὔρεν οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ τῆς λύπης ἀντάξιον εἰς θεραπείαν· καίτοι μεγάλων ἄξιος ὑπάρχων ἀξιωματίων, σεβαστοκρατορικῶν δηλαδὴ καὶ μειζόνων, διὰ τε τὴν στρατηγικὴν ἐμπειρίαν, ἣν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τέως ἐπλούτει, καὶ ἅμα τὴν τοῦ γένους λαμπρότητα· διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Συργιάννης πρόσεισι καὶ αὐτῷ καὶ φίλος αὐτῷ γίνεται, τὴν τῆς λύπης ὁμοιότητα γνώμης προβαλλόμενος σύνδισμον. ὁ μὲν οὖν Συργιάννης ὡς ὁμοψύχῳ θαρρήσας ἐκείνῳ πάντα διήμι λοιπὸν ἀναπεπταμένη τῇ γλώττῃ, ὅποσα τοῖς λυπουμένοις εἰκός. ὁ δὲ Ἀσὸν βαθεῖα συνέσει προσιῶν αὐτῷ γλώσσαν μὲν ὁμοίαν πως ἐκείνῳ προϋτίετο καὶ συνδυολοιδορεῖτο τοῖς βασιλεῦσι δῆθεν αὐτός· τὰ δὲ παρὰ τοῦ Συργιάννου λεγόμενα πάντα ἐς τὰ τῆς διανοίας ἔκρυπτε μυστήρια. ἐμίσει γὰρ αὐτοῦ τὸ φιλαρχον καὶ πρίν· καὶ νῦν δ' οὐχ ἤττον ἤχθετό οἱ ἐχθρῷ γε ὄντι καὶ Καντακουζηνοῦ τοῦ ἐπὶ θρυγατρὶ γαμβροῦ, τοῦ μεγάλου φημὶ δομestίκου· ὅς τὰ μέγιστα παρὰ τῷ νέῳ δυνάμενος βασιλεῖ ἐλλίδας ἀγαθὰς ἀεὶ γράφων ἐκείθεν καὶ αὐτῷ προὔτεινεν. ἐπεὶ δὲ τὰ τοῦ δράματος πάντα συνέβραπται, λάθρα τῷ θεῷ καὶ βασιλεῖ προσελθὼν ὁ Ἀσὸν, „εἰ μὴ δεσμώτην,” ἔφησεν, „ὅσον τάχος ποιήσεις τὸν Συργιάννην βασιλείαν ἐαυτῷ συσκευάζοντα, οὐκ ἂν φθάνοις φρονεούμενος ὑπ' αὐτοῦ.” εὐθὺς οὖν τὸν μὲν Συργιάννην εἶχε τὸ δεσμωτήριον· τόνδ' οἶκον αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐνόνητων ὑπάντων ἄρδην ἀπώλεσαν καὶ διελαχον οἱ τοῦ δήμου.

2. ἀξιωματίων ὑπάρχων ἀντάξιος, ἅτε στρατηγικώτατος ἂν ἀνὴρ, καὶ γένους διαφέρων περιφανεία, καὶ ἅμα βαθεῖαν αὐλακὰ διὰ φρονὸς καρπούμενος A. 10. πως om. A. 13. Pro verb. φιλορχον — Καντακ. A. habet. ἤχθετο δὲ καὶ ἄλλως αὐτῷ ἐχθρῷ ὄντι Καντακ. 16. καὶ ante ἐλκ. add. A. καὶ ante αὐτῷ om. A.

seniorem profectus, nullum eiusmodi praemium impetrarat, quo dolor eius levaretur; quamvis magnis honoribus dignus esset, Sebastocraticis videlicet et maioribus etiam, cum ob rei militaris usum, quo tunc alios superabat, tum ob illustre genus, ob eas inquam causas Syrgiannes ad hunc quoque accedit et quasi moeroris similitudine devinctus amicus ipsi existit. Itaque, ut amico unanimi confisus, omnia quae dolor fert sine ulla dissimulatione eloquitur. Asan vero singulari prudentia cum viro agens verbis haud dissimilibus utebatur, et ipse quidem Imperatoribus maledicebat; omnia vero, quae a Syrgianne dicebantur, animo intimo recondebat. Nam et prius ambitionem eius oderat: tum autem haud minus quam antea ipsum avertabatur, ut inimicum genero suo Cantacuzeno, magno Domestico, qui apud iuniorum Imperatorem potentissimus erat, et scriptis inde litteris spe subinde bona ipsum Asanem solabatur. Cum autem tota fabula instructa esset, Asan Imperatorem avunculum clam adit: et, „nisi Syrgianem,” inquit, „Imperium affectantem primo quoque tempore in vincula conieceris, primo quoque tempore ab illo occideris.” Statim igitur Syrgiannes in vincula conicitur; domum eius cum omnibus opibus evertit et diripit;

A. M. οἱ δ' ἀμπελώνες αὐτοῦ σὺν γε τοῖς οἰκοπέδοις μηλόβοτα πάντ' ἐγεγόνει. καὶ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

6791
ad
6836

Imp. Andron.
Senioris.

ιγ'. Οὐκ εὐκαιρον δέ μοι δοκεῖ σιωπῇ παρελθεῖν καὶ ὅσα κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον περὶ τοῦ Πάσχα λαληθῆναι ξυμβῆθαι. κατὰ γὰρ τὸ εἰωθὸς ἀνιῶν ἐς τὰ βασιλεια τοιαυτῆ τινὶ τῇ ὁμίλιᾳ ἐντετυχῆ-5
κειν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα παρεῖσθω γε τέως, πολλά τε ὄντα καὶ οἱ πάνυ τοι ἀναγκαῖα πάνυ τοι ἐθελούση σχολάζειν ἀκοῆ, καίπερ ὄντα κακείνα σεμνὰ καὶ σοφῶν ἀκοαῖς ἄξια· τὸ δ' οὖν τῆς ἀναγκαιο-
Βτέρας ἡμῖν ὁμίλιας καὶ ἧς ἂν τις ἀκούσας ἤσθειῇ τὰ μάλιστα· λόγον κεκίνηκεν ὁ βασιλεὺς περὶ γε ἀστρονομίας καὶ σφαιρῶν οὐ-10
ρανίων καὶ κινήσεως πλανωμένων καὶ ἀπλανῶν, καὶ τοιαῦτα ἅττα ἔμοι καθυποβάλλων πρόφασιν τοῦ λέγειν. πολλὴν γὰρ πρὸς ἡμᾶς τὴν εὐμένειαν ἔτρεφεν. ἐγὼ δ' ὑπολαβὼν ἔκαινον διεξῆειν πολὺν τοῦ μαθήματος. τοῦτο καὶ γὰρ μοι τὸ ὀπτικόν, ὡς εἰπεῖν, τῆς διανοίας ἐκάθηρε καὶ πρὸς τέλειον οἶονεῖ χρωματισμὸν τᾶλλα μοι 15
Cπάντα μαθήματα ἦγαγε. σκιαγραφία γὰρ ὡς ἀληθῶς ζοῖτασι τούτου χωρὶς, ὅσαι κατ' ἀνθρώπους εἰσι τέχναι καὶ σπονδάσματα. μετὰ μέντοι γε τῶν ἄλλων καὶ ὁ τοῦ Πάσχα λόγος ἀνέκηνεν, ἐμοῦ τοῦτον μεταξὺ παραφύριαντος, ὡς μέρος ὄντα καὶ τοῦτον τοῦ τοιούτου μαθήματος· καὶ ἄλλως ὅτι καὶ ὠδῶν ἦν διὰ μακροῦ 20
πρὸς βασιλείους τὸ πρᾶγμα ἀνενεγκεῖν ἀκοᾶς, ἀπόδητον ὄν, ὡς Dἀκριβῆς μοι τὸ πρᾶγμα παρέστησεν ἔρευνα, πλὴν ἢ ὅσοι τῶν τῆς ἀστρονομίας κρατήρων ἐγεύσαντο. ταῦτ' ἄρα καὶ καιροῦ λαβόμε-

1. ἐβραβεύθησαν ἄλλοις A.
sionem om. A. Vid. Notas.

3. Totam hanc de Paschate digres-
7. οὐ πάνυ τοι ἐθει. W.

solum aedium cum vineis in ovium pascuā convertitur. Et haec quidem ita gesta sunt.

18. Neque vero ea mihi praetereunda silentio videntur, quae hoc tempore de Paschate disputata sunt. Nam cum de more palatium ingrederer, tali colloquio interveni. Ac caetera quidem, quamvis et ipsa praecleara sint et digna eruditorem auribus, tamen quia et multa sunt, et occupatis hominibus non admodum scitu necessaria, praetereantur. Quae vero scita digniora et iucundiora, exponantur. Mentionem intulit Imperator de astronomia et caelestibus orbibus et stellarum tam errantium quam fixarum motibus ac de aliis eiusmodi rebus, ut mihi disserendi occasionem suppeditaret. Nam magna eius erga me benevolentia erat. Itaque ego sermone suscepto eam disciplinam plurimum laudavi, quod et mentis oculos mihi quodammodo repurgasset, et caeteras omnes disciplinas quasi visis coloribus exornasset. Re ipsa quippe, si ea non adsit, reliquae artes ac studia hominum quaelibet rudibus et adumbratis imaginibus similia sunt. Porro inter caetera etiam de Paschate quaestio orta est, cum ipse eius mentionem iacissem, ut ad eam quoque disciplinam pertinentis. Alioqui verò de ea re ad Imperatorem referre iampridem cupiebam; quam me diligens inquisitione arcanam esse edocuerat, et iis tantum notam; qui astronomiam degustassent.

νος, ὡς ἔφην, ῥήγνυμι τὴν ὠδὴνα, οὐκ ἀχειμαστος μὲν οὐδὲ
 τότ' ἀπαλλάξας. ἦσαν γὰρ οἱ τότε πολλὰ μοι παρέσχον πράγματα,
 μὴ ξυνειλοχότες ἐκ τοῦ ῥύστου τὸν τοῦ λόγου σκοπόν. καὶ εἰ μὴ ὁ
 βασιλεὺς (ἐκεῖνος γὰρ μόνος ἦν συνειὶς ἃ διεξῆεν αὐτός· ἀφορ-
 5 μὴν γὰρ εἰληφῶς εὐθὺς κάκεινος ἐπεδείκνυτο καὶ ἐδημοσίευσεν τῆς E
 ὑψηλῆς αὐτοῦ συνέσεως τοὺς θησαυροὺς) εἰ μὴ οὖν ἐκεῖνος πλεῖ- V. 182
 στον ἐμοὶ τὸ προσηγὲς χαριζόμενος δίοδον ἐνεποιεῖ τῷ λόγῳ, τάχ'
 ἂν τὸ τελευταῖον τοῦτο πονήρως καὶ ἀγεννῶς ἐκείθεν ἀπήλλαττον,
 ἄδικόν τινα τὴν καταδίκην ὁ δίκαιος ὀφειλῶν. ἐπεὶ οὖν πῦσαν,
 10 ὡς ἔφην, ἡμῖν ὁ βασιλεὺς τὴν κατὰστασιν ἐποιήσατο τοῦ μὲν
 λέγειν ἐμοὶ, τοῦ δ' ἀκούειν τοῖς συμπαραούσι, πρῶτον μὲν ὡσπερ P. 225
 τινὺς ὄρους καὶ κρηπίδους ὑποθεῖς τὰ καιρία, εἶτα δι' αὐτῶν τὰς
 ἀποδείξεις ἐποιούμην. (B.) Καὶ δὴ δέον εἶναι πρῶτον ἐφάμην
 τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ἐς τὰκριβὲς ἐρευνηῖσαι. τοῦτο γὰρ αἴτιον
 15 ἀπάσης τῆς ἑξῆς ὑποθέσεως, ὡς προϊόντες ἐροῦμεν· εἶτα τὴν
 ἐφεξῆς μετ' ἰσημερίαν πανσεληνον. πανσεληνον δέ φαμεν, ὁπότε
 πλησιφαῆς εἶη τὸ πρὸς ἡμᾶς ἡμισφαίριον τῆς σελήνης. τοῦτο δὲ
 γίγνεται ἂν, ὁπότε βραχὺ τι πλεόν ἢ τεσσαρεσκαίδεκαταίαν ἢ B
 σελήνη τὴν ἡμέραν ἄγοι, ἐξότου περὶ τὴν αὐτὴν ἐν ταυτῷ συνελ-
 20 θοι τῷ ἡλίῳ μοῖραν τῆς τῶν ζωδίων σφαίρας, μιᾶς ἀψαμένης
 ἀμφοτέρων καθέτου. ἐπεὶ οὖν τῷ νομικῷ μὲν ἔπεται τὸ ἡμέτερον
 Πάσχα, ἐκεῖνο δὲ τῇ μετ' ἰσημερίαν πανσελήνῳ, δέον ἐκεῖνα
 διευκρινῆσαι πρὶν· εἶτα τοῖς ἄσασιν εὐδήλον ἂν εἶη τὸ καθ' ἡμᾶς.

4. Θεϊότατος ante βασ. add. V. 9. ὄφλων V. 23. κρή] κρή-
 τως V.

Tum igitur, quod parturiebam, data, ut dixi, occasione peperī; non tamen
 sine magnis difficultatibus. Erant enim qui eius disputationis finem non
 facile animo concipientes multum mihi negotii facerent. Ac nisi Impe-
 rator (nam quae dixeram, solus ille intelligebat, et arrepta hac occasione
 excellentis scientiae suae thesauros aperiebat ipse quoque ac palam expo-
 nebat) nisi, inquam, Imperator insigni benevolentia viam orationi meae pa-
 tetefecisset, forsitan per iniuriam condemnatus non pulchre inde nec honeste
 hac tandem vice discessissem. Cum igitur, ut dixi, Imperator potestatem
 integram nobis fecisset, mihi quidem dicendi, illis autem qui aderant au-
 diendi, primum ea, quae maxime ad rem faciebant, velut principia ac fun-
 damenta posui; deinde ex iis ipsis coepi argumentari. (II.) Ac primum
 necessariam esse dixi accuratam verni aequinoctii investigationem; quod,
 ut postea dicitur, totius quaestionis caput et causa est; deinde plenilunii,
 quod post aequinoctium existit, observationem. Porro plenilunium esse
 tum dicimus, cum lunae hemisphaerium nobis obversum totum lucidum est:
 id quod accidit paulo plus decima quarta die, ex quo luna cum sole in ead-
 dem Zodiaci parte congressa fuerit, una eademque perpendiculari utrumque
 contingente. Cum autem Pascha nostrum ad legale, hoc vero ad plenilu-
 nium, quod post aequinoctium existit, accommodetur, iis explicatis ratio Pa-

A. M. ἀκριβῆς τοίνυν γίνεται ἰσημερία ἐν μόνοις δυοῖ τοῦ ἐνιαυτοῦ τοχθῆ-
 6791 μέροις· ἐνὶ μὲν ἀρχομένου ἤδη φθινοπώρου· ἑτέρω δ' ἀρχομένου
 ad ἔαρος εὐθύς. καὶ περὶ μὲν τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας οὐδεὶς
 6836 ἡμῶν ἐν τῷ παρόντι λόγος· περὶ γε μὴν τῆς ἡρινῆς καὶ μάλα γέ
 Imp. Andron. C τοὶ πλείστοι. γίνεται τοίνυν ἀκριβῆς ἰσημερία ἐν ἔαρος ὥρᾳ, 5
 Senioris. ὅποτε περὶ μοῖραν πρώτην ὁ ἥλιος γένοιτο τοῦ κριοῦ· ὅπῃ καὶ ὁ
 ἰσημερινὸς τοῖς ἀστροθεάμοσι διαγράφεται κύκλος. γίνεται δὲ οὐχ
 ὁμοίως ἐν ἅπασιν ἔτεσιν· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς τοῦ Ναβονασάρου
 D περὶ λῆξιν ἐσπερίαν τῆς τοῦ μαρτίου πέμπτης καὶ εἰκοστῆς· ἐν
 δὲ τοῖς Φιλίππου τοῦ Ἀριδαίου περὶ μεσημβρίαν τῆς εἰκοστῆς·¹⁰
 τετάρτης αὐτοῦ· ἐν αἷς δ' ἡμέραις ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐθανα-
 τοῦτο τρίτην καὶ εἰκοστὴν διανύοντος αὐτοῦ, πολλῶ πρότερον
 πρὶν ἢ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν περὶ μέσσην ἐκείτην
 τὴν νύκτα· νῦν δ' ἐφ' ἡμῶν ἐπτακαίδεκάτην ἀνύοντος αὐτοῦ.
 E οὐκ ἀκριβολογοῦμαι δ' οὔτε μὴν τὴν τῆς ἡμέρας ὥραν, οὔτε μὴν¹⁵
 οὐδέ γε τὸ τῆς ὥρας μέρος. οὐ γὰρ ἀναγκαῖον νῦν, ὅτι μὴ δια-
 τριβὴ μὴ πάνυ τοι προσήκουσα τῇ χρεῖα. ὥστ' ἔξεστι συλλογι-
 ζεσθαι τὴν τῶν μεταξὺ χρόνων διαφορὰν κἀντεῦθεν καὶ δι' ὅσων
 ἐτῶν ὀπισθόπουρος ὁ χρόνος ἡμέρα μιᾷ γίνεται καὶ δι' ὅσων
 αὐθις ἑτέρα μιᾷ καὶ ὁμοίως αἰε. τοῦτο δ' οὐ παρὰ τὴν τοῦ ἡλίου²⁰
 γίνεται κίνησιν. ὁμολῆν γὰρ ἐκεῖνος αἰε ταύτην ποιεῖται καὶ
 F ἀπαρέγκλιτον· ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν ἐνιαυσίων ἡμερῶν ἀπαρίθμη-
 σιν, ἣν σφαλερῶς αὐτοὶ ποιοῦμεθα. πρὸς γὰρ τοῖς τριακοσίοις

1. τοίνυν add. V. 11. ἔπαυε V., ἐθανατοῦτο W. 14. ὀπι-
 καίδεκάτην V. 18. διαφορὰν· κἀντεῦθεν καὶ V., διαφορὰν κἀ-
 τεῦθεν, καὶ W. 21. αἰε add. V.

schatis nostri omnibus perspicua erit. Verum et proprie dictum aequinoctium
 biuis tantum anni diebus naturalibus accidit: semel autumni initio; iterum
 vere statim ineunte. Ac de autumnali quidem aequinoctio nobis laboran-
 dum non est in praesentia; de verno autem accurate agendum. Fit igitur
 exquisitum aequinoctium vere, cum sol primam arietis partem ingreditur,
 in qua etiam aequinoctialis circulus ab astrologis describitur. Neque vero
 in quibuslibet annis similiter existit: sed in annis Nabonassari sub finem
 vesperae vigesimi quarti diei Martii; in annis Philippi Aridaei sub meridiem
 vigesimi quarti diei eiusdem mensis; quibus autem diebus Christus pro
 nobis mortem oppetit, die vigesimo tertio, multum ante solis ortum ac po-
 tius media illa nocte, nunc vero nostra aetate die decimo septimo. Horam
 diei aut partem horae curiose non excutio, ne in re haud necessaria, immo
 quoad praesens institutum supervacanea, tempus teram. Quare aenonam
 ab eo tempore elapsorum discrimen hinc colligi potest; ac facile est sup-
 putare, quot revolutis annis unius diei spatio tempus aequinoctii retro aga-
 tur; item post quot annos, biduo; atque ita deinceps. Hoc vero non ra-
 tione motus solaris accidit, qui aequalis est, nec usquam deflectit; sed ob
 enumerationem dierum anni, in qua nos labimur, trecentenis sexagesis qui-

ἐξήκοντα πέντε νυχθημέροις τίθεμεν καὶ ὀλόκληρον τέταρτον νυ-
 χθημέρου ἐνός, οὐκ ὀφειλοντες οὕτω. ὡς γὰρ ὁ μέγας φησὶ
 Πτολεμαῖος, τριακοσιοστοῦ δέοντος ἡμέρας μέρους δεῖ τοῦτο
 προστίθεσθαι καὶ οὐχ ὀλόκληρον· ὡς δ' ἔγωγε αὐτὸς ἐξακριβώσας
 5 εἶδρον, μείζονος καὶ ἥκιστα τριακοσιοστοῦ τελείως, εἰ μὲν ἀσφα-
 λῶς ἠκριβωσάμην· εἰ δὲ μὴ, σκέμμα τοῦτο τίθημι τοῖς ἔπειτ' P. 226
 ἀστρολόγοις. ἐγὼ γὰρ οὐ σχολάζω τοῦτο νῦν διασαφεῖν. ὅμως
 ἔστω κατ' ἐκείνον. ἦττον γὰρ λυμανεῖται τῷ λόγῳ πρὸς οὐ πάν-
 τοι πολλοὺς τοὺς χρόνους διατρίβοντι. παρατηρητέον οὖν, ὡς κατ'
 10 ἐκείνον τὸν μέγιστον δηλαδὴ Πτολεμαῖον δι' ὄλων τριακοσίων
 ἐνιαυτῶν νυχθημέρον ὅλον συναγεται. τὸ δ' εἰρημένον πολλοστη-
 μόριον τῆς ἡμέρας ἐν μὲν τοσοῦτοις ἔτεσι καὶ μάλα ἐπίδηλον ἦδη
 καθίσταται· ἐν δὲ τρισὶ καὶ τέτρασι καὶ πέντε καὶ δέκα καὶ τρεῖς B
 τοσοῦτοις, οὐκ ἂν δῆπου, διὰ τὸ πάνυ βραχύτατον τῆς προσθή- V. 133
 15 κης. ὅπερ δὴ καὶ κατ' ἐνιαυτῶν παραδρομῆν τοσοῦτων οἱ πρὸ
 ἡμῶν τὰ μετέωρα φροντισται καὶ ἀστροθεύμενες ὑφαιρούμενοι
 ἀσφαλῶς τὸ τῆς ἰσημερίας νυχθημέρον εὐρισκον· κἀνεῦθεν γε
 μὴν ἀσφαλῆ καὶ τὴν τοῦ Πάσχα διόρθωσιν ἐποιούντο· καὶ τὸ
 τῆς διορθώσεως ταύτης ἐγένετο μέχρι τοῦ ἔξ Ἀδάμ ἐξακισχιλιοστοῦ
 20 τριακοσιοστοῦ ἔτους ἔγγιστα. τὸ δ' ἔξ ἐκείνου μέχρις ἡμῶν οὐκ C
 οἶδ' ὅπως ἐρῶραθυμημένον τὸ πρῶγμα καὶ ἀδιόρθωτον ἔμεινε. καὶ
 νῦν ὀφειλοντες οἱ τῆς καθ' ἡμῶς ἐκκλησίας ἄνθρωποι τὴν ἀρχὴν
 τῆς τοῦ Πάσχα παρατηρήσεως πρὸ τῆς τοῦ μαρτίου ἔγγιστα ποι-
 εῖσθαι εἰκοστῆς, οἱ δ' ἐκ τῆς αὐτοῦ δευτέρας καὶ εἰκοστῆς ποι-

5. ἦττονος pro μείζονος V. 14. πάνυ add. V.

nis diebus integrum unius diei quadrantem adiciendo, contra quam oportebat. Ut enim magnus Ptolemaeus auctor est, non quadrans integer addendus, sed ex eo trecentesima diei pars deducenda; ut autem ego diligentibus inquisitione comperi, minus neque praecise trecentesima pars. Quam meae rationis certitudinem nunc explicandi locus non est: viderint hoc qui sequentur astrologi. Sed tamen sit ita, ut ille dicat. Ea enim ratio in annis non plurimis parum nostram disputationem impedit. Hoc itaque observandum est, Ptolemaeum virum maximum censuisse, annis totis trecentis integrum diem naturalem constari. Porro minuta illa diei pars tot quidem annis evidentissima existit. Ternis vero, quaternis, quinis et denis, aut ter etiam totidem, exigua illa accessio non sentitur. Qua ante nos post totidem annos subtracta rerum caelestium et astrorum periti diem aequinoctii exquisite repererunt; atque inde etiam Paschatis tempus vera ac certa correctione constituerunt: eaque correctio obtinuit ad annum fere ab Adamo sexies millesimum ac trecentessimum. Ex eo vero tempore ad nostram usque aetatem res neglecta nescio quomodo incorrecta mansit: et qui nostro tempore in Ecclesia Paschatis observationem proxime ante vigesimum Martii diem auspiciari debebant, eam a vigesimo secundo auspiciantur, non

A. M. οὖνται, οὐκ ὀρθῶς γε ποιῶντες τοῦτ'. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἄλλοθ' ἐν
 6791 ποθεν, ἢ τῆς πρὸς κριὸν ἡλιακῆς εἰσόδου τὰ τῆς ἰσημερίας ἀπο-
 ad φαινόμεθα, τὴν δὲ γε πανσέληνον ὁμοίως οὐκ ἄλλοθ' ἐν ποθεν,
 6836 ἢ τῆς τοῦ ἡλίου διαμετρικῆς ἀποστάσεως καὶ ἔτι γε τὸ Πύσχα τὸ
 Imp. Andron. νομικὸν οὐκ ἄλλοθ' ἐν ποθεν ἢ τῆς πανσελήνου· εἵδηλον ἄρα, ὡς 5
 Senioris.
 D τῆς ἰσημερίας μεταπεσοῦσης μετέπεσε καὶ τὰ τῆς πανσελήνου·
 καὶ ταύτη γε ἐπομένως συμπαρήλλαξε καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων Πύ-
 σχα, κακείνῳ δ' αὖ δῆπου συμπαρῶν χρεῶν καὶ τὸ ἡμέ-
 τερον. πρὸς γὰρ ἐκεῖνο γε ἀφορᾷ τὸ ἡμέτερον κακείνῳ τέτακται
 ἔπεσθαι οἰοῖται τινὶ κρηπίδι καὶ θεμελίῳ. ῥᾶδιον δ' ἂν εἴη βουλο-10
 B μένοις ἡμῖν ποιήσασθαι τὴν διόρθωσιν, βραχὺ τι πλέον ἢ δύο
 νυχθημέρων ὑφαίρεισιν ποιησαμένοις. οὕτω γὰρ ἀνήκειν τοῖς με-
 ταξὺ τοσοῦτοις ἔτεσιν ἢ τῆς ἀστρονομίας ἐπαγγέλλεται μέθοδος.
 τούτου δὲ μὴ γιγνομένου τὸ σφαλερὸν οὐ μικρὸν. συμπίπτει γὰρ
 ἔσθ' ὅτε, καθὰ καὶ πολλάκις ἤδη γεγένηται, οἶεσθαι μὲν εἶναι 15
 πανσέληνον τὴν κυριακὴν καὶ πρώτην ἡμέραν τῆς μελλούσης ἑβδο-
 F μάδος· οἶεσθαι γὰρ μὴν τοῦτο ψευδές· γεγενῆσθαι γὰρ ἤδη πρὸ
 δύο νυχθημέρων κατὰ τὴν ἕκτην δηλαδὴ τῆς παρεληλυθυίας ἑβδο-
 μάδος ἡμέραν· κἀντεῦθεν σφαλλομένους ἄλλην ἀντ' ἄλλης περι-
 μένειν κυριακὴν καὶ ποιεῖν τὴν ἀναστάσιμον ἑβδομάδα, ἑβδομάδα 20
 τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων. καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ σφάλματος ἐν-
 τεῦθεν γνώριμα τοῖς ἄπασιν. ὅτι δ' οὐχ ἀπλῶς οὕτως ὡς οὐδ'
 εἰκῆ καὶ μύτην τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεμένων ἐτέθησαν, ἀλλ'
 ἕκαστα λόγον ἔχουσιν εὐλογον, δῆλον ἤδη ποιήσομαι. ἡ μὲν γὰρ
 μετ' ἰσημερίαν πανσέληνος τοῖς Ἑβραίων ζητεῖται παισίν· ἐπειδὴ 25

22. οὐτως ἄρα add. V.

recte sane. Nam cum aequinoctium ab ingressu solis in arietem, plenilunium a distantia solis diametrica, Pascha autem legale ab ipso plenilunio repetamus, satis constat, mutato aequinoctii die plenilunium etiam mutatum esse. Unde sequitur, Judaeorum etiam Pascha variavisse, ac simul cum eo nostrum etiam variasse oportere, quoniam nostrum ab illo pendet et ex eo tanquam basi ac fundamento educitur. Facile autem hic error corrigetur, si paulo plus biduo integro detrahere voluerimus. Ita enim tot interiectorum annorum rationi convenire methodus astronomiae docet. Quod nisi fiet, error haud parvus incidit: et fit interdum, ut saepe iam factum est, ut opinemur primo et Dominico hebdomadis instantis die plenilunium fore; id autem falso opinemur, cum plenilunium biduo ante, hoc est in sextum eius, quae antecessit, hebdomadis diem inciderit, et nos ob eum errorem alium atque alium Dominicum diem expectemus et Christi passionem in hebdomade resurrectionis celebremus. Unde quae errata consequantur, nemini est obscurum. Haec autem non inepte neque temere ab auctoribus esse posita, sed rationem singula probabilem habere iam declarabo. Hebraei plenilunium, quod post aequinoctium existit, observant, quoniam et illud

τοιούτος καὶ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ἦν, καθ' ὃν τὸν τε ἀμνὸν ζῆναι
καὶ Αἴγυπτον ἐφρον. ἡ μὲν γὰρ τότε Ἰσημερία τῆ τοῦ μαρτίου
ἐννάτη καὶ εἰκοστῆ γέγενηται· ἡ δὲ μετὰ τὴν Ἰσημερίαν τότε παν-
σέλῃνος τῆ μετ' αὐτὴν ἐξῆς, ἣτις κατ' ἐκείνους ἦν τεσσαρεσκαί-
5 δεκάτῃ τοῦ Νισσάν· ὃς ἀντὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς μαρτίου πρῶτος
αὐτοῖς ἐν τοῖς μηνὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀριθμεῖται. οὐ γὰρ ὁμοίως ἡμῖν
οὐδ' ἀπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ποιοῦνται τὰς τῶν μηνῶν
τε καὶ ἐνιαυτῶν ἀρχὰς Πέρσαι καὶ Ἀλεξανδρεῖς καὶ Αἰγύπτιοι καὶ B
πρὸς τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίων παῖδες, ἀλλ' ὡς ἐτέρως ἕκαστοι.
10 Ἀλεξανδρεῖς μὲν γὰρ πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς πρώτης τοῦ καθ'
ἡμᾶς Σεπτεμβρίου τὴν ἀρχὴν τοῦ σφετέρου τίθενται ἔτους· Αἰγύ-
πτιοὶ δὲ νῦν μὲν αὐτὴν, νῦν δ' ἐτέραν, καὶ ἄλλοτ' ἄλλην ἀεί-
καὶ Πέρσαι δὲ καὶ Μῆδοι καὶ Ἰνδοὶ τούτοις τε πᾶσι καὶ σφισιν
αὐτοῖς ἀλλήλοις ἁσύμφωνα. καὶ Ἰουδαῖοι δὲ ποτὲ μὲν τήνδε τοῦ
15 καθ' ἡμᾶς μαρτίου, ποτὲ δ' ἐτέραν ἡμέραν, καὶ ἄλλοτ' ἄλλην C
ἀεί, ἀρχὴν τοῦ παρ' αὐτοῖς ποιοῦνται Νισσάν. ἀπὸ γὰρ συνόδου
πρὸς σύνοδον τῶν δύο φωστήρων τὰς τῶν μηνῶν ἀριθμοῦντες
περιόδους τὸν ἑαυτοῦ μεταξὺ τὴν ἡρινὴν Ἰσημερίαν περιλαμβά-
νοντα πρῶτον καὶ ἀρχὴν τῶν ἄλλων ποιοῦνται μηνῶν καὶ Νισσάν
20 ὀνομάζουσι, ἀόριστον τὴν οἰκίαν ἔχοντα ἀρχήν. φησὶν οὖν πρὸς
Μωσέα πάλαι ὁ κύριος· „ὁ μὴν οὗτος ὑμῖν ἀρχὴ μηνῶν πρῶτος
ὑμῖν ἐστὶν ἐν τοῖς μηνὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ. τῆ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τού- V. 184
του λαβέτω ἕκαστος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρόβατον κατ' οἰκίαν, καὶ D
ἕσται ὑμῖν διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης τοῦ μηνὸς
25 τούτου· καὶ σφάξουσι πρὸς ἑσπέραν καὶ φάγονται, καὶ ποιήσετε

1. τοιοῦτος add. V.

ipsam tempus fuit, quo agnum immolarunt, et ex Aegypto fingerunt. Nam
illius anni aequinoctium die Martii nono et vicesimo fuit: et plenilunium, ab
aequinoctio proximum, postridie extitit, nempe eo die, qui secundum illos decim-
us quartus mensis Nissan fuit, quem illi Martii nostri loco primum anni men-
sem numerant. Neque enim sicuti nos nec ab uno eodemque die menses et
annos Persae, Alexandrini et Aegyptii auspicantur, nec ipsi praeter alios Iudaei:
sed singuli aliter. Alexandrini quarto Cal. Septembris nostri annum
suum auspicantur: Aegyptii nunc ab eodem, nunc ab alio die, et subinde
aliter. Persae, Medi, Indi neque cum his neque inter se consentiunt. Iudaei
vero nunc ab hoc nunc ab illo atque alias ab alio Martii nostri die suum Nis-
san ordiuntur. Nam a congressu ad congressum duorum luminum mensium
circuitus numerare soliti eum mensem, qui verum aequinoctium continet,
reliquorum mensium principium constituunt eumque Nissan vocant, cuius
ipsius incertum est principium. Dominus quidem Mosi olim dixit: „Mensis
hic vobis principium mensium: primus est vobis in mensibus anni. Decima
mensis huius sumat unusquisque filiorum Israel pecus per domum. Et erit
vobis conservatum usque ad quartam et decimam mensis huius. Et occi-
dent ad vesperam. Et manducabunt. Et facietis diem hunc legitimum ae-

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

τὴν ἡμέραν ταύτην νόμιμον αἰώνιον εἰς γενεὰς ὑμῶν." ταῦτ' ἄρα καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐτήσιον αἰεὶ ποιοῦνται τὴν τοῦ Πάσχα πανηγύριν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ εἰς τύπον τῆς ἐκ τοῦ παρόντος πρὸς τὸν μέλλοντα αἰῶνα διαβάσεως κατὰ τὴν ἐξ Ἐλγύπτου διάβασιν. ὄθεν καὶ ἀνεσπέρου τοῦ μέλλοντος ὄντος⁵ αἰῶνος ἀνεσπερον ἕτερον τρόπον εἶναι δεῖν φασὶ καὶ τὸ τῆδε τῆ πανηγύρει διακοιοῦν νυχθήμερον. τοῦτο δὲ γίνεται πλησιφαῖς τε καὶ πανσέληνον τὸ πρὸς ἡμᾶς ἡμισφαίριον τῆς σελήνης ἔχουσης. τὴν γὰρ τοῦ ἡλίου τρηκαῦτα δύσιν ἢ τῆς σελήνης εὐθὺς ἀνατολὴ διαδέχεται καὶ οὐδεμίαν ὥραν ἡμῖν ἐξ σκοτισθῆναι τὸν ὑπὲρ κ-10

Φφαλῆς ἀέρα. ἦν μὲν τοίνυν καὶ τότε, ὡς εἰκὸς, πλησιφαῖς τὸ πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς ἡμισφαίριον ἔχουσα ἢ σελήνη τῆ ἕκτη τῆς ἑπτης ἐκείνης ἡμέρας ὥρα ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν τρηκαῦτα τοῦ ἡλίου ἀφισταμένη μοίρας. διὰ τοι τοῦτο καὶ τεράστιαν ἔδοξε τοῖς ἀστρολόγοις καὶ ὑπὲρ λόγον ὁ λόγος τῆς τότε γενομένης ἡλιακῆς ἐκλείψεως. οὐ γὰρ φυσικὸς τις εἶπετο ταύτῃ λόγος. ἐν γὰρ μῆ¹¹ τοῦ ζωδιακοῦ γενομένων μοίρα¹² τῶν δύο φωστήρων αἱ φυσικαὶ τοῦ

P. 228 ἡλίου τελοῦνται ἐκλείψεις, ὑποτρεχούσης τῆς σελήνης τὸν ἡλιον. ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν διίσταμένην μοίρας τὴν σελήνην ἐπισθοδρομήσαι καὶ ὑποδραμεῖν τὸν ἡλιον, τοῦτο δ' ὑπὲρ πάντων ἀστροφυσικὸν ἐτελεσιουργήθη λόγον. ὄθεν καὶ πρό γε πάντων ἀστρονόμοι, τὸ θαῦμα διὰ θαύματος ἤγαγον καὶ θεὸν εἶναι τὸν πάσχοντα ἔφασαν. τοῖς γὰρ ἀμαθῆσιν οὐδὲ τεράστιον ἔδοξεν, ἀλλ' ἐμῶς

10. ἡμῖν add. V. 12. τῆς add. V.

ternum in progenies vestras." Hac de causa et in memoriam illius diei quæ-
annis festum Paschatis celebrant. Nec ob eam tantum causam; verum
etiam ut sit typus seu figura transitus ex hoc saeculo in futurum, sicut
ipse transitus ex Aegypto. Cum itaque futurum saeculum vesperam habi-
turum non sit, alio modo sine vespera etiam eius solennitatis diem esse
oportere aiunt: id quod fit, cum lunae hemisphaerium, nobis obversum,
plenum lumine seu totum lucidum est. Solis enim occasum statim tam exor-
tus lunae sequitur, nec ullam horam caelum nobis obscurum esse sinit.
Fuit igitur tum quoque, ut probabile est, hemisphaerium lunae, quod ver-
sus nos spectat, plenum luminibus sexta sexti illius diei (quo nimirum
Christus passus est) hora, cum luna centum et octoginta partibus a sole di-
staret. Quamobrem monstrosa visa est astrologis et supra rationem ea
quae tum accidit solis defectio. Neque enim causam in natura aliquam
habebat. Nam cum eandem utrumque lumen partem Zodiaci occupat, na-
turales solis defectiones contingunt, luna solem subeunte. Eam vero par-
tibus centum et octoginta dissitam retro converso cursu solem subisse, id
vero supra naturalem omnem rationem factum est. Quare id miraculum
astronomi ante alios omnes sunt mirati, et Deum esse qui pateretur di-
xerunt. Nam indoctis minime quidem id portentosum, sed superioribus

τοῖς πλειστοῖς ἔτεσιν, ἐν ἐκείνῃ τοίνυν τῇ πανσελήνῳ καὶ τὸ
 Πάσχα τοῖς Ἰουδαίοις ἐθύετο· ἐν ἐκείνῃ δὲ γε καὶ τὰ τῆς Ἰσημε-
 ρίας ἦν· ἐν ἐκείνῃ δὲ καὶ ὁ σωτήρ, ὡς ἔφημεν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐθα-
 νατοῦτο. γνώριμον δὲ δῆπον τοῖς ἅπασιν, ὡς τρίτη μὲν ἦν μετὰ
 5 τὴν νομικὴν ἐκείνην ἑορτήν, ἐν ἣ τὸ τῆς θεικῆς ἡμῖν ἀναστάσεως Β
 μυστήριον ἐγγέλνῃτο· καὶ ὡς πέμπτην καὶ εἰκοστὴν τηρικαῦτα ὁ
 μύρτιος ἦννε μῆν. αἱ δὲ δύο ὄντα ἐν ταυτῷ, τὴν τε τοῦ μηνὸς
 ἡμέραν δηλαδὴ καὶ τὸ τῆς ἀναστάσεως μυστήριον, διχῆ καὶ τριχῆ
 καὶ πολλαχῆ διελόμενοι τὸ τῶν εὐσεβῶν σύστημα οἱ μὲν τὴν τοῦ C
 10 μηνὸς ἡμέραν νόμιμον αἰώνιον ἦγον ἐξῆς ὑπηρετεῖν τῆς ἡμῶν πανη-
 γύρωσ· οἱ δὲ τὴν τοῦ νομικοῦ Πάσχα πανήγυριν πρότερον ἀνι-
 χνεύοντες εἴτω τὴν ἐξ ἐκείνης τρίτην ἑορτίον ἦγον τοῦ καθ' ἡμᾶς
 μυστηρίου· κἀντεῦθεν ἀνέορτον καὶ τὸ τῆς ἑορτῆς ἐφαίνετο καὶ
 οὐ μικρόν τι τὸ στυσιάζον καὶ ἀτακτοῦν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ
 15 ἐπήγγετο. εἰ μὲν γὰρ αἱ τὴν ἐκ τοῦ νομικοῦ Πάσχα τρίτην ἐν D
 ταυτῷ συνέπιπτε καὶ πέμπτην εἶναι τοῦ μηνὸς καὶ εἰκοστὴν, βέλ-
 τιον ἂν ἦν καὶ ὁμήγυρις ἦν ἡ πανήγυρις. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν συμ-
 πίπτειν ἀμφοτέρα πάνυ τοι σπάνιον καὶ μόγις που διὰ πλειστον
 ἐτῶν· τὸ δὲ διστάσαι θάτερον θατέρου, τοῦτο δὲ μικροῦ διηγε-
 20 κές καὶ ἐτήσιον· οἱ μὲν ἔφθανον τὴν μετ' Ἰσημερίαν πανσελήνον,
 οἱ δ' ὑστέρηζον. ἄλλοι δὲ χαίρειν φάσκοντες Ἰσημερίας καὶ ἡμνοῦς
 καὶ θύματα καὶ πάντα νόμιμα ἔθιμα μόνην τὴν τεσσαρακον- E
 θήμερον ἔξαριθμοῦντες ἦνον νηστείαν, ὅποι τε καὶ ὅπως τύχοιεν.
 ἐντεῦθεν καὶ σύγχυσις τις καὶ κυκεῶν ἦν καὶ γλωσσῶν, ὡς εἰπεῖν,

21. καὶ ἀμφοδς om. V. 24. ἦν add. V.

etiam annis usitatum visum est. Eo igitur plenilunio Pascha Iudaei im-
 molarunt; eo aequinoctium fuit; eo et Servator noster mortem pro nobis
 oppetit. Omnibus porro notum est, tertiam fuisse post legale illud festum
 eam diem, qua Dominus noster a morte resurrexit, eamque fuisse mensis
 Martii diem vigesimam quintam. Quae duo utique, nimirum et mensis diem
 et resurrectionis mysterium, cum coniuncta essent, bifariam et trifariam et
 multifariam divisa piorum coetus observavit. Nam alii mensis diem perpetuo
 instituto nostrae festivitati dicaverunt; alii Paschatis diem ex observa-
 tione legis prius indagabant; deinde tertio post die mysterium nostrum
 celebrabant. Unde infesta, ut ita dicam, festivitas extiterat, et non parva
 seditio et perturbatio in Christi Ecclesiam invaserat. Nam si semper ter-
 tius a legali Paschate dies incideret in quintum ac vigesimum Martii diem,
 melius id esset festumque consentiret. Sed quia perraro fit, ut simul in-
 cidant et vix intra annos plurimos: perpetuo autem et quotannis fere ac-
 cidit, ut alterum ab altero distet; alii plenilunium, quod post aequinoctium
 existit, anteverterunt, alii sequuti sunt: alii a pretis aequinoctiis et agnis et sa-
 crificiis et omnibus legitimis ritibus quadragesima tantum numerata ieiunium
 absolverunt, ubi vis et utcunq; cecidisset. Hinc multa confusio et

- A. M. μερισμὸς ἐφ' ἐνὶ τινι πράγματι. ἦπον γὰρ εἰκὸς, τοὺς μὲν
 6791 ἀσιτιαν ἀσκεῖν καὶ συμπαθεῖν τοῖς τοῦ σωτήρος πάθει· τοὺς
 ad 6836 δὲ τρυφᾶν καὶ τοῖς ἐκείνου ἐπινικίοις συνήδεσθαι· καὶ τὸ καλὸν
 Imp. Andron. οὐ καλῶς ἑκατέρους ἐπιτελεῖν, πολλὰ ποιῶντας τὸ ἔν καὶ δια-
 Senloria.
 V. 185 σπῶντας τὴν τῆς ἐκκλησίας ὁμόνοιαν καὶ τὸν καλῶς ἀλληλοσχοῦ-5
 Ἔμενον μεριζομένους σύνδεσμον. τοῦτο τοίνυν οὕτω τεμνόμενον
 καὶ οὕτω διασπώμενον οἱ τῆς εὐσεβείας πρόβολοι καὶ θεοὶ σπν-
 δόντες διδάσκαλοι θεσπίσμασι κανονικοῖς ὡσπερὲι τισι χαρακώ-
 μασι περιφράττουσι, μηδένα πιστὸν πρό γε τῆς ἡρινῆς ἰσημερίας
 τελεῖν τὴν τῆς ἀναστάσεως νομοθετήσαντες πανήγυριν· ἀλλ' ἐν¹⁰
 κυριακῇ τῇ ἐφεξῆς μετὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα, τῇ μετὰ πανσέ-
 P. 229 ληρον δηλαδὴ τῇ μετ' ἰσημεριαν. ταῦτ' ἄρα καὶ χρεὼν πάντα
 πιστὸν σὺν ἀκριβείᾳ ζητεῖν τὴν μετ' ἰσημεριαν πανσέληνον, ἢ
 βούλοιτο μὴ παραβαλεῖν τὰ τῆς ἐκκλησίας θεσμί. ταύτης γὰρ
 λανθανούσης ἐπεταὶ λανθάνειν καὶ τὴν ἡμῖν ὀφειλομένην ἡμέραν¹⁵
 ἐόρτιον καὶ ὡσπερ ἐν ἀδήλω πέλᾳγει ναυαγεῖν ἡμᾶς ἴσα γε πλο-
 νωμένην νηϊ, ἣν ἀπολαβοῦσαι νύκτες καὶ χειμῶνες τάς τε ἄγκυρας
 ἔξέκονταν καὶ αὐτὴν τῆς προσηκούσης μάλα ἀπῆλλαξαν καταγωγῆς.
 B(Γ.) Τοῦτων οὕτω λεχθέντων καὶ οὕτω διατρανωθέντων προσή-
 κατο μὲν καὶ ἦσθη τῇ ἀποδείξει ὁ βασιλεὺς· τάχα δ' ἂν καὶ²⁰
 ἐμέλλησε τὴν διόρθωσιν αὐτίκα ἐπενεγκεῖν· ἀλλ' ἵνα μὴ τοῦτο σή-
 χουςι μᾶλλον τοῖς ἀμαθείσι φανῆ καὶ μερισμὸν ἐπαγάγῃ τῇ ἐκκλησίᾳ,
 8. διδάσκαλ.] ἀπόστολοι V. 12. An τὴν? BOIV. 19. ἀπεθ-
 ξατο V. pro προσήκατο. 22. Post ἐκκλησίᾳ add. V.: ἢ ἀπὸ
 πολλοῖς ἰδρῶσι συνιστήσατο καὶ συντετριμμένην ἴασατο καὶ ἀπο-
 σμένην ἀνεκαλέσατο.

perturbatio et quaedam veluti linguarum partitio extitit ex unica re. Certa enim probabile est, alios cibis abstinuisse et Servatoris passionem cum dolore esse recordatos: alios vero indulsisse genio et eius triumpho exultasse: et quod rectum erat neutros recte obiisse, unum in multa dividendo, et Ecclesiae concordia divellenda, et unionis pulchro vinculo dissolvendo. Quam ita scissam ita distractam religionis propugnatores sanctique doctores cum animadvertissent, canonicis sanctionibus velut aggeribus quibusdam obiectis prohibuerunt, ne quis fidelis ante vernalis aequinoctium Resurrectionis festum celebraret: sed die Dominico, qui post Pascha Iudaicum seu post plenilunium proximum ab aequinoctio existeret. Quibus de casibus cuilibet fideli diligenter est id plenilunium quaerendum, quod ab aequinoctio proximum est, nisi ritus Ecclesiae violare malit. Hoc enim ignorato sequitur etiam diem ignorari, quae nobis festa esse debet; nosque velut in ignoto pelago facere naufragium, perinde ac errantem navem, quae nocte et tempestatibus intercepta et abscissis ancoris spoliata ab opportuna statione longe abducatur. (III.) Haec ad hunc modum explicata et demonstrata Imperator cum voluptate accepit; fortassis etiam correctionem statim aggressurus, nisi veritus esset, ne inducti maiorem confusionem inveni per eam correctionem crederent, ac disideret Ecclesia. Itaque rem silentio

σεισηγμένον ἀφῆκε τὸ πρῶγμα· καὶ ὅλως ἀνεπιχείρητον. μηδὲ ἄν εἶναι ῥάδιον ἔφησεν, ἅπαντας ἐν ταυτῷ τοὺς ἀνὰ πᾶσαν ἡπειρον καὶ τῆσον ὁμοφύλους διαδραμεῖν καὶ πείσαι μεταμαθεῖν τὴν διόρθωσιν· μερλζεσθαι δ' αὖ καὶ ἄλλους ἄλλην πανηγυρῶσιν καὶ ἑτέραν ἑτέρους ἄγειν ἐόρτιον, τοῦτο δ' οὐ σφόδρα C χρηστόν. ὥστ' ἐξ ἑκατέρων θύτερον κουφότερον ἐφάνη, κείσθαι τὰ τοῦ πρῶγματος ὡς ἔκειτο καὶ μένειν ὡς ἔμενον μέχρις ἡμῶν. ἐμοὶ δὲ τοῦναντίον μᾶλλον ἐδόκει κουφότερον. τὸ γὰρ τοὺς ὁμοφύλους ἅπαντας καθάπαξ πείσαι τῇ διορθώσει συνθέσθαι, εἰ μὴ D 10 ῥάδιον χρόνῳ ἐνί, ἀλλὰ δυοὶ καὶ τρισὶ ῥάδιον ἂν ἦν· ὥσπερ καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν, ὡς ἔφημεν, πάλοι πολλάκις γεγένηται, ἀλλὰ δι' ἦν ἐφθίμεν εἰρηκότες αἰτίαν τὸ τοῦ βασιλέως τῶς ἐκράτησε δόγμα μᾶλλον ἢ τὸ ἡμέτερον. ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλις.

ιδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Βυζάντιον ἐστέρθη A. C. 1325
15 φεβρουαρίου ἡμέρα δευτέρα τῆς ὁγδόης Ἰνδικτιῶνος, συνέβη δ' ^{Februar. 2} V. 186
ἀπερχομένοι τοῖν δυοῖν βασιλέσιν ἐς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας P. 230
τέμνος τῆς στεφηφορίας ἕνεκα πεσεῖν τὸν γηραιὸν βασιλέα ξὺν γε τῷ ἱππῳ ὀλισθήσαντι εἰς τελματώδη λίμνην τινὰ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐξ ὀμβρῶν ὑδάτων συστάσαν· καὶ ἔδοξε τὸ τοιοῦτον σύμπτωμα
20 τοῖς συνετωτέροις οὐκ ἀγαθὸς ὄρνις εἶναι τῷ πεπτωκότι. (B.) Ἐς δὲ τοῦπιόν ἔτος ἀπήει συζευχθισομένη τῷ Κράλῃ Σερβίας ἡ θυγάτηρ τοῦ πανυπερσεβάστου. μετὰ βραχὺ δ' ἀπήει πρὸς αὐτὴν Θεωρίας ἕνεκα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ πανυπερσεβάστος οὐκ ἐθέλων ἔτι ὑπὸ βασιλεῖ εἶναι, ἀλλ' ἑαυτῷ περι-

15. φεβρουαρίῳ A.

praeteriit et plane intactam reliquit. Negavit enim esse facile, universos simul omnium orbis regionum et insularum habitatores percurrere, et correctionem hanc demum edoceri. Rursum dissensiones esse et alios alio die festum celebrare, ne id quidem valde bonum esse. Quibus incommodis inter se collatis praestare visum, ne quid novaretur; sed ita manerent omnia, ut ad nos pervenissent. Mihi vero contrarium magis probabatur. Nam omnes eiusdem Imperii cives, si non uno at altero et tertio anno facile adduci posse, ut correctionem illam ratam haberent: id quod et ante nos olim, ut diximus, saepe factum est. Caeterum ob eas causas, quas dixi, Imperatoris sententia magis valuit quam nostra. Sed de his quidem satis hactenus.

14. Post haec Byzantium profectus Imperator iv. Nonas, Februarii octava Indictione coronatus est. Accidit autem, ut utroque Imperatore ea de causa in magnam Sanctae Sophiae templum abeunte senior lapsus equo in limosam quandam paludem ex aqua pluvia collectam concideret in via: qui casus non bonum ei qui cecidisset omen esse visus est iudicio prudentiorum. (II.) Sequenti anno Panyparsebasti filia Crali Serviae nuptura abijt. Paulo post et mater, eius visendae gratia, eodem sese contulit. Quam mox et Panyparsebastes sequutus est, nolens Imperatori diutius obnoxius esse,

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

ποιήσασθαι βασιλείαν, ἅτε δηλαδὴ κληρον οὖσαν αὐτῷ πατρικῶν, ἀφείς τὴν τῆς Θεσσαλονίκης ἐπιτροπὴν καὶ διοίκησιν ὄχρητο καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐς Κράλην τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, σύμμαχον αὐτῶν ληγόμενος τῷ σκοπῷ τοῦ τοιοῦδε βουλευματος. ὕφ' οὗ προσδεδιχθεὶς ἐξῆλθεν ἅμα αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν ἄχρι Στρυμόνος τοῦ ποταμοῦ καὶ Σερρών ἐλήϊσατο χώραν. ὅθεν ὁ γηραιὸς βασιλεὺς διὰ δέος μειζόνων κακῶν ἀπέστειλε πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἅμα τῇ πρεσβείᾳ καὶ τὰ τοῦ Καισαρικοῦ ἀξιώματος σύμβολα. ἄπερ ἐν τῷ τῶν Σκοπίων πολυχρῶ δεξιόμενος ἐκεῖνος ἐφόρησε καὶ εἰρηγένειν ἐπέσχετο τοῦ λοιποῦ καὶ μηδὲν ἔτι πλέον ζητεῖν. ἔμελλε δὲ ἔσθην καὶ ἐς Θεσσαλονίκην ἐπανελθεῖν, ἀλλὰ νόσῳ δεινότητι ληγθεὶς μετὰ βραχείας ἡμέρας ἐκεῖ τὸ πέρασ τοῦ βίου ἐδέξατο. Κασσιόδρισα δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ποθοῦσά τε συνεῖναι τῇ θυγατρὶ καὶ τῷ γαμβρῷ καὶ πρὸς γε αἰδουμένη Ῥωμαίους διὰ τὰ συμπεσόντα τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς οὐκ ἤθελεν ἐκείθεν ἐξελθεῖν. ταῦτ' ἄρα ἀναγκασθεὶς ὁ πατὴρ αὐτῆς κελίγηκε τὸν βασιλέα πρεσβείαν πρὸς τὸν Κράλην ποιήσασθαι περὶ τε κατωστάσεως ἄλλης τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῆς Καισαρίσεως, ὅπως οἴκαδε ἀναγκάσῃ ταύτην Ἐλεπάνειαι. (Γ.) Τότε τοίνυν ἀπεστάλην ἀπὸ πρέσβους ἐς Κράλην σὺν τε ἄλλοις καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς δι' ἧς ἐφθάρμεν εἰρηκότας αἰτίας. ἐπειράθημεν δὲ οὐκ ὀλίγων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν δεινῶν, γήμης τε μελλούσης Σκυδικῆς ἐφόδου διατρεχούσης καὶ θοροβούσης τῇ V. 137 Θράκην καὶ διωκούσης ἐκ τῆς χώρας ἐς τὰ φρούρια τοὺς ἀνθρώ-

21. Quae a verbo ἐπειράθημεν sequuntur usque ad sectionem septimam om. A. Vid. Notas.

sed sibi ipsi vindicare Imperium, quod nimirum hereditario iure ad se pertineret. Relicta igitur Thessalonicae cura et administratione et ipse ad Cralem generum suum abiit, a quo ad exsequenda destinata adiuvaretur. Ab eo igitur susceptus et una cum eo egressus omnem regionem usque ad Strymonem et Serrhas populatur. Quamobrem senior Imperator malorum malorum metu legatos ad eum misit, et Caesareae dignitatis insignia deferenda ei simul curavit. Quae ille Scopis, quod exiguum oppidum est, accepta gestavit, seque deinceps quieturum esse promisit neque quicquam amplius petiturum. Sed iam Thessalonicam rediturus gravissimo morbo affectus intra paucos dies illic decessit. Caesarissa vero uxor eius cum consuetudinem filiae et generi desiderans, tum Romanos reverita, propter illa quae maritus eius fecerat, inde abire noluit. Qua re pater eius coactus Imperatori auctor fuit mittendae ad Cralem legationis tum de caeteris Romani Imperii rebus ordinandis, tum de Caesarissa cogenda, ut domum rediret. (III.) Atque ipse quoque tunc legatus ad Cralem ivi cum alios comitaturus, tum Caesarissae ipsius fratrem, ob eas scilicet causas, quas supra diximus. In eo autem itinere non paucas experti sumus difficultates, cum Scythicae incursionis fama Thraciam pervagaretur ac perterreret et

πους καὶ τοὺς οἴκους ἐρήμους ποιούσης, ἐφ' ᾧ ἦν ἡνίκ' ὑπὲρ εἴη
 καταλύειν ἡμᾶς ἐχρήν καὶ τὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ μόχθον ἀποτρέψασθαι.
 καὶ τὰ μὲν ἄκρι Στρυμόνος συμπεπτωκότα ἡμῖν ἐῷ. ἐκεῖσε μὴν
 γενομένοις ξυνηρέχθη τι καὶ παθεῖν ἡμᾶς πλέον ἀκοῆς μάλιστα
 5 πάντων ἄξιον, ὁπόσα λύπης καὶ γέλωτος φέρει σπονδάς ἐν ἀνθρώ- F
 που ψυχῇ. ἀβουλλὰ γάρ τοι τοιαύτῃ χρησαμένοις, ὅποια καὶ Δη-
 μοκρίτου μάλα τοι γελῶντος ἐρώη ἄν, ἐς τοιοῦτον συνηλάθη κίν-
 δυον ἡμῖν τὰ ἡμέτερα, ὁποῖος καὶ Ἡρακλείτου μῦθα γέ τοι
 δακρύοντος ἐρώη ἄν. ἴσασι γὰρ ἅπαντες πεζοῖς καὶ ἵπδοταῖς
 10 ἀνδράσιν ἄπορον ὄντα Στρυμόνα τὸν ποταμὸν· ὅτι καὶ μέγιστος P. 231
 ἐπερῶκει ὁπόσοι Θράκην καὶ Μακεδονίαν τέμνοντες ἐς τε Ἑλλήσ-
 ποντον καὶ Αἰγαῖον ποιοῦνται τὰς ἐκβολάς, τίκτουσι γὰρ αὐτὸν
 τὰ ὑπερκείμενα μέγιστα ὄρη, ἃ κατὰ τὰ συνεχῆ παρατείνει μέχρι
 τοῦ Ἰονίου πελάγους ἐκ τοῦ πόντου ἀρξάμενα τοῦ Εὐξείνου, ὄρη-
 15 ζοντα μὲν πρὸς μεσημβρίαν καὶ νότον ἄνεμον Θράκην καὶ Μακε-
 δονίαν, πρὸς δ' ἄρκτους τὰς τε Μυσῶν χώρας καὶ ποταμὸν τὸν
 Ἰστρον· ὅς καὶ αὐτὸς μέγιστος ὢν ἢ πάντες, ὅσοι τὴν Σκυθικὴν B
 ἐπλάσι, πέντε στόμασιν ἐς τὸν Εὐξείνον ἐκδίδοται πόντον. τοῦτον
 οὖν τὸν Στρυμόνα ἐκ τοιούτων πηγῶν ἀνίσχοντα καὶ οὕτω βαθυ-
 20 δίνην γιγνόμενον ἀκατίφῃ ἐνὶ τινὶ πᾶνυ σμικρῷ διαπεραιούμενοι
 καθ' ἕνα που ἢ καὶ σύντρεις ἐνίοτε ζύν τε ὑποζυγίοις αὐτοῖς πολ-
 λῆν τινα τὴν ἡμέραν κατηναλώκεμεν. ὁ γὰρ τῶν ὑποζυγίων καὶ
 ἡμῶν αὐτῶν ἀριθμὸς εἰς τὸ διπλάσιον ἢ καθ' ἑπταπλάσιον δεκάδα C
 ἦν ἀνηγμένος. ὁ δ' ἥλιος τὸν ἡμέτερον παραλλάξας μεσημβρινὸν

21. Videtur scripssisse Gregoras, ἢ σύνδυο, ἢ καὶ σύντρεις. BOIV.

homines ex agris in castella se recipere, desertis aedibus, in quibus nos
 vesperi diversari et corpora fessa de via recreare oportebat. Ac ea, quae
 ad Strymonem usque nobis acciderunt, mitto. Ibi autem gravius aliquid
 nobis accidit; eorum nempe omnium, quae dolorem et risum in hominum
 animis consociant, maxime dignum auditu. Temeritate enim nostra, quae
 Democriti splenem postulet, in id periculum devenimus, quo vel Heracliti
 lacrymae exhauriantur. Norunt omnes, Strymonem fluvium et peditibus et
 equitibus esse impervium: propterea quod maximus est omnium fluviorum,
 qui Macedoniam ac Thraciam mediam secantes in Hellespontum et Aegaeum
 mare exonerant. Oritur enim e superimpendentibus maximis montibus,
 qui a Ponto Euxino exorsi continentibus iugis usque ad Ionium mare por-
 riguntur; ac meridiem et Austrum versus Thraciam et Macedoniam; ver-
 sus Septentrionem Mysorum terras et Istrum fluvium terminant: qui et
 ipse maximus inter eos qui Scythiam perfluunt quinque ostiis in Euxinum
 pontum irrumpit. Hunc igitur Strymonem, talibus fontibus ortum et adeo
 vorticosum, unica eaque exigua navicula traiciendo nunc singuli, atque
 interdum etiam terni cum ipsis iumentis, magnam diei partem consumimus.
 Nostrium enim et iumentorum numerus bis septuaginta excedebat. Et iam sol

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

ἔς τε δύσιν καὶ ὄρλιζοντα τὸν ἐσπέριον ἦει. καὶ δέον ὄν σταδμῶ
χρήσασθαι καὶ καταλύειν αὐτοῦ που, ἡμεῖς δ' ἁμαρτόντες ὁδῶ
ἔτι ἐχρώμεθα, ἐλλίσσαντες πάντως καταγωγίσι ἀποχωρῶσιν αὐτίκα
ἐντεύξεσθαι, πρὶν ἢ πεντεκαίδεκα σταδίων ἔχειν ἀντίτην ἐς τὸ
πρόσω ὁδόν. ἦν δὲ ἄρα τὰ τῶν ἐλπίδων οὐ μάλᾳ ἐπιτυχῆ. ἔφοδος 5
Ὅγάρ τινες ληστρικαὶ συνεχεῖα χρησάμεται πρὸ μικροῦ τάχιστα τὸν
τόπον ἔρημον ἐκείνον καὶ ἀτριβῆ πεποιήκεσαν. καὶ μέντοι καὶ ἐφε-
ρόμεθα καθάπερ τινὲς πλάνητες θεῶ τε καὶ ἀδήλοισι ἐλπίσι τὰ
ἡμέτερα ἀναρτήσαντες. (Δ.) Νῦν δ' ἐπὶ τούτοις παρῆν. δύσ-
στο γὰρ ἥλιος σκιδωντῶ τε πῦσαι ἄγυια. ἡ δὲ σελήνη ἀπῆν. ἐς 10
γὰρ τὸ περιγίειον τοῦ ἑαυτῆς τὸ δεύτερον ἄρτι ἐληλυθῆια ἐκέντρον
Ἐκαὶ κατὰ τετράγωνον τῷ ἡλίῳ γενομένη σχηματισμὸν οὐ μάλᾳ
ἀκρονύκτους ἡμῖν ἐβούλετο χαρῆσθαι τὰς ἀγῆς. ταύτη τοι καὶ
ἦειμεν διὰ πυχυτάτου τοῦ σκότους, καθάπερ οὖς διὰ τοῦ Ταυά-
ρου τὰς ἐς ἕδον καθόδους ποιῆσθαι φασιν ἢ τὰ ὑπόγεια Τροφω-
νίου μαντεύματα, προσετίθετο γὰρ τῇ ἄσελήνῳ ἐκείνῃ πυκτι καὶ
ἡ τῶν κυκλοῦντων λόφῳ σκιά. αἶ γὰρ σφῶν ὑπερβολαὶ παρὰ
F τοσοῦτο καὶ οὐρανοῦ τὴν θείαν ἡμᾶς ἀφηροῦντο, παρ' ὅσον οὐδ'
ἄστροις τὸ θρουλλοῦμενον τεκμαίρεσθαι σαφῶς τὴν δυστυχῆ πο-
ρείαν εἶχομεν ἐκείνῃ, αὐτὰρ ἔμοιγε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ· 20
οὐνεκά μοι ἵεναι ἐπῆει δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλήν, τε. λόχη γὰρ
ἐντυγχάνομεν πάνυ δασεῖα καὶ ἀνωμάλω, συρροὺς κατ' ὀλίγον
ἐχούση λόχους καὶ φάραγγας· ἦθι δὴ καὶ ἐς τοσοῦτον ἀμείως
ἔσχομεν ἐς τὸ δαφυλῆς διαδρήγγνυμένων τῶν ἡμετέρων τῶν τε πει- 25

22. ἀνωμάλω Boiv. pro ἀνωμάλως. 23. 5θι Boiv. pro 5υ.

meridiem praetergressus ad occasum et ad vespertinum horizontem vergebatur. Cumque ibi subsistere et diversari deberemus, ultra per imprudentiam perreximus, sperantes, nos opportuna diversoria statim inventuros, priusquam stadiorum quindecim iter conficeremus. Sed ea spes frustrata nos est. Nam praedonum continentes intursiones locum illum paulo ante vastum et desertum celerrime effecerant. Proinde velut erroneos quidam rebus nostris Deo incertaeque spei commissis vagabamur. (IV.) Deinde nox supervenit. Nam sol occiderat et viae omnes umbra involuebantur. Quin et luna aberat. Modo enim alterum suum circa terram eccentricum praetergressa quadratoque radio solem intonsa parum nos suo lumine iuvabat. Quare in densissimis tenebris, ut ii qui per Taenarum ad Inferos descendere aut Trophonii antrum fatidicum subire perhibentur, ambulabamus. Nam ad illum noctem etiam montium in circuitu positorum umbras accedebant, quorum vertices caeli conspectum ita nobis eripiebant, ut infelix iter ne stellarum quidem, ut aiunt, observatione regere possemus. Tum vero animus meus frangi coepit, cum me ingredi oporteret longam ac difficilem viam. In silvam enim densam et inaequalem incidimus, latebrarum plenam et profundis voraginibus passim abruptam: in qua caligae et ohlamydes nostras spinarum moribus foede laceratas ita negligebamus, ut

λων τῶν τε χλαμύδων ταῖς τῶν ἀκανθῶν ἀνθολκαῖς, ὥστε περὶ
 τῶν ὄψεων αὐτῶν ἐδεδίμεν, συγχοῖς καὶ ἀλλεπαλλήλοις τοῖς τῶν
 ἀκροδρόων βοστρύχοις χρώμενοι πολεμίοις τῶν ἡμετέρων προσώ-
 πων. καὶ μέντοι καὶ ἀμελήσαντες ἡνιῶν καὶ ῥυτήρων, οἷς τοὺς
 5 ἕππους ἰθύνομεν, σκέπην ἐποιούμεθα τὰς χεῖρας τῶν ὄψεων. τῆς
 γε μὲν ἐπομένης θεραπείας, οἷς οὐδὲ πάνυ τοι τῶν παρόντων ἕμελε
 φόβων, ἦσαν οἱ φωναῖς ἐχρῶντο καὶ μέλεσι τραγικοῖς· ἦδον δ'
 ἄρα κλέα ἀνδρῶν, ὧν οἶον κλέος ἀκούομεν, οὐδέ τοι ἴδμεν. αἶ-
 τε περὶ ἡμᾶς φάραγγες, καὶ ὅσα μεταξὺ κοῖλα τῶν πέριξ ὄρων, B
 10 περιλαμβάνουσαι τὴν κραυγὴν καὶ ὥσπερ ἔμψυχοί τινες ἀκήρατον
 φυλάττουσαι ταύτην καὶ ἀπαθῆ καὶ τῶν ἄρθρων ὁμοίως ἔχουσαν
 κατὰ διαδοχὴν οἷον ἀντήχουν καὶ ἀντεφώνουν, ὥσπερ ἐν ταῖς
 χορείαις ἐπόμεναι καὶ αὐταὶ καὶ ἀντάδουσαι πρὸς τὸ τοῦ μέλους
 ἐνδόσιμον. ἐγὼ δ' ἐν τούτοις ἀναφέρειν παρήνουν τὸν λογισμὸν
 15 καὶ μὴ συγχοῖς περιαντλεῖσθαι τοῖς φόβοις. ὁ δ' οὐκ ἐπειθέτο· C
 ἀλλὰ δῆλος ἦν οὔτε τὴν ὁδὸν τῆς ἀκαιρίας ἀπιστάμενος λοιδορεῖν·
 αὐτὸς τε ἐφ' αὐτὸν συχνὰ ἀναστρέφων λόγους καὶ λωποδύτας
 ἀνεκύκλει καὶ ἄνδρας αἰμάτων, μήπως ἐξ ἀφανοῦς εἰσπεσόντες
 ἔργον ἡμᾶς ἀποφήνωσι ξίφους. (E.) Οὐκοῦν ἀλλ' ἐν τούτοις
 20 ὄντων ἡμῶν ἐξαίφνης ἀνίστανται τινες ἄνδρες τῶν ἐκείσε πετρῶν
 καὶ φαργύγων μελαίνας ἐσθῆτάς τινας περικείμενοι, αἶ εἰσιν ἐξ D
 ἐρίων καὶ κωδίων, ἅττα ποτὲ ζῶων ἀπεδύσαντο οἷς δῆπου γ'
 ἐχρῆν· ἀντικρὺς δαιμόνια φάσματα· πλὴν οὐ κατάφρακτοί τινες
 ὀπλίται, ὅτι μὴ καθάπαξ ψιλοί· καὶ ἀγγέμαχά τινα ὄργανα ταῖν

cum crebrae et ex aliis aliae ramorum comae in vultus nostros infestae invaderent, oculis ipsis metueremus; habenisque et loris, quibus equos regebamus, omissis manuum obiectu faciem protegeremus. At in famulitio, quod pone sequebatur, nonnulli praesentia pericula parum metuentes vociferabantur et tragicis cantibus celebrabant laudes veterum heroum, quorum famam solam audivimus, res autem gestas non vidimus. Abrupta autem et concava, vicinis undecunque montibus interiecta, clamorem editum intercipiebant, et quasi animata corpora integrum et illibatum et articulis suis distinctum servabant, accentusque et voces alternis referebant; ac ut in choreis fieri solet, ipsa etiam vicissim audiebantur, et ad praescriptos modulos accinebant. Ego vero interea animum meum iubebam recreare et erigere se, nec terroribus subinde ingruentibus iacere oppressum. At ille non parebat; sed et viam alieno tempore susceptam usque exprobrare velle videbatur, et ad se ipsum identidem conversus insidias et latrones tacite ruminabatur, ac viros sanguinum sibi fingebat, qui ex obscuro nos adorturi et occisuri essent. (V.) Dum autem in his sumus, subito viri quidam ex illis rupibus et cavernis exsurgunt, nigris induti vestibus e lanis et velleribus, quae pecudibus detraxerant ii, quibus opus fuerat; diabolica plane spectra. Sed iidem non gravi armatura instructi; immo omnino leves et expediti erant. Ac plerique arma ad

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.

Senioris.

P. 232

V. 188.

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron Semioria. χεροῖν οἱ πλείους ἔχοντες, ὅσα ἐν λόγχοις εἰσι καὶ πελέκειν. ἦσαν δ' οἱ καὶ ὅσα ἐν τηλεβόλοις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκπλήξει καὶ δέει καθυπέβαλον τὰ ἡμέτερα. πῶς γὰρ οὐ; ἐν τόποις ἀλλοτριῶν ὄντων καὶ ἄωρα τοιαῦδε καὶ γλώσση πρὸς τούτοις οὐχ ἡμετέρῃ **Ε**χρῶμενοι; Μυσῶν γὰρ ἄποικοι τῶν ἐκείσε προσοικούντων εἰσὶ ἀρ-5 χῆθεν οἱ πλείους καὶ τοῖς ἡμῖν ὁμοφύλοις ἀναμιξ τὴν διαίταν ἔχοντες. ἔπειτα ἀνεφέρομεν καὶ ἑαυτῶν ἐγγυόμεθα αὐτοῖς. ἡσπάζοντο γὰρ ἡμᾶς ἐκείνοι τῇ σφῶν διαλέκτῳ προσηγνῆς τι καὶ ἰλαρόν· καὶ οὐδὲν οὐδαμῆ ληστρικὸν ἐπεδείκνυτο· εἴτε πρὸς πολλοὺς ἡμᾶς **Φ**όβλοι καὶ βραχεῖς τινες ὄντες αὐτοὶ οὐκ ἀξιωμαχοῦς σφᾶς αἰ-10 τυὸς κρίναντες ἐς μοῖραν ἀντίπαλον καταστήσαι· εἴτε καὶ θεοῦ κωλύσαντος· ὃ καὶ μᾶλλον τίθεμαι καὶ πολλοῦ δέω θάτερον. οἱ μὲν γὰρ ὄντες ἐγγώριοι καὶ τοῖς ἐκείσε προλοχίζεν ἐνέθρας ἐθάδες πρὸς ξένους ἡμᾶς ἐν οὕτω ζοφώδει τῇ ὥρῃ καὶ ἅμα τὸ τῆς ἕλης σινηρηφῆς σύμμαχον ἅμαχον ἔχοντες τοιαύτην εἰπε-15 ἔβούλοντο τὴν μάχην ἐτέλουν ἄν, οἷαν καὶ βλέποντες ἄν πρὸς **P. 238** τυφλοῦς. ὁμως μέντοι τὴν ὁμοίαν ἐξ ἡμῶν καὶ αὐτοὶ πρόσρησιν ἀντειληφότες (ἦσαν γὰρ οἱ καὶ τῶν ἡμετέρων τῆς ἐκείνων γλώττης οὐ πάνυ τοι ἄδυστος ἦσαν) τὴν αἰτίαν ἐν βραχεῖ διήεσαν τῆς σφῶν αὐτόθι διαίτης· ὡς φύλακες εἶεν τῶν ὁδῶν **20** καὶ ὡς ἀποσοβοῖεν πάντα τινὰ τὸν βουλούμενον τὰς ἐγγιστα χώρας ἐπιόντα λυθρα ληΐσθαι. ἤδη δὲ καὶ τὸ τρίτον τῆς νυκτὸς παρεβήθη, ὡς ἐκ τινῶν οἱ ὑπὲρ κεφαλῆς ἦσαν ἀστῆρες ἐτεχμαιρόμεθα. **B**ἄρτι δὲ καὶ κυνῶν ὑλακαὶ προσέβαλον πόρρωθεν ἡμῖν, μονονοχη

7. ἀνεφέρ. Βοῖν. pro ἀναφέρ.

cominus pugnandum apta in manibus habebant, nempe hastas et securas. Quidam et tela missilia gestabant. Ac principio quidem fieri non poterat, quin nobis et intempesta nocte et ignotis in locis terrorem incuterent: praesertim cum nostra lingua haud uterentur. Illius enim loci incolae plerique Mysorum coloni sunt, finitimae nationis, et communi cum nostris popularibus victu utuntur. Deinde recepimus animos et ad nos rediimus. Nam sua lingua nos comiter et hilariter salutabant, nec quicquam infestum et latrocinii simile prae se ferebant: sive quod pauci et rari nobis, qui nostri eramus, oppugnandis futuros se impares arbitrabantur: sive Deus non sivit; quod potius reor, ab altera autem opinione longissime absum. Cum enim ibi habitarent, et in iis praecipitiis insidias collocare consueverent, et silvae densitate velut inexpugnabili propugnaculo defenderentur: obscura nocte nobiscum, qui peregrini essemus, ut videntes cum caecis pugnassent. Sed tamen cum eos simili modo resalutassemus (erant enim nonnulli e nostris sermōnis eorum non plane rudes) cur ibi degerent, hanc causam paucis afferebant: se custodes esse viarum ad propulsandos eos, qui finitimos agros clam latrocinando infestare vellent. Iam tertia noctis pars effluxerat, ut e quibusdam stellis, quae supra capita erant, coniciebamus. Demum et latratus canum procul exauditi, qui nos tantum non invitabant et pagum

- προσκαλούμεναι και την φέρουσαν κώμην δεικνύουσαι ως πολυάν-
θρωπον και πόνω πολλῷ βαπτισθέντας ἀποχρῶσαν ξενίσαι ἀν-
θρώπους, εἰ και ἥμιστα πάνυ τελῶς, ἀλλ' οὖν οὐδὲ πάνυ τοι
ἦττον ἢ τελῶς. ἔνθα δὴ και σπουδῆ προσελάσαντες καταγωγῆς
5 ἄλλος ἄλλοσε διασπαρέντες ἐχρῶμεθα, ὡσπερ ἐκ σάλου και ναυα-
γίου ὅτω δῆποτε περιτυχόντες λιμένι. εἰ δὲ και ἤδον τῷ πεινῶντι C
πάντα τινὰ ἄρτον εἶναι φασιν, ἀλλὰ και ἡμῖν τὸ ταῖς σποδιαῖς
ἐγκαλινδεῖσθαι τέως ἡδὺ τι και φιλάνθρωπον ἐνομιζετο. (ζ.) Τῆ V. 189
δ' οὖν ὑστεραῖα πανημέριον ἀνύσαντες πορεῖαν ἔς τι γιγνόμεθα
10 πολίχθιον, ὡς εἰπεῖν, ὑπερνεφέλον, Στρούμιμιτζαν οὕτω πως ἐγ-
χωρίως καλούμενον, ὑψηλῷ τῷ ὄρει ἀπειλημιμένον, ὥστε τοὺς
ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων καθημένους ἀνθρώπους ὀνίθων τισὶν λαικέναι,
εἴ τις κάτωθεν ἐκ τῆς πεδιάδος ὀρώσῃ. ἐταῦθά γε μὴν και τὸ D
θεῖον ἐτετελέκειμεν Πάσχα· ἀνικαρώς μὲν και παρὰ τὴν ἀρχῆθεν
15 ἡμῖν συνήθειαν· ἐτετελέκειμεν δ' οὖν. λῆρος γὰρ τοῖς ἐκεῖ παλ-
δουσις ἕπασα και ῥυθμὸς και μουσα ἐμμελῆς ἱερᾶς ὑμνωδίας,
βάρβαρον ἠσκηκῶσι γλώτταν ὡς τὰ πολλὰ και ἦθη μύλα γέ τοι
εὐφυῶς προσήκοντα σκαπάνῃ. οὐ γὰρ μιζοβάρβαρον μὲν, εὐ-
ρυθμον δὲ τὸν ἦχον προῦφερον, ἵνα τις ἦν και αὐτὸς, ὡσπερ οἱ E
20 Μιζολύδιοι και εἰ δεῖ λέγειν οἱ Μιζοφρύγιοι, ἀλλ' ὅλον βοσκη-
ματώδη και ὄρειον και ὑποῖον ἂν οἱ νομάδων ἤσαιεν παῖδες,
ὁπότε πρὸς τὰς ῥαχίας και τὰς νάπας τὸ πολίμιον ἀγοιεν ὥρη ἐν
εἰαρινῇ, ὅτε τε γλάγος ἄγγελια δεύοι. ἐπεὶ γε μὴν κατὰ χώραν αὐθι-
μερὸν ἐμείναμεν τῆ τε ἑορτῆ νέμοντες και καθήκοντα και ἡμῖν

frequentem esse ostendebant, in quo homines multo labore confecti hospitari possent, si non commode ex omni parte, at nec omnino etiam incommode. Quo cum propere pervenissemus, alii alio dispersi diversoria intravimus, veluti e tempestate et naufragio in quemlibet portum utcumque eluctati. Quod si esurienti quivis panis suavis esse dicitur, nobis quoque certe in cineribus volutari suave tum et liberale videbatur. (VI.) Posteram diem in itinere totam consumsimus et ad oppidulum devenimus, quod paene supra nubes eminet (Strummitza ab incolis vocatur), adeo praerupto et excelso monti impositum, ut homines in propugnaculis sedentes e valle suspicientibus avicularum similes videantur. Ibi sacrum Pascha, moleste quidem et praeter veterem nostram consuetudinem, sed tamen celebravimus. Ibi enim omnis doctrina, rhythmus et sacrae hymnodiae musica prugis habentur: quippe cum oppidani barbara fere lingua utantur, et iis sint moribus, qui aratrum et ligonem in primis deceant. Neque enim eum sonum edebant, qui etsi semibarbarus, tamen modulatus foret, et aliquis ipse quoque esse censeretur, ut Semilydius, et si fas dicere, Semiphrygius; sed beluinum plane et montanum sonabant; quo ritu Nomades ipsi canerent, gregibus suis praecedentes ad iuga et silvas vere novo, cum cymbia lacte exundant. Ibi cum toto die consisteremus, partim solennitatis reverentia,

- A. M. μέρος ἀνάσεως καὶ ῥαστώνης, ἐκ τῶν τευχῶν προκύπτουσι ἀνωθεν
 6791 ὡσπερ ἐκ νεφελῶν πρὸς τὴν πεδιάδα τὰ τε ἄλλα ὄψοσα ταῖς πανη-
 ad γύρεσιν ἐπεκράτησε γίνεσθαι ἐωρῶμεν καὶ δὴ καὶ χορείας πατο-
 6836
 Imp. Andron. Διαπὰς ἀνδρῶν ἐφήβων τε καὶ ὄσοι ἦβης ἔλλειπεῖς. καὶ τοῦτο παρ-
 Senioria. Εσχεν ἡμῖν ἡ παρούσα πανήγυρις ἀντ' ἄλλης ἀνάσεως καὶ τροφῆς 5
 πολλῶ γε ἡδίων ἢ Ἀθηναίοις καὶ Σπαρτιάταις, ὅποτε γέ σφισιν
 ἐπῆει τελεῖν πρὸ τοῦ ἄστεος τοῖς μὲν τὰ Διάσια, τοῖς δὲ ἄ φασιν
 P. 234 Ἰακίνθια. ἦν γὰρ ἡμῖν κομιδῇ συμμαχόμενον ἐς τὸ μᾶλλον ἐκεί-
 των ἡδεσθαι τό,τ' εὐσεβές τό,τ' ἐν ὄροις ὑπερορίοις ἀπηρητ-
 μένους καὶ τῶν οἰκείων ὄντας ἐκδήμους ἐντυχεῖν καθάπερ ἐπὶ 10
 μέγαλον πελάγους οἰαδὴ τινὶ νήσῳ· ὅποτε καὶ τὰ τῆς εὐφροσύνης,
 ὁποῖα γε εἴη, πολλῶ πολλαπλάσια φαίνεται, ἥπερ ἐστὶν ἐς γε
 τὸ ὄν. (Ζ.) Ἐκεῖθεν τριταῖοι ἐς τὸ τῶν Σκοπίων πολίχνην κατα-
 λύομεν ἐν ὄροις ἡδὴ τῶν Τριβαλλῶν· οὗ παραψάλλοντα καὶ τὸν
 Ἄξιόν τεθεάμεθα ποταμὸν, ὃς μετὰ Στρυμόνα μέγιστος ἡμῖν 15
 Βῆδοξεν, ἐξ ὀρῶν τῶν αὐτῶν ἐκείνω φηγγύμενος· οὐ τοσοῦτος δ'
 ὢν ἐκ πηγῶν εὐθὺς, ἀλλ' ὄν ἐς τὸ κίταντες ἰὼν καὶ ἄλλοις χει-
 μάρθοις τὸ ρεῦμα κοινούμενος καὶ ἐς Βαρδάριον μετατιθέμενος
 τοῦνομα ἡδὴ καὶ ναυσίπορος ἐνόησε καὶ ἐνιαχοῦ καθίσταται. ἐν-
 ταῦθα καὶ τοῦ φηγός, ᾧ Τριβαλλοὶ πάντες ἔπονται καὶ οἱ μᾶλα 20
 ὑπέκονσι, τῇ πενθερῇ ἐντυγχάνομεν, τῇ εὐγενεῖ Καίσαρισσῃ,
 Cσύμβολα τῆς ἔνδον ὀδυνωμένης ψυχῆς τοὺς πενθίμους περικει-

8. ἐκείνοις A. et W. in mg. 14. Pro οὗ παραψάλλοντα—τῇ εὐγε-
 νεῖ Καίσε. A. habet: καὶ γενόμενος κατὰ τὸν Ἄξιόν ποταμὸν, ὃς με-
 τατιθέμενος τοῦνομα εἰς Βαρδάριον ἐκλήθη, ἐντυγχάνομεν τῇ
 τοῦ Κράλη πενθερῆ τῇ εὐγ. Καίσε.

partim acquiescendi et recreandi animi causa, e moenibus tanquam nubes
 in subiectam vallem prospectantes tum alia, quae in festiuitatibus fieri
 solent, tum choreas virorum, adolescentum et puerorum spectabamus. Ac
 nobis illius festiuitatis praesens laetitia prae alia quavis animi remissione
 et oblectatione sic placuit, ut spectaculum istud nobis multo esset iucun-
 dius, quam Atheniensibus et Spartanis gratum fuit, quoties sub urbe illis
 quidem sua Diasia sive Iovialia, his vero ea quae Hyacinthia dicuntur ce-
 lebrare visum fuerat. Ut enim iis magis delectaremur in causa erat reli-
 gio, et quod peregrino in solo a nostro remoti velut ex vasto pelago ad insu-
 lam appelleremus: quo casu omnia iucundiora videntur quam reuera sunt.
 (VII.) Tertio inde die ad oppidulum Scopiorum divertimus, ipsos iam Tribal-
 lorum fines ingressi: ac praeterlabentem vidimus Axiu fluvium; qui post
 Strymonem maximus nobis videbatur, et iisdem quibus ille montibus erum-
 pens ab ipsa quidem origine non tantus, sed in decursu montium multis
 torrentibus auctus nomine in Bardarium mutato aliquando et quibusdam in lo-
 cis navigabilis est. Ubi Regis, cui Triballi omnes summa cum obsequantia
 parent, socrum convenimus, generosam Caesarissam, lugubri habitu dolerem

μένη χιτώνας. ἦν γὰρ ἐπὶ νεαρῷ καὶ ἀκμάζοντι συγκεχυμένη τῷ
 πάθει· ᾧ καὶ πάνυ τοι πλείστην ἤδη καὶ τῆς ἡμῶν θείας τὴν
 ῥοπήν δεδωκυῖα ὅλη θρήνων καὶ τῶν δακρῶν αἰθερὶς ἐγγυετο,
 συγνὰ ἐπιβρωμένη τὸν σύζυγον Καίσαρα, τὸν πολλῶν βασιλείων
 5 συγγενῆ, τὸν καλὸν, τὸν χρυσοῦν, τὸν γλυκὸν, τὸν πᾶσιν ἀγα-
 θοῖς περιβρίθοντα· θάλασσαν εἶχε συμφορῶν τὴν καρδίαν καὶ
 πηγῆς δακρῶν τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ ὅλην κατεβύπτισεν ἑαυτὴν
 τοῖς τῶν θλίψεων κύμασιν, ἐν γῆ ἐρήμῳ καὶ ἀλλοτρίᾳ καὶ ἐπιδ
 ποτιμοδῶ, ὡς εἰπεῖν, Βαβυλῶνος, ἔρημος φίλων, γονέων, συγ-
 10 γενῶν, ἔσχατον ὁμοφύλων ἀνθρώπων, πάντων ὁμοῦ τῶν ὅσα
 δεξιούται ψυχὴν κατενηνεγμένην ὑπὸ σφοδρῆς ἀθρυμίας· „ἴνα τί,”
 λέγουσα, „δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς, ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναϊς
 ψυχαῖς;” ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα λέγουσα ἐσπάραττε τὰς
 παρειὰς καὶ ῥύακας ἐντεῦθεν αἱμάτων ἐτρόγα ὄνυξι· μονονουχλ V. 190
 15 καὶ τὰς ἀψύχους ἐκίνει φύσεις εἰς θρήνους καὶ δάκρυα. ἐντεῦθεν E
 λόγοις ἡμεῖς ἐπειρώμεθα παραμυθητικαῖς, καθάπερ ὕδατι, τῆς
 ὀδύνης σβεννύειν τὴν φλόγα, ἐνθεν μὲν ὁ πάντ' ἄριστος αὐτῆς
 ἀδελφὸς, ἐκείθεν δ' οἱ συμπρέσβεις, καὶ νῦν μὲν ἐγὼ, νῦν δ'
 αὐτῶν ἕκαστος, νῦν δ' ὁμοῦ πάντες· ὥστε καὶ ἀναφέρειν ὀψὲ πε-
 20 πείκαμεν ταύτην, οὐ τελέως μὲν, οὐδ' ὡς μάλα ἡμῖν δι' ἐφέσεως ἦν.
 πεπείκαμεν δ' οὖν. ἦν γὰρ πως καὶ ἄλλως ἡ γυνὴ συνέσεως ἤκουσα F
 ἐπὶ μέγιστον, ὀπίσθας ὁ καθ' ἡμῶς βύσσκων τεθέταται χρόνος· ἀλλὰ
 δὴ καὶ ξυνιέναι ὀξύτατα καὶ νοῦν ἐνθλέσθαι, εἴ τις ἐν καιρῷ συμ-

2. Quae a verb. ᾧ καὶ πάνυ τοι sequuntur usque ad initium sectionis octavae om. A.

animi testificantem. Erat enim ob recentem et acerbum casum perturbata. Cui dolori cum ex conspectu nostro magna vehementia statim accessisset, tota in lacrymas et lamentationes solvitur, crebro maritum Caesarem, multorum Imperatorum cognatum inclamans, formosum, aureum, dulcem, omnibus bonis undiquaque refertum. Pectus eius mare calamitatum erat, oculi fontes lacrymarum, totaque moeroris fluctibus mergebatur, in terra deserta et aliena et, ut ita dicam, ad flumina Babylonis, destituta ab amicis, parentibus, cognatis, popularibus, omnibus denique rebus, quas animum gravi tristitia oppressum consolantur. „Cur,” inquit, „in acerbitate lumen datur, et afflictis animis vita?” Haec et id genus alia dicens laniabat genas et sanguinis rivos unguibus eliciebat, tantum non res inanimatas ad dolorem et lacrymas commovens. Nos autem consolando et monendo sedare dolorem eius ac velut flammam aqua extinguere conabamur, hinc optimus illius frater, illinc legationis collegae, nunc ego, nunc singuli, nunc universi: donec tandem effecimus, ut respiraret, non quidem penitus, et ut nos maxime optabamus, sed aliquo modo tamen. Erat enim aliqui mulier omnium, quascunque aetas nostra vidit, prudentissima, et ad celerrime intelligenda concipiendaque animo ea, quae quis in tempore recte suaderet,

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 235

βουλευοὶ τὰ καιρία, δεινὴ πάντων μάλλον. καὶ δὴ καὶ τόθ',
 ἡμῶν χρωμένων ὅποσα ἐχρῆν εἰς παραμυθίας λόγον, τοῦ μὲν
 σπαραττεσθαι καὶ δακρύνειν ἐπέιχεν· ἡ δὲ ψυχὴ αὐτῆς ἀπηγήματο
 διὰ τὸ τῆς συμφορᾶς ὑπερβάλλον παρακληθῆναι· ἀλλ' ἐπὶ τῆς
 δεξιᾶς ἐρείσασα τὴν κεφαλὴν ὄλας συνῆγεν ἐντὸς τὰς αἰσθήσεις ἐς 5
 τὰ τῆς διανοίας μυστήρια· καὶ συχνὰ τὸ εἶδωλον ἐφ' ἑαυτῆς
 ἀναπλάττουσα τοῦ συζύγου καὶ τὰς παρούσας τύχας ἀνακυκλοῦσα
 ὄλη τῶν λογισμῶν ἦν, στρέφουσα τὰ τε ἄλλα καὶ ὅπως, ὡς εἰ-
 πεῖν, ὑπὲρ τὰς κέδρους ὑψωθεῖσα τοῦ Λιβάνου καὶ ὑπὲρ τὰ κριτὰ
 ἀνθήσασα τοῦ ἀγροῦ καὶ ἐνευτυχήσασα τῷ βίῳ μᾶλλον ἡπασῶν, 10
 ὄσσαι οἱ ὁμοῦ τράφεν ἡδ' ἐγένοντο, εἶτ' ἀπεβόρῃ ταχὺ καὶ τὸ
 Β ἄνθος ἔλεινῶς εἶδε κειρόμενον ἑαυτῆς καὶ κομιδῆ μαραινόμενον.
 ταῦτ' ἄρα καὶ βύθιον ἐστέναζε, καθάπερ ἐκ μεγάλης καμίτου
 τῆς ἔνδον πικρίας καπνοῦς ἀναπέμπουσα ζέοντας καὶ φλογώδεις.
 τὸ δ' οὖν τελευταῖον ἐν τούτοις καὶ ὁ ἡμέτερος διελέλυτο σύλλο- 15
 γος καὶ ἐφ' οὗ κατέλυνεν ἕκαστος ἀπηλλάττομεν. (H.) Ἡμέραι
 μεταξὺ παρεβύθησαν δέκα καὶ ἐπειδήπερ ἔγγιστα διατρίβων ἦν ὁ
 τῶν Τριβαλλῶν ἄρχων, τᾶλλα τῆς πρεσβείας τετελεσμένα παρα-
 C δοῦς τῶν πρέσβειων ἐνὶ καὶ ἀπιέναι κελεύσας ἤκεν ἕμα γυναικί
 παραμυθησόμενος τὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ πενθερὰν καὶ τὸ λείπον τῆ 20
 πρεσβεία προσαποδώσων. τουτὶ δὲ ἦν, προπέμψαι ζῦν γε κόσμῳ
 καὶ ὄση ἀνήκουσα εἶη αἰδῶς, τοῦτο μὲν καὶ ὡς αὐτῆς κηδεστῆς,
 τοῦτο δὲ καὶ ὡς μεγάλου βασιλέως νύμφην, καὶ τρίτον ὡς περὶ
 τὰ καιρία δυστυχοῦσαν· ἃ πάντ' ἐν βραχεῖ διεπεπράχει, ὡς μὲν

ingenium habebat promtissimum. Tum igitur, nobis quoque quicquid ad consolandum pertineret afferentibus, planctum quidem et lacrymas compe-
 scuit: animus vero eius ob calamitatis magnitudinem nullam consolationem
 admittebat. Sed capite manui imposito omnes sensus ad animi penetralia
 revocabat; ac mariti imaginem sibi ipsi subinde effingens et in animam
 revocans ac fortunae praesentis statum reputans, tota cogitationibus hinc
 occupabatur et secum tacite tum alia versabat, tum ut supra cedros Libani
 exaltata, et liliis agri pridetior, et felicitate omnes aequales suas
 praetergressa, subito concidisset floremque suum miserabiliter carpi et mar-
 cescere videret. Ob haec igitur cum profundis suspiriis gemitabat, velut
 e magno camino acerbitalis internae fumos evolvens ferventes et flammosas.
 Tandem et nostro conventu inter haec dissoluto suum quisque diversorium
 petiit. (VIII.) Diebus interim decem elapsis Triballorum princeps, qui in
 proximo versabatur, cum caetera peregisset, de quibus eadem legatione
 agebatur, responso uni e legatis dato eoque abire iusso, una cum uxore
 ad socrum consolandum advenit, legationi quoad reliqua satisfactorus. Id
 vero erat, ut Caesariassam honorifice debitaque cum reverentia, partim ut
 socrum suam, partim ut magni Imperatoris nurum, denique ut insigni cala-
 mitate affectam comitaretur. Quae omnia exiguo tempore confecit; ut ipse

κείνῳ ἰδοῦκε, καλῶς· τῆδ' ἀληθεία πολλῶ τοῦ δέοντος ἐνδεῶς. A. C. 1282 ad 1328
 ἀλλ' οἱ πύθηκοι, φησί, πιθηκίζοντες καὶ οἱ μύρμηκες μυρμηκί-
 ζοντες τὰ σφῶν ποιοῦσιν αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ καὶ τὰ αἰετῶν καὶ ὅσα Imp. Andron. Senioria.
 λένουσιν ἔθιμα δύνανται, μὴ οὐ πρὸς αὐτῶν ἂν ὑπάρχη τουτ'
 5 φανόλοτι φύσεως ἀρχῆθεν συντετραμμένων καὶ ἀπουσία τοῦ εἶδ
 τε καὶ τεταγμένως ἠνιοχῆσοντος λογισμοῦ. ἢ σοφὸς ἦν ἄρ' ἐκεί-
 νος, ὃς πρῶτον ἐν γνώμῃ τόδ' ἐβύστασε καὶ γλώσση διεμυθο-
 λόγησεν, εἴτε Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἦν, εἴτε Πλάτων ὁ Ἀριστωνος, E
 εἴτε καὶ ἄμφω, παρὰ πατέρου ἄτερος ἐκδεξόμενος, τό γ' ἑαυτὸν
 10 μακαρίζειν ἐκθύμως, ὅτι μὴ βάρβαρος, ἀλλ' Ἕλληνας γαίηνται.
 ἰδοὺ γὰρ κείνοις ὁμόστοιχα λέγειν ἐπῆει καμὲ βέβαιον τὸν νοῦν
 ἐκ τῆς πείρας ξυνοιλοχότα. ἀλλ' ἵνα μὴ διατρίβωμεν, ἐπανιτέον
 ἡμῖν ἐκεῖσέ ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ ἐπανόδου ἦμεν ἡμέμενοι, ἡμέρας
 διηνηκότες ὁδὸν εἴτα ἀπαλλαττόμεθα. τῆ μὲν γὰρ τῆ Καισαρίσση F
 15 σφόδρ' ἀναγκαῖον ἦν τὴν ἐς Θεσσαλονίκην ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἵεναι,
 ὡς ἂν τὰς τελευτάτας ἐπιτελέσει τοῦ ἀνδρὸς ἐγτολύς. φθάνει γὰρ
 ἐκεῖνος ἐπ' ἰσχυράταις τοῦ βίου προαῖς ἐπισκήπτων, ἐντός που τῆς
 εἰρημένης μετακομισθῆναί οἱ πόλεως τὸν νεκρὸν. ἐμὲ δ' αὐτῆ τῶν
 κατὰ βούλησιν ὅσα οἱ πρὸς βουλήσεως ἦν ἀναθεῖσα ὅσον τάχος V. 191
 20 τὴν ἐς Βυζάντιον ἀνύτειν ἀφῆκε, δοῦσα καὶ ὄντινα δὴ Τριβαλ-
 λῶν, ὃς διὰ τραχείας τινὸς ἡμῶς ἀγαγὼν ἀνιάραν ἡμῖν προὔξ-
 ησσε τὴν ἐπάνοδον.
 εἰ. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τελευτησάσης ἄπαιδος τῆς ἐξ Ἀλα- P. 236
 μανῶν ἰλθούσης τῷ νέῳ βασιλεῖ γυναικὸς Εἰρήνης μεταπέμπεται

2. φησί A., φασί W. 20. ἀνύτειν A., ἀνύττειν W.

putabat, pulchre; sed revera multum infra dignitatem. Verum, ut prover-
 bio dicitur, simiae simiarum, formicae formicarum more suas res admini-
 strant. Quod si aquilarum et leonum ritu haud possunt, id in earum pote-
 state situm non est, quae naturam abiectam ab initio sortitae et ingenio
 bene ac rite eas moderaturo destitutae adoleverunt. Quare sapiens ille fuit,
 qui primus animo concepit et lingua expressit, sive is Thales Mileaius fue-
 rit, sive Plato, Aristonis filius, seu potius uterque, ita ut alter ab altero
 acceperit: Beatum esse sese, qui non barbarus, sed Graecus natus esset.
 Nam et mihi aliquid haud dissimile ipsa experientia edocto in mentem ven-
 nit. Sed ne longum faciamus, illuc nobis redeundum est. Cum enim do-
 mum redire instituissemus, unius diei iter progressi discessimus. Caesaris-
 sam enim urgebat necessitas una cum caeteris eundi Thessalonicam, ut
 extrema coniugis mandata exsequeretur. In extremo enim ille spiritu man-
 darat, ut suum cadaver in eam urbem perferretur. Mihi vero, cum quic-
 quid libuit commendasset, quam primum Byzantium ire permisit, Triballe
 nescio quo adiuncto, qui nobis per asperas vias ducendo molestum effecit
 reditum.

15. Hoc tempore cum Alemanna Irene iunioris Imperatoris uxor abs-

- A. M. δευτέραν ἐκ Λαμπαρδίας, ἣν καὶ μετωνόμασεν Ἄγγαν· μεθ' ἧς καὶ παίδων ἐγεγόνει πατήρ, ὡς εἰρήσεται προοῦσιν ἡμῖν.
- 6791
ad
6836 (B.) Ἀσχολουμένου δέ ποτε τοῦ βασιλέως περὶ τὰ κνηγέσια περὶ
Imp. Andron. Χερσόνησον συνέβη ναυαγίῳ χρησαμένους ἔβδομήκοντα Τούρκους
Senioria. ῥιφῆναι περὶ Χερσόνησον καὶ αὐτούς. οἱ δὴ καὶ ἀντίστησαν τοῖς 5
- B περὶ τὸν βασιλέα μάλα τοὶ ἰσχυρῶς πολεμοῦντες μέχρι πολλοῦ· ὥστε καὶ πρὶν ἔχει τελείως ἅπαντας κατακοπῆναι, οὐ μόνον πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων τοῖς βέλεσιν ἐτραυμάτισαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πόδα τοῦ βασιλέως· ὡς πολὺν διαγαγεῖν χρόνον ὀδυνώμενον ἐκ τῆς τοιαύτης πληγῆς. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τῶν ἐξῶν ἀμελη- 10 θέντων αἱ πλεῖσται πόλεις καὶ χῶραι τῆς Βιθυνίας ὑπὸ τοῖς
- C Τούρκοις ἐγένοντο. ἤλωκε δὲ καὶ ἡ Προυσαίων τῷ λιμῷ πολιορκηθεῖσα πόλις. (Γ.) Προσῆλθε δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τῇ καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ καὶ ὁ τῶν Μανιχαίων διδύσκυλος, σπυ- 15 τὸς ὢν ἀνὴρ, καὶ τοὺς συνέσει διαφερόντας τῶν αἰρεσιωτῶν ἐπα- γόμενος. οἱ δὴ καὶ πάσῃ προθέσει ψυχῆς ἐξομοσάμενοι τὰ τῶν ὁμοφύλων ἔδιμα τὸ θεῖον ἐδέξαντο βύπτισμα. ἐβουλόμην καὶ τὰ τῆς αἵρέσεως αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι διεξιλεῖν δόγματα, ἵνα
- D τοῖς ἀκούουσι γέλως εἶη· ἄλλ' ἐπειδήπερ αὐτὰ τε ταῦτα πολλοὶ πρὸ ἡμῶν βίβλοις παρέθθησαν καὶ ἀντιῤῥητικοῖς ἐχρήσαντο κατ' 20 αὐτῶν λόγοις, ἡμεῖς δ' αὖ σπουδῇ πρὸς τὴν πυροῦσαν χρήσασθαι ἱστορίαν προὔθεμεθα, ταῦτα παρέντες ἐκέῖσε ἐπανερχόμεθα. (Δ.) Παρατηρῆσαι δ' ἄξιον τὰς τῶν μελλόντων δευτῶν προαναφωνήσεις. σημεῖα γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους εὐθὺς φανῆ-
23. δευτῶν add. A.

que liberis decessisset, alteram e Langobardia arcessit, quam mutato nomine Annam appellavit: ex eaque liberos suscepit, ut orationis progressus dicemus. (II.) Cum autem Imperator aliquando in Chersoneso venationibus vacaret, accidit, ut septuaginta Turci naufragio facto circa eam plagam in litus eiecissent. Il fortiter pugnando satellitibus Imperatoris longe tempore resisterunt. Itaque priusquam ibi universi penitus occiderentur, non Romanos modo multos telorum ictibus, sed Imperatoris etiam pedem violarunt: cuius vulneris dolore diu ille confictatus est. Iisdem temporibus cum orientalia negligenterentur, pleraeque urbes et provinciae Bithyniae a Turcia subactae sunt. Capta est et Prusa; fame urbs expugnata. (III.) Hoc etiam tempore Manichaeorum doctor, vir sapiens, cum aliis eiusdem sectae, qui intelligentia maxime praestabant, ad orthodoxam nostram Ecclesiam se contulit: sique popularium suorum ritibus ex animo abiuratis sacrum baptismum susceperunt. Vellem equidem et sectae illorum dogmata hoc loco referre, ut lectoribus risus materiam praeberem. Sed cum ea ipsa ab aliis multis ante nos exposita et disputationibus contra illos editis refutata sint, nos vero ad absolvendam historiam festinemus, his omissis illuc redeamus. (IV.) Observatu dignae sunt impendentium malorum praedictiones. Prodigia enim statim anni initio apparuerunt, quae futuram eodem anno cala-

ναι συνέβη, ἱκανὰ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει παραστῆσαι γενησομένην
 κάκωσιν. ἀρχομένου γὰρ τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ὀκτακισιοστοῦ τρια-
 κοστοῦ ἔκτου ἔτους εὐθὺς τῇ πρώτῃ τοῦ σεπτεμβρίου ἡμέρᾳ γέ-
 γονε τελεία τῆς σελήνης ἔκλειψις. ἧς ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἐκπτώσεως
 5 γέγονεν ἔτι νυκτὸς οὐσης· τὰ δὲ ἔξῃς τοῦ τοιοῦτου ἐκλειπτικοῦ
 πάθους μέχρι τοῦ τῆς ἀνακαθάρσεως τέλους γέγονεν ἀνατελλαντος
 μὲν τοῦ ἡλίου, τῆς δὲ σελήνης ὑπὸ γῆν καλυφθείσης. προανε-
 φώνει δὲ τὸ σημεῖον δόλους λαθροῖους μὲν, οὐκ ἀνυπόπτους δέ,
 ἐπὶ συγχύσει μεγάλῃ τῶν κοινῶν συσκευαζομένους πραγμάτων.
 10 περὶ δὲ τετάρτην ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας τῶν θείων εἰκόνων κατὰ
 τὸ πάλαι κρατῆσαν ἕθος συναθροισθεισῶν ὁμοῦ τῷ βασιλεῖ καὶ
 πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ κλονος, ἐφ'
 οὐπερ ὁ θεῖος ἴδρυνται σταυρὸς, καὶ τῆς ἱερᾶς τελουμένης ἡμνω-
 15 δίας χοῖρός ποθεν ἐκδραμῶν εἰσεπήδησεν ἑξαπλῆς ἐν μέσῳ τῷ
 τῶν ψαλλόντων χορῷ πολλῷ τῷ τέλματι βεβρεγμένος· καὶ πολ-
 λὰς ἔνθεν κἀκεῖθεν ἀτάκτους περιφορὰς ποιησάμενος μόλις ἐξῆλθε.
 καὶ ἔδοξε τοῦτο τοῖς συνετωτέροις σύγχυσιν τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλη-
 20 σίας μερικὴν τινα προσημαίνειν. ἐγένετο δὲ καὶ μετὰ μῆνας ἕξ
 ἔκλειψις αὐθις τοῦ σεληνιακοῦ φωτός· καὶ ἦν τὸ χρῶμα τῆς κα-
 λυπτούσης τὴν σελήνην σκιᾶς οἷον νεφῶδες καὶ μέλαν· καὶ ἀρξά-
 μενον ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν αὐτῆς ἐκάλυψεν αὐτὴν ἄχρι τῶν
 δέκα δακτύλων· ὃ δὴ καὶ ἐδήλον τὴν ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν τῆς
 25 τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας μετ' ὀλίγον ἄρξασθαι μέλλουσαν κάκω-
 σιν. ἐφάνη δὲ μετὰ βραχὺ καὶ ἕτερον ἐν οὐρανῷ σημεῖον. περὶ
 —
 2. σὼλς Α. 3. σεπτεμβρίου Α., σεπτεβρίου W. 4. ἐκπτώ-
 σιως Α.

mitatem satis portenderent. Nam anno incipiente sexies millesimo octingen-
 tesimo et trigesimo sexto, Calendis Septembris, luna prorsus defecit.
 Cuius deliquii initium nondum exacta nocte extitit: reliqua autem defectio
 usque ad ultimam restituti luminis reparationem orto sole facta est, cum
 ipsa luna sub terra conderetur. Id ostentum clandestinos sane dolos signi-
 ficabat, sed non plane improvisos, qui ad magnam publici status perturba-
 tionem concinnarentur. Sub quartam porro eiusdem diei horam cum sacrae
 imagines veteri more ab Imperatore, patriarcha et pontificibus ad porphy-
 reticam columnam, cui crux sacra insistit, comportatae essent, dum sacri
 hymni caneretur, porcus alicunde elapsus subito in medium psallentium
 coetum insiliit, multo coeno inquinatus: et incomposito cursu temere huc
 atque illuc vagatus vix tandem excessit. Id prudentioribus aliquam Eccle-
 siae Dei confusionem significare visum. Post semestre spatium rursus luna
 defecit. Umbra autem, in qua latuit, colore quasi nebuloso ac nigro fuit;
 quae a meridionali eius latere exorsa eam usque ad decem digitos obtexit.
 Quod utique calamitatem a meridiana Romani Imperii parte imminentem
 portendebat. Paulo post aliud etiam in caelo signum apparuit. Cum enim

A. M. γὰρ σταθερὰν μεσημβρίαν τοῦ ἡλίου τυγχάνοντος ἐφάνη περὶ τὰ
 6791 ἐσπέρια μέρη τοῦ οὐρανοῦ νέφος εἰς τύπον σταυροῦ πολὺν ἐπέ-
 ad 6836 χοντος τόπον τοῦ οὐρανοῦ σιώματος, ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος ὡσπερ
 A. C. 1282 συγκεκραμένον χρώματος. ἀλλ' ἐπαναληπτέον ἐκεῖθεν.

ad 1328 sol in ipso meridie versaretur, occidentem versus per longum caeli spatium
 Imp. Andron. nubes crucis imagine apparuit, ex albo et nigro colore veluti temperata.
 Senioria. Sed res altius repetendae sunt.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Θ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER NONUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Τὰ αἰτία τῶν τελευταίων δεινῶν. Ἐπιδημία Μιχαήλου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος ἐς Διδυμότειχον μετὰ τῆς συζύγου. Πρεσβεία τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἕγγονον αὐτοῦ. Περὶ Μαρκεσίον τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως. Δημηγορία τοῦ νέου βασιλέως. Δημηγορία τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Συναμοσία τοῦ πατριάρχου καὶ τινῶν ἀρχιερέων κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Πρεσβεία τοῦ Μιχαήλου πρὸς τὸν γηραιὸν βασιλέα. Περὶ δειμάτων ἐν ὄνειροις φανέντων τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ. Ἄλωσις τῆς Θεσσαλονίκης. Φύγη τοῦ δεσπότου Δημητρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν Κραλὴν Σερβίας. Περὶ τῶν ἐν Μελνίκῳ Νικηφόρου τοῦ βασιλικοῦ. Περὶ τοῦ ἐν τῷ Μαύρῳ ποταμῷ ἐμφυλίου πολέμου. Περὶ τοῦ Βενετικοῦ στόλου. Περὶ τοῦ στρατοπέδου τῶν Βουλγάρων. Περὶ τῶν προδοτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως δύο ἀνδρῶν. Ἐξοδος τοῦ νέου βασιλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Περὶ τῆς χρησιμότητος καὶ γνώμης τοῦ νέου βασιλέως. Λήσις οἰκτρὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἕγγονον αὐτοῦ. Περὶ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ πατριάρχου Ἡσαίου. Περὶ τῆς φιλανθρωπικῆς γνώμης τοῦ νέου βασιλέως. Περὶ τῆς τοῦ Μιχαήλου καὶ τῶν Βουλγάρων καταδρομῆς. Περὶ τῆς τοῦ μεγάλου λογοθέτου ἐξορίας. Περὶ τῆς τοῦ μεγάλου δομestίκου τοῦ Καντακουζηνοῦ συνείσεως καὶ ἰλαρότητος. Περὶ τῆς κατὰ τοῦ Ὁρχάνου ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως. Περὶ τῆς τῶν κριτῶν καταστάσεως. Περὶ τοῦ ἐπὶ Χίον τῆν νῆσον ἔκκλου τοῦ βασιλέως. Περὶ τῆς τοῦ νέου βασιλέως ἀσθενείας. Ἀρχὴ τῆς κατὰ τοῦ Συργιάννου ἐποποιίας. Ἀπόκαρσις τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Περὶ τῶν τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸν γηραιὸν βασιλέα λόγων, κάλεινον αὐτὸς πρὸς αὐτόν. Περὶ τοῦ εὐρεθέντος θησαυροῦ ἐν Περσίδι. Περὶ τῶν ἔλθουσῶν εἰς Βυζάντιον καινοτέρων γραφῶν. Περὶ τοῦ πολέμου τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Τριβαλλῶν. Περὶ τῆς τοῦ ἡλίου ἐκλείψεως. Ἄλωσις καὶ τελευτὴ τοῦ Μιχαήλου. Περὶ τῶν Βουλγαρικῶν πολιχνίων, ὧν ἔλιεν ὁ βασιλεύς. Ἀρχὴ Ἀλεξάνδρου ἐν Βουλγαρίῳ. Περὶ τῆς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως τελευτῆς καὶ τῶν πρὸ ταύτης θεοσημιῶν.

ARGUMENTUM BOIVINI

Iunioris factio seniore[m] tollere e medio statuit. Michaël Bulgarus, Vence[?]ai uxore viduus et principatu potitus, per legatos arcessitur a iunior[um] Andronico, uxoris suae fratre. Didymotichum venit. Societas adversus seniore[m] inita; quibus conditionibus. Nepos avo insidiatur. Pecuniam per vim a publicanis aufert. Thraciae urbes sibi mancipat. Byzantium multis comitantibus profisciscitur; quo praetextu. Avus de eius consiliis per transfugam certior factus. Urbis aditu ei interdicit. Multa crimina eidem obiicit. Litteris ad Cralem et ad Demetrium Despotam scriptis copias cogi et urbes praesidiis firmari iubet. Chartaceae litterae interceptae. Lintea[e] quo oportebat perlatae. Omnium animi in iunior[um] propensiores. Senes ab ipso filio Theodoro marchione proditur. Huius socordia, ambitio, vitae genus, religio. Demetrius Despota factiosorum bona diripit. Iunior magnificis promissis multos sibi devincit (Cap. 1). Nepos duorum alterum petit; ut aut Byzantium ingredi sibi liceat; aut ii ad se mittantur, quibus internunciis uti possit. Mittuntur ex omnibus ordinibus delecti. Oratione artificiosa se ipsum apud eos commendat. Avum insectatur. Causam rebellionis probabilem affert. Crimina obiecta diluit. Postulata sua exponit. Eius blanditiis corrupti internuncii Byzantium redeunt. Ei apud omnes aperte patrocinantur (2). Senior suorum perfidia irritatus animum patriarchae explorare statuit: item aliorum pontificum. Oratione coram iis habita rationem affert, cur Imperium non abdicet. Nepotem notat. Poenis ecclesiasticis coercendum censet. Perorationem eius explodit. Sapientissimi quique assentiuntur. Patriarcha cum reliquis dissentit. In seniore[m] conspirat. Iunioris nomen sileri in Ecclesia vetat. Adversae factioni sacris interdicit. Senioris dolor et acerba conquestio. Ipse patriarcha sententia canonica damnatus in monasterium Mangonorum ablegatur (3). Iunior Andronicus ad Urbis moenia accedit. Ab ingressu contumeliose arceatur. Quidam ex populo operam suam ei promittunt. Navicula concessa aditus omnes vestigat. Re infecta discedit. A Thessalonicensibus clam evocatus Protostratorem Byzantio insidiari iubet. Thessaloniam, adversariis dissidentibus, astu occupat. Arcem vi expugnat. Demetrio et aliis ducibus foede dissipatis, Serrhas in ditionem accipit. Caeteris Macedoniae urbibus, item adversariorum liberis, uxoribus et aliis rebus potitur (4). Senior belli pertaesus; inita cum Bulgaro societate animum erigit. Craleena filia, ab hariolis decepta, eundem vana spe implet. Logotheta de se admodum anxius. Somnio terretur. Suis rebus consultit. Secedit in palatium. Praefecti urbium Macedonicarum capti a iunior[um] in carcerem coniciuntur. Demetrii Despotae fuga. Protostetiarum exitus miserabilis. Asan Prosiacum occupat. Ad Cralem se recipit. Basilicus Nicephorus castellum Melnici munit ac tuetur, iuniori non dediturus, nisi post mortem senioris. Iunior eius fidem ut remuneratus sit. Philippi Macedonis apophthegma. Pugna ad Mauropotamum. Senioris copiae vincuntur. Iunior Bulgaros antevertere ac Byzantium ire properat. Tria Urbis pericula. Classis Veneta, Genuensibus Galataeis infensa. Ponti fauces obsidet. Plurimas naves onerarias interceptit. Unde fames Byzantii. Venetorum aequitas ac moderatio. Auxilium ab iis iuniori denegatum. Bulgaricus exercitus, alterum Urbis periculum. Iunior urbem ingredi frustra conatur. Senior ab eo exorari non potest. Dus Bulgarorum, iuniori reconciliatus, copias suas domum reducit (5). Duo Urbis custodes cum iunior[um] agunt de prodicione. Aliis custodibus astu circumventis illum noctu intromittunt. Senior his praemonitus cavendum censet. Magnus Logotheta providentiam eius non probat. Imperator valde anxius. Nepotis adventu cognito ad imaginem Dei Matris confugit. Nepos iniuriam avo fieri vetat. Suos, ne victoria abutantur, admonet. Avo supplicatio miserabilis. Humanitas nepotis. Patriarcha triumphans

reducitur. Triumphi pompa immodesta. Opulentissimae aedes diripiuntur: in primis domus Logothetae. Eius bona omnia aut expulsa, aut in fiscum redacta. Ipse maledictis vexatus. Civiles discordiae iunioris Imperatoris prudentia compressae. Gregoras seniori addictus. Calamitatis particeps (6). Niphon seniori cur infensus. Eius male tractandi auctor. Invidus. Ingratus. Andronicus senior sola Imperii insignia retinet. Annuus redditus ei assignatus. Logotheta Didymotichum relegatur. Kaiaa patriarcha seniori insultat. Episcopis et sacerdotibus poenas irrogat. Ioannes, Heraclae metropolitanus, Gregorae avunculus, moritur. Eius elogium. De eodem plura in eius vita, quam Gregoras scriptam a se testatur (7). Michaël Bulgarus bellum Andronico iuniori infert. Legatis ad se missis quid responderit. Utrinque se ad pugnam parant. Imperatrix filio timet. Eum cum Michaële genero reconciliat. Metochites exul stranguriae doloribus cruciatur. Senior utroque oculo captus omnibus ludibrio est. Synadeni inhumanitas. Solus Cantacuzenus fortuna moderate utitur. Eius elogium. Apophthegma. Syrgiannes, fide variis modis sancita, e carcere educitur. Annonae copia apud Byzantium (8). Turci, duce Orchane, Nicaeam obsident. Imperator in Asiam transit. Quales eius milites fuerint. Orchanes ei occurrit. Romani apud Philocrenen castra ponunt. Velitationes. Pugna. Romani caeduntur. Imperatoris vulnus. Orohanes, relictis equitibus trecentis, praecedit. Imperator Philocrenen ingreditur. Romanorum consternatio. Praecepto turpis fuga. Equites trecenti partim castra diripiunt, partim instant fugientibus. Imperator Byzantium redit. Deum offensum putat: quibusnam delictis? Patriarcha populum absoluit: non item episcopos, neque sacerdotes, nisi quosdam tantum. Viri quatuor selecti iure dicundo praeficiuntur. Anni redditus iis assignati. Classis Imperatoria. Martinus Chii rector. Eius insulae praefecturam ut adeptus sit. Multis rebus gestis clarus, ideoque suspectus. Ab Imperatore capitur et Byzantium vincitus mittitur (9). Iunior aegrotat. Morti proximus cucullum petit. Reos carcere educi iubet. Ultimam voluntatem dictat. Uxori et postumo Imperium, Cantacuzeno tutelam relinquit. Mater praeteritam se dolet. Syrgiannem adoptat. Thessalonicenses sacramento sibi obligat. Constantino Despotus libertas datur et admittitur. Prima nominis littera Imperium ei portendere credita. Senior Syadeno instante habitum et nomen invitum mutat. Iunior aquam poscit ex sacro Deiparae fonte: qua capiti dispersa convalescit. Patriarcha senioris calamitate laetus. Ex ipso quaerit, qualem sui mentionem in Ecclesia fieri velit. Senior suam sortem deslet. In patriarcham invehitur. Ad interrogata nihil respondet. Ex magno dolore stupor et silentium. Vetus apophthegma regis Aegyptii. De senioris nomine in Ecclesia commemorando quid patriarcha decreverit. Populi murmur et indignatio. Senior Synadeni minis territus Imperium eiurat. Scriptam formulam ut consignaverit. Auri numi antiqui in finibus Persarum inventi. Multi a Latinis mercatoribus in varias oras transmissi. Quanti apud Byzantium aestimati sint (10). Vanae praedictiones ex Italia et Colchide Byzantium afferuntur. Gregoras, amicis instantibus, eas refellendas suscipit. Epistola, quam de ea re ad amicum scripsit (11). Michaël Bulgarus cur bellum Crali intulerit. Imperator in belli societatem ascitus. In Pelagonia castrametatur. Solis defectus. Bulgarus Triballorum agros vastat. Crales cum eo configit. Gallorum equitum virtute adiutus eundem vincit et capit. Michaël ex vulneribus moritur. Imperator nulla re gesta Byzantium redit. Fortunae inconstantia. Cralis uxores duae. Filius ex prima susceptus rebellat. Potitur principatu. Ipse Crales a factionis in carcere suffocatus (12). Bulgaris per interregnum dissidentibus, Imperator Mosembriam et alia oppida invadit. Alexander, Bulgariae principatum

adeptus, Romanorum fines vastat. Urbes amissas recipit. Turci Nicæam capiunt. Imagines, libros et sacras reliquias vendunt Byzantiis. Maritimam Bithyniae oram occupant. Tributarios omnibus modis vexant. Chorae monasterium a quo conditum; a quibus institutum. Metochitas ab exilio reversi domicilium. Huius aedes ut dirutae sint. De evulso pavimento. Adempta libertas alloquendi seniore (13). Fera ostentata. Solis et lunae defectus. Terrae motus. Cruces et columnae deiectae. Vox temere emissa; ipso eventu probata. Gregorus seniore inuisere solitus. Cum eo ultimum colloquitur. Senior, amicis dimissis, cibum capit. Frigidum potat. Subito morbo corripitur. Peccata precibus et lacrymis expiat. Sacris mysteriis destitutus, Dei matris imaginem ori suo admovet. Expirat. Liber, in quo Imperatorum facta figuris aenigmaticis involuta fuerunt. Oraculum de seniore Andronico explicatur. Corpus eius quoniam perlatum. Iusta de more parata (14).

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
P. 238
V. 193

Ορῶντες οἱ περὶ τὸν βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον εἰς χροῖνον μῆκος ἐκτεινόμενον ἔτι τὸν βίον τοῦ βασιλέως καὶ μὴ δυνάμενοι φέρειν ὑπὸ μικροψυχίας τὸν τῆς ἀρχῆς μερισμὸν, ἀλλ' ὄλην τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτοὺς μετενεγκεῖν σπεύδοντες, ἐβουλεύσαντο δόλοισι καὶ πανουργίαις τισὶν ἢ τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας αὐτοῦ⁵ καθάπαξ ἀφελῆσθαι, ἢ μετὰ τοῦ σχήματος καὶ αὐτὸ γε τὸ ἔγγ. καὶ δὴ λοιπὸν ἅπαντ' ἐπόλουν ἐξῆς μηδὲν μελλήσαντες, ὅσα πρὸς Βτὸ βούλευμα συνεργὰ τε καὶ ἀνύσιμα ἦσαν. (B.) Καὶ πρῶτα μὲν διαπρεσβεῖονται πρὸς Μιχαήλον, τὸν διαδεξιόμενον τὴν ἀρχὴν τῶν ἐν τῷ Ἰστροῦ Βουλγάρων μετὰ τὸν Σφενδοσθλάβου δυνάτο¹⁰ νατον, περὶ σπονδῶν βεβαίων καὶ μὴ ῥᾶστα λυομένων. ὁρῶν γὰρ ὁ νέος Ἀνδρόνικος τὸν Κρούλην Σερβίας τῷ γηραιῷ βασιλεῖ μάλα προσκείμενον διὰ τὸ νεωστὶ γεγενημένον περὶ τὴν τοῦ Καίσαρος θνηγατέρα κῆδος καὶ δείσας, μὴ ἐμποδῶν αὐτῷ περὶ τὰ τὰ C βουλεύματα γένοιτο, προστίθεται οὗτος τῷ Μιχαήλῳ, ἅτε καὶ¹⁵ ἐπ' ἀδελφῇ πρὸ βραχέος γαμβρῷ γενομένῳ· ταύτην δὴ λέγω τὴν

9. τὸν add. A. 15. γένοιτο A., γένηται W.

1. Iunioris Andronici factio cum vitam senioris in longissima extendi spatia cerneret et prae animi impotentia principatus divisionem ferre non posset, sed omnem potestatem in se quam primum translata vellet: decrevit ei dolis et machinationibus quibusdam, aut habitum sive insignia Imperii, aut una cum habitu ipsam etiam vitam auferre. Itaque omnia deinceps sine ulla cunctatione facere coeperunt, quae ad id quod meditabantur perficiendum conducerent et efficacissima essent. (II.) Ac primum ad Michaelem, qui Bulgariae intra Istrum sitae principatum post Venceslai obitum suscepit, legatos mittunt de firmo et irrupto foedere ineundo. Cum enim iunior Andronicus Cralem Servium seniori esse addictissimum cerneret, propter affinitatem, quam cum eo Crales contraxerat, ducta uxore filia Caesaris, ac vereretur, ne ille novis suis conatibus obstaret, ipse ad Michaelem se adiungit; quippe cui nuper soror sua nupsisset; eam dico, quae

τοῦ Σφενδοσθλάβου γυναῖκα. ἐγκρατῆ γὰρ τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλ-
 γάρων αὐτὸν καταστάντα καὶ πρὸς εὐγενεστέρους εὐθὺς ἀποβλέ-
 ψαι γάμους συνεπεπτώκει. ὄθεν καὶ τὴν προτέραν ἀποβαλόμενος
 σύζυγον, μεθ' ἧς καὶ παιδῶν ἐγεγόνει πατὴρ (ἀδελφῆ δὲ ἦν
 5 αὐτῆ τοῦ τηρικαῦτα Κρούλη Σερβίας), τὴν τοῦ βασιλέως ἀδελφὴν
 ἀντ' ἐκείνης, ὡς εἰρήκειμεν, ἐν τῷ Τερνέβω χηρεούσαν εὐρη-
 κῶς εἰς γάμους κοινωνίαν ἠγάγετο. κατὰ γοῦν τοῦτον τὸν χρόνον
 τῷ Διδυμοτείχῳ ἐπιδημοῦσης καὶ τῆς δεσποίνης τῆς τοῦ βασιλέως
 μητρὸς πέμπονται πρόσβεις ἐς τὸν Μιχαήλον, ἑρῶντες ἐλθεῖν
 10 αὐτὸν ὁμοῦ τῇ συζύγῳ πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ τὴν τῆς συζύγου
 μητέρα τὴν δέσποιναν πολλῶν ἔνεκα. τὴν τε γὰρ δέσποιναν διὰ
 μεγίστης ἐφέσεως ἔχειν διὰ πλείστων ἤδη τῶν χρόνων τὴν θυγα-
 τέρα θεάσασθαι. εἶναι γὰρ ὑπὲρ τὰ τρία καὶ εἴκοσιν ἔτη, ἀφ' ἧς
 οὐπερ εἰς ὄψιν ἀλλήλαις ἐλθεῖν ἤκιστα ἐξεγένετο· τὸν τε αὖ βασι-
 15 λέα ποθεῖν μὲν καὶ αὐτὸν τὴν ἀδελφὴν θεάσασθαι μήπω πρότε-
 ρον θεασόμενον· ποθεῖν δ' οὖν καὶ τὸν αὐτῆς θεάσασθαι σύζυ-
 γον, τοῦτο μὲν καὶ ὡς γαμβρὸν, τοῦτο δὲ καὶ ὡς τῶν ἀποδρό-
 των ἐθελει λαβεῖν κοινωνόν. (Γ.) Τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόν-
 των ἐπιδημῆι τῷ Διδυμοτείχῳ μετὰ τῆς συζύγου ὁ Μιχαήλος καὶ
 20 λαμπραῖς ταῖς φιλοφροσύναις καὶ δεξιώσειςιν ἐντυγχάνει πρὸς τε
 τοῦ βασιλέως καὶ τῆς δεσποίνης ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ ἐπὶ συχναῖς
 ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς δὴ καὶ συνθῆκαι παρ' ἑκατέρων προῆλθον·
 τοῦ μὲν, τῷ βασιλεῖ συμμαχεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου·
 τοῦ δὲ, τῷ Μιχαήλῳ κατὰ τοῦ Κρούλη Σερβίας· καὶ εἰ τῆς ὅλης
 25 Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐγκρατῆς κατασταίη καθελὼν τῆς ἀρχῆς
 τὸν βασιλέα καὶ πάππον, χρήματά τε παρέξειν πολλὰ καὶ γῆς κλη-

Venceslai uxor prius fuerat. Nam hic cum Bulgarici regni potitus esset,
 statim nobiliores nuptias expetivit: dimissaque priore coniuge, ex qua li-
 beros susceperat (erat autem ea soror Cralis, illius qui tunc in Servia
 regnabat), Imperatoris sororem in urbe Ternobo viduam nactus matrimonii
 societate sibi alterius loco iunxerat. Sub hoc itaque tempus etiam Impe-
 ratoris matre Augusta Didymotichi commorante legati ad Michaëlem mittun-
 tur, qui eum cum uxore ad Imperatorem et ad Augustam socrum vocarent
 multis de causis. Augustam quippe permultos iam annos videndae filiae cu-
 pidissimam esse: (esse enim supra tres et viginti annos, ex quo mutuo
 conspectu illis frui non licuerit;) Imperatorem etiam cupere tum sororem,
 quam nunquam ante vidisset, tum maritum illius videre, et quia affinis es-
 set, et ut arcanorum participem eum faceret. (III.) Quae cum ita se ha-
 berent, Michaël cum uxore Didymotichum profectus per multos dies ab Im-
 peratore et Augusta Imperatoris matre publice privatimque splendidissime
 et magnificentissime habitus est. Tandem sic inter eos convenit, ut Mi-
 chaël Imperatori contra avum, Imperator Michaëli contra Serviae Cralem
 auxilia ferret: quod si totum Romanum Imperium avo Imperatore deiecto
 occupasset, tum magnam ei se pecuniam daturum, agrosque et urbes Ro-

A. C.
 1282
 ad
 1328
 Imp. Andron.
 Senioris.
 P. 239

V. 194

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.

ρουχίας καὶ πόλεων ἐκ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας· τοῦτο μὲν καὶ ὡς γαμβρῶ προικὸς ἔνεκα, τοῦτο δὲ καὶ ὡς συμμαχῶ τῶν πόνων ἔνεκα. τούτων οὕτω καταστάντων ὁ Μιχαήλος μετὰ τῆς συζύγου ἐς τὴν οἰκειαν αὐθις ἀπῆει ἀρχὴν, συγχῶν πρὸς τῆς δεσποίνης καὶ πενθερᾶς ἀπολελανκῶς τῶν χαρίτων καὶ δωρεῶν⁵ καὶ χρηστοτέρων ἐπαγγελιῶν ἐς τοῦπιόν. (Δ.) Τῷ μέντοι νέῳ βασιλεῖ ταῖς τοιαύταις ἤδη θαυρῆσαντι καταστάσεσιν, ὁρῶντι δὲ **Ε** καὶ τοὺς δῆμους τῶν πόλεων τῶν τε ἄλλων καὶ τῆς βασιλευούσης αὐτῆς αὐτῷ προστιθεμένους καὶ λύθρα τὴν ἔφοδον αὐτοῦ κατεπείγοντας (κόρον γὰρ ἤδη μακρὸν εἰληφέναι τῆς τοῦ πάππου μα-¹⁰ κροβιότητος καὶ ἀκινήσιας) μελέταις ἐπῆει δίδόναι καὶ σέμψασι, τίσι δόλοισι καὶ πανουργίαις χρησάμενος καὶ νικήσας τὸν πάππον ἀνταρχήσει Ῥωμαίων. ἐπεὶ οὖν χρημάτων αὐτῷ ἔδει πρὸς τοιαύτους ἀγῶνας ἰόντι, πέμψας ἀφείλε χρήματα παρ' ἀκότων τῶν ἐν τῇ Θράκῃ πεμφθέντων πρὸς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἔξισωτων,¹⁵ φήσας ἐς τὰναγκαῖα χρῆζειν αὐτόν· βασιλεῖ δ' εἶναι καὶ αὐτόν· βασιλεῖ δ' ἐκ τῶν κοινῶν χρημάτων τὰς ἀναγκαίας ἀποπιμάναι χρείας, τῶν σφόδρ' ἀναγκαιοτάτων ὁμοῦ καὶ δικαιοτάτων εἶναι. ἔπειτα σκῆψιν προβαλόμενος, βούλεσθαι πρεσβείαν πέμψαι ἐς τὸν τῆς Αἰγύπτου δυναστεύοντα περὶ τινων ζητημάτων καὶ χειρῶ-²⁰ δῶν, ἐπορεύετο πρὸς τὴν βασιλεύουσαν. μέλλειν γὰρ ἐπιτελεῖν ὀλκάδα μεγίστην ἐκπλεῖν καὶ ἐς Ἀλεξάνδρειαν τὴν πορείαν ποιῆ-
P. 240 σθαι. ἐπορεύετο δ' οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ χεῖρα συγχῆν συλλεξάμενος πρότερον καὶ τὰς Θρακικὰς πόλεις περιῶν ἀπάσας καὶ οἰκειούμενος καὶ ἀσφαλιζόμενος καὶ πάντας μὲν ὑπόπτους ἔξοαι-²⁵

12. κινήσας W. 18. ὁμοῦ καὶ δικαιοτάτων add. A.

manae ditiosis assignaturum, partim ut affini dotis nomine, partim ut socio laborum ergo. His ita peractis Michaël cum uxore domum redit, amatissime tractatus a socru, multisque acceptis muneribus et promissis maioribus in posterum erectus. (IV.) Hoc statu rerum fretus iunior Imperator, et praeter caeteras urbes Byzantios quoque favere sibi cernens, a quibus clam ad maturandam expeditionem incitaretur, diuturnam vitam et torporem iam fastidientibus, meditari coepit ac deliberare, quibus dolis ac machinationibus avo devicto solus Romanis imperaturus esset. Cum autem pecunia ei esset opus ad tales conatus, pecuniam quaestoribus a seniore in Thraciam missis per vim eripuit. Sibi enim ad necessarios sumptus opus esse pecunia: Imperatorem se quoque esse: summe autem necessarium utique aequissimum esse, ut publicae pecuniae in usus necessarios impenderentur. Deinde legatos Alexandriam ad Aegypti principem certis de causis missurum se simulans Byzantium profisciscitur: inde enim onerariam maximam e portu soluturam, quae Alexandriam iret. Neque vero simpliciter profiscisceretur, sed magna manu collecta prius, Thraciis urbibus universis perlustratis ac sibi conciliatis; cum et eas munivisset, et suspectos omnes

ζων ἐκείθεν, πάντας δ' οικειους και ὁμογνώμονας ἐξοικίλων
 ἐκείσε. (E.) Ἄλλ' ἐν τούτοις ὄντος αὐτοῦ λάθρα τις τῶν οικειο-
 τάτων αὐτοῦ φρυγῶν ἦκει παρὰ τὸν βασιλέα και πάππον και πάν-
 τας καδ' ἕκαστα τῶν ἐκεῖ βουλευμάτων τοὺς δόλους ἀνακαλύπτει, A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
 5 τὰ τε ἄλλα φήσας τῷ βασιλεῖ και ὡς βουλευέσσαντο οἱ περὶ τὸν Β
 σὸν ἔγγονον και συνέθεντο καθαιρεῖν, ἣ και αὐτῆς τῆς σῆς
 ζωῆς, εἴ τις ἀντίστασις γένοιτο· ἢ εἰ ῥάδιαν και μηδὲν ἐμποδῶν
 κεκτημένην εὖροι τὸ βούλευμα τὴν ὁδὸν, ἀφελέσθαι μὲν σου μετὰ
 τῆς βασιλείας και τὰ τῆς ἔξουσίας σύμβολα· σοὶ δὲ ῥύκος μονα-
 10 δικὸν περιθέντες φρουροῖς παραδοῦναι και φυλακαῖς. σκέψασθαι
 τοίνυν χρεῶν, μήτ' ἐκείνον τῇ συνήθει πορεία χρησάμενον εἰσω
 πυλῶν τῆς βασιλευούσης γενέσθαι λαθόντα, μήθ' ὑμῶς ῥαθύμως C
 διατεθῆναι πρὸς τὴν ἀπάντησιν. περὶ γὰρ τῶν μεγίστων οἱ κίν-
 δυνοι. ταῦτα ἀκηκῶς ὁ βασιλεὺς και οἷς ἔναυλον ἤδη τὴν ἀκοήν
 15 ἔξ ἄλλων εἶχε πολλῶν παρὰλληλα θεῖς και ἀκριβωσάμενος και
 μηδὲν εἶναι ψευδὲς εὐρηκῶς διανίσταται και αὐτὸς· και βοήσας
 πρὸς κύριον, ὡς „δικασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με· και οἱ ἐπα-
 νιστάμενοί μοι ἀσχυνθήτωσαν· και ἐπανύσωσον ἐμοὶ τὸ βασι- V. 195
 λειον κράτος, ὃ σὺ μὲν ἐχαρίσω μοι, ὃν δ' ἐγὼ γεγέννηκα και
 20 ὑψωσα, ἐκ τῶν ἐμῶν ὑρπάζει χειρῶν.”, εἶτα πρὸς ἔργον ἐχάρει. D
 (ς.) Καὶ πρῶτα μὲν ἐς τὸν ἔγγονον ἔτι περὶ μέσσην ὄντα τὴν πο-
 ρεῖαν πέμπει τοὺς ἀπαγορεύοντας τὴν πρὸς τὸ Βυζάντιον εἰσο-
 δον. „καινότερον γὰρ ἢν εἶη,” φησί, „τὸν ἀνακακαλυμμένως
 οὕτωςι παρασπονδοῦντι και οἷς ἢν τὰ κοινὰ φθαρείη ταῦτα πρῶτ-

20. ἔργον ἔργων A.

illinc exegisset; homines autem sibi addictos et secum conspirantes intro-
misisset. (V.) Sed dum haec agit, quidam ex eius intimis clam fuga
elapsus avum Imperatorem convenit, - et omnes singulatim consiliorum illo-
rum dolos detegit, cum caetera eloquutus, tum illud etiam, ut nepos statuis-
set ei vel vitam ipsam eripere, si resisteretur, vel si negotium nihil diffi-
cultatatis facilemque progressum haberet, una cum Imperio potestatis etiam
insignia ei abrogare, et monastico cucullo indutum in custodiam dare.
„Quare,” inquit, „cavendum, ne ille solitam viam ingressus in Urbem
furtim introeat: et vos oportet non pigre illi occurrere. In summum enim
discrimen res adductae sunt. ”His Imperator auditus et ad ea, quae ex aliis
falsi esse comperisset, insurgit et ipse atque ad Dominum clamitans „iu-
dica eos Domine,” inquit, „qui iniuria me afficiunt: et qui contra me in-
surgunt, erubescant: et Imperatoriam mihi potestatem conserva, quam abs
te donatam is ereptum venit manibus meis, quem ego genui et evexi.” Dein-
de ad rem gerendam accedit. (VI.) Ac primum ad nepotem in medio iti-
nere adhuc agentem mittit, qui ei Urbis ingressu interdicant. „Etenim,”
inquit, „novum id esset, si tam aperte foedifragus, eaque quibus respu-

A. M. τοντά τε καὶ κατασκευαζόμενον λανθάνειν ἀξιούν." ἦν δὲ τοῖς
6791 πεμφθεῖσι προστεταγμένον, διεξελθεῖν ἐπ' αὐτοῦ πρὸς ἕλκρον
ad τῆς γνώμης αὐτοῦ, καὶ ὅσαι προφάσεις ἐγένοντο πρὸ αὐτοῦ, τοῦ
6836 τε τὴν εἰρήνην αὐθις καὶ τὰς συνθήκας λελέσθαι καὶ χώραν τὰ
Imp. Andron. Scenioria.

Ἐσκάνδαλα σχεῖν. ἦσαν δ' ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν αἶδε· μία μὲν, 5
ὅτι ὅσοι τοὺς βασιλικοὺς φόρους δασμολογοῦντες ἦσαν ὑπαντας
συλλαβῶν ἀφείλε τὰ χρήματα, σπανιωτέρων μὲν εἶπερ ποτὲ τῶν
τῶν χρημάτων, πολυδαπανωτέρων δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων διὰ
F τὸν τῆς βασιλείας μερισμόν. δευτέρα δὲ, ὅτι τοὺς πεμπομένους
ἐφόρους τῶν πόλεων καὶ διοικητὰς ἀτίμους ἐκείθεν ἐκβάλλων ἐκ-10
πέμπει· τίθησι δ' ἀγ' ἐκείνων αὐτὸς ἑτέρους, οὓς ἂν ἐθλοι.
τρίτη δ', ὅτι καὶ τὴν Κρύλαιναν πατρός τε ἀδελφῆν οὖσαν καὶ
μοναχικὸν περικειμένην σχῆμα πρὸς ἄθεσμον ἐβιάζετο μῆζιν,
δυσανασχετοῦσάν τε καὶ οὐκ ἐθέλουσαν αὐτήν. ἦσαν δὲ πρὸς
ταύταις καὶ ἕτεραι προφάσεις, δι' ἧς ἀπηγορεύετο ἢ πρὸς τὸ 15

P. 241 Βυζάντιον αὐτῷ εἰσοδος, πλειῖσται μὲν, οὐ τοσοῦτον δὲ τὸ λογι-
σθὸν ἔχουσαι. (Z.) Ἐπὶ τούτοις γραφὰς λανθανούσας ἐξέπεμψε
πρὸς γε τὸν Κρύλην Σερβίας περὶ συμμαχίας καὶ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ
υἱὸν Δημήτριον τὸν δεσπότην, ἐπιτροπεύοντα τηρικαῦτα Θεσσα-
λονίκης καὶ τῶν πέριξ, παρακελευομένας, συμπαραλαβόντα μεθ' 20
ἑαυτοῦ καὶ τοὺς δύο ἀνεψιοὺς ἐκείσε περὶ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν
Βελλεγράδων καὶ τῆς ἄλλης Μακεδονίας τηρικαῦτα διατρίβον-
τας Ἀνδρόνικόν τε τὸν πρωτοβεστιάριον καὶ Μιχαῆλ τὸν Ἰσὸν
B καὶ ἅμα τὰ Μακεδονικὰ στρατόπεδα ἀσφαλίσασθαι μὲν πρώτον

10. ἀτίμους A., ἀτίμως W. 15. ἀπηγορεύετο A., ἀπηγόρευ-
το W.

blica pereat agens et moliens, latere conatus suos postularet." Erat autem
iis, qui ad illum missi ierant, mandatum, ut coarguendi eius animi causa
recensarent apud eum, quot occasiones pacis denuo rumpendae praebuis-
set, ut et irrita fierent ea, de quibus convenerat, et offensionibus locus
esset. Eorum autem quae recensabantur summa haec erat. Primum, quod
Imperatoris quaestoribus omnibus pecuniam eripuisset, cuius nunquam
maior penuria fuisset, cum ea essent tempora, quae ob divisionem Imperii
sumptus maximos postulissent. Alterum, quod urbibus praepositos ab avo
praesides ac procuratores ille ignominia affectos eiiceret, atque in eorum
locum quoscunque ei libitum esset substitueret. Tertium, quod Crataeam,
amitam suam et monastico indutam habitu, indignantem et reluctantem ad
incestum coitum compulsisset. Accedebant et aliae causae, propter quas ei
Urbis ingressu interdiceretur: plurimae illae quidem, sed non ita firmae.
(VII.) Deinde clandestinis litteris ad Crataem Serviae missis auxilium ab eo
petit. Scribit et ad Demetrium Despotam filium suum, qui tum Thessalo-
nicae et adiacentium locorum curam agebat: eique mandat, ut duos fratris
filios, qui Bellegradis et reliquae Macedoniae praerant, Andronicum pro-
tostestiarium et Michaellem Asanem simulque Macedonicas legiones vocum

τὰς Μακεδονικὰς πόλεις ὡς εἰκὸς, ἐκ μέσου ποιησόμενον ὅσοι
 οὐκ ἔξω τοῦ ἵποπτεύεσθαι πεφύκασιν· ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἄραγτας
 ζῆν γε τῷ συμμαχικῷ στρατῷ τῷ ἐκ τοῦ Κρούλη Σερβίας ἔρχεσθαι
 τὴν ταχίστην κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου. τῶν δέ ^{Imp. Andron.}
 5 σταλασιῶν, ὡς ἔφημεν, γραφῶν πρὸς τε τὸν Κρούλην Σερβίας ^{Senioris.} C
 καὶ πρὸς τὸν δεσπότην καὶ πρὸς ἄλλους ὅσοι βασιλικὰς διώκουν
 ἐπιτροπὰς αἱ μὲν ἐύλωσαν παρὰ τῶν τὰς ὁδοὺς φρουρούντων
 ἀνθρώπων τοῦ νέου βασιλέως, ὅσαι ἐπὶ χάρτον γραφεῖσαι ἐτίγ-
 χανον· αἱ δὲ λαθοῦσαι παρῆλθόν τε καὶ πρὸς οὐδὲν ἐπέμφθησαν
 10 ἀφίκοντο, ὅσαι ἐπὶ λίθου λεπτοῦφοῦς καὶ λευκοῦ γραφεῖσαι τοῖς
 τῶν γραμματοκομιστῶν ἐνδύμασιν εὐφρῶς συνεῤῥάφησαν. κατὰ
 γὰρ τὰς στενὰς τῶν ὁδῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὰς περὶ Χριστού- D
 πολιν πύλας φρουροὺς οἱ περὶ τὸν νέον ἔθεσαν βασιλέα, οἱ πάν-
 τας τοὺς παριόντας ἐξήταζον, εἰ γραφὰς ἐκ Βυζαντίου κομιζοῖεν·
 15 καὶ ἦν δυσχερὲς οὕτως λαθόντα τινὰ παρελθεῖν. (H.) Κἀκεῖ-
 νους μὲν οὖν οὐδὲν ἐλελήθει τῶν ἐν Βυζαντίῳ κρύφα μελετωμέ-
 νων τε καὶ δρωμένων· τούτους δὲ πάντα ἐλελήθει ὅσα κατὰ τού-
 των ἔξωθεν ἐκείνοι ἔδρων τε καὶ ἐμελέτων. πάντες γὰρ σφισι
 προσεχώρουσαν ἔθειλονται, οἱ μὲν ἐς τοῦμφανὲς αὐταῖς γνώμαις καὶ E
 20 αὐτοῖς σώμασιν· ὅσοι δὲ μὴ ἐδύναντο, οἱ δὲ ἀλλὰ ταῖς γνώμαις
 σφίσι ἐλοσχερῶς προσέκειντο· οὐ μόνον μικροῦ πάντες ὅσοι τοῦ
 δήμου τῶν Βυζαντιῶν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι τῶν συγκαλητικῶν καὶ οὐ-
 κειακῶν καὶ ὅσοι τῶν μύλα καθ' αἷμα τῷ γηραιῷ βασιλεῖ προση-

22. οὐκειακῶν A., οὐκειακῶν W.

adducat; ac primum quidem Macedonicas urbes idoneis praesidiis muniat,
 et eos omnes, qui quoquo modo suspecti sint, removeat: deinde cum auxi-
 liaribus copiis, quas Crales Serviae missurus sit, primo quoque tempore
 contra iuniorum Imperatorem Andronicum moveat. Caeterum litterae, quas
 ad Cralem Serviae, ad Despotam, ad caeteros omnes, quotquot Imperato-
 ris negotia in provinciis procurabant, scriptas esse diximus, partim ab iu-
 nioris Imperatoris militibus vias custodientibus exceptae sunt; eae nimirum,
 quae chartis inscriptae erant: partim iis deceptis evaserunt, et quo mitte-
 bantur pervenerunt; illae videlicet, quae tenui et albo linteo inscriptae ta-
 bellariorum vestibus solerter insutae fuerant. Nam Imperator iunior cum in
 aliis viarum angustiis, tum in iis, quae sunt apud Christopolin, custodes
 collocarat, qui omnes praetereuntes excutiebant, si forte litteras Byzantio
 afferrent, quos fallere perdifficile erat. (VIII.) Ac illos quidem eorum
 quae Byzantii clam agebantur et agitabantur nihil latebat: istos vero late-
 bant omnia, quae illi foris et agebant et agitabant. Nam omnes sponte
 ad eos inclinabant, alii aperte et animis et corporibus; qui vero corpori-
 bus non poterant, animis certe et toto pectore cum illis coniuncti erant;
 non modo omnis fere Byzantina plebs, sed et senatorii et aulici proceres et
 ii qui seniore Imperatore cognatione maxime attingebant. Ac ii quae-

A. M. κόντων ἦσαν· οἱ δὲ πάντα καθ' ἓν τὰ ἐντεῦθεν ἀνεχέοντες
6791 ἐκείνοις ἐμήνον. ὣν εἷς ἦν καὶ ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεόδωρος
ad ὁ μαρκέσιος. ὃς πρὸ ἐτῶν συγχῶν εἰς τὴν τῆς μητρὸς πατρίδα
6836

Imp. Andron.
Senioris.

V. 196 πεμφθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς, ὡς εἰρήκειμεν, γάμων ἕνεκα καὶ δι'
ἀβουλλίαν καὶ ῥαθυμίαν τῷ χρόνῳ κατάχρεως γεγονὼς μετὰ τὸν

Ἐτῆς μητρὸς θάνατον ἐπατήκε πρὸς τὸν πατέρα καὶ βασιλεῖα παῖ-
δας καὶ γυναῖκα ἐκείσε καταλιπὼν· καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ διατρίβων
ἐν Βυζαντίῳ· ὅτε δὲ καὶ ἄλλης τε πάσης ἀπήλανε πρὸς τοῦ βασι-
λέως κηδεμονίας καὶ εὐμενείας καὶ χορηγίας ἐκ τοῦ βασιλικῆ

P. 242 πρυτανείου, καὶ δὲ καὶ πάντων χρεῶν ἀπήλλακται διὰ τῶν βασι-

λικῶν χρημάτων. ὣν ἀπάντων ἐκλυθόμενος ἐκεῖνος διὰ φρεσῶν
ἐνδειαν καὶ πᾶσαν αἰδῶ πατρικὴν ὀπίσω λιπὼν προδότης εἴλετο
γενέσθαι τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς καὶ τῆς Ἰούδα ἐκείνου μιμή-
σεως. ὠνειροπόλοι γὰρ τὴν Ῥωμαϊκὴν καὶ αὐτὸς ἡγεμονίαν, ἐκ-
πεδῶν ἱσταμένου τοῦ διαδόχου· καὶ κατανεῦσαι μὴ βουλόμενον ἵ

Β καὶ γενέων κουρῆ καὶ πᾶσιν ἔθεσιν Λατίνος ἦν ἀκραϊφνῆς, ἔγνω
λυπήσειν αὐτὸν τῷ νέῳ προστεθειῖς βασιλεῖ. ὅθεν καὶ ὄσω πάν-
των μᾶλλον καθ' αἶμα τῷ βασιλεῖ προσωκείλωτο, τοσοῦτον καὶ
θερμότερος πάντων ἐχθρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς γενέσθαι

πεφιλονείκηκε μᾶλλον αὐτός. (Θ.) Τῷ δ' ἐπιγενομένῳ μηνί
νοεμβρίῳ τὰ βασιλικὰ δεξάμενος γράμματα Δημήτριος ὁ διαπό-
C τῆς ἐν Θεσσαλονικίῃ διεμηνύσατο εὐθὺς τὸν τε πρωτοβουστῆσαν
καὶ τὸν Ἀσάν. καὶ ἐπειδὴ συνῆλθον στρατεύματά τε συνερο-

2. καὶ add. A. 7. γυναῖκας A. 17. καὶ πᾶσιν ἔθεσιν add. A.
22. νοεμβρίῳ A., νοεβρίῳ W.

cumque illic gerebantur curiose indagantes singula illis significabant. Quo-
rum unus fuit etiam Imperatoris filius Theodorus marchio. Qui in matris
patriam ante multos annos uxoris ducendae causa ab ipsa matre, ut dicitur,
missus ac procedente tempore per temeritatem et socordiam suam aere alieno
oppressus post matris obitum ad patrem Imperatorem, uxore et liberis illic
relictis, reversus fuerat; atque ex eo Byzantii commorabatur. Ubi paterna
Imperatoris cura ac benevolentia ex omni parte sublevatus et suppeditatis
ex fisco sumptibus sustentatus omne etiam aes alienum pecunia Imperatoris
dissolverat. Quae ille per amentiam cuncta oblitus debita patri observa-
tia prorsus neglecta Iudam imitari et patris Imperatoris proditor esse ma-
luit. Nam Romanum Imperium somniabat ipse quoque, excluso videlicet
eo, ad quem successio pertinebat. Et cum pater multis de causis, quod
et animo et religione et habitu et rasa barba et alio omni vitae genero
mere Latinus esset, postulatis eius annuere nollet: ipse, quo illum constri-
staret, ad iuniorum Imperatorem defecit. Ita quo erat sanguine consan-
guinior, eo acerbior patris Imperatoris inimicus extitit. (IX.) Sequenti mense
Novembri Demetrius Despota, Imperatoris litteris Thessalonicae acceptis,
statim protovestiarium et Asanem arcessit. Qui cum convenissent, illico

τεῖτο καὶ ἅμα αἱ τῶν τῷ νέῳ βασιλεῖ συνόντων οὐσαι καὶ τὰ κτήματα, ὅποσα περὶ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ πόλεις καὶ χώρας ἔτυχον ὄντα, πάντα τοῖς στρατιώταις διμερῶζοντο· οἶνον τε καὶ σίτου σφῶν ἠνολογοντο ἀποδῆκαι· καὶ τοῖς ἀρπάξιν ἐθέλουσιν ἄφθονα ἢ προὔκειντο πάντα, ἔξορται τε καὶ δημεύσεις τῶν ἥμιστα συμφροεῖν ἐθελόντων. κακεῖ μὲν ταῦτα ἐτέλετο· ἐμέλλε δ' ὅσον οὐδέπω D καὶ τὸ τοῦ Κράλην συμμαχικὸν ἐς αὐτοὺς ἀφικνεῖσθαι. (I.) Ἄλλ' οὐδ' ὁ βασιλεὺς ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἠρέμει καθήμενος· ἀλλ' ἔπεμπε διατάγματα λάθρα πανταχῇ θαλάττης τε καὶ γῆς ἐν τε 10 Βυζαντίῳ καὶ Θεσσαλονίκῃ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ νήσοις ἐπαγγελόμενα τοῖς μὲν δήμοις ἀτέλειαν καὶ φόρων ἐλευθερίαν, τοῖς δὲ στρατευομένοις πόρους προσόδων καὶ μισθῶν ἐπιδόσεις. ἔπερ ἀκούομενα πάντας ἀνέσειε καὶ ῥᾶστα τὰς γνώμας σφῶν δίστρεφε E καὶ ἀνέπειθεν ὀλοσχερῶς αὐτῷ προστίθεσθαι γνώμη τε καὶ γλώσση 15 καὶ χερσὶ καὶ πύσῃ προθυμίᾳ καὶ λαθραίοις γράμμασι προσκαλεῖσθαι αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ἐπιταχύνειν ἔφοδον.

β'. Οὕτω δὴ τῶν πραγμάτων ἐχόντων ἦκει περὶ τὸ Ῥήγιον P. 243 ὁ βασιλεὺς· κακεῖθεν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον V. 197 δυοῖν ζητημάτων ὑπότερον συγχωρῆσαι οἱ, ἢ τὴν πρὸς τὸ Βυζάντιον ὑπόσπονδον εἰσονδον, ἢ τῶν ἐκ Βυζαντίου τινῶν εἰς ἐκεῖνον ἄφιξιν ἐκ τε τῶν τῆς συγκλήτου ἐκ τε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων, καὶ εἴ τινες ἐκ τοῦ δήμου παιδείας εἰδ' ἔχοντες εἴεν, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τὰ ὑπ' ἐκείνου λεχθησόμενα ἀπαγγεῖλαι τῷ τε βασιλεῖ καὶ ὅλῳ τῷ Βυζαντίῳ. τὸν μέντοι γρηαῖον βασιλέα, δόλου B

13. ἀνέσεις A., ἀνέσεις W. 17. ἦκει A., φθάνει W.

et exercitus cogi et eorum, qui ad iuniorum se adiunxissent, bona et possessiones, quaecunque in Macedoniae urbibus et agris erant, militibus distribui coeperunt. Aperiebantur eorum granaria et cellae vinariae; et cuilibet rapere volenti omnia passim exposita erant. Praeterea qui minime nasentiri vellent, eorum bona publicabantur et ipsi exilio mulctabantur. Ac ibi quidem haec fiebant. Erant etiam Cralis auxilia iamam ad eos ventura. (X.) Caeterum nec iunior Andronicus quietus sedebat: sed clam in omnes terras et insulas, Byzantium, Thessalonicam et Macedoniae edicta mittebat, per quae populis immunitatem et libertatem a tributis, militibus vero redditus et maiora stipendia promittebat. Quae mox ut audita fuere, omnes commoverunt, et animis facillime depravatis impulerunt, ut et voluntatibus et linguis et manibus et omni studio ei adhaerescerent et clandestinis literis illum accesserent et impressionem eius accelerarent.

2. Cum res ita se haberent, Rhegium pervenit Imperator: atque inde legatis ad avum Imperatorem missis alterutrum sibi concedi postulat, ut aut per inducias ipse in Urbem introeat, aut aliqui ex Byzantiis ad se veniant, senatus primores et Ecclesiae principes, et si qui ex populo eruditione commendabiles sint, qui ea, quae dicturus sit, Imperatori et toti Byzantio renunciare possint. Senior vero, cum ea postulata plena doli esse iudica-

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

μεστὰ ἡγησόμενον τὰ τοιαῦτα προβλήματα, σιωπήσαι μῆρι πολ-
λοῦ καὶ διαπορῆσαι περὶ τὴν αἵρεσιν. τὴν τε γὰρ εἰς τὸ Βυζάν-
τιον εἴσοδον τοῦ ἐγγόνου ὀλεθρίαν ὄρῃν καὶ οὐκ ἄνευ αἰμάτων·
ἐτοίμους γὰρ εἶναι τοὺς Βυζαντίους αὐτίκα ἐκείνῳ τε προστεθί-
σασθαι φανέντι πυλῶν εἴσω καὶ τοῦτον πικρῶς τοῦ βίον ἀπαΐζειν·
C τὴν τε αὖ πρὸς ἐκείνον τῶν Βυζαντίων ἄφιξιν οὐδὲ ταύτην ἀστα-
σιαστον βλέπειν. σκοπὸν γὰρ εἶναι τῷ ἐγγόνῳ, λόγους τε δημο-
χρεῖς παρῆσιρά λαλῆσαι καὶ λάθρα δώροις καὶ ἐπαγγελίαις ὑπο-
ποιῆσαι χρησταῖς αὐτοῦς τε καὶ δι' αὐτῶν ὀπόσοι τὸ Βυζάντιον
οἰκοῦσι. χαλεπῶν δ' ὄντων ἀμφοτέρων ὁμῶς τὸ κουφότερον εἶ-
λετο· καὶ πέπομφε δύο μὲν ἐκ τῆς συγκλήτου, δύο δ' ἐκ τῶν
ἀρχιερέων, δύο δ' ἐκ τῶν τῆς ἐκκλησίας λογάδων καὶ τέσσαρας
τῶν τοῦ δήμου προκρίτων. (B.) Οὓς δὴ πάντας ἀπιόντας ἐκείσε
D μεταπεμψόμενος ἐκείνος καὶ ἐκκλησίαν πεποικηκῶς δημηγορίαν τῆς
ἐσχηματισμένην ἐπ' αὐτῶν διεξῆλθεν· „ἐγὼ,” φήσας, „ὅτι μὲν ἴς
τοὺς ὑπάρχουσ ὑμᾶς πλέον ἢ ἑμαντὸν φιλῶ καὶ ὅτι οὐκ ἀτοκρα-
τορίαν ἑμαντῷ περιθεῖναι σπουδάζων ἐξῆλθον παρὰ τὴν τοῦ βα-
σιλέως καὶ πάππου μου βούλησιν, παντὶ που δῆλον. ὁρᾶτε γὰρ
ὅπως τῆς ἑμαντοῦ ζωῆς ἀφειδῶ, μῆτε γαστριζόμενος καὶ τραφῶν,
E μῆτε δορυφόρος ἢ πελεκυφόρος ἐπαυγόμενος, ὡς εἶθισται μὲν²⁰
ὅτι βασιλεῦσι διὰ τὸ ἐπίφθονον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ οὐδ' ἡ τῆς
τῶν γονέων καὶ ξυγγενῶν ἐξορίασαυ πλανήτας ἐνθεν κίκειδιν
ἰνάγκασι περιφέρεισθαι καὶ διηγεκῶς τὴν τοῦ αὐτίκα τεθνήσκεισθαι
πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν ἐλπίδα. εἰ δ' οὖν φρασάτω τις ἐμοὶ παρελ-

23. τεθνήξεσθαι A., θνήξεσθαι W.

ret, diu siluit, secum deliberans, utrum eligeret. Nam nepotis in Urbem
ingressum perniciosum neque incruentum fore: paratos enim Byzantios,
statim atque eum intra portas conspecturi essent, illi quidem obsequi, sibi
vero vitam acerba morte eripera. Rursus Byzantium ad illum itionem
non sine seditione fore. Id enim esse nepoti propositum, ut palam illos
blandis verbis, clam vero muneribus et magnis pollicitationibus, et eorum
opera omnes Byzantinos cives sibi conciliet. Cum autem utrumque grave
esset, id quod levius erat elegit, et duos senatores, duos pontifices, duos
ex Ecclesia selectos et quatuor ex civibus primariis ad eum misit. (II) Ille
vero iis omnibus, qui illuc venissent, arcessitis et convocata concione or-
ationem quandam artificiosam coram iis recitavit. Ac, „vos subditos”, in-
quit, „cariores mihi esse quam me ipsum, meque nulla ambitione aut sum-
mae potestatis affectatione contra voluntatem avi Imperatoris egressum esse,
nemini est obscurum. Videtis enim ut nec vitae meae parcam; non cor-
pori curando, non genio indulgeam; non satellites, non bipenniferos adde-
cam: ut non modo regibus mos est, propter invidiosam Imperii condicio-
nem, sed iis etiam, quos fortuna a parentibus et cognatis procul relegatos
huc atque illuc ferri et continenter mortem ob oculos habere coegit. Sia

θῶν, ὑπὲρ τίνος ἂ περιφέρω τραύματα ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἐδεξιέμην, A. C.
 τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἐχθροῖς παραβαλλόμενος, ὅποσοι τε ἐξ Ἀσίας 1282
 εἰς Θράκην ναυστολοῦσι καὶ ὅσοι τὸν Ἰστρον παροικοῦντες βάρ- ad
 βανοὶ, ἔπειτ' ἐκείθεν ἐξελαύνοντες κατατρέχουσιν ὁμοίως καὶ 1328
 5 οὗτοι τὴν δυστυχή Θράκην; ἐγὼ γάρ, ἵνα πῦσαν ἐξέλπω τὴν Imp. Andron.
 ἀλήθειαν πρὸς ὑμᾶς, ὁρῶν τὸν βασιλέα ἐς πολὺ τὸ νωθρὸν καὶ Senloria.
 ἀνύλητον ἐκ τοῦ γήρωσ ἀποκλίναντα καὶ μηδὲν ὄλως διεγειρόμε- P. 244
 νον, μηδ' ἀλοῦντα, τῶν Χριστιανῶν αἰεὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέ-
 ραν τῶν μὲν κοπτομένων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἱερεῖον δίκην, τῶν B
 10 δ' αἰχμαλωτιζομένων καὶ ἀνδραποδιζομένων, τῶν δὲ γυμνῶν V. 198
 ἑλαννομένων πύσης χώρας καὶ πόλεως· ἵνα μὴ λέγω τὰ μελλῶ τῆς
 Ἀσίας πάθη καὶ τῶν ἐκεῖσε πόλεων, ὅσαι τοῖς βαρβάροις ἠλώ-
 κεισαν διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἀμέλειαν καὶ νωθρότητα· ὁρῶν οὖν
 ταῦτα ἔγωγε καὶ περιαλγῆς λίαν γινόμενος καὶ τὴν τῶν σπλάγγων
 15 ὀδύνην γέρειν οὐκ ἔχων ἐξῆλθον δυοῖν ἔνεκα. ἦ γὰρ θανάτῳ οἰώ-
 δήτινι περιπεπωκῶς ἅμα τῷ ζῆν καὶ τὸν τῆς λύπης συναποθήξαι C
 φόρτον ἐνόμισα, ἢ τὴν Ῥωμαίων τύχην ἐς τὸ βέλτιον καθόσον
 ἐφικτὸν ἀπαλλάξαι. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἐστιν ἐφικτὸν, ἄνθρωπον
 θῆναι τινὰ καὶ πλείστον ἐνδιατρέψαντα χρόνον τῷ ἄρχειν μὴ κόρον
 20 ἐμποιῆσαι τοῖς ἀρχομένοις καὶ μῖσος φόνου πλέον. οὐδὲν γὰρ ἀμε-
 τάβλητον οὐδὲ μόνιμον ἐν τῷ βίῳ τὴν φύσιν πεποίηκεν ὁ θεός.
 διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ μεταβάλλεσθαι βλέπομεν τὴν ἕραν τῆς εὐ- D
 φροσύνης καὶ ἡδονῆς ἴσχοντα πάντα τάπλεια. εἰ δέ τις βιαίῳ τινὲ
 καὶ κατηναγκασμένη φορῆ ἠρώμενος ἐπὶ μῦς ἴστασθαι τύχης

20. κλέον W. in mg.

minus, dicat mihi quispiam, vulnera, quae in corpore meo gesto, qua de causa acceperim, cum Romanorum hostibus pugnando, qui ex Asia in Thraciam traiciunt, et cum barbaris, qui Istrum accolunt, unde factis excursionibus et ipsi pariter miseram Thraciam vastant? Ego enim, ut omnem veritatem apud vos eloquar, cum Imperatorem prae senio ad socordiam et stuporem labi viderem et e veterno non excitari, neque dolere, cum Christiani semper noctu atque interdiu partim velut victimae a barbaris mactentur, partim captivi trahantur et in servitutem abducantur, partim nudi ex aedibus atque urbibus expellantur (graviora mala taceo, Asiae videlicet et urbium, quaecumque Imperatoris incuria et ignavia captae sunt), cum ego, inquam, haec viderem, aegerrime tuli, et infixum cordi dolorem non ferens duabus de causis sum egressus; ut aut quovis letho vitam simul et gravissimum moerorem abrumperem, aut Romanae reipublicae pro virili subvenirem. Nullo enim modo, nullo modo fieri potest, quin homo, et is longo tempore rerum potitus, fastidio sit iis qui parent, et capitalia eorum odia suscipiat. Nihil scilicet Deus in rerum natura ex se immutabile et stabile esse voluit. Unde fit, ut omnia terrena mutationibus gaudere ac delectari videamus. Quod si quis iniurioso quodam ac violento conatu velit efficere, ut res suae

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioria.
- ἰθὺλοι, οὗτος ἐς τὴν παρὰ φύσιν κλῆσιν ἄγει τὰ πράγματα. πᾶν δὲ τὸ παρὰ φύσιν ὑπερβαῖνον τοὺς ὑμῶν ὑπερβαίνοντος ὑρούς ὑπερβαίνει παρασκευάζει καὶ τοὺς ὄρους τῆς ἐθελούσης ξεῖσθαι εὐφροσύνης καὶ ἡδονῆς. ἐς τοῦτο γὰρ τείνει καὶ τὰ σοφὰ τῶν παλαιῶν γνωματεύματα „μηδὲν ἄγαν” λεγόντων καὶ „πᾶν μέτρον ἄριστον.” ὄρατε⁵
- Ἐγὰρ ὅπως καὶ ὁ ἔμδος πάππος εἰς βυθὸν γῆρας ἐληλακῶς καὶ τοσαῦτα ἔτη τὸ βασιλεῖον ἔχων κράτος, ὅσα μικροῦ δέω λέγειν οὐδεὶς πῶ τῶν πώποτε βασιλέων, μεμίσθαι μὲν παρὰ πάντων ἐπικύων, οὐκ ἐπιστρέφεται δ' ὅλως οὔτε πρὸς θεραπείαν τοῦ μίσους, οὔτε πρὸς ὄρμην βοηθήσουσαν τοῖς Ῥωμαίων πράγμασιν, οὔτε μὴν¹⁰ ἀλλεῖ βλέπων τοὺς διαδόχους τῆς βασιλείας προαποθνήσκοντας.
- Ἐτέθνηκε μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς ὁ ἔμδος πατὴρ μηδεὶνος ἀπολλεακῶς τῶν ὅσα βασιλεῦσιν ἐφεῖται, πλὴν τοῦ ὀνόματος. τεθνήκασι δ' ἕτεροι τῶν καθ' αἶμα μάλα τοι προσηκόντων καὶ τὴν ἡλικίαν νεότεροι. τεθνήξομαι δ' ἴσως κἀγὼ, πρὶν τι τῆς βασιλείας ἵνασθαι.¹⁵
- τί γὰρ τοῦ ἀποθανεῖν ῥῆον, καὶ ταῦτα ἀνθρώπῳ κινδύνοις ἀεὶ παραβαλλομένῳ καὶ οὕτως ἀφειδοῦντι τοῦ ζῆν; ἴσως δ' ἂν τις καὶ φιλαρχίαν νοσεῖν με ὑποτοπίσαιεν ἀποστατοῦντα βλέποντες τοῦ
- P. 245 πάππου καὶ βασιλέως καὶ οὐχ ὑπέλειπον ἐθελόντα. τοῦτο δ' οὔτε πᾶν τελέως ἀποφῆσαι μ' ἂν ἔγωγε, οὔτε πᾶν συνδέη. εἰ μὲν²⁰ γὰρ εἰρῶν ἀδξανομένην τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν καὶ πλατωνόμενα τὰ ἡμέτερα ὄρια, ἡδέως ἂν ἐκαθήμην μακρὰν τινα τῆς ἡσυχίας ἀσκῶν καὶ τοιαύτας τινὰς βόσκων ἐλπίδας, ὅποιας καὶ οἱ τοὺς ἐαυτῶν ὀφονόμους ὀρῶντες μακροτέραν ἡμοῦ καὶ παλαι-

eodem semper statu consistent, is rerum ordinem naturalem invertat. Quisquid autem cum natura pugnat, id cum limites excedat legitimos, facit, ut iucunditatis et voluptatis, quae naturam sequi solent; limites excedantur. Eodem pertinent sapientes veterum sententiae, praeipientes, „ne quid nimis”; et: „modum esse pulcherrimam virtutem,” pronunciantes. Videtis enim, ut meus avus ad extremum senium progressus, et tot annos Imperio potitus, quot (parum abest quin dicam) nemo omnium, qui unquam fuere Imperatorum, in totius populi est odio: nec ullam curam vel odii illius a se amovendi, vel Romanae reipublicae sustentandae suscipit, neque dolet successores Imperii ante se mori. Obiit enim Imperator pater meus sine ullo Imperii fructu, nisi nomen exceperis. Obierunt et alii sanguine ei coniunctissimi et minores aetate. Moriar et ipse fortassis, priusquam ex Imperio fructus aliquid cepero. Quid enim facilius accidit homini, praesertim nullum periculum defugienti et de vita minime sollicito? Fortassis autem me regnandi cupiditate laborare aliqui suspicabuntur, qui ab avo Imperatore deficiam, nec ei parere velim. Id vero ego neque plane inficias iverim, nec verum esse plane concesserim. Nam si Romanum Imperium crescere ac dilatari fines nostros cernerem, libenter sederem et otiosus quam diutissime manerem, et ea spe me consolarer, qua ii, qui prolixiores epulas et mai-

τέραν τὴν πανδαισίαν παρασκευάζοντας. ἐπεὶ δὲ καθ' ἡμέραν Ἀ. C.
 ὁρῶ πρὸς τὸ δυστυχέστερον συνωθούμενα τὰ Ῥωμαίων πρόγματα 1282
 καὶ πρὸ τῶν πνλῶν μονοноῦ τῆς βασιλευούσης ἀρπαζομένους τοὺς ad
 1328
 ταλαιπώρους Ῥωμαίους καὶ σφαττομένους ὑπὸ τῶν πολεμίων Imp. Andron.
 5 αἰ, τίνα ἂν οἴσθῃ με καρδίαν ἔχειν; καὶ οἱ μὲν πλείους τῶν B Senioris.
 ἀνθρώπων τὰς ἐλπίδας ἔχουσι τῆς ἐνεστώσης λύπης φάρμακον, καὶ
 εἰ ψευδεῖς εἶεν· ἐμοὶ δὲ οὐδὲ ψευδεῖς ἐλπίδες λείπονται πρὸς ψευ-
 δόμενον παραμύθιον. εἶτα τὸν ἐκ Μακεδονίας Ἀλέξανδρον διὰ C
 θαύματος ἄγετε, δυσχεραίνοντα διὰ μικροψυχίαν καὶ ἀγθόμενον
 10 τῷ πατρὶ, ὅτι νίκας ἐπὶ νίκαις προσετίθει διηρηκῶς καὶ ὑπετέμενετο
 τοῦ παιδὸς ὡς ἂν εἴποι τις τὸ φιλότιμον, μετριοτέρας καταλιμ-
 πάνων αὐτῷ προφάσεις πολεμικῶν τροπαίων· ἐμὲ δὲ τὰναντιώτατα
 πάσχοντα βλέποντες καὶ ζημιούμενον μὴ μόνον τὰς τῆς ἀρχῆς
 ἐλπίδας διὰ τὴν παντελῆ φθορὰν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν δὴ τὸν V. 199
 15 δρόμον τοῦ εὐ ζῆν οὐ δικαίως νομίζετε δυσχεραίνειν; ὁμως ἐγὼ D
 μὴ δυνάμενός ἤσυχίαν ἄγειν διανέστην καὶ ἀπήτησα παρὰ τοῦ
 βυσιλέως καὶ ὑπὸν δοθῆναι μοι μόνους χιλίους ὀπλίτας, ὑπο-
 σχόμενος διὰ τῆς πρὸς θεὸν ἀρρήγαυῶς ἐλπίδος περιέρχεσθαι μετ'
 αὐτῶν καὶ περιφρουρεῖν τὰς ἐν Βιθυνίᾳ πόλεις καὶ ἀποσοβεῖν ὡς
 20 ἐφικτὸν τοὺς ἐχθροὺς πύρρῳ πον, πρὶν ἐκείνας χειρωσαμένους
 καὶ φραγμοὺς διαβάντας πολιορκεῖν τὸ Βυζάντιον. ὁ δὲ μὴ διδοὺς
 καὶ πολέμιον ἤγγηται καὶ ἐπαρᾶται μοι τὰ δεινότερα. προφέρει E

3. μονοноῦ A. τοὺς add. A. 21. ὁ δὲ οὐ μόνον οὐ διδωσιν,
 ἀλλ' Ἰσα καὶ πολεμῖω μοι μάχεται A. Verba καὶ ἐπαρᾶται — ἀκαλ-
 λάττειν ἐνεχέρον add. A.

rem ciborum varietatem ab suis coquis vident apparari. Sed cum rem Ro-
 manam in dies ruere in deterius, et paene ante urbis Imperatricis portas
 miseros Romanos subinde abripi ab hostibus atque interfici videam, quo me
 esse animo putatis? Ac mortalium quidem plerique futuri expectatione praesentem
 moerorem levant, quantumvis ea expectatio vana sit. Mihi vero
 ne falsa quidem spes ad falsam consolationem relinquitur. Et miramini,
 Alexandrum Macedonem praee animi impotentia aegre ferentem ac patri
 indignantem, quod is victorias victoriis perpetuas cumulare, et omnem
 filio gloriae captandae viam quodammodo praecideret, paucis bellorum
 ac triumphorum occasionibus relictis: ego vero, cui plane contrarium
 accidere videtis (nam mihi non tantum spes Imperii, quod funditus per-
 rit, sed et facultas ipsa commode ac suaviter vivendi eripitur), vobis vi-
 deor non iuste dolere? Tamen cum otium agere non possem, surrexi et
 ab Imperatore avo mille tantum armatos petii, pollicitus, me firma spe di-
 vini auxilii fretum urbes Bithyniae cum iis copiis circumiturum atque ex
 omni parte tutas praestitutum et quam longissime hostes propulsaturum,
 priusquam iidem illis urbibus captis claustra opposita transgressi By-
 zantium obsiderent. Quibus ille negatis me hostem iudicat et gravissima

A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Senioris.

μοι δὲ καὶ ἐγκλήματα, ὅποσα τὸ εὐλογον δῆθεν αὐτῷ πρὸς τὸ
μισεῖν με δίδωσιν· Ἐν μὲν, ὅτι κοινὰ χρήματα δυναστεία χηρού-
μενος ἐνὸς τῶν ἔξισωτῶν ἀφειλόμην. τοῦτο δ' οὐδὲν ἔμοι τῶν
ἀτόπων ἐδόξε βασιλεῖ τε ὄντι καὶ σπάνει πολλῇ πιεζομένη, μὴ
διδόναι θάλλοντος τοῦ βασιλέως καὶ πάππου, εἰ τοῖς στρατιώταις
ἐνδεδωκέναι ἐξεγένετο μερικά τινα χρήματα εἰληφέναι πορισμοῦ
τινος τῶν ἀναγκαίων εἴνεκα. δεύτερον δὲ, ὅτι τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεμ-
πομένων ἐπιτρόπων εἰς τὰς Θρακικὰς χώρας καὶ πόλεις ἴσθι οὗς
ἔξοστρακίζω κενούς. καὶ τοῦτο δ' ἔγωγε πράττω οὐκ ἀδικῶν, ὡς
ἔμογε φαίνεται, ἀλλὰ καὶ μάλα κατὰ τὸ εὐλογον. πλείστον γὰρ
εἰληφέναι χρημάτων ὠνίλους διατεινόμενοι τοὺς τλαιπύρους θρα-
κας ἀπνηέστερον ἢ ἀνδραπόδοις χρῶνται αὐτοῖς. οἳ δὴ καὶ ὑπ'
P. 246 ἀνάγκης συνωθούμενοι καὶ τὴν σώζουσαν τύχην οὐκ ἔχοντες ὄδον
πορῖσαιντο πρὸς ἐμὲ κλάοντες καὶ ὀλοφυρόμενοι τρέχουσι πρὸς
σὸν τὴν τοιαύτην ἀπάνθρωπον συμφορὰν καμπτόμενος ἀπαλλάτ-
τειν ἐνεχειροῦν. ὁμως ἐγὼ τὰ πλείω παρῆς ἐφ' ἑτέραν τρέπομαι
ζήτησιν τήμερον. ἦδε ἐστὶν ἔκτισις χρέους χιλιάδων ὀκτώ νομι-
σμάτων, ἧς τοῖς ἐμοῖς στρατιώταις ὀφείλω, οἳ πολλὴν ἤδη χροῖον
ζῶν γε ἐμοὶ τὴν πλανωμένην περιῖτασι βόσκοντες τύχην. οὐ γονομ-
B νου πλέον οὐδὲν ἀντικείμεμαι τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ." (Γ.) Ταῦτα

16. ἐγὼ τὰ πλείω παρῆς om. A. ταύτην post ἑτέραν add. W.
om. A. 17. ἔγωγε τῆμ. A. 20. Pro πλέον οὐδὲν ἀντικεί-
μαι — ἀνέπεισαν A. habet: πᾶν τὸ καθ' ἡδονὴν ἔσομαι ὄδον τοῦ
λοιποῦ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. ταῦτα διεξελθὼν ἐξουσίῃ τοῦ
θρόνου· καὶ ἄλλον κατὰ ἄλλο μέρος ἀπολαμβάνων, λόγους προ-
πεμπε μειλχιλοῖς, καὶ ἴσθην ἀβροτέρων ὑποσχέσασαν. οἳ δὴ πάν-
τες τοσοῦτον ἠτήθησαν τῶν ἐκείνου λόγων καὶ ἡθῶν, ὥστε κέρ-
ως ἐγεγόνευσαν τῶν ἐκείνου καλῶν πανταχῇ τῆς βασιλευσούσης π-
ριόοντες καὶ ἀνέπεισαν.

mihī imprecatur. Quin et crimina obiicit, ea videlicet, quae eius erga me odium excusare possint. Unum, quod publicam pecuniam, potestate summa usus, ademerit uni ex publicanis. Mihī vero nequaquam absurdum esse visum est, cum et Imperator forem, et magna inopia premerer, si quam avus Imperator denegaret non magnam pecuniae summam, eam militibus ipse concederem ad parandas sibi res necessarias. Alterum crimen obiicitur, quod Thraciae provinciis et urbibus quosdam ab eo praepositos ipse inopes ac nudos eiecim: Quod et ipsum haud iniuria, ut opinor, sed aequissima ratione facio. Nam illi, cum miseros Thraces multis nummis redemptos sibi obtigisse contendunt, iis peius quam mancipiis utantur. Itaque hi cogente necessitate, cum salutē suae consulere aliter non possint, flentes ac lamentantes ad me accurrunt; atque ego tam iniquam eorum sortem miseratus eos conor liberare. Atqui plerisque omissis hodie ad aliam postulationem hanc descendo, ut mihī solvantur octo millia aureorum, quae militibus meis debeo, qui longo iam tempore mecum incerta fortuna vagantur. Quo facto nihil amplius avo Imperatori refragabor." (III.) His ille dicitur

μὲν οὖν ἐκεῖνος διεξελθὼν ἐξενέστη τοῦ θρόνου καὶ ἄλλον παρ' ἄλλο-μέρος ἀπολαμβάνων μελιχίους προὔπεμπε λόγους καὶ ἐπαγγελιῶν ἀβροτέρων ἰσχυρῶν ὥστε καὶ ἀπαλλάξαντες ἐκείθεν κήρυκός τε τῶν ἐκείνου καλῶν πανταχῆ τῆς βασιλευσούσης περιϊόντες γεγενηνται καὶ ἀνέπεισαν τοὺς ὄχλους ἔτι πλέον ἐξηρητῆσθαι τῶν ἐκείνου πόθων.

A. C.

1232

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

γ'. Ἰδὼν δὲ ὁ γηραιὸς βασιλεὺς, ὅτι μικροῦ πάντες ἐξέκλιναν V. 200 καὶ οἱ δοκοῦντες τῶν φίλων, καὶ δείσας μὴ δραμόντες αὐτοχειρῶν C τοῦτον ἀνέλωσι, διανίσταται πρὸς τὸ τραχύτετον. ἔδοξεν οὖν 10 αὐτῷ πρότερον βέλτιον εἶναι, πείραν εἰληφέναι καὶ τῆς Ἡσαίου τοῦ πατριάρχου γνώμης καὶ σὺν γε αὐτῷ τῆς τῶν ἄλλων ἀρχιερέων. (B.) Συναθροισθέντων τοίνυν αὐτῶν πέμπσας τινὰ τῶν συγκλητικῶν, „εἰ μὲν ἐώρων,” φησὶν, „ἐμοὶ τε τὴν ἀλουργίδα ταύτην D ἀποθμενῶ περιγεγόμενον τὸ ἀκίνδυνον καὶ ἅμα τῷ ὑπηκόῳ παντὶ 15 τὸ καλῶς ἄρχεσθαι, ἀλλότριος ἂν εἶην τῆς τοῦ Χριστοῦ μερίδος, εἰ μὴ τὸ ἐφ' ἡσυχίας καθῆσθαι τοῦ βασιλευῖν πολλῷ προτιμότερον καὶ ἡδύτερον ἔμοιγε ἐνομίζετο. τί γὰρ εἰς εὐφροσύνην ἀνυσιμώτερον, ἢ τὸ φροντίζων καὶ φόβων ὡς πορρωτάτω καθῆσθαι; εἰ δὲ διὰ τὰ ἐμά τε καὶ τοῦ λαοῦ πλημμελήματα καὶ ἅμα τῶν 20 ἡμετέρων προγόνων θεομηρία τις ἐπιχωριάζουσα καθ' ἡμῶν δίκην καταγίδος ἀγρίας ἐλαύνει καὶ φθείρει τὰ πράγματα καὶ ὁ νέος ἔτι παρεληφώς ἐγὼ τὴν ἀρχὴν πλημμελοῦσαν ὑπὸ τε τοῦ τῆς P. 247

8. οἰκοδομοῦντες W., sed in mg. οἱ δοκοῦντες. 9. τραχύτερον A. 12. τοίνυν] οὖν A. 15. ἀρχθῆσεσθαι A. 19. τὰ ante τῶν add. W., om. A. 22. ὑπὸ τε] ὁπότα W.

e solio surrexit, et alio in aliam partem seducto blandis verbis et splendidis promissis tanquam illecebris quibusdam delinitos eos dimisit. Itaque inde digressi per totam Urbem praecones laudum eius fuerunt et populum maiore eius desiderio inflammaverunt.

3. Senior autem Imperator, cum vidisset eos ipsos, qui amici eius esse putabantur, omnes paene a se defecisse, veritus, ne concursu facto ab iis occideretur, prorsus exasperatus est. Visum tamen ei rectius, Esaiæ patriarchæ et aliorum simul pontificum voluntates ante omnia explorare. (II.) Iis ergo convocatis viro quodam Senatorii ordinis ad eos misso, „si quidem viderem,” inquit, „deposita purpura et me extra periculum futurum, et subditos recte gubernatum iri, a Christi coetu alienus essem, nisi quietem et otium longe suavius et praestantius Imperio iudicarem. Si enim delectatio quaeritur animi, quid est iucundius, quam a curis et periculis esse remotissimum? Quod si propter mea et populi atque etiam maiorum nostrorum peccata vindicta numinis, tanquam atrox tempestas contra nos insurgens, rempublicam affligit et evertit, et ego, qui cum essem adhuc adolescens principatum Ecclesiastico dissidio et finitimarum gentium incur-

- A. M. 6791 ad 6836
Imp. Andron. Senioris.
- ἐκκλησίας κλύθωνος τηρικαῦτα καὶ τῶν περίξ ἔθνων καὶ ἐς γαλήνην τὰ πάντα ξύν γε Θεῷ ῥῆστα μεταβαλὼν, ἔπειτ' ἐκείθεν τῷ μακροῦ χρόνῳ μάλα τοι πλειστον πείραν ξυνειλοχῶς καὶ προσθὰς ἔμαυτῷ νῦν πρὸς τοσοῦτον κυκεῖωνα καὶ ζάλην πραγμάτων ἀμχανῶ· πῶς ἂν δυνηθεῖην τῷ ἑγγόνῳ πιστεῦσαι τοιαύτην ἀρχήν, ὡς νέψ τε ὄντι καὶ τοσαύτην ἀπειρίαν ἀσκούντι, ὡς μηδὲ τὰ κατ' Β αὐτὸν εἰδέναι διαθέσθαι καλῶς, ἀλλὰ νέοις τισὶ καὶ ἀμαθέσι ἀνθρώποις ἐκδόντα τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν καὶ τὰ βασιλικά κτήματα αὐτόν τε ἐν πενία διάγειν καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἔχειν φροντίδα βουλόμενον, πλὴν τοῦ κύνας καὶ ὄρνεα τρέφειν· κύνας μὲν οὐχ ἤπιον ἢ χιλίους, ὄρνεα δὲ τοσαῦτα· καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπιμελητῆς ἐγγὺς τοσοῦτους. πῶς οὖν τῷ τοιούτῳ πιστεύσαμε ἢ τὴν ἑμαυτοῦ ἱστίην, C ἢ τὴν ἐκ Θεοῦ πιστευθεῖσάν μοι λειτουργίαν τῆς βασιλείας; ἄλλ' οὐκ ἂν ποτ' ἔγωγε προδότης ἐκὼν γε εἶναι γενοίμην, οὔτε τῶν ὑπηκόων, οὔτ' ἑμαυτοῦ. ἔγὼ γὰρ τὸν ἐμὸν ἑγγονον οὐ μόνον καὶ ἰς παιδῶν καὶ γυναικὸς ἠγάπησα πλέον, ἀλλὰ καὶ ἑμαυτοῦ· καὶ ἴστε πάντες τουτί· καὶ ἀνέτρεφον ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ, βουλόμενος κληροῦχόν τε τῆς ἐμῆς εὐλογίας καὶ διαδόχον τῆς βασιλείας D καταλιπεῖν καὶ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις ἀρέσκοντα. ὁ δὲ τὰς ἐμὰς νοουθεσίας παρ' οὐδὲν θέμενος κώμοις καὶ ἀταξίαις διενυκτέρων ὃ ἐν οἷς καὶ τὸν αὐτοῦ πεφόνευκεν ἀδελφόν. καὶ τέλος ἐπανίστη καὶ V. 201 κατ' ἐμοῦ τοῦ εὐεργέτου καὶ πατρὸς, πρῶγμα τετολμηκῶς, οἷον ἐξ αἰῶνος οὐδέπω τεθέεται ἥλιος. διὸ χρῆ καὶ ἐμῶς ἑλιῶσαι κατὰ τῆς ἀδικίας καὶ διαναστῆναι πρὸς συστολὴν τῆς ἀναδείας

sionibus fluctuantem composui, et adiuvante Deo tranquillum facillime reddidi, tamen hodie, longo tempore maxima rerum experientia collecta, in tanto motu et tempestate quo me vertam nescio; quo pacto nepoti quædam tantam mandare Imperium, qui et adulescens est, et rerum adeo imperitus, ut ne suas quidem res probe administrare sciat? Nam adolescentibus et indoctis hominibus potestate sua tradita et Imperatoris possessionibus domatis ipse in egestate vivit: nec quicquam aliud curare vult, nisi ut canes et aves aliat; canes non pauciores quam mille; aves totidem; et totidem prope eorum curatores. Ei igitur, qui talis sit, qua ratione vel vitam meam, vel divinitus mihi mandatam Imperii administrationem credam? Verum ego nunquam certe illud committam, ut vel subditos meos vel me ipsum sponte prodam. Nam nepotem quidem plus non modo uxore et liberis meis, sed etiam magis quam me ipsum dilexi. Et vos omnes scitis, quo pacto eum educarim, instituerim, monuerim, prudentiæ meæ hæredem et Imperii successorem, qui et Deo et hominibus placeret, relicturus. At ille, spretis monitis meis, totas noctes in comessionibus et dissoluta licentia exegit; in quibus etiam fratrem suum occidit. Denique et contra me ipsum, qui et bene de eo merui et parens ipsius sum, insurrexit, facinus ausus, quale ab omni aevo nullum sol vidit. Quamobrem et vos oportet pia indignatione incitari contra iniquitatem, et ad huius impudentiam coercedendam

αὐτοῦ καὶ κηροῦσαι ἔκκοπὴν τῆς ἐπ' ἐκκλησίας φήμης αὐτοῦ καὶ
 ἀπειλῆσαι αὐτῷ τὸν ἀπὸ Θεοῦ χωρισμόν· ἵνα συσταλεῖς καὶ σω-
 φρονισθεὶς ἐπιστρέψῃ καλῶς, ὅθεν ἐξῆλθε κακῶς, καὶ γένηται
 κληροῦχος αὐτῆς τε βασιλείας καὶ ἅμα τῆς ἐμῆς εὐλογίας. A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Seuioria.

5 τῶν γὰρ ὑπάντων οὐδεὶς αὐτοῦ κέρκται προτιμότερος ἔμοιγε πρὸς
 τὴν βασιλείαν, μόνον εἰ βούλοιο τὴν προσήκουσαν νέμειν αἰδῶ
 ταῖς ἐμαῖς ὑποθήκαις καὶ παραινήσεσιν. ὃν γὰρ ἐπέθῃκε τῇ αὐτοῦ
 10 δημηγορίᾳ ἐπίλογον, πεπλασμένος ἦν καὶ πολὺ τὸ πανοῦργον
 ἔχων ὑφέρπον. ἠκούσατε γὰρ, ὁπόσας τὰς λαιδορίας παρ' ὀλην
 αὐτοῦ τὴν δημηγορίαν ἐπήντησε κατ' ἐμοῦ, πρὸς ἃς οὐδεμίαν
 ἔχει τὴν ἄρμονίαν ὁ ἐπίλογος. ἀλλ' ἵνα τοὺς ἀκούοντας ἐξαπατή-
 σασ ἐγείρῃ κατ' ἐμοῦ, τοιοῦτον ἐπέθῃκε τῇ δημηγορίᾳ τὸ τέλος."
 (I.) Ταῦτα ἀκηκοότες οἱ μὲν συνέσει καὶ λόγῳ κοσμούμενοι τῶν
 ἀρχιερέων συνήεσαν τοῖς εἰρημένοις καὶ σιωπῇ παντελεῖ τῷ
 15 ὀνόματι τοῦ νέου βασιλέως πανταχῇ τῶν ἐκκλησιῶν ἐκύρωσαν
 κηρυχθῆναι, μέχρις ἂν ἐπιστρέψῃ. τῷ δὲ πατριάρχει καὶ τῶν
 ἀρχιερέων καὶ τῶν κληρικῶν ἔστιν οἷς οὐκ ἔδοξεν εὐλόγα τὰ εἰρη-
 μένα. διὸ καὶ ἀναστάντες ἀπήεσαν οἴκαδε, μηδὲν πλέον εἰπόντες,
 εἴτε διὰ τὴν σύνοικον ἀλογίαν, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως. ἔπειτα δια-
 20 νυκτερεύσαντες καὶ ἅπαξ καὶ δις ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς οἴκοις
 συνωμοσίας καὶ φρατρίας συνσκευάζοντο κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασι-
 λέως· ὃ διαψιθυρισθὲν καὶ διαδοθὲν ἐς τὸν δῆμον καὶ ἐς τὰ τῶν
 εὔγεγονότων συστήματα πλείστους καὶ τούτων ἠνάγκασε λάθρα
 ξυνηληλυθῆναι τῇ τούτων συνωμοσίᾳ τε καὶ φρατρίᾳ καὶ ὄρκους

16. καὶ] κάκ Α. 21. φατρίας Α.

insurgere, et eius nomen ex Ecclesiastico praeconio expungendum procla-
 mare, et interdictionem eidem minitari, qua a divina communione excluda-
 tur; ut compressus et emendatus pulchre eo revertatur, unde turpiter est
 egressus, et rursus haeres fiat et Imperii et moderationis meae. Nemo
 quippe omnium est, quem ad Imperium evectum malim: modo is velit prae-
 cepta mea et monita ita ut par est revereri. Quam enim suae concioni
 perorationem addidit, ea simulationis plena fuit et latentis malitiae pluri-
 mum in se habuit. Audistis enim quot convicia in me tota sua concione
 effuderit; cum quibus peroratio ipsa minime consentit. Sed ut auditores
 deceptos contra me concitaret, talem orationi suae finem imposuit." (III.) His
 auditus pontifices prudentia et eruditione praestantes assensere, et per
 omnes Ecclesias edicendum esse consuerunt, ut iunioris Andronici nomen,
 donec is resipuisset, omnino sileretur. Patriarchae vero et pontificibus et
 clericis nonnullis ea sententia non probata est. Quare nihil amplius loquuti
 surrexerunt ac domum abierunt, sive ob familiarem illis elinguem quan-
 dam stupiditatem, sive ob aliud nescio quid. Deinde nocte in patriarchi-
 cis aedibus semel atque iterum exacta, in seniore Imperatorem coniuravit
 et societatem coiverunt. Quod cum mussitaretur, nec populo tantum, sed
 et nobilibus quibusdam innotesceret, plerosque etiam horum coegit ad fac-
 tionem et coniurationem illorum clam conferre se, et scriptum iusiuran-

- A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.
- τῆς Κωνσταντινουπόλεως, βουλόμενος μαθεῖν, ὅπως ὁ κάππος πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἀπαγγελίας διετέθη. ἔδειτό τε σφοδρῶς συνηρηθῆναι εἰσελθεῖν μόνος εἰς προσκύνησιν τοῦ πάππου. ἀλλὰ παραδοχὴν οὐκ εἶχεν ὄλως οὔτ' αὐτὸς, οὔτε τὰ πρὸς αὐτοῦ λαλοῦμενα. ἐδιώκετο δὲ μάλα σφοδρῶς λίθοις βαλλόντων αὐτὸν τῶν ἄνω παρὰ τὰς ἐπάλξεις τοῦ τείχους καθημένων, οἱ οὐδὲ φωνῆς ἑαυτοῦ ἀκούειν ἠνέχοντο· ἀλλὰ καὶ ὕβρεσιν ἐπλυνον ἀδίκως καὶ ἀσέμνως ἀπέπεμπον, δεδολιευμένα φάσκοντες εἶναι τὰ τε ἦδη καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ. ἐκείνος μὲν οὖν οὕτως ἀποπεμφθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ τοῦ τείχους μικρόν. (B.) Νῦν δὲ ἦδη παρῆν καὶ ἰστανίτινες τῶν τοῦ πολιτικοῦ δήμου στασιωτῶν οὐκ ὀλίγοι, συναθροισθέντες εἰς ἓν λάθρα τούτῳ διεμηνύσαντο, ἔγγιστα ἐπλεθύναι τοῦ τείχους περὶ μέσας νύκτας, ὁπότε καὶ Βυζάντιοι πάντες ὑπνώτουσι καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ τείχους φρουροὶ πρὸς τὸ ἠσθητότερον ἀναπίπτουσι. ἐτοιμοὺς γὰρ εἶναι σφῶς ἀνιμῆσασθαι αὐτὸν διὰ μη-
- P. 250 ρίνθου τινὸς ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων. τοῦτο δ' εἰ γένοιτο, πέρασ εἶναι τῆς ὄλης σπουδῆς καὶ τοῦ μακροῦ δρόμου. πεπεισμένους γὰρ εἶναι, πάντας Βυζαντίους εὐθὺς ἀκολουθῆσαι φανέντι περὶ μέσην τὴν βασιλείουσαν. μέσης δὲ ἦδη νυκτὸς γενομένης καὶ βλέπων ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀμοιβαδὸν οἱ φρουροὶ τὴν νύκτα πᾶσαν παραλλάττοντες οὐ παύονται φωναῖς ἀλλεπαλλήλοις ἀλλήλους πρὸς τὸ ἐργασθῆναι Βυγορὸς διεγείροντες, ἀκατίῳ τινὶ πιστεύει ἑαυτὸν ἐξ ἀνάγκης εἶναι γε Καντακουζηνῷ τῷ μεγάλῳ δομῆστικῷ καὶ Συναδηνῷ τῷ πρωτοστράτορι· δι' οὗ τὸ νότιον μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως

11. λάθρα ante συναθρ. add. W., om. A. 24. μέρος] ἄρον A.

gnosceret, quo animo avus nuncios illos accepisset. Ac vehementer quidem orabat, ut sibi liceret soli intrare ad avum adorandum. At neque ipse, neque verba eius ullatenus admittebantur. Sed et acerrime repellentur, lapidibus superne appetitus ab iis, qui propugnacula moenium tuebantur; qui ne vocem quidem eius ferebant, eumque contumeliosis dictis impune incessabant et ignominiose dimittebant, ingenium et verba eius dolo plena esse dictitantes. Itaque ille sic dimissus paululum a muro declinavit (II). Nox vero iam aderat, cum quidam e plebeia turba factiosi, sique non pauci, clam in unum locum congregati occulte illi significant, ut sub mediam noctem, quo tempore et Byzantii omnes dormiant et moenium custodes ad negligentiam labi incipiant, proxime moenia veniat. Se enim paratos esse ad eum fure in propugnacula attrahendum. Quod si fieret, totum negotium fore confectum. Persuasum quippe habere se, si in media Urbe conspiceretur, Byzantios omnes statim ad eum defecturos. Media iam nocte, cum videret Imperator excubitores perpetuam noctem alternis custodiendo transigere, et assiduis clamoribus invicem ad vigilandum exhortari non desistere; necessitate adactus se ipsum cum Cantacuzeno magno Domestico et Synadeno Protostratore naviculae committit, declinataque australi Urbis

κάμψαντες ὁμαλῶς διεπεραιούντο περιϊόντες ἡσύχως τὸ παράλιον
 τείχος, εἶπον δυνηθεῖεν εἰσοδόν τινα ῥάδιαν εὐρεῖν. ἀλλ' οἱ ἐπὶ
 τὸ τείχος φρουροὶ συναισθόμενοι τραχυτέρα τῇ βοῇ καὶ τῷ θο-
 ρύβῳ ἐχρήσαντο· καὶ μὴ ἀποκρινομένων καὶ λίθους ἤδη κατ'^{Imp. Andron.}
 5 αὐτῶν ἤρξαντο πέμπειν, ὡς ἐκείνοι φοβηθέντες ἀναστρέψαντες C
 ἀπήεσαν. τότε μὲν οὖν ταῦτα ἐπράχθη. (Γ.) Τοῦ δ' ἐπιόντος
 μηνὸς δεκεμβρίου γράμματα πρὸς τῶν Θεσσαλονικίων λάθρα τῷ
 νέῳ κομίζονται βυσιλεῖ, προσκαλούμενα τὴν ταχίστην αὐτόν.
 εἶναι γὰρ ξυγκείμενον τοῖς τε δημότοις ἅπασιν καὶ τοῖς πλείοσι τῶν
 10 προύχόντων καὶ αὐτῷ γε δὴ τῷ ἀρχιερεῖ, ἅμα τῷ πλησίον φανῆ-
 ναι τοῦ τείχους αὐτὸν δραμόντας ἀνοῖξαι οἱ τὰς πύλας. ἐπεὶ
 ταῦτα ἐμμευθήκει ὁ βασιλεὺς, συγγνὸς πυραδὸς τῷ πρωτοστρά- D
 τορι στρατιώτας περιϊέναι παρεκελεύσατο καὶ ὄσον περιστρατοπε-
 δεῖν τὴν βυσιλεύουσαν μικρὸν ἄνωθεν καὶ μὴ εἶν ἄχρι Ῥηγίου
 15 τοῦς Βυζαντίους ἐξιόντας διατρίβειν· καὶ πρὸς γε λαθραίοις γράμ-
 μασι καὶ ὑποσχέσειν ὑπέρχεται καὶ ὑποποιεῖσθαι τοὺς Βυζαντίους
 κατὰ τὸ προσήκον ἐκίστω. ὁ δ' ὀλίγους τινὰς ἀπολεξόμενος ὤχετο
 ἀπὼν εἰς Θεσσαλονίκην. ἔτυχον δὲ τηλικαῦτα διατρίβοντες ἔξω
 20 τειχῶν διὰ τὰς ὑποψίας τῶν θορύβων μετὰ τοῦ ἀπὸ τῶν Τριβαλ- E
 λῶν συμμαχικοῦ στρατοῦ ὅ,τε δεσπότης Δημήτριος καὶ ὁ πρωτο-
 βεστινῆριος Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Ἀσὺν Μιχαῆλ, ἐπαγόμενοι καὶ τὰ
 Μακεδονικὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεῖματα. ὧν δὴ καὶ ἀσχόλων ὄν-
 των περὶ τὰς κατ' αὐτοὺς ἔριδας, ὡς ἀνέφλεξαν κενοδοξίας καὶ
 φιλαυτίας τεληγῆς τινες, ἢ μᾶλλον θεομηνία τις, ἵνα τὰ κατ'

4. καὶ εἰ μὴ W.

parte sensim ad alteram ripam provehitur, maritimum murum tacite cir-
 cumiens, sicubi facilem ingressum reperire posset. Quod ii qui in moeni-
 bus excubabant cum sensissent, asperius et vociferati et tumultuati sunt, et
 in illos nihil respondentes saxa etiam conicere coeperunt, donec iidem ter-
 riti recessere. Ac tum quidem haec acta sunt. (III.) Insequito autem
 mense Decembri iuniori Imperatori litterae Thessalonicensium clam affe-
 runt, quibus quam primum arcessebatur. Etenim plebeios omnes et pro-
 ceres plerosque et ipsum pontificem composito decrevisse, statim atque is
 prope moenia affuturus esset, ad ipsum accurrere et portas ei aperire.
 Quibus cogitis Imperator magnam militum manum Protostratoris dedit, ei-
 que praecepit, ut imperatricem Urbem circumiret et eminus velut castris
 cingeret, nec Byzantios usque ad Rhegium egredi forisve commorari pa-
 teretur, eosdemque arcanis litteris et pollicitationibus, quae cuique conve-
 nirent, ambiret et potestati suae subiiceret. Ipse vero cum paucis delectis
 Thessalonicam abiit. Tum vero, propter suspiciones tumultuum, Demetrius
 Despota et Protovestiarius Andronicus et Michael Asan cum auxiliariis
 Triballorum copiis extra moenia diversabantur, et Macedonicas etiam Ro-
 manorum legiones secum habebant. Qui rixis et contentionibus privatis
 cum occuparentur, quas ambitio et caecus amor sui vel potius ira numinis

- A. M. 6791
ad 6836
Imp. Andron.
Seioria.
- αὐτοὺς συγχυθεῖν πράγματα καὶ σφῶν αὐτῶν αὐτοὶ πρόξενον γέ-
νοιτο ἀπωλείας· τούτων τοίνυν ἀσρολλαν ἀγόντων τοιαύτην με-
ταξὺ που Θεσσαλονίκης καὶ Σεβρῶν ἔλαθεν ὁ βασιλεὺς εἰσὶν ἐς
Θεσσαλονίκην, ἐνδύμασιν ἰδιωτικοῖς πάντα τὰ βασιλικά περικα-
τὰ ἑλπίτων γνωρίσματα· ἃ δὴ πάντα πυλῶν εἶσω γεγόμενος εὐθὺς ἔ-
πέβρασε καὶ κατὰ δῆλος πῦσιν ἐγγόνει βασιλεὺς ὢν· καὶ εὐθὺς
δραμόντες μικροῦ πᾶσα ἢ πόλις ἐκείνη προσεκύονον τε αὐτῶν καὶ
ἡσπάζοντο καὶ ἐσφῆμοις ἐδεξιούοντο φωναῖς. ἦσαν δὲ καὶ βραχεῖς
- P. 251 τινες πάνν αὐτόν τε μισοῦντες καὶ τῷ γηραιῷ καθαρώς προσει-
μενοι βασιλεῖ· οἳ καὶ δραμόντες τὴν ἀκρόπολιν ἐχειρώσαντό τε
καὶ ἡσφαλλίσαντο, καὶ κείθεν ἐσρώστως ἡμύονοντο πολιορκούοντας
τόν τε βασιλέα καὶ ὅσοι περὶ αὐτόν ἡθροίσθησαν διασῶται τῆς
στάσεως· καὶ πολλοὺς ἐτίτρωσκον βάλλοντες λίθοις καὶ βέλαιον,
ὥστε καὶ πολλὰ τῶν ἐκείθεν βελῶν καὶ περὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐν-
πάγη ἄσπινδα. τῇ δ' ὑστεραία φρονγάνων ἀθροίσαντες πλῆθος οἷς
- B περὶ τὸν βασιλέα τὰς πύλας ὑψῆσαν τῆς ἀκροπόλεως καὶ εὐθὺς
αὐτὴν παρεστήσαντο. (A.) Ἄρας δ' ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς προῖμι
ἐπὶ τὸ ἔστυ Σεβρῶν, ὧ τὸ συμμαχικὸν ἦν τῶν Τριβαλλῶν, οἷς
δὴ καὶ διὰ σπουδῆς ἦν τὸ πρῶτον ὄπλα κατὰ τοῦ βασιλέως ἀρ-
σθαι. ἐπεὶ δὲ τὸν μὲν δεσπότην Δημήτριον καὶ τοὺς ἄλλους, τὸν δὲ
τε πρωτοβεστιάριον καὶ τὸν Ἀσάν, ζῶν οὐδενὶ κόσμῳ διασκεδασθέν-
τας εἶδον, τοὺς δ' ἐπομένους αὐτοῖς στρατιώτας αὐτομολήσαν-
τας ἐς τὸ τοῦ βασιλέως στρατόπεδον, ὑπόσπονδον καὶ αὐτοὶ τῷ
βασιλεῖ τὸ ἔστυ παρέδωσαν ἀπιόντες οἴκαδε. ἐπεὶ γε μὴν ὁ βασι-
- V. 204

6. ἄσπιν Α. 11. πολιορκούοντα Α.

accendebat, ut rebus ipsorum confusis ipsi sibi perniciem crearent: cum in-
quam illi Thessalonicam inter et Serrhas in eo forent, Imperator Thessa-
lonicam clanculum ingressus est, summae potestatis insignibus habitu pri-
vato superinducto celatis: quem, ubi intra urbis portas fuit, statim abiicit,
et omnibus verus Imperator patuit, concursuque facto a tota fere ea civi-
tate adoratus et salutat et faustis acclamationibus acceptus est. Erant
tamen perpauci, qui cum eum odissent et seniori Imperatori vere stude-
rent, arcem prope occuparunt et munierunt; unde eos, a quibus obide-
bantur, Imperatorem dico et factiosorum turbam, quae cum stipabat, for-
titer propulsabant, ac plurimos saxis et missilibus telis vulnerabant; quo-
rum multa Imperatoris scuto infixae sunt. At postridie ii, qui Imperatorem
sequiebantur, magno sarmentorum cumulo circumposito, portis exustis arcem
ceperunt. (IV.) Inde digressus Imperator ad urbem Serrhas perrexit: ibi
Triballorum auxilia erant, qui primo quoque tempore arma adversus eum
movere cupiebant. Sed cum Demetrium Despotam et reliquos, Protovestiarium
et Asanem, turpiter dissipatos cernerent, milites vero, qui eos se-
quebantur, in Imperatoris castra transfugisse; compositione facta et ipsi
oppidum Imperatori dederunt domumque abierunt. Is autem, cum fortu-

λέως οὕτω τὴν τύχην ἑώρα τὴν δεξιὰν ἀφθονόν τε καὶ μειδιῶσαν αὐτῷ προτεινούσαν, ἥδη μεθ' ὅλης εὐθυμίας καὶ ἡδονῆς ἐς τὰ πρόσω προδύχρει μεστὸς ἀγαθῶν ἐλπίδων. καὶ ἵνα μὴ διατριβώμεν, ὄλιγων ἐντὸς ἡμερῶν ἅπαντα διελθὼν τὰ ἐκεῖ παρὰ τὴν 5 Μακεδονίαν πολλήναι ῥῆσά τε καὶ ἀπονητὶ παρεστήσατο καὶ σὺν D γε αὐτοῖς τὰς τε γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ χρήματα ξυνειλήφει τοῦ τε δεσπότητος καὶ τοῦ πρωτοβεστιαρίου καὶ τοῦ Ἀσάν καὶ ὅσοι τῶν ἄλλως ἐχόντων συγκλητικῶν ἐκείνοις ἐκέῖσε συνδιατρίβοντες ἦσαν.

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.

- 10 ε'. Ὁ δὲ γηραιὸς βασιλεὺς ἀπολωλεκὸς καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐλπιδας καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἐσχάτην ἐμπεπτικῶς ἐβούλετο ἥδη πέμπειν πρεσβεῖαν πρὸς τὸν ἕγγονον περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης, πρὶν ἐκ Μακεδονίας αὐτὸν ἀναλῦσαι. ἀλλ' εὐθὺς ἕτερα τὶς ἐλπίς, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐπεισφρήσασα καὶ ταύτην ἐξέκρουσε τὴν βουλήν.
- 15 Μιχάηλος γὰρ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων λημιύτων ἐλπίδι μεγάλων ἑαυτὸν ἐπάρας διεμηνύσατο λάθρα τῷ γηραιῷ βασιλεῖ, εἰ B βούλοίτο, συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ τοῦ ἐγγόνου. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὡσπερ ἐκ μεγάλου ναυαγίου καὶ κλύδωνος ἀπροσδοκῆτως λιμένι περιτυχὼν, ἀπρὶξ ἐπελάβετο τούτου. καὶ ἐξῆς διεπρεσβεύοντο πρὸς 20 ἀλλήλους περὶ τοῦ ποιητέου καὶ περὶ ἐπαγγελιῶν καὶ συνθηκῶν, μηδεὶνὸς ἐπιγινώσκοντος τὰ βουλευόμενα, πλὴν δυοῖν ἢ τριῶν τῶν πάνυ πιστοτάτων καὶ τῆς Κραλαίνης, ἣ διηνεκῶς τὸν πατέρα καὶ βασιλέα ἀγαθῶν ἐνεπίμπλα ἐλπίδων, ὧν αὐτὴν οἱ ψευδο-C μάντις καὶ ἔγγαστριμύθοι ἐνεπίμπλασαν. (B.) Ὁ μέντοι μέγας 25 λογοθέτης ὁ Μετοχίτης ὁρῶν στρεφομένην ἀνωμάλως τὴν τύχην

19. ἀπελάβ. W.

nam sibi ardentem et obvias quasi manus benigne porrigentem cerneret, cum gaudio et laetitia pergebat ulterius bona spe plenus, et (ne longum faciamus) intra paucos dies omnibus Macedoniae oppidulis peragratis facillimeque et sine labore in potestatem suam redactis Despotae, Asanis et Protovestiarīi, nec non Senatorum omnium, qui cum illis erant, coniuges, liberos et pecuniam simul cepit.

5. At senior Imperator, cum illa quoque spe excidisset, iam legatos ad nepotem missurus erat de foedere et pace, priusquam ille Macedonia excederet. Sed statim alia spes (quod utinam non accidisset) interposita consilium illud evertit. Michael enim Bulgarorum princeps, spe magnorum emolumentorum elatus, clam seniori Imperatori nunciavit, se, si vellet, opem ei contra nepotem laturum. At Imperator, velut e magna tempestate et naufragio portum insperato adeptus, mordicus spem illam tenuit. Deinde legati ultro citroque missi quid agendum sit deliberant: item de promissis et pactionibus agunt, omnibus interim horum consiliorum ignaris, duobus aut tribus intimis et Cralaena exceptis: quae subinde patrem bona spe implebat, quam vani vates, et qui vocem in ventre habent, ei faciebant. (H.) Magnus autem Logotheta Metochites,

- A. M. 6791
ad 6886
Imp. Andron.
Senioria.
- κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως καὶ κατορχουμένην οὕτω τὰ πρά-
γματα ἐδέδεικε περὶ ἑαυτοῦ μάλιστα πάντων αὐτὸς, ἅτε καὶ μάλιστα
πάντων αὐτὸς κοινωνῶν τῷ βασιλεῖ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων καὶ
γνώμης καὶ πράξεως πάσης. διὸ καὶ σύννους τις ἦν καὶ ἐμ-
βριμος ἄει καὶ τῶν μελλόντων πλήρης, οὐ μάλᾳ τοι δεξιὸν τοῦ
μέλλον σκοπούμενος ἐπιόν. ἐν μιᾷ γοῦν τῶν νυκτῶν ἔδοξεν ἄλλο-
κοτόν τινα θεύσασθαι ἄνθρωπον ἐπιστάντα οἱ κειμένῳ, ἀτεργῶς
λωποδύτη τιλὴ καὶ ἀγροῦ ληστῇ ἑοικότα τὴν χειρὰ τε ἐμβάλλοντα,
P. 253 ἀφελέσθαι τοῦ προσκεφαλαίου τὰς τοῦ θαλάμιου κλειδας, ἐν ᾗ
τά τε ἐπιπλα καὶ οἱ πολυτελεῖς ἔκειντο λίθοι καὶ ὅσα τῶν χρημά-
των αὐτοῦ περιῆν. τὸν δὲ βίβλῃ τὸν ὕπνον ἀποτινάξουσθαι καὶ θο-
ρύβου μυστὸν ἐγερθέντα βοᾶν καὶ τοῖς θεράποισιν ἐγκέλευσθαι
διώκειν τὸν λωποδύτην, μὴ φθάσῃ διαδραῖς μετὰ τῶν χρημάτων.
ἔλελήθει γὰρ αὐτὸν ἐνύπνιον εἶναι τὰ φαντασθέντα καὶ οὐκ ἀλή-
θειαν. τῶν δὲ θεραπόντων διανιστάντων εἰσθῆς καὶ τὰς θύρας ἅ
κεκλεισμένας εὐρόντων καὶ διαβεβαιωσάντων φαντασίαν εἶναι τὸ
B πρᾶγμα καὶ μεθήμερινῶν φροντίδων βλάβστημα, μόλις εἰς ἑατὸν
ἐλθὼν θερμότατόν τινα στεναγμὸν ἐκ βύθους ἀνέπεμψε καὶ οὐ
τοσοῦτον μεθήμερινῶν φροντίδων βλάβστημα τὸ φανθὲν ἔκρινε,
δσον μαντείαν τινὰ καὶ προαναφώνησιν τοῦ μέλλοντος καταλήψε-
σθαι τὸν οἰκεῖον οἶκον ἀφανισμοῦ. ὅθεν ἡμέρας γενομένης τὰ
πλείω τῶν χρημάτων ἀφελόμενος τῆς οἰκίας, ἅτε ἀπεργνωμένης
C ἤδη, διεμέρισέ τε καὶ τῶν φίλων τοῖς πιστοτάτοις λάθρα ἐδεδώ-
κε φυλάττειν αὐτῷ. ὁ δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θεραπεινάδας περὶ
τὸν οἶκον ἀφείς αὐτὸς περὶ τὰ βασίλεια ἀπρόϊτον τοῦ λοιποῦ τὴν

postquam seniore[m] Imperatorem et Rempublicam vidit fortuna iniqua ac
proturva confictari, omnium maxime sibi timuit: quippe quicum ille omnia
dicenda tacendaque communicaret et sine quo nihil decerneret aut ageret.
Quare tristis et sollicitus semper erat et futurorum plenus, quorum exitum
sibi parum felicem fore praevidebat. Quadam igitur nocte novam ignoti ho-
minis formam videre visus est sibi iacenti astantem, praedoni et agresti la-
troni persimilem, qui manus sibi iniiceret, et de cervicali claves cubitali
eripere vellet, in quo supplex et gemmas repositae erant et quicquid
opum habebat. Somno autem vi excusso totus adhuc trepidans quomodo
expergefactus inclamavit famulos, ut praedonem persequerentur, ne eas
cum pecunia effugeret. Ignorabat enim visa illa somnium esse, non rem ve-
ram. Qui cum statim surrexissent et fores clausas reperissent, et affir-
massent, imaginationem esse e diurnis cogitationibus ortam; ille vix ad se
ipsum reversus ardentissimum suspirium ex imo traxit, ac non tam clara-
rum curarum imaginem, quam praesagium eversio[n]is familiae suae, visio-
nem illam esse iudicavit. Quare cum diluxisset, pleraeque opes e suis aedi-
bus tanquam desperatis iam translatae inter amicos fidissimos clam distribuit
custodiendas. Uxore vero et ancillis domi relictis ipse in palatio commo-

διατριβὴν καὶ καταμορῆν ἐποιεῖτο, δεδιὼς τὴν τοῦ δήμου στάσιν
 φλεγμαινούσαν κατ' αὐτοῦ. (Γ.) Οἱ μέντοι παρὰ τοῦ γηραιοῦ
 βασιλέως προυποσταλέντες εἰς τὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν χωρῶν
 καὶ πόλεων διοίκησιν ἐάλωσαν ἅμα γυναῖξί τε καὶ τέκνοις, ὡς
 5 ἐφθήμεν εἰρηκότες, καὶ διαμερισθέντες ὅσα περὶ Θεσσαλονίκην D
 καὶ Διδυμότειχον δεσποτικὰ πάντα μεστὰ ἐαυτῶν πεποιήκεσαν.
 ὁ δὲ γε δεσπότης Δημήτριος φρυγὰς ὤχετο ἀπιὼν παρὰ τὸν Κράλην
 Σερβίως, γυναῖκα καὶ παῖδας καταλιπὼν διώκουσιν. ὁ δὲ πρωτο-
 βεστιάριος Ἀνδρόνικος μέχρι τινὸς ἐπόμενος καὶ αὐτὸς τῷ δεσπότη
 10 οὐκ ἐδυνήθη μέχρι τέλους καθάπερ τις παρούσιτος εἰς ἄλλοτριῶν
 ἀποβλέπειν τράπεζαν ὡσπερ ἐκεῖνος. ἀλλ' ἀναλογισάμενος, ὅσον E
 ἐξαπίνης ἀφήρηται πλοῦτον καὶ κτήνη καὶ κτήματα καὶ δόξαν
 μετὰ πασιῶν τῶν ἐλπίδων, ὑποπτέουσας δὲ καὶ περὶ τῆς γυναικὸς
 ὅσα αἰ παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἄλισκόμεναι πύσχοῦσιν ἄσημα, εἰς
 15 ἀπογνώσεως καὶ ἀμετρούτου λύπης βυθοῦς ἐαυτὸν ἰδεδώκει· καὶ
 οὕτως ἐν βραχεὶ τὸ ζῆν πικρῶς ἐξεμέτροησεν ἐν τόποις ἄλλοτρίοις
 καὶ ἐρημίαις πλανώμενος. ὁ δὲ Ἄσαν Μιχαὴλ σπεύσας εἰσῆλθεν
 εἰς τὸ τοῦ Προσιάκου πολίχνιον· καὶ τοὺς οἰκίτορας ἐκείθεν ἐββε- F
 βληκῶς εἰς ἐαυτοῦ τοῦτο σωτήριον οἰκητήριον εἶχεν ἀσφαλισίμε-
 20 νος. μετὰ δὲ βραχὺ προδοσίαν αἰσθόμενος ἐαυτοῦ μεταπέμπτει
 παρὰ τοῦ Κράλη Σερβίως φρουρὰν, ἣ τὸ πολίχνιον παραδοὺς
 ὤχετο παρὰ τὸν Κράλην καὶ αὐτὸς ἀπιὼν. (Δ.) Ἐτυχε δὲ τηρι-
 καῶτα τὸ τοῦ Μελενίκου φρούριον καὶ ὀπόση τούτῳ περιόικος
 διοικῶν καὶ ἐπιτροπεύων ὁ Βασιλικὸς Νικηφόρος. οὗτος τῶν εἰδ

12. κτήνη καὶ add. A.

rari ac residere ex eo coepit: unde nec foras egrediebatur, seditionem populi contra se effervescentem pertimescens. (III.) Caeterum qui a seniore Imperatore urbibus et provinciis Macedoniae praepositi antea fuerant, una cum uxoribus et liberis (ut ante diximus) capti sunt, et partim Thessalonicam, partim Didymotichum, missi omnes earum urbium carceres impleverunt. Demetrius vero Despota, uxore et liberis relictis, qui a persequentibus capti sunt, fuga ad Serviae Cralem elapsus. Protovestiarius autem Andronicus, ad tempus et ipse Despotam sequutus, non potuit perpetuo parasiis more aliena quadra vivere, ut ille. Sed quantas modo opes, iumenta, possessiones, gloriam cum omni spe subito amisisset secum reputans, et illa etiam de uxore suspicatus probra, quibus captivae mulieres affici ab hostibus solent, desperationi et immenso moerori totum se dedit; atque ita post paulo in locis alienis et desertis oberrans acerba morte vitam finit. At Michael Asan, Prosiaci oppidulo festinanter occupato ejectione oppidanis firmato, tutum ibi receptum habuit. Idem non longo post veritus praeditionem a Serviae Crale praesidium arcessit: qui oppidulo commisso et ipse ad Cralem abiit. (IV.) Tum autem Melenici castello et circumiacentibus locis praerat Nicophorus Basilicus. Erat is nobilis quidem genere,

A. M. μὲν γεγονότων ἦν, ἐδόκει δὲ τοῖς ἡμιστά κρῖνειν εἰδόσθ ἁρδῶς
 6791 τὸν τε τρόπον εἶναι ἄπλοῦς καὶ πρακτικῆς ἐς τὰ μάλιστα ἱκανός.
 ad 6836 ἀλλὰ τοῦτον ὁ χρόνος ἔδειξε τῶν τότε πάντων ὡς ἀληθῶς σα-
 Imp. Andron. τώτερον. οἱ μὲν γὰρ ἀπογνώσει δόντες ἑαυτοὺς ἀγνοίᾳ τοῦ συμ-
 Senioria. P. 254 φέροντος πικρῶς τὸν βίον ἀπῆλλαξαν· οἱ δὲ εὐλόωσαν ἀκοντες⁵
 καὶ μυρία πεπόνθασιν τὰ δεινὰ· οἱ δ' ἐκόντες προὔδοσαν ἑαυτοῖς.
 οὗτος δὲ μόνος θεῶ τὰ πάσματα τῶν ἐλλπίων ἀναψάμενος πρὸς
 τοσοῦτον πραγμάτων κλύδωνα ἑαυτὸν ἀντέστησε, μέχρι τελο-
 ταίας ἀναπνοῆς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως τὴν πρὸς αὐτὸν ἀκρότητον
 B γνώμην καὶ πίστιν τηρήσας, καὶ μήτε πρὸς τὰς τοῦ νέου βασιλέως 10
 V. 206 λαμπρὰς καὶ μεγάλας ὑποσχέσεις ἐνόους, μήτε' αὖ πρὸς τὰς πα-
 λαμναιοτάτας ἀπειλὰς καὶ περιστρατοπεδεύσεις αὐτοῦ δεισῶς ὄλας·
 ἀλλὰ τὸ φρούριον ἐκεῖνο στερεῶς ἀσφαλισόμενος ἐκάθητο, λῆρον
 μακρὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἠγούμενος, ἕως ἤκηκεί τὴν τοῦ γη-
 'ραιοῦ βασιλέως ἀπαλλαγὴν. μέχρι γὰρ τούτου δικαίαν ἠγῆτο τῆς 15
 C ἔνστασιν· τὸ δ' ἐξῆς ἄδικόν τε καὶ πρόσφασιν οὐδὲν εὐλογον ἔχου-
 σαν. διὸ καὶ σπονδὰς πρὸς τὸν νέον εὐθὺς ποιησάμενος βασιλεὺς
 καὶ λαμπρὰς τὰς ἀμοιβὰς παρ' αὐτοῦ δεξόμενος ἐδεδύκε τὸ
 φρούριον· καὶ λοιπὸν βουλήσει τοῦ βασιλέως αὐτὸς αὐδῆς ἦν ὁ
 διοικῶν καὶ ἐπιτροπεύων αὐτὸ, γέρας καὶ τοῦτο λαβῶν καὶ ἀπι- 20
 δοσιν τῆς πρὸς τὸν δεσπότην ἐκεῖνον πίστεως καὶ σιγῆς. ἐπι
 καὶ συνετοῖς πολεμίοις αἰδέσιμος ἀνδρὸς ἀρετῆ. καὶ γὰρ Δημο-
 D σθένην τὸν Ἀττικὸν ἐν τοῖς μάλιστα πολεμίοις ὄντα Φιλίππος
 ἐμακίριζε, λέγων· „εἰ μὲν τις Ἀθηναῖος ὢν ἐν Ἀθήναις φάσκε

1. μὲν add. A. Pro ἐδόκει W. conī. ἐρίκει. 13. στερεῶς] Σίλλης W.

sed perverso quorundam iudicio, simplicis ingenii vir, et rerum gerenda-
 rum omnino rudis esse credebatur. Atqui eundem caeteris omnibus re ipsa
 prudentiorem esse tempus ipsum declaravit. Nam alii partim ex despera-
 tione et consilii inopia acerbam mortem oppetierunt; partim invitī capī et
 infinita mala perpassi sunt, partim ultro se ipsos prodiderunt. Hic vero
 solus spe in Deum collocata tantae rerum perturbationi se opposuit, et ad
 extremum usque senioris Imperatoris spiritum sincerum animum et fidem
 ipsi praestitit. Neque enim iunioris Imperatoris vel praeclaris magnificen-
 tiaeque pollicitationibus cessit, vel saevissimas minas et obsidiones pertulit.
 Sed castellum illud sibi commissum optime munit, in eoque contemptis re-
 bus illis omnibus sedit, donec senioris Imperatoris obitum audivisset. Ni-
 mirum eo usque contentionem aequam iudicavit, ultra vero iniquam et ra-
 tione minime probabili subnixam. Quapropter statim pactione cum iunioris
 Imperatore facta ab eoque magnificis praemiis donatus castellum dedidit;
 ac deinde eiusdem principis voluntate illi ipsi castello praefuit, eam quoque
 fidei erga dominum suum et caritatis mercedem ac remunerationem conse-
 quutus. Nam viri prudentes etiam eius, cuius hostes sunt, virtutem reve-
 rantur. Itaque Demosthenem Atheniensem, quamquam acerrimum inimi-
 cum, Philippus beatum iudicabat, cum diceret: „Si quis Atheniensis,

τῆς πατρίδος ἐμὲ προτιμῶν, τοῦτον ἀργυρίου μὲν πριαίμην ἄν, φιλάς δ' οὐκ ἄν· εἰ δέ τις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐμὲ μισῶ, τούτῳ προσπολεμῶ μὲν, ὡς ἀκροπόλει καὶ τείχει, νεωρίοις καὶ τάφρῳ· θανυμίζω δὲ τῆς ἀρετῆς καὶ μακαρίζω τὴν πόλιν τοῦ κτήματος.” A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioria.

5 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. νῦν δ' ἐπανιτέον ὄθεν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβημεν. (E.) Ἔαρος γὰρ ἀρχομένου κατὰ τὴν ἕκτην δηλαδὴ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς ἑβδομάδα συνεκρότησε πόλεμον τὰ ἀμφοῖν τοῖν βασιλέοιν στρατείματι ἀγχοῦ τοῦ Μαυροποτάμου. ἰστρα-
τήγει δὲ τούτων μὲν Κωνσταντῖνος ὁ Ἀσάν, ἐκείνων δ' ὁ πρω-
10 τοστράτωρ. εὐλόγησαν τοίνυν κἀνταῦθα τὸ κράτος οἱ ἐναντιοί. τῶν δ' ἡμετέρων πεπτώκασι μὲν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ πλείους τῶν δέκα στρατιωτῶν· ἐάλωσαν δὲ τῶν ταξιάρχων οἱ πλείους μετὰ τοῦ στρατηγούντος Ἀσάν. οἱ δ' ἕτεροι γυμνωθέντες δυστυχῶς τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐπανήεσαν. ἰδὼν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς κατὰ
15 ῥᾶν τοῖς αὐτοῦ κινήμασιν ἐπομένην τὴν τέχην, τὰ κατὰ Μακεδονίαν καὶ Θράκην πάντα καταστησόμενος ὡς αὐτῷ γὰρ ἦν βουλομένῳ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον μεσοῦντος ἔαρος ἐσπευδε καὶ αὐτὸς, μὴ φθάσαντες ἐντὸς ὁ τῶν Βουλγάρων στρατὸς εἰσπηδήσωσιν, ἔπειτα μήτε στρατὸν ἀνάλογον ἔχουσαν εὐρηκότες τὴν βασιλείουσαν καὶ
20 ἄλλως πεπονηκυῖαν ἰδόντες ἐκ τοῦ λιμοῦ, ὃν ὁ τῶν Βενετικῶν τηνικαῦτα στόλος προὔξηνησε, κατασφάξωσι τὸν τε βασιλέα καὶ πᾶσαν εἰπεῖν ἡλικίαν καὶ μίαν ἀρχὴν καταστήσωσι τῷ σφῶν αὐτῶν ἀρχηγῷ τὴν ἀπὸ Βυζαντίου μέχρι τοῦ Ἰστρου· ἢ εἰ μὴ τοῦτο γε δυνήθειεν, ἀλλ' οὐδ' ὅν τό γε δεύτερον δύναιμι αἰφνίδιον τῷ

7. ἑβδομάδος W. 10. κἀντ.] καὶ ταῦτα W.

Athenis degens, patrias me praeferre non recusat, eum ego argento emirim, amicitia vero mea non item. Si quis autem propter patriam me odit, eum ego quidem ut arcem et murum et navale et fossam oppugno; sed tamen virtutem eius admiror, et urbem propter eam possessionem fortunatam iudico.” Sed haec postea. Nunc eo redeundum est, unde digressi sumus. (V.) Initio veris, sexta videlicet hebdomade sanctae Quadragesimae, praelium commiserunt utriusque Imperatoris exercitus ad Mauropotamum, hinc Constantino Asane, inde Protostratore duce. Atque illic quoque adversarii vicerunt. E nostris autem in acie ceciderunt milites non amplius decem. Tribuni plerique una cum duce Asane capti. Caeteri spoliati Byzantium infeliciter pervenerunt. Iunior igitur Imperator, fortunam videns conatibus suis obscurantem, rebus per omnem Macedoniam et Thraciam suo arbitratu ordinatis medio vere Byzantium et ipse properat, ne Bulgaricus exercitus prior in Urbem introrumpat; tum eandem nec iusto exercitu manitam, et fame praeterea, quam illo ipso tempore Veneta classis attulerat, laborantem nactus, Imperatorem cum omni aetate mactet, unumque et continuum Imperium quo duci a Byzantio usque ad Istrum efficiat: aut si id non possit, saltem seniori Imperatori novis viribus de repente additis, iuniori ipsi

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioris.

γηραιῷ βασιλεῖ παρασχόντες ἄβατον αὐτῷ δὴ τῷ νέῳ τοῦ λοιποῦ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καταστήσωσι, κἀνταῦθα περὶ τὸ τῆς σπουδῆς ἀπάσης συμπέρασμα τὸ σκάφος αὐτῷ τῆς τύχης ἀνατραπείη, πάσας τὰς τῶν δρόμων ξεκίτων ἐπιβίβας ὑποβρυχίους πεποικίως.

Βῆτυχε τοίνυν τρεῖς ἐν ταυτῷ κινδύνους ἢ τάλαιπωρος αὐτῆ με-5
γαλόπολις θρασυμένη τότε, οὗς κατὰ μέρος λέξοντες ἔχομεν.
(ζ΄.) Νῆες μακροὶ τετταράκοντα παρὰ Βενετικῶν ὀπλισθεῖσαι
λαμπρῶς τὸν ἔκπλουν κατὰ τῶν ἐν τοῖς Γαλάτου Γεννοῖτικῶν ἐποιή-
σαντο, μὴ βουλομένων μεθ' ἡσυχίας ἀποδιδόναι τὰ χρήματα,
ὅσα παρὰ φορτίδος νεὼς αὐτῶν πειραταὶ Γεννοῖται περὶ μέσῃ 10
Σπου τὰ πελώγη τῆς κύτω θαλάσσης βιαίως ἀφελοντο. καὶ ἔδοξ-
σαι αἱ μὲν δύο καὶ τριάκοντα ἐσέπλευσάν τε ἐς τὸ πρὸ Βυζαντίου
Κέρας καὶ ἔστησαν ἐαυτὰς μετωπηδὸν ἐς ἐπαγγελίαν πολιορκίας
τῶν ἐν τοῖς Γαλάτου Γεννοῖτικῶν, εἰ ἀναβύλοιντο τῆν τῶν χρη-
μάτων ἀπόδοσιν· αἱ δ' ὄκτις παρεφύλαττον ἀνιοῦσαι τὸν πρὸς 15
τοῦ Ἱεροῦ πορθμὸν, ὃν δὴ τοῦ Πόντου κυλοῦσιν ἀγέλα. ἔδοξεν
στραγγύλας τέτταρας ναῦς εὐρηκότες πρὸς ἔκπλουν ἐτοιμοὺς ἐκρί-
νησάν τε καὶ δύναμιν αὐταῖς ἐνεβίβασαν καὶ κατὰ τῶν ἐκ τοῦ
V. 207 Πόντου καταγομένων Γεννοῖτικῶν ὀλκάδων καὶ ταύτας ὀπλισαν-
τες ἔστησαν. ἦν οὖν ἡμερῶν ὀλίγων ἰδεῖν τοσαύτας ὀλκάδας αἰετοῦ 20
σας Ῥωμαϊκὰς ὁμοῦ καὶ Λατινικὰς, ὡς πεπληροῦσθαι τοῖσιν
πάντα μικροῦ τὸν πορθμὸν. ἤλισκοντο γάρ σφισιν ὁμοῦ καὶ Ῥο-
μαίων ὀλκάδες, μὴ λάθωσι δι' αὐτῶν πυραυφρόνεντες καὶ Ἀσίων
Ἐσυχνοί. καὶ συνέβαιεν οὕτω τῆς σιτοπομπῆς ἀποκλεισθείσης
λίμῃν τοῖς Βυζαντίοις ἐγγίνεσθαι οὐ μικρὸν. διεήρκεσε γὰρ τὸ τῆς 25

19. Γεννοῖτικῶν W.

deinceps aditum Byzantii intercludat; ut cum omnium votorum finem pec-
iam adeptus fuerit, naufragium faciat, ac post tot demum cursus spes suas
omnes ita submersas abiiciat. Accidit itaque, ut infelix isthaec urbium
princeps tria simul pericula experiretur, quae singulatum exponemus.
(VI.) Quadraginta longae naves a Venetis splendide armatae contra Ge-
nuenses, qui Galatae habitabant, missae sunt; propterea quod ii pec-
niam, quam Genuenses piratae in medio infero mari ab oneraria Venet-
rum nave per vim abstulissent, bona gratia restituere recusabant. Ac dum
quidem et triginta in sinum Ceratinum qui Byzantio praetenditur intro-
frontes obverterunt, Genuensibus Galataeis obsidionem praenitantes, si pec-
niae restitutionem differrent. Octo reliquae progressae ulterius fretum, quod
est ante Hierum, custodiebant, quod Ponti collum appellant. Ubi quatuor ro-
tundas naves ad solvendum paratas nactae ceperunt, easque copiis impositis
contra Genuenses onerarias, quae e Ponto remeabant, armarunt. Intra paucos
igitur dies tot Romanas et Latinas onerarias captas videres, ut totum pec-
fretum iis completeretur. Capiebant enim una etiam Romanas naves, ne multi
Genuensium in eas recepti clanculum evaderent. Ita factum, ut fronen-
tatione interclusa fames Byzantios non parva vexaret. Nam ea obsidis dies

ζοιαύτης πολιορκίας ἄχρι πεντεκαίδεκα ἡμερῶν, ἐν αἷς πόλεμος
 μὲν οὐκ ἐγένετο. οὐ γὰρ ἀπελέγοντο τὴν τῶν ζητουμένων χρη-
 μάτων οἱ Γεννοῦται ἀπόδοσιν· ἀλλ' ὑπισχνούντο μὲν, ὑπερετί-
 θεντο δέ· τοῖς δὲ Βενετικοῖς ἥμισυ τῶν δυνατῶν ἦν ὄλως ἐπα-
 βνίειαι κενούς. ἥσαν γε μὴν οὐδένες, οὓς οὐ μάλᾳ ἐξέπληξεν ἡ
 τῶν Βενετικῶν εὐταξία καὶ ἡ μετὰ δικαιοσύνης μεγαλοπρέπεια.
 οὐδὲ γὰρ ἤξλωσε τῶν πάντων ἐκείνων οὐδείς ἐξελεθῶν ἀφελεσθαι
 τι τῶν ἀπάντων ἄνευ τιμῆς ἀργυρίου, καὶ ταῦτα τοσοῦτου παμ-
 πληθοῦς τε καὶ σύρφακος ὄχλου συνόντος. ἀλλ' ἦσαν ἅπαντες
 10 πρὸς τὴν τῶν ἀρχόντων ἐξουσίαν ἐπόμεινοι, καθάπερ ποιμέσαι τὰ
 ποιμνία. καὶ ἦσαν ἀνὰ πάσας ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἰστάμενοι ἐπὶ
 τῶν νεῶν, μηδαμῶς ἐνδιδόντες πρὸς τὴν ἀκμὴν ἐκείνην τῆς τοῦ
 ἡλίου φλογός. τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀκάτια κατὰ πλῆθος περι-
 κύκλουν αὐτοὺς, πῦν ὅ,τι χρειώδες ἐτύγγανέ σφισιν ἀφρόνως P. 256
 15 κομίζοντα καὶ ἀντιλαμβάνοντα πλεονα ἢ ἐχρῆν τὸν μισθόν.
 ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀλισκομένων ἐκείνων νεῶν ἀπασῶν τοῦ πληρώματος
 ἐλυμήναντο τὸ παράπαν οὐδέν. ἦν γὰρ τῶν μὲν πλήρωμα σίτος
 καὶ κριθή, τῶν δὲ ὄρων ταρίχη, ὅποσα γεωργοῦσι λίμναι Κω-
 παῖδες τε καὶ Μαιώτιδες καὶ ποταμοὶ Τανάϊδες. ἀλλὰ διετήρησαν
 20 ἔς τὰ κριβέες ἀλώβητα, ἕως ἀπολαβόντες τὸ χρέος ἀπέδοσαν ἅπαν-
 τα. ἐν μὲν δὴ τοῦτο δεινὸν ἐπέστη τότε τῇ πόλει. δεινότερον δ'
 αἶν ἦν, εἰ καὶ εἰς πέρας προὔβαινον τὰ λαθραῖα βουλευμάτα. ὁ γὰρ Β
 βασιλεὺς ἔξωθεν πρεσβείαν πρὸς αὐτοὺς κρύφα ἀπεστάλκει χρήμα-
 τα ὑπισχνούμενος, εἰ συνεργοὶ συνεισκιασμένοι γένοιτό οἱ πρὸς τὴν

17. τῶν] τὸ W.

quindecim duravit, quibus praelium factum non est. Neque enim postula-
 tam pecuniam reddere Genuenses recusabant; sed cum pollicerentur, dif-
 ferebant. Veneti autem nullo modo vacui abire poterant. Caeterum nemo
 erat, cui non admirationi esset Venetorum disciplina militaris et cum aequi-
 tate magnificentia. Nemo enim omnium illorum quicquam cuiquam adimere
 nisi pecunia data sustinuit, idque cum tanta et promiscua turba cum eis es-
 set. Enimvero parebant omnes magistratibus suis, ut pastoribus oves, et
 omnes dies illos in navibus stabant, solis ardori, qui tunc vehementissimus
 erat, minime cedentes. Romanarum vero navicularum magna multitudo
 circumiens abunde eis quicquid erat opus afferebant, et ab iis vicissim
 maius, quam quod debebatur, pretium accipiebant. Sed neque iis rebus,
 quibus captae illae naves plenae erant, ullum omnino detrimentum attule-
 runt. Erant autem plenae aliae frumento et hordeo; aliae salsamentis,
 quot et qualia Copaides et Maeotides paludes, et Tanais fluvius, suppedi-
 tant. Sed ea prorsus illaesa religiose conservarunt, donec recepto debito
 omnia restituerunt. Ac unum quidem hoc periculum Urbi tunc supervenit.
 Gravius autem fuisset, si arcana consilia successum habuissent. Foris
 quippe Imperator missa ad eos legatione pecuniam ipsis promiserat, si oc-
 culti sibi ad Urbem capiendam adiutores essent. Id vero factum non est,

A. M.
6791
ad
6836

Imp. Andron.
Senioris.

τῆς πόλεως ἄλωσιν. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἐγεγόνει, εἴτε μὴ δεξαμέ-
νων τῶν Βενετικῶν τὴν τοιαύτην πρᾶσβειαν, εἴτε οὐ ῥάδιον εἶναι
τοῦτο συννενοηκότων διὰ τὸ συνεχέσι φρουροῖς πεπερωμένοι ἵνα
τὸ τεῖχος ἅπαν ὁμοῦ καὶ τὰς πύλας τῶν Βυζαντίων. (Ζ.) Δεῖτε-
C ρον δὲ τῶν περιστάτων τότε τῇ πόλει δεινῶν, τρισχιλίους ἱππέας 5
κατὰ τὰ ξυγκείμενα ὁ τῶν Βουλγάρων ἀπολεξάμενος ἀρχηγὸς συμ-
μαχήσοντας ἀποστέλλει τῷ βασιλεῖ κατὰ τοῦ νέου βασιλέως· οἷς
δὴ προστεταγμένον ἦν, ὡς ἐθρυλλήθη παρ' ὠντινωοῦν, εἰ ὕδρας
ἐπιτύχοιεν προσηκούσης, νεωτερισμὸν τινα διαπραΰξασθαι περὶ τὸ
Βυζάντιον. ἀλλ' ἐληλυθόσιν οὐ συγκεχώρηται σφισιν ἐντός γενέ-10
D σθαι πυλῶν, πῆλιν ἢ μόνω τῷ σφῶν στρατηγῷ. διὸ καὶ παρεκ-
κλίναντες ἐστρατοπεδεύκασιν περὶ τόπον σταδίου ἀπέχοντα τῆς
βασιλευούσης πέντε καὶ ἐννεήκοντα. (Η.) Ἀλλὰ μὲν ἡμέρα πρό-
τερον ἐξίππισσάμενος ὁ νέος βασιλεὺς μετ' ὀλίγων πάντων τῶν
ἦκεν ἐξ ἀφανοῦς ἀθρόως εἰσπηδήσων ἐς τὸ Βυζάντιον. αἰσθησά-15
νων δὲ τῶν πυλωρῶν ἀπεκλείσθη, ὡς ἐντεῦθεν ἀναγκασθέντα
E δεῖσθαι τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν θερμῶς καὶ ὑπισχνῆσθαι πρὸς
ἅπαν ἐπέβειν τὸ προστατόμενον, ὡς εἰς τῶν ἀργυρωνήτων, πρὶν
τι γενέσθαι τῶν ἀπενκτῶν θατέρω δυοῖν, οὕτω κορυφωθίσης
τῆς μεταξὺ μάχης. ἀλλ' αἱ τῶν Βουλγάρων ἐλιπίδες κομφίρσαι²⁰
τὴν τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἔτι ψυχὴν οὐκ εἶον συνθεῖσθαι ταῖς
V. 208 ἐκείνου δεήσεσιν. ἔπειτα οὐδὲ πιστεῦειν εἶχεν αὐτῷ καθαρῶς ἐκ
F πολλῶν τῶν προειληφθέντων. τούτων μὲν δὴ τριῶν περιστάτων
τότε κινδύνων τῇ πόλει οὐδεὶς τοῦ σκοπομένου τετύχηκε τίλως.

8. καὶ εἰ Α. 18. ἐννεήκοντα ΝΥ., ἐννε. Α.

sive repudiata a Venetis legatione tali, sive quod eam rem haud facili
esse cernerent, cum continentibus praesidiis moenia et portas Byzantium
munitae essent. (VII.) Alterum Urbis periculum fuit, cum Bulgariae
princeps seniori contra iuniorum tria millia delectorum equitum subsidio ex
pacto misisset, quibus mandatum, nescio quibus auctoribus, ferebatur, ut
data opportunitate res novas in Urbe molirentur. Sed ii cum advenissent,
intra Urbis portas non admissi sunt, quas ingredi nemini nisi eorum duci per-
missum est. Quamobrem inde declinarunt, ac circa locum stadiis quinque
et nonaginta ab Urbe distantem castra posuerunt. (VIII.) Prædie vero eius
diei iunior Imperator equitando progressus cum paucissimis hominibus ex oc-
culto advenerat, subito impetu in Urbem irrupturus. Sed animadvertens
conatu a custodibus exclusus fuerat. Quae res eum subegerat, ut vehementer
avum Imperatorem oraret, ac ipsi polliceretur, se quicquid is iussisset dicto
audientem fore perinde ac mancipium, potius quam ut alterutri aliquid gravius
accideret, cum eo discriminis ventum esset. Sed Bulgariae spes, senioris ani-
mum adhuc erigens, precibus eius nullum relinquebat locum. Deinde plane illi
fidem habere ob illa multa, quae praecesserant, non poterat. Tres igitur haec
calamitates Urbi tunc minitatae sunt; nec ulla tamen ad exitum est per-

(Θ.) Ὁ γε μὴν βασιλεὺς ὁ νέος ἄρας ἐντεῦθεν ἀπῆε, σφοδρῶς ἀνώμενος πρὸς τὴν ἄωριαν τῶν βουλευμάτων, καὶ τὴν οὕτω συμβῆσαν τῶν πραγμάτων ἐμέμφετο περιπέτειαν καὶ οἶον εἰπεῖν ἀπεγνωκῶτι ἐφίκει· καὶ προελθὼν κατέλυσε παρὰ χωρίῳ τινὶ Λόγους ἐπικεκλημένῳ. ἐκεῖθεν διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Βουλγάρων, ἀγχοῦ που στρατοπεδεύοντα· καὶ δῶρα τὰ μὲν ἦδη πέπομφε, τὰ δὲ ὑπισχεῖται, εἰ λαβὼν τὸν οἰκείον στρατὸν ἐπὶ τὰ οἴκοι ἀναχωρήσῃ· καὶ συνθήμενον πρὸς εὐωχίαν καλεῖ μετὰ τῶν αὐτοῦ τυξιάρχων· καὶ τῇ ὑστεραῖα ψυχαῖς ἡδομέναις οἴκαδε
10 προῦπεμψε.

A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senloria.

P. 257

ζ'. Τούτων οὕτως ἐχόντων αὐτομολοῦσι πρὸς βασιλέα τὸν νέον περὶ τὸ δηλωθὲν χωρίον στρατοπεδεύοντα δύο τινὲς τῶν τοῦ τείχους τῆς βασιλευσύσης φρουρῶν, ὄνομα Κάμαρις τε καὶ Καστελλάνος, τεκτονικὴν τινα μετιόντες τὴν τέχνην· οἳ καὶ ἀπολαβόντες τὸν βασιλέα μηδενὸς ἄλλου συνόντος πλὴν τοῦ μεγάλου δομῆστικου Καντακουζηνοῦ διαλέγονται περὶ προδοσίας καὶ ἀπειτούσιν ἐγγράφους ὑποσχέσεις χρημάτων ὁμοῦ καὶ κτημάτων ἀφθόνων. ἃ δὴ πάντα λαβόντες ῥαδίως καὶ διδάξαντες τὴν ὥραν καὶ τὸν τρόπον αὐτοὶ μὲν ἐπανῆκον εἰς τὴν ὑστεραίαν δέει τοῦ μὴ εἰς
20 ὑποψίας ἐμπειπωκέναι τοῖς ἐκ γειτόνων. ὁ δὲ βασιλεὺς τέτταρας περιμείνας ἡμέρας ἐκεῖ κλιμακα διὰ μηνίδου κατεσκευάκει, ὁποῖας καὶ περὶ τὸν ἴσθμὸν αἱ μέγισται αἰωροῦσιν ὀλκάδες. τῆς δὲ κυρίας ἑλληνισθίας νυκτὸς οἱ μὲν προδῶνται ὄνιον ἐλληφότες εἰς ἑσπέρας
A. C. 1328
Indict. 11
die Maii 23
ἄβινον πολλὸν ἄκρατον πίνειν παρεῖχον τοῖς γέλοισι τῶν φρουρῶν, C

ducta. (IX.) Enimvero innior Imperator irrita consilia sua gravissime dolens, et illum, qui tunc inciderat, rerum eventum aegro ferens, quasi desperanti similis inde discessit; atque ultra progressus ad locum quendam divertit, cui Logus nomen est. Inde ad Bulgarorum ducem, qui castra in propinquo habebat, legatos mittit; ac dona eidem partim iam nunc perferri curat, partim in futurum promittit, si copias suas domum reducat. Assensum ad epulas invitat cum tribunis, eosque postridie laetos domum verus abeuntes prosequitur.

6. Quae cum ita se haberent, duo custodes moenium Urbis ad Iuniorum Imperatorem, in eo quem diximus loco castra habentem, transfugiunt, nomine alter Camaris, alter Castellanus, fabrilem quandam artem exercentes: qui seducto Imperatore, omnibus arbitris remotis, Cantacuzeno magno Domesticum excepto, de proditione verba faciunt et scriptas pollicitationes pecuniarum ac possessionum ampliarum exigunt. Quibus facile impetratis, et hora et ratione rei gerendae indicata, ipsi quidem veriti, ne vicinis suspecti essent, postridie redeunt. Imperator vero quatuor dies ibi cunctatus scalas e funibus confecit, quales sunt eae, quae in maximis onerariis circa malum suspenduntur. Cum destinata nox adesset, proditores vesperi insultum vinum mercati vicinis excubitoribus merum bibendum dederunt, ut

- A. M. 6791 ad 6836 Imp. Andron. Senioria. ὡς ἐντεῦθεν εἰς ἕτην τραπέζου πάσας βαθύτατον καὶ μηδὲν πλὴν τοῦ ἀναπνεῖν ἀπεικίναται νεκρῶν. περὶ δὲ μέσας νύκτας ἔπασιν οἱ τὴν κλίμακα φέροντες παρὰ τὸ τεῖχος· ἦν εὐθὺς ἀνηγγαγον τῶν ἕξωθεν ὀπλιτῶν ὀκτωκαίδεκα· οἷς καταβιβασθέντες ἐ-5 μοχλεῦσαι ῥαδίως τὴν τοῦ Ῥωμανοῦ καλουμένην ξυμβέβηκε πύλην, καὶ λοιπὸν ἀκωλύτως στρατὸς εἰσεχώρει ξὺν γε τῷ βασιλεῖ.
- D(B.) Ἄλλ' ἐκείνο μικροῦ με παρέδραμε. δόντος γὰρ ἤδη τοῦ ἡλίου καὶ τῶν Βυζαντιῶν πυλῶν κλεισθεισῶν ἤκε τις καὶ τῶν V. 209 ἔγγιστα χωρίων τῷ δρόμῳ ἀσθμαίνων· καὶ κρούσας τὰς παρὰ τῆ Γυρολίμνη πύλας ἐκπληκτικώτερον ἐκάλεε τινὰ τῶν ἔνδον· καὶ P. 258 ἐλθόντι ἐωρακέναι ἔφρασκε πρὸ βραχέος πολλοὺς τινὰς τῶν τοῦ νέου βασιλέως σπουδῆ προσελαύνοντας πρὸς τὰ περὶ τὸν Ῥωμα- νὸν τελεῆ τῆς πόλεως. ὅπερ ἀκουσθέν τῷ βασιλεῖ φόβον ἐπέβαλε πλείστον καὶ θόρυβον ἐνεποίησε λογισμῶν. καὶ ἔδοξεν ἀνοξάντις συγγυνοῦς τῶν στρατιωτῶν ἕξαποστεῖλαι, φύλακας περιπόλους τοῦ χειμαλοῦ γεννησομένους τεύχους ἀπὸ θαλάττης ἄχρι θαλάττης. ἄλλ' ὁ μέγας ἐμποδῶν γεγένηται λογοθέτης, ἀνάξιον εἶναι φήσας με- B γαλοπρεπέσι φρονήμασιν, ἐνδιδόναι πρὸς οὕτω σμικροπραγεῖς ἀκοὺς καὶ φήμας ἀγενεῖς. [ἦ γὰρ μὴ εἶναι τὸ λαληθέν ἀληθές, 20 ἦ μωρὸν εἶναι τὴν ἐπιχειρήσιν, τοσοῦτοις ὄπλοις τῶν τε πυλῶν ὁμοῦ καὶ τῶν τευχῶν πεφραγμένων. ταῦτ' ὅν γὰρ κείσονται, εἰ τῆ εἰσόδῳ νῦν ἐπιχειρεῖν ἐθέλησαιεν οἱ πολέμιοι, ὅποιον καὶ οἱ πρὸς κέντρα λακτίζοντες. ταυτὶ δ' ἔφρασκεν οὗτος, εἴτε διὰ τὸ ἀόρατῆς

19. σμικροπραγεῖς A., μικρ. W. 23. νῦν add. A.

somno gravissimo omnes oppressi, respiratione excepta, nihil differret a mortuis. Media nocte adsunt qui scalas ad moenia apportent, quas mox fune demisso attraxerunt proditores, ac per eas subvectos octodecim arma- tos introduxerunt; qui deinde, cum in Urbem descendissent, portam quae Romani dicitur facile demoliti sunt, ut Imperator cum exercitu, prohibente nemine, ingrederetur. (II.) Sed illud paene me praeteriit. Post solis occa- sum, Byzantii portis clausis, quidam e proximis agris aubelans occurrit, et Gyrolimnae porta vehementius pulsata aliquem eorum qui intus erant evocare coepit, et ei qui venisset dixit, vidisse se paulo ante ex ianis- ris Imperatoris exercitu complures, qui ad Urbis moenia Romani per- tae vicina cum festinatione progredierentur. Quae res audita terram Imperatori maximum incussit ac eius animum varis cogitationibus pertur- bavit. Unde visum ipsi, porta aperta, quam plurimos milites emittere, qui terrestria moenia a mari usque ad mare custodiendo circumirent. Sed ne- gaus Logotheta impediit, indignum esse magno animo inquietum, tam levi re- more et ignobili fama commoveri: aut enim falsum esse nuntium, aut stat- tum esse conatum tam paucorum, cum et moenia et portae tot armis septas sint. Idem enim hostibus, si ii nunc ingredi conentur, usu venturum, quod contra stimulum calcitrantibus. Haec vero dicebat vel ut rei milita-

στρατιωτικῶν εἶναι πραγμάτων, εἴτε τοῦ θεοῦ σφῆλαντος τὴν
 τούτου διάνοιαν, ἵνα καὶ πέρας ἢ κυρωθεῖσα ἄνωθεν ψῆφος σχολῆ
 κατὰ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως καὶ τῶν τούτου πραγμάτων. (Γ.) Οὕτω
 τὸ τρίτον τῆς νυκτὸς παρεβρόνῃ καὶ συχνοὶ παρὰ τὰς πύλας αὐθις
 5 τῆς Γυρολίμνης ἦγον ἀγροῦκοὶ τινες ἐκ τῶν προαστείων τῆς Βυ- C
 ζαντίδος καὶ πολλὸν ἐδήλουν τοῖς φύλαξιν ἀθροῖζεσθαι ὄμιλον
 ἔξωθεν παρὰ τὰς πύλας τοῦ Ῥωμανοῦ. ὅπερ αὐθις εἰς τὰς βασι-
 λικὰς ἀκοὰς ἀνενηνεγμένον εἰς φόβον καὶ θόρουσον ἤγαγε πλειονα· D
 καὶ τραχυτέρα χρησάμενος τῇ φωνῇ πρὸς τὸν μέγαν ἔφασκε λογο-
 10 θέτην· „ἔουκας, ἄνθρωπε, σιδήρου φύσιν εἰληφέναι. διὰ γὰρ
 τοῦτο καὶ ἀδεῶς ἔχεις τῶν λογισμῶν καὶ οὐκ ἐπισοθάνη τῶν περι-
 στοιχιζόντων ἡμῶς ἄρει κινδύνων. ἢ οὐχ ὄρῃς, ὡς οὐκ ἔμ' ἐμὲ τὸ
 πρᾶγμα καθῆσθαι, μηδὲ καταδαρθάνειν· ἀλλ' ὡσπερ τις ἰσχυ-
 ρὸς πάταγος ὁ τοῦ ἐγγόνου μου θόρουβος κροσεῖ μου τὰς ἀκοὰς
 15 καὶ συγγεῖ μου τὴν διάνοιαν καὶ δεινῶν μοι πέλαιος ἔρρωγε, τὰς E
 γε φρένας τινύττων συχρὰ καὶ κυκῶν καὶ βυθίζων μου τὴν καρ-
 δίαν;” ὁδ' ἄντικρος Μακκαβαῖος ἦν, τοῖς προτέροις ἐμμένων
 δόγμασι καὶ περιφροῶν τὰ λεγόμενα, καθάπερ τις προβλής θα-
 λάττιος· ὥστε καὶ ἀναστὰς ἀπήει καθευδήσων, ἔργω δεικνὺς ὡς
 20 μάταιος ὄχλος καὶ οὐδὲν ἰσχυρὸν τὰ πρὸς πολέμιων ἔξωθεν δρώ-
 μενα. (Δ.) Ὁ δὲ βασιλεὺς μόνος ἀπολειφθεὶς καὶ οὐκ ἔχων πλὴν F
 τῶν οικειῶν μισθολογῶν ἕτερον, ᾧ κοινωνήσει τοῦ πάθους,
 ἐπὶ τῆς βασιλικῆς καὶ αὐτὸς ἐαντὸν κατέκλινε κλίης, μηδὲν τῶν
 ἡματιῶν ἐκδύς· ἀλλ' ἅμα τούτοις καὶ ὄλην ἐνδεδυμένος σαφῆ τὴν
 25 ἀπόγνωσιν ἔκειτο μεμερισμένος πικροῖς καὶ ἀλλεπαλλήλοις λογι-

A. C.

1282

ad

1288

Imp. Andron.
Senloris.

ris ignarus, vel quia Deus ipse mentem eius subverterat, ut sententia contra seniores Imperatores et contra res eius divinitus lata tandem rata esset. (III.) Nondum tertia parte noctis elapsa denuo complures rustici e suburbis Byzantii ad Gyrolimnae portam adsunt et custodibus indicant, magnam hominum multitudinem foris ad Romani portam convenire. Quod rursus ad Imperatoris aures perlatum eius metum ac trepidationem auxit. Itaque asperiore voce Logothetam increpans: „Videris,” inquit „homo ferreus esse factus, qui adeo securus sis, nec pericula quae nos circumstant sentias. Nonne vides rem eiusmodi esse, ut me nec sedere nec dormire patiatur? Nepotis enim tumultus aures meas tanquam vehementis aliquis fragor personat meumque perturbat animum, et exundant in me quidam veluti terrorum fluctus, qui et mentem subinde concutiant et oer agitatam demersumque obruant.” Verum ille Machabaeus erat, atque in priorē sententia permanens nuncios illos uti rupes marina contemnebat. Proinde surrexit cubitum iturus, ut re ipsa ostenderet, inanem esse hostium laborem, ac nullam vim habitura ea, quae illi foris agerent. (IV.) At Imperator solus relictus, nec quatenquam habens, quicum dolorem suum communicaret praeter domesticos adolescentulos, in suum lectulum et ipse incubuit. In quo nulla veste exuta, sed extrema inasper desperatione induta, animo crebris

- A. M. 6791
ad
6886
Imp. Andron Senioris.
P. 259
- σμοῖς τὴν ψυχὴν καὶ ὄλον τὸ σῶμα περιστρεφόμενος τῆδε κἀκοῖε
συχνὰ, ὡσπερ ἂν εἰ κρατῆρας εἶχε πυρὸς ὑφάπτοντας κἀκωδὴν
τὴν κλίην. τούτων οὕτως ἔχόντων πολὺς ἠκούσθη θόρυβος ἔξ
περὶ τὰ βασιλεια καὶ τὰς βασιλείους πύλας, τὴν τοῦ νέου βασι-
λέως περιηγῶν εἴσοδον, καὶ κρότος ὄπλων μάλα πολὺς· ἦσαν δ'
γὰρ οἱ συνεισελθόντες τῷ βασιλεῖ στρατιῶται πλείους ὀτακοῖων·
καὶ ἅμα παταχθέντες ἐφρημίαι καὶ γλῶσσαι τὸν νέον ἀνακηρότου-
σαι βασιλέα. αἰσθόμενος δ' ὁ γηραιὸς βασιλεὺς τοῦ θορόβου καὶ
τῆς βοῆς ἔξανέστη τῆς κλίης, ἐκπλήξει πολλῇ συνεχόμενος· καὶ
μὴ ἔχων οὐδένα τὸν βοηθήσοντα, μήτε στρατιώτην, μήτε στρα-
10 Βτηγόν· πλὴν γὰρ τῶν θαλαμηπόλων μειρακίσκων ἔρημια πολλή
τὰ βασιλεια εἶχε· καταφεύγει πρὸς τὴν θείαν εἰκόνα τῆς ἐπιφάνου-
V. 210 θεομήτορος τῆς Ὁδηγητρίας. συχνῶν γὰρ ἡμερῶν ἐκοιμήθη πρὸς
τὰ βασιλεια πρότερον καὶ ἦν αὐτῷ παραμύδιον ἄσφαλές. πρὸς
ταύτην τοίνυν καταφυγὼν καὶ περιχυθεὶς τοῦδαφος μάλα περι-
15 γῆς τε καὶ ἔνδακρος ἐδέετο θεομῶς, μὴ περιῦδεῖν κινδυνεύοντα μαι-
Cφονίας ἔλπει τὴν ψυχὴν παραπέμψαι. ναὶ μὴν καὶ ἐπήκοος ἐγένε-
το τῆς δεήσεως αὐτοῦ καὶ ταχίστην ἐχυρίσατο τὴν ἐπικουρίαν ἢ
πάνθ' ὅσα βούλεται δυναμένη πάναγνος θεοτόκος. (B.) Τοιαῦτα
γὰρ ἔνδον τῶν βασιλείων αὐτοῦ τὰς δεήσεις τῇ θεοτόκῃ προσή-
20 ροντος, ὁ νέος ἔξωθεν βασιλεὺς συγκαλέσας πάντας τοὺς περὶ αὐ-
τὸν στρατηγούς καὶ ταξιάρχους παρεκελεύετο μάλα σφοδρῶς,
Dμήτε χεῖρα φονεύτριαν, μήτε γλῶσσαν ἐβρίστριαν ἐπενεγαῖν μήτε
τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ, μήτε μηδενὶ τῶν ὑπάντων ἐτέρῳ. „οὐ
γὰρ ἡμεῖς;” φησὶν, „ἀλλ' ὁ θεὸς ἡμῖν τὰ τοιαῦτα παρέχοιτο 25
6. συνελθόντες A.

et diversis cogitationibus aestuante iacebat: totum corpus huc atque illuc subinde revolvens, non aliter quam si prunae lecto subiectae essent. Interim magnus circa palatium et ad palatii fores tumultus auditur, iunioris Imperatoris ingressum nuncians, et plausus armorum magnus. Erant enim milites amplius octingentis cum Imperatore ingressi. Simul etiam undique saevus acclamationibus iunior Imperator salutabatur. Senior vero, tumultu et clamore audito, de lecto surrexit perturbatissimus; et cum neminem haberet, a quo adjuvaretur, neque ducem, neque militem (palatium enim cubiculi ministris adolescentibus exceptis desertum prorsus erat), ad sacram imaginem Deigenitricis Hodegetriae confugit, ante multos dies in palatium transiit, quae ei firmo solatio erat. Ad hanc, inquam, confugit, et humi prostratus cum dolore et lacrymis ardentem obtestatur, ne periclitantem et scilicet cariorum ensibus expositum deserat. Exaudivit preces eius et festinum tulit auxilium quae quidvis potest castissima Dei genitrix. (V.) Nam dum ille in palatio Deiparam ad hunc modum deprecatur, iunior Imperator foris omnibus ducibus et tribunis suis convocatis graviter edicit, ne avum Imperatorem vel manu violenta interficiant, vel ullo contumelioso dicto incessant, nec quenquam prorsus omnium. „Hanc enim,” inquit, „victoriam Deus so-

τρόπαια. καὶ Θεοῦ μὲν βούλησις πάντα κινεῖ· ὑπηρετεῖ δὲ πάντα, A. C.
1282
ad
1328
Imp. Andron.
Senioris.
 ἀστέρες, ἀήρ, θάλασσα, γῆ, ἄνθρωποι; κεραυνοί; πρηστῆ-
 ρες, λοιμοί, σεισμοί, ὑετοὶ ῥαγδαῖοι, καρπῶν ἀφοραὶ, καὶ ὅσα
 τούτοις ἐπόμενα, τὰ μὲν πρὸς εὐδαιμονίαν, τὰ δὲ πρὸς κακοδαι-
 5 μονίαν, ἢ μᾶλλον πρὸς παιδεύσιν καὶ σωφρονισμόν. ὑπηρεταῖς R
 δὴ οὖν ἡμῖν καὶ κολασταῖς τῆς παρουσίας χρώμενος παιδεύσεως
 δίδωσι νίκας καὶ τρόπαια ταῖς ἡμῶν δεξιαῖς. χρήσεται δ' ἴσως
 ἄλλοις αὖριον καθ' ἡμῶν· καὶ ὅποιοι καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα τοῖς ἐς
 τὰς ἡμῶν χεῖρας παραδοθεῖσιν εἰς παιδεύσιν, τοιοῦτοι πάντως
 10 ἔσονται καὶ ἡμῖν, οἷς ἡμεῖς παραδοθησόμεθα. ὥστε εἰ μὴ δι'
 ἔλεον καὶ οἶκτον συγγενικῶν τε καὶ ὁμοφύλων αἱμάτων, διὰ γούν
 πρόνοιαν ἡμῶν αὐτῶν φιλανθρωπία νυνὶ χρήσασθαι βέλτιον, μὴ F
 βαρύτερας αὐτοὶ πειραθῶμεν Θεομηνίας." (ζ'.) Ἐν τούτοις ἐλ-
 θάν τις ἐκ τῶν βασιλείων ἀνέφξέ τε τὰς πύλας τῷ νέῳ βασιλεῖ
 15 καὶ ἀγγέλλας αὐτῷ ταύτας κομίζει παρὰ τοῦ πάππου· „ἐπειδὴ
 τῆμερον ὁ Θεὸς ἀφελὼν ἐμοῦ τὸ βασίλειον, νίε μου, σκηπτρον
 σοὶ τοῦτ' ἔχαριστο, μίαν ταύτην αἰτῶ παρὰ σοῦ χάριν ἀντὶ
 πολλῶν, ὧν ἐξ αὐτῆς σοὶ γενέσεως ἐδεδώκειν αὐτός (ἐγὼ γὰρ λέ-
 γειν ἐν ταῖς παρούσαις τύχαις ὧν, ὅτι καὶ τῆς γενέσεως αὐτῆς.
 20 καὶ τῆς ἐς βίον προόδου μετὰ γε Θεὸν αὐτός σοι κατέστην αἷτιος)· P. 260
 χάριστά μοι τὴν ἐμμουτοῦ ζωὴν· φεῖσαι πατρικῆς κεφαλῆς· μὴ
 βλαίον ἐπενέγκης αἵματι σιδηρον, ἀφ' οὗ σὺ τὰς πηγὰς ἐδέξω τοῦ
 ζῆν. ἄνθρωπος μὲν ἐπόπτης ἐστὶν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς· τῶν δ'
 ἀνθρωπίνων πράξεων ἐπόπται γῆ τε καὶ οὐρανόσ. μὴ δὴ οὖν ἐθε-

4. τὰ δὲ πρὸς κακοδ. add. A. 14. τε add. A.

bis dedit, non ipsi paravimus. Dei voluntas movet omnia, et omnia ei famu-
 lantur, stellae, aër, mare, terra, homines, fulmina, ignei turbine, pestilen-
 tiae, terrae motus, imbres, sterilitates, et alia consimilia, partim ad felicita-
 tem, partim ad infelicitatem ac potius castigationem. Nobis igitur hodiernae
 castigationis ministris et exequutoribus victorias et tropaea largitur. For-
 tassis autem cras aliis contra nos utetur: et quales nos in eos fuerimus, qui in
 manus nobis castigandi traduntur, tales utique et illi, quibus trademur, in nos
 futuri sunt. Quare si nos neque cognatio neque eiusdem gentis necessitudo ad
 clementiam et misericordiam adducit, nostri ipsorum saltem respectu humani-
 tate uti nunc satius est, ne ipsi graviores Dei indignationem experiamur."
 (VI.) Interea quidam e palatio egressus iuniori Imperatori portam aperit et
 ab avo hunc nuncium affert: „Quoniam hodie Deus, mi fili, sceptrum Impera-
 torium mihi adeptum tibi donavit, unum hoc beneficium a te peto pro mul-
 tis, quae ab ipso ortu tuo in te contuli (omitto enim hoc rerum mearum statu,
 me tibi ipsius nativitate et progressionis in vitam, post Deum, auctorem
 fuisse), dona mihi vitam meam; parce paterno capiti; nec violento ferro
 eum sanguinem hauri, a quo tu vitae fontem accepisti. Homo quidem cae-
 lum et terram intuetur; humanas vero actiones caelum et terra intuentur.

A. M. 6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

λήσης ἀθεμίτων ἔργων καὶ οὐρανὸς οὐδέεις πω τετόλμηκεν ἐξ αἰῶνος ἐπόπτας λαβεῖν γῆν τε καὶ οὐρανόν. εἰ δ' ἀδελφικὸν αἷμα κατὰ τοῦ Κάιν ἐβόα πάσαι πρὸς κύριον, πῶς οὐ πατρικὸν αἷμα βοήσῃ πρὸς κύριον καὶ γῆν τε καὶ ἡλίω καὶ ἀστράσι τὸ τοσοῦτον ἀναγγε-
B λει τόλμημα καὶ διατραγωδήσῃ πρὸς ἅπαντας βασιλέας ἐθνῶν;⁵ αἰδέσθητι γῆρας ἕλεινόν ἐμοὶ μὲν βίου τελευτήν οὐκ εἰς μακρὰν ἐπισχνούμενον, σοὶ δὲ φροντίδων μακρῶν ἀνάπαισιν. αἰδέσθητι χεῖρας, αἱ σε πολλάκις ἐκ σπαργάνοις ὄντα καὶ γάλαξιν ἠγκαλί-
C σταντο. αἰδέσθητι χεῖλη πολλάκις μετὰ θερμοῦ σε τοῦ φίλτρου σφιλήσαντα καὶ δευτέραν προσειπόντα ψυχὴν. κάλαμιον ἐρρόμμενον ἰὸ ὑπὸ τῆς τύχης οἰκτερον καὶ μὴ καὶ αὐτὸς ἐθελήσῃς δευτέραν ἐπε-
νεγκεῖν συντριβὴν. μὴ ταῖς παρούσαις ἀνθρώπος ὢν πίστευε τύ-
χαις· ἀλλ' ὄρα τὸ τῶν πραγμάτων ἀβέβαιον καὶ ἀστάθμητον ἀρξάμενος ἐξ ἐμοῦ. ὄρα μακροῦ βίου τέλος. θαύμασον, πῶς μία δὴ νῦν αὕτη με βασιλεὺς παρεληφνῆσα πολυετῆ βασιλευμένον οἰχε-
V. 211 ται καταλιμπάνουσα." τούτοις τοῖς λόγοις μαλακισθεῖς ὁ τέος Δ' Ἀνδρόνικος μικροῦ καὶ δακρύων ἤττων γενόμενος εἴσεσι τὰ βασι-
λεια, πολλὴν ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ πάππου ποιούμενος πρόνοιαν. καὶ πρῶτα μὲν τῇ σεβασμῆτι τῆς θεομήτορος εἰκόνι τὴν προσή-
κουσαν ἀποδοῦς προσκύνησιν, ἔπειτα τὸν κύππον ταύτης ἐχό-
20 μενον ἀπολαβῶν ἠσπάσατό τε περιπτυσάμενος καὶ λόγοις ἀνεκτί-
σατο μελιχλοῖς. (Ζ.) Ἐκεῖθεν ἄπεισιν εἰς τὴν τῶν Μαγγάρων Ἐμονήν, ἐνθα φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν ἐν ἀδέσμῳ φυλακῇ τὸν πατριάρχην Ἡσαΐαν καθῆσθαι. τοῦτον οὖν ἄρας ἐκεῖθεν καὶ ἐφ'

24. Ἡσαΐαν om. A.

Ne vallis igitur nefandi facinoris, quale ab omni aevo nemo unquam amos est, inspectores habere caelos et terram. Quod si fraternum sanguis olim ad Dominum contra Cainum clamabat, quanto magis paternus sanguis ad Dominum clamabit et terrae et soli et astris tantum facinus annuntiabit et apud omnes gentium reges detestabitur? Reverere manus, quae te saepe in cunis et in sinu nutricis amplexae sunt. Reverere labia, quae te saepe summa caritate deosculata sunt et alteram animam appellarunt. Ca-
lami a fortuna proiecti miserere, nec tu eum denuo conterere velia. Ne tu, cum homo sis, praesenti fortunae confidas; sed rerum inconstantiam et va-
rietatem a me ipso exorsus considerato. Respice longae vitae finem. Ad-
mirare, ut una nox, quae me multorum annorum Imperatorem accepit, alieno Imperio subiectum relinquat.⁴ His verbis iunior Andronicus delin-
tus vix etiam a lacrymis temperans palatium ingreditur, et de salute avi-
curam diligentem suscipit. Ac primum venerabilem Deigenitricis imaginem
ea qua par est adoratione impertit; deinde avum illi inhaerentem abductam
salutat, amplectitur et blandis verbis recreat. (VII.) Inde in Mangano-
rum monasterium abit, ubi patriarcham Esaiam in custodia vinculis libera
sedere diximus. Quem inde abductum et uni ex Imperatoris curribus in-

ἐν τῶν βασιλικῶν ὀρχημάτων ἀναβιβάσας, ὡς εἶχε τῶν ξουθροβα-
 φῶν κοσμημάτων, τῷ πατριαρχικῷ φέρων ἀποδίδωσι θρόνῳ·
 οὐκ ἐπισκόπων τινῶν οὐδὲ πρεσβυτέρων προοδευόντων καὶ ἐπομέ-
 νων, ἀλλ' αὐλητῶν καὶ αὐλητρίδων καὶ ὀρχηστῶν καὶ ὀρχη-
 5 στρίδων σὺν ᾧδαῖς χαρμοσύνοις τὴν πομπὴν ποιοιμένων ἐκείνην.
 ὧν μία τις, ἡ μάλιστα τῶν ἄλλων αὐλητρίδων δοκιμωτάτη, ἔκπουε
 ἐν ἀνδρικῷ τῷ σχήματι ἐπιβαίνουσα τοῖς στρατευομένοις εἶπετο
 μὲν καὶ πρότερον, εἶπετο δὲ καὶ νῦν προπομπεύουσά τε τῷ πα-
 τριάρχῃ καὶ ταῖς συνήθεσι καὶ πορνικαῖς φλυαριαῖς τὸν τε πατριάρ-
 10 χην, καὶ ὅσοι τότε παρῆσαν, εἰς γέλωτας ἀσήμους ῥᾶστα παρα-
 σύρουσα. (H.) Ἦν δ' ἔωθεν ἐς ἐσπέραν ἰδεῖν τὴν ἡμέραν ἐκείνην
 κενωθέντα τὸν ὄλβον ἅπαντα τῶν οἰκῶν τῶν λαμπροτάτων καὶ
 λείψανα τὴν ταχίστην καταστάντας αὐτοῦς ζρεπιῶν καὶ δημοτι-
 κὸν ἄθυρμα· καὶ μάλιστα πάντων τὴν τοῦ μεγάλου λογοθέτου P. 261
 15 λαμπροτάτην οἰκίαν, καὶ ὅσα τῶν χρημάτων ἐν τε τῇ οἰκίᾳ ἐτα-
 μιεύοντο, καὶ ὅσα φθάσας τισὶ τῶν φίλων παρέθετο. τῶν γραμμα-
 τειῶν γὰρ εὐρεθέντων, ἃ τοῖς εἰληφότας φίλους ἐδήλου, λαφύρων
 μερὶς ἐγγένητο πάντα καὶ οὐδὲν τῶν ἀπάντων αὐτῷ παρελείφθη·
 ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς τὸ βασιλικὸν εἰσενήνεκται πρυτανεῖον, τὰ δὲ δη-
 20 μοτῶν διενείμαντο χεῖρες· καὶ γέγονε πένης εὐθὺς ὁμοῦ τοῖς παισὶν
 ὁ πάντων μετὰ βασιλεῖα εὐδαιμονέστατος πᾶσι δοκῶν. ἀκράτου B
 γὰρ τῆς εὐδαιμονίας ἐν πολλοῖς ἀπολελανκῶς τοῖς ἡλίους ὄλον ἐκ-
 πέπωκεν ἄκρατον ἡμέρα μὲν τὸν τῆς λύπης κρατῆρα. καὶ ἦν

16. τῶν add. A. 18. μερὶς] μὲν W. 19. εἰσενήνεκται A,
 εἰσενήνεκται W.

positum, ornamenta, ita ut erant, rubra praeferenti, in patriarchicum so-
 litum restituit, nullis episcopis aut presbyteris sequentibus aut antecedenti-
 bus; sed tibicinibus et tibicinis, saltatoribus et saltatricibus comitantibus,
 ac laetis canticis eum prosequentibus. Quarum quidem tibicinarum una
 probatissima habitu virili equitabat; et milites, ut sequuta antea fuerat,
 ita tunc quoque sequebatur; patriarcham vero ipsum antecedebat, quem
 solitis et meretriciis nugis, ut et caeteros qui aderant, ad illiberalem risum
 facile provocabat. (VII.) Eo die a mane ad vespem omnes opes domo-
 rum splendidissimarum exhauriri et ipsas domos ita statim dirui ac vulgi
 ludibrium esse cerneret, ut vix rudera superessent: in primis magni Logo-
 thetae sedes magnificentissimas, in quibus quicquid opum repositum erat,
 direptum est: item quicquid ille apud quosdam amicos deposuerat. Litte-
 ris enim repertis, quibus perscriptum erat quid quisque amicus accepisset,
 omnia praedae fuerunt; nec omnium rerum quicquam ei est relictum: sed
 alia in fiscum relata, alia manibus vulgi distracta. Ita subito una cum li-
 beris ad egestatem redactus est, qui post Imperatorem omnium felicissimus
 habebatur; et cui per multos annos mera quadam prosperitate frui contige-
 rat, in uno die totum ac merum tristitiae poculum hausit. Ibi homines que-

A. M.
6791
ad
6836
Imp. Andron.
Senioria.

λήσης ἀδελφικῶν ἔργων καὶ οἶων οὐδεὶς πῶ τετόλμηκεν ἐξ αἰῶνος
ἐπόπτας λαβεῖν γῆν τε καὶ οὐρανόν. εἰ δ' ἀδελφικὸν αἷμα κατὰ
τοῦ Καῖν ἐβόα πάλαι πρὸς κύριον, πῶς οὐ πατρικὸν αἷμα βοήσῃ
πρὸς κύριον καὶ γῆ τε καὶ ἡλίω καὶ ἀστράσι τὸ τοσοῦτον ἀναγγε-

βλεῖ τόλμημα καὶ διατραγωδήσει πρὸς ἅπαντας βασιλέας ἐθνῶν;⁵
αἰδέσθητι γῆρας ἔλεινόν ἐμοὶ μὲν βίου τελευτήν οὐκ εἰς μακρὰν
ὑπισχνόμενον, σοὶ δὲ φροντίδων μακρῶν ἀνάπασιν. αἰδέσθητι
χεῖρας, αἱ σε πολλάκις ἐκ σπαργάνοις ὄντα καὶ γύλαξιν ἠγγαλί-
σαντο. αἰδέσθητι χεῖλη πολλάκις μετὰ θερμοῦ σε τοῦ φίλτρον
Cφιλῆσαντα καὶ δευτέραν προσειπόντα ψυχῆν. κάλαμιον ἐβρῦμμένον¹⁰
ὑπὸ τῆς τύχης οἰκτερον καὶ μὴ καὶ αὐτὸς ἐθειλήσης δευτέραν ἐπε-
νεγκεῖν συντριβὴν. μὴ ταῖς παρούσαις ἀνθρώπος ὢν πίστευε τύ-
χαις· ἀλλ' ὄρα τὸ τῶν πραγμάτων ἀβέβαιον καὶ ἀστάθμητον
ἀρξάμενος ἐξ ἐμοῦ. ὄρα μακροῦ βίου τέλος. θανάμασον, πῶς μία
δὴ γυῖς αὕτη με βασιλέα παρειληφνῖα πολυετῆ βασιλευόμενον οἴχε-¹⁵

V. 211 ται καταλιμπάνουσα." τούτοις τοῖς λόγοις μαλακισθεὶς ὁ νέος
D'Ἀνδρόνικος μικροῦ καὶ δακρύων ἤττων γενόμενος εἴσεισι τὰ βασι-
λεια, πολλὴν ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ πάππου ποιούμενος πρόνοιαν.
καὶ πρῶτα μὲν τῇ σεβασμίᾳ τῆς Θεομήτορος εἰκόνι τὴν προσή-
κουσαν ἀποδοῦς προσκύνησιν, ἔπειτα τὸν πάππον ταύτης ἐχό-²⁰
μενον ἀπολαβῶν ἠσπασάτο τε περιπτυξάμενος καὶ λόγοις ἀνεκτί-
σατο μελιχλοῖς. (Z.) Ἐκεῖθεν ἤπεισιν εἰς τὴν τῶν Μαγγιάνων
Eμονήν, ἐνθα φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν ἐν ἀδέσμῳ φυλακῇ τὸν
πατριάρχην Ἡσαΐαν καθῆσθαι. τοῦτον οὖν ἄρας ἐκεῖθεν καὶ ἐφ'

24. Ἡσαΐαν om. A.

Ne velle igitur nefandi facinoris, quale ab omni aevo nemo unquam ausus
est, inspectores habere caelos et terram. Quod si fraternus sanguis olim
ad Dominum contra Cainum clamabat, quanto magis paternus sanguis ad
Dominum clamabit et terrae et soli et astris tantum facinus annunciat et
apud omnes gentium reges detestabitur? Reverere manus, quae te saepe
in cunis et in sinu nutricis amplexae sunt. Reverere labia, quae te saepe
summa caritate deosculata sunt et alteram animam appellarunt. Ca-
lamus a fortuna proiecti miserere, nec tu eum denuo conterere velis. Ne tu,
cum homo sis, praesenti fortunae confidas; sed rerum inconstantiam et va-
rietatem a me ipso exorsus considerato. Respice longae vitae finem. Ad-
mirare, ut una nox, quae me multorum annorum Imperatorem accepit,
alieno Imperio subiectum relinquat.⁴ His verbis iunior Andronicus delin-
tus vix etiam a lacrymis temperans palatium ingreditur, et de salute avi
curam diligentem suscipit. Ac primum venerabilem Deigenitricis imaginem
ea qua par est adoratione impertit; deinde avum illi inhaerentem abductum
salutat, amplectitur et blandis verbis recreat. (VII.) Inde in Mangane-
rum monasterium abit, ubi patriarcham Esaiam in custodia vinculis libera
sedere diximus. Quem inde abductum et uni ex Imperatoris curribus in-

ἐν τῶν βασιλικῶν ὀρχημάτων ἀναβιβάσας, ὡς εἶχε τῶν λευθορβα-
 φῶν κοσμημάτων, τῷ πατριαρχικῷ φέρων ἀποδίδωσι θρόνῳ·
 οὐκ ἐπισκόπων τινῶν οὐδὲ πρεσβυτέρων προοδεύοντων καὶ ἐπομέ-
 νων, ἀλλ' ἀλητῶν καὶ ἀλητριδῶν καὶ ὀρχηστῶν καὶ ὀρχη-
 5 στριδῶν σὺν ψδαῖς χαρμοσύνοις τὴν πομπὴν ποιοιμένων ἐκείνην.
 ὧν μία τις, ἡ μάλιστα τῶν ἄλλων ἀλητριδῶν δοκιμωτάτη, ἔκπου F
 ἐν ἀνδρικῷ τῷ σχήματι ἐπιβαίνουσα τοῖς στρατευομένοις εἶπετο
 μὲν καὶ πρότερον, εἶπετο δὲ καὶ νῦν προπομπεύουσά τε τῷ πα-
 τριάρχῃ καὶ ταῖς συνήθεσι καὶ πορνικαῖς φλυαριαῖς τὸν τε πατριάρ-
 10 χην, καὶ ὅσοι τότε παρῆσαν, εἰς γέλωτας ἀσήμους ῥῆστα παρα-
 σύρουσα. (H.) Ἦν δ' ἔωθεν ἐς ἐσπέραν ἰδεῖν τὴν ἡμέραν ἐκείνην
 κενωθέντα τὸν ὄλβον ἅπαντα τῶν οἰκῶν τῶν λαμπροτάτων καὶ
 λείψανα τὴν ταχίστην καταστάντας αὐτοῦς ζεμπίων καὶ δημοτι-
 κὸν ἄθυρμα· καὶ μάλιστα πάντων τὴν τοῦ μεγάλου λογοθέτου P. 261
 15 λαμπροτάτην οἰκίαν, καὶ ὅσα τῶν χρημάτων ἐν τε τῇ οἰκίᾳ ἐτα-
 μιεύοντο, καὶ ὅσα φθάσας τισὶ τῶν φίλων παρέθετο. τῶν γραμμα-
 τελῶν γὰρ εὐρεθέντων, ἃ τοῖς εἰληφότας φίλους ἐδήλου, λαφύρων
 μερὶς ἐγγένητο πάντα καὶ οὐδὲν τῶν ὑπάντων αὐτῷ παρελείφθη·
 ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς τὸ βασιλικὸν εἰσενήνκεται πρυτανεῖον, τὰ δὲ δη-
 20 μοτῶν διενείμαντο χεῖρες· καὶ γέγονε πένης εὐθὺς ὁμοῦ τοῖς παισὶν
 ὁ πάντων μετὰ βασιλεῖα εὐδαιμονέστατος πᾶσι δοκῶν. ἀκράτου B
 γὰρ τῆς εὐδαιμονίας ἐν πολλοῖς ἀπολελευκῶς τοῖς ἡλίοις ὄλον ἐκ-
 πέπωκεν ἄκρατον ἡμέρα μιᾷ τὸν τῆς λύπης κρατῆρα. καὶ ἦν

16. τῶν add. A. 18. μερὶς] μὲν W. 19. εἰσενήνκεται A,
 εἰσενήνκεται W.

positum, ornamenta, ita ut erant, rubra praeferenti, in patriarchicum so-
 litum restituit, nullis episcopis aut presbyteris sequentibus aut antecedenti-
 bus; sed tibicinibus et tibicinis, saltatoribus et saltatricibus comitantibus,
 ac laetis canticis eum prosequentibus. Quarum quidem tibicinarum una
 probatissima habitu virili equitabat; et milites, ut sequuta antea fuerat,
 ita tunc quoque sequebatur; patriarcham vero ipsum antecedebat, quem
 solitis et meretriciis nugis, ut et caeteros qui aderant, ad illiberalem risum
 facile provocabat. (VIII.) Eo die a mane ad vespem omnes opes domo-
 rum splendidissimarum exhauriri et ipsas domos ita statim dirui ac vulgi
 ludibrium esse cernebat, ut vix rudera superessent: in primis magni Logo-
 thetae sedes magnificentissimas, in quibus quicquid opum repositum erat,
 direptum est: item quicquid ille apud quosdam amicos deposuerat. Litte-
 ris enim repertis, quibus perscriptum erat quid quisque amicus accepisset,
 omnia praedae fuerunt; nec omnium rerum quicquam ei est relictum: sed
 alia in fiscum relata, alia manibus vulgi distracta. Ita subito una cum li-
 beris ad egestatem redactus est, qui post Imperatorem omnium felicissimus
 habebatur; et cui per multos annos mera quadam prosperitate frui contige-
 rat, in uno die totum ac merum tristitiae poculum hausit. Ibi homines que-

A. M. ἀκούειν τῶν μεμψιμοίρων λεγόντων τά τε ἄλλα καὶ ὡς κινήτων
 6791 ἦν αἱματὰ τε καὶ δάκρυα τὰ τοιαῦτα χρήματα, συνεισφερόμενά
 ad ἦν τε καὶ χορηγούμενα παρ' οἷς ἐπετέτραπτο πόλειόν τε καὶ χωρῶν
 6836 διοικήσεις Ῥωμαϊκῶν· ἐν' ἐκείνων μὲν ἀπηγῶς χρωμένων τοῖς τα-
 Imp. Andron. Cλαιπῶροις Ῥωμαίοις, οἷά τισιν ὠνητοῖς ἀνδραπόδοις, αὐτοῖς ἐπι-
 Sedoris. τειχίῃ τούτοις τὴν ἐς βασιλέα καταφυγὴν καὶ μέγη τὸ μέγε τοῦτο
 δευρὸν ἀνεκδικητὸν πανταχόθεν· ὄθεν ὁ τῆς δίκης ὀφθαλμὸς οὐκ
 εἰς τέλος κεκοιμήται, ἀλλὰ διανέστη καὶ τὴν προσήκουσαν ὄψε
 καὶ μόλις ἐπήγγεκε κόλασιν. ταῦτα παρὰ πολλῶν ἠδόμενα παρο-
 D τέραν ἐποιοῦν τὴν τοῦ ἀνδρὸς συμφορὰν. (Θ.) Πῶς δ' ἂν τις 10
 ἔξαριθμοῖη τὴν τότε πρὸς ἀλλήλους ἐπανάστασιν πάντων Ῥωμαίων,
 καὶ μάλιστα γὰρ τῶν Βυζαντιῶν; ἢ γὰρ τῶν δυοῖν βασιλέων δια-
 φορὰ διαφόρους ὡς τὸ εἶκος καὶ τοὺς ἑπηκόους ποιήσασα κατ'
 ἀλλήλων ἐξέμηγε· τέκνα κατὰ γονέων, φημί, καὶ γονεὺς κατὰ
 τέκνων, ἀδελφοὺς κατ' ἀδελφῶν καὶ κατὰ γειτόνων γείτονας· 15
 Ἐτὸ δὲ μείζον, ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους κατ' ἐπισκόπων καὶ
 πρεσβυτέρων καὶ μοναχοὺς κατὰ μοναχῶν. καὶ εἰ μὴ βασιλεὺς
 φιλανθρωπικοῦ γνώμης τυχῶν ἐς ὑπερβολὴν τῶν τε στρατιωτῶν καὶ
 τοῦ δήμου τὴν φορὰν ἀνεχαίτισε, τάχ' ἂν Μυσιῶν λείαν ἐργά-
 ζοντο τά τε ἱερὰ καὶ τῶν Βυζαντιῶν τοὺς οἴκους· τάχα δ' ἂν καὶ 20
 φόνος ἡγήρετο πλεῖστος, δίκην βουλομένων παρ' ἀλλήλων τῶν
 V. 212 πλεῖστων λαμβάνειν, εἴ τις τι κατὰ τὰς μάχας ἐκείνας ἐμπ-
 F παρώνηκεν. „εἰ γὰρ ἐγώ,” φησὶν ὁ βασιλεὺς, „τοῖς γλωσσῶσι τε
 βακχεύουσαν καὶ ξίφος ἐπίβουλον ἄρασι κατ' ἐμοῦ πᾶσαν αἰτίαν

4. διοικήσεις pro διοικήσεις corr. Boiv.

rulos dicere audires cum alia, tum opes illas pauperum esse sanguinem et lacrymas, contributas videlicet et suppeditatas ei ab iis, quibus Romanarum provinciarum et urbius administratio commissa fuisset; ut cum illi Romanos crudeliter pro aere emptis mancipiis tractarent, ipse miseris confugium ad Imperatorem obstrueret, quo magna illa facinora ab omni parte manerent impunita. Itaque vindictae oculum non perpetuo dormitasse; sed expectum sero ac vix tandem debitas illi poenas irrogasse. Quae cum vulgo cantarentur, calamitatem eius acerbiorum faciebant. (IX.) Quis vero enumeret seditiones illas, quibus tunc Romani omnes atque in primis Byzantii inter se laborarunt. Nam duobus Imperatoribus dissidentibus etiam subditi ut fit dissidebant: ut furore quodam liberi contra parentes, parentes contra liberos, fratres contra fratres, vicini contra vicinos, et quod maius est, episcopi contra episcopos, presbyteri contra presbyteros, monachi contra monachos saevirent. Quod ni Imperator humanissimo ingenio praeditus et militum et plebis impetum repressisset, fortassis illi templa et domos Byzantium praedam Mysorum effecissent: fortassis etiam caedes plurimae patriae essent, cum multi a se invicem poenas expetere vellent, si quis alteri in dissidio illo contumeliose insultasset. „Nam si ego,” inquit Imperator, „his qui vel petulanti lingua, vel ense insidioso contra me uni sunt, ci-

ἀφῆκα, πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς τοῦτο ποιεῖν χρῆ πρὸς τοὺς συνδοῦ-
λους· τοῦτο μὲν καὶ ὡς τὴν μίμησιν ἀναφέρειν ὀφειλοντας εἰς ἐμέ·
τοῦτο δὲ καὶ ὡς εἰδόμενος οὐχ ὅμοιον ὄν τὸ τῆς ἐκβάσεως τέλος
ὑπεκκοῦ τε φρονεῦθέντος καὶ βασιλέως.” (I.) Εἰ δὲ καὶ ἡμεῖς

A. C.

1282

ad

1328

Imp. Andron.
Senioris.

5 τῷ γηραιῷ κατὰ τὸ εἰκὸς προσκειμένοι βασιλεῖ ῥοθίοις τισὶν ἐνετύ-
χομεν τοῦ χειμῶνος ἐκείνου, καινὸν οὐδέν. οὔτε γὰρ δίκαιον ἦν,
ἡμᾶς μηδεμιᾷ προσκεῖσθαι μερίδι, τοῦ Σόλωνος τοῦτο προτρέ-
ποντος· καὶ πρὸς γε τῶν εἰκότων αὐτῷ, τοῦ ποιμένος παταχθέντος
δεινὰ παθεῖν κατὰ τὸ ἀνάλογον ἅπαν τὸ πολίμνιον.

P. 262

10 ζ. Ἦν μέντοι τετάρτη καὶ εἰκοστὴ τοῦ μαῖου μηνὸς ἡ ἡμέρα
ἐκείνη τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος, ἐν ἧ ταῦτα πάντα τετελεσται.
περὶ οὖν δεξιῇ ὄψει τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπανόντι τῷ βασιλεῖ
πρὸς τὰ βασιλῆα ὑπαντήσας ὁ χρηματίστας πατριάρχης Νίφων
ἤρετο ὅ, τι βούλοιο πράττειν ἐπὶ τῷ πάπῳ; τοῦ δὲ φιλάνθρωπα

A. M.

6836

ad

6849

A. C.

1328

ad

1341

15 φήσαντος καὶ βασιλικὰ ἐδυσχέρανέ τε τὰ μέγιστα καὶ ἐμέμφετο.

Imp. Andron.
Iunioris.

ἦν γὰρ οὗτος καὶ πρὸς ἅπαντας μὲν τοὺς εἰς πρᾶττοντας τὴν γνώ-
μην διάστροφος καὶ φθόνου μεστός· ἰδίᾳ δ' ἐς τὰ μάλιστα ἦν Β
μῦσος ὑποκαθήμενος τρέφων ἐκ πολλοῦ κατὰ τοῦ γηραιῷ βασι- C
λέως, ὅτι μὴ ἐπεκούρησε τούτῳ, ὅτε τὰς δίκας τῆς τε ἱεροσυλλας

20 καὶ τῶν ἄλλων ἀτοπημάτων ἐπ' αὐτοφώρῳ ἑαλωκῶς τῶν πατριαρχ-
χικῶν ἐκπέπτωκε θρόνον. ὅθεν πρῶτον δι' ἐν μὲν δὴ τοῦτο, καὶ
δεύτερον, ὅτι καὶ τοὺς πατριαρχικούς αὐθις ὠνευροπόλει θρόνους D
καὶ ἐβούλετο τοῦτον ἐκ μέσου πεποιηκῶς ἀκώλυτον εὐρεῖν τὴν τῆς
δόξης ἀνάβασιν, φησὶ πρὸς τὸν βασιλέα· „εἰ βούλει,” φησὶ,

23. καὶ αὐτὸ ἐβούλετο add. Boiv.

men omne remisi, multo magis vobis id erga conservos vestros est facien-
dum; partim quia exemplum meum imitari debetis; partim quod non ignora-
tis, haud eundem esse exitum eius caedis, qua Imperator, ac eius, qua homo
privatus interfectus sit.” (X.) Quod si et nos, seniori Imperatori merito addi-
cti, tempestatis illius fluctus aliquot sustinuerim, nihil est novi. Neque enim
aequum erat, nos neutri parti studere, ut Solon monuit. Praeterea consentaneum
est, ipso pastore percusso universum gregem pro rata parte mala perpeti.

7. Fuit ille dies quartus et vicesimus mensis Maii undecimae Indictio-
nis, quo haec omnia gesta sunt. Eo ipso die sub vesperam Imperatori in
palatium redeunt obviā factus Niphon, qui patriarcha fuerat, rogat, quo
pacto tractaturus esset avum? Illo respondente, humaniter et ut Impera-
torem deceret, gravissime tulit eumque reprehendit. Erat enim hic cum
erga eos omnes, quibus fortuna favebat, perverso animo et invidentia ple-
nus, tum privatum ac praecipue in senioem Imperatorem odium obscurum et
inveteratum animo aiebat; quod is nullam sibi opem tulisset, cum sacrile-
gii caeterorumque criminum reus manifesto deprehensus atque condemnatus
patriarchico solio exciderat. Itaque ob eam primum causam, deinde et quia
patriarchatum denuo somniabat, volebatque ad eam dignitatem aditum sibi
facilem illo sublato reperire, Imperatorem sic alloquitur: „Si citra metum

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
ianioria.
- „βασιλευειν ἀπόβως, μὴ δῶς ἐτέρῳ τὴν δόξαν σου· ἀλλὰ πάντα τοῦ πάππου τὰ τῆς βασιλείας ἀφελόμενος σύμβολα τρίγων ῥάκος ἀνάγκασον ὑπελθεῖν, κῦπειτα ἢ πρὸς εἰρκτὴν, ἢ πρὸς ὑπεροφίαν παράπεμψον.” ἔφεις γὰρ τῷ μοχθηρῷ τούτῳ Νίφωσι Ἰστοα, μὴ αὐτὸν μόνον χρηματίζοντα λέγασθαι πατριάρχην, ἀλλὰ καὶ ἑκεῖνον χρηματίζοντα βασιλέα. φάρμακον γὰρ τι τοῦτο τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐνόμιζεν οὐκ ἐνδυμούμενος ὅλως ὁ μάταιος, οὐ φαῖλον καὶ ἀφανῆ τυγχάνοντα ἄνθρωπον ἀνεληφῶς ἐκεῖνος καὶ τιμῆς ἐκ τιμῶν αἰεὶ χαριζόμενος ἐπὶ μέγιστον ἔνυψε δόξης τε καὶ πλεόντου καὶ περιφανείας. (B.) Ἀλλὰ τούτοις αὐτοῦ γε τοῖς λόγοις 10 καὶ τῶν περὶ τὸν βασιλέα τινὲς συμβήσαντες ἔπεισαν ἀποδεῖναι τὴν περὶ τὸν πάππον φιλάνθρωπον γνώμην· καὶ εἰ μὴ τέλος, ἀλλ’ οὖν ἀμφιῤῥεπῆ πεποιθήκασι καὶ βουλομένῳ συμμεριστῆ ἑαυτῷ 15 τῆς βασιλείας καταστῆσαι τὸν πάππον, ἐμπόδιον οὗτοι κατέστησαν. ὄθεν μετὰ πλείστα σκέμματα κεκύρωται, περικεῖσθαι μὲν τὸν πάππον τὰ βασιλικά σύμβολα, καθῆσθαι δ’ ἐν τοῖς τῶν βασιλείων θαλάμοις ἀπρόϊτόν τε καὶ ἄπρακτον, ἔχοντα πρὸς διατροφήν ἑαυτοῦ τε καὶ ὅσοι ἐναπελεῖφθησαν αὐτῷ μεραζῶσι τὴν 20 Βεπέτειον πρόσοδον τῆς ἁλιευτικῆς, ἢ πρὸ τοῦ Βυζαντίου ταῖται, δέκα χιλιάδων τέως ἔγγιστα οὖσαν· τὸν δὲ μέγαν λογοθέτην τὸν 20 Μετοχίτην ἐπερόριον πέμψαι ἐς Λιδυμότευχον. (Γ.) Ἡοίας δ’ ὁ πατριάρχης καταβληθέντα θεασάμενος τοσοῦτων ἐτῶν βασιλέα καὶ οἶον εἰπεῖν κατειρχθέντα οὐκ ἐκάμφθη τὰ σπλάγγνα, ἀλλ’ 25 εὐπερήσθη καὶ φωνὴν ἀφῆκεν ἐλέγχουσαν τὴν τε σκληρότητα καὶ τὴν ἄνοιαν, ἢ μᾶλλον ἀπόνοιαν αὐτοῦ. „εὐφρανθήσεται γὰρ” 25

imperare studeas, ne dato honorem tuum alteri; sed omnibus Imperii insignibus avo ablatiis cilicium iniicito, et vel in carcerem coniiicito, vel relegato.” Id enim nefarius ille Nipho cupide agebat, ut non ipse solum pridem patriarcha, sed et Andronicus pridem Imperator diceretur. Hoc enim iridentiae suae remedium statuebat homo vanus, haud reputans, se vilem adhaec et obscurum ab illo susceptum et honoribus subinde auctum ad summum desique splendoris, opum et dignitatis gradum ab eodem fuisse evectum. (II.) His autem eius verbis alii quoque nonnulli proceres suffragati Imperatori persuaserunt, ut benignam erga avum mentem exueret, et eum si non omnino perverserunt, dubium certe ac vacillantem effecere. Volenti quippe avum Imperii socium admittere ii obstiterunt. Unde post plurimas deliberationes decretum, ut avus Imperii quidem insignia gestaret, sed in palatii thalamis sederet otiosus, nec in publicum prodiret, et ad suum ipsius vicitum, nec non adolescentum, qui cum eo remanserant, haberet annum redditum piscationis, qui ante Byzantium penditur (erat autem illo tempore fere decies mille aureorum); magnus vero Logotheta Didymotichum relegaretur. (III.) Porro Esaias patriarcha tot annorum Imperatorem solo deturbatum et velut coniectum in carcerem videns non indoluit, sed exultavit, et vocem emisit duritiae suae et amentiae ac potius insaniae testem: „Lae-

φροσι, „δικαιος, όταν ἴδῃ ἐκδίκησιν.” δίκαιον μὲν ἑαυτὸν ὀνομάζων, ἐκδίκησιν δὲ τὴν τοῦ βασιλέως καθαιρέσιν. ἔπειτα πρὸς ἄμυναν ἔβλεψε καὶ καταδρομὴν τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων· καὶ τοὺς μὲν ἀργεῖν τῆς ἱερουσούνης ἐκέλευσεν ἐπὶ φητοῖς ἔτεισι, 5 τοὺς δὲ μέχρι τελευτῆς. ἔστι δ’ οἷς καὶ μετριώτερον ἐπήνεγκε τὸ ἐπιτίμιον· ἀπλῶς δ’ εἰπεῖν, οὐδένα τῶν τῷ γηραιῷ βασιλεῖ συμ- D φρονούντων εἴασεν ἀτιμώρητον. (A.) Ἐν τούτοις καὶ Ἰωάννης, ὁ ἐμὸς μετὰ γε θεὸν κηδεμῶν ἀπὸ βρέφους φανεῖς, ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος ἐμοί, εἰς βαθὺν γῆρας ἐληλακῶς καταλύει τὸν βίον ἐν τῇ 10 λαχοῦσῃ μητροπόλει, μηδὲν μῆθ’ ὑπὸ γῆρας, μῆθ’ ὑπὸ τῆς πληγῆς τῶν ποδῶν τυραννηθεὶς καθυφεῖναι βραχὺ τῆς ἡλικιωτίδος καὶ μεγάλης ἀσκήσεως μέχρι τελευτῆς αὐτῆς. ἦν δ’ ἡ λαχοῦσα B τοῦτον μητρόπολις ἢ κατὰ Πύντον Ἡράκλεια. ὃν δὴ καὶ πρῶτον εἶδε δῆμος Ἡρακλειώτης, πατέρα χρηστὸν καὶ θεοῦ μεστὸν, οὐκ 15 ἀγρότην ἄνδρα καὶ διδάσκαλον αὐτοσχέδιον καὶ γλῶτταν ἐν οὐ καιριῷ προτείνοντα βαρχεύουσαν ἀπὸ δίφρου καὶ κόπτουσαν μὲν τὰς ἐπὶ τοῦ βήματος ἀκοὰς καὶ πολὺν ἐπαντλοῦσαν τὸν ἄλογον Θόρυβον, πρὸς δὲ τι χρήσιμον οὐδαμῆ ἀπαντῶσαν· ἀλλ’ ἐξ ἔτι 20 νέου γλῶσσαν καὶ ἀκοὴν καὶ διάνοιαν παιδευθέντα καλῶς πάσῃ F παιδείᾳ τῶν τε τοῦ πνεύματος λόγων καὶ ὄσοι τῶν θύραθεν· ὡς ἔχειν ἀρκούντως ἤδη καὶ βίῳ καὶ ἄλογω τοῖς ὑπηκόοις διδύναμι θεσμοδὸς καὶ κανόνας, ὅποσοι κοσμοῦσιν εὐτραπελίαν ἡθῶν καὶ ἑυθυμί- ζουσι παλάμης κράτος καὶ θυμὸν μετριάξιν παρασκευάζουσι καὶ

2. τῆς add. A. 10. μητροπόλει om. A. 14. Ἡρακλιώτης A.

tabitur,” inquit, „justus, cum viderit ultionem;” se ipsum quidem iustum, Imperatoris vero abdicationem ultionem vocans. Deinde ad vindictam et ad persequendos episcopos ac presbyteros sese convertit, eorumque aliis sacerdotalis muneris administratione ad certos annos interdixit, aliis usque ad obitum. Fuere etiam, quos lenius mulctarit. Sed, ut paucis absolvam, neminem eorum qui seniori Imperatori favissent impunitum dimisit. (IV.) In his et Ioannes, qui meus ab infantia post Deum curator fuerat, matris meae frater, provecta aetate in sua metropoli vitam cum morte commutat. Quem neque senium, neque pedum plaga adducere potuit, ut de iuvenili et vehementi austerioris vitae exercitatione quicquam ad obitum usque permitteret. Erat autem eius metropolis Heraclea Pontica. Sed et hunc Primum populus Heracleoticus vidit; patrem bonum et Deo plenum, non agrestem virum et temerarium doctorem et linguam e suggesto insanam et importunam exortantem, quae et auditorum aures sauciaret, et magnum ineptumque tumultum excitaret, nunquam vero ad utilia se conferret: sed et lingua et auribus et animo ab adolescentia probe institutum et omni doctrina tum sacra tum profana imbutum, ut et moribus et eloquentia satis ad auditores suos regendos instructus esset, et ad eas regulas praescribendas, quae morum elegantiam forment, et vires praevalidas temperant, et animorum im-

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

A. M. ἀκόλαστον ἕπαν ταλαντεύουσι κτήμα. ἔξεσι δὲ τοῖς βουλομένοις
6836 ἀκούειν κατὰ μέρος ὁποῖος καὶ ὅσος τὴν ἕπασαν ἀρετὴν ὁ ὧν ἔξ
ad 6849 οὐπερ ἡμεῖς αὐτῷ συγγεγράφαμεν βλον.

Imp. Andron.
Iunioris.

P. 264
V. 214

η'. Ἀλλὰ γὰρ οὐπω τριάκοντα παρήλθον ἡμέραι καὶ ἀκούεις
ὁ βασιλεὺς, ὡς ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων Μιχάηλος ἐξίστη κατα-5
τρέχει τὰς ἀστυγέτονας πόλεις καὶ χώρας Ῥωμαίων, μέλλει δ'
αὐτίκα προχωρήσειν ἄχρι καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ἀδριανουπόλεως,
μισθοφορικὸν ἐπαγόμενος οὐκ ὀλίγον ἐκ τῶν παρὰ τὸν Ἰστρον οἰ-
κούντων Σκυθῶν, ἔξεισι τὴν ταχίστην καὶ φθάσει πρὸς Ἀδρια-
νούπολιν· ἀκείθεν πέμψας πρέσβεις ἐζητεῖ μαθεῖν τὴν τοῦ παρα-10
Βσπονδῆσαι αἰτίαν· καὶ ἤκουσεν ἐκεῖθεν, ὡς „ἥκιστα ἦν σοι τῶν
δυνατῶν εἰσελθεῖν ἐς Βυζάντιον καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν
περιζύσασθαι, εἰ σύμμαχος αὐτὸς ἐβουλόμην τῷ πάππῳ γίνεσθαι
τῷ σῷ, χερίματά τε καὶ χώραν δημορον ἐπαγγελλομένῳ μοι δά-
σειν· ἃ πάντα νῦν ἐζημιώμαι σοῦ γε εἵνεκα καὶ τῶν σῶν ἐπιγ-15
γελῶν. οἶσθα γὰρ, ὡς πολλῶν με τῶν ἐπαγγελῶν ἐμπέπληκας
καὶ πολλῷ μειζόνων ἢ ὁ πάππος ὁ σὸς, οὐ μόνον τοῦ μὴ συμμα-
χεῖν ἐκέλευε γε εἵνεκα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἐπὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ κῆδος
C καὶ τὴν συγγένειαν.” ὁ δὲ βασιλεὺς δειλλας αἰτίαν ἐκφέρειν ἐπέ-
λων, καίτοι μὴ ἀντίπαλα κεκτημένος στρατεύματα, μὴδὲ ἀγρό-20
μαχα πρὸς τὴν τῶν ἐχθρῶν δύναμιν, ὅμως πολέμῳ τὴν τῶν
πραγμάτων κρίσιν ἐπιτρέπειν ἔγνωκε δεῖν. τόλμη γὰρ φροσῆ
μᾶλλον ἢ λογισμοῖς τε καὶ σκέμμασιν ἐκέχρητο πρὸς ἅπαντα τὰ

2. κατὰ μέρος add. A. 7. καὶ αὐτο Διδυμ. add. A. 19. καὶ
τὴν συγγέν. add. A.

petus moderentur, et omnem immodestum motum coerceant. Quanta enim
tem et qualis fuerit hic vir in omni genere virtutum, ex vita eius a nobis
conscripta cuius particulatim cognoscere licet.

8. Sed priusquam triginta dies elaberentur, cum audisset Imperator
Michaelēm Bulgarorum principem finitimas Romanorum urbes et provinci-
as incursare, statimque Didymotichum et Adrianopolin usque, Scytharum ad
Istrum habitantium non parva manu mercede conducta, progressurum esse;
ipse Adrianopolin profectus quam celerrime legatos ad illum mittit et ipsi
foederis causam quaerit. Cui ad hunc modum ille respondit: „Tu mihi
pacto Byzantium ingredi et rerum potiri potuisses, si ego a te tuo opem
ferre voluissem, et pecuniam et finitimam provinciam mihi pollicite: quibus
nunc tua et tuarum promissionum causa omnino fraudatus sum. Quas
enim promissis me oneraris ipse nosti, iisque longe maioribus quam tuis
tuis, non tantum ut ne eum adiuverem, sed et propter sororis tui nupti-
monium et iunctam tecum affinitatem.“ At Imperator ad cavendam ignaviae
suspicionem, quanquam non paribus copiis nec ad propulsandas hostium vi-
res idoneis instructus, tamen Martis aleam experiendam esse duxit. Na-
turalem enim audaciam magis, quam rationem aut consilium sequetur,

συμπύκτοντα. ὅθεν πολλή τις ἐγένετο σπουδή καὶ παρασκευὴ τῶν ἐκατέρωθεν στρατοπέδων· καὶ ἦν ἐν κινδύνοις καὶ φόβοις πολλοῖς τὰ Ῥωμαίων πράγματα. δεύσασα δ' ἡ μήτηρ καὶ δέσποινα περὶ τῷ νήϊ διαπρεσβεύεται πρὸς ἀμφοτέρους περὶ τῶν ἐν ἀλλή-
 5 λοις σπονδῶν· καὶ γίνεται διαλλακτῆς ἀμφοτέρων, ἅτε μήτηρ D ἀμφοτέρων τυγχάνουσα καὶ τὸ θαρσύνειν ἐντεῦθεν μακρὸν κεκτημένη τὴν ἐπιτίμησιν ὅποιαν ἐθέλοι καθ' ἐκατέρων ἐπενεγκεῖν. οὕτω μὲν οὖν τῶν σπονδῶν γενομένων χρήματα πλείστα δεξιόμενος ὁ Μιχάηλος ἀνεχώρησεν οἴκαδε. (B.) Ὁ μέντοι μέγας λογοθέτης ὁ
 10 Μετοχίτης ἐς τὴν ὑπερορῖαν ἕξιν οὐδενὶ κόσμῳ ἀπαγόμενος τῷ τῆς στραγγουρίας νοσήματι κάτοχος ἐγεγόνει· ὁ καὶ μᾶλλον ἐπέβη P. 265 τοῦτον, ἢ πάνθ' ὅσα ἐπεπόνθει, εἰρηκτὴν λέγω καὶ δόξης ἐκπτωσιν καὶ χρημάτων ἀφαιρέσιν καὶ φανύλων ἀνθρώπων ἐλέγχους καὶ λοιδορίας. (Γ.) Ὁ δὲ τοῦ βασιλέως πάππος δριμυτέραν τὴν
 15 ἕξιν τοῦ σώματος ἐκ τῆς λύπης κτησάμενος τέως μὲν τοῖν ὀφθαλμοῖν τὸν ἕτερον ἐξημίωται, τῆς ὀπτικῆς ἀγῆς μαρνανθίσης. οὐ πολλῷ δ' ὕστερον καὶ τὴν ἑτέραν τῶν ὄψεων προσεξημίωται καὶ διέμεινεν οὕτως ἕξιν νυκτὶ τε δουλεύων διηνεκεῖ καὶ, τὸ τῆς θείας φάναι γραφῆς, τὸ πόμα ἑαυτοῦ μετὰ κλανθμοῦ κερνῶν καὶ ἄρτον B
 20 ὁδύνης ἐσθίων. ἐῷ γὰρ λέγειν τοὺς ἐμπαιγμοὺς καὶ τὰς ἀσέμνους λοιδορίας τῶν φυλάκων ὁμοῦ καὶ τῶν οικετῶν, ὅποιας καὶ ὅσας αὐτοῦ καταχέοντες ἦσαν. ἐῷ δ' αὖ καὶ ὅπως ἄδεια δέδοται πύσαις V. 215 ταῖς πλυνούσαις εἰσεῖναι ὅποτε βούλοιντο πλύνειν ὠντινων βούλωνται τὰ ἱμάτια παρὰ τὸ ῥέον ὕδωρ διὰ τῆς τοῦ πυλατίου αὐλῆς·
 25 καὶ ὅπως τοῖς ἐκ γειτόνων ἀλόγοις ζώοις καταπάτημα γέγονε τὰ C

3. δέσποινα A., δεσποίνη W. 9. ὁ Μετοχ. add. A.

quicquid accidisset. Quare magno studio exercitus utrinque se parabant; Romana autem republica in magno periculo et metu versabatur. Mater vero eademque Imperatrix filio timens ad utrumque de pacificatione legatos mittit eosque reconciliat, quippe amborum mater. Unde etiam utriusque oburgandi auctoritatem usurpare non dubitabat. Sic pace facta Michaeli maxima pecunia accepta domum rediit. (II.) Caeterum magnus Logotheta Metochites, cum in exilium indigno more ac modo abduceretur, in stranguriam inciderat; quae molestior ei fuit, quam caetera omnia quae perpeussu fuerat, carcere inquam, iactura dignitatis, opum ereptione, vilium hominum obtrectatione et convicio. (III.) Imperatoris vero avus, corrupto ex doloris acerbitate corporis habitu, unius oculi usum amisit, eius videlicet lumina senam extincto; nec multo post alterum etiam; et deinceps in perpetua nocte vixit; ac, ut sacrae litterae loquuntur, potum suum cum fletu miscuit, et panem doloris comedit. Omitto enim illusiones et foeda convicia, quibus et custodes eum et famuli laceabant. Mitto etiam, omnibus lotricibus datam licentiam ingrediendi palatium quodocumque vellent, ad lavandas quorumlibet vestes in aqua, quae per palatii aulam fluebat; et ut a vicinorum bestia

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

βασιλεια καὶ νομῆ), ὄνοις λέγω καὶ ἵπποις καὶ βοσὶ καὶ ἄρσι
κατοικιδίοις. καὶ εἴ τι δὲ τοιοῦτον ἕτερον εἰς ἐμπαιγμὸν καὶ περι-
φρονησιν τοῦ γηραιοῦ βασιλέως ἦν, πάντι' οὐκ ἤμελι πρῶτων
καὶ συνεργῶν ὁ πρωτοστράτωρ, τῶν ἐν Βυζαντίῳ πραγματῶν
ἐπίτροπος ὢν καὶ δίκαικῆς τηρικαῦτα. (A.) Μόνος ὁ μέγας⁵
δομέστικος ὁ Καντακουζηνὸς ἄκρατον διετήρησε λαιδορίας καὶ
D γνώμην καὶ γλῶσσαν καὶ ἦθος πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ ὅσοι τῆς
προσοῦσης ἐξέπεσον δόξης. οἱ δ' ἄλλοι καθάπερ ἄκρατον πενω-
κότες τὴν τοῦ καιροῦ περιπέτειαν μεθυσούσῃ γνώμῃ πρὸς τὰς ἐν-
στασίας τύχας ἐχρήσαντο. συνέσει γὰρ οὗτος αὐτοφρενὴ καὶ θαδέα¹⁰
φρενῶν αὐλακὶ κοσμούμενος ὁ ἀνὴρ ἐς τοὺς τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν
ἀγαθὸς χαρακτῆρας ἐκείνους ἀνήγεν ἑαυτὸν κατὰ τε μεγαλοπρέ-
πειαν τρόπων καὶ δεξιᾶς ἀφθονίαν. καὶ νῦν γὰρ εὐτυχῶς τῶν
Eπραγμάτων ἐλθόντων αὐτῷ ὁ δὲ οὐκ ἐνετρώθησε τῇ τύχῃ, οὐδ'
ἐπὲρ τὸ μέτρον ἦρε τὴν ὄφρυν, ἀφειδήσας ἴσως ἐς τὸ φιλότιμον¹⁵
τοῦ φρονήματος· ἀλλ' ἔμεινε τῆς σωφροσύνης τῶν ὄρων ἐνὸς
ἀκλιῆς. „καὶ νῦν ἐμοὶ νήφειν” (ἔλεγε) „χρεῶν, ὅτε τοὺς ἄλλους
μεθύειν ἀνάγκη.” στάδιον γὰρ, ὡς εἰπεῖν, καθορᾶται καὶ βῆστας
ἀκριβῆς ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς, ὅποσα κατὰ χρόνον εὐνηγ-
ματα φύεται, παρὰ τοσοῦτον ἐς ὕβρεως ὄγκον ὑψοῦσα τοὺς²⁰
F ἄφρονας, παρ' ὅσον τοῖς εὖ φρονοῦσι βεβηκυίας γνώμης βεβη-
κότα φέρει τρυγῶντα πολλαχόθεν τὸν ἔπαινον. (B.) Ἐν τούτοις
ἐξίσχεται καὶ ὁ Συργιάννης τῆς εἰρακτῆς, ὄρκους ἐγγράφους πρότερον
δοῦς καὶ ἐπαρασῶμενος ἑαυτῷ τὰ φρικωδέστατα, εἰ μελετήσῃ τε

2. ἐμπαιγμὸς A. 6. δὴ ἐτήρησε A. 24. μελετήσῃ ἐκ A.

palatium conculcatum et depastum sit, asinis inquam, equis, bobus et do-
mesticis volucris. Denique si quid aliud huiusmodi erat, quod ad illum
illudendum pertineret, id omne Protostrator et ipse faciebat, et aliis ut fa-
cerent auctor erat, cum is eo tempore curator et administrator Urbi prae-
esset. (IV.) Solus Cantacuzenus magnus Domesticus animum et linguam
et mores, tum erga Imperatorem, tum erga alios, qui dignitatibus excite-
rant, ab omni convicio temperavit et incontaminatos servavit. Caeteri
vero, illa temporum conversione velut multo mero ebrii, insolenter fortuna
abusi sunt. Ille contra, naturali prudentia et magno ingenio ornatus, ne ad
praeclara illa veterum exempla componeret, qui et moribus magnifici et manu
liberales fuissent. Et cum tunc res ei feliciter successissent, fortuna cor-
ruptus non lasciviit, neque immodice supercilium arrexit nimia videlicet
ambitione abreptus; sed intra modestiae limites immotus mansit. „Nunc
me,” inquit, „sobrius esse oportet, cum alii non ebrii esse non possunt.”
Prosperi enim successus, veluti palaestra quaedam, humanas mentes certo
iudicio explorant, et eos qui vecordes sunt tam insolentes reddunt, quam
cordatum quemque constantiae, moderationis et gravitatis laudibus came-
lant. (V.) His temporibus Syrgiannes carcere educitur, scripto prius iure-
iurando dato et atrocissima quaeque sibi imprecatus, si quid contra impe-

κατὰ τοῦ βασιλέως· εἰ δ' ὅπως ποθ' ἀλόγη ψευδόμενος ὑπὸ κρι-
 ταῖς ἀπροσωπολήτοις, μετὰ τοῦ κληρονόμου εἶναι τῶν φρι-
 κωδεσταίων ἐκείνων ἀρῶν καὶ κεφαλικὴν ὑφίστασθαι τιμωρίαν. A. C.
1328
ad
1341
 (ς'). Ἀλλὰ γὰρ ἐν τούτῳ τῷ ἔτει καὶ ἅμα τῷ ἐφεξῆς, ἡρημισίωσης Imp. Andron.
Iunioris.
 8 τῆς τῶν Ῥωμαίων στάσεως καὶ τῶν ἐπ' ἀλλήλους πολέμων καὶ P. 266
 ἐκδρομῶν πεπανμένων, τσσαύτην εὐθηλίαν ἐθεύσαντο σίτου Βυ-
 ζάντιοι, ὁπόσην οὐδὲ τούτων οἱ πρόγονοι πάλαι πολὺν ἤδη τὸν
 χρόνον.

9'. Ἄρτι δὲ τῆς ὥρας ἐπιστάσης, ἐν ᾗ φντηκομοῦσαι καὶ A. C. 1329
V. 216
 10 ζωγραφοῦσαι τὴν γῆν αἱ τοῦ ἥρος χεῖρες τῆ ποικιλῆ τῆς χλόης B
 βαγῆ πλείστην ταῖς τῶν ἀνθρώπων ὄψει τὴν τέρηνιν χαρίζονται,
 ἐτοίμους ἢ βασιλεὺς τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις εἶναι παρεκελεύ-
 σατο. βούλεσθαι γὰρ αὐτὸν διαβῆναι πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ πόλεμον
 ἄρασθαι κατὰ Ὁρχάνου, τοῦ τῆς Βιθυνίας ἡγεμονεύοντος, τά,τε
 15 ἄλλα καὶ ὅτι Νίκαιαν τὴν προκαθημένην Βιθυνίας πόλιν κινδυ- C
 νεύει χειρώσασθαι, διπλῶ πολέμῳ πολιορκῶν, λιμῶ καὶ στρατῶ.
 λήγοντος μὲν σὺν ἤδη τοῦ ἥρος, ὁ στρατὸς διαπεραιούμενος τὸν
 πρὸ τοῦ Βυζαντίου πορθμὸν διέβαινεν ἐς Ἀσίαν ἅμα τῷ βασιλεῖ,
 δισχιλιοὶ μὲν τοῦ στρατοῦ τὸ ἀπύλεκτον ὄντες· τὸ δὲ πλείστον
 20 ἀγοραῖοί τινες καὶ βύναυσοι καὶ δῆλοι ὄντες κισθιλεύσειν τὴν μά-
 χην. ἐπιφέροντο γὰρ καὶ τὰ τῆς δειλίας τεκμήρια, ἀκιάτῃ φημι
 καὶ ἐφόλκιον πλείστα τε καὶ ὅλον εἰπεῖν ἰσάρισμα τοῖς ἐαυτῶν σώ- D
 μασι, ἵνα φωνῆς γενομένης ἐτοίμως ἔχῃσι πρὸς αὐτήν. περὶ
 γὰρ διώξεως καὶ νίκης οὐδὲν αὐτοῖς οὐδαμῆ μμεμείληται. ὁ δὲ τῆς

ratorum moliretur: hac etiam lege sibi dicta, si quovis modo apud integros
 iudices mendacii convinceretur, non solum ut diris illis esset obnoxius, ve-
 rum etiam ut capite plecteretur. (VI.) Caeterum hoc et sequenti anno,
 seditione Romanorum sedata, cum et a praeliis et ab excursionibus mutuis
 cessatum esset, tantam frumentum copiam Byzantii viderunt, quanta nec apud
 maiores illorum longo antea tempore extiterat.

9. Sed cum id modo tempus venisset, quo Veris manus terram arbo-
 rum comis ornantes eandemque variis herbarum et florum coloribus pingentes
 amoenissimum oculis hominum spectaculum praebent, Imperator copias
 Romanorum praesto esse iussit. Etenim velle se traicere in Asiam, et
 Orchan, Bithyniae principi, bellum inferre, cum aliis de causis, tum quod
 periculum esset, ne in Nicaeam, primariam Bithyniae urbem, bello duplici,
 fame nempe et exercitu, oppugnatam subiret. Vere igitur iam exeunte,
 traiecto Byzantio freto, exercitus una cum Imperatore in Asiam transiit; mi-
 lites quidem selecti bis mille; reliqua autem ac maxima turba homines cir-
 cumforanei atque opifices, quos facile cerneret pugnam velut adulteratos
 esse. Advehebant enim secum ignaviae argumenta, lembos et naviculas
 plurimas et fere tot, quot erant homines, ut ad fugam, si opus foret, pa-
 ratii essent; de persequendo et superando hoste nihil prorsus cogitantes.

- A. M. Βιθυνίας ἀρχηγὸς τῶν Τοῦρκων τοὺς τὰ πολέμια ἐμπειροτέρους
6836 ἐκλέξας τὰ στενὰ τῶν ὁδῶν ἐπεπόμφει φυλάττειν. αὐτὸς δ' ἑτα-
ad κισχιλλῶν ὑπάλτας λαβὼν ἔξεισι τὸν βασιλεῖα ἐκδεχόμενος. ὁδῶν
6849 βασιλεῖ τριταίῳ μετὰ τὴν ἐς Ἀσίαν διάβασιν περὶ τι πολλῆνοι η-
Imp. Andron. Junioris. νομῆνω παράλιον, Φιλοκρήτην οὕτωςί πως ἀνομασμένον, ἐκείνῳ
ἐμειμαθήκει τὰς πέριξ δυσχωρίας διειληφῶτα παρακαθῆσθαι μετὰ
P. 267 τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοπέδου τὸν Ὀρχανον, ἐνταῦθα καὶ αὐ-
τῷ πῆξασθαι τὸ στρατόπεδον καὶ διανυκτερεῦσαι ξυμβέβηκε.
(B.) Ἐπεὶ δ' ἄμα ἤλιω τῶν βαρβάρων ἐνίους ἐώρα τῶν πέριξ
ὁρῶν παρακατιόντας, πρῶτα μὲν ψιλοὺς, ἔπειτα δ' ὀπίλους, 10
καὶ μάλιστα ἄλλους ἱππέας, ὀπλισάμενος καὶ αὐτὸς ἤλασεν ἐκ'
αὐτούς. πρῶτα μὲν οὖν ἀκροβολισμοὶ παρὰ τῶν βαρβαρῶν
ἐγίγοντο τοξοτῶν πόζρωθεν ἱσταμένων καὶ οὐ μάλᾳ ἐθελόντων
Βτέως προσιέναι. ὅπερ οὐ νόμιμον ὁ βασιλεὺς εἶναι λογισάμενος
τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ δειλίαν, θάρσος τε ἀνελίμβανε καὶ παρ- 15
ξίεναι κατ' ὀλίγους καὶ ἐξιππάζεσθαι τὰς τάξεις ἐκείων. ὅπερ
οὐκ εἰς καλὸν ἀποβήσεσθαι πέρας ἐνιοὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐμπειρο-
V. 217. τέρων φάσκοντες οὐκ ἠδυνήθησαν ἐπισχεῖν. ἐπεὶ δ' οὕτως κερμι-
βυτούσης τῆς μάχης παρήει τὸν μεσημβρινὸν ὁ ἥλιος, ὅσπερ δὴ
μάλιστα κατὰ γῆς αὐτὸς ἀκμαιοτέρην καταπέμψει τὴν εἰρήνην, 20
C θεασάμενος ἄνωθεν ἐκ τῆς ἀκρωρείας ἀπυγορεύοντας ἦδη Ῥο-
μαίους ἐκ τε τοῦ καύματος ἐκ τε τῶν συνεχῶν δρόμων καὶ κεραιό-
μῶν, ὁ Ὀρχανος κάτεισι καὶ αὐτὸς, οὐκ εὐαρίθμητον ἐπαγόμενος

11. μάλᾳ ἄλλους A., Boiv. conl. μάλᾳ πολλοὺς, μάλιστα τοὺς ἄ-
λους W. in mg.

Bithyniae vero princeps Turcos rei militaris peritissimos delegerat et ad custodiendas viarum angustias miserat. Ipse autem, octo millibus armatarum acceptis, Imperatori occursurus exit. Qui cum tertio die, ex quo Asian ingressus fuerat, ad oppidulum maritimum, cui Philocrene nomen est, pervenisset, ac didicisset Orchanem, angustiis circumcirca occupatis, cum barbarico exercitu in proximo consediisse, ipse quoque castris ibi positus pernoctavit. (II.) Cum autem barbaros nonnullos, orto statim sole, e circumiacentibus montibus descendere videret, levis primum, deinde et gravi armaturae milites, atque in primis equites; ipse etiam arma cepit et ad eos contendit. Ac primum sagittarii barbarorum eminus tela in nostros coniecerunt, nec propius accedere voluerunt. Id quod Imperator barbaris familiare esse non cogitavit, sed timoris argumentum credidit. Itaque fiducia sumpta paucos subinde equites evagari et excurrere extra ordines iussit. Quod non feliciter casurum esse cum aliqui ex iis, quos circa se habebat, iique caeteris peritiores, affirmarent, impetum tamen eius reprimere non potuerunt. Dum autem haec tumultuaria pugna ultra meridiem producitur, quo tempore gravissimus solis aestus est; Orchanes e vertice montis Romanos et aestu et continuis cursibus et circumcursionibus iam defatigatos esse conspicatus descendit et ipse cum exercitu non facile au-

στράτευμα. καὶ περιστάντες σὺν ἀσήμεν τῇ κραυγῇ οἱ μὲν συγχοῖς
 τοῖς βέλαιον ἔβαλλον, οἱ δὲ τοῖς ξίφεσι κατὰ στόμα προσυπαν-
 τῶντες ἔπαιον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν πρώτην ἐκείνων ἔφοδον γενναίως
 ὑπενεγκόντες εὐρώστως ἡμύνοντο μέχρι πολλοῦ καὶ πλείστους ἐτί-
 5 τρωσκόν τε καὶ ἔσφαττον. ἔπειτα τὴν νύκτα βλέποντες οὐκ εἰς D
 μακρὰν ἐπισῶσαν καὶ δεινὸν ἡγησάμενοι τὸ ἐν πολεμίᾳ νυκτομα-
 χεῖν, ἐπὶ πόδα ἀνεχώρουν ἐπειγόμενοι παρὰ τὸ οἰκείον στρατόπε-
 δον. ὅτε καὶ μάλιστα σφοδρότερον ἐπιτιθέντες οἱ βάρβαροι οὐκ
 ὀλίγον εἰργάζοντο φόνον τῆς τε ἵππου καὶ αὐτῶν, ἕως ἡ νύξ ἐπελ-
 10 θοῦσα τὴν μάχην διέλυσε. τέτρωται δ' ἐν τούτοις καὶ ὁ βασι-
 λεὺς ἄτερον τοῖν ποδοῖν ἐλαφρῶ τινι βέλει καὶ οὐ μάλα καιρίῳ. E
 (Γ.) Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ γίνεται τι θάλαμα ἐλεινὸν καὶ προφα-
 νής τις θεομηρία. ἐπεὶ γὰρ ὁ βάρβαρος ἐτεθαυμάκει θεασάμενος
 τῶν Ῥωμαίων τὴν τε ὄπλισιν καὶ τὴν ἀνδρικήν ἐνστασιν, ἐνόμισεν
 15 οὐ μέχρι τούτου στήναι θελήσειν αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ ἐς τὰ πρόσω
 χωρεῖν ἐς τὴν ὑστεραίαν. ὅθεν τριακοσίους ἐκεῖ κατυλεοιπῶς ἱπ-
 πείας θειωρίας εἵνεκα, αὐτὸς τὴν ὄλην ἀναλαβὼν στρατιὰν ἤλαυνεν F
 ἐς τὰ πρόσω, σπεύδων προκαταλαβεῖν τὰ τῶν ὁδῶν καιριώτερα.
 ἐκείνος μὲν οὖν οὕτως ᾤχετο ἀπιών· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐς τὸ τῆς Φιλο-
 20 κρήνης εἰσῆμι πολίχνηιον θεραπείας εἵνεκα τοῦ ποδός. ὅπερ ὁ στρα-
 τὸς θεασάμενος τῶν Ῥωμαίων καὶ ἡκιστα καθαρώς τὴν αἰτίαν
 μεμαθηχότες φεύγειν ἐνόμισαν ὑπὸ δειλίας αὐτόν. μέλλειν γὰρ
 ἐπικείσεσθαι τούτοις νυκτὸς τὸν Ὀρχανον μετὰ μάλᾳ πολλοῦ τοῦ
 στρατοῦ καὶ μηδένα ζῶντα Ῥωμαίων καταλαπεῖν, τὸν ἐς τὴν ὑστε- P. 268

12. τῇ add. A. 18. τὰ πρ.] τὸ A.

merabili. Qui confuso clamore edito undique irruentes partim sagittis crebris nostros petunt, partim cominus gladiis rem gerunt. Romani vero, primo illorum impetu fortiter excepto, longo tempore strenue se defendunt, plurimis hostium et vulneratis et occisis. Deinde cum noctem instare viderent, et hostili in solo per tenebras pugnare periculosum iudicare, pedem in castra sua properantes retulerunt. Quamobrem Turci vehementius instantes multos et equos et homines occiderunt, donec noctis interventu praelium est diremptum. Inter caeteros autem ipse etiam Imperator levi quodam et minime letali sagittae ictu alterum pedem vulneratus est. (III.) Ka nocte spectaculum miserabile et evidens irae divinae signum extitit. Nam barbarus, qui Romanorum armaturam et virilem in pugnando constantiam viderat et admiratus fuerat, eos non quieturos, sed postridie longius progressuros ratus, trecentis equitibus speculandi gratia ibi relictis, ipse cum omni exercitu perrexit ulterius ad opportunas vias occupandas. Atque ita quidem ille discessit. Imperator vero oppidulum Philocrenen ingressus est curandi vulneris gratia. Quod Romani milites cum animadvertissent, nec causam satis certo scirent, eum prae metu fugere putarunt. Noctu enim Orchanem cum magno exercitu affore, neque quemquam Romanorum saluum eva-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ραίων θεάσασθαι ἥλιον. ὅθεν ὄσοι μὲν ἀκάτια ἐπεφέροντο, ἔγοντο
φύγοντες γυμνοὶ δι' αὐτῶν. οἱ δὲ σπεύδοντες πρὸ τῶν κολῶν
τοῦ πολίχνιου κατεπατήθησαν ὑπ' ἀλλήλων οἱ πλείους καὶ ἀπεκί-
γησαν. ἄλλοι δ' ἀλλήλων ἐξαρτώμενοι δίκεν σειρᾶς, οἱ μὲν διὰ
τῶν ἐπιλάξεων εἰσεπήδων, οἱ δὲ ἀποσπώμενοι πρὸς τῶν ὀπισθεν
ἐφελκομένων ἀνετρέποντό τε καὶ ἔθνησκον πίπτοντες. ἦσαν δ' οἱ
B καὶ ὑπὸ μόνῃς δειλίας ἀπέψυξαν ἰστάμενοι. ἄρτι δὲ καὶ ὁ ἥλιος
ὑπερβὰς τὸν ὄρλιοντα ἠρμήνευσε τοῖς τριακοσίοις ἐκείνους βαρβάρους
τὴν ἄπιστον ἐκείνην συμφορὰν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ
προσελάσαντες καὶ θεασόμενοι προκείμενα παρὰ τὸ στρατόπεδον
ἵππους καὶ ὄπλα καὶ σκηνὰς ἀνδρῶν κενὰς, πρὸς δὲ τούτοις καὶ
τοὺς βασιλικούς ἵππους μετὰ τῶν ἐρυθρῶν ἐφεστρίδων καὶ τὴν
C βασιλικὴν σκηνήν, ὑπαντα λαβόντες οἱ διακόσιοι ἀπήσαν. οἱ δ'
ἐκατὸν ἔγγὺς γενόμενοι πολλοῖς κατέπειρον βέλεσιν, ὄσοι μὴ ἐφθί-
σαν μῆτ' ἐς ἀκάτια, μῆτ' ἐς τὸ πολίχνιον ἑαυτοὺς ἐμβολότας.
(A.) Ταῦτα θεασάμενος καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ ἔχων ὅτι καὶ
δράσειε, τῆς περιστάσεως οὐδὲν οὐδαμῆ χορηγούσης ἐμήχανον,
ἐς πλοῖον ἐμβὰς καὶ αὐτὸς ἐπανήει πρὸς τὸ Βυζάντιον. διηπόρου
δ' οὖν ὁμῶς καθ' ἑαυτὸν γνωσιμαχῶν καὶ ζητῶν τὴν τῆς βασι-
D νίας αἰτίαν, δι' ἣν τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον οὕτως ἐκεί-
ρη διεφθαρται, μηδενὸς τῶν πολεμίων διώκοντος. συνέηκε δ'
V. 218 ὁπὲ καὶ πλείοστα μὲν ἕτερα, καιριώτερον δ' εἶναι τὸ τῶν πολι-
τῶν πραγμάτων ἀστάθμητον καὶ τὸ περὶ τὰς δίκας νόσημα καί-
χουν ὄν καὶ δυσόλιτον διὰ τὴν ἐκ τοῦ χρόνου προσγενομένην ἔση

11. ὄπλ. καὶ ἵππ. A.

surum ac solem postridie intuiturum. Itaque qui naviculas secum attulerant, nudi in ipsis fugiebant. Alii festinantes ante portas oppiduli sese matro ple-
rique conculcabant et suffocabant. Alii catenae inatar ex se invicem nexi ac
suspensi partim in propugnacula evadebant, partim a sequentibus detracti et
eversis casu moriebantur. Erant etiam qui solo timore exanimati stantes ex-
spirarent. Mane vero statim sole orto trecenti illi barbari incredibilem cum
Romanorum cladem conspicati progrediuntur, et cum in castris equos, ar-
ma, vacua hominibus tentoria, Imperatorios item equos cum rubris sellis et
Imperatorium tabernaculum viderent, ducenti ex iis his omnibus abreptis
abeunt. Reliqui centum propius accessere, et eos qui neque in naviculis
neque in oppidulum confugerant frequentibus telis confixerunt. (IV.) Im-
perator vero his visis cum nihil agere posset, nec ullam tempus opportuni-
tatem praeberet, conscensa et ipse navi Byzantium rediit. Caeterum ille
anceps haesitabat et secum tacite ambigebat, quam ob causam Deus irato
Romanus exercitus, cum nemo ex hostibus persequeretur, temporis mo-
mento ita esset profligatus. Tandem post multas dubitationes cum alia
plurima, tum id quod gravissimum erat animadvertit; publicae disciplinae
perturbationem dico et perversum morem iudiciorum: qui quidem morbus
late diffusus et ipso temporis lapsu inveteratus magnam confusionem ac

αὐτῷ καὶ πολλὴν ἐπάγον τῷ κοινῷ τῶν πραγμάτων τὴν σύγχυσιν καὶ ζημίαν. ὡς περ γὰρ τὰ ἐκ τινος καχεξίας σωματικῆς ἐπισυμβαίνοντα νοσήματα τοῖς ἀνθρώποις σπανίως ἐπισυμβαίνει καὶ οὐκ ἐς τὸ κοινὸν τὴν διάβασιν ἴσχει, τοῦ δ' ἄερος ροσήσαντος 5 ἀνάγκη κοινωνεῖν τοῦ νοσήματος ἅπαντας, ὅσοι τοῦ αὐτοῦ κοινῆι μετελήθησιν ἄερος, οὕτως ἔχειν ἔφασκε τὰ μερικὰ πάντ' ἀδικήματα πρὸς τὸ περὶ τὰς κρίσεις γινόμενον. (E.) Ὅθεν μετ' οὐ πολλὰς τὰς ἡμέρας ἄπεισιν ἐς τὸν πατριάρχην Ἡσαΐαν· καὶ πρῶτα μὲν πείθειν τοῦτον ἀποδέσθαι ἐπιχειρεῖ τὸν πρὸς τοὺς ἐπισκό- 10 πους κότον καὶ λύσαι τὸν ἀφορισμὸν τῷ λαῷ. μηδὲ γὰρ εἶναι φησι τῶν εἰκότων, αὐτοῦ συγχωροῦντος ἅπασιν ἅπαντα, πρὸς ὃν καὶ τὰ κοινὰ φανερώς ἀφείρων πταίσματα, ἔκεινον πατριάρχην ὄντα καὶ τῆς εἰρήνης ἅμα διδάσκαλον εἶναι ὀφείλοντα, ἔπειτα ὑποκαθημένην τρέφειν ὀργὴν κατ' ἀνθρώπων ἐν πολλοῖς δυομέ- 15 νοις ἡλίαις, μηδ' ἐφ' ἐνὸς συγχωρούμενον. τῷ μὲν οὖν λαῷ τῷ τε ζῶντι καὶ τῷ τεθνεῶτι συγχώρησιν ἔγγραφον ἐπ' ἄμβωνος ἀνεγνώκει, τὴν ἱερατικὴν περιβαλλόμενος στολὴν, ἐν ᾧ τῆς θείας μυσταγωγίας ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ πειθόμενος. τοῖς δ' ἐπισκόποις καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοῖς πλείοσιν ἡκιστα συγκεχώρηκεν. 20 ἔπειτα τὴν θείαν ἐπιτελοῦντος μυσταγωγίαν σὺν πολλοῖς ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις τοῦ πατριάρχου, τέτταρας ἐκλεξάμενος ἄνδρας, οὓς αὐτὸς ἀξίως ὑπηρετήσῃν ἔκρινε ταῖς πολιτικαῖς δίκαις, ὧν εἷς ἐκ τῶν ἐπισκόπων ἦν, τούτοις ἐν μέσῳ τῷ θείῳ

3. ἐπισυμβαίνει et ἴσχει A., ἐπισυμβαίνειν et ἴσχειν W. 6. μετελήθησαν A. 8. Ἡσαΐαν A. 9. ἀποθ. τὸν πρ. τοὺς ἐπισκ. κότ. ἐπιχειρεῖ A. 23. τοῦ θείου νεῶ A.

multum detrimenti reipublicae afferebat. Etenim morbi, qui ex malo aliquo corporis habitu orientur, paucos invadunt, nec publice vagantur. Aëre autem infecto omnes, qui eundem et communem aërem participant, ipsius etiam morbi participes fieri necesse est. Eandem autem ille rationem esse aiebat privatorum omnium delictorum, si cum iniquis iudiciis conferrentur. (V.) Proinde non multis post diebus Esaiam patriarcham convenit: ac primum ei conatur persuadere, ut iram adversus episcopos deponat et populum interdicto solvat. Neque enim par esse, cum ipse omnibus omnia condonaret, ad quem publica delicta aperte spectarent: illum qui et patriarcha foret et pacis auctor ac magister esse deberet, iram adversus quosdam latentem et residuam alere, tot solibus interea occidentibus, cum ne unus quidem durante illius ira occidere deberet. Patriarcha igitur Imperatori obsequutus, sacerdotali stola induta, divinae mystagogiae hora populo et viventi et mortuo scriptam absolutionem in ambone recitat. Episcopis autem et presbyteris plerisque minime ignovit. Deinde eodem patriarcha cum multis episcopis et presbyteris mystagogiam celebrante, quatuor viros delegit Imperator sibi ad civilia iudicia exercenda probatos, quorum unus ex episcopis erat. His medio in templo iuris dicundi potestatem dedit, tradito

A. M.
6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioria.

νεῶ τὴν τοῦ δικάζειν ἐνεχείρισεν ἔξουσίαν ὁ βασιλεὺς, παραοὺς
αὐτοῖς καὶ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον καὶ πρὸς γε τὴν βασι-
κὴν σπάθην, καὶ ἅμα ἀπαιτήσας καὶ αὐτὸς ἕξ αὐτῶν ὄρκους φρι-
κωδεστάτους, ἀπροσωπολήπτως τε καὶ ἀδωροδοκῆτως ποιῆσαι
τὰς κρίσεις. πεποίηκε γὰρ αὐτοὺς καὶ ἀναμφίλεκτον ἔχειν τὴν κα-
5
C ταδίκην, εἰ τούτοις ἄλσκοιντο, χωρὶα δούς ἀποχρῶντα καλῶς
πρὸς ἐπέτειον πρόσοδον. καὶ ταῦτα μὲν τῆδ' ἔπη ἔσχε. (ζ') Φθι-
νοπώρου δ' ἵσταμενον συλλεξάμενος ὅσαι τριήρεις ἦσαν Ῥωμαῖοις
ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ Λέσβῳ καὶ ἄλλαις νήσοις καὶ παραλοῖς πόλι-
σι καὶ πρὸς γε ἔτι ὅσαι μονήρεις, καὶ ἐπὶ ταύταις τέτταρας ἄλλας¹⁰
συμμαχίδας τριήρεις ἐκ τοῦ τῶν Κυκλάδων ἡγεμονεύοντος ἦσαν
D Προσκαλεσάμενος ἀπέπλευσε, τῇ μὲν φήμῃ κατὰ τῶν βαρβαρικῶν
νεῶν, τῇ δ' ἀληθείᾳ κατὰ Μαρτίνου τοῦ τὴν Χίον ἐπιτροπέου-
τος· ὃς δὴ Λατίνος ὢν τῶν πλοῦτῳ καὶ δόξῃ διαφερόντων κλι-
ρον εἰλήφει παρὰ πατρὸς, ἐπιτροπέειν μὲν τὴν νῆσον καὶ τὴν¹⁵
ταύτης ἐκπορίζεσθαι πρόσοδον· ὑπέκειν δὲ τοῖς βασιλεῦσι Ῥω-
μαίων ὅσα καὶ δοῦλος καὶ πᾶν τὸ προσταττέμενόν σφισιν ὅλη
ποιεῖν προθυμία. Ῥωμαίων γὰρ εἶναι τὴν νῆσον· δοθῆναι δ'
E αὐτῷ πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πάππου τοῦ βασιλέως, ἐπιτροπῆς
τε εἵνεκα καὶ πορισμοῦ χρημάτων, παλαιὰν τινα χάριν ὀφειλοῦ-²⁰
τος αὐτῷ. ὃς δὴ οὕτω πρὸς τοῦ πατρὸς διαδεξάμενος ταίτην ἅμα
τῷ ἀδελφῷ τὸν μὲν ἀδελφὸν δόλοισι τισὶ παρεκρούσατο· αὐτὸς δὲ
δροστήριος ὢν ἀνὴρ καὶ συνέσει βαθεῖα κοσμούμενος τριήρεις τε

19. τοῦ βασιλέως om. A.

21. ταύτην add. A.

etiam sacrosancto evangelio; item Imperatorio gladio, sanctissimumque iusiurandum ab eis exegit, quo se sine respectu personarum et largitionum pronuntiatiuros affirmarent. Quippe si in eiusmodi delictis deprehensi essent, nullam eis excusationem reliquit, quominus condemnarentur. Nam praedia ipsis assignavit, ex quorum annuis redditibus splendide possent vivere. Atque haec ita ferme se habuerunt. (VI.) Autumno ineunte, omnibus triremibus Romanorum, quae Byzantii, Lesbi atque in caeteris insulis et maritimis urbibus erant, nec non uniremibus coactis, item quatuor auxiliariis triremibus ab insularum Cycladum rectore arcessitis, e porta solvit contra barbaricas naves, ut fama ferebatur; re ipsa vero contra Martinum, Chii praefectum. Qui cum Latinus foret, ex eorum videlicet numero, qui divitiis et dignitate eminebant, hereditariam acceperat a patre procuratorem eius insulae: item ius percipiendi ex ea annuos redditus, ea lege, ut Romanorum Imperatoribus pro servo pareret, et quicquid iussissent summo studio exequeretur. Romanorum enim esse insulam, quam Imperator idemque Imperatoris avus regendam illi dedisset, pecuniario etiam redditu ob vetus quoddam beneficium concessio. Quae Martino et eius fratri cum a patre relicta fuissent, fratrem quidem Martinum dolis quibusdam cluserat; ipse autem, vir strenuus et altissima prudentia instructus, triremes

ἐναυπηγήσατο καὶ ἐληΐζετο τοὺς βαρβάρους, ὅσοι τε τὰ ἐκεῖ τῆς Ἀσίας ὤκουν πυράλια, καὶ ὅσοι ληστρικῶς ἐς τὰς ναῦς ἐμβιβάζοντες ἑαυτοὺς τὰς νήσους παρέπλεον. καὶ οὕτω τούτους ἐφόβησεν ἐν βραχεῖ, ὡς καὶ φόρους ἐτησίους λαμβάνειν ἐκ τούτων, ὡς μὴ ἔτι δὲ τὰ μέγιστα βλάβη μαχόμενος. ὅθεν ἐπὶ μέγα πλούτου καὶ δόξης τὴν ταχίστην προβαίνων ὑποπεύειν ἐδίδου Ῥωμαίοις, οὐκ εἰς μακρὰν οὐδ' ἐπὶ πολὺ διατηρήσοντα τοῦτον τὴν ἐς βασιλείας ὑποταγήν. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀπαρακαλύπτως τὸν ἐκπλουν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ νῦν ποιησόμενος τὴν τε νῆσον κατέσχε ζῶν οὐδενὶ πόνῳ· καὶ αὐτὸν χειρωσόμενος δεσμώτην τοῖς Βυζαντιοῖς παρέπεμψεν.

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.
V. 219

ἰ. Ὀλίγων μέντοι διελευσῶν ἡμερῶν νόσον ἐνσκήψαι συνέβη τῷ βασιλεῖ μάλα βαρεῖαν, ἐν Διδυμοτείχῳ διάγοντι. λουτρῷ γὰρ χρησόμενος, ἔπειτα τὴν δέουσαν μετὰ τὸ λουτρὸν ἑαυτῷ ἐπιμέλειαν ἤκιστα παρασχόντα, καὶ ταῦτ' ἐν ἀκμῇ τοῦ χειμῶνος ὄντος τοῦ χρόνου, πύκνωσιν τε ὀλοσώματον σχεῖν· καὶ μάλιστα ἐς τὴν κεφαλὴν ἀθροισθέντος τοῦ πλείονος πάθους, οὐ μόνον σφοδροτέρως ὑπομένειν ἐντεῦθεν τὰς ἀλγηδόνας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἕκτασιν ἀπενεχθῆναι τάχιστα τῶν φρενῶν. ἐπεὶ οὖν πύσης ἱατρικῆς ἐμπειρίας ἰσχυρότερον ἐγγόνει τὸ πάθος καὶ ἀπηγόρευτο τῷ βασιλεῖ ὁ ἐς τὴν ὑστερίαν ἥλιος, ἐξώρκισε μὲν τοὺς περὶ αὐτὸν, μοναχικὸν αὐτὸν ἐνδύσαι τριβώνιον, πρὶν ἀποθεῖναι τὸ ζῆν· ἐξώρκισε δ' αὐθις αὐτοὺς, ἀπολύσαι πάντας δεσμώτας, Κωνσταντινὸν τε τὸν δεσπότην καὶ τὸν μέγαν λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, καὶ ὅσοι ἐξῆς τῆς ὁμοίας ἔτυχον καταδίκης. διέθετο δ' ἀπὸ στόματος ὁμό-

aedificaverat, atque ex barbaris oram Asiae maritimam accolentibus praedas agebat; item ex iis, qui navibus piraticis vecti circum insulas vagabantur. Quos brevi tempore adeo perterrefecit, ut ne eos bello male mulcicaret annua illi tributa penderent. Ad magnas igitur opes et ad summum splendorem brevi evectus Romanis suspectus fuit, ne paulo post iugum Imperatoris excuteret. Eaque de causa non palam eum Imperator classe aggressus nullo negotio insulam cepit et vincitum illum Byzantium misit.

10. Paucis diebus ex eo elapsis Imperator Didymotichi agens in morbum gravissimum incidit. Nam cum lavisset et in summo rigore hiemis convenientem sibi curam balneo egressus non habuisset; tum illi reliquum corpus obriguit, tum vero caput ita afflictum, maxima parte mali eo inclinante, ut non modo gravissimis doloribus cruciaretur, sed et mente statim alienaretur. Cum autem id malum omnem medicorum artem superaret, et de vita illius postridie actum fore videretur, iureiurando astantes adegit, primum ut sibi monasticum cucullum inducerent, priusquam vita excessisset: deinde, ut eos qui in vinculis erant liberos dimitterent, Constantinum Despotam, magnum Logothetam Metochiten, omnes denique eodem crimine damnatos. Oro

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- σαι πάντας Ῥωμαίους, σέβας ἀποδιδόναι τῇ τε συζύγῳ δεσποίνῃ (παρῆν γὰρ καὶ αὐτὴ ἔγκυος οὖσα καὶ ἤκουε τῶν λεγομένων) καὶ ἅμα τῷ τεχθησομένῳ παιδίῳ, ὅσα καὶ βασιλεῖ, εἰ ἄρῃεν ἔστι· ἐπιτροπον δ' εἶναι τὸν Καντακουζηνὸν τὸν μέγαν δομῆστιανον. ἃ δὴ μόνῃ γραφῇ παραδοθέντα ὡς διαθήκη νερόμισται. (B.) *Μνήσθαι*
D δ' οὐδεμίᾳ τούτῳ γεγένηται τέως οὔτε μὴν τοῦ βασιλέως καὶ πάπου, οὔτε τῆς μητρὸς καὶ δεσποίνης ἐν Θεσσαλονίῃ τῷ τηκαῦτα τὴν δλιυταιν ποιουμένης. ἣ δὴ καὶ μακρὰν ἔσγεν ἐκείδιν τὴν λύπην καὶ λογισμοὺς ἔθρεψεν ὑποψίας μεσοῦς. ἀπηγόρευε γὰρ ἤδη τὴν ἑαυτῆς ζωὴν, εἰ τεθνατὴ ὁ παῖς καὶ βασιλεὺς, ἄλλω *W*
V. 220 μὲν ἐς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς βασιλείας εἰσαγομένων, αὐτῆς δ' ἐκί-
P. 271 στα. μηδὲ γὰρ εἶναι τῶν δυνατῶν ἔφρασκε, δέσποιναν οὖσαν αὐτὴν, συγκεχωρησθαι ζῆν παρὰ τοῦ μεγάλου δομῆστικου τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς τούτου μητρὸς, οὕτως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ διοίκησιν τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων ἀπροσδοκῆτως εἰσγ-
B μένων καὶ ταύτῃ δι' ἔχθρας ὄντων πολλὴν ἤδη τὸν χρόνον. ταῖ' ἄρα καὶ ἐν στενῷ καταστᾶσα τῆς ὥρας καὶ οὐκ ἔχουσα χρόνον ἄλλως σχεδιάζειν τὰ κατ' αὐτὴν προσκαλεῖται καὶ εἰσποιεῖται τὸν Συργιάννην εὐθὺς, τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Θεσσαλονίκης τηκαῦτα διεζωσμένον κἀκεῖ διατρέβοντα καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀνατίθῃσι τούτῳ *W*
ζωὴν καὶ ψυχὴν. καὶ ἅμα ἠμνύειν κελεύει τοὺς Θεσσαλοναίους ὑπὸ τούτῳ διοικητῇ καὶ ὑπισχνεῖσθαι κυρίαν τε ἔχειν αὐτὴν καὶ δέσποιναν ὁμοίως αἰεὶ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἀνδρῖσταςθαι μέχρι θανάτου· εἰ δὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα τεθνάσαι συμβαίη, κρι-

1. τε add. A. 13. τοῦ ante Καντ. add. A. 22. διατητῆ A.
24. καὶ ante βασιλ. add. A.

porro mandavit, ut omnes Romani iurarent, se ipsius coniugem Imperatricem (ipsa enim aderat gravida, eaque verba audiebat,) et postumum, si filius nasceretur, ut Imperatorem veneraturos; cuius tutor esset Cantacuzenus magnus Domesticus. Quae sola in litteras relata vim testamenti habuerunt. (II.) Nulla vero tum facta est mentio nec avi Imperatoris, nec Dominae matris, quae Thessalonicae tum temporis agebat. Id quod huic magnam tristitiam attulit, et curas iniecit suspicionum plenas. Iam enim de salute sua desperabat, si defuncto filio alii ad Imperii curam suscipiendam vocerentur, ipsa vero minime. Negabat quippe posse fieri, ut sibi, quae Imperatrix esset, vita concederetur a magno Domestico Cantacuzeno et matre illius, praeter omnem expectationem Imperii administrationi ac summae rerum praefectis, et longo iam tempore sibi inimicis. Redacta igitur in angustias, ademptoque rebus suis aliter consulendi spatio, statim arcessit et adoptavit Syrgiannem, qui tum Thessalonicae praeerat atque ibi commorabatur, eaque vitam et animam suam committit: simulque Thessalonices, eo res administrante, iurare iubet ac polliceri, se heram ipsam et dominam eodem modo semper agnituos, et ad extremum spiritum pro ea dimicatuos. Quod

A. C.
1828
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioria.

ποιεῖσθαι καὶ φυλάττειν τῷ τεχθῆσομένῳ παιδὶ τὴν τῆς βασιλείας
 διαδοχὴν ἀστυασίαν τε καὶ ἀκρήριον. ταῦθ' οὕτω περανθέντα
 πολλὸν ἀνῆψε σκανδάλων πυρσὸν ἐν τῷ ἔπειτα, ὡς εἰρήσεται προϋ-
 οῦσιν ἡμῖν. πῦν δ' ἡμῖν ἐπανιτέον ἐστὶν αὐθις ἐκεῖσε. (Γ.) Κων-
 5 σταντίνος μὲν γὰρ ὁ δεσπότης ζῆν γε τοῖς ἄλλοις δεσμώταις ἀπο-
 λυθεὶς καὶ αὐτὸς, ὡς εἰρήκειμεν, βραχὺ φανείς, ὡς εἰπεῖν, ἀπε-
 κρύψατο. τῆς γὰρ νυκτὸς ἐπιούσης ἐς ἀδήλους μυχοὺς οἱ περὶ τὸν
 βασιλέα κατήνεγκαν. δεισαντες γὰρ, μὴ τοῦ βασιλέως ἐκπνεύσαν-
 τος θόρυβος κατασταλή τῷ δήμῳ τὰ τε ἄλλα καὶ διὰ τὸ Κ στοι-
 10 χεῖον καὶ τὰ μάτην πάσαι θρυλλοόμενα δι' αὐτὸ, τούτῳ μὲν
 οὕτως ἐχρήσαντο. ἐθρυλλεῖτο γὰρ, ὡς ὁ τὴν βασιλείαν διαδεξό-
 μενος τοῦ γηραιοῦ βασιλέως τὸ Κ στοιχείον ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ὀνό-
 ματος ἔχει κεκληρωμένον. Κωνσταντίνος οὖν καὶ οὗτος καλούμενος
 ὑπωπιτεύετο. (Δ.) Κατὰ δὲ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως πλείους μὲν
 15 τὰς ὁδοὺς ἐμελέτησαν τῶν δεινῶν, εἰς ταῦτ' οὐ καὶ ταύτας ἀπά-
 στας φερούσας. αἶρεσιν γὰρ ἔδοσαν τούτῳ ἐλθεῖν ὀπότερον βού-
 λοιτο, ἢ τὸ μοναχικὸν ἐνδύσασθαι σχῆμα, ἢ τῶν ἄλλων δεινῶν
 ὁποῖον ἐθέλοι· ταῦτα δ' εἶναι ἢ σφαγὴν, ἢ τινα ἐξορίαν ἀπαρα-
 μύθητον, ἢ βίαιαν ἀπαγωγὴν ἐς τὸ τῆς λήθης φρούριον· τούτων
 20 δ' εἶναι διάπυρον ὑπέρετην τὸν πρωτοστράτορα Θεόδωρον τὸν
 Συναδηνόν. ὁ μέντοι βασιλεὺς τοσοῦτον χεῖμῶνος δεινῶν περι-
 στάντος ἐξαίφνης αὐτῷ ἄφωνος ἐπὶ πολλῷ τῆς ὥρας ἔκειτο ἐπὶ
 κλίνης. καὶ τί γὰρ ἄλλο εἶκος, εἰ μὴ σίδηρος ἦν, εἰ μὴ ἐξ ἀδά-
 μαντος ἔλαχε τὴν καρδίαν ἰσκευασμένους, πολλῶν μὲν ὀπλιτῶν

6. βραχὺ] μικρὸν A. 9. καταστῆ A.

si filius suus Imperator moreretur, filio ipsius nondum nato Imperii succes-
 sionem citra seditiones incolumem conservaturos. Haec ita tunc acta mag-
 num invidiae incendium et graves offensiones in posterum excitarunt, ut
 deinceps dicturi sumus. Nunc illuc nobis redeundum est. (III.) Constan-
 tinus Despota una cum caeteris, ut diximus, solutus vinculis, cum paulum
 se ostendisset, ex oculis quasi evanuit. Siquidem nocte insequuta in ob-
 scuras latebras a proceribus alicis est abditus. Veriti enim, ne Imperatore
 defuncto turba in populo oriretur, quum ob alia, tum propter C litteram,
 et olim temere de illa iactatum rumorem, sic eum tractarunt. Vulgaris enim
 fama erat, Imperii successionem, seniore Imperatore defuncto, ei esse
 destinatum, cuius nomen a C littera inciperet. Unde cum et iste Constantinus
 diceretur, suspectus erat. (IV.) In seniore vero Imperatore plures ma-
 iorum vias excogitarunt, quae omnes eodem ducerent. Optionem enim ei
 dederunt, malletne monasticum habitum induere, an aliud quodlibet malum
 subire: id vero esse aut caedem, aut acerbissimum exilium, aut violentam
 in oblivionis castellum abductionem: quorum omnium vehementissimus mini-
 ster esset Theodorus Synadenus. Imperator vero tanta periculorum tempe-
 state subito oppressus diu sine voce in lecto iacuit. Quid enim faceret
 aliud, nisi ferreus esset, aut cor adamantinum sortitus foret, multis barba-

- A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ἀλλογλώσσων τε καὶ ἀγρίων περιχυθέντων αὐτῷ, τῶν δ' ὀκτακῶν ἔξωσθέντων ἀπάντων καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ ὀδηγήσοτος ἄνθρωπον, ἰσπερήμενον τοῦ βλέπειν πῆ μὲν στήσεται, πῆ δὲ διαβήσεται; ἀλλ' ἵνα μὴ διατριβώμεν, ἄκοντος ἐκόντος, εἰπειν, τὴν τε πόμην κέρουσι τούτου καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα περιτιθέασιν καὶ ἐξ Ἀν-5
- P. 272 τῶνιοι τοῦνομα μεταφέρουσι. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔαχεν. (E.) Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν Διδυμοτείχῳ οὐδὲν πλέον ἔχων ἤδη σημεῖον τοῦ ἔπν, πλὴν βραχείας καὶ λεπτοτάτης ἀναπνοῆς, τῶν ζωτικῶν ὀργάνων ἀκινήτων μεινάντων καὶ τῶν τοῦ σώματος νεκρωθέντων ἀκρωτηρίων, ἔκειτο νεκρὸς ἀντικρὺς ἐπὶ θυσὶν ὕλαις ἡμέραις. τῇ δὲ τρίτῃ 10 καθάπερ ἀπὸ βαθέος ὕπνου μικρὸν ἀνενεγκὼν θεῖον ἐζητήκει τῆς ὑπεράνωθεν θεομήτορος τῆς Πηγῆς. οὗ κομισθέντος εὐδὸς καὶ Β ἐπιχεθέντος τῇ κεφαλῇ ἐρῶσίσε τε καὶ τροφήν εἴλετο καὶ μετὰ βραχείας ἡμέρας ἀνεβρώσθη τε καὶ ἐς τὴν προτέραν ἀποκατίστη
- V. 221 ὑγίειαν. (ς.) Τῷ γε μὴν πατριάρχῃ Ἡσαΐα μάλιστα προῖστη 15 σεν ἠδονὴν τὸ περὶ τὸν γηραιὸν βασιλέα συμβῖν. μὴδὲ γὰρ εἰ λείπεσθαι μὴτ' ἐκείνῳ βασιλείας ἐλπίδα, μῆτε τούτῳ φόβον λέψανον οὐδέν. σκέψιν μέντοι ποιήσασθαι ἔδοξεν, ὅπως χρῆ τὴν C ἐπ' ἐκκλησίας ἔχειν μνήμην, εἰ ἕρα (φησὶ) καὶ χρῆ. πῆμψιν οἶν δύο τῶν ἐπισκόπων, οἷμαι εἰρωνευόμενος, καὶ πλαττόμενος ἰσπερ 20 καὶ ἄγνοιαν τῶν ἐπ' αὐτῷ πεπραγμένων, ἐξ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἐζητεῖ τὴν τῆς σκέψεως ψήφον καὶ ἐπίκρισιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῖς ἀλγηδόσι κάτοχος ὢν τὴν ψυχὴν βύθιόν τινα καὶ πολλοῦ
1. οἰκειακῶν A., οἰκειακῶν W. 7. οὐδέν] μηδέν A. 13. τροφήν εἴλετο A., τροφῆς μετέσχε W.

ris et effertatis militibus circumfusis, domesticis vero omnibus exterris, ac nemine praesente, qui hominem duceret, non videntem, nec ubi staret, nec quo transiret? Sed ne longum faciamus, volentem nolentem tandem, et cucullo induunt, et mutato nomine Antonium vocant. Et haec quidem in se habuerant. (V.) Imperator autem Didymotichi, nullo alio vitae signo apparente praeter exiguam et tenuissimam respirationem, vitalibus instrumentis immotis et extremitatibus corporis emortuis, plane mortuus totum biduum iacebat. Tertio vero die, velut e profundo somno nonnihil expectatus, divinum laticem castissimae Deigenitricis, quae a Fonte dicitur, postulavit. Quo statim allato et capiti affuso recreatus est, et cibum cepit, et intra paucos dies confirmatis viribus pristinam valetudinem recuperavit. (VI.) Caeterum Esariae patriarchae id quod seniori Imperatori accidit iucundissimum fuit, propterea quod nec illi ulla Imperii spes, nec sibi metus ullus relinqueretur. Deliberandum tamen esse visum, quo pacto eius in Ecclesia mentio facienda esset, si qua tamen (aiebat ille) facienda. Miris igitur duobus ad eum episcopis, per derisum opinor, tristitiam et ignorantiam rei gestae simulans eius non alterius de ea re sententiam ac iudicium exquirat. Ille vero gravissimis animi doloribus oppressus profundum et ar-

- τοῦ τῆς καρδίας πυρὸς γέμοντα στεναγμὸν ἀνέπέμψε· καὶ ἀνοίξας
 τὸ στόμα ταῦτα διέξεισι πρὸς αὐτούς. (Ζ.) „Ὡσπερ,” φησιν,
 „ἐπὶ τοῦ Λαζάρου διπλοῦν ἐγεγόνει τὸ θαῦμα, ὅτι τε νεκρὸς ὢν
 ἀνέστη καὶ ὅτι δεδεμένος ἐβράδιζεν· οὕτω καὶ νῦν ἐχρῆν ἐπ’ ἐμοῦ.
 5 Ἴδον γὰρ καὶ νεκρὸς ἄντικρὺς εἰμι, πολλοῖς καταφράγεις κύμασι D
 τῶν δεινῶν καὶ πρὸς γε ἔτι δεδεμένος, οὐ μόνον χεῖρας καὶ πόδας,
 ἀλλὰ καὶ γλωτταν αὐτήν, δι’ ἧς εἰ μὴ τι πλέον, τὰ γούν ἐμὰ
 πάθη καὶ ἀδικήματα ἀπαγγέλλειν εἶχον τῷ τε ἄερι καὶ τοῖς ἀκού-
 οῦσι τῶν ἀνθρώπων καὶ ᾧ τῶν σννοικῶ σκότει πικρῶ. ἀλλ’ E
 10 ἐκάλυπεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου. ἀπῆλλοτριωμένος ἐγενήθην
 τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρὸς μου· καὶ τὸ
 φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ’ ἐμοῦ. οἱ φίλοι
 μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίον μου ἔστησαν. καὶ πάντες οἱ
 θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με. ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἰσαλεύ-
 15 θησαν οἱ πόδες· παρ’ ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου· ὅτι
 ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν. δεδωκέναι F
 μέντοι τὴν βασιλείαν πάλαι ξυνεπεπτώκει τῇ ἐκκλησίᾳ προνόμια,
 ταῦτα δὴ τὰ μέχρι νῦν θεωρούμενα· δεδωκέναι δ’ αὖ καὶ τὴν
 ἐκκλησίαν τῇ βασιλείᾳ τὸ πατριώρχην, ὃν ἂν ἐθέλοι τῶν ψηφι-
 20 σθέντων, προβάλλεσθαι. αὐτὸν δ’ οὐ μόνον ἐγὼ προὑβαλόμην
 αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξελεξάμην καὶ τῶν πολλῶν καὶ περι-
 βλέπτων καὶ ἔλλογιμων ἀνδρῶν προὔκριναι, ἀνθρωπον ἐν ἰδιωτείᾳ P. 273
 καταγηράσαντα καὶ μῆτ’ ἱερωσύνης τυχόντα, μῆτ’ ἐμφανεῖας
 τινός. ἐῷ λέγειν ὅσας ἐξῆς ὑπὲρ αὐτοῦ προὔτεινα βοηθείας καὶ

10. ἄλλοτρ. W.

dens ex imo corde suspirium traxit, et ad illos conversus in haec verba os aperuit: (VII.) „Ut,” inquit, „duplex in Lazaro miraculum contigit, quod et mortuus surrexit, et vinculus ambulavit, ita et in me fieri oportebat. Ecce enim et plane mortuus sum, multis calamitatum fluctibus demersus; idemque non tantum manus et pedes vinculus, sed ipsam etiam linguam, qua, ut nihil aliud, saltem mala mea et factas mihi iniurias aëri et hominibus (si qui forte audirent) et acerbis tenebris, in quibus nunc versor, annunciarem. Operuit confusio faciem meam. Extraneus factus sum fratribus meis et peregrinus filiis matris meae. Et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum. Amici mei et proximi mei adversum me steterunt. Et omnes vendentes me deriserunt me. Mei autem paene moti sunt pedes: paene effusi sunt gressus mei. Quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns. Olim quidem Imperium ea privilegia Ecclesiae dedit, quae etiam nunc observantur. Rursus autem Ecclesia id Imperio concessit, ut quem vellet e designatis patriarcham declararet. Illum vero non solum ego designavi, sed et ipse elegi, et multis iisque conspicuis doctrinaque illustribus viris praetuli: hominem, qui in vita privata consenuit, nec sacerdotio, nec ulla re alia insignem. Mitto, quoties ei opem tulerim et benefecerim. Nunc autem, cum et ipse in ca-

A. M. χάριτας. καὶ νῦν ὀφειλῶν μοι βοηθεῖν καὶ αὐτὸς πράττεισι θνητο-
 6836 χῶς ὃ δὲ συνεργεῖ τοῖς κολάζουσι, βιαίτερος αὐτὸς ἐμὲ κα-
 " ad θιστάμενος δῆμιος· εἰτά με ἐρωτᾷ, ὅπως αὐτὸς ἐπ' ἐκκλησίας
 6849 ἄρτι μνημονεύεσθαι βούλομαι, καὶ πλάττεται λύπη καὶ ἄγρια
 Imp. Andron. τῶν κατ' ἐμοῦ τελεσθέντων, ὅμοιον ποιῶν τῷ Αἰγυπτίῳ προα-5
 Iunioris. Β δειλῶ, ὃν βύσκει τὰ Νείλου νάματα τοῦ τὴν Αἴγυπτον ἀρδόντος.
 ὁπότεν γὰρ κάκεινος ἀποπνίξη τῶν ἕμα αὐτῷ τὴν διαίταν ἐκ
 ποιουμένων ζώων ἐν, ἔπειτα καθίσας ἐπὶ τὸν ἐκείνου νεκρὸν
 θερμὰ καταχεῖ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς δάκρυα. ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω ὅ, τι
 ἂν ἀποκριναίμην πρὸς τὰ οὕτως πεπλασμένως μοι προτεινόμενα. 10
 εἰ μὲν γὰρ ὡς βασιλέα φαίην, οὐκ ἂν φθάνοιμι φρονεούμενος ἐπὶ
 C τῶν διὰ τοῦτό με δέσμιον ἐχόντων· εἰ δὲ μοναχὸν Ἀγνῶτων, ὁμο-
 λογία τοῦτ' ἂν νομισθεῖται τοῖς τὰ ἡμέτερα κακουργοῦσιν, ὅτι
 μὴ βιαίως, ἀλλ' ἐκὼν προελόμενος τὸ μοναχικὸν περιεμέμην σχῆμα
 αὐτός." (H.) Ταῦτα καὶ πλεῶν τούτων διεξελθὼν ἐπ' αὐτῶν 15
 μηδὲν δ' ὣν ἐξήτουν ἐκεῖνοι μαθεῖν ἀποκρινάμενος ἐξέμειπεν.
 αὐτὸς δ' ἐπὶ τῆς κλίνης καθεσθείς, „ἐπίστρεψον," φησὶ, „ψυχῇ
 D μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε," μὲν
 V. 222 τοῦ λοιποῦ λύπης ἄξιον ἐξαιπῶν οὐδὲν τῶν ἀπάντων, εἴτε περισ-
 σιᾶ συνέσεως χαλινώσας τὴν γλῶτταν, εἴτε διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς 20
 λύπης οὐ μᾶλα ἐκὼν ἀδακρυτὴ παραδραμῶν τὴν συμφορὰν, ὡπερ
 ἀμχανία καὶ νύκκη τῆς ψυχῆς πεδηθείσης, πρὶν τὸ περὶ τὸν ἐγεί-
 φαλον ἀθροισθὲν ὕγρον εἰς δακρύων φορὰν ἐκτακῆναι. ἰδοὺ γὰρ
 E καὶ ἥλιος, ὅπη μετρίως ἀφίησι τὰς ἀκτίνας, πολλὰ τὰ κρείματα

19. οὐδὲν add. A. 20. γλῶσσαν A.

lamente sublevare me deberet, tortoribus meis operam navat, quovis alio
 carnifice erga me crudelior. Tum me interrogat, quomodo in Ecclesia
 mentionem mei fieri velim, dolorem et ignorantiam rerum mearum simi-
 lans. In quo non aliter facit quam Aegyptius crocodilus, quem Nilii
 flumina Aegyptum irrigantia educant: qui cum aliquod secum illic de-
 gentium animalium interfecerit, cadaveri illius insidet, et caput eius cal-
 didis lacrymis perfundit. Ego vero ad quaestionem, mihi ita simulate propo-
 sitam, quid respondeam non reperio. Nam si me Imperatorem nuncupat-
 dum dixero, statim occidar ab iis, qui ea de causa me in vinculis tenent. Si
 monachum Antonium, confessio ea esse existimabitur ab iis, qui res nostras
 fraude pervertunt, quasi non coactus, sed ultro ac volens monasticum ha-
 bitum induerim." (VIII.) Haec et plura cum iis eloquutus, nullo ad ea
 quae rogabant responso dato, eos dimisit. Tum in lecto considerans: „Re-
 vertere," inquit, „anima mea, in requiem tuam, quia Dominus benefecit ti-
 bi." Nec ullum prorsus verbum deinde protulit, quo dolorem testaretur:
 sive is singulari quadam prudentia linguam suam fraenaverit; sive ob ma-
 gnitudinem doloris vel invitatus calamitatem suam indefectam praeterierit, in-
 certi stupore et quodam veluti torpore anima astricta, priusquam collecti in
 cerebro humores in lacrymas resolverentur. Nam et sol, si quo moderatus

καὶ τὰς ὑγρότητας ἐκείθεν ἀνέλκει· ὅπη δ' ὑπερβαλλούσας, ὃ
 δὲ φθάνει καταλωκῶς σφᾶς, πρὶν τι ἐκείθεν ἀνημήσασθαι. A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioria.
 παραπλησίως δ' σὺν καὶ ὄσα τῶν ἐν ψυχῇ γινομένων παθῶν με-
 τριώτερα πῶς ἡμῖν ξυνεῖναι ἐθέλοι, ταῦτα καὶ λόγον ἔχειν ἐρημη-
 5 νέα τῆς ἐν καρδίᾳ φλογὸς οὐ μῦλα τοι ἀπαναίνεται. ὄσα δ'
 ἀφειδοῖεν τοῦ πλεονεκτούσαις χρῆσθαι ταῖς ἕξεισι, ταῦτ' ἴδοι τις
 ἂν ἐξιστῶντα μὲν πῶς καὶ τὴν ψυχὴν, δυοῖν δὲ πείθοντα θάτε-
 ρον, εἰ καὶ μηδέτερον ὡς εἰκός· ἢ γὰρ πάντα λέγειν μᾶλλον ἢ F
 ἂ δεῖ, ἢ μηδὲν μᾶλλον ἢ ἂ δεῖ. Ἴνα δὲ πρὸς τὴν τοῦ παρόντος
 10 λόγον βεβαίωσιν καὶ παλαιότερῳ τινὶ διηγήματι χρῆσωμαι· ὁπότε
 γὰρ Καμβύσου τοῦ Πέρσου στρατεύσαντος ἐκ Σούσων ἐπ' Αἴγυ-
 πτον, ἐπεὶ μετὰ τῆς ἀρχῆς καὶ ὁ τῶν Αἰγυπτίων εἰλω βασιλεὺς,
 ἀγομένιον ἐπὶ θάνατον ἔξιν οὐδενὶ κόσμῳ τῶν νείων οὐδὲ βραχύ-
 τι αὐτὸς βλέπων ἐφθέρξατο, ἀλλὰ σιωπῇ κύψας ἔπειτα μόνον
 15 ἑώρα τοῦδαφος· τῶν δὲ γνωρίμων ἕνα ἰδὼν, ὃς πρότερον μὲν P. 274
 πλουτῶ πολλῶ καὶ δόξῃ χρῆσάμενος ἦν ἰσταμένης Αἰγύπτου, νῦν
 δὲ πᾶν διαφθρωγίαν ἐσθῆτα περικείμενος προσαιτῶν περὶ
 εἴ τις ἄρτον ὀλίγον παράσχοι· ὃ δὲ τὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ κεφαλὴν
 ἤδη πατάξας καὶ βύθιον τι στενάξας ὀνομαστὶ τὸν ἑταῖρον ἐκάλει,
 20 μονοноὺ τοῖς δακρύσι βρέχων τοὺς λόγους. ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν
 ὁ Καμβύσης ἤρετο, ὅπως ἐπὶ μὲν τοῖς νείσι μὴ δακρύσας μηδὲ
 φθρευζόμενος μηδὲν ὃ δὲ τὸν ἑταῖρον ἐδάκρυσε καὶ προσείρηκα, B
 φάναι λέγεται, καὶ σφόδρα μῆζον εἶναι ἢ ὥστε καὶ δακρῦσαι τὸ
 10. χρῆσθαι A., χρῆσομαι W. 16. χρῆσ. ἦν, ἰσταμ. A., χρῆσ.
 ἐπὶ ἰσταμ. W.

radios emittit, ventos inde et humores multos attrahit: si supra modum
 acres, eadem illa consumit, priusquam attrahat. Eodem modo et animorum
 affectus, si apud nos moderati existant, flammam corde conceptam verbis
 declarare non recusant. Qui vero modum excedunt, ii animum quasi de
 gradu tumultuantem deiciunt, ac duorum alterum solent suadere, etsi neu-
 trum videntur efficere, ut aut quidvis potius dicas quam quod oportet, aut
 nihil plus quam quod oportet. Ad hanc sententiam confirmandam, ut ali-
 quid e memoria vetustatis repetam, cum Cambyses Persa Susis profectus
 Aegyptiorum bello petiisset, rex Aegyptiorum una cum regno captus, filios suos
 sine ulla clementia ad necem trahi videns, ne verbum quidem loquebatur,
 sed tacitus, prono capite, oculos in terram defigebat. At cum unum vidisset
 ex familiaribus suis, qui Aegypto incolumi opibus et splendore fortunae
 floruerat, tunc autem laceris pannis obsitus oberrabat mendicans, si forte
 frustum panis ab aliquo acciperet, tum ille capite suo percusso cum alto su-
 spirio sodalem illum nominatim inclamavit, verba quasi lacrymis imbuens.
 Deinde causam rogatus a Cambyse, cur propter filios neque illacrymasset,
 neque dixisset quicquam, amicum autem alloquutus esset, re-
 spondisse fertur, id quod filii paterentur, maius esse quam ut flendum foret:

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioria.

τῶν νείων πάθος· τὸ δὲ τοῦ ἐταίρου μὴ τοσοῦτον ὄν καὶ διακρίεν
λοιπὸν δίκαιον, ὃς μεγάλης ἐκπεπωκῶς δόξης ἐς τοσαύτην δυσ-
τυχίαν ἐπὶ γήραος ἀφίκετο οὐδῶ. (Θ.) Τοῖς μέγιστοις περὶ τὸν
πατριάρχην κεκύρωται, μνημονεύεσθαι πρὸ τοῦ ἐγγόνου καὶ βασι-

κλέως αὐτὸν, „εὐσεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα Ἀντώνιον μο-
ναχόν.” οὕτω τέτταρες ἐκείθεν ἡμέραι παρήλθον καὶ ἀκούων τὸν
δῆμον ὁ πρωτοστράτωρ διαψιθυρίζοντα ἐν οἴκοις, ἐν ἀγοραῖς, ἐν
πύλαις, καὶ πανταχῇ περὶ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως, ὡς ἄδικα ἐπι-
πόνθει καὶ βασιλεὺς ἦν καὶ ἔσται τελευτήσαντος τοῦ ἐγγόνου καὶ
οὐχ ἕτερος τῶν ὑπάντων· οὐ γὰρ ἂν τοῦτο νόμος εἴη μοναχῶν, 10

Δάκοντας καὶ τυραννουμένους ὑπέρχεσθαι τὸ μοναχικὸν σῆμα·
δενὰ ἐπὶ δεινοῖς ἐμελέτησεν αὐθις. καὶ πέμψας ὄρκον ἀπήρτηεν
ἔγγραφον ἐξ αὐτοῦ διαβεβαιούμενον, μηδέποτε μῆτε ζητήσῃ βασι-
λειον κράτος, μῆτε μὴν διδόμενον δέξασθαι, μῆτ' ἄλλον πρὸ
προβαλέσθαι. „εἰ δ' οὖν, ἐπὶ ξυροῦ σοι,” φησί, „τὸ αἷμα τίμη-
ρον ἴσταται.” καὶ ἅμα τοὺς ἀλλοφύλους ἐκείνους ὀπίσθεσιν αὐτῷ
περιέστησεν αὐθις. ὁ δ' αὐθις δέσας περὶ τῇ ζωῇ ἅκων καὶ τοῦ

Ἐλεπεράχει· καὶ ἐπεὶ τυφλὸν εἶναι τοῦτον εἰρήκεμεν, ὅψ' ἕτερον
λοιπὸν τὴν χεῖρα χειραγωγούμενος ἄνω μὲν ἐρυθρόν προῖδημα τὸν
τοῦ Θεοῦ σταυροῦ τύπον, κάτω δὲ μέλανα· καὶ οὕτω συνεχῶς 20
ρήθη τὸ ζῆν. (I.) Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ εὐρηται παρὰ τῆν

V. 223 τῶν Περσῶν γῆν πύργος τις ἐγκεκαλυμμένος, νομισμάτων μισθὸς
Ἐκαθυρωτάτου χρυσίου μυριάδες οὐ ῥαδίως ἀριθμηταί. ἔν αὐτῷ

5. βασιλέα add. A. 13. μῆτε add. A. 17. τῆν ζωὴν A. 19. τῷ
χειραγωγούμενος W. in mg.

amici vero calamitatem, utpote non tantam, debere deplorari, cui magna
dignitate dielecto in extremo senectutis limine tantum infortunium accideret.
(IX.) Caeterum patriarcha decrevit, ut ante Imperatorem nepotem
senior commemoraretur, hac formula: „Religiosissimus et Christianissimus
Imperator Antonius Monachus.” Sed priusquam inde quatuor dies elaberetur,
Protostrator cum audiret populum per domos, per fora, in portis et
ubique mussitare, cum seniore Imperatore inique agi, qui et fuisset Imperator,
et defuncto nepote futurus esset, quolibet alio excluso (neque enim
legem esse monasticam, invitos et vi tyrannica subactos cucullam inducere,
iniurias iniuriis cumulando iterum saevire statuit. Itaque ad seniores misit,
qui scriptum iusurandum ab eo exigent, quo promitteret, se Imperatoriam
potestatem nunquam quaesiturum; immo nec oblatam accepturum; neque
alium ullam ab eo promotum iri. „Sin minus, hac ipsa die,” inquit,
„de capite tuo actum est.” Simul iubet peregrinos illos aetellites cum
denuo circumsistere. Ille autem rursus vitae suae timeus id quoque
invitus praestitit: et quia caecus erat, alio manum manu ducente, crucis
sacrosanctae duo signa apposuit, rubrum quidem supra, infra vero nigrum.
(X.) Hoc tempore in finibus Persarum occulta turris reperta est, in-
meris fere millibus nummorum auri purissimi plena. Quorum non par-

ὄλγα διαδεξάμενοι οἱ τῶν Λατίνων ἔμποροι διέσπειραν πανταχῆ γῆς καὶ θαλάττης, εἰδότες χρειώδη τεγγάνοντα διὰ τὴν τοῦ χρυσοῦ καθαρότητα· ὧν ἕκαστον πολλοῖς τῶν Βυζαντιῶν ὄντιον ἐγγόνει τριῶν νομισμάτων πολιτικῶν.

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

5 **ια'.** Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ γραφαὶ παρὰ τε Ἰταλῶν καὶ ἔτι ὅποσοι Κολχίδα Περσιῶν ἀποσπάδες οἰκοῦσιν ἤκουσιν ἐς Βυζάντιον, ὄφρως τε καὶ κορυφῆς μακρῶς οὔσαι μεστὰ καὶ προῤῥήσεων ὄσαι μειρακιώδεις καὶ ἀγενεῖς καὶ οἷας ἀθλητρίδες καὶ ὄρχηστρίδες ἐς χυμαιτυπεῖα προπίνουσι χαριζόμεναι τοῖς ἐκείως κομίζουσιν. εἴπερ γάρ τι τῶν ἀπάντων ἕτερον καὶ τὸ τῆς ἀμαθίας δ' 10 **ἔμοιγε** ἐς τὸ πείθειν τοὺς κουφοτέρους καὶ κατωφρυωμένους δραστηκώτατον ἔδοξε καὶ ἀνυσιμώτατον, προπέτειαν ἀπερίσκεπτον ὕφηγούμενον καὶ πρόχειρον ἐς ἕπαν καθ' ἕπαντα χρόνον, εἴ τί που τοῖς κούφοις αὐτῶν λογισμοῖς ἐπιφύεται. πρὸς μὲν δὴ ταύτας 15 **ἀντιλέγειν** καὶ ἀπελέγγειν οἱ πλείστοι τῶν φίλων προὐτρέποντό με· οὐκ οἶδα, εἴτ' ἐμὲ βασανίζειν ἐθέλοντες, ὥσπερ τοὺς ἀμιλλητηρίους τῶν ἵππων ἐν διαφόροις πεδίοις ἐλαύνοντες οἱ δρόμων Ὀλυμπικῶν ἀθληταί, εἴθ' ἑαυτοῖς μέρος ἐντεῦθεν ἡδονῆς ἐκπορίζοντες. οὐδενὶ γὰρ ἑτέρῳ τῶν πάντων οὕτως ἔπεται ἡδεσθαι τὴν 20 **ψυχὴν**, ὡς ὅσα καὶ οἷα τῶν κατ' ἔφεσιν ἐστὶν ὄργῃ καὶ ἀκούειν. παραπλήσιον γὰρ ἐστὶν, ὥσπερ ἂν εἴ τις διαψῶσι μὲν τῶν ἡδίστων πιεῖν ἰδεδώκει ὕδατων, φλεγόμενος δ' ὦρα θέρους ζέφυρον ἐμηχανίσατο ἀναψύξως. ἐφίεται δὲ πάντως ἄλλος ἄλλον κατὰ τὴν τοῦ ἐν αὐτῷ κριτικοῦ τῆς ψυχῆς ἕκαστος δύναιμι, καθάπερ αἰ-

3. ὄντιον add. A.

cos, inde ad se transmissos, Latini mercatores quovis terrarum exportarunt. Horum singulos multi cives Byzantii ternis vulgaribus aureis redemerunt.

11. Per illud tempus litterae ab Italis et Colchidis habitatoribus, iis videlicet qui ortum a Persis ducunt, Byzantium afferuntur, supercilio et stolido fastu plenae, nec non praedictionibus puerilibus et ineptis, quales tibicinae et saltatriculae in prostibulis propinant suis amatoribus. Nam si qua alia res, inscitia certe omnium efficacissima est ad quidvis persuadendum hominibus vanis et superciliosis, quae ad inconsultam eos temeritatem impellit et ad quidvis sine consilio suscipiendum incitat, quaecumque levibus eorum animis cogitatio oboriatur. Ad eas coarguendas et refutandas plurimi ex amicis me hortati sunt: qua mente nescio; sive, ut curriculi Olympici athletae equos ad certamen destinatos variis in campis solent agitare, ita etiam hi vires meas periclitari voluerint; sive aliquid inde voluptatis sibi ipsis captaverint. Nulla enim res est, quae animum ita delectet, ut videre et audire ea omnia, quorum desiderio teneris. Perinde quippe est, ac si quis sitientibus suavissimam aquam offerat, et aestatis calore torridis frigidum zephyrum aliqua arte subministret. Desiderat autem alius aliud, pro sui quisque iudicii captus: ex quo iudicio tanquam causa et ra-

- A. M.
6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- τίας τινός καὶ ῥίψης ὑποκειμένης τῆς ἐκεῖθεν κινουμένης ὁμῆς
καὶ ἀναλόγως χειραγωγούσης ἐς τὰς προθέσεις τάσδε ἢ τῆσδε
τοῦ βίου, ὅποιας πολλὰς καὶ ποικίλας γῆ τε αὐτῆ καὶ οὐρανὸς
ἐκείνος προϊσχεταί. τὴν μὲν οὖν αἵρεσιν τῆς τούτων ἐφίστας
D ταυτησί εἰ μὴ καθύπαξ ἅπαντες, ἀλλ' οὖν οἱ πλείους δέξασθαι⁵
ἂν οἶμαι· τὴν γε μὴν ἄωριαν αὐτῆς καὶ τὸ λίγνον, ταύτην δ' οὐ
πάνυ τοι ἔγωγε. πάντα μὲν γὰρ ἐρευνῶν ἐν τι τῶν ἁρμοζόντων
Εἶναι, οὐκ ἂν ποτ' αὐτὸς ἐκὼν γε εἶναι ἀπαγορεύοισαμι· ἐν δ'
ἅπαντι καιρῷ καὶ χρόνῳ καὶ παντὶ τῷ βουλομένῳ, τοῦτο δὲ καὶ
μᾶλα τοι σφόδρα αὐτός. οὔτε γὰρ παντὶ καιρῷ τὸ καιριὸν ἔνεστι,¹⁰
οὔτ' αὖ παντὶ τῷ βουλομένῳ προσήκει πανταχῆ τὸ βούλεσθαι·
ἀλλ' ἔστι καὶ καιρὸς ἀκαιρίας γέμων καὶ βούλησις ἀβουλίας πλ-
λύκεις μεστή. ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ ταῦτα συγχωρητέα ὅπως ποτὶ ἔδο-
ξεν εἶναι ἡμῖν, ὑπαξ τὰ βάρη τῶν τοιούτων ὅποιά γε εἴη προϊ-
σθαι προθεμένοις καὶ χαρίζεσθαι σφισιν ὅπόσον τὸ ἐφικτὸν¹⁵
P. 276 ἐπεφύκει, οὔτ' ἀκοὴν αὐτοῖς οὔτε γλώτταν ἀπεκλείσαμεν· ἀλλὰ
μετρίοις ἐλέγχοις ἔστιν ἃ τῶν γραφομένων ἡμετεφάμεθα. καὶ οὐό-
σους τότε καιριὸν ἐς τὸ τῆς ἀσφαλείας μουσεῖον ἐπαιδαγήσῃς,
V. 224 καὶ πᾶς τις οἶμαι ἀκηκῶς οὐκ ἂν ἡμῖν μέμψαστο. καὶ τὰ μὲν
ἄλλα τῶν γραφομένων ἀπόρρητα κεῖσθαι παρήκαμεν τῆς, ἐπι-
ρίας ὡς τὰ πολλὰ κατορχουμένης αὐτῶν πάνυ τοι φορητῆς καὶ
Βματαίας· ἃ δ' ὡς ἐν ἐπιστολῆς σχήματι πρὸς ἕνα τῶν φίλων
εἰρήκαμεν, ἵνα μὴ τὸ τῆς εὐσχήμενος ἡμῶν σιωπῆς ὑπόληψιν

19. Quae a verb. καὶ τὰ μὲν ἄλλα usque ad caput duodecimum le-
guntur om. A.

dice oritur appetitio, et unde quasi manu ducimur ad alia atque alia rerum studia, qualia multa, eaque diversa, caelum et terra suggerunt. Porro ipsam rationem huiusce amicorum meorum desiderii, si non omnes prorsus, plerique certe probaverint. Mihi autem tam alieno tempore tam vehementi desiderium minime probatur. Nam ut omnia inquiri pulchrum esse nunquam ego inficias iverim, ita quovis loco ac tempore aut quolibet volente pulchrum id esse plane negaverim. Neque enim quodvis tempus opportunitatem habet, neque quemlibet quidvis velle decet. Nemp̄ et tempus aliquod est minime tempestivum, et voluntas saepe plena est imprudentiae. Sed tamen cum hoc amicis dandum esse prorsus videretur, ut huius oneris molestia qualicumque suscepta pro virili ipsis gratificaremur, neque aures illis nostras oclusimus, neque linguam denegavimus: sed aliqua eorum, quae scripta erant, parce et moderate refutavimus. In quo nemo opportunitatis ac prudentiae studiosus sectator, neque quisquam credo, qui audierit, non reprehensurus est. Ac caetera quidem illo scripto comprehensa silentio praeterivimus, eo quod in plerisque vana et importuna temeritas insolenter exultare videretur. Quae vero in epistolae formam redacta amico candidam diximus, ne honesti silentii nostri causam esse ignorantiam importuni obtre-

ἀπορίας ὑπόδοιτο τοῖς ἀπειθεστέροις τῶν ὕβριστῶν, ταῦτα καὶ
 νῦν τοῖς ἐντυγχάνειν ἐθέλουσιν ἱστορίας ἕνεκα παραδηήσομεν.
 (B.) „Ὅποσα γὰρ,“ ἔφη, „τῶν λεγομένων νοῦν ἡγεμόνα προ-
 βάλλεται καὶ τούτῳ τὴν πρέπουσαν αὐτονομίαν σαφῶς ἐπιτρέπει,
 5 ταῦτα καὶ νοῦν πάντως ἐπόπτην ἐφέλκεται καὶ γλῶσσαν ἀναμένει C
 οὐκ ἐπιστήμη δικάζουσαν. ὅσα δ' ἕρμονίας ἀπάσης παραιτησόμενα
 νόμους ὄρων ἐπιστημονικῶν ὑπερόριον καὶ φρυγὰδα τείνουσι πόδα,
 ταῦτ' οὔτε νοῦν ἐπόπτην οἶδεν ἐφέλκεσθαι καὶ πάντα λόγον ἐρημη-
 νέα μάλᾳ σφοδρῶς ἀποσελεται, φύσεως ὄντα σαφῶς ἀβήρωσθήματα
 10 καὶ λύρας ὡσπερ ῥαγέλης πλημμελῆ τινα κρούσματα. ὥστ' ἔπεισέ
 μοι σφόδρα θαναμάζειν, ὦ φίλων ἄριστε, πῶς οὕτω κάμει ξυνο- D
 θεῖς καλινδεῖσθαι τὸν φίλον περὶ τὰ φαῦλα καὶ γλῶττιν πα-
 ρέχεσθαι τουτουσὶ τοὺς σαφεῖς ἐξελέγχουσιν λήρους, ὅπόσοι τῶν
 Ἐπιζεφυρίων βαράθρων συγγὸν ἀναβήγγονται, καθάπερ τινὲς
 15 τῶν Ἡφαίστου κρατήρων αὐτόματοι ῥάκαες· καὶ ἔτι ὅπόσοι τῷ
 πλήθει νυφάδεσσι χεμερήσιον ἰοικότες τῆς ἀνωτέρας ἡπείρου κα-
 τίαςιν. ἀδικοῖημεν γὰρ ἂν, γῆ τὸν φίλιον, τοὺς τε τῆς ἐπιστή- E
 μης κανόνας τούτοις προσύγοντες καὶ ἡμῶς αὐτούς. τὸ γὰρ ὄπω-
 σοῦν ἑαυτὸν ἐκῶν γε εἶναι διεφθοροσὶ διδόναι τρόποις καὶ λόγοις
 20 οὐκ ἀποχωρεῖ κακίας, οὐδ' ἀνασοβεῖ τὰ δίκτυα τοῦ ψόγου, ἀλλὰ
 καθάπερ συγγενῆ κηλῖδα χλεύην ἐπιφθονον ἐπισύρεται. τίνα γὰρ
 ἀμμιθίας Καύκουσον οὐκ ὑπερβαίνουσιν, ὅπόσους οἱ μὲν κάτωθεν
 ὡς ποβήρωτάτω τῆς ἀληθείας χαλκεύειν εἰώθεσαν ὄγκους ῥημάτων,

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.
Iunioris.

ctatores existimarent, ea nunc historiae illustrandae causa, si qui forte cognita sibi velint, legenda proponemus. (II.) „Quaecunque,“ inquam, „verba sic dicuntur, ut mentem duces sibi proponant eique legitimam auctoritatem omnino tribuant, eadem etiam oculos mentis ad se alliciunt et linguam sapienter indicantem merito expectant. Quae autem omnis harmoniae legibus repudiatis verae cognitionis limites quasi fugitivo pede transiliunt, ea nec mentis oculos allicere, et orationem quamcumque interpretem acerrime repellunt, cum non aliud sint, nisi quidam naturae morbi et veluti ruptae lyrae absoni strepitus. Quamobrem, amicorum optime, vehementer mirari mihi subit, quo pacto me amicum ad futilia ista compellas, et linguam ad nugae hasce evidentes refutandas accommodare cogas, tum eas, quae ex Epizephyriis barathris frequenter erumpunt, veluti Vulcaniorum craterum rivi sponte manantes, tum illas, quae numero et copia hibernis nivibus pares e superiore continente (id est ex Colchide) descendunt. Quippe et scientiae regulis medius fidius et nobis ipsis faceremus iniuriam, si eas regulas illis adhiberemus. Nam semet ipsum ultro corruptis tradere moribus et sermonibus, non adest a malitia, nec reprehensione vacat, sed veluti cognatam maculam reprehensionem invidiosam secum trahit. Quem enim summum inscitiae gradum non superant sive illae verborum insolentiae, quas inferioris tractus incolae a veritate remotissimas fabricare consueverunt; sive

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- οἱ δ' ἄνωθεν ἀγεννεῖς τινες καὶ μεираκιώδεις κροτοῦσι θροῖβους,
καὶ ταῦτα τὴν Περσῶν καὶ Χαλδαίων μετέναι φάσκοις ἐπι-
στήμην; εἰ γὰρ ἐξ τοῦτο Χαλδαίοις καὶ Πέρσαις ἡ πῦσα κρι-
σταται μέθοδος καὶ οὐρανὸς διὰ τοῦτ' ἐξ τὴν αἰθέρος σφαῖραν
Fεῦ καὶ τεταγμένως περιφέρει τοὺς ἀστέρων δρόμους, ὡς λημμάτων
μὲν φορὰν ἤρος ἀρχομένου γραμματεῦσι προφαίνειν, νοσηματα
P. 277 δ' αὖ γέρονσι φθίνοντος ἤδη τοῦ θέρους, χάριεν ἄν, νῆ τοῖς
λόγους, δόξειε τοῖς διασύρειν ποθοῦσι τὸ τῆς ἐπιστήμης χρῆσιν
καὶ τοῖς τε ἐξ ἀμάξης λουδοροῦσιν ἀποχρῶσα πρόφασις ἐς ὕβρις
καὶ ὀπόσοι πρὸς ταῖς σκηναῖς ἄφθονα δραματουργοῦσι τὰ σκί-
ματα. ἐγὼ δὲ λίαν ἠδέως κῆκεῖνο θαναμάσαιμι ἄν, ὅτι μὴ καὶ
περὶ δρυῶν προτεθέσπισται τοῖς ἀνδράσιν, ὡς πολλὰς ἐξανθήου
τὸ γένος βαλάνους καὶ ὡς ἄκανθα τὴν ἐφαπτομένην ἀμύξυ καλύ-
μην· καὶ εἰ τέκοι γαλή, μήτηρ ἔσται τοῦ τεχνησομένου· καὶ
B θέρους μὲν ἔσται καῦμα, χειμῶνος δὲ ψύχος, καὶ ὅσα τῶν πάντων
προδήλων, εἰ μὴ γε δὴ βουσὶν, ἀλλ' οὖν ἀνθρώποις ἄσπιν
ἔστιν. ἵνα δὲ μήτε σὺ τῶν λυπουμένων εἴης, μήτε τὸ σενὸν τῆς
ἐπιστήμης ἐς τοιαύτας ἐσχατιὰς κατενηρημένον ὑβρίζοιτο, ἔρε
μέσην βαδισαντες βραχέα ἄττα τῶν μεσημβρινῶν τοῦτωι λή-
ρων ἐξελέγξωμεν, ἢ μᾶλλον, εἰπεῖν, τῶν γηίνων πλανήτων καὶ τὰ
πλεῖστα τῆς ἄνω λήξεως καταψευδομένων, ὡς ἄν ἄρρη ἐκ τοῦ
C κρασπέδου τὸ ὕψισμα λύοιτο πᾶν, καθάπερ ὁ τῆς Πηλιόνης
V. 225 ἐκεῖνος ἰστός. ἀνέμων ἐκεῖνοι προλέγουσιν ἔσεσθαι κίνησιν, ἐφ'
ὧν ἐξ φθορὰν τὰ τῶν ἀνθρώπων λυθήσονται σώματα. ἠδέως ἄν
οὖν ἔγωγε τὰς αἰτίας ἐροίμην τῆς τῶν ἀνθρώπων λύσεως. εἰ μὲν

illi ignavi puerilesque strepitus, quos superioris regionis habitatores cient; idque, cum Persarum et Chaldaeorum scientiam profiteantur? Nam si Chaldaeorum et Persarum omnis methodus eo redit, et caelum propter hoc per aetheris sphaeram bene et compositè stellarum cursus circumferret, ut veris initio lucris accessionem scribis apponent, senibus vero sub exitu aetatis morbos, facietum hercle id eis videbitur, qui utilitatem artis depri- mere verbis cupiunt; eritque haec opportuna illudendi occasio iis, qui de plaustro conviciantur, nec non iis, qui fabulas in scena agunt. Ego vero illud etiam cum risu miror, quod non praedixerint, quercus multas glandes etiam, et sentes contrectantium manus puncturos esse; et mustelam, si pepererit, matrem fore sui foetus; aetate aestum, hieme frigus fore, caeteraque perspicua omnibus, si non bobus, at hominibus certe quidem. Sed ne molestia tute ipse afficiaris, et disciplinae gravitas in tales serbes demersa ludibrio sit, age media incidentes via pauca meridianorum istorum nebulonum, ac potius terrestrium planetarum, qui aetheriam provinciam plurimis mendaciis infamant, coarguamus, ut a fimbria totam coactum solvatur, et ut illa Penelopes tela retextatur. Ventos aiunt commotum iri, unde humana corpora corrumpenda sint. Ego vero corruptionis eius causas scire velim. Nam si quid aliud quam impetus aëris ac divisio ventus

γὰρ ἄλλο τι ἢ φορὰ τις ἀέρος καὶ διαίρεσις ὁ ἄνεμος ἦν, εἶχεν ἄν
 τινα λόγον ἴσως ὁ λόγος. ὅσα μὲν γὰρ ἄλλο τι παρὰ τὸν ἀέρα
 τυγχάνοντα δέισιν αὐτὸν, ἢ διόδω σωματικῇ τέμνοντα φέρεται
 δι' αὐτοῦ, καθάπερ λίθος καὶ σίδηρος καὶ ὅσα σκληροτέρας ἢ
 5 κατὰ τὸν ἀέρα φύσει ἔλαχεν, ἢ διαδόσει ποιότητος, ὅσα δη- D
 λαδῆ χρομένην καὶ τῷ ἀέρι πάνυ τοι προσφυῶς ἀνακινομένην
 ἔσχεν αὐτῆν, ὡσπερ ὄσμαι καὶ χρώματα καὶ σκηπτοὶ καὶ πρηστῆ-
 ρες. καὶ μέντοι καὶ ἄνεμος εἰ καθ' ὄντιναοῦν τουτωνῶν τρόπον
 ἢ διαιρῶν δηλαδὴ τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἐκείνου τόπον μεταλαμβάνων
 10 διῆμι, ἢ τούτῳ διαδόσει ποιότητος σφαλερεῶς ἀνεκρινᾶτο, πᾶσαν E
 γένεσιν ἐκ τοῦ παραχρημα φθορὰ προφανῆς διεδέχτο ἄν. νῦν δὲ
 τοῦναντίον εὐκρασίας ἡμῶς ὑπιάσης ἐμπιπλῶντα βλέπομεν τοῦτον
 αἰεὶ. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἄνεμος ἢ στερρότερα φορὰ καὶ χύσις
 ἀέρος, ὅς αἰεὶ πλούσιος μὲν ἡμῖν περιέχεται, αὐτοῦ δ' ὑπολαύο-
 15 μεν καθόσον ἐφικτὸν ἐκάστῳ, κἂν πάνυ τοι πλεῖστος ἔπηται.
 ἐκείνῳ γε μὴν καὶ μαντείας ἴσως δεῖται, καὶ οὐκ ἔχω ὅ,τι φῶ. F
 πόλεων γὰρ καὶ δένδρων καὶ ὄρων φασιν ἕξ ἀνέμων πάντων ὁμοῦ
 κινήθόντων καταστροφὰς καὶ μεταβάσεις. πῶς γὰρ καὶ πῆ περι-
 χωρήσει καὶ μεταστήσεται τι τούτων, περικυκλούντων, ὡς φυσιν,
 20 οὕτως τῶν ἀνέμων ἐκ διαμέτρου; ἐνὸς μὲν γὰρ ξυνωθήσαντος
 ἀνέμου καὶ ξὺν βίᾳ κλονήσαντος ἀνατετράφθαι οἰκίαν ἔσθ' ὅτε ἢ
 δένδρον ἐπὶ θάτερα μέρη, καινὸν οὐκ ἄν εἶη, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ
 τῶν ὄρων τῆς συνηθείας ἐντός. πολλῶν δ' ἀντιπνεόντων ὁμοῦ, P. 278

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioria.

1. ἄλλο τι ἢ φορὰ τις ἀέρος καὶ διαίρεσις ὁ ἄνεμος W. corr., ἄ-
 λό τι καὶ φορὰ τις ἀέρος ἢ διαίρ. ἄλλως ὁ ἄνεμος libri.

esset, rationis fortassis aliquid ea haberet oratio. Quae enim aliquid aliud
 sunt quam aër eumque permeant, ea vel corporeo transitu illum secant et
 permeant, ut lapis et ferrum et aliae res, quae natura sua aëre duriores
 sunt; vel qualitatis suae distributione; id quod faciunt ea, quae fluxa et
 aëris naturae plane cognata sunt, ut odores, colores, fulmina, incensi tur-
 bines. Quod si et ventus aliquo horum modorum vel aërem dividendo et
 eius locum occupando transiret, vel eidem distributione qualitatis lubricae
 commisceretur, statim omnem generationem manifestus interitus exciperet.
 Nunc contra omni nos temperie compleri videmus ab eo semper. Neque
 enim aliud est ventus, quam fortior impetus et quasi diffusio aëris, qui nos
 semper copiose circumfundit; eoque nos fruimur, quatenus est unicuique
 concessum, quamvis copiosissime nos sequatur. Illud vero fortassis etiam
 vaticinationem desiderat, neque ego habeo quid statuam. Dicunt iidem ur-
 bes et arbores et montes, ventis simul omnibus concitatis, eversum atque
 translatum iri. Quomodo ea videlicet et quonam translata transibunt, cum
 venti omnes, ita ut hi dicunt, ex opposito spirantes ea circumdaturi sunt?
 Nam venti quidem unius impulsu et violento impetu everti domum, aut
 arborem ruere, novi nihil fuerit, nec a consuetudine abhorreat. Sed ubi

A. M.
6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioria.

σχολῆ γ' ἂν καταστραφείη τι τῶν ἀπάντων. τὴν γὰρ τοῦ ἐνὸς ἀντιώθησιν ἢ θατέρου ἔξεναντίας ἀντίστασις θραύουσα καὶ ἀναχατίζουσα ἀκλόνητον τὸ παράπαν ἐξ ἀντιπεριστάσεως ἴσως αὖ παρασκευάσει τὸ βιαζόμενον. ἄλλως τε καὶ ὁμοῦ τοὺς κατὰ διάμετρον ἀνέμους κινεῖσθαι, οὗτ' Ἀριστοτέλης φύσιν ἔχειν δίδωσι, 5 οὗθ' ὁ πολὺς ἔφηγε χρόνος. ἀλλ' ἐκείνο μικροῦ με παρῆραμι.

Βτὴν γὰρ τοῦ Κρόνου καὶ Ἄρεως ὕφ' ἐνὶ ζωδίῳ συνέλυσιν αἰτίαν τῆς τῶν ἀνέμων τίθενται μάχης καὶ πρό γε τούτων ἡλιακὴν τῆς ἔκλειψιν. εἰ οὖν ταῦτα φανεῖα ψεῦδος περιφανές, ἡγούμενα ὄντα τῶν ἐφεξῆς, ψευδῆ πάντως μετὰ τοῦ μελζονος προσθήκης φανῶν 10 ἂν καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα· ὡσπερ ἂν εἴ τις τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου τεμῶν συναφεῖεν εὐθὺς καὶ τὴν τῶν ἀκροδρῶν ψυχὴν. οὐ γὰρ

Κμόνον ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς οὐκ εἰσὶν ὑπὸ ζωδίων ἐν Κρόνος καὶ Ἄρης, ἀλλ' οὐδὲ δυοῖν συνεχῶς ἐξελιττομένων ἐνιαυτῶν ὅτι ἂν πω συνέλθοιεν ἂν. Ἄρης γὰρ ἐκ πολλοῦ περὶ τὴν τοῦ Κρόνου 15 πεντεκαδεκάτην μοῖραν τὸν Κρόνον καταλελοιπῶς ἤδη καὶ ἐς τὰς τοῦ σκορπίου χηλὰς διαβαίνει. ἡλιακὴν γε μὴν ἔκλειψιν οὔτε τὸ παρὸν ἄπαν θέρος, οὔτε τὸ ἐφεξῆς μετὰ τοῦτο φθινόπωρον ὄψεται, κἂν πάντες ἀνθρώποι, κἂν πάντες φάσκωσι ὄρητες.

Δἔστει δέ σοι τούτων διδάσκαλος ὁ, τε χρόνος καὶ ἡ αἰσθησις πρὸς 20 ἀκριβῆ τὴν ἀλήθειαν. οὐδὲν γὰρ οὕτως εἰς ἐπιστήμης ἀπόδειξιν ἀναντιρρήτον ἔτερον, ὡς ἐμπειρία καὶ αἰσθησις. „αἰσθησις μὲν γὰρ,” φησὶν, „ἐμπειρίαν ποιεῖ, ἡ δὲ ἐμπειρία τὰς ἀρχὰς δίδωσι τῇ ἐπιστήμῃ.” ὡσπερ οὖν σίτου σπαρέντος εἰς γῆν ἐνδέχεται σίχην

plurimi simul ex adverso spirarint, non utique quicquam omnium prosterneat. Nam cum unius impressionem alterius contraria impressio frangat et reprimat, ex ista pari utrinque violentia in medio inconcussam et stabilem permanebit id, cui vis infertur. Praeterea ventos ex adverso simul moveri, nec Aristoteles secundum naturam esse concedit, nec temporis distinctio verum esse ostendit. Caeterum illud paene me praeteriit, quod Martis et Saturni in uno signo congressum pugnae ventorum causam statuunt, et ante has defectionem quandam solis. Quae cum principia sint, ex quibus caetera consequuntur, si falsa esse patuerit, magis utique falsae erunt ea omnia, quae inde colliguntur: sicut succisae radice arboris summi etiam cacuminis anima interit. Atqui hoc tempore Saturnus et Mars non solum in uno signo non sunt, sed nec annis quidem continuis duobus evolutis simul congregari possunt. Etenim Mars, Saturno iam pridem in decima quinta Leonis parte relicto, in Scorpii chelas iam transit. Solis vero defectionem nec tota haec aestas, nec sequentibus autumnus sentiat: etsi omnes homines, omnes aves id affirmarint. Cuius tibi rei magister et tempus et sensus erit ad veritatem penitus intelligendam. Nihil enim est, cui ad scientiae demonstrationem minus refragari liceat, quam sensui et experientiae. „Sensus quippe,” inquit Philosophus, „experientiam gignit: experientia vero principia suppeditat scientiae.” Sicut igitur frumento in terram sato spica nasci potest,

ἔσεισθαι, σπόρου δ' οὐκ ὄντος οὐδὲ βλάστην ἐκδέχεσθαι χρῆ' οὕτω
 κἂν τούτοις. εἰ ἔσται ἔκλειρις ἡλίου καὶ συνδρομὴ Κρόνου καὶ
 Ἄρεως, φαῖεν ἂν ἴσως καὶ ἀνέμων ἔσεισθαι κυκεῶνας καὶ πόλειω
 καταστροφὰς καὶ ἀναμογλεύσεις ὄρων· εἰ δ' ἐκεῖνα οὐκ ἔσται, ^{Imp. Andron.}
 5ἕξ ἀνάγκης ἔπεται καὶ κατὰ χώραν ἴστασθαι πᾶν ὄρος καὶ πόλιν ^{Iunioris.} E
 ἅπασαν. ἴσμεν γάρ, ὡς τούτων ἀναιρουμένων, ὅσα γε ἕνεκά του V. 226
 γίνεται καὶ αἷτια νομίζεται τῶν ἐξῆς, συναναίρειται πάντως ὁμοῦ
 τὰ τε αἰτιατὰ καὶ ὧν ἕνεκα ἐκεῖνα γίνεσθαι ἔμελλεν. ἐκκεκύλισται F
 δὲ τούτοις ὁ λόγος ἐς τὸδε τῆς ἀτοπίας παρὰ τὸ νομίζειν τό, τε
 10 αἷτιον ὡς μὴ αἷτιον καὶ αὐτὸ μὴ αἷτιον ὡς αἷτιον. τὰ γὰρ τῶν
 ἀστέρων ἄλλοι' ἄλλως ἔχοντα σχήματα καὶ ἄλλοι' ἄλλως ἐχούσας
 τὰς ἐκβάσεις προφαίνει· τὰς μὲν γὰρ ἐκ τοῦ σύννεγγυς, τὰς δὲ
 μεθ' ἱκανὸν τὸν χρόνον. οἱ δ' οὔτε τοῦθ' ἱκανοὶ ξυνίεναι ἐγένοντο
 καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἠτιάσαντο, ὁδὸν τοῦ προσήκοντος πόρρω
 15 βυδίσαντες· ὥσπερ ἂν εἴ τις, ὅτι Θεμιστοκλέους ἐκ Μεγάρων P. 279
 Ἀθήναζε κατιόντος ἑτεὸς καταβρύγῃ, αἷτιον εὐθύς τοῦ συμπτώ-
 ματος ἠγοῖτο Θεμιστοκλέα· ἢ πάλιν Κροῖσον, ὅτ' αὐτοῦ δια-
 περαιουμένου τὸν Ἄλυν ἡλῖος ὑπερέβαλε τὸν ὄριζοντα. καὶ γὰρ
 Θεμιστοκλέους ἀπόντος φύσις ἑτεοῦς καταβρύγνησθαι· καὶ ὑπαλ-
 20 λάξαντος τοῦ Λυδοῦ διηγεκῶς τὸν ὄριζοντα μετὰ πᾶσαν ἡλῖος
 ὑπερβάλλει τὴν νύκτα. ἦν ἕτερα μυρία πρὸς ἔλεγχον, ἀλλὰ μή-
 κους ἕνεκα καὶ κόρον σιωπῶμεν. τὸ μὲν γὰρ καλῶς ἐν καλαῖς B
 ὑποθέσει λέγοντας εὐδοκιμεῖν, κἂν εἰς μήκος ὁ λόγος ὕδει, ἀλλ'.

12. Pro γὰρ Boiv. conl. καλ.

sine semente vero ne germen quidem expectari debet: ita et in hac re; si erit defectus solis, si Saturnus et Mars congressuri sunt, dicere fortasse illi queant, fore turbines et eversiones urbium et montium a radicibus evulsiones. Sin illa non erunt, necessario sequitur, omnem montem, omnem urbem suo loco mansuram esse. Neque enim ignoramus, sublato eo quod propter aliquid fit quodque alterius causa est, ipsos quoque et effectus et eas res, quarum causa illud futurum erat, necessario simul tolli. In hanc autem absurditatem isti devoluti sunt, quod eam quae causa est causam non putarunt, et quae causa non est, causam putarunt. Nimirum astrorum alii alias aspectus eventus etiam alias alios praesignificant, partim brevi, partim longiore post intervallo extituros. Isti vero ne hoc quidem intelligere potuerunt et alienas causas attulerunt, multum a via aberrantes: non secus ac si quis, quia Themistocle Megaris Athenas eunte pluit, casum eum Themistocli imputet: aut Croeso, quod cum is Halyn transiret, sol eo tempore supra horizontem ascenderat. Namque etiam Themistocle absente natura fert, ut imbres effundantur; atque ex quo Lydus discessit, sol post quamlibet noctem pergit nihilominus supra horizontem ascendere. Erant alia sexcenta, quibus illos convinceremus, quae ob prolixitatis fastidium omittemus. Nam pulchrum argumentum pulchre tractare, quantumvis prolixè

A. M.
6836
ad
6849

Imp. Andron.
Iunioria.

πλεῖον ἐκεῖ κατεκόπη, τὸ δὲ περιλειφθὲν γεγυμνωμέναις σαφῆσιν
ἐς τὰ οἴκοι ἐχώρουν. ὁ μόντοι Μιχαήλος τρεῖς ἡλόους τὸ ἐξ ἐκείνου
τεθλάται ζῶν καὶ μάλα μόλις τὴν συμφορὰν ἐπιγινώσκειν δυνά-
μενος, τῷ δὲ τετάρτῳ μετήλλαξε, μὴ δυναμένου τοῦ σώματος
πλεον ἐξαρκέσαι πρὸς τὸ καιρίον τῶν τραυμάτων. ὁ δὲ βασιλικῆς
μαθῶν τὸ πραχθὲν τὴν ταχίστην ἐς Βυζάντιον ἐπανήκει, μηδὲν
ἔμῃτε δεδρακῶς μῆτε πεπονθῶς. (Α.) Ἐπεὶ δ', ὡς πολλάκις
εἰρήκειμεν, οὐδὲν τῶν ἐν βίῳ εὐτυχημάτων ἀκέρητον ἐς τέλος
διαπερῆ τὸν αἰῶνα, οὐδὲ βυσκανίας ἐκτός, οὐδ' ἐνταῦθα ἐπέ-
λιπε τὸ χρεῶν· ἀλλ' ἀντέπνευσε καὶ τοῖς τοῦ Κρόλλη λαμπροῖς
εὐτυχήμασι χιμῶν χαλεπὸς τε καὶ φοικωδέστατος, ὃς πάντα ἐπί-
κλυσε καὶ κατέχωσεν αὐτῷ τὰ τοῦ βίου τερπνὰ καὶ αὐτὸ γε τὸ ἔπ
προσαφῆρηκεν. ἔχει δὲ οὕτως. ἦν αὐτῷ παῖς δεῦτερον τηρικῆτι
καὶ εἰκοστὸν παραλλάττων ἔτος, ὃν ἐξ ἑτέρας γεγέννηκε γυναῖκα
καὶ ἐς διαδοχὴν ἀνήγε τῆς ἀρχῆς μάλα ἐπιμελῶς. ἐπεὶ δ' αὐτὸς 15

- P. 281 μὲν τῇ τοῦ Καίσαρος θνηατρὶ συνεζύγη, πεντηκοντούτης ἀπὸ
κόρη δωδέκατον ἀγούση τὸν χρόνον, καὶ πρὶν τῷ παιδὶ γυναικα
ἀγαγέσθαι, παιδοποιεῖν ἤρξατο μετὰ τῆς τοῦ Καίσαρος θνηατρὸς,
ἐς ὑποψίας καὶ φόβους ὁ παῖς ἐξενήνεκται, ὁποίους ὑποσκέπειν
εἰκὸς τοὺς ἡλικιώτας ἐς τὴν σφριγῶσαν τούτου ψυχὴν· καὶ ἀπο-20
στασίαν λοιπὸν ἐμελέτα καὶ ἐπανάστιασιν κατὰ τοῦ πατρὸς. ὃν
οὕτως ἔχοντα βλέποντες οἱ ἐκεῖ μεγιστᾶνες καὶ στρατηγοὶ καὶ τα-
Βῆλαρχοι, καὶ ὅσοι κόρον εἰλήφεσαν τῆς ἀρχῆς τοῦ πατρὸς διὰ τὸν
V. 228 χρόνον, λάθρα τούτῳ προσήεσαν ἕκαστοι καὶ τοὺς τῆς ἀποστα-

1. δ' ἐναπολειφθὲν Α. 11. ὅς] ὡς W.

sus est. Qui superstites fuere, nudis corporibus domum redierunt. Mi-
chaël autem tres ex eo dies vivus solem aspexit, sic affectus, ut vix cladem
suam intelligeret: quarto die exspiravit, cum eius corpus lethaliibus vulne-
ribus ferendis impar fuisset. At Imperator cognita re Byzantium rediit,
nulla neque re gesta neque clade accepta. (IV.) Sed cum, ut saepe dixi-
mus, nulla sit perpetuo sincera et incorrupta invidiaeque expers ullius met-
taliū felicitas, nec tum quoque fatalis ea necessitas defecit. Nam illa-
tribus Cralia successibus tempestas gravis et supra modum horrenda res-
avit, quae omnia illi vitae gaudia inundavit et demersit, et ipsam ei vitam
eripuit. Res autem ita se habet. Erat ei filius annum tum alterum et vi-
gesimum agens, ex alia uxore natus, quem ad principatus successionem
diligenter educabat. Sed cum Caesaris filiam annos natam duodecim ipse
quingagenarius duxisset, et priusquam filio despondisset uxorem, liberus
ex illa suscepisset: in suspicionem et metum filius eius impulsus est, cum
modi probabile est ab aequalibus luxurianti adolescentis animo ingeri. Ita-
cum defectionem et rebellionem contra patrem molitur. Quem cum proceres,
duces et tribuni alique imperium patris ob diuturnitatem temporis fastidien-
tes sic affectum viderent, singuli privatim adeunt; defectionis consilia an-

σίας ἔξεπύρσεον αὐτῷ λογισμούς· καὶ μετ' οὐ πολλὰς τὰς ἡμέ-
 ρας ἀπολαβόντες αὐτὸν ἔξεπολέμισάν τε κατὰ τοῦ πατρὸς καὶ
 Κράλην Σερβίας αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσαν. ἐπεὶ δὲ συγγῶν ἡμέ-
 ρῶν κατ' ὀλίγους ἕπαντες αὐτῷ προσεδρόμησαν τοῦ στρατοῦ τὸ
 5 ἀπόλεκτον, προσελάσαντες δέσμιον ἀπονητὶ καὶ τὸν πατέρα προ-
 σήνεγκαν τῷ νιῷ· κάκειθεν ἐς εἰρκτὴν ἀπήνεγκαν, ἄκοντος μὲν
 ἴσως καὶ ἀσχύλλοντος τοῦ νιέως, σιωπῶντος δ' ὄν ὄμως καὶ
 ἀντιλέγειν οὐ δυνάμενον τῇ τοῦ πλήθους ὀρηγῇ. ἔδεδίει γὰρ, μήπου
 10 καίεινον μὲν ἐν δεσμοῖς ἀπέπνιξαν, πικρὸν αὐτῷ τοῦ βίου τὸ
 πέρας ἐπενεγκόντες ἀντὶ τῶν ἡδέων ἐκείνων εὐτυχημάτων· τῷ δὲ
 νιῷ τὴν ἀρχὴν ἡδὴ βεβαιωτέραν καὶ ἀσφαλῆ κατεστήσαντο καὶ
 ἕμα αὐτῷ ἔξελάσαντες εὐθὺς ὤκειώσαντο τὴν Ῥωμαίων χώραν D
 ἄχρι Στρουμόνος καὶ Ἀμφιπόλεως· ὅτε δὴ καὶ Στρούμμιτζαν εἶλον
 15 ζῦν γε ἄλλοις πολιχνίοις.

iv. Ἐς δὲ τοῦπιόν ἔτος ἀκούων ὁ βασιλεὺς διασπασμένην τὴν A. C. 1331
 τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν ὑπὸ τε τῆς προτέρας τοῦ Μιχαήλου γυναι-
 κὸς ὑπὸ τε τῶν τοῦ Μιχαήλου συγγενῶν (ἡ γὰρ τοῦ βασιλέως
 ἀδελφὴ μόλις ἐκεῖθεν φυγοῦσα τὸ ζῆν ἐπορεύσατο), πολλῶν οὖν
 20 ἐκεῖ μαχομένων καὶ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ἀντιποιοιουμένων, στρατὸν ἀπο-
 λέξας ὁ βασιλεὺς ἱκανὸν ἐπέθετο τοῖς περὶ τὸν Αἶμον πολιχνίοις
 καὶ εἶλε μικροῦ πάντα ἀπονητὶ, τῶν οἰκητόρων προσεδρόμηκόντων
 ἐκόντων. μεθ' ὧν προσεδρόμη καὶ παραθυλασσία πόλις ὄχρῶ τε
 καὶ πολυάνθρωπος καλουμένη Μεσημβρία. ἐν ᾗ διατρέψων ὁ P. 232

4. ἄπαντες om. A. 9. κάθοι A., κάθη W.

mo volentem inflammant; post dies non multos ad se recipiunt; hostem
 patri suscitant, et summa potestate ipsi delata, Serviae Cralem declarant.
 Cum autem compluribus diebus paulatim omnis flos exercitus ad eum con-
 fluxisset, patrem etiam vincitum sine nullo negotio ad eum perducunt, ac
 mox in carcerem coniciunt, invito fortassis et graviter ferente filio: sed
 tamen tacente et furori populi adversari non audent. Verebatur enim, ne
 in se ipsum nec opinantem gravius aliquid consuleretur. Post paucos dies
 patrem quidem in vinculis suffocant, suavibus illis successibus in acerbum
 interitum versis; filio autem principatum firmant atque stabiliunt. Mox
 statim una cum eo egressi Romanam provinciam usque ad Strymonem et
 Amphipolin, capta etiam Strummitza et aliis oppidulis, subigunt.

13. Proximo anno, cum audisset Imperator Bulgaricum Imperium et a
 priore Michaëlis uxore et a cognatis eiusdem Michaëlis divelli (nam Impe-
 ratoris soror aegre fuga salutem quaesierat), in ea multorum contentione
 de principatu occupando, iustis copiis delectis, oppidula Haemo vicina in-
 vasis, et fere omnia citra negotium cepit, habitatoribus ultro sese ad eum
 conferentibus. Inter caetera vero etiam urbs munita et frequens, nomine
 Mesembria, ad mare sita, deditionem fecit. In qua cum Imperator fere cum

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioria.
- βασιλεὺς ὡς τὰ πολλὰ μετὰ τοῦ στρατοῦ φορτικὸς ἔδοξε τὴν ταχίστην διὰ τε τὴν γενομένην δι' αὐτοὺς ἐπιλειπὴν τῶν χρημῶν καὶ διὰ τὴν τῶν προσόδων φθοράν. ἐπεὶ γε μὴν μετὰ πολλὰς τοὺς περὶ τῆς ἀρχῆς ἀγῶνας τὴν νικῶσαν Ἀλέξανδρος εἰλήμει ὁ τοῦ Μιχαήλου ἀδελφιδοῦς, καὶ τῆς ἡγεμονίας τὸ κράτος βεβαίως περιεζώσατο, τὸν Βουλγαρικὸν συλλέξας στρατὸν, προσειτιμιά-
B μενος δὲ καὶ μισθοφορικὸν ἐκ Σκυθῶν οὐκ ὀλίγον ἐς τὴν ἕμφορον ἐσέβαλε χώραν Ῥωμαίων καὶ ἤλασεν ἄχρις Ὀρεστιάδος· καὶ πλείστην μὲν λείαν ξυνηθροικῶς, πολλὰ δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν Αἴμον πολιχνίων καθ' ὁμολογίαν παραστησόμενος καὶ ἐς τὰ τῶν Βοει-
γάρων ἦθ' ἡ πάλιν ἐπανεστράφθαι πεποιθῶς ἐπανῆκε χαιρῶν ὀκαδε μετὰ πολλῶν τῶν λαφύρων. (B.) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ Νίκαιαν εἶλον οἱ βάρβαροι, τὸ μέγα καὶ περιβόητον ἄστρ, λιμῆ
C καὶ στρατῶν πολιορκηθεῖσαν μακρῶ· καὶ πολλὰς τῶν ἐκείσε θείων
V. 229 εἰκόνων καὶ βίβλων ἐς Βυζάντιον κομίσαντες, καὶ ἁγίων γενναίων ἵεὺς λείψανα δύο, χρέμασιν ἠλλάξαντο. ἀδεῶς δὲ ἦδη τὰς οἰκίας ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Βιθυνίας οἱ βάρβαροι ποιήσαντες βαρυντούς ἐπέθηκαν φόρους τοῖς ἐναπολειφθεῖσι βραχεῖσι πολιχνίαις, δι' οὓς τέως οὐκ αὐτὰνδρα πρὸς ὄλεθρον ἤλασαν παντελῆ, μῆλα ἠε-
δῶς δυνάμενοι καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ τοῦτο τελεῖν. οὐκ ἐπι-
D λείπουσι δ' ὅμως συγγὰς ποιούμενοι τὰς ἐφόδους καὶ ὑπερῶν-
τες τῶν τάλαιπῶρων τοὺς πλείους ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης ἀέ.
(Γ.) Ὁ μέντοι μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης ἐλθὼν ἐκ τῆς ἔσο-
φρίας οὐ παρὰ τῇ οἰκίᾳ κατέλυσε· πάλαι γὰρ, ὡς εἰρημμεν,

3. προσδ.] ἐπίδαν A. φορᾶν W. in mg.

militibus versaretur, statim gravis esse coepit, tum quia urbem res necessariae ob illos deficiebant, tum quia pecuniae consumptae peribant. Sed cum post multas de regno concertationes ad Alexandrum Michaëlis consobrimum summa rerum delata esset, is firmato principatu exercitum Bulgaricum cogit, et Scytharum non parva manu mercede conducta in finitimum Romanorum provinciam irrumpit: tum ad Orestiadem usque progressus, maximam praeda parta ac plerisque ad Haemum oppidulis deditione captis et ad instituta Bulgarorum reductis, laetus cum magnis spoliis domum rediit. (II.) Sub hoc tempore etiam Nicaeam, magnam illam et celeberrimam urbem, diuturna fame et obsidione oppressam barbari ceperunt; ac multas inde imagines sacras multosque codices una cum duarum sanctarum mulierum reliquiis Byzantium advectos vendiderunt. Iam vero impulse in mariam Bithyniae ora sedibus delectis gravia tributa reliquis oppidulis imponerunt. Quae quoniam ipsis pendebantur, idcirco non prorsus una cum habitatoribus illa oppida deleverunt, cum facile possent, et brevissimo quidem tempore. Nec tamen crebris incursionibus vexare et mari terraque plerosque ex illis miseris capere desistant. (III.) Magnus autem Logotheta Metochites ab exilio reversus non domi suae divertit, quae (ut iam diximus)

εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν Βυζαντίῳ αὐτὴ διεφθαρταὶ καὶ τελείως ἤρημάτωται πρὸς τῶν δημοτῶν· κατέλυσε δ' ἀπέναντι καὶ πλησίον παρὰ τῇ ἱερᾷ δηλαδὴ μονῇ τῆς Χώρας, ἣν πολλοῖς αὐτὸς ἀναλώμασιν ἀνεκαίνισε πρότερον, τοῖς ὁδοῦσι τοῦ χρόνου δεινῶς
 A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioria.

5 κοπτομένην ἰδῶν. ἰδομένη γὰρ αὐτὴ τὸ ἀρχαῖον πρὸς τοῦ βασι-
 λέως Ἰουστινιανοῦ ἐπιμήκης τὸ σχῆμα. εἶτα τοῦ χρόνου ταύτην
 μέχρι κρηπίδων συντρέψαντος ἄλλον ἐκ βύθρων ἀνήγειρε νεῶν,
 εἰς ὃ καὶ νῦν ὄρεται σχήματος, ἣ τοῦ βασιλέως Ἀλέξiou τοῦ
 Κομνηνοῦ πενθερά. τοῦ δὲ χρόνου πάλιν φθορὰν ἀπειλοῦντος

10 οὗτος ἀβροτέρα χρησάμενος δεξιᾷ, πλὴν τοῦ μεσαιτάτου νεῶ, F
 πάντα καλῶς ἐπεσκεύασεν. ὅθεν καὶ πάντων εἰς τέλος ἀπολωλό-
 των ἤδη τὰνδρῶν τῶν ἔξω πραγμάτων σωτήριος αὐτῇ λιμὴν ἐν
 καιρῷ περιστάσεως ὤφθη ψυχῆς ὁμοῦ καὶ σώματος. πρὸς μὲν
 οὖν τὴν ἱερὰν ἀποβλέπων μονὴν τὸ λοιπὸν ἡδονὴν ἀπόρρητον

15 παρείχετο τῇ ψυχῇ· πρὸς δ' αὖ τὴν ἐρήμωσιν τῆς οἰκίας, κατή-
 φειαν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐτρέγα μακρὰν καὶ πλήθουσαν εἶχεν αὐθις
 τὴν ψυχὴν πυρὸς καὶ φλογός, ἣν ἐκπυρσεύουσι τοιαῦται βαρυ-
 θυμία καὶ συμφοραί. καὶ μέντοι καὶ τὸ τῆς τύχης πρὸς τιμωρίας P. 283
 ἀκόρεστον ἀναλογιζόμενος ἐξεπλήττετο, πῶς οὐδὲ τοῦδαφος τῆς

20 λαμπρῆς ἐκείνης οἰκίας ἐς τὸν ἐνόντα κόσμον ἀφείδη· ἄλλ' ὃ
 μήπω πρότερον ἐξ αἰῶνος ἐφ' ἑτέρου ἐπιενόηται, νῦν ἐπὶ τοῦδε
 καὶ πέπρακται. ἐκσπασθὲν γὰρ ἅπαν ἐπέμφθη δῶρον τῷ τῶν
 δυτικῶν Σκυθῶν ἄρχοντι, λαμπρότητός τινος ἕνεκα τοῦ τῆς οἰ-
 κίας ἐδάφους ἐκείνου ζητήσαντι. ἐκωλύετο δὲ πρὸς τῶν τὴν ἡγε- B

4. ἐνεκαίν. A. 10. χρησάμενος A., δεξιόμενος W. 17. καὶ om. A.

Imperatore Urbem ingresso pridem erat diruta et vastata prorsus a populo : sed e regione et in proximo, nempe in Choraе monasterio, quod ipse antea dentibus aevi labefactatum magnis sumptibus instaurarat. Exstructum enim initio fuerat a Iustiniano Imperatore forma oblonga. Deinde, cum vetustate usque ad fundamenta concidisset, aliud templum, ea qua nunc forma cernitur, Alexii Imperatoris socrus condiderat. Sed cum rursus temporis iniuria ruinam minitaretur, hic medio templo excepto omnia liberali manu probe instauravit. Itaque cum omnium fortunarum naufragium fecisset, salutaris hic ei et corporis et animi portus in necessitate extitit. Cum igitur sacrum monasterium intueretur, arcana voluptate animus eius deliniebatur : cum vero domus eversionem, oculi eius gravi moerore turbabantur, et animum ipsius pervadebat doloris ignis ac flamma, qualem huiusmodi angores et calamitates solent accendere. Et cum secum reputaret, ut nullis poenis fortuna satiaretur, obstupescebat, ne solo quidem splendidarum aedium ornatum sum inviolatum permansisse : sed, quod ab omni aevo nusquam in alio esset excogitatum, id tum huic accidisse. Evulsam enim pavementum omne occidentalium Scytharum principi, pavementum ad suas aedes ornandas splendidius requirenti, dono missum est. Porro eidem

A. M. *μονίαν διοικούντων, μηδ' ὄλως μήτε δι' ὄψεως, μήτε διὰ γλώττης*
 6836 *ἐκδήμου τῷ γηραιῷ προσομιλεῖν βασιλεῖ. καὶ ἦν οὐ μακρὰ καὶ*
 ad *τοῦτο λύτης προσθήκη τάνδρι.*
 6849
 Imp. Andron. *ιδ'. Καιρὸς δὲ ἤδη καὶ περὶ τῆς τοῦ γηραιοῦ βασιλέως δι-*
 Iunioris.

Ἐξελθεῖν τελευτῆς, ἦν θεοσημεῖαι πολλὰ προεμήνησαν· αἱ ἦσαν ἰστορικῶς ἐπισκοπήσεις πρῶτον ἡλιακῆ, τσοσάτας ἡμέρας προειλη-

V. 230 *φύτα τὴν αὐτοῦ τελευτῆν, ὅσα καὶ αὐτὸς ἦν ἔτη τὰ πάντα βεβαιώ-*
κῶς. ταύτην τὴν ἡλιακὴν ἐπισκοπήσιν ἔκλειψις διεδέξατο σιλη-
νιακῆ· καὶ ταύτην αὖθις σεισμὸς γῆς ἐν ἑσπέρα, ἣ τὴν μήτηρ
ἔτελλον ἐκ χρονικῆς περιόδου Χριστιανοὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ

Δ' Ἀντωνίου. κατ' αὐτὴν μὲν γε τὴν τοῦ φεβρουαρίου δωδεκάτην
ἡμέραν, ἦν ἡ τῆς ἀπροσοκίτου τελευτῆς ἐκείνου διαδέχουσα
ἔμελλεν ἑσπέρα, βιαίου πεπνευκότος ἐκ τῶν βαράθρων τῆς μι-
σημβρίας ἀνέμου, ἠγριώται μὲν τὰ θαλάττης κύματα τοσοῦτοι,
ὥστε τοὺς ὄρους ὑπερβάντα πολλὰ μέρη τῶν ἐξῶν καὶ παραλίω
τοῦ Βυζαντίου τειχῶν κατρηρηκέναι, πολλὰς δὲ καὶ τῶν ἐν ἐκείνῳ
τῷ μέρει πυλῶν ἐκμοχλεῦσαι καὶ εἰσδραμόντα δόκην τιῶν πολ-
εμίων πολλὰ τῶν ἔνδον οἰκημάτων κατακλύσαι. (B.) Τηγεαῖτα
μέντοι πεπτῶκασιν καὶ πολλοὶ τῶν ἐπὶ τοὺς νεῶς ἰδρῶνται ἐκ
σιδήρου σταυρῶν, ἐπενεγκεῖν οὐ δυνάμενοι τὴν τοῦ πνεύματος
βίαν. πέπτωκε δὲ καὶ ὁ πρὸ τοῦ νεῶ τῶν τεσσαράκοντα μαρτι-
ρων ἰστάμενος πάλαι κίων, ὃς ὑπὸ τινος μὲν καυτηρίου τετρα-
σμένον εἶχε τὸ πρὸς τῇ βάσει μέρος· ὃ καὶ τοῖς παροῦσιν ἐπὶ

2. καὶ ante τοῦτο add. A. 6. τοιαῖδε A. 18. καταλίω A.

Metochitae interdicta erat ab iis, qui Imperium administrabant, omnis cum seniore Imperatore sermonis communicatio, ut eum nec praesens nec per internuncium alloqui ei liceret. Quae res homini non parvam doloris accessionem attulit.

14. Iam tempus postulat, ut etiam senioris Imperatoris obitum exponamus, quem multa ostenta praenunciaverunt. Fuerunt autem huiusmodi. Primum eclipsis solis, quae eius obitum tot diebus praecessit, quot annis ipse vixerat. Hanc solis obscuracionem sequutus est lunae defectus. Tum huic successit terrae motus, ea vespere qua D. Antonii, cuius illi nomen inditum erat, memoria veteri more a Christianis celebrabatur. Ipso autem die Februarii duodecimo, quem inexpectati eius obitus consequutura erat vespere, cum e Meridiei barathris vehemens ventus erupisset, maris litus ita efferat sunt, ut suos egressi limites multas murorum Byzantii maritimorum et orientalium partes prostraverint, et multas illic portas effregissent, et hostium instar irrupentes multa quoque aedificia urbana inuaderint. (II.) Tum etiam multae ferreae cruces templis impositae, impetu ventorum non tolerato, deciderunt. Columna quoque, olim ante aedem quadraginta Martyrum posita, concidit; quae iuxta basin ustulata et contracta praetereuntibus ruinam proximam mimitari videbatur, adeoque actum

νοιαν παρεῖχεν αὐτίκα ἀνατραπήσεσθαι καὶ φόβον ἐντεῦθεν οὐ
 μᾶλα παράλογον. ὥστε παριόντα ποτὲ καὶ τὸν βασιλέα τοῦτον
 ἐκώλυόν τινες τῶν περὶ αὐτὸν μὴ πλησίον λέναι δεδιότες ἴσως τὸν
 κίνδυνον. ὁ δὲ πρὸς τὴν σφῶν εἰρωνευσάμενος δειλλαν καὶ τοιούδε
 8τινὰ λόγον οὕτως πῶς ἐπελθόντα τῇ γλώττῃ τότε προήνεγκεν·
 „εἶθε συμπαρατείνοιτό μοι τὸ ζῆν τῇ τοῦδε τοῦ κίονος στάσει.” ὁ δὲ
 καὶ κατὰ τὴν πρόρρησιν νῦν ἀποβὰν θαναμάζειν ἐπήμει τοῖς μεμνη-
 μένοις. (Γ.) Τοῦ δ' ἡλίου πρὸς ἐσπέραν ἤδη ἐπειγομένου ἀπήειν Β
 κὰγῶ πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ τὸ εἰωθός. εἰωθός γάρ μοι πορευέ-
 10σθαι πρὸς αὐτὸν παραμυθίας ἕνεκα κατὰ περίοδον τριῶν ἢ
 τεττάρων ἡμερῶν. ἀπιὼν μὲν οὖν καὶ νῦν αἰθις κατὰ τὸ εἰωθός
 πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαθίσας τῆς συνήθους ἀπήλαον ὀμίλιας.
 συνήθεια δ' ἦν αὐτῷ, ἔλλογιμῶ τινὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ σπουδαιο-
 τέρα χρῆσθαι τῇ ὀμιλίᾳ μετὰ τινος ἁστυειότητος καὶ χάριτος.
 15παρῆν δὲ καὶ αὐτοῦ θυγάτηρ Σιμωνίς ἢ Κράλαινα καὶ τινες ἕτεροι C
 τῶν ὁμοίαν ἐμοὶ τρεφόντων γνώμην καὶ τρόπου διάθεσιν πρὸς τε
 τὸν βασιλέα καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τὴν Κράλαιναν καὶ τὴν ἴσην
 ἐχόντων ἐμοὶ πρὸς αὐτοὺς οἰκειότητα. παρετάθη δὲ τὰ τῆς ὀμι-
 λίας ἐκείνης ἡμῖν ἄχρι μέσων νυκτῶν καὶ πρὸς γε ἔτι μέχρι πρῶ-
 20της ἀλεκτοροφωνίας, μηδενὸς ἐκφανέντος συμβόλου νοσήματος
 οὔτινοσοῦν. (Δ.) Ἐπειτα ἡμῖν μὲν, „ἄπιτε χαιρόντες,” ἔφησε, D
 „τὰ δὲ τῆς νῦν ὀμιλίας λείψανα ἐς τὴν ὑστεραίαν πάντα λελέξε-
 ται.” ὁ δὲ τροφῆς αὐτῷ κομισθείσης ἐδεδειπνήκει. ἦν δὲ τὰ τῆς

1. παρεῖχεν] εἶχεν W. 3. μὴ add. A. 19. ἡμῖν om. A. 22. νῦν
 τῆς W.

ipsis non sine iusta ratione incutiebat. Quamobrem aliquando hunc ipsum
 Imperatorem illac praetereuntem quidam ex iis, quos circa se habebat, ve-
 ritati fortasse periculum, propius accedere vetuerunt. Ille autem derisa co-
 rum timiditate haec fere verba, ut fortuito in os venerant, pronuciavit:
 „Utinam tam diu ego viverem, quam diu haec columna stabit!” Quod cum
 tunc demum, quemadmodum ille effatus erat, accidisset, admirationi eis
 erat, qui dicti illius recordabantur. (III.) Sole autem iam ad occasum ver-
 gente ego quoque de more ad Imperatorem abivi. Solebam enim solatii
 causa eum tertia aut quarta quaque die invisere. Ad eum igitur cum me
 tum quoque, ut mos erat, contulissem et assedissem, illius familiari colloquio
 fruebar. Consueverat autem eruditos et graves mecum sermones habere
 cum quadam urbanitate et gratia. Aderat et eius filia Simonis Cralaena,
 et alii quidam, iisdem quibus ego animis praediti et ita affecti erga Impe-
 ratorem et Cralaenam, eademque cum illis familiaritate coniuncti. Is vero
 sermo noster ad mediam noctem est productus; immo et ad primum usque
 galli cantum, nullo ullius morbi signo in eo apparente. (IV.) Deinde
 „Vae,” inquit, „valete atque abite: ea vero, quae restant, cras omnia
 dicentur.” Atque ipse allato cibo edit. Erant autem illa, quibus vescaba-

- A. M. τροφῆς ὀστρακόδεσμα πάντα διὰ τὰ τῶν νησιμῶν ἐκείνων ἡμερῶν
6836 νόμιμα· ἐφ' οἷς δέον ἀκρατοποσία χρήσασθαι, δυναμῆτη γρηκῶν
ad τονῶσαι στόμαχον πρὸς κατεργασίαν τῆς σκληροτέρας ἐκείνης
6849 τροφῆς· ὁ δὲ ψυχροποσία ἐχρήσατο. ἔθος γὰρ αὐτῷ ἦν, ὅπου
Imp. Andron. αἰσθόοιτο θερμοτέρας τῆς ἕξως τῶν οἰκείων φλεβῶν γνομῆνης,⁵
Ianioris. ἀμέτρῳ χρῆσθαι ψυχροποσία, ὑπὲρ τοῦ μὴ ἡραγκάσθαι ποτὶ
τῶν φλεβῶν μηδεμίαν τεμεῖν. τοιαύτη τοίνυν διαίτη καὶ τῷ
χρησάμενος δυσφορεῖν εὐθὺς ἤρξατο καὶ πᾶν ποτήριον ἔχειν τοῦ
στομάχου καὶ τῆς καρδίας. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων
ἐμφρακτομένων ἤδη καὶ στενοχωρουμένων ἦσθάνετο καὶ ὄσον¹⁰
- V. 231 Εὐατίκα τεθνήξομενον ἔβλεπεν ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν ἡωρίαν οὐχ
εὐρίσκειν οὐδένα, ὃς αὐτῷ μεταδοίη τῶν θείων μυστηρίων, κ-
κλεισμένων ἅπασῶν τῶν περὶ τὰ βασιλῆα πολῶν, ἀναστὰς ἐγγε-
ρίστησέ τε τῷ θεῷ καὶ ὑπὲρ σωτηρίας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἤρξατο
σὺν πλουσίοις τοῖς δάκρυσι καὶ γονυκλισίαις πολλαῖς. εἶτα ἐγκάλ-¹⁵
πιον φέρων τὴν τῆς θεομήτορος θείαν εἰκόνα εἰς τὸ στόμα ἐπέ-
βαλεν ἀντὶ τῶν θείων μυστηρίων καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς κλίνης εὐδὲς
ἀπήλλαξεν, οὐπω τῆς νυκτὸς ἐκείνης ληξάσης. κλίνην δ' ἐπαύδα
- P. 235 νοητέον οὐ τὴν συνήθη καὶ ἐν τῷ φανερωῦ κειμένην, ἀλλὰ τὴν
πᾶν τοι ἐνδοτύτην καὶ παρὰ πλευρὰν τοῦ σφύροδόχου κειμένην²⁰
οἰκίσκου. ἀφ' οὗ γὰρ ἤρξατο δυσφορεῖν καὶ στενοχωρεῖσθαι τὰ
ἔνδον, συγνάκις καὶ κατὰ μόριον ὥρας εἰς τὸν τοιοῦτον εἰσῆμ
οἰκίσκον χρείας ἀναγκαίας εἵνεκα τῆς γαστροῦς. τὸ δ' ὅν τελευ-
ταῖον μὴ δυνηθεὶς εἰς τὴν συνήθη καὶ φανερὰν ἑαυτὸν ἀνασώ-

2. χρῆσθαι A. 24. ἐπαναστάσασθαι A.

tur, omnia testacea propter illorum dierum solenne ieiunium. Post quos cum merum bibendum fuisset, quo vetulus stomachus ad duriorum cibum conficiendum firmaretur, ille frigida usus est. Solebat quippe, cum venas suas calore nimio affectas sentiebat, immoderate frigidam bibere, ne ulla venae sectione esset opus. Tali ergo diaeta tum quoque usus statim aeger esse et e stomacho et corde graviter laborare coepit. Cum autem ipsius spiritus meatus obturari et coarctari sentiret, ac mortem iam sibi instare cerneret, et propter intempestam noctem neminem reperiret, qui sibi divina mysteria impertiretur, omnibus circa palatium portis clausis surrexit et gratias egit Deo et pro salute animae suae cum uberibus lacrymis et genuflexionibus multis oravit. Deinde sacram Deigenitricis imaginem, quam in sinu gestabat, loco divinum mysterium in os inseruit: cumque in lecto consedisset, ea nocte nondum elapsa subito decessit. Lectus autem in praesenti intelligatur non consuetus ille, sed omnium intimus, is videlicet qui ad latrinae latus situs fuit. Ex quo enim male habere coepit et difficilius spirare, saepius uno horae quadrante ad requisita naturae eo se conferebat. Postremo autem, cum ad solitum et apertum lectum pervenire non

σασθαι κλίνην, νάρκη πεθηθέντων τῶν νεύρων τε καὶ ἄρμονιῶν ἤδη τοῦ σώματος, ἐς τὴν εἰρημένην καθίσας ἀπήλλαξεν. (E.) Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡμῖν ἔξεγένετο ῥῆδιον ἤδη ξυνίναί τὴν τοῦ χρημοῦ λύσιν, ἄδηλον οὖσαν τὸ πρότερον ἅπασιν. εὐρηται γὰρ 5 ἐκ πολλοῦ βίβλος τῷ βασιλεῖ, ἣν ὁ γεγραφὼς ἄδηλος ἦν τὸ παρὰ Βπαν γράμματά τε αἰνιγματώδη καὶ ἀμυδρά τινα δι' εἰκόνων γνωρίσματα φέρουσα τῶν μελλόντων αἰεὶ βασιλεύειν. ἐν ἧ τὰ μὲν τῆς γνώμης καὶ περινοίας τοῦ τοιοῦτου βασιλέως γνωρίσματα ξύν τε ἄλλοις καὶ ἡ τῆς ἀλώπεκος ἐδείκνυ εἰκῶν· τῆς δὲ τελευταίας, ἐν C 10 τοιοῦτῳ κειμένη τόπῳ καθέδρα καὶ δύο παριστάμενα μελανειμονοῦντα μειράκια, ἀπερικαλύπτους ἔχοντα πάντα τὰς σφῶν αὐτῶν κεφαλὰς. τὸ οὖν μελανειμονεῖν καὶ τὸ ἀσκεπεῖς εἶναι καὶ τὸ δύο τὰ μειράκια φανῆναι ἐδήλου τῷ βασιλεῖ τὸ τοῦ μέλανος ῥάκους ἔνδυμα καὶ τὴν στέρησιν τῆς βασιλικῆς καλύπτρας καὶ τὴν ἐπὶ 15 τοῦτοις διετίαν. δύο γὰρ ἔτη συνέζησε τοῖς τοιοῦτοις ῥάκασιν. καὶ D οἷμαί γε μὴ διαμαρτάνειν ἐμὲ τῆς προσηκούσης λύσεως, τοιαῦτα περὶ τοῦ χρημοῦ διεξιόντα. (5.) Ἄμα δ' ἠλίω τὸν ἐκείνου νεκρὸν ἐς τὴν μονὴν τοῦ Λιβὸς ἐπικεκλημένην ἀπήνεγκαν, ἣν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Θεοδώρα ἡ δέσποινα ἀνεκαίνισεν. ἔνθα δὲ καὶ τὸ 20 πένθος κατ' ἔθος ἐπὶ ἑννέα ἡμέρας τετέλεσται.

1. νεύρων τε καὶ add. A. 2. ἤδη om. A. 5. ἦν — παρὰ παν add. A. 10. μελανειμονοῦντα W.

posset, nervis et compagibus corporis iam obtorpescentibus, in eo quem diximus decessit. (V.) Ex eo nos quoque oraculum, prius omnibus obscurum, facile intelleximus. Multo enim antea repererat Imperator librum, cuius auctor omnino erat incertus. In quo perplexis litteris et obscuris imaginibus indicia continebantur eorum omnium, qui unquam imperio potituri essent. Ibidem autem animi et prudentiae signum huic Imperatori, praeter caetera, attributa erat vulpes; obitum vero designabant tali in loco posita sella et duo nigro vestitu astantes adolescentuli, apertis omnino capitibus. Niger autem vestitus et aperta capita et duo tantum adolescentuli Imperatori monasticum cucullum significarunt et Imperatorii diadematis amissionem et biennium ex eo transigendum. In eo enim habitu annos duos exegit; et in hac oraculi explicatione me non falli arbitror. (VI.) Sole orto cadaver eius in Libis monasterium est perlatum, quod mater eius Domina Theodora renovarat. Ubi de more exequiae eius per novem dies celebratae sunt.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΟΓΟΣ Ι

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER DECIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Μονοδία ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Θάνατος τοῦ μεγάλου λογοθέτου, καὶ μονοδία ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ. Γέννησις τοῦ βασιλέως Ἰωάννου. Περὶ τῆς κατὰ Βουλγάρων ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως. Πόλεμος τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Περὶ τῆς τοῦ Συργιάννου φυγῆς. Παραμυθητικὸς εἰς τὸν βασιλέα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ξένης τῆς δεσποίνης. Περὶ τῆς κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατείας τοῦ Συργιάννου καὶ τοῦ Κράλη. Περὶ τῆς κατὰ τοῦ Συργιάννου λαθραίας ἐπιβουλῆς καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Περὶ τῶν ἐκ τοῦ Πάππα ἐπιδημησάντων τῇ βασιλευσῶσι ἐπιστάσεων διαλίξεως ἕνεκ Συμβουλευτικὸς τοῦ τῆν ἱστορίαν συγγράφοντος Γρηγορᾶ.

ARGUMENTUM BOIVINI.

Cralaena, defuncti filia, luctui praecst. Gregoras, ea hortante, ad canendam lamentationem prodit. Funeris lamentatio. Auditores ut ea oratione commoti sint. Principis mortui aetas. Forma. Mores. Eiusdem in summa inopia liberalitas duobus exemplis declarata. Aes alicuius post eius mortem repertum. Annus mundi. Aetas nepotis (1). Metochites tribus malis afflictus. Habitum monasticum induit. Moritur. Gregoras lamentandi munus suscipit. Monodia, seu funeris lamentatio. Luctus cognatorum. Breve elogium Metochitae (2). Ioannes Palaeologus nascitur. Andronicus pater, ea re audita, luctus Didymotichum rediit. Vestem mutat. Ludos celebrat. Duo certamina: Iusta et Torneamentum; utrumque periculosum. Imperator utrique se immiscet, senioribus frustra reclamantibus. Ludorum missio (3). Imperator bellum infert Alexandro. Bulgarorum agros vastat. Castella aliqua recuperat. Alexander pacem per legatos petit. Non impetrat. Quot castella in monte Haemo ab Andronico seniore exstructa aut munita fuerint. Alexandri copiae et improvisus adventus. Romanae vires Bulgaricis imp-

res. Acies utrinque instruuntur. Imperator suos hortatur ad pugnam. Cruentum praelium. Cantacuzenus et Protosebustus quantum virtute praestiterint. Equi mira constantia. Romani effuse fugiunt. In castellum proximum vi irrupunt. Laborant omni parte. Praesidis Romana Mesembriae et alibi exterminantur. Cum Alexandro offenso nulla spes pacis componendae. Imperator consilii inops spem in Deo collocat, stimulante tamen conscientia. Alexander misericordia motus pacem ei ultro concedit. Benigna admonitione castigatum dimittit (4). Syrgiannes cur suspectus. Laesae maiestatis accusatur a Zamplocone. Non convincitur. Vades dare non potest. Fugit. Litteris ex Euboea datis veniam petit et locum, in quo cum suis consistat. Aula ei minus tuta. Iusurandum ab eo oblatum. Non impetrata venia ad Cralem transit. Ei gratissimus advenit. Magna pollicetur (5). Imperatoris mater Thessalonicae moritur. Oratio consolatoria, quam Gregoras apud Imperatorem habuit (6). Crales exercitum cogit. Syrgiannes populorum fidem promissis tentat; nec frustra. Imperatoris anxietas, metus, fiducia. Paladium munit. Patriarcham creat Ioannem Apronum. Coniugem et liberos ei commendat. In Macedoniam sine exercitu proficiscitur. Romani omnes ei suspecti, praeter Cantacuzenum et paucos domesticos. Hostem dolo aggredi statuit, illustrium virorum exemplo. Sphrantzes, doli fabricator, fuga simulata ad hostem transit. In absentem saevitur. Syrgiannes ad amicos admonitus fraudem non sentit. Periurium periurio decipitur. Thessalonicam contendit. Urbes interiectas occupat. Sphrantzes, Syrgianne deluso, nuncios mittit ad Imperatorem. Quid significaverit. Imperator, rebus paene desperatis, fugae subsidia sibi et Sphrantzæ providet. Sphrantzes fingit, se urbis Thessalonicae moenia exploratum ire. Cum duobus famulis exit. Syrgiannes solus sequitur. Obtruncatur. Percussores in urbem se recipiant. Crales pace facta discedit (7). Latini duo episcopi de Ecclesiarum concordia disputatum veniunt. Patriarcha sae et suorum facundiae diffusus Gregoram, quanquam laicum, advocandum censet. Hic primo silentium suadet. Deinde patriarcham et selectos episcopos privatim convenit. Orationem coram iis habet, qua sententiam suam fusius exponit. Assentiuntur cum aliis, tum Dyrrhachii episcopus. Quis vir et qualis. Constantinus Despota moritur (8).

α'. * Τῆ μέντοι δευτέρα τοῦ πένθους ἡμέρα προτραπὲς ἔγωγ
 ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Κραλαίνης, ἄτε τοῦ πέν-
 θους προεξαρχούσης, ἕσαί τινα θρήνον ἀπὸ γλώττης αὐτοσχε-
 δίως προσήκοντα τῷ καιρῷ, ἐπὶ τῆ τοῦ πλήθους ἀδροίσει παρελ-
 βθῶν ἔλεξα τοιάδε. (B.) „Τὸ μὲν τῆς συμφορᾶς μέγεθος, ὃ
 παρόντες, σιωπῶν ἡμᾶς ἀναγκάζει καὶ ὡσπερ νενεκρωμένα φέρειν

A. M.
 6336
 ad
 6849
 Imp. Andron.
 Iunioris.
 P. 286
 V. 232

* Ultimū est caput libri IX. in cod. A. 4. προσελθὼν A. Totā haec Monodia abest a cod. A., in quo tamen indicatur his verbis, προσελθὼν ἔλεξα τοιάδε. Extat autem in cod. Colbertino 4950. ex quo varias lectiones infra annotatas excerptimus. BOIV.

1. Altero die luctus, cum me Imperatoris filia Craelaena (nam ea luctui praecerat) hortata esset, ut naeniam aliquam ex tempore canerem, in medium prodii et coetu frequente eiusmodi orationem habui. (II.) „Magnitudo quidem casus huius tacere nos cogit et quasi emortua circumferre lin-
 Nicephorus Gregor. Vol. I.

- A. M. 6836 καὶ γλωτταν καὶ ἀκοὴν καὶ διάνοιαν, τῆς ζωτικῆς τοῦ ἡμετέρου
 6849 ἡλίου ἀκτίνας σβηθείσης καὶ ὑπὸ γῆν καταδύσης. ἀλλ' ἡ θου-
 Imp. Andron. ad 6849 βουσα καὶ καταπλήττουσα τὴν οἰκουμένην μεγάλη τῆς λίπης
 Iunioria. βροντὴ μάλα ἄτοπον αὐθις ἐνταῦθα τὴν σιωπὴν ἀπέλεγε. καὶ
 Β γὰρ εἰκὸς, οὐρανοῦς μὲν βοᾶν ἄνωθεν τῶν θρήνων τὸ μέγεθος, οἷα
 τοὺς ἑαυτῶν ἔσβησαν ὀφθαλμοὺς ἥλιον καὶ σελήνην, γῆν δὲ κά-
 τωθεν ὡς ὁρᾶτε σειομένην καὶ θάλασσαν καταγιζουσαν ἐναργῶς
 C ἀπαγγέλλειν, παγκόσμιον εἶναι τὴν τῆς συμφορᾶς αἰσθησιν, ἡμᾶς
 δὲ σιωπῇ τὴν τοσαύτην ἀνέχεσθαι φέρειν ζημίαν; ἀλλ', ὦ γῆς
 ἡλιε, ποῦ γῆς ἔδυσ, καταλιπὼν ἡμᾶς τῷ παγετῷ νεκροῦσθαι τῶν
 συμφορῶν; ὦ κοινὴ τῶν Ῥωμαίων ψυχῇ, ποῖ ποτε ἤρθης; γὰρ
 τῆς δρεπάνης τοῦ χρόνου, οἷαν τῆς οἰκουμένης ἀπηνώως ἐξεδί-
 ρισε κεφαλῆν, οἷον τῶν πόλεων ἐξώρυξεν ὀφθαλμόν; ὦ τίς τῶν
 κοινῶν πραγμάτων ἔσβησε τὴν μεγάλην λαμπύδα; ὦ τίς τὸν τοῦ
 D καλοῦ παντὸς εὐεργέτην ἐξαίφνης ἡμᾶς ἀπεστέρησεν; ἐκείνος ἦν
 ὁ τῆς βυσιλικῆς εὐταξίας θεμέλιος· ἀλλὰ νῦν κεῖται βροχῇ κα-
 λυπτόμενος λίθῳ. ὦ οἷαν πικρίας ἀνέφλεξε κάμινον ταῖς ἀνώ-
 των καρδίαις. ἐκεῖνος ἦν ὁ νόκτας ὅλας ἐργηγορώς τε καὶ ἀγρο-
 πνος διαμένων, ὡς μὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων κλαπῆ τὸ
 συμφέρον· ἀλλὰ νῦν ἐν τύφῳ τὸν μακρὸν ὕπνον ὑπνώττει. ἐκεί-
 P. 287 νος ἦν ἡ εὐστροφος καὶ μέλιτος γέμουσα γλώσσα, τὸ πάσης καὶ
 παντοίας φρονήσεως ὄργανον· ἀλλὰ κεῖται νῦν τὴν μακρὰν σιω-
 πὴν σιωπῶν. ὦ δεινῆς ἀγγελίας, ἣ ταχέως διερχομένη γῆν ὁμοίως
 20. ὕπνωσεν ὕπνον C. 23. ἣ πάσαν ὀξέως διερχομένη γῆν τε
 καὶ θάλατταν C.

quam; aures, cogitationem, vitali solis nostri radio extincto et terra oppresso. Magnum autem illud perturbans et percellens orbem terrarum motoris tonitru silentium hoc loco magnae absurditatis arguit. Qui enim convenit, cum caeli superne magnitudinem luctus proclamat, cum sua lumen solem et lunam extinxerint, terra vero inferne (ut videtis) quatitur, et mare fluctibus inhorruerit, ac evidenter haec omnia nunciarent, huius calamitatis sensum ad universum mundum pertinere, nos tantum iacturam silentio dissimulare? At tu, o terrae sol, in qua terra occidisti, relictis nobis, ut facie calamitatum exanimemur? O communis Romanorum anima, quo tandem ablata es? Heu falcem temporis, quale orbis terrarum caput crudeliter demessuit? qualem urbium oculum effodit? O quis Reipublicae magnam faciem extinxit? O quis viro de omni pulchra et honesta arte bene merito subito nos spoliavit? Ille Imperatoriae disciplinae fundamentum fuit; nunc vero exiguo saxo contactus iacet. Heu qualem cordibus omnium acerbitatis caminum incendit? Ille fuit, qui totas noctes pervigil excubaret, ne quid Respublica Romana caperet detrimenti; nunc vero in sepulchro longum illum somnum dormit. Ille fuit arguta et plena mellis lingua, illud omnia prudentiae instrumentum; nunc autem iacet diuturno illo silentio oppressus. Heu dirum nuncium, qui celeriter terras simul et maria perambulans omnium

καὶ θάλασσαν τὰς ἀπάντων πλήττει ψυχὰς ξίφους παντὸς χαλε-
 πώτερον. ἐκεῖνος ἦν τὸ μέγα τῆς οἰκουμένης κλέος καὶ τὸ τῆς
 παιδεύσεως κράτιστον ἀρχέτυπον· ἀλλὰ νῦν βραχεῖα κόνις τοῦ
 ἐκείνου καταγορεύει σώματος. ἐκεῖνος ἦν τὸ γλυκὺ τῶν ἐν γῆ
 ὀσμῶν ἀπασῶν διήγημά τε καὶ περιλάλημα· ἀλλὰ νῦν ὁ πικρὸς Β
 ἐκείνου κατετυράνησε θάνατος. ἀλλ' ὡ πόθεν ἔξαίφης ἡμῖν τὸ
 τοσοῦτον ἀνεξήγητον τῶν συμφορῶν πέλαιος, θαλάσσης ἀπάσης
 ἐπάρχον πικρότερον; πόθεν ἡμῖν ἐπιόντες οἱ τοσοῦτοι τῶν δει-
 νῶν χεμιῶνες καὶ κλύδωνες τοὺς ἡμῶν ἐτάραξαν λογισμοὺς καὶ
 10 πρὸς τὴν τῶν ἀναισθητῶν φύσιν ἐπελγεσθαι συνωθοῦσι; τίς ὁ
 τοσοῦτος κλόνος καὶ βρασμὸς τῶν ἀνθρώπων; μὴ κεραιῶν ἔξαι-
 σίων οὐρανόθεν πολλῶν ὁμοῦ συζυγόντων πληγῇ τις ἐνέσκηψε C
 τοῖς ἀνθρώποις ἀφόρητος καὶ τοὺς μὲν εἰς γῆν κατήνεγκε, τοὺς
 δ' ἡμιθνήτας κατέλιπε φέρεσθαι; ἦν ἄρα καὶ καθ' ἡμῶν, ὡς
 15 ἔοικε, τῶν δυστήνων πληγῇ ταμειομένη τῷ χρόνῳ, πολλῶν κε-
 ραιῶν αἰθερίων ἀντάξιος, τὴν τοῦ βασιλέως φημι συμφορὰν.
 νῦν ἔδει πάντας ἀνθρώπους, βροντῆς μεγάλης ἀνειληφότας ἐν-
 ταῦθα φωνῆν, συμφωνίαν τινα πεποιηκέναι παγκόσμιον καὶ κοινὸν
 ἀνεγείραι μέγιστον θρήνον, ἵν' ἀρκοῦσαν τὴν ἐνδείξιν οὕτω τὸ
 20 πάθος ἴσως προσλάβῃ. νῦν ἔδει τοὺς μεγάλους καὶ κάλλι διαπρε- D
 πεῖς τῶν ἀστέρων ἐφ' ἑνὲς συνδραμόντας διαγράψαι καὶ ἀσφαλέ-
 στατα ἐγχαράξαι τῶν τοῦ βασιλέως ἡμῶν γνωρισμάτων τὰ κάλ-
 λιστα, ἵν' ὡσπερ τὴν τοῦ θεοῦ διηγούνται δόξαν οἱ οὐρανοὶ,
 οὕτω καὶ τὸ τούτου διατρανοῦντες εἰεν μνημόσυνον ἐν πᾶσι τοῖς

1. καθδίας C. 5. ἀπασῶν add. C.

animos quovis ense gravius sauciat. Ille fuit magna illa orbis terrarum gloria et eruditionis praestantissimum exemplar; nunc autem pulvis exiguus illius corpori insultat. Ille fuit suavis illa omnium linguarum narratio et commemoratio; nunc autem acerba illum mors violenter oppressit. At o, unde subito nobis tantum erupit calamitatum pelagus, mari quovis amariis? Unde tantae malorum tempestates et fluctus excitati animos nostros perturbarunt ac stupore perculerunt? Quis tantus tumultus et fremitus hominum? Numquid horribilium fulminum, e caelo multorum simul erumpentium, ictus aliquis percussit homines intolerabilis, atque alios humi prostravit, alios semianimes oberantes reliquit? Fuit, proh dolor, et contra nos miseris plaga in hoc tempus reservata, multis fulminibus aetheriis gravior, Imperatoris inquam obitus. Nunc oportebat omnes homines, magni tonitrus vocem mutuos, symphoniam quandam toto orbe resonantem et publicum luctum maximum instituere, ut calamitas, ita uti decet, declararetur. Nunc oportebat magnitudine et pulchritudine praestantes stellas uno in loco congressas depingere et firmissime exculpere Imperatoris nostri pulcherrima insignia: ut quemadmodum Dei gloriam enarrant caeli, ita et huius decora explicantes

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron
Iunioris.
- αὐτῶν ἑξειγμοῖς αἰεὶ καὶ περιφανέστατον αὐτοκρατορίας ἀρχέτο-
πον τοῦτον προβάλλοιτο τοῖς ἑξῆς. ἐκεῖνος γὰρ ἦν ἡ τῆς βασι-
λειας εὐθύτης καὶ στάθμη· ἐκεῖνος ἦν ἡ τῆς ἱερουσούτης αἰδοῦς
καὶ σεμνότης καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας φαιδρότατος λόγος· ἀλλὰ
Ἐνῶν τῷ τοῦ τάφου μοδίῳ συγκρούπεται. ἐκεῖνος ἦν ὁ καθάπερ 5
ὀλκάδα μεγάλην σαλευομένην τὴν ἐκκλησίαν στηρίζας καὶ τοῖς
ταύτης εἰς γαλήνην τρέψας χειμῶνας καὶ αἰεὶ τῶν ταύτης δογμά-
των ἰστάμενος πύργος ἀκλόνητος· ἀλλὰ νῦν ἐς ἄδου πωδύμενος
φεῦ κατενήκεται. ἐκεῖνος ἦν ὁ τοῦ ἡθους κανὼν, ἡ τοῦ ἀνδρα-
F πίνου εἰδους εὐκοσμία· οὗ καὶ ἡ σιωπὴ πολλῶν βελτίων ὑπέρχε 10
τῶν ἄλλων λαλούντων παραίνεσις. ἡ γὰρ τοι φέσις εὐθύς βασι-
λικόν τε καὶ μεγαλοπρεπείας μεστὸν τὸ εἶδος ἀρχῆθεν ἐνέριμοι,
κάλπει τε καὶ ἐμβριθεία τῇ προσηκούσῃ ταύτην κεράσσασα καὶ
οἶονεῖ τινα στήλην κατεσκευακυῖα αἰδοῦς καὶ σεμνότητος· οἷς
ἅπασιν ἐπέπρεπέ τε καὶ ἐπεκόσμη τό, τε ἰλαρὸν καὶ τὸ εὐμενές, 15
ὄλον χαρίτων γέμιον καὶ, ἴν' εἶπω, ὄλον μεστὸν ἀνδρώων ἰερῶν·
- P. 288 ἀλλὰ νῦν κόλποι γῆς σὺν ἀκοσμίᾳ πικρῶς ἐμερίσαντο. ἂν ὡ
τῆς ἀδίκου ταύτης τῶν συμφορῶν τυραννίδος· ὡ βαθείας π-
κτὸς, ἡ τοῦς ἡμῶν ὀφθαλμοῦς συσκιάζουσα ὅπη πλανώμεθα
βλέπειν οὐ συγχωρεῖ. ὡ πόθεν οἱ τοσοῦτοι καταρῥάγεις τῶν 20
δεινῶν ἀπαρκτεῖαι καὶ νότοι, καθάπερ ἐξ ὀρητηρίου κοινοῦ, τὸς
ἡμῶν δυσμενεῶς συγκυκῶσι ψυχὰς καὶ ριζόθεν ἐπέλεγονται ἀνοσιῶν.
ὡ τίς τῶν τοσοῦτων καλῶν τὸν λειμῶνα τὸν εὐανθῆ λάθρα καὶ
νυκτὸς ἐπελθῶν ἐξέτεμε; τίς τὸν πάσης ψυχῆς ναυαγούσης λμῖνα
B κατέχωσεν; ὡ πόσοι κλαυθμοὶ καὶ στεναγμοὶ καὶ κραυγαὶ πρὸς 25
αἰθέρα σήμερον ἐκ τῆς γῆς ἀνατρέχουσι, καθάπερ κενὸς ἐκ

in omnibus suis revolutionibus posteris semper illustrissimum Imperatoris
maiestatis exemplar proponerent. Ille enim fuit Imperii norma et amassa.
Ille fuit sacerdotii reverentia et dignitas et splendidissima Ecclesiae lucer-
na; nunc vero sub medio tegitur. Ille fuit, qui Ecclesiam velut in magna
tempestate fluctuantem firmaret, et tempestatem serenitate commutaret, &
velut immota turris dogmatum eius consisteret; sed nunc, heu dolor, humi cor-
cidit. Ille fuit regula morum et humanae formae ornatus; cuius etiam silentium
utilior erat admonitio, quam aliorum verbosae praeceptiones. Natura enim a
primo ortu regia et plena dignitatis eum forma ornat, gravitate et pulchri-
tudine temperata et veluti statua proposita pudoris et maiestatis, quae omnia
hilaritas et placabilitas gratiarum plena et venustatis adornabat; nunc autem
haec omnia telluris recessus sibi vindicarunt. O iniquam calamitatum tyran-
nidem! O profundam noctem, quae nostros obtexit oculos, nec quo eamus vi-
dere sinit! O quae ventorum procellae, velut ex uno antro erumpentes, amicos
nostros hostiliter perturbant et radicibus evellere conantur! O quis tot bo-
norum paradisi noctu vastavit! O quot lamentationes, suspiria, eulalia
e terris in caelos, veluti fumus e magno cordis incendio, tendunt! O quot sunt

μεγάλου πυρὸς τῆς καρδίας ἐκύστων ἀναρῶν γνόμενοι; ὡ πόσοι
 τὰς τοῦ Νελλου πηγὰς προθυμοῦνται ζητεῖν εἰς δακρῶν φορὰν,
 ὡς ἂν οὕτως πῶς δυνήθῃεν ἐξιῶσαι τοὺς Θρήνους τῷ κατα-
 σχόντι τὴν οἰκουμένην πάθει; ὦ τὰ πολυειδῆ τῶν ἀπάντων ὀνό-
 5 ματα κτησόμενος μόνος αὐτὸς, βασιλεῦ. οἱ μὲν γὰρ σε πατέρα C
 καλοῦσι κοινόν· οἱ δὲ κηδεμόνα τε καὶ προστάτην καὶ ὄρφανα
 ἐπικούρον· οἱ δὲ λιμένα σωτήριον καὶ στεῖρρόν προμηθεῦ· οἱ δὲ
 γυμναστήν τινα καὶ διδύσκαλον πάσης ἰδέας καλοῦ καὶ πυγνό-
 10 φύσιν τῶν ζύλων πολλάκις διέφθειρεν· ἡμῶν δὲ φθείρει νῦν τὰς
 καρδίας πικρότερον ὁ τοῦ βασιλέως ἔμμοнос λογισμός. τὰς ἀμπέ-
 λους καὶ τὰ λῆϊα πολλάκις ἐλυμήνυτο χάλαζαι καὶ ἄνθρακες οὐ- V. 234
 ρανίου πυρὸς· ἡμῶν δὲ πλεόν ἢ τοῦ βασιλέως ἐλυμήνυτο στέρη- D
 σις. κῆπος ἐκεῖνος ἦν παντοίοις βροίθων καρποῖς καὶ ὡσερ ἕαρος
 15 ὦραν ἄγων αἰε· ἀλλὰ νῦν αὐτὸν ἐμάραναι, φεῦ τοῦ πάθους,
 αἰ τοῦ θανάτου φλόγες. ὦ πολλῶν πόλεων οἰκιστὰ, κατὰ τὴν
 Ἀσίαν φημί καὶ Εὐρώπην· οὐκ ὀκνήσω δ' εἰπεῖν καὶ ταυτησί
 τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, ἣν πάλαι μὲν Κωνσταντῖνος ὁ μέγας
 ἐκεῖνος καὶ σοὶ γε ὁμότροπος ἔστησε, σὺ δ' ἐπὶ γόνυ κλιθεῖσαι
 20 ἀνώρθωσας. πᾶσα μὲν γὰρ ἢ τῆς προτέρας ἐκεῖνης οἰκοδομῆς E
 καλλονῇ καὶ τερπνότητι δουλείας ἀλλαξαμένη ζυγὸν ἐτεθνήκει καὶ
 ἀπερῆθη· καὶ γενέσθαι τὸν βασιλικὸν ἐξεγένετο θρόνον Λατί-
 νων ληστῶν καταγώγιον καὶ βεβήλων ἐστίαν, ἀλλὰ δεύτερος αὐ-
 τὸς καταστὰς οἰκιστῆς, βασιλεῦ, ἐκ μέσου πεποίηκας τὰ τε τῆς
 19. κλιθεῖσαι] πεσοῦσαν C. 20. οἰκοδομίας C. 24. μὲν ἐποι-
 ήσω C.

qui ipsos Nili fontes ad fundendas lacrymas exoptant, ut fletum magnitudi-
 dini casus, quo terrarum orbis oppressus est, aequare possent! O qui va-
 rios omnium titulos solus meruisti, Imperator! Nam alii communem te pa-
 rentem vocant; alii curatorem et patronum et orbitatis adiutorem; alii por-
 tum salutarem, et fortem providumque; alii praeceptorem et magistrum
 omnis boni, et toti mundo communem omnis generis negotiorum arbitrum
 et iudicem. Vermis saepe lignorum naturam erodit; nostra vero corda nunc
 acerbius laedit perpetua Imperatoris cogitatio. Vitibus et segetibus saepe
 nocuerunt grandines et caelestis ignis ardores; nobis Imperator ademptus
 plus nocuit. Hortus ille fuit omnis generis fructibus refertus et perpetuo ver-
 nans; sed nunc aestu mortis emarcuit. O multarum urbium in Europa et
 Asia conditor: non autem dubitabo dicere, etiam huius Imperatricis urbis,
 quam olim Constantinus Magnus et moribus tibi similis condidit, tu vero
 in genera prolapsam erexisti. Omnis enim pristinae illius structurae elegan-
 tia et ornatus, in servitatis iugum commutatus, obierat atque conciderat;
 eoque res redierat, ut regium tuum solum Latinorum praedonum esset di-
 versorium et profanorum hominum domicilium. Sed tu alter illius conditor
 extitisti. Ecclesiae et dogmatum crimina sustulisti, eamque ruinam mini-

- A. M. 6836 ad 6849
Imp. Andron. Iunioris.
- ἐκκλησίας εὐθὺς καὶ τῶν δογμάτων ἐγκλήματα καὶ φερόμενην ἐστῆριξας ταύτην ἐς ἄπην τὸ κράτιστον· τείχεσι δὲ καὶ τοῖς καὶ οἰκίας ἐς τὸ πρὶν ἀνήνεγκας κάλλος αὐτήν. ὦ τοῦ μεγάλου τοῦδε καὶ ἱεροῦ χρέους, ὃ πάντες οἱ ἐφεξῆς σοι ὀφειλουσιν εἰσεβῆεις, καθάπερ εὐεργέτη κοινῶ καὶ ἀρχηγῶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως. ὦ πῶς ὁ τοῦ παντὸς ἄξιος ὡς ἄνθος παρηλθες ἄγροῦ; ὦ πῶς ἐπὶ σοὶ καὶ τὰ στοιχεῖα θρηνοῦσι, βασιλεῦ, καὶ θεός μὴ ἡμῶς κατακλύσωσιν; ὦ πῶς ἐπὶ τῷ σῶ πάθει καὶ τεύχεσι πίστεως πόλεων καὶ κίονες ἐκρίζουνται πάλοι πολλὸν ἤδη τὸν χρόνον βεβαίως ἰστάμενοι; ἀλλὰ δότε μοι τὴν τὸν μέγαν ἡμῶν θησαυρὸν ἃ
- P. 289 κατέχουσιν κιβωτὸν, ἵνα θεάσωμαι, πῶς ὑπερπλέεν τὰ πολλὰ τῶν δακρῶν δύναται ρεύματα. ἀρκέσουσι γὰρ οἶμαι ταύτην ἰσχύειν ἢ πάντες ἄνθρωποι νῦν κροουνῆδον προχέουσι δάκρυα, καθάπερ τὴν τοῦ Νῶε κιβωτὸν τῶν ὑδάτων ἐκείνα τὰ πλοῖστα ρεῖματα. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐκ τῶν κατακλυσμῶν οὓς ἔφερον, ἔσωξεν αὕτη δὲ τοῦναντίον εἰς μυρίων κατακλυσμῶν ἡμῶς συνήλασε κλέδωνας. ὦ φρικτοῦ συναντήματος· ὦ ξένης ἐσπέρας ἐκείνης, ἢ βτάναντία μοι τῆς Δαβιδικῆς ἔδειξεν ὠδῆς. „τὸ ἐσπέρας γὰρ μοι ἠύλισατο ἀγαλλιασις καὶ εἰς τὸ πρῶτ' κλαυθμῶς.” βαβαί τῆς ἐναλλαγῆς ταυτησὶ τῆς ἀτόπου, ἣ μοι παντὸς ἀψινθίου κρό-20 τερον ἐκέρασε τὸν κρατήρα. ὦ νυκτὸς ἐκείνης ἀσυμπαθοῦς, πῶς ἐς τὸν σφόδρα συμπαθῆ καὶ φιλόανθρωπον ἐκείνον ἄνθρωπον

1. εὐθὺς add. C. 2. δ' αὖ καινοῖς καὶ οἰκ. C. 3. ὦ τοῦ μεγάλου — ἀγροῦ add. C. 7. βασιλεῦ add. C. 18. Δαβιδικῆς C. 19. ἠύλισατο W.

tantem probe constabilisti: moenibus, templis, aedibus pristinam eius pietatē renovasti. O magnum et sacrum debitum, quo universos fideles, quotquot deinde extituri sunt, tibi obstrictos habes; tibi, inquam, de omnibus bene merito, et verae fidei nostrae summo assertori! Heu! quomodo, cui par nihil dici potest, ut flos agri praeteristi? En ipsa elementa te lugent, ac periculum est, ne nos obruant. En ob tuum obitum etiam urbium moenia concidunt, et columnae evertuntur, quae multis saeculis firmatae steterunt. Sed date mihi eam arcam, quae continet magnum nostrum thesaurum, ut videam, quomodo lacrymarum rivis innatare queat. Qui enim mortales omnes ubertim profundunt lacrymas, facile illam, ut arcam Noae aquarum illa abundantia, sustinebant. Enimvero illa eos quos volebat e diluvio eripiebat; haec contra nos in mille diluviorum tempestates coniecit. O horrendum casum, o insolitam vesperam illam, quae contrarium mihi Davidici illius carminis ostendit: „nam ad vesperum,” inquit ille, „mihi demorata est laetitia et ad matutinum fietus.” Papae, qualis haec est et quam absurda inversio, quae mihi quovis absinthio amariorum craterem temperavit? O noctem illam inclementem, ut in clementissimum et humanissi-

δυσμενῆς καὶ ἀφιλόνητος ἔδοξε, πᾶσαν εὐνοίαν καὶ αἰδῶ
 κατόπιν ὡσπερ ἐς ἀβύσσους καὶ ῥεύματα ποταμῶν ἀπορρέψασα;
 ὃ μέγιστε θησαυρὲ τῶν καλῶν, βασιλεῦ, ἵνα τί τοὺς ποθοῦντας
 ὡς μισοῦντας κατέλιπες; πάντες γὰρ ὡς ἐκ κοινοῦ πρυτανείου
 B τῶν σῶν ἀπολελευκάσιν ἀγαθῶν. διὰ σοῦ γὰρ καὶ οἱ εὐγενεῖς εὐ- C
 γενέστεροι καθεστῆκασιν καὶ ὁ τῶν ἱερέων δῆμος σεμνότερος καὶ
 ὁ τῶν σοφῶν κατάλογος σοφώτερος καὶ τὰ τελεῖν τῶν πόλεων
 ἰσχυρότερα καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπαντες διὰ σοῦ βελτίους γεγονάμεν
 ἑαυτῶν. ἀλλ' ὡ τῆς ἀμετρήτου καὶ ἀνεικάστου πλοκῆς τῶν δει- D
 D νῶν. οἴχεται ἡ τοῦ κόσμου πολιτεία· οἴχεται ὁ τῶν πόλεων κό-
 σμος· οἴχεται τὸ τῶν ῥητόρων καὶ φιλοσόφων γυμνάσιον τὸ πᾶσαν
 ἐπερβαῖνον Ἀκαδημίαν καὶ Λύκειον καὶ Στοῦν Ἀττικὴν. ὡ τίς
 δώσει ταῖς ἡμῶν κεφαλαῖς ὕδωρ καὶ πηγὰς δακρῶν τοῖς ἡμῶν
 ὀφθαλμοῖς, ἵνα τὰ μελῶ τῶν τῆς Ἱερουσαλήμ νέα θρηνησάμεν
 15 τὰ ἴθι. δότε μοι τὴν Ὀρφείως ἐν τραγωδίαις δύναμιν, ἵνα καὶ
 τὰς ἀψύχους φύσεις κινήσω πρὸς οἶκτον τοῦ πάθους. δότε μοι E
 πρὸς ἐν ποταμοῖς Βαβυλῶνος ἐκ βιάθους καρδίας πάλαι θρηνη-
 σοντας τὴν Σιών, ἵνα καὶ τὰς ἡμετέρας δδύνας ἀξίως ἐκείνοι V. 235
 πευθῆσασιν, ὡς ὁ τοῦ βασιλέως ἡμῶν ἐπήνεγκε θάνατος. ὡ πῶς
 20 παθβλεπεν ἡμῶς ὁ ἡμέτερος ἥλιος καὶ παρὰ πᾶν τὸ εἶκος ἀπε-
 πλάνησε καὶ ἀντὶ τῆς ἐφῶς ἀνατολῆς ἐφῶν τὴν δύσιν πεποίηται.
 ὡ ἵνα τί δέδοται τοῖς ἐν περὶ φῶς, ζωὴ δὲ ταῖς ἐν δδύνας
 ψυχαῖς, θανεῖν αἰρετώτερον, ἢ διηνεκῶς ἄρτον δδύνης ἐοθίειν F
 καὶ πόμα πίνειν κλαυθμοῦ. ἀλλ' ἐκείνον μὲν, ὡ παρόντες, ἀμει-
 5. ἀγαθὸ θησαυρῶν C. 12. πᾶσαν Ἀττικὴν C.

mum infesta et obumana fuit, omni benevolentia et verecundia repudiata?
 O maxime bonorum thesaurum Imperator, cur nos te desiderantes ut asper-
 nantes deseruisti? Omnibus enim tua bona, ut horrea publica, patuerunt.
 Per te enim et nobiles nobiliores facti sunt, et coetus sacerdotum venera-
 bilior, et collegium sapientum sapientius, et urbium moenia firmiora. De-
 nique omnes te moderatore ipsi nos ipso superavimus. At o immensam
 et inexplicabilem malorum implexionem! Interit mundi regimen, interit ur-
 bium ornatus, interit rhetorum et philosophorum gymnasium, quod omnem
 Academiam, omne lyceum vincit, omnem Stoaem Atticam. O quis dabit
 caputibus nostris aquam et fontes lacrymarum oculis nostris, ut nova mala
 Hierosolymitanis gratiora deploramus? Date mihi Orphei in tragicis lamen-
 tationibus facultatem, ut inanimis etiam naturas ad mali commiserationem
 moveam. Date mihi os, qui ad flumina Babylonis olim Stonem ex animo
 deplorarunt, ut nostro etiam dolores illi pro dignitate luceant, ut nova mala
 Imperatoris obitus stultit. Non, ut noster sol nos despexit, et praeter
 omnem expectationem desepit, et pro matutino ortu matutinum occasum sub-
 iit! O cur iis, qui in terribitate sunt, datur lumen; et iis vita, qui do-
 loribus conficiantur? Mihi optabilis est, quam continentem panem doloris
 edere et calicem lactus potare. Nam illum quidem divinum et immortale

A. M. βομένη δικαίως ἢ θεία καὶ ἀκήρατος· διεδέξατο βασιλεῖα· ἡμεῖς
 6836 δ' ὄρφανοὶ καταλειμμένοι τὸ μὲν στένειν ἔλεινῶς καὶ θαρσύνειν
 ad οὐδέποτ' ἂν οἶμαι πανσαιμέθα, ἕως ἂν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
 6849 τὴν τῆς ἐκείνου στερήσεως περιφέρωμεν μνήμην· πάσθαι δ'
 Imp. Andron- τὴν ἀνάγκη τοῦ λέγειν. πάντα γὰρ λόγον οἱ τοῦ βασιλέως ὑπερβαί-5
 Iunioris.

P. 290 νοῦσι θρηνοί." (Γ.) Ταῦτα διεξιόντος μου θρηῆνος ὁμοῦ παρὰ
 πάντων καὶ ὀλοφρυμὸς ἤγειρετο μέγιστος καὶ πολυειδής καὶ, οἷον
 εἰπεῖν, ἄχρῃς αἰθερίων ἀψίδων φθάνειν δυνάμενος. πάντες γὰρ
 ὡς πατέρα τοῦτον ἐπόθουν τε καὶ ἐπένθουν. ὁ γὰρ μακρὸς χρό-
 νος κόρον μὲν ἴσως, ὡς ἂν τις φαίη, ποιεῖ παρόντος τοῦ πρά-
 γματος· πολλὴν δ' ὁμῶς ἐνήσει καὶ τὴν σχέσιν ταῖς τῶν χω-
 μένων ψυχαῖς, ὡς καὶ ἀπίοντος τοῦ πράγματος μὴ συναπαίρειν
 Βτὴν μνήμην, ἀλλὰ παραμένειν ἐπὶ πολὺ ταῖς τῶν λειπομῖνων
 ἀνθούσων ψυχαῖς, ὥσπερ ἐν ἡρινῇ καταστάσει, τῆς τέως δεσπο-
 νοῦς κηλίδος φύσιν ἐχούσης διαδιδρῶσκειν ὡς τὰ πολλά. (Δ.) Τί-5
 ταρτον μὲν δὴ καὶ ἐβδομηκοστὸν ἔτος ἀπὸ γενέσεως αὐτοῦ τέλε-
 τῶντι ἠνύετο, πεντηκοστὸν δ' ἀπ' οὗ τὰ σκήπτρα τῆς αυτοκρα-
 τορίας ἐδέξατο. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν εὐμήκης, τὸ εἶδος εὐπρεπῆς
 καὶ Μαν αἰδέσιμος καὶ ὥσπερ ἐκ φύσεως ἔχων τὸ ἡγεμονικόν τι
 C καὶ φοβερὸν· οὐκ ἄκρατὸν γε μὴν, ἀλλ' ὥσπερ τῷ ἀέρι κρῶ-20
 μένον τὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος φῶς χρῶμα γίνεται· τοῦτο καὶ
 ὥσπερ μέλιτι γλυκύτης αὐτοφύης γίνεται ποιότης· οὕτω δὲ καὶ
 πραύτης ἀπολήτος μετὰ τινος θελγούσης χάριτος τοῖς ἦθειν αὐ-
 τοῦ κινησμένη χρῶμά τε ἅμα καὶ αὐτοχάλκευτος αὐτῷ ποιότης

5. ἐκεῖ πάντα λόγον C. 6. Verba ταῦτα — ὡς τὰ καλλίασιν A.
 20. τῷ] τὸ W. 21. τοῦτο W.

regnum iusta remuneratione excepit; nos vero pupilli relictis respirare mi-
 rabiliter et lacrymare nunquam desinemus, dum illius contempti memoriam
 in animis nostris circumferemus. Necesse autem est orationis finem facere.
 Omnem enim orationem lamentationes de Imperatoris morte excedunt." (III.)
 Haec cum ego recitarem, fletus simul omnium et lamentatio maxima
 et varia est exorta, quae paene dixerim ad caelos penetrare potuisset.
 Omnes quippe eum ut patrem et requirebant et iugebar. Temporis cum
 diuturnitas rei praesentis fortasse fastidium parit: magam tamen familia-
 rium animis affectionem imprimit, qua fit, ut ipsa re solata non evanescat
 simul rei memoria, sed quam diutissime maneat, ac vixt quodam vere re-
 stituta floreat in animis eorum, qui superstites vivunt veterum inimicitia-
 rum macula facile plerumque exolescente. (IV.) Annus aetatis moriens im-
 plebat quartum et septuagesimum; ex quo vero Imperium suscepserat, quir-
 quagesimum. Proceram statura fuit, decora facie, perquam venerabilis;
 ab ipso ortu principale aliquid et formidabile praese ferens; non tamen
 hoc merum et integrum, sed ut aeri mistum solaris adii lumen fit ei color,
 et ut melli dulcedo qualitas nativa accedit, ita eam clementia non ficta
 cum blando quodam gratiae lepore moribus eius cōtemperata color ipsius et

φαίνεται. πολλὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν εὐφροσύνην ἢ φύσις ἐκένωσε, πολλὴν δ' ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν γαλήνην, λαμπρὰν δ' ἐπὶ τῇ γλώττῃ τὴν τῆς ἰγχοῦς ἄρμονίαν. τῷ δὲ ἦθει παντὶ τὸ ἰλαρὸν καὶ σεμνὸν ἐφαπλώσασα τερπνὸν τι καὶ ἔνθεον Ἰμπ. Andron.
Junioria.

ἔπαρσεκέαζεν ἐπιπρέπειν. ἢ πάντα μῦλα σαφεῖς τῶν σιωπῶντων D
ἡθῶν τῆς ἐκείνου ψυχῆς ἐγίνοντο ἄγγελοι. (E.) Ἴνα γὰρ τοὺς
τρόπους τῆς γνώμης, ὁποῖος ἐκείνος, παραστήσω, ἐνὸς ἢ καὶ
δυοῖν τῶν ἐκείνου μνησθήσομαι. μικρὸν πρὸ τῆς τελευτῆς ἐν πε-
νία καὶ τῇ τῶν ἀναγκαιῶν ἐνδείᾳ διάγων ἐπεὶ μὴ ἐδύνατο καθά-
10 παξ τὴν τοῦ ψύχους φέρειν ἀκμὴν (χειμῶνος γὰρ τηρικαῦτα τὸ E
ἀκμαιότατον ἦν), σκέπην ἐπέταξεν αὐτῷ γενέσθαι νυκτερινὴν ἐξ
ἀλωπεκῆς. πάσης οὖν τῆς αὐτοῦ περιουσίας ἀριθμηθείσης τριῶν
νομισμάτων οὐχ εὔρηται πλέον οὐδέν. ὄθεν τούτων μόνων ἐξ
15 ἀνάγκης ὄνιον γενέσθαι, ὃ τῆς ψυχρότητος μεμελέτηται παρα-
μύθιον. μετεώρου δὲ τῆς μελέτης οὐσης, προσελθὼν τις τῶν
πάλαι οἰκειακῶν τὸν τῆς ἐνούσης πενίας ἐξετραγῶδει κινδυνον
βιαίως ἐπιτιθέμενον καὶ πρὸς θάνατον ὀλοσχερῶς συνωδοῦντα. F
τούτῃ καμφορεῖς ἐδεδώκει τὰ τρία ἐκείνα νομίσματα, συμφορῶν
ἄλλοτριῶν τὸν ἑαυτοῦ προελόμενος θάνατον, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτόν.
20 Ἐν μὲν δὲ τοῦτο τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς γνώμης τεκμήριον. δεύ-
τερον δέ· ἐπεὶ γὰρ ἰατρῶν μὲν παῖδες αὐτῷ τὴν πολυήμερον ψυ-
χροποσίαν ἀπηγόρευον, ὃ δ' οὐ προσέλετο τὴν οἰνοποσίαν, μέσην
βαδίσας νομίσματος ἐνὸς μόλις ἐκ δανείου κάκεινον παρευρεθέν-
τος ὄνιον ἔσχε μέρος τι τῶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας κομιζο- P. 291

inaffectata qualitas videbatur. Multum enim hilaritatis natura vultui eius indiderat, multum oculis serenitatis; linguae autem claram et canoram vocem: in omni denique eius habitu ac gestu hilaritatem et gravitatem sic explicuerat, ut amoenum quiddam ac divinum in eo emerret. Quae universa tacitos eius mores et animum nunciabant. (V.) Ut autem ingenium eius etiam declarem, unius atque alterius facti mentionem faciam. Paulo ante obitum, cum paupertate et rerum necessariorum inopia urgeretur et hiemis vim ferre non posset (nam hiems tam maxime saeviebat), vulpinam sibi nocturnam vestem fieri iussit. Omni autem eius opulencia perquisita tribus nummis non plus est repertum. Tanti itaque necesse fuit emi vestem, quae ei in frigoribus solamen paratum esset. Id vero consilium cum adhuc agitaretur, quidam e veteribus eius familiaribus praesentem paupertatem deplorabat, quae ita atrox sibi incumberet, ut iam in aperto mortis periculo versaretur. Ei adductus misericordia tres illos nummos dedit; mori praeoptans, quod in se esset, quam alienarum calamitatum spectator esse. Unum igitur hoc eius benignitatis signum esto. Alterum illud. Cum ei frigidae aquae potu diuturno medici interdicerent, atque ipse vini potationem repudiasset; mediam ingressus viam vix uno aureo, eoque mutuaticio, aliquid sibi dulcium liquorum emit, qui ex Aegypto et Arabia advehuntur, ut

A. M. μένων γλακέων ὑγρῶν, ἵνα γε τούτῳ κουφίλῃ τὸ τῆς ψυχροστοίας
6836 ἄκρατον. ἀλλὰ πρὶν γεύσασθαι τούτου, πρόσσειν αὐτὸς ἑστὸς

ad

6849

Imp. Andron.
Imnioris.

V. 236 τις τῶν πάλαι οικειᾶκῶν, μακροῦ νοσήματος βραχὸν τι ἔργον
παραμύθιον. ὃ δὲ μὴ ἔχων οὐδὲν, ἔτω τὸν ἄνθρωπον παραμύ-
θῆσαιτο, δοθῆναι προσέταξε καὶ τούτῳ τὸ τῆς ἑαυτοῦ ἀσθε-
νείας εἵνεκα παρασκευασθὲν ἐκεῖνο φάρμακον. τοσοῦτον αὐτῷ
τῆς συμπαθείας περιῆν καὶ ῥῆστα πρὸς τοὺς κακῶς ἔχοντας κάμ-
Βπτιοθαί. (ς.) Ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντι χρόος μὲν εὐρηται, νό-
μισμα δ' οὐδὲν οὐδαμῆ. ἀλλ' οὗτος μὲν τοιοῦτον ἔλαχε τίλος.

A. C. 1332 ἔτος δὲ τότ' ἐνειστήκει τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἑξακισχιλιοστὸν 11
die Febr. 13 ὀκτακισιοστὸν τεσσαρακοστὸν. τηλικαῦτα δὲ καὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ

Ἀνδρονίκῳ ἕκτον καὶ τριακοστὸν ἠνύετο ἔτος ἀπὸ γενέσεως.

C β'. Ἐκεῖθεν ἡμέραι τριάκοντα μεταξὺ παρεβόησαν καὶ ὁ
μέγας τετελεύτηκε λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, τρισὶ μεγίστοις δι-
νοῖς κυριευθεὶς τό, τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. ἐπιέζετο μὲν γὰρ ἐκ 15
πολλοῦ τῷ τῆς στραγγουρίας νοσήματι. κρατηθέντων δ' ἤδη
καὶ τῶν υἱῶν εἰς δεσμοτήριον κραταιότερον εἰργάσατο καὶ ἐν-
τεῦθεν λύπη τὸ τοῦ πάθους δριμύ. ἐκ τοῦ σύνεγγυος δὲ καὶ ὁ τοῦ
βασιλέως ἐπελθὼν θάνατος καὶ βεβαίαν ἤδη κομίσας αὐτῷ τὴν
D τῶν ὄλων ἀλόγῳσιν ἀνίσχυρον ἐς τέλος τὴν φύσιν πεποίηκε, 20
χαλάσας τοὺς τόνους τῶν καιριωτέρων ὀργάνων καὶ τὰς ἰσχυρὰς
παράλυσας δυνάμεις. ὕθεν τὸ μοναδικὸν ἐπελθὼν σχῆμα με-
τήλλαξεν. ἐπεὶ δὲ μέρος καὶ γὰρ τῶν ἐκεῖνον θρηνησάντων θρη-
μῶς, ὡς εἰκός, ἐγγιγνόμεν, παρελθὼν μονωδῶν διηλθον τοιαῦτα.

5. τοῦτο W., sed in mg. τοῦτφ.

his frigidæ potum meraciorem temperaret atque levaret. Sed priusquam eos gustasset, rursus alius veterum domesticorum eum accedit, longi morbi breve quaerens solatium. At ille, cum nihil haberet quo hominem consolaretur, et huic dari iussit remedium suae infirmitatis causa comparatum. Tanta eius erat humanitas et commiseratio eorum, qui male habebant. (VI.) Quin et eo mortuo aes alienum emersit; nummus autem ne unus quidem uspiam inventus. Hunc iste exitum sortitus est anno ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo et quadragesimo; quo tempore annus actus trigessimus sextus Imperator Andronicus explebat.

2. Triginta diebus ex eo elapsis magnus Logotheta Metochites decersit, tribus maximis malis victus et corporis et animi. Nam stranguriae quidem morbo pridem laborare coeperat. Iam autem filius quoque eius comprehensus et in carcerem coniectus eius morbi vim animi dolor auxit. Post Imperatoris etiam mors consequuta desperationem illi de summa re sua attulit, et naturam eius ad extremum debilitavit, laxatis nervis praecipitorum organorum vitalibusque viribus resolutis. Quare monastico habitu induto decessit. Sed quia et ego, uti par erat, ex eorum numero fui, qui illum gravissime lugerent, huiusmodi de eo funebrem orationem habui:

- (B.) „Ἐμοὶ δὲ, ὧ παρόντες, ταῦτόν τι συνέβη παθεῖν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ναῦς ἐξαίφνης ἐναντίοις ἐντετυχηκῦα τοῖς πνεύμασιν ἐπὶ πρύμναν ἐκινδύνευσεν καταδύναι· ἔπειτα πρὶν ἢ δυνηθῆναι στήναι καλῶς, ἕτερον ἐπιδραμὸν ἐκ πλευρᾶς κλωδώνιον ὑποβρού-
 5 χιον ἠνάγκασεν ταύτην γενέσθαι. πρὶν γὰρ τὴν προτέραν καὶ με-
 γίστην ἐκείνην τοῦ βασιλέως ἀποτινάξασθαι συμφορᾶν, ἔτερα
 μοι σήμερον αὕτη ἐπιδραμοῦσα, καθάπερ ἐπὶ κλύδωνι κλύδων
 κἀπὶ χειμῶνι χειμῶν, δεινῶς κατεβᾶπτισε καὶ πρὸς ἄβύσσους
 πυθμένας φεῦ κατήνεγκε συμφορῶν. ὧ πῶς οὐκ εὐθὺς ἀπέπτῃς,
 10 ψυχῇ, ἀλλ' ἔτι τῷ δυστήνῳ τούτῳ παρέμεινας σώματι; ὧ πῶς
 οὐχ ὑπὸ τῶν ἀλγεῖνῶν διεθρόγγῃ μοι τὸ σῶμα, ἀλλ' ἀντέχειν ἔτι
 δύναται πρὸς τοσαύτας κυμάτων ἐπαγωγάς; ὧ δυστυχῆς μοι
 γλῶττα, οἷας σοι τὰς μονωδίας ὁ χρόνος ἑταμιεύσατο; φεῦ τῆς
 τῶν δεινῶν συνεχείας· βαβαὶ τῆς ἐναλλαγῆς τῶν πραγμάτων.
 15 οὗς γὰρ αἰεὶ κατὰ τῶν συμφορῶν προβόλους εἶχομεν ἀβήραγεις
 καὶ λαμπροὺς παρηγόρους, οὗτοι στρατεύματα συμφορῶν ἐφ'
 ἡμᾶς ὀπλίζουσι σήμερον. ἡμεῖς δὲ καρτεροῦμεν ἔτι καὶ μονωδεῖν
 ἀνεχόμεθα. ποῦ σοφῶν συναυλῖαι καὶ λογίων ἀμίλλαι καὶ σεμνὰ
 παλαισμάτα; ποῦ ῥητόρων πανηγύρεις καὶ κρότοι καὶ θέατρα
 20 πολλῶ τῶν Παναθηναίων ἐκείνων λαμπρότερα; φροῦδα τὰ πάν-
 τα, κόνις ὑπαντα. ὧ κάκιστε χρόνε, πῶς ἐκ μέσης ἠνέσχου τῆς
 οἰκουμένης τὴν τῆς σοφίας μητρόπολιν ἐξελεῖν ἀπηνῶς; πῶς τῆν
 τῶν λόγων καθεῖλες ἐπιβουλεύουσας ἀκρόπολιν; πῶς οὕτω νεανιεύῃ
 καθ' ἡμῶν συνεχῶς, μήτε τινὰ οἶκτον λαμβάνων, μήτε κρεν-
 9. συμφοραῖς A. 23. ἀκρόπ.] μητρόπολιν W.

A. C.
1828
ad
1841
Imp. Androm.
Iunioria.

P. 292

V. 237

(Π.) „Mibi quidem, auditores, idem usu venit, quod navi subito adversis ventis circumventae, cuius puppis cum demergenda sit, priusquam consistere possit, ab alio fluctu a latere obruatur. Priusquam enim priorem illam et maximam obitus Imperatoris calamitatem excussissem, altera haec hodie me aggressa, veluti fluctus post fluctum, tempestas post tempestatem, graviter demersit et in abyssos et fundum calamitatum heu deiecit. O anima, cur non statim evolasti? cur adhuc in misero isto corpore permanes? Heu, cur non prae doloribus ruptum est corpus meum, sed adhuc tot fluctuum violentiae resistere potest? O infelicem linguam meam, ad huiusmodi lamentationes reservatam! Heu malorum cumulum: heu mutationem rerum! Quos enim firmos quasi obices contra malorum insultus habebamus et illustria solatia, ii hodie contra nos calamitatum cohortes educunt. Nos vero adhuc subsistimus et lamentari non desistimus? Ubi est familiaritas sapientium? ubi doctorum certamina et honestae velitationes? ubi oratorum coetus, applausus, theatra, multo Panathenaeis illis splendidiora? Evanuerunt omnia; in pulverem abierunt omnia. O tempus iniquissimum! itane e medio terrarum orbe sapientiae metropolim tollere crudeliter haud dubitasti? itane per insidias eloquentiae arcem evertisti? Cur tam continenter in-

- A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- νήμενος ὑπὸ τῆς τροφῆς τῶν δεινῶν; χθές ἀφείλες ἡμῶν τὸν μέγιστον βασιλέα· σήμερον τὸν δεξιὸν ὑπηρέτην, τὸν Νέστορα τὸν βουλευφόρον, τὸν μόνον τοσοῦτω βασιλεῖ δυνάμενον ἔξαρκεῖν. χθές τὸν τῶν Χαρίτων θάλαμον· σήμερον τὰ τῶν Χαρίτων προπύλαια· χθές τὸ ἔαρ τῶν ἀγαθῶν· σήμερον τὴν τὸ τοιοῦτον ἔαρ ἀγγέλλουσαν χελιδόνα· χθές τὸν μέγαν καὶ ἀπαράμιλλον νοῦν· σήμερον τοῦ τοιοῦτου νοῦ τὸν ἐναρμόνιον κήρυκα· χθές τῆς χρυσοῦς καὶ μεγάλης γλώττης τοὺς λόγους· σήμερον τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὸν Περιπάτον καὶ τὴν Στοῶν ἐκείτης τῆς γλώττης κάκεινων τῶν λόγων· χθές τὰς Μούσας· σήμερον τὸν ζῶν καὶ κινούμενον μουσεῖον· χθές τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν δογματικῶν τὸν κράτιστον πρόβολον· σήμερον τὴν δογματικὴν πανοσιαν· χθές τὸν τῆς ἱερωσύνης κανόνα τε καὶ τὴν στάθμην· σήμερον τὴν ἱερὰν ὀπλοθήκην. ἄλλ' ὧ πόσοι κλαυθμοὶ καὶ στεναγμοὶ συνεληλυθότες εἰς ἓν ἐξισωθῆναι δυνηθεῖεν ἂν τοῖς νῦν κατα-
Εσχοῦσιν ἡμᾶς πάθεισιν; οἶμαι γὰρ, οἶμαι, ἂν θάλασσα μὲν ἄπασα μεταβάλλῃ πρὸς φύσιν θαλάσσης, ποταμοὶ δ' αὖ, ὅσοι τὴν γῆν περικλύζουσι, πρὸς θαλάσσης τραπῶσι φορὰν, οὐδ' οὔτως ἂν ἰκανῶς δευχθεῖν τὸ μέγεθος ὅσον τῶν νῦν συμφορῶν. ἐκεῖνος ἦν ὁ τῆς ἡγεμονικῆς τῶν Ῥωμαίων ὀκτάδος ἄριστος πειρα-
νήτης· οὗτος ὁ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν πόλον διασκοπούμενος ἄριστος. ἐκεῖνος ὁ τὰς αἰθρίας καὶ τὰ νέφη τῶν πόλεων καὶ τοῖς
ἐκείθεν χειμῶνας προβλέπων· οὗτος ὁ τὰ ἰστία καὶ τοὺς κάλους καὶ τὰ πρηνήσια διατιθέμενος εἶ. ἐκεῖνος ὁ τῆς φρονήσεως πρίτανις· οὗτος ὁ τῆς φρονήσεως ἐκείνου διανομὸς δεξιός. ἄλλ' ἔτι
6. Ἐαρ Α. 24. ὁ add. Α.

sultas nobis sine ulla misericordia et satietate malorum? Heri maximum nobis Imperatorem abstulisti; hodie solertissimum illius ministrum, Nestora consiliarium, eum qui solus tanto Imperatori satis fuit. Heri Gratiarum thalamum; hodie Gratiarum vestibulum. Heri ver bonorum; hodie nanciam eius birundinem. Heri magnam et incomparabilem mentem; hodie mentis illius argutum praeconem. Heri aureae et magnae illius linguae sermones; hodie Academiam et Peripatum et Stoam illius linguae et illorum sermonum. Heri Musas; hodie vivum et motu praeditum Museum. Heri pietatis et dogmatum firmissimum munimentum; hodie dogmaticam panopliam. Heri sacerdotii regulam et amussim; hodie sacrum armamentarium. Sed quae tandem lamenta, quae suspiria in unum coniuncta malis nostris aequari queant? Arbitror, arbitror enim, si mare totum in lacrymarum naturam conversum, et omnes fluvii, qui terram irrigant, in lacrymarum abundantiam mutantur, ne sic quidem magnitudinem calamitatum, quibus nunc oppressi sumus, satis ostendi posse. Ille principalis Romanorum navigum optimus fuit gubernator; hic Helices et poli diligentissimus inspector. Ille serenitates et nubila urbium et imminentes inde tempestates prosperit; hic vela, funes, rudentes probe direxit. Ille prudentiae pemu; hic dexter illius pro-

ἄμφω νῦν ὁ θάνατος ὀξέως ἐπιδραμῶν, ὁ δυσμενῆς ὀπλίτης, A. C.
 φεῦ τοῦ πάθους, εἰς γῆν καὶ κόνιν κατέχωσεν. ὦ πῶς οὐ γῆν 1328
 μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀστέρας ὀξέως τὰ 1341
 νῦν περιέδραμε πάθη καὶ αὐτῆς τῆς ἀνωτέρας ἀψάμενα λήξεως; Imp. Andron.
 Ἰουλιος.
 Ἐὰλλὰ δεῦρο δὴ μοι πᾶς ὁ τῶν λειπομένων σοφῶν χορὸς, εἶπερ P. 293
 τινὲς λείπονται, θρηνήσατε τὴν πηγὴν τοῦ λόγου φραγεῖσαν.
 θρηνήσατε σιγῶσαν τὴν πάνυ τοι ἐμμελῶς ἀττικίζουσαν πρότερον
 γλώσσαν καὶ τὸ γλυκὺ νέκταρ ἐκείνης ἀθρόως εἰς γῆν καταβρέϋ-
 σαν. θρηνήσατε στόμα ἐκεῖνο, ὃ χθὲς μὲν καὶ πρότερον οἶονε
 10 τι σύμβλον κατεφαίνεται μελιτος, νῦν δὲ θανάτου κηφῆνες διέ-
 φθειραν. θρηνήσατε τὸν τὸ Ῥωμαίων κλέος τῆ σοφίᾳ σεμνύνον-
 τὰ πλέον, ἢ τὸ τῶν Ἀθηναίων πάλαι Σωκράτης καὶ Πλάτωνες. B
 θρηνήσατε τοὺς τῆς σοφίας κρατῆρας ἀπάσης ἐν βραχεῖ κενω-
 θέντας εἰς γῆν. ἀλλ' ὦ τίς ἐκ μέσης τῆς οἰκουμένης τὸν τῶν
 15 Μουσῶν ἀφῆρασεν Ἑλικῶνα; τίς τὸν τῆς σοφίας κατέχωσεν
 Ὀλυμπον; τίς τὸν λύχρον ἔσβεσε τὸν φωτίζοντα τοὺς ἡμῶν τῆς
 ψυχῆς ὀφθαλμοὺς καὶ καλῶς ἡμῶν τὸ τοῦ νοῦ διανοίγοντα βλέ-
 φαρων; τίς τὴν τέχνην τῶν τεχνῶν καὶ τὴν τῶν ἐπιστημῶν ἐπι-
 στήμην διέφθειρε; τίς τὸν οὐράνιον ἄνθρωπον εἰς ἕδον πυθμέ- C
 20 νας κατήνεγκε; πάλαι γε μὴν ἢ Ἑλλάς τὴν τῶν λόγων ἐστίαν
 ἐθρήνησε τὰς Ἀθήνας, ὅπότε ἐπιβούλως δραμῶν καθεῖλεν αὐ-
 τὰς ὁ Λακεδαιμόνιος Λύσανδρος. ἡμεῖς δ' οὐδ' ἄξιως θρηνεῖν
 ἔχομεν σήμερον ὅλας Ἑλλάδας αὐταῖς Ἀθήναις συγκαταδόσας.
 πάντα γὰρ εἰς ἀνὴρ οὗτος ἦν. ὦ Μοῦσαι καὶ λόγοι καὶ ἀρεταὶ

3. μόνην A. 10. σύμβλον C., σύμβολον W. σύμβλον corr. Boiv.

mus condus fuit. Sed utrumque nunc mors celeriter arreptum, infestus ille miles, (proh dolor) in terram et pulverem depressit. O quomodo non terram tantum, sed iam ipsos etiam caelos et stellas celeriter haec mala percurrerunt et superiorem provinciam etiam invaserunt? Age vero prodi mihi huc omnis reliquus doctorum coetus, si qui supersunt. Deplorare fontem eloquentiae obturatum. Lugete Atticam illam linguam, non ita pridem suavissime loquentam, et dulce illud nectar prorsus humi effusum. Lugete os illud, quod paulo ante mellis vobis favus fuit, nunc vero a mortis fucis est perditum. Lugete eum, qui Romanorum gloriam sua sapientia magis auxit, quam olim Atheniensium Socrates et Platones. Lugete universae crateres sapientiae, paulo momento in terram effusos. At o quis e medio terrarum orbe Musarum abripuit Heliconem? Quis sapientiae destruxit Olympum? Quis lucernam extinxit, mentis nostrae oculos illustrantem et cilia nostri animi pulchre aperientem? Quis artem artium, scientiam scientiarum perdidit? Quis caelestem hominem in fundum tumuli deiecit? Olim quidem Graecia Athenas eloquentiae domicilium deploravit, cum eas per insidias celeres destruxisset Lysander Lacedaemonius. Nos vero hodie non satis deplorare possumus totam Graeciam cum ipsis Athenis demersam. Unus enim hic vir fuit omnia. O Musae, o fa-

- A. M. καὶ πᾶσα παιδεία, πῶς τὰ κρίνα ταχέως οὕτωςι πως ἐμψύσθε
 6896 τοῦ ἀγροῦ, δξέως μὲν πρὸς ἔψος καὶ κύλλος ἀρθέντα, ἔξτε-
 ad 6849 ρον δ' αὖ καταδύντα πρὸς μαρασμὸν καὶ φθοράν; τὸ γὰρ θῖον
 Imp. Andron. ἑμῶν ἀνάκτορον, τὸ μέγα καὶ περιβόητον ἑμῶν ἐνδιαιτήμα ἐπὶ
 Junioris.
 V. 238 γῆν καὶ φθορὰν νῦν κατελθῶν καὶ τὸ ἑμέτερον συγκυτέχουσι κύλ-
 D λος. οὗτος ἦν ὁ πάντας ὑπερφωνήσας φιλοσόφους καὶ ῥήτορας,
 δπόσοις ὁ μακρὸς ἔμνησε χρόνος· ἀλλ' οἴμοι κείται νῦν ἐν κόπῃ
 καὶ χῶμασιν ἄφρωνος. οὗτος ἦν ὁ τῶ νῶ καὶ τῇ γλώττῃ διαμε-
 E τρῶν οὐρανὸν καὶ ἀστέρας βέλτιον ἢ κατὰ πάντα κανόνα καὶ
 στάθμην ἀνθρώπων· ἀλλὰ νῦν βραχὺς αὐτὸν διεμέτρησε λίθος. 10
 οὗτος ἦν ἡ τῶν μεγάλων οὐρανοῦ καὶ γῆς ὀριζόντων καὶ περὶ
 λήλων ἀρίστη διάπτρα, οὗτος ὁ κράτιστος καὶ αὐτοσφῆς ἑρο-
 σκόπος· ἀλλὰ νῦν αὐτὸν καὶ πρὸ τῆς ὥρας, φεῦ τοῦ δικαίου,
 βραχὺς ὄρῳων τῆς γῆς περιελήφεν. οὗτος ἦν ὁ πολλὴν ἐπιειξί-
 μενος πρόνοιαν τῶν ἐξῆς ἐλλογιμῶν Ἑλλήνων, ὡς μὴ διακινή-
 F νεύοιεν περὶ τὰς κρίσεις τῶν πύλαι σοφῶν· οὗτος ὁ ῥάδιος τῆ
 τῆς ἀστροθεάμονος ἐπιστήμης σοφίαν πεποιηκώς· οὗτος ὁ τῆς
 Ἀριστοτελικῆς γλώττης τὰς λαβυρινθούς ἀπλώσας· ἀλλὰ πῦν αἱ
 ζωφώδεις τοῦ τάφου λαβυρινθοὶ πικρῶς περὶ αὐτὸν φεῦ ἐξείω-
 σονται. οὗτος ὁ τῆς ἀρίστης αἰδοῦς καὶ τῆς σωφροσύνης κα-
 20 νῶν· ἀλλὰ νῦν αὐτὸν ὁ θάνατος ἀναιδῶς ἐξέτεμε δραμῆν. ὅ
 πῶς ὁ παρῶν οὗτος χρόνος ἐν βραχεῖ πάντας ἀθρόον τοῖς πέ-
 P. 294 λαι χρόνοις τοῖς θρήνοις νενίκηκε; πολλοὺς γὰρ ἀμείψας ἔτιος
 τοσαύτην ζήμιαν καθ' ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης ἐπενεγκεῖν φέουσις μέ-
 7. οἶμαι W.

cundia, o virtutes, o omnes disciplinae, quomodo agrestia lilia adeo cele-
 riter estis imitatae, cito quidem in altum decus arrectae, sed citius re-
 factae et deiectae? Divina enim vestra cella, magnum illud et celebre re-
 strum diversorium, nunc terra et interitu oppressum una vestram quoque
 gloriam depressit. Hic fuit, qui omnes voce philosophos superaret et or-
 tores, quos omnia saecula celebrant: sed heu, iacet iam in pulvere et ter-
 mulo mutus. Hic fuit, qui mente et lingua caelos et terras dimeteretur,
 quovis perpendiculo, quavis amussi rectius; nunc vero lapis exiguus eum de-
 metitur. Hic fuit magnorum caeli et terrae horizonum et parallelorum
 optima dioptra, hic optimus et sponte natus heroscopus; sed nunc ante
 ante tempus, o miseriam, brevis horizon terrae complectitur. Hic fuit,
 qui magnum impendit studium, ne in posterum Graeci eruditi in iudicium ve-
 terum sapientum hallucinarentur. Hic fuit, qui contemplatricis siderum
 sapientiae scientiam facilem reddiderit. Hic fuit, qui Aristotelicae linguae
 labyrinthos extricarit; at nunc obscuri sepulchri labyrinthi acerbe circa eum
 intricantur. Hic optima verecundiae et modestiae regula; sed nunc eum
 mors impudenter amputavit. Heu, quo pacto tempus hoc paulo momento
 vetustatem omnem lamentationibus vicit: quod post multa solis curricula tantum
 detrimenti universae naturae humanae in hunc usque diem inferre non

χρι νῦν οὐ δεδόνηται· νῦν δ' ἐφ' ἡμῶν ῥᾶστα δεδόνηται. χθές
 μὲν γὰρ τὰ πρῶτα καὶ μέγιστα τῶν καλῶν ἐλθῶν ἀφείλετο· τὰ
 δὲ λειπόμενα σήμερον ἐπανελθῶν προσαφείλετο. χθές τὸν τῆς
 γῆς ἥλιον γῆς πυθμέσιν ἀπέκρουσε· νῦν δὲ καὶ τὸν ἑωσφόρον
 5 ὁμοῦ συναπέκρουσε. χθές τὴν μουσικὴν ἀνείλεν ἁρμονίαν· σήμε-
 ρον τὴν μαγάδα καὶ τὰς νεκράς. ὡ πῶς ὁ σγῶντας τοὺς οὐρα-
 νοὺς εὐρηκῶς ἐκ πολλοῦ, ἔπειτα τὴν τοῦ θεοῦ διηγεῖσθαι δόξαν
 αὐτὸς παρεσκευασκῶς, νῦν ἐν τάφῳ σιγᾷ; ὡ πῶς νεκρὸς ὢν αὐτὸς
 (φεῦ τῆς ἐμῆς συμφορᾶς) κινούμενόν τε καὶ ζῶν ἐμοὶ παραπέμπει
 10 τὸ πάθος, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν κατατέμνον καρδίαν ἕξινους
 παντὸς χαλεπώτερον, μᾶλλον δὲ καὶ νύκτας ὅλας, εἰ χρὴ τὸ
 μεῖζον εἰπεῖν; ἡμέρας μὲν γὰρ καὶ τῶν ἐντυγχανόντων ὁμιλίαι
 συχναὶ καὶ κάλλος οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις κτισμάτων
 ἴσως ἀφέλκουσά τε τοῦ πάθους καὶ ἄποσπῶσιν ἐπὶ βραχὺ τὸν
 15 ἡμέτερον νοῦν· νυκτὸς δὲ σχολῆς γενομένης ἤδη κατὰ πολλὴν τοῦ
 κωλύσοντος ἐρημίαν αἱ πᾶσαι τῶν συμφορῶν ἀληθύνες ἀθροῖαι
 δραμοῦσαι καὶ τὴν ἐμὴν μετὰ τῆς μνήμης καρδίαν συνειληφυσίαι,
 καθάπερ τινὲς κύνες ἄγριοι σῶμα πεπτωκὸς, ἔνθεν κἀκεῖθεν πι-
 κρῶς περιέλκουσι, φεῦ, καὶ συμπνήγουσιν. ὡ πῶς πολλὰκις ἐς
 20 αὐτὸν ἔγωγε ἀπιδὼν σοφίας ἀπάσης ἐπιδημίαν ἐς ἀνθρώπους αὐ-
 τὸν εἶναι ἐνόμισα, ψυχὴν καὶ σῶμα προσειληφυσίας καὶ συνδια-
 τωμένης ἀνθρώποις, ἵνα σοφοὺς ἀκρουατὰς συνετίσῃ καὶ τὰ τῆς
 ἐπιστήμης καταστροφῆς ναύγια; ὡ πῶς μετεμψύχωςίνα τινα δο-
 ξάζειν καὶ αὐτὸς κεινδύνευκα ἐπ' ἐκείνῳ γενέσθαι καὶ πάντων

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Androm.
Ianioria.

S. αὐθις A. pro ἐπανελθῶν. 12. καὶ add. A.

potuit, nostra vero aetate facillime potuit. Heri enim maxima et pulcherri-
 ma bona abripuit; ea vero quae restabant hodie reversum etiam ademit.
 Heri terrae solem terrae visceribus occultavit, nunc etiam Luciferum simul
 occultavit. Heri musicam harmoniam abstulit, hodie magadem et nervos.
 O quomodo is, qui effecit ut caeli, qui longo iam tempore tacuerant, Dei
 gloriam enarrantent, nunc ipse in sepulchro tacet? Heu, quomodo ipse mor-
 tuus atque immotus viventem et mobilem misero mihi dolorem facit; qui toto
 die cor meum quovis ense acutius penetrat ac potius totas noctes, si quod
 maius est dici debet? Interdium enim et familiarium congressus crebri, et
 caeli ac terrae, eorumque quae his continentur, pulchritudo forsitan a do-
 lore nonnihil avertunt atque paulisper abstrahunt animum nostrum; noctu
 vero, cum datur otium, nec est quod prohibeat, omnes calamitatum dolo-
 res simul irruunt; et pectore ac memoria mea occupata, ut feri canes cada-
 ver, huc atque illuc distrahunt ac discernunt. Quoties ego illum intuitus
 universam sapientiam mortales invisisse cogitavi, et animo corporeque as-
 sumptis hominum consuetudine esse usam, ut sapientes auditores sapientia
 augetet et scientiae naufragia sedaret! Parum certe abfuit, quin et ipse
 animos in alia migrare corpora statuerem, et omnium simul animos Homeri,

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris. ὁμοῦ τὰς ψυχὰς, Ὁμήρου καὶ Πλάτωνος καὶ Πτολεμαίου, καὶ ὅσοι ἐήτορευούσαν πεπλουτήκασι γλῶσσαν, ἐν ἐνὶ τῷ τούτου σώματι συνδραμεῖν καὶ διατρίβειν αἰθῆρι ἐν βίῳ, καθάπερ οὐρανὸν μυριοφόρῳ χρωμένους αὐτῷ; ἀλλὰ νῦν ὁ τοσοῦτος καὶ τηλεκούτος, Ἐφεῦ τῆς ἐμῆς συμφορᾶς, ὄχρητο ὑπὸν εἰς τρίτον καὶ κόνιν, ποιῶν τὸν τῆς λύπης ἀνάψας πυρσὸν κατὰ τῆς ἐμῆς καρδίας. οὐ γὰρ V. 239 ἠδύνατο ζῆν ἄνευ ψυχῆς καὶ πνοῆς. ψυχὴ δὲ πάντως αὐτοῦ καὶ πνοή, καὶ πᾶν εἴ τι ζωογονεῖν ἐπεφύκει, οὐχ ἕτερον ἢ τῶν ἀνθρώπων αὐτῷ, ἢ βασιλεὺς ὁ θεῖος ἐκεῖνος καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἄνθρωπος, ὃς καὶ ζῶν ἐτι ἐξαίρειν ἠπέλεγτο πολλῶν ἄλλων ἀτόνων, δεικνὸς ἐναργῶς, ὡς τοσοῦτω βασιλεῖ τοσοῦτον εἶναι καὶ τὸν ὑπηρετήν χρεῶν· τῷ φρονιμωτάτῳ δηλαδὴ τῶν ὄσοι τῆν γῆν διενείμαντο ἄνθρωποι τὸν πάση σοφίᾳ πάντων ἐπέκεινα χρωμένοι. καὶ νῦν δ' αὖ τῶν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγείς οὐκ ἔκρινε δεῖν ἀπετῆσθαι τοῦτον ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοῦ· καὶ μέντοι ταχέως προσεῖλθε P. 295 λεσόμενος ταχέως καὶ προσεῖλθε. εἰ μὲν δὴ οὖν ἀπειλόποις ἐκείνου ζῆν οὗτος οὐκ ἠδύνατο, καθάπερ σῶμα ψυχῆς ἀκέραιος, βαβαὶ τῆς συμπνοίας τε καὶ τῆς μίξεως, ἦν εἰς ἄβυστον τινὰ τὸν δεσμὸν ἢ μακρὰ συνήρμωσε σχέσις. εἰ δὲ καλέστας ἐκείνου ἔδραμε, παραχρῆμα ῥίψας τὸ σῶμα, βαβαὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς στοργῆς, ἦν προσηκόντως ἔσχε πρὸς τὸν δεσπότην. Ἡρακλῆς μέντοι ἐκεῖνος, εἰ δὴ τὰ ὄντα εἰρήκασιν οἱ τῶν μέσων ἐβταῦθα πατέρες, πᾶσαν διέδραμε τὴν ὑφ' ἡλίον, ὡς ἂν μάρτυρα τῶν οἰκείων ἵπασαν κτήσεται ἄθλων· οὗτοι δ' ἐντὸς ὄρου μί- 5. ἐμῆς add. A. 6. ἐμῆς] ἡμετέρας A.

Platonis et Ptolemaei ac praestantium oratorum in unius huius concupis corpore, atque in vita versatos esse, eoque tanquam maximo navigio ingeniorum suorum usos. At tunc tantus et tam praestans ille vir, heu calamitatem! sepulchrum et pulverem subiit, magna doloris flamma incensa in meo pectore. Vivere etenim sine anima et spiritu utique non potuit. Animus vero eius et spiritus, et si quod est quod vitam conferre queat, nihil omnium fuit aliud, quam Imperator divinus ille, et homine superior homo; qui et vivens illum longe super alios omnes evehere conatus evidenter ascendit, tanto Imperatori tanto etiam ministro esse utendum; prudentissimum nimirum terram incolentium omnium hominum, eo qui omni sapientia omnes superaret. Nunc vero ille rebus humanis relictis non diu a se remotum esse hunc oportere censuit; sed celeriter arcessitum secum coniunxit. Quod si ergo illo digresso vivere hic non potuit, veluti corpus ab animo divalium: papae, qualis illa fuit conspiratio atque coniunctio, quam indissolubili vinculo diuturnus usus conglutinavit! Quod si ab illo arcessitus statim abiecta corpore occurrit: o amorem et caritatem singularem, qua, ut decuit, dominum est prosequutus! Hercules ille quidem, siquidem hoc vere dixerunt fabularum patres, terrarum orbem peragravit, ut is suorum certaminum testis esset. Hi vero cum intra limites manerent, sola optima fama eorum

νοντες μόνη τῇ βελτίστῃ φήμῃ καὶ τὰς Ἡρακλείους διέβησαν
 στήλας καὶ ῥῶστα πᾶσαν ἀνηρέτησαντο τὴν ὑφ' ἥλιον. ἀλλὰ νῦν
 ἐξ ἀνθρώπων ἀπῆλθον, ἀθανάτισαντες πρότερον ἑαυτοὺς καὶ
 μνήμην καταλιπόντες ζῶσαν διηνεκῶς ἐν ταῖς τῶν ἐπιγινομένων
 5 ἀνθρώπων ψυχαῖς. ἡμῖν δὲ τοιοῦτων καὶ τοσοῦτων προβέλων
 καὶ στηριγμάτων οὕτως στερηθεῖσι τίς ἐλλίς λείπεται τὰγαθοῦ; C
 ταῦτόν γάρ τι καὶ ἡμῖν νῦν ἔπεται δεδιέναι, ὅπερ ἄμπελοι καὶ
 φυτὰ νεογνὰ, ἐπειδὴν τις ἐπιβούλως τοὺς κύκλῳ περιβόλους τε
 καὶ φραγμοὺς καθελὼν μηλόβοτον καταστήσῃ τὸν χῶρον. ἀλλὰ
 10 γὰρ εἶρηται κάμολι τῆς μὲν ἀξίας, ὃ παρόντες, πάντως ἔλατ-
 τον· τῆς δὲ τῶν ἄλλων προθυμίας ἴσως οὐκ ἔλαττον. ἡ μὲν γὰρ
 ἀξία τῆς ἐκείνου γλώττης ἰδεῖτο· ἡ δὲ προθυμία γνώμης τῆς D
 ἔμαντοῦ." (Γ.) Τούτων οὕτω λεγομένων πολὺς πρὸς τῶν συγ-
 γενῶν ἐγίνετο θρήνος· εἶναι δὲ τὸν ἄνδρα συνέβαινε τὰ ἐς ψυχὴν
 15 ἀγαθὸν μὲν καὶ σώφρονα ἐν τοῖς μάλιστα· ἐρῶμενον δὲ τὸ
 σῶμα καὶ πάντα σύμμετρα κεκτημένον, ὡςπερ ὑπὸ κανόνι καὶ
 στάθμῃ τῆς φύσεως τελεσιουργησάσης αὐτῷ τὴν τε ἡλικίαν ὁμοῦ
 πᾶσαν καὶ αὐτὸ καθ' ἕκαστα τῶν μελῶν καὶ μερῶν· ἐπιτρέπειν δ'
 αὐτῷ καὶ ἰλαρότητα ὄψεως μετὰ τινος σεμνοῦ μειδιάματος καὶ E
 20 ἤθος γαληρὸν καὶ εὐπρόσιτον· φιλότιμον δ' εἶναι τὰ ἐς λόγους
 μᾶλλον ἢ πάντα χρήματα· ἐχορήγει γὰρ αὐτῷ πολλὴν τὴν ὀρ-
 μὴν καὶ ἡ τῆς διανοίας ὀξύτης καὶ τὸ τῶν νοημάτων γόνιμον·
 τὴν δὲ πρὸς τὰ θεῖα διάπυρον εὐλάβειαν καὶ εὐσέβειαν ὁμότρο-
 πον εἶναι καθάπαξ τῷ τελευτήσαντι βασιλεῖ.

7. τι] τοι Α. 9. ἀλλὰ γὰρ — ἔμαντοῦ add. Α. 16. σύμμετρον Α.
 18. ἐπιτρέπειν W.

Herculanus columnas superarunt; et quicquid sol intaetur, in se converte-
 runt. Nunc vero e rebus humanis discesserunt, cum se prius immortalita-
 ti consecrassent suique memoriam perpetuo in posterorum animis victuram
 reliquissent. Nobis autem, talibus et tantis praesidiis ac munitionibus de-
 stitutis, quae ullius boni spes relinquitur? Idem enim et nobis vereri nunc
 subit, quod vitibus et plantis novellis, si quis maceris et saepibus fraude
 remotis eas pecudibus patere sinat. Enimvero dictum est a me, auditores,
 prorsus infra viri dignitatem; at non fortasse infra caeterorum affectum.
 Nam dignitas facundiam ipsius, aliorum affectus meum animum requirebat."
 (III.) Quae cum ad hunc modum dicerentur, magnus cognatorum eius lu-
 ctus est exortus. Fuit ille vir animo quidem bonus atque in primis tempe-
 rans; corpore autem robusto, cuius staturam omnem velut ad amussim natura
 a capite ad calcem usque direxerat, nec non singula membra et partes. Or-
 nabatur praeterea hilari vultu, in quo ipse risus suavitatem gravitas quae-
 dam temperabat; moribus placidis et humanis. Honorem vero ex eloquen-
 tia magis quam ex ulla re alia expetebat. Quam ad rem ingenii celeritate
 ac foecunditate incitabatur. Ardentissimo autem religionis studio et pietate
 plane similis erat defuncto Imperatori.

Nicephorus Gregor. Vol. I.

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.
P. 296
V. 240

γ'. Θέρους δ' ἐπιγενομένου ἔγκνος ἐν Διδυμοτείχῳ διάγουσα ἢ τοῦ βασιλέως σύζυγος Ἄννα ἢ δέσποινα υἷον κατὰ τὴν τῆ Ἰου-
νίου γεγέννηκεν, Ἰωάννην τὸν βασιλέα. ὃ δὴ πνθόμενος ὁ βσι-
λέως τὴν ταχίστην αὐθις ἐπανῆκεν ἐς Διδυμότευχον· καὶ περι-
χαρῆς γενόμενος ἤμειψεν ἐς τὸ λαμπρότερον τὰ ἐνδύματα, ἃ διὰς
τὴν τοῦ πάππου τελευταίαν τέως ἐνεδέδυτο. εἶτα καὶ ἀγῶνας ἐξ-

Ἔβλεσε δύο, μίμησιν τινα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀποσιώζοντας, οἷς
καὶ πρότερον μὲν πολλῶν ἐτέλει, νῦν δὲ φιλοτιμότερον· οἱ δὲ
τοῖς Λατίνοις πάλαι ἐπινερόνται γυμνασίας ἕνεκα σώματος, ὅπο-
τε σχολὴν ἄγοιεν τῶν πολεμικῶν. (B.) Τούτων ὁ μὲν εἰς μονο-
μαχίας ἐνδείξειν ἔχει καὶ ντζούστρα παρὰ Λατίνοις καλεῖται. μίρι-
ζονται γὰρ κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φρατρίας· ἔπειτα οὐκ
Ἐζουσιν ἀφ' ἑκατέρου μέρους ἕνα καὶ ἕνα τῶν βουλομένων πρὸς
καὶ πάντη καταφρούτους κιδιστῶσιν. ἔπειτα δόρυ λαβόντες ἑκά-
τερος ἐν τρισὶν ὀβελίσκοις ἐσκευασμένα τὸ ἄκρον ἐπιπηδῶσιν ἀ-
λήλοις καὶ ἀπαντῶσιν εὐρώστως καὶ ὠρθοῦσιν ἀλλήλους τοῖς δόρασι
μετὰ πάνυ γενναίως τῆς ὀρμῆς· καὶ ὁ τοῦ ἵππου καταβαλὼν τὸν
ἀντίπαλον στεφανίτης ἀναγορεύεται. κλήρω γοῦν καὶ ὁ βασιλεὺς
τὴν τοιαύτην λυγῶναι μονομαχίαν, ὥστε καὶ παρὰ μικρὸν εἶδε
Ἐπολλάκις πληγῆναι καιρίαν. διὸ καὶ παραινούμενος ὑπὸ τῶν ἡ-
ρωϊοτέρων ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων ἔργων· ἀνοίκειον γὰρ εἶναι
πάντη βασιλεὶ πρὸς τῶν δούλων παῖεσθαι, καὶ ταῦθ' οὕτως ἀν-
ποστόλως, ᾧ καὶ κίνδυνος ἔπεται· οὐκ ἐπέλεθτο, ἀλλὰ τοῖς ἡ-

11. κινζούστρα W. pro καὶ ντζούστρα, καὶ ντζούστρα con. Duas.
12. φρατρίας A. 15. ἐσκευασμένον W. in mg. 23. εἰς καὶ κί-
δνον ἐπισθαι con. Boiv.

3. Sequente aestate Imperatoris coniux Anna Domina, quae Didymoti-
chi praegnans agebat, decimo octavo die Iunii filium Ioannem Imperatorem
perperit. Quo Imperator audito celerrime Didymotichum rediit; et laetitia
exultans, lugubri veste quam propter avi mortem gerebat deposita, splen-
didiorum sumpsit. Deinde duo etiam certamina celebravit, Olympicorum
ludorum similitudinem quandam servantia: quae cum antea quoque saepius
edidisset, nunc tamen maiore apparatu exornavit. Hi ludi a Latinis olim
sunt excogitati exercendi corporis gratia, cum a re bellica vacabant
(II.) Eorum unus duelli speciem prae se ferens iusta apud Latinos dicitur.
Dividuntur secundum tribus, municipia, curias. Deinde ex utraque parte
armantur singuli contra singulos, qui volunt, et ab omni parte armis te-
guntur. Deinde uterque sumpto hastili, cuius extremum tribus cuspidibus
armatur, in se invicem irruunt et valido impetu concurrunt, et alii alios
hastis quam fortissime impellunt. Qui adversarium equo deiecerit, victus
proclamatur. Istud singulare certamen ipsi etiam Imperatori sortito obdigi:
et parum abfuit, quin saepe lethalem ictum acciperet. Unde quum a seculis
tribus moneretur, ut huiusmodi rebus abstineret (nec enim decere Impera-
torem a servis pulsari, idque non simulate, immo cum aliquo periculo), non

κιάταις τῶν στρατιωτῶν μᾶλλον βραβεύων τὴν τῆς βουλήσεως ψῆφον τούτους ἀπῆλαινε, δειλίαν ἀγεννή ταῖς αὐτῶν καταψηφίζομενος παραινέσειεν. (Γ.) Ὁ δ' ἕτερος τῶν ἀγῶνων τορνεμὲν προσαγορεύεται. ἔχει δὲ οὕτως. μερῶνται κἀνταῦθα κατὰ 5φυλάς καὶ δήμους καὶ φρατρίας καὶ ὀπλιζονται πάντες ὁμοῦ. καὶ Ἐ ἀρχαιρεσιῶν γιγνομένων κλήρω λαγχάνουσι τὴν ἡγεμονίαν δύο τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἑκατέρου μέρους ἑκάτερος. τούτου τοίνυν οὕτω μὲν πρότερον, νῦν δὲ συνεχῶς τελουμένου συναριθμῶσι γίνεται καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς ὑφ' ἡγεμόνι τεταγμένοις, οἰφθῆναι στρα- P. 297
10τιωτῆ· καὶ συβῆγγυμένων κατ' ἴσον ἀριθμὸν ἀμφοτέρων τῶν τάξεων μετὰ ῥοπάλων στεφῶν παῖε τε καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ παῖε-ται ἀφειδῶς. ἐπεὶ καὶ τὸν τρώσαντα, ἢ καὶ ἀποκτείναντα, συμβῆν οὕτωσι πως, κἀν τοῖς ἀγῶσιν ἀμφοτέροις, ἀνέγκλητον εἶναι σφισι νόμιμον ἦν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἀγῶνος τούτου διάλυσιν ἀπο-15λαμβάνοντες ἑκάτερα τὰ μέρη τὸν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα, μεθ' ὧν καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν τῶν ὑποτεταγμένων τάξιν οὐκ ἀπολιμπά-νων τυγχάνει, ἄγουσι προπομπεύοντες εὐρύθμως καὶ κατὰ συζυ- B γίαν ἐκ διαστήματος, ἄχρις οὗ συμπέπτωκε καταλείβειν ἑκάτερον· ἐνθα προπίνων ἐκείνος ἕπασιν οἶνον κρατῆρα καὶ δεξιὰν ἐκάστῳ 20προτεινῶν οἴκαδε ἀπαλλάττεσθαι πάντας κελεύει.

δ'. Τούτων τοίνυν ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ νῦν τελεσθέντων, V. 241 ἀναλαβῶν ὁ βασιλεὺς ἱκανὴν στρατιὰν ἀκέρυκτον τινα καὶ αἰφνί- C διον ἐξάγει πόλεμον κατὰ Βουλγάρων, πρὶν ἐκείνους αἰσθῆσθαι, βουλόμενος αὐθις σφετερισάσθαι τὰ περὶ τὸν Αἰμον φρούρια,

3. Τόρνε μὲν W. 7. σῆκω conl. Boiv. 10. καθ' ὅσον W.

paruit: sed illis repulsis, ut qui degeneris sibi metus auctores essent, aequalibus suis militibus magis est obsequutus. (III.) Alterum certamen Torneamentum appellatur. Ita autem se habet. Dividuntur et hic secundum tribus, municipia, et curias, et simul omnes armantur. Deinde habitis comitiis duo ex iis duces sorte deliguntur, suae quisque parti praefuturus. In eo certamine, quod et antea usurpatum fuerat, nunc autem quotidie celebratur, Imperator ipse ex eorum numero fuit, qui duci, hoc est militi, qualiscunque is foret, obtemperarent. Cum igitur utrinque acies pari numero congrederentur, Imperator robustis clavis et feriebat et sine reverentia feriebatur. Ea enim certaminis lex est, ut qui alterum vulnerarit aut fortasse occiderit, indemnus sit. Post certaminis huius finem utraque pars, atque inter caeteros Imperator ipse inferiorem locum non deserens, ducem suum rite et compositae praecedentes, bini intervallis divisi, in suum diversorium deducunt. Ubi ille cuique vini craterem propinans et dextram porrigens omnes domum redire iubet.

4. His nunc quoque Didymotichi peractis, Imperator cum iustis copiis bellum Bulgaris prius infert quam indicit, cum ii haud praesensissent, ut castella iuxta Haemum recuperaret, quae paulo ante ad Alexandrum se con-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- δσα πρὸ βραχέος Ἀλεξάνδρῳ προσκεχωρήκει. ἐμβαλὼν ὅτι ἐς τὴν πολεμίαν ἐδήξου καὶ ἔκαε τὴν χώραν, μηδὲ τῶν ἀστῶν φειδόμενος ἐν ἄλλωνι τυγχανόντων· ἐπιπορευόμενος δὲ καὶ τὰ φρούρια, καὶ ἀπειλῶν περιστρατοπεδεύσεις καὶ πολιορκίας, παρ-
D
Dστήσατο καθ' ὁμολογίαν καὶ τούτων ἔστιν ἡ, ὑποσπόνδων ἀπι-
όντων τῶν ἐν φρουρᾷ τεταγμένων παρ' Ἀλεξάνδρῳ. (B.) Ταῦτα πυθόμενος Ἀλέξανδρος καὶ περιαλγῆς γενόμενος διαπρεσβετέτω πρὸς τὸν βασιλέα περὶ εἰρήνης, οὐκ ἄξιον εἶναι λέγων Χριστι-
B
Bνοῖς ἀπηνῶς οὕτως κατ' ἀλλήλων ἐπιέναι, ἐνὸν ὁμοδοξίην ἀλ-
λήλοις τὰ πρὸς εἰρήνην καὶ ὁμοῦ κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἀντιπαρα-
10
τάττεσθαι, πολεμιῶν ὄντων ἄμφοῖν. ὃ δὲ βασιλεὺς δίκαιον ἐπι-
φήσας ὑπέκρινε Ῥωμαίους τὰ πύλαι παρὰ Ῥωμαίων ἀνοικοδομη-
θέντα φρούρια τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἀπέπεμψε. πλείονα γὰρ
P. 298 ἢ πεντεκαίδεκα φρούρια παρὰ τὰς ἀκρότητας καὶ ἀποτομὰς τοῦ Αἴμου ὃ πάππος αὐτοῦ καὶ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος, τὰ μὲν ἐκ βέ-
15
15θρων ἀνήγειρε, τὰ δ' ἐπικωδόμησε διὰ τοῦ τότε ἐπιτροπεύοντος Θράκη Γλαβᾶ τοῦ πρωτοστράτορος, ἵν' εἴεν κώλυμα καὶ δι-
φραγμα τῆς συνεχοῦς τῶν Σκυθῶν διαβάσεως. (Γ.) Ταῦθ' οὕτω λεχθέντα καθ' ἡσυχίαν Ἀλέξανδρος ἥμιστα φέρειν δυνάμι-
νος τὰς αὐτοῦ συναθροίξει δυνάμεις εὐθὺς ἐς ὀκτακισχιλλούς ἰσθ-
B
B22 ἀριθμόν. μεταπέμπεται δὲ καὶ δισχιλλούς ἐκ Σκυθῶν μισθοφό-
ρους. ἄρας οὖν ἐκ Τερνόβου πεμπταῖος ἀγίκετο καὶ κατεστρατο-
πέδευσεν ἀγχοῦ τοῦ φρουρίου τοῦ ἐπιλεγομένου Ῥουσοκάστρου. ἐκεῖ γὰρ εἶναι καὶ τὸν βασιλέα ἐπόθετο. ὃ δὲ βασιλεὺς κατε-
22. Τερνόβον Α.

tulerant. Igitur impressione in hostilem terram facta ferro et igni agrus vastat, ne desectae quidem vegeti et in horrea comportatae parces. Castella item obeundo, et obsidiones ac oppugnationes minitanda, in deditionem nonnulla accepit, ex quibus praesidia Alexandri, compositione facta, discesserunt. (II.) Quibus Alexander auditis dolore affectus legatos de pace ad Imperatorem mittit. Indignum enim esse Christianis, adeo crudeliter contra sese grassari, cum pax et concordia inter ipsos constitui possit et belli acies in impios utriusque inimicos converti. Ad haec Imperator respondet, aequum esse, ut Romanis exstructa castella pareant, ac legatos re infecta dimittit. Amplius enim quindecim castella avus eius Imperator Andronicus in cacuminibus et praeruptis Haemi locis partim a fundamentis exstruxerat, partim novis operibus munierat, Protostratoris Glabae opera, qui tum provinciam Thraciam administrabat, ut crebrae Scytharum incursiones veluti perpetuo muro interiecto prohiberentur. (III.) Quae ab illo sic dicta cum Alexander aequo animo ferre minime posset, copias suas statim contrahit ad octo millium numerum, et duo millia Scytharum mercede conductorum arcessit; Ternoboque profectus quinto die ad castellum, cui Rhosocastro nomen est, pervenit, ibique castrametatur. Ibi enim etiam Imperatorem esse audierat. Qui quamvis inopinato hostium adventu percussus,

πλαγῆς μὲν ἐγεγόνει πρὸς τὴν αἰφνίδιον ἔφοδον τῶν πολεμίων·
 τῆς δὲ περιστάσεως ἥκιστα συγχωρούσης ἐν μέσῃ τῇ πολεμίᾳ
 βουλευσασθαι τι βέλτιον, ἐξῆγε καὶ αὐτὸς ὡς ἐξῆν τὴν Ῥωμαϊκὴν
 δύναμιν, οὐκ ἀξιόμαχον οὖσαν τοῖς ἀντιπάλοις, ἀλλὰ μόλις ἐς
 5 τρισχιλλοὺς τὸν ἀριθμὸν ἀνιούσης, καὶ ἐς τρεῖς αὐτὴν διανείμας C
 τάξεις οὐδὲ πᾶν πόδῳ τοῦ φρουρίου προῆγεν. ἔχεν γὰρ αὐτὸ
 μεμελέτηκε καταφυγὴν τινα πρὸς τὴν ἐπὶ πόδα ἀναχώρησιν. ἐπεὶ
 δὲ τοὺς πολεμίους ἐπιόντας ἑώρα τό, τε δεξιὸν καὶ λαίον κέρας
 εἰς ἐπιμήκη στίχον ἐκατέρωθεν ἐκτείναντας, τὰ δὲ βαρύτερα τῶν V. 242
 10 ὄπλων εἰς μέσον ἔχοντας καὶ ἅμα τὸ βάθος τῆς οὐραγίας ὥσπερ D
 τινὰ στεφθῶν θεμελίον, φοβηθεὶς τὴν κύκλωσιν μεταβουλεύεται
 τάχιστα καὶ πρὸς μίαν τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἤθροισε τάξιν
 ἀμφίστομον, ὥσπερ σεληνοειδὲς σχῆμα πεποιηκῶς, ὁπότε μη-
 νοειδῆς εἶη. (A.) Αὐτὸς δ' ἐς μέσους περιερχόμενος ἐπεφώνει
 15 τε καὶ παρεθάρβηνε, „σύνετε δῆ,” λέγων, „ὦ ἄνδρες, ὡς ἐν
 ἄλλοτρίᾳ καὶ πολεμίᾳ μαχόμεθα γῆ καὶ πόδῳ που τῆς πατρίδος E
 ἀποκεκλείσμεθα· καὶ οὔτε συμμαχίδας ἔχομεν πόλεις, αἱ παρα-
 βοηθήσουσι τήμερον ἡμῖν ἐς τὸν αἰφνιδίως συμπεσόντα τουτοὺν
 20 τευμα. μαχόμεθα τοῖνον ὡς τεθνηξόμενοι τήμερον καὶ συγκατα-
 δύνει μέλλοντες τῷ τήμερον τούτῳ ἡλίῳ. κτησόμεθα μάρτυρας
 τῶν ἡμετέρων ἀνδρικῶν καὶ γενναίων ἀγῶνων τῆν τε πολεμίαν ταυ-
 τηγὶ γῆν, ἐφ' ἣν τὸν περὶ ψυχῆς σήμερον τρέχομεν ἄθλον, καὶ F
 τὰς τῶν ὑπολειφθησομένων πολεμίων ὄψεις. μὴ δὲ θορυβεῖτω

6. προῆγεν A., προῆκεν W. 12. Ῥωμαϊκὰς A., Ῥωμαίων W.
 24. δὲ add. A.

tamen in media hostili terra, cum aliud consilium rerum difficultas praesens non pateretur, Romanas et ipse copias ut licet educit, hostibus minime pares, ut quae vix trium millium numerum explerent, iisque in tres acies distributis non procul a castello est progressus, quod subsidio sibi et receptui esse volebat, si cessim recedendum foret. Cum vero hostes ingruentes videret, eorumque aciem ita instructam, ut dextrum et sinistrum cornu in longissimam seriem utrinque porrigeretur, gravis armatura in medio esset, extremum autem agmen profundum et firmi cuiusdam fundamenti instar foret; veritus, ne circumveniretur, statim consilio mutato Romanas copias in unam ancipitem aciem contrahit, lunae corniculantis speciem imitatus. (IV.) Ipse in medium progressus suos in clamat et confirmat. „Cogitate,” inquit, „viri, nos in peregrina et hostili pugnare terra et longe a patria excludos; nec socias habere civitates, quae nobis ad improvisum hoc praelium opem ferant, neque unde mercenarium militem arcessamus. Quare sic pugnemus hodie, ut statim morituri et una cum hoc sole occubaturi. Fortium nostrorum et generosorum laborum testes relinquamus hostilem hanc terram, iu qua hodie de vita dimicamus, et hostium qui supererunt oculos. Quorum

A. M. τὰς ὑμετέρας καρδίας τὸ πλήθος τῶν πολεμίων, πολλὰς γὰρ
6836 ἴσμεν δυνάμεις μεγάλας ὑπὸ βραχέων ῥᾶστα κατακοπέσας. ἴστω
ad καὶ ἡμῖν ἐλπίς ὁμοία πρὸς τὴν ἀπόρρητον ἀφορῶσι φιλαδρου-
6849 κίαν Θεοῦ, δι' ἣν τὰ τε ἄλλα καὶ Θεμιστοκλῆς ἔξ Ἀθηνῶν μετ'
Imp. Andron. ἀλόγου στρατεύματος μικροῦ πᾶσαν ἐν τοῖς περὶ Σαλαμίνα σι-5
Ianioria. νοῖς τὴν τῶν Περσῶν κατεβάπτισε δύναμιν· καὶ μετὰ τοῦτον ὁ
P. 299 Θηβαῖος αὐτῶν Ἐπαμεινώνδας δις τὴν μέγιστην ἐκείνην Σπάρτης
νενίκηκε δύναμιν μετὰ βραχυτέρας πολλῶν περὶ τε Ἄλιarton καὶ
τόπους Λευκτρικούς· ὅτε δὴ καὶ Λύσανδρον ἀπόλλεσεν ἡ Σπάρ-
τη καὶ ξὺν ἀκοσμίᾳ φεύγοντα τὸν πόλιν ἐδέξατο Ἀγησίλαον καὶ 10
καπνὸν ἤδη διὰ μακροῦ τεθῆσθαι παρὰ τὸν Εὐρώταν πόλεμον.
(E.) Πάντες μὲν οὖν γενναίως καὶ εὐρώστως, ὅσον ἔξῃν, καὶ
παραβόλους ἀγῶνας ἀγωνιζόμενοι βαρείας καὶ ἀφειδεῖς φρονετήρας
B τοῖς πολεμίοις ἐπήνεγκαν χεῖρας· μάλιστα δὲ πάντων ὁ μέγας δε-
μέστικος ὁ Καντακουζηνός· ὃς πολλὰ μὲν δεξάμενος πόλεμον 15
ἔλεγε, πολλὰς δὲ δοράτων βολὰς καὶ ὠθήσεις, αὐτὸς μὲν κλέ-
στους τῶν πολεμίων κατήνεγκεν· ὁ δὲ μήτε ἄσιπδα μήτε ἕξος
ἀποβαλὼν ἀπαθῆς τὸν ἀγῶνα διεήνευσε, ὥσπερ κεκολλημένος καὶ
ἀκλόνητα ἠδρασμένος τῇ ἐπιβάσει τοῦ ἵππου. καὶ δεύτερος μετ'
αὐτὸν λαμπρῶς ἠγωνίσατο Πρωτοσέβαστος ὁ τοῦ Καίσαρος μετ' 20
Cυίδος, ἕγγονος δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου. οὗτός τε γὰρ πολλοῖς
περιπαρεῖς βέλεσι καὶ τὸν ἵππον ὄρων πανταχόθεν τοῖς πολεμίοις
κατακοπτόμενον ἔλεψεν, ὡς καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς μυελὸν (ὡς ἰ-
πεῖν) τοῖς ἔξωθεν βλέπουσι φαίνεσθαι ἤδη, νῶτα τοῖς ἐχθροῖς

20. Πρωτοσέβαστος add. A.

21. τσ] δὲ W.

vos multitudo ne perturbet. Scimus enim multos magnos exercitas a parvis
facillime esse caesos. Eadem et ipsi spe nitamur, ineffabilem Dei clemen-
tiam intuentes, qua tum alia, tum illud effectum est, ut Themistocles Athe-
niensis cum parvis copiis, in angustiis ad Salaminem, omnes fere Persarum
vires demerserit; atque ut post hunc rursus Thebanus Epaminondas in
maximas Lacedaemoniorum copias ad Haliartum et ad Leuctra viribus multo
inferioribus adiutus devicerit: quo tempore Lysandrum etiam Sparta ami-
sit, et cum maximo probro magnum illum Agesilam fugientem recepit; ac
tandem, quod multis saeculis factum non erat, hostilem fumum ad Euro-
tam vidit." (V.) Hac oratione confirmati omnes strenue ac fortiter, quan-
tum in ipsis erat, pugnam ineunt proiecta audacia et hostibus manus in-
citant violentissimas, parcendi videlicet nescias et in caedem effusas: in
primis vero magnus Domesticus Cantacuzenus, qui multis ensibus, multi-
tis tellis hostium petitus atque impulsus ipse quidem plurimos hostes
prostravit; sed neque clypeo, neque gladio amisso incolumis e praefixo er-
sit, velut agglutinatus equi dorso et immobilis insidens. Secundus illi stre-
nue dimicavit Protosebastes, Caesaris filius, Porphyrogeniti nepos. Nam
et hic multis undique tellis confixus, equo etiam ex omni parte hostibus
ensibus vulnerato, ut et cerebrum eius pateret, hostibus tergan dare so-

οὐκ ἠρέσχετο δοῦναι. καὶ ὁ ἵππος δ' αὖ, ὡσπερ ἀντιφιλοτιμού-
 μενος τῷ δεσπότῃ, οὐδ' αὐτὸς πεσεῖν ἠρέσχετο πρότερον, πρὶν
 αὐτὸν ἐκβυλεῖν τοῦ πολέμου καὶ οἴκαδε διασῶσαι, κάκει παρὰ
 τὰς τοῦ δεσπότου θύρας ἐκμετρῆσαι τὸ ζῆν. (ε'.) Ἐπεὶ γε μὴν A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.
 5 τῶς τοὺς πολεμίους θειάσαντο βιαζομένους προκαταλαμβάνειν D
 τὸν λόφον, ὥστε καὶ κατὰ νότου μάχεσθαι κυκλῶσαντας αὐ-
 τοὺς, ἀναστρέψαντες ἔφευγον προτροπάδην ἐς τὸ φρούριον. οἱ
 δ' ἔνδον οἰκοῦντες τὴν τε ἤτταν θεασάμενοι· τούτων καὶ ἅμα δε-
 διότες Ἀλέξανδρον ἀπέκλεισάν σφισι τὰς πύλας. βία οὖν αὐτὰς
 10 ῥήξαντες εἰσεχέοντο· καὶ τοὺς μὲν τῶν ἐνοικούντων ἐκβαλόντες,
 τοὺς δὲ κατασφάζαντες δίκην πολεμίων ἡσφαλίσαντο τὸ φρού- E
 ριον. καὶ ἦσαν ἀσχάλλοντες καὶ πλείστα ἀγωνιῶμενοι διὰ τὸ
 προφανῆ τὸν κίνδυνον ἔχειν ἐν ὀφθαλμοῖς. οὔτε γὰρ τοῖς ὑποζυ-
 γίοις χιλὸς ἦν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, οὔτε φρέαρ, οὔτ' ἄλλη τις V. 243
 15 ὑδάτος εὐπορία· οἱ τε τραυματῖαι τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἵπ-
 πων ἀπρομήθευτοι λειπόμενοι, οἱ μὲν ἔθνησκον, οἱ δ' ἐγγὺς
 τοῦ τεθνάναι ἐγένοντο· τὰς τε πύλας ἀνοίγειν οὐ μάλα ἐτήν,
 περιστρατοπεδευόντων κατὰ πλήθη τῶν πολεμίων· τὰ τε Ῥω- F
 μαιῶν ἀπώκιστο θρία· διακυβεύσαντάς τε τὸν κίνδυνον οἴχεσθαι
 20 λάθρα πρὸς συμμαχίδα πόλιν ἐγγίζουσαν καὶ παράλιον ἀέγνω-
 στό σφισι καὶ τοῦτο. ἡ γὰρ πόλις Ἀγχιαλος πολεμῖα ἦν, ἣ τε
 Μεσημβρία καλουμένη τὴν ἤτταν εὐθὺς ἀκηκοῖα Ῥωμαίων μετέ-
 θετο καὶ τὴν ἐκεῖσε Ῥωμαίων φρουρὰν ἀποσφάζασα ἐξῆρπεν ἐκ
 τοῦ τείχους, ὁπόση μὴ ἐφθῆ γιγούσα. ὁ δὲ πεποιήκεσαν καὶ
 1. δ' αὖ A., δὲ αὖ W. 10. ἐκβαλόντες A., ἐκβάλλοντες W.
 12. ἀγωνιῶμενοι A., ἀνιῶμενοι W. 17. ἐγίγνοντο W.

Isit. Equus item eius, veluti cum sessore de gloria certans, non prius ca-
 dere sustinuit, quam eum e pugna extulisset et domum incolumem reportas-
 set. Ibi demum ante domini fores expiravit. (VI.) Sed cum hostem cer-
 nerent in id totis viribus incumbere, ut prior tumulum occuparet, atque
 adeo hisce circumdati a tergo etiam instaret, effusa fuga retro se in castel-
 lum reciperunt. Qui vero in eo habitabant, cum et hos victos esse cernerent,
 et simul Alexandrum timerent, portas illis occluserunt. Iis igitur vi effra-
 ctis introruperunt, et habitatoribus partim pulsus, partim hostium loco oc-
 cisus, castellum munierunt. In quo valde tristes et anxii erant, propterea
 quod eorum oculis periculum praesens observabatur. Neque enim pabulum
 iumentis intus suppetebat, neque puteus, nec aquae ulla copia: et vulnerati
 milites atque equi neglecti partim interibant, partim interitui proximi erant;
 et vix licebat portas aperire, multitudine hostium circumdatas; et procul
 Romanorum fines aberant; ac ne spes quidem suberat, tentata fortuna, clam
 ad finitimam urbem sociam eamque maritimam evadendi. Nam Anchia-
 lus hostilis erat; et Mesembria Romanorum clade audita statim defecerat,
 et praesidiis Romanis caesis omnes eos, qui fuga salutem non quaesierant, e
 moeibus deiecerat. Idem caetera ad Haemum castella fecerant omnia. Nec

- A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ὄποσα περὶ τὸν Αἴμον φρούρια πάντα· θαρσύνειν τε οὐκ ἔχον δια-
πρεσβεύεσθαι περὶ ζλευθερίας καὶ λύτρων πρὸς Ἀλέξανδρον. οὐ
γὰρ ὑπελείποντό τινα συγγνώμης ἀφορμὴν ἐκ τῶν φθασάντων.
τὴν τε γὰρ ἐκείνου περὶ εἰρήνης πρεσβείαν θρασέως τε καὶ ἀπό-
P. 300 σμως ἀπέπεμψαν τοὺς τε τῶν Βουλγάρων ἀγροὺς μετὰ τῶν ἀστα-
χῶν πυρὶ παρέδωσαν· καὶ πρὸς γε τοῖς τὰ φρούρια οἰκοῦσιν οὐ
B καλῶς ἐχρήσαντο λαβόντες. (Z.) Διὸ πανταχόθεν στενὸν τε
καὶ ἄπορον τῆ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο. τό γε μὴν εἰς θεὸν
ἀρῶραγεστάτην ἔχειν ἐλπίδα, τοῦτο δ' οὐκ ἀλέγνωστό οἱ οὔτ' ἐν
ταῖς πρότερον περιστάσεσιν, οὔτε μὴν ἐν τῇ παρούσῃ, καίτοι τὸ
C συνεδὸς οὐκ ἀνέλεγκτον ἔχων διὰ τε τὴν παραλύπησιν, ἢ τῷ
βασιλεῖ καὶ πάππῳ ἐν τῷ γῆρα ἐπήνεγκε, καὶ αὖ δι' ὅσα πείτης
μετ' ἔξουσίας ὡς τὰ πολλὰ φιλεῖ διαπράττεσθαι· ὁμως ἰχθὺδία
C τινα βραχέα τὰ τοιαῦτα ἐνόμιζεν ἀμαρτήματα ἐς τὸ μέγα πέλαιος
βυθίζόμενα τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας. διὸ καὶ ὁμοίως ταῖς 15
ἄλλαις περιστάσεσιν καὶ τὴν ἀπαράμιλλον ταύτην παραδόξως ἀπε-
κρούσατο, ἀποθρήνῳ προμηθεῖα τοῦ πάντα φιλανθρωπῶπως οἰκο-
νομοῦντος θεοῦ. οἰκοθεν γὰρ καὶ Ἀλέξανδρος ἐς τὴν ὑστέραιαν
εἰς οἶκτον ἰὼν καὶ συμπάθειαν, πέμψας τῷ βασιλεῖ δεξιάν, ἀφ' ἧν
D ὑπόσπονδον οἴκαδε πορεύεσθαι ζύν γε τῷ στρατοπέδῳ, παραγ- 20
D γειλας μετριώτερον εἶναι τοῦ λοιποῦ. „εἰς γὰρ,” φησὶν, „ἐπα-
τὸς τέσσαρας ὥρας φέρει καὶ μία κειροῦ ῥοπή πολλὰς πραγμάτων
μεταβολάς.” ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ παρὸν ἐτελεύτα θέρους.
- E ε'. Ὁ δὲ γε Συργιάννης, ὑποπτος ὢν καὶ πρότερον τοῖς ἄρ-
χοσι διὰ τοὺς ὄρκους, οὗς ἀπήτησε παρὰ τῶν Θεσσαλονικέων, 25

de libertate et redimendis captivis legatos ad Alexandrum mittere audebant, cum ita se gessissent, ut nulla veniae spes relinqueretur. Nam et eius legatos confidenter deriserant ac per ignominiam dimiserant, et Bulgarorum agros cum segetibus incenderant, et captorum castellorum habitatores male tractarant. (VII.) Itaque ab omni parte inops consilii aestuabat Imperator. Tamen firma in Deum fiducia nec in prioribus periculis nec in praesenti discrimine eum destituit; quamvis conscientia eius non omnis experta esset maculae, tum propter avum Imperatorem extrema aetate contristatum; tum ob ea, quae juvenilis licentia cum imperio coniuncta plerumque solet designare. Verum ille huiusmodi peccata tanquam minutos pisciculos magnum divinae misericordiae pelagus subeuntes iudicabat. Proinde et hoc summum discrimen non minus quam caetera mirabiliter evasit, arcana Dei cuncta clementer gubernantis providentia. Nam Alexander postridie ultro illius misertus et humanitatis sensu quodam instinctus pacem illi obtulit et cum exercitu domum redire, facta compositione, passus est, hortatus, ut moderatior esset in posterum. Unius enim anni quatuor esse tempora, et paulo momento maximas incidere rerum mutationes. Interea illa quoque aestas exacta est.

5. Syrgiannes autem, prius etiam ob adactus sacramento Thessalici-

εἰσποιηθεὶς τῇ μητρὶ τοῦ βασιλέως δεσποίνῃ, ὅποτε τὰς τοῦ βα-
 σιλέως ἐπιβόσκοτο φρένας ἢ ἀπηγορευμένη νόσος ἐκείνη περὶ τὸ
 Διδυμότειχον, νῦν ἤδη καὶ πρὸς τὰ παρὰ τοῦ Τζαμπλάκωνος
 προτεινόμενα καθοσιώσεως ἐγκλήματα εἰς Βυζάντιον ἀπολογησό-
 5 μενος ἦκει μετὰπεμπτos τῷ βασιλεῖ· καὶ κριθεὶς ὑπὸ πῦσι κρι-
 ταῖς δις καὶ τρις οὐ καθαρῶς ἁλῶναι τοῖς ἐλέγχοις ἠδύνατο, ὥστ'
 ἤδη καὶ πρὸς τῶν πλειόνων ἠθουῶτο κριτῶν. μετεώρου δ' ἔτι
 τῆς δίκης οὔσης ἤτησεν ὁ βασιλεὺς ἐγγητὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ φρυγεῖν
 αὐτὸν λαθόντα, πρὶν ἂν τελεία γένηται ἢ περὶ αὐτοῦ τοῖς ὄλοις
 10 κριταῖς ἀπόφανσις. ὁ δὲ πολὺν ἐνέσπειρε τὸν φόβον καὶ τὴν τῆς
 εἰρκτῆς ὑποψίαν ἐς τὴν τούτου ψυχὴν· καὶ ἐς ἀνάμνησιν ἤραχτο
 αὐθις τῶν προτέρων ἐκείνων καὶ ἀπαρამυθῆτων δεσμῶν, ὧν
 τὰ ἔχνη περὶ τὴν καρδίαν ἔτι κείμενα ἦσαν ἐναργῶς. ἐπεὶ δὲ καὶ
 ὀκνηροτέρους ἐβλεπε τοὺς ἐγγησομένους, συγχροτέροις καὶ δριμυ-
 15 τέροις ἐπολιορκεῖτο μᾶλλον τοῖς φόβοις. διὸ καὶ ἀναγκασθεὶς
 ᾤχετο λάθρα φυγῶν καὶ πλείστα ζητούμενος εὐθὺς οὐχ εὐρέθη.
 (B.) Μετὰ δ' ἐνιαυτὸν ἔστειλεν ἐξ Εὐβόλας γράμματα τῷ βασι-
 λεῖ, δεόμενος δοθῆναι οἱ συμπάθειαν καὶ χῶρὸν τινα πρὸς οἴ-
 κησιν ἅμα γυναικί τε καὶ τέκνοις περὶ πού τὰς ἐσχατιὰς τῶν
 20 κατὰ Μακεδονίαν Ῥωμαϊκῶν ὄριων. βασκαίνειν γὰρ ἔφασκεν αὐ-
 τῷ τοὺς περὶ τὸν βασιλέα· καὶ διὰ τοῦτο πᾶρῶν πού τῶν τοιού-
 των διατρίβειν ἐθῆλειν, δέει τοῦ δόλω διαφθαρῆναι. καὶ ὄρκους
 ἐπὶ τούτοις ἦν ἐπιφέρων τοῦ μὴ κακῶς φανῆναι πώποτε τῷ βα-
 6. ἠδύνατο A., ἰδύν. W. 20. Pro ἔφαμεν Boiv. corr. ἔφασκεν.
 αὐτῶ] αὐτὸν A.

A. C.

1323

ad

1341

Imp. Andron.

Junioris.

P. 301

V. 244

censens primoribus suspectus, et quia a matre Imperatoris adoptatus fuerat,
 cum Imperator illo, quem diximus, desperato capitis morbo Didymotichi
 laboraret, demum a Zamplocone laesae maiestatis reus actus sui defendendi
 causa Byzantium ad Imperatorem arcessitus venit, et semel atque iterum
 et tertio causa apud omnes iudices dicta plane reus peragi non potuit, adeo
 ut iam a plerisque iudicibus absolveretur. Lite autem adhuc pendente vades
 Imperator ab eo petiit, ne clam profugeret, priusquam omnes iudices
 sententiam de eo ultimam tulissent. Quae res eius animum valde turbavit
 et in carceris metum coniecit, gravissima illa et intolerabilia, quae prius
 perpressus erat, vincula recordantem, quorum vestigia recentia adhuc et ex-
 pressa in animo circumferebat. Cum autem vades minus promptos sibi af-
 fore videret, plures ac vehementiores eum terrores concutere coeperunt.
 Quas ob res fugam coactus arripere, cum statim sollicito quaereretur, nus-
 quam est inventus. (II.) Post annum autem supplices ex Euboea litteras
 ad Imperatorem misit, quibus veniam petebat et locum aliquem in Macedo-
 nia circa extremos Imperii Romani fines, in quo cum uxore et liberis con-
 sideret. Nam aulicos sibi invidere dicebat, adeoque velle se procul ab il-
 lis domicilium habere, ne ab iisdem per insidias occideretur. Addebat et
 iusiurandum, quod se Imperatori perpetuo fidelem fore testabatur. (III.) Sed

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

σιλει. (Γ.) Ἐπει δ' αἱ παρακλήσεις παρὰ Θύραν ἦσαν καὶ ἤρ-
σαν οὐδέν, ἄρας ἐξ Εὐβοίας ἀφίκετο πρὸς τὸν Κράτην Σαρδίας·
ὅφ' οὗ καὶ προσδεχθεὶς ἀσμενέστατα πάντ' ἦν αὐτὸς, παρέδρας
δμόπνους, φίλος ὁμογνώμων, σύμβουλος δεκτὸς, τῶν ἔδου ὁ
D πιστότατος, τῶν ἐκτὸς ὁ πρακτικώτατος, ἄλλος Θεμιστοκλῆς;
Ἀρταξέρξης τῷ Πέρσῃ. εἰδοὶ γὰρ τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην ἐκ πολ-
λοῦ νῦν ἔρμαιον ἠγεῖσθαι ἐπήγει λαμπρὸν τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ·
καὶ ὑπισχνουμένῳ ποιήσειν ὑπήκοον Τριβαλλοῖς τὴν ἐν Μακεδο-
νία χώραν Ῥωμαίων, εἰ καὶ αὐτὸς αὐτῷ συνάρογο ἄρξαι Ῥω-
μαίων, ἐπίστευέ τε καὶ συναίρεσθαι ἠπέλεγτο ἴαν ἀσμένως. 10

A. C. 1333

Ε. Τούτων οὕτως ἐχόντων πέρας τοῦ βίου ἐδέξατο καὶ ἡ
μήτηρ τοῦ βασιλέως ἡ δέσποινα καὶ τέθνηται ἐν Θεσσαλονικίᾳ·
ὅτε δὴ καὶ παραμυθητικὸν τι προσφώνημα ἔγωγε πρὸς τὸν βασι-
λέα διεξῆλθον οὕτωςί πως ξυγκείμενον. (B.) „Σὲ δέ, ὦ μέγ-
στε καὶ θεότατε βασιλεῦ, πολλάκις ἡμεῖς θαναμάσαντες ἐν τοῖς 15
ὄπλοις, καὶ πρό γε τούτων ἐν τε φιλανθρωπίᾳ καὶ ἰλαρότητι,
P. 302 καιρὸν ἔχομεν ἤδη λοιπὸν, ἵνα σε κὰν τῇ καρτερίᾳ θαναμάσωμεν
τῆς μεγίστης ταυτησί συμφορᾶς, ἣν ὁ τὰ πάντα σαλεύων αἰὼν
καθάπερ τι γυμνάσιον ἄλλο προὔβαλε νῦν καὶ θέατρον ἀγῶν
τῇ γενναίᾳ καὶ ἀνδρικῇ σου ψυχῇ. ἔνθα δὴ καὶ μάλα μᾶλλον σε 20
δεῖ τὸ κράτος λαμπρῶς ἀναδήσασθαι, ἢ πρότερον ἐν τοῖς ὄπλοις.
ἐκεῖ μὲν γὰρ καὶ ὁ τῆς τύχης κύβος τῇ χειρὶ πολλάκις μείωνε
B προσῆψε τὴν δόξαν ἢ τῇ ψυχῇ καὶ τὸ τῆς γνώμης ἀξιώματι

10. *Man* add. A.

cum eius preces ad limen principis delatae essent nihilque apud eum v-
luisent, Euboea digressus ad Serviae Cralem proficiscitur, ab eoque ce-
pidissime susceptus summa et gratia et auctoritate floruit, assessor ma-
nimis, amicus consentiens, consiliarius acceptus, domi fidissimus, foris oc-
cupatissimus, alter Themistocles Artaxerxi Persae. Nam cum fama eum
iam pridem cognovisset, adventum eius in luculento lucro deputabat; et quis
pollicebatur, si illius opibus ad Romanum Imperium occupandum adinvan-
tur, se Romanam ditionem, quae in Macedonia esset, Triballis subiectu-
rum, habebat ei fidem, et eum libentissimo animo studebat adiuvare.

6. Interea Imperatrix eademque Imperatoris mater decessit, ac The-
salonicae sepulta est. Atque ego tunc Imperatorem oratione consolatoria
in haec ferme verba alloquutus sum: (II.) „Nos vero te, maxime et divi-
nissime Imperator, cum saepe arma tractantem suspeximus, tum in primis
humanum et facilem mirati sumus. Iam res ipsa postulat, ut miremur con-
stantiam tuam in hac maxime calamitate, quam tempus omnia quatiens, tan-
quam gymnasium ac illustre laborum curriculum, generoso ac forti animo
tuo offert. In quo quidem casu fortitudo tua eminere magis debet, quam
antea in armis eluxit. Quippe in iis fortunae levitas manum saepe maiore
gloria cumulavit, quam animum, et consilii dignitatem atque excellentiam.

καὶ μέγεθος ἔλαθε παρὰ τὸ εἰκὸς κιβδηλεύσας καὶ δεύτερον τῆς
 χειρὸς ἀποφήνας. ἐνταῦθα δὲ καθαρῶς γνώμη καὶ σύνεσις ὀπλι-
 ζεται πρὸς μεγάλους χειμῶνας καὶ κλύδωνας, οὓς ἡ τοιαύτη
 μάλα σφοδρῶς ἀνεστόμωσε συμφορὰ. ἴσασι γὰρ ἅπαντες, ὡς ^{Imp. Andron.}
 5 ὄσω τιμιώτερον καὶ βέλτιον ψυχῇ σώματος, τοσοῦτω καὶ μέλους ^{Iunioria.}
 οἱ ταύτης ἀγῶνες καὶ κλύδωνες, πρὸς ἅπερ ἂν ὁ συμπλίπτων ἐπά-
 γοι χρόνος ἀντίπαλα στρατόπεδα θλίψων. ἐπειδήπερ ἐκεῖ μὲν C
 καὶ πολλῇ πολλαχόθεν ἡ συμμαχία ἐπιτηδεύεται. ἀσπίς γὰρ καὶ
 δόρυ καὶ κράνος τῶν ἀγωνοθετούτων πολλάκις ἀρπάζαντα
 10 κρῖσιν καὶ συγκυκλήσαντα τοὺς ἑλέγχους ἐν ἀδήλοις ἔσθ' ὅτε βυ-
 θοῖς τῆς παλάμης τὰγκλήματα συνεκάλυψαν. ἐνταῦθα δ' ἡ τῆς
 ψυχῆς ἀνδρεία καθαρῶς ἀποδουμένη πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἔχει κα-
 θάρπερ ἐπὶ στεφθεῖς κρηπίδος, τῆς γνώμης τε καὶ συνέσεως,
 γυμνοὺς καὶ ἀόπλους τοὺς πόδας ἐρείσασα μάλα γενναίως ἀνθί- D
 15 στασθαι καὶ ἀντέχειν πρὸς ἅπαν λύπης κῦμα καὶ ῥόδιον, καθά-
 περ προβλής ἀτίνακτος ἐστῶσα πρὸς ὑβρῆζουσαν θάλασσαν. σφο-
 δρὸς μὲν οὖν ἦν ὁ χειμῶν ἐκείνης τῆς τραγωδίας, ἦν ὁ τοῦ βασιλέως
 καὶ πατρὸς ἐπήνεγκέ σοι θάνατος· σφοδρὸς δ' αὖ καὶ ὁ τοῦ βα-
 σιλέως καὶ πάππου, εἰ μὴ καὶ μελζονα φαίη τις ἂν, ὅτι ζῶν καὶ
 20 κινούμενον αὐτὸς ἔλλειπτο φάρμακον, ἦθον ἡμαλῶς οὐτωσί
 πως ἀντιτεχνώμενον τῆς σφόδρα ζεύσεως ἐκείνης καὶ φλεγμαινοῦ- E
 σης πληγῆς. ἀλλ' ἡ νῦν ἐπελθοῦσά σοι τῆς μητρὸς καὶ δεσποίνης
 συμφορὰ πολλῶν στρατηγουμένη τῷ ὑπερβάλλοντι πῦσαν ὑπερ-
 πέπαικε λύπης ὑπερβολὴν διὰ τε τὸ τῆς φύσεως συγγενέστερον καὶ

20. αὐτὸς] αὐτῆ W. in mg.

contra quam aequum erat, adulteravit, ac ut manu inferior videretur effecit. In hac autem calamitate consilium plane et prudentia sese armat contra tempestates ac procellas, quas casus iste magnas ac violentas in animo tuo excitavit. Norunt videlicet omnes, quanto animus praestat corpori, tanto etiam maiores esse eius labores et aestuationes in iis cladibus, quas temporis vicissitudo veluti hostiles turmas inducit. In bello multa undecunque auxilia praesto sunt. Clypeus, galea et hasta sic eorum, qui pugnae arbitri sedent, iudicium saepe praeoccupant et veri iudicia confundunt, ut ipsius manus errata profundis quasi tenebris mersa involvant. In calamitate vero animi fortitudo sola in certamen descendit, nudosque et inermes pedes, consilio et prudentia veluti firmo fundamento nixos obfirmans, fortissime resistere atque obniti potest cuius doloris fluctui ac violento aestui, velut inconcussum promontorium insanienti pelago obiectum. Ac vehemens quidem illius tragoediae tempestas fuit, quam tibi patris Imperatoris obitus suscitavit; vehemens item ea, quam avi Imperatoris interitus. Sed tamen matre superatite solatii multum superfuit, quo luctus ille levaretur et efficaci hilaritatis remedio veluti condiretur. At hic qui te nunc Dominae matris casus oppressit longe gravissimus omnem doloris acerbitatem supe-

A. M.
6836
ad
6849
Imp. Andron.
Ismioris.

πολλῶ μᾶλλον διὰ τὸ μόνην ταύτην τοῦ γένους καταλειφθῆναι
τελευταίαν ἄγκυραν καὶ θνηθείας ἀκρόπολιν. ἄπτεται γὰρ καὶ
αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, μυελῶν τῆς ψυχῆς καὶ σῆς ὀστῆων καθίστα-

ται σοι τῷ πάντα γενναίω. καὶ πῶς γὰρ οὐ; μήτηρ τε ὄσσα καὶ
F μήτηρ βασιλικώτατη τε καὶ γλυκυτάτη καὶ στεῆροῖς καὶ ἀφῆξ-
5 κτοῖς τῆς φύσεώς σοι συνδεδεμένη τοῖς σπλάγγνοις· καὶ τὸ γε
μείζον, πλείστους ὑπὲρ σοῦ τοὺς πόνους ἀνατλάσα. οὐ σὲ δὲ
μόνον ἐς τόδε λύπης ἐκείνη θανοῦσα ξυνώθησεν, ἀλλὰ καὶ πύ-
τας τοὺς ὑπηκόους ἡμᾶς· καὶ διπλῆ γε μῦλλον. ζῆμία μὲν γὰρ
P. 303 καὶ ἡμῖν ἐγεγόνει μεγίστη, καὶ τοσοῦτο μεγίστη, ὅσον καὶ περι-
8 ὄσσα λιμῆν τις ὑπῆρχε τοῖς ὄλοις ἐκείνη σωτήριος καὶ πατήρις
εὐθυμίας· τὸ δὲ μείζον, ὅτι καὶ σοῦ τὸν βασιλικώτατον καὶ τῶν
κοινῶν πραγμάτων ἡγεμόνα τε καὶ ἐπόπτην νοῦν τῶν θεοσῶν
ἀπασχολεῖ φροντίδων· εἰ δὲ μὴ καθάπαξ καὶ ὡς ἐπίπαν ἀπρη-
τισμένως, ἀλλ' οὖν ἐν τοσοῦτῳ περιστάσεων κλύδωτι καὶ τὸ ἰσ-
σμικρὸν ἐμπόδιον μέγιστον τῇ τῶν πραγμάτων ὀκλάδι γίγνεται
B βλάβος, καὶ παραπλήσιον, ὥσπερ ἂν εἴ τις κυβερνήτης χιμῶ-
νος ἐν μέσῳ πελάγει τυχῶν, κάτωθεν μὲν τῶν κυμάτων κατὰ τῆς
9 πηγῆς ἐπανισταμένων, ἄνωθεν δὲ τῶν πνευμάτων τῆς ὀδύνης κα-
τορχουμένων, μεταξὺ καὶ αὐτὸς τῆς πηδαιουχίας ἐκλαθόμενος·
ἐπιρυστάξειεν, ὡς μηδὲν εἶναι λοιπὸν τὸ κωλύον, αὐτανδρον τὴν
ναῦν αὐτίκα μάλα βυθοδρομήσασαν ἐς πνυθμένας θαλάσσης κα-
ταδύναι. ὄθεν εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλ' οὖν διὰ γε τὰς ἐπικρούς τῶν
C πόλειων, ἃ τῆς λύπης ἔργα περὶ κάσιν ἄλλοις παραχωρήσας σω-

14. ἀπηρητισμένος W. 19. ἄνωθεν—κατορχουμένων add. A.

rat, quum ob maiorem sanguinis affinitatem, tum quod ea sola extrema familiae ancora et summa oblectatio reliqua fuit. Nam ad ipsas usque medullas penetrat hic dolor, et ipsa ossa tua, fortissime Imperator, tanquam aliquis vermis arrodit. Quidni vero? cum ea mater fuerit, mater inquam augustissima, eademque suavissima, et firmis ac indissolubilibus matris vinculis tibi astricta: et quod maius est, plurimis tua causa laboribus exercitata. Neque vero te solum sua morte in tantam tristitiam coniecit, sed etiam nos omnes, qui vobis paremus. Imo luctus iste noster duplex est. Nam et nos gravem iacturam fecimus, eoque maiorem, quod et illa, dum viveret, salutaris portus omnium fuit et commune solatium; et nunc tam augustissimam et publicarum rerum inspectricem et curatricem mentem a necessariis curis avocavit. Quod si eam non prorsus atque omnino abstraxit, tamen in tanto curarum aestu etiam parvum impedimentum maxima affert detrimenta Reipublicae navigio, non secus ac si gubernator in medio periculo tempestate conflictans, inferne fluctibus insurgentibus, superne vero ventis vela turbantibus, interim et ipse sui muneris oblitus dormitet, ut nihil iam sit reliquum quod prohibeat, quo minus navis in fundum maris suis cum vectoribus subito demergatur. Quamobrem, ut nihil aliud te moveat, saltem propter subiectas tibi urbes, moerore aliis mandato, solitiam tibi et

τῷ τὸ σὺνηθες καὶ βασιλεῖον μεγαλοπρεπὲς διατήρησον. μίμησαι
 τῆς ἀπελθούσης ἐκείνης γενναίας ψυχῆς τὴν στεφρότητα, ἣ διὰ
 τοὺς πρὸς τὸν Θεὸν ἀμαύζοντας ἔρωτας, οὗς ἀπορρήτως ἔβασκεν
 ἐν καρδίᾳ πάλαι πολλὸν ἤδη τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ τῆς τῶν φρυσάν-
 5 τῶν διέσωσε δόξης αὐτῆν, ἐπιλαθομένη μὲν σώματος, ἐπιλαθο-
 μένη δὲ δόξης καὶ κόσμου βασιλικοῦ καὶ τὸ πάντων ὑπέρτερον D
 ἐπιλαθομένη σοῦ τοῦ φιλιτάτου, ᾧ κόσμος ἐκείνη πᾶς οὐχ ὑπῆρ-
 χεν ἀντίξιος, ἔδραμε μὲν πρὸς Θεόν· ἔδραμε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα V. 246
 καὶ σύζυγον, οὐχ ὅτι σύζυγος, ἀλλ' ὅτι δι' ἐκείνον ἐς τὰ τῆς
 10 ὀρθοδοξίας ἀκίβδηλα μετακεχωρήκεινάματα· καὶ εἰ χρηὴ μὴ λυ-
 μήσασθαι τὴν ἀλήθειαν, ἔδραμε πρὸς τὸν πατέρα καὶ βασιλέα,
 τὸν τῆς ὀρθοδοξίας αὐτῆ καταστάντα διδάσκαλον· ὃς πρῶτος
 ἐκείνην ἐκείθεν ὡς ῥόδον λαμπρὸν ἐκ πικρῶν ἀκανθῶν ἐξελέξατο
 καὶ ὡς χρυσὸν καθαρὸν ἐκ μετᾶλλων κιβδηλῶν ἀνώρυξε, πᾶν εἴ- E
 15 τι λιθαργύρονόν τε καὶ χολοβάφινον ἦν ἐκεῖ καταλειοπυῖαν. εἰ
 δὲ τὴν ἐκείνης οὐκ ἔχεις μιμήσασθαι καρτερίαν, ἀλλ' οὖν τῶν
 πάλαι βασιλέων τοὺς πλείστους μετὰ πολλοῦ τοῦ βελτιονος νικῶν
 φιλανθρωπία καὶ ἰλαρότητι πρὸς τοὺς πταίοντας νίκησον καὶ
 τῇ πρὸς τὰς λύπας βασιλικῆς καρτερίᾳ δυοῖν ἕνεκα· ἵνα τε τῷ
 O καλλίστῳ καὶ ποικίλῳ σου πέπλῳ τῶν μακρῶν ἁγαθῶν καὶ τοῦτο F
 καλῶς ἐπιπρέπη, καθάπερ ἐν ἀνθεσιν ἄνθος ὠραῖον κἂν λίθοις
 πολυτελεῖσι λίθος ὑπέρτιμος, καὶ ἵνα τελείως τοῖς ἅπασι βρῆ-
 θῶν καλοῖς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν πρὸ σοῦ βεβασιλευκότων αὐτὸς ἐπι-

3. τὸν om. A. 5. διέσωσε δόξης ἐαντὴν W. in mg. 9. καὶ
 add. A. 15. χολοβάφινον A. 21. ἐπιτρέπη W.

Imperatorium magnificentiam retineto. Imitare defunctae illius generosi ani-
 mi constantiam, quae propter ardentem Dei amorem (quem longo iam tempo-
 re, ex quo perniciosam parentum opinionem evaserat, intimo corde tacite
 alebat) corporis oblita, oblita gloriae et Imperatorii splendoris; tui denique,
 quod longe maius est, tui inquam carissimi, quem vel toti terrarum orbi prae-
 tulisset, oblita, ad Deum accurrit, ad Imperatorem et maritum accurrit: non quia
 maritus fuit, sed quia per illum ad sinceros sanioris dogmatis fontes perducta
 fuerat. Quod si nulla veritati fraus facienda est, ad patrem Imperatorem ac-
 currit, qui ei verae doctor religionis fuit, qui primus illam inde ut nitentem
 rosam ex asperis sentibus elegit, et ut aurum purum ex adulterinis metallis
 effudit, ubi haec quicquid lithargyri, quicquid cholobaphini erat reliquit.
 Quod si illius constantiam imitari non potes: at veterum Imperatorum ple-
 rosque imitare, quos cum longo intervallo humanitate et clementia erga de-
 linquentes vincas, etiam Imperatoria constantia vincito duabus de causis,
 ut ex pulcherrimo et maxime vario insignium bonorum tuorum peplo etiam
 haec virtus emineat, velut inter eximios flores flos insignis, et inter pretio-
 sas gemmas gemma pretiosissima: ut perfecte bonis omnibus cumulatus in
 æorum qui ante te regnarunt serie tantum excellas, quantum inter colores

A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioria.
P. 304

πρέπης, ὡς ἐν τοῖς χρώμασι πορφύρα καὶ τοῖς ἀστράσιν ἥλιος. φέρε τοίνυν ἀπόδος τὴν τῆς γλώττης ἡμέραν ταῖς τῶν ἐπιπέπων ἀκοαῖς, τὴν τῶν ὀφθαλμῶν εὐδῖαν τῇ τῶν ἡμετέρων ὄψει ὀμί-
χλη. διασκέδασον ἡμῶν τῆς ψυχῆς τὸν χεῖμανα ταῖς ἀκτιῶσι τῆς
σῆς ἰλαρότητος. χρῆσαι τῇ ἑορτῇ τοῦ συνήθους καὶ γαλητοῖς
μειδιάματος. γενοῦ πᾶσιν ἀρχέτυπον, ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις κα-
λοῖς, οὕτω καὶ τῇ τῶν δεινῶν καρτερία. ἡμεῖς δὲ καὶ τῶν Ἐλ-
λήνων ἔστιν οὗς ἀκούοντες ἐν ταύτῃ μάλιστα φιλοτιμησαμένους
αἰσχυνοίμεθ' ἂν, εἰ τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασιν ἀριστεύμασι κλε-
στον ἐκείνων διενεγκόντα πλουτήσαντες βασιλέα ἐν τούτῳ μόνῳ
τὰ δεύτερα φέροντα βλέπομεν. ταῦτ' ἄρα καὶ τὸ τοῦ Ἀχιλλέως
ἐκείνου περὶ τὰς λύπας ἠττώμενον ἦθος ἀποτριψόμενος καὶ πρὸς
Βγε δὴ τοῦ Μακεδόνοιο Ἀλεξάνδρου μιμησαι τούτων τὸ σταθερόν.
μιμησαι τοὺς Περσικοὺς βασιλέας τε καὶ σατράπας, ὅποσοι πρὸς
τὰς ἀντιπάλους τύχας οὐδὲν ἀγεννὲς ἐπεπράχσαν. μιμησαι τοὺς
πάλαι Ῥωμαίων ὑπάτους καὶ Καίσαρας, οἳ καὶ αὐτοὶ τῶν τοῦ
χρόνου δεινῶν ἀπολελυκότες ἐπὶ τοῦ συνήθους φρονήματος ἐκαρ-
τέρησαν. καὶ τί δεῖ παραδειγμάτων ἄλλοτριῶν; μιμησαι σαρ-
C τῶν, ὅποιοι πολλάκις ἐφάνης ἐν τοῖς ἄλλοτε ἄλλοις ἐπισπευσού-
σοι λυπηροῖς· πῶς πολλοῦ· πολλαχόθεν πολλάκις ἀναΐξασατος
κλύδωνος ἀκλόνητον καὶ ἀήττητον διετήρησας τὴν ψυχὴν, ὡσπερ
οἱ βαθεῖαν ἄγοντες ἡσυχίαν; πῶς πολλάκις τῶν ἐπιπέπων ἀμαρ-
τημάτων, δίκην ἀπαρκτείου, τὴν τοῦ θυμοῦ ῥύμην εἰς ὄργην
κυμάτων ἐγείρειν ἐθελόντων οὐχ ἠττήθης πώποτε· ἀλλὰ γενναῶ-
D τῆτι χρώμενος καὶ συνέσει ψυχῆς ἀντὶ τοῦ κολάζειν τοὺς ἀμαρ-
E

16. καὶ ante Kais. om. A. 20. σοι om. A.

purpura et sol inter sidera. Age vero restitue tuorum auribus sermoneis tui diem, oculorum serenitatem vultuum nostrorum caligini. Discute animorum nostrorum tempestatem hilaritatis tuae radiis. Utere festivitate soliti et tranquillissimi risus. Omnibus exemplar esto, ut aliorum bonorum omnium, ita etiam tolerantiae malorum. Nos vero, cum Graecos nonnullos ea valde gloriosius audiamus, erubescemus, aliis omnibus virtutibus longe praestantiorum Imperatorem nacti, una hac re illum superari. Quapropter Achilles et Alexandri illius Macedonis mollitiae in dolore ferendo repudiata constantiam eorum imitare. Persicos reges et satrapas imitare, qui adversae fortunae non cesserunt, sed fortiter resisterunt. Imitare veteres Romanorum Consules et Caesares, qui et ipsi temporum iniquas vices experti veterem animi constantiam tenuerunt. Et quid alienis exemplis est opus? Te ipsum imitare, ac talem te praebeto, qualis antehac in variis casibus exististi. Quoties in maximis tempestatibus inconcussum et invictum animum conservasti, non aliter quam qui summa tranquillitate vivunt? Quoties subditorum tuorum peccatis, impetum animi tui in magnam fluctuum molem tanquam quibusdam ventis attollere certantibus, nequaquam affectui cessisti; sed iracundiam tuam, quam illos fortiter ac prudenter castigare me-

τάνοντας ἐκόλασας μὲν τὸν Θυμὸν, τοῖς δ' ἁμαρτήσασι τὸ σὺν-
 θες παρέσχες φιλανθρωπέυμα; ταῦτα ἐπὶ καιροῦ νῦν ἀνα-
 μιμησκόμενος μίμησαι σὺ σαυτὸν, ἵνα καὶ ἡμεῖς, ὡς ἐπίπυαν
 εἰπεῖν, ἄλλην τῇ γλώττῃ παρασχόντες ἐλευθερίαν εὐπετῶς παρὰ
 5 τὰς σὰς τῶν ἐγκωμίων θαλάσσας πελαγίζειν ἀφῶμεν αὐτὴν καὶ
 πάντων ἀνθρολογοῦντες τῶν σῶν ἐγκωμίων τὰ κρῦτιστα στέφανόν
 σοι δημιουργῶμεν ἀκίρατον, καὶ ὅλον οἱ τῆς σοφίας κρατῆρες
 ἀναχωνεύοντες εἰς μακροὺς ἤλλους ἀθανατίζουσιν. ἐγὼ δ' ὑπὸ Ἐ
 μάλα σφοδροῦ τε καὶ φλέγοντος πόθου νικώμενος τολμηρότερον
 10 ἐχρησάμην τῷ λόγῳ. σὺ δέ μοι σύγγνωθι, θειότατε αὐτοκράτορ,
 τῇ συνήθει κἀνταῦθα φιλανθρωπία σου χρώμενος."

ζ. Ἦρος δ' ἐπισιάντος ὁ μὲν Κράλης συνήθροιζε τὰς δυ- P. 305
 νάμεις, ὁ δὲ Συργιάννης λαθραῖα διεπέμπετο γράμματα πανταχῇ V. 247
 τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἀρξάμενος ἐκ τῆς ὁμόρου χώρας τῶν
 15 Τριβαλλῶν καὶ διαλαβῶν πῦσαν παράλιον καὶ μεσόγειον πῆλιν
 καὶ χώραν ἄχρι Βυζαντίου· ἐν οἷς γῆς τε ὑπισχεῖτο κληροδοσίας
 καὶ χρημάτων χάριτας καὶ ἀξιομάτων ἐπιδόσεις καὶ ὅσα ἐπὶ τού-
 τοις ὅμοια. ταῦτ' ἄρα καὶ μικροῦ πάντες ἐκεχῆνεσαν πρὸς αὐ- B
 τὸν καὶ ταῖς γνώμαις ὀλοσχερῶς αὐτῷ προσετίθεντο καὶ χρήμασι
 20 καὶ γράμμασι τὴν ἐκείνου κατήπειγον ἔφοδον. (B.) Ὁ γε μὴν
 βασιλεὺς πάλαι εἰδὼς τὴν τοῦ ἀνδρὸς περινοίαν καὶ τὴν περὶ τὰ
 τοιαῦτα ὀξύτατην ἀγχινόιαν σφόδρα ἔδεδεικε περὶ τε ἑαυτῷ καὶ
 τοῖς ὅλοις καὶ δραστικωτέραν τὴν αὐτοῦ ἐνόμιζεν ἔφοδον, ἣ Σκυ-
 θῶν καὶ πάντων φάναι ἔθνων. πρὸς μὲν γὰρ τὰς τῶν ἄλλοφύ- C

22. σφόδρα om. A.

luisti, et solita clementia iis poenam meritis ignovisti? Haec nunc per oc-
 casionem recordatus ipse te imitare, ut et nos (ne longum faciam), omni di-
 cendi libertate linguae permessa, laudum tuarum pelagus facile transmitta-
 mus; et ex omnibus bonis tuis, praestantissimis quibusque delectis, coronam
 tibi concinnemus immortalem, qualem sapientiae crateres in omne aevum con-
 flant. Equidem vehementi et ardenti desiderio victus liberius verba feci.
 Tu vero mihi veniam dato, divinisime Imperator, solita etiam hic humani-
 tate tua usus."

7. Veris initio Crales suas copias coegit. Syrgiannes vero clandestina
 litteras per omne Romanum Imperium dimisit, a provincia finitima
 Triballis auspiciat et per omnem oram maritimam et mediterraneas urbes
 ac provincias Byzantium usque progressus; quibus litteris et agrorum as-
 signationes et pecuniae largitiones et honorum incrementa id genus alia
 pollicebatur. Quibus de causis fere omnes illi inhiarunt, et animis prorsus
 ad illum inclinarunt, impressionem eius et litteris et pecuniis accelerantes.
 (II.) At Imperator, qui iam olim prudentiam illius et in huiusmodi rerum
 articulis acerrimum solertissimumque ingenium noverat, sibi et summae rerum
 vehementer timuit, efficaciorē fore eius impressionem quam Scytharum
 et omnium fere gentium ratus. Nam externis hostibus suas urbes op-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron-
Iunioris.
- λων ἐχθρῶν φάλαγγας ἀντιτάττειν εἶχεν ἂν τὰς ὁμοφύλους πόλεις, φυσικὴν ἐχούσας καθάπαξ πρὸς ἐκείνους ἀπέχθειαν ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ σεβάσματος ἢ δὲ τοῦ ὁμοφύλου καὶ συνήθους μῆτι καὶ ταύτην ἐκ βιάθρων ἀνέτρεπε τὴν ἑλλπίδα καὶ συνέτριβε μίλα σφοδρῶς πῦσαν τούτου διάνοιαν καὶ μόνον οὐκ ἐπὶ τῶν βασιλείων πυλῶν τὸ πολέμιον ἔβλεπε πῦρ σφοδρῶς ἐπιὸν πανταχόθεν ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης. ὅθεν καὶ ἀπεγίνωσκε μὲν, ἐπεμέλετο δ' ὄν ὅμως, ὅσον ἦν ἐφικτὸν, ὅλας ἀναρτήσας ἐς θεὸν τὰς ἐλλπίδας. ὃ δὴ συνέθες ἦν αὐτῷ ποιεῖν αἰεὶ καὶ, ὡς εἰπεῖν, σύνοικον καὶ συνέστιον καὶ μάλιστα ἐν ταῖς μελλοῖσι συμφοραῖς. (Γ.) Τὰ μὲν οὖν πρῶτα πύργοις μεγίστοις ὠχύρωσε τὰς βασιλείους αὐλάς καὶ πόλεις καὶ αἴθου- P. 306 πλῆθος ἐντέθεικε διαρκέσον ἐς πλεῖστον τοῖς τε φρουραῖς καὶ αὐτῷ, εἰ δεήσειεν. ἀφῆξεσθαι γὰρ ἄχρι καὶ ἐς τὰ βασιλεια προσέδωκε τὸν πολέμιον καπνόν. ἔπειτα μέλλων ἀπαίρειν ἐς Μακεδονίαν, ἵνα τῇ παρουσίᾳ φοβήσῃ τοὺς λάθρα τὰναντία βουλευομένους ἐν ταῖς πόλεσι, διᾶδοχον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου μετὰ τῆν τοῦ Ἡσαίου τελευτῆν Ἰωάννην τὸν ἐκ τῆς πόλεως Ἄπρω κατεστῆσεν, ἐς ἱερέα τῶν τηρικαῦτα τοῦ βασιλικοῦ κλήρου τυγχάνοντα. ἢ δὲ B καὶ ὑπὸ θεῷ μάρτυρι παραδίδωσι φέρων ἐπὶ μέσου τοῦ μεγίστου V. 248 νεῶ τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας τὴν τε σύζυγον δέσποιναν καὶ τὰ τέκνα, ἐπιτροπον ἅμα καὶ φύλακα τούτων εἶναι μετὰ γε θεὸν παρακλι- σόμενος ἐπ' αὐτοῖς, εἴ τί που τῶν ἀδοκῆτων τοῖς κοινοῖς ἐπιση- βαλή πράγμασι. (Δ.) Ταῦτα διαπραξόμενος ὄλη σπουδῇ τὴν ἐς Μακεδονίαν ἤλαυνε, μηδένα στρατὸν ἐπαγόμενος. ὑποπτι γὰρ C αὐτῷ πάντες ἤδη καθίσταντο, πλὴν μόνων τῶν πιστοτάτων ἀνα- 3. καὶ add. A. 20. νεῶ A.

ponere potuisset, naturali odio ab illis ob religionis controversiam abhorrentea. Sed hominis popularis et noti bellum illam etiam spem funditus evertabat et omnes eius cogitationes perturbabat, adeo ut hostiles flammam tantum non terra marique in ipsius palatii portas grassari cerneret. Quam animum despondebat, et tamen ea curabat, quae poterat, omni sua spe in Deo collocata: quod ei semper in more positum ac familiare et veluti domesticum fuit, in maioribus praesertim calamitatibus. (III.) Ac primum turribus maximis palatinas aulas et portas munit, et magnam frumenti copiam invehit, quae et ipsi et praesidiis longo tempore, si esset opus, sustentandis sufficeret. Hostilem enim fumum ad ipsum usque palatium penetratura putabat. Deinde in Macedoniam abiturus, ut eos, qui in urbibus aliquid contra ipsum clam moliebantur, praesentia sua perterreret, patriarchae scilicet post Esaias obitum Ioannem Apris oriundum, qui tum cleri Imperatoris sacerdos erat, successorem deligit. Cuius fidei, Deum testatus, in maximo Sanctae Sophiae templo coniugem Imperatricem et liberos suos commendavit, ut eorum curator et custos post Deum esset, si quid forte Respublica detrimenti cepisset. (IV.) His actis prope in Macedoniam contendit, nullo secum adducto exercitu. Iam enim omnes suspectos habebat, praeter scilicet

κῶν καὶ τοῦ μεγάλου δομῆστικῶν τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὃν ἐν τοῖς
 μάλιστα σύμπνοι τε καὶ ὁμόφρονα αὐτῶν τε ἔφηνεν ὁ χρόνος καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἰλαρὸν καὶ χαρῆντα. ἐπεὶ γὰρ μὴν ἐφευρετικὸν
 ἢ ἀνάγκη δοκεῖ πολλαχῆ, εἰσῆγε ἐς γνώμην ὄψε καὶ τῷ βασιλεῖ διὰ
 5 πολλῶν δραμόντι τῶν λογισμῶν, ὡς οἰκονομίας τρόποι καὶ δό-
 λον ἐγκυμονοῦσαι μέθοδοι πολλῶν γὰρ τῆς τῶν ὑπλῶν βίας ἀνυσι-
 μώτεροι καθεστήκασιν ἐς τὰ πλείστα τῶν ἔργων, καὶ μάλιστα Δ
 ἐς ὅποσα θορόβους πλουτοῦσι πολέμων. καὶ ἅμα ἐς τὰς τῶν
 παλαιῶν ἀνδρῶν πράξεις ἀνῆγε τὸν λογισμὸν, ὅπως τε Δαρεῖος
 10 ὁ Μῆδος διὰ Ζωπύρου ῥῆσται τὴν ἅμαχον εἶλε Βαβυλῶνα· καὶ
 Ἀντίγονος, τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων ὁ κρείττιστος, πολλάκις
 καταστρατηγηθεὶς ὑπ' Εὐμένους, ὃς τῆς Ἀλεξάνδρου παλαί-
 στρας ἦν καὶ αὐτὸς, γέμων ὀρμῆς ἀπὸ γυμνασίου περιφανοῦς,
 τάχ' ἂν αὐταῖς δυνάμεσι καὶ τὸ ζῆν ἀπελιμπανεν, εἰ μὴ δόλοισι Ε
 15 πόρρωθεν καὶ λαθραῖαις ἐπιβουλαῖς τὸν ἄνδρα διεχειρίζετο. καὶ
 πρὸ γὰρ τούτων ὁ Ἀθηναῖος Θεμιστοκλῆς τὸν πολὺν ἐκείνον στό-
 λον τῶν Μῆδων λόγοις οἰκονομικοῖς καὶ δόλοισι κατετροπώσατο,
 μὴ δυνάμενος ἄλλως. (E.) Τῷ μὲν δὴ βασιλεῖ σκεπτομένῳ τοι-
 αῦτα πρόσεισι τις τῶν τῆς συγκλήτου Σφραντζῆς ὁ Παλαιολό-
 20 γος καὶ ἀπολαβὼν λάθρα κοινολογεῖται περὶ τῶν προκειμένων
 φροντίδων· καὶ ὑπισχνουμένῳ τῷ βασιλεῖ πλοῦτον καὶ δόξαν Ε
 ἀνθυπισχνεῖται, φηγὴν ὑποκριθεὶς, φονεύσειν τὸν Συργιάν-
 νην. οὐ πολλὰ παρῆλθον ἐκεῖθεν ἡμέραι καὶ φήμη διασκέ-

19. Σφραντζῆς W. in mg.

lissimos domesticos suos et magnum Domesticum Cantacuzenum : quem unum
 omnium maxime idem cum eo velle, idem spirare et erga caeteros omnes
 comem et hilarem esse tempus declaraverat. Sed cum necessitas ingenium
 acuere plerumque videatur, post multas cogitationum ambages tandem etiam
 Imperatori in mentem venit, prudentiae consilia et foetam dolis solertiam
 multo plus posse quam armorum vim, cum ad alia plurima expedienda, tum
 maxime ad ea, quae bellicis tumultibus variis implicantur. Simulque ad ve-
 terum res gestas animum retulit, quemadmodum Darius per Zopyrum invi-
 ctam Babylonem facile cepisset, et Antigonus, Alexandri successorum po-
 tentissimus, saepe artibus Eumenis victus, qui et ipse ex Alexandri disciplina
 prodierat et praeclara exercitatione acerrimus bellator evaserat, ab eodem
 forsitan non modo viribus, sed vita etiam spoliatus esset, nisi eminus do-
 lis et clandestinis machinationibus virum sustulisset: tum ut ante hos Athe-
 niensis Themistocles magnam illam Medorum classem, alioqui insuperabi-
 lem, callidis verbis et dolis profligasset. (V.) Imperatorem autem in hanc
 curam intentum senator quidam Sphrantzes Palaeologus adit et sine arbitris
 alloquitur; de praesentibus negotiis cum eo clam deliberat; opes et honores
 pollicenti vicissim caedem Syrgiannis pollicetur, quam fuga simulata per-
 petraturus sit. Non multis diebus ex eo elapsis fama circa Thessalonicam

- A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 307
- δναται περι Θεσσαλονίκην, ἔνθα διατρέβων ἦν τηλικαῦτα ὁ βασιλεὺς, ὡς Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος, ἔξαργυρισάμενος κίθ' ὅσα ἐπῆρχεν αὐτῷ βουσκήματα, βριθοῖσιν χειρὶν αὐτομακ οἴχεται ἀποδρᾶς ἐς τὸν Συργιάννην. ὅπερ ἀκηκῶς ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν ἀγροῦντα ὑποκριθεὶς, πέμψας τὸν τε οἶκον ἐδημοσιεῖ καὶ τὴν σύζυγον περιωγαγεῖν ὑτίμως διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐκέλευσεν. ὃ δὴ τὰ μάλιστα ἔπεισε Συργιάννην ἀνυπόπτως διατεθῆναι πρὸς τὸν Σφραντζῆν καὶ σύμβουλον ἄριστον εἶναι νομίζων αὐτοῦ. ὥστ' ἔγραφον καὶ τῶν συνήθων λάθρα πολλάκις αὐτῷ ἔκ τε Θεσσαλονίκης ἔκ τε Βεηρόλιας, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ σοι ἔσται ἢ τοῖς
- B Σφραντζῆ ἐπιδημία· φονεύσων γὰρ ἦκει σε. ὃ δὲ οὐκ ἐλείπει, ἀλλ' ὄρκους ἔγγράφους ὑπ' αὐτοῦ καὶ πάνυ φρικώδεις δεξάμενος ἐνώπιον τῆς θείας καὶ ἱερᾶς τραπέζης, ἱερῶν τὴν θείαν τελοῦντων μυσταγωγίαν, συμπορευόμενος ἦν αὐτῷ τοῦ λοιποῦ καὶ σπιδαιτώμενος ἀνυπόπτως καὶ ἀδεῶς. ἔχρῃν γὰρ ὡν πάλαι ἐτόρῃ-
κει τὰ ὅμοια καὶ αὐτὸν ὄψε πεπονθέναι καὶ δε' ὄρκων ἀπατι-
C θέντα καὶ αὐτὸν δίκας δοῦναι ὡν ἡδίκηκει τὸν τοῦ βασιλέως ἀκ-
πον Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα καὶ, εἰ χρῆ φάναι, καὶ θεὸν αὐ-
τόν· εἶπερ εἰς θεὸν ἢ ἐπιορκία τὸ τῆς περιφρονησεως ἀνατιθῆσθαι ἔγκλημα. ἔφθμην γὰρ ἄνω πον εἰρηκότες, ὡς αὐτὸς ὁ τις τοῖς
δοῦναι βασιλεῖον διαστιάσεως τε καὶ μάχης αἰτιώτατος ἦν καὶ ἔ-
V 249 ἀρχέγονος ῥῆζι πάντων τῶν ἐφεξῆς θορόβων. (ς'.) Θέρος δὲ ἤδη μεσοῦντος ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ὁ Κράλης εἶπετο τῷ Συργιάννη εὐθὺ Θεσσαλονίκης ἐλαύνοντι· καὶ σφισι προσεχῶρεται

spargitur, ubi tum agebat Imperator, Sphrantzem Palaeologum rem suam suam pecuariam vendidisse, redactaque inde pecunia ad Syrgiannem plenis manibus transfugere. Quo Imperator audito, ignoratione simulata, et aedes eius publicavit, et uxorem ignominiose per forum traduci iussit. Quae res potissimum effecit, ut Sphrantzi Syrgiannes crederet et fideissimum consiliarium iudicaret: adeo ut cum familiares saepe Thessalonica et Berhoea ad eum scriberent, caveret Sphrantzem, qui malo animo et eius occidendi causa adesset, nihil eorum litteris moveretur; sed sanctissimo iurando, eoque scripto, ab illo ante sacrosanctam mensam accepto, cum sacerdotes divinam mystagogiam celebrarent, deinceps eius consuetudine et convictu sine ulla suspitione et metu uteretur. Oportebat enim eum tandem aliquando, qualia perpetrasset, talia vicissim pati, et iniuriam deceptum ipsum quoque poenas dare iniuriae, quam ayo Imperatoris Andronico Imperatori fecisset, aut potius ipsi Deo; siquidem periculum ad Dei contemptum refertur. Supra enim diximus, eum dissidii et pugnae duorum Imperatorum auctorem vel in primis extitisse, caputque et causa fuisse eorum tumultuum omnium, qui post sequuti sunt. (VI.) Aestate iam media Crales cum suis copiis Syrgiannem sequitur. Hic autem recta Thessalonicam contendebat. Quo dum profisciscuntur, urbes ac provincias

μεταξὺ πόλεις καὶ χωῖραι ῥαδίως, τοῦτο μὲν καὶ τὴν τοῦ Συργιάν-
 νου ποθοῦσαι πάσαι ἐπιστasiaν, τοῦτο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀστα-
 χῶν δεδοικῦσαι. ὦρα γὰρ ἦν τηνικάδε ἄλως. ὁ μόντοι Σφραν-
 τῆς μηνύειν τε θάλων τῷ βασιλεῖ τὰ δρώμενα καὶ ἅμα ἀνύπο-
 5 πτος τῷ Συργιάννῃ δοκεῖν πρόφασιν τινα δαιμονίαν ἐπλάσατο καὶ
 πάνν βαθεῖαν. προσιῶν γὰρ ἔφουσκεν αὐτῷ συνθήκας ἔχειν δύο E
 τινῶν, οἱ περὶ τὸν τοῦ βασιλέως κοιτῶνα μάλιστα τὴν προσε-
 δρεῖαν ποιοῦνται, βεβαιωσάντων, εἰ προσηκούσης ἀδείας τύχοιεν,
 διαχειρίσασθαι τὸν βασιλέα. δέον οὖν εἶναι πέμπειν πρὸς αὐτοὺς
 10 καὶ ἀναμιμνήσκειν τῶν συνθηκῶν. καὶ οὕτω λαβὼν τὸ ἐνδοσι-
 μον ἔπεμπε καὶ ἐμήννε τῷ βασιλεῖ τὰ δρώμενα. ἦσαν δὲ ταῦτα,
 ὡς ἀποροίη διαπράξεσθαι τε τὴν μελέτην καὶ ἅμα ἐαντῷ δια- F
 τηρήσειν τὸ πόρρω γενέσθαι κινδύνων. πολὺν γὰρ αὐτῷ περικε-
 χύσθαι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ὄχλον καὶ μόνον οὐδέπω
 15 ἀπολελεῖσθαι. δεῖν οὖν ἡμεροσκόπους τετάχθαι στρατιώτας τι-
 νὰς ἐν τοῖς προαστείοις τῆς Θεσσαλονίκης, ἵν' ὅταν αἰσθῶνται
 προσιούσας τὰς δυνάμεις μετὰ τοῦ Συργιάννου, ἐκδέξωνται με-
 φεύγοντα πρὸς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, πρὶν γνωσθεῖς
 ἀπόλωμαι μηδὲν πεπραχῶς. αἰσχρὸν γὰρ ἴσως, δηρὸν τε μένειν P. 308
 20 κενεὸν τε γέεσθαι· αἰσχροτέρου δ' ἔτι, δηρὸν μένοντα πρὸς τῷ
 μηδὲν πεπραχέναι καὶ τὸ ζῆν αὐτοῦ πον πρὸς τὰς τῶν ἐχθρῶν
 πύλας ἀπολιπεῖν. (Z.) Ἐπεὶ γε μὴν ἐπιῶν ὁ Συργιάννης μετὰ
 γε τοῦ Κράλη καὶ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ῥῆστα καὶ ἀπὸ

9. οὖν om. A. 12. διαπράξεσθαι A., διαπράξασθαι W.

interiectas in deditionem facile accipiunt, cum alii Syrgiannis administra-
 tionem pridem desiderarent, alii frugibus maturis metuerent. Tempus enim
 illud messis colligendae erat. Caeterum Sphrantzes Imperatori quid ageret-
 ur indicare cupiens simulque Syrgianni suspectus esse nolens miram quan-
 dam et abstrusam rationem excogitat, qua id assequatur. Ad Syrgiannem
 accedit, et se cum duobus viris, qui in Imperatoris cubiculo assidue ver-
 sarentur, pepigisse ait; et affirmasse eos, se data opportunitate Impera-
 torem occisuros. Eos igitur per nuncium commonefaciendos esse conven-
 torum. Sic potestate data Imperatori, quid ageretur, significat; quae
 erant huiusmodi. Deesse sibi facultatem, simul et meditata exsequendi, et
 salutis suae sic consulendi, ut extra periculum esse posset. Magnam enim
 Syrgianni turbam noctu atque interdum circumfusam esse, neque unquam
 relinqui solum. Esse igitur milites aliquot speculatores in suburbis The-
 salonicae collocandos, qui se, ubi hostiles copias cum Syrgianne accodere
 sensissent, e castris urbem versus fugituros exciperent, priusquam cog-
 nitus re infecta periret. Cum enim turpe sit, mansisse diu ac non modo nihil gessisse, sed
 etiam ad inimicorum portas interfici. (VII.) Caeterum cum Syrgiannes,
 una cum Crate et militaribus copiis progressus, solo nomine suo facile

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron-
ianioris.

μόνης τῆς φήμης κατεδουλοῦτο πάντα καὶ προσδοκίμας ἦ καὶ αὐτῇ ἤδη προσβαλεῖν τῇ Θεσσαλονικῇ· ὁ μὲν τῶν Θεσσαλι-
κῶν δῆμος μετέωρος ἦν ὅλος ταῖς γνώμαις πρὸς τὴν λείνου ἱε-
ρον· καὶ μελέτην πεποιήνται τὰς πύλας ἀναπετάσαντες ἀπορίας
Β τοῦτον εἰσδέξασθαι προσιόντα. ὁ δὲ βασιλεὺς βαρβαροὺς ἀληθό-
σιν ἐμερίζετο τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς ἐς ἀπόγνωσιν συνιωθούτας λο-
γισμοὺς ἀνεμέτρει συχνὰ καὶ ἀπὸ μέσης ψυχῆς καὶ ζεούσης καρ-
δίας τὴν θείαν ἐπεβοῶτο βοήθειαν· καὶ νῦν μὲν ἐλπίδας εἶχε χρι-
στῆς, τὴν συνήθη πρὸς αὐτὸν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν μεμη-
C μένος· νῦν δ' ἀπογνώσεως λογισμοὶ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν κινεῖς¹⁰
ἐπεβόσκοντο. ὅθεν ἔξω μὲν πρὸ τῶν τειχῶν ἡμεροσκοπούς ἔκρινε
στρατιώτας τριάκοντα, κατὰ τὴν τοῦ Σφραντζῆ προαναφώνησιν·
πρὸ δὲ τοῦ λιμένος εἶχε τρίτην μίαν ταχυναντοῦσαν, εἰς ἣν ἐμ-
λεν ἐλθόντος ἀπράκτου τοῦ Σφραντζῆ εἰσπηδήσεν τε εὐδὲς ἑα-
τοῖς ἄμφ' αὐτὸν καὶ ἀποπλευσαι τὴν ταχίστην ἐς τὰ τῶν Βελω-¹⁵
D τίων βασιλεια. (H.) Ὡς δὲ ἑγγύς· τε αἱ δυνάμεις ἐγένοντο καὶ
ἐστρατοπεδεύσαντο σταδίων οὐ πόρρω τοῦ ἄστεος ἐξήκοντα,
ἐπίδοχοι ὄντες καὶ ἐς τειχομαχίαν τῇ ὑστεραία καταστῆναι, ἀ-
γνοὺς ὁ Σφραντζῆς τὴν ὁρμὴν ἤδη τελέως ἐς τὴν τοῦ ἀποδρῶντα
μελέτην ἠκόνησε· καὶ τοιαύτην τινὰ πλασάμενος πρόφασιν πρὸς-²⁰
σιν, ὡς εἰώθει, τῷ Συργιάνῃ· καὶ βούλεσθαι φησι παρεῖναι τοῦ
στρατοπέδου μικρὸν κατασκοπεῦσαι τινα τὰ τεῖχη τοῦ ἄστεος, ἢ
E ἑὸν ἀπλισμένους ἀνδράσιν εἶη πεποργωμένα. ὁ δὲ μηδὲν τι τὸν λόγον
ἔχειν ὑποπτεύσας πανοῦργον, „ἄπιθι,“ ἔφη, „ἔφομαι δὲ καὶ
αὐτός.“ καὶ προῆι μὲν ὁ Σφραντζῆς ἅμα τοῖς δυσὶ θεράκοισι,²⁵

22. τινὰ add. A.

omnia subigeret et iam Thessalonicam ipsam aggressurus putaretur; populo Thessalonicensis totus in eius adventum intentus et arrectus pendebat, et eum apertis portis nullo labore venientem accipere cogitabat. At Imperator, animo gravibus curis distracto aeger, cogitationibus desperationi proximis subinde recurrentibus, ex intimo pectore et ferventi corde divina opem implorabat; ac modo spem bonam, divinae erga se benignitatis amor, concipiebat, modo desperatione vehementer angebatur. Misit tamen triginta speculatores extra moenia, ut a Sphrantze denunciatum illi fuerat. In ipsius autem portus ingressu triremem celerem habebat, in quam, si Sphrantzes re infecta redisset, se coniecturus statim cum suis erat et Byzantium quam celerrime rediturus. (VIII.) Sed cum hostiles copiae propius accessissent, et ad sexaginta fere stadia castris ab urbe positae post die oppugnaturae moenia viderentur; Sphrantzes conatu suo desperatione cogitationem omnem ex eo ad agitatae fugae consilia prorsus convertit, et ad Syrgiannem de more ingressus eiusmodi causam exeundi commisit. Velle se, ait, paululum extra castra prodire ad spectandos quosdam urbis muros, numquid armatis sint completi. At ille nihil suspicatus mali, „Abi,“ inquit, „sequar et ipse.“ Praecedit igitur Sphrantzes cum duobus famulis

οὐ τὸ φοινικὸν καὶ αὐτοὶ συνηήθεσαν σκῆμμα αὐτῷ. εἶπετο δὲ μόνος ὁ Συργιάννης, τοῦ Θεοῦ σφῆλαντος ὄμμαί τὴν τούτου σύνεσιν, ὅτε μάλιστα τὸ πῦν ἤλπισεν ἔχειν. καὶ ὡς δώδεκά που σταδίους τοῦ στρατοπέδου ἀπέστησαν, στραφέντες ἐκείνοι καὶ ἰδόντες πυρὰ ^{Imp. Andron.} 5 πῦσαν ἐλπίδα ῥῆδιον ὑπὸ τῆς τύχης τὸ σφόδρα ζητούμενον κα- ^{Iunioris.} ταστὰν κατέκοψαν περιστάντες τοῖς ἕξφεσι· καὶ εὐθὺς, πρὶν αλ- ^F σθέσθαι τινὰ τῶν τοῦ στρατοπέδου, ᾤχοντο σπουδῆ προσελάσαν- τες ἐς τὸ ἄστυ. ὁ δὲ Κρούλης ἀπογνοὺς τῇ ὑστεραίᾳ σπονδὰς πρὸς τὸν βασιλέα αἰτήσαντα πεποίηκε καὶ ὠμίλησεν ἐξιώντι καὶ ^{V. 250} 10 δῶρά τινα παρ' αὐτοῦ λαβὼν οἴκαδε ἀνεχώρησε· καὶ τοῦτο μὲν δὴ τὸ ἔτος ἐν τούτοις ἐτελεύτα.

η'. Τῷ δ' ἐφεξῆς ἔτει ἦγον ἐκ τῆς παλαιῆς Ῥώμης ἐπίσκοποι ^{P. 309} δύο, ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ Πάππα, διαλεξόμενοι περὶ τε εἰρή- ^{A. C. 1334} νης καὶ ὁμονοίας τῶν ἐκκλησιῶν. καὶ ἦν εὐθὺς ἰδεῖν πολλοὺς τῶν 15 τοῦ δήμου ζῆλον μὲν λαμβάνοντας, οὐ κατ' ἐπίγνωσιν δὲ, καὶ πρόχειρόν τινα καὶ ἀταμίευτον προτείνοντας γλῶσσαν καὶ πρὸς γε ἔτι συνωθοῦντας καὶ αὐτὸν γε τὸν πατριάρχην ἐς διαλέξεις. ὁ δ' οὔτε τὴν γλῶσσαν ἔχων ἠκονημένην ἐκ τῆς τῶν λόγων ὑσκή- ^B σεως καὶ ἅμα τοὺς πλείστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπισκόπων ἀμαθία ^B 20 συζῶντας πλείστη κατανοῶν ὑπεστέλλετο μὲν, οὐκ εἶχε δ' ὅπως ἀναχαίτιση τοῦ δήμου τὸν θόρυβον. διὸ παρακαλεῖν ἔγνωκε δεῖν ἐς τὴν τοιαύτην παρτάξιν καὶ ἡμῶς, τοὺς ὠπλισμένην μὲν ἔχον- τας γλῶτταν ἐκ τῆς τοῦ λόγου παρασκευῆς, ἕξω δὲ τοῦ ἱεροῦ κατουλόγου τυχάνοντίας. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν πρῶτα πολὺς ἦν ἐγκεί- ^{V. 251}

funesti consilii conscis; Syrgiannes vero solus sequitur, Deo nimirum sanam illi mentem tum adimente, cum se maxime rerum potiturum somniaret. Ut autem circiter duodecim stadia a castris discesserant, illi conversi, cum id quod vehementer exoptarant a fortuna ultro suppeditatum sibi cernerent, illum circumventum gladiis conciderunt: et statim, priusquam quisquam in castris rescivisset, contento cursu in urbem se receperunt. Postridie vero Crales re desperata Imperatori petenti pacem dedit; et cum eo egresso colloquutus, muneribus quibusdam acceptis, domum retro abiit. Et hic quidem annus in his desuit.

8. Insequuto anno duo episcopi veteri Roma a Papa delegati venerunt, ut de pace et concordia Ecclesiarum disputarent. Ac statim videre erat multos e populo zelum prae se ferre, sed non secundum scientiam, ac temerariis et immodestis vocibus emissis ipsum etiam patriarcham ad disputandum urgere. Is vero cum nec linguam dicendi usu exercitatum haberet et suos episcopos maximam partem indoctissimos esse cerneret, tergiversabatur quidem, sed quomodo populi tumultum sedaret nesciebat. Quare et nos ad id certamen suscipiendum cohortandos putabat, qui linguam aliquo orationis apparatus haberemus, quamvis in sacrum catalogum non inscripti essemus. Ego vero primum vehementer urgebam ac mo-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Junioris.

μενος και παραινω̄ν σιωπῶν και σχῆματι χρῆσθαι μεγαλακρεῖ
τινι και νοῦν ἐπαγγελλομένῳ, μηδενο̄ς ἀξίαν λόγου τῆν τῶν Λα-
τίνων νομίζοντα πρόκλησιν, λόγους τῆς χρείας οὐκ ἀναγκαίως
ἀπαιτούσης ἐνταῦθα. ἀλλ' ἐπειδήπερ οὐκ ἀνύποπτον αὐδὸς ἐώ-
ρων ὡς τὰ πολλὰ διατελοῦν τὸ τῆς σιωπῆς, ἀλλὰ πολλαπλοῦς καῑ5
πολυσχιθεῖς βλασάνον καῑ διανέμον τοῖς ἔξω τοὺς λογισμοῦς, καῑ
P. 310 μάλιστα τοῖς τοιοῦτοις, οἱ γνώμην καῑ γλώσσαν ἤσκησαν ἀτα-
μίευτον, ἀπολαβὼν ἰδίᾳ τὸν τε πατριάρχην καῑ τινὰ τῶν ἑλλο-
γίμων ἐπισκόπων τῆν ἑμαντοῦ γνώμην ἐπεδειξάμην, τοιαῦτά τινα
διέξελεθῶν ἐπ' αὐτῶν. (B.) „Ἐμοὶ μὲν οὕτως ἔχειν πρὸς τὴν
παροῦσαν ἑμιλλαν καῑ οὕτω προθυμίας οὐδὲν οὐδαμῆ γε ἐλλεί-
πειν ἔπεισιν, ὡστ' οὐ γλώτταν μόνον ὀπλίξειν περιέστιν, ἀλλὰ
B τῆς γλώττης καῑ ἅμα χορηγὸν καῑ πρῦταυν τῶν λεγομένων.
ὄρωντι δὲ τοὺς πολλοὺς πρὸ τοῦ καιροῦ καῑ τῆς χρείας μεγάλης
τινὰ καῑ θρασείαν προιεμένους τῆν γλώτταν, καῑ τῷ σφῶν αὐτῶν
βουλομένῳ ἅμα καῑ τοὺς καιροὺς εὐθὺς καῑ τὰ πρᾶγματα στυ-
δρομύ τε καῑ πρόδρομα γίνεσθαι ολομένους, δεδιέναι μοι ἔπεισι,
C ὁφλήσωσι, τῶν ὕπλων ἐκόντες τοῖς ἐναντιοῖς παραχωρήσαντες. 20
ἐνθα γὰρ φιλοτιμία τρόφιμος ἀπειρίας ὄλην ἐνδυσάμενη τὴν
ἄωριαν τῶν ὄρων καταγορεύει τῆς εὐταξίας, ἐκεῖ καῑ πέρασ ἀε-
λουθεῖν τοῖς προοιμοῖς ἐπεικῶς ἀντιστρατευόμενον, οὐδὲν ἀπε-
κός. οὐδὲ γὰρ, ὡς ἔοικεν, εἰδέναί ἔπεισι τοῖς τοιοῦτοις, μὴ τὴν

nebam, ut taceret et eum habitum prae se ferret, in quo inesset maiestas quaedam et prudentis animi species appareret, Latinorum videlicet postulationem contemnens; neque enim disputatione esse opus in praesenti. At cum rursus cogitarem silentium fere suspitione non carere, sed in eorum, qui foris versarentur, animis varias et multiplices cogitationes excitare ac spargere, eorum praesertim, qui nec linguae nec animo imperare didicissent, patriarcham et episcopos quosdam selectos privatim conveni et meam sententiam ad hunc fere modum apud eos exposui: (II.) „Eqtidem ita sua animatus, ita ad hoc certamen nihil mihi alacritatis deesse sentio, ut non modo linguam, sed animum etiam, radicem et fontem eloquii, simulque argitorem et dispensatorem rerum dicendarum, paratus sim exaccere. Cum autem plerosque, priusquam res postulet, audacter et magnifice loqui et in ea esse opinionem videam, ut et tempora et res ipsas voluntati suae statim scias concurrere, immo obviam occurrere arbitrentur, vereri mihi subit, ne ubi res et tempus postularit, arma ultro adversariis tradant, atque eadem poena mulctandi sint, qua desertores. Nam ubi ambitio imperitiae aliam, omni opportunitatis ratione neglecta, modestiae limites insolenter transibit, ibi etiam eum sequi exitum, qui primis inceptis repugnet, non est mirandum. Enimvero illi haud cogitant, non linguam temporibus, sed tempora

γλώτταν δύνασθαι καθιστῆν τοὺς καιροὺς ἀνυσίμους, τοὺς δὲ A. C.
 καιροὺς τὴν γλώτταν· οὐδ' ὅτι Τυρσηρικῆς σάλπιγγος οὐδεὶς 1328
 ἀνδρῶν μεγαλοφωνότερος ὁμοῦ δ' ὁμῶς τῷ πληγέντι ἄερί και ad
 αὕτη δαπανᾷ και λέει τὸ κράτος τῆς τέρψεως, οὐδένα καρπὸν 1341
 5 τοῖς ἔπειτα καταλείπουσα τῆς ἡχοῦς μονιμώτερον. ὅτι δ' οὐ Imp. Andron.
 χρεῶν ὁμοῦ και τοὺς ὅσοι γε βαθεῖαν αὐλακι διὰ φρενὸς καρ- Iunioria.
 πούνται, παραλόγοις ἐπομένους ὁρμαῖς ἐς ἀνθαιρέτους λέναι κιν-
 δύνους, δῆλον οἶμαι τοῖς ἄπυσιν εἶναι· δηλώσομεν δὲ και αὐτοὶ
 προοίοντες. ὥσπερ γὰρ δυοῖν στρατοπέδοιν ἐς μάχην ἀποκριθέν-
 10 των ἢ τοῦ ἐνὸς εὐβουλλία φθοροποιὸν τινα θαιτέρῳ χορηγεῖ τὴν
 δύναμιν βουλευομένῳ κακῶς και τοῦναντίον αὐθις, οὕτω κὰν-
 ταῦθα· εἰ πρὶν καλῶς ὁμοῦ και συννετῶς ἐκκέφθαι πρὸς δια-
 λέξεις και ἡμεῖς ἀπαντήημεν τῶν ἐναντίων, ἔψεται πρὸς ἀσχύ-
 νην ὁρῶσι χρῆσθαι τοῖς τῶν κακῶς δεδογμένων πέρουσι. και μή
 15 μοι λεγέτω τις, ὡς πολλοὶ πολλὰκις ὁρμαῖς δῆξυτέραις τοῦ δέοντος
 τὴν ἡγεμονίαν τῆς γλώττης ἐγκεχειρικότες νίκης και τροπαίων
 κληρονόμοι γεγένηται. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ κανόνα και στάθμη-
 20 εὐνομίας ἡγεῖσθαι χρεῶν ὑστάθμητον πρᾶγμα· ἔπειτα οὐδὲ τὴν
 ἀπερίσκεπτον ἴσμεν ὁρμὴν οἰκοθεν φέρουσαν ποτε τὰ τῆς νίκης
 ἐφόδια· ἀλλὰ τῆς τῶν ἀντιπαραταξαμένων μελλόνος κακοβουλίας
 ἕλην παράδοξον χορηγησάσης πολλὰκις ἐς τὸ κατορθοῦν τῇ ἀντι-
 στρατήγῳ θρασυτήτι, ἐς τὴν τοῦ βελτίονος μοῖραν ἀπεινηγῆθαι
 ἔδοξε και τὰ φαῦλα· ὥσπερ αὖ πολλὰκις τὸ τῶν ἀντιπάλων συννε-
 τώτερον βούλευμα παρήλασε και τοὺς ὀρθῶς βεβουλευῆσθαι δό- P. 311

5. καταλείπουσι W. 23. τὰ add. A.

ipsa linguae moderari et efficaciam largiri; ac neminem quidem tuba Tyr-
 rhena vocaliorem esse: tamen illam quoque una cum aëris ictu consumere
 et amittere vim omnem oblectandi, nec ullum sui fructum relinquere sono
 ipsi superstitem. Non autem committendum esse prudentibus, ut subito
 motu ac temerario incitati ultro sibi periculum arcessant, inter omnes
 constare arbitror, et nos orationis progressu declarabimus. Sicut enim duo-
 bus exercitibus ad pugnam instructis alterius consilium alterius viribus sic
 praestat, ut eas sibi ipsis funestas efficiat, et vice versa; ita etiam hic fit.
 Si prius quam probe ac diligenter disputationes meditati fuerimus, adver-
 sariis occurramus, cum ignominia tandem discedemus. Neque vero mihi
 quisquam dicat, multos saepe repentino impetu elatos et quae in mentem
 venissent effatos victoriam obtinuisse. Primum enim ea res, quae neque
 modum neque rationem in se ullam habet, modus et ratio aequitatis ducen-
 da non est. Deinde satis scitur, inconsideratum impetum non suapte na-
 tura parere victoriam: sed, si adversariorum maior stultitia occasionem rei
 bene gerendae praeter opinionem praebet contrariae audaciae, eo casu
 malas quoque res bonarum rerum locum occupare; sicut vicissim maior saepe
 adversariorum prudentia eos etiam, qui bene suis rebus consuluisse vi-

A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Junioria.
V. 252

ξαντας. ἀδήλου γὰρ ὄντος τοῦ μέλλοντος ἕγωγε καὶ τοιαῦτα συμβαίνειν ἐνόησε. ἀλλ' ἡμῖν γε οὐ νόμον ποιησθαι δέηον ἡρώων παραλόγων κατορθωμάτων κατάλογον· καὶ μάλιστα τῶν, οἷον περὶ τοῦ τῆς εὐσεβείας κράτους τὰ παλαισμάτα διακινδυνεύεται. τούτων γὰρ εἴνεκα παρελήλυθα· συμβουλεύσω ἢ συμφέρι ἐνόμισα καὶ τῇ παρουσίᾳ χρεῖα ὅσον ἕξεισι καὶ αὐτοὺς συνυσεργεῖν. Βεὶ δ' ὀρθῶς ἢ μὴ, σκοπεῖν λείπεται. οὐδὲ γὰρ νομοθετήσοις ἤκομεν, οὐδ' ἀποφαντικῶς τὰ ἡμέτερα λέξειν δόγματα. ἀλλ' ὥπερ πύλαι ταῖς ἀριστοκρατουμέναις ἐγίγνετο πόλεσιν, οὕτω καὶ ἡμῖν ἐράνου δίκην τὰ τῇ διανοίᾳ πρὸς τὸ παρὸν ἐπιτρέχοντα 10 συνυσεργεῖν ἔδοξε δίκαιον. ἢ τοίνυν λέγειν προήγμεθα τῆμερον, ἀπαγόρευσις ἐστι μὴ πάντας αὐτονομίᾳ βουλήσεως ῥέοντας ὁμοῖοι C χωρεῖν ἐς διαλέξεις καὶ ἀπαντήσεις τῶν ἐξ Ἰταλίας ἰόντων· ὅπου γε μηδὲ τοῖς προεδρεύουσι καὶ τιμῆς τοιαύτης ἡξιωμένοις, κριν μετ' ἀλλήλων τὸν τῆς διαλέξεως ἐσκέφθαι σκοπὸν, χρεῶν ἀπασ- 15 τῶν· εἰδότας, ὅτι πρῶξις πᾶσα καὶ λόγος ἅπας ἔχει σκοπὸν καὶ τέλος, πρὸς ὃ βλέποντας τὸν τε πράττοντα καὶ λέγοντα τῆν τε πρῶξιν ὁμοῦ καὶ τὸν λόγον εὐθύνειν προσήκει. τούτου δ' ἀπίοτος D κίνδυνον εἶναι, μάταιον σπουδῆν τε πᾶσαν καὶ πόνον ἅπαντα νομίζεσθαι. οἷον ὃ πλέων οὐ τοῦτο βούλεται καὶ τοῦτ' ἔχει σκοπὸν, ὅπερ ἐργάζεται, ἀλλ' ἐκείνο μᾶλλον, οὗ ἕνεκεν ἐργάζεται ὅπερ ἐργάζεται. κέρδους γὰρ ἕνεκα, καὶ οὐ τοῦ κύμασι καὶ πνευ-

5. συμφέριεν W. 16. ἅπας om. A.

dentur, superat. Nam cum res futurae incertae sint, nihil obstat, quo minus interdum etiam tale aliquid usu veniat. Sed fortuitorum successuum enumeratio non debet apud nos legis loco esse, nunc praesertim, cum de religionis victoria sit certandum. Enimvero hac de causa prodium, quod et me ipsum putaverim, si utile consilium darem, quicquid in me opis foret in rem praesentem esse contributurum. Id autem recte an secus facturus sim, consideretur. Neque enim legum ferendarum gratia adsumus, aut et nostra decreta firma et inconcussa haberi velimus; sed ut olim in liberis civitatibus fiebat, ita et nobis. quae in mentem pro tempore venissent velut stipem conferre visum est. Is vero huius nostrae orationis scopus est, ut dehortemur, ne quisvis pro suo libito cum iis qui ex Italia venerunt temere congregiatur et disputet; cum id ne praesulibus quidem et viris ea auctoritate praeditis concedendum esse videatur, priusquam inter sese disputationis scopum et finem considerarint; quippe qui sciant, omni sive actioni sive orationi scopum ac finem aliquem esse propositum, ad quem is qui vel agit vel disserit collimare et suam tum actionem tum orationem dirigere debeat. Quod nisi fiat, periculum est, ne omne studium, omnis labor inanis et irritus habeatur. Veluti is qui navigat non id vult, nec scopum sibi proponit id quod agit; sed illud potius, cuius causa id ipsam agit. Lucri nimirum causa, non autem ut ventorum et fluctuum arbitrio de via

μάτων βίαις διακομβεύειν τὸ ζῆν, ἀνάγει τὴν ναῦν. καὶ ὁ τοξότης δ' ὁμοίως οὐκ αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ τοξεύειν, ἀλλὰ τοῦ βαλεῖν τὸν πολέμιον ἔνεκα τοῦτο προήρηται. ἔνταυθοῖ δ' οὐχ ὄρω, τίνος ἔνεκα κέρδους καὶ πρὸς τίνα βλέπων σκοπὸν διαλέγεσθαι ἂν τις βέλαιοτο, εἰ μήτ' αὐτοὶ τοῖς ἡμῶν, μήθ' ἡμεῖς τοῖς αὐτῶν συν-
 5 θέσθαι βουλήμασιν ἔγνωμεν πώποτε, κἄν πάντες φῶσι λίθοι, κἄν πάντα φυτά. ἔτι μὴν καὶ τῶν ἀτοπωτάτων ἂν εἴη καὶ πόρρω
 10 εἴ τις λαποδυσίαις ἀλαιοκοιτο, τούτοις ἐξεῖναι πᾶσιν Ἑλληνοδικίας Ἔ
 τινὺς καὶ κριτὰς ἀρρεπεῖς προκαθίλειν, ὡς μὴ λάθῃ παραρῆνεις ὁ τοῦ δικαίου κανὼν, μᾶλλον δ' ἵνα μὴ ἀνήνυτον ἔχη τὸν δρό-
 μον ἢ τῆς ἀμφισβητήσεως ἕρις, μηδενοῦ προκειμένου κανόνος καὶ στάθμης, πρὸς ἃ παραμετρηθέντες οἱ τῶν ἀπαγωνιζομένων
 15 λόγοι τῆς ἕριδος ἀπαλλάσσονται· τοὺς δὲ τῶν περὶ θεοῦ λεγομέ-
 νων κοινολογεῖσθαι βουλομένους καὶ οὕτω μέγιστον διανύειν τὸν
 διαυλον καὶ μεγίστην ἐπισείοντα βλάβην ψυχᾷς ὁμοῦ τε καὶ σώ- P. 312.
 μασι, τούτοις δὲ μηδένα προκαθίλειν κριτὴν, ὅς ἂν τὰ παρ'
 20 ἑκατέρων βυσαλλῶν λεγόμενα τοῖς μὲν τὴν νικῶσαν χαρίσθαι
 τοῦ ψῆφον, τὰ δ' ὡς ἀνεμαῖα καὶ κηφηνώδη παρακρούσθαι τε καὶ
 τοῦ χοροῦ διαγράψῃ τῆς ἀληθείας· ἀλλ' ὅμοια ποιεῖν ἐκείνοις,
 οἳ περὶ γῆς ὄρων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι
 πρῶτα μὲν ταῖς ἀπὸ γλώττης λοιδορίαις περὶ τῆς νίκης διαγωνί-
 ζονται, εἶτα βραχίονι καὶ παλάμῃ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐπιτρέπουσιν, B

13. προκειμένου A., προσκισμ. W.

dimicet, e portu solvit. Eodem modo sagittarius non ideo sagittas emittit, ut ventum verberet; sed ut hostem sternat, id facit. Hic vero cuius emolumentum spe, quo fine proposito, quisquam disputare cum Latinis velit, equidem non video, si nec ipsi nostris, nec nos illorum decretis assentiri unquam decrevimus, vel si omnes hoc lapides, omnes stipites dicent. Deinde absurdissimum et ab omni ratione alienissimum fuerit, iis qui in Olympiis certant et in stadio decurrunt, aut qui furti arguuntur, ad Hellenodicas et incorruptos iudices esse provocationem, ne iustitiae regula furtim declinet ac fallat, aut litis disceptatio frustra procedat, nulla regula aut norma adhibita, ad quam disceptantium rationes exactae litem finiant: eos vero, qui de rebus divinis disputaturi et in longissimo illo stadio maximam cladem animis et corporibus minitante decursuri sunt, nullum habere iudicem, qui utriusque partis verba expendat, ac illa quidem victri-
 cia pronunciet, illa vero ut inania et importuna explodat et ex choro veritatis expungat: sed eos non aliter facere, ac si qui, verbi gratia, de limitibus agrorum disceptantes primum conviciis de victoria certent, dein-
 de litis dirimendae potestatem manibus et lacertis permittant, ut is vincat,

A. M.
6836
ad
6849

Imp. Andron.
Iunioris.

ὁς ἂν ἐπικρατέστερος καταστὰς ἢ λίσθω θύατερον κατάξῃ τὴν κε-
φαλὴν, ἢ κονδύλω τρώσῃ καιρίαν, ἢ τυχὸν οὕτωςως πως ἕως
παρὰ πλευρὰν ἐλύσας ἐναρμόμιον τοῖς ἴδου καθέδουσι τάχιστα
τὸν ἀνταγωνιστὴν ἀποδέξῃ. εἰ δὲ δυοῖν ὄντων ἡμῶν τῶν ἀμφα-
βητούτων μερῶν τρίτον οὐκ ἔστιν εὐρόντας προεργεῖν ἐλόπιτι;
C καὶ πρῶταν ἄλληθοῦς καὶ δεῖ διὰ ταῦτα θύατερον τῶν μερῶν
ἐπικρίνειν τοῖς λεγομένοις, ἡμᾶς ἔδει κριτὰς αὐτῶν εἶναι καὶ οὐκ
αὐτοὺς ἡμῶν. τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον δόγμα παρ' ἀμφοτέρων, ἡμῶν
V. 253 τε καὶ αὐτῶν, ὁμοίως εὖ ἔχον ὁμολογεῖται. τὴν δὲ παρ' αὐτῶν
καινοτομηθεῖσαν προσθήκην καὶ τῆς εὐθείας παρεκτροπὴν μόνως;
αὐτοῖς ἀκατηγόρητον εἶναι δοκεῖ, ἡμῖν δὲ καὶ μᾶλα ἤμισα με-
τεώρου τοίνυν τῆς ζητήσεως οὔσης, εἰ χρὴ κοινωνεῖν αὐτοῖς τῷ
καινοτομήματος, ἐς ἡμᾶς τὸ κρίνειν καὶ ἀποφαίνεσθαι περιήκον
D καὶ οὐκ εἰς αὐτοὺς, ὑπευθύνους γε ὄντας. εἰ δὲ τῆς τοῦ μεγάλου
Πέτρου καθέδρας αὐτοὶ διάδοχοι καὶ κληρονόμοι γενέσθω φασί;
καὶ τοῦτ' ἐπισείουσι καθ' ἡμῶν, καθάπερ τὰ νέφη τοὺς κεραι-
νοῦς, κἀντεῦθεν τῶν σφισι δοξάντων αὐτουργοὺς ἡμᾶς κατὰ τὸν
τῶν ἀκριτῶν νόμον ἀξιούσι γενέσθαι, φροντίζειν οὐ χρὴ. διὰ
γὰρ τοῦτο μᾶλλον μεμισῆσθαι καὶ ἀπεστράφθαι δίκαιον, οὐ
E τῆς τοῦ θρόνου τιμῆς ἀναξίως ἐπεπράγεσαν. οὐ γὰρ ὅσα βού-
λονται, ταῦτα καὶ δογματίζειν ἐκέλευσε Κλήμεντι καὶ τοῖς ἐφε-
ξῆς διαδόχοις ὁ Πέτρος, ἀλλ' ὅσα δεῖ (φῆσι) δεσμεῖν καὶ λίαν
αὐθις ὅσα δεῖ. οὗτοι δὲ τὰ πάσαις ταῖς ὑγίαις βεβαιωθέντα καὶ
κυρωθέντα συνόδοις παραδραμόντες εἰς ἔργον ἐξήνεγκαν, ἃ μὲν
2. τυχὸν A., τυχῶν W.

qui robore firmior alterius capiti vel lapidem incusserit, vel pugno im-
pacto lethalem plagam infixerit; vel denique, si ita fors ferat, gladio per-
latus adacto adversarium suum e vivis quam celerrime sustulorit. Quod si
duae partes sumus, qui contendimus, nec tertium veritatis arbitrum et i-
dicem habere possumus, eaque de causa alterutris de controversia promun-
ciandum est, nos illorum esse iudices, non illos nostri oportet. Nostrium
enim dogma illi non minus quam nos rectum esse concedunt. Additamentum
autem ab ipsis excogitatum et illam a recta via aberrationem soli illi repre-
hensione vacare existimant; nobis autem minime istuc videtur. Pendentem
itaque lite, dum quaeritur, an nova illorum opinio admittenda sit, indicare
et pronunciare nostrum fuerit, non illorum, qui rei sunt. Quod si illi se
magni Petri sedis successores et heredes esse dicunt, idque telum in nos
vibrant, ut nubes fulmina, eaque ratione nos, causa indicta damnamus,
opinionum suarum ministros et exsequeutores esse oportere opinantur: id
minime curandum est. Ob hoc enim maiore odio et aversatione digni sunt,
quod aliter quam sancta sede dignum sit egerunt. Neque enim Clementem
et caeteros quae vellent dogmata statuere iussit Petrus: sed ea ligare, quae
liganda essent, et ea solvere, quae solvenda essent. At isti, iis quae omni-
bus sacris Conciliis statuta et decreta sunt neglectis, ea fecerunt, quae

νοῖς αὐτοῖς βουλομένοις ἦν. ἔπειτα οὐδὲ τὸ πάλαι καλῶς κρα- A. C.
 τῆσαν ἔθος καὶ παρά τε τῶν βασιλέων παρά τε τῶν διδασκάλων 1828
 τῆς ἐκκλησίας ἕνωθεν κρωθῆν παρορῶσθαι δίκαιον. ἔθος γὰρ, ad
 ὁπότε περὶ δογμάτων ἀγῶνες τῇ ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι μέλλοιεν, 1841
 Ἰμπ. Andron.
 Ἰουλιόρια.

5 πάντας διὰ κοινοῦ Θεοπύματος καὶ ψηφίσματος τοὺς τῆς ἐκ- F
 κλησίας προμάχους καλεῖν, οὐ μόνον ὁπόσοι τὰς πολλαχῆ τῆς
 γῆς διέλαχον μητροπόλεις εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἕνεκα, ἀλλὰ
 καὶ ὅσοι πατριαρχικὴν ἀξίαν περικίενται· τὸν τε Ἀλεξανδρείας
 καὶ Ἱεροσολύμων φημι καὶ τὸν τὴν Ἀντιόχου διέποντα· οἱ χώραν
 10 ἔξουσι μὴ κληθέντες σάλους καὶ κλύδωνας κατὰ τῆς ἡμῶν ὁμο- P. 313
 νοίας ἐγείρειν καὶ εἰς χειμῶνα τὸ τῆς ἐκκλησίας ἔαρ μεταβαλεῖν.
 εἰ γὰρ πάλαι Θεοδώρητος, ὁ τῆς Κύρου ἐπίσκοπος, εἰς ὧν καὶ
 οὐδὲ πατριαρχικὴν ἀξίαν περικείμενος, οὐδ' ἄλλως ἐπίσημον ἔχων
 θρόνον, τοσαύτην φιλονεκίας ἀνῆψε κἀμινον, ὥστε πλείστους
 15 ὄντας τοὺς ἐξ Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον ἀθροί-
 σθέντας συνόδῳ μακροῦ μετασχεῖν τοῦ καπνοῦ· πολλῶ ἂν ῥῆσον
 ὀλίγους ὄντας ἡμᾶς πλείους ὄντες οἱ μὴ παρόντες ἐπίσκοποι τε B
 καὶ πατριάρχαι ταῖς τε ἀπὸ γλώττης καταδράμοιεν λοιδορίαις καὶ
 πολὺν καθ' ἡμῶν ἀναφλέξαιεν τὸν τῆς φιλονεκίας πυρσόν. ἄλ-
 20 λως τε καὶ τοῖς διαλεγομένοις ὄργανον εἶναι νομίζεται τὸν συλλο-
 γισμὸν εἰς τὴν τοῦ προκειμένου κατασκευῆν, καθάπερ τὴν σκα-
 πάνην τῷ σκαπανεῖ καὶ τὴν κώπην τῷ πλέοντι. ὃ καὶ παρ' αὐτοῖς
 δὴ τοῖς Ἰταλοῖς, εἶπερ ἄλλο τι, σπουδαζόμενον ἴσμεν. ἐνταυθοῦ C
 δὲ χώραν οὐκ ἔχειν εὐρίσκομεν τὸν συλλογισμὸν, οὔτε τὸν κατ'

6. ἐμάχους W.

ipsis solis placuerunt. Deinde nec morem bene olim constitutum et ab ipsis
 tum Imperatoribus tum Ecclesiae doctoribus antiquitus confirmatum ne-
 gliigi decet. Est enim in more positum, cum in Ecclesia certamina de dog-
 matibus moventur, omnes communi edicto et decreto Ecclesiae propugna-
 tores citare, nec eos tantum, qui evangelici praeconii causa metropoles
 ubique gentium sortiti sunt, sed patriarchica etiam auctoritate praeditos:
 ut sunt Alexandrinus, Hierosolymitanus et Antiochenus antistes: quibus
 non accessitis, locus dabitur turbandae concordiae nostrae quibusdam quasi
 fluctibus ac procellis et Ecclesiae ver in hiemem commutandi. Nam si olim
 Theodoretus, Cyri episcopus, unus quidem ille, neq patriarchali dignitate
 ornatus, nec alioqui sedem illustrem obtinens, tantum contentionis incen-
 dium excitavit, locus dabitur plurimi episcopi ex Europa et Asia Ephesus con-
 venissent, illius fumi molestias longo tempore sentirent: quanto magis tanta
 episcoporum et patriarcharum absentium multitudo contra nos paucos infe-
 stam linguam exacuet et plurimas discordiarum faces ventilabit? Praeterea
 ii qui disputant sic statuunt, syllogiamum instrumentum esse, quod ipsis ad
 conficiendum opus suum ita conducatur, ut ligo fossori et remus nautae. Cum
 porro nos Italis, ut quicquam aliud, studio esse novimus. At eidem locum
 hic nullum esse scimus; sive is scientiam per demonstrationem pollicetur;

A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.

ὅς ἄν ἐπικρατέστερος καταστάς ἢ Μιθρ βασιλέως πατάξῃ τὴν κεφαλὴν, ἢ κονδύλῳ τρώσῃ καιρίαν, ἢ τυχὸν οὕτως ἕως ἔφρος παρὰ πλευρὰν ἐλάσας ἐναρίθμιον τοῖς ἄδου καθεδόουσι τάχιστα τὸν ἀνταγωνιστὴν ὑποδείξῃ. εἰ δὲ δυοῖν ὄντων ἡμῶν τῶν ἀμφισβητούντων μερῶν τρίτον οὐκ ἔστιν εὐρόντας προενεγαῖν ἐπόπιτῃς C καὶ πρῦτανιν τάληθουῶς καὶ δεῖ διὰ ταῦτα θάτερον τῶν μερῶν ἐπικρίνειν τοῖς λεγομένοις, ἡμᾶς ἔδει κριτὰς αὐτῶν εἶναι καὶ οὐκ αὐτοὺς ἡμῶν. τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον δόγμα παρ' ἀμφοτέρων, ἡμῶν V. 253 τε καὶ αὐτῶν, ὁμοίως εὖ ἔχον ὁμολογεῖται. τὴν δὲ παρ' αὐτῶν καινοτομηθεῖσαν προσθήκην καὶ τῆς εὐθείας παρεκτροπὴν μόνου; 10 αὐτοῖς ἀκατηγόρητον εἶναι δοκεῖ, ἡμῖν δὲ καὶ μάλα ἤκιστα μετεώρου τολμῶν τῆς ζητήσεως οὔσης, εἰ χρὴ κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ καινοτομήματος, ἐς ἡμᾶς τὸ κρίνειν καὶ ἀποφαίνεσθαι περιήκον D καὶ οὐκ εἰς αὐτοὺς, ὑπευθύνους γε ὄντας. εἰ δὲ τῆς τοῦ μεγάλου Πέτρου καθέδρας αὐτοὶ διάδοχοι καὶ κληρονόμοι γενέσθαι φασὶν 15 καὶ τοῦτ' ἐπισείουσι καθ' ἡμῶν, καθάπερ τὰ νέφη τοὺς κεραυνούς, κἀντεῦθεν τῶν σφισι δοξάντων αὐτουρηγούς ἡμᾶς κατὰ τὸν τῶν ἀκρίτων νόμον ἀξιοῦσι γενέσθαι, φροντίζειν οὐ χρὴ. διὰ γὰρ τοῦτο μᾶλλον μεμισῆσθαι καὶ ἀπεστράφθαι δίκαιοι, ὅτι E τῆς τοῦ θρόνου τιμῆς ἀναξίως ἐπεπράγασαν. οὐ γὰρ ὅσα βοῖ- 2 λονται, ταῦτα καὶ δογματίζειν ἐκέλευσε Κλήμεντι καὶ τοῖς ἐφεξῆς διαδόχοις ὁ Πέτρος, ἀλλ' ὅσα δεῖ (φησί) δεσμεῖν καὶ λέγει αὐθις ὅσα δεῖ. οὗτοι δὲ τὰ πάσαις ταῖς ἀγλίαις βεβαιωθέντα καὶ κρωθέντα συνόδοις παραδραμόντες εἰς ἔργον ἐξήνεγκαν, ἃ μὲν 2. τυχὸν A., τυχῶν W.

qui robore firmior alterius capiti vel lapidem incusserit, vel pugno impa-
cto lethalem plagam infixierit; vel denique, si ita fors ferat, gladio per
latus adacto adversarium suum e vivis quam celerrime sustulerit. Quod si
duae partes sumus, qui contendimus, nec tertium veritatis arbitrum et i-
dicem habere possumus, eaque de causa alterutris de controversia pronun-
ciandum est, nos illorum esse iudices, non illos nostri oportet. Nostrium
enim dogma illi non minus quam nos rectum esse concedunt. Additamentum
autem ab ipsis excogitatum et illam a recta via aberrationem soli illi repre-
hensione vacare existimant; nobis autem minime istuc videtur. Pendeat
itaque lite, dum quaeritur, an nova illorum opinio admittenda sit, iudicare
et pronunciare nostrum fuerit, non illorum, qui rei sunt. Quod si illi se
magni Petri sedis successores et heredes esse dicunt, idque telum in nos
vibrant, ut nubes fulmina, eaque ratione nos, causa indicta damnatos,
opinionum suarum ministros et exsequeutores esse oportere opinantur: id
minime curandum est. Ob hoc enim maiore odio et aversatione digni sunt,
quod aliter quam sancta sede dignum sit egerunt. Neque enim Clementem
et caeteros quae vellent dogmata statuere iussit Petrus: sed ea ligare, quae
liganda essent, et ea solvere, quae solvenda essent. At isti, his quae omni-
bus sacris Conciliis statuta et decreta sunt neglectis, ea fecerunt, quae

νοις αὐτοῖς βουλομένοις ἦν. ἔπειτα οὐδὲ τὸ πάλαι καλῶς κρα-
 τήσαν ἔθος καὶ παρὰ τε τῶν βασιλέων παρὰ τε τῶν διδουσκάλων
 τῆς ἐκκλησίας ἄνωθεν κυρωθέν παρορᾶσθαι δίκαιον. ἔθος γὰρ,
 ὅποτε περὶ δογμάτων ἀγῶνες τῇ ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι μέλλοιεν,
 5 πάντας διὰ κοινοῦ θεοπρίσματος καὶ ψηφίσματος τοὺς τῆς ἐκ-
 κλησίας προμάχους καλεῖν, οὐ μόνον ὅπόσοι τὰς πολλαχῇ τῆς
 γῆς διέλαχον μητροπόλεις εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἕνεκα, ἀλλὰ
 καὶ ὅσοι πατριαρχικὴν ἀξίαν περικίενται· τὸν τε Ἀλεξανδρείας
 καὶ Ἱεροσολύμων φημι καὶ τὸν τὴν Ἀντιόχου διέποντα· οἱ χῶραν
 10 ἔξουσι μὴ κληθέντες σάλους καὶ κλύδωνας κατὰ τῆς ἡμῶν ὁμο-
 νοίας ἐγείραι καὶ εἰς χειμῶνα τὸ τῆς ἐκκλησίας ἔαρ μεταβαλεῖν.
 εἰ γὰρ πάλαι Θεοδώρητος, ὁ τῆς Κύρου ἐπίσκοπος, εἰς ὧν καὶ
 οὐδὲ πατριαρχικὴν ἀξίαν περικείμενος, οὐδ' ἄλλως ἐπίσημον ἔχων
 θρόνον, τοσαύτην φιλονεικίαν ἀνῆψε κάμινον, ὥστε πλείστοις
 15 ὄντας τοὺς ἐξ Ἀσίας τε καὶ Εὐρώπης ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον ἀθροί-
 σθέντας συνόδῳ μακροῦ μετασχεῖν τοῦ καπνοῦ· πολλῶν ἂν ῥῆσον
 ὀλίγους ὄντας ἡμᾶς πλείους ὄντες οἱ μὴ παρόντες ἐπίσκοποι τε Β
 καὶ πατριάρχαι ταῖς τε ἀπὸ γλώττης καταδράμοιεν λοιδορίαις καὶ
 πολὺν κατ' ἡμῶν ἀναφλέξαιεν τὸν τῆς φιλονεικίας πυρσόν. ἄλ-
 20 λως τε καὶ τοῖς διαλεγομένοις ὄργανον εἶναι νομίζεται τὸν συλλο-
 γισμὸν εἰς τὴν τοῦ προκειμένου κατασκευὴν, καθάπερ τὴν σκα-
 πάνην τῷ σκαπανεῖ καὶ τὴν κώπην τῷ πλέοντι. ὁ καὶ παρ' αὐτοῖς
 δὴ τοῖς Ἰταλοῖς, εἶπερ ἄλλο τι, σπουδαζόμενον ἴσμεν. ἐνταυθοῦ C
 δὲ χῶραν οὐκ ἔχειν εὐρίσκομεν τὸν συλλογισμὸν, οὔτε τὸν κατ'

6. τῆμάχος W.

ipsis solis placuerunt. Deinde nec morem bene olim constitutum et ab ipsis
 tum Imperatoribus tum Ecclesiae doctoribus antiquitus confirmatum ne-
 gliigi decet. Est enim in more positum, cum in Ecclesia certamina de dog-
 matibus moventur, omnes communi edicto et decreto Ecclesiae propugna-
 tores citare, nec eos tantum, qui evangelici praeconii causa metropoles
 ubique gentium sortiti sunt, sed patriarchica etiam auctoritate praeditos:
 ut sunt Alexandrinus, Hierosolymitanus et Antiochenus antistes: quibus
 non accessit, locus dabitur turbandae concordiae nostrae quibusdam quasi
 fluctibus ac procellis et Ecclesiae ver in hiemem commutandi. Nam si olim
 Theodoretus, Cyri episcopus, unus quidem ille, nec patriarchali dignitate
 ornatus, nec alioqui sedem illustrem obtinens, tantum contentionis incen-
 dium excitavit, ut cum plurimi episcopi ex Europa et Asia Ephesum con-
 venissent, illius fumi molestias longo tempore sentirent: quanto magis tanta
 episcoporum et patriarcharum absentium multitudo contra nos paucos infe-
 stam linguam exacet et plurimas discordiarum faces ventilabit? Praeterea
 ii qui disputant sic statuunt, syllogismum instrumentum esse, quod ipsis ad
 conficiendum opus suum ita conducatur, ut ligo fossori et remus nautae. Eum
 porro nos Italia, ut quicquam aliud, studio esse novimus. At eidem locum
 hic nullum esse scimus; sive is scientiam per demonstrationem pollicetur;

A. C.
 1828
 ad
 1841
 Imp. Androu.
 Iunioris.

P. 313

- A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- ἐπιστήμην τὴν ἀποδεικτικὴν, οὔτε μὴν τὸν κατὰ τὴν διαλεκτικὴν τέχνην, περὶ τε Θεοῦ καὶ τῶν τῆς θείας καὶ ζωαρχικῆς τριῶς τῆς ζήτησεως οὐσης. εἰ γὰρ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀπόδειξιν ὁμοιο-
γυμένων τε καὶ ἀναποδείκτων δεῖσθαι προτάσεων καὶ γνωριμ-
D τέρων τοῦ συμπεράσματος ἔπεται, αὐταὶ δ' ἢ ἐπαγωγῆ, ἢ αἰ-5
σθήσει, ἢ ἐμπειρίᾳ γίνονται φανεραὶ· οὐκ ἔστιν ἄρα συλλογί-
σθαι κατ' ἐπιστήμην τὴν ἀποδεικτικὴν ἐνταυθοῖ. δυσθεωρήτους
γὰρ τοὺς περὶ τῶν θείων εἶναι λόγους καὶ μῦθα ἀκαταλόγους·
καὶ τοῦτο δέκνυται μὲν ὡς περ τοῖς ἡμετέροις, οὕτω δὲ καὶ τοῖς
Θύραθεν θεολόγοις, τοῖς τε ἄλλοις καὶ οὐχ ἥττον Πλάτῳ τῷ 11
V. 254 Ἀριστῶνος. „θεὸν γὰρ,” φησὶ, „νοῆσαι μὲν χαλεπὸν, φράσαι
δ' ἀδύνατον.” ὃ δὲ μικρὸν ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος ἐπι-
Ε σάμενος ἐν τοῖς περὶ θεολογίας λόγοις οὕτως πῶς ἐπιδιορθῶται
λέγων· „θεὸν φράσαι μὲν ἀδύνατον, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος· νοῆσαι
δὲ ἀδυνατώτερον.” τὸ γὰρ νοηθῆναι τάχα ἂν λόγος δηλώσῃ, 15
ἢ καὶ μὴ μετρίως, ἀλλ' ἀμυδρῶς γε τῷ μὴ πάντη τὰ ὠτα δα-
φθαρμένῳ καὶ νοθρῷ τὴν διάνοιαν. τὸ δὲ τοσοῦτον πρῶγμα
τῇ διανοίᾳ περιλαβεῖν πάντως ἀμήχανον καὶ ἀδύνατον, μὴ οὐ
F τοῖς καταβεβλακευμένοις καὶ κάτω νεύουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς λίαν
ἐψηλοῖς τε καὶ φιλοθέοις καὶ ὁμοίως πάσῃ γεννητῇ φέσει καὶ οἷς 20
ὁ ζόφος οὗτος ἐπιπροσθεῖ καὶ τὸ παχὺ τοῦτο σαρκίον πρὸς τὴν
τοῦ ἀληθοῦς κατανόησιν· οὐκ οἶδα δέ, εἰ μὴ καὶ ταῖς ἀνωτέροις
καὶ νεραῖς φέσεσι. τούτου δ' οὕτως ἔχοντος οὐδ' ὁ συλλογι-

22. καὶ om. A.

si ve a probabili disserendi ratione proficiatur: cum hic de Deo et vitae principio ac fonte divina Trinitate agatur. Nam si scientifica, quam ve-
cant, demonstratio propositiones certas et per se claras requirit et con-
satione notiores; hae vero aut inductione aut sensu aut experientia sunt
evidentes; hic utique demonstratione scientifica ratiocinari non licet. Co-
gnitu enim difficile perceptuque arduae sunt rationes divinarum rerum: ié-
que ut a nostris, ita etiam ab exteris theologis demonstratur cum aliis,
tum maxime a Platone, Aristonis filio. „Deus,” inquit, „vix mente co-
cipi, verbis autem exprimi nullo modo potest.” Quod, ut parvum, magnus
ille theologus Gregorius in suis de theologia disputationibus ita correxit:
„Deus mea quidem sententia explicari nullo modo potest, intelligi vero
multo minus.” Quod enim mens intellexerit, lingua forsitan declarabit, et
non satis explicata, et obscure, ei nimirum qui non omnino auribus captus,
nec ingenio hebes sit. At tantam rem animo complecti nulla arte, nulla
ratione queant, non modo stupidi et hebetes humique defixi, sed ne aca-
tissimi et ingeniosissimi quidem et in caelum animis intenti. Haerebunt ex
aequo omnis genita natura, quam caligo circumdat, cui crassa haec caro
ad rei perspicientiam obstat. Atque haud scio an etiam supermis et intel-
ligentibus naturis id sit negatum. Quod cum ita sit, nec is qui in his ca-

ζεσθαι θείων ἐν τούτοις οἶδεν & συλλογίζεται, οὗδ' ὁ ἐρωτῶν
 εἴσεται ἕπερ ἀκούσειεν. ὅτι μὲν οὖν ἥκιστα χρήσιμος ὁ κατ' ἐπι-
 στήμην ἀποδεικτικὴν ἐνταῦθα συλλογισμὸς, δῆλον· ὅτι δ' ὁμοίως
 καὶ ὁ κατὰ τὴν διαλεκτικὴν τέχνην ἀρχαίος, ἐνδόξους καὶ ἀμφιβό-
 5 λους ἔχων τὰς προτάσεις, ἐκ τῶν ἐφεξῆς ἔσται δῆλον. φησὶ γὰρ
 ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ὅτι τὸ κατὰ τὴν διαλεκτικὴν τέχνην διὰ
 συλλογιστικῆς τε καὶ ἀναλυτικῆς ἐπιστήμης βεβαιουῦσθαι καὶ τὰ
 ἡμέτερα δόγματα, ὡς σαθρόν τε καὶ ὑποκτον εἰς ἀπόδειξιν ἀλη-
 10 θείας, τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ λόγου παραιτησόμεθα. πῦσι γὰρ
 τὴν ἰσχὴν ἔχειν, πρὸς τε τὴν τῆς ἀληθείας ἀνατροπὴν καὶ πρὸς
 τὴν κατηγορίαν τοῦ ψεύδους. ὅθεν καὶ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν,
 ὅταν μετὰ τινος τοιαύτης τέχνης προσάγεται, δι' ὑποψίας πολ-
 15 λάκις ποιούμεθα, ὡς τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα δεινότητος παρα-
 κρονομένης ἡμῶν τὴν διάνοιαν καὶ τῆς ἀληθείας ἀποσφαλλού-
 σης. εἰ δέ τις τὸν ἀκατάσκευόν τε καὶ γυμνὸν πάσης περιβολῆς
 προσίεται λόγον, ἐροῦμεν, ὅπως ἂν οἶόν τε ἦ, κατὰ τὸν εἰρημὸν
 τῆς γραφικῆς ὑφηγήσεως, τὴν περὶ τούτων θεωρίαν προσάγον-
 20 τες. εἰ δὲ οὖν καὶ ἡμῖν θείων πατέρων γραφαῖς ὁπλιζέσθαι καὶ
 ἀντιστρατεύεσθαι κατ' αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐτόλχανεν, ἀκατασκευῶ
 τῷ τρόπῳ καὶ αὐτοὶ ταῖς σαφεστέραις ἂν ἐχρησάμεθα, καὶ ὁπό-
 σαι προφανῆ καὶ ἀναταγώνιστον τὸν ἐγκείμενον τοῖς μειοῦσι
 παρέχουσι νοῦν, καὶ οὐ μᾶλα δὴ ταῖς αἰνιγματώδεσι καὶ δυνα-

A. C.
 1328
 ad
 1341

Imp. Andron.
 Junioris.

P. 314

3. δῆλον add. A.

14. ὁς om. A.

16. εἰ δέ τις — προσάγον-
τες add. A.

tiocinari vult quid ratiocinetur novit; nec qui percontatur, sciet, quid au-
 dierit. Minime igitur esse utilem hac in re eum syllogismum, qui demon-
 stratione fit, perspicuum est. Aequae autem inutilem esse syllogismum dia-
 lecticum, cuius propositiones opinionibus probabilibus et ambiguis nitun-
 tur, ex iis quae subilicemus constabit. Sic autem ait Gregorius Nyssenus:
 Nostrorum dogmatum per artem dialecticam et syllogisticam atque analyti-
 cam doctrinam confirmatio, cum ad veritatem demonstrandam infirma sit et
 suspecta, id orationis genus relinquemus. Omnibus enim perspicuum est,
 dialecticas argutias pares in utramque partem vires habere, tam ad ever-
 sionem veritatis, quam ad mendacii accusationem. Unde fit, ut ipsam ve-
 ritatem, quando tali arte profertur, suspectam saepe habeamus, quasi ea
 quae in his versatur solertia oculos mentis nostrae perstringat et a veritate
 avertat. Si quis autem simplicem expositionem et omni quasi amictu nudam
 admittit orationem; observata serie ipsius sacrarum litterarum doctri-
 nae, pro virili verba faciemus, atque ista explicabimus. Quod si et no-
 bis sanctorum Patrum scriptis niti et his armis cum adversariis pugna-
 re necessarium esset; simplicem et ipsi sequenti rationem dilucidioribus
 scripturis uteremur; iis nempe, quae evidentem et irrefragabilem sen-
 sum lectoribus ostenderent, non autem obscuris, nec iis, quae pro-

- A. M. μέναις διὰ τε τὰς τῶν ὑποκειμένων ὁμωνυμίας καὶ διὰ τὸ τῆς
6836 λέξεως καὶ τῶν ὀνομάτων ἡμιχλωδῆς τε καὶ ἀμφιφρόνης πᾶλλα-
ad χῶς ἐρμηνεύεσθαι. εὐρίσκομεν γὰρ πολλαχῆ τῆς θείας γραφῆς
6849 ἐπικρουσθῆναι τινὰ τοῖς ὀνόμασιν ὑποκαθήμενην, ὡς τὸ εἰκόσ. ὡσηρ
Imp. Andron. γὰρ οἱ τῶν βασιλέων θάλαμοι, καὶ ὅποσα ἀνθρώποις ἱερά τε
Iunioria. καὶ τίμια, ὑπὸ παραπετάσμασιν ἄλλα ἄλλοις καλύπτονται, ἵνα
Ἐμῆτε δῆμοις ἀνοσίοις προκείμενα κιβδηλεύηται, μήτε περιφρο-
νῆται διὰ τὸ τῆς καταλήψεως πρόχειρόν τε καὶ ἄπορον, οὕτω
δὴ καὶ τὰ πλεῖστα τῆς θείας γραφῆς καὶ μάλιστα οἷς μυστικῶ
τινες ὑφεδρεύουσι λόγοι, καθάπερ ὑπὸ παραπετάσμασι καλύ-
πτονται τοῖς τοιοῦτοις ὀνόμασιν, ὅσα πολὺν τὸν γόφον ἐκπί-
ρονται καὶ σκότος ἀποκρουθῆναι ἐαυτῶν τίθενται καὶ κύκλω ἐπι-
τῆν σκηπὴν αὐτῶν. εὐρίσκομεν δὲ καὶ τοὺς θείους πατέρας, Βα-
F σίλειόν φημι καὶ Χρυσόστομον, Μάξιμόν τε καὶ Κύριλλον, πε-
ραγγέλλοντας, μὴ ὅσα τῶν ὀνομάτων, μηδ' ἐν ὅσοις ὑποκει-
V. 255 νοις ἤχοῦσι ταῦτόν, καὶ κατὰ τρόπον εὐθὺς ἐλαμβάνειν ὁμοῦ
τὸν αὐτόν, μηδὲ ταῖς λέξεσι προσέχειν καθάπαξ τὸν νοῦν, ἀλλὰ
ταῖς τῆς ὑποκειμένης ὑποθέσεως ἐννοίαις καὶ τὸν σκοπὸν ὁμοῦ
καὶ τὴν πρόθεσιν τῆς μελετωμένης γραφῆς ἐξετάζειν, ὡς τὸ ἱ-
P. 315 κόσ, καὶ τοῖς προσώποις καὶ τοῖς καιροῖς ἀναλόγως καὶ κατα-
λήλως ἐφαρμόζειν καὶ συμβιβάζειν. φησι δὲ καὶ ὁ θεολόγος Γρη-
γόριος, ὅτι ταῖς προσηγορίαις τινὲς ὁμοῦ καὶ τὴν οὐσίαν κακ-
μερῶς συνδιαιρεῖσθαι δοξάζοντες ἀνάξια παντάπασιν τῶν θεῶν
ταῖς ἐαυτῶν ἐννοίαις δοξάζουσι. τσαύτης τοίνυν διχοστασίας;

21. ἐφαρμόττιεν Α.

pter multiplicem vocum significationem dictionisque ac verborum tenentis et ambiguitatem, in plures sententias accipi possent. Saepe enim in sacra Scriptura verbis quaedam obscura involuta occurrunt; quod et consuetudinem est. Ut enim regum thalami, aliaque quae sancta et magne in pretio ab hominibus habentur, aliis atque aliis velis occultantur, ac aut profano vulgo exposita contaminentur, aut quia omnibus absque labore pateant contemptui sint; sic etiam plurimi sacrae Scripturae loci, praesertim in quibus arcana quaequam doctrina continetur, tanquam velis quibusdam, absconduntur eiusmodi verbis, quae multam caliginem secum trahunt, et tenebras sibi latibulum ponunt et in circuitu suo tabernaculum sibi ipsae. Mement et sancti Patres, Basilius, Chrysostomus, Maximus et Cyrillus, in ea omnia verba, quae in omni materia eundem sonum edunt, statim eodem modo accipienda esse; neque mentem in verbis prorsus defigendam, sed propositi argumenti sententias intuendas, et scopum atque propositum Scripturae eius in qua versentur exquirendum, uti deceat, et personis atque temporibus apte convenienterque accommodandum et applicandum. Et et Gregorius Theologus auctor, quosdam res cum vocabulis consentire nec minutim dividi arbitratos opiniones divinis rebus indignas animo concepit.

ἐπιχωριαζούσης περὶ τὰς λέξεις καὶ τὰ ὀνόματα, διὰ τὰς ὁμο-
 νυμίας τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων, καὶ ἄλλως μὲν ἐπὶ Θεοῦ
 λαμβάνεσθαι ὀφειλόντων αὐτῶν, ἄλλως δ' ἐπὶ τῆς γεννητῆς ταύ-
 της καὶ ἑνυστῆς φύσεως, τίς ἱκανὸς ἐφικέσθαι δὴ τῆς ἀξίας; A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioria.
 5 εἰ γὰρ τοὺς Θεοὺς πατέρας ἐκείνους, τὰ τοῦ πνεύματος ὄργανα, B
 τοὺς πᾶσαν ὑπὲρ ἅπαντας ἀνθρωπίνην σοφίαν διεξελθόντας, εἰ
 οὐκ ἐκείνους ἐν ταῖς Θεῶν γραφῶν ἐξηγήσεσι διαφωνοῦντας εὐρύ-
 σκομεν πολλαχῆ καὶ μικροῦ τάνυστλα πολλάκις διεξιόντας, διὰ
 τὸ γνόφῳ πολλῷ καὶ, ὅλον εἰπεῖν, προπνυλοῖσι στεγῆροῖς καὶ ἀδα-
 10 μαντίνουσι δορυφορεῖσθαι τὰς Θεῖας ταύτας καὶ ὑψηλοτέρας ἐν- C
 νοίας· τί ἂν ἔχοι τις ἕτερος λέγειν, μήτε τὴν ἀνθρωπίνην σο-
 φίαν ἐγγὺς που τυγχάνων ἐκείνων καὶ ἅμα πολλῆς ἀπόζων τῆς
 μοχθηρᾶς ταύτης καὶ ὑλικῆς προσπαθείας; ἰδοὺ γὰρ, ἵνα σιωπῆ
 παραδράμω τὰ πλείστα, τὸ, „κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδὸν αὐ-
 15 τοῦ,” ὃ μὲν Θεὸς καὶ μέγας Βασιλεῖος περὶ τῆς ἐμφαινομένης
 τῷ κόσμῳ σοφίας εἰρησθαι φησι, μονονουχί φωνῆν ἀφίεσις διὰ D
 τῶν ὀρωμένων, ὅτι παρὰ Θεοῦ γέγονε καὶ οὐκ αὐτομάτως ἢ το-
 σαύτη σοφία τοῖς ἀποτελεσθεῖσιν ἐμπρέπει· καθὰ καὶ τοὺς ὀυρα-
 20 λήτοις. ὃ δὲ μέγας ἐν Θεολογίᾳ Γρηγόριος τοῦ σωτήρος τοῦτον
 εἶναι φάσκει τὸν λόγον· καὶ ἐξῆς ἐρμηνεύων, ὅσα μὲν μετὰ τῆς
 αἰτίας εὐρίσκει, τῇ ἀνθρωπότητι ταῦτα προστίθῃσιν, ὅσα δ' E
 ἀπλᾶ καὶ ἀναίτια, ταῦτα διελὼν λογίζεται τῇ Θεότητι. ἀλλ'

19. ὁ Δαβιδ· add. A.

Cum igitur tanta sit de verbis et nominibus dissensio, propterea quod eadem nomina possunt rebus diversis convenire, atque aliter in Deo intelligenda sunt, aliter in hac orta et peritura natura: quis haec pro dignitate explicabit? Nam si sanctos illos Patres, Spiritus sancti instrumenta, qui omni humana sapientia caeteros supergressi sunt, si ergo illos in sacrarum scripturarum enarrationibus saepenumero dissentire videmus, et fere contraria afferre, propter obscuritatem ingentem, qua divinae sententiae et altiores sensus veluti firmis atque adamantinis vestibulis muniuntur: quid alius aliquis dicat, nec humana sapientia cum illis conferendus, idemque pravis affectibus obnoxius, et corpoream labem totus redolens? Ecce enim (ut pleraque silentio dissimulem) illud: „Dominus creavit me principio viam suam,” divinus ille et magnus Basilius de ea sapientia, quae in mundo apparet, dictum esse ait; quoniam haec tantum non voce edita per ea, quae sub aspectum oculorum cadunt testetur, se a Deo esse conditam et non casu exūtisse, ut tanta in iis quae facta sunt sapientia emereret; quemadmodum et David caelos dixit Dei gloriam enarrare vocibus ineffabilibus. At magnus in theologicis Gregorius Servatoris hanc orationem esse ait, eamque ordine interpretans, quae cum causa esse coniuncta invenit, ea humanitati accommodat: quae vero simplicitate et sine causa, distinguit ac

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron
Junioris.
- οὗτοι μὲν σκευή τοῦ πνεύματος ὄντες καὶ πρὸς ἕνα βλέπτες σκοπὸν καὶ τὴν τοιαύτην διαφωνίαν ὡσπερ ἐκ διαφορῶν ὁδῶν πρὸς ἓν περιάγουσι τέλος, εὐσεβὲς δηλαδὴ καὶ σωτήριον. αἱ δὲ τῶν ἀλλοτρῶν αἰρέσεων ἡγεμόνες, πρόφρασιν λαμβάνοντες τὸ τῆς διανοίας δυσέφικτον τῶν γραφῶν, δίκην ἱεροσῶλων καταξέχαινονσι ταύτας καὶ πρὸς ἀβύσσους πυθμένας καθέλκουσι τῶν βλασφημιῶν. Εἰ γοῦν ἀναγκαῖον ἐτύγγανε καὶ ἡμῖν ἐπὶ τοῦ κερρόντος ὀπλίξειν τὴν γλῶτταν κατὰ τῶν ἐναντίων, ὡς ἔραμν, οὐ τοιοῦτοις ἂν ἐχρησάμεθα τοῖς ὀνόμασιν, οἷς τὸ πολῦτροπον καὶ πολυσχιδὲς ἐμφωλεύει τοῦ νοῦ, ἀλλὰ τοῖς ἀναμφισβητήτως ἁμολογημένοις καὶ συμπεφωνημένοις ἐξ ἁμφοῖν καὶ ὅσα εἰς ἐκνοίας ἀγούσιν ἡμᾶς ἐξ ἀνάγκης τῶν νοητῶν κατὰ τὸ ἀπλοῦστον· ἐπεὶ ἀμύπολλα σφόδρα καὶ ταῦτα ἐπανθεῖ τῇ θεῷ γραφῇ.
- P. 316 ἐπεὶ δ' οὐκ ἀναγκαῖον τοῦθ' ἡμῖν ἐστὶν ἐν τῷ παρόντι, ἐρηρισμένοις καὶ ἡδρασμένοις ἐπὶ ταῖς κρείττοσι ρήσεσι καὶ ἀσκαίεσσι στέραις, ταῖς τε εὐαγγελικαῖς δηλαδὴ καὶ ὡς ἀνωθεν τοῖς ὁσίοις πατράσι τὸ θεῖον τῆς πίστεως κεκύρωται σύμβολον (ταῦτα μὲν ὄροι καὶ θέσεις ὡς ἀληθῶς γνωριμώτεροι τε καὶ ἀναπόδεικτοι, σιωπῇ τὰς αὐτῶν φιλονεικούς ἐνοστάσεις καὶ ἀντιθέσεις ἀνατρέ-
- V. 256 πειν μᾶλλον ἢ λόγοις, ἐμοὶ δοκεῖ δικαιοτέρον. εἰ δὲ τις ἐπίσταται
- B το, τοὺς θεῖους πατέρας συλλογισμοῖς πολλαῖς χρωμένους παράγων ἐν τοῖς τοιοῦτοις· οὐκ ἂν ἔγωγε κείρια φάσκω γίνωσκαι τοῦτον. οὐ γὰρ ἵνα δείξωσιν, οὐθ' ὅ,τι ἐστὶ τὴν φύσιν ὁ θεός,

20. δοκεῖ add. A.

Divinitati attribuit. Enimvero hi, cum Spiritus vasa sint et ad eundem scopum colliment, tale dissidium velut diversis viis ad unum finem eunquod pium ac salutarem inflectunt. Extranearum vero sectarum auctores, atpta obscuritatis Scripturarum occasione, sacrilegorum instar eas dilacerant et in extremam blasphemiarum abyssum detrudunt. Quod si nobis etiam in praesentia esset opus linguam contra adversarios acere, ut diximus, a. i. iis vocabulis uteremur, in quibus sententia multiplex et varia lateret; sed iis, quae extra omnem controversiam consentientibus animis utrique constarent, quaeque necessario nos ad cogitanda ea deducerent, quae simpliciori sensu intelligerentur. Nam et huiusmodi permulta e sacris literis velut efflorescunt. Sed quia nobis id hoc tempore non est necessarium, et melioribus et tutioribus dictis, evangelicis videlicet, et sacro fidei symbolo, a sanctis Patribus olim sancito, nitimur et veluti fundamento insistimus (hi enim limites, haec pronunciata revera sunt notiora, nullamque demonstrationem requirunt): silentio rixosas illorum contentiones et adversationes quam disputationibus evertere mihi videtur esse aequius. Quod si nobis occurritur ab aliquo, sanctos Patres saepe syllogismis usos in eiusmodi quaestionibus, eum ego haud opportuna dicere affirmarim. Neque enim eo id fecerunt, ut ostenderent, quae Dei natura esset, aut quae nisi

οὐθ' ὅτι ἐστὶν υἱοῦ γεννησις, οὐθ' ὅτι ἐστὶ πνεύματος ἁγίου
 ἐκπόρευσις, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον ἄλλως ἐπίσχωσι τοὺς ἀτάκτως τῆ
 θεολογία ἐπιπηδῶντας. εἰ δ' οὖν, λεγέτω μοι τις παρελθὼν, τί
 βουλόμενος ὁ μέγας ἐν θεολογία Γρηγόριος οὕτως οὐ σχηματίζει
 5 τὸν λόγον πρὸς τοὺς ἐριστικῶς ἐρωτῶντας περὶ τε τῆς τοῦ υἱοῦ C
 γεννήσεως καὶ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκπορεύσεως· „εἰπέ
 μοι,” φάσκων, „σὺ τὴν ἀγεννησίαν τοῦ πατέρος, καὶ γὰρ τὴν
 γέννησιν τοῦ υἱοῦ φυσιολογήσω καὶ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ πνεύμα-
 10 τος, καὶ παραπληκτίσωμεν ἄμφω, εἰς θεοῦ μυστήρια παρα-
 μένοι, μηδὲ ψάμμον θαλασσῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας D
 αἰῶνος ἐξαριθμεῖσθαι, μὴ ὅτι γε θεοῦ βάθεσιν ἐμβατεύειν καὶ
 λόγον ὑπέχειν τῆς οὕτως ἀρρήτου καὶ ὑπὲρ λόγον φύσεως.” καὶ
 μετ' ὀλίγα πάλιν, τοῦ ἐναντίου ζητοῦντος ὑπόδειγμα καὶ ὁμοιω-
 15 σιν καὶ „δός μοι” λέγοντος „ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὸ μὲν υἶδν, τὸ δὲ
 οὐχ υἶδν, εἶτα ὁμοουσία, καὶ δέχομαι θεὸν καὶ θεὸν,” ἀποκρι-
 νεται λέγων „δός μοι καὶ σὺ θεὸν ἄλλον καὶ φύσιν θεοῦ, καὶ
 δώσω σοι τὴν αὐτὴν τριάδα μετὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ
 20 πραγμάτων. εἰ δὲ εἰς θεὸς μία φύσις ἢ ἀνωτάτω, πόθεν παρα- E
 στήσω σοι τὴν ὁμοίωσιν;” λαν γὰρ αἰσχροὺν, καὶ οὐχ αἰσχροὺν
 μόνον, ἀλλὰ καὶ μάταιον ἐπιεικῶς, ἐκ τῶν κάτω τῶν ἄνω τὴν
 εἰκασίαν λαμβάνειν καὶ τῶν ἀκινήτων ἐκ τῆς φευστῆς φύσεως,
 καὶ, ὃ φησιν Ἡσαίας, ἐκζητεῖσθαι τὰ ζῶντα ἐν τοῖς νεκροῖς.
 διὰ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· „ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ὄρων ἰστάμε-

A. C.

1323

ad

1341

Imp. Andron.
Iunioris.

generatio, aut quae Spiritus sancti processio: sed potius, ut eos coer-
 cerent, qui sine ulla modestia in theologiam invaderent. Alioqui dicat
 mihi aliquis, quo consilio magnus ille theologus Gregorius eos, qui con-
 tentiose de generatione Filii et de Spiritus sancti processione interrogabant,
 hac verborum figura aggressus sit: „Dic mihi,” inquit, „quo pacto Pater
 natus non sit, et ego naturam generationis Filii explicabo et Spiritus pro-
 cessionem; etambo insanemus, in arcana Dei curiosos oculos inserentes:
 ii praesertim, qui nec ea, quae ante pedes sunt, intelligere possumus, non
 arenam maris, non guttas pluviarum, nec dies saeculi enumerare: tantum
 abest, ut in Dei profunditates descendere et adeo ineffabilis naturae et
 omnem rationem superantis rationem reddere queamus.” Ac paulo post ite-
 rum, adversario quaerente specimen et similitudinem, ac „Da mihi,” in-
 quiente, „ex eodem partim Filium, partim non Filium, deinde et eandem
 substantiam; ac Deum et Deum admittam:” respondet: „Dato et tu mihi
 Deum alium et naturam Dei; et ego tibi eandem Trinitatem dabo, cum
 iisdem et nominibus et rebus. Si vero unus est Deus, una suprema natura:
 unde tibi asseram similitudinem?” Est enim valde turpe, nec modo turpe,
 sed et perabsurdum, ex inferioribus superiorum petere imaginem, et eorum
 quae immota sunt ex iis quae fluxa et caduca, et quod Esaias ait, viventium
 in mortuis requirere. Quapropter etiam alibi ait: „Intra limites nostros

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris.
- νοι τὸ ἀγέννητον εἰσάγομεν καὶ τὸ γεννητόν· καὶ τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, ὡς φησιν αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ λόγος." ταῦτα δὴ τοίνυν οὐ θελοντός ἐστι κατασκευάζειν ὅ,τι ἐστὶ ταῦτα, ἀλλ' ἀνασποῦντος καὶ ἀποτρέποντος τοὺς ἀλόγως εἰς τοιαύτας κατασκευὰς καταφεύγοντας. πῶς γάρ; ὅς οὐδ' ὀνόματά φησι προσέειπεν·
- P. 317 κοντα φύσει Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις ἔστιν εὑρεῖν. ὀνομάζομεν γὰρ, ὡς ἡμῖν ἐφικτόν, ἐκ τῶν ἡμετέρων τὰ τοῦ Θεοῦ. „εἰ γὰρ τῶν νοητῶν (φησὶν) ἔσχατα ψυχὴ καὶ λόγος κύριον οὐ κέκτηνται τοῦνομα· ψυχὴ μὲν γὰρ ὀνόματι θηλυκῶ προσαγορεύεται, τοιαύτην οὐκ ἔχουσα φύσιν, καὶ ὁ λόγος δ' ἀρρενὸς φύσεως ἴσχυος ὡν ἀρρενικὸν καὶ αὐτὸς ἐκτήσατο τοῦνομα· εἰ οὖν ταῦτα κῆρον οὐ κέκτηνται τοῦνομα, πῶς ἂν τὰ πρῶτα καὶ πάντων ἐκαστα Βτῶν νοητῶν νοητὰ κυρίοις ὀνόμασιν ἐπικεκλήσθαι φήσασιν; τοσαύτης τοίνυν νυκτὸς ἐπιπροσθούσης τῇ ἡμετέρῃ διανοίᾳ τῶν τενοημάτων καὶ ὀνομάτων, τίς ἂν ἐν τούτοις συλλογιζέσθαι δεήσει; εἰ δέ τις ἐπιχειροίη, διπλῶς ἁμαρτάνει. οὔτε γὰρ αἰεὶ ἐν τούτοις οὐδὲν καὶ ἡμᾶ λέληθεν ἑαυτὸν οὐκ εἰδώς. ὁ δ' οὐκ εἰδώς ὅτε δεῖ καὶ ὅπῃ δεῖ συλλογιζέσθαι, οὐδ' ὅτε δεῖ συλλογιζόμενος, συλλογίζεται οἷα δεῖ καὶ ὅπως δεῖ· εἰ δ' αὐτὸς ἴσως, ἀλλ' οἱ ἀκούοντες δι' ὑποψίας ποιήσονται τὰ λεγόμενα καὶ φυλάσσονται."
- V. 257 ἀφ' ἑλεάν τε καὶ ἄνοιαν ἕπαξ αὐτοῦ καταγρόντες. τάχα δ' ἴσως καὶ σιωπῇ παντελεῖ τὰς τῶν ἀτόπων ἐκείνων ξριδας καὶ οἱ θεοὶ ἐκείνοι πατέρες ἀπεκρούσαντο, εἰ μὴ ἐς ἀνάγκας καὶ ἄπει-

3. δὴ add. A. 5. πῶς γὰρ οὐδ' ὀνόματα A. 13. φήσασιν L.

consistentes ingenitum et genitum iadacimus, et id quod e Patre procedit ut ipse Deus et Verbum ait." Haec igitur eius sunt, non qui asserendo constituere velit, quid haec sint, sed eius, qui repellat et deterreat eos, qui temere ad huiusmodi assertiones confugiunt. Eequomodo autem aliter sentiat, qui ne vocabula quidem Dei naturae congruentia reperiri ab hominibus posse affirmat? Res enim divinas nostris nominibus, ut licet, exprimimus. „Nisi in iis," inquit, „quae intelliguntur, ea quae infimum locum obtinent, nempe ψυχή et λόγος, propriis nominibus careat (etenim ψυχή foemineo nomine appellatur, cum ea eius natura non sit, et λόγος masculino, et si eius non sit mascula natura); ea intellectilia, quae omnium prima sunt et omnes intellectum superant, propriis appellari nominibus quomodo affirmabimus? Cum igitur tantae et notionum et appellationum tenebrae nostrae menti infundantur, quis ratiocinari in his queat? Quod qui conatur, bifariam peccat. Neque enim horum quicquam novit, simulque ea se ignorare ignorat. Qui autem ignorat, quando et ubi oporteat ratiocinari, ne tum quidem cum ratiocinandum erit, ea quae oportet atque eo modo quo oportet argumentando concludet. Quod etsi fortasse praestet, tamen suspecta erit audientibus eius oratio, qui cum ut simplicem et amentem semel reprobatum cavebant. Fortassis etiam sancti illi Patres istiusmodi absurdas contentiones silentio prorsus repulissent, nisi invitī eas refutare coacti essent, cum populum, as-

ἀντιλέγειν ἦγοντο, ῥῆματα τὸν ὄχλον ὁρῶντες ταῖς ἄλλοτε ἄλλως
 ἐπιφρονομέναις αἰρέσεσι προσιώντα διὰ τὸ ἀνέδραστον ἔτι περὶ τὴν
 πίστιν καὶ οὐ σφόδρα τοι ἀναμφίβολον. νῦν δ' οὕτω βεβαιω-
 θέντων καὶ στηριχθέντων εἰς τὴν πίστιν τοῦ πλήθους, ὥστε
 5 θῦττον ἂν ἴδοι τις τὸν σίδηρον μεταθέντα τὴν φύσιν, ἢ τούτους D
 βραχὺ τῶν πατρῶν μεταθεμένους δογμαίων, τίς χρεῖα λόγων
 ὠφελήσοντων οὐδέν; καὶ γὰρ ἵνα κἀγὼ τὰ τοῦ Ἀποστόλου κατὰ
 καιρὸν φθῆξωμαι, πέπεισμαι, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζῶη,
 οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἄρχαι, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστώτα, οὔτε E
 10 μέλλοντα, οὔτε ἕνψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε κτίσις ἑτέρα δυνή-
 σεται τούτους τῶν πατρῶν ἀποστῆσαι θεσμῶν καὶ δογμαίων.
 ἔπειτα, εἰ μὲν πρώτως ἤδη ταῦτ' ἐνοχλοῦντες ἦσαν καὶ πρώ-
 τοις ἡμῖν τὰ τοιαῦτα προὔτιθεσαν, ἴσως ἂν καὶ αὐτοὶ πρὸς λό-
 γων ἀγῶνας παρεσκευαζόμεθα τήμερον ζῆν γε θεῶ. ἐπεὶ δὲ πάλαι
 15 ταῦτ' ἐξήτασται καὶ τῶν εἰλήφρασαν τὴν προσήκουσαν καὶ τὸ F
 κῦρος λαμπρὸν παρεπέμφθη τῷ χρόνῳ, κἀνταῦθα πολλάκις ἐνδη-
 μήσαντες οὗτοι πολλάκις καὶ ἀπεκρούσθησαν· ποῦ δίκαιον τοῖς
 πάλαι καλῶς δεδομένοις τήμερον ἡμῶς ἐνοχλεῖν καὶ ἀνήνυτα μο-
 χθεῖν, ἀνακνυκλῶντας αἰεὶ τὰ αὐτά; καὶ τοῦτοις μὲν ἀνεπαχθῆς
 20 τοῦτο καὶ σφόδρα τοι περίσπουδαστον. λογισμοὺς γὰρ ἐκ λογι-
 σμῶν ἀμείβοντες ὑποσώζοντάς τε καὶ ὑπισχνουμένους αἰεὶ τὰ βελ- P. 1318
 τίονα, ἢ περιτρέφειν ἡλίκασι τὴν ἤτταν ὄψε τοῖς αὐτῶν ἐναντι-
 οῖς ἡμῖν καὶ τὸ φθάσαν ἀσχος ἀποτρέψασθαι, ἢ πολλὴν τῆς συνό-
 δου καταχεαμένους τὴν γλωσσαλίαν μετὰ τῆς συνήθους ὀφρῦος,
 25 ἔπειτα ἐξελεύσεσθαι διασπείροντας πανταχῇ φήμην ἀναιδείας με-

A. C.
 1328
 ad
 1341

Imp. Andron.
 Iunioris.

dum in fide stabilitum nec omnis dubitationis expertem, alias aliis sectis sub-
 orientibus facile adhaerere vidissent. Nunc autem cum multitudine ita con-
 firmata et in fide defixa sit, ut ferri naturam facilius mutes, quam eos pau-
 lulum a patriis dogmatibus abducas: quid opus est disputationibus nihil
 profuturis? Ut enim et ipse Apostoli verbis apposite utar, certus sum, quia
 neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtu-
 tes, neque instantia, neque futura, neque altitudo, neque profundum, ne-
 que creatura alia poterit istos a patriis institutis et decretis abducere.
 Deinde si iam nunc primum et primis nobis molesti essent Latini ista propo-
 nentes; fortassis et ipsi ad verborum concertationes Deo propitio hodie ac-
 cingemur. Sed quum olim haec examinata et ita ut decebat definita et
 diuturnitate temporis luculenter confirmata sint; atque isti saepius huc pro-
 fecti subinde repudiati fuerint: quo iure ea quae olim recte decreta sunt ho-
 die turbabimus et inani labore eadem semper repetemus? Quod istis quidem
 nec grave est, et summo studio quaeritur. Nam aliis atque aliis rationi-
 bus comminiscendis, iis videlicet, quae ipais blandiantur et subinde meliora
 promittant, aut victoriam sibi de adversariis nobis, conversa fortuna et
 abolito veteri probro, cessuram pollicentur: aut ubi mala multa in conven-
 tum nostrum solito cum supercilio dixerint; tum demum famam de victoria

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

στὴν καὶ κλέπτουσαν τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἐστῆσαντο τρόπανι, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικρολογήματα. ἀλλ' ἡμῖν γε οὐ προδιδόντα τὸ μεγαλοπρεπὲς ἡμῶν δεῖ, οὐδ' ἂ συμφέρει τοῖς ἐναντίοις, ταῦθ' ἡμᾶς πράττειν χρεῶν· ἀλλὰ ταῦθ' ἡμᾶς μᾶλλον, ἕπερ ἑμῖν. Β ποῦ δ' οὐκ ἔν ἄγνωμοσύνης εἶη ἐλαῦνον, Ἑλλήνων μὲν ὁμοῦσι Πυθαγόρειοι τε καὶ Ἐπικούρειοι, τοὺτους οὕτω τοι θεῖα καὶ ἀνατιθήρητα τὰ τῶν διδασκάλων οἶσθαι δόγματα καὶ θεσπίσματα, ὡς σιωπῆ τὰ σφίσι λεγόμενα δέχεσθαι, μήτ' ἀμφιβάλλουσαι ἀκοήν, μήτε γλῶττιαν προἰεμένους ἀντίφωνον· ἡμᾶς δὲ τοῖς θεῖαις ἐνόμοις καὶ δόγμασι τῶν τῆς ἡμῶν ἀρχηγῶν εὐσεβείας καὶ πίστεως, οὐ μᾶλα ἐθέλειν ἀναποδείκτοις καὶ οἷά τισιν ὄροις κεχρησθαι, ἀλλ' ἀμφιβαλλόντων καὶ πολυπραγμονούντων ἄλλων ἀνέχεσθαι καὶ κατακερματιζόντων τὸν νοῦν, καθάπερ ποιούσαι καὶ οἱ παῖμοι τὰ λάφρα ζῆν γε πολλῆ περιέλκοντες ἀκοσμία. εἰδέναι μὲτοι καὶ τοῦτο χρεῶν, ὡς οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ καθ' ἓνα γε τὸν τρόπον τὰς τῶν θεῶν πατέρων γραφὰς ἐκλαμβάνειν δεόν. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν διδασκαλικώτερόν τε καὶ οἰκονομικώτερον ἐξεδόθη τὸν τρόπον, καταλλήλως μὲν τοῖς προσώποις καὶ τοῖς ἄλλοτε ἄλλας ἀνθούσαι καιροῖς· εὐσεβῶς δ' ἅπαντα· αἱ μὲν γοῦν τῶν γραφῶν οὕτως ἐξεδόθησαν, αἱ δὲ δογματικῶς, αἱ δὲ ἐγκωμιαστικῶς, αἱ δὲ ἀγωνιστικῶς. οὗτ' οὖν τὰς ἄλλοθεν ἀγωνιστικὰς ἄλλοσι μεταφέρειν χρεῶν. ἐπεὶ οὐδ' εἴ τις πολεμίοις μαχόμενος καὶ ἄλλῃ ἀπασχολῶν τὴν διάνοιαν ἐς τὸ ξίφος καὶ τὴν ἀσπίδα πρὸ ποδῶν Εἰστάμενον τὸν συστρατιώτην ἐξώθησεν, οὔτε νόμον ἠγείσθαι τὸ

reportata impudentissimam sparsuros se ubique sperant, dissimulata veritate; quae est eorum vaniloquentia. Verum nos committere haud decet, et dignitatis nostrae amplitudinem prodamus: neque ea, quae e re anteriorum sunt, sed ea potius, quae nobis expediunt, agere debemus. Quae porro vecordiae esset, cum Graeci illi, qui Pythagoram aut Epicurum auctorem sequuntur, adeo divina et certa putent dogmata ac decreta magistrorum, ut quicquid illi dixerint, taciti ipsi admittant, ac neque acribus dubitant accipiant, neque linguam contra exerant; nos legibus et decretis primorum religionis et fidei nostrae auctorum nolle citra demonstrationem uti ac illis velut certis limitibus insistere, sed alios ferre disceptantes et curiose inquirentes et mentem quasi minutim concisam in diversa trahentes, non aliter quam hostes hostium spolia diripere ac foedisime extrahere solent? Caeterum illud quoque scire est operae pretium, non simpliciter, nec uno modo sanctorum Patrum scripta intelligenda esse. Quorum alia ad institutionem et utilitatem legentium accommodate edita sunt; personarum quidem et temporum habita ratione, sed religiose omnia; quaedam inquam sic edita; alia dogmaticae, alia encomiastice, alia denique contentiosae. Quae contentiosae, ea non debent aliunde alio transferri. Neque enim si quis pugnans cum hostibus et toto animo in gladium et clypeum intentus commilitonem ante pedes stantem disturbaverit, vel lex ea putanda

πεπραγμένον, οὔτε τῷ πεπραχότι δίκαιον ἐγκαλεῖν, τῆς ἀνάγκης ἄλλοσε τηρικαῦτα περισπώσης τὸν λογισμὸν καὶ ἥκιστα συγγω-
 5 ρούσης ἄλλως πεπράχθαι τὸ πεπραγμένον. οὔτ' οὖν τοῦθ' οὔτω
 χρῆ ποιεῖν, οὔτε μὴν ταῖς ἐγκωμιαστικαῖς ὡς νόμοις κεχρησθαι.
 5 αὐτονομία γὰρ ἐκ τῆς τέχνης καὶ τοῖς ἐγκωμιάζουσι δέδουται λέ-
 γειν ὅσα βουλομένοις εἶη ἔν. ὅσας γε μὴν δογματικῶς τε καὶ ἀπο-
 φαντικῶς ἐκείνοι ἔξενήνοχασι, τούτοις δ' ἄρα ἀνέγκλητόν τε καὶ
 ἀσφαλές οἶά τισι κανόσι καὶ στάθμαις πρὸς τὴν πίστιν κεχρη-
 σθαι. ἐγὼ τοίνυν ὡσπερ τοὺς Ἰταλοὺς διασύρω καὶ μέμφομαι,
 10 Ἰταμῶς οὕτως καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ὀφρῦός τῇ θεολογίᾳ ἐπι-
 πηδῶντας, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον αἰσχροὺς καὶ παλιμβολοὺς ἤγγημαι,
 ὧν μὲν ἐπαινοῦμεν τὰναντία ποιεῖν ἡμῶς, οἷς δὲ ψέγομεν τὰ πα-
 15 ραπλήσια. οὐ γὰρ ὅτι ἐκείνοι τολμηροὶ καὶ θρασεῖς περὶ τὰ τοι-
 αῦτα, διὰ τοῦτο καὶ ἡμῶς ἔπεσθαι δεῖ· οὐδ' ὅτι τῆς εὐθείας
 15 ἐκείνοι γε ἔξετράποντο καὶ ἡμῶς τῶν καθιστώτων χρεῶν ἀμελεῖν·
 ἀλλ' ἀκλινεῖς τῶν προσηκόντων ὄρων ἰσταμένους ἐντὸς τοῦ τοι-
 ούτους παρακρούεσθαι κρότους, καθάπερ προβλήτες ἀτίνακτοι
 τὰ προσπίπτοντα κύματα. δέδοικα γὰρ, μὴ καπνὸν φεύγοντες
 εἰς πῦρ βλασφημίας ἐμπέπτωμεν. ὃ γὰρ παρ' Ἑλλήσι πάλαι τε-
 20 θρῦλληται περὶ Πλάτωνος, ὡς ἐκείνου γε παρὰ Διονύσιον τὸν Β
 τῆς Σικελίας ἐπιδημήσαντος τύραννον κονηοῦτο τὰ βασίλεια ἐνε-
 πίμπλαντο, περὶ τὰς γραμμικὰς ἀσχολίας τηρικαῦτα τῶν πλεί-
 25 στων δομῶντων, τοῦτο δὴ καὶ παρ' ἡμῖν τρόπον ἕτερον γίγνεται
 σήμερον. οὔτω γὰρ καὶ παρ' αὐτοῖς εἰπεῖν τοῖς βανυύσοις ἐκ-
 25 κέχρηται τὰ θεολογίας μυστήρια καὶ οὔτω κεχῆνασιν ἕπαντες ἐπὶ

est, vel is accusandus, qui id fecit, cogitationem alio trahente necessitate
 et minime sinente, ut id, quod factum est, aliter fieret. Itaque illud ca-
 vendum: item ne iis, quae encomiastice dicta sunt, pro legibus utamur.
 Nam laudantibus ars ipsa quidvis dicendi licentiam dedit. Quae vero dogma-
 tice et sententiose enunciata sunt, iis demum rectum et tutum est veluti
 regulis et amussi quoad fidem uti. Ego vero sicut Italos improbo et re-
 prehendo, adeo temere et arroganter in theologiam irruentes; ita etiam
 turpe et levitatis esse duco, eorum quae probamus facere nos contraria,
 eorum vero quae improbamus similia. Non enim quia confidentes illi sunt
 et audaces in huiusmodi rebus, idcirco nos eorum exemplum sequi par est;
 neque eo, quod iidem a recta via deflexerunt, et nos ea negligere oportet,
 quae recte constituta sunt. Quin potius immoti intra legitimos terminos con-
 sistamus, et istiusmodi strepitus repellamus, sicut rupes inconcussa fluctus
 incurrentes propulsat. Vereor enim, vereor, ne fumum fugientes in blasphemiae
 flammam incidamus. Quod enim a veteribus Graecis de Platone factatum
 est, cum is ad Dionysium Siciliae tyrannum hospes venisset, regiam pul-
 vere impletam fuisse, cum plerique describendis lineis incumbere illico coe-
 pissent; id et apud nos hodie alio modo accidit. Etenim ipsis, ut ita dicam,
 cerdonibus patent effusa theologiae mysteria, quorum rationibus syllogi-

- A. M. τῷ συλλογιστικῶς ἐμβατεύειν τοῖς λόγοις αὐτῶν, ὥσπερ ἐκ τῆ
 6836 γλῶσση καὶ ταῖς νομαῖς τὰ βουσκήματα. καὶ οἱ τὸ πιστεύειν ἠδύς
 ad ἀμφίβολον ἔχοντες, καὶ οἱ μὴδ' ὅπως δεῖ πιστεύειν εἰδότες μὴδ'
 6849 ὅ,τι ἐστὶν ὃ πιστεύειν φασίν, ἀγορὰς καὶ περιπάτους καὶ θέατρα
 Imp. Andron- C πᾶντ' ἐμπεπλήκασιν τῆς θεολογίας καὶ οὐδὲ τουτοῖσι τὸν ἥλιον αἰ-5
 Junioria. σγύνονται μάρτυρα τῆς ἀναιδείας ποιούμενοι. πῶς δ' οὐκ ἔν
 εἰητῶν σφόδρα ἀτοπωτάτων, πάλαι μὲν ὀπότε τὰ Ἑλλήνων ἔκκυ-
 ζε δόγματα, τάξιν ἐπιπολάζειν καὶ ἂ τοῖς Δελφῶν θεολόγοις
 D λεφέται μυστήρια, μηδενὶ τῶν ἄλλων ἔξεῖναι μήτε λέγειν μή-
 τε περινοεῖν, κἄν Σωκράτης ἦ, κἄν Πλάτων, κἄν εἴ τις ἐπι-
 σοφία περιφανής τε καὶ διαβόητος· παρ' ἡμῶν δὲ, οἷς ἀκίρδιον
 τὸ τῆς εὐσεβείας ὁμολογεῖται μυστήριον, οὕτως βεβηλοῦσθαι
 τὰ θεῖα καὶ πᾶσι τοῖς θεολογεῖν βουλομένοις εἶναι τοῦτ' ἐγεμί-
 νον καὶ αὐτοχειροτόνητον. ἀλλ' ὃ πολὺς ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος
 E τοσοῦτον ἀποδειλιᾷ πρὸς θεολογίαν τὴν γλῶτταν κινεῖν, ὥσπερ 15
 τὴν χεῖρα πρὸς φλόγα πυρός. ὥστε καὶ πολλοὺς πρὸς παραιτή-
 σιν προβάλλεται λόγους, ἐν οἷς οὐδ' ἑαυτὸν ἐγχειρεῖν προδι-
 μιούμενον τοῖς περὶ Θεοῦ δείκνυσι λόγοις, οὔτε τὸν ἐγχειροῦντα
 θρασέως ἀποδέχεται. „οὔτε γὰρ ἐπαινετός,” φησὶν, „ὃ πόθος,
 ἀλλὰ καὶ φοβερόν τὸ ἐγχείρημα.” παρειαυγεὶ δὲ καὶ Ὁζᾶν ἐκείνου. 20
 F ὅς τῆς κιβωτοῦ πάλαι ψαῦσαι τολμήσας μόνον ἀπώλετο, στείλω-
 στοντος, φησὶ, τοῦ Θεοῦ τῇ κιβωτῇ τὸ σεβᾶσμιον. εἰ δὲ καὶ βα-
 σιλεὺς τάχιστ' ἂν ἔξ ἀνθρώπων ποιήσειεν, εἴ τις τῶν ὑπάρχων

17. προθυμούμενον om. A. 20. καὶ ante Ὁζᾶν add. A.

stica arte penetrandis ita omnes incumbunt et inhiant, ut pecudes herbas et pascuis. Atque ii, quorum fides an recta sit ambiguum est, nec non ii, qui quomodo sit credendum et quid sit illud, quod vocant credere, ignorant; ii inquam et fora et porticus et theatra omnia theologia compleverunt, neque solem hunc impudentiae suae facere testem reverentur. Et quid absurdius cogitari queat, quam cum olim Graecorum dogmata florent, certum ordinem extitisse, et mystica arcana, Delphorum theologia commissa, nulli alii vel vulgare vel indagare licuisse, sive is Plato, sive Socrates esset, aut quivis alius sapientiae laude celebris: apud nos autem, qui sincerum verae religionis mysterium profiteremur, ita res divinas profanari et quibuslibet de iis disserendi potestatem dari, vel potius quemlibet eam sibi ipsi arrogare? Gregorius vero divinarum rerum peritissimus linguam ad theologicas disputationes appellere sic reformidat, ut manum ad flammam. Proinde multis verbis se excusat, declaratque, se non libenter accedere ad disputandum de Deo, et eos qui id temere audeant improbat. „Neque enim,” inquit, „laudabile est desiderium, sed et coactus ipse formidabilis.” Et Ozae exemplum adducit, qui Arcam olim solummodo attingere ausus periiit; Deo, inquit, reverentiam Arcae debitam sic asserente. Quod si rex eum quam primum e medio tolleret, qui regiam coronam impe-

ἀναιδῶς ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τὸ βασιλικὸν ἐπιθεῖναι τολμῆ-
 σσει στέφος, πόσων ἂν εἴη κεραινῶν καὶ πρηστηρίων ἄξιος, εἴ τις
 αὐτονομία θρασυτήτος οὕτως τῆς θεολογίας κατατολμῆ; ἐθέλω
 γὰρ καὶ μικρὸν ἐκ τῶν πάλαι προσθεῖναι τῷ λόγῳ διήγημα, τῇ
 5 ὑποθέσει πάνυ τοι σφόδρα προσήκον. Ἀλεξάνδρον φασιν, ἐκείνον
 τὸν Μακεδόνα, μετὰ τὸν πολὺν ἐκείνον δρόμον καὶ τὰ μεγάλα τρώ-
 πια, ἐπειδήποτε ῥαστώνης ἕνεκά τινος καὶ Θυμηδίας ἐπιβάς τριτή-
 ρους ἔπλει περισκοπῶν καὶ ποταμὸν τὸν Εὐφράτην, ἐκπίπτει τῆς
 αὐτοῦ κεφαλῆς, συμβᾶν οὕτως πως, ἥ βασιλικὴ καλύπτρα περὶ
 10 μέσον τὸν ποταμὸν· ἦν τάχιστά τις τῶν ναυτῶν εἰλήφει διανηξά-
 μενος· καὶ αὐτὴν μὲν τῇ χειρὶ βαστάζειν ἄμα καὶ νήγεσθαι μὴ
 ἔχων, τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ περιθίς ἐξηνήξατο κομίζων ταύτην τῷ Β
 βασιλεῖ· ὃ γε μὴν βασιλεὺς, ὅτι μὲν τὴν βασιλειον καλύπτραν αὐτῷ
 διεσώσατο, τάλαντον ἐδωρήσατο· ὅτι δ' αὐτὴν ἀναξίως τῇ ἑαυτοῦ
 15 κεφαλῇ περιέθηκεν, ἀφαιρεῖται τῆς κεφαλῆς τὸν ἄνθρωπον. εἰ
 δ' ἄνθρωπος ἄνθρωπον οὐκ ἠέσχετο τὴν αὐτὴν ἑαυτῷ περιθέντα
 καλύπτραν ζῶντα βλέπειν ἕσαι τοῦ λοιποῦ τὴν τὰ πάντα βό-
 σκουσαν αἰθερίαν λαμπάδα, τί φήσομεν περὶ τῶν ἀδεῶς οὕτως
 τῇ θεολογίᾳ ἐπιπηδῶντων καὶ ταῦτα μῆτε δαίμονας δυναμένων C
 20 ἐκβάλλειν, μῆτε θάλασσαν τέμνειν, μῆτε ποταμοὺς ὑδάτων πα-
 ρασκευάζειν ἐκβλύζειν ἐκ πέτρας, ἵνα τούτοις γούν μεταπίσωσι
 τοὺς πολλοὺς καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ὡς εἰκὸς ἀνθελκύσωσιν; ἀλλ'
 ἐγὼ μὲν ἂν συμφέρειν ἐνόμισα, ταῦτα καὶ λέγειν προῆγμαί. εἰ δὲ
 καὶ τοῖς ἀκούουσιν ἀκοῆς ἄξια ταῦτα φανεῖη, τῷ θεῷ χάρις τῷ D

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.
V. 259
P. 320

denter suo capiti imponere auderet; quot fulmina, quot turbines is meretur, qui temerario ausu irrumperere in theologiam non dubitat? Volo enim brevem narratiunculam veteris memoriae, huic negotio valde consentaneam, subiungere. Alexandrum aiunt, Macedonem illum, post longum victoriarum cursum et magnos triumphos cum animum relaxare et recreare vellet, trimeni consensa in Euphrate navigasse circumspectantem, ac in medio flumine diadema illi fortuito e capite delapsum esse: quod cum nauta quidam natando provectus apprehendisset, et quia manu gestare ac simul natare non poterat, capiti suo imposuisset, ac denique enatans ad regem reportasset; homini illi, quod regium diadema servasset, talentum donavisse; sed quia idem diadema indigne capiti suo imposuisset, caput abstulisse. Quod si homo hominem, qui eodem secum pileo usus foret, vivum ferro non potuit, neque ultra passus est omnium rerum altricem intueri solis lucem, quid de iis dicemus, qui adeo petulanter in theologiam irrumpunt? idque cum neque daemones eicere, neque mare interscindere, nec aquarum amnes e rupibus elicere possint, ut istis saltem inductum vulgus dedoceant atque adeo in suas partes trahant. Ego vero quae utilia esse iudicavi, ea in medium proferenda esse censui. Quae si auditoribus digna auditu visa sunt, Deo accepta refero; qui, quicquid pulchrum, largitur. Sin minus,

A. M. 6836
ad
6849
A. C.
1328
ad
1841
Imp. Andron.
Iunioris.

πάντων καλῶν χορηγῶ. εἰ δ' οὖν, σκεπτέον τὸ βέλτιον." (Γ.) Ταῦτα διεξιελθὼν ὁμόστοιχα λέγειν ἔδοξα τοῖς ἔλλογμωτέροις τῶν ἐπισκόπων τοῖς τε ἄλλοις καὶ μάλιστα Δυῖραχλου τῷ πόντῳ ἰς πολιᾶ βίον καὶ συνέσειως δξύτητι καὶ μεγαλοφυῖα γνῶμης διέκρινεν ἐν τοῖς ἐπισκόποις, λόγῳ τε τὴν ἀρετὴν κοσμῶν καὶ ἀρετῆς τὸν λόγον. οἷς ἀκολουθεῖν πεπέικασιν ἑαυτοὺς καὶ ὄσοι μὴ λόγοις τὴν γλῶσσαν ὀπλῆζειν ἐδύναντο, πῦσαν ἔριστικὴν ἔξ ἀνάγκης ἀποθήμενοι γνῶμην. (Δ.) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ δεσπότης τετελεύτηκε Κωνσταντῖνος, ἑαυτῷ γε συνθάψας ὁμοῦ καὶ τὰς ἀκαίρους τῶν πολλῶν προσδοκίας.

9. γη om. A.

quaerenda sunt meliora." (III.) Haec cum dixissem, visus sum eruditiorum episcoporum opinioni congruentia dixisse, cum aliorum, tum maxime Dyrhachini, viri praestantissimi; qui et senili gravitate et ingenii acutiae et animi magnitudine inter episcopos excelebat, ac virtutem eruditione et eruditionem virtute ornabat. Hos si sibi sequendos putaverunt, qui eloquentia non valebant, omne contentionis studium coacti abdicere. (IV.) Hoc tempore etiam Despota Constantinus decessit, et una secum inanem vulgi expectationem sepelivit.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΙΑ.

NICEPHORI GREGORAE

BYZANTINAE HISTORIAE

LIBER UNDECIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Περὶ τῆς νήσου Μιτυλήνης. Περὶ τῆς Φωκαίας. Περὶ τῆς ἐν Βυζαντίῳ στάσεως καὶ ὅπως συνέστηκε τὰντὴν ἢ Καντακουζηνή. Περὶ τῆς κρίσεως τῶν στασιασάντων, ἐν ἣ καὶ δημηγορία τοῦ βασιλέως. Περὶ τῆς ἐφόδου τῶν Σκυθῶν. Περὶ τῶν ἡγεμόνων Τραπεζουντος καὶ Αἰτωλίας. Περὶ τῆς τῶν κριτῶν καταλύσεως. Περὶ τῶν κατὰ τῶν Γούρκων τροπικῶν τοῦ βασιλέως. Περὶ τοῦ φανέντος κομήτου. Περὶ τῆς Σκυθίδος γυναικός. Ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως κατὰ Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρνανῶν καὶ Πλευριῶν, καὶ δούλωσις αὐτῶν. Περὶ τῆς τῶν Μυσῶν καὶ τοῦ βασιλέως συγγενείας. Περὶ τῆς τῶν Γερμανικῶν καινοτέρας πολιτείας. Τελευτὴ Κορνηνοῦ βασιλείου, τοῦ ἐσχάτου ἡγεμόνος τῶν Τραπεζουντιῶν. Περὶ τῆς στάσεως τῶν Τραπεζουντιῶν. Ἐκαισὸς τοῦ μεγάλου δομestικου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Ἄλωσις δευτέρῃ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας ὅλης. Ἐκάνοδος τοῦ βασιλέως ἐξ Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, καὶ περὶ σκληρικοῦ νοσήματος αὐτοῦ. Περὶ τοῦ μοναχοῦ Βαβλαᾶμ τοῦ ἐκ Καλαυρίας εἰς Βυζάντιον ἀληθινότος. Κρίσις τῶν τοῦ Βαβλαᾶμ καὶ τοῦ Παλαμᾶ ὑποθέσεων ἐν τῷ μεγίστῳ ναφῷ τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ὅτι κατ' οἰκονομίαν ἐσιωπήθησαν τότε αἱ τοῦ Παλαμᾶ βλασημίαι, ὡς κατὰ τῶν θείων δογμάτων τῆς ἐκκλησίας ἔγραψε. Θάνατος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μονῇ τῆς ἀπεράντου Θεομήτορος τῆ ἐπικλημένη τῶν ὁδηγῶν. Μοναρχία τοῦ συγγραφέως Γρηγορᾶ ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ βασιλέως.

ARGUMENTUM BOIVINI

Turci Latinos ac Romanos terra et mari infestant. Latini principes cum Italiae rege et cum Imperatore agunt de incunda adversus communem hostem societate. Imperator pecunias cogit. Classem apparat. Latinorum adventum expectat. Latini inter se dissidentes eius expectationem frustrantur. Rhodii, Phocacenses et Cycladum rector in Impera-

torem conspirant. Mitylenen proditiōne capiunt. Catanes Gemita, dux Phocacensium, eam sibi vindicat; navium numero sociis superior. Uxorem et liberos Phocaea arcescit. Quoniam iure huic urbi praefuerit. Genueses Galataei inolecunt. Eorum opulētia unde creverit. Variis artibus castellum suum amplifloant ac muniant. Imperator munitiones eorum incendit. Eodem bellum aperte molientes oppugnare negligit, ad maiora intentus. Galataei in summas angustias redacti ferociam exerunt. Pacem impetrant. Imperator Mitylenen proficiscitur. Naves quinque hostiles comprehendit et Chium perducit. Interim Catanes Mitylenem movit. Romani adiunctis sibi Turcis Phocaeam obsident (Cap. 1). Absente Imperatore factiosi quidam res novas in Urbe moliantur. Eorum consatus compressi Cantacuzenae et Imperatoris prudentia. Latini Phocacenses, longa obsidione fracti, Rhodiorum interventu pacem impetrant. Pacis conditiones. Imperator Byzantium redit cum omni classe. Quacustionem habet de coniuratis. Eos pro concione conincit. Eius elucubria. Orationis exordio lacrymas elicit. In Demetrium Despotam inquiri vetat, Cralaenae amitae reverentia adductus, item Gregoras acclamationibus et applausu delinitus. Sotos Asanis filios in custodiam includit, eamque minime duram. Alexius Philanthropenus Lesbum missus Mitylenen astu recuperat. Eius viri elogium (2). Scythas praedabundi Thraciam pervadunt. Turcos praedones opprimunt. Diebus quinquaginta continuis Romanos fines vastant. Captivorum ingens numerus. Causa incursionis. Eam cladem eclipses duae praecesserunt. Basilio Trapezuntia principi uxor datur Eudocia, filia Imperatoris notha. Ioannes Aetoliae et Acarnaniae princeps, cecero fratre, verum potitus, oeceno tollitur ab uxore. Crimina iuratis iudicibus obiecta. Unus absoluitur. Poenae ceteris irrogatae (3). Turci Chersonesum et Thraciam incursum. Caesi lectissimi. Reliqui pace impetrata domum redeunt. Imperator Byzantium reversus ire in Aetoliam parat, oblatum principatum accepturus. Nuncius affertur de futura postridie in Thraciam gravi Turcorum impressione. Orchanis Turci spes et consilia. Romani sexaginta, Cantacuzeno duce, praedatoribus occurrunt. Ipse Imperator cum tribus navibus hostilem classem invadit. Ingens barbarorum strages. Ex Romanis ne unus quidem desideratus. Captae hostium naves quatuordecim. Deus tantae victoriae auctor. Imperator postridie ad fretum Hierni progressus hostes aevectos comperit. Stadiorum quadraginta quinque iter noctu pedibus emensus Deiparae Hodegetriae templum ingreditur ad agendas gratias (4). Cometa apparet; qua forma; eius ortus; progressus; interitus. Scythiasae erga Thracem et Thracissam, quos captivos redemerat, summa aequitas. Iustum Dei iudicium (5). Imperator, Epirum inuasurus, Illyriam vastat. Turcos auxiliares praedae onustus dimittit. Epiri principatu potitur. Nicomedia amissa. Thracia incursionibus Turcicis vcrata. Princeps Epiri fuga elabitur. Eius mater Thessalonicae subsistit. Theodorus Synadenus, Epiro praefectus, principi reverso victus traditur (6). Imperatoris filia impubes Alexandri Mysi filio nuptum datur. Pax eo pignore firmata. Partus monstruosus. Triennis puer robore virili; anno actatis quinto moritur. Mortis causa physica explicata. Genueses, optimatibus Urbe exactis, unum sibi Ducentem more Venetorum praeficiunt. Cometa ei qui triennio ante apparuerat similis vultu, at motu diversus. Turci Thraciam vastant. Diu immorantur, nemine obsistente (7). Basilium princeps Trapezuntiorum obit. Uxor hanc praelatam sibi cognominem meretricem indignata, adcoque clandestini facinoris suspecta, viro mortuo pellicem foras eiecit. Legatis ad patrem Andronicum semel et iterum missis alium sibi maritum petit. Imperatoris absentia; morbus; in Epirum profectio, atque utriusque legationis morae. Rumor de Irene cum magno Trapezuntis Domestico consuetu-

dine bellum civile excitat apud Trapezuntios. Tzangchites et alii multi intercepti (8). Acarnaniae urbs primaria obsidetur ab Imperatore, cui Cantacuzenus egregiam operam navat, vir magnae indolis apud milites gratiosissimus. Res eo tempore diversis locis eius prudentia administratae. Coniurati oppressi. Deprchensa Sphrantzis Palaeologi perfidia. Mors istius. Phocaeam Romani recuperant. Epirus imperio adiecta. Epiri princeps Thessalonicam abductus. Cantacuzenus ipso silentio magnas res gerit. Imperator Byzantium venit, infirma admodum valetudine. Medicis undecumque accitis, suo arbitrato vivit. Morbo ingravescente Deiparae Hodegetriae templum petit (9). Barlaamus advena Italus, non tam Graece quam Latine eruditus; Byzantinos contemnit. Aliis obtrectando gloriam sibi quaerit. Traducitur et exsibilatur. Gregoras ea de re dialogum scripsit. Dialogi titulus et initium. Fictorum nominum explicatio. Idem Barlaamus monachos Graecos oppugnat. Palamam, pro iis propugnans, haereseos et blasphemiae accusat. Convocata synodo disputatur de sola precatone. Aliarum quaestionum tractatio vel consulto omissa, vel dilata. Imperator egregiam orationem habet. Gregoram absentem desiderat. Causae absentiae. Barlaamus victus ad suos et ad patria instituta revertitur (10). Imperator, morbo ingravescente, monasterium Hodegetriae denuo ingreditur. In lethargum incidit. Aegre expergefactus medicos arcessit. Ad Gregoram mittit qui interrogent, an castra amica sint. Moritur. Quo anno mundi; quo die. Vitae et Imperii tempus. Lamentandi munus Gregorae impositum. Monodia ab eo recitata. Mores et ingenium principis defuncti. Romanorum Imperatorum instituta neglexit. Aves et canes aluit maximis sumptibus: quem morem Cantacuzenus eo mortuo abolevit. Deo fretus pericula contempsit. Dignitati suae non satis consuluit. Triclinii Imperatorii suggestus eo imperante omnibus patuit. Pilcorum et vestium discrimina sustulit. Haec et alia imminens Imperii ruinam portendere credita (11).

α'. **T**ὸ δ' ἐπιόντος ἔτους οἱ Τοῦρκοι πλεῖστα ναυπηγησόμενοι πλοῖα οὐ μόνον τὰς γήσους κακῶς διετίθεσαν τὰς τε κατὰ τὸν Αἰγαῖον καὶ μετὰ τὸν Αἰγαῖον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπ' ἐμπορίᾳ ἐξιούσας ὀλκιάδας αἰρούντες ἐλητίζοντο· συχνὰς δὲ καὶ τὰς ἀποβάσεις ἐς 5 τὴν μεσόγειον ἐποιοῦντο, καθάπερ ἐν φιλαξ γῆ, μηδένα τὸν προσιστάμενον ἔχοντες. ἃ δὴ κοινὴν τε ἐπῆγε φθορὰν Λατίνοις ὁμοῦ καὶ Ῥωμαίοις καὶ ἔτι μελλοῦσα ἠπέλλει τὸν φόβον ἐν τοῖς ἐξῆς. (B.) Κοινολογοῦνται τοίνυν συνελθόντες οἱ τῶν Λατίνων ἄρχοντες περὶ τοῦ πράγματος πρὸς τε ἀλλήλους καὶ πρὸς Κάρολλον 1 τὸν τῆς Ἰταλίας ῥῆγα καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν πολεμίων παρα-

A. M.

6836

ad

6849

A. C.

1328

ad

1341

Imp. Andron.

Iunioris.

P. 321

V. 260

A. C. 1335

1. Anno sequente Turci, plurimis navibus aedificatis, non insulas tantum vexarunt in Aegaeo et ultra Aegaeum mare sitas, sed mercatorias etiam naves captas spoliarunt, et crebros excensus in mediterranea fecerunt, non secus ac si in sua terra versarentur, obsistente nemine. Quae res Latinis aequae ac Romanis exitio erant, et graviora etiam in posterum pericula minabantur. (II.) Latinorum itaque principes conveniant, ac de ea re inter sese et cum Carolo Italiae rege communicant; seque ad propulsandum ho-

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iunioris. σκευάζεσθαι ἐπαγγέλλονται. πέμπουσι δὲ καὶ πρὸς βασιλέα πρεσβείαν, διυσαφοῦντές τε τὴν κοινὴν τῶν Λατίνων ὄρμην καὶ ἡμᾶς ἀξιοῦντες διαναστῆναι καὶ αὐτὸν ἐς τὴν κοινὴν χρεῖαν καὶ μὴ ἐν παρήργῳ θείναι τὰ τῆς σπουδῆς. οὐ γὰρ ἀνεκτὰ ἔφρασκον εἶναι, ὅσα Ῥωμαίοις ἐπάγουσι καὶ Λατίνοις οἱ βάρβαροι καθ' ἡμέραν 5 θεινὰ, καὶ ὅσα ἐπάξιν ἐτι ἐπαγγέλλονται. ἄτοπον δὲ καὶ ἄλλως καὶ κωδρωτάτης πάντῃ διανοίας καὶ γνώμης, παρὸν τῇ καθ' ἑκαστον ἔτος γινομένη ζήτησι καὶ παραπομπῇ τῶν ἡμετέρων χρημάτων πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀκόντων ἡμῶν ἐς παρασκευὴν ναυτικῆς 10 δυνάμειος καὶ ἄμυνας κατ' αὐτῶν χρήσασθαι, ἔπειτα ἐκότηας ἐνδιδόναι καὶ ἐς προφανῆ καὶ ἀναμφισβήτητον κίνδυνον ὥσπερ συνωθεῖν μετὰ τῶν ἡμετέρων καὶ ἡμᾶς αὐτούς. ἐπήνεγκαν δὲ τῇ πρεσβείᾳ καὶ ὥσπερ τιτὰ ἐπωδὸν, ὡς εἰ μὴ διανασταίης καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν ἐς ἄμυνας τῶν κοινῶν πολεμίων, οὐκ ἂν φθάνοις καὶ 15 αὐτὸς ὑφ' ἡμῶν ἴσα τοῖς ἐχθροῖς πολεμούμενος. (Γ.) Ταῦτα 15 Βτὸν βασιλέα ἠνάγκασεν εἰς τὴν κοινὴν καὶ αὐτὸν ταύτην χρεῖαν διαναστῆναι. καὶ ἐπεὶ χρημάτων ἐσπάνιζε τὰ βασιλικὰ ταμεία, πέμπει τὴν ταχίστην τοὺς τὰς ἐπὶ Θράκη καὶ Μακεδονίᾳ χώρας καὶ πόλεις ἀργυρολογήσοντας, καὶ ταῦτα πολλὰ πεπονηκυίας ὑπὸ 20 τε τῶν ἄλλοτε ἄλλως ἐπιόντων φόρων καὶ ὑπὸ τῶν συγγῶν ἐφόδων ἐνθεν μὲν τῶν Τούρκων, ἐκεῖθεν δὲ τῶν Βουλγάρων. τοῦτων οὕτως ἐχόντων τὴν τε παλαιὰς ἐπισκευάζον ναῦς καὶ ἑτέρας ἐξ αὐτῶν ἤδη κρηπίδων ἐναυπηγοῦντο παρ' ὄλον τουτονὶ τὸν 21. ἐκεῖθεν Α., ἐνθεν W.
- A. C. 1336 χεῖμῶνα. ἕαρος δὲ ἤδη λήγοντος ὁ μὲν βασιλεὺς εἴκοσι ναῦς πε-

ntem paratos fore pollicentur. Missis etiam ad Imperatorem legatis consensum et ardorem Latinorum ei declarant, hortanturque, ne communibus periculis desit, et ut serio ac sedulo in rem gerendam incumbat. Intolerabilia enim esse quae Turci Latinis et Romanis detrimenta in dies inferant et in posterum inferre destinant. Ad haec absurdum ac ignavissimum esse ingenii et animi, cum Hieret ea iactura et translatione opum nostrarum, quibus quotannis inviti a barbaris spoliemur, ad navalium copiarum apparatus et propulsionem hostium uti, ultro cedere illis, et in evidens atque indubitatum discrimen nos ipsos una cum facultatibus nostris ultro praecipitare. Legationi illud etiam conclusionis vice adiecerunt: ni expergisceretur et una secum communes hostes oppugnaret, et ipsum hostis loco futurum. (III.) Ita Imperator, communis illius belli socius esse coactus, cum fletus Imperatorius pecuniae inopia laboraret, tributorum extractores in Thraciam et Macedoniam statim misit; quamvis illius tractus urbes ac provinciae multum iam vexatae erant, tum exactationibus alias aliis, tum incursionibus crebris hinc Turcorum, illic Bulgarorum. Interea et veteres naves reficiuntur, et aliae novae per totam hanc hiemem a fundamentis exstruuntur. Sub veris exitum Impera-

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Junioris.

πληρωκῶς πρὸς ἔκπλουν παρεσκευάζετο, ναύαρχος θ' ἐβλοντῆς ἀ-
τὸς τοῦ στόλου γιγνόμενος, καὶ ταῦτα πρὸς τῆς συζύγου δεσποί-
νης καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων κωλυόμενος, διὰ τὸ μὴ εἰς ἀξίαν
βασιλικῆς περιωπῆς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ἀνήκειν. ὁ δ' ὥσπερ
5 ἐν τοῖς ἄλλοις αὐτοεργῶς αὐτὸς τῶν γιγνομένων ἐφιλοτιμεῖτο γί- C
γνεσθαι, οὕτω κἀνταῦθα πολὺ τὸ φιλότιμον ἔσχε καὶ πλήρης ἦν
πολεμικῆς ὀρμῆς. ἐκάθητο δὲ ὁμοῦ καὶ τὴν τῶν Λατινικῶν δυ- D
νάμειν ὑπῆξι περιμένων. ἀλλὰ περὶ τοὺς νεωστὶ φυνέντας ἐν
σφίσι αὐτοῖς θορυβούς καὶ ταραχὰς οἱ Λατίνοι ἀσχοληθέντες
10 ἄπρακτοι καὶ ψευδεῖς περὶ τὰς ἐπαγγελίας ἐφάνησαν. (Δ.) Οἱ
δὲ Ῥόδιοι καὶ οἱ τὴν παρὰ λίον Φώκαιαν οἰκοῦντες, ἣ πλησίον κεί-
ται τῆς Σμύρνης, καὶ πρὸς τούτοις ὁ τῶν Κυκλάδων νήσων ἡγε-
μονεύων, δόλω μεταθέμενοι τὸν σκοπὸν, σύνθημα ἔσχον λάθρα
ἐπιθέσθαι ταῖς τε Ῥωμαϊκαῖς νήσοις καὶ αὐταῖς ταῖς τοῦ βασιλέως E
15 ναυτικαῖς δυνάμεισι· δείσαντες ἴσως, μὴ ὁ βασιλεὺς τῶν ἄλλων
ἀφείμενος ἐπ' αὐτοὺς τρέψηται. ὄθεν ἐπὶ Λέσβον ὀρμήσαντες
ἕνα ναυστὶ πεντεκαίδεκα τῆς μὲν ἄλλης νήσου κύριοι γενέσθαι
τέως οὐκ ἠδυνήθησαν· αὐτοὶ δὲ τῷ λιμένι τῆς Μιτυλήνης ἐξα-
φνης προσχόντες προδοσίᾳ τὴν πόλιν εἶλον εὐθύς. (Ε.) Βουλο-
20 μένων δὲ τῶν τε Ῥοδίων καὶ τοῦ τῶν Κυκλάδων νήσων ἡγεμόνος F
τά τε χρήματα διαρπάσσει καὶ τὴν ἄλλην ἐπίσην ἐπικράτειαν δι-
νειμασθαι τῶν Λεσβίων, δόλω τιλὶ καὶ ἀπίτῃ χρησάμενος ὁ τῶν
Φωκαίων ἀρχηγὸς Κατάνης οἰκίαν τε φρουρὰν εἰσήγαγεν εἰς
τὴν Μιτυλήνην καὶ ταύτην ἐσφετερίσαστο, τούτους παρακρουσά-
25 μενος. ἐνόμισε γὰρ ῥαδίως ἐκείθεν καὶ ὄλης ἄνευ συμμάχων τῆς

12. μεταθέμενοι A., μεταθέμενον W. 15. ἀφείμενος A., ἀφιέμενος W.

tor viginti navibus completis parat se ad profectiōnem, et ipse ultro classis
praefectum agit; idque Imperatrice uxore et caeteris omnibus prohibentibus,
quod istiusmodi res ab Imperatoria maiestate alienae essent. At ille, ut cae-
tera, ita hanc quoque rem sua praesentia et opera confici volebat, alacri-
tate et bellico impetu plenus. Latīnarum tamen copiarum adventum exspe-
ctabat. Verum illi nuper inter ipsos ortis tumultibus occupati spem eius
fefellerunt, ac nihil eorum quae promiserant exsequuti sunt. (IV.) Rhodii
vero et maritimae Phocaeae habitatores, quae urbs prope Smyrnam sita est,
ac praeterea Cycladum insularum princeps, consilio fraude mutato pepige-
rant, se Romanas insulas et ipsas Imperatoris copias clam adorturos: veriti
fortasse, ne hic aliis omisais arma in ipsos converteret. Itaque cum navi-
bus quindecim Lesbum profecti reliqua quidem insula potiri illico non
potuerunt; sed Mitylenae portum derepente ingressi urbem proditiōne statim
ceperunt. (V.) Cum autem Rhodii et Cycladum insularum princeps opes
diripere et reliquam pariter Lesbiorum ditionem partiri vellent: Phocaeo-
rum ductor Catanes dolo ac fraude usus suum praesidium in urbem intro-
dixit, illisque deceptis eam sibi vindicavit. Inde enim totius insulae vel

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 323
- νήσου κρατήσιν, ἅτε πλείονα συναμφοτέρων ἐκείνων μίνας αὐ-
τὸς κεκτημένος δύναμιν. ὀκτώ μὲν γὰρ ἦλθεν ἔχων τρεῖς μίνας
αὐτὸς, ἄς ἐκ Γεννοῦας ἔφθη πεπληρωκῶς· οἱ δὲ Ῥόδιοι τέτα-
ρας· τὰς δ' ἑτέρας τρεῖς ὁ τῶν Κυκλάδων νήσων ἀρχηγός. αὐ-
τὸς μὲν οὖν τοὺς μὲν τῆς Μιτυλήνης οἰκήτορας εὐθὺς ἐξώκισε τῆς
πατρίδος· ὁ δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα μεταπεμψάμενος ἐκ
Φωκαίας ἐκεῖ τὴν οἰκίαν ἔχειν εἴλετο, φρουρὰν ἰκανὴν ἐγκατα-
λιπὼν τῇ Φωκαίᾳ. κληρός δ' αὐτῷ περιελθὼν ἦν ἀπὸ προγότων
ἡ Φώκαια, πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ πάππου τοῦ βασιλέως σφίσι
δοθεῖσα ἐπιτροπῆς τε εἵνεκα καὶ χρημάτων τινὸς πορισμοῦ. δὲ 19
- Β καὶ κατὰ χρόνους τακτοὺς οἱ τὴν ταύτης ἐφορείαν διαδεχόμενοι
γράμμασι βασιλικῶς ἀναγεοῦντες αἰεὶ διετέλουν τὴν δόσιν τοῦ κλέ-
ρου, μὴ λάθῃ παρακρουσμένη τὴν βασιλικὴν δεσποτείαν ἢ με-
ταξὺ τοῦ χρόνου μακρὰ περίοδος. ὁ δὲ Κατάνης οὗτος, νοσοῦν-
τα ἑωρακῶς ἤδη τὰ Ῥωμαίων πράγματα, θρασύτερον διετέθη 15
πρὸς βασιλείᾳ καὶ ἡμέλει τῶν καθηκόντων δικαίων. ὄθεν καὶ τὴν
τοῦ βασιλέως ὑφορώμενος αἰφνίδιον ἔφοδον ἐάντων τε κατὰ πᾶν
C τὸ δυνατόν ἠσφαλίζετο καὶ τὴν τῆς Μιτυλήνης ἐμελέτα ἐπιβου-
λήν. καιροῦ δὲ ἤδη λαβόμενος εἰς πέρας καὶ τὴν ἐπιβουλήν
ἐξέβηξεν. οἱ μὲντοι συνδεδραμηκότες ἐπὶ τὴν τῆς Μιτυλήνης 20
ἄλωσιν Ῥόδιοι μετὰ τῶν ἑτέρων τὴν τοῦ Φωκαέως Κατάνη μο-
χθησίαν τῆς γνώμης κατεγνωκότες ἐς τὰ οἴκοι ἀνεχώρησαν.
- V. 262 (5.) Τούτων οὕτως ἐχόντων τοῦ προτέρου πλείον ἀναλαβόν-
D τες θράσος οἱ ἐν τοῖς Γαλάτου οἰκοῦντες Γεννοῦνται διὰ τὸ τοῦ
10. τε add. A. 11. τὴν add. A. 14. οὗτος om. A. 21. Ῥό-
διοι add. A.

sine sociis se facile potiturum esse putabat; quippe qui solus utriusque illis simul iunctis superior viribus foret. Is enim solus octo triremes adduxerat, quas Genuae compleverat: Rhodii vero quatuor: reliquas tres Cycladum insularum princeps. Ac Mitylenseos quidem cives statim urbe exegit; et uxore ac liberis Phocaea arcesitis, ibi considere decrevit, iusto praesidio Phocaeae relicto. Erat autem Phocaea patrimonium eius, transmissum videlicet a maioribus, qui eam urbem ab Imperatore eodemque avo Imperatoris acceperant, procurationis et alicuius pecuniarii redditus gratia. Quamobrem certis temporibus qui in eius loci praefecturam aliis succedebant, factam olim donationem novis Imperatoris litteris perpetuo renovabant, ne longo temporis spatio exclusus Imperator dominio imprudens excideret. Catus autem iste, cum iam Romanam rem afflictam cerneret, insolentiam erga Imperatorem se gessit, officiumque neglexit. Unde Imperatoris subitam impressionem veritus salutis suae qua potuit omni modo consuluit, et Mitylensem per insidias occupare instituit: idque data occasione perfecit. Caeterum Rhodii, et alii qui ad invadendam Mitylenen concurserant, improbitatem Phocaeensis Catanis exosi domum recesserunt. (VI.) Hoc rerum stata Genuenses, qui Galatam tenebant, cum antea audaces, tum illo Ca-

Κατάνη προτέρημα (Γεννουίτης γὰρ κάκεινος ἐτύγγαγε) πλείονα τῶν προτέρων ἐπήγον καὶ προσετίθεισαν τοῖς Ῥωμαίοις τὰ ἀδικήματα καὶ τὰς ὕβρεις. διὰ γὰρ τὴν ἀτέλειαν, ἣν παρὰ πρώτου Παλαιολόγου Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως εἰλήφεσαν, ὡς ἀνωτέρω A. C.
1323
.ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.
 5 εἰρήκαμεν, τὸ πλείον τοῦ τῶν Ῥωμαίων ναυτικοῦ προστιθέμενον ἐκείνοις καὶ μετασχηματιζόμενον ἐς μέγα μὲν τὸν Λατινικὸν ἠΰξησε πλοῦτον, μέγα δ' ἠλάττωσε τὸν Ῥωμαϊκόν. ὃ δὴ καὶ σκληροτέρους κατὰ Ῥωμαίων αὐτοὺς ὑπέφρονός τε καὶ αὐθάδεις ἐποίηκε. ὄθεν τὴν τε περὶ αὐτοὺς τάφρον βαθυτέραν ἐποιοῦν καὶ
 10 πύργους ὄχυρούς κατὰ τὸ λεληθὸς ἐν σχήμασιν οἰκιῶν ἀνίστων· καὶ ἐπὶ τούτοις, χρήμασιν ὑποφθείροντες τοὺς τῶν βασιλικῶν προεστηκότας πραγμάτων, ἄδειαν πῦσαν εἰλήφεσαν, ἀμπελωνάς τε ὠνεῖσθαι καὶ οἰκίας ἀνιστῆν ἐπὶ τοῦ πλησιάζοντος λόφου λαμπροῖς πεπυργωμένας τοῖς τεύχεσιν· ὧς καὶ δεῖσαν πολεμεῖν
 15 Βυζαντίοις, μηδὲν εἶναι τὸ φόβον ἐπάγον καὶ κώλυμα τούτοις. (Ζ.) Ἐπεὶ δ' ἀρίτως ὁ βασιλεὺς τὴν τε τῆς Μιτυλήνης ἐπίθετο ἄλωσιν καὶ τούτους αὐτὸν ἐγγύθεν πέρα τοῦ δέοντος ἑώρα θρασυνομένους καὶ ἐς τὰ πλείεσσι παρασπονδοῦντας, περιελθὼν αἰφνιδίως ἐνέπρησε τὰς περὶ τὸν λόφον μεγάλας καὶ ὄχυράς ἐκείνας οἰκίας αὐτῶν· ἐν αἷς πολλὰ τε εὗρηται ὄπλα καὶ τόξα καὶ βέλη
 20 καὶ διάφορα. ταῦτα παρὰ προσδοκίαν ἰδοῦσι τοῖς Λατίνοις κατεπτηχέναι καὶ ἐκπεπληγῆναι ἐπήει καὶ δεδιέναι τὰ ἔσχατα. ἤλιπσαν γὰρ αὐθημερὸν ἐπισπεσεῖσθαι καὶ σφισι τὸν βασιλέα ὄλο-

6. ναυτικὸν W. pro Λατινικόν. 21. καὶ om. A.

tanis successu audaciores facti (nam et is Genuensis erat), pluribus maioribusque iniuriis et contumeliis Romanos onerabant. Nam propter immunitatem, quam primum a Michaële Palaeologo impetraverant, ut supra diximus, maxima pars Romanae classis ad illos se contulerat, eorumque habitum assumpserat. Unde Latinorum opes auctae, Romanorum vero imminutae sunt. Quae sane res eos asperiores contra Romanos atque etiam superiores et contumaces effecit. Proinde et fossam circumductam profundiorē fecerunt, et firmas turres clanculum per speciem aedium exstruxerunt. Tum iidem largitione corruptis iis, qui Imperii administrationi praecerant, omnia licentiam nacti sunt et vineas emendi, et aedes in vicino colle splendidis muris ac velut propugnaculis munitas aedificandi; adeo ut si bellum cum Byzantiis gerendum esset, nihil esset, quod eos aut terreret, aut impediret. (VII.) Imperator autem, cum primum Mitylenen esse captam audisset, et hos in vicinia plus satis inolescere cerneret et pacta conventa pleraque violare; iis subito circumventis magnas illas et munitas aedes in colle exstructas incendit: in quibus multi arcus, multa tela et arma, eaque diversi generis, reperta sunt. Quae cum Latini praeter expectationem viderent, pavere ac tropidare et extrema timere coeperunt. Putabant enim, Imperatorem eodem die cum navalibus copiis solito maioribus in se ipsos

A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.

σχερῶς, πολλῆς περιεστηκυίας εἴπερ ποτὲ ναυτικῆς δυνάμεως. διὸ καὶ λάθρα ὠπλιζόντο καθ' αὐτούς. ἐπεὶ δ' ἄχρι τῆς ἑσπε-
ραιας περιμείναντες οὐδὲν πλέον διαπραττόμενον τὸν βασιλέα
ἑώρων ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' ὄλον ἠσχολημένον περὶ τὸν ἐς Μιτυλή-
νην ἀπόπλουν, ἀναθαυρήσαντες μάχην ἐκήρυξαν φανεράν καὶ
ἀδεῶς ἐς τε Βυζαντίους καὶ ἐς αὐτὸν βασιλέα ἐνόβριζον ἑσπίνους
τε περιήλασαν πύργους τοῖς ἐναντῶν τείχεσι· καὶ τῶν μεγάλων
ὀγκύδων τὰς μὲν εἰς πυθμένας θαλάσσης κατέδυσαν, τὰς δ'
ἀπλίσαντες πρὸ τοῦ λιμένος ἀντ' ἄλλων προβόλων καὶ χαρακω-
μάτων ἔστησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ βουλόμενος τὴν τοσοῦτην πα-
C ρασκευὴν ἐνταυθοῖ περιεσπῆν μεγαλοψύχως τε ἐχρήσατο τοῖς πα-
ροῦσιν, ἡμεληκῶς τὸ παράπαν αὐτῶν, καὶ πρὸς ἔκπλουν πα-
ρεσκευάζετο πάσῃ σπουδῇ, πλείονας ἔτι δυνάμεις ἀθροίζων.
(H.) Ἐπεὶ δὲ μέχρις ὄλων ἐπὶ τῆμερῶν ἐντὸς τείχους οἱ ἐν τοῖς
Γαλάτου Λατίνοι συγκαλεισθέντες ἐμελλον ὑπὸ τοῦ οἰκείου δήμου
διασπαραχθῆσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν πλέον τὰ συμ-
πεσόντα σφίσι δεινά· ὕδατος τε γὰρ ἐσπίνιζον καὶ ὄση ἐκ τῶν
D λαχάνων καὶ ὀπωρῶν ἦν ψυχαγωγία· οἱ τ' αὖ ἀγοραῖοι καὶ πένητες
ἄνθρωποι, καὶ ὄσοι ἐκ τῶν ὀνίων τὸ ἐφήμερον ταλαντεύουσι κέρ-
δος, οὗτοι δὲ πλείστην ὑπομένοντες ζημίαν πολλῶν πλέον κατὰ τῶν
προεστώτων Λατίνων ἐμαίνοντο· διὰ δὲ ταῦτα πρὸς τὸ ταπει-
νότερον ἀπαλλάζοντες ὑπέκνην τε τῷ βασιλεῖ καὶ συγγνώμην
ἔσχον τῆς ἀκαίρου ὀφρῆος. (Θ.) Τοῦ γε μηνῆτος ἤδη μετὰ
E τὰς τοῦ κυνὸς ὄντος ἐπιτολὰς, ὅτε δὴ καὶ ἀφθονώτερα τὰ ἀρατι-

16. διασπαραχθῆσθαι corr. W., διαταραχθῆσθαι libri. 24. ἀ-
περὶ W.

quoque impetum esse facturum. Quare clam armis sese muniebant. Sed cum ne postridie quidem Imperatorem quicquam contra se moliri cernerent, sed totum Mitylenaea navigatione occupari: elati animis apertum bellum denunciant; nec solum Byzantiis, sed et ipsi Imperatori audacter illudunt, E-gneis turribus sua moenia circumplectuntur, magnas denique onerarias par-tim in funda maris demergunt, partim ante portum armatas munitionum et aggerum vice opponunt. Imperator vero, cum copias tanto apparatu a se instructas nollet eo bello distrahi, magnum inter haec animum prae se tulit, illis prorsus neglectis, et omni studio ad navigationem se paravit ac novas sibi vires quaeisivit. (VIII.) Sed cum Latini Galataei ad septem integros dies moenibus suis inclusi mansissent, ac iam iis tumultus ab civibus suis im-mineret, qui mala urgentia diutius tolerare non poterant (nam et aqua et omni herbarum pomorumque solatio carebant), et circumforanei ac pauperes homines, et qui e quotidiano venditionis lucello sustentabantur, ii demum maxima iactura facta magis etiam contra magistratus Latinos insanirent: ob haec igitur facti modestiores Imperatori sese submisserunt, et intemptivae superbiae veniam impetrarunt. (IX.) Post Caniculae exortum, anno iam ver-

καὶ πνεύματα ἐς τὴν κάτω χέονται θάλατταν, ἄρας ὁ βασιλεὺς
 μετὰ πάσης τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἔπλει ἐς Μιτυλήνην. αἱ δ'
 ἑπτὰ τοῦ Κατάνη τριήρεις τὴν Μιτυλήνην παραπλέουσαι, πλει-
 ονς ἢ κατὰ προσδοκίαν ἐπιούσας τὰς τοῦ βασιλέως ἐωρακυῖαι, αἱ
 5 μὲν δύο φθάσασαι προσωρμισθήσαν τῷ τῆς Μιτυλήνης λιμένι, αἱ
 αἱ δὲ πέντε ἀπεργακυῖαι ἐς τὴν χέρσον ἐξώκειλαν καὶ πάντες οἱ
 ἐν αὐταῖς ἀποθήμενοι τὰ ὄπλα ἔφευγον· ὧν οἱ μὲν ἔδραμον εἰς
 τὴν Μιτυλήνην, οἱ δ' ἀνοδία χρησάμενοι διεφθάρησαν ὑπὸ τῶν
 Λεσβίων. τὰς δὲ πέντε ναῦς πλήρεις ὄπλων καὶ ὀμφωνίων ναυτι-
 10 κῶν οἱ τοῦ βασιλέως λυβόντες ἀπέπλευσαν ἐς Χίον τὴν νῆσον
 ἄμα τῷ βασιλεῖ, πληρώσοντες τὰς ἤδη ληφθείσας πέντε τριήρεις
 ἐκείνας ἕρετῶν τε καὶ ὀπόσοι ἐκ τῶν καταστρωμάτων μύχεσθαι
 ἔμελλον. μέγα δ' ἐγένετο ἐναντιῶμα τῇ τοῦ βασιλέως σπουδῇ
 καὶ θελήσει ἢ πρὸς τὴν Χίον αὕτη διατριβή. ἀδείας γὰρ ὁ Κι-
 15 τάνης λαβόμενος τὴν τε Μιτυλήνην ἀχωρώσατο καὶ πολλὴν εἰσή- P. 325
 νεγκε δύναμιν στρατιωτικὴν καὶ χορηγίαν ἀφθονωτέραν τῶν χρεω-
 δῶν· καὶ ἔτι ἐς Φώκαιαν πέμψας ἕς εἶχε δύο ταχυπλοούσας τρι-
 ἦρεις τὰ ὁμοία ἐπέπράχει πολλῇ χρησάμενος τῇ σπουδῇ. μετὰ
 δὲ ταῦτα καταπλεύσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν δυνάμεων ἐς Φώ-
 20 καιαν, προσκυλεσάμενος δὲ καὶ τὸν τὴν περίξ ἐπαρχίαν ἔχοντα
 Τυρῶνον, αἰτε εἰδὼς κάκεινον ἀχθόμενον ἐκ πολλοῦ τοῖς Φω-
 καεῦσι Λατίνοις διὰ τὰς ὑπὸ σφῶν ἐπαγομένης αὐτῷ συχνοτέ- B
 ρας ζημίας, περιεστρατοπέδευσεν οὕτω τὸ φρούριον ἕκ τε γῆς
 καὶ θαλάττης πολιορκῶν, πολλῆς τῆς χορηγίας τῶν χρεωδῶν πα-
 25 ραγινόμενης ἐς τὰς τριήρεις παρὰ τῶν Τυρῶνων.

gente, cum septentriones in mari inferiori vehementius spirant, Imperator cum omnibus navalibus copiis Mitylenen tendit. At Catanis triremes, quae tum septem numero Mitylenes oram legebant, cum plures expectatione suas naves conspexissent, duae quidem in portum statim evaserunt; quinque vero per desperationem in terram appulerunt. Qui autem in eis fuerunt, omnes abiectis armis fugerunt: quorum alii cursu Mitylenen pervenerunt, alii viae ignari a Lesbiiis interfecti sunt. Imperatorii vero naves quinque armis et commeatu plenas ceperunt, et iis secum abductis Chium versus cum Imperatore navigarunt, illas ipsas quas ceperant quinque triremes remigibus completuri; item militibus, qui e tabulatis pugnarent. Atque haec apud Chium mora festinationi et studio Imperatoris valde adversa accidit. Catanes enim iam securus Mitylenen munivit, magnam militum manum et uberem commeatum introduxit; et duabus illis expeditis triremibus, quas habebat, Phocaeam missis, tanta diligentia usus est, ut et illi urbi eodem modo provide- rit. Post haec Imperator cum copiis Phocaeam advectus, ipsomet Turco circumiacentium locorum domino arcessito (quippe sciebat illum quoque iam diu Phocaeensibus Latinis infensum ob illata sibi ab eis crebra detrimenta), castellum terra marique obsidet, Turcis commeatum affatim in triremes im- portantibus.

A. M. β'. Τοῦ μέντοι βασιλέως μετὰ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων ἀπο-
 6836 δημοῦντος καὶ ἀδείας μακρᾶς ἐπιχωριαζούσης ἐς τὰ βασίλεια,
 ad στάσειν τῶν νεωτέρων τινὲς μεμελητήκασαν, συνεργοὺς ἔξεν ἡλι-
 6849 κότες καὶ τοὺς ἐν τοῖς Γαλάτου Λατίνοισι διὰ τὰ φθύσαντα σκάε-
 Imp. Andron. Cδαλα. ἦν δὲ τῆς στάσεως ὁ σκοπὸς, ὡς ἐλέγετο, τὸ βασιλεῖον⁵
 Iunioria. κράτος, εἰ δυνηθεῖεν ἀποκτεῖναι πρῶτον τὴν τε δεσποικίαν καὶ τὸν
 Διταύτης υἱὸν Ἰωάννην τὸν βασιλεῦ καὶ ἐφεξῆς ὅποσοι ἐναστυώσ-
 σθαι μέλλοιεν. ἀλλ' ἐν ᾧδισιν ἔτι μενούσης τῆς μελέτης καὶ τῶν
 στασιαστικῶν λάθρα τὸ πρᾶγμα διὰ μεγάλης ποιουμένων σποδοῦ,
 οὐκ ἔλαθε τὰ δρώμενα Καντακουζηνῆν, τὴν τοῦ μεγάλου δομε-
 10 στικου μητέρα· ἦν πάρεδρον τῇ δεσποικίᾳ μέλλων ὁ βασιλεὺς
 ἀποπλεῖν καταλέλοιπεν, ὅτε βουλευτικὴν γυναῖκα καὶ σεμνότη-
 τος ἤθεσι κοσμουμένην καὶ βαθεῖαν πλουτοῦσαν τὴν σύνεσιν καὶ
 Επάνυ τοι σφόδρα ἐν τοῖς ἀπόροις ἐμήχανον. ἡ δὲ καὶ ὁμοῦ τῇ
 πάντα ἀρίστη δεσποικίᾳ, πρὶν ἐπὶ μέγα ῥαγῆναι τὸ πρᾶγμα κα-
 15 κίας, συνέστειλε συνετώτατα· οὐκ ἔνευ μέντοι δυσχερείας ἀπο-
 V. 264 κρουομένης τὸ ῥᾶστον, συνέστειλε δ' οὖν. (B.) Τοῦ δὲ χρόνου
 περὶ τροπᾶς ὄντος ἤδη χειμερινὰς ὁρῶντες οἱ τὸ τῆς Θωακίας
 P. 326 ἔχοντες φρούριον Λατίνοι, ὅτι μήτε χειμῶνος ἀκμὴ θραῦσαι δύ-
 ναται τὸ τοῦ βασιλέως ἐκίμονον, καὶ ταῦτα τῆς ναυτικῆς ὄλης²⁰
 δυνάμεως ἐν ὑπαίθρῳ τὴν πολιορκίαν ἀντοῦσης νύκτωρ καὶ μεθ'
 ἡμέραν κατὰ τὸ συνεχές, μήθ' ἡ μακρὰ τῶν οικειῶν ἀποδημία,
 μήτ' ἄλλο τι τῶν ὄσα ῥαστώνην ἄφθονον παρέχει τῶν χρειωδῶν,

5. ἐγένετο W.

6. τε add. A.

15. πάντα ἀρίστη add. A.

2. Caeterum Imperatore cum navalibus copiis absente, quum in palatio magna impunitas et licentia vigeret, quidam ex iunioribus seditionem meditati sunt, sperantes, se ab ipais Latinis, qui Galatae habitabant, adiutum iri ob illas videlicet novissimas offensiones. Scopos autem seditionis fuit, Imperatoriam potestatem usurpare, si primum Imperatricem et eius filium Ioannem, deinde et eos omnes, qui adversari possent, occidissent. Sed dum id facinus adhuc parturiunt et seditiosi rem clanculum vehementer urgent; Cantacuzenam, magni Domestici matrem, quid ageretur haud latuit: quam Imperator a sestricem coniugi suae discessurus reliquerat, quippe prudentem matronam, gravitate morum conspicuam, acerrimo iudicio praeditam, et quae ita solers erat, ut rebus difficillimis facile posset se expedire. Ea ergo una cum praestantissima Imperatrice, priusquam magnum inde malum erumperet, motum illum prudentissime compepsit; non illa quidem sine aliqua difficultate, quae conatibus obstaret: attamen compepsit. (II.) Sub hiberni solstitii tempus Latini, qui Phocaeam tenebant, cum Imperatorem ita perseverantem viderent, ut eum neque hiemis rigor frangeret (quamquam omnes navales copiae oppugnationem noctu atque interdiu sub dio continenter urgebant), nec longa absentia a suis, nec ullius rei ad lautius vivendum necessariae penuria, coeperunt desperare; pra-

- ἐς ἀπογνώσεις ἔχωρον, καὶ μάλιστα ὅτι καὶ τὰ σιτία σπανίζοντα
 ἐν σφίσι ἐώρων αὐτοῖς. ὄθεν καὶ διαπρεσβεύονται πρὸς Ῥοδίους
 καὶ δέονται μὴ περιϋδεῖν κινδυνεύοντας. οἳ καὶ διαλλαχταὶ πρὸς
 βασιλέα ἐλθόντες λύουσι τὴν πολιορκίαν. δεδώκασιν γὰρ εὐθὺς οἱ
- 5 **Φωκαεῖς** τοὺς νείας τοῦ συμμαχοῦντος Ῥωμαίους **Τούρκου** τῷ **B**
 πατρὶ αὐτῶν, οὗς ἐκ πολλοῦ κλέψαντες εἶχον δεσμούς. δεδώκασιν
 δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ πίστει ἀσφαλεῖς ὑπὸ μάρτυσι τοῖς Ῥοδίοις,
 τὴν τε **Μιτυλήνην** ὅσον ἀντίκα ἀποδώσειν καὶ ὑπηκόους αὐτοὺς
- 10 συμφωνίαν. (Γ.) Καὶ οὕτως ἐκείθεν τὴν ναυτικὴν ὁ βασιλεὺς
 ἀναλαβὼν δύναμιν ἐβουλήθη μὲν ποιήσασθαι τὸν κατάπλουον ἐς
Μιτυλήνην· διὰ δὲ τοὺς ἐν **Βυζαντίῳ** θορούβους τῶν στασια-
 στῶν καὶ διὰ τὸ καταπεπονησθαι τὸν στρατὸν ὑπὸ τοῦ ψύχους
- 15 καὶ μετὰ βραχὺ συλλαβὼν τοὺς τὴν βασιλείαν λάθρα σφετεριζο-**D**
 μένους καὶ διαστήσας ἰδίᾳ τοὺς στασιώτας αὐτῶν ἐξήταξε καὶ
 συνήγε τάληθές ἀφ' ἐκάστων. μετὰ δὲ ταῦτα συνηθροικῶς πᾶ-
 σάν τε τὴν σύγκλητον καὶ τοὺς ἐν **Βυζαντίῳ** τηρικῶτα ἐπιδη-
 μοῦντας ἐπισκόπους σὺν γε τῷ πατριάρχῃ, καὶ ὅσοι τοῦ δήμου
- 20 τῶν **Βυζαντιῶν** ἐτύγχανον ἔκκριτοι, εἰς μέσον ἤνεγκε τοὺς τε στα-
 σιαστὰς τοὺς τε στασιώτας, καὶ ὅσοι ἐτύγχανον μάρτυρες. οἳ
 καὶ ἀλλήλους ἤλεγχον διαπληκτιζόμενοι καὶ παριστῶντες δι' ἀπο-**E**
 δείξεων ἀναμφιβόλων κατ' ἀλλήλων τὰς ἀλλήλων συνωμοσίας
 καὶ τὰ ἔκτοπα καὶ κάκιστ' ἀπολούμενα ἐκεῖνα βουλευμάτα· ὡς
2. αὐτοῦ **W**. 8. αὐτοῦς **om. A**. 9. καὶ] κατὰ **A**. 14. τῆς
 add. **A**.

A. C.
 1328
 ad
 1341
 Imp. Andron.
 Iunioris.

sertim cum rei frumentariae inopia laborare se intelligerent. Itaque legatis
 ad Rhodios missis rogant, ne sibi periclitantibus desint. Ac Rhodii apud
 Imperatorem pro eis intercedentes obsidionem solvunt. Phocaenses enim
 Turco Romanos adiuvanti filios statim restituerunt, quos multo ante furati
 in vinculis habebant. Fidem praeterea Imperatori certis cautionibus firma-
 runt, Rhodiis testibus adhibitis, se et Mitylenen quam primum restitutos
 et Imperatori dicto audientes fore, ut prius moris fuisset et cum eorum pa-
 tribus convenisset. (III.) Sic Imperator, navalibus copiis illinc secum ab-
 ductis, ire quidem Mitylenen voluit; sed propter tumultus Byzantii a sedi-
 tionis excitatos et defatigationem exercitus ex frigore male affecti Byzan-
 tium cum tota classe rediit. Paulo post comprehensis iis, qui summam
 potestatem clam sibi arrogaverant, coniurationis socios separat, et singu-
 lis seorsim accitis verum explorat ac percipit. Mox toto senatu convocato
 et episcopis, qui tum in Urbe agebant, una cum patriarcha et insigniori-
 bus Byzantii civibus arcessitis, seditionis auctores et eorum socios et testes
 omnes in medium produxit. Hi vero inter sese iurgantes, et affi alios ar-
 guentes, certissimis indicibus coniurationem et immania ac perniciose consi-
 lia revincebant, ut et seditionis auctores ineluctabili argumentorum vi sub-

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- κακείνους ἀφόντω τῶν ἀποδείξεων ἀναγκασθέντας ὁμολογῆν τὴν ἀπόνοιαν. καὶ τάχ' ἂν διεσπάσθησαν αὐτοῦ πρὸς τοῦ δίμου παντὸς, εἰ μὴ τὸ πολὺ τῆς τοῦ βασιλέως μακροθυμίας καὶ θε-
λανθρωπίας ἀνέστειλε τὴν ζέουσαν κελίην ὄρμην. ἔδειξε γὰρ τὴν συνήθη καὶ νῦν ἡμερότητα καὶ τὴν σύμφυτον καὶ ἡλικιωτέην αἰ-5
P. 327 τοῦ ἰλαρότητα ὁμοίως ἔν τε τῷ προοιμίῳ τῆς δημηγορίας ἔν τε τοῖς ἐπιλόγοις. ὡς δ' ἐν κεφαλῶν φάναι, τὰ τῆς δημηγορίας τοιαύδε τινὰ ἦσαν. (A.) „Εἶτα ποιμένα τις ἔχων καὶ κύνα περὶ τὸ ποιμνιον, ὃ παρόντες, ὄσω προθυμότερον διανυκτερεύοντες βλέπει κατὰ τῶν λύκων, τοσοῦτω καὶ αὐτὸς τὸν τε πόθον περὶ αὐτοὺς καὶ τὸν ἡμερήσιον αὔξει δασμὸν τῆς τροφῆς. ἐμὲ δ' οἱ τὰ μάλιστα μοι καθ' αἶμα προσήκοντες, ὄρωντες ὑπὲρ τε τοῦ κοι-
νοῦ γένους τῶν Ῥωμαίων καὶ ὑπὲρ αὐτῶν οἴκοι τρυφῶντων κόφ-
ρω πον τῆς πατρίδος πλανώμενον καὶ κινδύνους ἔκ τε γῆς καὶ θαλάττης παραβαλλόμενον, καὶ ταῦτ' ἐν μέσῳ τε χειμῶνι καὶ 15
τοσοῦτω παγετῷ, οὗτ' ἤλθησαν, οὔτε τι τῶν ὄσα παραμειθεῖται ψυχὴν οὕτω σφοδρότατα πάσχουσαν προδύνησαν. ἀλλ' ἐβρότη δίκαιος ἅπας λόγος κατὰ κρημνῶν καὶ φαράγων· καὶ ὥπλισαν μὲν γνώμην, ὥπλισαν δὲ δεξιὰν κατὰ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς. καὶ νῦν τὸ καθ' αὐτοὺς ἐν κόνει μὲν τοῦμὸν αἶμα, ἐν κόνει δὲ τὸ 20
B τῶν ἐμῶν τέκνων ὁμοῦ τῇ συζύγῳ· καὶ ἀνατέτραπται μὲν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας νόμιμα, ἀνατέτραπται δὲ τὰ Ῥωμαίων πράγματα. πρὸς οὖν ταῦτα ποῖος σίδηρος, ποῖος δ' ἀδάμας οὖ

11. ἐμοὶ W. 13. καὶ add. A. 14. πον om. A. 15. ἐν τε γῆς καὶ θαλάττης A., ἡπειρωτικοῖς τε καὶ θαλαττίοις W. 16. τε et τοσοῦτω om. A. 17. σφοδρότατα add. A. 20. τὸ ante τῶν et ἐμῶν add. A. 22. νόμιμα om. A. 23. οὖν om. A. δ' om. A.

acti dementiae suam faterentur. Ac statim fortasse discerpti fuissent a populo, nisi excellens Imperatoris clementia et humanitas impetum illum vehementem repressisset. Solitum enim tum quoque clementiam ostendit, et eam comitatem, quae ei innata erat, et cum ipso adoleverat; eam inquit tum in prooemio concionis, tum in peroratione exhibuit. Porro ipsiusmet orationis summa haec fuit. (IV.) „Qui opilionem habet et canem iuxta gregem, quo eos alacrius noctu contra lupos excubare videt, eo magis eos diligit, et quotidianum iis victum liberalius impertitur. At me ii qui sanguine maxime attingunt cum viderent pro Romana republica, pro ipsis, domi delicate viventibus, procul a patria errantem, ac terra et mari pericula sustinentem, idque media hieme et in tanto frigore, haud commiserati sunt, nec mihi ullam copiam providerunt earum rerum, quae animum ita afflictum consolantur: sed omni aequitate funditus perditam et profligatam animos et dexteram in caput meum armarunt. Et nunc sane, quantum in ipsis est, humi effusus manat sanguis meus, manat liberorum et coniugis meae sanguis: eversa sunt sancta Ecclesiae instituta, eversa est Romana respublica. Inter haec quod ferrum, qui adamas nativum rigorem non mol-

παράλυσαι τὴν φύσιν;" (E.) Ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς τοῦ βασιλέως Δημηγορίας προοίμιον οὕτως ἱκανῶς εἶχεν ἐκκαλέσασθαι δάκρυα. τὰ δὲ μεταξὺ, μακροθυμίας ἰλαρότητι συγκεκραμένης ἤδη, τίς οὐκ ἂν ἰδὼν ἐτεθυμιάκει μακρόν; καὶ μάλιστα* ὅτε καὶ Δημητρίων 5 τὸν δεσπότην ἐλέγχειν βουληθέντας τοὺς κατηγόρους ἀνέκοψε διὰ τὴν τῆς θείας αὐτοῦ Κραλαίνης αἰδῶ, ἕτε καὶ αὐτῆς ἐκεῖ τη-
νικαῦτα παρακαθήμενης σὺν τῇ δεσποίνῃ, καὶ ὅσαι τῶν ἐγγενῶν παρῆσαν ἀκροώμεναι, καὶ τὸ θεῖον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα περι-
καιμένης. τότε δὴ καὶ ἡμεῖς ἐγγύς που παρακυθήμενοι λόγοις D
10 εὐφήμεοις τὴν τοῦ βασιλέως ἡμερότητα μάλιστα πάντων ἐτεθυ-
μάκειμέν τε καὶ ἐπεκροτήσαμεν καὶ στήριγμα τῇ αὐτοῦ ταύτη
χρησιότῃ ἐδεδώκαμεν. γνώμην γὰρ αἰετὴ καθαράν, ὡς εἰκός,
διεσώζομεν πρὸς τε τὴν Κράλαιναν καὶ τὸν αὐτῆς ἀδελφὸν διὰ
τὸν μακαρίτην καὶ υἱοῖδιμον βουσιλέα, τὸν πατέρα αὐτῶν· πάν-
15 τως δὲ καὶ δι' αὐτοὺς, ἐν τοιαύταις τύχαις κατενεχθέντας. ὡς
πλέον ἐντεῦθεν μαλαχθέντι τὸν βουσιλέα σιωπῇ παρελθεῖν καὶ E
τὰ Δημητρίου τοῦ δεσπότητος ἐγκλήματα. ἦσαν δ' αὐτὰ τοιαῦτα
τινά. ἐς μὲν τοῦμφανὲς ὡμολόγει τοῖς στασιάζουσι· καθ' ἑαν-
τὸν δ' ἕτερον ἔτρεφε λογισμὸν καὶ πᾶν τοι συνετόν. * * * διὰ
20 γὰρ αὐτὴν Κράλαιναν τὰς τοῦ δεσπότητος τοῦ αὐτῆς ἀδελφοῦ κα-
τηγορίας τέλειον παρεσκεύασε σιωπῆσθαι. οὐ μόνον δὲ ταῦτα τὴν
τότε τοῦ βασιλέως ἐνδείξασθαι ἔχει χρησιότητα, ἀλλὰ καὶ ἕτερα F
πλεῖστα. καὶ γὰρ καὶ τὰ μέχρι τέλους τῆς ἐξετάσεως ὁμοίως διή-

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iuniora.
V. 265

3. καὶ ἰλαρότητος ἤδη τίς οὐκ ἂν ἐθαύμασε A. 4. Verba μάλιστα
ὅτε — κακίαν ὀρηγήσωσι add. A. 19. Haec non cohaerent. BQIV.

liat?" (V.) Hoc quidem orationis exordio, ad eliciendas lacrymas accom-
modato, Imperator usus est. Sed in reliquis patientiam eius, hilari quadam
humanitate temperatam, quis non, qui quidem viderit, vehementer est ad-
miratus? praesertim cum is delatores, Demetrium ipsum Despotam arguere
volentes, repressit, amitae suae Cralaenae reverentia adductus: quae et
ipsa tunc illic cum Imperatrice, et caeteris nobilibus foeminis praesentibus
atque audientibus, habitum sanctum et angelicum induta assidebat. Ac
nos quoque tunc prope et ipsi sedentes Imperatoris clementiam laude et ad-
miratione in primis prosequeremur, ac plausu excipiebamus, atque hanc
eius bonitatem velut fulciebamus. Sinceram quippe benevolentiam erga
Cralaenam et eius fratrem, ut par erat, conservabamus, cum propter di-
vum illum et laudatissimum Imperatorem, eorum patrem; tum maxime, ut
ne istis tanta calamitate oppressis deessemus. Itaque Imperator magis ac
magis ex eo mollitus crimina Demetrio Despotae obiecta silentio praeteriit.
Accusationis autem summa haec erat: palam eum cum seditiosis conspirasse.
Atidem aliud consilii secum tacite meditatus fuerat, idque admodum pruden-
ter. * * * Nam ipsius Cralaenae gratia Imperator operam dedit, ut quae il-
lius fratri Despotae crimina obiciebantur, ea omnino silerentur. Neque
haec solum Imperatoris bonitatem ostendunt, sed et alia plurima. Quippe

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
P. 823

νυσε και οὐδὲν ἀπηγνές ἐνεδείξατο πρὸς τοὺς ἐλεγχθέντας στασια-
στάς. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἄλλους ἀφῆκε τέλειον· μόνους δὲ τοὺς τοῦ
Ἀσάν υἱοὺς ἐν ἀδέσμῳ και φιλανθρωπῶν κατεῖχεν εἰρκτῆ, ἵνα μὴ
ἀτιμωρήτου καθάπαξ τῆς κακίας μενούσης πάντες εἰς τὴν ὁμοίαν
κακίαν ὀρμήσωσιν. τὰ μὲν τῆς δημηγορίας ἐκείνης και ἐξετάσεως
οὕτως εἴφρωως πως και ἰλαρῶς διήνυσε τέως. (ζ'.) Ἐπει δ' ἐκ τῶν
πραγμαίων συνῆκεν ὁ βασιλεὺς, πολὺ τῶν πολλῶν διαφέρειν τῆ
τοῦ θείου αὐτοῦ σύνεσιν Ἀλεξίου Φιλανθρωπηνοῦ, οὗ δὴ πολ-
λαχῆ και πολλακίς ἐμνήσθημεν ἔμπροσθεν, μετὰ μὲλον ἔσχεν ἤδη
καθ' ἑαυτὸν οὐ μάλα μικρὸν, ὅτι μὴ κἀπὶ μάλα τοι πλείονα¹⁰
συγκεχώρηκε χρόνον αὐτῷ τὴν τῶν Λεσβίων διοίκησιν, και ὅσαι
Βκατὰ τὸν Ἀθαῖον νῆσοι Ῥωμαίων ἐπήκοοι. οὔτε γὰρ τῶν ἐχθρῶν
οὐδεὶς ἂν Μιτυλήνην ἠνδραποδίζετο, οὐτ' ἐς τοσοῦτο ναυαγίω
τὰ θαλάττης ἤλαννε Ῥωμαίοις πράγματα. ὅθεν αὐτὸν τὴν ταχ-
στην ἐς τὴν ἐκείνων αὐθις ἐπιτροπὴν ἀφικέσθαι προσετείχα.¹⁵
και ἀπελθὼν ἐς τὴν προτέραν εὐθὺς τὰ πράγματα ἤγαγεν οὕτως
κατάστασιν και τοὺς μεταξὺ γενομένους διέλυσε κλύδωνας, μόλις
Κμὲν, και ξὺν πολλῇ περινοίᾳ, διὰ τὴν μεταξὺ γενομένην καινο-
τομίαν Μιτυλήνης και τῶν ἐν Λέσβῳ πραγμαίων· ἐπανήγαγε δ'

5. τὰ μὲν — τέως om. A. 6. δ' ἐκ A., δὲ κἀκ W. 7. συν-
κεν ὁ βασιλεὺς, ὡς πολὺ διαφέρει τῶν ἄλλων, ὁκόσοι τῶν συγλη-
τικῶν κατὰ γένος αὐτῷ προσήκουσιν, ἢ τοῦ θείου αὐτοῦ Ἀλεξίου
τοῦ Φιλανθρωπηνοῦ σύνεσις, οὐ και ἀνωτέρω πολλακίς ἐμνήσθη-
μεν, ὡς ἀπαράμιλλος αὐτοῦ ἢ περὶ τὰ πράγματα δεινότης, και
στρατηγικῆ ἐμπειρία, μετὰ μὲλον ἔσχε καθ' ἑαυτὸν οὐ μάλα βραχὺν,
ὅτι μὴ συγκεχώρηκεν ἐπὶ πλείονα χρόνον αὐτῷ A. ὁ βασιλεὺς
add. A. 13. οὔτε κατὰ θαλάτταν ἐς τοῦτο συγγένσεως ἂν προ-
ζήσησαν πράγματα A. 16. ἀπελθὼν A., διαβάς W. Pro εὐ-
θὺς A. ἐκείνος et αὐθις pro οὕτως. 17. Verba και τοὺς — κλύδω-
νας et και ξὺν πολλ. περινοίᾳ om. A.

totam deinceps cognitionem eodem modo peregit, neque in seditiosos con-
victos acerbè consuluit. Sed alios quidem penitus absolvit: solos autem Asa-
nis filios custodia, eaque vinculis libera nec inhumana, inclusos tenuit, ne
si improbitas omnino impunita mansisset, omnes simili audacia in scelus
deinde ruerent. Et ita quidem concio ab Imperatore habita, ac tota illa
cognitio commode et comiter tunc peracta est. (VI.) Cum autem re ipsa
intellexisset Imperator, Alexium Philanthropenum avunculum suum, cuius
frequens supra et multiplex a nobis facta est mentio, prudentia vulgus mul-
tum antea; poenituit eum, quod illi Lesbi et insularum Aegaei maris, quot-
quot Romanis parerent, administrationem non diutius reliquisset. Eo enim
praesente nec Mitylenen quemquam hostium occupaturum, nec ea Romano-
rum rei marinae naufragia futura fuisse. Itaque illum quamprimum iis
praeeficit atque eo proficisci iubet. Qui cum traiecisset, sedatis tempesta-
tibus, quae tempore intermedio acciderant, pristinae tranquillitati omnia
restituit: vix ille quidem, nec sine magna solertia, propter factam interim
Lesbi et Mitylenae novam rerum mutationem; sed tamen restituit. Nam

οὖν. τοὺς γὰρ ἐν Μιτυλήνῃ τῇ πόλει μισθοφόρους πεντακοσίους A. C. 1328
καὶ φύλακας τῶν Λατίνων λάθρα σύνδυο καὶ σύντρις μετα- ad
πεμπόμενος καὶ βριθούσαις δεξιαῖς ἐς τὰς πατρίδας προπέμπων 1341
ἔλαθεν οὕτω φρονίμως κενώσας τὴν πόλιν καὶ Ῥωμαίοις πε- Imp. Andron.
5 ποιηκῶς ὑποχείριον. οὐ μόνον γὰρ ἐκ τοῦ γήρωσ ἔσχε λαμπρὰν ὁ V. 266
ἀνὴρ τὴν πολυπειρίαν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ τῆς πολυπειρίας ἐπ' D
αὐτῷ μέγαν εὔρε τὴν φύσιν συνεργὸν καὶ θεμέλιον. καὶ γέγονεν
αὐτῷ διπλοῦς ὁ τῆς ἀρετῆς καρπὸς, πῶς μὲν αὐτοφυῆς τις καὶ
ἀγεώργητος, πῶς δὲ γεωργηθεὶς χρόνων πλείονων τύχαις καὶ
10 γυμνασίαις.

γ'. Ἀρχομένου γε μὴν ἤρος ἤδη πληθὸς Σκυθῶν διαβάντες P. 329
τὸν Ἴστρον κατέδραμον τὴν Ῥωμαιοὶκὴν Θράκην ἄχρι θαλάττης A. C. 1337
Ἑλλησποντίας. ἐνθα δὴ καὶ, συμβὰν οὕτωςί πως, Τούρκων
τισὶν ἐντυχόντες, ὁπόσοι ληστικόν τινα τρόπον κατὰ τὸ συνεχές
15 περαιοῦμενοι τὸν Ἑλλησποντον τὴν παράλιον πᾶσαν ληΐζονται
Θράκην, τοὺς μὲν δῆσαντες ἀπήνεγκαν, τοὺς δ' ἀντιστάνας
κατέκοψαν, πολέμιοι πολεμίους, ὥσπερ κύνες τεθνηκότι σώματι
πολλάκις ἄρδην ἐπεισπίπτοντες. ὁ γε μὴν ἀσύνηθες ἔδοξεν ἔχειν B
ἤδη πρὸς τὰς ἄλλας ἐπιδρομὰς τῶν Σκυθῶν, τοῦτ' ἦν. πρότε-
20 ρον γὰρ ἐπιόντες, καθάπερ ἐξ ὄρουσ χεμιμῶδους ἐξαισθησ καταβ-
ράγεις, τὰ προστυχόντα τε ἐλάμβανον καὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐθις
ἀπήλλαττον. νῦν δ' ἐς τοσοῦτον παρέμειναν, ὥστ' οὐ διελίπον
ἐς ἡμέρας ὄλας πεντήκοντα φέροντές τε καὶ ἄγοντες καὶ ἐς κακῶν
ἐσχατίας συνωθοῦντες τὴν χώραν. εἶτα ἀπήεσαν, πληθὸς ἄγον- C

10. γυμνασίαις A., γυμνασίαις W. 17. κύνας ἐς κύνας A., un-
de Boiv. conl. κύνας κύνας.

mercenarios, qui in urbe Mitylene erant, milites et praesidiarios Latinorum quingentos, binos et ternos clam arcessitos et plenis manibus domum redire iussos, prosequutus callide atque occulte urbem praesidio destitutam sic Romanis recuperavit. Etenim vir ille non modo erat propter longinquitatem aetatis multo rerum usu ornatus; sed multus iste rerum usus magno etiam et illustri ingenio apud ipsum nitebatur. Unde duplicem virtutis fructum tulit, partim a natura insitum et sponte enatum, partim longi temporis casibus et exercitationibus excultum.

3. Caeterum vere iam ineunte multitudo Scytharum Istro traiecto Romanam Thraciam usque ad Hellespontium mare incursarunt. Ubi quosdam Turcos, ex iis videlicet, qui per latrocinium traiecto Hellesponto continenter maritimam oram populantur, casu fortuito nacti partim victos abducent, partim resistentes occidunt, hostes hostibus infesti, veluti canes in cadaver subinde violento impetu irruentes. Verum in ea incursione novum illud habebant Scythae, quod prius veluti torrens e monte subito decurrens, obvius quibusque raptis, postridie recedebant. Tum vero tandiu manserunt, donec quinquaginta diebus perpetuis omnia rapiendo et vastando consumptis provinciam in extrema mala coniecerunt demumque abeuntes capti-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Ianioria.

τες αἰχμαλώτων ὑπὲρ τὰς τριακοσίας, ὡς ἔφασαν οἱ πολλοὶ, χιλιάδας. καὶ τὸ αἷτιον τῆς τοιαύτης ἔφασκον εἶναι καταδρομῆς, ὅτι Ῥωμαῖοι πέμπειν ἠμέλησαν τὰ εἰθισμένα δῶρα τῶν τῶν Σκυθῶν ἡγεμόνι καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν εὐγενέσιν. ἐδήλωσε δὲ τὴν βαρεῖαν ταύτην αὐτῶν ἔφοδον ἔκλειψις σελήνης ὁμοῦ καὶ ἡλίου,⁵ δεκαεξ ἡμερῶν μεταξὺ γινόμεναι ἕμφω· ἡ μὲν σεληνιακὴ περὶ τὴν πρώτην τῶν ἰχθύων μοῖραν ὄντος τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ περὶ τὴν **D** πεντεκαίδεκάτην τῶν αὐτῶν. (B.) Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἔρχε μὲν Τραπεζούντος Βασιλεῖος ὁ υἱὸς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, διάδοχος αὐτὸς ἤδη βέβαιος μετὰ πολλοὺς τοὺς ἄθλους τῆς πατρι-**10** κῆς ἀρχῆς καταστάς. ἐπέμφθη δ' αὐτῷ καὶ σύζυγος Εὐδοκία, ἡ νόθη τοῦ βασιλέως θυνγάτηρ. (Γ.) Ὁ δὲ τῶν Αἰτωλῶν τε καὶ **E** τῶν Ἀκαρνανῶν ἀρχηγὸς Ἰωάννης ὁ κόντος θανάτῳ βιαίῳ τοῦ ζῆν ἀπήλλαξε, τῆς δίκης, ὡς τὸ εἶδος, περιελθούσης καὶ αὐτὸν τελευταῖον, καθάπερ δὴ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ. οὗτος γὰρ τὸν **15** ἑαυτοῦ διαχειρισάμενος ἀδελφόν, ὥσπερ κάκεινος τὸν τῆς μητρὸς ἀδελφόν, οὕτω τὴν διαδοχὴν ἐκομίσατο τῆς ἀρχῆς. τῆς δὲ δίκης οὐ σιωπῆν εἰθισμένης ἐς τέλος ἐν τοῖς τοιούτοις, βιαίως καὶ οὐ-**P. 330** τος τοῦ ζῆν ἀπεβόγη, φάρμακον παρασχούσης λαθραῖον αὐτῷ τῆς συζύγου. νοσημάτων γὰρ οὐκ ὀλίγων ὑποφρουμένων ἐν τῇ αἰ-**20** κία, δέισασα ἡ γυνὴ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ συζύγου πρὶν φονευθῆναι πεφόνευκε· καὶ οὕτω διάδοχος ἐκείνη σὺν δυοῖς παιδαρίοις τῆς τῶν Αἰτωλῶν τε καὶ Ἀκαρνανῶν κατέστη ἀρχῆς. (Δ.) Ἐπει δ'

8. τῶν om. A. 11. ἐπέμφθη] ἐπελήφθη W. 13. τῶν om. A.
18. Verba ἐς τέλος usque ad διὰ τὰς πρὸ βραχίος, in seq. cap.
initio, add. A. Leguntur etiam inter fragmenta, quae Potavius Ni-
cephori patriarchae Breviario historico adiecit.

vorum ultra trecenta milia, ut vulgatio fama est, secum abduxerunt. Eius incursionis causam afferbant, quod Romani Scytharum duci et eius nobilitati solita munera non misissent. Kam cladem solis et lunae defectus, intra dies sedecim sese consequuti, portenderunt. Ac lunaris quidem contigit, cum sol in prima Piscium parte esset: solaris, cum in decima quinta versaretur. (II.) His temporibus Trapezunte regnabat Basiliius Alexii Comneni filius, paterna successione multis certaminibus confirmata, uxoreque ducta Eudocia, notha Imperatoris filia. (III.) Aetolorum vero et Acarnanum princeps Ioannes Comes violenta morte interiit, vindicta tandem, uti par erat, ipsum quoque assequuta, sicut et eius decessores. Is enim fratre suo perempto, sicut et ille avunculo, principatum occuparat. Cum autem vindicta ad extremum in his rebus tacere non soleat, et ipse violenta morte sublatus est, veneno clanculum ab uxore dato. Nam cum domesticae res aegrae admodum essent, mulier insidias viri metuens hunc, priusquam ab eo occideretur, e medio sustulit; atque ita cum puerulis duobus Aetolorum et Acarnanum principatum obtinuit. (IV.) Caeterum Imperator,

ἐκ πολλοῦ καὶ πολλάκις καὶ παρὰ πλείστων ἤκουεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 οἱ κρίνειν ὁμωμοκότες ὀφθῶς καὶ μὴ παραφθείρειν ἐν μηδενὶ τὸ
 δίκαιον, περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς ἀνωτέρω φθάσαντες δεδηλώ-
 καμεν, ἐκλαθόμενοι μὲν ἐκείνων ἐγγράφων καὶ φρικωδῶν ὄρων, A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Junioris.
V. 267
 5 ἐκλαθόμενοι δ' ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ βασιλικῶν ἐνταλμάτων οὐκ
 ἀδεκάστους ποιοῦνται τὰς κρίσεις· ἀλλὰ δῶρα λαμβάνουσι ἀδειῶς ^B
 καὶ κιβδηλεύουσι τὰς δίκας, καὶ τό γε μείζον, ὅτι ἐξ ἀμφοτέρων
 τῶν κρινομένων μερῶν δωροδοκοῦνται μὲν, οὐ κατὰστασιν δὲ
 καὶ πέρας ταῖς δίκαις παρέχονται, ἀλλ' ἐκατέροις ἀνὰ μέρος ἐγ-
 10 χειρίζοντες γραμματεῖα, ἀπόφανσιν δῆθεν τῆς κρίσεως ἔχοντα, C
 εἴτα ἐκπέμπουσι τοῖς προτέροις ἐνεχομένους ἐγκλήμασι καὶ δια-
 πληκτισμοῖς· ἐπεὶ οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα παρὰ πολλῶν ὁ βα-
 σιλεὺς ἤκουε, τὰ μὲν πρῶτα πειθεσθαι οὐκ ἔδύνατο, τὴν γενο-
 μένην ἐκ τῶν ὄρων ἀσφάλειαν ἐνθυμούμενος· ὀψὲ δὲ βήματος
 15 γενομένου καὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων συναθροισθέντων
 ἐν τῷ μεγίστῳ καὶ θείῳ νεῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, προκαθίσας ὁ
 βασιλεὺς ἅμα τῷ πατριάρχῃ πᾶσαν τοῖς βουλομένοις παρέσχετο D
 χώραν ἐλέγχους κατὰ τῶν τοιούτων προφέρειν. καὶ ἤγοντο πλεῖ-
 στα καὶ ἀναμφισβήτητι καὶ πλείω τῶν ἀκουσθέντων τὰγκλή-
 20 ματα. καὶ ἵνα τὰν μέσῳ παρέλθωμεν, τῶν μὲν τεττάρων ὁ εἰς
 ἀθῶος ἀπήλλαξεν, οὐ προστριβέντος αὐτῷ τοῦ τῆς δωροδοκίας
 ἐγκλήματος· οἱ δ' ἕτεροι, δέισαντες μὴ διαβρογῶσιν ὑπὸ τοῦ
 δήμου, φθάσαντες ἑαυτῶν κατεψηφίσαντο, οἱ μὲν τῶν τε λη-
 25 φθέντων χρημάτων ἀπόδοσιν καὶ τοῦ δικάζειν στέρησιν παντελεῖ·

cum iam dudum et saepe id a pluribus accepisset, iudices, qui se integre
 iudicaturos nullaque re ius violaturos esse iurati promiserant, de quibus an-
 tea mentionem fecimus, terribilium iureiurandorum oblitos, quae ex scripto
 conceperant, nec non Ecclesiasticarum atque Imperatoriarum legum securos,
 minime incorrupta iudicia exercere, neque solum munera sine ullo metu ca-
 pere iudiciaque corrumpere; verum, quod gravius est, ab utroque litigan-
 tium accipere, neque tamen sententiam proferre, aut controversias dirimere,
 sed utrisque separatim datis tabulis, quibus scilicet sententia continebatur,
 cum priori altercatione ac contentione dimittere: cum haec, inquam, alia-
 que id genus a plerisque Imperator audisset, dubitare primo, num vera
 haec essent, cum de iureiurandorum firmitate veniret in mentem; deinde
 sero tandem conventu habito, et episcopis ac presbyteris in augustissimo
 sanctae Sophiae templo collectis, praesidens ipse cum patriarcha omnibus
 quem vellent convincendi potestatem facere. Ergo plerique nec dubiis cri-
 minibus arrepti: eaque longe plura quam auditione didicerat reperta. At-
 que, ut caetera praetermittam, uno e quatuor innocente dimisso, quem
 nemo sordium accusarat, reliqui, ne a populo discerperentur, veriti, suo-
 pte sese iudicio damnant. Alii quae acceperant redditis omnibus iudicandi

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iustoria.
- δ δ' ἐπίσκοπος ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν τῆς ἱερουσόνης ἐπαλλαγὴν τε καὶ ἀλλοτριώσιν. ἐξώσθησαν δὲ τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων κλέυσει τοῦ αὐτοκράτορος.
- (δ.) Θέρους δ' ἀρχομένου πάλιν ὁμοίως ἐταλαιπώρον οἱ Θράκες ἐκ τῶν Ἀσιατικῶν Τούρκων. διὰ γὰρ τὴν αἰὲ τοῦ τοῦδ' Ῥωμαίους κατατροποῦσθαι συνήθειαν ἀδεῶς ὅποτε βούλοιντο διεπεραιούντο καὶ κάκιστα διετίθεισαν Θράκην. οἱ μὲν οὖν τὴν Ἰωνίαν καὶ τὰ ἐπέκεινα κληρωσάμενοι διὰ τὰς πρὸ βραχέος κατὰ Φωκίαν γενομένης πρὸς βασιλεία σπονδὰς, ὡς εἰρήκειμεν, ἤσυχίαν ἤγον ἔν γε τῷ παρόντι. οἱ δὲ τὰ περὶ Τροίαν καὶ ὅσα τοῦ Ἑλλησπόντου παρῴμι κατοικοῦντες πλείσταις ναυσὶν αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι αὐτῶν τὸν Ἑλλησπόντιον διεπεραιούνται πορθμὸν, καὶ κικῶς εὐθὺς διαθέντες Χερσόνησον ἐκείθεν εἰσβάλλουσι καὶ ἐς τὴν τῆς Θράκης μεσόγειον, ὅτε δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ Διδυμῶν V. 268 τειχον ἔτυχε διατρέψων. ὃς ἐπεὶ μὴ ἀξιόμαχον εἶχε στρατὸν, κατὰ 15 πρόσωπον τοῖς ἐχθροῖς ἀπαντᾶν οὐκ ἐθάμβη. ἐνέδρας δὲ ποιῶν οὐκ ἤμελει, αἰθριος διανυκτερεύων καὶ πείρη καὶ δίψη κατατήκων ἑαυτὸν. ὅψε δὲ μοῖρα τινὶ τῶν ἐπὶ λείαν ἐξιόντων ἐντυχῶν τὴν τε λείαν ἀφείλετο καὶ αὐτοὺς ἀπονητὶ διαφθείρει, πενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐπιλέκτους ἀπαντας ὄντας. ὁ δὲ μαθόντες οἱ 20 λοιποὶ διαπρесоβέονται πρὸς βασιλεία. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἔσπονδοι εὐθὺς ἀνεχώρησαν οἴκαδε· ὁ δὲ βασιλεὺς τριταῖος ἐς Βυζάντιον ἀφικνεῖται. ἔσπευδε γὰρ διαβῆναι πρὸς Αἰτωλίαν, ποιήρης Δέκει τῶν πραγμάτων ἐχόντων μετὰ θάνατον τοῦ τὴν αὐθεντίαν
4. ὁμοίως οἷς Petav. 12. Ἑλλησποντίαν Ἀ.

se munere abdicant. Episcopus ipse praeterea sacerdotio cedit. Omnes ab Urbe Imperatoris decreto exulare iussi.

4. Ineunte aestate Thracæ eodem modo rursus Asiaticorum Turcarum infestatione labore coeperunt. Hi enim, quod Romanos vincere soliti essent, quoties libitum erat prohibente nemine transfretabant pessimeque Thraciam vexabant. Quibus igitur Ionia et ulteriora loca obtigerant, ii ob foedus, quod paulo ante cum Imperatore apud Phocæam, ut diximus, sanxerant, in praesentia quieverunt. Qui vero Troianam regionem et Hellespontî oram incolebant, cum plurimis navibus et equis freto traiecto, et per Chersonesum hostiliter grassati inde etiam in Thraciæ mediterranea irruunt, Imperatore Didymotichi tum agente. Qui iustis copiis destitutus, nec aperto Marte cum illis congregi ausus, insidias non segniter collocat, noctu sub dio agens et famem ac sitim tolerans. Tandem cohortem praedatricem adortus, erepta praeda, centum quinquaginta delectos viros sine labore caedit. Quo caeteri cognito legatos ad Imperatorem mittunt: atque ita compositione facta statim quidem ipsi domum redeunt; Imperator vero tertio post die Constantinopolin pervenit. Nam in Aetoliam ire properabat, cum et res illic post obitum Comitæ, penes quem summa potestas fue-

ἔχοντος κόντου καὶ τῆς γυναικὸς ἐκείνου καλοσύνης ἐκείθεν ἐπὶ
 καταλήψει τῆς ἀρχῆς. (B.) Ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ θέρους ἰσταμένου,
 καὶ τοῦ βασιλέως παρασκευαζομένου πρὸς ἔξοδον, ἀγγέλλεται
 δεινὸν ἐξ Ἀσίας ἔτιρον. τὸ δὲ ἦν, ὡς ὁ τῶν Βιθυνῶν ἀρχηγὸς
 Ἰμπ. Andron. 1328
 ad 1341
 Iunioris.
 Ἐ'Ορχανος ὁ Ἀτουμᾶν λάθρα στρατολογῶν ἐκ πολλοῦ παρεσκευά-
 σεν ἤδη δύναμιν ἰκανὴν καὶ μάλα τῷ σφετέρῳ βουλήματι ἀπο-
 χρῶσαν· ἦν δὲ καὶ ἐτοιμὴν οὖσαν μέλλειν ἐς τὴν ὑστεραίαν δια-
 βαίνειν ἐξ Ἀσίας διχόθεν, τὴν μὲν ἐξ Ἱεροῦ, τὴν δ' ἐκ Προ-
 ποντίδος, ἐς τὰ τῆς Βυζαντίδος προάστεια· τοῦτο γὰρ ἕως νῦν
 P. 332
 10 διετηρήθη τὸ μέρος πολεμίας χειρὸς μάλα ἀνώτερον. καὶ ἦν σκο-
 πὸς, μετὰ τὸ διαρπάσαι πᾶν ὅσον ἦν ἐκ τῆς πόλεως πληθὸς ἐς
 ἄλλωνας καὶ σίτου κομιδὴν περισπώμενον καὶ ὅσον ἦν ἐν τοῖς ἔξω
 χωρίοις τὴν οἴκησιν ἔχον, εἶτα καὶ δύο τετὰ τῶν τῆς πόλεως ἔγ-
 γιστα φρούρια εἰληφότας ἐκείθεν ὡς ἐξ ὀρηκτηρίου ἐς μάχην
 15 παρατάττεσθαι τῶν Βυζαντιῶν. μηδὲ γὰρ ἔχειν ἔτι Ῥωμαίους
 ἀντίπαλόν σφισι δύναμιν, διὰ τὸ καταπεπονησθαι καὶ ἐφθάρθαι B
 τῇ τε τῶν χρημάτων ἐνδεία καὶ ταῖς πυκναῖς τῶν πολεμίων ἐφό-
 δοις. ἔχοντας δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν γνώμην τῶν ἐν τοῖς Γαλά-
 του Λατινῶν, κουφοτέρας σφισιν εἶναι τὰς ἐλπίδας καὶ ἐς ἄλω-
 20 σιν τῆς βασιλευούσης. (Γ.) Ὁ μέντοι βασιλεὺς πυθόμενος τὸν
 ἔκπλον ἐκείνων ἐξαίφνης, ἐπεὶ μὴ ἐδίδου καιρὸν ἢ περίστασις
 ἐς ἀνάλογον παρασκευῆν ἐτοιμάζεσθαι, δεῖν ἔκριεν οὕτως ἀπαρα- C
 σκευῶς ἐξίεναι πρὸς μάχην, ἔχων ἀντὶ πάσης ὄπλων παρυσκευῆς
 καὶ στρατεύματος τὴν εἰς Θεὸν ἀθήσασθαι καὶ βεβαίαν ἐλπίδα καὶ

3. καὶ add. A. 13. καὶ om. A.

rat, afflictæ essent; et ab huius vidua ad occupandum principatum arcesse-
 retur. (II.) Enimvero ætatis eiusdem initio, Imperatore abitu parante,
 aliud ex Asia malum nunciatur: Bithyniæ principem Orchanum, Atomanis
 filium, qui longo iam tempore clam militem collegisset, iustas instruxis-
 se copias et eius instituto prorsus sufficientes: quæ iam paratæ postri-
 die ex Asia traiecturæ essent bifariarum: alteræ ab Hiero, alteræ a
 Propontide ad suburbia Constantinopolis, quæ pars ad id usque tem-
 pus ab omni hostili incursu maxime tuta fuerat. Propositum autem il-
 lis erat, omnem urbanam multitudinem, percipiendisque condendisque frugibus
 occupatam, cæterosque ruri habitantes abripere, ac postea duo castella ex
 iis, quæ Urbi proxima essent, occupare, et inde ut ex opportuna statione
 Byzantios bello petere. Neque enim ipsis sustinendis pares adhuc Romanos
 esse, quorum res attritæ essent et omnino afflictæ inopia pecuniæ et ho-
 stium incursionibus crebris. Deinde cum et Latini Galataei ipsis faverent,
 maiorem spem urbis Imperatricis occupandæ conceperant. (III.) Cæterum
 Imperator, subita illorum irruptione audita, cum angustiis temporis iusto
 apparatu excluderetur, sibi quamquam imparato ad prælium exeundum esse
 iudicavit, pro omni armorum apparatu atque exercitu inconcussam ac fixam

A. M.
6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.

πίστιν. εἴκοσι μὲν οὖν τῶν ἐν ἡλικίᾳ εὐγενῶν ἀπολέξας καὶ τετρα-
ράκοντα τῶν παρατυχόντων στρατιωτῶν ἐκπέμπει διὰ τῆς ἡπί-
ρου, δοῦς ἡγεμόνα σφίσι Καντακουζηνόν, τὸν μέγαν δομέστι-
κον· αὐτὸς δ' ἕμα τριήρεσιν ὑπόλοις τρισὶν ἐπὶ τὰς τῶν βαρ-
βάρων ναῦς ἐποιεῖτο τὸν πλοῦν. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι τέτταρας 5

καὶ εἴκοσιν ἔχοντες ναῦς ἐκ τῶν Ἀσιατικῶν τῆς Προποντιδος
κόλπων κατέπλευσαν καὶ ὠρμίσαντο Ἐρηλου ἐγγὺς, περὶ χωρίον
ἀπέχον τῆς βασιλευσούσης οὐ μείον σταδίων ἑκατὸν πρὸς τοῖς
δέκα, περὶ ὧραν ἤδη τρίτην τῆς νυκτός. καὶ εὐθὺς ἀποβάντες
ὠρμησαν ἐπὶ λείαν ἄλλοι ἄλλοθί που διαμερισθέντες, πρὶν αἰ- 10
σθῆσθαι τοὺς ἐν ταῖς χώραις οἰκοῦντας. καὶ ἦν ὄρᾱν μὲν ἄλω-
Ενας καομένης, ἀκούειν δὲ κλαυθμοὺς γυναικῶν καὶ νηπίων ἀη-
νῶς ἔλκομένων. περὶ δὲ ὧραν ἐννάτην τῆς νυκτός, ἤδη τοῦ
λακανοῦς ὑποφαίνοντος, ἤκεν ὁ μέγας δομέστικος ἐπέτας ἄγων
ἑβδομήκοντα· καὶ δισκεδυσμένοις ἐντυγχάνων τοῖς βαρβάροις 15
ἐκοπτεν αὐτοῖς, καθάπερ οἱ θερισταὶ τὸ λῆιον. ἕμα δὲ καὶ ὁ βα-
σιλεὺς καταπλεύσας εἶλε τέτταρας καὶ δέκα ναῦς βαρβαρικῶς,

Ἐ ἀνελὼν τοὺς ἔνδον φρουροὺς. αἱ γὰρ δέκα ἔφυγον εὐθὺς, προαι-

V. 269 σφοδρῶν ἐνίων βαρβάρων καὶ εισδραμόντων εἰς αὐτάς. ἕμα δ'
ἔφ καὶ τοῦ βασιλέως ἀποβάντος ἐς ἡπειρον μέγιστον καὶ τῶν 20
πώποτε μνημονευομένων ἔργων τετέλεσται. ἐφάνη γὰρ, ὡς οὐ
τοῦ θείοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ εὐδοκοῦντός ἐστι
τὰ πάντα θεοῦ. μήπω γὰρ τοῦ ἡλίου τὸν μεσημβρινὸν παρα-
λάζαντος χιλιοὶ μὲν ἔγχιστα κατεκόπησαν τῶν βαρβάρων· τρια-

7. ὠρμήσαντο W.

in Deo spem fiduciamque collocans. Delectis igitur viginti nobilibus adul-
tae aetatis, et quadraginta militibus, qui primi obvii fuerant, datoque eis
duce Cantacuzeno magno Domestico, hos terra mittit. Ipse cum tribus iz-
ermibus triremibus contra barbarorum classem abit, qui viginti quatuor na-
vibus ex Asiatico Propontidis sinu advecti prope Rhegium appulerunt, ad
locum non minus stadii centum et decem ab Urbe distitum, sub horam no-
ctis tertiam: ac statim excensu facto praedatum alii alio excurrerunt,
priusquam id agrestes resciscerent. Tum vero et horrea ardere cerneret,
et mulierum atque infantium, qui vi abstraherentur, eiulatum audires. Sub
horam vero noctis nonam, diluculo iam fere, magnus Domesticus cum equitibus
septuaginta advenit et barbaris occurrens dissipatos caedit, non secus ac se-
getem messorum. Simul etiam Imperator in altum proventus quatuordecim na-
ves hostiles capit, custodibus earum caesis. Nam reliquae decem, cum bar-
bari nonnulli eius adventum praesensissent et in eas insilissent, statim aufu-
gerant. Sub auroram vero, cum et Imperator in terram egressus esset,
maximum opus, quod unquam fando auditum sit, effectum est; patuitque
manifesto, non esse volentis, neque currentis, sed a propitia Dei volun-
tate pendere omnia. Priusquam enim sol meridianum circulum praeteris-
set, mille propemodum barbari sunt interfecti, trecenti vero capti. Ro-

- κῦσιοι δὲ ἐάλωσαν ζῶντες. τῶν δὲ Ῥωμαίων πέπτωκε μὲν οὐδεὶς ἵππρι δ' οὐκ ὀλίγοι τούτων κατεκόπησαν. πεζοὶ γὰρ ὄντες οἱ βάρβαροι πράττειν οὐκ εἶχον γενναῖον οὐδὲν πρὸς ὤπλισμένους ἱππέας· ἀπογνόντες δὲ τολμηρότερον κατὰ τῶν ἵππων ἐχώρησαν.
- 5 (A.) Οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι, πρὸς ἀπογνώσεως καὶ δειλίας βυθοῦς ἐκ πολλοῦ καταδύντες, τῷ ἤδη περιχαρεῖ σφῦς τε αὐτοὺς ἀνεκτήσαντο καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον βεβαιοτέρας πρὸς κύριον ἐκτήσαντο τὰς ἐλπίδας. ἔγνωσαν γὰρ ἅπαντες ἐναργῶς, ὡς οὐκ ἀνθρώπινον τὸ πραχθέν· πῶς γὰρ ἐν τοιαύτῃ χρόνον περιφορᾷ,
- 10 ὅτε τὰ μὲν Ῥωμαίων ἀπέγνωσται πανταχόθεν, τὰ δὲ βαρβάρων ἠϋξῆται πολλῶ πρὸς θαρράλεώτερον διὰ τὴν μακρὰν τοῦ νικᾶν συνήθειαν; ἀλλὰ δεξιὰ κυρίου ἐποίησε ταῦτα καὶ ὁ βραχίων ἐκείνου τὴν τῶν ὑπεναντίων ἄμαχον ἀπονητὶ συνέτριψε δύναμιν. πολέμων γὰρ, οὓς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἀκούοντες θαυμάζομεν διὰ
- 15 τὸ ἐκατέρωθεν οὐκ εὐαρίθμητον πλῆθος τῶν στρατευμάτων, ἐν ὀλίγοις εὗροι τις ἂν τοσοῦτον μὲν πλῆθος κατακοπὴν, τοσοῦτον δὲ ζωρηθέν, ὅσον πῦν ὑπ' ἀνδρῶν ἑβδομήκοντα μόνων. (E.) Ἐς δὲ τὴν ἐπιούσαν αὐθις ὁ βασιλεὺς ἐκ τε ἠπείρου καὶ θαλάττης λαμπρῶς ὀπλισάμενος ἀφίκετο ἐς τὸν τοῦ Ἱεροῦ πορθμὸν, ἐλπί-
- 20 σας εὐρήσειν καταπλέοντας ἤδη τοὺς βαρβάρους κάκειθεν κατὰ τὴν φήμην. ἀλλ' ἔμεινε τὰ τῶν ἐλπίδων ἀτέλεστα. πυθόμενοι δὲ γὰρ οἱ βάρβαροι τὴν τῶν ὁμοφύλων συμφορὰν ἀνεχώρησαν. ὁ μέντοι βασιλεὺς ἀναλεύσας ἐκεῖθεν ἀφίκετο νυκτὸς ἐκ τῶν βασιλείων πεζῇ τεσσαράκοντα καὶ πέντε σταδίων ὁδὸν ἐς τὸν Θεῖον

9. χρόνου A.

manorum autem nemo cecidit; equi vero eorum complures occubuerunt. Nam cum pedites essent barbari, nullum egregium facinus contra armatos equites edere potuerunt; sed ex desperatione audacius equos invaserunt. (IV.) Proinde Romani ab extrema desperatione et diuturno metu recreati ea victoria animos receperunt, et in posterum etiam firmiorem in Deo spem collocarunt. Omnes enim evidenter compererunt, non humanitas id accidisse (qui enim potuisset, in illa temporum conversione, cum res Romana undecumque deplorata esset, barbarorum vero audacia ex longa vincendi consuetudine in immensum crevisset?), sed dexteram Domini id fecisse, et brachium illius invictas hostium vires nullo labore contrivisse. Quas enim pugnas in historiis miramur propter innumerum paene utrinque militum numerum, in earum perpaucis invenias tot caesos, tot captos, quot nunc a viris tantum septuaginta. (V.) Postridie vero rursus Imperator, copis terra marique splendide armatis, ad fretum Hierì pervenit, sperans se illac quoque, ut rumor nunciarat, appellentes barbaros inventurum. Sed spe sua frustratus est. Barbari enim popularium suorum audita clade recesserant. Inde domum reversus noctu e palatio exiit, et, quadraginta quinque stadiorum via pedibus confecta, in castissimae

A. M. νειῶν τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος τῆς Ὁδηγητρίας, τοὺς ἐγκαρ-
6836 στηρίους ἐκ μέσης ἀποδώσων ψυχῆς.

ad εἰ. Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμεν, ὅπερ ἐπανελθὼν

6849 ἀναλήψομαι. ἐν τούτῳ τῷ θέρει, τοῦ ἡλίου τῶν θερινῶν ἡδὴ

Imp. Andrea. Eτροπῶν ἀψαμένου, ἤρξατο φαίνεσθαι κομήτης ἐκ τῶν ἀρκτι-5
Iunioria. κῶν μερῶν τοῦ ὀρίζοντος ἀφ' ἐσπέρας ἐκάστης εὐθὺς μετὰ δύσει
ἡλίου. μᾶλλον δ' οὐ κομήτης ἦν, εἴ τις ἀκριβολογεῖν ἐθέλοι,
ἀλλὰ πωγωνίας, ῥομφαία τινὶ λοικίως. ἐδόκει μὲν οὖν ἐσχηκεῖναι
τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν τοῦ Περσέως μάλιστα ποδῶν, οἳ τῇ ῥάχει τοῦ
Fταίρου πλησίον εἶναι δοκοῦσιν· ἐπὶ δὲ τὰ πρὸς ἕω μέρη τοῦ κό-10
σμου πέμπειν τὴν κόμην ἐπὶ πολλὰ παρατείνουσιν. εἶτα ἐκεῖθεν

P. 334 ἀρξάμενος ἀνέβαινεν εὐθὺς τοῦ ἀρκτικού πόλου, κινούμενος ἐκά-
στης ἡμέρας τρεῖς ἕγγιστα μοίρας. ἐπεὶ δὲ παρήλλαξε τὸν ἀρκτι-
κὸν πόλον καὶ μετ' ἐκείνον τὴν τε μικρὰν ἄρκτον καὶ τὰς καμπὰς
τοῦ δράκοντος, ἔψαυσε καὶ τοῦ δεξιῦ ποδὸς τοῦ Ἡρακλέους 15

V. 270 καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ τῆς Ἀριάδνης στεφάνου. ἐκεῖθεν διέδραμε
τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τοῦ Ὀφιοῦχου. καὶ ἐπειδὴ πλάτος ἐνταῦθα
ζωδιακοῦ καὶ ἰσημερινὸς καὶ τόπος θεριμότητα ἔχων, ἀντίχειν ὁ
Bκομήτης οὐκ ἠδυνήθη, διὰ τὸ ἐξ ὑγρῶς ἀναθυμιάσεως τὴν ἀρ-
χὴν τῆς συμπήξεως εἰληφέναι. διὸ τὴν τε κόμην διέλυσε καὶ αὐ-20
τὸς ἠφανίσθη τελείως. φαντασία γὰρ ἦν ἀστέρως, καὶ οὐκ ἀστῆρ.
προσθήσω τοῖς εἰρημένοις καὶ ἀκοῆς ἄξιον ἄλλο διήγημα.
(B.) Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις μία τῶν Σκυθῶν γυναικῶν, ἐκ τῶν
ἐπέκεινα τοῦ Ἰστροῦ τὴν οἰκισιν ποιουμένων, μήτε σύζυγον μήτε

14. μακρὰν W. 18. πόθος W., τόπος in mg.

Deigenitricis Hodegetrias templum pervenit, toto pectore gratias acturus.

5. Verum illud me paene praeterierat, quod nunc repetendum et expli-
candum est. Hac aestate, cum sol aestivum iam solstitium attigisset, coe-
pit Cometa apparere a septentrionalibus horizontis partibus cuiusque diei
vespere statim post solis occasum. Immo, ut accuratius loquamur, non is
Cometa erat, sed Pogonias, seu barbatum sidus, cuidam veluti gladio si-
mile. Ortum autem a Persei pedibus maxime ducere videbatur, qui a spi-
na Tauri parum absunt. Coma vero eius versus Orientem late extendeba-
tur. Atque inde sumpto initio recta quotidie versus Septentrionem ascen-
debat tribus ferme gradibus. Cum autem polam arcticum praeteriisset ac
post eum Ursam minorem et spiras Draconis, dextrum etiam Herculis pe-
dem attigit; indeque coronam Ariadnes, postea sinistram Ophiuchi manum
percurrit: et quia ibi latus est Zodiacus et aequinoctialis et locus calidus,
durare Cometa non potuit, propterea quod humida exhalatione primum con-
crevisset. Quare coma dissipata et ipse penitus evanuit: quippe qui stel-
lae speciem quidem haberet, stella vero non esset. His aliam narrationem
auditu dignam attexam. (II.) His temporibus mulier quaedam apud Scy-
thas, eos nempe qui trans Istrum habitant, cum neque virum neque libe-

παίδας ἔχουσα, κλειθὴ τοὺς ἐκ Θράκης ἀπαγομένους αἰχμαλώ-
 τούς πρὸ τῶν ταύτης ἑώρα θυρῶν (ἐπόθει δ' ἐκ πολλοῦ προσχω-
 ρῆσαι Ῥωμαίοις καὶ τὸ θεῖον δέξασθαι βάπτισμα), ὧνιον διανα-
 σταῖσα σύζυγον ἔλαβεν ἕνα τῶν αἰχμαλώτων Χριστιανῶν, ὄρκους
 5 αὐτὸν ἐμπεδώσασα πρότερον, μὴ λιπεῖν τὴν ταύτης συνοίκησιν, C
 μὴδ' εἰ ἄλλοθί που τὴν ἀποικίαν ποιήσαιντο. ἐπεὶ δ' εὐκαιρίας
 πρὸς μετοικίαν ζητουμένης ἐνιαυτὸς ὅλος ἐτρίβη, ἐν ᾧ δὴ καὶ
 τέκνα δύο τὸ μὲν γεγέννηκεν, τὸ δ' ἐν γαστρὶ φέρουσα ἦν, ἔτι
 πλείονα τὴν στοργὴν καὶ στεφρότεραν πρὸς τὸν σύζυγον ἔσχε. D
 10 τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἔτυχεν ἐς τοῦπιόν ἔτος αἰχμαλώτος ἀπα-
 γομένη καὶ ἡ προτέρα τοῦ ῥηθέντος ἀνδρὸς σύζυγος. ἦν ἐκεῖνος
 ἐδάκρυσε θεασάμενος. ἡ μέντοι Σκυθὶς ἐκείνη γυνὴ τὴν αἰτίαν
 τῆς λύπης καὶ τῶν δακρῶν μαθοῦσα οὐτ' ἠχθέσθη τάνδρῳ,
 οὔτε ζηλοτύπως ἔσχε πρὸς τὴν γυναῖκα· ἀλλ' ὧνιον εἰλήφει καὶ
 15 ταύτην, ἵνα καὶ ταῖς χρεῖαις ὑπηρετῇ τῆς οἰκίας καὶ ἅμα παρα- E
 μύθιον εἴη τῇ θεωρίᾳ τάνδρῳ ἐκ τῶν ἔγγιστα. ἐπεὶ δ' εὐκαιρίας
 γενομένης τῷ θεῷ τε ἐτελέσθη βαπτίσματι καὶ τῇ βασιλευσῶσιν
 τῶν πόλεων ἐπεδήμησε, δραμοῦσα πρὸς τὸν πατριάρχην ἡ προ-
 τέρα σύζυγος ἐβόα καὶ ἰσπερνοτυπεῖτο καὶ ἀδικεῖσθαι ἔφασκε πα-
 20 ρὰ τῆς Σκυθίδος, ἀφιλομένης τὸν ἄνδρα αὐτῆς. παρελθούσης
 μέντοι κακείνης καὶ τὰ τοῦ πράγματος, ἄς εἶχεν, ἀκριβῶς διεξελ- F
 θούσης, οὐκ εἶχεν οὐδεὶς οὐδὲν ἀπὸ δικαίου προφέρειν ἔγκλη-
 μα κατ' αὐτῆς. κυρία γὰρ ἦν ἀμφοτέρων, ἅτε χρημάτων οἰκείων
 ὠνίους ἔξ ἀγρίων φάσαι θηρῶν εἰληφύια. ὁμῶς σιωπῶντων ἀπάν-
 5. ταύτην W. 9. τὸν] τὴν W.

ros haberet et advectos e Thracia captivos ante suas fores traduci videret
 (longo autem iam tempore ad Romanos se conferre et sacrum baptismum sus-
 cipere cupiebat), unum e Christianorum captivorum turba eductum redemi-
 tum et coniugem sibi ascivit, adactum prius iurando, ne contubernium
 suum desereret, etiamsi alio commigrassent. Dum vero migrationis oppor-
 tunitatem quaerunt, annus integer teritur: quo tempore binos liberos, al-
 terum peperit, alterum in utero gestavit. Unde magis etiam maritum dil-
 ligebat. Quae cum ita se haberet, altero anno accidit, ut et prior eius,
 quem diximus, viri uxor captiva abduceretur: qua is conspecta illacryma-
 vit. Verum Scythiassa, moeroris et lacrymarum causa intellecta, neque
 succensuit marito, nec prae zelotypia odio persequuta est mulierem: sed
 et ipsam emit, ut et domestica ministeria obiret, simulque marito dolorem
 conspectu sui levaret in proximo futura. Sed cum opportunitatem nacta
 et sacro baptismate initiata et in urbem Imperatricem profecta esset, prior
 uxor ad patriarcham occurrit, vociferans et pectus plangens sibiue iniu-
 riam a Scythiassa fieri quirans, quae sibi maritum rapuisset. Caeterum
 cum et illa prodissset, ac rem omnem, ita ut gesta erat, ordine explicasset,
 nemo iure illam reprehendere potuit, ut quae amborum domina esset suaque
 pecunia ex immanibus (ut ita dicam) bestiis ambos redemisset. Tamen ta-

A. M. των καὶ μηδὲν ἐχόντων προφέρειν ἕγκλημα κατ' αὐτῆς, κρίσειν ἐπέ-
 6836 θηκεν αὐτῇ τοιαύτην τῷ πράγματι. τῷ μὲν ἀνδρὶ προῖκα τὴν λύσαν
 ad παρέσχε διὰ τὴν συνοσίαν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς τῶν παιδῶν γέννησιν·
 6849 τῇ δὲ γυναικὶ βούλεσθαι μὲν, μὴ δύνασθαι δὲ διὰ τε τὴν τῶν χρεω-
 Imp. Andron. τῶν ἐνδειαν καὶ τὸ ἐπ' ἀλλοδαπῆς εἶναι σὺν δυοῖν βρέφεσι. „δοῦ 5
 Iunioria. τὸ δοθὲν ὑπὲρ αὐτῆς κομίσασα (ἔφησε) τίμημα αὐτῇ μὲν ἀπερχέ-
 P. 335 σθω μετὰ τοῦ ἀνδρός· ἐγὼ δ' ἔσομαι τοῦ λοιποῦ μετὰ τῶν βρε-
 φῶν, ἐς τὰς χεῖρας ἀποβλέπουσα τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ.” ταύ-
 την τὴν κρίσιν πάντες ἔμνησαν ἅμα τῷ πατριάρχῃ καὶ τὸ μεγα-
 λοφυές τῆς γυναικείας ἐκείνης γνώμης ἐθαύμασαν. ἀλλ' οὐκ εἰς 10
 Βμακρὰν ἢ δίκην τὸ προσῆκον εἴληψε πέρασ πρὸς τοῦ δικάζοντος
 ἄνωθεν ἀφρέπῳς φιλανθρώπου θεοῦ. ἐξελθοῦσα γὰρ ἡ γυνὴ περὶ
 τὴν τῶν λύτρων συναγωγὴν καὶ περιούσια τὰς γείτονας παρὰ τὴν
 Θράκην, ὅποι τὴν οἴκησιν ἐπεποήτο πρότερον, εἰς τὰς χεῖρας
 αὐτῆς ἐμπέπτωκε τῶν Σκυθῶν, ἐξαίρτης ἐπιδραμόντων κατὰ 15
 τῆς Θράκης. κάκεινη μὲν αἰχμάλωτος ἔχετο ἀπισοῦσα· ὁ δ' ἀνὴρ
 ἔμεινε τοῦ λοιποῦ συνοικῶν τῇ ἐκ Σκυθῶν ἐκείνη χρηστῇ γυ-
 ναικί.

V. 271 ζ'. Ἐκέλευε δὲ ἤδη τὸν βασιλεῖα τὰ Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρνανῶν
 C πράγματα, πλημμελῶς διακείμενα καὶ νοσοῦντα διὰ τὴν τοῦ δε-
 σπότητος αὐτῶν τελευτήν. ἡ γὰρ ἀρχὴ διοικεῖσθαι μὴ δυναμένη
 παρὰ γυναικὸς χηρευούσης καὶ τέκνων ἀτελῶν ἔτι πλημμελῶς
 ἐφέρετο, καθάπερ ναῦς ἀγκυρῶν ὄρφανὴ κύμασι καὶ χειμῶσι
 συνειλημμένη. ἐπεὶ δὲ ἦδει τοῖς Ἰλλυριοῖς ὁ βυσιλεὺς πάλαι εἰ-

28. καὶ add. A.

contibus universis, nec de ulla re eam accusantibus, tandem hanc ipsa sen-
 tentiam tulit. Marito propter consuetudinem et susceptos ex eo liberos
 redemptionis pretium condonavit. Erga mulierem vero cupere se quidem
 eadem uti liberalitate; sed posse negavit propter inopiam, quod cum deo-
 bus infantibus in terra peregrina viveret. „Quamobrem ipsa,” inquit, „sui
 pretio allato, cum marito abeat: ego vero posthac cum infantibus manebo
 et benignas clementia Dei manus intuebor.” Hoc iudicium omnes cum pa-
 triarcha summis laudibus extulerunt, et hanc animi magnitudinem in mu-
 liebri ingenio admirati sunt. Caeterum haud multo post is iudicii fuit exi-
 tus, qui debuit, clementi Deo aequissime iudicante. Nam cum mulier ro-
 dimendi sui causa ad colligendam pecuniam exiisset ac per Thraciam, ubi
 domicilium habuerat, vicinas circumiret, subita incursione Scytharum (de-
 nuo captiva est abducta: vir autem eius posthac bonae illius Scythicas ma-
 tronaе coniugio acquievit.

6. Iam vero Aetolorum et Acarnanum res male affectae et propter eo-
 rum domini obitum laborantes Imperatorem advocabant. Principatus enim,
 qui a vidua muliere et immaturae aetatis pueris gubernari non posset, tem-
 mere ferebatur, veluti navigium ancoris destitutum, quod fluctibus et tem-
 pestate agitur. Sed cum veterem Illyriorum morem sciret, qui violato

Διαμέρον τό γε ἐπιροκοῦντας καί παρασπονδοῦντας ληΐζεσθαι
 τήν Ῥωμαίων χώραν καί λωποδυτεῖν τοὺς παριόντας καί πονηροί
 καί δόλοισι συζῶντας, καί συνηκεν, ὡς καί τῶν ἐμπόδιον ἔσονται
 λάθρα τῇ πρὸς Ἀκαρνανίας καί Αἰτωλοῦς ἐκστρατεία αὐτοῦ, με-
 5 ταπέμπεται μισθοφόρους δισχιλλοὺς τῶν περὶ Σμύρναν καί Ἰω-
 νίαν κατοικοῦντων Τούρκων, μεθ' ὧν δὴ καί ἀρχομένου ἔαρος
 ἐσβαλὼν ἐς τὴν Ἰλλυριῶν χώραν ἐδήλωσε ταύτην καί λείαν ἐκείθεν
 ἤλασε παμπληθῆ, ὡς πλουσίους ἐκ πενήτων ἐν βραχεῖ γενομέ-
 10 δε. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ τοὺς Ἰλλυριοὺς πεποικῶς
 ἀσθενεῖς ἀδεῶς διαβαίνει πρὸς Ἀκαρνανίας καί Αἰτωλοῦς μετὰ
 τοῦ οἰκείου στρατεύματος καί πᾶσαν ἐκείνην τὴν χώραν μετὰ τῶν
 πόλειων ἀπονητὶ παρεστήσατο, προσεδύνηκόντων ἐκόντων αὐτῷ P. 336
 τῶν ἐκεῖ δυνατῶν μετὰ τῆς δεσποίνης αὐτῶν Ἄννης, τῆς τοῦ
 15 πρωτοβεστιαρίου Θυγατρὸς. (B.) Ἐν δὲ τούτοις ἀσχολουμένον
 τοῦ βασιλέως, ἑάλω καί ἡ τῶν Βιθυνῶν μητρόπολις Νικομήδεια,
 τῷ πολλῷ καταπονηθεῖσα λιμῷ, διὰ τὴν ἐπιμονὴν τῶν ἐχθρῶν πο-
 λιορκίαν. τῷ μέντοι μετὰ ταῦτα ἐνιαυτῷ οὐδὲν ἱστορίας ἄξιον A. C. 1338
 πέπρακται, πλὴν ὅτι συνεχῶς τε καί ἀδεῶς καί κατὰ πλήθη κα-
 20 τέδραμόν τε καί κατατρέχουσι Θράκην οἱ Τούρκοι. τοῦτο γὰρ, B
 ὡς ἔγνωσμένον ἤδη καί σύνηδες, ὀκνῶ διηγεῖσθαι.
 (Γ.) Τῷ δ' ἐξῆς ἔτει ὁ μὲν παῖς τοῦ τῆς Ἡπείρου κρατοῦντος A. C. 1339
 πρότερον κόντου Κεφαλληνίας, τεσσαρεσκαίδεκατον τῆς ἡλικίας
 ἄγων ἔτος τηλικαῦτα καί σύνεσιν τῆς ἡλικίας ἔχων μελλονα, ἐπει-

2. καί πονηροί om. A. 18. μετὰ A., κατὰ W.

iureiurando et ruptis foederibus Romanas provincias incursare et viatores
 spoliare solerent, homines fallacissimi atque improbiissimi; atque etiam in-
 telligeret, eosdem tum quoque suae contra Aetolos et Acarnanas expeditioni
 clanculum impedimento fore: Turcos bis mille ex iis, qui Smyrnam et Io-
 niam accolunt, mercede conductos arcessit, cum quibus initio veris impres-
 sione facta Illyriorum agros vastat et copiosam inde praedam agit. Quo
 factum, ut Turci e pauperibus brevi tempore divites evaserint, et plenis
 manibus domum cito redierint. Itaque opibus Illyriorum imminutis securus
 ad Acarnanas et Aetolos transit cum suo exercitu, et omni illa regione una
 cum urbibus citra laborem potitur, proceribus ultro sese ad illum conse-
 rentibus una cum domina sua Anna, Protovestiarii filia. (II.) His rebus
 Imperatore occupato etiam Bithyniae metropolis Nicomedia capta est, multa
 fame domita, propter pertinacem hostium obsidionem. Sequenti anno nihil
 memorabile gestum est; nisi quod Turcorum numerosa agmina continenter
 et absque metu Thraciam incursarunt, ac nunc quoque incursant. Hoc
 enim, ut iam cognitum et usitatum, piget me toties referre. (III.) Anno
 autem proxime subsequuto filius Epiri principis, Comitis Cephalleniae, an-
 num aetatis decimum quartum agens, sed prudentia maiore quam pro aetate

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iulioris.

δὴ τὸν μὲν πατρίον κληρον ὑπὸ τῷ βασιλεῖ γενόμενον εἶδαι, τὴν δὲ μητέρα συνθμεμένην ἀκολουθῆσαι τῷ βασιλεῖ μέχρι Θεσσαλονίκης, κελεύουσιν δ' ἐπεσθαι καὶ αὐτὸν δίχα τῶν πατρῶν ἐπισημῶν συμβύλων, ἀποστasiaν ἐπινοεῖ· καὶ συμβούλῳ χρησίμειος ἐν τῶν ἐγγενῶν τῆς Ἡπείρου ἅμα αὐτῷ φεύγων ὄχιτο ἐς:

Πάτρας τὰς παλαιὰς παρὰ τὴν σύζυγον τοῦ τελευταίου ἀρχηγὸς Πελοποννήσου καὶ Ἀχαιῶν. ἡ δὲ μήτηρ εὐθὺς ἅμα τῷ βασιλεῖ διασώζεται μέχρι Θεσσαλονίκης, καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως ἰκανὰ χωρῖα λαβοῦσα προσόδων ἐτησίων ἕνεκα αὐτόθι κατοικῆσαι ἐβουλόθη. ἐπιτροπὸς γε μὴν τῆς Ἡπείρου ἐγκαταλείπεται πρὸς τοῦ βασιλέως ὁ πρωτοστράτωρ Θεόδωρος ὁ Συναδηνός· ὃς καὶ πρὶν ὅλον ἐξήκειν ἐνιαυτὸν αἰφνιδίως ἀλλοίκεται πρὸς τῶν τῆς χώρας οὐκ ἐπιτρότων καὶ δέσμιος τῷ τοῦ κόντου δίδου παιδί, πρὸς τὴν Ἡπειρον αὐθις ἐπανελθόντι καὶ ἀναδεξάμεν τὴν πατρικὴν ἀρχὴν παρ' ἐκόντων τῶν ὑπάρχων.

P. 337
V. 272

ζ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐνδημήσας ἐς Ἀδριανούπολιν ἅμα τῇ σὺζυγῷ διεσποίη τὰς ἐκ πολλοῦ συμφωνίας ἤδη πρὸς πέρας ἤγαγε. δὸς εἰς γυναικί τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Ἀλεξάνδρῳ παιδί τῶν Μυσῶν ἀρχηγῷ, πεντεκαίδεκατον ἄγοντι τῆς ἡλικίας ἐτος ἑτῶν οὖσαν αὐτὴν ἐννέα. καὶ ἦν τὸ λοιπὸν εἰρήνη βαθεῖα μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Μυσῶν. (B.) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ γεννᾶται παῖδον ἐν Βυζαντίῳ, συμφυῆς μὲν ἀπὸ ποδῶν ἄχρις ὀμφαλοῦ, τὰ δ' ἐξῆς διαιρούμενον ὤμους καὶ στέφνα καὶ ῥάχι, καὶ δύο μὲν ἔχον κεφαλὰς, χεῖρας δὲ τέτταρας· ὃ καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐξ-

19. ἔτος om. A. 22. ἄχρις ὀμφαλοῦ A., ἄχρι ἐς ὀμφαλὸν W.

praeditus, cum paternam ditionem Imperatori parere, matrem vero eandem ex pacto Thessalonicam usque comitari cerneret, a qua iussus esset et ipse sine patriae nobilitatis insignibus sequi, defectionem cogitat, roque cum nobili quodam Epirota communicata una cum illo veteres Patras ad demetrii Achaiae et Peloponnesi principis coniugem perfugit. Mater vero statim cum Imperatore Thessalonicam usque pervenit: atque ibi satis multa praediis acceptis, unde creditus annui sustentebant, deinceps ibidem actum exigere decrevit. Praefectus tamen Epiri ab Imperatore relictus et Protostrator Theodorus Synadenus, qui priusquam annus integer exire subito a provincialibus captus Comitum filio in patriam reverso, et hereditarium principatum volentibus subditis adeptus, vincitus traditur.

7. Imperator vero, cum Domina uxore Adrianopolis profectus, matrimonium iam pridem promissum perficit, filia sua, quae annos novem expleverat, Alexandri Mysorum principis filio data, annum aetatis decimum quintum agentis. Unde firma pax inter Mysos et Romanos constituta est. (II.) Hoc tempore puer Byzantii nascitur, a pedibus usque ad umbilicum continuus: inde vero divisus humeris, pectore, spina dorsi; duo capita habens et quatuor manus: qui post unum diem exspiravit. (III.) Multo

A. C.
1923
ad
1941

Imp. Andron.
Ianioria.

πεπνούκει. (Γ.) Ἐφάνη δὲ καὶ πολλῶν τούτου πρότερον παιδίων ἕτερον περὶ Τραιανούπολιν, ὃ δὴ τρίτου γενόμενον ἔτους ἐμ-
 λαζε μὲν κατὰ νήπιον· ῥώμην δ' εἶχεν, ὅσην ἂν καὶ εἰκοσιν ἔτων
 ἀνὴρ, καὶ ἦσθιεν ὁμοίως κατ' ἄνδρα κὰν τῇ ἡβῇ τρίχας εἶχεν
 5 ἄνδρὸς τελείου. ἀλλὰ πρὶν ἐς πέμπτον ἔτος ἐληλυθῆναι, πυρετῶ C
 συσχεθὲν ἐτελεύτησεν. ἡ γὰρ ἔνδεια τῆς τῇ βρεφικῇ ἡλικίᾳ προση-
 κούσης ὑγρότητος ξηρότητα ἐνεποίησε τῷ σώματι τοιαύτην,
 οἷαν καὶ εἰκοσαέτης ἔχει ἂν· κἀντεῦθεν καὶ τὴν ὁμοίαν ἰσχὺν τοῖς
 μέλεσι καὶ μορίοις αὐτοῦ γε ἐντέθεικεν, ὡς συσχεθῆναι μὲν διὰ
 10 ταῦτα τὴν ἀρμόττουσαν ἐκάστη τῶν ἡλικιῶν αὐξήσειν καὶ τρο-
 φήν· μὴ ἔχειν δ' αὐτὴν ἑαυτὴν διοικεῖν τὴν φύσιν, ὡς ἐτάχθη
 πρὸς τοῦ ποιήσαντος καὶ συνδήσαντος. οὕτω γὰρ τὴν τοῦ ζώου D
 πλάσιν ὁ τεχνίτης θεὸς συνεκέρασε, ὡς μὴ δεῖσθαι μηδεμιᾶς ἔτι
 προσθήκης ἢ ἐλλείψεως· ἀλλὰ καθάπερ ἐν ἀρμονίᾳ μουσικῇ τῆς
 15 μὲν λυθείσης τῶν χορδῶν, τῆς δὲ ταθείσης ὑπὲρ τὸ εἰκὸς, ἡ τοῦ
 μέλους φανόλης ἐλέγχεται, οὕτω κἀνταῦθα τῆς τοῦ ζώου συμ-
 πῆξεως παρασυρθείσης ὑπὸ τινος ὑλικῆς ἐνδείας ἢ πλεονασμοῦ,
 καὶ τὸν προσήκοντα παραμεινάσης χρόνον, ἡ εἰς τὰ πρόσω πο-
 ρεῖα τῆς γενέσεως καὶ αὐξήσεως διακόπτεται· καὶ γίνεται παρα- E
 20 πλήσιον τὸ πάθος, ὅποιον κὰν τοῖς νεοβλάστοις ὀρῶμεν γινόμε-
 νον ἄνθεσιν, ἃ τὴν ὥραν προαρπάσαντα κἀντεῦθεν νεωτερισμοῦ
 τινος καὶ προπετείας ὄφλοντα δίκην σκηπτῶ καὶ χαλάζῃς μαραι-
 νουσιν ἐμβολαὶ καὶ ψύχος ἀταμίετον ἀφαιρεῖ τὴν ἀμῆν καὶ πά-
 χνη τις ἕξωρος ἐλεγχος σαφῆς τῆς ληχελύς καθίσταται τοῦ φυτοῦ. P. 338

9. συσχεθῆναι A. 18. παραλλαξάσης εἰρηδόν A. 24. φυτοῦ] φωτός A.

autem ante illum alius puer circa Traianopolin visus est, qui anno tertio
 balbutiebat quidem, ut infans; sed iis erat praeditus viribus, quibus vir
 viginti annorum, et viro non minus comedebat, et circa pubem pilos habebat
 adultae aetatis viri. Sed priusquam annum quintum expleset, febrī
 correptus exspiravit. Nam penuria humoris infanti aetati debiti tantam
 ariditatem in eius corpore excitavit, quanta esse possit in eo, qui viginti
 annos natus sit. Unde etiam par robor partibus et membris eius accessit,
 ut inde cuique aetati conveniens incrementum et nutrimentum cohiberetur:
 natura vero ipsa, ut ab eo, qui finxit et colligavit, constitutum est, se
 ipsam regere non posset. Sic enim animantis formam artifex Deus contem-
 peravit, ut nulla illi amplius accessione vel decessione sit opus. Sed ut in
 concentu musico alia chorda laxata, alia intenta ultra quam par est, modu-
 lationis vitium deprehenditur: ita hic etiam, cum animantis compages ab
 aliqua materiae vel penuria destituitur, vel redundantia opprimitur, et tempus
 legitimum praeterierit, generationis et incrementi progressio interrumpitur:
 idemque fere evenit, quod in novellis floribus videmus, qui ante tempus
 exorti, atque adeo novarum quasi rerum et temeritatis rei, fulminis et gran-
 dinis impetu marcescunt, et vigorem immodicum frigore amittunt, et prui-
 na intempestiva laeduntur, quae plantae luxuriam evidenter coarguit.

- A. M. 6836
ad 6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- (A.) Θθινοπόωρου δ' ἀρχομένου ἤδη σύγχυσις γίνεται πολιτείας ἐν τῇ Γεννοῦα. τῶν γὰρ γένοι καὶ πλοῦτῳ προϋχόντων τῆς πόλεως ἐκεῖνης πρὸς τὸ γαῦρον καὶ ὑπεροπτικώτερον ἀποκλεινάντων, ἐς τυραννίδα τὴν τῆς δημοκρατίας ὁμοφροσύνην μεταβάλλεσθαι ξυνέβαινε. καὶ διὰ τοῦτο τάλαιπωροῦμενοι δυνῶς οἱ δημόταις Βκατεξινίστανται τούτων καὶ ἐξωθοῦσι τῆς πόλεως καὶ καθιστῶσιν ἡγεμόνα τῆς πολιτείας ἓνα τοῦ δήμου, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς ὑπατείας τῶν Ῥωμαίων ἀξίωμα, ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν τῶν Βεντικῶν πολιτείαν. (E.) Τοῦ δὲ χειμῶνος τούτου παρεβόθησθότος, καὶ τοῦ ἡλίου τὸν κριὸν παραλλύττοντος, ἐφάνη Ξιφίας ἐν οὐρανῷ, ὁμοιος μὲν τῷ πρὸ τριῶν ἡδῆ φανέντι τῶν ἐνιαυτῶν, οὗ C περὶ τὸν αὐτὸν δὲ τόπον, οὐδὲ τὴν ὁμοίαν ποιούμενος κίνησιν· ἀλλὰ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τῶν χηλῶν τελευτῆς, ἐνθα τὸν σιέχην τῆς παρθένου τηνικαῦτα παρεῖναι συνέβαινε, ἐκνεῖτο κατὰ νοχθήμερον ἕκαστον περὶ που τὰς πέντε μοίρας, ἕως κατήτησεν εἰς 15 τὸν λόντα, κακεὶ διελεύθη τελείως. (ς') Τῶν δὲ Τούρκων ὀκτὼ χιλιάδες διαπερραιωσάμενοι τὸν Ἑλλησπόντιον πορθμὸν, μετὰ τῶν ὑποζυγίων οἱ πλεους, ἐλήσαντο πῦσαν τὴν ἄχρι Μυσῶν Θράκη, ἣν δὴ καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἔρημὸν τε καὶ ἀτριβῆ πεποιήμασιν πῦσαν· αὐτοὶ δ' ἄγοντές τε καὶ φέροντες οὐκ ὀκνοῦσι νύκτωρ 20 καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ τὴν μὲν λειαν πῦσαν διαβιβάζοντες ἐς Ἀσίαν, αὐτοὶ δ' ἀπαλλάττεσθαι τῆς Θράκης οὐδ' ὀπὲ τοῦ χρόνου βουλόμενοι, ἄτε μηδένα τὸν ἐναντιωσόμενον ἔχοντες.
- E ἡ. Ἐν τούτῳ τῷ ἔαρι καὶ Βασιλείος, ὁ τῆς Τραπεζοῦντος 1. ἡδῆ add. A. 9. τούτου add. A. 14. παρθενίας A. 23. ἐναντικῶν ὁσόμενον A.

(IV.) Autumno autem iam incante Genuensis respublica perturbata est. Nam qui genere et opibus in ea urbe praestabant, ad fastum et superbiam deflexerunt, sic ut democratiae aequabilitas in tyrannidem mutaretur. Plebs itaque, cum ea re valde angeretur, in eos insurgit, ac iisdem urbe exactis unum e populo Ducem sibi constituit, ad imitationem eius, quae apud Romanos olim fuit, Consularis dignitatis, aut potius exemplo a Venetis petito. (V.) Hieme vero elapsa, cum sol iam Arietem pertransiret, Cometa ensis specie in caelo apparuit, similis quidem ei, qui ante triennium apparuerat, sed non eodem in loco, nec motu eodem. Nam inde suspicatus, ubi Chelae desinebant et Virginis apica tum occurrebat, singulis vigenis quaternis horis, quinque gradibus progrediebatur, donec ad Leonem pervenisset, ubi prorsus evanuit. (VI.) Caeterum Turcorum octo millia, Helleponto cum fumentis plerique traiecto, omnem Thraciam ad Mysiam usque diripuerunt. Quam Romanis vastam et ab omni parte inaccessam cum fecerint, ipsi noctu et interdium populari non desinunt: praedam quidem omnem in Asiam transportantes, ipsi vero ne longo quidem post tempore volentes domum redire, quippe cum nemo sit, qui eis obstat.

8. Hoc vere Basilius etiam Trapezuntis princeps moritur, brevi morbo

τὴν ἔξουσιαν διαλωσμένος, νόσῳ βραχεία τὸν βίον ἀπέλειπεν. ὁμοίως δέ τις θεομηρία τοῦ βίου τοῦτου ἐξαίφνης ἐξήγαγεν. Εἰρήνη γὰρ τῇ τοῦ βασιλέως θυγατρὶ συνοικήσας ἐπὶ σμικρὸν νομίμως ὁμοῦ καὶ δικαίως, μετὰ γε τῆς ἀνηκούσης ὁμοφροσύνης καὶ σωφροσύνης, εἶτα τοὺς γαμικούς μετενήροχεν ἔρωτας εἰς ἑταιρίδα τινα, καλουμένην καὶ ταύτην Εἰρήνην. καὶ ταύτη λοιπὸν ἀθέσμως μι-
 5 γνόμενος εἰς μῖσος ἐτρέπετο τῆς νομίμου. τοῦ δὲ χρόνου προβαίνοντος ὁρῶν οὐκ ἀνεχομένην τὴν βασιλίδα τὸ τοῦ πράγματος ἄτοπον, ἀλλ' ἐπιβουμένην οὐρανὸν τε καὶ γῆν καὶ πῦσιν ἔξα-
 10 γέλλουσαν τὸ τῆς καρδίας πῦρ, ἐξήλασε καὶ τῆς αὐθεντικῆς οὐκίας αὐτήν. τάχα δ' ἂν καὶ θάνατον ἐπήνεγκεν αὐτῇ βλαίον, εἰ μὴ ἐδεῖται τὸν δῆμον, σφοδρῶς κατ' αὐτοῦ δι' αὐτὸ γε τουτὶ θορβούμενόν τε καὶ στασιάζοντα. ἐν μέντοι ταῖς ἱεραῖς ὑμνωδίαις B καὶ τοῖς πομπικοῖς θεατροῖς τῶν πανηγυρικῶν ἑορτῶν Βασιλείου
 15 καὶ Εἰρήνης ἡ μνήμη τὴν εὐφημίαν ἐκρότει· κἀντεῦθεν ἐπλήρου τὴν τε ἑρωτικὴν ἔφεσιν ὁ Βασιλεὺς ἑαυτοῦ, καὶ ἅμα τὴν τοῦ δήμου ζήτησιν, προσποιούμενος τὸ λανθάνειν διὰ τῆς ὁμωνυμίας· ὡς καὶ ὑποψίαν διὰ ταῦτα γενέσθαι, λαθραῖαις ἐπιβουλαῖς τῆς βασιλίδος Εἰρήνης συμβῆναι τῷ Βασιλεῖ τὸν θάνατον. τελευ-
 20 τήσαντος δ' ὁμοῦ εἶθ' οὕτως εἶτ' ἐκείνως αὐτοῦ, εἰσῆλθε μὲν ἡ C νόμιμος ἐκείνη σύζυγος Εἰρήνη μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς ἔξουσίας εἰς τὰ βασίλεια· ἐξήλασε δ' ἐκεῖθεν εὐθὺς τὴν ὁμώνυμον μὲν, ἀλλοτριότροπον δὲ καὶ παράνομον Βασιλείου σύζυγον· καὶ μέντοι καὶ κοινή ψήφῳ τῶν Τραπεζουντιῶν ἐξόριστον πέμπει πρὸς

1. βασιλεῖς W. in mg. 6. ἀθέσμως A., ἀποθέσμως W. 17. διὰ τῆς ὁμωνυμίας om. A. 21. ἐκείνη A., ἐκείνου W.

extinctus; aut, ut opinor, ira numinis repente ex hac vita sublatus. Nam cum Irenen Imperatoris filiam duxisset et exiguo tempore legitime et iuste et ea, qua decet, concordia et modestia cum ea vixisset: legitimos amores in meretriculam quandam, quae et ipsa Irene dicebatur, transtulit: cuius nefaria consuetudine in uxoris odium est impulsus. Temporibus autem progressu, cum Imperatricem rei indignitatem non ferre, sed caelum et terram inciamare et apud omnes ingentem animi dolorem vulgare cerneret, etiam palatio illam exegit: fortasse et violentam illi mortem illaturus, nisi populum timuisset, qui ob isthuc ipsum graviter commotus in eum fremebat et tumultuabatur. Verumtamen in sacris canticis et solennium festorum ac pompae publicis spectaculis Basilii et Irenes memoria celebrabatur: eaque ratione Basilii et sui amoris cupiditati et populi votis satisfaciebat, quem similitudo ipsa nominis deceptura esset. Unde orta est suspicio, clandestinis Imperatricis Irenes insidiis Basilium esse sublatus. Caeterum illo sive sic sive aliter defuncto, legitima eius coniux Irene cum omni auctoritate Imperatoria palatium ingressa cognominem sibi, sed aliis moribus praeditam et illegitimam Basilii coniugem palatio exigit, et communi Trapezuntio-

- A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Junioris. V. 274 P. 340
- τὸ Βυζάντιον ἅμα τοῖς τέκνοις. (B.) Συνεκπέμπει δὲ καὶ πρόβεις ἐς βασιλέα τὸν πατέρα αὐτῆς, κομισόντας τὸν αὐτῇ μὲν νομίμως συζευχθῆσόμενον, διαδεξόμενον δὲ καὶ τὴν τῆς βασιλείας ἐκείνης ἀρχήν. οἱ δὲ καὶ ἐς Βυζάντιον ἐνδημήσαντες ἐπὶ τὸν βασιλέα περὶ Θεσσαλονίκην ἤκουον διατρίβειν, ἐκείσε καὶ αὐτοὶ ποιῆσθαι ἐγνώκεισαν τὴν πορείαν. ἐνιαυτῷ γὰρ ἤδη πρότερον ἀπὸ Θράκης ἐς Μακεδονίαν ὁ βασιλεὺς μεταβάς ἐμελλεν εὐθὺς καὶ εἰς Ἑπειρον διαβαίνειν ἐπὶ τοὺς παρασκοπθῆσαντας Ἀκαρνανᾶς καὶ Αἰτωλοὺς. ἀλλ' ἐπέσχεν ἐν πόλει Θεσσαλονίκῃ Ἐμικρὸν ἢ συνήθης ἐπήρεια τοῦ σπληνός· ὅς ἐκ πολλῶν ἤδη τῶν χρόνων τροπὴν τινα πεπονθὼς καὶ παραφορὰν τοῦ καθήκοντος σφόδρα ἐξώδηκε νῦν καὶ τὴν ἔνδον γειτονοῦσαν τῶν σπλήγγων οἰκονομίαν διέδραμεν, ὡς καχοσιτίαν ἐντεῦθεν συμβαίνειν λειπὸν καὶ μελῶν ἀτονίαν καὶ θάνατον ἀπειλούσας λειποψυχίας. φαίσας μέντοι μικρὸν ἐς Ἀκαρνανίαν ἀπήει. ἔνθα δὲ τηλικαῦτα καὶ οἱ τῶν Τραπεζουντίων πρόβεις ἐντετυχηκότες αὐτῷ τὰ τῆς πρεσβείας ἐξήγγελλαν. (Γ.) Διατριβῆς δὲ μετὰ γινομένης καὶ τῆς τῶν Τραπεζουντίων ἡγεμονίας ὑπὸ γυναικὶ διοικεῖσθαι καλῶς καὶ βεβαίως οὐ δυναμένης, στασιάζειν τινὲς ἐπεχείρουν καὶ ἀνασεῖν τὸν δῆμον. ὄθεν ἀναγκασθεῖσα Εἰρήνη ἡ βασίλισ τῶν Τραπεζουντίων ἐξέπεμψε ταχυναντοῦσαν τριήρη μετὰ πρόβειων ἄλλων, καὶ σὺν γε αὐτοῖς τὸν τῆς Τραπεζουντίας ἀρχιεπίσκοπον, κατεπέμψοντάς τὴν προτέραν ζήτησιν αὐτῆς πρὸς τοῦ βασιλέως

19. βιαίως W. 22. τῆς add. A.

rum suffragio Byzantium una cum liberis relegat. (II.) Item et legatos ad patrem Imperatorem mittit, accituros aliquem, cui ipsa et legitime nubat, et Imperii regimen tradat. II cum Byzantium advenissent, et Imperatorem agere Thessalonicae audivissent, illuc etiam conferre se decreverunt. Et tunc Imperator anno superiore e Thracia in Macedonia transierat, statim inde in Epirum adversus foedifragos Acarnanias et Aetolos profecturus. Sed aliquantis per eum Thessalonicae detinuerat solita licentiae molestia; qui iam inde ab annis pluribus quandam mutationem passus et ultra quam par erat velut evagatus, tum autem valde tumefactus in ipsam quoque interiorum et contiguam viscerum compagem irruerat, ut et cibus minus recte concoqueretur, et membra viribus destituerentur, et animi deliquia mortem minitarentur. Verumtamen ille cum aliquantum convalescisset, in Acarnaniam abierat. Ubi eum nati Trapezuntiorum legati ea quae in mandatis habebant exposuerunt. (III.) Sed cum res extraheretur, et Trapezuntiorum principatus a muliere recte et fortiter administrari haud posset, tumultuari quidam et concitare populum coeperunt. Quae res Irenen Trapezuntis Imperatricem coegit expedita triremi alios legatos mittere, et una cum iis Trapezuntis archiepiscopum, qui priorem petitionem ipsius apud Romanorum Imperatorem urgerent. Qui

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

Ῥωμαίων. οἱ δὴ καταπλεύσαντες ἐς Βυζάντιον καὶ τὸν βασιλέα οὐχ εὐρηκότες ἀποπέλουσιν ἐς βασιλέα ἱππέας ὀλίγους, οἱ καὶ γένει καὶ ἀξιώματι προέχειν τῶν ἄλλων ἰδόκουν. οἷς ἐνδημήσασαι τῇ τῶν Θεσσαλονικέων μητροπόλει οὐκ ἐγένετο ἐντυχεῖν παρόντι 5 τῷ βασιλεῖ. ῥάϊσας γὰρ πρὸ βραχέος ἐκεῖνος, ὡς εἴρηται, ἀπῆει πολιορκήσων τὴν τῶν Ἀκαρνάνων μητρόπολιν. ὄθεν ἔδοξε κατὰ χώρων μείνασι, γράμμασι μηνύειν τῷ βασιλεῖ τὴν τῆς ἀφίξεως Β αἰτίαν αὐτῶν. (Δ.) Ἐπεὶ δ' ἐξουσίας κολακευούσης τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς γυναικείας ὀρέξεως πάντα χαλινὰ διαρρήγνυται, 10 θανούσαις μίξεσι χρῆσθαι τὴν βασιλῖδα Εἰρήνην ἐψιδυροῖζετο πρὸς τὸν μέγαν δομῆστικὸν τῶν Τραπεζουντίων. τοῦτο δὲ διατρέχον τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς κατεστασίαζε τὸν τε δῆμον καὶ μάλιστα τοὺς εὐγενεῖα προὔχοντας· καὶ οἱ μὲν προσεχώρουν τῷ C Τζανυχίτη, πλούτῳ καὶ δόξῃ τηλικαῦτα δυναμένῳ τὰ μέγιστα· 15 οἱ δὲ τῷ μεγάλῳ δομῆστικῳ. οὕτω δὲ στασιασθείσης καὶ εἰς δύο σχισθείσης τῆς τῶν Τραπεζουντίων πόλεως, εἰς μάχην ἐμφύλιον ἐτελεύτα τὸ πρῶγμα· ὅτε δὴ καὶ κατακοπήναι φασὶ πλείστους τε ἄλλους ἔξ ἑκατέρων τῶν μερῶν καὶ ἐπὶ τούτοις Τζανυχίτην.

9. Ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἀνδρόνικος, περὶ τὴν πολιορκίαν ἀσχο- V. 275
20 λούμενος τῆς τῶν Ἀκαρνάνων μητροπόλεως, πάντα ἐξουρίας εἶχε D τὰ ἐς βούλησιν αὐτῷ γε ἴοντα κατὰ τὸ ἐφικτόν. τοῦ γὰρ μεγάλου δομῆστικου τοῦ Καντακουζηνοῦ παρασπλίζοντος καὶ συνδύ-

9. διαρρήγνυται A. 13. Verba εὐγενεῖα προὔχοντας — τηλικαῦτα ἀπονητέι p. 553. lin. 11. add. A. Petavius quoque inter fragmenta edidit, Nicephori patriarchae Breviario subiuncta.

cum Byzantium appulissent, nec Imperatorem ibi reperissent, paucos equites genere et dignitate praestantes ad illum mittunt. Hi vero Thessalonicam usque progressi nec ipsi efficere potuerunt, ut praesentem Imperatorem convenirent. Nam paulo ante ex morbo (ut iam dixi) recreatus ad oppugnandam Acarnanum metropolin abierat. Quare visum eis est ibi consistere et adventus sui causam per litteras Imperatori aperire. (IV.) Sed cum potestatem cupiditatem blandientem nactus muliebris appetitus omnia vincula abrupat, clandestina consuetudine magni Trapezuntiorum Domesticum Irenen Imperatricem uti susurrabatur. Quod cum ad vulgi aures pervenisset, populum ad seditionem impulit: ac praesertim nobilissimos. Et alii quidem Tzanychitae favebant, qui tum opibus ac dignitate plurimum poterat; alii vero se ad magnum Domesticum adiungebant. Hunc in modum agitata et in factiones divisa Trapezuntina civitate, res ad civile bellum deducitur. Quo tempore cum alios complures utrinque concisos ferunt, tum ipsosmet Tzanychiten.

9. At Andronicus Imperator, dum Acarnanum caput obsidet, omnia sibi ex animi sententia, quoad fieri poterat, succedere sentiebat. Ktenim adiuvante magno Domesticum Cantacuzeno, optimeque Imperium cum eo mode-

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Ianioria.

Θύνοτος ἄριστα τὴν ἀρχὴν, οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ τῶν παρεστῶτων
ἔδοκε δεινῶν. τὴν τε γὰρ χρονίαν ἐν ὑπερορίῳ ἐστρατεία δια-
τριβὴν καὶ φθορὰν τῆς ἵππου καὶ τοῦ στρατοῦ δεξιῶς διετίθει,
καὶ ἀπὸ τῆν ἀπὸ τοῦ σπληνὸς πιψύσαν νόσον συνειῶς αὐτῷ

Ἐπεκοφίριζε καὶ ἅπαντος τοῦ ἐντεῦθεν ἀπήλλαττε δέους· καὶ εἶ τις 5

P. 341 πλήττουσα τὴν καρδίαν ὑπῆρχε φροντὶς κοσμικῆ, πάσας ἔξο-
μαλλῶν ἐτέλει ῥαδίως. καὶ ἐπὶ τούτοις τὰς ἐκ τῶν συγγενῶν
τηνικαῦτα παραφουείσας ἐπιβουλάς μᾶλα σοφῶς αὐτὸς ἀνείργε,
συστέλλων καὶ ἀπαλλάττων ἐς τὰσφαλές, πρὶν εἰς ἀκοὰς ἵνα
τῷ βασιλεῖ. πολλοῖς γὰρ κοσμούμενος ὁ ἀνὴρ τοῖς πλεονεκτήμα- 10
σιν, ὅσα τε φύσις χαρίζεται καὶ ὅσα βαθεῖα σύνεσις εὐφυνῶς πη-
δαλιουχοῦσα κοσμεῖ, πρὸς παντὸς ἡγαπᾶτο τοῦ στρατοπέδου·

Β καὶ ἦν οὐδεὶς, ὃς οὐ προὔτιθει τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς τὴν ἐκείνου.
τό, τε γὰρ φιλότιμον τῆς δεξιᾶς καὶ τὸ τοῦ ἤθους καρτερικὸν οὐδ'
ἐν ταῖς ὑπερορίαις διατριβαῖς τε καὶ ἀσχολαῖς ἀμείβων ἤμειβεν 15
ὁμως τὰς τύχας τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις τότε λιμῷ καὶ λοιμῷ ὑπο-
ταλαπωρόντων ἕς γε τὸ βέλτιον· καὶ ἦσαν ὡσπερ ἐκ μιᾶς οἱ
περικλιπόμενοι βοῶντες ἅπαντες γλώττης, στρατιῶται καὶ στρα-
τηγοὶ, λόχοι καὶ λοχαγοὶ, σωτῆρα τοῦτον καὶ τροφία καὶ πλου-

С τοδότην, καὶ ὅσα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐνδοξοτέραν καθί- 20
στησι. (B.) Καὶ (ἴν' ὡς ἐν κεφαλαιῷ διεξέλιθωμεν ὅσα ἐν τούτῳ
τῷ χρόνῳ ἢ τοῦ ἀνδρὸς εὐφυνῶς κατέπραξε σύνεσις, ἐγγόθεν τε
καὶ πόρρωθεν ὁμοίως διενεργοῦσα) αὐτοῦ γὰρ ἅμα τῷ βασιλεῖ
τὴν τῶν Ἀκαρνανῶν πολιορκοῦντος μητροπόλιν, εἰλώσαν οἱ τυ-

rante, nullum ex iis, quibus premebatur, incommodis incommodum esse videbatur. Nam et diuturnam illam peregrina in expeditione moram atque equitum peditumque cladem prudenter admodum relevabat, et illum ex liena morbum eadem solertia lenibat, omnemque inde metum abstergebat: ac si quid externa negotia sollicitudinis aspergerent, eam ille administratione sua facile componebat. Ad haec cognatorum insidias, quae tum contra Imperatoris caput grassatae sunt, sapienter repressit, omnibus in tuto collocatis, antequam ad aures Imperatoris acciderent. Siquidem multis animi ornamentis vir ille praeditus, quae aut a natura insita sunt, aut exaggeratae mentis, quae vitae nostrae moderatrix optima est, prudentia quaeque, apud militem inprimis gratiosus erat, ut nemo esset, qui non eius vitam ac salutem anteponeret suae. Nam cum ne in expeditione quidem tantisque negotiis quicquam de pristina liberalitate animique constantia mutaret, mutabat ille tamen in melius eorum fortunam, qui tum fame ac peste laborabant. Quare omnes una voce qui supererant milites ac duces, ordines aequae atque ordinum praefecti, servatorem illum et altorem ac largitorem appellare, et quaecunq; nomina illustriorem faciunt Romani Imperii gloriam. (II.) Enimvero (ut summatim percenseamus quicquid eius viri prudentia rebus tam e longinquo quam e proximo gerendis per illud tempus confecti) dum is una cum Imperatore Acarnanum urbem obsidet, comprehensi sunt

A. C.
1328
ad
1841
Imp. Andron.
Iunioria.

φαννίδα μελετήσαντες τε και επιθέμενοι ἐς Βυζάντιον, πολλοί
 τε ὄντες και οὐ τῶν ἀφανῶν· περι ὧν ὕστερον πλατύτερον λέξο-
 μεν. ἰάλω δὲ και Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος, ὁ τοῦ Συργιάννου
 φονεὺς, τὰς ὁμοίας ἐξαρτῶν κατὰ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὰς.
 5 συμπαρῶν μὲν αὐτῷ και συστρατοπεδεύων αὐτὸς, ἔχων δ' ὄνδ
 και τοὺς ἐκ Θηβῶν Κατελάνους λάθρα οἱ συμπαρασκευαζομέ-
 νους και ἕμα τοὺς ἀστυγέτονας τῶν Ἰλλυριῶν. ἀλλ' οὗτος μὲν
 ἔφθη τοῦ βίου προαπελθῶν, πρὶν τὰς ἀξίας ἐνταῦθα δίκας
 ἐκτίσαι· οἶμαι τοῦ Θεοῦ βαρύτεραν ταμειωσαμένου τῷ δυσμενεῖ
 10 τὴν αἰώνιον κόλασιν. (Γ.) Ἐργόνει δ' ὑπὸ Ῥωμαίοις τηρικαῦτα V. 276
 ἀπονητὶ και ἡ Φωκαίων πόλις, ἦν μετὰ πολλῆς τῆς ναυτικῆς δυ-
 νάμειως πρὸ τεττάρων ἤδη τῶν χρόνων ὁ βασιλεὺς καταπλεύσας
 τότε μὲν οὐχ εἶλε, νῦν δὲ καιρὸν ἐπιτηρήσαντες οἱ ταύτης ἔνοικοι
 Ῥωμαῖοι, καθ' ὃν ἐς τὰ εἰθισμένα ἐξῆι κνηγέσια ὁ τῆς πό-
 15 λειως ἀρχηγός, κατέσχον τε αὐτὴν, βιασάμενοι τοὺς ἔνδον Λα-
 τίνους, ὀλίγους ὄντας, και ἕμα τὸ τοῦ βασιλέως ἐπευφήμησαν
 ὄνομα, ἐπὶ τῶν τοῦ τείχους ἐπάλξεων ἀναβάντες. (Δ.) Τούτων
 δ' οὕτως ἐχόντων ἀπογνόντες πρὸς τὸ τῆς πολιουρκίας ἐκτετα-
 μένον ἐνέδυσαν και οἱ Ἀκαρνᾶνες· και οὕτως ὑποχείριος ἐργόνει
 20 τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία πῦσα ἡ τῆς παλαιῆς ὀνομαζομένης
 Ἠπείρου ἐπαρχία, και οὐδὲν ἦν ἔτι τὸ ἀντιπράττον ἐκεῖθεν. ἀλλ' P. 342
 ἐπανιόντι τῷ βασιλεῖ πρὸς Θεσσαλονίκην συνεπαγγῆι και ὁ τοῦ
 τελευτήσαντος κόντου Κεφαλληνίας υἱός, οὐ μάλᾳ ἐκῶν, μηδε-

12. κατακλ. οὐχ εἶλε. καιρὸν γὰρ A. 15. ἄρχων Λατίνος A.
 ἐντὸς ἀλλοφύλους A. 16. ὀλίγους ὄντας om. A. 17. τοῦ
 τείχους om. A. και ἐπὶ τούτοις A. 23. Κεφαλληνίας om. A.

qui tyrannidem cogitabant ac Byzantio imminabant, nec pauci nec obscuri;
 de quibus plura postea dicemus. Captus una cum iis et Sphrantzes Palaeo-
 logus, qui Syrgianem occiderat, eadem contra Imperatoris caput molitus.
 Aderat enim iisdem in castris, et Catalanos ex urbe Thebana cum finiti-
 mis Illyrici populis, quos secum habebat, ad ea consilia clanculum pellexe-
 rat. Verum is, antequam meritas hic poenas daret, e vita subtrahitur,
 gravioribus, ut opinari licet, supplicii et aeternis a Deo, cuius hostis
 erat, reservatus. (III.) Per idem quoque tempus a Romanis sine ullo la-
 bore capta Phocaeorum civitas, quam magnis navalibus copiis ante annos
 iam quatuor Imperator adortus tum quidem haud cepit; sed nunc demum
 Romani illic habitantes, capto tempore, quo urbis princeps de more ve-
 natum exierat, occuparunt, Latini, qui pauci in ea erant, vi subacti;
 simulque Imperatoris nomen promulgarunt, moenium propugnaculis con-
 scensis. (IV.) Quae cum ita se haberent, desperata propter obsidio-
 nis diuturnitatem salute, etiam Acaernanes deditionem fecerunt: eoque fa-
 ctum, ut tota ea provincia, quae vetus Epirus appellatur, Romanae di-
 tionis fieret, neque inde quicquam obstaret. Imperatore autem Thessa-
 lonicam redeunte, una etiam Cephaleniae Comitum defuncti filius eodem

A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioria.

μίαν ἔχον ἔτι προσδοκίαν ἐπανελθεῖν ἐς τὴν πατρίαν τοῦ ἡγεμονικοῦ κλήρου διαδοχῆν. οὕτω μεγίστων ἔργων δημιουργὸς εὐφροῆς ἢ τοῦ μεγάλου δομestίκου καθέστηκε σιωπῆ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων οἱ λόγοι σικαὶ μόνον ὑπάρχουσι ἐργων, τῇ βλάβῃ εὐθὺς καὶ τῇ Βγλώτῃ συναποθνήσκοντες· τοῦ δ' ἀνδρὸς τουτουῦ καὶ ἡ σιωπῆ 5 ἔργων μεγάλων ἐστὶν αὐτουργός. πολλὴν γὰρ ὁ ἀνὴρ πλουτεῖ τὴν μεγαλοφυσίαν καὶ τὴν περίνοιαν, βαθεῖαν αὐλακα διὰ φρενὸς ὡς ἀληθῶς καρπούμενος. (E.) Ἔαρος δ' ἐπιόντος ἀπάρας ὁ βασιλεὺς ἐκ Θεσσαλονίκης ἅμα γυναικὶ καὶ παισὶ δωδεκαταῖος κατέλυσε παρὰ πόλει τῇ ἐπικεκλημένῃ Διδυμοτείχῃ. καὶ κεῖ διατρίψας ἡμέρας συχνὰς ἤκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, λήγοντος ἤδη τοῦ ἔαρος, βαρεῖα τῇ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς πιεζόμενος νόσῳ καὶ ὀξύτερα τῇ φύμῃ πρὸς θάνατον ἤδη συνελαινόμενος. ἀπέργνωστο γὰρ καὶ πρὸς τῶν ἰατρῶν, ὅσοι τε τῶν Ῥωμαίων καὶ οἱ τῶν Περσῶν προσεκλήθησαν τούτου γε εἵνεκα, τρεῖς ὄντες αὐτοί. ὣν ἀπὸ 15 τῶν λεπτοτέρων ἐπιτατόντων χρῆσθαι διαίτῃ καὶ ὅλη προδήσει D ψυχῆς τῶν βλαπτόντων ἀπέχεσθαι, ὁ δὲ ὀλιγώρῃ τελείως αὐτῶν, μόνη τῇ ἰδίᾳ βουλήσει χρώμενος ἡγεμόνι τῆς ἑαυτοῦ τραπέζης, ἐναντιωτάτῃ τὸ παράπαν ταῖς τῶν ἰατρῶν οὔσῃ παραγγελίαις. διὰ δὲ τοῦτο καὶ αὐξὴν ταχεῖαν ὁ σπλὴν ἐληφῶς ἔδραμεν ἄχρι 20 καὶ ἐς τὸ ἦπαρ, καὶ ἥμισυ ζῆν αὐτὸν ἀδείως τοῦ λοιποῦ ζυνηχίωρει. ἡμέρας οὖν εἴκοσιν ἐν τοῖς βασιλείοις διατετελεχότι καὶ πᾶσαν E ἀνθρώπων ὁμίλιαν ἀποσεισαμένῳ ἔδοξε πρὸς τὸ θεῖον ἵναμι τῆς

1. ἡγεμονικοῦ add. A. 12. ἦρος A. 15. προσεκλήθησαν A.
18. καὶ ante μόνῃ add. W., om. A.

venit, non sane volens, quod nullam spem relictam sibi videret recuperandae paterni Imperii successionis. Adeo habilis maximorum operum artifex magni Domestici taciturnitas extitit. Nam aliorum quidem verba umbras tantum sunt operum, simulatque lingua prodierint, emorientia. Viri autem huius etiam silentium magnas res gerit. Nimirum ingenii magnitudine et solertia vir ille excellit, revera profundo mentis sulco fruens. (V.) Vere autem iseuente Imperator Thessalonica cum uxore et liberis digressus duodecimo die ad urbem, cui Didymotichum nomen est, pervenit: ibique dies complures commoratus Byzantium vere iam desinente ingreditur, gravi lienis morbo pressus, cuius vehementiore impetu ad mortem urgebatur. Nam et ab omnibus medicis Romanis, et ab iis, qui e Persia ob eam ipsam rem occiti fuerant, qui quidem tres erant, curatio eius desperabatur. Cum autem ii omnes tenuerit uti victu et summo studio rebus noxiis eum abstinere iuberent, ille prorsus eos contemnebat, et mensam sic instruebat, ut voluntatem suam solum ducem sequeretur, quae cum medicorum praeceptis maxime pugnabat. Unde splen celeriter auctus usque ad iecur excurrit, neque eum deinceps secure vivere passus est. Cum igitur dies viginti in palatio commoratus omnes a suo congressu exclusisset, sacrum Dei genitricis

θεομήτορος τέμενος, τῆς τῶν Ὀδηγῶν καλουμένης μονῆς. με-
γάλας γὰρ εἶχε καὶ ἀδράγεις πρὸς αὐτὴν αἰεὶ τὰς εὐφραϊνούσας
ἐλπίδας ἐν πάσαις ταῖς πράξεσιν. ἦκεν οὖν συνήθως καὶ τῶν,
αἰτήσων δυοῖν θάτερον, ἢ τοῦ νοσήματος, ἢ τοῦ βίου ἀπαλ-
5 λασίαν.

A. C.
1328
ad
1341
Imp. Andron.
Iunioris.

ί. Ἄλλ' ἐκεῖνο μικροῦ με παρέδραμε, τῶν ἀναγκαιοτάτων P. 343
ὑπάρχον λεχθῆναι. περαιτέρω γὰρ ἵναί τι τούτου χωρὶς οὐκ ἂν V. 277
δυναίμην. διὰ βραχέων τοίνυν ἐπαναλήψομαι. τῆς τῶν Ῥωμαίων
ἡγεμονίας ἐξ Ἀνδρονίκου τοῦ πάππου πρὸς τὸν νέον μετατεθείσης
10 Ἀνδρόνικον, ἦκεν ἐξ Ἰταλίας ἀνὴρ ἐς Βυζάντιον, ῥύκος Ῥω-
μαϊκῶν ὑποδὸς καὶ Βαρλαάμ ἐαυτὸν ὀνομάσας. οὗτος ἤσκητο μὲν
καὶ τὴν Λατίνων δογματικὴν σοφίαν· ἐγέευστο δ' οὖν καὶ τῆς
θύραθεν τῶν Ἑλλήνων, εἰ καὶ μὴ ὡς ἐκεῖνος ᾤετο, ἀλλ' οὖν B
μετρίως καὶ ἄκρω (τὸ τοῦ λόγου) δακτύλῳ. τυχῶν γε μὴν εὐμε-
15 νείας βασιλικῆς καὶ πλουσίᾳ τῇ γλώττῃ σιμνόνων τὰ ἑαυτοῦ ἐλοι-
δόρει καὶ κατεμέμφετο τὴν τῶν Βυζαντιῶν πολιτείαν, ἕμιρον
εἶναι σοφίας αὐτὸς καταψηφιζόμενος, ἐπιβούλως οὕτως καὶ κα-
κοήθως διὰ τῆς τῶν ἄλλων λαιδορίας ἑαυτῷ πραγματευόμενος
εὐκλειαν δημοτικὴν· ὡς καὶ πολλὸν ἐντεῦθεν τὸν ἔπαινον πρὸς C
20 τῶν φανλοτέρων καὶ ἀμαθῶν ἐπισπάσασθαι. (B.) Ἄλλ' οὐκ εἰς
μακρὰν ἠλέγχθη πίσθηκος ὢν καὶ πρὸς τῶν Βυζαντιῶν ὀλίγου δέω
λέγειν ἀπάντων κατέγνωσται καὶ διακεκωμώδηται πᾶν τοι σφά-
δρα περιφανῶς. τὸ δ' ὅπως, ἔξεστιν ἀκούειν τοῖς βουλομένοις

12. τῆς A., τῆς W.

templum, eius monasterii quod Hodegôn dicitur, invisere decrevit. Ma-
gnam enim spem et firmam et laetiora spondentem, quicquid rerum ageret,
in illa collocabat. Eandem igitur etiam nunc accessit, alterutrum petitu-
rus: vel morbi, vel vitae finem.

10. Sed illud paene me praeteriit, quod est dictu maxime necessarium,
sine quo longius progredi haud possim. Id ergo paucis repetendum est.
Romano principatu ab Andronico avo ad iuniorem Andronicum translato ex
Italia Byzantium venit vir Romanum habitum indutus idemque Barlaamum
sese nominans. Is cum Latinorum dogmatica eruditione instructus erat,
tum Graecorum etiam litteras profanas degustarat; non eas quidem quate-
nus ipse putabat, attamen mediocriter et extremo (quod aiunt) digito.
Caeterum iste propitium Imperatorem nactus, suas res copiosis verbis or-
nans, reprehendebat et exagitabat Byzantinam rempublicam, omnis erudi-
tionis expertem eam esse suoapte iudicio statuens: sicque insidiose et mali-
tiose aliis deprimendis auram popularem captabat; ut a vilibus atque indo-
ctis hominibus magnam ex eo laudem sibi colligeret. (II.) Sed non multo
post eum esse simium patuit, ut a Byzantiis prope dixerim omnibus con-
demnaretur et luculentissime exploderetur. Quo pacto autem id accide-

- A. M. 6886
ad 6849
Imp. Andron.
Iamboria.
- ἐντυγχάνειν τῷ διαλόγῳ, ὃν ἐγὼ ταῖς τῶν πλεόντων καὶ σοφω-
τέρων δεήσεσιν εἷξας ξυγγέγραφα, πλατύτερον πάντα διεξελθὼν
ἐν αὐτῷ. τοῦτου δ' ἡ μὲν ἐπιγραφή, Φλωρέντιος, ἡ περὶ σο-
φίας· ἡ δ' ἀρχὴ· πόθεν ἡμῖν ὁ καλὸς Φλωρέντιος διὰ χρόνου
Dκαταρῆι ἐς τὸ τῶν Κερκυραίων ἐπίνοιον; τόχῃ ἀγαθῇ, ὡ φίλε 5
Κριτόβουλε, Σαλαμινία καὶ Πάραλος, αἱ μάλιστα Ἀθηναίων
ταχυναντοῦσαι τριήρεις, δεκαταλους ἡμᾶς Ἀθήνηθεν ἤκουσαι
ἄγουσαι πρέσβεις ἐς τὴν τῶν Κερκυραίων βουλὴν, ἀγγελοῦντας
Εἶτα ἀκηκῶς καὶ αὐτὸς οὐκ ἂν οἶμαι ἔχοις, ὅπως οὐχὶ θαν-
μάσαις. πέλπασται γὰρ ἐν τῷ διαλόγῳ καὶ ἠλλοίωται ἡμῖν τὰ 10
τε τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων ὀνόματα· καὶ ἀντὶ μὲν
Βυζαντιῶν ἢ τῶν Ἀθηναίων εἰσάγεται πόλις· ἀντὶ δὲ τῶν Ῥω-
P. 344 μαϊκῶν ἡγεμόνων Ἡρακλεΐδαι καὶ Κεκροπίδαι· ἀντὶ δὲ Νικηφό-
ρου Νικαγόρου· καὶ τὰ ἐξῆς δῆλα τοῖς συνειτῶς ὁρῶσιν. (Γ.) Ἀλλὰ
γὰρ οὗτος ὁ Βαριλαμὶ τὴν πρώτην ἡτοχηκῶς καὶ τῶν μεγίστων 15
ἐλπίδων ἐκπεπτικῶς ἐτέραν ἐξῆς ἐβάδισε, βουλόμενος ἐντεῦθεν
γούν, ἣν ἐκείθεν οὐ δεδύνηται, δόξαν θηράσασθαι. καὶ εὐθὺς
ἤρμησεν, εἴ τι σαθρόν ἐστιν εἰρημένον ἐνόις, ἐς προὔπτον
ἐλέγχειν, ἔν' ἐκείθεν ὡς ἐξ ἀσφαλούς δῆθεν ὀρημητηρίου φερό-
Βμενός ὕβριν τιὰ καὶ ζάλην τῇ ἐκκλησίᾳ προστρέψηται, κἀντεῦ- 20
θεν ὑγιέστερα τὰ Λατίνων ἐπισηφισηται δόγματα. ἐρηγηόρει τοί-
V. 278 νων καὶ τὴν τῶν ἀσκητῶν ἀναίδην διέβαλλε πολιτείας, Εὐχίτας

18. Pro α' τι — ἐλέγχειν A. habet: εἰς τοὺς αἰρουμένους τὸν ἡσύ-
χιον βίον ὕβριζειν. 20. κἀντεῦθεν — δόγματα add. A. 21. ἐρηγη-]
ἐγραφε A.

rit, cuius ex eo dialogo cognoscere licet, quem ego plurimorum doctorum rogatu conscripsi, tota re copiosius in eo exposita. Inscribitur autem: Florentius, sive de Sapientia; et hoc habet initium: Unde nobis bellus Florentius post longum tempus ad Corcyraeum navale reversus appellit? Deo iuvante, mi Critobule, Salaminia et Paralus, celerissima Atheniensium triremes, decimo post die quam e portu solvimus, nos huc legatos adven-
erunt Athenis, ea Corcyraeorum senatai nunciataros, quae et ipse, ubi audieris, non admirari non poteris. Conficta sunt enim a nobis in dialogo et immutata tam rerum quam personarum nomina; ac loco Byzantiorum posita est Atheniensium urbs; pro Romanis principibus Heraclidae et Cecropidae; pro Nicephoro Nicagoras. Reliqua perspicua erunt acute intuentibus. (III.) Caeterum hic Barlaamus primo conatu frustratus et maxima spe delapsus alia via rem est aggressus, ut quam inde non potuerat, eam hinc saltem gloriam venaretur: statimque coepit, si quid minus commode ab aliquibus dictum esset, publice id exagitare: ut inde velut e tuto castello erumpens labem aliquam ac procellam Ecclesiae inferret, et Latinorum dogmata saniora esse hinc demum confirmaret. Quamobrem ex-
perrectus vigilabat et monachorum disciplinam impudenter calumniabatur,

τε ὀνομάζων αὐτοὺς καὶ Ὀμφαλοψύχους, καὶ ὄσα τούτοις ἐπέ-
 μενα, καὶ ἐπὶ τούτοις τῆ τῶν Μιυσαλιανῶν αἰρέσει καθυπο-
 βύλλων· ἅτε ἐγκανυῶμένων ἀκούων αὐτῶν καὶ γλώττη καὶ γρα-
 φαῖς, ὡς ἔλεγε, σωματικοῖς ὄραν ὀφθαλμοῖς τὴν τοῦ Θεοῦ φύ-
 σιν. ταῦτ' ἐκείνοις ἀκούουσι φέρειν οὐκ ἦν. ἀλλὰ Παλαμῶν τινα, C
 τῶν αὐτῶν προφερέστερον ἐν τοῖς λόγοις, χειροτονήσαντες πρό-
 βολον ἐς τὴν ἐκείνου μύχην γλώττη καὶ γράμμασιν, ὡς ἐνῆν, δι'
 αὐτοῦ τὰς ἐκείνου θέσεις ἀνατρέπειν ἠπειύοντο. τοῦτο πρὸς δύο
 10 τὴν αὔξην αἰετῆς κακίας ἐλάμβανεν. ὅθεν καὶ δεισας ὁ Βαρ-
 λαάμ, μὴ χερσὶν ἄσκητῶν διωσπαρχθῆ, πλειόνων ἤδη συνη- D
 θροισμένων ἐκ τε τοῦ Ἄθωνος, καὶ ὅσοι περὶ Θεσσαλονίκην καὶ
 Βυζάντιον ἦσαν ἐνδιατιώμενοι (ῥῶντο γὰρ κατὰ πάντων διαβαλ-
 νειν ἐπίσης τὸν ὄνειδον), ἤκει πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἄρ-
 15 χιθύτην καὶ τὴν ἐκείσε τῶν ἐπισκόπων ὁμήγηρον, οὐ μόνον Ὀμ-
 φαλοψυχίας καὶ σφαλλομένης εὐχῆς τῷ Παλαμῷ ἐγκαλῶν, ἀλλ'
 ἤδη καὶ βλασφημίου θεολογίας, „ὅτι καινοτέρας (φησὶν) εἰσάγει E
 φωνὰς ἐν τῇ μυστικῇ τῆς ἐκκλησίας θεολογίᾳ καὶ θεωρίας τετρα-
 τεύεται βλέπειν κόμπου καὶ οὐσίσεως μῦλα μεστύς.” (A.) Ὅθεν
 20 ἐκυροῦτο συγκροτηθῆναι δικαστήριον ἐν τῷ μεγίστῳ νεῷ τῆς τοῦ
 Θεοῦ Σοφίας, παρόντος καὶ βασιλέως αὐτοῦ μετὰ τῶν τῆς συγ-
 κλήτου λογάδων, καὶ ὅσοι τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν. ἤκειν ἡ προ-
 δεσμία καὶ παρήσαν ἅπαντες, οὐ μόνον ὅσοι τῆ τῆς χρείας ἀνάγκη F

3. ἅτα — φύσιν om. A. 6. τῶν A., τὸν W. προφανέστε-
 ρον A. 17. σφισίν W. 20. νεῷ A., ναῷ W.

Euchitas eos et Omphalopsychos et aliis id genus nominibus appellans; ac praeterea Massalianismi accusans; quod, ut aiebat, eos audiret et lingua et scriptis gloriantes se corporeis oculis Dei naturam videre. Haec illi audientes aequo animo ferre haud poterant. Itaque Palamam quendam, qui inter ipsos dicendi facultate caeteris praestabat, propugnatorem sibi ad illud certamen deligant, et per eum lingua, calamo et quovis modo illius theses evertere conantur. Quae res cum alterum et tertium iam annum utrinque agitentur, malum subinde crescebat. Quare veritus Barlaamus, ne monachorum manibus discerneretur, qui plurimi iam et e monte Atho et ex monasteriis apud Thessalonicam et Byzantium sitis confluerant (putabant enim ignominiam illam aequae ad omnes pertinere); Constantinopolitanum patriarcham et congregatos illic episcopos adit, nec Omphalopsychiae modo et vitiosae precatationis, sed etiam blasphemae theologiae Palamam accusat. „Etenim (inquirebat) et novas iste voces in mysticam Ecclesiae theologiam invehit, et nescio quae visionum monstra cernere se commisit, iactantiae et arrogantiae plena.” (IV.) Quare decretus est iudicium conventus in maximo sanctae Sophiae templo celebrandum, cui Imperator ipse cum primoribus senatus et doctissimis quibusque viris interesset. Adest status dies: praesto sunt omnes, non ii modo, quorum ministerium in prae-

A. M. 6836 ad 6849 Imp. Andron. Iustinor. δουλεύοντες ἦσαν, ἀλλ' ἤδη καὶ δημώδης ὄχλος οὐ ἔλαττα ἀρεθ-
μητός. φάσας δὲ τηρικαῦτα βραχὺ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἰσχυρότε-
ρος δι' εὐσεβείας φιλοτιμίαν γενόμενος ἑαυτοῦ ἦκει καὶ αὐτὸς ἐπὶ
τὸ βῆμα καὶ τοὺς ἱεροφάντορας. τὰ μὲν οὖν τῆς ἐγκαλουμένης
θεολογίας σιωπῇ κρύπτεσθαι δεῖν ἐνομίσθη, τοῦτο μὲν καὶ διὰ 5

P. 345 τὸ μὴ δεῖν τὰ ἱερά τῆς θεολογίας μυστήρια βεβήλοις τοῦ δήμου
προτίθεσθαι ἀκοαῖς· τοῦτο δὲ καὶ ἵνα μὴ δίκας ἀτόπου γλώττης
καὶ γνώμης διδόντος τοῦ Βαριλαῦ δίκας βλασφημίου τε καὶ ἀκαί-
ρου θεολογίας ὄφλων φανῇ καὶ ὁ Παλαμῆς, κἀντεῦθεν ἀντὶ τῆς
ἄρμοττούσης τοῖς πράγμασιν εἰρήνης καὶ ἐταξίας θόρυβος γέ-
νηται καὶ ἀτέκματος σύγχυσις. ὁθεν τὰ τῆς εὐχῆς εἰς μέσον
ἐτίθετο. τὰ δὲ τῆς τῶν Μασσαλιανῶν αἰρέσεως ἐπὶ τούτοις
B ἐγκλήματα, ὅσα κατὰ τοῦ Παλαμῆ προϋτίθεντο, ὑπέρθεσιν εἰς
βραχείας ἔσχον ἡμέρας· καὶ εἰ μὴ ὁ τοῦ βασιλέως ἔπετο κατόπισ
αἰφνίδιος θάνατος, ταχὺ τὸ πέρασ ἐλάμβανον ἂν αἱ αὐτοῦ σφο-
δραὶ κατὰ τῆς αἰρέσεως τῆς Παλαμικῆς ἐπαγγελίαι· λέγω δὴ τὴν
ἐκτομὴν αὐτῆς, μελλούσης ἔτι φύεσθαι. (E.) Καὶ ἵνα τὰν μέσων
συντέμω, μὴ συγχωρηθεῖς ὁ Βαριλαῦ ὑποδείξαι τὰ προτεινόμε-
να μὲν οἱ τῶν θεολογικῶν ἐγκλημάτων, δι' ὕπερ ἐφθήμεν εἰρηκό-
τες αἰτίας, ἔξ ἑτέρων αὐτοῦ συγγραμμάτων ἠττήθη καὶ ἀπηλέγχθη 20
κακογνωμοσύνη καὶ ἀδθαδεία σύννοικος ὢν καὶ δόξης δημώδους
ἐς τὰ μάλιστα ἐραστής. τότε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς, ὡςπερ βακχεῖα

8. δι' εὐσεβείαν φιλοτιμ. A. 8. δίκας — κἀντεῦθεν om. A.
11. εὐχῆς] ψυχῆς W. 12. τὰ δὲ τῆς — φύεσθαι om. A. 19. δι'
ὕπερ — συγγραμμάτων om. A.

sentī negotio necessarium erat, sed etiam popularis turba non facile nume-
rabilis. Ipse Imperator, cum meliusculus esset, ac firmior solito prae
amore ac studio religionis evasisset, ad suggestum venit et ad sacerdotes.
Ac ea, quae ad theologiae reprehensionem pertinerent, silentio tegi ope-
rari visum est; tum quod sacra theologiae mysteria profanis vulgi auribus
non ingerenda essent, tum ne Barlaamo inepti oris et animi rationes red-
dente Palamas etiam blasphemae et importunae theologiae reus esse vide-
retur: atque inde non pax et bonus ordo, qualem res flagitarent, sed tur-
multus et indiscreta confusio oriretur. Itaque proposita est quaestio de
Precatione. Quae autem ad Massalianam haeresin spectabant, et alia cri-
mina Palamae obiecta, in paucos dies dilata sunt: et nisi mox Imperato-
ris mors consequuta esset, mature id perfectum fuisset, quod ille Palamiae
haeresi minatus fuerat. Nam nempe adhuc succrescentem ac nondum ad-
ultam penitus excidisset. (V.) Et, ut ea quae intercesserunt omittam,
Barlaamus, cui ob eas causas, quas diximus, theologica crimina obiecta
confirmare haud permittebatur, ex aliis suis scriptis convictus succubuit;
compertumque est, eum malevolentia et in primis popularis
gloriae cupiditate aestuare. Tum etiam Imperator, pulchra emulatione

τινὶ φιλοτιμίᾳ γενόμενος κάτοχος, πᾶν τοι συνετὴν καὶ πρὸς πάντων θάυμαστωθεῖσαν διήκει δημηγορίαν, λίαν τῷ καιρῷ καὶ τῇ χρειᾷ κατάλληλον. ὅθεν καὶ τῦλλα θέλων εὐφραίνεσθαι καὶ λύπην ἐκτῦτο διὰ φιλοτιμίαν, ὅτι μὴ καμὲ σὺν τοῖς ἄλλοις εἶχεν
 5 ἀκρασίην. αἱ γὰρ συνήθεις ἡμῖν ἀλγηδόνες, τῆς ἐμῆς τηρῆκαῦτα δεινῶς κατορχούμεναι κεφαλῆς, οὐκ εἴασαν ἐκείνη καμὲ τῇ συνόδῳ
 10 παρῆναι, καὶ ταῦτα διὰ πολλῶν προκληθέντα τῇ προτεροῖα πρὸς τε τοῦ βασιλέως πρὸς τε τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς ὄλης συνόδου τῶν τε κρινόντων καὶ κρινομένων. ἐσπέρας γε μὴν ἰούσης τὸ θέα-
 10 τρον διελύετο. καὶ ὁ μὲν Βαριλαῦμ βραβεία τῇ ἐκ τῆς αἰσχύνης λύπη κάτοχος γεγονώς πλήρῃσιν ἰστίοις ὤχετο ἀπῴων ἐς Ἰταλίαν καὶ τὰ Λατίνων ἤθη καὶ δόγματα, οἷς καὶ συντέθραπται.

ια'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν τῇ τῶν Ὀδηγῶν αὐθις ἀπῆει μονῆν, πᾶν τοι σφόδρα κατάκοπον ἔχων τὸ σῶμα ἐκ τε τῆς διαλέξεως
 15 ἐκείνης ἐκ τε τοῦ σπληνικοῦ νοσήματος. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ μέσας που νύκτας καθίσας πλέον ἢ ἐχρῆν ἐδεδειπνήκει, ἔλαθε τῇ ὑστεροῖα κατενεχθεὶς εἰς ὕπνον καὶ κάρων ἀναισθησίας ὁμότροπον. τῇ δὲ τρίτῃ βραχὺν διάρᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆν τε βασιλῖδα παρῆναι μὴ κλαίειν, καὶ ἕμα βοήθειάν τινα πρὸς τῶν ἰατρῶν
 20 ἔζήτηε. καὶ πέμψας πρὸς ἐμὲ τὴν ταχίστην ἠρώτα, εἰ συνεργεῖσθαι τηρῆκαῦτα καὶ οὐκ ἀντιπράττει τὰ τῶν οὐρανίων φωστήρων ταῖς ἰατρικαῖς πείραις καὶ τέχναις. ἀλλὰ πρὶν τοὺς πεμφθέντας ἐπανιέναι τὰς ἡμετέρας κομίζοντας ἀποκρίσεις, πρὸς μελλῶ πύλιν

9. ττ add. A.

quasi quodam divino furore percitus, prudentem admodum et omnibus visam admirabilem habuit concionem, eamque tempori et rei valde accommodatam. Unde cum et alioqui laetari vellet, molestia quapiam est affectus, quod non me quoque cum caeteris auditorem habuisset. Nam familiares dolores, qui tum in caput meum crudeliter grassati sunt, illi concilio me interesse non patiebantur: quamvis pridie multis essem invitatus et ab Imperatore et a patriarcha et toto concilio cum iudicum tum reorum. Caeterum sub vesperam spectaculum illud absolutum est. Ac Barlaamus quidem ignominiam illam gravissime ferens plenis velis in Italiam abiit et ad Latinarum instituta et dogmata, in quibus erat educatus, rediit.

11. At Imperator in Hodegorum monasterium reversus, corpore admodum male affecto tum e concione illa, tum e morbo splenis, cum sub noctem fere mediam accubisset, et largius quam decebat coenatus esset, postridie in somnum et gravem atque exanimatorum paene similem soporem incidit. Tertio demum die paulum apertis oculis Imperatricem hortatur, ne ploret; simulque opem medicorum requirit. Et ad me statim mittit, quaerens, numquid caelestia lumina iuarent, et non impedirent medicae artis conatus et experimenta. Sed priusquam ii qui missi erant meum responsum referrent, in maiorem stuporem est relapsus: et extremum spiritum

- A. M. 6836 *ἀναισθησάν Ιεράκη καὶ ἔκειτο πνίον τὰ λόσθια ἐπὶ τρίτῃ ἡμέρᾳ σου ἡμέραν· καὶ πρὶν τὸν τοῦ Ἰουνοῦ μηνὸς ἐκείνου πεντεκαίδεκατον ἡλίον ἀνατεῖλαι, ἐτεθνήκει κατὰ τὸ ζωμὸν ἔτος.*
 ad 6849 *ὁ γε μὴν ἅπας τῆς αὐτοῦ ζωῆς χρόνος περὶ σου τὰ πέντε*
 Imp. Andron. Ianioris. A. C. 1341 *καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐτόγγαυεν ὧν· ἔξ ὧν τὰ τῆς αὐτοκράτο-*
 die Iun. 15 *κριάς ἔτη δυοκαίδεκα ἦν, καὶ ἡμέραι δύο καὶ εἴκοσι, ἔξ ὅτου-
 περ εἶλε δηλαδὴ πολέμου νόμῳ τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν.
 (B.) Τῇ δὲ τρίτῃ τοῦ πένθους ἡμέρᾳ, τῆς βασιλίδος Ἄννης ἐκείδεν
 ἐπανιούσης ἐς τὰ βασιλεια, μέρος ἤδη τῶν ἐκεῖ συνειλεγμένων
 Δέγιγνόμην καὶ γὰρ, μόλις τῆς κατεχούσης με νόσου ῥύσας. καὶ 10
 εὐθὺς προτραπείς ὑπὸ τε τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν καθ' αἷμα τῶ
 βασιλεῖ προσηκόντων ἀπάντων τοὺς τῷ καιρῷ προσήκοντας θρή-
 νους τῇ γλώττῃ διεξελθεῖν, παρελθὼν ἔλεξα τοιαύδε. (Γ.) „Ἡμεῖς
 δὲ, ὧ παρόντες, ἐπινικίους ἄδειν καὶ θάτρα συγκροτεῖν ἐγκω-
 μίων τοῦ θειοτάτου βασιλέως ἠλπίζομεν καὶ λογικοὺς στεφάνους 15
 V. 220 ἀνατιθέναι τῇ ἐκείνου βασιλικῇ κορυφῇ, μικράς τινὰς ἀμοιβὰς
 P. 347 μεγάλων ἰδρώτων καὶ μακρῶν καὶ ὑπερορίων καμάτων καὶ μό-
 χθων βραχείαν τῆς ἡμετέρας εὐνοίας ἀντίδοσιν. ἀλλὰ, φεῦ τοῦ
 πάθους, ἔτεραν ὁ χρόνος ἡμῶν ἐσχέδιασε σήμερον συμφορὰν καὶ
 θρήνους λοιπὸν ἀντ' ἐγκωμίων ἀναγκαζόμεθα πλέκειν καὶ ἀντὶ 20
 τῶν ἐκείνου τροπαίων τοὺς ἡμῶν ἀριθμεῖν ὀδυρημοὺς καὶ ἀντὶ τῶν
 χρηστῶν ἐλπίδων ὄλα τὰ χεῖρω μαντεύεσθαι. ἀλλ' οἴμοι τῆς
 Β συμφορᾶς· τίς Ὀρφεὺς, τίς Ὀμηρος ἀξίας ᾠδὰς καὶ θρήνους
 5. τὰ τῆς — δύο καὶ add. A. 8. Quae a verb. τῇ δὲ τρίτῃ us-
 que ad finem orationis leguntur, om. A.*

agens in tertium fere diem iacuit: ac Iunii die decimo quinto ante solis ortum defunctus est, anno sexies millesimo octingentesimo quadragésimo nono. Omne vero tempus aetatis eius ad annos circiter quadraginta quinque fuit, atque ex iis annis integros duodecim in summa potestate exegit, ac praeterea dies viginti duos, ex quo scilicet urbem Imperatricem belli iure occupaverat. (II.) Tertio autem luctus die, Imperatrix Anna inde in palatium redeunte, pars et ego frequentis illius comitatus fui, vix a morbo, quo urgebar, non nihil recreatus. Cumque me et patriarcha, et quotquot Imperatorem sanguine attingebant, hortarentur, ut accommodatas temporis lamentationes recitarem, in medium prodii atque eiusmodi orationem habui: (III.) „Nos vero victorias cantaturos et laudum spectacula sacratissimi Imperatoris indicturos sperabamus, et orationis corollas illius vertici imposituros, parva quaedam praemia magnorum et diuturnorum sudorum, et quos peraeque toleravit laborum et aerumnarum exigua nostrae benevolentiae remunerationem. Sed aliam, proh dolor, tempus nobis hodie subito calamitatem obiecit, ut naenias laudationum vice canere cogamur et pro spe bona difficillima quaeque cogitare. Hei misero mihi, quis Orpheus, quis

τῷ μεγάλῳ τούτῳ καί, ὅλον εἰπεῖν, παγκοσμίῳ πάθει συμπλέ- A. C.
 ξει; πηγῶν ποταμῶν λίμνας πύσας καὶ θαλάσσας ὅλας, ἵνα 1828
 ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστράσι τροφή γένηται δάκρυα. ὦ τίς ἐκ 1341
 μέσης τῆς οἰκουμένης τὸν ἡρωϊκὸν ἐκείνον ὀπλίτην ἐξήρπασε; Imp. Andron.
 5 τίς τάφος, τίς γῆ, τίς πέτρα τὸν ἡμῶν κατέχουσα θησαυρόν; Iunioria.
 ὦ μέγα πλάτος ἄερος, νῦν τὰς σὺς ἀγκύλας ἄνοιξον, καὶ τοὺς
 παρόντας δέξαι στεναγμοὺς, καὶ ῥῆξον ἄνωθεν ἀξίους ἔτοδς
 δακρύων. ἐκείνος ἦν ὁ μήτε φθινύπωρον μήτε θέρος εἰς ὀπλων C
 περιμένων χρεῖαν· ἀλλὰ γύσεις ὠρῶν καὶ στοιχείων καινοτομῶν
 10 καὶ θέρος μὲν ἡγούμενος τὴν τῶν χειμῶνων δριμύτητα, τρυφήν
 δὲ τὴν ἀσιτῖαν, καὶ ὕπνον μὲν τὴν ἀγροπνίαν, ἀναπαύσεις δὲ
 βυσιλικὰς τὸ πόνοις πόνοις ἐπιφέρειν καὶ διαδόχους ἄλλους ἄλ-
 λων ἀγῶνας ἀγῶνων ποιεῖσθαι, θαλασσίων μὲν ἠπειρωτικῶς,
 θαλασσίουσ δ' αὖ ἠπειρωτικῶν. ἀλλὰ νῦν αὐτὸν, βαβαὶ τοῦ
 15 πάθους, βραχεῖα συνέκρηψε κόνις. ὦ τίς ἀξία φωνὴ γῆ τε καὶ D
 οὐρανῷ καὶ ἀστράσι τὸ πῦθος ἀπαγγεῖλασα, καὶ οἶκτον ταῦτα
 δεῖξασα μεστὰ, συγκαλέσει πάντα πρὸς συμμαχίαν ἐνταῦθα τῶν
 θρήνων; ἐκείνος ἦν ὁ πρὸς γε τοῖς ἄλλοις κάκεινο τὸ μέγα καὶ
 περιβόητον ἐργασάμενος τρόπαιον, τὸ γῆ τε καὶ θαλάσση μερι-
 20 σθὲν καὶ ἄμφω τὰ στοιχεῖα ἐμπλήσαν τοῦ θανάτου· λέγω δὲ
 τὴν διαβῦσαν ἐξ Ἀσίας Περσικὴν ἐκείνην καὶ δύσμαχον δύναμιν,
 ἦν αὐθιμερὸν κατηγωνίστατο κρῦτιστα. ἀλλὰ νῦν αὐτὸν, φεῦ, E
 ὀξύτερον ἐπισπεσὼν ὁ θάνατος κατηγωνίστατο. σείσθητι γῆ πρὸς

2. λίμναι πᾶσαι καὶ θάλασσαι ὅλαι, γίνεσθε δάκρυα, ἵνα ἡλ. conl.
 Boiv. 22. ἦν Boiv. corr. pro ἦ.

Homerus dignum dolorem et luctum magnae huic et ingenti calamitati accom-
 modabit? Fluminum fontes, lacus omnes, et tota maria convertimini in lacrymas,
 ut solem et lunam et astra lacrymis alatis. Heu quis e medio terrarum orbe
 heroicum illum militem eripuit? quod sepulchrum, quae terra, quae rupes
 nostrum obruit thesaurum? O magna aëris amplitudo, nunc tuas ulnas aperito,
 et haec suspiria suscipe, et iustos lacrymarum imbres desuper infunde.
 Ille fuit, qui nec autumnum nec aestatem ad usum armorum expectaret,
 sed naturas temporum et elementorum innovaret; qui brumae gelu aestatem,
 inedia delicias, et vigilias somnum duceret; Imperatorias vero oblectationes,
 labores laboribus, certaminibus alia certamina per vires cumulatam iudicaret,
 ut praelia marina terrestribus, terrestria marinis succederent. Nunc vero illum,
 proh dolor, exiguus pulvis tegit. O quae iusta vox telluri et caelo et stellis
 luctum hunc annunciat, et ea omnia moerore implens ad lamentationum societatem
 convocabit? Ille fuit, qui praeter caetera magnum illum triumphum, in terram
 et mare distributum, quique utrumque elementum miraculo implevit,
 pepererit: Persicas illas dico et invictas copias, quae ex Asia traiecerunt,
 quas eodem die potentissime profligavit. Nunc vero ipsum, hei, mors
 repentina oppressum prostravit. Commovere terra

- A. M. 6836
ad
6849
Imp. Andron.
Iunioris.
- τὸ νῦν πάθος, ἵνα γένος ἄπαν καὶ ἡλικία πᾶσα τῶν ἀνθρώπων αἰσθησιν τοῦ τοσοῦτου λαβόντες πύθους πλείους κοινωνοὶ καὶ συλλήπτορες τῶν θεριῶν ἡμῖν γένοιτο στεναγαμῶν. οὗτος ἔστ' ὁ πρῖν ἀκουσθῆναι φαινόμενος τῷ τοῦ δρόμου τάχει καὶ πρῖν φανῆναι διώκων τοὺς πολεμίους τῷ δέει τῆς φήμης· ἀλλ' οἴμοι τῶν αὐτοῦ πολλῶ φανείς ὑκύτερος ὁ θάνατος τοὺς τοιοῦτους φθάσας διέκοψε δρόμους. πηγῇ πυρὸς αἰθερίου, δυοῖν θύτερον καποτόμησον· ἢ παῦσαι τὰς ζωογόνους σπειρων ἐπὶ γῆς ἀκτίνας· ἢ τοὺς κρυτῆρας ὕλου τοῦ σοῦ πυρὸς ἀθροίσας, ῥῆσον κατ' ἀετῆς, ἵνα δὴ τὰς κόμιας ῥέψῃ δένδρον ἄπαν καὶ μαρανθῆ τὰ κρεῖτα τοῦ ἀγροῦ καὶ λάβῃ γένος χλόης ἄπαν αἰσθησιν καὶ γνῶσιν τοῦ τοσοῦτου πάθους. ἐκεῖνος ἦν ὁ τοὺς Τριβαλλῶν καὶ Μυσῶν ἡγεμόνας
- P. 348 ἐκπλήξας, οἷα καθέδουσι πιστὺς πολλάκις αἰφνίδιον, καθάπερ τις αἰθέριος κερυννός. ἀλλ', οἴμοι, νῦν αὐτὸν ἀργὸν καὶ κείμενον καθάπαξ ἔδειξεν ὁ τάφος. οὐρανὲ, τὰς σὰς πύλας ἀναπετάσας πρόπεμψον βροντὴν ἀζίαν τοῦ μεγάλου τούτου πάθους καὶ θορύβησον τῆν κτίσιν πᾶσαν, ἵνα καὶ τῶν ἀψύχων ἢ φέσις αἰσθησιν λάβῃ καὶ συλλάβοιτο τῶν θρήνων ἕπιπυσα φέσις κτισμάτων ἡμῖν. ὦ πῶς ἢ ταχυτάτη καὶ ὑκύτερος φέσις νῦν ἡρεμεῖ
- B μὴ κινούμενος; ὦ πῶς πολλάκις ἡμῖν κομίσας χαρὰν ἐκ τῶν πολεμικῶν τροπαίων ἐς τούναντιον ἀνέτρεψεν ἕπαντα σήμερον,
- V. 281 καὶ χειμῶνα μὲν τὸ ἔαρ πεποίηκε, σκότος δὲ βαθὸν τὸ τοῦ ἡλίου κάλλος, μελανειμιονούσης ἡλικίας ἀπάσης καὶ οἶον ἀποκρηπτού-

20. κινουμένη W. in mg. 21. τούναντιον em. Boiv. pro τάναντιον.

propter hunc casum, ut omne genus, omnis aetas hominum tantam cladem sentiat, et plures nobis socii et adiutores vehementium sint suspiriorum. Hic fuit, qui celeritate cursus adventus sui famam anteverteret, et priusquam conspiceretur, terrore sui nominis fugaret hostes. Sed, hei mihi, nunc mors longe illo celerior extitit, et istiusmodi cursus antevertit et abruptit. Adesto fons ignis aetherei, atque alterutrum perficito: aut vitales in terra spargere desinito radios, aut totius ignis tui crateras in eam omnes effundito, ut comas omnis arbor amittat, et lilia agri marcescaat, et herbarum omne genus tantam cladem sentiat atque intelligat. Ille fuit, qui Triballorum et Mysorum duces perterrefaceret, quos saepe velut dormientes subito instar aetherei fulminis oppressit. At, hei mihi, nunc illum ignavam et iacentem prorsus ostendit tumulus. O caelum, portis tuis apertis tonitru tanta calamitate dignum erumpe et totam rerum naturam perterrefac, ut et inanimatorum natura sentiat, et res omnis generis a Deo conditae luctum nostrum adiuvet. Heu, cur tua celerrima et veluti volucris natura nunc immota quiescit? Heu cur tu, qui toties nobis ex bellicis triumphis laetitiam attulisti, hodie in contrarium vertisti omnia, vere in hiemem commutato, pulchritudine solis in obscuras tenebras, pullata omni aetate, et splea-

σης τὴν ἀγῆν τῆς αἰθερίας τοῦ ἡλίου λαμπάδος; ὦ πῶς ὁ πολ-
 λούς ἐκ τῶν βλεγάρων ἀποκροσάμενος ὑπνους ὑπὲρ τῶν ὑπη-
 κῶων νῦν ἐν τάφῳ τὸν μακρὸν ὑπνον καθέυδει; ὦ πῶς τὸν λίθι-
 νον αὐτὸς ὑποδὺς χιτῶνα ἐν βραχεῖ δυστυχῶν ἡμᾶς ἀποδύσασθαι
 5 πέπραχεν; ὦ πῶς πρότερον μὲν τὰ τῶν πολεμίων κόπτων καὶ C
 καταβύλλων σώματα νῦν ἐκ τάφου τὰς τῶν ὑπηκῶων τοξεύει
 ψυχὰς ἀφειδῶς; σὺ δ' ὦ θεία βασιλις, ποῦ τὸ σὸν καταλλοι-
 πιας κλέος; πῶς καθάπερ εὐκυκλος σελήγη τῶν βασιλείων χθὲς
 ἐξελθοῦσα σήμερον ἐπανήλθες ἡμίκυκλος; πῶς καθάπερ δένδρον
 10 εὐσκιόφυλλον ἀνθοῦσα σήμερον ἐξαίφνης ἀπήνθησας ὡς χόρτος D
 ἐν ἀγρῷ καὶ ῥόδον ἐν λειμῶνι; πῶς ἐκ τῶν βασιλικῶν θαλάμων
 χθὲς οἴα λαμπρὰ καὶ πλησιφαῆς παρσέληνος ἀνατελαισα νῦν ἐν
 πολλοῖς καὶ βαθέσιν ἐκρούβης τοῖς νέφεσι; τίς ἐν βραχεῖ τὸ σὸν
 ἀπημαύρωσε κάλλος; ποῦ τὴν συγκαταρεύσασαν ἀφῆκας χλόην;
 15 τίς τὸν σὸν εὐανθέστατον κῆπον ἐξώρνεξε; τίς κλέπτῃς, τίς λη-
 στῆς, τίς πρηστήρ καὶ κεραινὸς ἐξ οὐρανοῦ; πῶς χθὲς ὡς ἐκ
 λιμένος τὸν ἐκπλουν ποιησαμένη λαμπρὸν σήμερον ἐπανῆκες, ὡς E
 ἐκ ναυαγίου καὶ κλύδωνος ὄλον ζημιωθεῖσα τὸν πολυτέμητον
 φόρτον; τίς σου τὸν χρυσοῦν ἀπέκειρε βόστρυχον; τίς ἀφείλε
 20 σου τὸ τῆς πορφύρας κράτιστον; τίς τὸν σὸν ἤρπασε λύχρον;
 τίς τὸν σὸν ἔσβεσεν ἥλιον; τίς σοι τὴν καινοτέραν ταύτην ἡλια-
 κὴν ἐκλειψιν εἰργασται; τίς σου τὴν λαμπρὰν συζυγίαν διέλυσε;
 τίς ἄγριος χειμῶν τὴν σὴν ἐαρινὴν ἀρμονίαν διεῖρήξεν; ἀλλὰ συνά- F
 ρουσθέ μοι τοῦ πένθους ἅπας ὁ τῶν Ῥωμαίων δῆμος, καὶ δεῦρο

4. *δυστυχῶς coni. Boiv.*

dorem aetherae facis solis velut occultante? Heu, quomodo is, qui propter
 subditos suos somnum oculis saepe negavit, nunc in sepulchro longum illum
 somnum dormit? Heu, quomodo ille, saxea tunica induta, brevi effecit, ut
 nos misere exueremur? Heu, quomodo qui antea hostium corpora caedebat
 et sternerbat, nunc e sepulchro subditorum animos sagittis pertinaciter im-
 petit? Tu vero, o divina Imperatrix, ubinam decus tuam reliquisti? Heri
 plenae lunae instar egressa palatio, hodie quo pacto dimidiata reverteris?
 Quomodo, cum instar frondibus obsitae arboris flores, hodie ut foenum
 agri defloruisti et rosa in prato? Quo pacto heri ex Imperatoris thalamis
 splendentis et illustris plenilunii instar exorta nunc multis et densis nubibus
 occultaris? quis tam brevi momento tuam pulchritudinem obscuravit? Ubi
 florem tuum deciduum reliquisti? quis vernantem tuum hortum perdidit?
 qui fur? qui latro? quae fulgetra? quod caeleste fulmen? Quo pacto quae
 heri velut e portu splendide solvisti, hodie tanquam e naufragio et fluctu
 es reversa, omnibus iis, quas vehebas, pretiosissimis mercibus spoliata?
 Quis tuam auream comam detondit? Quis tibi purpurae splendorem ademit?
 quis tuam lucernam abripuit? quis tuum solem extinxit? quis tibi novam
 istam eclipsin invexit? quis illustre tuum conjugium diremit? Quae fera
 tempestas vernam tuam temperiem corrupit? Agite vero, omnis Romane

A. M. 6836
 ad
 6849
 Imp. Andron.
 Iunioria.

κοινη τὸν θρηνον ἐγείρωμεν, κλαίοντες οὐκ ἐκείνον, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ἐρημίᾳ καταστάντας ἐκείνον. οἱ τὰς τοῦ γένους φλέβας ἔλκοντες ἐκ τῶν βασιλικῶν πηγῶν, δακρύσατε καὶ ὡς συγγενῆ τὸν βασιλέα καὶ ὡς τοῦ γένους καύχημα. οἱ τὰς βασιλείους πα- τοῦντες αὐτὰς, ζητήσατε τὴν τῶν βασιλείων λαμπρότητα. οἱ 5

P. 349 στρατιῶται, πενήθησατε τὸν δεξιὸν στρατηγόν· οἱ δούλοι, κλαύ- σατε τὸν φιλάνθρωπον δεσπότην· οἱ καθεύδειν καὶ ἡρεμεῖν εἰω- θύτες, τὸν ἄγρυπνον φύλακα· οἱ δικασταὶ, θρηνήσατε τὸν χο- ρηγὸν τῆς τῶν νόμων ἰσχύος· οἱ τῆς ἐκκλησίας ἱεροὶ προστάται, ζητήσατε τὸν διάπυρον σπουδαστὴν καὶ συλλήπτορα τῶν δογμα- 10 των· οἱ ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις, τὸν πρόβολον καὶ προασπιστὴν τῆς ὑμετέρας ἐκκλησίας καὶ δόξης· οἱ τῶν θείων ἀσκητηρίων κο- σμητοροὶ, τὴν τῆς ὑμετέρας ἰσχύος ἀρόπολιν. λογίσασθε τοὺς Βένερ ὑμῶν τελευταίους ἀγῶνας αὐτοῦ, πῶς πεπονηκότος ἕδη καθ' ἑαυτῶν τοῦ σώματος ἐκ τε τῶν πολεμικῶν τραυμάτων ἐκ τε τῶν 15 λατρικῶν καντήρων καὶ πρὸς θάνατον ἐντεῦθεν ἐλαυνόμενος κα- τεφρόνησέ τε τοῦ σώματος, καὶ τῆς ἐαυτοῦ ζωῆς ἀπειδήσας προ- θύμως ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τοὺς ἱεροφάντορας ἔκει καὶ οὐ πρότερον ἐκείθεν ἀπήλλαξε, πρὶν ἐλπίδας δοῦναι, ὡς τοὺς ὑμῶν ἔβριστάς

Κκαὶ τὰ ἐκείνων διεφθορότα δόγματα, τὸ γε εἰς ἐκείνον ἔκον, συν- 20 τρήσει τε καὶ ὄλοις δώσει φθορῆς καὶ ἀπωλείας βυθοῖς τε καὶ κύ- μασιν. ἀνυμνήσαθτε, οἷους καὶ ὅσου τοῦ ζήλου μεστοὺς τῶν

9. Verba οἱ τῆς ἐκκλησίας — κύμασιν laudantur a Cantacuzeno Hist. IV. 24. p. 802. C. 12. ἡγήτορας Cantacuz. pro κοσμητοροῦς. 13. μνή- σθητε Cantacuz. pro λογίσασθε. 18. ἱεροφάντας Cantacuz. 19. πρὶν τοὺς ὑμῶν ἔβριστάς καὶ τὰ ἐκ. διεφθ. δόγμ. καὶ κατέργακτα τῆς ἐκκλησίας ναυάγια συντρίψαι τε καὶ ὄλ. δοῦναι φθορᾶς etc. Can- tacuz.

popule, adiuvate luctum meum, communiter eulemus, non illum deploratur, sed nosmet ipsos, qui ab illo destituti sumus. Qui stemmate Imperatorio estis orti, deplorate Imperatorem, ut et cognatum et familiae vestrae ornamentum. Qui palatii limina frequentatis, quaerite palatii splendorem. Vos milites, lugete solertem ducem: vos famuli, humanum dominum deplorate: qui dormire et quiescere solebatis, pervigilem excubitem. Vos iudices, lamentamini eam, a quo legum vis pendebat. Vos Ecclesiae sacri proceres, desiderate acerrimum amatorem et adiutorem dogmatum. Qui in montibus et speluncis degitis, praesidium et propugnaculum existimationis et gloriae vestrae. Vos sacrorum monasteriorum rectores, vestrae potentiae arcem. Reputate extrema illius certamina pro vobis suscepta. Cogitate ut corpore tum hostilibus vulneribus, tum medicis ustionibus prorsus exhausto, et ad mortem properante, et corpus suum contempserit, et vitae suae non pepercerit, sed alacriter ad suggestum et sacrorum antistites venerit: nec prius inde discesserit, quam spem fecisset, insectatores vestros corruptaque illorum dogmata, quod in se quidem esset, conterendi, ac prorsus abolendi. Recordamini, quae et quanto cum zelo sacris illis labiis verba protulerit pro

ἱερῶν ἐκείνων χειλέων τοὺς λόγους προήνεγκεν ὑπὲρ τε τῶν θείων
 Θεσμιῶν καὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς. ἀναμνήσθητε ὧν ἐφθέρχεται
 πρὶν ἤκειν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸν ἱερὸν σύλλογον· ὧν τε αὐθις ἐλ-
 θῶν διεξήκει πᾶν τοι μεγαλοφυῶς, καὶ ὡσπερ οἱ πάλαι τῶν Θεο-
 5 λόγων, ὁπότε θείας ἐπιπολαίας ἐμφορηθέντες τὴν γλῶτταν ἐδίδουν
 τῶ ἐνηχοῦντι καὶ φέροντι πνεύματι· καὶ ὑπὸς τοῦ νοσήματος
 ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωροῦντος τοῦ βίου τὸ πέρασ, ὃ δὲ οὐκ ἐνέδωκεν,
 ἀλλ' ἐπέβαινε τὰ βελτίω μᾶλα προθύμως· οἶμαι τοῦ Θεοῦ με-
 γάλην ταύτην τὴν ζέσιν τῇ τούτου χαρισμένου ψυχῆ, ἵνα κο-
 10 ρωνίδα τινὰ τοῖς ἄλλοις ἐκείνου χρηστοῖς ἀγῶσι καὶ οἷον ἐκσφρα-
 γισμα κρείτιστον ἐπιτελεῖ, τὸ τοιοῦτοις λόγοις ἀγνισθῆται τὴν
 γλῶσσαν καὶ τοιοῦτοις νόμοις καὶ δόγμασι συναπελθεῖν αὐτὸν ἐκ
 τοῦ βίου." (Δ.) Ἦν γε μὴν ὁ βασιλεὺς ἡδὺς καὶ χαρῆς τὸ εἶ-
 15 δος, τὸ ἦθος ἰλαρὸς καὶ εὐπρόσιτος, τὴν γνώμην φιλόφρωνος
 καὶ πᾶν τοι συμπαθῆς. συμβουλήν γε μὴν τῶν πάντων οὐδενὸς
 προσδεχόμενος οὐδεμίαν, μόνη τῇ ἑαυτοῦ διετέλει πειθόμενος
 γνώμῃ καὶ γνώσει. διὸ καὶ κρυψίνους ἦν ὡς τὰ πολλὰ καὶ βα-
 20 θεῖαν μὲν διὰ φρονὸς καρπούμενος αὐλακα· ἀνομιλητος δ' οὐκ
 καὶ μισῶν περὶ ἑαυτὸν πλῆθος ἀνθρώπων ὄρῳν. (Ε.) Ὅθεν
 καὶ οὔτε βασιλικαῖς ἐνέχεσθαι φροντίσι καὶ ἀσχολαῖς ἠνείχετο,
 οὔτε μὴν ἐν ταῖς μεγίσταις τῶν ἑορτῶν τὰ τῆς βασιλείας ἐτέλει
 νόμιμα, τὰς Θεατρικὰς φημι καὶ δημοτελεῖς πομπὰς καὶ φιλο-
 φροσύνας καὶ τὰς μεγαλοψύχους εὐεργεσίας τε καὶ διανομὰς τῶν τε
 25 ταῦναι βυθοῖς τὰ τῆς βασιλικῆς ἐδταξίας ἔθιμα, ὧν τὴν μνήμην P. 350

defensione sacrarum sanctionum et ipsius veritatis. Recordamini quae di-
 xerit, priusquam ad suggestum pervenisset et ad sacrum concilium: quae
 item cum venisset recitavit, maximo cum ingenio et veterum theologorum
 imitatione, cum divino afflatu pleni linguas resonanti in ipsis et impellenti
 spiritali accommodabant: et quamvis mors capiti immineret, tamen non ces-
 serit, sed alacriter admodum ea quae requirebantur peregerit: Deo, uti
 consentaneum est, magnum hunc fervorem animo eius largito, ut coronam
 quandam caeteris eius praeclaris certaminibus et veluti sigillum prae-
 stantissimum imprimeret, linguam eius huiusmodi sermonibus perpurgando;
 ut talibus legibus et decretis promulgatis e vita discederet." (IV.) Fuit
 hic Imperator iucunda et amabili specie, hilaris et accessu facilis, huma-
 nus et clementissimus. Caeterum neminis ullum consilium admittebat, sui
 unius sententiae et scientiae insistens. Itaque pleraque dissimulabat, con-
 silio plenus ille quidem; sed a colloquiis et coetu hominum alienior. (V.) Eo
 fiebat, ut Imperatoriae curas et occupationes aversaretur, ac ne in maximis
 quidem festivitatis solennia Imperii obiret, illa nimirum, quae ad spe-
 ctacula et publicas pompas et salutationes et munificentiam Imperatoriam et
 distributionem pecuniarum et honorum pertinerent. Ut iam periculum sit,
 ne Imperatoriae disciplinae instituta, quorum memoriae singuli vicissim

A. M.
6836
ad
6849
mp. Andron-
ianioria.

κατὰ διαδοχὴν οἱ βασιλεῖς τοῖς ὑψηλοῖς παρέπιμπον. πολλοῦ γὰρ παραβῆντος χρόνου, καὶ τῶν εἰδῶτων θανόντων, δυσχερὲς ἀνγένοιτο γινῶναι τοὺς ἐπιόντας τὰ δέοντα· ἀλλ' ὡς ἔοικεν ἢ πρὸς τὰ φαῦλα σπουδὴ ῥάθυμότεραν ποιεῖ τὴν ἐς τὰ δέοντα φιλοτιμίαν. ἔτριψε γὰρ κύνας καὶ ὄρνει κωνηγετικὰ παμπληθῆ καὶ τοσοῦτον ἐς ταῦτα ἤτιθητο, ὥστε καὶ εἴ τις αὐτῶ ἐντυχεῖν ἐβούλετο, ὄρνειον ἢ κύναν Βκομῶν ἐτύχανε ῥῆστα τοῦ ποθομένου. ἅ πάντα μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίαν ὁ Καντακουζηνὸς τοῖς χρήζουσι διμερίσεν, ἀναλογισάμενος τότε παμπληθῆς τῆς δαπάνης καὶ τὸ τούτων ἐς τὰ τῆς βασιλείας πράγματα πάντη μὲν ἀνόνητον, πάντη δ' ἐπισημ-10 λές. πέντε γὰρ καὶ δέκα χιλιάδας φασὶν οἱ τοῦ βασιλικοῦ προτανείου διοικηταὶ περὶ τὴν σφῶν δαπάνην καινοτομεῖσθαι.

C(ς'). Οὕτω γε μὴν πολλὴν καὶ βεβαίαν πρὸς θεὸν ἐλέκθητο πίστιν, ὥστε καὶ ἀφύλακτος διῆγε τὸ πλεῖστον καὶ αὐτῶν ἄνευ τῶν βασιλικῶν πελεκυφόρων. πολλὰς δὲ καὶ οὐς ἤδει κατ' αὐτοῦ 15 δίκτυα καὶ ἀγρόνας ἀρτύοντας ὁμοστέγους τε ἐποιεῖτο καὶ τούτοις συνδιατώμενος ἦν. ἔλεγε γὰρ, ὡς ἀνθρώπου ζωῆ τῇ χειρὶ τοῦ θεοῦ συνοικεῖ, καὶ ὅταν ἐκεῖθεν συγχωρηθῆ τὰ τῆς λύσεως, τότε καὶ πᾶσι Dκινδύνοις ἀνέωγε θύρα. (Ζ.) Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ φύσει τις ἰδιοτροπία συνῆν γε αὐτῶ, μὴ φιλοτιμεῖσθαι μηδαμῆ περὶ τὸν 20 τοῦ βασιλικοῦ μεγέθους ὄγκον· ἀλλὰ ταπεινότερον καὶ αὐτῶν γε τῶν ὑπηκόων ὀραῖσθαι πολλάκις. τοῦτ' δ' ἐξ ἑνὸς τῶν πολλῶν παραστήσαι τις ἂν ἐν βραχεῖ. δῆλον γὰρ ἔστι τοῖς ἄπασιν,

1. κατὰ add. A., καὶ suppl. W. in mg. 3. ἢ add. A. 21. γε add. A.

Imperatores ad posteros propagabant, oblivione prorsus obruantur. Nam cum multum temporis interfluxerit, et qui illa tenebant decesserint, posteris quid officii sit scire difficile erit. Nimirum ea quae in rebus frivolis opera sedulo insumitur, ad ea, quae officii sunt, exsequenda segniores facit. Canes enim et aves venaticas magno alebat numero: quibus ita erat deditus, ut si quis eum adire cupiens canem aut avem offerret, facillime compositi voti redderetur. Quae omnia Cantacuzenus post eius obitum iis qui petebant distribuit, cum magnitudinem sumptuum reputaret et rem ipsam Imperio non modo inutilem, sed etiam perniciosam iudicaret. Nam quindecim numerorum millia Imperatorii fisci procuratores ultra veterem morem in eas res expensa retulerunt. (VI.) Usque adeo autem Deo fretus erat et fiducia plenus, ut plerumque sine custodia ageret et sine Imperatoris satellitibus: quin et saepe eos, quos retia et laqueos contra se instruere sciret, contubernales sibi faceret atque etiam convictores. Dicebat enim, vitam hominis in manu Dei esse positam: a quo ubi eius destructio permittatur, tunc omnibus periculis patere fores. (VII.) Erat praeterea singularis quaedam in eo natura, ne usquam Imperatoriae maiestatis magnificentiae et amplitudini studeret: sed saepe subditis humiliter se gereret. Idque uno de multis exemplo breviter declarari potest. Notum est omni-

ὡς αἱ τοῦ ἐπιπέδου ἐκ διαμέτρου ἀκρότητες τῶν βασιλικῶν τρι-
 κλίνων ἀμφότεραι ὑπέρκεινται πού τοῦ μεταξὺ ἐπιπέδου ἄχρι καὶ
 ἔς τρίτον σπιθαμῆς, καὶ μάλιστα ὅπη καὶ ὁ βασιλικὸς ἔστηκε θρό-
 νος· ἴν' ἴσως ἔχη τι κὰν τούτῳ πλέον τῶν ἄλλων ὁ βασιλεὺς ἰστά-
 5 μενος ἔν τε ταῖς ἱεραῖς ἑμνησίαις καὶ ὅτε διαλέγοιτο νῦν μὲν τοῖς Ἐ
 ὑπηκόοις, νῦν δὲ τοῖς ἔξ ἔθνῶν πρόσβειν. ἔξεῖναι γε μὴν ἐπ' ἐκε-
 νης τῆς στάσεως οὐδενὶ τῶν ὑπάντων τῷ βασιλεῖ συνίστασθαι, V. 283
 πλὴν τῆς συζύγου καὶ τῶν υἱῶν καὶ ἀδελφῶν· προσθείην δ'
 ἂν καὶ τῶν πατραδέλφων. ἀλλὰ τούτου γε ἰσταμένου καὶ ὁμι-
 10 λούντος ἐκείθεν οἷς ἐχρῆν ἀνήεσαν καὶ συνίσταντό οἱ οὐχ ὅπως
 ἅπαντα τῶν εὐγενῶν ἢ νεότης, ἀλλὰ καὶ τῶν χυδαίων καὶ ὑπη-
 ρέτου τάξιν ἐχόντων, οἷς πρὸς βουλήσεως ἦν. ὡς καὶ τοσοῦτους
 ἐντεῦθεν γίνεσθαι τοὺς συνωθισμοὺς περὶ αὐτῶν πολλάκις, ὡς
 15 ὑπέκειν αὐτὸν καὶ ἐνδιδόναι καὶ ἄλλοις μὲν τῆς ὑπερτέρας παραι-
 χωρεῖν στάσεως, αὐτὸν δ' ἠρέμα κατεῖναι πρὸς τὸ τοῦ ἐδάφους
 χαμαιζηλότερον, μηδενὶ τῶν ὑπάντων ἄχθόμενον. (H.) Περὶ P. 351
 γε μὴν τῆς ἐπὶ κεφαλῆς καλύπτρας ἐπὶ μὲν τῶν πρότερον βασι-
 λέων ἔθος, τοὺς μὲν χρόνῳ προβεβηκότας ἐν τοῖς βασιλείοις χροῖ-
 σθαι καλύπτραις, πυραμίδος μὲν ἐχοῦσαις σχῆμα, Σηρικοῖς δ'
 20 ἐνδύμασι κατὰ τὸ ἀνάλογον ἐκάστῳ ἄξιωμα καλυπτομέναις· ὅσοι
 δ' ἐν ἡλικίᾳ, τούτους δὲ πάντας καθ' ἑαυτὸν ἀκάλυπτον ἔχειν τῆν
 κεφαλὴν. ἐπὶ δὲ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔς τοσοῦτον ἔβη τὸ ἔθος
 τουτὶ, ὡς καλύπτραις μὲν κεκροῖσθαι πάντας ὁμοῦ καὶ νέους καὶ B
 ἀφῆλικας, ὁμοίως ὥσπερ ἐν ἀγροῖς, οὕτω καὶ βασιλείων ἐντός,

4. ἔχοι A. 13. ὠθισμοὺς A. 17. μὲν add. A. 18. κεκροῖ-
 σθαι A.

bus, Imperatoriorum tricliniorum pavimenti summitates ambas inter sese
 oppositas eminere supra interiectum solum usque ad palmi trientem, illac
 maxime ubi Imperatorium solium est constitutum; nimirum ut et in eo Im-
 perator aliquid prae caeteris eximium habeat, sive in sacris hymnodiis
 stans, sive nunc subditis, nunc exterarum nationum legatis respondens:
 nec in illo loco cuiquam mortalium licere illi astare, praeterquam uxori,
 liberis et fratribus; quibus et patrum, ut opinor, addi possunt. Verum illo
 ibi stante et cum quibus opus erat colloquente, non modo omnis nobilitatis
 adolescentia eodem ascendebat et illi astabat, sed et plebeiorum et famu-
 lorum quilibet. Unde saepe turba hominum ita premebatur et urgebatur,
 ut ipse deflecteret ac loco cederet, aliisque superiore statione concessa,
 paulatim ad inferius pavementum descenderet, nemini omnium succensens.
 (VIII.) Quod ad capitis tegumentum attinet, apud superiores Imperatores
 moris erat, ut aetate proveciores aulici proceres pileis pyramidatis ute-
 rentur, serico tectis, pro dignitate cuiusque: iuniores vero omnes prorsus
 nudis essent capitibus. Illo vero Imperatore is mos usque adeo obsolevit,
 ut omnes simul et adolescentes et senes pileis uterentur, non minus in pa-
 latio, quam in agris: iisque multiformibus et peregrinis, et quales cuique

A. M. πολυειδέσι δ' οὖν καὶ ταύταις καὶ ἄλλοκότοις καὶ οἷαις ἐκάστῳ
 6836 πρὸς βουλήσεως ἦν. οἱ μὲν γὰρ Ἕλληστικαῖς ἐπέχρηστο ταύταις,
 ad 6849 οἱ δὲ ταῖς ἐκ Μυσῶν καὶ Τριβαλλῶν ὁμοίαις, οἱ δὲ ταῖς ἐκ Συ-
 A. C. ρίας καὶ Φοινίκης ἰούσαις, καὶ ἄλλοι ἄλλαις, ὡς ἐκάστῳ δεδο-
 1328 γμένον ἦν. τῷ δ' αὐτῷ κἀπὶ τῶν ἐνδυμάτων κατεχρήσαντο ἡθελῶν 5
 1341 ὡς ἐνετύθεν τοὺς συνετιωτέρους καινοτομίαν τινὰ καὶ κατάλυσιν
 Imp. Andron. ὑποπτεύειν τῆς βουσιλείας καὶ πέρασ τῶν ταύτης ἐθῶν καὶ πρα-
 Iunioris. γμάτων. ἡδὴ δ' ἐπέκει τοῦτο συνάγειν τελεωτέρα τῇ γνώσει καὶ
 τῶν βασιλείων καὶ περιλάμπρων οἰκῶν ἐκείνων, κωδηθημένων μι-
 κροῦ τῶν ὄλων καὶ ἐς ὑπόπατον καὶ κοπρῶνα καθισταμένῳ, οἷς 10
 παρίεναι ξυμβαίνει. παραπλησίως δ' αὖ καὶ τῶν πατριαρχικῶν
 ἐθῶν καὶ πραγμάτων, καὶ αὐτῶν γε τῶν μεγίστων καὶ περιφα-
 Δνῶν οἰκιῶν, αἱ δὴ κράτιστος κόσμος ὁμοῦ καὶ ὀχύρωμα τοῦ με-
 γίστου νεὸ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὑπῆρχον, τοῖς τε πρώτοις συ-
 15 στᾶσαι δημιουργοῖς καὶ τοῖς ἔπειτα προσθῆκαι γινόμεναι κάλλι-
 στα, καὶ μᾶλα τοῖς πρώτοις ἔργοις προσήκουσαι. πάντων γὰρ
 ἐπ' ἴσης φθορὰ καὶ κατάλυσις κατωρχήσατο.

4. ἄλλοι add. A. 11. πατριαρχῶν ἐθῶν W. 13. ἄ W.
 17. ἐπίσης A.

probabantur; alii Latinis, alii Mysiis et Triballicis, alii Syriis et Phoeniciis, suo quique arbitratu. Eodem more in vestibus etiam usi sunt, ut prudentiores novitatem aliquam et destructionem Imperii et finem institutorum ac morum illius divinarent. Idem certius etiam ex eo colligebatur, quod Imperatoriae et illustrissimae quaeque aedes fere omnes destructae et in cloacas et fimeta praetereunti cuique exposita redactae erant: item ex moribus et rebus patriarcharum, eorumque maximis et illustrissimis aedibus, quae firmissimum ornamentum simul et munimentum maximi sanctae Sophiae templi fuerant, tum a primis architectis confectae, tum ab iis, qui sequuntur sunt, pulcherrime adiectae, et primis operibus admodum convenientes: quas aequae omnes exitii et eversionis ludibrium fuerunt.